โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง

การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลและตุลาการ

ศาลรัฐธรรมนูญ

(คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๔๖ ถึง คำวินิจฉัยที่ ๓๐/๒๕๔๖)

Research on Analysis of the Decisions of the Court and Justices of the Constitutional Court (Decision No. 1/2546 to Decision No. 30/2546)

เล่มที่ ๔ ส่วนที่ ๑

Volume 4 Part 1

สนับสนุนโดยมูลนิธิเอเชีย

โดย

รองศาสตราจารย์ ดร. วิรัช วิรัชนิภาวรรณ และคณะ

มูลนิธิ ศ. ดร. อมร รักษาสัตย์

อภินันทนาการจาก ท่านสุจินดา ยงสุนทร

อดีตตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง

การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาล และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เล่มที่ 4 ส่วนที่ 1

(คำวินิจฉัยที่ 1/2546 ถึง คำวินิจฉัยที่ 30/2546)

Research on Analysis of the Decisions of the Court and Justices of the Constitutional Court

Volume 4 Part 1

(Decision No. 1/2546 to Decision No. 30/2546)

สนับสนุนโดยมูลนิธิอาเซีย

โดย

รองศาสตราจารย์ ดร. วิรัช วิรัชนิภาวรรณ และคณะ

มูลนิธิ ศ. ดร. อมร รักษาสัตย์

เมษายน 2548

โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
เล่มที่ 4 ส่วนที่ 1 (ปี 2548)
(คำวินิจฉัยที่ 1/2546 ถึง คำวินิจฉัยที่ 30/2546)

รองศาสตราจารย์ ดร. วิรัช วิรัชนิภาวรรณ

ผู้อำนวยการโครงการศึกษาวิจัย
อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ถนนแจ้งวัฒนะ อำเภอ ปากเกร็ด จังหวัด นนทบุรี 11120
โทร. 02-504-8181-4
e-mail address : wiruch@wiruch.com หรือ wirmail@yahoo.com หรือ
msaswwir@stou.ac.th

ISBN : 974-203-368-4

พิมพ์ครั้งที่ 1 **ธันวาคม 2548 จำนวน 1,000 เล่ม ได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิอาเซีย**
เพื่อเผยแพร่ต่อหน่วยงาน สถาบันการศึกษา และเพื่อจัดจำหน่าย

ราคา 350 บาท

สำนักพิมพ์นิติธรรม
187/60-61 หมู่บ้านมหาดไทย ยูนิคโฮมส์ ซอยลาดพร้าว 122 ถนนลาดพร้าว แขวงวังทองหลาง
เขตวังทองหลาง กรุงเทพฯ 10310
โทร. 0-2934-0261-62 โทรสาร 0-2934-0264
e-mail : info@nititham.com
พิมพ์ที่ ❑ ห้างหุ้นส่วนจำกัด V.J. พริ้นติ้ง โทร. 0-2872-2090-2

คำนำ

โดยทั่วไป องค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ควบคุมและวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อ รัฐธรรมนูญ ที่สำคัญมี 3 องค์กร ได้แก่ (1) องค์กรทางการเมือง เช่น คณะกรรมการรัฐธรรมนูญ หรือคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ เป็นองค์กรที่กำหนดให้ข้าราชการการเมืองเข้ามามีส่วนสำคัญในการทำหน้าที่ดังกล่าว (2) ศาลยุติธรรม เป็นองค์การที่ให้อำนาจแก่ศาลฎีกา หรือศาลสูงสุด และ (3) ศาลพิเศษ เป็นองค์กรที่ให้อำนาจแก่ศาลรัฐธรรมนูญ สำหรับประเทศไทยเคยกำหนดให้ศาลยุติธรรมและคณะตุลาการรัฐธรรมนูญทำหน้าที่ดังกล่าวมาแล้ว จนกระทั่ง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ประกาศใช้ ได้กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ดังกล่าว

รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวได้กำหนดโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ขององค์กรของรัฐตลอดจนความสัมพันธ์ของอำนาจขององค์กรของรัฐไว้หลายองค์กร เป็นต้นว่า ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา คณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ รัฐธรรมนูญยังได้กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่กว้างขวางมากอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อนในรัฐธรรมนูญฉบับก่อนหน้านี้ โดยครอบคลุมอำนาจในการรักษาความศักดิ์สิทธิ์ของความเป็นกฎหมายสูงสุดแห่งรัฐธรรมนูญ การปกป้องรักษาสิทธิเสรีภาพของประชาชน การพิจารณาวินิจฉัยว่ากฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ รวมตลอดถึงการพิจารณาวินิจฉัยปัญหาความขัดแย้งระหว่างองค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ เป็นต้น ทั้งนี้ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญถือเป็นเด็ดขาด และมีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ

ความสำคัญของศาลรัฐธรรมนูญยิ่งเพิ่มมากขึ้น เมื่อรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้รับรองสิทธิเสรีภาพของประชาชนและประชาชนได้ใช้สิทธิเสรีภาพอย่างกว้างขวาง ประกอบกับการใช้อำนาจขององค์กรตามรัฐธรรมนูญบางองค์กรได้เกิดข้อโต้แย้งเกี่ยวกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จึงนำไปสู่การยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย และศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยออกมาทุกปี โดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญรวมทั้งคำวินิจฉัยส่วนบุคคลของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทุกคนมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อคู่กรณีและประชาชน ทั้งในทางผลแห่งคดีและในทางวิชาการ

จากความเป็นมาและความสำคัญของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวนี้ มีส่วนสำคัญทำให้คณะผู้ศึกษาวิจัย ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง "การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ" อย่างต่อเนื่อง เริ่มตั้งแต่ ครั้งที่ 1 ครั้งที่ 2 และ ครั้งที่ 3 จนกระทั่งถึงการศึกษาวิจัย ครั้งที่ 4 นี้ โดยคณะผู้ศึกษาวิจัยได้ดำเนินงานโดยยึดถือแนวทางเดิมเป็นหลักเพราะเป็นการโครงการศึกษาวิจัยต่อเนื่อง และต้องการให้สอดคล้องเป็นระบบเดียวกัน อย่างไรก็ดี มีหลายส่วนที่เพิ่มเติม เช่น (1) การพิสูจน์สมมติฐานเดิมเพื่อสนับสนุนหรือคัดค้านซ้ำ และยังพิสูจน์สมมติฐานใหม่เพิ่มขึ้นอีก (2) การจัดทำตารางคำวินิจฉัยที่วางบรรทัดฐานของศาลรัฐธรรมนูญ ปี 2546 เฉพาะประเด็นสำคัญหรือประเด็นหลัก (3) การนำคำวินิจฉัยและข้อมูลตัวเลขที่สำคัญตั้งแต่คำวินิจฉัย ปี 2541-2546 มาวิเคราะห์เปรียบเทียบกัน และ (4) การจัดทำตารางดัชนีสรุปคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ปี 2546 เพื่อประโยชน์ในการค้นคว้าและใช้เป็นเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ รวมทั้งเพื่อให้ต่อเนื่องกับการศึกษาวิจัยที่ผ่านมา

เนื้อหาของโครงการศึกษาวิจัยที่นำเสนอครั้งนี้ มีรายละเอียดอย่างสมบูรณ์ จึงทำให้โครงการนี้มีความจำนวนหน้ามาก ซึ่งถือว่าเป็น ผลงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ (full report) พร้อมกันนี้ คณะผู้ศึกษา วิจัยได้สรุปพร้อม ข้อเสนอแนะไว้ในบทที่ 4 ถือว่าเป็น ผลงานวิจัยฉบับย่อ (short report) และยังมี บทสรุปสำหรับผู้บริหาร (executive summary) ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้สนใจได้เลือกศึกษาตามความต้องการ หากมีข้อบกพร่องประการใด คณะผู้ศึกษาวิจัยยินดีน้อมรับและจะดำเนินการแก้ไขปรับปรุงในโอกาสต่อไป

สำหรับสัดส่วนความรับผิดชอบในการทำงานของโครงการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ แบ่งเป็นผู้อำนวยการโครงการ ร้อยละ 80 นักวิจัยและผู้ช่วย ร้อยละ 20 ส่วนที่ปรึกษาพิเศษของโครงการได้ให้คำแนะนำปรึกษาในทุกบท

ท้ายสุดนี้ คณะผู้ศึกษาวิจัยขอขอบคุณมูลนิธิอาเซียที่ได้ให้ทุนสนับสนุนทั้งหมด และมูลนิธิ ศ. ดร.อมร รักษาสัตย์ ที่ให้การสนับสนุน

คณะผู้ศึกษาวิจัย

พฤษภาคม 2548

<u>หมายเหตุ</u> โครงการศึกษาวิจัยครั้งที่ 4 นี้ จัดพิมพ์ไว้ใน 2 เล่ม

<u>เล่มหนึ่ง</u> (คำวินิจฉัยที่ 1/2546 ถึง คำวินิจฉัยที่ 30/2546) หน้าปกเขียนว่า เล่มที่ 4 ส่วนที่ 1

<u>เล่มสอง</u> (คำวินิจฉัยที่ 31/2546 ถึง คำวินิจฉัยที่ 52/2546) หน้าปกเขียนว่า เล่มที่ 4 ส่วนที่ 2

บทคัดย่อ

ชื่อ : โครงการศึกษาวิจัย การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ **ครั้งที่** 4

Title : Research on Analysis of the Decisions of the Court and Justices of the Constitutional Court, The Fourth

คณะผู้ศึกษาวิจัย : รองศาสตราจารย์ ดร. วิรัช วิรัชนิภาวรรณ **ผู้อำนวยการโครงการ**

ว่าที่ร้อยตรีอนุวัฒน์ ปาณะดิษ **นักวิจัย**

นายจินดากร บุญมาก **ผู้ช่วย**

ปี 2548

โครงการศึกษาวิจัยต่อเนื่อง ครั้งที่ 4 ปี 2548 นี้ มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อ

1) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทุกเรื่อง ตั้งแต่ปี 2546 จำนวน 52 เรื่อง แบ่งเป็น คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ 52 เรื่อง (คำวินิจฉัยที่ 1/2546ถึงคำวินิจฉัยที่ 52/2546) และคำวินิจฉัยส่วนบุคคลของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอีก 743 เรื่อง
2) วิเคราะห์เปรียบเทียบคำวินิจฉัยที่สำคัญบางเรื่อง ตั้งแต่ปี 2541-2546
3) วิเคราะห์ภูมิหลังของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
4) เสนอแนะผลแนวทางการพัฒนาโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ การพัฒนาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญรวมทั้งการพัฒนาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
5) จัดทำตารางสรุปคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ตั้งแต่ปี 2546 รวม 52 เรื่อง เพื่อประโยชน์ในการอ้างอิงและค้นหา รวมทั้ง
6) จัดทำตารางคำวินิจฉัยที่วางบรรทัดฐานของศาลรัฐธรรมนูญ ปี 2546 เฉพาะประเด็นสำคัญหรือประเด็นหลัก

ระเบียบวิธีวิจัยที่นำมาใช้เป็นลักษณะของการวิจัยเอกสาร ได้รวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนเมษายน 2547 ถึงธันวาคม 2548 รวม 8 เดือน โครงการศึกษาวิจัยตลอดโครงการใช้เวลา 1 ปี

ผลการศึกษาวิจัยแสดงให้เห็นว่า เมื่อนำคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในปี 2546 จำนวน 52 เรื่อง มาจัดประเภทของปัญหาหรือคำร้องที่ผู้ร้องยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย พบว่า ปัญหาการตรวจสอบกฎหมายมีมากที่สุด รองลงมาคือ ปัญหาองค์กรหรือพรรคการเมือง และเมื่อใดก็ตามที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย "ปัญหาการตรวจสอบกฎหมาย" คำวินิจฉัยมีแนวโน้มที่จะเป็นไปในทิศทางที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ <u>มากกว่า</u>ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ในอัตราส่วน 8.2 : 1 และเมื่อใดก็ตามที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย "ปัญหาอำนาจหน้าที่ขององค์กร ตามรัฐธรรมนูญ" คำวินิจฉัยมีแนวโน้มที่จะเป็นไปในทิศทางที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ <u>มากกว่า</u>ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ในอัตราส่วน 6.4 : 1

การวิเคราะห์คำวินิจฉัยส่วนบุคคลยังปรากฏอีกว่า (1) มีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ 1 คนที่แสดงจุดยืนในการวินิจฉัย โดยมีคำวินิจฉัยที่แตกต่างจากตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอื่นอย่างเด่นชัด (2) มี 1 คน ที่ได้วินิจฉัยหรือออกเสียงอยู่ฝ่ายเสียงข้างมาก "มากที่สุด" หรือทุกครั้ง คือ ร้อยละ 100.0 (3) มี 2 คน ที่ได้วินิจฉัยหรือออกเสียงอยู่ฝ่ายเสียงข้างมาก "น้อยที่สุด" คือ ร้อยละ 78.8 (4) มี 3 คน เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัยหรือเข้าร่วมเป็นองค์คณะครบทุกเรื่อง และ (5) มี 1 คน ที่ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัยมากที่สุด คือ จำนวน 15 เรื่อง จากจำนวนคำวินิจฉัยในช่วงเวลาดำรงตำแหน่งทั้งหมด 49 เรื่อง ในปี 2546 ก่อนพ้นจากตำแหน่ง

ส่วนคะแนนเสียงขององค์คณะของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ แบ่งเป็น มติเป็นเอกฉันท์ (ร้อยละ 55.8) และมติไม่เป็นเอกฉันท์ (ร้อยละ 44.2) ขณะที่คำวินิจฉัยที่ไม่ได้วางบรรทัดฐานมีมากกว่า (ร้อยละ 62.5) คำวินิจฉัยที่วางบรรทัดฐาน (ร้อยละ 37.5) สำหรับระยะเวลาส่วนใหญ่ที่ศาลรัฐธรรมนูญใช้ในการพิจารณาวินิจฉัยปัญหาหรือคำร้องจนแล้วเสร็จ "มากที่สุด" คือ 12 เดือนขึ้นไป ส่วนคำวินิจฉัยที่ศาลรัฐธรรมนูญใช้เวลาพิจารณาวินิจฉัย<u>น้อยที่สุด</u> มี 1 เรื่อง ได้แก่ คำวินิจฉัยที่ 32/2546 (วันที่ 22 กันยายน 2546) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กับ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายฯ ใช้เวลาเพียง 6 วัน ในส่วนของคำวินิจฉัยที่ศาลรัฐธรรมนูญใช้เวลาในเวลาพิจารณาวินิจฉัยมากที่สุด มี 2 เรื่อง คือ คำวินิจฉัยที่ 40-41/2546 (วันที่ 16 ตุลาคม 2546) นายไมเคิล ชาร์ส เมสคอล กับพวก กับ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฯ ใช้เวลา 2 ปี 22 วัน

สำหรับการพิจารณาศึกษาระยะเวลาระหว่างวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญกับวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในราชกิจจานุเบกษา ปรากฏว่า คำวินิจฉัยส่วนใหญ่ใช้เวลา 6-9 เดือน ส่วนคำวินิจฉัยที่ใช้เวลา<u>น้อยที่สุด</u> มี 1 เรื่อง คือ คำวินิจฉัยที่ 30/2546 (วันที่ 28 สิงหาคม 2546) นายมนสันต์ มฤคทัต กับ พระราช-บัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ใช้เวลา 6 เดือน 15 วัน ขณะที่คำวินิจฉัยที่ใช้เวลา<u>มากที่สุด</u> มี 1 เรื่อง คือ คำวินิจฉัยที่ 3/2546 (วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2546) นางจีรวรรณ ตรีภัทรรังษิกุล กับ พระราชบัญญัติ ประกันสังคมฯ ใช้เวลา 10 เดือน 2 วัน อีกทั้งปรากฏว่า คำวินิจฉัยที่วางบรรทัดฐาน เฉพาะประเด็นสำคัญหรือประเด็นหลัก (ร้อยละ 53.9) มีจำนวนมากกว่า และคำวินิจฉัยที่ไม่ได้วางบรรทัดฐาน (ร้อยละ 46.1)

ในการวิเคราะห์ภูมิหลัง พบว่า ในจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ 17 คน ที่ดำรงตำแหน่งในปี 2546 นั้น เป็นหญิง 1 คน ที่เหลือเป็นชาย และทุกคนแต่งงานแล้ว อายุของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จนถึงวันที่ 1 มกราคม 2547 พบว่า มีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่อายุต่ำกว่า 60 ปี จำนวน 1 คน, อายุ 60-65 ปี จำนวน 10 คน, และอายุ 66-70 ปี จำนวน 6 คน ในส่วนของการศึกษา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมด 17 คน (1) ล้วนสำเร็จการศึกษาอย่างน้อยระดับปริญญาตรี โดยบางคนสำเร็จ 2 ปริญญา หรือ 3 ปริญญา (2) มี 8 คน สำเร็จเนติบัณฑิตไทย (นบ.ท.) (3) มี 6 คน สำเร็จการศึกษาขั้นสูงสุดระดับปริญญาโท และ (4) มี 4 คน สำเร็จการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาเอก

สำหรับประสบการณ์ในการปฏิบัติราชการ (1) มี 2 คน เคยมีประสบการณ์ในการปฏิบัติราชการในหน่วยงานของฝ่ายนิติบัญญัติ (2) มี 14 คน เคยมีประสบการณ์ในการปฏิบัติราชการในหน่วยงานของฝ่ายบริหาร เช่น เคยดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในกระทรวง กรม หรือเทียบเท่าของฝ่ายบริหาร (3) มี 7 คน เคยมีประสบการณ์ในการปฏิบัติราชการในหน่วยงานของฝ่ายตุลาการ และ (4) มี 5 คน เคยมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในฝ่ายวิชาการ

ผลการศึกษาวิจัยได้สนับสนุนและยืนยันสมมติฐานของการศึกษาวิจัย จำนวน 1 ข้อ ได้แก่ "โครงสร้างหรือองค์ประกอบของศาลรัฐธรรมนูญที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีที่มาและมีจำนวนแตกต่างกัน ย่อมทำให้ทิศทางของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเป็นไปตามกลุ่มข้างมากที่เป็นนักกฎหมาย" พบว่า ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มาจากผู้พิพากษาในศาลฎีกา และกลุ่มที่มาจากผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์ที่มีคำวินิจฉัยเป็นไปในทิศทางเดียวกันเท่านั้น แต่ไม่สามารถบอกเหตุผลได้ว่า การที่คำวินิจฉัยเป็นไปในทิศทางเดียวกันของแต่ละกลุ่มนั้นเกิดจากสาเหตุใด แต่ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ยังไม่มีน้ำหนักเพียงพอที่จะสนับสนุนหรือยืนยันสมมติฐานข้อที่ว่า "ประธานศาลรัฐธรรมนูญมีอิทธิพลต่อคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ"

นอกจากนี้แล้ว ในการศึกษาครั้งที่ 4 นี้ ยังมีสมมติฐานใหม่ที่ได้พิสูจน์อีก 3 ข้อ ดังนี้ หนึ่ง ผลการศึกษาวิจัยสนับสนุนและยืนยันสมมติฐาน ที่ว่า "คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญสนับสนุนการออกกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติ" สอง ผลการศึกษาวิจัยสนับสนุนและยืนยันสมมติฐาน ที่ว่า "คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญสนับสนุนการออกกฎหมายของฝ่ายบริหาร" และ สาม ผลการศึกษาวิจัยไม่สนับสนุนหรือไม่ยืนยันสมมติฐาน ที่ว่า "คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเอื้ออำนวยต่อผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง" เฉพาะกรณีจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ กรณีตามมาตรา295 มีแนวโน้มที่ไม่เอื้ออำนวยต่อผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบครั้งนี้ ได้นำคำวินิจฉัยตั้งแต่เริ่มแรก คือ ตั้งแต่ปี 2541 ถึง สิ้นปี 2546 มาวิเคราะห์เปรียบเทียบกัน หรือตั้งแต่คำวินิจฉัยที่ 1/2541 ถึง คำวินิจฉัยที่ 52/2546 รวม คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมด 301 เรื่อง และคำวินิจฉัยส่วนบุคคลทั้งหมด 4,130 เรื่อง ทั้งนี้ มีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญดำรงตำแหน่งหรือเกี่ยวข้องกับคำวินิจฉัยในช่วงเวลาดังกล่าวรวม 23 คน การวิเคราะห์เปรียบเทียบแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ การวิเคราะห์เปรียบเทียบคำวินิจฉัย และการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลตัวเลขที่สำคัญ

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบคำวินิจฉัย กรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจงใจไม่ยื่นหรือจงใจฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 นับแต่ปี พ.ศ. 2541-2546 ซึ่งมีรวมทั้งสิ้น 24 เรื่อง พบว่าตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่เข้าร่วมเป็นองค์คณะหรือเข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัยครบทั้ง 24 เรื่อง มี 1 คน ซึ่งวินิจฉัยว่า จงใจไม่ยื่นฯ และ จงใจยื่นบัญชีฯ อันเป็นเท็จฯ 23 เรื่อง, ไม่จงใจยื่นฯ /ยกคำร้อง 1 เรื่อง ขณะที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่เข้าร่วมเป็นองค์คณะหรือเข้าร่วมวินิจฉัยไม่ครบทั้ง 24 เรื่อง มี 22 คน แต่มีเพียง 6 คน วินิจฉัยว่า "จงใจไม่ยื่นฯ และ จงใจยื่นบัญชีฯ อันเป็นเท็จฯ" ทุกครั้งที่เข้าร่วมวินิจฉัย

สำหรับการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลตัวเลขที่สำคัญ ปรากฏว่า

1) ศาลเป็นผู้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญมากที่สุด รองลงมา คือ คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ปฏิบัติหน้าที่เป็นนายทะเบียนพรรคการเมือง ขณะที่สมาชิกวุฒิสภา และอัยการสูงสุด ยังไม่เคยยื่นคำร้องแม้แต่เรื่องเดียว

2) จำนวนประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ มี 1 ประเด็นหลักมากที่สุด รองลงมา มี 2 ประเด็นหลัก

3) ประเภทของปัญหาที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยมากที่สุด คือ ปัญหาการตรวจสอบกฎหมาย รองลงมา คือ ปัญหาองค์กรหรือพรรคการเมือง

4) แนวโน้มคำวินิจฉัยส่วนบุคคลของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ปรากฏว่า (1) เมื่อใดก็ตามที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปัญหาการตรวจสอบกฎหมาย คำวินิจฉัยมีแนวโน้มที่จะเป็นไปในทิศทางที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญมากกว่าไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ในอัตราส่วน 7.0 : 1 (2) เมื่อใดก็ตามที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปัญหาอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ คำวินิจฉัยมีแนวโน้มที่จะเป็นไปในทิศทางที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญมากกว่าไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ในอัตราส่วน 1.3 : 1 (3) เมื่อใดก็ตามที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปัญหาบุคคลหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง คำวินิจฉัยมีแนวโน้มที่จะเป็นไปในทิศทางที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญน้อยกว่าไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญในอัตราส่วน 0.2 : 1 และ (4) เมื่อใดก็ตามที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปัญหาองค์กร หรือพรรคการเมือง คำวินิจฉัยมีแนวโน้มที่จะเป็นไปในทิศทางที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญมากกว่าไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ในอัตราส่วน 12.0 : 1

5) คำวินิจฉัยที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน พบว่า ในจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ 5 คน ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในช่วงเวลาของคำวินิจฉัยครบทั้ง 301 เรื่อง มี 5 คน ที่ล้วนเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่มาจากผู้พิพากษาในศาลฎีกา ผลการวิจัยเอกสารส่วนนี้ แสดงให้เห็นแต่เพียงว่าตุลาการศาลรัฐธรรมนูญกลุ่ม 5 คนที่มาจากผู้พิพากษาในศาลฎีกานี้ มีคำวินิจฉัยเป็นไปในทิศทางเดียวกันในจำนวนมากน้อยเพียงใดเท่านั้น ผลการวิจัยเอกสารครั้งนี้ไม่สามารถบอกเหตุผลได้ว่าการที่คำวินิจฉัยเป็นไปในทิศทางเดียวกันของแต่ละกลุ่มนั้นเกิดจากสาเหตุใด

6) การเข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย กล่าวได้ว่า ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจำนวน 5 คนที่ดำรงตำแหน่ง อยู่ในช่วงเวลาของคำวินิจฉัยครบทั้ง 301 เรื่อง นั้น มี 1 คน ที่ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัยหรือไม่ได้เข้าร่วมเป็นองค์คณะน้อยที่สุด คือ เพียง 4 เรื่องเท่านั้น และมี 1 คน ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัยหรือไม่ได้เข้าร่วมเป็นองค์คณะมากที่สุด คือ จำนวน 33 เรื่อง

7) คะแนนเสียงขององค์คณะของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม โดยมติไม่เป็นเอกฉันท์ (ร้อยละ 56.8) มีมากกว่า มติเป็นเอกฉันท์ (ร้อยละ 43.2)

8) ระยะเวลาที่ศาลรัฐธรรมนูญใช้ในการพิจารณาวินิจฉัยปัญหาแต่ละเรื่อง ปรากฏว่า ระยะเวลาที่ศาลรัฐธรรมนูญใช้ในการพิจารณาวินิจฉัยปัญหาที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญจนแล้วเสร็จมากที่สุด คือ 12 เดือนขึ้นไป ส่วนคำวินิจฉัยที่ศาลรัฐธรรมนูญใช้เวลาพิจารณาวินิจฉัยน้อยที่สุด คือ 2 วัน มี 2 เรื่อง ได้แก่ คำวินิจฉัยที่ 1/2541 และคำวินิจฉัยที่ 26/2543 สำหรับคำวินิจฉัยที่ใช้เวลาน้อยรองลงมา คือ คำวินิจฉัยที่ 6/2543 ใช้เวลา 5 วัน ส่วนคำวินิจฉัยที่ศาลรัฐธรรมนูญใช้เวลาพิจารณาวินิจฉัยมากที่สุด มี 1 เรื่อง คือ คำวินิจฉัยที่ 48/2545 ใช้เวลา 2 ปี 5 เดือน 14 วัน

9) คำวินิจฉัยที่วางบรรทัดฐาน แบ่งเป็น คำวินิจฉัยที่ไม่ได้วางบรรทัดฐาน (ร้อยละ 51.8) มากกว่าคำวินิจฉัยที่วางบรรทัดฐาน (ร้อยละ 48.2)

10) การพิสูจน์สมมติฐาน พบว่า

10.1) ผลการศึกษาวิจัยสนับสนุนและยืนยันสมมติฐาน ที่ว่า "โครงสร้างหรือองค์ประกอบของศาลรัฐธรรมนูญที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีที่มาและมีจำนวนแตกต่างกันย่อมทำให้ทิศทางของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเป็นไปตามกลุ่มข้างมาก" (เป็นสมมติฐานของการศึกษาวิจัยครั้งที่ 1-4 ทุกครั้ง)

10.2) ผลการศึกษาวิจัยสนับสนุนและยืนยันสมมติฐาน ที่ว่า "ภูมิหลังที่แตกต่างกันของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญย่อมมีผลต่อทิศทางของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ" (เป็นสมมติฐานของการศึกษาวิจัย เฉพาะครั้งที่ 1-2 เท่านั้น)

10.3) ผลการศึกษาวิจัยสนับสนุนและยืนยันสมมติฐาน ที่ว่า "คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประชาธิปไตยและการปฏิรูปการเมืองของประเทศ"(เป็นสมมติฐานของการศึกษาวิจัย เฉพาะครั้งที่ 1-2 เท่านั้น)

10.4) ผลการศึกษาวิจัยไม่สนับสนุนหรือไม่ยืนยันสมมติฐานที่ว่า "ประธานศาลรัฐธรรมนูญมีอิทธิพลต่อคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ" และ "ถึงแม้ว่าประธานศาลรัฐธรรมนูญ (1) ได้ออกเสียงอยู่ฝ่ายเสียงข้างมากเป็นส่วนใหญ่ หรือ (2) ได้ออกเสียงอยู่ฝ่ายเสียงข้างน้อยเป็นส่วนใหญ่ หรือ (3) ได้ออกเสียงอยู่ฝ่ายเสียงข้างมากทั้งหมด ก็ตาม แต่ก็ไม่อาจยืนยันได้อย่างแน่นอนและชัดเจนว่า ประธานศาลรัฐธรรมนูญมีอิทธิพลเหนือกลุ่มเสียงข้างมากหรือเหนือตุลาการศาลรัฐธรรมนูญคนใดหรือมีอิทธิพลต่อคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ อย่างไรก็ดี อาจกล่าวได้ว่าประธานศาลรัฐธรรมนูญมีแนวโน้มที่จะมีแนวคิดหรือมีคำวินิจฉัยที่สอดคล้องกับคำวินิจฉัยของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญฝ่ายเสียงข้างมากเป็นส่วนใหญ่เท่านั้น" (เป็นสมมติฐานของการศึกษาวิจัยครั้งที่ 1-4 ทุกครั้ง)

10.5) ผลการศึกษาวิจัยสนับสนุนและยืนยันสมมติฐาน ที่ว่า "คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญสนับสนุนการออกกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติ" (เป็นสมมติฐานใหม่ของการศึกษาวิจัย ครั้งที่ 4)

10.6) ผลการศึกษาวิจัยสนับสนุนและยืนยันสมมติฐาน ที่ว่า "คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญสนับสนุนการออกกฎหมายของฝ่ายบริหาร" (เป็นสมมติฐานใหม่ของการศึกษาวิจัย ครั้งที่ 4)

10.7) ผลการศึกษาวิจัยไม่สนับสนุนหรือไม่ยืนยันสมมติฐาน ที่ว่า "คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเอื้ออำนวยต่อผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง" หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญกรณีตามมาตรา 295 มีแนวโน้มที่ไม่เอื้ออำนวยต่อผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (เป็นสมมติฐานใหม่ของการศึกษาวิจัย ครั้งที่ 4)

สำหรับข้อเสนอแนะ ส่วนใหญ่เป็นไปในทิศทางเดียวกับที่ได้เคยเสนอแนะไว้แล้วในโครงการศึกษาวิจัยครั้งที่ 1-3 เนื่องจากผลการศึกษาวิจัยออกมาในทิศทางที่ไม่แตกต่างกันมากนักแม้จำนวนคำวินิจฉัยและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจะมีการเปลี่ยนแปลงไปก็ตาม ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ อย่างน้อยจะมีส่วนช่วยยืนยัน เพิ่มน้ำหนักและเพิ่มความมั่นใจในผลการศึกษาวิจัยที่ผ่านมาและในครั้งนี้มากขึ้น อย่างไรก็ดี ได้มีข้อเสนอแนะอื่นเพิ่มเติมไว้ด้วย ดังนี้

1) แนวทางการพัฒนาโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ ควรปรับเปลี่ยนจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ โดยยังคงให้ศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วย 15 คนเช่นเดิม แต่เพิ่มจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิสาขารัฐศาสตร์ เป็น 5 คน เท่ากับจำนวนของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่มาจากผู้พิพากษาในศาลฎีกา และผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์ และไม่ควรมีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่มาจากตุลาการในศาลปกครองสูงสุด เนื่องจากทุกวันนี้ปริมาณงานของศาลปกครองมีเพิ่มมากขึ้นและมีคดีคั่งค้างมาก ทั้งนี้ ควรประชาสัมพันธ์แสดงเหตุผล หรืออาจทำประชาพิจารณ์เพื่อนำไปสู่การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในประเด็นดังกล่าว สำหรับแนวทางการพัฒนา

อำนาจหน้าที่ ของศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า (1) ควรจัดการอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่กระจัดกระจายอยู่ให้เป็นหมวดหมู่และชัดเจนขึ้น(2) ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้โดยตรงภายใต้เงื่อนไข เช่น ต้องเป็นปัญหาสำคัญที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ต่อสังคม หรือประชาชนโดยรวม และ (3) ควรมีแนวโน้มการตีความขอบเขตอำนาจของตนในทิศทางกว้างโดยครอบคลุมสังคมไทยทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในลักษณะที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลสมัยและสภาพแวดล้อม

2) แนวทางการพัฒนาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ที่สำคัญ เช่น (1) ควรแก้ไขเพิ่มเติมโดยยกเลิกอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญในการยุบพรรคการเมือง อำนาจหน้าที่นี้ควรเป็นของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (2) ควรดำเนินการโดยแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญด้วยการขยายความบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเพื่อให้ชัดเจน เป็นต้นว่า ถ้อยคำที่ว่า "บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ" มาตรา 266 และ "องค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ" ตามมาตรา 266

3) แนวทางการพัฒนาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ แบ่งเป็นการพัฒนาที่ระบบหรือหลักเกณฑ์ เช่น

3.1) กระบวนการสรรหาและเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ควรมีหลักเกณฑ์ภายในที่ชัดเจนบริสุทธิ์ ยุติธรรม เปิดเผย ปราศจากการแทรกแซงของฝ่ายการเมืองไม่ว่าจะเป็นฝ่ายบริหารหรือฝ่ายนิติบัญญัติ และเปิดโอกาสให้ตรวจสอบได้

3.2) ในกระบวนการสรรหาและเลือกบุคคลเพื่อเข้าดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ควรให้ความสำคัญกับประวัติการปฏิบัติงานเพื่อสังคม และควรพิจารณาถึงโยงใยหรือชื่อเสียงของวงศ์ตระกูลของผู้เข้ารับการสรรหาและเลือกด้วย

3.3) ควรมีมาตรการเพื่อให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทุกคนเขียนคำวินิจฉัยส่วนบุคคลของตนเองให้แล้วเสร็จก่อนลงมติเป็นคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

3.4) เพื่อประโยชน์ในทางวิชาการ และเป็นแบบอย่างให้องค์กรตามรัฐธรรมนูญอื่นได้นำไปปฏิบัติตาม (1) ควรระบุวันที่ที่ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญไว้ในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญทุกเรื่อง และเป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อนำมาใช้ในการคำนวณระยะเวลาพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญแต่ละเรื่องได้ (2) ควรระบุคะแนนเสียงฝ่ายเสียงข้างมากและฝ่ายเสียงข้างน้อยไว้ในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญทุกเรื่อง และ (3) ควรมีการบันทึกและรวบรวมข้อมูลไว้เป็นหมวดหมู่เพื่อแสดงถึงเหตุผลของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่มิได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัยไว้ทุกเรื่อง พร้อมทั้งเผยแพร่ทางเว็บไซต์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญด้วย 3.5) ศาลรัฐธรรมนูญไม่ควรห่างจากประชาชน ความเป็นสถาบันหรือระบบภายในศาลรัฐธรรมนูญมีแนวโน้มทำให้ศาลรัฐธรรมนูญไม่ใกล้ชิดประชาชนเพิ่มมากขึ้น

3.6) ศาลรัฐธรรมนูญควรเร่งจัดทำและประกาศใช้ ประมวลจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ในส่วนของการพัฒนาโดยประชาชน เช่น เข้ามามีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง ดูแล และช่วยตรวจสอบการปฏิบัติงานของศาลรัฐธรรมนูญอย่างต่อเนื่อง ร่วมมือกันเรียกร้องและดำเนินการให้กระบวนการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม ปราศจากการแทรกแซงมาทุกฝ่าย และในทางวิชาการอาจสนับสนุนให้ศึกษาวิจัย หรือพิสูจน์สมมติฐาน ดังนี้ (1) ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่หรือใช้อำนาจหน้าที่

มากเกินไป (2) ศาลรัฐธรรมนูญไม่ควรมีอำนาจหน้าที่สั่งยุบพรรคการเมือง (3) กระแสสังคมหรือแรงกดดันจากมวลชนมีอิทธิพลต่อคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (4) คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญถูกแทรกแซงโดยฝ่ายการเมือง และ (5) ผลกระทบที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้รับหลังจากมีคำวินิจฉัยที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของฝ่ายการเมือง

❑❑❑

สารบัญ

		หน้า
คำนำ		ค
บทคัดย่อ		จ
สารบัญ		ฎ
บทที่ 1 บทนำ	*(อยู่ในเล่มที่ 4 ส่วนที่ 1)*	1
1. ความเป็นมาของเรื่องที่ศึกษาวิจัย		1
2. วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย		5
3. สมมติฐานของการศึกษาวิจัย		5
4. ขอบเขตและข้อจำกัดของการศึกษาวิจัย		6
5. ระเบียบวิธีศึกษาวิจัย		13
6. ระยะเวลาและแผนการดำเนินงานศึกษาวิจัย		13
7. คณะผู้ศึกษาวิจัย		14
8. บทสรุป		15
บทที่ 2 การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล		16
1. คำวินิจฉัย ปี 2546 จำนวน 30 เรื่อง		
คำวินิจฉัยที่ 1/2546 ถึง คำวินิจฉัยที่ 30/2546		
คำวินิจฉัยที่ 1/2546		16
คำวินิจฉัยที่ 2/2546		58
คำวินิจฉัยที่ 3/2546		119
คำวินิจฉัยที่ 4/2546		154
คำวินิจฉัยที่ 5/2546		184
คำวินิจฉัยที่ 6/2546		197
คำวินิจฉัยที่ 7/2546		226
คำวินิจฉัยที่ 8-11/2546		246
คำวินิจฉัยที่ 12/2546		284
คำวินิจฉัยที่ 13/2546		299
คำวินิจฉัยที่ 14/2546		311
คำวินิจฉัยที่ 15/2546		359
คำวินิจฉัยที่ 16/2546		373

คำวินิจฉัยที่ 17/2546 392
คำวินิจฉัยที่ 18/2546 408
คำวินิจฉัยที่ 19/2546 425
คำวินิจฉัยที่ 20/2546 440
คำวินิจฉัยที่ 21/2546 458
คำวินิจฉัยที่ 22/2546 489
คำวินิจฉัยที่ 23/2546 521
คำวินิจฉัยที่ 24/2546 538
คำวินิจฉัยที่ 25/2546 570
คำวินิจฉัยที่ 26/2546 590
คำวินิจฉัยที่ 27/2546 617
คำวินิจฉัยที่ 28/2546 679
คำวินิจฉัยที่ 29/2546 699
คำวินิจฉัยที่ 30/2546 740
2. คำวินิจฉัย ปี 2546 จำนวน 22 เรื่อง *(อยู่ในเล่มที่ 4 ส่วนที่ 2)*
คำวินิจฉัยที่ 31 /2546 ถึง คำวินิจฉัยที่ 52/2546

❑❑❑

บทที่ 1
บทนำ

1. ความเป็นมาของเรื่องที่ศึกษาวิจัย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่มีอำนาจหน้าที่กว้างขวางอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน โดยครอบคลุมอำนาจ ในการรักษาความศักดิ์สิทธิ์ของรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ การปกป้องรักษาสิทธิและเสรีภาพของประชาชน การพิจารณาวินิจฉัยว่ากฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ รวมตลอดถึงการพิจารณาวินิจฉัยปัญหาความขัดแย้งระหว่างองค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ เป็นต้น ความสำคัญของศาลรัฐธรรมนูญยิ่งเพิ่มมากขึ้น เมื่อรัฐธรรมนูญดังกล่าวได้รับรองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนและประชาชนได้ใช้สิทธิเสรีภาพอย่างกว้างขวางประกอบกับการใช้อำนาจขององค์กรตามรัฐธรรมนูญบางองค์กรได้เกิดปัญหาหรือข้อโต้แย้งเกี่ยวกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จึงนำไปสู่การยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยและศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยออกมาทุกปี ยิ่งไปกว่านั้น คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญถือเป็นเด็ดขาด และมีผลผูกพันองค์กรทั้ง 3 ฝ่าย อันได้แก่ รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรอื่นของรัฐ ด้วยความสำคัญของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่กล่าวมานี้ ได้มีส่วนสำคัญทำให้คณะผู้ศึกษาวิจัยทำการศึกษาวิจัย เรื่อง "การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ" อย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ

ในช่วงปี 2544-2545 เป็นเวลา 1 ปีเต็มที่คณะผู้ศึกษาวิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ 1 (ปี 2545)" ซึ่งประกอบด้วยคำวินิจฉัย ปี 2541 ถึง ปี 2543 ช่วงแรก หรือตั้งแต่คำวินิจฉัยที่ 1/2541 ถึง คำวินิจฉัยที่ 31/2543 รวม 101 เรื่อง[1] ทั้งหมดนี้ได้จัดพิมพ์ในปี 2545 ไว้ในเล่มเดียว คือ เล่มที่ 1 ส่วนที่ 1 (Volume 1 Part 1)

---

[1]โปรดดู วิรัช วิรัชนิภาวรรณ และคณะ, ***โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ*** (ครั้งที่ 1, 2545 จัดพิมพ์ไว้ใน 1 เล่ม ได้แก่ เล่มที่ 1 ส่วนที่ 1 ตั้งแต่คำวินิจฉัยที่ 1/2541 ถึง คำวินิจฉัยที่ 31/2543 รวม 101 เรื่อง) กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โฟร์เพซ, 2545), 1,369 หน้า.

ต่อมา ในช่วงปี 2545-2546 คณะผู้ศึกษาวิจัยได้ทำโครงการศึกษาวิจัย ครั้งที่ 2 (ปี 2546) ซึ่งต่อจากช่วงปีที่แล้วภายใต้ชื่อเรื่องเดียวกัน และเนื่องจากรายงานการศึกษาวิจัยมีจำนวนเนื้อหาสาระมาก จึงได้จัดพิมพ์ในปี 2546 ไว้ใน 4 เล่ม ได้แก่ เล่มที่ 1 ส่วนที่ 2 (Volume 1 Part 2), เล่มที่ 2 ส่วนที่ 1 (Volume 2 Part 1), เล่มที่ 2 ส่วนที่ 2 (Volume 2 Part 2), และเล่มที่ 2 ส่วนที่ 3 (Volume 2 Part 3) โดยเริ่มตั้งแต่คำวินิจฉัยที่ 32/2543 ถึง คำวินิจฉัยที่ 51/2544 รวม 84 เรื่อง[2]

จากนั้น ในช่วงปี 2546-2547 คณะผู้ศึกษาวิจัยได้ทำโครงการศึกษาวิจัย ครั้งที่ 3 (ปี 2547) โดยจัดพิมพ์ในปี 2547 ไว้ใน 3 เล่ม ได้แก่ เล่มที่ 3 ส่วนที่ 1 (Volume 3 Part 1) เล่มที่ 3 ส่วนที่ 2 (Volume 3 Part 2) และ เล่มที่ 3 ส่วนที่ 3 (Volume 3 Part 3) เริ่มตั้งแต่คำวินิจฉัยที่ 1/2545 ถึง คำวินิจฉัยที่ 64/2545 รวม 64 เรื่อง[3]

สำหรับในช่วงปี 2547-2548 คณะผู้ศึกษาวิจัยได้ทำโครงการศึกษาวิจัย ครั้งที่ 4 (ปี 2548) ต่ออีก โดยจัดพิมพ์ในปี 2548 ไว้ใน 3 เล่ม ได้แก่ เล่มที่ 4 ส่วนที่ 1 (Volume 4 Part 1) และเล่มที่ 4 ส่วนที่ 2 (Volume 4 Part 2) เริ่มตั้งแต่คำวินิจฉัยที่ 1/2546 ถึง คำวินิจฉัยที่ 52/2546 รวม 52 เรื่อง

ในส่วนของคำวินิจฉัย ปี 2547 ซึ่งมีจำนวน 64 เรื่อง และคำวินิจฉัยในปีต่อ ๆ ไป จะได้ดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์ รวมทั้งจัดพิมพ์ตามมาอีก

โครงการศึกษาวิจัยทั้ง 4 ครั้งข้างต้นนี้ ได้สรุปไว้ในตาราง โดยจัดแบ่งตาม ปีของคำวินิจฉัย(ตั้งแต่ปี 2541-2546) ปีที่จัดพิมพ์ และจำนวนเล่ม โปรดดูตารางที่ 1.1 และตารางที่ 1.2

---

[2]โปรดดู วิรัช วิรัชนิภาวรรณ และคณะ, ***โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ*** (ครั้งที่ 2, ปี 2546 จัดพิมพ์ไว้ใน 4 เล่ม ได้แก่ เล่มที่ 1 ส่วนที่ 2, เล่มที่ 2 ส่วนที่ 1, เล่มที่ 2 ส่วนที่ 2, และเล่มที่ 2 ส่วนที่ 3 ตั้งแต่คำวินิจฉัยที่ 32/2543 ถึง คำวินิจฉัยที่ 51/2544 รวม 84 เรื่อง) (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2546), รวม 1,792 หน้า.

[3]โปรดดู วิรัช วิรัชนิภาวรรณ และคณะ, ***โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ*** (ครั้งที่ 3, ปี 2547 จัดพิมพ์ไว้ใน 3 เล่ม ได้แก่ เล่มที่ 3 ส่วนที่ 1, เล่มที่ 3 ส่วนที่ 2, และเล่มที่ 3 ส่วนที่ 3 ตั้งแต่คำวินิจฉัยที่ 1/2545 ถึง คำวินิจฉัยที่ 64/2545 รวม 64 เรื่อง) (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2547), รวม 1,397 หน้า.

ตารางที่ 1.1 โครงการศึกษาวิจัย 4 ครั้ง จัดแบ่งตาม ปีของคำวินิจฉัย

โครงการศึกษาวิจัย 4 ครั้ง คำวินิจฉัย ปี		**จัดพิมพ์อยู่ใน เล่มที่... ส่วนที่... (Volume... Part...)**	**ตั้งแต่ คำวินิจฉัยที่..... ถึง คำวินิจฉัยที่.....**	**รวม คำวินิจฉัยกลาง**	**รวม คำวินิจฉัยส่วนบุคคล**
ครั้งที่ 1	**2541**	เล่มที่ 1 ส่วนที่ 1	คำวินิจฉัยที่ 1/2541 ถึง คำวินิจฉัยที่ 16/2541	16	208
	2542	เล่มที่ 1 ส่วนที่ 1	คำวินิจฉัยที่ 1/2542 ถึง คำวินิจฉัยที่ 54/2542	54	701
	2543	เล่มที่ 1 ส่วนที่ 1 เล่มที่ 1 ส่วนที่ 2	คำวินิจฉัยที่ 1/2543 ถึง คำวินิจฉัยที่ 64/2543	64	819
ครั้งที่ 2	**2544**	เล่มที่ 2 ส่วนที่ 1 เล่มที่ 2 ส่วนที่ 2 เล่มที่ 2 ส่วนที่ 3	คำวินิจฉัยที่ 1/2544 ถึง คำวินิจฉัยที่ 51/2544	51	726
ครั้งที่ 3	**2545**	เล่มที่ 3 ส่วนที่ 1 เล่มที่ 3 ส่วนที่ 2 เล่มที่ 3 ส่วนที่ 3	คำวินิจฉัยที่ 1/2545 ถึง คำวินิจฉัยที่ 64/2545	64	933
ครั้งที่ 4	**2546**	เล่มที่ 4 ส่วนที่ 1 เล่มที่ 4 ส่วนที่ 2	คำวินิจฉัยที่ 1/2546 ถึง คำวินิจฉัยที่ 52/2546	52	743
รวม โครงการศึกษาวิจัย 4 ครั้ง (คำวินิจฉัยตั้งแต่ปี 2541-2546)				**301**	**4,130**

ตารางที่ 1.2 โครงการศึกษาวิจัย 4 ครั้ง จัดแบ่งตาม ปีที่จัดพิมพ์ และจำนวนเล่ม

โครงการศึกษาวิจัย 4 ครั้ง (ปีที่จัดพิมพ์)	จัดพิมพ์อยู่ในเล่มที่... ส่วนที่... (Volume.. Part ...)	ตั้งแต่ คำวินิจฉัยที่..... ถึง คำวินิจฉัยที่.....	รวม คำวินิจฉัยกลาง	รวม คำวินิจฉัยส่วนบุคคล	จำนวนหน้า☆
ครั้งที่ 1 (2545) มี 1 เล่ม	เล่มที่ 1 ส่วนที่ 1	คำวินิจฉัยที่ 1/2541 ถึง คำวินิจฉัยที่ 31/2543	101	1,302	1,369
ครั้งที่ 2 (2546) มี 4 เล่ม	เล่มที่ 1 ส่วนที่ 2 เล่มที่ 2 ส่วนที่ 1 เล่มที่ 2 ส่วนที่ 2 เล่มที่ 2 ส่วนที่ 3	คำวินิจฉัยที่ 32/2543 ถึง คำวินิจฉัยที่ 51/2544	84	1,152	1,792
ครั้งที่ 3 (2547) มี 3 เล่ม	เล่มที่ 3 ส่วนที่ 1 เล่มที่ 3 ส่วนที่ 2 เล่มที่ 3 ส่วนที่ 3	คำวินิจฉัยที่ 1/2545 ถึง คำวินิจฉัยที่ 64/2545	64	933	1,397
ครั้งที่ 4 (2548) มี 3 เล่ม	เล่มที่ 4 ส่วนที่ 1 เล่มที่ 4 ส่วนที่ 2	คำวินิจฉัยที่ 1/2546 ถึง คำวินิจฉัยที่ 52/2546	52	743	1,571
รวม โครงการศึกษาวิจัย 4 ครั้ง (ปี 2545-2548) มี 10 เล่ม			**301**	**4,130**	**6,129**

☆หมายถึง จำนวนหน้าตามต้นฉบับ ฉบับสมบูรณ์ แต่เมื่อจัดพิมพ์เผยแพร่โดยสำนักพิมพ์ หน้าจะเพิ่มขึ้นเล็กน้อย

โครงการศึกษาวิจัย ครั้งที่ 4 (จัดพิมพ์ปี 2548) นี้ คณะผู้ศึกษาวิจัยได้ดำเนินงานโดยยึดถือแนวทางเดิมที่ได้ดำเนินการไปแล้วในโครงการวิจัย ครั้งที่ 1-3 เพราะเป็นการวิจัยต่อเนื่อง และต้องการให้สอดคล้อง เป็นระบบเดียวกัน อย่างไรก็ดี มีส่วนที่เพิ่มเติมด้วยหลายประการที่แตกต่างจากโครงการศึกษาวิจัยที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง (1) พิสูจน์สมมติฐานเดิม และยังพิสูจน์สมมติฐาน ใหม่เพิ่มขึ้นอีก รวมทั้งสิ้น 5 ข้อ (2) จัดทำตารางคำวินิจฉัยที่วางบรรทัดฐานของศาลรัฐธรรมนูญ ปี 2546 เฉพาะประเด็นสำคัญหรือประเด็นหลัก (3) นำคำวินิจฉัยและข้อมูลตัวเลขที่สำคัญตั้งแต่คำวินิจฉัย ปี 2541-2546 มาวิเคราะห์เปรียบเทียบกัน จำนวน 11 ประเด็น และ (4) จัดทำตารางดัชนีสรุปคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ปี 2546 รวม 52 เรื่อง เพื่อประโยชน์ในการค้นคว้าและใช้เป็นเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ รวมทั้งเพื่อให้ต่อเนื่องกับการศึกษาวิจัยที่ผ่านมา

หัวข้อต่างๆ ที่จะเสนอต่อจากนี้ไป ทุกหัวข้อได้เสนอไว้แล้วในโครงการศึกษาวิจัย ครั้งที่ 1-3 แต่เนื่องจากมีข้อมูลบางส่วนที่เปลี่ยนแปลงไปบ้าง เช่น จำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวนคำวินิจฉัยที่นำมาวิเคราะห์ ระเบียบวิธีวิจัย และยังมีส่วนที่เพิ่มเติมอีกหลายประการดังกล่าวแล้วซึ่งเท่ากับเป็นการขยายขอบเขตของการศึกษาวิจัยออกไปอีก ดังนั้น จึงจำเป็นต้องนำหัวข้อต่างๆ มาเสนอไว้ด้วยเท่าที่จำเป็น โดยสรุปเฉพาะประเด็นสำคัญและส่วนที่เพิ่มขึ้นเท่านั้น สำหรับรายละเอียด โปรดดูจากโครงการศึกษาวิจัย ครั้งที่ 1-3

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งที่ 4 นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

2.1 วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ปี 2546 ทุกเรื่อง

2.2 วิเคราะห์ภูมิหลังของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งครอบคลุมเรื่องการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน

2.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบคำวินิจฉัยและข้อมูลตัวเลขที่สำคัญตั้งแต่ปี 2541-2546

2.4 เสนอแนะผลการศึกษาวิจัยที่สามารถใช้เสริมหรือชี้นำสำหรับการพัฒนาโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ การพัฒนาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ รวมทั้งการพัฒนาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

2.5 จัดทำตารางสรุปคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ปี 2546

2.6 จัดทำตารางคำวินิจฉัยที่วางบรรทัดฐานของศาลรัฐธรรมนูญ ปี 2546 เฉพาะประเด็นสำคัญหรือประเด็นหลัก

3. สมมติฐานของการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีสมมติฐาน 5 ข้อ

3.1 โครงสร้างหรือองค์ประกอบของศาลรัฐธรรมนูญที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีที่มาและมีจำนวนแตกต่างกัน ย่อมทำให้ทิศทางของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเป็นไปตามกลุ่มข้างมาก

3.2 ประธานศาลรัฐธรรมนูญมีอิทธิพลต่อคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

3.3 คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญสนับสนุนการออกกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติ

3.4 คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญสนับสนุนการออกกฎหมายของฝ่ายบริหาร

3.5 คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเอื้ออำนวยต่อผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

4. ขอบเขตและข้อจำกัดของการศึกษาวิจัย

ขอบเขตของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

4.1 วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทุกคนที่ประกอบเป็นองค์คณะของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในการพิจารณาวินิจฉัย คำวินิจฉัยปี 2546 (ตั้งแต่คำวินิจฉัยที่ 1/2546 ถึงคำวินิจฉัยที่ 52/2546) ทุกเรื่องที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว

ในโครงการศึกษาวิจัยครั้งที่ 4 นี้ ได้นำคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลของปี 2546 ทุกเรื่องมาวิเคราะห์ รวมทั้งสิ้น 792 เรื่อง แบ่งเป็นคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญจำนวน 52 เรื่อง และคำวินิจฉัยส่วนบุคคลของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทุกคนที่เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัยจำนวน 743 เรื่อง

เมื่อพิจารณาจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่นำมาวิเคราะห์ในที่นี้ มีข้อสังเกตว่า ถึงแม้รัฐธรรมนูญบัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วย ประธานศาลรัฐธรรมนูญ 1 คน และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอื่นอีก 14 คน รวมทั้งหมด 15 คน (รัฐธรรมนูญ มาตรา 255) แต่คำวินิจฉัยที่นำมาศึกษาและวิเคราะห์ในที่นี้ บางเรื่องมีจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัยหรือเข้าร่วมเป็นองค์คณะของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในจำนวนที่แตกต่างกัน หรือไม่ครบทั้ง 15 คน (มาตรา 267 กำหนดให้องค์คณะของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในการนั่งพิจารณาและในการทำคำวินิจฉัยต้องประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่น้อยกว่า 9 คน)

เหตุผลที่เป็นเช่นนี้เพราะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญบางคนลาป่วย ลาไปราชการหรือขอถอนตัว เนื่องจากมีส่วนได้เสียกับคำวินิจฉัยที่กำลังพิจารณาวินิจฉัย นอกจากนี้แล้ว ในบางช่วงเวลา มีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญบางคนพ้นจากตำแหน่งตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ เฉพาะในปี 2546 พลโทจุล อติเรก และนายอนันต์ เกตุวงศ์ ได้พ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ 8 เมษายน 2546 สำหรับเหตุผลที่พ้นจากตำแหน่งสืบเนื่องมาจากเมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2545 ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ 3 คน ต้องพ้นจากตำแหน่งตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ เนื่องจากมีวาระครบกึ่งหนึ่งของวาระที่กำหนด(มาตรา 322 วรรคหนึ่ง) แต่ได้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่ได้รับแต่งตั้งใหม่จะเข้ารับหน้าที่ (มาตรา 259 วรรคสอง) เฉพาะนายสุจินดา ยงสุนทร ได้ขอลาออกไปก่อนและพ้นจากตำแหน่งเมื่อ 1 ธันวาคม 2545 ส่วนพลโทจุล อติเรก และนายอนันต์ เกตุวงศ์ ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปและพ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ 8 เมษายน 2546 (มาตรา 260 วรรคหนึ่ง) ก่อนหน้านั้น เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2546 ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง นายมานิต วิทยาเต็ม นายสุธี สุทธิสมบูรณ์ พลตำรวจเอกสุวรรณ สุวรรณเวโช และนางเสาวนีย์ อัศวโรจน์ เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นอกจากนั้น เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2546 นายอมร รักษาสัตย์ ได้พ้นจากตำแหน่งเนื่องจากมีอายุครบ 70 ปีบริบูรณ์ (มาตรา 260 (2)) โปรดดูตารางที่ 1.3 ประกอบ

ตารางที่ 1.3 รายชื่อตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ปี 2541-2546 วันที่ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง - วันพ้นตำแหน่ง และวันที่เข้ามาดำรงตำแหน่งแทนตำแหน่งที่ว่าง (ตั้งแต่เริ่มแรกคือ วันที่ 11 เมษายน 2541 ถึง วันที่ 31 ธันวาคม 2546)

ชื่อตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ปี 2541-2546	วันที่ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง - วันพ้นตำแหน่ง	วันที่เข้ามาดำรงตำแหน่งแทนตำแหน่งที่ว่าง
1. นายเชาวน์ สายเชื้อ[1]	11 เม.ย. 41 - 23 ธ.ค. 42	-
2. นายชัยอนันต์ สมุทวณิช	11 เม.ย. 41 - 1 ก.ค. 43	-
3. นายโกเมน ภัทรภิรมย์	11 เม.ย. 41 - 1 มี.ค. 44	-
4. นายประเสริฐ นาสกุล[2]	11 เม.ย. 41 - 7 ก.ย. 44	-
5. นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ[3]	11 เม.ย. 41 - 3 ต.ค. 45	-
6. นายสุจินดา ยงสุนทร	11 เม.ย. 41 - 1 ธ.ค. 45	-
7. พลโท จุล อติเรก	11 เม.ย. 41 - 8 เม.ย. 46	-
8. นายอนันต์ เกตุวงศ์	11 เม.ย. 41 - 8 เม.ย. 46	-
9. นายจุมพล ณ สงขลา	11 เม.ย. 41 -	-
10. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	11 เม.ย. 41 -	-
11. นายมงคล สระฎัน	11 เม.ย. 41 -	-
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	11 เม.ย. 41 -	-
13. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	11 เม.ย. 41 -	-
14. นายสุจิต บุญบงการ	12 ก.พ. 43 -	นายเชาวน์ สายเชื้อ
15. นายกระมล ทองธรรมชาติ[4]	29 ก.ย. 43 -	-
16. นายผัน จันทรปาน	29 ก.ย. 43 -	-
17. นายอมร รักษาสัตย์	27 ต.ค. 43 - 9 ธ.ค. 46	นายชัยอนันต์ สมุทวณิช
18. นายศักดิ์ เตชาชาญ	3 มิ.ย. 44 -	นายโกเมน ภัทรภิรมย์
19. นายจิระ บุญพจนสุนทร	14 มี.ค. 45 -	นายประเสริฐ นาสกุล
20. นายมานิต วิทยาเต็ม	28 มี.ค. 46 -	นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ นายสุจินดา ยงสุนทร พลโท จุล อติเรก นายอนันต์ เกตุวงศ์
21. นายสุธี สุทธิสมบูรณ์	28 มี.ค. 46 -	
22. พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวโช	28 มี.ค. 46 -	
23. นางเสาวนีย์ อัศวโรจน์	28 มี.ค. 46 -	

[1]ดำรงตำแหน่งเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญคนแรก ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเมื่อวันที่ 11 เมษายน 2541

[2]ดำรงตำแหน่งเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญคนที่สอง ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2543

[3]ดำรงตำแหน่งเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญคนที่สาม ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2545

[4]ดำรงตำแหน่งเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญคนที่สี่ ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2546

4.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบคำวินิจฉัยและข้อมูลตัวเลขที่สำคัญตั้งแต่ปี 2541-2546 จำนวน 11 ประเด็น ตัวอย่างเช่น เปรียบเทียบคำวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 ประเภทของผู้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ แนวโน้มคำวินิจฉัยส่วนบุคคลของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ คำวินิจฉัยที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน การเข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย คะแนนเสียงขององค์คณะของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ระยะเวลาที่ศาลรัฐธรรมนูญใช้ในการพิจารณาวินิจฉัยปัญหาแต่ละเรื่อง รวมตลอดทั้งการพิสูจน์สมมติฐาน เป็นต้น

สำหรับเหตุผลสำคัญที่ทำการศึกษาและวิเคราะห์เปรียบเทียบตั้งแต่ปี 2541-2546 เพราะหลังจากที่ศาลรัฐธรรมนูญได้จัดตั้งขึ้นตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญชุดแรกได้เข้าดำรงตำแหน่งในวาระเริ่มแรก คือ วันที่ 11 เมษายน 2541 ซึ่งเป็นวันที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจำนวน 13 คน ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง เป็นต้นมา หลังจากนั้นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญบางคน คือ นายเชาวน์ สายเชื้อ มาจากผู้ทรงคุณวุฒิสาขารัฐศาสตร์ พ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2542 เนื่องจากมีอายุครบ 70 ปีบริบูรณ์ และนายชัยอนันต์ สมุทวณิช มาจากผู้ทรงคุณวุฒิสาขารัฐศาสตร์ พ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2543 เนื่องจากลาออก จากนั้นเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2543 นายสุจิต บุญบงการ ผู้ทรงคุณวุฒิสาขารัฐศาสตร์ ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเข้าดำรงตำแหน่งแทนนายเชาวน์ สายเชื้อ และเมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2543 นายอมร รักษาสัตย์ ผู้ทรงคุณวุฒิสาขารัฐศาสตร์ ได้รับโปรดเกล้าฯแต่งตั้งเข้าดำรงตำแหน่งแทน นายชัยอนันต์ สมุทวณิช ขณะที่นายโกเมน ภัทรภิรมย์ ผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์ พ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2544 เนื่องจากลาออก และเมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2544 นายศักดิ์ เตชาชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์ ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเข้าดำรงตำแหน่งแทน

นอกจากนั้น ยังมีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอีก 2 คน คือ นายกระมล ทองธรรมชาติและนายผัน จันทรปาน ที่มาจากตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ได้รับโปรดเกล้าฯ เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2543 เข้ามาดำรงตำแหน่งด้วย

ต่อมานายประเสริฐ นาสกุล ผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์ พ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ 7 กันยายน 2544 เนื่องจากมีอายุครบ 70 ปีบริบูรณ์ และนายจิระ บุญพจนสุนทร ผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์ ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเข้าดำรงตำแหน่งแทน

ปลายปี 2545 นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ มาจากผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์ พ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2545 เนื่องจากมีอายุครบ 70 ปีบริบูรณ์ อีกทั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญชุดแรกนั้น จำนวน 3 คน อันได้แก่ พลโทจุล อติเรก มาจากผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์ นายสุจินดา ยงสุนทร มาจากผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์และนายอนันต์ เกตุวงศ์ มาจากผู้ทรงคุณวุฒิสาขารัฐศาสตร์ต้องพ้นจากตำแหน่ง เนื่องจากเป็นการดำรงตำแหน่งในวาระเริ่มแรกซึ่งรัฐธรรมนูญกำหนดให้มีวาระการดำรงตำแหน่งเพียงกึ่งหนึ่ง (4 ปีครึ่ง) ของวาระที่กำหนดไว้ (9 ปี) นับแต่วันที่พระมหากษัตริย์โปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง (มาตรา 259 และ มาตรา 322 วรรคหนึ่ง) ตุลาการศาล

รัฐธรรมนูญ จำนวน 3 คนดังกล่าว ต้องพ้นจากตำแหน่งเมื่อครบวาระวันที่ 11 ตุลาคม 2545 แต่ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่จะเข้ารับหน้าที่ (มาตรา 259 วรรคสอง) อย่างไรก็ตาม นายสุจินดา ยงสุนทร ได้ขอลาออกก่อนและพ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2545 ขณะที่พลโทจุล อติเรก และนายอนันต์ เกตุวงศ์ ได้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปและพ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ 8 เมษายน 2546 ก่อนหน้านั้น ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญใหม่จำนวน 4 คน ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง อันได้แก่ นายมานิต วิทยาเต็ม นายสุธี สุทธิสมบูรณ์ พลตำรวจเอกสุวรรณ สุวรรณเวโช และนางเสาวนีย์ อัศวโรจน์ เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2546 ในวันเดียวกันนี้ นายกระมล ทองธรรมชาติ ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ โดยนายกระมล ทองธรรมชาติ ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมาตั้งแต่วันที่ 29 กันยายน 2543 สำหรับนายอมร รักษาสัตย์ มาจากผู้ทรงคุณวุฒิสาขารัฐศาสตร์ ซึ่งได้รับแต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ มาตั้งแต่วันที่ 27 ตุลาคม 2543 ได้พ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2546 เนื่องจากมีอายุครบ 70 ปีบริบูรณ์

ดังนั้น นับแต่ปี 2541 ถึง ปลายปี 2546 จึงเป็นช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมากที่สุด โดยมีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญชุดแรกดำรงตำแหน่งอยู่ จำนวน 5 คน และมีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญใหม่เข้ามาด้วย คณะผู้ศึกษาวิจัยจึงได้ศึกษาและวิเคราะห์เปรียบเทียบคำวินิจฉัยในช่วงเวลาดังกล่าว ซึ่งครอบคลุมคำวินิจฉัยที่ 1/2541 ถึง คำวินิจฉัยที่ 52/2546 แบ่งเป็น คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 301 เรื่อง และคำวินิจฉัยส่วนบุคคลของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทุกคน จำนวน 4,130 เรื่อง ทั้งนี้รวมตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคำวินิจฉัยดังกล่าว จำนวน 23 คน (โปรดดูตารางที่ 1.3 ข้างต้น)

4.3 วิเคราะห์ภูมิหลังของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภูมิหลังด้านการเพศ อายุ ศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

4.4 เสนอแนะแนวทางการพัฒนาโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประชาธิปไตย สภาพของประเทศ และประชาชนโดยส่วนรวม เพื่อนำไปสู่การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ เสนอแนวทางการพัฒนาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่ไม่ชัดเจนและไม่เหมาะสม รวมทั้ง**เสนอแนวทางการพัฒนาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ**เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดจากคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลบางเรื่องที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและการปฏิรูปการเมือง

4.5 จัดทำตารางสรุปคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ตั้งแต่ปี 2541-2546 รวม 301 เรื่อง เพื่อประโยชน์ในการอ้างอิงและค้นหา

กล่าวโดยย่อ ขอบเขตของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีเนื้อหาสาระที่ครอบคลุม <u>ส่วนที่ 1</u> เน้นและให้น้ำหนักอย่างมากกับการวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งในภาพรวมและภาพย่อย รวมทั้งการวิเคราะห์เปรียบเทียบ

คำวินิจฉัยประเภทเดียวกันด้วย ส่วนที่ 2 นำภูมิหลังของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมาวิเคราะห์ การวิเคราะห์ดังกล่าวนี้เป็นลักษณะของการนำคำวินิจฉัยในอดีตมาเป็นแนวทางในการบ่งบอกหรือทำนายแนวโน้มของคำวินิจฉัยในอนาคต (โปรดดูหัวข้อ 6 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งที่ 1) และส่วนที่ 3 เสนอแนะแนวทางการพัฒนาที่ระบบหรือโครงสร้างใหญ่ อันได้แก่ โครงสร้างอำนาจหน้าที่และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ตลอดทั้งแนวทางการพัฒนาที่ตัวบุคคลหรือตุลาการศาลรัฐธรรมนูญด้วย ทั้งนี้แบ่งการเสนอโครงการศึกษาวิจัยออกเป็น 4 บท และภาคผนวก ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ

1. ความเป็นมาของเรื่องที่ศึกษาวิจัย
2. วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย
3. สมมติฐานของการศึกษาวิจัย
4. ขอบเขตและข้อจำกัดของการศึกษาวิจัย
5. ระเบียบวิธีศึกษาวิจัย
6. ระยะเวลาและแผนการดำเนินงานศึกษาวิจัย
7. คณะผู้ศึกษาวิจัย
8. บทสรุป

บทที่ 2 การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล

คำวินิจฉัย ปี 2546 จำนวน 52 เรื่อง ครบทุกเรื่อง

(คำวินิจฉัยที่ 1/2546 ถึง คำวินิจฉัยที่ 52/2546)

บทที่ 3 ผลการวิจัยเอกสาร

ผลการศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบ

ผลการศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาสาระ

บทที่ 4 สรุปและข้อเสนอแนะ

ภาคผนวก

บรรณานุกรม

หมายเหตุ เนื้อหาสาระในบทที่ 1-4 เป็นลักษณะของการนำเสนอ ผลการวิจัยที่มีรายละเอียดสมบูรณ์ (full report) ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และขอบเขตของการศึกษาวิจัย รวมทั้งเป็นไปในทิศทางหรือเป็นระบบเดียวกับโครงการศึกษาวิจัย ครั้งที่ 1 (จัดพิมพ์ในปี 2545) ครั้งที่ 2 (จัดพิมพ์ในปี 2546) และครั้งที่ 3 (จัดพิมพ์ในปี 2547) ส่วนบทที่ 4 เป็นการสรุปพร้อมข้อเสนอแนะ ถือว่าเป็นการนำเสนอ ผลการวิจัยฉบับย่อ (short report) นอกจากนั้น คณะผู้ศึกษาวิจัย

ยังได้จัดทำเอกสารสรุป หรือ บทสรุปสำหรับผู้บริหาร (executive summary) อีกด้วย ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้สนใจได้เลือกอ่านหรือศึกษาได้อย่างสะดวกว่าจะเลือกอ่านฉบับสมบูรณ์หรือฉบับย่อ

โปรดดูภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 ภาพรวมขอบเขตการศึกษาโครงการศึกษาวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ 4 (จัดพิมพ์ในปี 2548)

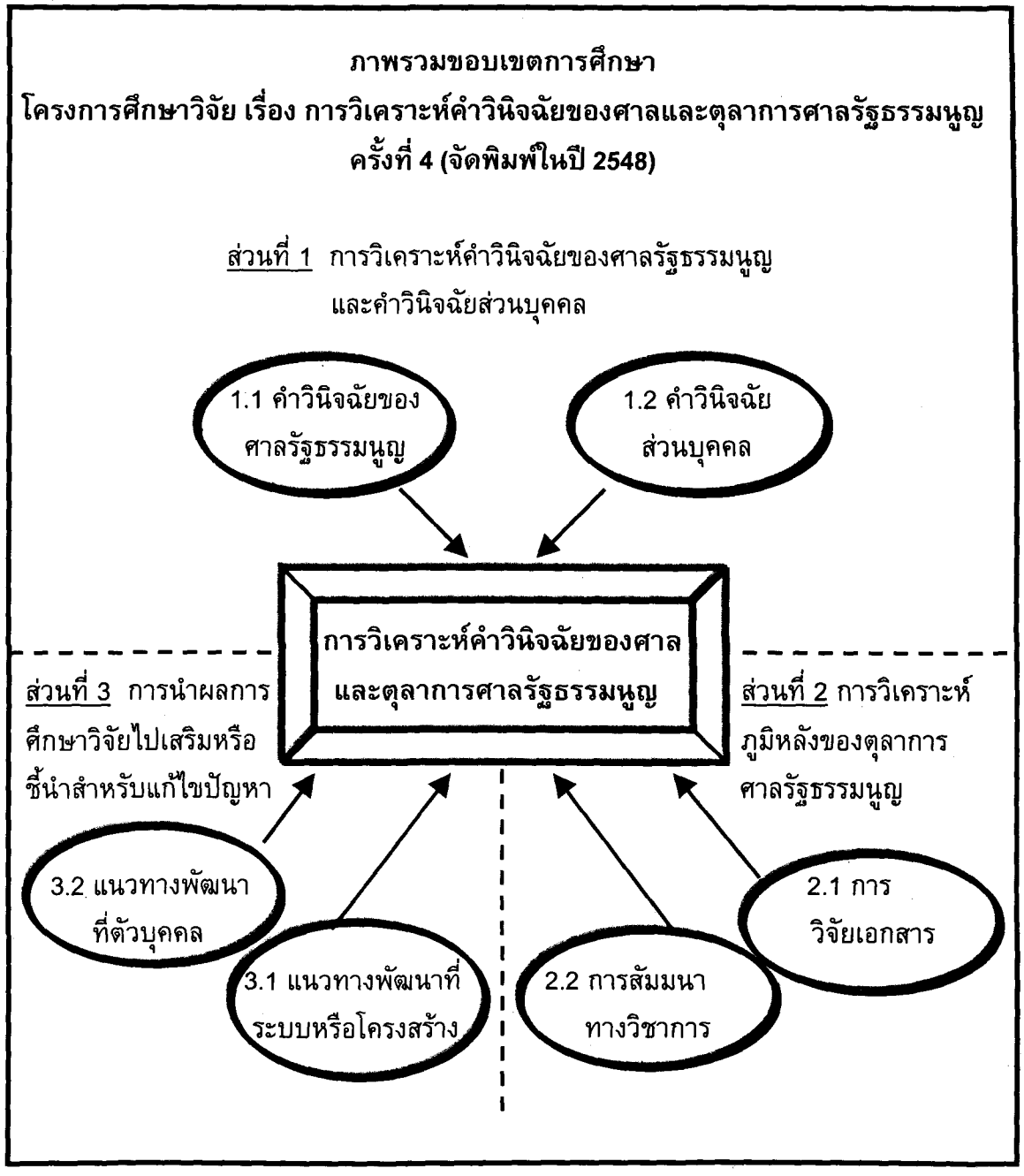

ในส่วนของข้อจำกัดของการศึกษาวิจัย ทุกคำวินิจฉัยในโครงการศึกษาวิจัย ครั้งที่ 4 นี้ซึ่งก็เป็นไปในทำนองเดียวกับโครงการศึกษาวิจัย ครั้งที่ 1-3 กล่าวคือ คณะผู้ศึกษาวิจัยไม่ได้นำ "ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยเบื้องต้นว่าศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องแต่ละเรื่อง หรือไม่" มาศึกษาและวิเคราะห์ด้วย เช่น ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 หรือมาตรา 266 หรือไม่ ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่า <u>หนึ่ง</u> คณะผู้ศึกษาวิจัยเห็นว่า ประเด็นดังกล่าวนี้เป็นประเด็นย่อย และมีความสำคัญน้อยกว่าประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญซึ่งมีปรากฏอยู่ในทุกคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีความสำคัญและถือว่าเป็นหัวใจของเรื่องที่นำมาศึกษาและวิเคราะห์ <u>สอง</u> ในทุกคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาประเด็นย่อยนี้อยู่แล้วในเบื้องต้น เพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่หรือกระบวนวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ <u>สาม</u> การนำเสนอประเด็นย่อยนี้จะมีส่วนทำให้ประเด็นหลักที่ผู้ร้องยื่นเข้ามาเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยถูกลดความสำคัญลง และจะทำให้โครงการศึกษาวิจัยครั้งนี้ยืดยาวเกินไปถ้าเพิ่มประเด็นย่อยนี้เข้าไปอีกในทุกเรื่อง ทั้งยังต้องเพิ่มช่องการวิเคราะห์เปรียบเทียบ หรืออาจต้องแยกการวิเคราะห์ออกเป็นหลายตาราง และเป็นอุปสรรคต่อการนำเสนอตารางรวมไว้ในหน้าเดียวที่ต้องการให้สะดวก อ่านง่าย และเข้าใจง่าย <u>สี่</u> แม้ในที่ประชุมศาลรัฐธรรมนูญจะได้พูดถึงเรื่องดังกล่าวไว้ก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาจากคำวินิจฉัยส่วนบุคคลของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญแต่ละคนที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา พบว่า ในบางเรื่องตุลาการศาลรัฐธรรมนูญบางคนไม่ได้เขียนไว้ หรือเขียนไว้แต่ไม่ชัดเจน หรือไม่ได้วินิจฉัยไว้ด้วยว่าศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยประเด็นย่อยดังกล่าวหรือไม่ เมื่อเป็นเช่นนี้ ทำให้ไม่ปรากฏอยู่ในราชกิจจานุเบกษาก็จะยิ่งเพิ่มความยากลำบากในการสืบหาข้อมูลเพื่อนำมาศึกษาและวิเคราะห์ได้อย่างครบถ้วน และ <u>ห้า</u> แม้จะมองว่าประเด็นย่อยดังกล่าวมีความสำคัญ แต่ก็ควรนำไปศึกษาแยกต่างหากเป็นอีกเรื่องหนึ่ง ภายใต้หัวเรื่อง อำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญในการรับหรือไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เป็นต้น

ทั้งนี้ อาจมีข้อยกเว้นในบางคำวินิจฉัยที่เสียงส่วนใหญ่ของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีความเห็นว่า ไม่รับคำร้องไว้พิจารณา หรือศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจรับคำร้องไว้พิจารณา กรณีเช่นนี้ถือว่า ประเด็นดังกล่าวเป็นประเด็นหลัก

นอกจากนี้แล้ว ยังมีข้อจำกัดในเรื่องการเก็บรวบรวมข้อมูลอันมีส่วนทำให้การดำเนินงานครั้งนี้ล่าช้าไปบ้าง โดยเฉพาะต้องรอหนังสือราชกิจจานุเบกษาที่จัดพิมพ์โดยสำนักราชกิจจานุเบกษาซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องนำมาใช้ในการวิเคราะห์ อ้างอิง และตรวจสอบความถูกต้อง เช่น ตรวจสอบวันที่ประกาศคำวินิจฉัยในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้น ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ในขณะที่ดำเนินงานวิจัยครั้งที่ 4 เกือบตลอดปี 2547 หนังสือราชกิจจานุเบกษาที่จัดพิมพ์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทุกคน ปี 2546 ตั้งแต่คำวินิจฉัยที่ 1/2546 ถึงคำวินิจฉัยที่ 52/2546 ทั้งหมด 52 เรื่อง ยังจัดพิมพ์ออกมาไม่ครบ จนกระทั่งปลายปี ยิ่งไปกว่านั้น

บางคำวินิจฉัย สำนักราชกิจจานุเบกษาพิมพ์ออกมาจำนวนน้อยมากได้เผยแพร่และจำหน่ายหมด ทำให้คณะผู้ศึกษาวิจัยต้องค้นหาจากแหล่งอื่นแทน ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ ยังเป็นข้อจำกัดที่ทำให้คณะผู้ศึกษาวิจัยไม่อาจทำการศึกษาวิจัยคำวินิจฉัยปี 2547 ซึ่งมีจำนวน 64 เรื่องได้ เพราะยังจัดพิมพ์ไม่แล้วเสร็จทั้ง 64 เรื่อง ทั้ง ๆ ที่ขณะดำเนินงานอยู่นี้เป็นต้นปี พ.ศ. 2548 ซึ่งสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้เผยแพร่คำวินิจฉัย ปี 2548 (เฉพาะคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ) บางเรื่องไปแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้เผยแพร่ทางอินเตอร์เน็ท (internet หรือ international network) หรือเว็บไซต์ (website) ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

5. ระเบียบวิธีศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเอกสาร โดยเริ่มดำเนินงานตั้งแต่เดือนเมษายน 2547 ถึง ธันวาคม 2547 รวม 8 เดือน เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ เช่น รัฐธรรมนูญ กฎหมาย คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา รวมคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ บทความ ตลอดจนการวิเคราะห์วิจารณ์ของหน่วยงานหรือบุคคล เช่น นักวิชาการ นักการเมือง และสื่อมวลชน ข้อมูลบางส่วนนำมาจากอินเตอร์เน็ท เช่น เว็บไซท์ http://203.113.86.230/mhead.htm ของส่วนงานราชกิจจานุเบกษา สำนักนายกรัฐมนตรี และ www.concourt.or.th/ ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จากนั้น จึงนำข้อมูลมาประมวลวิเคราะห์ และเขียนเป็นรายงานพร้อมภาพและตารางประกอบตามความจำเป็น ซึ่งใช้เวลาประมาณ 4 เดือน

6. ระยะเวลาและแผนการดำเนินงานศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยตลอดโครงการใช้เวลา 12 เดือน เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2547 ถึง 31 มีนาคม 2548 โปรดดู แผนการดำเนินงานศึกษาวิจัย ในตารางที่ 1.4

ตารางที่ 1.4 แผนการดำเนินงานศึกษาวิจัยตลอดโครงการ 12 เดือน

แผนการดำเนินงานศึกษาวิจัย	ระยะเวลา 12 เดือน											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. ปรึกษาหารือ และวางแผนปฏิบัติงาน	1											
2. รวบรวม และศึกษาค้นคว้าเอกสาร					8							
3. จัดทำและส่งรายงานความก้าวหน้า		1										
4. ประมวล และวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร									1			
5. จัดทำและส่งรายงานการศึกษาวิจัยเบื้องต้น										1		
6. จัดสัมมนาทางวิชาการเพื่อรับฟังความคิดเห็น										½		
7. จัดทำและส่งรายงานผลการศึกษาวิจัยฉบับสมบูรณ์												1

7. คณะผู้ศึกษาวิจัย

คณะผู้ศึกษาวิจัย ประกอบด้วย

7.1 ที่ปรึกษาพิเศษของโครงการ 1 คน : ศาสตราจารย์ ดร. อมร รักษาสัตย์

7.2 ผู้อำนวยการโครงการ 1 คน : รองศาสตราจารย์ ดร. วิรัช วิรัชนิภาวรรณ

7.3 นักวิจัย 1 คน : ว่าที่ร้อยตรีอนุวัฒน์ ปาณะดิษ

7.4 ผู้ช่วย 1 คน : นายจินดากร บุญมาก

8. บทสรุป

โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง "การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ 4" (ได้จัดพิมพ์ไว้ใน 2 เล่ม ได้แก่ เล่มที่ 4 ส่วนที่ 1, และ เล่มที่ 4 ส่วนที่ 2 โดยเริ่มตั้งแต่คำวินิจฉัยที่ 1/2546 ถึง คำวินิจฉัยที่ 52/2546 รวม 52 เรื่อง) เป็นการวิจัยต่อเนื่องจากการวิจัยครั้งที่ 1-3 โดยแต่ละครั้งมีระยะเวลา 1 ปี การดำเนินงานได้ยึดแนวทางเดิมเป็นส่วนใหญ่ แต่ก็มีบางส่วนเพิ่มเติมขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การวิเคราะห์เปรียบเทียบคำวินิจฉัยและข้อมูลตัวเลขปี 2541-2546 การพิสูจน์สมมติฐานใหม่ 3 ข้อ และการจัดทำตารางคำวินิจฉัยที่วางบรรทัดฐานของศาลรัฐธรรมนูญ ปี 2546 เฉพาะประเด็นสำคัญหรือประเด็นหลัก

การศึกษาวิจัยต่อเนื่องเรื่องนี้ ได้แสดงถึงพัฒนาการของการศึกษาวิจัย เช่น เพิ่มประเด็นการศึกษาวิเคราะห์ นำคำวินิจฉัยและข้อมูลตัวเลขที่สำคัญทุกปีมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกัน รวมทั้งเพิ่มตารางดัชนีสรุปคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญทุกปี ทุกคำวินิจฉัย เพื่อการอ้างอิงค้นคว้าในอนาคต คาดหวังหรือมีแนวโน้มที่จะนำเสนอข้อมูลในแผ่นซีดี-รอม (CD-ROM) และเผยแพร่ทางระบบเครือข่ายระหว่างประเทศ ตลอดจนการแปลข้อมูลบางส่วนเป็นภาษาต่างประเทศ โครงการศึกษาวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 4 บท <u>บทที่ 1</u> บทนำกล่าวถึงกระบวนการศึกษาเริ่มจากความเป็นมาของเรื่องที่ศึกษาวิจัย วัตถุประสงค์ สมมติฐานขอบเขตและข้อจำกัดตลอดจนระเบียบวิธีศึกษาวิจัย เป็นต้น <u>บทที่ 2</u> การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล <u>บทที่ 3</u> ผลการวิจัยเอกสาร ครอบคลุม ผลการศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบ รวมตลอดถึงผลการศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาสาระ <u>บทที่ 4</u> สรุปและข้อเสนอแนะและท้ายสุดเป็นภาคผนวก ซึ่งรวมตารางดัชนีสรุปคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ปี 2546 ทุกคำวินิจฉัย จำนวน 52 เรื่อง ทั้งนี้ ในบทที่ 1-4 เป็นการนำเสนอผลงานวิจัยที่มีรายละเอียดสมบูรณ์ เฉพาะบทที่ 4 เป็นลักษณะของการสรุปและข้อเสนอแนะ ซึ่งถือว่าเป็นผลงานวิจัยฉบับย่อ พร้อมกันนี้ ยังได้จัดทำบทสรุปสำหรับผู้บริหารไว้ด้วย

☆☆☆☆☆

บทที่ 2
การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล

เป็นการวิเคราะห์คำวินิจฉัยฉัยปี 2546 ตั้งแต่คำวินิจฉัยที่ 1/2546 ถึง คำวินิจฉัยที่ 52/2546 โดยแบ่งเป็นคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 52 เรื่อง และคำวินิจฉัยส่วนบุคคลของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 740 เรื่อง ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 1/2546

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 1/2546 (วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2546) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง ศาลปกครองกลางส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดี (นายสุนทร หวังพัฒนธน กับพวก และนายสมจิตร เหงี่ยมไพศาล กับพวก) ซึ่งเป็นผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 8 วรรคสอง มาตรา 64 และมาตรา 65 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่

(พิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 8 วรรคสอง มาตรา 64 และมาตรา 65 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	ศาลปกครองกลางส่งคำโต้แย้ง พร้อมทั้งความเห็น ลงวันที่ 17 กรกฎาคม 2544 ของผู้ฟ้องคดี (นายสุนทร หวังพัฒนธน กับพวก และนายสมจิตร เหงี่ยมไพศาล กับพวก) ซึ่งเป็นผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวิหนิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 กรณีพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 8 วรรคสอง มาตรา 64 และมาตรา 65 มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่

	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	ผู้ฟ้องคดีกับพวกในฐานะผู้ร้องได้รับความเดือดร้อนจากการที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 8 วรรคสอง มาตรา 64 และมาตรา 65 ออกข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี เรื่อง การเก็บค่าธรรมเนียมบำรุงองค์การบริหารส่วนจังหวัดจากผู้พักในโรงแรม (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2542 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2543 โดยผู้ร้องกับพวกเห็นว่า เป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายและโต้แย้งว่า การที่พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ดังกล่าวบัญญัติให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีเขตพื้นที่ในเขตจังหวัด และมีอำนาจหน้าที่ในการออกข้อบัญญัติเพื่อเรียกเก็บภาษีน้ำมันเชื้อเพลิงและยาสูบจากสถานค้าปลีกในจังหวัด รวมทั้งออกข้อบัญญัติเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจากผู้พักในโรงแรม ให้ใช้บังคับในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ เนื่องจากบทบัญญัติดังกล่าวกำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีเขตพื้นที่ทับซ้อนกับเขตพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 65 มาตรา 70 และมาตรา 71 ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นขาดความเป็นอิสระ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความเป็นอิสระในทางการเงินและการคลัง ไม่เป็นไปตามหลักการปกครองตนเอง แม้ว่ากฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นจะมิได้บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติหรือข้อบังคับเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจากผู้พักในโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม ก็มิได้หมายความว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะมาบังคับเก็บเอากับประชาชนซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่การปกครองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นได้อีก อีกทั้งการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ได้นั้น ก็จะต้องจัดตั้งขึ้นตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 78 โดยจะต้องทำการ

		หาประชามติหรือเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น ๆ เสียก่อนและจะต้องพิจารณาถึงความพร้อมของจังหวัดนั้น ๆ ด้วย การยกฐานะองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้มีเขตอำนาจทั้งจังหวัดพร้อมกันทั่วประเทศ โดยมิได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าว จึงเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284 ผู้ร้องจึงฟ้องต่อศาลปกครองกลางและขอให้ส่งคำโต้แย้งของผู้ร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 8 วรรคสอง มาตรา 64 และมาตรา 65 ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284
	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	มีประเด็นต้องพิจารณาวินิจฉัย 2 ประเด็น ดังนี้ <u>ประเด็นที่หนึ่ง</u> พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 8 วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284 หรือไม่ พิจารณาแล้ว เห็นว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการส่วนท้องถิ่น เมื่อพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 8 วรรคสอง บัญญัติให้เขตขององค์การบริหารส่วนจังหวัด คือ เขตจังหวัด โดยมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวให้นิยามความหมายคำว่า "จังหวัด" ไว้ว่า หมายถึง "จังหวัดตามกฎหมายระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน" ในการกระจายอำนาจการปกครองให้แก่ราชการส่วนท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจ ได้ใช้พื้นที่เป็นตัวกำหนดขอบเขต เมื่อเขตขององค์การบริหารส่วนจังหวัดมีพื้นที่คลุมทั้งจังหวัดจึงทำให้ครอบคลุมพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขตจังหวัดไปด้วย ซึ่งจะต้องใช้พื้นที่ร่วมกันหรือทับซ้อนกัน แต่โดยที่มีพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 เพื่อแบ่งแยกอำนาจของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกจากกันอย่างชัดเจน และเพื่อไม่ให้ความเป็นอิสระในการปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละท้องถิ่นขัดแย้งกันเอง อำนาจและ

		หน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดจึงเป็นเรื่องการจัดทำแผนการประสาน สนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น หรือมีอำนาจและหน้าที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นไม่มีความสามารถที่จะทำได้ อำนาจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดจึงถูกกำหนดให้มีทั้งเขตจังหวัด ดังนั้น พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 8 วรรคสอง จึงเป็นการกำหนดขอบเขตพื้นที่การใช้อำนาจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดโดยมิได้ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนกับการใช้อำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่ใช้พื้นที่ร่วมกันแต่อย่างใด และการให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีพื้นที่ทั้งเขตจังหวัด มิได้ทำให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดกลายเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ตามความหมายและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 78 แต่อย่างใด <u>ประเด็นที่สอง</u> พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 64 และมาตรา 65 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284 หรือไม่ พิจารณาแล้ว เห็นว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งมีอำนาจและภาระหน้าที่ต้องดำเนินกิจการภายในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด ดังปรากฏตามความในพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 45 การนี้รวมถึงการให้การสนับสนุนสภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น ตลอดจนประสานและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ของสภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่น กับแบ่งสรรเงินซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่สภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่น เห็นได้ว่า พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 64 และมาตรา 65 บัญญัติให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจออกข้อบัญญัติเก็บภาษีและค่าธรรมเนียม เพื่อเป็นรายได้วิธีหนึ่ง แต่การเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมดังกล่าวหากให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นซึ่งอยู่ในเขตขององค์การบริหาร

		ส่วนจังหวัดมีอำนาจในการเรียกเก็บด้วยก็อาจทำให้เกิดความซ้ำซ้อน ดังนั้น ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 จึงบัญญัติให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจออกข้อบัญญัติเรียกเก็บภาษีน้ำมันเบนซิน น้ำมันดีเซล ก๊าซปิโตรเลียม ยาสูบ และค่าธรรมเนียมจากผู้พักในโรงแรม โดยที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา ไม่มีอำนาจเรียกเก็บ การจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดดังกล่าว จึงเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ให้อำนาจไว้ และมิได้จำกัดความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น แต่อย่างใด
	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	1) รัฐธรรมนูญ มาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284 2) พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 8 มาตรา 64 และมาตรา 65
2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 8 วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284 หรือไม่ <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 64 และมาตรา 65 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284 หรือไม่
3. คำวินิจฉัย	จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 8 วรรคสอง มาตรา 64 และมาตรา 65 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284	
4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยโดยมติ 12 คน โดยวินิจฉัยว่า (1) พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัดฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฯ จำนวน 9 คน (2) วินิจฉัยให้ยกคำร้อง เนื่องจากเห็นว่า ประเด็นตามคำร้องที่ศาลปกครองกลางส่งมาไม่ใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 จำนวน 2 คน และ (3) วินิจฉัยว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จำนวน 1 คน (คะแนนเสียง 9 : 2 : 1)	

	เฉพาะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่วินิจฉัยให้ยกคำร้อง จำนวน 2 คน นั้น ถือว่า อยู่ในกลุ่มเดียวกับกลุ่มที่วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัดฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฯ เนื่องจากผลของคำวินิจฉัยไม่ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น สภาพยังคงเป็นไปเช่นเดิม และเมื่อนำไปใส่ไว้ใน "ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 1/2546" ข้างท้ายเพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ ได้จัดอยู่ในกลุ่ม "พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัดฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฯ (ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ)" คะแนนเสียงในที่สุดจึงเป็น 11 : 1 2) เริ่มวันที่ 17 กรกฎาคม 2544 แล้วเสร็จ วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2546 รวม 1 ปี 6 เดือน 18 วัน 3) การวางบรรทัดฐาน พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 8 วรรคสอง มาตรา 64 และมาตรา 65 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284 4) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 120 ตอนที่ 105 ก วันที่ 28 ตุลาคม 2546 ซึ่งเท่ากับ 8 เดือน 24 วัน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2546) 5) พลโท จุล อติเรก ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ปฏิบัติหน้าที่ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 1/2546 (วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2546) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 12 คน เรื่อง ศาลปกครองกลางส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้ร้อง เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 8 วรรคสอง มาตรา 64 และมาตรา 65 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ได้แก่

<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 8 วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 28 หรือไม่

<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 64 และมาตรา 65 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284 หรือไม่

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	**รัฐธรรมนูญ บัญญัติไว้ว่า** **"<u>มาตรา 282</u> ภายใต้บังคับมาตรา 1 รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น"** **"<u>มาตรา 283</u> ท้องถิ่นใดมีลักษณะที่จะปกครองตนเองได้ ย่อมมีสิทธิได้รับจัดตั้งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ** **การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องทำเท่าที่จำเป็นตามที่กฎหมายบัญญัติ แต่ต้องเป็นไปเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ จะกระทบถึงสาระสำคัญแห่งหลักการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือนอกเหนือจากที่กฎหมายบัญญัติไว้ มิได้"** **"<u>มาตรา 284</u> องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ**	

	การกำหนดอำนาจและหน้าที่ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยคำนึงถึงการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่ท้องถิ่นเป็นสำคัญ เพื่อพัฒนาการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่ท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ให้มีกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้ (1) การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง (2) การจัดสรรสัดส่วนภาษีและอากรระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงภาระหน้าที่ของรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองเป็นสำคัญ (3) การจัดให้มีคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งทำหน้าที่ตาม (1) และ (2) ประกอบด้วยผู้แทนของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยมีจำนวนเท่ากัน ในกรณีที่มีการกำหนดอำนาจและหน้าที่และการจัดสรรภาษีและอากรตาม (1) และ (2) ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดแล้ว คณะกรรมการตาม (3) จะต้องนำเรื่องดังกล่าวมาพิจารณาทบทวนใหม่ ทุกระยะเวลาไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่มีการกำหนดอำนาจและหน้าที่หรือวันที่มีการจัดสรรภาษีและอากร แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมของการกำหนดอำนาจและ หน้าที่ และการจัดสรรภาษีและอากรที่ได้กระทำไปแล้ว ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่ท้องถิ่นเป็นสำคัญ การดำเนินการตามวรรคสี่ เมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและรายงาน รัฐสภาแล้ว ให้มีผลใช้บังคับได้"	

	2. พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 8 บัญญัติว่า **"<u>มาตรา 8</u> ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการส่วนท้องถิ่น** **เขตขององค์การบริหารส่วนจังหวัดได้แก่เขตจังหวัด"** **"<u>มาตรา 64</u> องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจออกข้อบัญญัติเก็บภาษีบำรุงองค์การบริหารส่วนจังหวัดจากสถานค้าปลีกในเขตจังหวัด ดังต่อไปนี้** **(1) น้ำมันเบนซินและน้ำมันที่คล้ายกัน น้ำมันดีเซลและน้ำมันที่คล้ายกัน และก๊าซปิโตรเลียมไม่เกินลิตรละห้าสตางค์** **(2) ยาสูบ ไม่เกินมวนละห้าสตางค์** **ราคาจำหน่ายปลีกที่เพิ่มขึ้นตามวรรคหนึ่ง ไม่ถือว่าเป็นการต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด"** **"<u>มาตรา 65</u> องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจออกข้อบัญญัติเรียกเก็บค่าธรรมเนียม บำรุงองค์การบริหารส่วนจังหวัดจากผู้พักในโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรมตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง"**	
	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พิจารณาแล้ว พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 เป็นพระราชบัญญัติที่มีวัตถุประสงค์กำหนดอำนาจหน้าที่ของรัฐขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ซึ่งได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด และขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็ก (เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล) ซึ่งมีพื้นที่ทับซ้อนกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้ชัดเจน นอกจากการกำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่และขนาดเล็กแล้ว พระราชบัญญัติดังกล่าว ยังกำหนดการจัดสรรสัดส่วนภาษีและอากร โดยแยกออกเป็นภาษีและอากรที่องค์กรปกครอง	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> มาตรา 8 วรรคสอง ของพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด

	ส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่และขนาดเล็กที่จะจัดเก็บได้ และในเรื่องการกำหนดอำนาจหน้าที่และการจัดสรรภาษีและอากรนั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา 284 วรรคสี่ ยังได้บัญญัติให้คณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำมาทบทวนใหม่ทุกระยะเวลาไม่เกิน 5 ปี นับแต่วันที่มีการกำหนดอำนาจและหน้าที่ หรือวันที่มีการจัดสรรภาษีและอากรแล้วแต่กรณี ส่วนข้อโต้แย้งของผู้ร้องมีสาระสำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรก ผู้ร้องอ้างว่า มาตรา 8 วรรคสอง ของพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284 เพราะมาตรา 8 วรรคสอง ของพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ซึ่งบัญญัติให้เขตขององค์การบริหารส่วนจังหวัดได้แก่ เขตจังหวัด เป็นการทับซ้อนกับเทศบาลและเป็นการทำลายหรือรบกวนความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง ในการจัดการบริหารการเงิน และการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ประการที่สอง ผู้ร้องอ้างว่า การจัดตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 78 เพราะมาตรานี้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีเขตรับผิดชอบเต็มพื้นที่ทั้งจังหวัด ซึ่งมีลักษณะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่โดยไม่มีการตรวจสอบเจตนารมณ์ของประชาชนในแต่ละจังหวัด เป็นต้น ซึ่งเห็นได้ชัดว่า ข้อโต้แย้งทั้ง 2 ประการของผู้ร้องมีเหตุผลและข้อกฎหมายสนับสนุนน่ารับฟัง แต่เมื่อพิจารณามาตรา 8 ซึ่งบัญญัติให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการส่วนท้องถิ่น รับผิดชอบบริหารกิจการทั่วทั้งเขตจังหวัดก็จะเห็นได้ว่า เหตุผลของกระทรวงมหาดไทยสอดคล้องกับคำนิยามในมาตรา 5 ของพระราชบัญญัติดังกล่าวที่ให้ความหมายจังหวัดว่า หมายถึงจังหวัดตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งเป็นการยืนยันว่า จังหวัดในฐานะราชการบริหารส่วนภูมิภาคยังดำรงอยู่และสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 283 ซึ่งบัญญัติว่า “ท้องถิ่นมีลักษณะที่จะปกครองตนเองได้ย่อมมีสิทธิได้รับการจัดตั้งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมาย	พ.ศ. 2540 ไม่ขัดหรือแย้งต่อมาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284 ของรัฐธรรมนูญ

บัญญัติ" นอกจากนั้น มาตรา 8 วรรคสองยังสอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น หรือการกระจายอำนาจตามอาณาเขต ซึ่งให้อำนาจรัฐตรากฎหมายมอบอำนาจให้ท้องถิ่นทุกขนาดจัดทำกิจการหรือบริการสาธารณะบางเรื่องภายในเขตของแต่ละท้องถิ่นและท้องถิ่นมีอิสระในการปกครองตนเองพอสมควรอีกด้วย ทั้งนี้ ในการกระจายอำนาจการปกครองให้แก่ราชการส่วนท้องถิ่น ตามหลักการกระจายอำนาจทางอาณาเขต ต้องใช้พื้นที่เป็นตัวกำหนดขอบเขต เมื่อเขตขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่คลุมทั้งจังหวัด จึงทำให้ในเขตขององค์การบริหารส่วนจังหวัดครอบคลุมพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กที่อยู่ในเขตจังหวัด เช่น เทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งจะต้องใช้พื้นที่ร่วมกันหรือทับซ้อนกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่และขนาดเล็ก

สำหรับกรณีที่เป็นปัญหาที่มาสู่ศาลรัฐธรรมนูญนี้ เห็นได้ชัดว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ที่มีพื้นที่ทับซ้อนกันกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กในเรื่องการจัดทำแผน การประสานให้ความร่วมมือและสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็ก แต่ในกรณีที่บริการสาธารณะใดที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กไม่สามารถทำได้เพราะเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่ครอบคลุมพื้นที่หลายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง และเป็นเรื่องที่ต้องการความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นเรื่องที่ต้องการความเป็นเอกภาพ หรือเป็นเรื่องที่เกินขีดความสามารถของเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และเมืองพัทยา กฎหมายจึงกำหนดให้อำนาจเหล่านี้เป็นอำนาจขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เพื่อไม่ให้ความเป็นอิสระในการปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละท้องถิ่นขัดแย้งกันเอง และเนื่องจากมีพื้นที่ที่จะต้องใช้ร่วมกันหรือทับซ้อนกันจึงต้องแยกอำนาจหน้าที่ของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกจากกัน โดยมีพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 เพื่อแบ่งแยกอำนาจของแต่ละองค์กร

	ปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้น บางกรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจมีอำนาจหน้าที่ซ้ำซ้อนกันได้ แต่จะแบ่งระดับความรับผิดชอบ เช่น ในมาตรา 16 (9) กฎหมายบัญญัติให้เทศบาลเมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจ "จัดการศึกษา" ในขณะที่มาตรา 17 (6) ก็บัญญัติให้ องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจดังกล่าวด้วยเช่นเดียวกัน กฎหมายจึงกำหนดวิธีการแก้ไขปัญหาไว้โดยให้คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษา มีอำนาจมากน้อยแค่ไหนอย่างไรก็ได้ (มาตรา 20) เช่น คณะกรรมการฯ อาจกำหนดว่าให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลรับผิดชอบการศึกษาจนถึงการศึกษาประถมศึกษาตอนปลาย และให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดรับผิดชอบเฉพาะมัธยมศึกษา เป็นต้น นอกจากนี้ หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดไม่สามารถจัดทำบริการสาธารณะดังกล่าวด้วยตนเองได้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นก็อาจร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นดำเนินการ หรืออาจร้องขอให้รัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นดำเนินการหรือมอบให้เอกชนดำเนินการแทน จึงเห็นได้ชัดว่า อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดจึงไม่ได้แทรกแซงอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กอื่นที่ถูกทับซ้อนอยู่ ดังนั้น มาตรา 8 วรรคสอง ของพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อมาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284 ของรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พิจารณาได้ดังนี้ 1) เมื่อมาตรา 8 วรรคสอง ของพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ได้กำหนดเขตขององค์การบริหารส่วนจังหวัดไว้เต็มพื้นที่เขตจังหวัดและไม่เป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284 แล้ว องค์การบริหารส่วนจังหวัด จึงต้องมีอำนาจในการเก็บภาษีเพื่อให้มีรายได้สำหรับใช้ในการดำเนินการของตนเอง และตามมาตรา	<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> มาตรา 64 และมาตรา 65 ของพระราชบัญญัติ

	45 (5) ของพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ได้บัญญัติให้แบ่งสรรเงิน ซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่สภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นด้วย ดังนั้น มาตรา 64 และ 65 ของพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 จึงเป็นการหารายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดวิธีหนึ่ง ซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดสามารถออกข้อบัญญัติเรียกเก็บได้ทั้งเขตจังหวัด แต่การเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมดังกล่าวหากให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กที่มีพื้นที่ทับซ้อนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่มีอำนาจในการเรียกเก็บด้วยก็อาจทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในการเสียภาษีของประชาชนในท้องถิ่นอันอาจเป็นการขัดต่อเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ดังนั้นตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 จึงได้บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีอำนาจออกข้อบัญญัติเรียกเก็บภาษีน้ำมันเบนซิน น้ำมันดีเซล การปิโตรเลียม ยาสูบ และค่าธรรมเนียมจากผู้พักในโรงแรม โดยที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็ก เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา ไม่มีอำนาจเรียกเก็บซึ่งสอดคล้องกับคำชี้แจงของกระทรวงมหาดไทย ที่ว่ากฎหมายมิได้กำหนดให้เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และเมืองพัทยามีอำนาจจัดเก็บรายได้ประเภทดังกล่าว จึงเห็นได้ว่า การจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดดังกล่าวมิได้ไปจำกัดความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นแต่อย่างใด ดังนั้น พิจารณาแล้ว เห็นว่า มาตรา 64 และมาตรา 65 ของพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ไม่ขัดหรือแย้งต่อมาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284 ของรัฐธรรมนูญ	องค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ไม่ขัดหรือแย้งต่อมาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284 ของรัฐธรรมนูญ
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	<u>ประเด็นหลักที่ 1 และ ประเด็นหลักที่ 2</u> พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า การที่พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 8 วรรคสอง บัญญัติว่า "เขตขององค์การบริหารส่วนจังหวัดได้แก่เขตจังหวัด" นั้น เป็นแต่กำหนดเขตพื้นที่ในลักษณะทางภูมิศาสตร์เท่านั้น ไม่ได้เกี่ยวกับอำนาจ	<u>ประเด็นหลักที่ 1 และ ประเด็นหลักที่ 2</u>

	ในการบริหารหรือการเงินการคลังแต่อย่างใด แม้จะมีเขตพื้นที่ทับซ้อนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ก็หาใช่ว่าจะเป็นผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นขาดความเป็นอิสระในการดำเนินการตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น หรือทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นขาดความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหาร การเงินและการคลังแต่อย่างใด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละองค์กร ย่อมมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ทั้งนี้โดยต้องไม่กระทบถึงสาระสำคัญแห่งหลักการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และโดยคำนึงถึงการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่ท้องถิ่นเป็นสำคัญ ตามนัยแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 282 ถึงมาตรา 284 การที่พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 64 และมาตรา 65 ดังกล่าว บัญญัติให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจออกข้อบัญญัติเก็บภาษีน้ำมัน ฯลฯ และก๊าซปิโตรเลียม ตลอดจนยาสูบจากสถานค้าปลีกในเขตจังหวัดไม่เกินอัตราที่กำหนด ตลอดจนออกข้อบัญญัติเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจากผู้พักในโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรมตามหลักเกณฑ์วิธีการ และอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง เพื่อบำรุงองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งมีอำนาจและภาระหน้าที่ต้องดำเนินกิจการภายในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัดไม่น้อยกว่า 10 ประการ ดังปรากฏตามความในมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ในการนี้รวมถึงการให้การสนับสนุนสภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น ตลอดจนประสานและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ของสภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่น กับแบ่งสรรเงินซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่สภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่นและอื่น ๆ เห็นได้ว่า บทบัญญัติมาตรา 64 และมาตรา 65 ดังกล่าวไม่ได้ล่วงล้ำเข้าข้อห้ามตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284 แต่อย่างใด จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 8 วรรคสอง มาตรา 64 และมาตรา 65 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284	พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 8 วรรคสอง มาตรา 64 และ มาตรา 65 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 282 มาตรา 283 และ มาตรา 284

3. นายจุมพล ณ สงขลา	พิเคราะห์แล้ว ผู้ร้องกับพวกอ้างว่าได้รับความเดือดร้อนจากการที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานีออกข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี กำหนดให้เจ้าของหรือผู้ควบคุมโรงแรมในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีหน้าที่เรียกเก็บเงินค่าธรรมเนียมจากผู้พักในโรงแรมแทนองค์การบริหารส่วนจังหวัดในอัตราไม่เกินร้อยละ 2 ของอัตราค่าที่พัก หากฝ่าฝืนจะต้องระวางโทษจำคุกหรือปรับ รวมทั้งให้ผู้ควบคุมและเจ้าของรับผิดชอบเสียค่าธรรมเนียมร่วมกับผู้พัก นอกจากนี้ ยังออกข้อบัญญัติเพื่อการจัดเก็บภาษียาสูบและน้ำมันเชื้อเพลิง ใช้บังคับแก่ประชาชนทั่วไปรวมถึงผู้ร้องกับพวกในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานีด้วย เห็นว่ากฎหมายที่ศาลปกครองจะใช้บังคับแก่คดีโดยวินิจฉัยให้เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่คู่ความทั้งสองฝ่ายในคดีนี้ ก็คือ ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานีทุกฉบับที่ผู้ร้องกับพวกกล่าวอ้าง ซึ่งแม้ข้อบัญญัติดังกล่าวจะมิได้ออกโดยองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติก็ตาม แต่ก็มีสภาพเป็นกฎหมายที่ออกโดยองค์กรฝ่ายปกครอง จึงมีผลใช้บังคับเป็นกฎหมายเช่นเดียวกัน ซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของศาลปกครองโดยตรงที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่เพื่อยุติข้อพิพาท ส่วนมาตรา 8 วรรคสอง มาตรา 64 และ มาตรา 65 ของพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ที่ผู้ร้องกับพวกอ้างว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญนั้น มิใช่บทบัญญัติของกฎหมายที่ศาลปกครองจะต้องนำมาใช้บังคับแก่คดีของผู้ร้องกับพวกโดยตรง ทั้งบทบัญญัติดังกล่าวก็มิได้มีข้อความใดที่ก่อให้เกิดผลในทางลิดรอนสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลของผู้ร้องกับพวกแต่อย่างใด จึงไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่จะพิจารณาวินิจฉัยว่าบทบัญญัติเหล่านั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคหนึ่ง จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้องของผู้ร้องกับพวก	ให้ยกคำร้อง
4. พลโท จุล อติเรก	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พิจารณาพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 8 วรรคสอง ที่บัญญัติว่า เขตขององค์การบริหารส่วนจังหวัดได้แก่เขตจังหวัดนั้น ดูเหมือนว่าจะทับซ้อนกับเขตรับ	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> มาตรา 8 วรรค

	ผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น เช่น เทศบาล หรือองค์การบริหารส่วนตำบลก็จริงอยู่ แต่ไม่มีผลกระทบกับเขตอำนาจของแต่ละองค์กร ไม่ว่าจะเป็นองค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล หรือเทศบาล จะซ้ำซ้อนกันไม่ได้ ทั้งนี้ย่อมเป็นไปตามกฎหมายที่ให้อำนาจไว้และจะไม่ซ้ำซ้อนกัน โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้นตั้งขึ้นโดยบทบัญญัติของพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ซึ่งมิใช่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ ตามความหมายของบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา 78 รัฐธรรมนูญ มาตรา 282 บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเป็นอิสระในการปกครองของตนเอง มาตรา 283 บัญญัติให้มีกฎหมายจัดตั้งและกำกับดูแลองค์กร และมาตรา 284 บัญญัติให้องค์กรมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลังของตนเอง พิจารณาพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 8 วรรคสอง ซึ่งบัญญัติถึงเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ไม่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ในมาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284 จึงเห็นว่ามาตรา 8 วรรคสอง ไม่ขัดหรือแย้งกันต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284 <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 64 บัญญัติให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจออกข้อบัญญัติเก็บภาษีน้ำมันและก๊าซโตรเลียม ยาสูบ และมาตรา 65 บัญญัติให้มีอำนาจออกข้อบัญญัติเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจากผู้พักในโรงแรมได้นั้น ก็เป็นการดำเนินการตามรัฐธรรมนูญในส่วนที่ให้อำนาจไว้ตามกฎหมาย แต่จะเป็นการซ้ำซ้อนกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นหรือไม่นั้น จะต้องดูว่ากฎหมายให้อำนาจองค์กรอื่นไว้อย่างไรบ้าง ปัญหานี้ ปรากฏตามคำชี้แจงของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยว่า เทศบาลหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ไม่มี	สอง ของพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ไม่ขัดหรือแย้งต่อมาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284 ของรัฐธรรมนูญ <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> มาตรา 64 และมาตรา 65 ของพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วน

	อำนาจในการจัดเก็บภาษีหรือค่าธรรมเนียม เช่น อย่างอำนาจขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ดังนั้น อำนาจหน้าที่จึงไม่ซ้ำซ้อนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น เมื่อองค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดเก็บภาษีหรือค่าธรรมเนียมมาได้แล้วจะเก็บแบ่งปันให้แก่เทศบาลหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นอย่างไร ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 64 และมาตรา 65 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284 จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 8 วรรคสอง มาตรา 64 และมาตรา 65 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284	จังหวัด พ.ศ. 2540 ไม่ขัดหรือแย้งต่อมาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284 ของรัฐธรรมนูญ
5. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	เห็นว่า ผู้ฟ้องคดีมิได้บรรยายถึงการกระทำหรือละเว้นการกระทำหรือการใช้อำนาจตามบทบัญญัติหรือข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี อันเป็นเหตุให้เกิดข้อโต้แย้งหรือข้อพิพาทกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานีมาโดยชัดแจ้งแต่ประการใด ตามคำฟ้องจึงเป็นเรื่องผู้ฟ้องคดีไม่เห็นด้วยกับพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ที่มีบทบัญญัติขัดแย้งกับความคิดเห็นหรือขัดกับประโยชน์ของผู้ฟ้องคดีเท่านั้น ผู้ฟ้องคดีจึงได้ฟ้องคดีอ้างว่าบทบัญญัติตามคำฟ้องขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญใช้บังคับไม่ได้ตามมาตรา 6 เพื่อให้ศาลปกครองกลางส่งมายังศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัย ตามมาตรา 264 กรณีตามคำฟ้องจึงไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 276 เพราะไม่มีข้อพิพาทอันเนื่องมาจากการกระทำหรือละเว้นการกระทำที่หน่วยงานของรัฐต้องปฏิบัติตามกฎหมายตามความในมาตรา 276 แต่ประการใด จริงอยู่แม้พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 42 ได้บัญญัติว่า ผู้ใดได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมิ	ให้ยกคำร้อง

	อาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องจากการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือมีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง หรือกรณีอื่นใดที่อยู่ในเขตอำนาจศาลปกครองตาม มาตรา 9 และการแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อนหรือความเสียหายหรือยุติข้อโต้แย้งนั้น ต้องมีคำบังคับตามที่กำหนดในมาตรา 72 ผู้นั้นมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองฯ มาตรา 42 ดังกล่าวยังต้องอยู่ภายใต้บังคับ มาตรา 276 ซึ่งเป็นบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งที่บัญญัติกำหนดอำนาจหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีของศาลปกครอง กล่าวคือ คดีที่มาสู่ศาลปกครองพิจารณาวินิจฉัยต้องเป็นเรื่องคดีที่เป็นข้อพิพาทตามที่มาตรา 276 กำหนดไว้ เมื่อวินิจฉัยว่า คำฟ้องของผู้ฟ้องคดีไม่ต้องตามบทบัญญัติในมาตรา 276 ของรัฐธรรมนูญ กรณีที่ศาลปกครองจะใช้กฎหมายบังคับแก่คดีตามมาตรา 264 จึงไม่อาจเกิดขึ้นได้ ผู้ทำคำวินิจฉัยไม่เห็นด้วยกับคำร้องของศาลปกครองกลางที่ส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดีมาให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยอ้างว่า เป็นกรณีตามมาตรา 264 วินิจฉัยให้ยกคำร้อง	
6. นายผัน จันทรปาน	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> เมื่อพิจารณามาตรา 8 เห็นได้ว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการส่วนท้องถิ่น เมื่อบัญญัติให้เขตขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นเขตจังหวัดจึงเป็นการสอดคล้องกับคำนิยามในมาตรา 5 ของพระราชบัญญัติดังกล่าวที่ให้ความหมายจังหวัดว่า หมายถึง จังหวัดตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน และตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติม การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น หรือการกระจายอำนาจตามอาณาเขต หมายถึง การมอบอำนาจให้ท้องถิ่นจัดทำกิจการหรือบริการสาธารณะบางเรื่องภายในเขตของแต่ละท้องถิ่น และท้องถิ่นมีอิสระในการปกครองตนเองพอสมควร ในการกระจายอำนาจการปกครองให้แก่ราชการส่วนท้องถิ่น ตามหลักการ	

กระจายอำนาจทางอาณาเขต ต้องใช้พื้นที่เป็นตัวกำหนดขอบเขต เมื่อเขตขององค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคลุมทั้งจังหวัด จึงทำให้ในเขตขององค์การบริหารส่วนจังหวัดคลอบคลุมพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขตจังหวัด เช่น เทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งจะต้องใช้พื้นที่ร่วมกันหรือทับซ้อนกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทต่าง ๆ

องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีพื้นที่ทับซ้อนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ เป็นเรื่องการจัดทำแผน การประสาน ให้ความร่วมมือและสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ แต่ในกรณีที่บริการสาธารณะใดที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กสามารถทำได้เพราะเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่ครอบคลุมพื้นที่หลายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นเรื่องที่ต้องการความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นเรื่องที่ต้องการความเป็นเอกภาพ หรือเป็นเรื่องที่เกินขีดความสามารถของเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และเมืองพัทยา กฎหมายกำหนดให้อำนาจเหล่านี้เป็นอำนาจขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เพื่อไม่ให้ความเป็นอิสระในการปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละท้องถิ่นขัดแย้งกันเองเนื่องจากมีพื้นที่ที่จะต้องใช้ร่วมกันหรือทับซ้อนกัน จึงต้องแยกอำนาจหน้าที่ของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกจากกัน โดยมีพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 เพื่อแบ่งแยกอำนาจของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บางกรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจมีอำนาจหน้าที่ซ้ำซ้อนกันได้ แต่จะแบ่งระดับความรับผิดชอบ เช่น ในมาตรา 16 (9) บัญญัติให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจ "จัดการศึกษา" ในขณะที่มาตรา 17 (6) ก็บัญญัติให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจดังกล่าวด้วยเช่นเดียวกัน กฎหมายจึงกำหนดวิธีการแก้ไขปัญหาไว้โดยให้คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดมีอำนาจหน้าที่

มากน้อยแค่ไหน อย่างไรได้ (มาตรา 20) เช่น คณะกรรมการฯ อาจกำหนดให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล รับผิดชอบการศึกษาจนถึงการศึกษาประถมศึกษาตอนปลาย และให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดรับผิดชอบเฉพาะมัธยมศึกษา เป็นต้น นอกจากนี้ หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดไม่สามารถจัดทำบริการสาธารณะดังกล่าวด้วยตนเองได้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นก็อาจร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นดำเนินการ หรืออาจร้องให้รัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นดำเนินการหรือมอบให้เอกชนดำเนินการแทน อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดจึงไม่ไปแทรกแซงอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กอื่นที่ถูกทับซ้อนอยู่ นอกจากนั้น ในมาตรา 78 หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐของรัฐธรรมนูญ ยังบัญญัติถึงการที่รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น และระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐาน สารสนเทศ ในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น

ดังนั้น มาตรา 8 วรรคสอง ของพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อมาตรา 282 มาตรา 283 มาตรา 284 ของรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด

<u>ประเด็นหลักที่ 2</u>

เมื่อมาตรา 8 วรรคสองของพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ได้กำหนดเขตขององค์การบริหารส่วนจังหวัดไว้เต็มพื้นที่เขตจังหวัดและไม่เป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284 แล้ว องค์การบริหารส่วนจังหวัดจึงต้องมีอำนาจในการเก็บภาษีเพื่อให้มีรายได้สำหรับใช้ในการดำเนินการของตนเอง ตามมาตรา 45 (5) ของพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ได้บัญญัติให้แบ่งสรรเงินซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่สภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นด้วย ดังนั้น มาตรา 64 และ

	มาตรา 65 ของพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 จึงเป็นการหารายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดวิธีหนึ่ง ซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดสามารถออกข้อบัญญัติเรียกเก็บได้ทั้งเขตจังหวัด แต่การเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมดังกล่าวหากให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กที่มีพื้นที่ทับซ้อนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่มีอำนาจในการเรียกเก็บด้วยก็อาจทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในการเสียภาษีของประชาชนในท้องถิ่นอันอาจเป็นการขัดต่อเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ดังนั้น ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 จึงได้บัญญัติให้องค์ปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่คือองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีอำนาจออกข้อบัญญัติเรียกเก็บภาษีน้ำมันเบนซิน น้ำมันดีเซล ก๊าซปิโตรเลียม ยาสูบ และค่าธรรมเนียมจากผู้พักในโรงแรม โดยที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็ก เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา ไม่มีอำนาจเรียกเก็บซึ่งสอดคล้องกับคำชี้แจงของกระทรวงมหาดไทย ที่ว่ากฎหมายมิได้กำหนดให้เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และเมืองพัทยามีอำนาจจัดเก็บรายได้ประเภทดังกล่าว จึงเห็นได้ว่าการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดดังกล่าวมิได้ไปจำกัดความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นแต่อย่างใด จึงวินิจฉัยว่า ระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 8 วรรคสอง มาตรา 64 และมาตรา 65 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284 แต่อย่างใด	
7. นายมงคล สระฏัน	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 282 เป็นบทบัญญัติให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งหมายถึง (1) ท้องถิ่นใดมีลักษณะที่จะปกครองตนเองได้ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ย่อมมีสิทธิปกครองตนเอง (2) ท้องถิ่นมีองค์กรที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> มาตรา 8 วรรคสอง ของพระราชบัญญัติ

	ในท้องถิ่น (3) ท้องถิ่นมีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครองส่วนท้องถิ่นของตน (4) ท้องถิ่นมีอิสระในการที่จะวินิจฉัยปัญหาต่าง ๆ ของท้องถิ่นด้วยตนเอง (5) ท้องถิ่นมีอิสระในทางการภาษีอากรและการเงินแห่งท้องถิ่น 1) ในการจัดองค์การของการบริหารราชการแผ่นดินหรือระเบียบบริหารราชการแผ่นดินประเทศไทย มีการจัดโดยใช้หลักการกระจายอำนาจการปกครอง โดยตราขึ้นเป็นกฎหมายในการกำหนดขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบ ในแต่ละหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพและสามารถบรรลุเป้าหมายได้ ซึ่งกฎหมายดังกล่าวได้แก่พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติดังกล่าวได้จัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินออกเป็น 3 ส่วน ในการจัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น รัฐได้มอบอำนาจและความรับผิดชอบบางส่วนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งองค์กรดังกล่าวมีสถานะเป็นนิติบุคคลและมีอำนาจอิสระในการบริหารงานจัดทำกิจกรรมและสั่งการได้เองพอสมควร เพราะถ้าหากมีอำนาจหรือความเป็นอิสระมากเกินไป องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นจะกลายเป็นรัฐอิสระและกระทบถึงความมั่นคงของรัฐ มาตรา 282 ของรัฐธรรมนูญ ได้บัญญัติไว้เกี่ยวกับความเป็นอิสระว่าจะต้องอยู่ภายใต้บังคับมาตรา 1 ดังนั้น ความเป็นอิสระดังกล่าวอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ เพื่อให้การดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น เป็นไปตามกฎหมายที่บัญญัติไว้ และไม่แยกตัวเป็นรัฐอิสระ 2) เจตนารมณ์ของมาตรา 283 โดยท้องถิ่นจะได้รับจัดตั้งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเป็นท้องถิ่นที่มีสภาพที่จะปกครองตนเองได้ เช่น มีพื้นที่ ประชากร รายได้ของตนเอง หรือมีความเหมาะสมที่จะจัดให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการปกครอง และที่สำคัญจะต้องมีกฎหมายที่บัญญัติหลักเกณฑ์ไว้ เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดตั้งขึ้นได้ก็ต้องเป็นไปตามที่พระราช	องค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ไม่ขัดหรือแย้งต่อมาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284 ของรัฐธรรมนูญ

บัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 บัญญัติไว้ หรือเทศบาลจัดตั้งขึ้นได้ก็ต้องเป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

3) เจตนารมณ์ของมาตรา 283 วรรคสอง ได้กำหนดหลักการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำเท่าที่จำเป็นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ และต้องเป็นไปเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น หรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม และจะกระทบถึงสาระสำคัญแห่งหลักการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น หรือนอกเหนือจากที่กฎหมายบัญญัติไว้มิได้ เช่น การกำกับดูแล องค์การบริหารส่วนจังหวัดจะให้ผู้ว่าราชการจังหวัด และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย กำกับดูแลการปฏิบัติราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับของทางราชการการกำกับดูแลองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้บัญญัติไว้ในหมวด 6 ของพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 หรือการกำกับดูแลเทศบาลตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจกำกับดูแลการปฏิบัติงานของเทศบาลให้เป็นไปตามกฎหมาย ทั้งนี้ การกำกับดูแลจากส่วนกลางก็เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับประโยชน์สูงสุดจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้กับท้องถิ่นนั้น ๆ

4) เจตนารมณ์ของมาตรา 284 ได้บัญญัติถึงการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละองค์กรย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงิน การคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ

5) การกำหนดอำนาจและหน้าที่ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยคำนึงถึงการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่ท้องถิ่นเป็นสำคัญ รัฐธรรมนูญได้บัญญัติว่า จะต้องมีกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจโดยกำหนดสาระสำคัญของกฎหมายที่จะต้องมีนั้นไว้ในมาตรา 284

วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ ได้แก่ การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองการจัดสรรสัดส่วนภาษีและอากรระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองเป็นสำคัญ การจัดให้มีคณะกรรมการขึ้นเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น ประกอบด้วยผู้แทนของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้ทรงคุณวุฒิ กฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้มี ได้แก่ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

6) พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 เป็นพระราชบัญญัติที่มีวัตถุประสงค์กำหนดอำนาจหน้าที่ของรัฐขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่กว่า ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด และขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็ก (เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล) ซึ่งมีพื้นที่ทับซ้อนกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้ชัดเจน นอกจากการกำหนดอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่กว่าและขนาดเล็กแล้ว ยังกำหนดการจัดสรรสัดส่วนภาษีและอากรโดยแยกออกเป็นภาษีและอากรที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่กว่าและขนาดเล็กที่จะจัดเก็บได้ และในเรื่องการกำหนดอำนาจและหน้าที่และการจัดสรรภาษีและอากรนั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา 284 วรรคสี่ ยังได้บัญญัติให้คณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำมาทบทวนใหม่ทุกระยะเวลาไม่เกิน 5 ปี นับแต่วันที่มีการกำหนดอำนาจและหน้าที่ หรือวันที่มีการจัดสรรภาษีและอากรแล้วแต่กรณี

7) ตามคำร้องที่ผู้ร้องอ้างว่า มาตรา 8 วรรคสอง ของพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284 เพราะเดิมองค์การบริหารส่วนจังหวัดไม่ได้คลุมพื้นที่ทั้งจังหวัด แต่มาตรา 8 วรรคสอง ของพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วน

จังหวัด พ.ศ. 2540 บัญญัติให้เขตขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้แก่ เขตจังหวัด เป็นการกำหนดพื้นที่ทับซ้อนกับเขตเทศบาล เป็นการทำลายหรือรบกวนความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง ในการจัดการบริหารการเงิน และการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

เมื่อพิจารณามาตรา 8 เห็นได้ว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการส่วนท้องถิ่น เมื่อบัญญัติให้เขตขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นเขตจังหวัดเป็นการสอดคล้องกับคำนิยามในมาตรา 5 ของพระราชบัญญัติดังกล่าวที่ให้ความหมายจังหวัดว่า หมายถึง จังหวัดตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งก็คือพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

8) การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น หรือการกระจายอำนาจตามอาณาเขต หมายถึง การมอบอำนาจให้ท้องถิ่นจัดทำกิจการหรือบริการสาธารณะบางเรื่องภายในเขตของแต่ละท้องถิ่น และท้องถิ่นมีอิสระในการปกครองตนเองพอสมควรไม่มากเกินไป ในการกระจายอำนาจการปกครองให้แก่ราชการส่วนท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจทางอาณาเขต ต้องใช้พื้นที่เป็นตัวกำหนดขอบเขต เมื่อเขตขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่กว่าคลุมทั้งจังหวัด จึงทำให้ในเขตขององค์การบริหารส่วนจังหวัดครอบคลุมพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กที่อยู่ในเขตจังหวัด เช่น เทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งจะต้องใช้พื้นที่ร่วมกันหรือทับซ้อนกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ

9) องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีพื้นที่ทับซ้อนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็ก อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดจึงเป็นเรื่องการจัดทำแผน การประสาน ให้ความร่วมมือและสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็ก แต่ในกรณีที่บริการสาธารณะใดที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กไม่สามารถทำได้เพราะเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่ครอบคลุมพื้นที่หลายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นเรื่องที่ต้องการความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วน

	ท้องถิ่น เป็นเรื่องที่ต้องการความเป็นเอกภาพ หรือเป็นเรื่องที่เกินขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็ก กฎหมายก็กำหนดให้อำนาจเหล่านี้เป็นอำนาจขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เพื่อไม่ให้ความเป็นอิสระในการปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละท้องถิ่นขัดแย้งกันเอง เนื่องจากมีพื้นที่ ๆ จะต้องใช้ร่วมกันหรือทับซ้อนกันจึงต้องแยกอำนาจและหน้าที่ของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกจากกัน โดยมีพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 เพื่อแบ่งแยกอำนาจของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 10) บางกรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจมีอำนาจและหน้าที่ซ้ำซ้อนกันได้ แต่จะแบ่งระดับความรับผิดชอบ เช่น ในมาตรา 16 (9) กฎหมายบัญญัติให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจ "จัดการศึกษา" ในขณะที่มาตรา 17 (6) ก็บัญญัติให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจดังกล่าวด้วยเช่นเดียวกัน กฎหมายจึงกำหนดวิธีการแก้ไขปัญหาไว้โดยให้คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดมีอำนาจและหน้าที่มากน้อยแค่ไหนอย่างไรได้ (มาตรา 20) นอกจากนี้ หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดไม่สามารถจัดทำบริการสาธารณะดังกล่าวด้วยตนเองได้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นก็อาจร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นดำเนินการ หรืออาจร้องขอให้รัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นดำเนินการหรือมอบให้เอกชนดำเนินการแทนอำนาจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดจึงไม่ไปแทรกแซงอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กอื่นที่ถูกทับซ้อนอยู่ นอกจากนั้นในมาตรา 78 หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐของรัฐธรรมนูญยังบัญญัติถึงการที่รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น และระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐาน สารสนเทศ ในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็น	

	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ในอนาคต โดยมีหลักการให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมาจากการเลือกตั้งแทนการแต่งตั้ง โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น การที่มาตรา 8 วรรคสองของพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 บัญญัติให้เขตขององค์การบริหารส่วนจังหวัดครอบคลุมทั้งเขตจังหวัด เสมือนเป็นขั้นตอนแรกของการกำหนดเขตอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ ก่อนที่จะพัฒนาจังหวัดไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ในรูปแบบพิเศษอื่น ดังเช่นกรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ดังนั้น มาตรา 8 วรรคสอง ของพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 282 มาตรา 283 มาตรา 284 <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> เห็นว่า เมื่อมาตรา 8 วรรคสอง ของพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ได้กำหนดเขตขององค์การบริหารส่วนจังหวัดไว้เต็มพื้นที่เขตจังหวัดและไม่เป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284 แล้ว องค์การบริหารส่วนจังหวัดจึงต้องมีอำนาจในการเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมเพื่อให้มีรายได้สำหรับใช้ในการดำเนินการของตนเอง และตามมาตรา 45 (5) ของพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ได้บัญญัติให้แบ่งสรรเงินซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่สภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นด้วย ดังนั้น มาตรา 64 และมาตรา 65 ของพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 จึงเป็นการหารายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดวิธีหนึ่ง ซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดสามารถออกข้อบัญญัติเรียกเก็บได้ทั้งเขตจังหวัด แต่การเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมดังกล่าวหากให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กที่มีพื้นที่ทับซ้อนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่กว่ามีอำนาจในการเรียกเก็บด้วย อาจทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในการเสียภาษีของประชาชนในท้องถิ่น อันอาจเป็นการขัดต่อเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ดังนั้น ตามพระราช	<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> มาตรา 64 และมาตรา 65 ของพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ไม่ขัดหรือแย้งต่อมาตรา 282 มาตรา

	บัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 จึงได้บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่กว่า คือ องค์กรการบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจออกข้อบัญญัติเรียกเก็บภาษีน้ำมันเบนซิน น้ำมันดีเซล ก๊าซปิโตรเลียม ยาสูบ และค่าธรรมเนียมจากผู้พักในโรงแรม โดยที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็ก เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา ไม่มีอำนาจเรียกเก็บ ซึ่งสอดคล้องกับคำชี้แจงของกระทรวงมหาดไทยที่ว่า กฎหมายมิได้กำหนดให้เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และเมืองพัทยามีอำนาจจัดเก็บรายได้ประเภทดังกล่าว จึงเห็นได้ว่า การจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดดังกล่าวมิได้จำกัดความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นแต่อย่างใด ดังนั้น พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 64 มาตรา 65 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284 จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 8 วรรคสอง มาตรา 64 และมาตรา 65 ไม่ขัดหรือแย้งต่อมาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284 ของรัฐธรรมนูญ	283 และมาตรา 284 ของรัฐธรรมนูญ
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
9. นายสุจิต บุญบงการ	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พิจารณาแล้ว เห็นว่า มาตรา 8 ดังกล่าวบัญญัติให้เขตขององค์การบริหารส่วนจังหวัด คือ เขตจังหวัด โดยไม่ได้ยกเว้นเขตเทศบาลหรือเขตองค์การบริหารส่วนตำบล เขตขององค์การบริหารส่วนจังหวัดจึงทับซ้อนกับเขตองค์กรปกครองท้องถิ่นอื่นในจังหวัดนั้น คือ ทับซ้อนกับเขตเทศบาลและเขตองค์การบริหารส่วนตำบล การทับซ้อนเช่นนี้จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ขาดความเป็นอิสระตามที่ผู้ร้องอ้างหรือไม่นั้น จำต้องพิจารณาถึงอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นประการสำคัญ ผู้ร้องได้อ้างว่า การกำหนดเขตขององค์การบริหารส่วน	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> มาตรา 8 วรรคสอง ของพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด

	จังหวัดให้มีผลทับซ้อนกับเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นขาดความอิสระในการดำเนินงานโดยเฉพาะในด้านการปกครองในเขตพื้นที่และด้านการเงินการคลังที่ปราศจากการครอบงำหรือก้าวก่ายจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในประเด็นนี้จะเห็นได้ว่า ได้มีการแบ่งอำนาจในการเรียกเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด โดยให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจเรียกเก็บภาษีน้ำมันเบนซิน ภาษียาสูบ และค่าธรรมเนียมผู้พักในโรงแรม แต่เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกรูปหนึ่งในจังหวัด รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ อันได้แก่ เมืองพัทยา มิได้มีอำนาจเรียกเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมดังกล่าว ดังนั้น แม้เขตขององค์การบริหารส่วนจังหวัดจะทับซ้อนกับเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล แต่อำนาจหาได้ทับซ้อนกันไม่ ผู้ร้องได้โต้แย้งว่า การที่มิได้มีกฎหมายกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อันได้แก่ เทศบาล เป็นต้น มีอำนาจเรียกเก็บภาษีน้ำมัน ยาสูบ และค่าธรรมเนียมผู้พักในโรงแรม ก็มิได้หมายความว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น อันได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดจะมาบังคับเรียกเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมดังกล่าวจากประชาชนซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่การปกครองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ เช่น เทศบาลได้ เนื่องจากในอนาคตเทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลอาจเรียกเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมดังกล่าวเอง ข้อโต้แย้งดังกล่าวไม่มีน้ำหนักเพียงพอที่จะรับฟังได้ เนื่องจากอำนาจในการกำหนดนโยบายในด้านต่าง ๆ อย่างอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญมาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284 ได้ยึดถือหลักการกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่น ในรัฐที่เป็นรัฐเดี่ยวซึ่งเป็นรูปแบบรัฐของประเทศไทย กล่าวคือ การกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่นในรัฐเดี่ยวขึ้นอยู่กับรัฐหรือรัฐบาลของรัฐเป็นผู้กำหนดว่าจะกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นมีความเป็นอิสระได้มากน้อยเพียงใด มิใช่ท้องถิ่นเองเป็นผู้กำหนด ในรัฐเดี่ยวที่เป็นประชาธิปไตย การ	พ.ศ. 2540 ไม่ขัดหรือแย้งต่อมาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284 ของรัฐธรรมนูญ

กระจายอำนาจให้กับท้องถิ่นมักเป็นไปในรูปที่ให้ท้องถิ่นมีความเป็นอิสระสูงในการปกครองตนเอง แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่า ไม่มีข้อจำกัด ในกรณีของประเทศไทยก็ได้ใช้หลักข้างต้นในการกระจายอำนาจเช่นกัน แต่มีบทบัญญัติว่าด้วยการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญ ก็เพื่อบังคับและเร่งรัดให้รัฐกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่นอย่างจริงจังและมีความเป็นอิสระตามหลักของการปกครองตนเอง เนื่องจากในอดีตการกระจายอำนาจเป็นไปอย่างเชื่องช้าและไม่ได้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระมากนัก อย่างไรก็ตาม การกระจายอำนาจตามที่บัญญัติไว้ ใช่ว่าจะไม่มีข้อจำกัดหรือเป็นเรื่องของท้องถิ่นที่จะกำหนดอำนาจหน้าที่ของตนได้เอง จะเห็นได้ว่าในรัฐธรรมนูญ มาตรา 282 การกระจายอำนาจต้องอยู่ภายใต้บังคับรัฐธรรมนูญ มาตรา 1 ซึ่งหมายความว่า ในการที่รัฐจะกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นมีความเป็นอิสระนั้น ต้องไม่ทำให้ท้องถิ่นแยกตนเองออกเป็นรัฐอิสระ และในบทบัญญัติมาตรา 283 การจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมเป็นไปตามกฎหมายและการกำกับดูแลองค์กรปกครองท้องถิ่นต้องทำเท่าที่จำเป็นตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งหมายความว่ารัฐเป็นผู้ให้อำนาจและความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นโดยตราเป็นกฎหมาย บทบัญญัติในมาตรา 284 ก็ได้ระบุให้มีกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ รวมทั้งการจัดสรรภาษีระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง ซึ่งหมายความว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหาได้มีสิทธิและความเป็นอิสระอย่างเต็มที่ในการจัดเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ แต่เป็นเรื่องที่ต้องตกลงกันระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ดังนั้น เมื่อมาตรา 8 ไม่ได้มีผลให้เกิดการทับซ้อนในเรื่องอำนาจขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกับเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล และไม่เกี่ยวข้องกับความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และในขณะเดียวกันบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ มาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284 เป็นบทบัญญัติที่ให้รัฐต้องกระจายอำนาจแก่ท้องถิ่น และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายใน

	ด้านต่าง ๆ หาใช่เป็นบทบัญญัติที่รับรองสิทธิและเสรีภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการเรียกเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมได้เอง นอกจากนั้น บทบัญญัติในมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด ก็ไม่ใช่เป็นกรณีของรัฐธรรมนูญ มาตรา 78 ที่บัญญัติว่า "…..รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น" เพราะมาตรา 78 นี้ เป็นเรื่องของการเปลี่ยนฐานะของจังหวัด ซึ่งเป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาคให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ เช่น กรุงเทพมหานคร มาตรา 8 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัดฯ ไม่ได้มีผลให้จังหวัดซึ่งเป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาคหมดสิ้นไป ดังนั้นมาตรา 8 ดังกล่าว จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284 <u>ประเด็นหลักที่ 2</u>	
	พิจารณาแล้ว เห็นว่า มาตรา 64 และมาตรา 65 ดังกล่าว กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจออกข้อบัญญัติเรียกเก็บภาษีน้ำมันเชื้อเพลิง และยาสูบ และค่าธรรมเนียมจากผู้พักในโรงแรม ซึ่งเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีอำนาจดังกล่าว จึงไม่มีกรณีของการทับซ้อนเรื่องของอำนาจหรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดก้าวก่าย หรือใช้อำนาจควบคุมเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลแต่อย่างใด ส่วนข้อโต้แย้งของผู้ร้องที่ว่าการบัญญัติให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมดังกล่าว ทำให้เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลหมดความเป็นอิสระในการเรียกเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมดังกล่าวถ้าต้องการเรียกเก็บ จึงขัดต่อรัฐธรรมนูญนั้น ข้อโต้แย้งนี้ไม่มีน้ำหนักเพียงพอจะรับฟังได้ เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายรวมทั้งเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลหาได้มีอิสระหรือมีสิทธิอย่างเต็มที่ในการเรียกเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ อย่างที่ตนเองต้องการไม่ อำนาจในเรื่องนี้เป็นเรื่องของรัฐหรือรัฐบาลของรัฐเป็นผู้มอบให้ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว จึงไม่ได้มีผลกระทบต่อความ	<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> มาตรา 64 และมาตรา 65 ของพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ไม่ขัดหรือแย้งต่อมาตรา

	เป็นอิสระของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล และไม่ได้ขัดหรือแย้งกับเนื้อหาในบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ มาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284 แต่อย่างใด จึงวินิจฉัยว่า บทบัญญัติในมาตรา 8 วรรคสอง มาตรา 64 และมาตรา 65 แห่งพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284	282 มาตรา 283 และ มาตรา 284 ของ รัฐ ธรรมนูญ
10. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พิเคราะห์แล้ว องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการส่วนท้องถิ่น พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 8 บัญญัติให้เขตขององค์การบริหารส่วนจังหวัด คือ เขตจังหวัด เมื่อเขตขององค์การบริหารส่วนจังหวัดมีพื้นที่คลุมทั้งจังหวัด จึงทำให้ครอบคลุมพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขตจังหวัดไปด้วย แต่โดยที่มีพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ซึ่งบัญญัติแบ่งแยกอำนาจของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกจากกันอย่างชัดเจน เพื่อไม่ให้ความเป็นอิสระในการปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละท้องถิ่นขัดแย้งกันเอง และให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นไม่มีความสามารถที่จะทำได้เช่นการเรียกเก็บภาษีอากรบางอย่าง ดังนั้น พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 8 วรรคสอง จึงเป็นการกำหนดขอบเขตพื้นที่การใช้อำนาจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดโดยมิได้ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนกับการใช้อำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่ใช้พื้นที่ร่วมกันแต่อย่างใด พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 8 วรรคสอง จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284 เพราะรัฐธรรมนูญ มาตรา 282 แม้จะให้ท้องถิ่นมีอำนาจปกครองตนเองแต่ก็ต้องอยู่ในความควบคุมของส่วนกลาง มาตรา 283 ท้องถิ่นใดพร้อมที่จะปกครองตนเองก็สามารถทำได้แต่ต้องเป็นไปตามกฎหมาย และมาตรา 284 องค์กรปกครองส่วน	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> มาตรา 8 วรรคสอง ของ พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ไม่ขัดหรือแย้งต่อ มาตรา 282 มาตรา 283 และ มาตรา 284 ของ รัฐ ธรรมนูญ

	ท้องถิ่นมีอิสระในการกำหนดนโยบาย การบริหารและการคลังก็จริง แต่ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายบัญญัติเช่นเดียวกัน เมื่อมีพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ซึ่งบัญญัติแยกอำนาจของ แต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกจากกันอย่างชัดเจน จึงทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ มีอำนาจหน้าที่ไม่ซ้ำซ้อนหรือขัดหรือแย้งกัน <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> เมื่อพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 8 วรรคสอง ได้บัญญัติเขตขององค์การบริหารส่วนจังหวัดไว้ คือ เขตจังหวัด และได้วินิจฉัยแล้วว่าไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284 เมื่อพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 64 และมาตรา 65 บัญญัติให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจออกข้อบัญญัติเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมเพื่อเป็นรายได้ แต่การเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมดังกล่าวหากให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ซึ่งอยู่ในเขตขององค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจในการเรียกเก็บด้วยก็อาจทำให้เกิดความซ้ำซ้อน ดังนั้น ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 จึงบัญญัติให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจออกข้อบัญญัติเรียกเก็บภาษีน้ำมันเบนซิน น้ำมันดีเซล ก๊าซปิโตรเลียม ยาสูบ และค่าธรรมเนียมจากผู้พักในโรงแรม โดยที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา ไม่มีอำนาจเรียกเก็บ การจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดดังกล่าว จึงเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ให้อำนาจไว้ และมิได้จำกัดความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นแต่อย่างใด จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284 จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 8 วรรคสอง มาตรา 64 และมาตรา 65 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284	<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> มาตรา 64 และมาตรา 65 ของพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ไม่ขัดหรือแย้งต่อมาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284 ของรัฐธรรมนูญ

11. นายอนันต์ เกตุวงศ์	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า 1) มาตรา 8 บัญญัติให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นนิติบุคคลและมีฐานะเป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมาตรา 8 วรรคสอง บัญญัติให้เขตขององค์การบริหารส่วนจังหวัดมีพื้นที่ครอบคลุมทั้งจังหวัด จึงทำให้พื้นที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดทับซ้อนกันกับพื้นที่ของเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลทุกแห่งที่อยู่ในจังหวัดนั้น ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 17 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบสาธารณะหลายประการ ในข้อ 4 กำหนดให้แบ่งสรรเงินให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ที่อยู่ในเขตด้วย จึงเห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างองค์การบริหารส่วนจังหวัดกับเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นลักษณะ 2 ชั้น หรือระบบ 2 ชั้น (Two Tiers) มีการแบ่งอำนาจหน้าที่กันโดยชัดเจน โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดดูแลงานขนาดใหญ่ในพื้นที่กว้าง ส่วนเทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลดูแลงานที่มีขนาดเล็กในพื้นที่แคบ ไม่มีความสัมพันธ์กันในลักษณะควบคุม ตรวจสอบหรือสั่งการให้ปฏิบัติในรูปของการบังคับบัญชาแต่อย่างใด แต่อาจมีความร่วมมือกันทำกิจกรรมบางอย่างได้ ส่วนความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 282 นั้น เป็นเรื่องระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่ารัฐบาลระดับชาติจะมอบหรือกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากน้อยเพียงใด ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจและการจัดหารายได้ เป็นต้น ดังนั้น มาตรา 8 วรรคสอง ของพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 282 2) เนื่องจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเช่นเดียวกันกับเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ต่างก็มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย องค์การบริหารส่วน	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> มาตรา 8 วรรคสอง ของพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ไม่ขัดหรือแย้งต่อมาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284 ของรัฐธรรมนูญ

	จังหวัดมิได้มีอำนาจหรือหน้าที่ในการควบคุมดูแลเทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล องค์การที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมาตรา 283 คือ รัฐบาลของรัฐ ดังนั้น มาตรา 8 วรรคสอง จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 283 3) เนื่องจากข้อความในมาตรา 8 ของพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ระบุไว้ในเรื่องการเป็นนิติบุคคล การเป็นราชการส่วนท้องถิ่น และเขตขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเท่านั้น จึงไม่มีความเกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 284 ดังนั้น มาตรา 8 วรรคสอง จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 284 <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ได้กล่าวแล้วว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเช่นเดียวกับเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล แต่ละองค์กรมีอำนาจหน้าที่ มีบุคลากร และรายได้ของตนเองตามกฎหมาย แยกจากกันโดยอิสระทั้งในด้านการปกครอง การบริหาร และการเก็บภาษี แต่พื้นที่ทับซ้อนกันอยู่โดยพื้นที่ของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดหนึ่ง รวมกันแล้วเป็นพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ประชาชนในแต่ละเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องเสียภาษีให้กับทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดและองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัดไม่มีอำนาจหรือหน้าที่ในการควบคุมหรือตรวจสอบเทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลมีความเป็นอิสระในการปกครองตนเองเหมือนกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด ดังนั้น จึงไม่อาจจะกล่าวได้ว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดทำลายหรือรบกวนความเป็นอิสระของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ปัญหาจึงคงเป็นเพียงความไม่พอใจของประชาชนส่วนหนึ่งที่จะต้องเสียภาษีให้กับองค์การบริหารส่วนจังหวัด เพราะทำให้ท้องถิ่นที่เขาอาศัยอยู่ไม่ว่าจะเป็นเทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลมีรายได้น้อยลง ไม่พอ	<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> มาตรา 64 และมาตรา 65 ของพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ไม่ขัดหรือแย้งต่อมาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา

	เพียงกับการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง หรืออาจจะมองได้อีกมุมหนึ่งว่าภาษีส่วนหนึ่งที่เขาจ่ายไปในแต่ละปีนั้น ถูกนำไปเป็นค่าจ้างของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนจังหวัดมากกว่าที่ควรจะนำมาใช้เพื่อพัฒนาในเขตพื้นที่ของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลก็ได้ ในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินการให้มีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มากขึ้นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 284 นั้น ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยกฎหมายดังกล่าวนี้ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว และคณะกรรมการดังกล่าวซึ่งมีองค์ประกอบตามรัฐธรรมนูญ และได้จัดทำแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีและรัฐสภารับทราบแล้ว จึงถือได้ว่ามีการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 284 (3) แล้ว ดังนั้น มาตรา 64 และมาตรา 65 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284 จึงวินิจฉัยว่า 1) มาตรา 8 วรรคสอง ของพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284 2) มาตรา 64 และมาตรา 65 ของพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284	284 ของรัฐธรรมนูญ
12. นายอมร รักษาสัตย์	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> การที่มาตรา 8 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ซึ่งกำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีพื้นที่เท่าเขตจังหวัด จึงทับซ้อนกับเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลทุกแห่งในจังหวัดนั้น ๆ <u>จึงขัดหรือแย้ง</u>ต่อรัฐธรรมนูญหลายมาตรา คือ 1) มาตรา 78 และมาตรา 88 เพราะจะขัดขวางการ	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> มาตรา 8 วรรคสอง ของพระราชบัญญัติ

	พัฒนาจังหวัดให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ในอนาคต 2) มาตรา 282 เพราะองค์การบริหารส่วนจังหวัดตั้งขึ้นโดยขัดกับหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ประชาชนไม่ได้เรียกร้องให้ตั้งขึ้นและไปขัดขวางโอกาสที่รัฐจะให้ความเป็นอิสระแก่เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลมากขึ้น 3) มาตรา 283 เพราะองค์การบริหารส่วนจังหวัดไม่มีลักษณะที่จะปกครองตนเองได้ เพราะมีพื้นที่กว้างขวางประชากรกระจัดกระจายกัน โดยมีอำนาจหน้าที่น้อยและซ้ำซ้อนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ซึ่งประชาชนสามารถจัดการปกครองตนเองได้อยู่แล้ว 4) มาตรา 284 เพราะองค์การบริหารส่วนจังหวัดไปขัดขวางทำให้เทศบาลและสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นดั้งเดิม ขาดหรือลดความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหารการบริหารงานบุคคล การเงินและการคลังและมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ เมื่อองค์การบริหารส่วนจังหวัดไปแบ่งอำนาจหน้าที่ออกไปบางส่วนและการแบ่งฐานที่มาของรายได้ออกไป ทำให้ขาดหรือลดอำนาจอิสระในการบริหารการเงินและการคลัง ส่วนทางด้านบริหารงานบุคคลการกำหนดอัตรากำลังขององค์การบริหารส่วนจังหวัดไว้มากก็เป็นการดึงงบอุดหนุนของรัฐบาลที่จะช่วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นให้เหลือน้อยลง	องค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ขัดหรือแย้งต่อมาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284 ของรัฐธรรมนูญ
	<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> มาตรา 64 และมาตรา 65 แห่งพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 <u>ขัดหรือแย้ง</u>ต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 282 และมาตรา 283 ในวงกว้าง แต่ขัดกับมาตรา 284 โดยเฉพาะภาษีอากรและค่าธรรมเนียมตามที่ผู้ร้องร้องมา 3 รายการนั้น ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นขาดความเป็นอิสระในการบริหารการเงินการคลัง คือ กรณีภาษียาสูบมีลักษณะซ้อนกับแสตมป์ยาสูบที่เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจจัด	<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> มาตรา 64 และมาตรา 65 ของพระราชบัญญัติฯ

	เก็บ ส่วนภาษีน้ำมันและค่าธรรมเนียมผู้ที่พักโรงแรมเป็นการตัดโอกาสที่เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลจะจัดเก็บได้ เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลจึงขาดรายได้ไปในขณะที่ต้องรับผิดชอบจัดบริการการขนส่งและบริการสาธารณะแก่โรงแรมต่างๆ ในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ ทั้งไม่ปรากฏว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดนำรายได้ไปแบ่งสรรแก่เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล คงแบ่งให้แก่สภาตำบลเท่านั้น	ขัดหรือแย้งต่อมาตรา 282, 283 และมาตรา 284
13. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พิจารณาแล้ว เห็นว่า ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284 เป็นเรื่องที่อยู่ในการบริหารราชการแผ่นดินโยงไปสู่ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น ความมุ่งหมายอยู่ที่การกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ส่วนท้องถิ่น กระจายอำนาจให้ประชาชนให้มากที่สุด ให้เขาดูแลเป็นประโยชน์ของตนเอง อำนาจในการดูแลผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ระดับหมู่บ้าน ตำบล พยายามไม่ให้ส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาคเข้ายุ่งเกี่ยว แต่ความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยราชการส่วนท้องถิ่นจะต้องไม่มาก จะมีผลกระทบกระเทือนต่ออำนาจอธิปไตยของรัฐ เพราะราชการส่วนท้องถิ่นไม่ใช่ชุมชนที่มีอำนาจอย่างสมบูรณ์แบบในตัวเอง เป็นแต่เพียงการปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศซึ่งมีอำนาจอิสระตามสมควร หน่วยราชการส่วนท้องถิ่นมีสิทธิตามกฎหมาย และมีองค์กรเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยราชการส่วนท้องถิ่น การให้ความอิสระแก่ท้องถิ่นนั้นจะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ หรือกระทบต่อความเป็นเอกภาพไม่ได้ ซึ่งเป็นไปตามมาตรา 282 และตามมาตรา 283 วรรคสอง ได้บัญญัติถึงเรื่องการกำกับดูแลว่า รัฐบาลยังมีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแล แต่การกำกับดูแลต้องเป็นไปเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น หรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม ประโยชน์ของประเทศชาติเป็นส่วนรวมหมายถึงความมั่นคงของรัฐ นอกจากนี้ ตามมาตรา 284 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายย่อมมีความเป็นอิสระในกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจของตนเองโดยเฉพาะ	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> มาตรา 8 วรรคสอง ของพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ไม่ขัดหรือแย้งต่อมาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284 ของรัฐธรรมนูญ

	รัฐธรรมนูญในหมวดนี้ ได้พยายามส่งเสริมให้ท้องถิ่นสามารถปกครองตนเองได้มากที่สุด ทั้งในเรื่องกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจและหน้าที่ของตนโดยเฉพาะ ตามมาตรา 284 สำหรับพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 8 เป็นบทบัญญัติที่กำหนดเขตการบริหารว่าให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการส่วนท้องถิ่น ขอบเขตขององค์การบริหารส่วนจังหวัดได้แก่เขตจังหวัด เป็นกรณีกำหนดเขตพื้นที่โดยถือเอาเขตของจังหวัดเป็นเขตขององค์การบริหารส่วนจังหวัดด้วยเป็นเรื่องเฉพาะพื้นที่ทับซ้อนกัน แต่มิได้ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนกับการใช้อำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่ใช้พื้นที่ร่วมกันแต่อย่างใด พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด มาตรา 8 วรรคสอง ไม่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284 <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ได้พิจารณามาแล้วว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 282 ได้บัญญัติรับรองความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนมาตรา 283 บัญญัติถึงสิทธิของประชาชนที่จะปกครองตนเองถ้ามีลักษณะที่จะปกครองตนเองได้ ก็สามารถจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ สำหรับมาตรา 284 บัญญัติถึงความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง การกำหนดอำนาจหน้าที่ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง ให้เป็นตามที่กฎหมายบัญญัติ กรณีตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ได้บัญญัติให้ออกข้อบัญญัติได้ตามมาตรา 45 องค์การบริหารส่วนจังหวัดจึงออกข้อบัญญัติเรื่องภาษี น้ำมันและก๊าซปิโตรเลียม และยาสูบ และเรียกเก็บค่าธรรมเนียมบำรุงองค์การบริหารส่วนจังหวัดจากผู้เข้าพักโรงแรม ตามมาตรา 64 และมาตรา 65 ซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 283 และมาตรา	<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> มาตรา 64 และมาตรา 65 ของพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ไม่ขัดหรือแย้งต่อมาตรา

	284 ซึ่งตามมาตรา 284 วรรคสาม (3) ได้จัดให้มีคณะกรรมการพิจารณาเรื่องกำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง การจัดสรรสัดส่วนภาษีและอากรระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง ต่อมาก็ได้มีพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และตามมาตรา 12 (3) ปรับปรุงสัดส่วนภาษีและอากร และรายได้ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองท้องถิ่นด้วยกันเอง โดยคำนึงถึงภาระหน้าที่ของรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองเป็นสำคัญ พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 64 และมาตรา 65 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284 โดยเฉพาะการจัดเก็บภาษีน้ำมัน ภาษียาสูบและค่าธรรมเนียมผู้พักโรงแรม ที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดเก็บนั้น ไม่ได้มีกฎหมายกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นมีอำนาจในการจัดเก็บได้ การที่พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 บัญญัติให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดออกข้อบัญญัติเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจากผู้เข้าพักโรงแรมและเพื่อการจัดเก็บภาษียาสูบและน้ำมันเชื้อเพลิง จึงไม่ทับซ้อนในอำนาจและหน้าที่กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 8 มาตรา 64 และมาตรา 65 ไม่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 282 มาตรา 283 และมาตรา 284	282 มาตรา 283 และมาตรา 284 ของรัฐธรรมนูญ

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 1/2546 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 12 คน (คะแนนเสียง 11 : 1)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล								
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 12 คน	ประเด็นหลักที่ 1 พรบ. องค์การบริหารส่วนจังหวัดฯ มาตรา 8 วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อ รธน. มาตรา 282, 283 และ 284 หรือไม่			ประเด็นหลักที่ 2 พรบ. องค์การบริหารส่วนจังหวัดฯ มาตรา 64 และ 65 ขัดหรือแย้งต่อ รธน. มาตรา 282, 283 และ 284 หรือไม่			คำวินิจฉัย พรบ. องค์การบริหารส่วนจังหวัดฯ มาตรา 8 วรรคสอง มาตรา 64, 65 ไม่ขัดหรือแย้งต่อ รธน. มาตรา 282, 283 และ 284	
	ไม่ขัดต่อ รธน.	ยกคำร้อง	ขัดต่อ รธน.	ไม่ขัดต่อ รธน.	ยกคำร้อง	ขัดต่อ รธน.	ไม่ขัดต่อ รธน. (ชอบด้วย รธน.)	ขัดต่อ รธน. (ไม่ชอบด้วย รธน.)
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	✓			✓			✓	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	✓			✓			✓	
3. นายจุมพล ณ สงขลา		✓☆☆☆			✓☆☆☆		✓☆☆☆	
4. พลโท จุล อติเรก☆☆	✓			✓			✓	
5. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์		✓☆☆☆			✓☆☆☆		✓☆☆☆	
6. นายผัน จันทรปาน	✓			✓			✓	
7. นายมงคล สระฏัน	✓			✓			✓	
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ☆	-	-	-	-	-	-	-	-
9. นายสุจิต บุญบงการ	✓			✓			✓	
10. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	✓			✓			✓	
11. นายอนันต์ เกตุวงศ์	✓			✓			✓	
12. นายอมร รักษาสัตย์			✓			✓		✓
13. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	✓			✓			✓	
รวม	9	2	1	9	2	1	11	1

☆ ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย

☆☆ พลโท จุล อติเรก ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ปฏิบัติหน้าที่ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

☆☆☆ ยกคำร้อง เพราะไม่ใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264

2. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 2/2546

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 2/2546 (วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2546) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ

(พิจารณาวินิจฉัยว่า อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 301 วรรคหนึ่ง (3) เพื่อดำเนินการต่อไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ไต่สวนและวินิจฉัยแล้ว เป็นอันยุติ หรือไม่)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ผู้ร้อง โดยประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เสนอคำร้อง ลงวันที่ 4 ตุลาคม 2545 ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ กรณีอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการไต่สวนและวินิจฉัยว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 301 วรรคหนึ่ง (3) เพื่อดำเนินการต่อไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ไต่สวนและวินิจฉัยแล้ว เป็นอันยุติ หรือไม่
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	1) คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ดำเนินการไต่สวนและวินิจฉัยตามอำนาจหน้าที่ที่บัญญัติไว้โดยรัฐธรรมนูญ มาตรา 301 (3) ว่า นายชูศักดิ์ รองสวัสดิ์ และนายวีรพล ดวงสูงเนิน มีความผิดวินัยฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการและฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 มาตรา 82 วรรคสาม และมาตรา 98 วรรคสอง และมีความผิดอาญา ฐานเป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ซื้อ จัดการ หรือรักษาทรัพย์ใด ๆ ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริตอันเป็นการเสียหายแก่รัฐ เป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อ

		ให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต กระทำการปลอมเอกสารโดยอาศัยโอกาสที่ตนมีหน้าที่นั้น 2) คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงส่งรายงานการไต่สวนไปยังปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาเพื่อพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ และส่งเอกสารและความเห็นในส่วนคดีอาญาไปยังอัยการสูงสุดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 92 และ มาตรา 97 3) ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาได้พิจารณาโทษตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ โดยมีคำสั่งลงโทษไล่ นายวีรพล ดวงสูงเนิน ออกจากราชการ อันเป็นการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 93 ต่อมา ผู้ถูกกล่าวหาที่ถูกลงโทษตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 93 ได้ใช้สิทธิอุทธรณ์ดุลพินิจในการสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชาดังกล่าว ไปยังคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ทั้งนี้ โดยอาศัยบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 96 และในการพิจารณาอุทธรณ์ของผู้ถูกกล่าวหาที่ถูกลงโทษ ก.พ. ได้แก้ฐานความผิดจากที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้วินิจฉัยตามอำนาจหน้าที่ที่บัญญัติไว้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 301 (3) ว่า นายวีรพล ดวงสูงเนิน มีความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรงฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการและฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ มาตรา 82 วรรคสาม และมาตรา 98 วรรคสอง เป็นฐานความผิดทางวินัยไม่ร้ายแรงตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ มาตรา 84 วรรคหนึ่ง และมาตรา 85 วรรคหนึ่ง จากนั้นคณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติให้ นายวีรพล ดวงสูงเนิน กลับเข้ารับราชการ ตามมติ ก.พ. 4) ในการพิจารณาอุทธรณ์แทนที่ ก.พ. จะพิจารณาเพียงดุลพินิจในการสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชา คือ แทนที่จะพิจารณาว่า สมควรจะยกอุทธรณ์โดยยืนคำสั่งลงโทษไล่ออก หรือเห็นว่า

		อุทธรณ์ฟังขึ้นในระดับโทษให้เปลี่ยนโทษจากไล่ออกเป็นปลดออก เพราะ ก.พ. จะต้องคงฐานความผิดตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติไว้ตามความในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 92 แต่ ก.พ. กลับไปพิจารณาในปัญหาข้อเท็จจริง มิได้พิจารณาในเรื่องการใช้ดุลพินิจในการสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชาตามที่กฎหมายบัญญัติให้อำนาจไว้ ซึ่งเป็นการพิจารณาที่ขัดแย้งไม่เป็นไปตามบทบัญญัติและเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 96 ซึ่งให้สิทธิผู้ถูกกล่าวหาที่ถูกลงโทษอุทธรณ์ได้เฉพาะดุลพินิจในการสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชาเท่านั้น มิใช่ ก.พ. จะมีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์โดยใช้ดุลพินิจได้อย่างกว้างขวางทุกกรณีตามที่ ก.พ. อ้าง เพราะอำนาจในการพิจารณาอุทธรณ์โดยใช้ดุลพินิจได้อย่างกว้างขวาง ต้องเป็นการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชาตามปกติที่อาศัยอำนาจของผู้บังคับบัญชาโดยตรงตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ มิใช่การสั่งลงโทษตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. 5) การใช้อำนาจของ ก.พ. ในการพิจารณาอุทธรณ์กรณีนี้เป็นอำนาจที่มาจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 96 จึงจะต้องพิจารณาอยู่ในกรอบของบทบัญญัติและเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 96 เท่านั้น การพิจารณานอกกรอบมาตรา 96 จึงเป็นการกระทำที่ขัดแย้งหรือโต้แย้งอันเป็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ เพราะไม่ถือปฏิบัติตามบทบัญญัติและเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ ดังกล่าว 6) การที่ ก.พ. รับพิจารณาอุทธรณ์ตัวคำสั่งลงโทษทั้งหมดโดยไม่พิจารณาเฉพาะดุลพินิจในการสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชา และการที่คณะรัฐมนตรีอันเป็นองค์กรสูงสุดของฝ่ายบริหารตามรัฐธรรมนูญได้มีมติอนุมัติให้ นายวีรพล ดวงสูงเนิน ผู้ถูกลงโทษกลับเข้ารับราชการ โดยถือตามความเห็นในเรื่องนี้ของ ก.พ. ย่อมเป็นการกระทำที่ส่งผลกระทบต่ออำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. อันเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้

		การใช้อำนาจหน้าที่ในฐานะองค์กรควบคุมตรวจสอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีอุปสรรคขัดข้อง เนื่องจากมติของ ก.พ. และความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีดังกล่าวได้เปิดช่องให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิดวินัยร้ายแรงและส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาใช้ดุลพินิจสั่งลงโทษ สามารถอุทธรณ์ในเรื่องพฤติกรรมที่กระทำความผิดและฐานความผิดตามข้อกล่าวหาต่อผู้บังคับบัญชาหรือองค์กรวินิจฉัยอุทธรณ์ในระบบบริหารงานบุคคลของตนเองได้ ทั้งที่องค์กรผู้บังคับบัญชาและองค์กรวินิจฉัยนั้นไม่มีอำนาจและไม่ใช่ผู้วินิจฉัยพฤติกรรมกระทำความผิดและฐานความผิดดังกล่าวมาตั้งแต่การอุทธรณ์ในเรื่องที่ผู้รับอุทธรณ์มิได้เป็นผู้กระทำ และให้ผู้รับอุทธรณ์ทบทวนการกระทำนั้นได้ ซึ่งคือการกระทำของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการวินิจฉัยการกระทำและกำหนดฐานความผิด จึงมีผลเท่ากับให้ผู้รับอุทธรณ์ในระบบบริหารงานบุคคลของข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกประเภทสามารถมีอำนาจเหนือคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ให้มีผลเป็นการลบล้างคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. อันเป็นองค์กรหลักในการควบคุมตรวจสอบการทุจริตและประพฤติมิชอบของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่มุ่งสร้างองค์กรควบคุมตรวจสอบในด้านต่าง ๆ นั้นตามรัฐธรรมนูญนั่นเอง 7) คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 ว่า อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการไต่สวนและวินิจฉัยว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 301 (3) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 19 (3) เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ไต่สวนและวินิจฉัยแล้ว เป็นอันยุติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 301 (3) การที่ ก.พ. มากลับฐานความผิดเป็นวินัยไม่ร้ายแรง และคณะรัฐมนตรีซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญได้มีมติให้

		นายวีรพล ดวงสูงเนิน กลับเข้ารับราชการนั้น จึงเป็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และยื่นคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266
	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	เมื่อพิจารณาหลักการและเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 แล้ว เห็นได้ว่า มีสาระสำคัญที่แตกต่างกัน กล่าวคือ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ ให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการไต่สวนและวินิจฉัยว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่มุ่งเน้นการปฏิรูปการเมือง ด้วยการกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นกลไกในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ป้องกันและปราบปรามการทุจริต ทั้งนี้ โดยมีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ เป็นกฎหมายเฉพาะที่บัญญัติรายละเอียดในเรื่องดังกล่าวไว้ สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ แต่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ เป็นกฎหมายทั่วไปที่กำหนดอำนาจหน้าที่ของ ก.พ. เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล วินัยและการรักษาวินัย เนื่องจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ ฉบับนี้ เป็นกฎหมายเฉพาะเรื่องที่มีลักษณะพิเศษต่างจากพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ ซึ่งเป็นกฎหมายทั่วไป การที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติเป็นหลัก และดำเนินการตามกระบวนการที่บัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ โดยการไต่สวนและวินิจฉัยว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดทุจริตต่อหน้าที่ซึ่งเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ถือได้ว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ดำเนินการตามที่รัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ บัญญัติไว้ครบถ้วนแล้ว ดังนั้น การวินิจฉัยข้อเท็จจริงและการมีมติของ

		คณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่า ผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานทุจริตต่อหน้าที่และประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง จึงต้องฟังเป็นที่ยุติ ส่วนผู้ถูกกล่าวหาผู้ใดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานทุจริตต่อหน้าที่ และผู้บังคับบัญชาพิจารณาลงโทษไล่ออกนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ มิได้ตัดสิทธิผู้นั้นในการอุทธรณ์ โดยมาตรา 96 บัญญัติให้ผู้ถูกกล่าวหาที่ถูกลงโทษ ตามมาตรา 93 ใช้สิทธิอุทธรณ์ดุลพินิจในการสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลสำหรับผู้ถูกกล่าวหานั้น ๆ ก็ได้ ขณะที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ มาตรา 124 บัญญัติว่า "ผู้ใดถูกสั่งลงโทษตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ผู้นั้นมีสิทธิอุทธรณ์ได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้" และมาตรา 126 บัญญัติ ว่า "การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษ ปลดออกหรือไล่ออก ให้อุทธรณ์ต่อ ก.พ. ภายในสามสิบวันนับแต่ วันรับทราบคำสั่ง....." พิจารณาแล้วเห็นว่า การอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ และการอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ ใช้คำว่า "อุทธรณ์ดุลพินิจในการสั่งลงโทษ" พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ ใช้คำว่า "อุทธรณ์คำสั่งลงโทษ" การใช้สิทธิอุทธรณ์ของผู้ถูกกล่าวหาอันเนื่องมาจากการลงโทษทางวินัยของผู้บังคับบัญชาตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ มิใช่ฐานความผิดจากการสอบสวนวินัยโดยผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาเอง และมิใช่กรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาถูกสั่งลงโทษตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ การอุทธรณ์ จึงต้องอยู่ในขอบเขตที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ บัญญัติไว้ โดยมีสิทธิอุทธรณ์ดุลพินิจในการสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชาเท่านั้น กล่าวคือ อุทธรณ์ได้เฉพาะระดับโทษตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ องค์กรกลางในการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา (ก.พ.) และองค์กรที่มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ของผู้ถูก

		กล่าวหาตามขั้นตอนต่อจากกระบวนการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการสมบูรณ์เสร็จสิ้นแล้ว จึงมีอำนาจพิจารณาเฉพาะเรื่องดุลพินิจในการสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนตามฐานความผิดเดิมที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติเท่านั้น การที่องค์กรที่มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ใช้อำนาจหน้าที่ล่วงล้ำหรือกระทบกระเทือนอำนาจหน้าที่ที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองว่า เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นการเฉพาะ โดยการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงใหม่ แล้วเปลี่ยนฐานความผิดเพื่อกำหนดโทษใหม่ จึงไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542
	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	1) รัฐธรรมนูญ มาตรา 301 วรรคหนึ่ง (3) 2) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 19 มาตรา 92 มาตรา 93 และมาตรา 96 3) พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535
2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการไต่สวนและวินิจฉัยว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 301 วรรคหนึ่ง (3) เพื่อดำเนินการต่อไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ไต่สวนและวินิจฉัยแล้ว เป็นอันยุติ หรือไม่
3. คำวินิจฉัย	จึงวินิจฉัยว่า อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการไต่สวนและวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 301 วรรคหนึ่ง (3) เพื่อดำเนินการต่อไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ไต่สวนและวินิจฉัยว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ จึงเป็นอันยุติ ดังนั้น องค์กรที่มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์จึงไม่อาจพิจารณาเปลี่ยนแปลงฐานความผิดทางวินัยตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. วินิจฉัยยุติแล้ว ให้เป็นประการอื่นได้อีก	

4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยโดยมติ 13 คน โดยวินิจฉัยว่า อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการไต่สวนและวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 301 วรรคหนึ่ง (3) เพื่อดำเนินการต่อไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ไต่สวนและวินิจฉัยแล้วเป็นอันยุติ ดังนั้น องค์กรที่มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์จึงพิจารณาเปลี่ยนแปลงฐานความผิดทางวินัย ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. วินิจฉัยแล้วไม่ได้ จำนวน 13 คน (คะแนนเสียง 13 : 0) ในจำนวน 13 คนนี้ ได้วินิจฉัยให้ยกคำร้อง เนื่องจากกรณีตามคำร้องไม่ใช่กรณีมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 จำนวน 5 คน (คะแนนเสียง 8 : 5) คำวินิจฉัยให้ยกคำร้องเช่นนี้ ถือว่า เป็นไปในทิศทางเดียวกันหรืออยู่ในกลุ่มเดียวกับกลุ่มที่วินิจฉัยว่า เป็นอันยุติ เพราะในกรณีนี้ การวินิจฉัยว่า ให้ยกคำร้อง นั้น หมายถึง ไม่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น หรือทุกอย่างเป็นไปเช่นเดิม และเมื่อนำไปใส่ไว้ใน "ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 2/2546" ข้างท้ายเพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ ได้จัดอยู่ในกลุ่ม "เป็นอันยุติ (ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ)" คะแนนเสียงในที่สุด จึงเป็น 13 : 0 สำหรับการพิจารณาหรือจัดกลุ่มว่า เป็นอันยุติหรือไม่ยุติ นั้น คณะผู้ศึกษาวิจัยได้พิจารณาจาก "ผลสุดท้ายของคำวินิจฉัยของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญแต่ละคน" ตัวอย่างเช่น กรณีของปรีชา เฉลิมวณิชย์ วินิจฉัยไว้ว่า ให้ยกคำร้อง แสดงว่า ผลสุดท้ายของคำวินิจฉัยนี้ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น และกรณีของนายกระมล ทองธรรมชาติ แม้ได้แสดงความเห็นว่า "ยังไม่เป็นที่ยุติ" แต่ท้ายที่สุดของคำวินิจฉัยได้วินิจฉัยให้ยกคำร้อง เพราะกรณีไม่ใช่ปัญหาขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 เช่นนี้ ก็เท่ากับว่าคำวินิจฉัยเช่นนี้จัดอยู่ในกลุ่มเป็นอันยุติ ดังนั้น คะแนนเสียง จึงเป็น 13 : 0 2) เริ่มวันที่ 4 ตุลาคม 2545 แล้วเสร็จ วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2546 รวม 4 เดือน 2 วัน

	3) การวางบรรทัดฐาน อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการไต่สวนและวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 301 วรรคหนึ่ง (3) เพื่อดำเนินการต่อไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ไต่สวนและวินิจฉัยว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ จึงเป็นอันยุติ ดังนั้น องค์กรที่มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์จึงไม่อาจพิจารณาเปลี่ยนแปลงฐานความผิดทางวินัยตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. วินิจฉัยยุติแล้ว ให้เป็นประการอื่นได้อีก 4) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 120 ตอนที่ 105 ก วันที่ 28 ตุลาคม 2546 ซึ่งเท่ากับ 8 เดือน 22 วัน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2546) 5) พลโทจุล อติเรก ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ปฏิบัติหน้าที่ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 2/2546 (วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2546) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 13 คน เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คือ **อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการไต่สวนและวินิจฉัยว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 301 วรรคหนึ่ง (3) เพื่อดำเนินการต่อไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ไต่สวนและวินิจฉัยแล้ว เป็นอันยุติ หรือไม่**

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	**1. รัฐธรรมนูญ บัญญัติไว้ว่า** **"<u>มาตรา 301</u> คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้** **(1) .....** **(2) .....** **(3) ไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม เพื่อดำเนินการต่อไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต"** **2. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 บัญญัติว่า** **"<u>มาตรา 19</u> คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้.....** **(1) .....** **(2) .....** **(3) ไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม"**	ให้ยกคำร้องคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีไม่ใช่ปัญหาขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266

	"<u>มาตรา 92</u> ในกรณีมีมูลความผิดทางวินัย เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้พิจารณาพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดแล้วมีมติว่า ผู้ถูกกล่าวหาผู้ใดได้กระทำความผิดวินัย ให้ประธานกรรมการส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่ พร้อมทั้งความเห็นไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นเพื่อพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก ในการพิจารณาโทษทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหา ให้ถือว่ารายงานเอกสารและความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัยตามกฎหมายหรือระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหานั้น ๆ แล้วแต่กรณี กรณีผู้ถูกกล่าวหาเป็นข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ ข้าราชการตุลาการศาลปกครองตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองหรือข้าราชการอัยการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ ให้ประธานกรรมการส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่ พร้อมทั้งความเห็นไปยังประธานคณะกรรมการตุลาการ ประธานคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง หรือประธานคณะกรรมการอัยการ แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง หรือกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการโดยเร็ว โดยให้ถือเอารายงานและเอกสารของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นส่วนหนึ่งของสำนวนการสอบสวนด้วย และเมื่อดำเนินการได้ผลประการใดแล้วให้แจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้มีคำสั่งลงโทษทางวินัยหรือวันที่ได้มีคำวินิจฉัยว่าไม่มีความผิดวินัย	

	สำหรับผู้ถูกกล่าวหาซึ่งไม่มีกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัยเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าผู้ถูกกล่าวหาดังกล่าวได้กระทำผิดในเรื่องที่ถูกกล่าวหาให้ประธานกรรมการส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่ พร้อมทั้งความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป" **"<u>มาตรา 93</u> เมื่อได้รับรายงานตามมาตรา 92 วรรคหนึ่งและวรรคสามแล้ว ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนพิจารณาลงโทษภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง และให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนส่งสำเนาคำสั่งลงโทษดังกล่าวไปให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ออกคำสั่ง"** **"<u>มาตรา 96</u> ผู้ถูกกล่าวหาที่ถูกลงโทษตามมาตรา 93 จะใช้สิทธิอุทธรณ์ดุลพินิจในการสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลสำหรับผู้ถูกกล่าวหานั้น ๆ ก็ได้ ทั้งนี้ ต้องใช้สิทธิดังกล่าวภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนมีคำสั่งลงโทษ"** ในการพิจารณาวินิจฉัยกรณีตามคำร้องนี้ ศาลรัฐธรรมนูญได้มีมติโดยเสียงข้างมาก ว่า กรณีตามคำร้องเป็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 จึงอยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญที่จะรับไว้พิจารณาวินิจฉัยได้ แต่ผู้ทำคำวินิจฉัยนี้ซึ่งเป็น 1 ใน 5 ของตุลาการที่เห็นว่า กรณีไม่ใช่ปัญหาขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 โดยมีเหตุผลดังนี้ คือ กรณีตามคำร้องมิได้เกิดจากการโต้แย้งอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยองค์กรตามรัฐธรรมนูญอื่นแต่อย่างใด แต่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากความไม่ชัดเจนของมาตรา 96 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ที่ทำให้เกิดความเข้าใจแตกต่างกันเกี่ยวกับความหมายของสิทธิอุทธรณ์ของผู้ถูกกล่าวหาที่ถูก	

ลงโทษโดยผู้บังคับบัญชาตามการชี้มูลของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และขอบเขตของอำนาจหน้าที่ขององค์กรที่รับอุทธรณ์ว่ามีมากน้อยเพียงใด โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่า ผู้ถูกลงโทษทางวินัยมีสิทธิอุทธรณ์ได้เฉพาะ "ดุลพินิจการสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชา" คือ อุทธรณ์ได้เฉพาะระดับโทษ ซึ่งเป็นคำใหม่ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 96 เท่านั้น ส่วนคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ซึ่งถือเอาความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา เป็นแนวในการพิจารณาอุทธรณ์ว่าข้าราชการที่ถูกลงโทษทางวินัยตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในมาตรา 92 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มีสิทธิอุทธรณ์ดุลพินิจในการสั่งลงโทษได้ตามกระบวนการที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกลงโทษนั้น ๆ ได้ เพราะพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 96 มิได้จำกัดอำนาจในการพิจารณาการอุทธรณ์ขององค์กรผู้รับอุทธรณ์ไว้แต่อย่างใด

ด้วยเหตุนี้ จึงมิใช่หน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่จะไปชี้ว่าความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการกฤษฎีกาถูกต้อง หากแต่เป็นหน้าที่ของรัฐบาลและรัฐสภาที่จะต้องแก้ไขมาตรา 96 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ให้มีความชัดเจนเกี่ยวกับขอบเขตของสิทธิอุทธรณ์ของผู้ถูกลงโทษและอำนาจขององค์กรผู้รับอุทธรณ์ นอกจากนั้น หากศาลรัฐธรรมนูญตีความว่าความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ถูกต้อง ก็เสี่ยงต่อการที่จะถูกกล่าวหาว่าศาลรัฐธรรมนูญละเมิดรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ที่บัญญัติว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน เพราะการตีความเช่นนั้นเป็นการตัดสิทธิอุทธรณ์ของผู้ถูกลงโทษโดยปริยาย กล่าวคือ หากเจ้าหน้าที่ของรัฐถูกผู้บังคับบัญชาลงโทษตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารบุคคลของเจ้าหน้าที่ผู้นั้น เจ้าหน้าที่ผู้นั้นสามารถใช้สิทธิอุทธรณ์คำสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชาได้อย่างกว้างขวาง แต่หากเจ้าหน้าที่ของรัฐถูกลงโทษในฐานความผิดอย่างเดียวกันตาม

การชี้มูลของคณะกรรมการ ป.ป.ช. กลับมีสิทธิอุทธรณ์ได้อย่างจำกัด และหากผู้บังคับบัญชาใช้ดุลพินิจสั่งลงโทษในระดับต่ำแล้ว เช่น ลงโทษปลดออกในกรณีที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ผู้ถูกลงโทษจะอุทธรณ์ดุลพินิจในการสั่งลงโทษผู้บังคับบัญชาไม่ได้ จึงเห็นได้ชัดว่า ศาลรัฐธรรมนูญไม่ควรวินิจฉัยรับรองความเห็นที่แตกต่างเกี่ยวกับความหมายของบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ไม่มีความชัดเจนว่าความเห็นขององค์กรใดถูกต้อง แต่ควรปล่อยให้เป็นหน้าที่ขององค์กรที่มีหน้าที่บัญญัติกฎหมายแก้ไขกฎหมายเพื่อขจัดความไม่ชัดเจนของบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวให้หมดไป

อย่างไรก็ตาม เมื่อตุลาการเสียงข้างมากวินิจฉัยว่า กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 และรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย ผู้ทำคำวินิจฉัยจึงต้องยอมที่จะวินิจฉัยเนื้อหาของคำร้องนี้ในประเด็นที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ร้องขอให้วินิจฉัย ทั้ง ๆ ที่ไม่เห็นด้วย

ก่อนที่จะวินิจฉัยประเด็นตามคำร้องนี้ ผู้ทำคำวินิจฉัยซึ่งมีส่วนในการยกร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ขออธิบายเจตนารมณ์ในการกำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญที่จัดตั้งขึ้นใหม่หลายองค์กรเพื่อตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เป็นต้น ปรากฏว่า รัฐธรรมนูญบัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรเดียวที่มีอำนาจคล้ายศาล (Quasi-Judicial Power) ในการวินิจฉัยชี้ขาดคดีเกี่ยวกับกฎหมายเลือกตั้ง ทั้งนี้เพราะรัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์ต้องการให้ได้คนดีเข้ามาสู่ระบบการเมืองด้วยการเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรม ปราศจากการซื้อสิทธิขายเสียงหรือกลโกงต่าง ๆ ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ เคยมอบอำนาจในการตรวจสอบการเลือกตั้งไว้ที่ศาลยุติธรรม แต่ผลปรากฏว่า ศาลยุติธรรมไม่สามารถทำหน้าที่ตรวจสอบกระบวนการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมอย่างได้ผล เนื่องจากศาลยุติธรรมไม่มีอำนาจหน้าที่จะใช้กระบวนการยุติธรรมตรวจสอบผลการเลือกตั้ง

ก่อนการประกาศผลได้ และแม้จะมีอำนาจพิพากษาคดีที่มีการร้องคัดค้านการเลือกตั้งได้ แต่ศาลยุติธรรมก็ต้องใช้เวลานานมากก่อนที่จะมีคำพิพากษาว่า การเลือกตั้งที่ถูกร้องคัดค้านนั้นเป็นโมฆะสมควรมีการเลือกตั้งใหม่ในเขตเลือกตั้งนั้น นอกจากนั้นปรากฏว่า ศาลยุติธรรมไม่เคยได้พิพากษาให้มีการเลือกตั้งใหม่สำหรับการเลือกตั้งที่ถูกร้องคัดค้านเลย เพราะมักจะมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรก่อนที่ศาลยุติธรรมจะมีคำพิพากษา จึงยังผลให้นักการเมืองที่กล้าโกงการเลือกตั้งและไม่เกรงกลัวว่าอำนาจศาลสามารถเอาชนะเลือกตั้งเข้าไปดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีทั้งเกียรติและอำนาจได้เป็นจำนวนมาก ซึ่งมีส่วนทำให้ประชาชนเบื่อหน่ายการเลือกตั้ง และไม่ไว้วางใจนักการเมืองไทยอย่างมาก ด้วยเหตุนี้ รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน จึงบัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งใช้อำนาจเสมือนศาลได้ โดยให้มีอำนาจตรวจสอบการเลือกตั้งได้อย่างกว้างขวาง โดยการไม่รับรองผลการเลือกตั้ง และสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ได้ทันที หรือแม้จะรับรองผลการเลือกตั้งไปแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งก็มีอำนาจที่จะสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ได้เมื่อมีการร้องคัดค้านการเลือกตั้ง เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า การเลือกตั้งในเขตนั้นไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม รวมทั้งมีอำนาจที่จะเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของนักเลือกตั้งที่มีส่วนโดยตรงในการทุจริตการเลือกตั้งได้อีกด้วย แม้ว่าอำนาจนี้จะเคยเป็นอำนาจของศาลยุติธรรมมาก่อนก็ตาม

ส่วนคณะกรรมการ ป.ป.ช. นั้น แม้จะเป็นองค์กรอิสระที่รัฐธรรมนูญจัดตั้งขึ้นเพื่อการปฏิรูปการเมืองและการบริหารให้มีความโปร่งใส โดยให้มีอำนาจตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของทั้งข้าราชการประจำและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ทั้งนี้ เพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่ข้าราชการประจำหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงหรือโดยอ้อม แต่เนื่องจากการไต่สวนและวินิจฉัยกรณีที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตของบุคคลดังกล่าวอาจส่งผลให้บุคคลดังกล่าวต้องรับโทษจำคุกอันเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลในที่สุด ซึ่งศาลยุติธรรมผู้ใช้อำนาจตุลาการเท่านั้นมีอำนาจพิพากษาลงโทษจำคุกบุคคล

ที่ถูกกล่าวหาได้ ด้วยเหตุนี้ รัฐธรรมนูญจึงมิได้บัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ใช้อำนาจแทนศาลยุติธรรมไว้ในมาตราใดเลย โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญ มาตรา 301 (3) ก็บัญญัติไว้เพียงว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่ "ไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม เพื่อดำเนินการต่อไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต" เท่านั้น ซึ่งได้แก่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 อันเป็นประเด็นที่เป็นที่มาของคำร้องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งมาให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ดังนั้น เมื่อพิจารณาบทบัญญัติของมาตรา 301 (3) โดยละเอียด ก็จะเห็นได้ว่า อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นเพียงขั้นตอนแรกของการดำเนินการในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในวงราชการและการเมืองเท่านั้น เช่น เมื่อวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐของผู้ใดร่ำรวยผิดปกติ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็จะต้องส่งมติดังกล่าวให้อัยการสูงสุดเพื่อร้องต่อศาล ให้ยึดทรัพย์ที่เพิ่มขึ้นผิดปกติตกเป็นของแผ่นดิน และหากเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองก็ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดยื่นฟ้องต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพื่อพิพากษาให้ทรัพย์สินที่เพิ่มผิดปกตินั้นตกเป็นของแผ่นดินต่อไป

สำหรับประเด็นที่เป็นปัญหาในคำร้องนี้ เป็นเรื่องเกี่ยวกับคดีวินัย ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ดำเนินการตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ทุกมาตรา คือ มาตรา 19 (3) มาตรา 92 และมาตรา 93 ครบถ้วนแล้ว โดยไม่มีองค์กรใดโต้แย้งแต่อย่างใด

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติมาตรา 92 วรรคหนึ่ง ก็จะเห็นได้ว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจในการตรวจสอบอำนาจรัฐโดยเฉพาะในการลงโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐที่กระทำผิดฐานทุจริตต่อ

หน้าที่ หรือกระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ เป็นต้น มากขึ้นกว่าสมัยที่ยังเป็นคณะกรรมการ ป.ป.ป. เพราะผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาต้องใช้รายงานเอกสารและความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัย แทนการตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยในการพิจารณาโทษทางวินัย ซึ่งผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาในสมัยที่ใช้กฎหมาย ป.ป.ป. มีอำนาจตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีกและมักจะไม่เห็นด้วยกับการชี้มูลของคณะกรรมการ ป.ป.ป. ยังผลให้คณะกรรมการ ป.ป.ป. ในอดีตกลายเป็นเสือกระดาษไปโดยปริยาย ด้วยเหตุนี้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 92 วรรคหนึ่ง จึงบัญญัติเพิ่มอำนาจหน้าที่และความสำคัญให้แก่คณะกรรมการ ป.ป.ช. อย่างมาก แต่ก็ไม่ได้ทำให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. กลายเป็นองค์กรที่มีอำนาจดังเช่นศาลหรือคล้ายศาลแต่อย่างใด เพราะมาตรา 96 ก็ยังเปิดโอกาสให้ผู้ถูกลงโทษใช้สิทธิอุทธรณ์ดุลพินิจในการสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชาได้

ปรากฏว่า เมื่อคณะอนุกรรมการข้าราชการพลเรือนของสำนักนายกรัฐมนตรีได้รับสำนวนสอบสวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว ก็ดำเนินการลงโทษ นายวีรพล ดวงสูงเนิน ผู้ถูกกล่าวหา ตามที่บัญญัติในมาตรา 92 วรรคหนึ่ง ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 โดยมีคำสั่งไล่นายวีรพล ดวงสูงเนิน ออกจากราชการแล้ว ทั้ง ๆ ที่เห็นว่า นายวีรพล ดวงสูงเนิน มิได้ทุจริตต่อหน้าที่

จึงเห็นได้ชัดว่า ปัญหาที่เป็นที่มาของคำร้องนี้จะไม่เกิดขึ้นเลย หากมาตรา 96 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ไม่บัญญัติรับรองให้ผู้ถูกลงโทษมีสิทธิที่จะอุทธรณ์ดุลพินิจในการสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชาไว้ด้วยข้อความใหม่ที่ไม่ชัดเจนดังกล่าวแล้ว ซึ่งในขั้นการแปรญัตติของคณะกรรมาธิการวิสามัญของสภาผู้แทนราษฎร พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ได้มี

	การถกเถียงกันว่า เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาวินิจฉัยแล้วว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติ กระทำการทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ จะถือเป็นที่ยุติหรือไม่ หรือจะให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกลงโทษมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยตามกฎหมายของข้าราชการต่าง ๆ ได้ ซึ่งคณะกรรมาธิการฯ ได้ลงมติว่าให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกลงโทษทางวินัยมีสิทธิอุทธรณ์ได้ อันเป็นที่มาของมาตรา 96 ดังนั้น พิจารณาแล้ว เห็นว่า เมื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 บัญญัติรับรองสิทธิอุทธรณ์ของผู้ถูกลงโทษทางวินัย ตามมาตรา 93 ไว้ในมาตรา 96 ก็แสดงว่า การไต่สวนและวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในกรณีที่ผู้ถูกลงโทษทางวินัยฐานกระทำทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 301 (3) และตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 19 (3) ยังไม่เป็นที่ยุติ เพราะหากเป็นที่ยุติแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา 301 ต้องบัญญัติว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจไต่สวนและ<u>วินิจฉัยชี้ขาด</u> ว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐ..... กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่มิใช่บัญญัติว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจไต่สวนและ<u>วินิจฉัย</u>ว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐ....กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 96 ต้องไม่บัญญัติรับรองสิทธิอุทธรณ์ไว้ จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้องของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	พิเคราะห์บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา 301 แล้ว จะเห็นถ้อยคำที่บ่งชี้ชัดในตัวว่า ความในมาตรา 301 ได้แยกแยะถึงอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไว้ในแต่ละอนุมาตราแตกต่างกัน โดยใน (1) และ (2) เรื่อง การถอดถอนบุคคลตามที่ระบุไว้ในมาตรา 303 ออกจากตำแหน่ง และเรื่องการส่งศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพื่อพิจารณาพิพากษา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 305 และมาตรา 308 ตาม	คำวินิจฉัยและมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นอันยุติ แต่ผู้ถูก

	ลำดับ รัฐธรรมนูญกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่เพียงไต่สวนข้อเท็จจริง และ "สรุปสำนวนพร้อมทำความเห็นเสนอต่อวุฒิสภา" และ "สรุปสำนวนพร้อมทั้งทำความเห็นส่งไปยังศาลฎีกา ฯลฯ" แล้วแต่กรณี ทั้ง 2 กรณีดังกล่าวคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่มีอำนาจในการ "วินิจฉัย" แต่อย่างใด ส่วนกรณีตามมาตรา 301 (3) เรื่องเจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามที่เป็นประเด็นปัญหาในคดีนี้ รัฐธรรมนูญจงใจระบุให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่ "ไต่สวนและวินิจฉัย" เพื่อดำเนินการต่อไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต คำว่า "วินิจฉัย" ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายว่า หมายถึง "ตัดสิน หรือ ชี้ขาด" ฉะนั้น การ "วินิจฉัย" ตามรัฐธรรมนูญมาตรา 301 (3) จึงหมายถึงชี้ขาด ตัดสินในประเด็นปัญหา ความตอนท้ายของมาตรา 301 (3) ที่ว่า "เพื่อดำเนินการต่อไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต" ในกรณีนี้ก็เพื่อดำเนินการต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 91 ถึงมาตรา 99 ในกรณีที่มีมูลความผิดทางวินัยให้ประธานกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่ พร้อมทั้งความเห็นไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นเพื่อ "พิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติ" โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนอีก ในการพิจารณาโทษทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหา ให้ถือรายงานเอกสารและความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัยตามกฎหมายหรือระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหานั้น ๆ แล้วแต่กรณีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 92 วรรคหนึ่ง ซึ่งเป็นเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ประสงค์ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. อันเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยในกรณีนี้ให้มีผลเป็นการ	กล่าวหาอาจจะใช้สิทธิอุทธรณ์ "ดุลพินิจในการสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชา" ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 96

เด็ดขาดไป ทั้งนี้ เพื่อประสิทธิภาพในการปราบปรามการทุจริตและการปฏิรูปการเมือง

ในคดีนี้ปลัดนายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาได้พิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติโดยมีคำสั่งให้ นายวีรพล ดวงสูงเนิน ออกจากราชการ ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 92 วรรคหนึ่ง และมาตรา 93 แล้ว

มีปัญหาต้องพิจารณาต่อไปว่า ผู้ถูกกล่าวหาจะอุทธรณ์ต่อไปได้เพียงใด พิเคราะห์แล้วแม้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 96 จะเปิดช่องให้ผู้ถูกกล่าวหาอุทธรณ์ได้ แต่ก็จำกัดให้อุทธรณ์ได้เฉพาะ "ดุลพินิจในการสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชา" โดยให้อุทธรณ์ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ผู้บังคับบัญชามีคำสั่งลงโทษ กฎหมายไม่ได้เปิดช่องให้อุทธรณ์ใน "ฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติ" แต่ประการใด เพราะคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ใช่ผู้บังคับบัญชาและมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ไม่ใช่คำสั่งลงโทษ ด้วยเหตุที่กฎหมายบัญญัติในลักษณะดังกล่าวก็เพื่อแก้ปัญหาที่คณะกรรมการ ป.ป.ป. เคยประสบมาในอดีตที่เปิดโอกาสให้ต้นสังกัดของผู้ถูกกล่าวหาแต่งตั้งกรรมการสอบสวนใหม่และผู้ถูกกล่าวหายังสามารถอุทธรณ์ได้อย่างกว้างขวางด้วย ซึ่งเป็นผลให้มีการกลับคำชี้มูลของ ป.ป.ป. เสียเป็นส่วนใหญ่ อันเป็นอุปสรรคในการปราบปรามการทุจริตเป็นอย่างยิ่ง ป.ป.ป. ในสมัยนั้นจึงถูกขนานนามว่าเป็น "เสือกระดาษ" มาโดยตลอด

การที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ซึ่งเป็นกฎหมายพิเศษเฉพาะกรณี ได้บัญญัติถึงสิทธิการอุทธรณ์ไว้เป็นการเฉพาะดังที่ได้กล่าวแล้ว ย่อมไม่อาจนำเรื่องสิทธิการอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 อันเป็นกฎหมายทั่วไปมาใช้กับกรณีที่ปรากฏในคดีนี้ได้ เพราะเป็นไปตามหลักที่ว่า "กฎหมายพิเศษยกเว้นกฎหมายทั่วไป" ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกาเคยมีมติ

	เป็นเอกฉันท์โดยที่ประชุมใหญ่ รับรองหลักการของกฎหมายดังกล่าวใจความว่า เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ป. แจ้งให้พนักงานอัยการให้ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้สั่งให้ทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ร่ำรวยผิดปกติตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 พนักงานอัยการไม่อาจใช้ดุลพินิจพิจารณาว่าสมควรจะยื่นคำร้องต่อศาลหรือไม่ ตามที่พนักงานอัยการมีอำนาจอยู่ตามกฎหมายทั่วไปของพนักงานอัยการ เพราะพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 มาตรา 21 ตรี มีลักษณะเป็นการบังคับให้พนักงานอัยการต้องยื่นคำร้องต่อศาล จึงวินิจฉัยว่า คำวินิจฉัยและมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. "ในฐานความผิด" ทางวินัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 301 (3) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 19 (3) ประกอบด้วยมาตรา 91 (1) มาตรา 92 วรรคหนึ่ง และมาตรา 93 เป็นอันยุติ แต่ผู้ถูกกล่าวหาอาจจะใช้สิทธิอุทธรณ์ "ดุลพินิจในการสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชา" ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 96 ตามที่ได้พิจารณาไว้แล้วได้ ปัญหาอื่นนอกจากนี้ไม่จำต้องวินิจฉัย	
3. นายจุมพล ณ สงขลา	พิเคราะห์แล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา 266 หมายถึง การที่องค์กรตามรัฐธรรมนูญใดจะเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ก็ต่อเมื่อมีปัญหาหรือข้อโต้แย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญระหว่างองค์กรตามรัฐธรรมนูญเกิดขึ้น สำหรับกรณีปัญหาตามคำร้องข้อเท็จจริงปรากฏว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้อง อาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 301 (3) และได้ใช้อำนาจตามบทบัญญัติต่าง ๆ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ครบถ้วนทุกขั้นตอนตามกฎหมายดังกล่าวแล้ว โดยในการปฏิบัติหน้าที่มิได้มีหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญใดโต้แย้งคัดค้านการใช้อำนาจหน้าที่ของผู้ร้องตามพระราชบัญญัติดังกล่าวแต่อย่างใด และเมื่อผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจ	ยกคำร้องของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพราะไม่ชอบที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับเรื่องของผู้ร้องไว้พิจารณา

	แต่งตั้งถอดถอนได้ลงโทษผู้ถูกกล่าวหา คือ นายวีรพล ดวงสูงเนิน ตามความเห็นของผู้ร้อง และแจ้งให้ผู้ร้องทราบตามมาตรา 93 ของพระราชบัญญัติดังกล่าวแล้ว ก็ต้องถือว่าอำนาจหน้าที่ของผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 301 (3) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 19 (3) เป็นอันสิ้นสุดลงโดยสมบูรณ์แล้ว ผู้ร้องจึงมิได้มีอำนาจหน้าที่หรือความรับผิดชอบใด ๆ ตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่นใดเกี่ยวกับผู้ถูกกล่าวหาอีกต่อไป ส่วนมาตรา 96 ของพระราชบัญญัติดังกล่าว เป็นบทบัญญัติที่ให้สิทธิหรืออำนาจผู้ถูกกล่าวหาที่จะใช้สิทธิอุทธรณ์ดุลพินิจในการสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชาต่อไปได้ แต่ตามมาตรานี้ ก็มิได้จำกัดอำนาจของผู้พิจารณาอุทธรณ์ไว้ และมิใช่บทบัญญัติที่จำกัดขอบเขตในการอุทธรณ์ตามที่ผู้ร้องตีความเอาเอง เพราะหากอุทธรณ์ได้เฉพาะระดับโทษตามที่ผู้ร้องตีความแล้ว ในกรณีนี้หากผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษให้ปลดออกซึ่งเป็นโทษเบากว่าไล่ออก ผู้ถูกกล่าวหาก็ไม่มีทางที่จะอาศัยมาตรา 96 เพื่ออุทธรณ์ต่อไป เพราะโทษปลดออกเป็นคุณแก่ผู้ถูกกล่าวหาอยู่แล้ว การตีความกฎหมายเพื่อให้อำนาจแก่ตนเองของผู้ร้องในลักษณะเช่นนี้ย่อมก่อให้เกิดความไม่มั่นคงและไม่เป็นธรรมแก่ข้าราชการทั้งประเทศอย่างยิ่ง เพราะแม้แต่นักการเมืองที่เข้ามาบริหารประเทศในระยะเวลาค่อนข้างสั้น ก็ยังมีวุฒิสภาเป็นผู้ตรวจสอบและกลั่นกรองอีกชั้นหนึ่งเพื่อความรอบคอบและเป็นธรรมแก่ผู้ถูกกล่าวหา ปัญหาของผู้ร้องอาจเทียบเคียงได้กับกรณีที่ศาลยุติธรรมดำเนินกระบวนพิจารณาคดีอาญาจนกระทั่งพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลย เมื่อคดีถึงที่สุดหรือไม่อาจอุทธรณ์ฎีกาต่อไปได้ ก็ต้องถือว่าอำนาจหน้าที่ของศาลยุติธรรมตามกฎหมายเป็นอันสิ้นสุดลงนับแต่นั้น ภาระหน้าที่ในการดำเนินการให้เป็นไปตามคำพิพากษาต่อไปย่อมอยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์โดยตรง ศาลยุติธรรมไม่มีอำนาจหน้าที่ใด ๆ ตามกฎหมายที่จะเข้าไปตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์ว่าได้ลงโทษ	วินิจฉัยตามนัยของรัฐธรรมนูญ มาตรา 266

จำเลยถูกต้องครบถ้วนตามคำพิพากษาหรือไม่ เพราะกรมราชทัณฑ์ก็มีอำนาจตามกฎหมายราชทัณฑ์ที่จะลดหรือเปลี่ยนแปลงโทษของจำเลยได้เอง โดยไม่ต้องขออนุญาตศาลหรือแจ้งให้ศาลทราบ การที่กรมราชทัณฑ์จำคุกจำเลยต่ำกว่าโทษตามคำพิพากษา โดยอาศัยหลักเกณฑ์ตามกฎหมายราชทัณฑ์ตลอดมา ศาลยุติธรรมก็ไม่อาจอ้างได้ว่าอำนาจหน้าที่ของตน ซึ่งกระทำในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์มีปัญหาหรือข้อโต้แย้งเกิดขึ้นเนื่องจากถูกกรมราชทัณฑ์ลิดรอนอำนาจ เพราะเป็นเรื่องต่างฝ่ายต่างทำหน้าที่ของตนตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้

นอกจากนั้น คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน หรือ ก.พ. ก็มิใช่องค์กรตามรัฐธรรมนูญ ส่วนคณะรัฐมนตรีแม้จะเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ แต่ก็ปฏิบัติหน้าที่ไปตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 เช่นเดียวกับ ก.พ. โดยมิได้อาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด ทั้งไม่มีบทบัญญัติใดของรัฐธรรมนูญ หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 บัญญัติชัดแจ้งหรือพอจะอนุมานได้ว่า ให้คำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในกรณีนี้ถือเป็นที่สุด เพราะหากรัฐธรรมนูญประสงค์ให้ "<u>การไต่สวนและวินิจฉัย</u>" ของผู้ร้องตามมาตรา 301 (3) <u>ถือเป็นที่สุด</u> ก็คงจะต้องใช้ถ้อยคำว่า "<u>ไต่สวนและวินิจฉัยชี้ขาด</u>" เช่นเดียวกับการให้อำนาจแก่คณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามมาตรา 145 (3)

เมื่อพิจารณาปัญหาตามคำร้องแล้ว ก็พอจะสรุปได้ว่าผู้ร้องไม่เห็นด้วยกับการปฏิบัติหน้าที่ของ ก.พ. และคณะรัฐมนตรี เพราะผู้ร้องเห็นว่า เมื่อผู้ร้อง "<u>ไต่สวนและวินิจฉัย</u>" ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 301 (3) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 19 (3) แล้ว เป็นการ<u>ตัดสินชี้ขาดถือเป็นที่สุด</u> ก.พ. มีอำนาจกลับฐานความผิดเป็นผิดวินัยไม่ร้ายแรงได้หรือไม่ และคณะรัฐมนตรีมีมติให้นายวีรพล ดวงสูงเนิน กลับเข้ารับราชการได้หรือไม่

ปัญหาของผู้ร้องจึงมีลักษณะเป็นการสอบถามหรือการ

	ปรึกษาหารือเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตนเองต่อศาลรัฐธรรมนูญเท่านั้น มิใช่กรณีมีปัญหาหรือข้อโต้แย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญเกิดขึ้นระหว่างผู้ร้องกับ ก.พ. และคณะรัฐมนตรี ซึ่งต่างก็ปฏิบัติหน้าที่ไปตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 ที่ยังใช้บังคับอยู่ ปัญหาในเรื่องนี้น่าจะต้องอาศัยการแก้ไขกฎหมายให้ชัดเจนและสอดคล้องกันเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมเท่านั้น จึงไม่ชอบที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับเรื่องของผู้ร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามนัยของรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้องของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	
4. พลโท จุล อติเรก	พิจารณาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 92 และมาตรา 93 แล้ว เห็นว่า เป็นบทบัญญัติที่แตกต่างจากพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการพลเรือน พ.ศ. 2535 ในส่วนที่เกี่ยวกับการสอบสวนทางวินัย ซึ่งบัญญัติให้อำนาจผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนสามารถสั่งตั้งกรรมการสอบสวนหาข้อเท็จจริงได้ และผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนจะมีความเห็นเป็นอย่างอื่น ไม่ตรงตามที่คณะกรรมการสอบสวนมีความเห็นได้อีกด้วย แต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ เป็นกฎหมายเฉพาะที่มีบทบัญญัติพิเศษ แม้บางกรณีจะอ้างอิงถึงพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ หรือกฎหมายอื่นบ้าง แต่สาระสำคัญก็ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามที่กฎหมายเฉพาะบัญญัติไว้ กรณีนี้จะเห็นได้ในมาตรา 93 เมื่อผู้บังคับบัญชาได้รับรายงานการไต่สวนและวินิจฉัยความผิดของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว ผู้บังคับบัญชาจะสั่งตั้งกรรมการสอบสวนใหม่หรือมีความเห็นเป็นอย่างอื่นไม่ได้ จะต้องสั่งลงโทษตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 301 วรรคหนึ่ง (3) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 19 (3) เท่านั้น เนื่องจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ	อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำผิดเกี่ยวกับการทุจริตต่อหน้าที่ฯ เป็นอันยุติ

มาตรา 92 ใช้คำว่า "เพื่อพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติ" ผู้บังคับบัญชาจะต้องพิจารณาลงโทษโดยใช้ดุลพินิจว่าจะวางโทษตามระดับโทษที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ บัญญัติไว้ในระดับใดตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับความผิด

ตามข้อเท็จจริงของเรื่องนี้ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีได้สั่งลงโทษในความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการและฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. วินิจฉัย โดยให้ไล่นายวีรพล ดวงสูงเนิน ออกจากราชการซึ่งเป็นระดับโทษระดับหนึ่งของความผิดวินัยร้ายแรงโดยไม่ได้ตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 93 แล้ว

นายวีรพล ดวงสูงเนิน ใช้สิทธิอุทธรณ์การสั่งลงโทษของปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีไปยัง ก.พ. ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 96 ซึ่งบัญญัติว่า "ผู้ถูกกล่าวหาที่ถูกลงโทษตามมาตรา 93 จะใช้สิทธิอุทธรณ์ดุลพินิจในการสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย ระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคล สำหรับผู้ถูกกล่าวหานั้น ๆ ก็ได้ ทั้งนี้ต้องใช้สิทธิดังกล่าวภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนมีคำสั่งลงโทษ"

ตามบทบัญญัติดังกล่าว ให้อุทธรณ์ได้เฉพาะดุลพินิจการลงโทษ ซึ่งหมายถึง ผู้บังคับบัญชาลงโทษตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. วินิจฉัยโดยได้ใช้ดุลพินิจวางโทษไว้ในระดับใด หากผู้ถูกลงโทษเห็นว่า ไม่เป็นธรรมก็จะอุทธรณ์ดุลพินิจในระดับโทษที่ผู้บังคับบัญชาได้สั่งลงโทษไว้เท่านั้น โดยจะเปลี่ยนแปลงฐานความผิดมิได้ เพราะบทบัญญัตินี้ใช้คำว่าดุลพินิจในการสั่งลงโทษ ไม่ได้ใช้คำว่าอุทธรณ์คำสั่งลงโทษ เช่นอย่างที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ บัญญัติและกฎ ก.พ. กำหนดไว้ซึ่งสามารถอุทธรณ์ว่าไม่ได้กระทำผิด หรือขอให้เปลี่ยนแปลงฐานความผิด รวมทั้งการลดโทษได้ และผู้พิจารณาอุทธรณ์สามารถสอบสวนหาข้อเท็จจริงใหม่และมีความเห็นแตก

	ต่างกับความเห็นของผู้บังคับบัญชาได้อีกด้วย แต่เมื่อกฎหมายเฉพาะบัญญัติให้อุทธรณ์ได้เฉพาะดุลพินิจ ผู้พิจารณาอุทธรณ์ก็จะวินิจฉัยได้เฉพาะดุลพินิจการสั่งลงโทษในระดับโทษเท่านั้น จะหาข้อเท็จจริงใหม่หรือวินิจฉัยเปลี่ยนฐานความผิดมิได้ต้องใช้ฐานความผิดที่ผู้บังคับบัญชาพิจารณาสั่งลงโทษ หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนและวินิจฉัยไว้ มาเป็นประเด็นในการพิจารณาระดับโทษว่าที่ผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษเท่านั้น เหมาะสมหรือแรงไปอย่างไร ถ้าเห็นว่าไม่เหมาะสมก็ลดระดับโทษลงตามที่กฎหมายกำหนดในระดับที่ต่ำกว่าได้ ถ้าผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษในระดับต่ำสุดแล้ว ผู้อุทธรณ์ก็ไม่อาจอุทธรณ์ดุลพินิจในระดับโทษให้ลดลงอีกได้ รวมทั้งผู้พิจารณาอุทธรณ์ก็ไม่อาจพิจารณานอกเหนือจากระดับโทษของฐานความผิดเดิมได้ พิจารณาแล้ว เห็นว่า การที่ ก.พ. (อ.ก.พ.) ผู้พิจารณาอุทธรณ์ได้พิจารณาแก้ฐานความผิดจากที่ผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษหรือจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้วินิจฉัยว่า นายวีรพล ดวงสูงเนิน มีความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรงเป็นความผิดทางวินัยไม่ร้ายแรงให้ภาคทัณฑ์ นั้น เป็นการพิจารณาไม่ถูกต้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 96 เพราะเหตุที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ไต่สวนและวินิจฉัยเรื่องนี้แล้วว่า นายวีรพล ดวงสูงเนิน มีความผิดวินัยฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการและฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 มาตรา 82 วรรคสาม และมาตรา 98 วรรคสอง โดยผู้บังคับบัญชาได้สั่งลงโทษตามฐานความผิดดังกล่าวให้ไล่ออกแล้ว แม้ผู้ถูกกล่าวหาคือนายวีรพล ดวงสูงเนิน จะใช้สิทธิอุทธรณ์ ก็จะใช้อุทธรณ์ได้เฉพาะดุลพินิจในระดับโทษที่ผู้บังคับบัญชาวางโทษ ทั้งผู้พิจารณาอุทธรณ์จะพิจารณาวินิจฉัยได้เฉพาะระดับโทษจะเปลี่ยนฐานความผิดที่ผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษ หรือตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. วินิจฉัยแล้วไม่ได้ เพราะคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 301 วรรคหนึ่ง (3) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 19 (3) โดยชอบแล้ว	

	จึงวินิจฉัยว่า อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการไต่สวนและวินิจฉัยว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำผิดเกี่ยวกับการทุจริตต่อหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 301 วรรคหนึ่ง (3) เพื่อดำเนินการต่อไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ไต่สวนและวินิจฉัยแล้ว เป็นอันยุติในฐานความผิด	
5. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	คดีมีปัญหาที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัย 8 ประการ คือ <u>ปัญหาข้อหนึ่ง</u> การใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญ ในการไต่สวนและวินิจฉัยตามมาตรา 301 (3) จะถือว่าเป็นการ "ตัดสินชี้ขาด" ดังที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. อ้างได้หรือไม่ การไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินไปในลักษณะเป็นการใช้อำนาจในทางบริหารเท่านั้น โดยผู้ถูกกล่าวหาไม่มีโอกาสแสดงพยานหลักฐานของตนต่อผู้มีอำนาจไต่สวนเพื่อหักล้างข้อกล่าวหา หรือซักค้านพยานหลักฐานที่นำมาสนับสนุนข้อกล่าวหาเพื่อให้เกิดการเปรียบเทียบพยานหลักฐานของทั้งสองฝ่ายว่าฝ่ายใดมีน้ำหนักดีกว่ากันอีกทั้งมิได้กระทำโดยเปิดเผยต่อหน้ากันทั้งสองฝ่าย ดังนั้น การไต่สวนของคณะอนุกรรมการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่งตั้งขึ้นดำเนินการก็ดี หรือคณะกรรมการ ป.ป.ช.เองก็ดี จึงไม่อาจกล่าวได้ว่า เป็น "การพิจารณาวินิจฉัยคดี" หรือ "พิจารณาพิพากษาคดี" อย่างศาล หรือเหมือนศาล การที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. อ้างในคำร้องว่า อำนาจในการ "ไต่สวนวินิจฉัย" ตามมาตรา 301 (3) คือ "การตัดสินชี้ขาด" เหมือน "การพิจารณาพิพากษาคดี" หรือ "การพิจารณาวินิจฉัยคดี" ของศาล แต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ใช่ศาล จึงไม่อาจอ้างได้ตรง ๆ ได้แต่กลับเลี่ยงไปใช้ถ้อยคำเพื่อเบี่ยงเบนความหมายทำให้คนที่ไม่ใช่นักนิติศาสตร์หรือนักกฎหมายเข้าใจคลาดเคลื่อนสับสนต่ออำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ทำคำวินิจฉัยจึงเห็นว่า คำว่า "ไต่สวนและวินิจฉัย" ตามมาตรา 301 (3) มิใช่การ "ตัดสินชี้ขาด" ตามความเข้าใจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. คำร้องขอคณะกรรมการ ป.ป.ช.ในส่วนนี้ฟังไม่ขึ้น	ให้ยกคำร้องของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพราะศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญกับส่วนราชการ

	<u>ปัญหาข้อสอง</u> การไต่สวนและวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 301 (3) ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ถือว่าเป็นยุติ ได้หรือไม่ อำนาจที่คณะกรรมการต่าง ๆ หรือองค์กรอื่นใช้ หรือมิใช่ศาลเป็นผู้ใช้ ไม่ว่าจะพยายามบัญญัติรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายไว้อย่างไรก็ตาม หรือพยายามตีความอย่างไรก็ตาม ก็จะถือว่าเป็นเพียงอำนาจในทางบริหารอย่างหนึ่ง หาใช่อำนาจตุลาการ อำนาจที่ศาลใช้เท่านั้นที่จะถือว่าเป็นอำนาจตุลาการที่จะใช้ไปในทางระงับข้อพิพาท หรือทำให้ปัญหาหรือข้อโต้แย้งนั้นยุติถึงที่สุดหรือเด็ดขาดได้ ดังนั้น อำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งเป็นองค์กรฝ่ายบริหารตามมาตรา 301 (3) ที่บัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่ "ไต่สวนและวินิจฉัย" จึงเป็นเพียงอำนาจในทางบริหารอันเป็นลักษณะหนึ่งของอำนาจฝ่ายบริหารเท่านั้น หาใช่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ใช้อำนาจตุลาการดุจศาลได้ หรือเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนและวินิจฉัยแล้วมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลแล้วต้องถือว่าเป็นอันยุติเด็ดขาดได้แต่อย่างใดหาได้ไม่ สรุปแล้ว อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 301 (1) (2) (3) (4) หาใช่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ไต่สวนวินิจฉัยและมีมติประการใดแล้ว ถือได้ว่าเป็นอันยุติ ดังข้ออ้างในคำร้องของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่อย่างใด <u>ปัญหาข้อสาม</u> ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดเกี่ยวกับปัญหาอำนาจหน้าที่ระหว่างคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญกับคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ซึ่งเป็นส่วนราชการได้หรือไม่ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนหรือสำนักงาน ก.พ. ซึ่งตั้งขึ้นโดยบทบัญญัติของกฎหมายจึงมีฐานะเป็นส่วนราชการในราชการบริหารส่วนกลาง มิได้ตั้งขึ้นโดยบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ จึงมิใช่องค์กรตามรัฐธรรมนูญตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 ส่วนคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่ตั้งขึ้นโดยบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ มาตรา 29	

7 ดังนั้น คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญตามความหมายของมาตรา 266

เมื่อคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนหรือสำนักงาน ก.พ. ไม่เป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญกับส่วนราชการ

<u>ปัญหาข้อสี่</u> คำร้องของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีข้อความที่เป็นการวินิจฉัยหรือตีความมาตรา 96 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542

ปัญหามีว่าศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยหรือตีความมาตรา 96 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวตามความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช.ได้หรือไม่

ปัญหาข้อนี้วินิจฉัยว่า ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจวินิจฉัย

<u>ปัญหาข้อห้า</u> การใช้สิทธิอุทธรณ์ของผู้ถูกลงโทษทางวินัยตามมาตรา 96 เป็นสิทธิที่มีรัฐธรรมนูญรับรองและคุ้มครองหรือไม่

เห็นว่า กรณีตามมาตรา 96 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ที่บัญญัติให้ผู้ถูกลงโทษทางวินัยโดยผู้บังคับบัญชา ตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีสิทธิอุทธรณ์ร้องทุกข์ดุลพินิจในการสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชาตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารงานบุคคลสำหรับผู้ถูกลงโทษนั้น เป็นสิทธิที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 61 บัญญัติรับรองไว้ การใช้สิทธิดังกล่าวจึงไม่ถือว่าขัดแย้งกับรัฐธรรมนูญและอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการ ป.ป.ช. คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ชอบที่จะอ้างว่าเป็นการส่งผลให้การปฏิบัติตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการทุจริตไม่เป็นผลหรือไม่สามารถใช้บังคับสำหรับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้เพราะเป็นเหตุผลที่มิได้อยู่บนหลักการของกฎหมาย จึงเป็นคนละเรื่องกัน

<u>ปัญหาข้อหก</u> มติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่วินิจฉัยการกระทำผิดวินัยของข้าราชการพลเรือนมีผลผูกพันองค์กรและส่วน

	ราชการอื่นหรือไม่ เห็นว่า เหตุผลตามข้ออ้างของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มิใช่เหตุผลโดยอาศัยพื้นฐานการใช้กฎหมาย แต่เป็นเหตุผลในทางมุ่งขยายหรือสร้างอำนาจให้แก่องค์กรของตนโดยไม่มีขอบเขตและโดยไม่คำนึงถึงอำนาจหน้าที่ของตนตามรัฐธรรมนูญและตามกฎหมาย ซึ่งไม่มีหลักการในกฎหมายสนับสนุนแต่ประการใด ข้ออ้างดังกล่าวของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงรับฟังไม่ได้ <u>ปัญหาข้อเจ็ด</u> คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะกล่าวอ้างว่าการปฏิบัติหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีตามอำนาจหน้าที่ที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 บัญญัติไว้จะเป็นการกระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้หรือไม่ เห็นว่า ด้วยอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 305 ทำให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เข้าใจสับสนว่า การใช้อำนาจไต่สวนและวินิจฉัยตามมาตรา 301 (3) เหมือนการตัดสินชี้ขาดและถือว่ายุติ โดยองค์กรตามรัฐธรรมนูญอื่นใดหรือส่วนราชการใดไม่อาจใช้อำนาจโต้แย้งหรือขัดขวางการใช้อำนาจใด ๆ ได้ เป็นการถือว่าการใช้อำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องเกิดผลตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยไม่ได้คำนึงถึงบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ซึ่งมีอำนาจหรือศักดิ์เหนือกว่ามติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังเช่นกรณีนี้ ดังนั้น เมื่อมีกฎหมายอื่นบัญญัติให้คณะรัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่ต้องดำเนินการอย่างใด การที่คณะรัฐมนตรีได้ดำเนินไปตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายบัญญัติไว้จะถือว่าการปฏิบัติหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีตามกฎหมายในการบริหารราชการแผ่นดินซึ่งตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งรัฐธรรมนูญบัญญัติให้ต้องดำเนินการตามกฎหมาย เป็นการกระทบกระเทือนต่ออำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มิได้ <u>ปัญหาข้อแปด</u> พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 เหนือกว่าหรือมีลำดับศักดิ์สูงกว่าพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 หรือไม่	

ปัญหาตามข้อนี้ เป็นเรื่องศักดิ์ของกฎหมายที่มีผู้อ้างว่า เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายที่หนือกว่าหรือมีศักดิ์สูงกว่าพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 แล้ว มติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวต้องถือว่าเป็นยุติ เพราะเป็นมติที่ใช้อำนาจตามกฎหมายที่มีศักดิ์สูงกว่ากฎหมายธรรมดา ซึ่งเป็นการอ้างถึงศักดิ์และลำดับชั้นของกฎหมายที่รัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติไว้โดยตรง

ผู้ทำคำวินิจฉัยเห็นว่า ตามรัฐธรรมนูญปัจจุบันมีบทบัญญัติเกี่ยวกับศักดิ์หรือลำดับชั้นของกฎหมายไว้เพียงมาตราเดียว คือ มาตรา 6 ที่บัญญัติว่า รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้ เช่นนี้หมายถึงรัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองศักดิ์ของรัฐธรรมนูญว่าเป็นกฎหมายสูงสุดเท่านั้น

จึงเห็นได้ว่า รัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติรับรองศักดิ์ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่ามีฐานะหรือศักดิ์สูงกว่าพระราชบัญญัติหรือกฎหมายธรรมดา และในทำนองเดียวกันก็มิได้บัญญัติรับรองศักดิ์ของพระราชบัญญัติหรือกฎหมายธรรมดาว่าพระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง มติคณะรัฐมนตรี กฎ หรือข้อบังคับว่า ขัดหรือแย้งต่อพระราชบัญญัติไม่ได้ไว้เลย

นอกจากรัฐธรรมนูญจะมิได้บัญญัติรับรองศักดิ์ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญไว้แล้ว ในกรณีที่เป็นพระราชบัญญัติธรรมดา ตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ มาตรา 230 วรรคสองและวรรคสี่ ยังบัญญัติให้พระราชกฤษฎีกาที่ตราขึ้นเพื่อรวมหรือโอน กระทรวง ทบวง กรม ที่มีพระราชบัญญัติจัดตั้งขึ้นแล้ว โดยไม่มีการเพิ่มอัตราตำแหน่งข้าราชการหรือลูกจ้าง มีผลเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในพระราชบัญญัติหรือกฎหมายที่มีผลใช้บังคับได้ดังเช่นพระราชบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวข้องด้วย

ด้วยบทบัญญัติในมาตรา 230 วรรคสองและวรรคสี่ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า นอกจากรัฐธรรมนูญจะไม่รับรองศักดิ์ของ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติธรรมดาแล้ว รัฐธรรมนูญกลับยอมรับหลักการที่ว่า กฎหมายที่มีศักดิ์หรือลำดับชั้นต่ำกว่าพระราชบัญญัติสามารถแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติได้อีกด้วย และจะถือว่าหลักการดังกล่าวเป็นบทบัญญัติยกเว้นเฉพาะพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา 230 อย่างเดียวก็ไม่ได้ เพราะรัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติเป็นหลักการทั่วไปรับรองศักดิ์ของพระราชบัญญัติไว้ จึงถือได้ว่าผลจากบทบัญญัติมาตรา 230 เป็นการวางหลักการทั่วไปที่ว่า กฎหมายที่มีศักดิ์หรือลำดับชั้นต่ำกว่าพระราชบัญญัติสามารถยกเลิกแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติได้ ไม่ใช่รัฐธรรมนูญยกเว้นพระราชกฤษฎีกาอย่างเดียว

ผลก็คือรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้สร้างหลักการใหม่ที่เป็นการลดสถานะหรือความสำคัญของพระราชบัญญัติลง ไม่เป็นไปตามหลักการว่าด้วยศักดิ์หรือลำดับชั้นของกฎหมายตามหลักกฎหมายทั่วไป

เกี่ยวกับศักดิ์ของพระราชบัญญัติของไทย กล่าวคือ มีประเภทของกฎหมายเพิ่มขึ้นซึ่งยังไม่แน่นอนว่าจัดอยู่ในลำดับชั้นใด ดังเช่น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญมีศักดิ์หรือลำดับชั้นอย่างไสูงกว่าหรือเท่ากับพระราชบัญญัติทั่วไป กฎหมายที่ออกโดยองค์กรตามรัฐธรรมนูญอื่น ได้แก่ ข้อกำหนดวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 269, ระเบียบต่าง ๆ อันจำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 315 (2) และมาตรา 324 (2) และมาตรา 319 วรรคสาม, ระเบียบอันจำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 321 เป็นต้น ซึ่งเป็นกระบวนการออกกฎหมายรูปแบบใหม่ที่แสดงให้เห็นว่ารัฐธรรมนูญจงใจมิได้บัญญัติหลักการรองรับศักดิ์หรือลำดับชั้นของกฎหมายเหล่านั้นเอาไว้เช่นกัน จึงจะถือเอาหลักการจัดศักดิ์หรือลำดับชั้นของกฎหมายตามหลักกฎหมายทั่วไปมาเป็นหลักการของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันไม่ได้

กรณีถือได้ว่า รัฐธรรมนูญได้บัญญัติรับรองศักดิ์ของรัฐธรรมนูญไว้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 ไว้เพียงอย่างเดียว

รัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติห้ามมิให้บทบัญญัติของพระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง มติคณะรัฐมนตรี กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อพระราชบัญญัติ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้ จึงเป็นอำนาจอิสระของรัฐสภาจะกำหนดไว้เป็นประการใดก็ได้ โดยไม่ถือว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

ดังนั้น การกล่าวอ้างว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญมีศักดิ์สูงกว่าหรือเหนือกว่าพระราชบัญญัติหรือกฎหมายธรรมดา จึงอาจคลาดเคลื่อนหรืออาจทำให้เกิดความสับสนในวงวิชาการกฎหมายได้

เหตุที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้มีคำวินิจฉัยในคดีโดยตั้งปัญหาในย่อหน้าสุดท้ายของคำร้องว่า "การที่คณะกรรมการ ป.ป.ช.ได้สวนวินิจฉัย (ตัดสินชี้ขาด) ว่า นายวีรพล ดวงสูงเนิน และนายชูศักดิ์ รองสวัสดิ์ มีมูลความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรงนั้น ถือได้ว่าเป็นอันยุติ ตามที่บัญญัติไว้ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญมาตรา 301 (3) แล้ว การที่ ก.พ. มากลับฐานความผิดเป็นวินัยไม่ร้ายแรงและคณะรัฐมนตรีซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญได้มีมติให้กลับเข้าราชการนั้น เป็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ" นั้น

หากพิจารณาโดยผิวเผินแล้วก็น่าจะเป็นปัญหาตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. อ้างในคำร้อง แต่ถ้าหากได้พิจารณาอย่างลึกซึ้งแล้ว เห็นว่า ปัญหาในคดีนี้เป็นเรื่องละเอียดอ่อนที่มีความเกี่ยวพันกันระหว่างอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญสององค์กร คือคณะกรรมการ ป.ป.ช. คณะรัฐมนตรี และส่วนราชการ คือ คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ซึ่งเป็นเรื่องต่างคนต่างใช้อำนาจตามกฎหมายที่บัญญัติไว้สำหรับหน่วยงานของตน ซึ่งโดยหลักการมิได้เกี่ยวข้องกันถึงกับกระทบกระเทือนต่อการใช้อำนาจหน้าที่ของกันและกันแต่ประการใด

ข้ออ้างตามคำร้องของคณะกรรมการ ป.ป.ช. น่าจะเป็นเรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังไม่เข้าใจใช้กฎหมายเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญและอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตน ความเข้าใจ

	ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เช่นที่ปรากฏตามคำร้องมีแต่จะสร้างความสับสนแก่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้อง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง องค์กรอื่น และประชาชนทั่วไป หากจะกล่าวให้เป็นเรื่องหนักหนาร้ายแรง ก็อาจกล่าวได้ว่าในฐานะคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่สำคัญมากองค์กรหนึ่งจะเป็นรองก็แต่วุฒิสภา ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และศาลรัฐธรรมนูญในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ จึงต้องเป็นองค์กรที่จะต้องสร้างความชัดเจน ถูกต้องแน่นอนเกี่ยวกับการใช้อำนาจหรือการปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายของผู้ดำรงตำแหน่งสำคัญและองค์กรตามรัฐธรรมนูญหรือองค์กรตามกฎหมาย ความสับสนดังกล่าวย่อมไม่ควรเกิดขึ้นมาจากการใช้อำนาจหน้าที่ขององค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐดังเช่นคณะกรรมการ ป.ป.ช. เสียเอง ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้ทำคำวินิจฉัยจึงเห็นควรยกคำร้องของคณะกรรมการ ป.ป.ช. วินิจฉัยให้ยกคำร้องของคณะกรรมการ ป.ป.ช.	
6. นายผัน จันทรปาน	เห็นว่า "ไม่ควรรับไว้พิจารณาวินิจฉัย" เพราะไม่เข้าตามหลักการมาตรา 266 แห่งรัฐธรรมนูญ เหตุผลดังต่อไปนี้ หลักการที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ หมวด 8 เรื่อง ศาล มาตรา 233 บัญญัติ ไว้ว่า "การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาลซึ่งต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์" การพิจารณาว่า คำร้องเรื่องนี้เข้าตามหลักเกณฑ์ มาตรา 266 หรือไม่ จึงพิจารณาจากประการแรก คือ ตามรัฐธรรมนูญ ประการที่สอง คือ ตามกฎหมาย <u>ประการแรก</u> คือ ตามรัฐธรรมนูญ ในรัฐธรรมนูญทุกฉบับกำหนดให้ศาลเป็นผู้ใช้อำนาจตัดสินคดีความทั้งหลายทั้งปวงให้เป็นที่ยุติ หรือมีผลเด็ดขาด ให้เป็นอำนาจของ "ศาล" องค์กรอื่นจะมีอำนาจเหมือนศาลไม่ได้ หลักดังกล่าวถือเป็นหลักสากลที่ใช้กันทั่วโลก และเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป การใช้อำนาจของศาลตามรัฐธรรมนูญปัจจุบัน ได้แก่ ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง และศาลทหาร ซึ่งบัญญัติไว้ใน หมวด 8 ส่วนที่ 2 -	ให้ยกคำร้อง เพราะไม่เข้าตามหลักการมาตรา 266 แห่งรัฐธรรมนูญ

ส่วนที่ 5

แต่ในรัฐธรรมนูญมีบทบัญญัติพิเศษที่ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจพิเศษที่ใช้อำนาจ "เสมือนศาล" ได้ กล่าวคือ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถ "วินิจฉัยชี้ขาด" ในบางกรณีได้ซึ่งมีอยู่ในกรณีเดียวที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันบัญญัติไว้ในมาตรา 145 (3) ที่บัญญัติว่า "คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (3) สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริง <u>และวินิจฉัยชี้ขาด</u> ปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายตามมาตรา 144 วรรคสอง" และการวินิจฉัยชี้ขาด ตามมาตรา 144 วรรคสอง ที่กล่าวนั้น คือ "ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และเป็นนายทะเบียนพรรคการเมือง"

จะเห็นได้ว่า ในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ นอกจากระบบของศาลที่จะพิพากษาคดี หรือวินิจฉัยคำร้อง ให้ยุติหรือมีผลเสร็จเด็ดขาดแล้ว ในองค์กรอื่นหากรัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์ที่จะให้ทำหน้าที่ "เสมือนศาล" รัฐธรรมนูญจะต้องใช้คำว่า "วินิจฉัยชี้ขาด" หาใช่เขียนแต่เพียงว่า "วินิจฉัย" เฉย ๆ เพราะการเขียนคำว่า "วินิจฉัย" หรือไม่เขียนไว้ ในรูปของคณะกรรมการต่าง ๆ เมื่อการพิจารณาเสร็จสิ้นลง ก็ย่อมต้องวินิจฉัยว่าข้อมูลที่นำมาพิจารณานั้นเป็นประการใด ยกตัวอย่างเช่น คณะกรรมการสอบสวนวินัยข้าราชการ หรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. เอง เมื่อการสอบสวนเสร็จสิ้นลง ก็จะวินิจฉัยว่า โทษที่จะลงแก่ผู้ถูกกล่าวหานั้นเป็นประการใด แล้วส่งเรื่องให้ผู้มีอำนาจพิจารณาต่อไป เป็นต้น

<u>ประการที่สอง</u> พิจารณาตามกฎหมาย รัฐธรรมนูญมาตรา 301 (3) บัญญัติว่า ".....(3) ไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมเพื่อดำเนินการต่อไปตามกฎหมายประกอบ

รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต"

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 91 บัญญัติว่า "เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนข้อเท็จจริงแล้วมีมติว่า.....ข้อกล่าวหาใดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่ามีมูลความผิด ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้ (1) ถ้ามีมูลความผิดทางวินัย ให้ดำเนินการตามมาตรา 92 ฯลฯ" และมาตรา 92 บัญญัติว่า "ในกรณีมีมูลความผิดทางวินัย เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้พิจารณาพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดแล้ว มีมติว่าผู้ถูกกล่าวหาผู้ใดได้กระทำความผิดทางวินัย ให้ประธานกรรมการส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่ พร้อมทั้งความเห็นไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหานั้น เพื่อพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติ โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก ฯลฯ"

บทบัญญัติดังกล่าว เป็นที่เข้าใจได้ว่า กรรมการสอบสวนทางวินัยของส่วนราชการอาจจะให้ความเป็นธรรมไม่เพียงพอ เพราะกรรมการสอบสวนวินัยอาจมีการถูกแทรกแซงจากข้าราชการอื่นหรือจากนักการเมืองได้ การไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรืออนุกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งเป็นองค์กรอิสระ ย่อมปลอดจากการแทรกแซงจากทุกฝ่ายได้ การไต่สวนและวินิจฉัยย่อมเป็นอิสระอย่างเต็มที่ การถือว่ารายงานเอกสารและความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัย ย่อมถือว่าเป็นสิ่งที่ดีถูกต้องทุกประการ

แต่การจะพิจารณาว่า รายงานและความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ยุติทุกกระบวนการหรือไม่ ต้องพิจารณาจากเหตุอื่นประกอบด้วย กล่าวคือ จากคำร้องของคณะกรรมการ ป.ป.ช.ที่ระบุว่า ".....ทั้งนี้ ก็เพื่อสอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญในเรื่องการไต่สวนและวินิจฉัย (ตัดสิน ชี้ขาด) ดังกล่าวนั่นเอง ดังปรากฏเจตนารมณ์ของผู้ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตามสำเนารายงานการประชุมคณะกรรมธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ฯลฯ เมื่อวันที่ 7

	กรกฎาคม 2542 หน้า 0445 ถึง หน้า 0448 (ตามเอกสารท้ายคำร้องหมายเลข 7)" สรุปรายงานการประชุมดังกล่าว มีความเห็นจากการอภิปรายมี 3 ประเด็น คือ ประเด็นแรก ให้มีการอุทธรณ์ ประเด็นที่สอง เพื่อให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจเด็ดขาด มติใดที่มีไปแล้วเป็นอันยุติไม่ควรให้มีการอุทธรณ์ ส่วนประเด็นที่สาม หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติไปแล้วเด็ดขาดเป็นอันยุติ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็คือ ศาล นั่นเอง ผู้อภิปรายกล่าวว่าไม่ใช่หลักการที่ถูกต้อง การอภิปรายตามที่อ้างในคำร้องเป็นอันยุติ ให้มีการอุทธรณ์ได้ตามมาตรา 96 ของ พระราชบัญญัติดังกล่าว และในมาตรา 92 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 วรรคสอง บัญญัติเป็นหลักการไว้ว่า กรณีผู้ถูกกล่าวหาเป็นข้าราชการตุลาการ ข้าราชการตุลาการศาลปกครอง หรือข้าราชการอัยการ ให้ประธานกรรมการส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่พร้อมทั้งความเห็นไปยังประธานคณะกรรมการตุลาการ ประธานคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง หรือประธานคณะกรรมการอัยการแล้วแต่กรณี ฯลฯ โดยให้ถือเอารายงานและเอกสารของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นส่วนหนึ่งของสำนวนการสอบสวนด้วย อันหมายความว่า รายงานและมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังไม่ยุติทุกกระบวนการ จะเห็นได้ว่า รายงานเอกสารความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการไต่สวนและวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 301 (3) ถือว่า ไม่เป็นข้อยุติ เพราะยังให้อุทธรณ์ตามมาตรา 96 ส่วนจะอุทธรณ์ในเรื่องใดไม่ต้องวินิจฉัย และมาตรา 92 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ในวรรคสองรายงานและความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่เกี่ยวกับข้าราชการตุลาการ ข้าราชการตุลาการศาลปกครองและข้าราชการอัยการ ก็ยังไม่ถึงที่สุดเพราะเพียงให้ถือเอารายงานและเอกสารของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นส่วนหนึ่งของสำนวนสอบสวนเท่านั้น กล่าวโดยสรุป เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และ	

	พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 มีหลักการที่ไม่ขัดแย้งกัน คือ ให้มีการอุทธรณ์ทั้งสองฉบับ ความขัดแย้งในองค์กรจึงไม่มี ไม่เข้าตามหลักการของรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 จึงให้ยกคำร้อง	
7. นายมงคล สระฏัน	เห็นว่า รัฐธรรมนูญ ได้ชื่อว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนเพื่อปฏิรูปการเมือง มีการตั้งองค์กรอิสระขึ้นหลายองค์กรรวมทั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่ปราบปรามการทุจริตของข้าราชการและนักการเมือง โดยรัฐธรรมนูญได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 301 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 เมื่อพิเคราะห์ถึงกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ จะเห็นว่า กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ เป็นถ้อยคำใหม่ที่ใช้เป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญ ผู้ร่างรัฐธรรมนูญนำมาจากรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐ ฝรั่งเศส ค.ศ. 1958 เพราะไม่ต้องการให้รัฐธรรมนูญที่ร่างมีความยาวมาก จึงให้บทบัญญัติต่าง ๆ ที่มีความสำคัญไปอยู่ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ตามระบบกฎหมายของฝรั่งเศส ถือว่า กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญมีศักดิ์ทางกฎหมายเป็นรองจากรัฐธรรมนูญและสูงกว่าพระราชบัญญัติทั่วไป แต่ผู้ร่างรัฐธรรมนูญไม่ได้นำศักดิ์ทางกฎหมายของกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญมาใช้ในระบบกฎหมายไทย ประกอบกับรัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้ใช้ชื่อเป็นพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ดังนั้น กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญจึงมีฐานะเป็นพระราชบัญญัติเหมือนพระราชบัญญัติอื่น ๆ แต่รัฐธรรมนูญได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญไว้แตกต่างจากพระราชบัญญัติอื่นหลายประการ คือ 1) รัฐธรรมนูญบัญญัติให้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญเพียง 8 ฉบับเท่านั้นคือ (1) กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (2) กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการ	อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ฯ ถือเป็นอันยุติ องค์กรที่มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์จึงไม่อาจพิจารณาเปลี่ยนแปลงฐานความผิดทางวินัยที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. วินิจฉัยแล้ว ให้เป็นประการอื่นได้อีก

	การเลือกตั้ง (3) กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (4) กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา (5) กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (6) กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (7) กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน (8) กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ 2) รัฐธรรมนูญมีบทเฉพาะกาลกำหนดเวลาที่ต้องตรากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญไว้ ส่วนพระราชบัญญัติไม่มีกฎหมายกำหนดระยะเวลาตราไว้โดย (1) กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญตามข้อ (1) (2) และ (3) ต้องตราให้แล้วเสร็จภายใน 240 วัน นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ (2) กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญตามข้อ (4) ถึงข้อ (8) ต้องตราให้แล้วเสร็จภายใน 2 ปี นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ 3) การให้ความเห็นชอบรัฐธรรมนูญ มาตรา 173 กำหนดหลักว่า ร่างพระราชบัญญัติที่คณะรัฐมนตรีระบุไว้ในนโยบายที่แถลงต่อรัฐสภาตามมาตรา 211 ว่า จำเป็นต่อการบริหารราชการแผ่นดินหรือร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญใด หากสภาผู้แทนราษฎรมีมติไม่ให้ความเห็นชอบและคะแนนเสียงที่ไม่ให้ความเห็นชอบไม่ถึงกึ่งหนึ่ง คณะรัฐมนตรีอาจขอให้รัฐสภาประชุมร่วมกันเพื่อมีมติอีกครั้งหนึ่ง ส่วนร่างพระราชบัญญัติอื่น ๆ ไม่ได้บัญญัติกรณีเช่นนี้ไว้แต่อย่างใด 4) เรื่องข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญ มาตรา 262 (2) กำหนดหลักว่า กรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกทั้งสองสภา มีจำนวนไม่น้อยกว่ายี่สิบคน	

เห็นว่า ร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญให้เสนอความเห็นต่อประธานสภาฯ แล้วแต่กรณี เพื่อส่งศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย แตกต่างจากร่างพระราชบัญญัติอื่น ๆ ที่กำหนดจำนวนสมาชิกที่มีความเห็นดังกล่าวไว้ว่า ต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 262 (1)

5) กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญบางฉบับ คือ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ตามข้อ (1) (2) (3) (4) (5) (6) และ (7) รัฐธรรมนูญได้บัญญัติว่า กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญตามที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้ ตามมาตรา 192 ที่บัญญัติว่า "สาระสำคัญที่ต้องมีในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญเรื่องต่าง ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในบทเฉพาะกาล ให้เป็นสาระสำคัญที่ต้องมีในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญเรื่องนั้น ๆ ตามรัฐธรรมนูญนี้" และตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญ มาตรา 326 มาตรา 327 มาตรา 328 มาตรา 330 มาตรา 331 มาตรา 332 และมาตรา 333 ส่วนพระราชบัญญัติอื่น รัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดเรื่องสาระสำคัญที่ต้องมี ดังนั้น กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญจึงอาจใช้สนับสนุนการตีความหรือยืนยันในเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นได้ว่า กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายพิเศษ แตกต่างจากพระราชบัญญัติอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นกฎหมายทั่วไปและได้ประกาศใช้ก่อนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

มีปัญหาว่า นายวีรพล ดวงสูงเนิน จะขออุทธรณ์คำสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชาและขอโต้แย้งมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้หรือไม่

เห็นว่า พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.

2535 มาตรา 124 และมาตรา 126 เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการอุทธรณ์ของกฎหมายทั่วไป แต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 96 เป็นกฎหมายพิเศษ ตามหลักของกฎหมายมีว่า ในกรณีที่กฎหมายสองฉบับบัญญัติให้ใช้บังคับในเวลาแตกต่างกัน ถ้าหากกฎหมายฉบับที่บัญญัติก่อนกับกฎหมายที่บัญญัติภายหลังเป็นกฎหมายที่เป็นบทบัญญัติอย่างเดียวกัน และมีข้อความอย่างเดียวกันหรือขัดแย้งกัน ก็ต้องถือหลักว่า กฎหมายพิเศษที่บัญญัติภายหลังยกเลิกกฎหมายทั่วไปที่บัญญัติก่อน โดยถือว่า กฎหมายพิเศษยกเว้นกฎหมายทั่วไป (ตามหลัก Lex specialis derogat generali) ทั้งนี้ โดยพิจารณาเจตนารมณ์ของกฎหมายพิเศษที่บัญญัติในภายหลัง

จึงเห็นได้ว่า กฎหมายเกี่ยวกับการอุทธรณ์ของนายวีรพล ดวงสูงเนิน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 96 ที่ให้อุทธรณ์ได้เฉพาะดุลพินิจในการสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชาที่ได้สั่งลงโทษไล่ออก ฐานกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ไม่ใช่มีสิทธิอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งไม่ได้เป็นผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกลงโทษ ดังนั้น นายวีรพล ดวงสูงเนิน ไม่มีสิทธิยื่นอุทธรณ์โต้แย้งมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่วินิจฉัยว่า นายวีรพล ดวงสูงเนิน กระทำผิดฐานผิดวินัยอย่างร้ายแรง และ ก.พ. ไม่มีอำนาจวินิจฉัยและมีมติว่า นายวีรพล ดวงสูงเนิน กระทำผิดฐานผิดวินัยไม่ร้ายแรงได้ เพราะการอุทธรณ์ถูกจำกัดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 96 แล้ว

รัฐธรรมนูญได้ตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตขึ้นแทนคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (คณะกรรมการ ป.ป.ป.) เดิม โดยมุ่งมั่นจะอุดช่องโหว่ที่เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ป. ชี้มูลความผิดแล้ว ผู้บังคับบัญชาสามารถตั้งคณะกรรมการสอบสวนใหม่และชี้ว่าข้าราชการไม่ได้กระทำความผิด ดังนั้น ตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ผู้บังคับบัญชาจึงมีหน้าที่ลงโทษตามคำชี้ขาดของคณะ

กรรมการ ป.ป.ช. เพราะต่อจากนั้นคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่ส่งสำนวนไปให้อัยการสูงสุดสั่งฟ้องคดีอาญาต่อไป ซึ่งอัยการสูงสุดได้มีคำสั่งฟ้องนายวีรพล ดวงสูงเนิน เป็นคดีอาญา และพนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องนายวีรพล ดวงสูงเนิน จำเลยที่ 1 นายชูศักดิ์ รองสวัสดิ์ จำเลยที่ 2 ต่อศาลอาญาเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2545 ว่า จำเลยได้กระทำความผิดรวม 5 ฐาน ซึ่งล้วนเป็นความผิดที่ร้ายแรงและมีอัตราโทษสูงมาก การที่ ก.พ.มีความเห็นและลงมติว่า นายวีรพล ดวงสูงเนิน กระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง เป็นการกระทำความผิดวินัยเล็กน้อย ควรลงโทษทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือ โทษทางวินัยกับโทษที่ถูกฟ้องคดีอาญาแตกต่างกันมาก จึงเป็นเรื่องที่ผิดปกติ

นอกจากนี้ เมื่อพิเคราะห์รัฐธรรมนูญ มาตรา 305 วรรคห้าที่กำหนดหลักว่า หากอัยการสูงสุดเห็นว่าไม่สมควรสั่งฟ้องคดีอาญาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ก็ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ฟ้องคดีเองได้ ซึ่งมีหลักการเดียวกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 97 นั่นเอง แสดงให้เห็นเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญว่าการไต่สวนและวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ถือเป็นที่สุด ก.พ. หรือองค์กรที่มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์จะพิจารณาอุทธรณ์และมีมติแก้ไขหรือกลับฐานความผิดไม่ได้ ดังนั้น ก.พ.ไม่มีอำนาจเปลี่ยนแปลงฐานความผิดทางวินัยที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ไต่สวนและวินิจฉัยกรณีของนายวีรพล ดวงสูงเนิน จากฐานความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรงเป็นฐานความผิดทางวินัยอย่างไม่ร้ายแรง และเป็นการขัดแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 301 (3)

จึงวินิจฉัยว่า อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ กระทำความผิดวินัยฐานทุจริตต่อหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 301 วรรคหนึ่ง (3) เพื่อดำเนินการต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 93 และมาตรา 96 ถือเป็นอันยุติ ดังนั้น องค์กรที่มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์จึงไม่อาจพิจารณาเปลี่ยนแปลงฐานความผิดทางวินัยที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. วินิจฉัยแล้ว ให้เป็นประการอื่นได้อีก

8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	เห็นควรวินิจฉัยในประเด็นแรกที่ว่า กรณีตามคำร้อง เป็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญที่จะรับไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 ได้หรือไม่ พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 266 บัญญัติว่า "ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ ให้องค์กรนั้นหรือประธานรัฐสภา เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย" ซึ่งกรณีของนายวีรพล ดวงสูงเนิน ตามคำร้องนี้รัฐธรรมนูญ มาตรา 301 (3) ได้ให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้อง โดยบัญญัติไว้ว่า "คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้ ...(3) ไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมเพื่อดำเนินการต่อไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต" และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 19 บัญญัติว่า "คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ ..... (3) ไต่สวนและวินิจฉัยว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม" ซึ่งการดำเนินการดังกล่าว มาตรา 92 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ดังกล่าวยังบัญญัติต่อไปว่า "ในกรณีมีมูลความผิดทางวินัย เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้พิจารณาพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดแล้วมีมติว่า ผู้ถูกกล่าวหาผู้ใดได้กระทำความผิดวินัย ให้ประธานกรรมการส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่ พร้อมทั้งความเห็นไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้น เพื่อพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก ในการพิจารณาโทษทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหา ให้ถือว่ารายงานเอกสารและความเห็นของ	ให้ยกคำร้อง มิใช่ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 ที่จะรับไว้พิจารณาวินิจฉัยได้

	คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัย ตามกฎหมายหรือระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหานั้น ๆ แล้วแต่กรณี" เมื่อได้รายงานแล้ว พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 93 บัญญัติว่า "เมื่อได้รับรายงาน ตามมาตรา 92 วรรคหนึ่ง และวรรคสามแล้ว ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนพิจารณาลงโทษภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง และให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนส่งสำเนาคำสั่งลงโทษดังกล่าวไปให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ออกคำสั่ง" ซึ่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 มาตรา 104 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า "ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้ผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษ ฯลฯ" และก็ปรากฏว่า ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหา ได้พิจารณาโทษตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ โดยมีคำสั่งลงโทษไล่ นายวีรพล ดวงสูงเนิน ออกจากราชการ ตามรายงานและความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งถือเป็นรายงานการสอบสวนทางวินัยอันเป็นการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ในขั้นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติขอบเขตการดำเนินการไว้ครบถ้วนแล้ว ส่วนขั้นตอนต่อไปเป็นกรณีชั้นอุทธรณ์ ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 96 บัญญัติรับรองสิทธิให้ผู้ถูกกล่าวหาอุทธรณ์ได้ ว่า "ผู้ถูกกล่าวหาที่ถูกลงโทษตามมาตรา 93 จะใช้สิทธิอุทธรณ์ดุลพินิจในการสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย ระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลสำหรับผู้ถูกกล่าวหานั้น ๆ ก็ได้ ทั้งนี้ต้องใช้สิทธิดังกล่าวภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนมีคำสั่งลงโทษ" ดังนี้ การอุทธรณ์ของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นเป็นกระบวนการต่อจากการสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชาซึ่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535	

มาตรา 124 บัญญัติว่า "ผู้ใดถูกสั่งลงโทษตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ผู้นั้นมีสิทธิอุทธรณ์ได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้" และมาตรา 126 บัญญัติว่า "การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษปลดออกหรือไล่ออก ให้อุทธรณ์ต่อ ก.พ. ภายในสามสิบวันนับแต่วันรับทราบคำสั่ง....." ซึ่งเป็นการดำเนินการต่อจากกระบวนการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการเสร็จสมบูรณ์แล้ว การพิจารณาอุทธรณ์ของ ก.พ. เป็นการดำเนินการในชั้นการพิจารณาอุทธรณ์ ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 จึงมิได้เป็นการดำเนินการที่ขัดแย้งกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด กรณีจึงมิใช่ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 ที่จะรับไว้พิจารณาวินิจฉัยได้

อย่างไรก็ดี สำหรับประเด็นตามคำร้องที่ว่า อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการไต่สวนและวินิจฉัยว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 301 วรรคหนึ่ง (3) เพื่อดำเนินการต่อไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ไต่สวนและวินิจฉัยแล้ว เป็นอันยุติหรือไม่ นั้น เห็นควรวินิจฉัยไปด้วย

พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 301 วรรคหนึ่ง (3) บัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจไต่สวนและวินิจฉัยว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ นั้น เป็นการบัญญัติรับรองอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้มีอำนาจไต่สวนและวินิจฉัยการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐในเหตุที่กำหนดไว้ แต่สำหรับการดำเนินการต่อไปอันเกี่ยวกับการไต่สวนและวินิจฉัยนั้น เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 301 วรรคหนึ่ง (3) ตอนท้ายที่ว่า "เพื่อดำเนินการต่อไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต"

ด้วยเหตุนี้ การพิจารณาว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. และ

หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องจะมีขอบเขตหน้าที่ต้องปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวอย่างไร จึงต้องพิจารณาไปตามที่มีกฎหมายบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ซึ่งบทบัญญัติมาตรา 92 และมาตรา 93 ให้รายงานความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีผลเป็นรายงานการสอบสวนทางวินัยตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารงานบุคคลแทนการสอบสวนของหน่วยงาน ซึ่งตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 นั้น ถือเป็นรายงานการสอบสวนทางวินัยเป็นกระบวนการเบื้องต้นเพื่อให้ได้ข้อยุติในข้อกล่าวหาและผู้บังคับบัญชาจะนำมาพิจารณาสั่งลงโทษต่อไป

ดังนั้น เมื่อผู้บังคับบัญชาได้สั่งลงโทษตามรายงาน และความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งถือเป็นรายงานการสอบสวนทางวินัยแล้ว กรณีย่อมเป็นการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ที่ได้บัญญัติขอบเขตการดำเนินการในเรื่องนี้ไว้ครบถ้วนแล้ว แต่ทั้งนี้ ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ ดังกล่าว มิได้บัญญัติให้คำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ถือเป็นที่สุดหรือได้จำกัดอำนาจหรือดุลพินิจขององค์กรซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาอุทธรณ์แต่ประการใด

ดังนั้น เมื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 96 บัญญัติว่า "ผู้ถูกกล่าวหาที่ถูกลงโทษ ตามมาตรา 93 จะใช้สิทธิอุทธรณ์ดุลพินิจในการสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชาตามกฎหมายระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลสำหรับผู้ถูกกล่าวหานั้น ๆ ก็ได้....." ซึ่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 มาตรา 124 ก็บัญญัติรับรองไว้เช่นเดียวกัน ดังนั้นองค์กรที่มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์จึงยังคงมีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ตามกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับได้ตามอำนาจหน้าที่ของตน ก.พ. ซึ่งเป็นองค์กรพิจารณาอุทธรณ์จึงมีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งลงโทษได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ใน

กฎ ก.พ. ซึ่งรวมถึงการรับฟังข้อเท็จจริงเพิ่มเติมได้ ตามข้อ 17 ประกอบข้อ 12 วรรคหนึ่งของกฎ ก.พ. ฉบับที่ 16 (พ.ศ. 2540)

ข้อกล่าวอ้างที่ว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 96 ให้สิทธิผู้ถูกกล่าวหาที่ถูกลงโทษตามมาตรา 93 ใช้สิทธิอุทธรณ์ดุลพินิจในการสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชาในระดับโทษที่ผู้บังคับบัญชาใช้ดุลพินิจสั่งลงโทษภายในกรอบของความผิดตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติเท่านั้น ทั้งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ก็เป็นกฎหมายพิเศษเหนือกว่าพระราชบัญญัติทั่วไปนั้น

พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญเท่านั้นที่เป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ และเหนือกฎหมายอื่น โดยเหตุที่กระบวนการตรากฎหมายเพื่อออกใช้บังคับโดยองค์กรนิติบัญญัตินั้นกระทำได้ด้วยการตราเป็นพระราชบัญญัติ ดังนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 จึงเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับได้เช่นเดียวกันและเท่าเทียมกันกับพระราชบัญญัติอื่น ๆ เช่น รัฐธรรมนูญ มาตรา 262 ก็ยังบัญญัติหลักการว่า ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใดที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย เพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยอาจถูกคัดค้านว่ามีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญได้เช่นกัน

การพิจารณาของ ก.พ. เป็นการดำเนินการในชั้นการพิจารณาอุทธรณ์ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 96 ไม่มีข้อบัญญัติให้นำหลักเกณฑ์การพิจารณาสั่งลงโทษในชั้นผู้บังคับบัญชามาใช้ในชั้นพิจารณาอุทธรณ์ด้วย ดังนั้น ก.พ. ย่อมมีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งลงโทษตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎ ก.พ. ได้ต่อไป และเมื่อเห็นว่า พฤติการณ์ของผู้ถูกกล่าวหาเป็นเพียงการกระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงก็มีอำนาจสั่งแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำสั่งลงโทษฐานความผิดทางวินัย

	ได้ กรณีหาได้ยุติไปตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 301 วรรคหนึ่ง (3) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 19 (3) แต่อย่างใดไม่ จึงให้ยกคำร้อง	
9. นายสุจิต บุญบงการ	พิจารณาแล้ว เห็นว่า อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 301 (3) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 19 (3) เป็นอำนาจหน้าที่ในการไต่สวนและวินิจฉัยว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ใน การยุติธรรม ในกรณีผู้ถูกกล่าวหาไม่ใช่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนข้อเท็จจริงแล้ว มีมติว่ามีมูลความผิดทางวินัย ให้ดำเนินการตามมาตรา 92 คือส่งความเห็นไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหา เพื่อพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติโดยไม่มีอำนาจตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอีก หรือเปลี่ยนฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้วินิจฉัยไปแล้วได้ และให้ถือว่ารายงานเอกสารและความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนสอบสวนทางวินัย ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาอุทธรณ์ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 96 ได้บัญญัติให้อุทธรณ์ได้เฉพาะดุลพินิจในการสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชาเท่านั้น ซึ่งหมายความว่าเป็นการอุทธรณ์เฉพาะระดับโทษที่ผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษเท่านั้น ไม่ใช่เป็นการอุทธรณ์คำวินิจฉัยหรือมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังนั้น หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่พิจารณาคำอุทธรณ์ซึ่งในกรณีของคำร้องนี้ คือ คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) จึงไม่มีอำนาจรับพิจารณาตัวคำสั่งลงโทษทั้งหมดมีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์เฉพาะระดับโทษเท่านั้น ไม่สามารถเปลี่ยนฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช.ได้มีมติไปแล้ว	อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ฯ เป็นอันยุติ องค์กรที่มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ไม่มีอำนาจเปลี่ยนแปลงฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้วินิจฉัยไว้แล้วให้เป็นประการอื่นได้

สำหรับประเด็นที่ว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ไม่ได้บัญญัติให้ยกเลิกบทบัญญัติใด ๆ ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 และกฎ ก.พ. หรือจำกัดอำนาจหรือดุลพินิจขององค์กรซึ่งมีอำนาจหรือดุลพินิจในการพิจารณาอุทธรณ์แต่ประการใด และยังให้ผู้ถูกล่าวหาสามารถอุทธรณ์ได้ตามกฎหมายระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา ดังนั้น กรณีตามคำร้อง ก.พ. ย่อมมีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งลงโทษได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 นั้น

พิจารณาแล้ว เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายพิเศษออกมาเฉพาะเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ส่วนพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการพลเรือน ดังนั้น ตามหลักกฎหมายทั่วไป กฎหมายพิเศษยกเว้นกฎหมายทั่วไป พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 จึงมีผลยกเว้นพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 อันทำให้การอุทธรณ์ในคำร้องต้องดำเนินการตาม มาตรา 96 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 คือ อุทธรณ์ได้เฉพาะดุลพินิจการสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชาเท่านั้น

กรณีตามคำร้อง ผู้ถูกกล่าวหาถูกสอบสวนและลงโทษตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มิใช่ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 ดังนั้น การอุทธรณ์จึงต้องเป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ส่วนการนำเอาบทบัญญัติเกี่ยวกับการอุทธรณ์ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติ

ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 และกฎ ก.พ. ที่เกี่ยวข้องมาใช้นั้น ไม่อาจกระทำได้ยกเว้นส่วนที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ดังกล่าว คือ ผู้อุทธรณ์สามารถอุทธรณ์ต่อ ก.พ. เฉพาะดุลพินิจของการสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชา ก.พ. สามารถพิจารณาอุทธรณ์ดังกล่าวได้ แต่ไม่สามารถสอบสวนใหม่หรือสอบสวนเพิ่มเติมได้ และไม่สามารถเปลี่ยนฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ไต่สวนและวินิจฉัยไว้แล้วได้

ถ้าจะให้ผู้ถูกกล่าวหามีสิทธิอุทธรณ์ฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. วินิจฉัยและมีมติไปแล้ว รัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องจะต้องบัญญัติให้ชัดเจนว่าสามารถอุทธรณ์คำวินิจฉัยดังกล่าวของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้และจะต้องให้หน่วยงานที่มีศักดิ์เทียบเท่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นผู้ที่มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ดังกล่าว การจะให้คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์เช่นนั้นได้ ไม่น่าจะมีเหตุผล เนื่องจาก ก.พ. ไม่ได้เป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ มีศักดิ์ต่ำกว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และมีความเป็นอิสระ การให้ ก.พ. มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์เฉพาะระดับโทษที่ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาสั่งตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 96 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ย่อมถูกต้องและมีเหตุผลมากกว่า เพราะ ก.พ. เป็นเพียง หน่วยงานบริหารงานบุคคลของบุคคลที่เป็นผู้บังคับบัญชา ที่เป็นผู้ใช้ดุลพินิจสั่งลงโทษ

นอกจากนั้น การที่ได้มีบทบัญญัติจัดตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งแตกต่างไปจากรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ ที่ไม่ได้บัญญัติในเรื่องนี้ไว้ เป็นการแสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่จะให้มีหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพและมีความเป็นอิสระในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในวงการเมืองและในวงราชการ ก่อนการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่

	ป้องกันและปราบปรามการทุจริตในวงราชการที่เรียกว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ หรือเรียกย่อ ๆ ว่า ป.ป.ป. แต่ ป.ป.ป. มีอำนาจจำกัดและขาดความเป็นอิสระเท่าที่ควร คือสำนักงาน ป.ป.ป. ยังขึ้นอยู่กับฝ่ายบริหาร จึงไม่สามารถปราบปรามการทุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ขึ้นแทน พร้อมทั้งให้อำนาจอย่างกว้างขวางและมีความเป็นอิสระตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในขณะเดียวกัน การที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องถูกตรวจสอบอย่างเข้มงวดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 299 และมาตรา 300 รวมทั้งโทษที่ได้รับ ในกรณีที่กระทำการโดยขาดความเที่ยงธรรม กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ต้องไม่น้อยกว่าสองเท่าของโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น ทั้งนี้ ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 125 ซึ่งเป็นไปตามเงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 331 (13) กำหนดไว้ ย่อมแสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ต้องการให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจอย่างกว้างขวางตามที่ได้กล่าวไปแล้ว วินิจฉัยว่า อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 301 (3) เพื่อดำเนินการต่อไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ไต่สวนและวินิจฉัยแล้วว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ เป็นอันยุติ องค์กรที่มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ไม่มีอำนาจเปลี่ยนแปลงฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้วินิจฉัยไว้แล้ว ให้เป็นประการอื่นได้	
10. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	พิเคราะห์แล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ช. ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 301 (3) ทำการไต่สวนและวินิจฉัยในกรณีที่นายวีรพล ดวงสูงเนิน ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่	เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช.

	ราชการและมีมติว่า ผู้ถูกกล่าวหามีความผิดวินัยฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการและฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ซึ่งเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง และส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาพิจารณาโทษ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาพิจารณาแล้วลงโทษให้ไล่ออก ผู้ถูกกล่าวหาจึงอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว ตามมาตรา 96 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ซึ่งอุทธรณ์ได้เฉพาะดุลพินิจของผู้บังคับบัญชาในการลงโทษเท่านั้น คือ อุทธรณ์ได้แต่เพียงว่าโทษที่ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีให้ไล่ออกนั้น เหมาะสมกับความผิดที่ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำหรือไม่ ไม่มีสิทธิที่จะอุทธรณ์มติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่วินิจฉัยว่า ผู้ถูกกล่าวหามีความผิดวินัยอย่างร้ายแรงได้ เพราะไม่ใช่คำสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชาและมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นคำวินิจฉัย ไม่ใช่คำสั่งลงโทษ ดังนั้น คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ผู้พิจารณาอุทธรณ์ของผู้ถูกกล่าวหามีอำนาจเพียงพิจารณาดุลพินิจของปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเท่านั้น ว่าถูกต้องเหมาะสมกับฐานความผิดที่ผู้ถูกกล่าวหากระทำหรือไม่ ไม่มีอำนาจที่จะทำการไต่สวนสอบสวนและวินิจฉัยข้อเท็จจริงใหม่ว่า ผู้ถูกกล่าวหามีความผิดตามข้อกล่าวหาหรือไม่ หรือพิจารณาว่าฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. วินิจฉัย คือ ความผิดวินัยอย่างร้ายแรงนั้นถูกต้องหรือไม่ การที่ ก.พ. มีมติว่า ผู้ถูกกล่าวหามีความผิดเพียงผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 มาตรา 84 วรรคหนึ่ง และมาตรา 85 วรรคหนึ่ง และคณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติให้นายวีรพล ดวงสูงเนิน ผู้ถูกกล่าวหากลับเข้ารับราชการตามมติ ก.พ. ดังนี้ มติของ ก.พ. และมติของคณะรัฐมนตรี จึงไม่ถูกต้อง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายเฉพาะที่ใช้บังคับเฉพาะบุคคลที่ระบุไว้ ซึ่งกระทำความผิดในฐานความผิดตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ บัญญัติไว้เท่านั้นและกฎหมายเฉพาะเป็นกฎหมายพิเศษย่อมยกเว้นกฎหมายทั่วไป	ได้ไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดกระทำการอันเป็นความผิดทางวินัยร้ายแรงแล้ว ก.พ. ไม่อาจเปลี่ยนฐานความผิดเป็นผิดวินัยไม่ร้ายแรงผิดไปจากที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. วินิจฉัยแล้วได้

เช่น มาตรา 19 (3) บัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจไต่สวนและวินิจฉัยเฉพาะกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมเท่านั้น ส่วนพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายทั่วไป

เมื่อการกระทำความผิดนอกจากจะผิดตามกฎหมายทั่วไปแล้วยังผิดกฎหมายเฉพาะด้วยเช่นนี้ ก็ต้องบังคับตามกฎหมายเฉพาะ กล่าวคือ ถ้าการกระทำนั้นผิดทั้งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 และผิดทั้งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 จะต้องใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะบังคับ กรณีดังกล่าว มิใช่เป็นกรณีกฎหมายสองฉบับขัดกัน เพราะกฎหมายแต่ละฉบับบัญญัติให้แต่ละองค์กรต่างมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดในส่วนที่เป็นอำนาจหน้าที่ของตนตามกฎหมายเหล่านั้น ดังนั้นกฎหมาย ทั้งสองฉบับดังกล่าวจึงไม่ขัดกันเพราะใช้คนละกรณี กล่าวคือ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการไต่สวนและวินิจฉัยว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ขณะที่กฎหมายระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายที่กำหนดเรื่องอำนาจหน้าที่ของ ก.พ. เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล วินัย และการรักษาวินัย และคดีนี้เป็นการอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 96 ไม่ใช่อุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 จึงต้องพิจารณาตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ ไม่จำต้องพิจารณาว่าพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฯ บัญญัติเรื่องอุทธรณ์ไว้ว่าอย่างไร

จึงวินิจฉัยว่า อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตาม

	รัฐธรรมนูญ มาตรา 301 (3) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต มาตรา 19 (3) เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดกระทำการอันเป็นความผิดทางวินัยร้ายแรงแล้ว ก.พ. ไม่อาจเปลี่ยนฐานความผิดเป็นผิดวินัยไม่ร้ายแรงผิดไปจากที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. วินิจฉัยแล้วได้	
11. นายอนันต์ เกตุวงศ์	เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็นฉบับแรก และฉบับเดียวที่บัญญัติให้มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่มีอำนาจหน้าที่ในการไต่สวนสอบสวนการกระทำผิดกฎหมายของทั้งนักการเมือง ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกหน่วย ทั้งยังบัญญัติถึงความผิดและการลงโทษไว้เป็นพิเศษ และกำหนดให้มีองค์กรอิสระใหม่ ๆ ขึ้นมารองรับงานดังกล่าวอีกหลายองค์กรรวมทั้งศาลปกครองด้วย ซึ่งสะท้อนให้เห็นเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญอย่างชัดแจ้งในเรื่องของการปราบปรามการกระทำผิดกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับทั้งในระดับการเมืองและข้าราชการประจำ เห็นว่า มาตราต่าง ๆ คือ มาตรา 92 ถึง มาตรา 95 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 กำหนดขึ้นไว้เพื่อสนองตอบเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจน ทั้งนี้เพื่อให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจพอเพียงในการป้องกันและปราบปรามการกระทำที่ฝ่าฝืนระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมายของข้าราชการซึ่งเป็นการสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 301 (3) คือบัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่ไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม เพื่อดำเนินการต่อไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มาตรา 92 วรรคแรก “.....ให้ถือว่ารายงานเอกสารและความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย ตามกฎหมาย หรือระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วย	คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจและหน้าที่ในการไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรงฐานทุจริตต่อหน้าที่ฯ นั้น ถือว่ายุติ โดยไม่อาจอุทธรณ์ให้เปลี่ยนฐานความผิด เป็นอย่างอื่น

	การบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหานั้น ๆ แล้วแต่กรณี" แสดงว่าการไต่สวนและการสอบสวนในข้อเท็จจริงให้ใช้ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นหลักในการวินิจฉัยลงโทษผู้ถูกกล่าวหา ในส่วนที่เกี่ยวกับการอุทธรณ์ มาตรา 96 บัญญัติว่า "ผู้ถูกกล่าวหาที่ถูกลงโทษ ตามมาตรา 93 จะใช้สิทธิอุทธรณ์ดุลพินิจในการสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลสำหรับผู้ถูกกล่าวหานั้น ๆ ก็ได้ ทั้งนี้ ต้องใช้สิทธิดังกล่าวภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนมีคำสั่งลงโทษ" ในเมื่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 301 (3) บัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่ไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม เพื่อดำเนินการต่อไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และมาตรา 96 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ ให้สิทธิผู้ถูกกล่าวหาผู้ถูกลงโทษอุทธรณ์ดุลพินิจในการสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลสำหรับผู้ถูกกล่าวหานั้น ๆ ก็ได้ ทั้งนี้ต้องใช้สิทธิดังกล่าวภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนมีคำสั่งลงโทษ ตามมาตรา 96 ผู้ถูกกล่าวหาที่ถูกลงโทษมีสิทธิอุทธรณ์ได้เฉพาะดุลพินิจในการสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชาเท่านั้น คืออุทธรณ์ได้เฉพาะระดับโทษที่ผู้บังคับบัญชาใช้ดุลพินิจ ในการสั่งลงโทษในกรอบฐานความผิดตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ลงมติ ผู้ถูกกล่าวหาที่ถูกลงโทษไม่มีสิทธิอุทธรณ์ฐานความผิด และไม่มีสิทธิอุทธรณ์ดุลพินิจในการวินิจฉัยข้อเท็จจริง เพราะพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และรัฐธรรมนูญ มาตรา 301 (3) ได้ให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการไต่สวนและวินิจฉัยข้อเท็จจริงแล้ว จึงถือได้ว่าการวินิจฉัยในเรื่องข้อเท็จจริงให้เป็นไปตามการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เท่านั้น และพระราช	ได้

	บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวก็มิได้กล่าวถึงอำนาจขององค์กรอื่นใดที่จะใช้ดุลพินิจในการพิจารณาข้อเท็จจริงให้เป็นอย่างอื่นที่แตกต่างไปจากการวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้แต่อย่างใด ส่วนพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายทั่วไป ซึ่งออกมาใช้ก่อนที่รัฐธรรมนูญฉบับนี้จะประกาศใช้ จึงไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ จึงวินิจฉัยว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจและหน้าที่ในการไต่สวนและวินิจฉัยว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรงฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 301 (3) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 19 (3) นั้นถือว่ายุติโดยไม่อาจอุทธรณ์ให้เปลี่ยนฐานความผิด เป็นอย่างอื่นได้	
12. นายอมร รักษาสัตย์	เห็นว่า คำว่า "ไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ ....." ในมาตรา 301 (3) มีความหมายเป็นพิเศษ เพราะได้ให้อำนาจวินิจฉัยไว้ คำว่า "วินิจฉัย" พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายไว้ว่า "ตัดสิน, ชี้ขาด, ไตร่ตรอง, ใคร่ครวญ" ส่วนคำว่า "ชี้ขาด" หมายถึง สั่งเด็ดขาด, วินิจฉัยเด็ดขาด โดยคำว่า "เด็ดขาด" หมายถึง เฉียบขาด, ไม่เปลี่ยนแปลง, ว่าอย่างใดทำอย่างนั้น, ถึงที่สุด, และคำว่า "ยุติ" หมายถึง ตกลง, จบ, เลิก ดังนั้น คำว่า "วินิจฉัย" ในที่นี้จึงหมายถึงตัดสินชี้ขาด, สั่งเด็ดขาดถึงที่สุดเป็นที่ยุติแล้ว ฉะนั้น อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามมาตรา 301 (3) เมื่อได้ไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดทำผิดฐานใด จึงเป็นการตัดสินชี้ขาดถึงที่สุดเป็นที่ยุติแล้ว (เว้นแต่ข้าราชการตุลาการและข้าราชการอัยการซึ่งกฎหมายยกเว้นไว้) คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็จะต้องดำเนินการต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 91 (1) คือ กรณีความผิดทางวินัยต้องส่งให้ผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษต่อไปตามมาตรา 92, และมาตรา 93 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ	การที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ใช้อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญฯ ถือได้ว่าคำวินิจฉัยเหล่านี้เป็นการตัดสินชี้ขาด, สั่งเด็ดขาด, ถึงที่สุด เป็นที่ยุติแล้ว

	ป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 เมื่อได้พิจารณาถึงบริบทรวมซึ่งแสดงถึงความจำเป็นของประเทศไทยที่ต้องทำการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างจริงจังตามเจตนารมณ์และลายลักษณ์อักษรของรัฐธรรมนูญ และของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 อันเป็นกฎหมายใหม่เพื่อภารกิจเฉพาะ และเหตุผลของการตั้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อให้มีอำนาจพิเศษโดยใช้กระบวนการพิเศษ เพื่อเสริมและทดแทนกฎหมายและกระบวนการทางวินัยและทางอาญาเดิมที่ไม่ได้ผล จึงวินิจฉัยว่า 1) การที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติใช้อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 301 (3) ไต่สวนและวินิจฉัย ว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมแล้วถือได้ว่า คำวินิจฉัยเหล่านี้เป็นการตัดสินชี้ขาด, สั่งเด็ดขาด, ถึงที่สุด เป็นที่ยุติแล้ว องค์กรอื่นจะเปลี่ยนแปลงหรือกลับฐานความผิดเหล่านี้อีกไม่ได้ และคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ต้องดำเนินการต่อไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 เช่น ตามมาตรา 91, มาตรา 92 โดยให้ผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษตาม มาตรา 93 2) การอุทธรณ์ของผู้ถูกกล่าวหาตามที่ได้ใช้สิทธิตามมาตรา 96 นั้น จะต้องเป็นการ "อุทธรณ์ดุลพินิจในการสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชา ตามกฎหมาย ระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลสำหรับผู้ถูกกล่าวหานั้น ๆ" (คือพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535) โดยต้องพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก เพราะกฎหมาย ป.ป.ช. มาตรา 92 ให้ใช้รายงานเอกสารและความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แทนการใช้สำนวนการสอบสวน ตามมาตรา 102 ของพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 ดังนั้น การพิจารณาอุทธรณ์ของคณะกรรมการข้าราชการ	องค์กรอื่นจะเปลี่ยนแปลงหรือกลับฐานความผิดเหล่านี้อีกไม่ได้

	พลเรือนแล้วเปลี่ยนฐานความผิดใหม่ว่าเป็นความผิดฐานไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความเอาใจใส่ระมัดระวังรักษาผลประโยชน์ของทางราชการ อันถือว่าเป็นการกระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง ตามมาตรา 84 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 จึงเป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 301 (3) ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 92 ซึ่งรัฐธรรมนูญมอบหมายอำนาจไว้โดยเฉพาะ โดยนัยนี้มติของ ก.พ. ที่กลับฐานความผิดและการสั่งการของนายกรัฐมนตรีตามมติของ ก.พ. จึงไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะเป็นการขัดแย้งต่อการใช้อำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช.	
13. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	พิจารณาแล้ว เห็นว่า กรณีตามคำร้องเป็นเรื่องที่ผู้ถูกกล่าวหาที่ถูกลงโทษใช้สิทธิอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 96 เป็นการอุทธรณ์ดุลพินิจในการสั่งลงโทษ คืออุทธรณ์เฉพาะระดับโทษในแต่ละขั้นของวินัยอย่างร้ายแรงหรืออย่างไม่ร้ายแรง การที่ ก.พ. รับอุทธรณ์คำร้องผู้ถูกกล่าวหาที่ถูกลงโทษแล้วพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งลงโทษตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ใน ก.พ. ตามกฎ ก.พ. ฉบับที่ 16 (พ.ศ. 2540) ข้อ 17 วรรคหนึ่ง ประกอบข้อ 12 วรรคหนึ่ง กล่าวคือ ในการพิจารณาอุทธรณ์นั้น จะพิจารณาจากสำนวนการสืบสวนหรือการพิจารณาเบื้องต้นตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 มาตรา 99 และสำนวนการดำเนินการทางวินัยตามมาตรา 102 และในกรณีจำเป็นและสมควรอาจขอเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม รวมทั้งคำชี้แจงจากหน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นของรัฐ ห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือบุคคลใด ๆ หรือขอให้ผู้แทนหน่วยราชการฯ ห้างหุ้นส่วน บริษัท ข้าราชการ หรือบุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำหรือชี้แจงข้อเท็จจริงเพื่อประกอบการพิจารณาได้และผู้อุทธรณ์หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้อุทธรณ์อาจมาแถลงการณ์ด้วยวาจาต่อที่ประชุมได้ ซึ่งการพิจารณาอุทธรณ์ของ ก.พ. เป็นการพิจารณาพฤติกรรมที่	อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่ง

	กระทำความผิดและฐานความผิดของผู้อุทธรณ์ ทั้งเรื่อง ก.พ. ไม่มีอำนาจกระทำได้เพราะกรณีตามคำร้องเป็นเรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 301 (3) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 19 (3) โดยดำเนินการไต่สวนและวินิจฉัยเสร็จสิ้นแล้ว สำหรับพิจารณาโทษทางวินัยนั้น ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 92 วรรคหนึ่ง ให้ประธานกรรมการ ป.ป.ช. ส่งเอกสารและเอกสารที่มีอยู่พร้อมทั้งความเห็นไปยังผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้นเพื่อพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติ เมื่อผู้ถูกกล่าวหาถูกลงโทษแล้วก็อาจใช้สิทธิอุทธรณ์ดุลพินิจในการสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชาได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 96 และให้สิทธิผู้ถูกกล่าวหาเพียงอุทธรณ์ดุลพินิจในการสั่งลงโทษของผู้บังคับบัญชา กล่าวคือ ใช้สิทธิอุทธรณ์ระดับโทษที่ผู้บังคับบัญชาใช้ดุลพินิจลงโทษภายในกรอบของฐานความผิดตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติเท่านั้น ก.พ. มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์เฉพาะดุลพินิจในการสั่งลงโทษตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ จะพิจารณาอุทธรณ์ตามกฎ ก.พ. ฉบับที่ 16 (พ.ศ. 2540) ข้อ 17 ประกอบข้อ 12 โดยผู้อุทธรณ์ไม่ได้ใช้สิทธิอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 มาตรา 124 และ ก.พ. ไม่ใช่ผู้วินิจฉัยพฤติกรรมกระทำความผิดและฐานความผิดชอบผู้อุทธรณ์มาแต่ต้น จึงไม่อาจพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ของผู้อุทธรณ์เป็นอย่างอื่นให้มีผลเป็นการลบล้างคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ หากพิจารณาถึงลำดับความสำคัญของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 เห็นว่า กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญประกอบรัฐธรรมนูญ	หน้าที่ฯ เป็นอันยุติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 301 (3)

	มีวิธีการตราและวิธีการแก้ไขแตกต่างไปจากวิธีการตรากฎหมายธรรมดาต้องทำโดยรัดกุมและรอบคอบกว่ากฎหมายธรรมดา เป็นกฎหมายที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญและรัฐธรรมนูญได้ระบุไว้โดยตรงให้ออกมาเสริมรัฐธรรมนูญ เพื่อไม่ให้รัฐธรรมนูญมีสาระยืดยาวเกินไป กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญมีความสำคัญเป็นพิเศษกว่ากฎหมายธรรมดาหรือพระราชบัญญัติโดยทั่วไป โดยเฉพาะการออกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ ฉบับนี้ก็ได้อ้างถึงเหตุผลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 301 ที่ให้มีคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ไต่สวนข้อเท็จจริงและทำความเห็นในกรณีที่มีคำร้องขอให้ถอดถอนเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งดำรงตำแหน่งในระดับสูงออกจากตำแหน่ง หรือดำเนินคดีอาญากับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ และไต่สวนวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มีลำดับที่สูงกว่าพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 จึงวินิจฉัยว่า อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 301 (3) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 19 (3) เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ไต่สวนและวินิจฉัยแล้ว เป็นอันยุติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 301 (3)	

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 2/2546 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 13 คน (คะแนนเสียง 13 : 0)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล					
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 13 คน	ประเด็นหลัก อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฯ ตาม รธน. มาตรา 301 วรรคหนึ่ง (3) เพื่อดำเนินการต่อไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญฯ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ไต่สวนและวินิจฉัยแล้วเป็นอันยุติ หรือไม่			คำวินิจฉัย อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการไต่สวนและวินิจฉัยตาม รธน.ฯ เป็นอันยุติ ดังนั้นองค์กรที่มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์จึงไม่อาจพิจารณาเปลี่ยนแปลงฐานความผิดทางวินัยตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. วินิจฉัยยุติแล้วให้เป็นประการอื่นได้อีก	
	เป็นอันยุติ	ยกคำร้อง ไม่เข้า ม. 266	ไม่ยุติ	เป็นอันยุติ (ชอบด้วย รธน.)	ไม่ยุติ (ไม่ชอบด้วย รธน.)
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ		✓		✓	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	✓☆			✓☆	
3. นายจุมพล ณ สงขลา		✓		✓	
4. พลโท จุล อติเรก☆☆	✓			✓	
5. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์		✓		✓	
6. นายผัน จันทรปาน		✓		✓	
7. นายมงคล สระฎัน	✓			✓	
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ		✓		✓	
9. นายสุจิต บุญบงการ	✓			✓	
10. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	✓			✓	
11. นายอนันต์ เกตุวงศ์	✓			✓	
12. นายอมร รักษาสัตย์	✓			✓	
13. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	✓			✓	
รวม	8	5		13	0

☆ เป็นอันยุติ แต่ใช้สิทธิอุทธรณ์ดุลพินิจได้

☆☆ พลโท จุล อติเรก ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ปฏิบัติหน้าที่ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

3. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 3/2546

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 3/2546 (วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2546) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง ศาลแรงงานกลางส่งคำโต้แย้งของโจทก์ (นางจีรวรรณ ตรีภัทรรังษิกุล) ซึ่งเป็นผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 29 และมาตรา 30 หรือไม่

(พิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 29 และมาตรา 30 หรือไม่)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	ศาลแรงงานกลางส่งคำโต้แย้ง ลงวันที่ 29 มีนาคม 2545 ของโจทก์ (นางจีรวรรณ ตรีภัทรรังษิกุล) ซึ่งเป็นผู้ร้อง เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 29 และมาตรา 30 หรือไม่
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบสรุปได้ว่า นางจีรวรรณ ตรีภัทรรังษิกุล โจทก์ ซึ่งเป็นผู้ร้อง เป็นลูกจ้างขององค์การค้าของคุรุสภา ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2540 จนถึงปัจจุบัน ได้คลอดบุตรที่โรงพยาบาลลาดพร้าว เมื่อวันที่ 14 มกราคม 2543 ต่อมาเมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2543 องค์การค้าของคุรุสภาได้มีประกาศองค์การค้าของคุรุสภาที่ 1/2543 - 44 เรื่อง การนำเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคม กรณีคลอดบุตรฯ โดยประกาศ ณ วันที่ 19 กรกฎาคม 2543 แจ้งให้ลูกจ้างทุกคนทราบว่า ศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาให้องค์การค้าของคุรุสภานำเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมเพิ่มกรณีคลอดบุตร ในอัตราร้อยละ 0.12 ตั้งแต่เดือนเมษายน 2538 เป็นต้นไป ซึ่งทางองค์การค้าของคุรุสภาได้

		นำเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมในส่วนขององค์การค้าของคุรุสภา (นายจ้าง) และเจ้าหน้าที่องค์การค้าของคุรุสภา (ลูกจ้าง) ในกรณีคลอดบุตรย้อนหลังตั้งแต่เดือนเมษายน 2538 ถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2543 ไปเรียบร้อยแล้ว และนายจ้าง (องค์การค้าของคุรุสภา) จะเริ่มหักเงินลูกจ้างทุกคนรวมถึงผู้ร้อง เพิ่มจากเดิมที่หักไว้ร้อยละ 2.44 เป็นร้อยละ 2.62 ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2543 เป็นต้นไป ผู้ร้องจึงเป็นผู้จ่ายเงินสมทบในส่วนของกรณีคลอดบุตรมาแล้วไม่น้อยกว่า 7 เดือนภายในระยะเวลา 15 เดือนก่อนวันคลอดบุตรโดยเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ มาตรา 65 วรรคหนึ่ง ผู้ร้องได้ไปดำเนินการยื่นแบบคำร้องขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีคลอดบุตรจากฝ่ายประโยชน์ทดแทน สำนักงานประกันสังคมเขตพื้นที่ 5 เมื่อวันที่ 24 มกราคม 2544 ซึ่งฝ่ายประโยชน์ทดแทน สำนักงานประกันสังคมเขตพื้นที่ 5 มีคำสั่งปฏิเสธการจ่ายประโยชน์ทดแทนกรณีคลอดบุตร โดยให้เหตุผลว่า ผู้ร้องยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนเกินระยะเวลาภายใน 1 ปี นับแต่วันที่มีสิทธิขอรับประโยชน์ทดแทน ตามพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ มาตรา 56 วรรคหนึ่ง ผู้ร้องได้อุทธรณ์ต่อคณะกรรมการอุทธรณ์ซึ่งคณะกรรมการอุทธรณ์ได้มีมติให้ยกอุทธรณ์ของผู้ร้องโดยให้เหตุผลว่า ผู้ร้องยื่นขอรับประโยชน์ทดแทนเมื่อวันที่ 24 มกราคม 2544 จึงเกินกำหนดเวลา 1 ปี นับแต่วันคลอดบุตร (14 มกราคม 2543) จึงไม่มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีคลอดบุตร ผู้ร้องไม่เห็นด้วยกับคำสั่งดังกล่าว จึงยื่นฟ้องต่อศาลแรงงานกลาง ขอให้ศาลมีคำสั่งหรือคำพิพากษาเพิกถอนหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งประโยชน์ทดแทนของฝ่ายประโยชน์ทดแทน สำนักงานประกันสังคมเขตพื้นที่ 5 และคำวินิจฉัยของคณะกรรมการอุทธรณ์ และให้จำเลยจ่ายประโยชน์ทดแทนกรณีคลอดบุตร โดยจ่ายค่าคลอดบุตร จำนวน 4,000 บาท และเงินสงเคราะห์การหยุดงานเพื่อการคลอดบุตรร้อยละ 50 ของค่าจ้างที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณเงินสมทบเพื่อนายจ้างนำส่งเป็นเวลา 90 วัน พร้อมด้วย

		ดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ของต้นเงินค่าคลอดบุตร และเงินสงเคราะห์การหยุดงานเพื่อการคลอดบุตรดังกล่าวนับแต่วันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่ผู้ร้อง และผู้ร้องเห็นว่า การกำหนดเงื่อนไขเพื่อก่อให้เกิดสิทธิประโยชน์ และการกำหนดเงื่อนเวลาขอใช้สิทธิประโยชน์หรือการสิ้นสิทธิประโยชน์ตามพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 29 และมาตรา 30 ศาลแรงงานกลาง พิจารณาแล้วเห็นว่า ประเด็นข้อโต้แย้งตามคำร้องของโจทก์ ศาลรัฐธรรมนูญยังไม่เคยมีคำวินิจฉัย จึงให้งดการพิจารณาคดีนี้ไว้ชั่วคราว และส่งคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264
	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกันสังคมฯ เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหลักประกันให้แก่ลูกจ้างและบุคคลอื่นโดยการจัดตั้งกองทุนประกันสังคม และให้ฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ฝ่ายรัฐบาล ฝ่ายนายจ้าง และฝ่ายผู้ประกันตนออกเงินสมทบเข้ากองทุน และเมื่อผู้ประกันตนประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย ทุพพลภาพ ตาย คลอดบุตร สงเคราะห์บุตร หรือชราภาพ ผู้ประกันตนหรือบุคคลอื่นจะได้รับประโยชน์ทดแทนตามที่กฎหมายกำหนด สำหรับกรณีคลอดบุตร ผู้ประกันตนซึ่งต้องหยุดงานเพื่อการคลอดบุตรให้ได้รับเงินสงเคราะห์หยุดงานเพื่อการคลอดบุตรไม่เกิน 2 ครั้ง เป็นการเหมาจ่ายในอัตราครั้งละร้อยละ 50 ของค่าจ้างเป็นเวลา 90 วัน และได้รับเงินค่าคลอดบุตรจำนวน 4,000 บาท โดยกฎหมายดังกล่าวได้มีการกำหนดเงื่อนไขเพื่อให้เกิดสิทธิว่า ผู้ประกันตนต้องจ่ายเงินสมทบไม่น้อยกว่า 7 เดือนภายในระยะเวลา 15 เดือนก่อนวันคลอดบุตรตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง และกำหนดเงื่อนเวลาการใช้สิทธิรับประโยชน์ทดแทนว่า ผู้มีสิทธิจะต้องยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนภายในระยะเวลา 1 ปี นับแต่วันที่มีสิทธิขอรับประโยชน์ทดแทนตามมาตรา 56 วรรคหนึ่ง แต่ถ้าผู้มีสิทธิมิได้อยู่ในประเทศ หรือมีเหตุจำเป็นจนไม่สามารถจะปฏิบัติตามกำหนดเวลานั้นได้ ก็อาจ

		ยื่นคำร้องก่อนสิ้นกำหนดเวลานั้นเพื่อขอขยายหรือเลื่อนกำหนดเวลาโดยแสดงเหตุแห่งความจำเป็น เมื่อเลขาธิการเห็นเป็นการสมควรจะขยายหรือเลื่อนกำหนดเวลาออกไปได้ตามความจำเป็นแก่กรณี แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินไปกว่า 1 เท่าของระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในมาตรานั้น ๆ ตามมาตรา 84 ทวิ การกำหนดเงื่อนไขและเงื่อนเวลาตามพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง จึงไม่ใช่การปฏิบัติที่ไม่สมควรกับความเป็นมนุษย์ของผู้ประกันตนตามความหมายของคำว่า "ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์" และมิใช่การละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ประกันตนตามรัฐธรรมนูญมาตรา 4 และมาตรา 26 แต่อย่างใด รัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 29 และมาตรา 30 ได้ให้ความคุ้มครองในสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองอย่างเท่าเทียมกัน แต่ไม่ได้หมายความว่า สิทธิและเสรีภาพทุกอย่างที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ จะมีการจำกัดหรือเลือกปฏิบัติไม่ได้ เพราะมาตรา 29 และมาตรา 30 ได้มีการบัญญัติถึงการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ และการเลือกปฏิบัติไว้ โดยการจำกัดสิทธิและเสรีภาพจะต้องกระทำโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และจะต้องกระทำเท่าที่จำเป็นและไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ นอกจากนี้ ยังมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป โดยไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ส่วนการเลือกปฏิบัติจะต้องเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมเท่านั้น จึงจะกระทำไม่ได้ตามมาตรา 30 และเนื่องจากพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อสร้างหลักประกันให้แก่ลูกจ้างและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องโดยการจัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือกรณีคลอดบุตรด้วย จึงเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และการกำหนดระยะเวลายื่นคำร้องขอรับประโยชน์ทดแทน

		ภายใน 1 ปีก็มีผลใช้บังคับกับลูกจ้างทุกคน ซึ่งหากลูกจ้างผู้ประกันตนคนใดมีเหตุจำเป็นจนไม่สามารถจะปฏิบัติตามกำหนดเวลานั้นได้ ก็อาจยื่นคำร้องก่อนสิ้นกำหนดเวลานั้นเพื่อขอขยายหรือเลื่อนกำหนดเวลาออกไปได้ตามความจำเป็นแก่กรณี ตามมาตรา 84 ทวิ เงื่อนไขดังกล่าวจึงไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพของบุคคลและมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป มิได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง และไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 ศาลรัฐธรรมนูญโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างมากได้วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกันสังคมฯ มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 29 และมาตรา 30
	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	1) รัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 29 และมาตรา 30 2) พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537
2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 29 และมาตรา 30 หรือไม่
3. คำวินิจฉัย	จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 29 และมาตรา 30	

4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยโดยมติ 13 คน โดยวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกันสังคมฯ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฯ จำนวน 13 คน (คะแนนเสียง 13 : 0) ในจำนวน 13 คนนี้ ได้วินิจฉัยว่า คำโต้แย้งของผู้ร้องตามคำร้องไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย จึงไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคสอง จำนวน 1 คน (คะแนนเสียง 12 : 1) การวินิจฉัยว่า ไม่รับเรื่องไว้พิจารณาของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 1 คนนั้น ถือว่า อยู่ในกลุ่มเดียวกับกลุ่มที่วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกันสังคมฯ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฯ และเมื่อนำไปใส่ไว้ใน "ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 3/2546" ข้างท้ายเพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ ได้จัดอยู่ในกลุ่ม "พระราชบัญญัติประกันสังคมฯ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฯ (ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ)" คะแนนเสียงในที่สุด จึงเป็น 13 : 0 2) เริ่มวันที่ 29 มีนาคม 2545 แล้วเสร็จ วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2546 รวม 10 เดือน 22 วัน 3) การวางบรรทัดฐาน พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 29 และมาตรา 30 4) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 120 ตอนที่ 125 ก วันที่ 22 ธันวาคม 2546 ซึ่งเท่ากับ 10 เดือน 2 วัน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2546) 5) พลโท จุล อติเรก ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ปฏิบัติหน้าที่ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 3/2546 (วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2546) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 13 คน เรื่อง ศาลแรงงานกลางส่งคำโต้แย้งของโจทก์ (นางจีรวรรณ ตรีภัทรรังษิกุล) ซึ่งเป็นผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 29 และมาตรา 30 หรือไม่

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คือ **พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 29 และมาตรา 30 หรือไม่**

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	**1. รัฐธรรมนูญ บัญญัติไว้ว่า** **"<u>มาตรา 4</u> ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง"** **"<u>มาตรา 26</u> การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้"** **"<u>มาตรา 29</u> การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้** **กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย** **บทบัญญัติวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกฎหรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วย โดยอนุโลม"** **"<u>มาตรา 30</u> บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับ**	พระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และ มาตรา 65 วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 29 และ

	ความคุ้มครองตามกฎหมาย เท่าเทียมกัน **ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน** **การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้** **มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม"** **2. พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 บัญญัติไว้ดังนี้** **"<u>มาตรา 56</u> ผู้ประกันตนหรือบุคคลอื่นใดเห็นว่าตนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีใดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 54 และประสงค์จะขอรับประโยชน์ทดแทน นั้น ให้ยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนต่อสำนักงานตามระเบียบที่เลขาธิการกำหนดภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่มีสิทธิขอรับประโยชน์ทดแทนนั้น และให้เลขาธิการหรือผู้ซึ่งเลขาธิการมอบหมายพิจารณาสั่งการโดยเร็ว....."** **"<u>มาตรา 65</u> ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีคลอดบุตรสำหรับตนเองหรือภริยา หรือสำหรับหญิงซึ่งอยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยากับผู้ประกันตนโดยเปิดเผยตามระเบียบที่เลขาธิการกำหนดถ้าผู้ประกันตนไม่มีภริยา ทั้งนี้ ต่อเมื่อภายในระยะเวลาสิบห้าเดือนก่อนวันรับบริการทางการแพทย์ ผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่าเจ็ดเดือน....."** เห็นว่า มีประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องพิจารณาวินิจฉัย คือ	**มาตรา 30**

	<u>ประเด็นที่</u> 1 พระราชบัญญัติประกันสังคมฯ มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 และมาตรา 26 หรือไม่ พิจารณาแล้ว เห็นว่า ข้อโต้แย้งของโจทก์ที่อ้างว่า พระราชบัญญัติประกันสังคมฯ มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ขัดกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 ซึ่งบัญญัติว่า "ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง" และมาตรา 26 ซึ่งบัญญัติว่า "การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้" เป็นข้อโต้แย้งที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ ซึ่งส่งเสริมมากกว่าละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพ ตามที่โจทก์อ้าง เพราะมิได้ทำให้ลูกจ้างเสียศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือสิทธิแต่อย่างใด ตรงกันข้ามกลับทำให้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิของลูกจ้างมีหลักประกันดีขึ้น โดยการจัดตั้งกองทุนประกันสังคม และให้ฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ฝ่ายรัฐบาล ฝ่ายนายจ้าง และฝ่ายผู้ประกันตน ออกเงินสมทบเข้ากองทุน และเมื่อผู้ประกันตนประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยทุพพลภาพ ตาย คลอดบุตร สงเคราะห์บุตร หรือชราภาพ ผู้ประกันตนหรือบุคคลอื่นจะได้รับประโยชน์ทดแทนตามที่กฎหมายกำหนด สำหรับกรณีคลอดบุตรผู้ประกันตนซึ่งต้องหยุดงานเพื่อการคลอดบุตรได้รับเงินสงเคราะห์หยุดงานเพื่อการคลอดบุตรไม่เกินสองครั้ง เป็นการเหมาจ่ายในอัตราครั้งละร้อยละห้าสิบของค่าจ้างเป็นเวลาเก้าสิบวัน และได้รับเงินค่าคลอดบุตรจำนวน 4,000 บาท โดยกฎหมายดังกล่าวได้มีการกำหนดเงื่อนไขเพื่อให้เกิดสิทธิว่าผู้ประกันตนต้องจ่ายเงินสมทบไม่น้อยกว่าเจ็ดเดือนภายในระยะเวลาสิบห้าเดือนก่อนวันคลอดบุตรตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง และกำหนดเงื่อนเวลาการใช้สิทธิรับประโยชน์ทดแทนว่าผู้มีสิทธิจะต้องยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนภายในระยะเวลา 1 ปี นับแต่วันที่มีสิทธิขอรับประโยชน์ทดแทน ตามมาตรา 56 วรรคหนึ่ง แต่ถ้าผู้มีสิทธิมิได้อยู่ในประเทศ หรือมีเหตุจำเป็นจนไม่	

	สามารถจะปฏิบัติตามกำหนดเวลานั้นได้ ก็อาจยื่นคำร้องก่อนสิ้นกำหนดเวลานั้นเพื่อขอขยายหรือเลื่อนกำหนดเวลาโดยแสดงเหตุแห่งความจำเป็น เมื่อเลขาธิการเห็นเป็นการสมควรจะขยายหรือเลื่อนกำหนดเวลาออกไปได้ตามความจำเป็นแก่กรณี แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินไปกว่าหนึ่งเท่าของระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในมาตรานั้น ๆ ตามมาตรา 84 ทวิ ดังนั้น การที่ผู้ร้องอ้างว่า การกำหนดเงื่อนไขเพื่อให้เกิดสิทธิประโยชน์ และการกำหนดเงื่อนเวลาเพื่อขอใช้สิทธิประโยชน์ตามพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 และมาตรา 26 นั้น จึงฟังไม่ขึ้นเพราะกฎหมายต้องคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะและเหตุผลอื่น ๆ ประกอบด้วย เมื่อสิทธิประโยชน์ ซึ่งต้องจ่ายจากกองทุนเกิดขึ้นโดยการสะสมทุนของฝ่ายลูกจ้าง ฝ่ายนายจ้างและฝ่ายรัฐบาล มิใช่การสะสมทุนของฝ่ายลูกจ้างผู้ประกันตนแต่เพียงฝ่ายเดียว สิทธิการรับประโยชน์ทดแทนจึงต้องมีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่เหมาะสม ซึ่งแตกต่างกันในแต่ละประเภทของการสงเคราะห์ลูกจ้าง โดยการคลอดบุตรกำหนดให้ผู้ประกันตนต้องจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนไม่น้อยกว่าเจ็ดเดือนภายในระยะเวลาสิบห้าเดือนก่อนวันคลอดบุตร จึงจะเกิดสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทน คือ ได้รับเงินค่าคลอดบุตร จำนวน 4,000 บาท และเงินสงเคราะห์การหยุดงานเพื่อการคลอดบุตรร้อยละห้าสิบของค่าจ้างที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณเงินสมทบที่นายจ้างนำส่งเป็นเวลาเก้าสิบวัน ส่วนระยะเวลาที่กำหนดให้ผู้ประกันตนจะต้องยื่นคำร้องขอรับประโยชน์ทดแทนภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่มีสิทธิรับประโยชน์ทดแทนนั้น มาตรา 84 ทวิ ก็ได้บัญญัติหลักเกณฑ์การขอขยายระยะเวลาไว้ว่า หากผู้ประกันตนมิได้อยู่ในประเทศหรือมีเหตุจำเป็นจนไม่สามารถจะปฏิบัติตามกำหนดเวลานั้นได้ ก็อาจยื่นคำร้องก่อนสิ้นกำหนดเวลานั้น เพื่อขอขยายหรือเลื่อนกำหนดเวลาได้โดยแสดงเหตุแห่งความจำเป็น เมื่อเลขาธิการเห็นเป็นการสมควรจะขยายหรือเลื่อนกำหนดเวลาออกไปได้ตามความจำเป็นแก่กรณี แต่ทั้งนี้ ต้องไม่เกินไปกว่าหนึ่งเท่าของระยะเวลาตามที่กำหนดในมาตรานั้น ๆ	

ดังนั้น การกำหนดเงื่อนไขและเงื่อนเวลาตามพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง จึงไม่ใช่การปฏิบัติที่ไม่สมควรกับความเป็นมนุษย์ของผู้ประกันตนตามความหมายของคำว่า "ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์" และมิใช่การละเมิดต่อสิทธิ และเสรีภาพของผู้ประกันตนแต่อย่างใด แต่เป็นเพียงการกำหนดเงื่อนไขและเงื่อนเวลาที่ผู้ได้รับประโยชน์จากกฎหมายจะต้องใช้สิทธิ มิฉะนั้น ผู้ได้รับประโยชน์ก็จะไม่รู้ว่าตนจะได้รับผลประโยชน์ตามสิทธิของตนอย่างไรและเมื่อใด

ดังนั้น พิจารณาแล้ว เห็นว่า พระราชบัญญัติประกันสังคมฯ มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 และมาตรา 26

<u>ประเด็นที่</u> 2 พระราชบัญญัติประกันสังคมฯ มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 หรือไม่

พิจารณาแล้ว เห็นว่า พระราชบัญญัติประกันสังคมฯ ทั้งสองมาตรา เป็นการกำหนดเงื่อนเวลาและเงื่อนไขที่ผู้ประกันตนจะใช้สิทธิเพื่อรับประโยชน์ตามที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น มิได้จำกัดสิทธิที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ ทั้งนี้ พระราชบัญญัติประกันสังคมฯ มาตรา 56 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า "ผู้ประกันตนหรือบุคคลอื่นใดเห็นว่าตนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีใดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 54 และประสงค์จะขอรับประโยชน์ทดแทนนั้น ให้ยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนต่อสำนักงานตามระเบียบที่เลขาธิการกำหนด ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่มีสิทธิขอรับประโยชน์ทดแทนนั้น และให้เลขาธิการ หรือผู้ซึ่งเลขาธิการมอบหมายพิจารณาสั่งการโดยเร็ว" และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า "ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีคลอดบุตร สำหรับตนเองหรือภริยา หรือสำหรับหญิงซึ่งอยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยากับผู้ประกันตน โดยเปิดเผยตามระเบียบที่เลขาธิการกำหนดถ้าผู้ประกันตนไม่มีภริยา ทั้งนี้ ต่อเมื่อภายในระยะเวลาสิบห้าเดือนก่อนวันรับบริการทางการแพทย์ผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่าเจ็ดเดือน"

นอกจากนั้น เมื่อพิจารณาข้อโต้แย้งของผู้ร้องที่ว่า พระราช-

	บัญญัติประกันสังคมฯ มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 เนื่องจากเห็นว่า พระราชบัญญัติประกันสังคมฯ เป็นกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนที่บังคับลูกจ้างให้เป็นผู้ประกันตน การแปลกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิอันพึงได้ของลูกจ้าง จึงควรแปลให้เป็นคุณแก่ลูกจ้างโดยนับตั้งแต่วันที่ลูกจ้างได้รู้การกำหนดเงื่อนไขเพื่อก่อให้เกิดสิทธิประโยชน์ และการกำหนดเงื่อนเวลาขอใช้สิทธิประโยชน์ หรือการสิ้นสิทธิที่ได้รับประโยชน์ตามพระราชบัญญัติดังกล่าว จึงเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ตามมาตรา 29 วรรคหนึ่ง และไม่ถือว่าบุคคลเสมอภาคกัน และได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายเท่าเทียมกัน ตามมาตรา 30 ก็จะเห็นได้ว่า ข้อโต้แย้งดังกล่าวไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญทั้งสองมาตรา เนื่องจาก แม้ว่ารัฐธรรมนูญทั้งสองมาตราได้ให้ความคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองอย่างเท่าเทียมกัน แต่ไม่ได้หมายความว่า สิทธิ และเสรีภาพทุกอย่างที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้จะมีการจำกัดหรือเลือกปฏิบัติไม่ได้เลยเพราะมาตรา 29 และมาตรา 30 ได้มีการบัญญัติถึงการจำกัดสิทธิ และเสรีภาพ และการเลือกปฏิบัติไว้ โดยการจำกัดสิทธิ และเสรีภาพจะต้องกระทำโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้ และจะต้องกระทำโดยเท่าที่จำเป็นและไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิ และเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ นอกจากนี้ ยังจะต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป โดยไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ส่วนการเลือกปฏิบัติจะต้องเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมเท่านั้น จึงจะกระทำไม่ได้ตามมาตรา 30 พิจารณาแล้ว เห็นว่า แม้พระราชบัญญัติประกันสังคมฯ มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่กำหนดเงื่อนไขและเงื่อนเวลาเกี่ยวกับการเกิดสิทธิที่จะได้รับประโยชน์ทดแทน และเงื่อนเวลาการขอรับประโยชน์ทดแทนหรือการสิ้นสิทธิในการรับประโยชน์ทดแทน จะเป็นการจำกัด	

	สิทธิของลูกจ้างผู้ประกันตน แต่ก็เป็นบทบัญญัติที่มีลักษณะต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 วรรคหนึ่ง เพราะเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จำกัดสิทธิของบุคคลตามหลักการทั่วไปที่รัฐธรรมนูญรับรอง เนื่องจากพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อสร้างหลักประกันให้แก่ลูกจ้างและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องโดยการจัดตั้งกองทุน เพื่อช่วยเหลือกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย กรณีทุพพลภาพ กรณีตาย กรณีคลอดบุตร กรณีสงเคราะห์บุตร หรือกรณีชราภาพ จึงเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ และเท่าที่จำเป็น และการกำหนดระยะเวลายื่นคำร้องขอรับประโยชน์ทดแทนภายในหนึ่งปีก็มีผลใช้บังคับกับลูกจ้างทุกคน ซึ่งหากลูกจ้างผู้ประกันตนคนใดมีเหตุจำเป็นจนไม่สามารถจะปฏิบัติตามกำหนดเวลานั้นได้ ก็อาจยื่นคำร้องก่อนสิ้นกำหนดเวลานั้นเพื่อขอขยายหรือเลื่อนกำหนดเวลาออกไปได้ตามความจำเป็นแก่กรณี ตามมาตรา 84 ทวิ ดังนั้น เงื่อนไขดังกล่าวจึงไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพของบุคคล และมีผลบังคับเป็นการทั่วไปมิได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง นอกจากนี้ ลูกจ้างผู้ประกันตนทุกคน จะต้องผูกพันตามเงื่อนไขของกฎหมายอย่างเดียวกัน ทั้งการจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุน การเกิดสิทธิประโยชน์ทดแทน และสิทธิการยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทน จึงไม่มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลแต่อย่างใด ดังนั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 29 และมาตรา 30	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	พิเคราะห์แล้ว ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า การที่พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 แก้ไข	พระราชบัญญัติ

	เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 มาตรา 56 วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติให้ผู้ประกันตนหรือบุคคลอื่นใดที่เห็นว่าตนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 54 และประสงค์จะขอรับประโยชน์ทดแทน ให้ยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนต่อสำนักงานตามระเบียบที่เลขาธิการกำหนดภายใน "หนึ่งปี" นับแต่วันที่มีสิทธิขอรับประโยชน์ทดแทนนั้น ขัดต่อรัฐธรรมนูญตามมาตราที่กล่าวอ้างหรือไม่ เห็นว่า การกำหนดเวลาให้ใช้สิทธิขอรับประโยชน์ทดแทนภายใน "หนึ่งปี" นับแต่วันที่มีสิทธิขอรับประโยชน์ทดแทน แม้จะมีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิอยู่บ้าง ก็ไม่ใช่สิทธิที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ตามนัยของรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 วรรคหนึ่ง ทั้งมาตรา 56 วรรคหนึ่ง ดังกล่าว ก็เป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 และตามเนื้อความของพระราชบัญญัติประกันสังคมทั้งสองมาตราดังกล่าวก็ไม่มีกรณีล่วงล้ำศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ของผู้มีสิทธิขอรับประโยชน์ทดแทนแต่อย่างใด จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 29 และมาตรา 30	ประกันสังคมฯ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 29 และ มาตรา 30
3. นายจุมพล ณ สงขลา	พิเคราะห์แล้ว ข้อเท็จจริงตามคำขอท้ายฟ้องของผู้ร้อง (โจทก์) นอกจากผู้ร้องจะขอให้ศาลแรงงานกลางเพิกถอนคำสั่งและคำวินิจฉัยของคณะกรรมการอุทธรณ์แล้ว ผู้ร้องยังขอให้จำเลยจ่ายประโยชน์ทดแทนกรณีคลอดบุตรโดยจ่ายค่าคลอดบุตร 4,000 บาท และเงินสงเคราะห์การหยุดงานเพื่อการคลอดบุตรร้อยละ 50 ของค่าจ้างที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณเงินสมทบที่นายจ้างนำส่งเป็นเวลา 90 วัน พร้อมทั้งดอกเบี้ยของเงินดังกล่าวด้วย เห็นว่า ผู้ร้องจะมีสิทธิได้รับเงินค่าคลอดบุตรและเงินสงเคราะห์ดังกล่าว ก็โดยอาศัยหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามที่พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 มาตรา 56 วรรคหนึ่ง	คำโต้แย้งของผู้ร้องจึงถือได้ว่าไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยอาศัยอำนาจตามความ

	และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง บัญญัติไว้ แต่ผู้ร้องอ้างว่าบทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญและขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ดังนั้น หากศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าบทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าวต้องตกเป็นอันใช้บังคับมิได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 เพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ตามความประสงค์ของผู้ร้องแล้ว ศาลแรงงานกลางก็ไม่อาจอาศัยบทบัญญัติดังกล่าวเพื่อพิจารณาให้เงินค่าคลอดบุตร และเงินสงเคราะห์การหยุดงานเนื่องจากการคลอดบุตรให้ผู้ร้องตามที่ขอได้ ส่วนความเห็นเกี่ยวกับการคำนวณระยะเวลาตามมาตรา 56 วรรคหนึ่งของผู้ร้องกับเจ้าหน้าที่ของจำเลยที่แตกต่างกัน ก็เป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของศาลแรงงานกลางที่จะวินิจฉัยได้อยู่แล้ว การขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยในกรณีนี้ ย่อมเห็นได้ชัดว่า ขัดกับเจตนารมณ์ของผู้ร้องในการฟ้องคดี ดังนั้น คำโต้แย้งของผู้ร้องจึงถือได้ว่าไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย อาศัยอำนาจตามความในรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคสอง จึงวินิจฉัยไม่รับเรื่องของผู้ร้องไว้พิจารณา	ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคสอง จึงวินิจฉัยไม่รับเรื่องของผู้ร้องไว้พิจารณา
4. พลโท จุล อติเรก	ตามหลักการการประกันสังคมก็เพื่อให้บุคคล กลุ่มบุคคล หรือคณะบุคคลได้รับความคุ้มครองเพื่อให้ได้รับสิทธิในด้านการช่วยเหลือการสวัสดิการ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์อันควรมีควรได้ตามความเหมาะสมของสังคม จึงได้มีพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ขึ้น โดยบัญญัติถึงสิทธิและหน้าที่ไว้ตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติถึงผู้ประกันตนจะได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีคลอดบุตร โดยจะมีสิทธิต่อเมื่อภายในระยะเวลาสิบห้าเดือนก่อนวันรับบริการทางการแพทย์ ผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่าเจ็ดเดือน และตามมาตรา 56 วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ผู้มีสิทธิจะได้รับประโยชน์ทดแทนตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง จะต้องยื่นคำขอรับภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่มีสิทธิขอรับประโยชน์ทดแทนนั้น พิจารณาแล้ว เห็นว่า แม้กฎหมายบัญญัติให้สิทธิไว้ก็ตามแต่สิทธิดังกล่าวนั้น กฎหมายก็ยังกำหนดด้วยว่า ต้องใช้สิทธิภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ซึ่งไม่เป็นการจำกัดสิทธิ ทั้งนี้เพื่อพิสูจน์	พระราชบัญญัติประกันสังคมฯ มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และ มาตรา 65 วรรคหนึ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติประกัน

	เจตนาว่าหากต้องการรับประโยชน์ตามที่มีสิทธิตามกฎหมายก็จะต้องดำเนินการภายในกำหนดเวลา หากปล่อยปละจนล่วงพ้นเวลานั้นก็อาจพึงเห็นได้ว่าไม่ประสงค์จะรับก็ได้ มิได้เป็นการทำให้เสียศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ทั้งไม่เป็นการเลือกปฏิบัติ เพราะทุกคนที่ประกันตนก็ต้องใช้สิทธิภายในกำหนดเวลาตามที่กฎหมายบัญญัติเช่นเดียวกัน เป็นการเสมอกันในกฎหมายอีกด้วย ทั้งนี้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 29 และมาตรา 30 จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 29 และมาตรา 30	สังคมฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 29 และ มาตรา 30
5. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 และฉบับที่แก้ไข เป็นกฎหมายที่ใช้บังคับเพื่อการคุ้มครองสิทธิของลูกจ้าง ในเรื่องการดูแลรักษาพยาบาลและให้ความช่วยเหลือในกรณีที่ลูกจ้างประสบอันตราย เจ็บป่วย คลอดบุตร ทุพพลภาพ ตาย การสงเคราะห์บุตร และความชราภาพ โดยกำหนดให้นายจ้าง ลูกจ้าง และรัฐบาล ต้องจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนในอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ทั้งสองมาตรานี้ ได้กำหนดเงื่อนไขการมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทน และระยะเวลาการใช้สิทธิในกรณีคลอดบุตรของลูกจ้างที่เป็นผู้หญิง โดยมีบทบัญญัติกำหนดว่า สำหรับลูกจ้างผู้หญิง หรือผู้ประกันตนในกรณีคลอดบุตรซึ่งต้องหยุดงานเพื่อการคลอดบุตรให้ได้รับเงินสงเคราะห์การหยุดงานเพื่อการคลอดบุตรไม่เกินสองครั้ง เป็นการเหมาจ่ายในอัตราครั้งละร้อยละห้าสิบของค่าจ้างเป็นเวลาเก้าสิบวัน และได้รับเงินค่าคลอดบุตร จำนวน 4,000 บาท โดยกฎหมายดังกล่าวได้มีการกำหนดเงื่อนไขเพื่อให้เกิดสิทธิว่า ผู้ประกันตนต้องจ่ายเงินสมทบไม่น้อยกว่าเจ็ดเดือนภายในระยะเวลาสิบห้าเดือนก่อนวัน	พระราชบัญญัติประกันสังคมฯ แก้ไขเพิ่มเติมฯ มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และ มาตรา 65 วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 29 มาตรา 30 วินิจฉัย

	คลอดบุตร ตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง และกำหนดเงื่อนเวลาการใช้สิทธิรับประโยชน์ทดแทนว่า ผู้มีสิทธิจะต้องยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนภายในระยะเวลาหนึ่งปี นับแต่วันที่มีสิทธิขอรับประโยชน์ทดแทน ตามมาตรา 56 วรรคหนึ่ง แต่ถ้าผู้มีสิทธิมิได้อยู่ในประเทศ หรือมีเหตุจำเป็นจนไม่สามารถจะปฏิบัติตามกำหนดเวลานั้นได้ ก็อาจยื่นคำร้องก่อนสิ้นกำหนดเวลานั้นเพื่อขอขยายหรือเลื่อนกำหนดเวลาโดยแสดงเหตุแห่งความจำเป็น เมื่อเลขาธิการเห็นเป็นการสมควรจะขยายหรือเลื่อนกำหนดเวลาออกไปได้ตามความจำเป็นแก่กรณี แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินไปกว่าหนึ่งเท่าของระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในมาตรานั้น ๆ ตามมาตรา 84 ทวิ บทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าวจึงเป็นประโยชน์และคุ้มครองสิทธิของลูกจ้างผู้หญิงที่มีกรณีคลอดบุตรให้ได้รับสิทธิประโยชน์ทดแทนตามกฎหมายบัญญัติไว้ โดยกำหนดว่า การแสดงความประสงค์จะขอรับประโยชน์ทดแทนดังกล่าวผู้ขอต้องยื่นคำขอต่อเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่มีสิทธิขอรับประโยชน์ทดแทนจึงเป็นเรื่องที่กฎหมายกำหนดเวลาให้ปฏิบัติเท่านั้น ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 29 มาตรา 30 เป็นบทบัญญัติที่มีความมุ่งหมายจะคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยที่รัฐธรรมนูญรับรองและคุ้มครองไว้เป็นส่วนรวม ส่วนในกรณีตามคำร้อง มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง เป็นกฎหมายที่กำหนดสิทธิ และเงื่อนไขการใช้สิทธิของลูกจ้างที่จะได้รับประโยชน์ทดแทนตามที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยกำหนดเงื่อนเวลาให้ผู้จะขอใช้สิทธิประโยชน์ทดแทนต้องปฏิบัติจึงจะได้สิทธิตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เงื่อนไขดังกล่าวจึงไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิ และเสรีภาพของบุคคลที่เป็นลูกจ้าง และไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 ผู้ทำคำวินิจฉัยจึงเห็นว่า พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 4	ให้ยกคำร้อง

	มาตรา 26 มาตรา 29 มาตรา 30 วินิจฉัยให้ยกคำร้อง	
6. นายผัน จันทรปาน	มีประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัย 2 ประเด็น คือ ประเด็นที่ 1 พระราชบัญญัติประกันสังคมฯ มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 และมาตรา 26 หรือไม่ พิจารณารัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 4 และมาตรา 26 โดยพิจารณาเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ จะเห็นได้ว่า ที่ประชุมคณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2540 ได้อธิบายคำว่า "ศักดิ์ศรี" ไว้ว่าหมายถึงจะปฏิบัติต่อมนุษย์เหมือนไม่ใช่มนุษย์ หรือปฏิบัติต่อมนุษย์เหมือนสัตว์หรือสิ่งของไม่ได้ จะปฏิบัติต่อมนุษย์อื่น โดยที่ตนเองอยู่เหนือกว่าบุคคลอื่นโดยเชื้อชาติ หรือสัญชาติไม่ได้ ส่วนคำว่า "สิทธิ" หมายถึง อำนาจที่จะให้ผู้อื่นต้องกระทำหรืองดเว้นกระทำการบางอย่างตามที่เรามีสิทธิอันเป็นการบังคับให้คนอื่นต้องกระทำการตามสิทธิของเรา และคำว่า "เสรีภาพ" หมายถึง อำนาจที่จะกระทำการอะไรก็ได้ คือ มีอำนาจที่จะเลือกประพฤติหรือไม่ประพฤติอย่างหนึ่งอย่างใด ซึ่งก่อให้เกิดหน้าที่เชิงปฏิเสธแก่ผู้อื่นที่จะไม่เข้ามารบกวนการใช้อำนาจเลือกประพฤติของเรา และในทำนองเดียวกันก็มีหน้าที่ให้เราไม่สามารถเข้าไปรบกวนการใช้อำนาจเลือกประพฤติของผู้อื่นด้วย ดังนั้น ถ้าหากมีการกระทำใดที่เป็นการละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพเกิดขึ้น รัฐจะต้องให้ความคุ้มครอง กล่าวคือ ต้องทำให้การละเมิดนั้นหมดไป ในทำนองเดียวกัน การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ด้วย แต่เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติประกันสังคมแล้ว จะเห็นว่าเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหลักประกันให้แก่ลูกจ้างและบุคคลอื่นโดยการจัดตั้งกองทุนประกันสังคม และให้ฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ฝ่ายรัฐบาล ฝ่ายนายจ้าง และ	มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อมาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 29 และมาตรา 30 แห่งรัฐธรรมนูญ แต่ประการใด

ฝ่ายผู้ประกันตน ออกเงินสมทบเข้ากองทุนและเมื่อผู้ประกันตนประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย ทุพพลภาพ ตาย คลอดบุตร สงเคราะห์บุตร หรือชราภาพ ผู้ประกันตนหรือบุคคลอื่นจะได้รับประโยชน์ทดแทนตามที่กฎหมายกำหนด

การที่ผู้ร้องอ้างว่า การกำหนดเงื่อนไขเพื่อให้เกิดสิทธิประโยชน์และการกำหนดเงื่อนเวลาเพื่อขอใช้สิทธิประโยชน์ตามพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 นั้น เห็นว่า มาตรา 26 บัญญัติว่า "การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้" ซึ่งตามมาตรานี้คณะทำงานคณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญ ได้ชี้แจงในการประชุมเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2540 ว่าข้อความ ".....ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพ....." มิได้หมายความจำกัดลงไปว่ารัฐต้องรับรองหรือไม่ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพ แต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังต้องคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะ และเหตุผลอื่น ๆ ประกอบด้วย เมื่อสิทธิประโยชน์ ซึ่งต้องจ่ายจากกองทุนเกิดขึ้นโดยการสะสมทุนของฝ่ายลูกจ้าง ฝ่ายนายจ้างและฝ่ายรัฐบาล มิใช่การสะสมทุนของฝ่ายลูกจ้างผู้ประกันตนแต่เพียงฝ่ายเดียว สิทธิการรับประโยชน์ทดแทนจึงต้องมีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่เหมาะสม ซึ่งแตกต่างกันในแต่ละประเภทของการสงเคราะห์ลูกจ้าง โดยการคลอดบุตรกำหนดให้ผู้ประกันตนต้องจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนไม่น้อยกว่าเจ็ดเดือนภายในระยะเวลาสิบห้าเดือนก่อนวันคลอดบุตร จึงจะเกิดสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทน คือ ได้รับเงินค่าคลอดบุตร จำนวน 4,000 บาท และเงินสงเคราะห์การหยุดงานเพื่อการคลอดบุตรร้อยละห้าสิบของค่าจ้างที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณเงินสมทบที่นายจ้างนำส่งเป็นเวลาเก้าสิบวัน

ส่วนระยะเวลาที่กำหนดให้ผู้ประกันตนจะต้องยื่นคำร้องขอรับประโยชน์ทดแทนภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่มีสิทธิรับประโยชน์ทดแทนนั้น มาตรา 84 ทวิ ก็ได้บัญญัติหลักเกณฑ์การขอขยายระยะเวลาไว้ว่า หากผู้ประกันตนมิได้อยู่ในประเทศหรือมีเหตุจำเป็น

จนไม่สามารถจะปฏิบัติตามกำหนดเวลานั้นได้ก็อาจยื่นคำร้องก่อนสิ้นกำหนดเวลานั้น เพื่อขอขยายหรือเลื่อนกำหนดเวลาได้โดยแสดงเหตุแห่งความจำเป็น เมื่อเลขาธิการเห็นเป็นการสมควรจะขยายหรือเลื่อนกำหนดเวลาออกไปได้ตามความจำเป็นแล้วแต่กรณี แต่ทั้งนี้ ต้องไม่เกินไปกว่าหนึ่งเท่าของระยะเวลาตามที่กำหนดในมาตรานั้น ๆ ดังนั้น การกำหนดเงื่อนไขและเงื่อนเวลาตามพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง จึงไม่ใช่การปฏิบัติที่ไม่สมควรกับความเป็นมนุษย์ของผู้ประกันตนตามความหมายของคำว่า "ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์" และมิใช่การละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ประกันตนแต่อย่างใด จึงเห็นว่าพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 และมาตรา 26

<u>ประเด็นที่ 2</u> พระราชบัญญัติประกันสังคมฯ มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 หรือไม่

พิจารณารัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิ และเสรีภาพตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 29 และมาตรา 30 แล้ว เห็นว่ารัฐธรรมนูญได้ให้ความคุ้มครองในสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองอย่างเท่าเทียมกัน แต่ไม่ได้หมายความว่า สิทธิ และเสรีภาพทุกอย่างที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้จะมีการจำกัดหรือเลือกปฏิบัติไม่ได้เลยเพราะมาตรา 29 และมาตรา 30 ได้มีการบัญญัติถึงการจำกัดสิทธิ และเสรีภาพ และการเลือกปฏิบัติไว้ โดยการจำกัดสิทธิ และเสรีภาพจะต้องกระทำโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และจะต้องกระทำโดยเท่าที่จำเป็นและไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิ และเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ นอกจากนี้ ยังจะต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป โดยไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจงส่วนการเลือกปฏิบัติจะต้องเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมเท่านั้น จึงจะกระทำไม่ได้ตามมาตรา 30 แต่ถ้าเป็นการเลือกปฏิบัติที่เป็นธรรม ก็สามารถกระทำได้แต่ต้องกระทำ

ภายใต้เงื่อนไขซึ่งคณะทำงานคณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญได้อธิบายไว้ดังต่อไปนี้

1) ต้องมีเหตุผลสนับสนุนในการเลือกปฏิบัติด้วยว่ามีความเป็นธรรม

2) ต้องมีความเหมาะสมกับการเลือกปฏิบัติต่อบุคคล

3) ต้องเพื่อประโยชน์ในภารกิจบางอย่างของรัฐที่อาจมีเหตุผลที่จำเป็นอันจะต้องเลือกปฏิบัติโดยเป็นธรรม

เมื่อพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่กำหนดเงื่อนไขและเงื่อนเวลาเกี่ยวกับสิทธิที่จะได้รับประโยชน์ทดแทนและเงื่อนเวลาการขอรับประโยชน์ทดแทน หรือการสิ้นสิทธิประโยชน์ทดแทน จึงถือเป็นการจำกัดสิทธิของลูกจ้างผู้ประกันตน และเป็นบทบัญญัติที่มีลักษณะต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติว่า "สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิ และการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ" และต้องด้วยมาตรา 29 วรรคหนึ่ง เพราะเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะที่จำกัดสิทธิของบุคคลตามหลักการทั่วไปที่รัฐธรรมนูญรับรอง แต่ก็เป็นข้อยกเว้นของมาตราดังกล่าว เนื่องจากพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อสร้างหลักประกันให้แก่ลูกจ้างและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องโดยการจัดตั้งกองทุน เพื่อช่วยเหลือกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย กรณีทุพพลภาพ กรณีตาย กรณีคลอดบุตร กรณีสงเคราะห์บุตร หรือกรณีชราภาพ จึงเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และการกำหนดระยะเวลายื่นคำร้องขอรับประโยชน์ทดแทนภายในหนึ่งปีก็มีผลใช้บังคับกับลูกจ้างทุกคน ซึ่งหากลูกจ้างผู้ประกันตนคนใดมีเหตุจำเป็นจนไม่สามารถจะปฏิบัติตามกำหนดเวลานั้นได้ ก็อาจยื่นคำร้องก่อนสิ้นกำหนดเวลานั้นเพื่อขอขยายหรือเลื่อนกำหนดเวลาออกไปได้ตามความจำเป็นแก่กรณี ตามมาตรา 84 ทวิ ดังนั้น เงื่อนไขดังกล่าวจึงไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพของบุคคล และมีผลบังคับเป็นการทั่วไปมิได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง

	เป็นการเจาะจง นอกจากนี้ ลูกจ้างผู้ประกันตนทุกคน จะต้องผูกพันตามเงื่อนไขของกฎหมายอย่างเดียวกันทั้งการจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุน การเกิดสิทธิประโยชน์ทดแทน และสิทธิการยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทน จึงไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ดังนั้น จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 จึงวินิจฉัยว่า มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 ไม่ขัดหรือแย้งต่อมาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 29 และมาตรา 30 แห่งรัฐธรรมนูญ แต่ประการใด	
7. นายมงคล สระฎัน	ประเด็นหลักตามคำร้องที่ต้องวินิจฉัย แยกพิจารณาวินิจฉัย ดังนี้ <u>ประเด็นที่ 1</u> พระราชบัญญัติประกันสังคมฯ มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่งขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 และมาตรา 26 หรือไม่ การที่ผู้ร้องอ้างว่า การกำหนดเงื่อนไขเพื่อให้เกิดสิทธิประโยชน์ และการกำหนดเงื่อนเวลาหนึ่งปีเพื่อขอใช้สิทธิประโยชน์ ตามพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 และมาตรา 26 นั้น เห็นว่า การจ่ายเงินจากกองทุนเกิดขึ้นโดยการสะสมทุนของฝ่ายลูกจ้าง ฝ่ายนายจ้างและฝ่ายรัฐบาล มิใช่การสะสมทุนของฝ่ายลูกจ้างผู้ประกันตนแต่เพียงฝ่ายเดียว สิทธิการขอรับประโยชน์ทดแทนจึงต้องมีตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่เหมาะสม ซึ่งแตกต่างกันในแต่ละประเภทของการสงเคราะห์ลูกจ้าง โดยการคลอดบุตรกำหนดให้ผู้ประกันตนต้องจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนไม่น้อยกว่าเจ็ดเดือนภายในระยะเวลาสิบห้าเดือนก่อนวันคลอดบุตร จึงจะเกิดสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทน คือ ได้รับเงินค่าคลอดบุตร จำนวน 4,000 บาท และเงินสงเคราะห์การหยุดงานเพื่อการคลอดบุตรร้อยละห้าสิบของค่าจ้างที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณเงินสมทบที่นายจ้างนำส่งเป็นเวลาเก้าสิบวัน ส่วนระยะเวลาที่กำหนดให้ผู้ประกันตนจะต้องยื่น	มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และ มาตรา 65 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

	คำร้องขอรับประโยชน์ทดแทนภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่มีสิทธิรับประโยชน์ทดแทนนั้น มาตรา 84 ทวิ ก็ได้บัญญัติหลักเกณฑ์การขอขยายระยะเวลาไว้ว่า หากผู้ประกันตนมิได้อยู่ในประเทศหรือมีเหตุจำเป็นจนไม่สามารถจะปฏิบัติตามกำหนดเวลานั้นได้ก็อาจยื่นคำร้องก่อนสิ้นกำหนดเวลานั้น เพื่อขอขยายหรือเลื่อนกำหนดเวลาได้โดยแสดงเหตุแห่งความจำเป็น เมื่อเลขาธิการเห็นเป็นการสมควรจะขยายหรือเลื่อนกำหนดเวลาออกไปได้ตามความจำเป็นแก่กรณี แต่ทั้งนี้ ต้องไม่เกินไปกว่าหนึ่งเท่าของระยะเวลาตามที่กำหนดในมาตรานั้น ๆ ดังนั้น การกำหนดเงื่อนไขและเงื่อนเวลาตามพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง จึงไม่ใช่การปฏิบัติที่ไม่สมควรกับความเป็นมนุษย์ของผู้ประกันตนตามความหมายของคำว่า "ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์" และมิใช่การละเมิดต่อสิทธิ และเสรีภาพของผู้ประกันตน แต่อย่างใด จึงเห็นว่าพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 และมาตรา 26 ประเด็นที่ 2 พระราชบัญญัติประกันสังคมฯ มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 หรือไม่ เห็นว่า รัฐธรรมนูญมีบทบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิ และเสรีภาพตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 29 และมาตรา 30 จึงเห็นได้ว่า รัฐธรรมนูญได้ให้ความคุ้มครองในสิทธิ และเสรีภาพของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองอย่างเท่าเทียมกัน แต่ไม่ได้หมายความว่า สิทธิ และเสรีภาพทุกอย่างที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้จะมีการจำกัดหรือเลือกปฏิบัติไม่ได้เลยเพราะมาตรา 29 และมาตรา 30 ได้มีการบัญญัติถึงการจำกัดสิทธิ และเสรีภาพ และการเลือกปฏิบัติไว้ โดยการจำกัดสิทธิ และเสรีภาพจะต้องกระทำโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้ และจะต้องกระทำโดยเท่าที่จำเป็นและไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ นอกจากนี้ ยังจะต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป โดยไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือแก่	มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 29 และ มาตรา 30

บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ส่วนการเลือกปฏิบัติจะต้องเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมเท่านั้น จึงจะกระทำไม่ได้ตามมาตรา 30 แต่ถ้าเป็นการเลือกปฏิบัติที่เป็นธรรม ก็สามารถกระทำได้

พระราชบัญญัติประกันสังคมฯ มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่งเป็น บทบัญญัติที่กำหนดเงื่อนไขและเงื่อนเวลาที่เกี่ยวกับการเกิดสิทธิที่จะได้รับประโยชน์ทดแทน และเงื่อนเวลาการขอรับประโยชน์ทดแทน หรือการสิ้นสิทธิประโยชน์ทดแทน จึงถือเป็นการจำกัดสิทธิของลูกจ้างผู้ประกันตน และเป็นบทบัญญัติที่มีลักษณะต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติว่า "สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ" และต้องด้วยมาตรา 29 วรรคหนึ่ง เพราะเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะที่จำกัดสิทธิของบุคคลตามหลักการทั่วไปที่รัฐธรรมนูญรับรอง แต่ก็เป็นข้อยกเว้นของมาตราดังกล่าว เนื่องจากพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อสร้างหลักประกันให้แก่ลูกจ้างและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องโดยการจัดตั้งกองทุน เพื่อช่วยเหลือกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย กรณีทุพพลภาพ กรณีตาย กรณีคลอดบุตร กรณีสงเคราะห์บุตร หรือกรณีชราภาพ จึงเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ และเท่าที่จำเป็น

ที่ผู้ร้องอ้างว่า เงื่อนไขการยื่นคำร้องขอรับประโยชน์ทดแทนซึ่งกฎหมายบัญญัติให้ต้องยื่นขอรับภายในระยะเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่มีสิทธิขอรับ ควรแปลให้เป็นคุณแก่ลูกจ้างโดยนับตั้งแต่วันที่ลูกจ้างได้รู้ นั้น เห็นว่าการรู้หรือไม่รู้ถึงสิทธิของลูกจ้างแต่ละคนหากเกิดข้อโต้แย้งขึ้นก็เป็นข้อเท็จจริงที่ยากต่อการพิสูจน์ และอาจทำให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบกันได้ การกำหนดระยะเวลายื่นคำร้องขอรับประโยชน์ทดแทนภายในหนึ่งปีตามที่กฎหมายกำหนด จึงเป็นธรรมแก่ลูกจ้างทุกคน อีกทั้งหากลูกจ้างผู้ประกันตนมีเหตุจำเป็นจนไม่สามารถจะปฏิบัติตามกำหนดเวลานั้นได้ ก็อาจยื่นคำร้องก่อนสิ้นกำหนดเวลานั้นเพื่อขอขยายหรือเลื่อนกำหนดเวลาออกไปได้ตามความจำเป็นแก่กรณี ตามมาตรา

	84 ทวิ ดังนั้น เงื่อนไขดังกล่าวจึงไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิ และเสรีภาพของบุคคล และมีผลบังคับเป็นการทั่วไปมิได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจงนอกจากนี้ ลูกจ้างผู้ประกันตนทุกคนจะต้องผูกผันตนตามเงื่อนไขของกฎหมายอย่างเดียวกันทุกคน จึงไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 จึงวินิจฉัยว่า มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 29 และมาตรา 30	
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	พิจารณาแล้ว เห็นว่า พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มีหลักการและวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหลักประกันในการดำรงชีวิตให้แก่ลูกจ้างและบุคคลอื่นโดยการจัดตั้งกองทุนประกันสังคมขึ้นเพื่อให้การสงเคราะห์และช่วยเหลือซึ่งในปัจจุบันให้ความคุ้มครองใน 6 กรณี ซึ่งรวมทั้งในกรณีคลอดบุตร และสงเคราะห์บุตรด้วย สำหรับ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 4 และมาตรา 26 แห่งรัฐธรรมนูญ นั้น หมายถึง ถ้าหากมีการกระทำใดที่เป็นการละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพเกิดขึ้น รัฐจะต้องให้ความคุ้มครองโดยทำให้การละเมิดนั้นหมดไป ในทำนองเดียวกัน การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญด้วย ซึ่งมิได้หมายความว่า รัฐต้องรับรอง หรือเคารพ หรือไม่ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ แต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่รัฐยังต้องคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะ และเหตุผลอื่น ๆ ประกอบด้วย เมื่อสิทธิประโยชน์ซึ่งต้องจ่ายจากกองทุนเกิดขึ้นโดยการสะสมทุนของฝ่ายลูกจ้าง ฝ่ายนายจ้างและฝ่ายรัฐบาล มิใช่	พระราชบัญญัติประกันสังคมฯ มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 29 และมาตรา 30

จากฝ่ายลูกจ้างผู้ประกันตนแต่เพียงฝ่ายเดียว สิทธิการรับประโยชน์ทดแทนจึงต้องมีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่เหมาะสม ซึ่งแตกต่างกันในแต่ละประเภทของการสงเคราะห์ลูกจ้าง โดยการคลอดบุตรมีการกำหนดให้จ่ายเงินสมทบเข้ากองทุน และระยะเวลาไว้ จึงจะเกิดสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนได้

ดังนั้น การกำหนดเงื่อนไขและเงื่อนเวลาตามพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง จึงไม่ใช่การปฏิบัติที่ไม่สมควรกับความเป็นมนุษย์ของผู้ประกันตนแต่อย่างใด และมิใช่การละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ประกันตนอีกด้วย บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว จึงหาได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 และมาตรา 26 ไม่

การที่โจทก์อ้างว่า พระราชบัญญัติประกันสังคมฯ มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง เป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนที่บังคับให้ลูกจ้างเป็นผู้ประกันตน จึงควรแปลกฎหมายให้เป็นคุณแก่ลูกจ้าง โดยการยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทน ภายใน 1 ปี ควรนับแต่วันที่ลูกจ้างได้รู้การกำหนดเงื่อนไขเพื่อก่อให้เกิดสิทธิประโยชน์ และการกำหนดเงื่อนเวลาขอใช้สิทธิประโยชน์ หรือการสิ้นสิทธิประโยชน์ตามพระราชบัญญัติดังกล่าว การแปลว่า โจทก์มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทน ภายใน 1 ปี นับแต่วันที่มีสิทธิขอรับประโยชน์ทดแทนคือวันคลอดบุตร จึงขัดรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 นั้น

เห็นว่า การรู้หรือไม่รู้ถึงสิทธิของลูกจ้างแต่ละคน หากเกิดข้อโต้แย้งขึ้นก็เป็นข้อเท็จจริงที่ต้องพิสูจน์ และอาจทำให้เกิดการได้เปรียบและเสียเปรียบกันได้ การกำหนดระยะเวลายื่นคำร้องขอรับประโยชน์ทดแทนภายในหนึ่งปีตามกฎหมายกำหนด จึงเป็นธรรมแก่ลูกจ้างทุกคน ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติ ทั้งกรณีถ้ามีเหตุจำเป็นอาจมีการขอขยายระยะเวลาได้ตามมาตรา 84 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ เงื่อนไขตามกฎหมายดังกล่าวไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพของบุคคล และมีผลบังคับเป็นการทั่วไป มิได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจงแต่

	อย่างใด พระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 29 และมาตรา 30	
9. นายสุจิต บุญบงการ	พิจารณาแล้ว เห็นว่า มาตรา 56 และมาตรา 65 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 29 และมาตรา 30 เนื่องจากสิทธิตามมาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง เป็นสิทธิของลูกจ้างที่กฎหมายประกันสังคมได้ให้ไว้กับลูกจ้างที่เป็นผู้ประกันตน เป็นสิทธิที่จะได้รับประโยชน์ทดแทนจากการคลอดบุตร มิใช่เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญ แต่เป็นสิทธิที่กฎหมายกำหนดให้ไว้กับลูกจ้าง ซึ่งเป็นสิทธิที่เพิ่มเติมจากสิทธิที่รัฐธรรมนูญได้รับรองไว้ ดังนั้น สิทธิตามที่กฎหมายได้ให้ไว้ให้ผู้ประกันตนขอรับสิทธิตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ จึงไม่ถือว่าเป็นการจำกัดสิทธิที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้แต่อย่างใด ไม่ได้เป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และละเมิดความเท่าเทียมกันของบุคคลในการได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายแต่อย่างใด ด้วยเหตุผลข้างต้น มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 29 และมาตรา 30	มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และ มาตรา 65 วรรคหนึ่ง แห่ง พระราช บัญญัติ ประกัน สังคมฯ ไม่ขัด หรือแย้ง ต่อรัฐ ธรรมนูญฯ
10. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	พิเคราะห์แล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา 4 บัญญัติถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของบุคคลจะต้องได้รับความคุ้มครอง มาตรา 26 บัญญัติว่า การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ มาตรา 29 บัญญัติว่า การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่ รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ และมาตรา 30 บัญญัติว่า บุคคลย่อมเสมอกันและได้รับความ คุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน	พระราช บัญญัติ ประกัน สังคมฯ ซึ่งแก้ไข เพิ่มเติม โดย

	ส่วนเงื่อนไขและเงื่อนเวลาตามพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ มาตรา 65 วรรคหนึ่ง และมาตรา 56 วรรคหนึ่งนั้น บัญญัติว่า ผู้ประกันตนจะมีสิทธิได้รับประโยชน์ในกรณีคลอดบุตรสำหรับตนเองหรือภริยานั้น ผู้ประกันตนจะต้องได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่าเจ็ดเดือน และจะต้องยื่นคำขอรับประโยชน์ภายใน 1 ปีนับแต่วันที่มีสิทธิขอรับประโยชน์นั้น จะเห็นได้ว่าสิทธิของผู้ประกันตนหรือภริยาที่จะได้รับประโยชน์จากกรณีคลอดบุตรเป็นสิทธิที่เกิดขึ้นจากพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ และเป็นสิทธิที่มีเงื่อนไขและเงื่อนเวลาคือจะต้องได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่าเจ็ดเดือนและจะต้องยื่นขอรับประโยชน์ภายใน 1 ปีนับแต่วันที่มีสิทธิ หากไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือเงื่อนเวลาดังกล่าว ก็ย่อมจะไม่ได้รับสิทธินั้น การที่ผู้ร้องมิได้ยื่นขอใช้สิทธิภายในกำหนด ผู้ร้องย่อมเสียสิทธินั้นไป การกำหนดเงื่อนไขและเงื่อนเวลา ดังกล่าวไม่ใช่เรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิในการได้รับประโยชน์กรณีคลอดบุตรตามพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ ไม่ใช่สิทธิของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ คือรัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติรับรองว่า บุคคลที่คลอดบุตรจะได้สิทธิประโยชน์อย่างไรบ้าง สิทธิที่จะได้รับประโยชน์จากการคลอดบุตรตามที่ผู้ร้องเรียกร้อง จึงไม่ใช่สิทธิที่รัฐธรรมนูญต้องคุ้มครอง พระราชบัญญัติประกันสังคมฯ สามารถที่จะกำหนดให้สิทธิดังกล่าวมีเงื่อนไขและเงื่อนเวลาได้ จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 29 และมาตรา 30	พระราชบัญญัติประกันสังคมฯ มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 29 และ มาตรา 30
11. นายอนันต์ เกตุวงศ์	พิจารณาแล้ว เห็นว่า สิทธิประโยชน์ตามมาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ของพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 เป็นสิทธิประโยชน์ในลักษณะของสวัสดิการเพื่อช่วยเหลือด้านการเงินแก่ลูกจ้างหรือสมาชิกในเรื่องการคลอดบุตรเท่านั้น ไม่ได้เป็นสิทธิหรือเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 29 และมาตรา 30 แต่ประการใด และการกำหนดเงื่อนไขบางอย่างไว้ เช่น กำหนด	มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และ มาตรา 65 วรรคหนึ่งแห่งพระราช

	เวลาให้ยื่นขอรับประโยชน์ทดแทนภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่มีสิทธิขอรับประโยชน์ทดแทน อันเป็นกรอบเวลาเพื่อให้ทุกคนได้ปฏิบัติเพื่อความสะดวกรวดเร็วตามหลักการบริการและการบริหารโดยทั่วไปเท่านั้น ซึ่งไม่เป็นสาระที่เกี่ยวกับสิทธิ และเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ จึงวินิจฉัยว่า มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 29 และมาตรา 30	บัญญัติประกันสังคมฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
12. นายอมร รักษาสัตย์	เห็นว่า 1) รัฐธรรมนูญ มาตรา 4 ระบุว่า "ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง" นั้น เห็นได้ว่า ศักดิ์ศรี สิทธิ และเสรีภาพของบุคคลย่อมไม่เหมือนกับสิทธิประโยชน์ของลูกจ้าง ในกรณีการประกันสังคม เพราะเป็นมาตรการทางสังคมของรัฐบาลที่จะให้รัฐบาล นายจ้าง ลูกจ้างช่วยกันออกเงินสมทบเป็นกองทุนประกันสังคม โดยจะต้องมีการคิดคำนวณว่าแต่ละฝ่ายควรจะจ่ายเงินสมทบเท่าใด และกองทุนที่ตั้งขึ้นแล้วมีวงเงินจะจ่ายประโยชน์ทดแทนในเรื่องใดได้บ้างในอัตราเท่าใด ภายใต้เงื่อนไขอย่างไรบ้าง กล่าวอีกนัยหนึ่งว่า เรื่องนี้เหมือนกับเรื่องการประกันภัยที่ต้องเรียกเก็บเบี้ยประกันจากผู้เอาประกัน แต่ผู้เอาประกันจะได้รับผลประโยชน์ทดแทนเมื่อเกิดภัยขึ้นตามเงื่อนไขของการประกันแต่ละประเภท ถ้าผู้เอาประกันทำผิดเงื่อนไขบริษัทประกันภัยก็จะไม่จ่ายให้ ดังกรณีที่กล่าวอ้างมาตรา 56 วรรคหนึ่ง กำหนดเงื่อนไขว่า การประกันนี้ครอบคลุมกี่กรณีและให้ยื่นขอรับประโยชน์ภายใน 1 ปี ทั้งนี้เงื่อนไขนี้มีอยู่ในกฎหมายมาตั้งแต่ปี 2533 ซึ่งลูกจ้างไม่อาจปฏิเสธไม่รู้ไม่ได้ ส่วนมาตรา 65 วรรคหนึ่ง กำหนดเงื่อนไขว่าผู้ประกันตนจะรับประโยชน์กรณีคลอดบุตรสำหรับตนเองหรือผู้อื่น คือใครบ้าง และกำหนดว่าจะต้องเคยจ่ายเงินสมทบมาอย่างน้อย 7 เดือนในช่วง 15 เดือนก่อนวันรับบริการทางการแพทย์ ทั้งนี้ก็เพื่อป้องกันมิให้ลูกจ้างเรียกร้องขอรับประโยชน์ โดยตนเองยังไม่จ่ายเงิน	พระราชบัญญัติประกันสังคมฯ มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และ มาตรา 65 วรรคหนึ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 29 และ

	สมทบครบ 7 เดือน อันเป็นการเอาเปรียบผู้เอาประกันคนอื่นและจากรัฐและนายจ้างที่ต้องจ่ายเงินสมทบกองทุนนี้ เงื่อนไขตามมาตรา 56 และมาตรา 65 นี้ ก็เป็นเงื่อนไขของกฎหมายประกันสังคมซึ่งใช้กับความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ-นายจ้าง-ลูกจ้าง ที่ใช้กันเป็นสากลแล้ว ไม่ใช่กรณีเกี่ยวกับศักดิ์ศรี สิทธิและเสรีภาพของบุคคลทั่วไป ตามความหมายในรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 และรัฐธรรมนูญ มาตรา 64 กล่าวถึงว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐประเภทต่าง ๆ รวมถึงลูกจ้างขององค์การของรัฐมีสิทธิและเสรีภาพเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดโดยกฎหมายในเรื่องต่าง ๆ เช่น สมรรถภาพ นั่นก็คือ ลูกจ้างได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายประกันสังคมสูงกว่าบุคคลธรรมดา ดังนั้น จึงต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขของการรับสิทธิประโยชน์ในแต่ละกรณีด้วยซึ่งไม่เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของบุคคลทั่วไป อนึ่ง เงื่อนไขที่ควบคู่ไปกับสิทธินั้นเป็นของธรรมดา เพราะไม่อาจจะมีสิทธิโดยไม่มีเงื่อนไขได้ เช่น ข้าราชการที่ใช้สิทธิเบิกค่ารักษาพยาบาลก็ต้องเบิกภายใน 1 ปี หรือผู้ที่ถูกรางวัลสลากกินแบ่งรัฐบาลก็ต้องไปรับเงินภายใน 2 ปี หากพ้นกำหนดก็ขอรับเงินไม่ได้ ในหลักวิชานิติศาสตร์ คำว่า "หน้าที่" (Duty) จะเป็นคำที่ใช้ร่วมกับคำว่า "สิทธิ" (Rights) ฉะนั้น เมื่อใดมีเรื่องเกี่ยวกับสิทธิของผู้ใดก็จะมีหน้าที่ผูกพันผู้นั้นกับผู้อื่น หรือบุคคลโดยทั่วไปอย่างสมสัดส่วนกัน (ไม่ใช่มีสิทธิมากแต่หน้าที่น้อย หรือสิทธิน้อยแต่หน้าที่มาก) หน้าที่ในที่นี้รวมถึง เงื่อนไขที่ผูกพันกับการใช้สิทธินั้นด้วย 2) รัฐธรรมนูญ มาตรา 26 กล่าวถึงการใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพนั้น ผู้ร้องไม่สามารถชี้ให้เห็นว่าสำนักงานประกันสังคมปฏิบัติต่อผู้ร้องโดยไม่คำนึงถึงสิ่งเหล่านี้อย่างไร ทั้งการกำหนดเงื่อนไขในมาตรา 56 และมาตรา 65 ก็เป็นการแสดงว่าได้คำนึงถึงประโยชน์ของรัฐ-นายจ้าง-ลูกจ้าง โดยรอบคอบแล้ว 3) รัฐธรรมนูญมาตรา 29 กล่าวถึงการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลว่าให้ทำได้ตามกฎหมายเฉพาะและเท่าที่จำเป็นโดยต้องใช้	มาตรา 30

	บังคับเป็นการทั่วไป ซึ่งจะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 เป็นกฎหมายเฉพาะ และมาตรา 56 และมาตรา 65 ไม่ได้จำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลทั่วไปเลย กลับจะเป็นการที่รัฐให้หลักประกันแก่ลูกจ้างเป็นพิเศษด้วยซ้ำไป เพราะสิทธิ เหล่านี้บุคคลที่ไม่ได้ทำงานเป็นลูกจ้างจะไม่ได้รับ ทั้งเงื่อนไขต่าง ๆ ของการขอรับประโยชน์ทดแทนนั้นก็ใช้กับลูกจ้างทุกคน จึงไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 วรรคสอง 4) รัฐธรรมนูญ มาตรา 30 กล่าวถึงความเสมอภาคและการเลือกปฏิบัตินั้นเห็นได้ว่าลูกจ้างกลับเป็นบุคคลที่ได้รับการเลือกปฏิบัติจากรัฐ โดยรัฐให้ความช่วยเหลือและหลักประกันต่าง ๆ แก่ลูกจ้างมากกว่าบุคคลทั่วไปหลายประการทั้งที่เป็นพลเมืองที่มีงานทำแล้ว ซึ่งนับว่าอยู่ในฐานะดีกว่าผู้ไม่มีงานทำซึ่งจะไม่มีใครจ่ายเงินสมทบมาช่วยค่าประกันสังคม นอกจากนี้ พิจารณาได้ว่าสิทธิประโยชน์ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ไม่ใช่สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรอง จึงไม่อาจอ้างขอความคุ้มครองจากรัฐธรรมนูญได้ การขอรับสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายประกันสังคม จึงต้องทำตามเงื่อนไขของกฎหมายดังกล่าว ซึ่งก็ได้มีข้อยกเว้นไว้บ้างแล้ว เช่น การขอยืดเวลาขอรับประโยชน์ทดแทน และการได้รับการทดแทนกรณีคลอดบุตรได้ 2 คน จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 เป็นกฎหมายพิเศษที่รัฐและนายจ้างช่วยออกเงินสมทบให้แก่ลูกจ้างเพื่อให้ลูกจ้างมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนจากกองทุนในเรื่องต่าง ๆ ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ จึงไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 29 และมาตรา 30 ซึ่งมุ่งรับรองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลโดยทั่วไปในเรื่องต่าง ๆ ตามที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ ทั้งนี้ บุคคลทั่วไปก็ไม่มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 แต่อย่างใด	
13. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	คดีมีปัญหาต้องพิจารณาวินิจฉัย 2 ข้อ ดังนี้ <u>ปัญหาข้อแรก</u> พระราชบัญญัติประกันสังคมฯ มาตรา 56	พระราชบัญญัติ

	วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 และมาตรา 26 หรือไม่ พิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้ร้องเป็นผู้ประกันตนตามพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 ตามมาตรา 33 คือเป็นผู้มีอายุระหว่าง 15 ปีบริบูรณ์ถึง 60 ปีบริบูรณ์ ผู้ร้องได้ออกเงินสมทบกองทุนเพื่อการจ่ายประโยชน์ทดแทนในกรณีคลอดบุตร ตามอัตราที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงกำหนดอัตราเงินสมทบกองทุนประกันสังคม พ.ศ. 2543 ข้อ 2 (1) และผู้ร้องได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่าเจ็ดเดือนภายในสิบห้าเดือนก่อนคลอดบุตร (ตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง) ซึ่งเป็นไปตามเงื่อนไขที่ได้รับความคุ้มครอง สำหรับประโยชน์ทดแทนตามกฎหมายประกันสังคมสำหรับผู้ประกันตนตามมาตรา 33 และตามมาตรา 39 (เฉพาะกรณีคลอดบุตร) ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีคลอดบุตรสำหรับตนเองหรือภริยา การยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทน ผู้ประกันตน หรือผู้มีสิทธิอื่นที่มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนตามที่พระราชบัญญัติประกันสังคมฯ กำหนดจะต้องยื่นคำร้องขอรับประโยชน์ทดแทนต่อสำนักงานประกันสังคม ภายใน 1 ปี นับแต่วันที่มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทน (มาตรา 56 วรรคหนึ่ง) ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 เป็นบทบัญญัติที่รับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคล ตามมาตรา 26 บัญญัติถึงการใช้อำนาจขององค์กรของรัฐว่าการใช้อำนาจขององค์กรต่าง ๆ นั้น ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติรับรองไว้ เกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้น หมายถึง การปฏิบัติที่แตกต่างออกไป เช่น มนุษย์จะปฏิบัติต่อกัน หรือปฏิบัติตนให้อยู่เหนือกว่าบุคคลอื่น โดยเห็นว่าเป็นคนต่างเชื้อชาติหรือสัญชาติไม่ได้ สิทธิหรือเสรีภาพที่เรามีอยู่และที่จะใช้จะต้องไม่กระทบกระเทือนสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น การที่เรามีสิทธินั้นก็มีหน้าที่ตามไปด้วย พระราชบัญญัติประกันสังคมเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหลักประกันให้แก่ลูกจ้างและบุคคลอื่นโดย	ประกันสังคมฯ มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และ มาตรา 65 วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 29 และ มาตรา 30

การจัดตั้งกองทุนประกันสังคม และให้ฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องออกเงินสมทบเข้ากองทุนและเมื่อผู้ประกันตนประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย ทุพพลภาพ ตาย คลอดบุตร สงเคราะห์บุตร หรือชราภาพ ผู้ประกันตนหรือบุคคลอื่นจะได้รับประโยชน์ทดแทนตามที่กฎหมายกำหนด

สำหรับกรณีคลอดบุตรผู้ประกันตนซึ่งต้องหยุดงานเพื่อการคลอดบุตรให้ได้รับเงินสงเคราะห์หยุดงานเพื่อการคลอดบุตรไม่เกินสองครั้ง เป็นการเหมาจ่ายในอัตราครั้งละร้อยละห้าสิบของค่าจ้างเป็นเวลาเก้าสิบวัน และได้รับเงินค่าคลอดบุตรด้วย โดยกฎหมายกำหนดเงื่อนเวลาการใช้สิทธิรับประโยชน์ทดแทนว่าผู้มีสิทธิจะต้องยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนภายในระยะเวลา 1 ปี นับแต่วันที่มีสิทธิขอรับประโยชน์ทดแทน ตามมาตรา 56 วรรคหนึ่ง เป็นการกำหนดเวลาให้ใช้สิทธิขอรับประโยชน์ทดแทนไม่ได้ทำให้ผู้ร้องเสียศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์แต่อย่างใด การกำหนดเงื่อนไขและเงื่อนเวลาตามพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ไม่ใช่การปฏิบัติที่ไม่สมควรกับความเป็นมนุษย์ของผู้ประกันตนตามความหมายของคำว่า "ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์" และมิใช่การละเมิดต่อสิทธิ และเสรีภาพของผู้ประกันตนแต่อย่างใด พระราชบัญญัติประกันสังคมฯ มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 และมาตรา 26

<u>ปัญหาข้อ 2</u> พระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 29 และมาตรา 30 หรือไม่

พิจารณาแล้ว เห็นว่า พระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่กำหนดเงื่อนไขและกำหนดเงื่อนเวลาในการที่ผู้ประกันตนจะขอรับประโยชน์ทดแทน หากไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือหากผู้มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนไม่ใช้สิทธิขอรับประโยชน์ทดแทนภายในกำหนดเวลาที่กฎหมายกำหนด ก็หมดสิทธิที่จะได้รับประโยชน์ทดแทน

กรณีตามมาตรา 29 และมาตรา 30 รัฐธรรมนูญให้ความ

	คุ้มครองในสิทธิ และเสรีภาพของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองอย่างเท่าเทียมกัน แต่ไม่ได้หมายความว่า สิทธิ และเสรีภาพทุกอย่างที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้จะมีการจำกัดหรือเลือกปฏิบัติไม่ได้เลย เพราะมาตรา 29 และมาตรา 30 ได้มีการบัญญัติถึงการจำกัดสิทธิ และเสรีภาพ และการเลือกปฏิบัติไว้ โดยการจำกัดสิทธิ และเสรีภาพจะต้องกระทำโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้ และจะต้องกระทำโดยเท่าที่จำเป็นและไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิ และเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้ นอกจากนี้ยังจะต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป โดยไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ส่วนการเลือกปฏิบัติจะต้องเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมเท่านั้น พระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่งต้องด้วยมาตรา 29 วรรคหนึ่ง เพราะเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะที่จำกัดสิทธิของบุคคลตามหลักการทั่วไปที่รัฐธรรมนูญรับรอง ซึ่งโดยหลักการและเหตุผลพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อสร้างหลักประกันให้แก่ลูกจ้างและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องโดยการจัดตั้งกองทุน เพื่อช่วยเหลือกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย กรณีทุพพลภาพ กรณีตาย กรณีคลอดบุตร กรณีสงเคราะห์บุตร หรือกรณีชราภาพ จึงเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น การกำหนดระยะเวลายื่นคำร้องขอรับประโยชน์ทดแทนภายในหนึ่งปีก็มีผลใช้บังคับกับลูกจ้างทุกคนเป็นการทั่วไป พระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 29 และมาตรา 30	

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 3/2546 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 13 คน (คะแนนเสียง 13 : 0)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล				
ตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 13 คน	**ประเด็นหลัก** พรบ. ประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พรบ. ประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 29 และมาตรา 30 หรือไม่		**คำวินิจฉัย** พรบ. ประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 56 วรรคหนึ่ง และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พรบ. ประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 29 และมาตรา 30	
	ไม่ขัดต่อ รธน.	ขัดต่อ รธน.	ไม่ขัดต่อ รธน. (ชอบด้วย รธน.)	ขัดต่อ รธน. (ไม่ชอบด้วย รธน.)
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	✓		✓	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	✓		✓	
3. นายจุมพล ณ สงขลา			✓☆	
4. พลโท จุล อติเรก☆☆	✓		✓	
5. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	✓		✓	
6. นายผัน จันทรปาน	✓		✓	
7. นายมงคล สระฏัน	✓		✓	
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	✓		✓	
9. นายสุจิต บุญบงการ	✓		✓	
10. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	✓		✓	
11. นายอนันต์ เกตุวงศ์	✓		✓	
12. นายอมร รักษาสัตย์	✓		✓	
13. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	✓		✓	
รวม	12	0	13	0

☆ คำโต้แย้งของผู้ร้องตามคำร้องไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย จึงไม่รับไว้พิจารณา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคสอง

☆☆ พลโท จุล อติเรก ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ปฏิบัติหน้าที่ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

4. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 4/2546

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 4/2546 (วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2546) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ส่งคำโต้แย้งของจำเลยในคดีแพ่ง (นายวรเกียรติ ตรองตรง) ซึ่งเป็นผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 กรณีพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่

(พิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 มาตรา 29 มาตรา 233 และมาตรา 271 หรือไม่)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ส่งคำโต้แย้ง ลงวันที่ 12 ตุลาคม 2544 ของจำเลยในคดีแพ่ง (นายวรเกียรติ ตรองตรง) ซึ่งเป็นผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 มาตรา 29 มาตรา 233 และมาตรา 271 หรือไม่
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	กองทุนรวมไทยรีสตรัคเจอริ่ง เป็นโจทก์ฟ้องผู้ร้องเป็นจำเลย ในความผิดฐานโอนสิทธิเรียกร้อง กู้ยืมเงิน และบังคับจำนองว่าจำเลยได้กู้ยืมเงินจาก บริษัท เงินทุนหลักทรัพย์เอกพัฒน์ จำกัด (มหาชน) โดยได้จดทะเบียนจำนองที่ดินเป็นประกันการชำระหนี้ภายหลังจากรับเงินกู้ไปแล้ว จำเลยผิดนัดไม่ผ่อนชำระหนี้ให้แก่บริษัท เงินทุนหลักทรัพย์เอกพัฒน์ จำกัด (มหาชน) ต่อมาโจทก์ได้รับซื้อและรับโอนสิทธิเรียกร้องในหนี้สินที่จำเลยมีอยู่กับบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์เอกพัฒน์ จำกัด (มหาชน) ซึ่งถูกระงับการดำเนินกิจการตามคำสั่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง จากองค์การเพื่อการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ปรส.) ผู้ดำเนินการขายทรัพย์สินเพื่อชำระบัญชีของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ดังกล่าว

		โดยอาศัยอำนาจตามพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 และพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 โจทก์จึงเป็นผู้รับโอนสิทธิเรียกร้องในหนี้สินที่จำเลยมีต่อบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ดังกล่าวโดยชอบด้วยกฎหมาย และได้มีหนังสือทวงถามให้จำเลยชำระหนี้ภายในกำหนด แต่จำเลยเพิกเฉย โจทก์จึงฟ้องจำเลยเป็นคดีนี้ จำเลยยื่นคำให้การว่า โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง เพราะองค์การเพื่อการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ปรส.) ไม่ใช่เจ้าหนี้ของจำเลย ปรส. จึงไม่มีอำนาจโอนสิทธิเรียกร้องตามสัญญากู้ยืมเงินให้โจทก์ และยื่นคำร้องต่อศาลแพ่งกรุงเทพใต้ เพื่อขอให้ส่งศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 30 ทวิ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 มาตรา 29 มาตรา 233 และมาตรา 271
	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	1) ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 24/2545 ลงวันที่ 4 มิถุนายน 2545 วินิจฉัยไว้แล้วว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ <u>มาตรา 29</u> จึงไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำอีก 2) ประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยคงมีเพียงว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 มาตรา 233 และมาตรา 271 หรือไม่ 3) พิจารณาแล้วเห็นว่า ที่ผู้ร้องอ้างว่าพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ มาตรา 30 ทวิ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 นั้น ผู้ร้องไม่ได้อ้างว่าขัดหรือแย้งอย่างไร และรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 เป็นบทบัญญัติที่ให้ใช้ในกรณีที่ไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญบังคับแก่กรณีใด แต่กรณีตามคำร้องที่อ้างว่า มาตรา 30 ทวิ เป็นบทบัญญัติจำกัดสิทธิแห่งกรรมสิทธิ์ใน

		ทรัพย์สิน และจำกัดสิทธิในการต่อสู้คดีอันเป็นการกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิของผู้ร้องนั้น ก็เป็นการอ้างว่า ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญในเรื่องสิทธิของบุคคลอันเกี่ยวด้วยทรัพย์สิน ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 วรรคหนึ่ง มีบทบัญญัติเรื่องสิทธิดังกล่าวไว้แล้ว มิใช่เป็นกรณีไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้บังคับแก่กรณีใด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 ดังนั้น พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน ฯ มาตรา 30 ทวิ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ <u>มาตรา 7</u> ในส่วนนี้ ศาลรัฐธรรมนูญโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างมากวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ มาตรา 30 ทวิ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 ส่วนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างน้อยเห็นว่า มิใช่กรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องนำบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 มาวินิจฉัยแต่อย่างใด จึงไม่รับวินิจฉัยในประเด็นนี้ 4) ส่วนที่ผู้ร้องอ้างว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบัน การเงินฯ มาตรา 30 ทวิ มีผลเป็นการตั้ง "คณะบุคคลที่ไม่ใช่ศาล" ให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเช่นเดียวกับศาลอันเป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 233 และมาตรา 271 นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 233 บัญญัติให้อำนาจในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาล และมาตรา 271 บัญญัติให้ศาลยุติธรรมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวง เว้นแต่คดีที่รัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลอื่น ส่วนพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ มาตรา 30 ทวิ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีการขายทรัพย์สินเพื่อชำระบัญชี โดยให้คณะกรรมการ ปรส. มีอำนาจพิจารณาคำคัดค้านของลูกหนี้ บุคคลภายนอกที่ได้ให้ประกันหนี้เดิม และบุคคลซึ่งมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินที่จะขายที่มีข้อต่อสู้เกี่ยวกับทรัพย์สินที่จะขาย ซึ่งหากคณะกรรมการ ปรส. ไม่รับคำคัดค้านแล้วเกิดความเสียหายภายหลังการประมูล บุคคลเหล่านั้นมีสิทธิเรียกค่าเสียหายจาก ปรส. ได้ และหากบุคคลเหล่านั้น ไม่เห็นด้วยกับ

		การพิจารณาค่าเสียหายของ ปรส. ยังมีสิทธิเสนอคดีต่อศาลได้ตามมาตรา 30 จัตวา คณะกรรมการ ปรส. จึงมิได้นำอำนาจพิจารณาพิพากษาอรรถคดีไปจากศาลและมิได้เป็นการตั้งศาลขึ้นใหม่เพื่อพิจารณาพิพากษาคดีใดคดีหนึ่งโดยเฉพาะ เฉพาะส่วนนี้ ศาลรัฐธรรมนูญโดยมติเอกฉันท์วินิจฉัยว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ มาตรา 30 ทวิ ไม่ขัดหรือแย้งต่อหรัฐธรรมนูญ <u>มาตรา 233 และมาตรา 271</u>
	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	1) รัฐธรรมนูญ มาตรา 7 มาตรา 29 มาตรา 233 มาตรา 271 2) พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4
2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 มาตรา 29 มาตรา 233 และมาตรา 271 หรือไม่
3. คำวินิจฉัย	จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 มาตรา 29 มาตรา 233 และมาตรา 271	
4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยโดยมติ 13 คน (คะแนนเสียง 13 : 0) โดยวินิจฉัยว่า 1.1) ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 24/2545 ลงวันที่ 4 มิถุนายน 2545 วินิจฉัยไว้แล้วว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ **มาตรา 29** จึงไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำอีก (คะแนนเสียง 13 : 0) 1.2) พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ มาตรา 30 ทวิ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 จำนวน 10 คน และวินิจฉัยว่า มิใช่กรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องนำบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ **มาตรา 7** มาวินิจฉัยแต่อย่างใด จึงไม่รับวินิจฉัยในประเด็นนี้ จำนวน 3 คน (คะแนนเสียง 10 : 3)	

	ในจำนวน 3 คน ที่ได้วินิจฉัยว่า ไม่รับวินิจฉัยในประเด็นนี้ หรือ ให้ยกคำร้อง ถือว่าเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรืออยู่ในกลุ่มเดียวกับกลุ่มที่วินิจฉัยว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ มาตรา 30 ทวิ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 อีกทั้งการวินิจฉัยเช่นนี้ หมายถึง ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น หรือทุกอย่างเป็นไปเหมือนเดิม และเมื่อนำไปใส่ไว้ใน "ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 4/2546" ข้างท้ายเพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ ได้จัดอยู่ในกลุ่ม "ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ (ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ)" คะแนนเสียงในที่สุด จึงเป็น 13 : 0 1.3) พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ มาตรา 30 ทวิ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ **มาตรา 233 และมาตรา 271** โดยมติเป็นเอกฉันท์ (คะแนนเสียง 13 : 0) 2) เริ่มวันที่ 12 ตุลาคม 2544 แล้วเสร็จ วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2546 รวม 1 ปี 4 เดือน 15 วัน 3) การวางบรรทัดฐาน พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ มาตรา 30 ทวิ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 มาตรา 233 และมาตรา 271 4) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 120 ตอนที่ 125 ก วันที่ 22 ธันวาคม 2546 ซึ่งเท่ากับ 9 เดือน 25 วัน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2546) 5) พลโท จุล อติเรก ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ปฏิบัติหน้าที่ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ 6) นายอนันต์ เกตุวงศ์ เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัยเป็นคำวินิจฉัยสุดท้ายก่อนพ้นจากตำแหน่ง ในวันที่ 8 เมษายน 2546 นายอนันต์ เกตุวงศ์ ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัยคำวินิจฉัยที่ 5/2546 (วันที่ 18 มีนาคม 2546) คำวินิจฉัยที่ 6/2546 (วันที่ 27 มีนาคม 2546) และคำวินิจฉัยที่ 7/2546 (วันที่ 27 มีนาคม 2546)

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 4/2546 (วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2546) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 13 คน เรื่อง ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ส่งคำโต้แย้งของจำเลยในคดีแพ่ง (นายวรเกียรติ ตรองตรง) ซึ่งเป็นผู้ร้อง กรณีพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คือ **พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 มาตรา 29 มาตรา 233 และมาตรา 271 หรือไม่**

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	**1. รัฐธรรมนูญ บัญญัติไว้ว่า** **"<u>มาตรา 7</u> ในเมื่อไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้บังคับแก่กรณีใด ให้วินิจฉัยกรณีนั้นไปตามประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข"** **"<u>มาตรา 233</u> การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาลซึ่งต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์"** **"<u>มาตรา 271</u> ศาลยุติธรรมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวง เว้นแต่คดีที่รัฐธรรมนูญ นี้หรือกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลอื่น"** **2. พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 บัญญัติไว้ดังนี้** **"<u>มาตรา 30 ทวิ</u> ในการขายทรัพย์สินเพื่อชำระบัญชีบริษัทที่ถูกระงับการดำเนินกิจการ ตามมาตรา 30 ให้องค์การดำเนินการประกาศรายการพร้อมด้วยรายละเอียดตามสมควรของทรัพย์สิน ที่จะขาย วัน เวลา และสถานที่ที่จะขายทรัพย์สินนั้นล่วงหน้าก่อนกำหนดวันขายไม่น้อยกว่าสิบห้า**	พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่

	วันโดยปิดประกาศรายการและรายละเอียดไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานขององค์การ โฆษณาในระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และโฆษณาในหนังสือพิมพ์รายวันอย่างน้อยหนึ่งฉบับเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสามวัน **การประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้ถือเป็นการบอกกล่าวการโอนทรัพย์สินแก่ลูกหนี้ บุคคลภายนอกที่ได้ให้ประกันหนี้เดิมและบุคคลซึ่งมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินที่จะขาย ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีข้อต่อสู้เกี่ยวกับทรัพย์สินที่จะขายนั้น ให้ยื่นคำคัดค้านโดยชี้แจงเหตุผลและหลักฐานที่เกี่ยวข้องต่อคณะกรรมการตามมาตรา 30 ก่อนกำหนดวันขายทรัพย์สินไม่น้อยกว่าสามวันทำการ หากพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าวแล้ว มิได้ยื่นคำคัดค้านการขายทรัพย์สินนั้น ให้ถือว่าลูกหนี้บุคคลภายนอกที่ได้ให้ประกันหนี้เดิมและบุคคลซึ่งมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินที่จะขายได้ให้ความยินยอมกับการโอนทรัพย์สินที่จะขายนั้นแล้ว** **เมื่อคณะกรรมการตามมาตรา 30 ได้รับคำคัดค้านตามวรรคสองแล้ว ให้จัดทำความเห็นพร้อมด้วยเหตุผลเสนอให้คณะกรรมการองค์การพิจารณาวินิจฉัย ถ้าคณะกรรมการองค์การเห็นว่าคำคัดค้านมีเหตุอันสมควรก็ให้ยุติการขายทรัพย์สินนั้นไว้ก่อนจนกว่าจะมีการพิสูจน์สิทธิในทรัพย์สินนั้นเสร็จสิ้น ถ้าเห็นว่าไม่มีเหตุอันสมควรก็ให้ยกคำคัดค้านพร้อมทั้งแจ้งให้ผู้คัดค้านทราบและดำเนินการขายทรัพย์สินนั้นต่อไป แต่ทั้งนี้ไม่ตัดสิทธิผู้เสียหายเพราะการนั้นที่จะใช้สิทธิเรียกร้อง ตามมาตรา 30 จัตวา"** ในการวินิจฉัยประเด็นตามคำร้องนี้จะแยกพิจารณาออกเป็น 2 ประเด็น <u>ประเด็นที่ 1</u> พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 หรือไม่ พิจารณาประเด็นนี้แล้ว เห็นว่า ข้อโต้แย้งของจำเลยที่ว่ามาตรา 30 ทวิ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 รับฟังไม่ได้ เพราะ	2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 มาตรา 29 มาตรา 233 และมาตรา 271

จำเลยไม่ได้ให้เหตุผลเลยว่า ขัดอย่างไร นอกจากนั้น มาตรา 7 ซึ่งบัญญัติว่า "ในเมื่อไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้บังคับแก่กรณีใด ให้วินิจฉัยกรณีนั้นไปตามประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข" ไม่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นในคำร้องเลย ทั้งนี้เพราะรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 ซึ่งบัญญัติไว้ในหมวด 1 บททั่วไป เป็นเรื่องที่บัญญัติขึ้นเพื่ออุดช่องว่างของกฎหมายในกรณีที่บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนี้มิได้บัญญัติหรือกำหนดเนื้อหารายละเอียดครอบคลุมปัญหาหรือสาระสำคัญได้ครบถ้วน และเมื่อจะต้องมีการพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายนั้น หรือเมื่อมีปัญหาที่จะต้องปรับบทบัญญัติกฎหมายเกิดขึ้น แต่ไม่มีกฎหมายบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวไว้อย่างชัดเจน จึงต้องมีบทบัญญัติให้ผู้ใช้กฎหมายไม่ว่าจะเป็นศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอื่นใดก็ตาม ต้องวินิจฉัยกรณีนั้นไปตามประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ดังนั้น จึงถือได้ว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 7 มิใช่บทบัญญัติที่รับรองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่ผู้ร้องจะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ว่า มาตรา 30 ทวิ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 ได้

<u>ประเด็นที่ 2</u> พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 233 และมาตรา 271 หรือไม่

พิจารณาแล้ว เห็นว่า ข้อโต้แย้งของจำเลยรับฟังไม่ได้ เพราะพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ มาตรา 30 ทวิ มิได้มีผลเป็นการตั้ง "คณะบุคคลที่ไม่ใช่ศาล" ให้มีอำนาจทำการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเช่นเดียวกับศาลอันเป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 233 และมาตรา 271

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาเจตนารมณ์ของ มาตรา 30 ทวิ แล้วจะเห็นได้ว่า คณะกรรมการ ปรส. หรือคณะกรรมการที่คณะกรรมการ ปรส. แต่งตั้งขึ้นก็ดี มิได้เป็นศาลและมิได้ทำหน้าที่พิจารณาคดีเช่นศาล ซึ่งตามประเพณีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอำนาจการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาลและต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธย

พระมหากษัตริย์ และศาลทั้งหลายจะต้องตั้งขึ้นก็แต่โดยพระราชบัญญัติ แต่กรณีตามคำร้องนี้มีกฎหมายบัญญัติไว้ชัดเจนแล้ว โดยเฉพาะการจัดตั้ง ปรส. ขึ้นมามิได้มีวัตถุประสงค์ให้ทำหน้าที่แทนศาล แต่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการต่อบริษัทเงินทุน และบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ที่ถูกระงับการดำเนินกิจการเพื่อแก้ไขฟื้นฟู ช่วยเหลือผู้ฝากเงิน เจ้าหนี้ที่สุจริต และการชำระบัญชี ทั้งนี้เป็นไปตามเหตุผลในการประกาศใช้พระราชกำหนดดังกล่าวทั้งสองฉบับ เพื่อให้เกิดความรวดเร็วทันต่อการแก้ไขปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ อีกทั้งบทบัญญัติในพระราชกำหนดดังกล่าวยังมีผลบังคับกับบริษัททุกบริษัทที่ถูกระงับการดำเนินกิจการเท่าเทียมกัน และมิได้เป็นการลิดรอนสิทธิและเสรีภาพของลูกหนี้หรือผู้มีส่วนได้เสีย โดยเฉพาะในเรื่องการขายทรัพย์สินตามพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ ตามมาตรา 30 วรรคห้า มาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี และมาตรา 30 จัตวา เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องการขายทรัพย์สินเพื่อชำระบัญชี การโอนทรัพย์สินที่ขายได้ และยังมีบทบัญญัติคุ้มครองผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินที่จะขายอันสืบเนื่องจากมาตรา 30 ทวิ โดยเห็นได้ว่า ผู้มีส่วนได้เสียสามารถใช้สิทธิได้ในทุกขั้นตอนนับตั้งแต่การคัดค้านการขายทรัพย์สินก่อนวันประมูลขาย หรือหากคณะกรรมการ ปรส. ไม่รับคำคัดค้านและเกิดความเสียหายภายหลังการประมูลขายไปแล้ว ผู้มีส่วนได้เสียก็สามารถเรียกร้องค่าเสียหายต่อ ปรส. ได้ และหาก ปรส. พิจารณาข้อเรียกร้องแล้วผู้เสียหายไม่เห็นด้วยกับผลการพิจารณาก็ยังสามารถเสนอคดีต่อศาลได้อีก ปรส. และคณะกรรมการ ปรส. จึงมิได้เอาอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีไปจากศาลและมิได้เป็นการตั้งศาลขึ้นใหม่ตามรัฐธรรมนูญเพราะการตั้งศาลขึ้นใหม่ต้องทำเป็น "พระราชบัญญัติ" มิใช่การมอบอำนาจไว้ตามกฎหมายอื่น

ดังนั้น พิจารณาแล้ว เห็นว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 233 และมาตรา 271

	จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 มาตรา 29 มาตรา 233 และมาตรา 271	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	พิเคราะห์แล้ว ในเบื้องต้น ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยที่ 24/2545 ลงวันที่ 4 มิถุนายน 2545 ว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 จึงไม่จำต้องวินิจฉัยปัญหาดังกล่าวซ้ำอีก คงมีปัญหาต้องพิจารณาต่อไปว่า มาตรา 30 ทวิ ของพระราชกำหนดดังกล่าว ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 มาตรา 233 และมาตรา 271 หรือไม่ เห็นว่า การประกาศใช้บทบัญญัติ มาตรา 30 ทวิ ดังกล่าว เนื่องจากในขณะนั้นมีความจำเป็นต้องแก้ไขปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างรวดเร็ว และจำเป็นต้องเร่งรัดให้มีการระดมเงินทุนเพื่อเสริมสร้างสภาพคล่องให้เกิดการหมุนเวียนทางการเงินในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งที่ผ่านมาได้มีการตรากฎหมายว่าด้วยการปฏิรูประบบสถาบันการเงินขึ้นเพื่อดำเนินการแก้ไขฟื้นฟูฐานะของสถาบันการเงินที่ถูกระงับการดำเนินกิจการ โดยให้สถาบันการเงินเหล่านั้นจัดทำแผนเพื่อแก้ไขฟื้นฟูฐานะในการดำเนินการให้มั่นคงต่อไป และสำหรับสถาบันการเงินที่ไม่อาจดำเนินการต่อไปได้ ให้องค์การปฏิรูประบบสถาบันการเงินเข้าควบคุมเพื่อชำระบัญชีต่อไป ซึ่งในการชำระบัญชีจำเป็นต้องขายทรัพย์สินของสถาบันการเงินนั้น ฉะนั้น เพื่อมิให้เป็นอุปสรรคในการดำเนินการจำเป็นต้องมีมาตรการเป็นพิเศษผ่อนคลายจากกรณีปกติทั่วไปเพื่อให้องค์การปฏิรูประบบสถาบันการเงินสามารถดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายให้แล้วเสร็จได้โดยเร็ว เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นแก่ผู้ซื้อทรัพย์สินอันเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ไขปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจ ซึ่งหากมาตรการดังกล่าวไม่อาจกระทำได้โดยเร็วจะส่งผลกระทบต่อแผนการระดมเงินทุนเพื่อเสริมสร้างสภาพคล่องใน	พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 7

	ระบบเศรษฐกิจ ปรากฏตามหมายเหตุท้ายพระราชกำหนดดังกล่าว ความตามมาตรา 30 ทวิ ดังกล่าว เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวด้วยขั้นตอนกระบวนการดำเนินการขายทรัพย์สินของบริษัทที่ถูกระงับการดำเนินกิจการที่ไม่อาจแก้ไขหรือฟื้นฟูฐานะได้ อันเป็นบทบัญญัติที่สืบเนื่องมาจากการดำเนินการตามมาตรา 30 ของพระราชกำหนดเดียวกัน ซึ่งเป็นคนละเรื่องกับอำนาจการพิจารณาคดีของศาลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 233 และมาตรา 271 ทั้งไม่เกี่ยวกับปัญหาในเรื่องไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญใช้บังคับอันจะต้องวินิจฉัยกรณีตามประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 แต่อย่างใด คำพิพากษาฎีกาที่ 913/2536 ที่ผู้ร้องอ้างมาในคำร้อง ข้อเท็จจริงไม่ตรงกับเรื่องที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 มาตรา 29 มาตรา 233 และมาตรา 271	มาตรา 29 มาตรา 233 และมาตรา 271
3. นายจุมพล ณ สงขลา	พิเคราะห์แล้ว ตามคำร้องที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ผู้ร้องอ้างว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 มาตรา 29 มาตรา 233 และมาตรา 271 แต่ตามคำร้องไม่ปรากฏเหตุผลชัดแจ้งหรือข้อโต้แย้งว่า มาตรา 30 ทวิ ของพระราชกำหนดดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 อย่างไร ทั้งรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 ก็มิใช่บทบัญญัติเกี่ยวกับการรับรองสิทธิเสรีภาพของบุคคล เป็นเพียงบทบัญญัติเพื่อการตีความอุดช่องว่างของกฎหมายในกรณีที่บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันครอบคลุมไม่ถึงเท่านั้น จึงไม่ชอบที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับพิจารณาวินิจฉัยปัญหาข้อนี้ ส่วนปัญหาที่ว่า มาตรา 30 ทวิ ของพระราชกำหนดดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 หรือไม่ ศาลรัฐธรรมนูญได้	พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราช

	มีคำวินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานไว้แล้วตามคำวินิจฉัยที่ 24/2545 ลงวันที่ 4 มิถุนายน 2545 ว่า มาตรา 30 ทวิ ของพระราชกำหนดดังกล่าวไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 จึงไม่จำต้องพิจารณาวินิจฉัยปัญหานี้อีก คงมีปัญหาที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัยในคดีนี้แต่เพียงว่า มาตรา 30 ทวิ ของพระราชกำหนดดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 มาตรา 233 และมาตรา 271 หรือไม่เท่านั้น ซึ่งผู้ร้องเห็นว่าอำนาจการวินิจฉัยของคณะกรรมการ ปรส. ตามมาตรา 30 ทวิ มีผลเป็นการตั้งคณะบุคคลที่มิใช่ศาลให้มีอำนาจทำการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเช่นเดียวกับศาล จึงขัดต่อมาตรา 233 และมาตรา 271 ของรัฐธรรมนูญ เพราะอำนาจในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาลโดยเฉพาะ เห็นว่า ตามมาตรา 30 ทวิ ลูกหนี้หรือผู้มีส่วนได้เสียสามารถใช้สิทธิโต้แย้งคัดค้านอำนาจหน้าที่ของ ปรส.ได้ทุกขั้นตอนนับแต่การคัดค้านการขายทรัพย์ก่อนวันประกาศขาย หรือหากคณะกรรมการ ปรส. ไม่เห็นด้วยกับการคัดค้านแล้วเกิดความเสียหายขึ้นหลังจากมีการขายทรัพย์ไปแล้ว ลูกหนี้หรือผู้มีส่วนได้เสียก็สามารถเรียกร้องค่าเสียหายต่อ ปรส. ได้ ซึ่งหากผู้เสียหายไม่พอใจการพิจารณาค่าเสียหายของ ปรส. ผู้เสียหายก็สามารถนำคดีขึ้นสู่ศาลได้อีกตามมาตรา 30 จัตวา ของพระราชกำหนดดังกล่าว ปรส. และคณะกรรมการ ปรส. จึงมิใช่ศาลและมิได้เอาอำนาจพิจารณาพิพากษาอรรถคดีไปจากศาลตามที่ผู้ร้องเข้าใจ และมิใช่เป็นการจัดตั้งศาลขึ้นใหม่ตามรัฐธรรมนูญ เพราะศาลจะจัดตั้งขึ้นได้ก็โดยพระราชบัญญัติเท่านั้น ทั้งบทบัญญัติมาตรา 30 ทวิ ก็มิได้ก่อให้เกิดภาระหน้าที่ใด ๆ เพิ่มขึ้นแก่ผู้ร้องในฐานะลูกหนี้ นอกเหนือไปจากข้อตกลงที่มีต่อเจ้าหนี้เดิม จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 มาตรา 233 และ มาตรา 271 ส่วนคำขออื่นไม่จำต้องวินิจฉัยผล	กำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 มาตรา 233 และ มาตรา 271 ส่วนคำขออื่นไม่จำต้องวินิจฉัย

4. พลโท จุล อติเรก	พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา 7 บัญญัติถึงกรณีที่ไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญบังคับแก่กรณีใด แต่ตามคำร้องกล่าวถึงมาตรา 30 ทวิ ซึ่งบัญญัติให้อำนาจองค์การเพื่อการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ปรส.) เกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินของบริษัทที่ถูกระงับการดำเนินกิจการ และรัฐธรรมนูญมาตรา 48 วรรคหนึ่ง ก็บัญญัติเรื่องสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินไว้แล้ว นอกจากนี้ ยังมีรัฐธรรมนูญอีกหลายมาตราที่บัญญัติเกี่ยวกับทรัพย์สิน ซึ่งมิใช่เป็นกรณีไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้บังคับแก่กรณีตามมาตรา 30 ทวิ จึงเห็นว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ มาตรา 30 ทวิ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 และจะนำมาตรา 7 มาใช้กับกรณีตามคำร้องดังกล่าวไม่ได้ด้วย ตามที่ผู้ร้องเห็นว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ มาตรา 30 ทวิ มีผลเป็นการตั้ง "คณะบุคคลที่ไม่ใช่ศาล" มีอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 233 และมาตรา 271 นั้น พิจารณาแล้ว โดยที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 233 บัญญัติให้อำนาจในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาล มาตรา 271 บัญญัติให้ศาลยุติธรรมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวง แต่พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ มาตรา 30 ทวิ บัญญัติเกี่ยวกับวิธีการขายทรัพย์สินเพื่อชำระบัญชี ให้อำนาจคณะกรรมการ ปรส. พิจารณาคำคัดค้านของลูกหนี้ หรือผู้เกี่ยวข้องที่มีข้อต่อสู้เกี่ยวกับทรัพย์สินที่จะขาย แต่มิได้หมายความว่า การพิจารณาของคณะกรรมการ ปรส. เป็นการใช้อำนาจเช่นอย่างศาลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 233 หรือมาตรา 271 เพียงแต่ให้คณะบุคคลดำเนินการในขั้นต้นให้เกิดความรวดเร็วในการจัดการขายทรัพย์สินเท่านั้น โดยยังไม่มีความจำเป็นที่จะต้องนำคดีขึ้นสู่ศาลเสมอไป แต่อย่างไรก็ตามถ้าคณะกรรมการไม่สามารถดำเนินการได้ หรือดำเนินการแล้ว มีปัญหาก็อาจต้องฟ้องร้องต่อศาลในขั้นตอนต่อไป หรืออาจถูกฟ้องร้องยังศาลได้ ซึ่งเป็นอีกขั้นตอนหนึ่ง จึงเห็นได้ว่า การใช้อำนาจของคณะกรรมการตามมาตรา 30 ทวิ ดังกล่าว ไม่ใช่ศาล ดังนั้น พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ มาตรา 30 ทวิ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 233 และมาตรา 271	พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 มาตรา 29 มาตรา 233 และมาตรา 271

	จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 มาตรา 29 มาตรา 233 และมาตรา 271	
5. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 24/2545 ลงวันที่ 4 มิถุนายน 2545 วินิจฉัยไว้แล้วว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) มาตรา 4 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 จึงไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำอีก ปัญหาที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยคงมีเพียงว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) มาตรา 4 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 มาตรา 233 และมาตรา 271 หรือไม่ พิจารณาแล้ว เห็นว่า มาตรา 7 ของรัฐธรรมนูญ มีหลักการดังกล่าวข้างต้น ที่ผู้ร้องอ้างว่าพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ มาตรา 30 ทวิ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 นั้น ผู้ร้องไม่ได้อ้างมาโดยชัดเจนว่าขัดหรือแย้งอย่างไร เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 7 เป็นบทบัญญัติที่รับรองว่ารัฐธรรมนูญมีสองส่วนคือ ส่วนที่เป็นลายลักษณ์อักษร และส่วนที่เป็นประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและบังคับใช้ในกรณีที่ไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะใช้บังคับแก่กรณีใด แต่กรณีตามคำร้องที่อ้างว่ามาตรา 30 ทวิ เป็นบทบัญญัติจำกัดสิทธิในทรัพย์สิน และจำกัดสิทธิในการต่อสู้คดีอันเป็นการกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิของผู้ร้องนั้น เป็นการอ้างว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญในเรื่องสิทธิของบุคคลอันเกี่ยวด้วยทรัพย์สิน ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 วรรคหนึ่ง มีบทบัญญัติเรื่องสิทธิดังกล่าวไว้แล้ว มิใช่เป็นกรณีไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้บังคับแก่กรณีใด ตามรัฐธรรมนูญ	พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) มาตรา 4 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา

	มาตรา 7 ดังนั้น จึงมิใช่กรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องนำบทบัญญัติมาตรา 7 มาใช้วินิจฉัยแต่อย่างใด ส่วนที่ผู้ร้องอ้างว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ มาตรา 30 ทวิ มีผลเป็นการตั้ง "คณะบุคคลที่ไม่ใช่ศาล" ให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเช่นเดียวกับศาลอันเป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 233 และมาตรา 271 นั้น พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 233 บัญญัติให้อำนาจในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาล และมาตรา 271 บัญญัติให้ศาลยุติธรรมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวง เว้นแต่คดีที่รัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลอื่น ส่วนพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ มาตรา 30 ทวิ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีการขายทรัพย์สินเพื่อชำระบัญชี โดยให้คณะกรรมการ ปรส. มีอำนาจพิจารณาคำคัดค้านของลูกหนี้ บุคคลภายนอกที่ได้ให้ประกันหนี้เดิม และบุคคลซึ่งมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินที่จะขายที่มีข้อต่อสู้เกี่ยวกับทรัพย์สินที่จะขาย ซึ่งหากคณะกรรมการ ปรส. ไม่รับคำคัดค้านแล้วเกิดความเสียหายภายหลังการประมูล บุคคลเหล่านั้นมีสิทธิเรียกค่าเสียหายจาก ปรส. ได้ และหากบุคคลเหล่านั้น ไม่เห็นด้วยกับการพิจารณาค่าเสียหายของ ปรส. ยังมีสิทธิเสนอคดีต่อศาลได้ตามมาตรา 30 จัตวา ซึ่งเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการขายทรัพย์สินของลูกหนี้ที่กฎหมายบัญญัติวิธีการให้อำนาจแก่ ปรส. ที่จะดำเนินการได้เป็นพิเศษเท่านั้น คณะกรรมการ ปรส. จึงมิได้ใช้อำนาจพิจารณาพิพากษาอรรถคดีไปจากศาลและมิได้เป็นการตั้งศาลขึ้นใหม่ เพื่อพิจารณาพิพากษาคดีใดคดีหนึ่งโดยเฉพาะ ดังนั้น พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) มาตรา 4 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 233 และมาตรา 271 ผู้ทำคำวินิจฉัยจึงวินิจฉัยให้ยกคำร้อง	233 และมาตรา 271
6. นายผัน จันทรปาน	ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 19-22/2545 ลงวันที่ 30 พฤษภาคม 2545 ไว้แล้วว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบ	พระราชกำหนด

	สถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 27 มาตรา 30 ทวิ และมาตรา 30 ตรี ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 วรรคหนึ่ง คำวินิจฉัยที่ 24/2545 ลงวันที่ 4 มิถุนายน 2545 วินิจฉัยไว้ว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 27 มาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี และมาตรา 30 จัตวา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 มีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัย คือ พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 มาตรา 233 และมาตรา 271 หรือไม่ จะเห็นได้ว่า มาตรา 7 เป็นบทบัญญัติที่กำหนดขึ้น เมื่อรัฐธรรมนูญไม่มีบทบัญญัติในเรื่องใดจึงให้ใช้มาตรา 7 เข้าแก้ไขอุดช่องว่างในเมื่อรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้มีบทบัญญัติไว้ครบถ้วนอยู่แล้ว การจะอ้างมาตรา 7 จึงกระทำมิได้ ประกอบกับมาตรา 7 มิใช่บทบัญญัติเกี่ยวด้วยสิทธิและเสรีภาพต่าง ๆ ดังนั้น มาตรา 30 ทวิ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 ส่วนที่อ้างว่า ตามพระราชกำหนดการปฏิรูปสถาบันการเงิน มาตรา 30 ทวิ มีผลให้เป็นการตั้งคณะบุคคลที่ไม่ใช่ศาล ให้มีอำนาจทำการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเช่นเดียวกับศาล เห็นว่า คณะกรรมการ ปรส. หรือ คณะกรรมการที่คณะกรรมการ ปรส. ตั้งขึ้น มิได้เป็นศาลและมิได้มีหน้าที่พิจารณาคดีเช่นศาล เป็นแต่มีอำนาจเฉพาะที่พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 ให้อำนาจไว้เท่านั้น จึงไม่ขัดหรือแย้งรัฐธรรมนูญ มาตรา 233 มาตรา 271 แต่ประการใด จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4	การปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ไม่ขัดหรือแย้งมาตรา 7 มาตรา 29 มาตรา 233 และมาตรา 271 ของรัฐธรรมนูญ แต่

	ไม่ขัดหรือแย้ง มาตรา 7 มาตรา 29 มาตรา 233 และมาตรา 271 ของรัฐธรรมนูญ แต่ประการใด	ประการใด
7. นายมงคล สระฎัน	เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 19-22/2545 ลงวันที่ 30 พฤษภาคม*2545 และคำวินิจฉัยที่ 24/2545 ลงวันที่ 4 มิถุนายน 2545 ว่า มาตรา 30 ทวิ แห่งพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 จึงไม่ต้องวินิจฉัยซ้ำ มีประเด็นต้องพิจารณาวินิจฉัยต่อไปว่า มาตรา 30 ทวิ แห่งพระราชกำหนดดังกล่าว ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 มาตรา 233 และมาตรา 271 หรือไม่ เห็นว่า เมื่อพิจารณาเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 ซึ่งบัญญัติไว้ในหมวด 1 บททั่วไปย่อมเห็นได้ว่า เป็นเรื่องที่บัญญัติขึ้นเพื่อการตีความอุดช่องว่างของกฎหมายในกรณีที่บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนี้มิได้เขียนหรือกำหนดเนื้อหารายละเอียดครอบคลุมปัญหาได้ครบถ้วน เมื่อจะต้องมีการพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายนั้นหรือจะต้องปรับบทบัญญัติกฎหมายเกิดขึ้นจึงต้องมีบทบัญญัติให้ผู้ใช้กฎหมายไม่ว่าจะเป็นศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอื่นใดก็ตามต้องวินิจฉัยกรณีนั้นไปตามประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มิใช่เป็นบทบัญญัติในเรื่องสิทธิและเสรีภาพ ส่วนพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 และพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มีเหตุผลของการประกาศใช้ เนื่องจากต้องมีการกำหนดมาตรการในลักษณะของการแก้ไขปัญหาสถาบันการเงินอย่างเป็นระบบตามแนวทางสากล และจัดตั้งองค์กรของรัฐขึ้นเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินมาตรการดังกล่าว เพื่อแก้ไขฟื้นฟูฐานะของสถาบันการเงิน ตลอดจนช่วยเหลือผู้ฝากเงินและเจ้าหนี้ที่สุจริตของสถาบันการเงิน และสำหรับสถาบันการเงินที่ไม่อาจดำเนินการต่อไปได้ ให้องค์การเพื่อการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ปรส.) เข้าควบคุมเพื่อชำระบัญชีต่อไป ซึ่งใน	มาตรา 30 ทวิ แห่งพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 มาตรา 29 มาตรา 233 และมาตรา 271

การชำระบัญชีจำเป็นต้องขายทรัพย์สินของสถาบันการเงินนั้น ฉะนั้น เพื่อมิให้เป็นอุปสรรคในการดำเนินการจำเป็นต้องมีมาตรการเป็นพิเศษผ่อนคลายจากกรณีปกติทั่วไปเพื่อให้ ปรส. สามารถดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายให้แล้วเสร็จได้โดยเร็ว เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นแก่ผู้ซื้อทรัพย์สินอันเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ไขปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะตามมาตรา 30 วรรคห้า มาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี และมาตรา 30 จัตวา เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการขายและวิธีการในการขายทรัพย์สินเพื่อการชำระบัญชีการเพิกถอนการโอน การเรียกร้องค่าเสียหายจากการขายทรัพย์สิน และผลของการโอนทรัพย์สินที่ขายได้โดยมิได้ทำให้สิทธิหรือเสรีภาพใด ๆ ของลูกหนี้หรือผู้มีส่วนได้เสียต้องถูกลิดรอนแต่อย่างใด เพียงแต่พระราชกำหนดดังกล่าว บัญญัติวิธีการขายทรัพย์สินและผลของการโอนทรัพย์สินให้แตกต่างไปจากกฎหมายเดิมที่มีอยู่ เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ทั้งนี้ก็เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว ทันต่อการแก้ไขปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นเท่านั้น จึงไม่ได้เป็นบทบัญญัติที่กระทบกระเทือน*สาระสำคัญแห่งสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน เสรีภาพในการประกอบกิจการหรือการประกอบอาชีพของบุคคลซึ่งรวมถึงผู้ร้องแต่อย่างใด

ปัญหาที่ผู้ร้องอ้างว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ มาตรา 30 ทวิ เป็นบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิแห่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของจำเลยก็ดี สิทธิในการยินยอมของจำเลยที่จะไม่ยกข้อต่อสู้เกี่ยวกับทรัพย์สินต่อบุคคลภายนอกก็ดี เป็นการกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิของผู้ร้องนั้น

เห็นว่า สิทธิต่าง ๆ ตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้างมาข้างต้นนี้เป็นสิทธิอันเกี่ยวด้วยทรัพย์สินนั้นเอง ซึ่งได้มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 19-22/2545 และที่ 24/2545 วินิจฉัยวางหลักไว้ว่า มาตรา 30 ทวิ แห่งพระราชกำหนดดังกล่าวไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพในทรัพย์สิน การประกอบกิจการหรือการประกอบอาชีพของบุคคล ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 48 และมาตรา 50 ดังนั้น

จึงมิใช่กรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องนำบทบัญญัติ รัฐธรรมนูญ มาตรา 7 มาตีความเพื่อวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ มาตรา 30 ทวิ ขัดกับสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 48 อีกแต่อย่างใด

ส่วนที่ผู้ร้องอ้างว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ มาตรา 30 ทวิ มีผลให้เป็นการตั้ง "คณะบุคคลที่ไม่ใช่ศาล" ให้มีอำนาจทำการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเช่นเดียวกับศาลอันเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 233 และมาตรา 271 บทบัญญัติมาตรา 30 ทวิ จึงใช้บังคับมิได้ นั้น

เห็นว่า ปรส. คณะกรรมการ ปรส. หรือคณะกรรมการที่คณะกรรมการ ปรส. แต่งตั้งขึ้นมิได้เป็นศาลและมิได้ทำหน้าที่พิจารณาคดีเช่นศาล ซึ่งตามประเพณีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอำนาจ การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาลและต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ และศาลทั้งหลายจะต้องตั้งขึ้นก็แต่โดยพระราชบัญญัติ

กรณีนี้ ศาลรัฐธรรมนูญสามารถวินิจฉัยเองได้โดยมิต้องนำรัฐธรรมนูญมาตรา 7 มาวินิจฉัย เช่นเดียวกัน การจัดตั้ง ปรส. ขึ้นมาก็เพื่อวัตถุประสงค์ในการดำเนินการต่อบริษัทเงินทุน และบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ที่ถูกระงับการดำเนินกิจการเพื่อแก้ไขฟื้นฟู ช่วยเหลือผู้ฝากเงิน เจ้าหนี้ที่สุจริต และการชำระบัญชี ทั้งนี้ เป็นไปตามเหตุผลในการประกาศใช้พระราชกำหนดดังกล่าวทั้งสองฉบับ เพื่อให้เกิดความรวดเร็วทันต่อ การแก้ไขปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ อีกทั้งบทบัญญัติในพระราชกำหนดดังกล่าวยังมีผลบังคับกับบริษัททุกบริษัทที่ถูกระงับการดำเนินกิจการเท่าเทียมกัน และมิได้เป็นการลิดรอนสิทธิหรือเสรีภาพของลูกหนี้หรือผู้มีส่วนได้เสีย โดยเฉพาะในเรื่องการขายทรัพย์สินตามพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ ตามมาตรา 30 วรรคห้า มาตรา 30 ทวิ มาตรา 30 ตรี และมาตรา 30 จัตวา เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องการขายทรัพย์สินเพื่อชำระบัญชี การโอนทรัพย์สินที่ขายได้และยังมีบทบัญญัติคุ้มครองผู้มี

	ส่วนได้เสียในทรัพย์สินที่จะขายอันสืบเนื่องจากมาตรา 30 ทวิ เห็นได้ว่า ผู้มีส่วนได้เสียสามารถใช้สิทธิได้ในทุกขั้นตอนนับตั้งแต่การคัดค้านการขายทรัพย์สินก่อนวันประมูลขาย หรือหากคณะกรรมการ ปรส. ไม่รับคำคัดค้านแล้วเกิดความเสียหายภายหลังการประมูลขายไปแล้ว ผู้มีส่วนได้เสียก็สามารถเรียกร้องค่าเสียหายต่อ ปรส. ได้ และหาก ปรส. พิจารณาข้อเรียกร้องแล้วผู้เสียหายไม่เห็นด้วยกับผลการพิจารณาก็ยังสามารถเสนอคดีต่อศาลได้อีก ปรส. และคณะกรรมการ ปรส. จึงมิได้เอาอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีไปจากศาลและมิได้เป็นการตั้งศาลขึ้นใหม่ตามรัฐธรรมนูญ เพราะการตั้งศาลขึ้นใหม่ต้องทำเป็น "พระราชบัญญัติ" มิใช่การมอบอำนาจไว้ตามกฎหมายอื่น สรุปแล้วมาตรา 30 ทวิ แห่งพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 มาตรา 233 และมาตรา 271 จึงวินิจฉัยว่า มาตรา 30 ทวิ แห่งพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 มาตรา 29 มาตรา 233 และมาตรา 271	
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	จึงเห็นได้ว่า บทบัญญัติแห่งพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการขายและวิธีการในการขายทรัพย์สินเพื่อการชำระบัญชี การเพิกถอนการโอน การเรียกร้องค่าเสียหายจากการขายทรัพย์สิน และผลของการโอนทรัพย์สินที่ขายได้ โดยมิได้ทำให้สิทธิหรือเสรีภาพใด ๆ ของลูกหนี้หรือผู้มีส่วนได้เสียต้องถูกลิดรอนแต่อย่างใด เพียงแต่พระราชกำหนดฯ ดังกล่าว บัญญัติวิธีการขายทรัพย์สินและผลของการโอนทรัพย์สินให้แตกต่างไปจากหลักเดิมที่มีอยู่ตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มิได้เป็นบทบัญญัติที่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน เสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพของบุคคล หรือสิทธิในการที่จำเลยจะยกข้อต่อสู้เกี่ยวกับทรัพย์สินต่อบุคคลภายนอกแต่อย่างใด ซึ่งหลักการเช่นนี้ ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยวินิจฉัยไว้แล้ว คือ คำวินิจฉัยที่ 19-22/2545 และที่ 24/2545 ดังกล่าวข้างต้น ส่วนมาตรา 7 แห่งรัฐธรรมนูญที่บัญญัติว่า "ในเมื่อไม่มีบท	พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนด

	บัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้บังคับแก่กรณีใด ให้วินิจฉัยกรณีนั้นไปตามประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข " นั้น เป็นบทบัญญัติให้นำประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มาใช้ในเมื่อไม่มีบทบัญญัติใดจะใช้บังคับแก่กรณีใด ซึ่งเมื่อพิจารณาเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 อันบัญญัติไว้ในหมวด 1 บททั่วไปแล้ว จะเห็นว่า มิใช่เป็นบทบัญญัติในเรื่องสิทธิและเสรีภาพ แต่เป็นเรื่องที่รัฐธรรมนูญบัญญัติขึ้นเพื่อการตีความอุดช่องว่างของกฎหมายในกรณีที่ไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญบังคับใช้แก่กรณีใดได้ ให้ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอื่นใดที่จะต้องวินิจฉัยกรณีใด ต้องวินิจฉัยกรณีนั้นไปตามประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ทั้งนี้ เพื่อให้มีการวินิจฉัยได้ในทุกกรณีจะอ้างว่าไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญบังคับแก่กรณีใดมิได้ ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา 233 บัญญัติว่า "การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาลซึ่งต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์" และมาตรา 271 บัญญัติว่า "ศาลยุติธรรมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวง เว้นแต่คดีที่รัฐธรรมนูญนี้ หรือกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลอื่น" นั้น เห็นว่า องค์การเพื่อการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ปรส.) หรือคณะกรรมการ ปรส. หรือคณะกรรมการที่คณะกรรมการ ปรส. แต่งตั้ง มิได้เป็นศาลและมิได้ทำหน้าที่พิจารณาคดีเช่นศาล ซึ่งในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้น อำนาจการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาลและต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ และศาลนั้นจะจัดตั้งขึ้นได้ก็แต่โดยพระราชบัญญัติเท่านั้นตามมาตรา 234 แห่งรัฐธรรมนูญ การจัดตั้ง ปรส. ก็เพื่อวัตถุประสงค์ในการดำเนินการต่อบริษัทเงินทุน และบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ที่ถูกระงับการดำเนินการ เพื่อแก้ไขฟื้นฟู ช่วยเหลือผู้ฝากเงิน เจ้าหนี้ที่สุจริต และการชำระบัญชี ตามเหตุผลในการประกาศใช้พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ	การปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 มาตรา 29 มาตรา 233 และมาตรา 271

	ดังกล่าว เพื่อความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจ ซึ่งพระราชกำหนดฯ นี้มีผลใช้บังคับกับทุกบริษัทที่ถูกระงับการดำเนินการเช่นเดียวกันและเท่าเทียมกัน และมิได้ลิดรอนสิทธิและเสรีภาพของลูกหนี้หรือผู้มีส่วนได้เสีย บทบัญญัติแห่งพระราชกำหนดฯ ดังกล่าวข้างต้น เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการขายทรัพย์สินเพื่อชำระบัญชี การโอนทรัพย์สินที่ขายได้ ทั้งคุ้มครองผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินที่จะขาย โดยสามารถคัดค้านการขายและเรียกร้องค่าเสียหายต่อ ปรส. ได้ หาก ปรส. พิจารณาข้อเรียกร้องแล้ว ผู้มีส่วนได้เสียไม่เห็นด้วยก็ยังสามารถเสนอคดีต่อศาลได้ ปรส. หรือคณะกรรมการ ปรส. จึงมิได้เอาอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีไปจากศาล และไม่เป็นการตั้งศาลขึ้นใหม่แต่อย่างใด จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 มาตรา 29 มาตรา 233 และมาตรา 271	
9. นายสุจิต บุญบงการ	ในกรณีมาตรา 30 ทวิ แห่งพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 หรือไม่นั้น พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 7 เป็นบทบัญญัติที่ระบุไว้เพื่ออุดช่องว่างในกรณีที่ไม่มีบทบัญญัติใดในรัฐธรรมนูญบังคับใช้กับกรณีใดกรณีหนึ่งให้นำเอาประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมาบังคับใช้ ดังนั้น มาตรา 7 จึงไม่มีความเกี่ยวข้องแต่อย่างใดกับมาตรา 30 ทวิ แห่งพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ จึงไม่รับวินิจฉัย ประเด็นต่อไป คือ มาตรา 30 ทวิ แห่งพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 หรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่าศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยไว้แล้ว คือคำวินิจฉัยที่ 24/2545 ซึ่งวินิจฉัยว่า มาตรา 30 ทวิ แห่งพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 เนื่องจากรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 เป็น	พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนด

	บทบัญญัติคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ และการจำกัดสิทธิและเสรีภาพจะกระทำมิได้ ยกเว้นเป็นไปตามกฎหมายซึ่งต้องเป็นกรณีที่จำเป็นและเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพไม่ได้ แต่มาตรา 30 ทวิ เป็นการบัญญัติเกี่ยวกับวิธีการขายทรัพย์สินโดย องค์การเพื่อการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ปรส.) เพื่อชำระบัญชีบริษัทที่ถูกระงับการดำเนินกิจการตาม มาตรา 30 โดยให้ถือว่าเมื่อ ปรส. ประกาศรายการต่าง ๆ ที่จะขายพร้อมรายละเอียดตามสมควรของทรัพย์สินที่จะขาย รวมทั้งวันเวลา สถานที่ที่จะขาย ไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน ณ ที่ทำการขององค์การ เครือข่ายคอมพิวเตอร์และหนังสือพิมพ์ ถือเป็นการบอกกล่าวการโอนทรัพย์สินแก่ลูกหนี้ แก่บุคคลภายนอกที่ได้ให้ประกันหนี้เดิม และบุคคลซึ่งมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินที่จะขาย ไม่สามารถอ้างได้ว่า การดำเนินการเช่นนี้ของ ปรส. ไปละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ และสิทธิของลูกหนี้ที่ได้รับการบอกกล่าวการโอนหนี้เป็นสิทธิที่พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ มาตรา 30 ทวิ ให้ไว้หาใช่เป็นสิทธิที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ไม่ ดังนั้นการที่พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ ไม่ให้นำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 306 มาบังคับใช้ทำให้มาตรา 308 ไม่บังคับใช้ด้วย ในกรณีของการขายสินทรัพย์ของ ปรส. ซึ่งไม่ถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ดังนั้นมาตรา 30 ทวิ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อ รัฐธรรมนูญ มาตรา 29 เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยดังกล่าวไปแล้ว จึงไม่ต้องวินิจฉัยในประเด็นของมาตรา 30 ทวิ นี้อีก สำหรับกรณีมาตรา 30 ทวิ แห่งพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 233 และ 271 หรือไม่นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 233 และ 271 รัฐธรรมนูญมาตราดังกล่าวทั้งสองมาตราเป็นการบัญญัติให้การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีทั้งปวงเป็นอำนาจของศาล ส่วนอำนาจในการพิจารณาคำคัดค้านอันเป็นข้อต่อสู้ของลูกหนี้ที่เป็นของ ปรส. หรือบุคคลภายนอก	การปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 มาตรา 233 และ มาตรา 271

	นั้น เป็นอำนาจที่กฎหมายได้ให้ไว้ และไม่ได้ใช้อำนาจแทนศาล เนื่องจากไม่ใช่เป็นการพิจารณาพิพากษาอรรถคดี ไม่ได้เป็นผู้ตัดสินข้อพิพาทของคู่กรณี แต่เป็นการดำเนินการในทางการบริหารเพื่อขายทรัพย์สิน และเพื่อชำระบัญชี ผู้ที่เสียหายจากการขายทรัพย์สินยังสามารถยื่นคำร้องต่อศาลได้ ตามมาตรา 30 จัตวา เพื่อขอชดใช้ค่าเสียหายได้ ดังนั้น การที่ ปรส. มีอำนาจวินิจฉัยคำคัดค้าน อันเป็นข้อต่อสู้ของลูกหนี้หรือบุคคลภายนอก นั้น เป็นการใช้อำนาจเชิงบริหารจัดการ เพื่อให้การขายทรัพย์สินดำเนินการต่อไปได้ ไม่ใช่เป็นการตัดสินข้อพิพาทของคู่กรณี จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 มาตรา 233 และมาตรา 271	
10. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	พิเคราะห์แล้ว ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 24/2545 ลงวันที่ 4 มิถุนายน 2545 ซึ่งวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 จึงไม่จำต้องวินิจฉัยประเด็นนี้อีก ดังนั้น ประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยมีเพียงว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 มาตรา 233 และมาตรา 271 หรือไม่ จะเห็นได้ว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ มาตรา 30 ทวิ บัญญัติถึงวิธีปฏิบัติในการขายทรัพย์สิน คือ วรรคหนึ่งให้ประกาศรายละเอียดในการขายทรัพย์สินและสถานที่ที่จะขายให้ประชาชนรู้ล่วงหน้า วรรคสองผู้ใดจะคัดค้านก็สามารถทำได้ ส่วนวรรคสามหากมีการคัดค้านให้คณะกรรมการองค์การวินิจฉัย หากเห็นด้วยกับคำคัดค้านก็ให้ระงับการขาย ซึ่ง	พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบ

	เป็นการกำหนดวิธีปฏิบัติในการขายทรัพย์สิน ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 บัญญัติถึงกรณีที่ไม่มีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญใช้บังคับ ให้ใช้ประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขบังคับ มาตรา 271 บัญญัติว่า ศาลยุติธรรมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวงและมาตรา 233 บัญญัติว่า ศาลจะต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย กล่าวคือ รัฐธรรมนูญทั้งสามมาตราดังกล่าว บัญญัติว่าศาลยุติธรรมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวงแต่จะต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญและที่กฎหมายกำหนด หากกรณีใดไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ ก็ให้ใช้ประเพณีการปกครองฯ แต่มาตรา 30 ทวิ ของพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ บัญญัติวิธีการบริหารทรัพย์สินของ ปรส. มิได้เกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาคดี แต่อย่างใด ดังนั้น พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ มาตรา 30 ทวิ จึงมิได้เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 มาตรา 233 และมาตรา 271 จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 มาตรา 29 มาตรา 233 และมาตรา 271	สถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 มาตรา 29 มาตรา 233 และมาตรา 271
11. นายอนันต์ เกตุวงศ์	พิจารณาแล้ว เห็นว่า ความมุ่งหมายของพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 เพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศและรัฐบาลว่า บริษัทที่ถูกระงับกิจการหรือลูกหนี้ทั้งหลายไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้อีกแล้ว และไม่สามารถใช้หนี้แก่เจ้าหนี้ได้การดำเนินการตาม มาตรา 30 ทวิ เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้มีความเป็นไปได้ตามเหตุผลที่กล่าวมา คือ การให้อำนาจแก่องค์การเพื่อการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ปรส.) ดำเนินการประกาศขายทรัพย์สินและโอนทรัพย์สินของหนี้และ ปรส. มีอำนาจตัดสินใจว่าควรจะขายหรือไม่ขายทรัพย์สิน โดยอาศัยเหตุผลและหลักฐานที่ผู้คัดค้านเสนอ	มาตรา 30 ทวิ แห่งพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม

	เมื่อเหตุผลสำคัญในการออกกฎหมายในเรื่องนี้เกิดจากความจำเป็นเร่งด่วนที่รัฐบาลจะต้องแก้ไขปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจของประเทศ และเพื่อประโยชน์โดยส่วนรวมของชาติ จึงจำเป็นต้องให้อำนาจอย่างพอเพียงในการดำเนินการในเรื่องนี้อย่างรวดเร็วและได้ผล ซึ่งมิได้เป็นการลิดรอนสิทธิของบุคคลโดยทั่วไปแต่อย่างใด เพียงแต่ต้องการให้ ปรส. มีอำนาจหน้าที่ในการแก้ปัญหาให้สำเร็จไปโดยเร็วและบังเกิดผลที่ยุติธรรมระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้เท่านั้น และไม่ถือว่าคณะกรรมการ ปรส. เป็นศาลหรือทำหน้าที่ศาลแต่อย่างใด เพราะทำหน้าที่ขายทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อใช้หนี้เท่านั้น ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 เป็นบทบัญญัติที่กำหนดขึ้นเพื่อให้ศาล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ศาลรัฐธรรมนูญได้ใช้ในการวินิจฉัยปัญหาที่ไม่มีบทบัญญัติใดในรัฐธรรมนูญกล่าวไว้อย่างชัดเจน ให้ยกประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มาพิจารณาวินิจฉัยได้ ซึ่งไม่มีความเกี่ยวข้องกับมาตรา 30 ทวิ แห่งพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงินฯ จึงวินิจฉัยว่า มาตรา 30 ทวิ แห่งพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 มาตรา 233 และมาตรา 271 ส่วนมาตรา 29 ได้มีคำวินิจฉัยแล้วจึงไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำอีก	โดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 มาตรา 233 และมาตรา 271 ส่วนมาตรา 29 ได้มีคำวินิจฉัยแล้ว
12. นายอมร รัษาสัตย์	เห็นว่า 1) พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 หรือไม่ เห็นว่า ผู้ร้องกล่าวถึงมาตรา 7 แห่งรัฐธรรมนูญในลักษณะพาดพิง เพิ่มเติมพ่วงท้ายมากกว่าจะโต้แย้งเป็นมาตราหลัก โดยเฉพาะที่อ้างว่าคณะกรรมการองค์การเพื่อการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ปรส.) ทำหน้าที่เป็นศาลยุติธรรม จึงไม่ชอบด้วยประเพณีการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยตามมาตรา 7 ทั้งที่ข้ออ้างหลักควรเป็นรัฐธรรมนูญ มาตรา 233 และมาตรา 271	มาตรา 30 ทวิ แห่งพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน

	นอกจากนี้ ปรากฏว่ารัฐธรรมนูญนี้ก็มีบทบัญญัติหลายมาตราที่จะใช้บังคับแก่คดีนี้ได้ ดังที่ผู้ร้องเองได้ร้องว่าได้เสียสิทธิเสรีภาพตามมาตรา 29 อยู่แล้ว กรณีจึงมิใช่กรณีที่ไม่มีบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญที่จะใช้บังคับแก่กรณีนี้ 2) พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 233 และมาตรา 271 หรือไม่ ก่อนอื่นขอรวมพิจารณารัฐธรรมนูญทั้ง 2 มาตรา นี้เข้าด้วยกัน เพราะโดยสาระแล้วหมายถึงว่าการพิพากษาอรรถคดีให้ดำเนินการโดยศาลรวมทั้งศาลยุติธรรมเท่านั้น จะให้องค์การอื่นพิจารณาพิพากษาไม่ได้ โดยผู้ร้องอ้างว่า ปรส. ทำหน้าที่พิพากษา เพราะสามารถวินิจฉัยคำคัดค้านข้อต่อสู้ของลูกหนี้ได้ โดยลูกหนี้จะยกขึ้นต่อสู้ในชั้นศาลไม่ได้นั้น พิจารณาแล้ว เห็นว่า มาตรา 30 ทวิ วรรคสาม มิได้ตัดสิทธิผู้เสียหายจะใช้สิทธิเรียกร้องได้ตามมาตรา 30 จัตวา ซึ่งบัญญัติในวรรคสองว่า "ผู้เสียหายจากการขายทรัพย์สินซึ่งคณะกรรมการองค์การฯ ได้ยกคำคัดค้านตามมาตรา 30 ทวิ วรรคสาม มีสิทธิเรียกร้องให้ชดใช้ค่าเสียหายจากรายได้ทั้งปวงที่ได้จากการขายทรัพย์สินของบริษัทที่ถูกระงับการดำเนินกิจการนั้นได้" (ถ้าคณะกรรมการองค์การฯ ไม่ยกคำคัดค้านก็จะยุติการขายและพิสูจน์สิทธิในทรัพย์สินนั้นก่อนตามความในมาตรา 30 ทวิ วรรคสามเอง) แสดงว่าผู้เสียหายยังมีสิทธิที่จะเรียกร้องต่อไปได้ ดังนั้นคณะกรรมการ ปรส. จึงมิใช่คณะบุคคลที่ทำหน้าที่เป็นศาล จึงไม่มีอะไรจะขัดกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 233 และมาตรา 271 จึงวินิจฉัยว่า มาตรา 30 ทวิ แห่งพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 มาตรา 233 และมาตรา 271	พ.ศ. 2540 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 มาตรา 233 และมาตรา 271
13. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	พิจารณาแล้ว เห็นว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 30 ทวิ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดวิธีปฏิบัติของคณะกรรมการองค์การตามมาตรา 30 ที่จะ	พระราชกำหนดการปฏิรูป

	ดำเนินการขายทรัพย์สินเพื่อชำระบัญชีของบริษัทที่ถูกระงับการดำเนินกิจการ โดยตามมาตรา 30 ทวิ วรรคแรก ให้ดำเนินการประกาศรายการพร้อมด้วยรายละเอียดของทรัพย์สินพอสมควร วัน เวลา และสถานที่ที่จะขายทรัพย์สินล่วงหน้า ก่อนกำหนดวันขายไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน ให้ปิดประกาศรายการและรายละเอียดไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานองค์การ โฆษณาในระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์และโฆษณาในหนังสือพิมพ์รายวันอย่างน้อยหนึ่งฉบับเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสามวัน ตามวรรคสอง การประกาศตามวรรคหนึ่งให้ถือเป็นการบอกกล่าวการโอนทรัพย์สินแก่ลูกหนี้ บุคคลภายนอกที่ได้ให้ประกันหนี้เดิม และบุคคลซึ่งมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินที่จะขาย บุคคลดังกล่าวมีข้อต่อสู้เกี่ยวกับทรัพย์สินที่จะขายให้ยื่นคำคัดค้านโดยชี้แจงเหตุผล และหลักฐานที่เกี่ยวข้องต่อคณะกรรมการที่จะขายทรัพย์สินก่อนกำหนดวันขายทรัพย์สินไม่น้อยกว่าสามวันทำการ หากพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าวแล้วไม่คัดค้าน ให้ถือว่าลูกหนี้ บุคคลภายนอกที่ได้ให้ประกันหนี้เดิมและบุคคลซึ่งมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินที่จะขายได้ให้ความยินยอมกับการโอนทรัพย์สินที่จะขายนั้นแล้ว ถ้าคณะกรรมการได้รับคำคัดค้านตามวรรคสองแล้วมีเหตุผลอันสมควรก็ให้ยุติการขายทรัพย์สินนั้นไว้ก่อน จนกว่าจะมีการพิสูจน์สิทธิในทรัพย์สินนั้นเสร็จสิ้น หากคณะกรรมการองค์การพิจารณาวินิจฉัยเห็นว่าไม่เห็นสมควรและให้ยกคำคัดค้าน ผู้ยื่นคำคัดค้านที่ได้รับความเสียหายสามารถใช้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายได้ตามมาตรา 30 จัตวา แต่ต้องกระทำในกำหนดเวลาสองเดือนนับแต่วันที่ได้มีการขายทรัพย์สินนั้น หากพ้นกำหนดระยะดังกล่าวแล้วมิได้ยื่นคำขอให้ชดใช้ค่าเสียหาย ให้ถือว่าได้สละสิทธิเรียกร้องให้ชดใช้ค่าเสียหาย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 เป็นบทบัญญัติที่บัญญัติขึ้นเพื่อการตีความอุดช่องว่าง ในกรณีเห็นว่าไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้บังคับแก่กรณีนั้นได้ ก็ให้วินิจฉัยตามประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ดังนั้น มีข้อที่พิจารณาก่อนว่า กรณีที่เกิดเป็นปัญหาขึ้นนั้น มีรัฐธรรมนูญบัญญัติไว้อย่างไรหรือไม่ หากมีรัฐธรรมนูญ	ระบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 มาตรา 29 มาตรา 233 และมาตรา 271

	บัญญัติไว้แล้ว ก็ใช้บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญบังคับแก่กรณีนั้น สำหรับกรณีตามคำร้องได้มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ใช้บังคับไว้แล้ว จึงไม่ต้องพิจารณาว่าประเพณีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีอยู่อย่างไร และไม่มีข้อที่ต้องพิจารณาว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 30 ทวิ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 หรือไม่ สำหรับข้อที่ผู้ร้องอ้างว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 30 ทวิ มีผลให้เป็นการตั้ง "คณะบุคคลที่ไม่ใช่ศาล" ให้มีอำนาจทำการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเช่นเดียวกับศาลอันเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 233 และมาตรา 271 บทบัญญัติมาตรา 30 ทวิ จึงใช้บังคับมิได้ พิจารณาแล้ว เห็นว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 30 ทวิ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดวิธีการที่จะทำการขายทรัพย์สินเพื่อชำระบัญชีตามมาตรา 30 การบอกกล่าวการโอนทรัพย์สินแก่ลูกหนี้ บุคคลภายนอกที่ได้ให้ประกันหนี้เดิม และบุคคลซึ่งมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินที่จะขาย การยื่นคำคัดค้านการขายทรัพย์สินกำหนดเวลาที่จะยื่นคำคัดค้านการขายทรัพย์สินและหากการยื่นคำคัดค้านตามมาตรา 30 ทวิ วรรคสามไม่มีผล กล่าวคือ คณะกรรมการยกคำคัดค้านผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการขายทรัพย์สินก็อาจใช้สิทธิเรียกร้องให้ชดใช้ค่าเสียหายได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ เป็นวิธีการขายทรัพย์สินเพื่อนำเงินมาชำระหนี้ เป็นวิธีการบังคับชำระหนี้ คณะกรรมการไม่ได้ทำหน้าที่พิจารณาพิพากษาอรรถคดี ซึ่งเป็นกระบวนการทางศาล เช่นเกี่ยวกับศาล ถือไม่ได้ว่าคณะกรรมการดังกล่าวทำหน้าที่เป็นศาล จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 มาตรา 29 มาตรา 233 และมาตรา 271	

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 4/2546 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 13 คน (คะแนนเสียง 13 : 0)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล				
ตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 13 คน	**ประเด็นหลัก** พรก. การปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พรก. การปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 มาตรา 29 มาตรา 233 และมาตรา 271 หรือไม่		**คำวินิจฉัย** พรก. การปฏิรูประบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2540 มาตรา 30 ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พรก. การปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 มาตรา 29 มาตรา 233 และมาตรา 271	
	ไม่ขัด ต่อ รธน.	ขัด ต่อ รธน.	ไม่ขัดต่อ รธน. (ชอบด้วย รธน.)	ขัดต่อ รธน. (ไม่ชอบด้วย รธน.)
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	✓		✓	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	✓		✓	
3. นายจุมพล ณ สงขลา	✓☆		✓☆	
4. พลโท จุล อติเรก☆☆	✓		✓	
5. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	✓☆		✓☆	
6. นายผัน จันทรปาน	✓		✓	
7. นายมงคล สระฎัน	✓		✓	
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	✓		✓	
9. นายสุจิต บุญบงการ	✓☆		✓☆	
10. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	✓		✓	
11. นายอนันต์ เกตุวงศ์☆☆☆	✓		✓	
12. นายอมร รักษาสัตย์	✓		✓	
13. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	✓		✓	
รวม	13	0	13	0

☆ มิใช่กรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องนำบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา 7 มาวินิจฉัยแต่อย่างใด จึงไม่รับวินิจฉัยในประเด็นนี้

☆☆ พลโท จุล อติเรก ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ปฏิบัติหน้าที่ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

☆☆☆ นายอนันต์ เกตุวงศ์ เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัยเป็นคำวินิจฉัยสุดท้ายก่อนพ้นจากตำแหน่งวันที่ 8 เมษายน 2546

5. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 5/2546

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 5/2546 (วันที่ 18 มีนาคม 2546) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคสังคมประชาธิปไตย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง

(พิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรคสังคมประชาธิปไตย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ยื่นคำร้องลงวันที่ 13 ธันวาคม 2545 ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคสังคมประชาธิปไตย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้มี ประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคสังคมประชาธิปไตย ลงวันที่ 5 เมษายน 2543 และเมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2544 พรรคสังคมประชาธิปไตยแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า พรรคสังคมประชาธิปไตยได้จัดประชุมใหญ่วิสามัญประจำปี ครั้งที่ 1/2544 เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2544 มีมติเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมืองโดยยกเลิกทั้งฉบับ เปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคการเมือง จำนวน 25 ข้อ เลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคการเมืองเพิ่มเติม ตามที่นายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งให้ดำเนินการ เพื่อให้นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาตอบรับหรือไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 33 สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ดำเนินการเพื่อตรวจสอบว่า พรรคสังคมประชาธิปไตยได้ดำเนินการจัดประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ 1/2544 เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2544 เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับ

		พรรคหรือไม่ อย่างไร และตรวจสอบเอกสารการจัดประชุมใหญ่วิสามัญครั้งดังกล่าว ปรากฏว่า การประชุมใหญ่วิสามัญพรรคดังกล่าวไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคสังคมประชาธิปไตย พ.ศ. 2543 ข้อ 69 และ ข้อ 70 ที่กำหนดให้การประชุมใหญ่วิสามัญประกอบด้วยสมาชิกของพรรคและในการประชุมใหญ่ต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน จึงจะเป็นองค์ประชุม ซึ่ง ข้อเท็จจริง ผู้เข้าร่วมประชุมเป็นสมาชิกโดยสมบูรณ์ของพรรคเข้าร่วมประชุมไม่ครบ 100 คน เนื่องจาก (1) มีผู้เข้าร่วมประชุมบางคนลงชื่อซ้ำ (2) ผู้เข้าร่วมประชุมบางคนให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดว่าไม่ได้เข้าประชุม (3) รายชื่อของผู้เข้าร่วมประชุมไม่เป็นไปตามทะเบียนสมาชิกพรรคการเมือง (แบบ ท.พ. 4) ที่พรรคแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 และแบบแจ้งจำนวนสมาชิกที่เพิ่มขึ้นในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา (แบบ ท.พ. 6) ที่พรรคแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 34 นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาแล้ว เห็นว่า พรรคสังคมประชาธิปไตยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 26 ที่บัญญัติให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้แทนของสาขาพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้เข้าร่วมประชุมที่เป็นสมาชิกของพรรคในคราวประชุมใหญ่วิสามัญพรรคสังคมประชาธิปไตย ครั้งที่ 1/2544 ดังกล่าว มีจำนวนไม่ถึง 100 คน ไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคสังคมประชาธิปไตย พ.ศ. 2543 ข้อ 69 และข้อ 70 ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 20 บัญญัติให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรค เมื่อพรรคสังคมประชาธิปไตย

		ไม่ดำเนินการ จึงมีเหตุให้ยุบพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคสังคมประชาธิปไตยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง
	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า การประชุมใหญ่วิสามัญพรรคสังคมประชาธิปไตย ครั้งที่ 1/2544 เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2544 มีผู้เข้าร่วมประชุมที่เป็นสมาชิกของพรรคไม่ถึง 100 คน ซึ่งไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคสังคมประชาธิปไตย พ.ศ. 2543 ข้อ 69 และข้อ 70 ที่กำหนดให้การประชุมใหญ่วิสามัญประกอบด้วยสมาชิกของพรรค และในการประชุมใหญ่ต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่า 100 คน จึงจะเป็นองค์ประชุม เห็นว่า พรรคสังคมประชาธิปไตยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 26 บัญญัติไว้ กรณีจึงมีเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคสังคมประชาธิปไตยได้ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ส่วนคำขออื่นของพรรคสังคมประชาธิปไตย ไม่อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญที่จะพิจารณาวินิจฉัยให้ได้ และไม่จำต้องวินิจฉัย จึงให้ยกคำขอดังกล่าว ศาลรัฐธรรมนูญโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างมากจึงวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคสังคมประชาธิปไตย ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) และวรรคสอง ส่วนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างน้อย วินิจฉัยให้ยกคำร้อง เนื่องจากตามข้อเท็จจริงเมื่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการตรวจสอบองค์ประชุมใหญ่ วิสามัญ ครั้งที่ 1/2544 ของพรรคสังคมประชาธิปไตยแล้วไม่ครบ 100 คนซึ่งไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคดังกล่าว นายทะเบียนพรรคการเมืองต้องดำเนินการให้คณะกรรมการการ

		เลือกตั้ง วินิจฉัยชี้ขาดในข้อเท็จจริงเรื่องนี้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 145 (3) ก่อนที่จะส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย และการที่พรรคส่งรายงานการประชุมใหญ่วิสามัญนี้ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองรับรอง ย่อมแสดงถึงความบริสุทธิ์ใจ หากเห็นว่าองค์ประชุมไม่ถูกต้องก็ควรแจ้งให้พรรคจัดประชุมให้ถูกต้อง ไม่ใช่ชะลอการรับรองแล้วกลับนำเรื่องมาร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรค
	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 26 และมาตรา 65 วรรคหนึ่งและวรรคสอง
2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรคสังคมประชาธิปไตย ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่
3. คำวินิจฉัย	อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคสังคมประชาธิปไตย	
4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยโดยมติ 11 คน โดยสั่งให้ยุบพรรคสังคมประชาธิปไตย จำนวน 10 คน และให้ยกคำร้อง โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งควรวินิจฉัยชี้ขาดข้อเท็จจริงเรื่องนี้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 145 (3) ก่อนที่จะส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย จำนวน 1 คน (คะแนนเสียง 10 : 1) 2) เริ่มวันที่ 13 ธันวาคม 2545 แล้วเสร็จ วันที่ 18 มีนาคม 2546 รวม 3 เดือน 5 วัน 3) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 120 ตอนที่ 125 ก วันที่ 22 ธันวาคม 2546 ซึ่งเท่ากับ 9 เดือน 4 วัน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 18 มีนาคม 2546) 4) พลโท จุล อติเรก ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ปฏิบัติหน้าที่ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 5/2546 (วันที่ 18 มีนาคม 2546) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 11 คน เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคสังคมประชาธิปไตย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คือ **กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรคสังคมประชาธิปไตย ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่**

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	**พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 บัญญัติว่า** **"<u>มาตรา 26</u> ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้แทนของสาขาพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง** **ในระหว่างที่พรรคการเมืองใดดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองตามมาตรา 29 ให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองนั้นประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และสมาชิกตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง"** **"<u>มาตรา 65</u> พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้** **(1) .....** **(5) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 25 มาตรา 26 มาตรา 29 มาตรา 35 หรือมาตรา 62** **เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (1) (2) (3) หรือ (5) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า เหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น..."**	ให้ยุบพรรคสังคมประชาธิปไตย

	พิจารณาแล้ว เห็นว่า เมื่อผู้ถูกร้องยอมรับว่า การประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ 1/2544 ของพรรคสังคมประชาธิปไตย เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2544 มีสมาชิกไม่ครบองค์ประชุมโดยมีสมาชิกพรรคฯ ร่วมประชุมเป็นองค์ประชุมเพียง 54 คนเท่านั้น จึงฟังได้ว่า พรรคสังคมประชาธิปไตยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 26 กรณีมีเหตุให้ยุบพรรคสังคมประชาธิปไตยตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) และนายทะเบียนพรรคการเมืองมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งยุบพรรคสังคมประชาธิปไตยได้ตามมาตรา 65 วรรคสอง จึงวินิจฉัยให้ยุบพรรคสังคมประชาธิปไตย ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามมาตรา 65 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
3. นายจุมพล ณ สงขลา	พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า ตามข้อบังคับพรรคสังคมประชาธิปไตย พ.ศ. 2543 ข้อ 69 และข้อ 70 กำหนดให้การประชุมใหญ่ของพรรคต้องประกอบด้วยสมาชิกพรรคไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน จึงจะเป็นองค์ประชุม แต่ปรากฏว่าการประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคสังคมประชาธิปไตย ครั้งที่ 1/2544 เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2544 มีสมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุมไม่ถึงหนึ่งร้อยคน ดังนั้นมติของที่ประชุมใหญ่ดังกล่าวจึงไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคที่กำหนดไว้ ถือได้ว่าพรรคสังคมประชาธิปไตยดำเนินการประชุมใหญ่วิสามัญขัดต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 26 จึงเป็นเหตุให้ต้องยุบพรรคสังคมประชาธิปไตยตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ส่วนที่ผู้รักษาการหัวหน้าพรรคสังคมประชาธิปไตยขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งเพิกถอนมติของที่ประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคนั้น ไม่อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญที่จะพิจารณาวินิจฉัย จึงไม่รับวินิจฉัย อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรค	ให้ยุบพรรคสังคมประชาธิปไตย

	สอง จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคสังคมประชาธิปไตย แจ้งคำสั่งให้นายทะเบียนทราบเพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษา	
4. พลโท จุล อติเรก	เชื่อว่า มีสมาชิกพรรคสังคมประชาธิปไตยที่ถูกต้องเข้าร่วมประชุมใหญ่วิสามัญไม่ครบหนึ่งร้อยคนตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองจริง กรณีจึงไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 26 เป็นเหตุให้ยุบพรรคสังคมประชาธิปไตยได้ตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) จึงให้ยุบพรรคสังคมประชาธิปไตยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง ส่วนคำขอที่พรรคสังคมประชาธิปไตยขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยเกี่ยวกับการเพิกถอนมติที่ประชุมใหญ่และให้รับจดแจ้งการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหาร นโยบาย และข้อบังคับพรรคสังคมประชาธิปไตยนั้น เห็นว่า ไม่อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญที่จะพิจารณาวินิจฉัยให้ได้ จึงให้ยกคำขอดังกล่าวเสีย	ให้ยุบพรรคสังคมประชา-ธิปไตย
5. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	เห็นว่า พรรคสังคมประชาธิปไตยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 26 บัญญัติไว้ กรณีจึงมีเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคสังคมประชาธิปไตยได้ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ส่วนคำขออื่นของพรรคสังคมประชาธิปไตย ไม่อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญที่จะพิจารณาวินิจฉัยให้ได้และไม่จำต้องวินิจฉัย จึงให้ยกคำขอดังกล่าว ผู้ทำคำวินิจฉัยจึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคสังคมประชาธิปไตย	ให้ยุบพรรคสังคมประชา-ธิปไตย
6. นายผัน จันทรปาน	ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า พรรคสังคมประชาธิปไตยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามความในมาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 เป็นเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคสังคมประชาธิปไตย ได้ตามมาตรา 65	ให้ยุบพรรคสังคมประชา-

	วรรคหนึ่ง (5) จึงอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 65 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ให้ยุบพรรคสังคมประชาธิปไตย	ธิปไตย
7. นายมงคล สระฏัน	ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า พรรคสังคมประชาธิปไตยไม่ดำเนินการให้องค์ประชุมใหญ่วิสามัญครบหนึ่งร้อยคนเพื่อให้เป็นไปตามมาตรา 26 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 จึงมีเหตุตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) เกิดขึ้นกับพรรคสังคมประชาธิปไตยตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่จะสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคสังคมประชาธิปไตย	ให้ยุบพรรคสังคมประชา-ธิปไตย
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า การประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ 1/2544 เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2544 มีสมาชิกมาร่วมประชุมเพียง 54 คน ไม่ครบหนึ่งร้อยคนตามข้อบังคับพรรค ซึ่งคณะกรรมการบริหารพรรคสังคมประชาธิปไตย มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคฯ ตามมาตรา 20 วรรคแรก แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ เมื่อไม่ดำเนินกิจการของพรรคให้เป็นไปตามข้อบังคับของพรรคฯ การประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ 1/2544 เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2544 จึงไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคสังคมประชาธิปไตย พ.ศ. 2543 ทั้งเป็นการไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 26 มีเหตุให้ต้องเลิกหรือยุบพรรคได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองพ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ซึ่งบัญญัติว่า " พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้.....(5) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 25 มาตรา 26 มาตรา 29 มาตรา 35 หรือมาตรา 62 และวรรคสองของมาตราเดียวกัน บัญญัติว่า "เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้	จึงให้ยุบพรรคสังคมประชา-ธิปไตย

	ใน (1) (2) (3) หรือ (5) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียนให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น จึงให้ยุบพรรคสังคมประชาธิปไตย	
9. นายสุจิต บุญบงการ	พิจารณาแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า พรรคสังคมประชาธิปไตยได้จัดให้มีการประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ 1/2544 เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2544 จริง พรรคสังคมประชาธิปไตยก็ได้ยอมรับเช่นนั้น ข้อเท็จจริงรับฟังต่อไปได้อีกว่าในการประชุมใหญ่วิสามัญครั้งดังกล่าว ได้มีผู้มาประชุมไม่ครบองค์ประชุม กล่าวคือ ตามข้อบังคับของพรรคสังคมประชาธิปไตย พ.ศ. 2543 กำหนดให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคต้องมีสมาชิกของพรรคมาประชุมไม่น้อยกว่า 100 คน จึงจะเป็นองค์ประชุม แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่า มีสมาชิกมาประชุมเพียง 54 คนเท่านั้น พรรคสังคมประชาธิปไตยไม่ได้ยกประเด็นนี้ขึ้นต่อสู้แต่อย่างใด แต่กลับยกประเด็นว่านายทะเบียนพรรคการเมืองได้ชะลอการตอบรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ตามมติของที่ประชุมใหญ่ของพรรค ทำให้พรรคสังคมประชาธิปไตยเสียหายเดือดร้อน เมื่อการประชุมใหญ่วิสามัญครั้งดังกล่าว ไม่เป็นไปตามข้อบังคับของพรรค จึงไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 26 ที่บัญญัติให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้แทนสาขาพรรคการเมือง และสมาชิกตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้เช่นนี้ จึงมีเหตุให้ยุบพรรคสังคมประชาธิปไตยได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) จึงวินิจฉัยให้มีคำสั่งยุบพรรคสังคมประชาธิปไตยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	ให้ยุบพรรคสังคมประชาธิปไตย

10. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	พิเคราะห์แล้ว เมื่อการประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ 1/2544 ของพรรคสังคมประชาธิปไตย เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2544 มีสมาชิกมาประชุมเพียง 54 คน นั้น องค์ประชุม จึงไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคฯ ข้อ 70 ซึ่งจะต้องมีสมาชิกไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน และพรรคสังคมประชาธิปไตยยอมรับว่ามีการจัดประชุมใหญ่วิสามัญครั้งดังกล่าวจริง และมีสมาชิกมาประชุมไม่ครบองค์ประชุมตามข้อบังคับพรรคฯ ข้อ 70 จริง จึงฟังได้ว่า พรรคสังคมประชาธิปไตยไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 26 มีเหตุให้ต้องยุบพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ส่วนที่พรรคสังคมประชาธิปไตยขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งเพิกถอนมติที่ประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ 1/2544 ของพรรคฯ นั้น ไม่ใช่อำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ จึงให้ยกคำร้องในส่วนนี้ อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคสังคมประชาธิปไตย	ให้ยุบพรรคสังคมประชา-ธิปไตย
11. นายอนันต์ เกตุวงศ์	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
12. นายอมร รักษาสัตย์	พิจารณาแล้ว เห็นว่า แม้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 (5) จะให้ยุบพรรคได้เมื่อพรรคมิได้ดำเนินการประชุมใหญ่ให้ถูกต้อง ตามมาตรา 26 ได้ก็ตาม แต่เมื่อติดตามสภาพสังคมไทยแล้วเห็นว่า การประชุมพรรคหรือสมาคมหรือองค์การใดก็จะมีความสับสนในเรื่ององค์ประชุม องค์ประกอบและคุณสมบัติหรือสิทธิของผู้เข้าประชุมอยู่เสมอ ในกรณีนี้พรรคสังคมประชาธิปไตยแจ้งว่าในการประชุมวิสามัญครั้งที่ 1/2544 มีผู้เข้าประชุม 126 คน นับว่าครบถ้วนและมีองค์ประกอบถูกต้อง แต่นายทะเบียนพรรคตรวจสอบภายหลังแล้วพบว่าไม่ครบถ้วนไม่ถูกต้องตามองค์ประกอบ มีผู้มีชื่อในการประชุมบางรายไม่ได้มาประชุมจริง ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคจริง รวมทั้งลงชื่อซ้ำซ้อน แต่คำฟ้องเองก็ไม่สามารถระบุได้ว่ามีผู้มี	ยกคำร้อง

สิทธิเข้าประชุมกี่คนได้แต่สรุปว่าไม่ครบถ้วน

สำหรับกรณีการมีผู้เข้าประชุมครบหรือไม่เป็นปัญหาข้อเท็จจริง ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีหน้าที่ต้องไต่สวนได้ให้ได้ความจริง จึงไม่มีหน้าที่ชี้ขาดในเรื่องนี้ แต่เป็นเรื่องที่รัฐธรรมนูญมาตรา 145 (3) มอบให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง "ที่จะสืบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้น" เสียก่อนส่งศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยยุบพรรคตามมาตรา 65 แต่ปรากฏว่านายทะเบียนพรรคการเมืองกลับนำไปชี้แจงและขอมติจากคณะกรรมการที่ปรึกษานายทะเบียนพรรคการเมือง ดังปรากฏในรายงานการประชุมครั้งที่ 1/2545 วันที่ 22 มกราคม 2545 ข้อ 3.3 หน้า 9-19 ทั้งที่ไม่มีหน้าที่ตามกฎหมาย แม้จากสำนวนและคำชี้แจงจะแสดงให้เห็นว่าพรรคสังคมประชาธิปไตยจะมีความอ่อนแอหลายประการ เช่น ขาดความสามัคคี ไม่ปฏิบัติตามข้อทักท้วงของหัวหน้าพรรคตามข้อบังคับพรรค การจัดประชุมไม่เรียบร้อย ต้องเรียกประชุมใหม่ ต้องขอให้เลิกมติของที่ประชุมครั้งก่อนๆ แม้การพิมพ์เอกสารก็ผิดพลาดบกพร่อง แต่สิ่งเหล่านี้ก็ไม่น่าจะเป็นสาเหตุให้ต้องยุบพรรค

การที่พรรคพยายามชี้แจงต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองก็แสดงให้เห็นว่าพรรคยังมีความปรารถนาจะดำรงอยู่ต่อไป การรายงานให้นายทะเบียนทราบในเรื่องต่างๆ จะสันนิษฐานว่าจงใจแจ้งเท็จย่อมไม่ชอบด้วยหลักกฎหมาย ทั้งในสามัญสำนึกถ้าพรรคเห็นว่าจัดประชุมโดยองค์ประชุมไม่ถูกต้อง พรรคก็มีทางเลือกที่จะจัดประชุมใหม่ โดยไม่บอกนายทะเบียนพรรคการเมืองจนกว่าจะทำให้ถูกต้องก่อน นายทะเบียนพรรคการเมืองก็ไม่มีโอกาสล่วงรู้และมาร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้

อนึ่ง ในทางการบริหารเมื่อพรรคใดจัดประชุมไม่ถูกต้องครบถ้วน นายทะเบียนพรรคการเมืองก็ชอบจะทักท้วงขอให้จัดให้ถูกต้องแทนที่จะสั่งให้ชี้แจงเพื่อเอาผิดพฤติกรรมของนายทะเบียนพรรคการเมืองอาจจะเข้าข่ายบริหารงานโดยไม่เป็นธรรม (fair play) เมื่อพรรคเป็นฝ่ายแจ้งให้ทราบก่อน ไม่ใช่นายทะเบียนพรรคการเมืองเป็นฝ่ายตรวจพบเอง

โดยเหตุผลดังกล่าวเพื่อความศักดิ์สิทธิ์ของรัฐธรรมนูญ และมิ

	ให้ศาลรัฐธรรมนูญกลายเป็นตรายางอัตโนมัติ จึงเห็นว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองควรให้โอกาสพรรคสังคมประชาธิปไตยได้ต่อสู้อย่างเปิดเผยในเรื่องข้อเท็จจริง ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยให้คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 145 (3) เสียก่อนที่จะส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาสั่งยุบพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 จึงเห็นควรยกคำร้อง ส่วนคำขออื่นของผู้ถูกร้องไม่จำต้องวินิจฉัย	
13. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	เห็นได้ว่า ตามบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่ที่พรรคสังคมประชาธิปไตยอ้างว่า มีอยู่จำนวน 126 คนนั้น เป็นสมาชิกของพรรคสังคมประชาธิปไตยเพียง 54 คน พรรคสังคมประชาธิปไตยไม่ดำเนินตามข้อบังคับพรรคสังคมประชาธิปไตย พ.ศ. 2543 ข้อ 69 ที่กำหนดว่า "การประชุมใหญ่วิสามัญประกอบด้วยสมาชิกพรรค ดังต่อไปนี้ (1) กรรมการบริหารพรรค (2) สมาชิกของพรรคที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในขณะนั้น (3) สมาชิกที่เป็นรัฐมนตรีในขณะนั้น (4) ผู้แทนจากสาขาพรรคตามข้อ 65 ในกรณีที่มีสาขาพรรค (5) สมาชิกที่ได้รับเชิญจากคณะกรรมการบริหาร" ข้อ 70 ที่กำหนดว่า "ในการประชุมใหญ่ต้องมีสมาชิกตามข้อ 69 มาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคนจึงจะเป็นองค์ประชุม การลงมติให้ถือเสียงข้างมากของสมาชิกที่มาประชุม ในกรณีที่มีเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมชี้ขาด" และไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 26 ที่บัญญัติว่า "ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้แทนของสาขาพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง" กรณีมีเหตุให้ยุบพรรคสังคมประชาธิปไตยได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งให้ยุบพรรคการเมืองได้ตามมาตรา 65 วรรคสอง ส่วนข้ออ้างของพรรคสังคมประชาธิปไตยทุกข้อฟังไม่ขึ้น จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคสังคมประชาธิปไตย	ให้ยุบพรรคสังคมประชาธิปไตย

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 5/2546 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 11 คน (คะแนนเสียง 10 : 1)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล				
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 11 คน	ประเด็นหลัก กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรคสังคมประชาธิปไตย ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่		คำวินิจฉัย อาศัยอำนาจตาม พรบ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคสังคมประชาธิปไตย	
	กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรค	ให้ยกคำร้อง	ให้ยุบพรรค (ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ)	ให้ยกคำร้อง (ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ)
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	✓		✓	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร☆	-	-	-	-
3. นายจุมพล ณ สงขลา	✓		✓	
4. พลโท จุล อติเรก☆☆	✓		✓	
5. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	✓		✓	
6. นายผัน จันทรปาน	✓		✓	
7. นายมงคล สระฏัน	✓		✓	
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	✓		✓	
9. นายสุจิต บุญบงการ	✓		✓	
10. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	✓		✓	
11. นายอนันต์ เกตุวงศ์☆	-	-	-	-
12. นายอมร รักษาสัตย์		✓☆☆☆		✓☆☆☆
13. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	✓		✓	
รวม	10	1	10	1

☆ ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย

☆☆ พลโท จุล อติเรก ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ปฏิบัติหน้าที่ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

☆☆☆ นายทะเบียนพรรคการเมืองควรให้โอกาสพรรคสังคมประชาธิปไตยได้ต่อสู้อย่างเปิดเผยในเรื่องข้อเท็จจริง ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) โดยให้ กกต. วินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 145 (3) เสียก่อนที่จะส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาสั่งยุบพรรค

6. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 6/2546

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 6/2546 (วันที่ 27 มีนาคม 2546) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง ศาลจังหวัดลำพูนส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายสัจจา สุริยกุล ณ อยุธยา) ซึ่งเป็นผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 กรณีพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 มาตรา 32 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่

(พิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 มาตรา 50 มาตรา 76 มาตรา 78 และมาตรา 84 หรือไม่

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	ศาลจังหวัดลำพูนขอให้สำนักงานศาลยุติธรรมส่งคำโต้แย้ง ลงวันที่ 18 กันยายน 2545 ของจำเลยในคดีอาญา (นายสัจจา สุริยกุล ณ อยุธยา) ซึ่งเป็นผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 กรณีพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 และมาตรา 32 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 28 มาตรา 29 มาตรา 32 มาตรา 42 มาตรา 46 มาตรา 50 มาตรา 78 มาตรา 84 และ มาตรา 87 หรือไม่
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	พนักงานอัยการจังหวัดลำพูน ฟ้องผู้ร้องต่อศาลจังหวัดลำพูนว่า เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2545 ผู้ร้องได้กระทำความผิด คือ 1) มีสุรากลั่นบรรจุขวดขนาด 187 มิลลิลิตร จำนวน 14 ขวด รวมปริมาณน้ำสุรากลั่น 2,525 ลิตร โดยเป็นสุรากลั่นที่ผู้ร้องรู้ว่าทำขึ้นโดยไม่ได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิต หรือผู้ทำการแทนที่ฝ่าฝืนมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย 2) มีสุราแช่บรรจุขวดขนาด 710 มิลลิลิตร จำนวน 10 ขวด รวมปริมาณน้ำสุราแช่ 7,100 ลิตร โดยเป็นสุราแช่ที่ผู้ร้องรู้ว่า ทำขึ้นโดยไม่ได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิตหรือผู้ทำการแทนที่ฝ่าฝืนมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 อันเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมาย จึงขอให้ลงโทษผู้ร้องตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493

		มาตรา 4 มาตรา 5 มาตรา 32 มาตรา 45 พระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2497 มาตรา 4 มาตรา 6 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 91 และพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2526 มาตรา 4 ผู้ร้องยื่นคำให้การปฏิเสธฟ้องโดยอ้างว่า ตนมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาชนบท ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ เพื่อทำหน้าที่เผยแพร่งานวิจัย ผลงานประดิษฐ์คิดค้น และผลงานของสถาบันฯ เป็นการเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่เกษตรกร ผู้สนใจ และประชาชนทั่วไป ซึ่งเป็นการเผยแพร่ความรู้ใหม่เกี่ยวกับการประดิษฐ์คิดค้นต่าง ๆ ไปยังส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นต่าง ๆ ในประเทศไทย อันเป็นนโยบายของคณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ การที่ผู้ร้องได้รับหนังสือเชิญจากสำนักงานคณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ เพื่อนำงานวิจัยหรือผลงานประดิษฐ์คิดค้นของสถาบันมาร่วมแสดงในนิทรรศการ "ตลาดนัดงานวิจัยภาคเหนือ" ผู้ร้องจึงเดินทางมาแสดงผลงานวิจัยของสถาบันฯ โดยผลงานวิจัยของผู้ร้องที่นำมาแสดง ได้แก่ การผลิตสุราจากมันสำปะหลัง และไวน์ผลไม้ และขอให้ศาลจังหวัดลำพูนส่งคำโต้แย้งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 และ มาตรา 32 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 28 มาตรา 29 มาตรา 32 มาตรา 42 มาตรา 46 มาตรา 50 มาตรา 78 มาตรา 84 และมาตรา 87 หรือไม่
	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	1) ประเด็นตามคำร้องที่ผู้ร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 และมาตรา 32 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 28 มาตรา 29 มาตรา 32 มาตรา 42 และมาตรา 87 และพระราชบัญญัติสุราฯ มาตรา 32 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 มาตรา 50 มาตรา 78 และมาตรา 84 นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า ในประเด็นดังกล่าวผู้ร้องไม่ได้กล่าวอ้างว่า ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญอย่างไรและไม่ได้บรรยายหรือระบุ

		เรื่องอันเป็นเหตุให้ต้องใช้สิทธิ พร้อมทั้งข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องและระบุความประสงค์จะให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการอย่างใดพร้อมทั้งเหตุผลสนับสนุนโดยชัดแจ้ง ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2541 ข้อ 5 (3) และ (4) จึงไม่จำต้องวินิจฉัยในส่วนที่โต้แย้งนี้ และปรากฏจากคำแถลงของผู้ร้องว่า พระราชบัญญัติสุราฯ มาตรา 5 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 76 จึงมีประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยตามคำร้องเพียงว่า พระราชบัญญัติสุราฯ มาตรา 5 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 มาตรา 50 มาตรา 76 มาตรา 78 และมาตรา 84 หรือไม่ 2) ประเด็นที่ผู้ร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติสุราฯ มาตรา 5 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 เพราะรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 ให้สิทธิแก่เกษตรกรซึ่งรวมตัวเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม มีสิทธิในการอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งการทำสุราพื้นบ้านของผู้ร้อง เป็นการทำจากผลิตภัณฑ์การเกษตรอันเป็นการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น นั้น พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 46 มีเจตนารมณ์ให้บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นของตนเองเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนเอง การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สำหรับจารีตประเพณี ศิลปะ หรือวัฒนธรรมอันดีของชุมชนก็ให้อนุรักษ์ไว้ แต่สิทธิตามที่กล่าวจะต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติด้วย ซึ่งขณะนี้ยังไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายเรื่องสิทธิของบุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมบัญญัติไว้ การที่พระราชบัญญัติสุราฯ บัญญัติให้การทำสุราหรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครองจะต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิตนั้น เป็นเรื่องที่กฎหมายกำหนดให้บุคคลต้องปฏิบัติตามกฎหมายให้เป็นไปตามเงื่อนไข

		ดังนั้น พระราชบัญญัติสุราฯ มาตรา 5 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 3) ข้อที่ผู้ร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติสุราฯ มาตรา 5 ขัดหรือแย้งต่อ รัฐธรรมนูญ มาตรา 50 นั้น พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญมาตรา 50 วรรคหนึ่ง บัญญัติให้บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม เมื่อพิจารณารัฐธรรมนูญ มาตรา 50 วรรคสอง บัญญัติยกเว้นเรื่องเสรีภาพในการประกอบอาชีพไว้ว่า เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณูปโภค การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค หรือประโยชน์สาธารณะอื่น การที่พระราชบัญญัติสุราฯ มาตรา 5 บัญญัติให้การทำสุราหรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครองต้องขออนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิตก่อน จึงไม่ได้เป็นการจำกัดเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือการประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมแต่อย่างใด ดังนั้น พระราชบัญญัติสุราฯ มาตรา 5 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 50 4) สำหรับประเด็นที่ผู้ร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติสุราฯ มาตรา 5 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 76 มาตรา 78 และมาตรา 84 นั้น ผู้ร้องอ้างว่า รัฐไม่ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการกำหนดนโยบายผลิตสุราพื้นบ้านเสรี รวมทั้งไม่เปิดโอกาสให้เกษตรกรตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 76 นอกจากนี้ยังไม่ได้เป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 78 และไม่เปิดโอกาสให้เกษตรกรผลิตสุราพื้นเมืองได้ ซึ่งขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 84 เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 76 มาตรา 78 และมาตรา 84

		เป็นบทบัญญัติในหมวด 5 ว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่กำหนดไว้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการตรากฎหมายและการกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการตัดสินใจทางการเมืองตามมาตรา 76 ให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง ตามมาตรา 78 และให้รัฐจัดระบบการถือครองที่ดิน การใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม และรักษาผลประโยชน์ร่วมกันของเกษตรกร ตามมาตรา 84 ที่พระราชบัญญัติสุราฯ มาตรา 5 บัญญัติให้การทำสุราหรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครองต้องขออนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิตก่อนนั้น เป็นเรื่องของบุคคลที่กำหนดเป็นเงื่อนไขว่าการทำสุราก็ดี การมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสุราไว้ในครอบครองก็ดีต้องขออนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิต ซึ่งเป็นคนละเรื่องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ดังนั้น พระราชบัญญัติสุราฯ มาตรา 5 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญทั้ง 3 มาตราดังกล่าว ศาลรัฐธรรมนูญโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างมากจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุราฯ มาตรา 5 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 มาตรา 50 มาตรา 76 มาตรา 78 และมาตรา 84
	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	1) รัฐธรรมนูญ บัญญัติไว้ว่า มาตรา 46 มาตรา 50 มาตรา 76 มาตรา 78 และมาตรา 84 2) พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5
2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 มาตรา 50 มาตรา 76 มาตรา 78 และมาตรา 84 หรือไม่

3. คำวินิจฉัย	จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 มาตรา 50 มาตรา 76 มาตรา 78 และมาตรา 84
4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยโดยมติ 10 คน โดยวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฯ จำนวน 9 คน และ วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 และมาตรา 32 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 42 และมาตรา 50 ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 ส่วนมาตราอื่นไม่จำต้องวินิจฉัย จำนวน 1 คน (คะแนนเสียง 9 : 1) 2) เริ่มวันที่ 18 กันยายน 2545 แล้วเสร็จ วันที่ 27 มีนาคม 2546 รวม 6 เดือน 9 วัน 3) การวางบรรทัดฐาน พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 มาตรา 50 มาตรา 76 มาตรา 78 และมาตรา 84 4) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 121 ตอนที่ 2 ก วันที่ 6 มกราคม 2547 ซึ่งเท่ากับ 9 เดือน 10 วัน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 27 มีนาคม 2546) 5) พลโท จุล อติเรก ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญปฏิบัติหน้าที่ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 6/2546 (วันที่ 27 มีนาคม 2546) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 10 คน ศาลจังหวัดลำพูนส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายสัจจา สุริยกุล ณ อยุธยา) ซึ่งเป็นผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 กรณีพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 มาตรา 32 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คือ **พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 มาตรา 50 มาตรา 76 มาตรา 78 และมาตรา 84 หรือไม่**

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	**1. รัฐธรรมนูญ บัญญัติไว้ว่า** **"<u>มาตรา 46</u> บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ"** **"<u>มาตรา 50</u> บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม** **การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ การ คุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณูปโภค การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของ ประชาชน การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค การผังเมือง การรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพของประชาชน หรือเพื่อป้องกันการผูกขาด หรือขจัดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน"** **"<u>มาตรา 76</u> รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง**	พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 มาตรา 50 มาตรา 76 มาตรา 78 และมาตรา 84

	รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ" **"<u>มาตรา 78</u> รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น"** **"<u>มาตรา 84</u> รัฐต้องจัดระบบการถือครองที่ดินและการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม จัดหาแหล่งน้ำเพื่อเกษตรกรรมให้เกษตรกรอย่างทั่วถึง และรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกรในการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตรให้ได้รับผลตอบแทนสูงสุด รวมทั้งส่งเสริมการรวมตัวของเกษตรกรเพื่อวางแผนการเกษตรและรักษาผลประโยชน์ร่วมกันของเกษตรกร"** **2. พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 บัญญัติว่า** **"<u>มาตรา 5</u> ห้ามมิให้ผู้ใดทำสุราหรือ มีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดี** **การออกใบอนุญาตให้ทำสุราสำหรับใช้ในบ้านเรือน ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง"** ประเด็นที่ต้องวินิจฉัย คือ มาตรา 5 ของพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 มาตรา 50 มาตรา 76 มาตรา 78 และมาตรา 84 หรือไม่ แม้ว่าจำเลยยกข้อต่อสู้ว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 โดยอ้างว่ารัฐธรรมนูญให้สิทธิเสรีภาพแก่เกษตรกรซึ่งรวมตัวเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมในการอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และแม้จำเลยจะอ้างด้วยว่า การทำสุราพื้นบ้านของจำเลยเป็นการทำสุราผลิตภัณฑ์การเกษตร อันเป็นการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยที่มีการทำกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ แต่ก็ฟังไม่ขึ้น เพราะเจตนารมณ์ของมาตรา 46 ต้องการคุ้มครองสิทธิ	

ของชุมชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น .....หรือวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น แต่การทำสุราโดยไม่ขออนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิต มิใช่การอนุรักษ์หรือฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น นอกจากนั้น พิจารณาแล้ว เนื่องจากสิทธิของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 ยังไม่ได้มีกฎหมายบัญญัติรับรองไว้อย่างแจ้งชัด

จึงเห็นว่า ผู้ร้องไม่อาจโต้แย้งว่า มาตรา 5 ของพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ละเมิดสิทธิเสรีภาพของตนตามรัฐธรรมนูญ มาตรานี้ ดังนั้น การที่จำเลยได้จัดตั้งสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาชนบทขึ้นมาเพื่อเผยแพร่หรืออนุรักษ์ หรือทำสิ่งประดิษฐ์คิดค้น โดยทำสุราพื้นบ้าน ซึ่งผลิตมาจากมันสำปะหลัง จึงไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 46

ในทำนองเดียวกัน แม้จำเลยจะโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 50 ซึ่งคุ้มครองเสรีภาพในการประกอบกิจการ หรือประกอบอาชีพและแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม โดยอ้างว่า ข้อยกเว้นในมาตรา 5 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 นั้น ไม่เป็นการเปิดโอกาสให้เกษตรกรหรือประชาชนไทยทั่วไป มีความสามารถขออนุญาตต่ออธิบดีกรมสรรพสามิตเพื่อทำสุราพื้นบ้านได้ เพราะเมื่อพิจารณาถึงหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในประกาศของกระทรวง ไม่เป็นการเปิดโอกาสและเอื้อประโยชน์ให้เกษตรกรสามารถประกอบอาชีพการผลิตสุราพื้นบ้าน และสามารถแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม เพราะหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ตามประกาศกระทรวงต่าง ๆ นั้น เป็นการจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพของเกษตรกรและประชาชน นั้น

พิจารณาแล้ว เห็นว่า เสรีภาพในการประกอบอาชีพตามที่จำเลยกล่าวอ้างนั้น หากจำเลยได้ปฏิบัติตามกฎหมายที่บัญญัติไว้ คือ การดำเนินการขออนุญาตต่ออธิบดีกรมสรรพสามิต ย่อมจะได้สิทธิในการผลิตสุราได้ตามที่อธิบดีสรรพสามิตอนุญาต

นอกจากนั้น การที่ทางการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการขออนุญาตผลิตสุราไว้ค่อนข้างเข้มงวด ก็เพราะต้องการ

คุ้มครองผู้บริโภค เนื่องจากสุราเป็นเครื่องดื่มที่มีโทษต่อผู้บริโภคค่อนข้างมาก จึงต้องควบคุมการผลิต ดังนั้น เมื่อกฎหมายบัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดทำสุราหรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดี หมายความว่า กฎหมายต้องการให้ผู้มีไว้หรือครอบครองต้องดำเนินการขออนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิตก่อน ซึ่งเป็น "หน้าที่" ที่ประชาชนจะต้องปฏิบัติตาม ดังนั้น การที่จำเลยยกเรื่อง สิทธิและเสรีภาพ ตามรัฐธรรมนูญเป็นข้อต่อสู้ เพื่อไม่ปฏิบัติตามกฎหมายจึงฟังไม่ขึ้น ประกอบกับเมื่อพิจารณาเจตนารมณ์ในการกระจายอำนาจเพื่อให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองซึ่งปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ในเรื่องภาษีและอากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกี่ยวกับการจัดสรรภาษีตามกฎหมายกำหนดแผนฯ ก็ไม่ปรากฏว่ามีการอนุญาตให้ท้องถิ่นผลิตสุราได้โดยไม่ต้องขออนุญาต

ส่วนข้อโต้แย้งของจำเลยที่อ้างว่า มาตรา 5 ของพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 76 มาตรา 78 และมาตรา 84 นั้น ฟังไม่ขึ้น เพราะรัฐธรรมนูญทั้งสามมาตราบัญญัติไว้ในหมวด 5 ว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ซึ่งอธิบายเจตนารมณ์ของมาตราต่าง ๆ ในหมวดนี้ไว้ในมาตรา 88 ว่า "บทบัญญัติในหมวดนี้มีไว้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการตรากฎหมายและการกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการแถลงนโยบายต่อรัฐสภาตามมาตรา 211 คณะรัฐมนตรีที่จะเข้าบริหารราชการแผ่นดิน ต้องชี้แจงต่อรัฐสภาให้ชัดแจ้งว่าจะดำเนินการใดเพื่อบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้ และต้องจัดทำรายงานแสดงผลการดำเนินการรวมทั้งปัญหาและอุปสรรค เสนอต่อรัฐสภาปีละหนึ่งครั้ง"

ดังนั้น พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญทั้งสามมาตรามิใช่บทบัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลแต่อย่างใด ผู้ร้องจึงไม่อาจยกรัฐธรรมนูญมาตรา 76 มาตรา 78 และมาตรา 84 เป็นข้อต่อสู้ว่าการกระทำของรัฐหรือกฎหมายที่รัฐสภาตราขึ้นขัดหรือแย้งต่อ

	รัฐธรรมนูญมาตราต่าง ๆ ดังกล่าวได้ เพราะเป็นมาตราที่กำหนดแนวทางให้รัฐดำเนินการเท่านั้น และหากประชาชนไม่พอใจการดำเนินการของรัฐในหมวด 5 นี้ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคนสามารถใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 เสนอกฎหมายต่อประธานรัฐสภา เพื่อให้ตรากฎหมายในเรื่องที่ประชาชนจำนวนดังกล่าวเห็นว่า เป็นเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 76 มาตรา 78 และมาตรา 84 ได้ เช่น ขอให้ตรากฎหมายอนุญาตให้ผลิตสุราได้โดยเสรี เป็นต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 มาตรา 50 มาตรา 76 มาตรา 78 และมาตรา 84	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	คงมีปัญหาที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับวินิจฉัยเฉพาะปัญหาว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2497 มาตรา 5 และมาตรา 32 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 มาตรา 50 มาตรา 76 มาตรา 78 และมาตรา 84 หรือไม่ เห็นว่า ที่ผู้ร้องอ้างว่าพระราชบัญญัติสุราทั้งสองมาตราขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 และมาตรา 50 นั้น เห็นว่า แม้รัฐธรรมนูญทั้งสองมาตราดังกล่าวจะให้สิทธิและเสรีภาพแก่บุคคลในหลาย ๆ กรณี แต่ก็มีความในตอนท้ายในเชิงเป็นข้อยกเว้นว่า "ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ" หรือ "เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะ ฯลฯ" เมื่อพระราชบัญญัติสุราทั้งสองมาตราได้บัญญัติไว้ดังกล่าว จึงถือได้ว่าสอดคล้องกับข้อยกเว้นของรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 และมาตรา 50 ส่วนปัญหาว่า พระราชบัญญัติสุราสองมาตราดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญที่เหลืออีกสามมาตราคือ มาตรา 76 มาตรา 78 และมาตรา 84 หรือไม่ เห็นว่า รัฐธรรมนูญทั้งสามมาตราดังกล่าวเป็นบทบัญญัติภายในหมวด 5 ว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่วางแนวทางให้รัฐส่งเสริมและสนับสนุนในกรณีต่าง ๆ ตามที่ระบุไว้ในลักษณะให้รัฐ "กระทำการ" โดยคณะรัฐมนตรีที่บริหารราชการแผ่นดินต้องดำเนินการและต้องจัดทำ	พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2497 มาตรา 5 และมาตรา 32 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

	รายงานแสดงผลการดำเนินการ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคเสนอต่อรัฐสภาปีละหนึ่งครั้ง ดังที่ปรากฏตามความในรัฐธรรมนูญ มาตรา 88 วรรคสอง ซึ่งคณะรัฐมนตรีชุดปัจจุบันก็ได้รายงานแสดงผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีในช่วงปี 2545 ต่อสภาผู้แทนราษฎรไปแล้ว เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2546 และจะรายงานแสดงต่อวุฒิสภาต่อไปในวันที่ 28 มีนาคม 2546 ซึ่งเป็นคนละเรื่องกับที่ว่าพระราชบัญญัติสุราสองมาตราดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 76 มาตรา 78 และมาตรา 84 หรือไม่ จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสุรา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2497 มาตรา 5 และมาตรา 32 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 มาตรา 50 มาตรา 76 มาตรา 78 และมาตรา 84	มาตรา 46 มาตรา 50 มาตรา 76 มาตรา 78 และ มาตรา 84
3. นายจุมพล ณ สงขลา	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
4. พลโทจุล อติเรก	มีประเด็นที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัยแต่เพียงว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 มาตรา 50 มาตรา 78 และมาตรา 84 หรือไม่ พิจารณารัฐธรรมนูญ มาตรา 46 บัญญัติถึงการรวมกันเป็นชุมชนและมีสิทธิอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ ซึ่งจะมีกรณีใดบ้างย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ แต่ขณะนี้ยังไม่มีกฎหมายดังกล่าว จึงไม่สามารถจะวินิจฉัยได้ว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติ ห้ามไม่ให้ทำสุรา ถ้าจะทำก็ต้องได้รับอนุญาต และวรรคสองที่ให้ทำสุราใช้ในบ้านเรือนได้ แต่ต้องเป็นไปตามกฎกระทรวง นั้น ไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 อย่างไร ซึ่งกฎหมายก็ไม่ได้ห้ามเด็ดขาด แต่ก็ต้องเป็นไปตามกฎเกณฑ์ที่กำหนดโดยกฎกระทรวงดังกล่าว รัฐธรรมนูญ มาตรา 50 วรรคหนึ่ง บัญญัติให้บุคคลมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพประกอบกิจการของตนเอง และวรรคสองบัญญัติห้ามออกกฎหมายจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพไว้ เว้นแต่ในบางกรณี เช่น การจำกัดเสรีภาพเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค ซึ่งตามปัญหานี้เห็นว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 บัญญัติห้ามทำ ถ้าจะทำก็ต้องได้รับอนุญาต ทั้งนี้ก็เพื่อการ	พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.2493 มาตรา 5 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 มาตรา 50 มาตรา 76 มาตรา 78 และ มาตรา 84

	ควบคุมการทำการผลิตสุรา เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคนั้นเอง จึงเห็นว่า ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 50 สำหรับรัฐธรรมนูญ มาตรา 76 มาตรา 78 และมาตรา 84 ซึ่งบัญญัติเกี่ยวกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐในเรื่องการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมของประชาชนในทางการเมือง การเศรษฐกิจ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น การถือครองที่ดิน การเกษตร การผลิต และการตลาด ทั้งนี้ก็เพื่อฝ่ายบริหารจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ จะพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 ดังกล่าว ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญที่บัญญัติแนวทางบริหารไว้ตามรัฐธรรมนูญทั้ง 3 มาตรา ยังไม่ได้ เพราะบัญญัติเป็นการทั่วไป ดังนั้น จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 76 มาตรา 78 มาตรา 84 โดยเฉพาะมีข้อพิจารณาว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 ที่บัญญัติห้ามบุคคลทำสุรา แต่มิได้ห้ามโดยเด็ดขาด ยังเปิดโอกาสให้ขออนุญาตได้ จะเห็นได้ว่า เจตนาของกฎหมายดังกล่าวก็เพื่อให้ได้รับการพิจารณาจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งนี้ก็เพื่อการควบคุม คุ้มครองผู้บริโภค น่าจะสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแล้ว สำหรับพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 32 บัญญัติให้ผู้ฝ่าฝืนต้องได้รับโทษ ซึ่งรวมถึงผู้ฝ่าฝืนมาตรา 5 ดังกล่าวด้วยนั้น เห็นว่า เหตุที่บัญญัติโทษไว้ก็เพื่อปราบปรามผู้ฝ่าฝืนเป็นมาตรการในการป้องกัน เพื่อประโยชน์ของประชาชนซึ่งเป็นผู้บริโภคโดยทั่วไป เมื่อบทบัญญัติ มาตรา 5 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 มาตรา 50 มาตรา 76 มาตรา 78 และมาตรา 84 แล้ว มาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ก็ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญดังกล่าวด้วย จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 มาตรา 50 มาตรา 76 มาตรา 78 และมาตรา 84	
5. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	ที่ผู้ร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 เพราะมาตรา 46 ให้สิทธิแก่	พระราชบัญญัติ

	เกษตรกรซึ่งรวมตัวเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม มีสิทธิในการอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งการทำสุราพื้นบ้านของผู้ร้อง เป็นการทำจากผลิตภัณฑ์การเกษตรอันเป็นการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น นั้น พิจารณาแล้ว เห็นว่า มาตรา 46 มีเจตนารมณ์ให้บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นของตนเองเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนเอง การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชนให้ได้ประโยชน์ร่วมกัน สำหรับจารีตประเพณี ศิลปะ หรือวัฒนธรรมอันดีของชุมชนก็ให้อนุรักษ์ไว้ แต่สิทธิตามที่กล่าว จะต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติด้วย ซึ่งขณะนี้ยังไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายเรื่องสิทธิของบุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมบัญญัติไว้ การที่พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 บัญญัติให้ การทำสุราหรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครองจะต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิตนั้น เป็นเรื่องที่ความผิดเกิดขึ้นเพราะมีกฎหมายห้ามมิให้บุคคลกระทำการฝ่าฝืนตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ดังนั้น พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ดังนั้น มาตรา 5 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 ข้อที่ผู้ร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 50 นั้น เห็นว่า มาตรา 50 วรรคหนึ่ง บัญญัติให้บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม เมื่อพิจารณามาตรา 50 วรรคสอง บัญญัติยกเว้นเรื่องเสรีภาพในการประกอบอาชีพไว้ว่า เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณูปโภค การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค หรือประโยชน์สาธารณะอื่น การที่พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 บัญญัติให้การทำสุราหรือมีภาชนะหรือ	สุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 มาตรา 50 มาตรา 76 มาตรา 78 และ มาตรา 84

	เครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครองต้องขออนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิตก่อน จึงไม่ได้เป็นการจำกัดเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือการประกอบอาชีพ และการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมแต่อย่างใด เพียงแต่บัญญัติมิให้บุคคลฝ่าฝืนข้อห้ามของมาตรา 5 เท่านั้น ดังนั้น พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 50 ที่ผู้ร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 76 มาตรา 78 และมาตรา 84 นั้น ผู้ร้องอ้างว่า รัฐไม่ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการกำหนดนโยบายผลิตสุราพื้นบ้านเสรี รวมทั้งไม่เปิดโอกาสให้เกษตรกรตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 76 นอกจากนี้ยังไม่ได้เป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 78 และไม่เปิดโอกาสให้เกษตรกรผลิตสุราพื้นเมืองได้ ซึ่งขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 84 เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 76 มาตรา 78 และมาตรา 84 เป็นบทบัญญัติในหมวด 5 ว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ซึ่งเห็นว่า แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐเป็นบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ เพื่อเป็นแนวทางที่กำหนดไว้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการตรากฎหมายและการกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการตัดสินใจทางการเมืองตามมาตรา 76 ให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เองตามมาตรา 78 และให้รัฐจัดระบบการถือครองที่ดิน การใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม และรักษาผลประโยชน์ร่วมกันของเกษตรกร ตามมาตรา 84 ที่พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 บัญญัติให้การทำสุราหรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครองต้องขออนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิตก่อนนั้น เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้เอกชนที่มีความประสงค์จะทำสุราหรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครองต้องขออนุญาตจาก	

	อธิบดีกรมสรรพสามิตก่อน จึงเป็นเรื่องที่บุคคลต้องปฏิบัติตามที่กฎหมายบัญญัติไว้หากฝ่าฝืนต้องมีความผิดตามมาตรา 5 และมีโทษตามมาตรา 32 ซึ่งความผิดดังกล่าวจึงเกิดขึ้น เพราะมีกฎหมายห้าม (Mala Pro hibita) ซึ่งเป็นคนละเรื่องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ดังนั้น พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญทั้งสามมาตราดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 มาตรา 50 มาตรา 76 มาตรา 78 และมาตรา 84	
6. นายผัน จันทรปาน	เห็นว่า <u>ประเด็นแรก</u> เกี่ยวกับมาตรา 46 แห่งรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัย ที่ 62/2545 ลงวันที่ 17 ธันวาคม 2545 วางมาตรฐานไว้แล้วว่า มาตรการที่กำหนดไว้ในมาตรา 46 แต่ต้องเป็นไป "ตามที่กฎหมายกำหนด" ขณะนี้ยังไม่ได้มีการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิของบุคคลที่รวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นที่จะดำเนินการใดบ้าง ณ ปัจจุบันกฎหมายใดบัญญัติข้อความประการใดต้องเป็นไปตามนั้น นอกจากนั้น มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 บัญญัติว่า "ห้ามมิให้ผู้ใดทำสุราหรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครอง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดี" การอนุญาตให้ทำสุรา ให้เป็นไปตามกฎกระทรวง การอนุญาตของอธิบดีก็ดี การออกกฎกระทรวงก็ดี สามารถดำเนินการอย่างไรก็ได้เพื่อให้สอดคล้องกับประโยชน์ของรัฐ ให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน จึงเห็นได้ว่า มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ไม่ขัดหรือแย้ง มาตรา 46 แห่งรัฐธรรมนูญ แต่ประการใด <u>ประเด็นที่สอง</u> พิจารณาแล้ว เห็นว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 วรรคหนึ่ง <u>ไม่ขัดหรือแย้ง</u>ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 50 เนื่องจากรัฐธรรมนูญ มาตรา 50 วรรคสอง บัญญัติยกเว้นเรื่องเสรีภาพในการประกอบอาชีพไว้ เป็นกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชีพ คุ้มครองผู้บริโภคไม่ให้เกิดอันตรายในการบริโภค ซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ <u>ประเด็นที่สาม</u> พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 76	มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ไม่ขัดหรือแย้ง มาตรา 46 มาตรา 50 มาตรา 76 มาตรา 78 และมาตรา 84 แห่งรัฐธรรมนูญ แต่ประการใด

	มาตรา 78 และมาตรา 84 บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดไว้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับตรากฎหมายและการกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน (ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 88) มิได้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดสิทธิเสรีภาพของบุคคล ดังนั้น เมื่อพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 เป็นเรื่องของการควบคุมการนำสุราซึ่งเป็นเรื่องสิทธิเสรีภาพของบุคคลในการประกอบอาชีพ ทั้งนี้ จึงเป็นคนละเรื่องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 76 มาตรา 78 และมาตรา 84 ประเด็นนอกจากที่กล่าว ผู้ร้องไม่ได้กล่าวอ้าง (บรรยายฟ้อง) ว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 และมาตรา 32 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 28 มาตรา 29 มาตรา 32 มาตรา 42 และมาตรา 87 อย่างไร จึงไม่จำต้องวินิจฉัยในส่วนนี้ จึงวินิจฉัยว่า มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ไม่ขัดหรือแย้ง มาตรา 46 มาตรา 50 มาตรา 76 มาตรา 78 และมาตรา 84 แห่งรัฐธรรมนูญแต่ประการใด	
7. นายมงคล สระฎัน	เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 46 เป็นบทบัญญัติให้สิทธิเสรีภาพแก่เกษตรกรซึ่งรวมตัวเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม มีสิทธิในการอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และความในมาตรา 46 ตอนท้าย บัญญัติว่า "ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ" ดังนั้น ในเรื่องอนุรักษ์ฟื้นฟูจารีตประเพณีจะต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ และในขณะนี้ยังไม่ได้มีการบัญญัติกฎหมายสิทธิของบุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นและการใช้สิทธิของบุคคลเหล่านี้ ดังนั้น การทำสุราพื้นบ้านของจำเลยซึ่งเป็นการทำจากผลิตภัณฑ์การเกษตรอันเป็นการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 วรรคหนึ่ง และแม้มาตรา 5 วรรคสอง จะกำหนดให้ออกใบอนุญาตให้ทำสุราสำหรับใช้ในพื้นบ้านได้ โดยให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่กฎกระทรวงได้กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ไม่เปิดโอกาสให้เกษตรกรหรือประชาชนทั่วไปขออนุญาตต่ออธิบดีเพื่อทำสุราพื้นบ้านได้ ดังนั้น พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 จึงไม่	พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 มาตรา 50 มาตรา 76

	ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา 50 วรรคแรก ได้บัญญัติรับรองไว้ว่า บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม และมาตรา 50 วรรคสอง ได้บัญญัติยกเว้นเรื่องเสรีภาพในการประกอบอาชีพไว้ เป็นกฎหมายเฉพาะ เพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชีพ คุ้มครองผู้บริโภคไม่ให้เกิดอันตรายในการบริโภค การผลิตสุรากลั่นและสุราแช่ของผู้ร้องอาจทำให้ผู้บริโภคได้รับอันตราย รัฐธรรมนูญจึงมีบทบัญญัติยกเว้นเสรีภาพในการประกอบอาชีพไว้ ดังนั้น พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 50 สำหรับรัฐธรรมนูญ มาตรา 76 มาตรา 78 และมาตรา 84 เป็นบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 88 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า "บทบัญญัติในหมวดนี้มีไว้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการตรากฎหมายและการกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน" มิได้เป็นบทบัญญัติที่บัญญัติถึงสิทธิเสรีภาพของบุคคล ดังนั้น พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 เป็นเรื่องการควบคุมการทำสุราจะต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดี จึงเป็นคนละเรื่องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ และไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 76 มาตรา 78 และมาตรา 84 จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 มาตรา 50 มาตรา 76 มาตรา 78 และมาตรา 84	มาตรา 78 และมาตรา 84
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
9. นายสุจิต บุญบงการ	ประเด็นที่ว่า มาตรา 5 ดังกล่าว ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 หรือไม่นั้น พิจารณาแล้ว เห็นว่า สุราเป็นเครื่องดื่มมึนเมา อันอาจมีผลต่อสุขภาพหรือความสงบเรียบร้อยในชุมชนหรือท้องถิ่น จึงต้องมีการควบคุมการผลิตโดยรัฐ มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 จึงเป็นพระราชบัญญัติควบคุมการทำสุรา โดยห้ามมิ	พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5

	ให้ผู้ใดทำสุราหรือมีภาชนะ หรือเครื่องกลั่นสุราไว้ในครอบครอง ยกเว้นได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิต ซึ่งเป็นตัวแทนของรัฐในเรื่องนี้ ผู้ร้องต่อสู้ว่า การทำสุราของผู้ร้องเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 เพราะเป็นการอนุรักษ์หรือฟื้นฟูประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น การผลิตสุราของ ผู้ร้องไม่ได้ทำเพื่อการค้า แต่เป็นการวิจัย ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ เพื่อเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังนั้น ผู้ร้องจึงเห็นว่า มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ซึ่งเป็นบทบัญญัติจำกัดเสรีภาพในการทำสุรา จึงขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 อย่างไรก็ตาม กรณีของผู้ร้องจะเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 ได้ ต้องมีกฎหมายบัญญัติ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความชัดเจนในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้มาตรา 46 เป็นต้นว่า ชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความหมายอย่างไร และการใช้สิทธิของบุคคลที่รวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมในเรื่องที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 นี้ มีขอบเขตเพียงใด พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มิใช่เป็นกฎหมายที่ออกตามบทบัญญัติใน มาตรา 46 แห่งรัฐธรรมนูญ เมื่อยังไม่มีการบัญญัติกฎหมายดังกล่าว ข้อต่อสู้ของผู้ร้องที่ว่าเป็นการทำสุราที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 จึงยังไม่สามารถยกขึ้นมาต่อสู้ได้ ดังนั้นบทบัญญัติใน มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 สำหรับประเด็นที่ว่า มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 50 หรือไม่นั้น พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 50 เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองเสรีภาพในการประกอบกิจการและประกอบอาชีพ และการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม แต่การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวรัฐธรรมนูญยินยอมให้กระทำได้ แต่ต้องโดยอำนาจของกฎหมายเฉพาะ เพื่อประโยชน์บางประการ เช่น เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคและสวัสดิภาพของประชาชน เป็นต้น พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 เป็นกฎหมายเฉพาะและเป็นการจำกัดเสรีภาพของประชาชนในการผลิตสุรา และเมื่อพิจารณาจากข้อเท็จจริงที่	ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 มาตรา 50 มาตรา 76 มาตรา 78 และ มาตรา 84

ว่า สุราไม่ว่าเป็นสุราพื้นบ้านหรือสุราประเภทอื่น เป็นเครื่องดื่มมึนเมาอาจมีผลกระทบต่อสวัสดิภาพของประชาชน การจำกัดเสรีภาพดังกล่าว จึงเป็นไปเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพของประชาชนและผู้บริโภค จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 50 ดังนั้นตามที่ผู้ร้องได้โต้แย้งว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 50 เนื่องจากมาตรา 5 ห้ามมิให้เกษตรกรผลิตสุราพื้นบ้านได้อย่างเสรี เพราะต้องขออนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิต เป็นการจำกัดสิทธิของเกษตรกร และประชาชนทั่วไปในการประกอบกิจการ หรือประกอบอาชีพ และการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม จึงไม่สามารถอ้างได้

ส่วนที่ผู้ร้องได้อ้างว่า หลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในประกาศของกระทรวงก็ไม่เปิดโอกาส หรือเอื้อประโยชน์ให้เกษตรกรสามารถประกอบอาชีพ การผลิตสุราพื้นบ้านและแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมได้ จึงเป็นการจำกัดสิทธิในการประกอบอาชีพของประชาชนนั้น เป็นประกาศที่ออกตามกฎกระทรวง ไม่ใช่เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 จึงไม่พิจารณาวินิจฉัย

ส่วนประเด็นที่ว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 76 มาตรา 78 และมาตรา 84 หรือไม่นั้น

พิจารณาแล้ว เห็นว่า เนื่องจากมาตรา 76 มาตรา 78 และมาตรา 84 ดังกล่าวอยู่ในหมวดว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ อันเป็นบทบัญญัติเพื่อเป็นแนวทางให้รัฐออกกฎหมาย และกำหนดนโยบายบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามบทบัญญัติในหมวดนี้ จึงไม่ได้มีผลบังคับทันทีและเด็ดขาด ส่วนมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 เป็นบทบัญญัติที่ควบคุมการผลิตสุราของประชาชน จึงไม่เป็นประเด็นที่เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 76 มาตรา 78 และมาตรา 84 แต่อย่างใด ดังนั้น มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 จึงไม่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญทั้ง 3 มาตราดังกล่าว

จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 มาตรา 50 มาตรา 76

	มาตรา 78 และมาตรา 84	
10. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	รัฐธรรมนูญ มาตรา 46 มีเจตนาให้บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นของตนเองเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนเอง การทำสุราพื้นบ้านของผู้ร้อง ซึ่งทำจากผลิตภัณฑ์ การเกษตรอันเป็นการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงเป็นสิทธิที่ผู้ร้องสามารถทำได้ แต่จะต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติด้วย ซึ่งขณะนี้ยังไม่มีกฎหมายบัญญัติเรื่องสิทธิของบุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 ดังนั้น การที่พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 บัญญัติให้ การทำสุราหรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครองจะต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิตนั้น จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 แม้ว่ารัฐธรรมนูญ มาตรา 50 วรรคหนึ่ง จะบัญญัติให้บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมก็ตาม แต่มาตรา 50 วรรคสอง ก็บัญญัติข้อยกเว้นไว้ว่า เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณูปโภค การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค หรือประโยชน์สาธารณะอื่น ดังนั้นการที่พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 บัญญัติให้การทำสุราหรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครองต้องขออนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิตก่อนนั้น เป็นการจัดระเบียบการประกอบอาชีพและเป็นการคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณูปโภค จึงเป็นกฎหมายที่บัญญัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 50 วรรคสอง ดังนั้น พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 50 สำหรับประเด็นที่ผู้ร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 76 มาตรา 78 มาตรา 84 นั้น	พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 มาตรา 50 มาตรา 76 มาตรา 78 และมาตรา 84

	เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 76 มาตรา 78 และมาตรา 84 บัญญัติไว้ในหมวด 5 ว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่กำหนดไว้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการตรากฎหมายและการกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน คือ รัฐธรรมนูญกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการตัดสินใจทางการเมืองตามมาตรา 76 ให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง ตามมาตรา 78 ให้รัฐจัดระบบการถือครองที่ดิน การใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม และรักษาผลประโยชน์ร่วมกันของเกษตรกร ตามมาตรา 84 ส่วนพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ 2493 มาตรา 5 บัญญัติให้การทำสุราหรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครองต้องขออนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิตก่อน ซึ่งเป็นเรื่องสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในการประกอบอาชีพเป็นคนละเรื่องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามรัฐธรรมนูญ หมวด 5 ดังนั้น พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญทั้งสามมาตราดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 มาตรา 50 มาตรา 76 มาตรา 78 และมาตรา 84	
11. นายอนันต์ เกตุวงศ์	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
12. นายอมร รักษาสัตย์	ผู้ร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 42 ซึ่งผู้ร้องอยู่ในสถานการณ์ที่ตรงกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา 42 แม้ไม่ได้ให้เหตุผลการโต้แย้งไว้ ศาลรัฐธรรมนูญก็ต้องวินิจฉัยตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ให้ทำได้ คือ 1) สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ทำหนังสือที่ วช 0006/ว2622 ลงวันที่ 28 พฤษภาคม 2545 ถึงนายสัจจา สุริยกุลณ อยุธยา ขอเชิญให้นำผลงานวิจัยผลงานประดิษฐ์มาร่วมแสดงในนิทรรศการ "ตลาดนัดงานวิจัยภาคเหนือ" โดยใช้ถ้อยคำว่า "สำนักงานฯ พิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็นผู้ที่มีผลงานที่ได้ค้น	พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 42 และ

	ซึ่งตามปัญหานี้เห็นว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 บัญญัติห้ามทำ ถ้าจะทำก็ต้องได้รับอนุญาต ทั้งนี้ก็เพื่อการควบคุมการทำการผลิตสุรา เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคนั้นเอง จึงเห็นว่า ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 50 สำหรับรัฐธรรมนูญ มาตรา 76 มาตรา 78 และมาตรา 84 ซึ่งบัญญัติเกี่ยวกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐในเรื่องการส่งเสริมให้มีส่วนร่วมของประชาชนในทางการเมือง การเศรษฐกิจ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น การถือครองที่ดิน การเกษตร การผลิต และการตลาด ทั้งนี้ก็เพื่อฝ่ายบริหารจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ จะพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 ดังกล่าว ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญที่บัญญัติแนวทางบริหารไว้ตามรัฐธรรมนูญทั้ง 3 มาตรา ยังไม่ได้ เพราะบัญญัติเป็นการทั่วไป ดังนั้น จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 76 มาตรา 78 มาตรา 84 โดยเฉพาะมีข้อพิจารณาว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 ที่บัญญัติห้ามบุคคลทำสุรา แต่มิได้ห้ามโดยเด็ดขาด ยังเปิดโอกาสให้ขออนุญาตได้ จะเห็นได้ว่า เจตนาของกฎหมายดังกล่าวก็เพื่อให้ได้รับการพิจารณาจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งนี้ก็เพื่อการควบคุม คุ้มครองผู้บริโภค น่าจะสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแล้ว สำหรับพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 32 บัญญัติให้ผู้ฝ่าฝืนต้องได้รับโทษ ซึ่งรวมถึงผู้ฝ่าฝืนมาตรา 5 ดังกล่าวด้วยนั้น เห็นว่า เหตุที่บัญญัติโทษไว้ก็เพื่อปราบปรามผู้ฝ่าฝืนเป็นมาตรการในการป้องกัน เพื่อประโยชน์ของประชาชนซึ่งเป็นผู้บริโภคโดยทั่วไป เมื่อบทบัญญัติ มาตรา 5 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 มาตรา 50 มาตรา 76 มาตรา 78 และมาตรา 84 แล้ว มาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ก็ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญดังกล่าวด้วย จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 มาตรา 50 มาตรา 76	84

รูปแล้ว ซึ่งผู้ผลิตจะได้ไปขออนุญาตทำสุราต่ออธิบดีกรมสรรพสามิตตามมาตรา 5 วรรคสอง ต่อไป

ฉะนั้น การนำสุราที่ทำการวิจัยมาแสดงในงาน จึงเป็นการทำงานทางวิชาการที่อยู่ในความคุ้มครองของรัฐธรรมนูญ มาตรา 42 วรรคแรก

รัฐธรรมนูญ มาตรา 46 บัญญัติให้บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมมีสิทธิอนุรักษ์..... ภูมิปัญญาท้องถิ่น.....และมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ แต่ผู้ร้องมิได้แสดงให้เห็นว่าตนได้รวมตัวกับใครเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการในเรื่องทำสุราอย่างไรบ้าง จึงขาดน้ำหนักที่จะให้ศาลวินิจฉัยได้

รัฐธรรมนูญ มาตรา 50 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า "บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการ หรือประกอบอาชีพ และการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม" ส่วนวรรคสอง บัญญัติว่า "การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองผู้บริโภค หรือเพื่อป้องกันการผูกขาด หรือขจัดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน"

จะเห็นได้ว่า กรณีนี้ผู้ร้องแม้จะยังมิได้ประกอบกิจการผลิตสุราเป็นอาชีพ แต่ก็อยู่ในขั้นเตรียมการจะผลิต เพื่อนำสินค้ามาแข่งขันในตลาดอย่างเสรี แต่รัฐบาลกลับพยายามจำกัดเสรีภาพนี้โดยอ้างมาแต่โบราณกาลว่า เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค เพราะสุราอาจออกฤทธิ์ต่อผู้เสพถ้าทำไม่ได้ตามมาตรฐาน แต่การอ้างการคุ้มครองผู้บริโภคนี้รัฐบาลกลับไปใช้วิธีผูกขาด และสร้างความไม่เป็นธรรมในการแข่งขันดังที่จะได้กล่าวต่อไป

ในสมัยก่อนประชาชนนิยมทำเครื่องดื่มมึนเมาเอง โดยรัฐบาลสมัยอยุธยา และรัตนโกสินทร์เรียกเก็บภาษีบ้าง ต่อมารัฐบาลสมัยประชาธิปไตยยุคแรกกลับเห็นว่า สุราอาจมีพิษภัย จึงผูกขาดการผลิตเสียเองโดยห้ามประชาชนทำเอง แต่ในต่างจังหวัดรัฐบาลก็เปิดให้เอกชนประมูลทำการผลิตสุรา ทำให้เกิดการผูกขาด ประชาชนถูกห้ามผลิต แต่กลับต้องซื้อมาบริโภคในราคาสูง นายทุนก็แย่งกันประมูล โดยให้ผลประโยชน์แก่รัฐส่วน

หนึ่ง อีกส่วนหนึ่งไปอุดหนุนนักการเมืองผู้มีอำนาจ

ลักษณะเช่นนี้ ย่อมเป็นการขัดแย้งต่อรัฐธรรมนูญฉบับปฏิรูปการเมืองอย่างแน่นอน แต่ในช่วงนั้นไม่มีบทบัญญัติดัง มาตรา 50 นี้

ต่อมาในสมัยปฏิรูปการเมือง รัฐบาลตระหนักดีว่ารัฐไม่ควรผูกขาดและแข่งขันกับประชาชน ประกอบกับได้พบเห็นว่าในต่างประเทศที่เจริญแล้ว ต่างส่งเสริมให้เกษตรกรแต่ละครอบครัวผลิตสุรารูปแบบต่าง ๆ ได้เอง หรือร่วมมือกันหลายครอบครัว โดยใช้มาตรการต่าง ๆ มากำกับ เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค โดยไม่ห้ามการผลิต และจับกุมทำโทษทางอาญา ดังแนวคิดของรัฐเผด็จการศักดินานิยมของรัฐบาลไทยในยุคนั้นที่มุ่งพิทักษ์รักษาผลประโยชน์ของนายทุนผู้ประมูลผลิตสุราด้วยการปราบปรามการทำสุราของเกษตรกรรายย่อย

อย่างไรก็ดี แม้รัฐบาลจะมีนโยบายในเชิงส่งเสริมมากขึ้น แต่ก็ยังไม่ส่งเสริมในทิศทางที่เหมาะสม เพราะยังใช้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 เป็นหลักแม้จะมีการแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 เมื่อ พ.ศ. 2510 ก็กลับเป็นการเพิ่มโทษ ส่วนประกาศกระทรวงการคลัง เรื่องวิธีการบริหารงานสุรา ฉบับที่ 1, 2 และ 3 ก็ยังบังคับให้ผู้ผลิตจำกัดขนาดเครื่องจักรและจำนวนคนงาน ขนาดกำลังการผลิต ขนาดของพื้นที่เกษตร และยังต้องขออนุญาตสร้างสถานที่และการติดตั้งเครื่องจักรและอุปกรณ์การทำสุรา ฯลฯ ต่ออธิบดีกรมสรรพสามิตและมีจำกัดอื่น ๆ อีกมาก ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นการขัดขวางเกษตรกรรายย่อยที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์การเกษตรของตนให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้น ทำให้การประกอบกิจการไม่เป็นการแข่งขันโดยเสรี เพราะกฎหมายสุราให้โอกาสผู้ประกอบการรายใหญ่รายเดิม ส่วนประกาศกระทรวงการคลังเป็นการให้โอกาสแก่ผู้ประกอบการขนาดกลาง ในขณะที่กีดกันและขัดขวางเกษตรกรรายย่อยอย่างชัดเจน

หากพิจารณาประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง วิธีการบริหารงานสุรา พ.ศ. 2546 (ฉบับที่ 4) และประกาศกรมสรรพสามิตเรื่องหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขการอนุญาตให้ทำและขายสุราแช่และสุรากลั่นอีก 2 ฉบับ เมื่อวันที่ 22 มกราคม 2546 แล้ว ก็จะ

	เห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่าระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ เหล่านี้จะขัดขวางการประกอบกิจการโดยเสรีอย่างเป็นธรรมของเกษตรกรรายย่อย ไม่ว่ารัฐบาลจะมีเจตนาดีอย่างไร ในการออกข้อจำกัดต่าง ๆ แต่ในทัศนะของประชาชนย่อมโต้แย้งได้ว่า การขออนุญาตทุกชนิดมีปัญหา และมีลู่ทางทุจริต ก่อให้เกิดการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมอยู่ดี ทั้งนี้ในเรื่องการผลิตสุรานี้รัฐบาลอาจมีมาตรการอื่น ๆ ที่จะใช้ควบคุมคุณภาพและคุ้มครองผู้บริโภคตลอดจนการเรียกเก็บอากรที่เป็นธรรม และขจัดการเอาเปรียบของผู้ประกอบการรายเดิมได้ดีกว่าที่ปฏิบัติอยู่ อนึ่ง เกษตรกรประสบปัญหาราคาพืชผลมาโดยตลอด ดังนั้นถ้ามีลู่ทางใดที่จะเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ได้ก็ชอบที่จะทำได้ภายใต้ระบบเศรษฐกิจเสรี รัฐบาลไม่มีหน้าที่จะกีดกันโดยไม่ให้ค่าชดเชยและค่าเสียโอกาส ดังการทำผลไม้แห้ง ผลไม้กระป๋อง การแปรรูปผลไม้รูปแบบต่าง ๆ หรือการนำถั่วเหลืองมาทำน้ำเต้าหู้ เต้าหู้ เต้าเจี้ยว ซีอิ๊ว ก็ไม่ต้องขออนุญาต แต่ถ้าผู้บริโภคได้รับผลร้าย ผู้ผลิตและผู้ขายก็ยังต้องรับผิด หากพิจารณาในด้านโอกาสของเกษตรกรรายย่อยจะพัฒนาผลผลิตของตน แต่รัฐบาลกลับออกกฎหมาย และข้อบังคับต่าง ๆ มาปิดโอกาสการแข่งขันอย่างเสรีแล้ว จะเห็นได้ว่าคำชี้แจงของผู้ร้องมีน้ำหนักมาก จากข้อพิจารณาข้างต้น เห็นว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 42 และมาตรา 50 ดังนั้น ผู้ร้องจะถูกดำเนินคดีตามมาตรา 32 ไม่ได้ ส่วนการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราอื่น ๆ ตามคำร้องไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย ส่วนประกาศกระทรวงการคลัง ฉบับที่ 1, 2, และ 3 ที่ออกมาใช้บังคับในขณะที่ผู้ร้องถูกจับกุม เป็นประกาศที่มีสาระสำคัญขัดขวางการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 50 รับรองไว้ จึงใช้บังคับมิได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 6	
13. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	พิจารณาแล้ว เห็นว่า การที่พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 บัญญัติให้การทำสุราหรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครองจะต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดีนั้น	พระราชบัญญัติสุรา

	ไม่เกี่ยวกับสิทธิของบุคคลที่รวมกันเป็นท้องถิ่นดั้งเดิมที่จะอนุรักษ์ หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ ฯลฯ ดังนั้น พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 ไม่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 กรณีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 50 เป็นบทบัญญัติให้เสรีภาพแก่บุคคลในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพ และการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม การจำกัดสิทธิเช่นที่กล่าวมาจะกระทำไม่ได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณูปโภค การรักษาความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือประโยชน์สาธารณะอื่น ดังนั้น ที่พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 บัญญัติให้การทำสุราหรือมีภาชนะหรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราไว้ในครอบครองต้องขออนุญาตจากอธิบดีก่อน ไม่ได้เป็นการจำกัดเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือการประกอบอาชีพ และการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมแต่อย่างใด สำหรับรัฐธรรมนูญ มาตรา 76 มาตรา 78 และมาตรา 84 นั้น เป็นบทบัญญัติที่อยู่ในหมวด 5 ว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐโดยรัฐธรรมนูญ มาตรา 76 กำหนดให้รัฐมีหน้าที่กำหนดนโยบายให้ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง และการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ตามมาตรา 78 ให้กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง และตัดสินใจในจัดการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น และระบบสาธารณูปโภค และสาธารณูปการตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้เข้าถึงได้ทั่วกัน ให้พัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชน ตามมาตรา 84 ให้จัดระบบการถือครองที่ดิน การใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม จัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรกรรม และรักษาผลประโยชน์ของ	พ.ศ. 2493 มาตรา 5 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 มาตรา 50 มาตรา 76 มาตรา 78 และมาตรา 84

	เกษตรกรในการผลิตและการตลาดเพื่อให้ได้รับผลตอบแทนสูงสุด รวมทั้งการส่งเสริมการรวมตัวของเกษตรกรเพื่อประโยชน์ของเกษตรกรเอง ตามมาตรา 84 ไม่เกี่ยวกับการทำสุราหรือมีภาชนะ หรือเครื่องกลั่นสำหรับทำสุราจะต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดีก่อน ดังนั้น ผู้ร้องจึงไม่อาจอ้างได้ว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 ว่า ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญทั้งสามมาตราดังกล่าวได้ จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 ไม่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 มาตรา 50 มาตรา 76 มาตรา 78 และมาตรา 84	

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 6/2546 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 10 คน (คะแนนเสียง 9 : 1)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล				
ตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 10 คน	ประเด็นหลัก พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 มาตรา 50 มาตรา 76 มาตรา 78 และมาตรา 84 หรือไม่		คำวินิจฉัย พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 46 มาตรา 50 มาตรา 76 มาตรา 78 และมาตรา 84	
	ไม่ขัด ต่อ รธน.	ขัด ต่อ รธน.	ไม่ขัดต่อ รธน. (ชอบด้วย รธน.)	ขัดต่อ รธน. (ไม่ชอบด้วย รธน.)
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	✓		✓	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	✓		✓	
3. นายจุมพล ณ สงขลา☆	-	-	-	-
4. พลโท จุล อติเรก☆☆	✓		✓	
5. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	✓		✓	
6. นายผัน จันทรปาน	✓		✓	
7. นายมงคล สระฏัน	✓		✓	
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ☆	-	-	-	-
9. นายสุจิต บุญบงการ	✓		✓	
10. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	✓		✓	
11. นายอนันต์ เกตุวงศ์☆	-	-	-	-
12. นายอมร รักษาสัตย์		✓☆☆☆		✓☆☆☆
13. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	✓		✓	
รวม	9	1	9	1

☆ ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย

☆☆ พลโท จุล อติเรก ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ปฏิบัติหน้าที่ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

☆☆☆ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 5 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 42 และมาตรา 50 ส่วนการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราอื่น ๆ ตามคำร้องไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย

7. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 7/2546

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 7/2546 (วันที่ 27 มีนาคม 2546) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 กรณีพันตำรวจโท สุรทิน พิมานเมฆินทร์ ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ

(วินิจฉัยชี้ขาด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 กรณีพันตำรวจโท สุรทิน พิมานเมฆินทร์ ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ผู้ร้อง เสนอคำร้อง ลงวันที่ 12 ธันวาคม 2544 ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 กรณีพันตำรวจโท สุรทิน พิมานเมฆินทร์ ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	ผู้ถูกร้องได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2539 ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2540 จึงถือว่า ผู้ถูกร้องเข้ารับตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 11 ตุลาคม 2540 ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ พร้อมเอกสารประกอบต่อผู้ร้อง ภายใน 30 วัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง คือ ภายในวันที่ 10 พฤศจิกายน 2540 ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้อง เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2540 โดยแสดงเฉพาะรายการทรัพย์สินและหนี้สินของคู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะเท่านั้น ส่วนรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนเองมิได้ยื่นมาด้วยแต่อย่างใด รวมทั้งมิได้ยื่นเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินทุกรายการ และไม่แนบสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมาทั้งของตนเองและคู่สมรส

		ต่อมา ผู้ถูกร้องได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2542 จึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินพร้อมทั้งเอกสารประกอบ กรณีพ้นจากตำแหน่งต่อผู้ร้อง ภายใน 30 วัน นับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง คือ ภายในวันที่ 21 มกราคม 2543 แต่ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องก็มิได้ยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้องภายในกำหนดระยะเวลา และมิได้แจ้งเหตุจำเป็นหรือเหตุผลอันสมควรที่ไม่ยื่นบัญชีดังกล่าว แต่อย่างใด สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ดำเนินการตามขั้นตอนเพื่อพิสูจน์เจตนาของผู้ถูกร้องในกรณีไม่ยื่นบัญชีฯ โดยมีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบและให้ชี้แจง ข้อเท็จจริง และต่อมาได้มีหนังสือถึงเลขาธิการพรรคความหวังใหม่ ขอความร่วมมือให้ติดต่อกับผู้ถูกร้อง เพื่อยื่นบัญชีฯ แต่ก็มิได้รับการติดต่อจากผู้ถูกร้องและเลขาธิการพรรคความหวังใหม่แต่อย่างใด จนกระทั่งได้รับทราบข้อเท็จจริงจากกรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศว่า ผู้ถูกร้องถูกจับกุมและถูกจำคุกอยู่ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยถูกจับกุมเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2543 ในข้อหากระทำความผิดฐานเป็นนักสืบสอดแนม และขุดค้นทรัพยากรธรรมชาติโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย และเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2543 ศาลประชาชนกำแพงนครเวียงจันทน์ ได้พิพากษาว่า ผู้ถูกร้อง มีความผิดจริงให้จำคุก 9 ปี และปรับ 50,000 กีบ ผู้ร้องได้พิจารณาและมีมติเป็นเอกฉันท์ ด้วยคะแนนเสียง 9 เสียงว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้อง กรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295
	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	พิจารณาแล้ว มีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยชี้ขาดตามคำร้อง 2 ประเด็น ดังนี้ <u>ประเด็นที่หนึ่ง</u> ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 หรือไม่

		พิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2539 ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2540 จึงถือว่าผู้ถูกร้องเข้ารับตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 11 ตุลาคม 2540 ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ภายใน 30 วันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง คือ ภายในวันที่ 10 พฤศจิกายน 2540 ต่อผู้ร้องตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 291 วรรคหนึ่ง และวรรคสอง มาตรา 292 วรรคหนึ่ง และมาตรา 295 วรรคหนึ่ง ข้อเท็จจริงตามคำร้องของผู้ร้องและคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้อง ฟังเป็นที่ยุติได้ว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและมีหน้าที่ยื่นบัญชีฯ ของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อผู้ร้องตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 291 วรรคหนึ่ง (3) และมาตรา 292 วรรคหนึ่ง (1) และ (2) แต่ผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชีฯ ภายในกำหนดเวลาตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 292 บัญญัติไว้ การที่ผู้ถูกร้องชี้แจงโดยอ้างต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า ไม่มีความจงใจที่จะไม่ยื่นบัญชีฯ แต่เป็นเพราะมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนในข้อกฎหมาย โดยเข้าใจว่าได้ยื่นบัญชีฯ ถูกต้องครบถ้วนแล้ว ในกรณีเข้ารับตำแหน่ง เพราะได้มอบให้ผู้อื่นดำเนินการ และเข้าใจเอาเองว่า ไม่ต้องยื่นบัญชีฯ ในกรณีที่พ้นจากตำแหน่งแล้ว โดยไม่ได้ปฏิเสธหรือโต้แย้ง จึงฟังได้ว่าผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้องจริง ทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง ส่วนที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า ไม่มีเจตนาที่จะไม่ยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้องนั้น เห็นว่า เป็นเพียงข้ออ้างที่ไม่อาจนำมาเป็นเหตุเพื่อให้ตนพ้นผิดได้ ศาลรัฐธรรมนูญโดยมติเอกฉันท์ วินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 <u>ประเด็นที่สอง</u> ผู้ถูกร้องต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลา 5 ปี นับแต่เมื่อใด

		พิจารณาแล้ว เห็นว่า การที่ผู้ถูกร้องได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2539 ต่อมาได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2542 และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยชี้ขาดกรณีของผู้ถูกร้องภายหลังจากผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งแล้ว จึงต้องถือว่า ผู้ถูกร้องได้พ้นจากตำแหน่งตั้งแต่วันที่ลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเริ่มนับระยะเวลาการต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะนับเมื่อใดนั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา 295 วรรคหนึ่ง กำหนดให้นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง กรณีเช่นนี้ เห็นว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพ้นจากตำแหน่งด้วยการลาออกและก่อนที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด จึงไม่สามารถให้พ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่น ตามมาตรา 292 ได้อีก เพราะได้พ้นจากตำแหน่งไปแล้ว จึงต้องนับระยะเวลาต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลา 5 ปีนับแต่วันที่ 23 ธันวาคม 2542 ซึ่งเป็นวันที่ลาออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	รัฐธรรมนูญ มาตรา 291 มาตรา 292 และมาตรา 295
2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	<u>ประเด็นที่หนึ่ง</u> ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 หรือไม่ <u>ประเด็นที่สอง</u> ผู้ถูกร้องต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลา 5 ปีนับแต่เมื่อใด
3. คำวินิจฉัย	จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า พันตำรวจโท สุรทิน พิมานเมฆินทร์ ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลา 5 ปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่วันที่ 23 ธันวาคม 2542 เป็นต้นไป	

4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยชี้ขาดโดยมติ 10 คน 1.1) <u>ประเด็นที่หนึ่ง</u> ศาลรัฐธรรมนูญโดยมติเอกฉันท์ วินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 (คะแนนเสียง 10 : 0) 1.2) <u>ประเด็นที่สอง</u> วินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลา 5 ปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่วันที่ 23 ธันวาคม 2542 เป็นต้นไป จำนวน 8 คน, ตั้งแต่วันที่ 10 พฤศจิกายน 2540 จำนวน 1 คน, และตั้งแต่วันที่ 11 ตุลาคม 2544 จำนวน 1 คน (คะแนนเสียง 8 : 1 : 1) 2) เริ่มวันที่ 12 ธันวาคม 2544 แล้วเสร็จ วันที่ 27 มีนาคม 2546 รวม 1 ปี 3 เดือน 15 วัน 3) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 121 ตอนที่ 2 ก วันที่ 6 มกราคม 2547 ซึ่งเท่ากับ 9 เดือน 10 วัน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 27 มีนาคม 2546) 4) พลโท จุล อติเรก ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญปฏิบัติหน้าที่ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และเข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัยคำวินิจฉัยนี้เป็นคำวินิจฉัยสุดท้ายก่อนพ้นจากตำแหน่งในวันที่ 8 เมษายน 2546 เนื่องจากครบวาระ กล่าวคือ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญชุดแรก จำนวน 3 คน อันได้แก่ พลโท จุล อติเรก มาจากผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์ นายสุจินดา ยงสุนทร มาจากผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์ และนายอนันต์ เกตุวงศ์ มาจากผู้ทรงคุณวุฒิสาขารัฐศาสตร์ ต้องพ้นจากตำแหน่ง เนื่องจากเป็นการดำรงตำแหน่งในวาระเริ่มแรกซึ่งรัฐธรรมนูญกำหนดให้มีวาระการดำรงตำแหน่งเพียงกึ่งหนึ่ง (4 ปีครึ่ง) ของวาระที่กำหนดไว้ (9 ปี) นับแต่วันที่พระมหากษัตริย์โปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง (มาตรา 259 และ มาตรา 322 วรรคหนึ่ง) โดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 3 คนดังกล่าว ต้องพ้นจากตำแหน่งเมื่อครบวาระวันที่ 11 ตุลาคม 2545 แต่ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่จะเข้ารับหน้าที่ (มาตรา 259 วรรคสอง) ในส่วนของพลโท จุล อติเรก ได้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปและพ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ 8 เมษายน 2546 ซึ่งเป็นวันเดียวกับวันที่นายอนันต์ เกตุวงศ์ พ้นจากตำแหน่งด้วย สำหรับนายสุจินดา ยงสุนทร ได้ขอลาออกก่อนและพ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2545 (มาตรา 260 วรรคหนึ่ง (3))

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 7/2546 (วันที่ 27 มีนาคม 2546) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 10 คน เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 กรณีพันตำรวจโทสุรทิน พิมานเมฆินทร์ ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ได้แก่

<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 หรือไม่

<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ผู้ถูกร้องต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลา 5 ปีนับแต่เมื่อใด

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	**รัฐธรรมนูญ บัญญัติไว้ว่า** **"<u>มาตรา 291</u> ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง** **(1) นายกรัฐมนตรี** **(2) รัฐมนตรี** **(3) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร** **(4) สมาชิกวุฒิสภา** **(5) ข้าราชการการเมืองอื่น** **(6) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ** **บัญชีตามวรรคหนึ่งให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้าด้วย"**	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งตามรัฐ

	"<u>มาตรา 292</u> บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา 291 ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้ (1) ในกรณีที่เป็นการเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง (2) ในกรณีที่เป็นการพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง (3) ในกรณีที่บุคคลตามมาตรา 291 ซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้วตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดกยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตาย ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (2) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย" "<u>มาตรา 295</u> ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา 292 หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีการกระทำดังกล่าว แล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการ-เมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการป้องกันและ	ธรรมนูญ มาตรา 295

	ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดแล้ว ให้นำบทบัญญัติมาตรา 97 มาใช้บังคับโดยอนุโลม" <u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พิจารณาแล้ว การที่ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า เหตุที่ไม่ได้ยื่นบัญชีฯ เมื่อครั้งเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพราะเข้าใจว่าได้ยื่นบัญชีฯ ถูกต้องครบถ้วนแล้ว โดยได้มอบให้ผู้ช่วย ส.ส. ดำเนินการ เพราะไม่ได้รับการทักท้วงจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่อย่างใด และเข้าใจเอาเองว่าไม่ต้องยื่นบัญชีฯ อีกในกรณีที่พ้นจากตำแหน่งแล้ว จึงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องยอมรับว่าไม่ได้ยื่นบัญชีฯ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. จริง ทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง ส่วนที่ผู้ถูกร้องต่อสู้ว่า ไม่มีเจตนาที่จะไม่ยื่นบัญชีฯ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. นั้น เป็นข้ออ้างที่ฟังไม่ขึ้น เพราะผู้ถูกร้องเองน่าจะรู้ดีว่ามีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ซึ่งตนในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในขณะนั้น เป็นผู้ให้ความเห็นชอบ ดังนั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ ทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พิจารณาแล้ว โดยที่ศาลรัฐธรรมนูญได้วางหลักในเรื่องการพ้นจากตำแหน่งไว้ในคำวินิจฉัยที่ 19/2544 ลงวันที่ 3 สิงหาคม 2544 (กรณีนายประยุทธ มหากิจศิริ) คำวินิจฉัยที่ 14/2545 ลงวันที่ 18 เมษายน 2545 (กรณีนายสมบูรณ์ เนียมหอม) คำวินิจฉัยที่ 17/2545 ลงวันที่ 16 พฤษภาคม 2545 (กรณีนายเสวต ทองรมย์) และคำวินิจฉัยที่ 39/2545 ลงวันที่ 9 กรกฎาคม 2545 (กรณีนางสาวเพ็ญนภา ไพศาลศุภนิมิต) ว่า ห้ามมิให้ผู้ถูกร้องที่ถูกวินิจฉัยชี้ขาดว่ายื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอันเป็นเท็จ หรือจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันพ้นจากตำแหน่งจริง จึงเห็นควรวินิจฉัยยืนตามหลักการเดิม ดังนั้น สำหรับกรณีตามคำร้องนี้จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า	<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ผู้ถูกร้องต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลา 5 ปี นับแต่วันที่ 23 ธันวาคม

	ผู้ถูกร้องต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่ 23 ธันวาคม 2542 อันเป็นวันที่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งจริงโดยการลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า พันตำรวจโท สุรทิน พิมานเมฆินทร์ ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ ทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่ 23 ธันวาคม 2542 อันเป็นวันที่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งจริงโดยการลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	2542
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พิเคราะห์แล้ว ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยได้รับการเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวก่อนที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันประกาศใช้ จึงต้องถือว่าวันที่ 11 ตุลาคม 2540 ซึ่งเป็นวันที่รัฐธรรมนูญประกาศใช้เป็นวันเริ่มต้นการเข้ารับตำแหน่งของผู้ถูกร้อง ซึ่งผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ภายใน 30 วันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง การที่ผู้ถูกร้องยื่นแต่บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของคู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ โดยละเลยไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินในส่วนของตนและเอกสารประกอบตามที่กฎหมายกำหนดให้ครบถ้วน พฤติการณ์ดังกล่าวเป็นที่ชัดแจ้งว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ในกรณี "เข้ารับตำแหน่ง" อันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 291 (3) ประกอบมาตรา 292 (1) <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องได้ลาออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2542 ซึ่งผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ ภายใน 30 วันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ผู้ถูกร้องต้องห้ามมิให้ดำรง

	ซึ่งครบกำหนดในวันที่ 21 มกราคม 2543 แต่ผู้ถูกร้องกลับละเลยไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว จนล่วงพ้นระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด พฤติการณ์ย่อมเป็นที่ชัดแจ้งว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ในกรณีพ้นจากตำแหน่ง ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 291 (3) ประกอบมาตรา 292 (2) การที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้างว่า ไม่สามารถรวบรวมเอกสารหลักฐานเพื่อชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ร้องเพราะตนต้องโทษจำคุกอยู่ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวนั้นฟังไม่ขึ้น เพราะช่วงที่ผู้ถูกร้องถูกจับกุมเป็นเวลาที่ล่วงเลยจากวันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินแล้วกว่า 2 เดือนเศษ และภายหลังจากที่ผู้ถูกร้องพ้นจากการถูกคุมขังที่ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมาแล้ว ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงว่าเข้าใจว่าไม่จำต้องยื่นบัญชีทรัพย์สิน อีกนั้น ไม่อาจยกมาเป็นข้ออ้างให้พ้นผิดไปได้ จึงฟังว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน ทั้งกรณี “เข้ารับตำแหน่ง” และ “พ้นจากตำแหน่ง” ผู้ถูกร้องจึงเป็นผู้ต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันครบกำหนดต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินในกรณีเข้ารับตำแหน่ง คือ นับแต่วันที่ 10 พฤศจิกายน 2540 ซึ่งถือว่าเป็นวันพ้นจากตำแหน่งแล้วโดยนิตินัย ทั้งนี้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 292 (1) ประกอบมาตรา 295 จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า พันตำรวจโทสุรทิน พิมานเมฆินทร์ ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จึงตกเป็นผู้ต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปี นับตั้งแต่วันที่ 10 พฤศจิกายน 2540 ซึ่งเป็นวันที่ถือว่าพ้นจากตำแหน่งแล้วโดยนิตินัยเป็นต้นไป ทั้งนี้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295	ตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลา 5 ปี นับแต่วันที่ 10 พฤศจิกายน 2540
3. นายจุมพล ณ สงขลา	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-

4. พลโท จุล อติเรก	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พิจารณาตามคำชี้แจงของผู้ถูกร้องว่า เมื่อผู้ช่วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยื่นบัญชีฯ ให้แล้ว ไม่มีการทักท้วง จึงคิดว่าถูกต้องแล้ว ครั้งตอนพ้นจากตำแหน่งเข้าใจว่าไม่ต้องยื่นบัญชีฯ อีกนั้น เห็นว่า ไม่อาจรับฟังได้ เพราะการยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง เป็นการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 291 การจะอ้างว่าตอนพ้นจากตำแหน่งไม่ต้องยื่นบัญชีฯ จึงฟังไม่ขึ้น นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญ มาตรา 291 ยังได้ระบุไว้ชัดแจ้งแล้วว่าจะต้องแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบของตนเอง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วย เชื่อว่าผู้ถูกร้องย่อมทราบหน้าที่ของตนดีแล้ว จึงเห็นว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้ถูกร้องต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งจริง คือตั้งแต่วันที่ 23 ธันวาคม 2542 ซึ่งเป็นวันที่ผู้ถูกร้องลาออกจากตำแหน่งเป็นต้นไป ตามนัยคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 19/2544 ลงวันที่ 3 สิงหาคม 2544 จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า พันตำรวจโท สุรทิน พิมานเมฆินทร์ ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 ต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่ 23 ธันวาคม 2542 เป็นต้นไป	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ผู้ถูกร้องต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองฯ นับแต่วันที่ 23 ธันวาคม 2542
5. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ฟังเป็นยุติได้ว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและมีหน้าที่ยื่นบัญชีฯ ของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อผู้ร้องตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 291 วรรคหนึ่ง (3) และมาตรา 292 วรรคหนึ่ง (1) และ (2) แต่ตามคำร้องฟังได้ว่าผู้ถูกร้องยื่นบัญชีฯ ไม่ครบถ้วนตามที่กฎหมาย	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ทั้งกรณี

	บัญญัติภายในกำหนดเวลาตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 292 บัญญัติไว้ การที่ผู้ถูกร้องชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า ไม่มีความจงใจที่จะไม่ยื่นบัญชีฯ แต่เป็นเพราะมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนในข้อกฎหมาย โดยเข้าใจว่าได้ยื่นบัญชีฯ ถูกต้องครบถ้วนแล้ว ในกรณีเข้ารับตำแหน่ง เพราะได้มอบให้ผู้อื่นดำเนินการ และเข้าใจเอาเองว่า ไม่ต้องยื่นบัญชีฯ ในกรณีที่พ้นจากตำแหน่งแล้ว โดยไม่ได้ปฏิเสธหรือโต้แย้งเป็นอย่างอื่น จึงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้องให้ถูกต้องครบถ้วนตามที่กฎหมายบัญญัติไว้จริง ทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง ส่วนที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า ไม่มีเจตนาที่จะไม่ยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้องนั้น เห็นว่า เป็นข้ออ้างที่ไม่ชอบด้วยเหตุผลที่จะรับฟังให้พ้นความรับผิดได้	เข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295
	<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พิจารณาแล้ว เห็นว่า การที่ผู้ถูกร้องได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2539 ต่อมาได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2542 และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยชี้ขาดกรณีของผู้ถูกร้อง ภายหลังจากผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งแล้ว จึงต้องถือว่าผู้ถูกร้องได้พ้นจากตำแหน่งตั้งแต่วันที่ลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเริ่มนับระยะเวลาการต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะนับเมื่อใดนั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา 295 วรรคหนึ่ง กำหนดให้นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง กรณีเช่นนี้ เห็นว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพ้นจากตำแหน่งด้วยการลาออกและก่อนที่ศาลรัฐธรรมนูญจะวินิจฉัยชี้ขาด จึงไม่อาจวินิจฉัยให้พ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่น ตามมาตรา 292 ได้อีก เพราะได้พ้นจากตำแหน่งไปแล้ว จึงต้องนับระยะเวลาต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ 23 ธันวาคม 2542 ซึ่งเป็นวันที่ลาออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า พันตำรวจโท สุรทิน พิมานเมฆินทร์ ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทาง	<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ผู้ถูกร้องต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลา 5 ปี นับแต่วันที่ 23 ธันวาคม 2542

	การเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่วันที่ 23 ธันวาคม 2542 เป็นต้นไป	
6. นายผัน จันทรปาน	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> การที่ผู้ถูกร้องชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญ โดยเข้าใจว่าได้ยื่นบัญชีฯ ถูกต้องครบถ้วนแล้ว ในกรณีเข้ารับตำแหน่งเพราะได้มอบให้ผู้อื่นดำเนินการ และเข้าใจเอาเองว่าไม่ต้องยื่นในกรณีที่พ้นจากตำแหน่งแล้ว โดยไม่ได้ปฏิเสธหรือโต้แย้ง จึงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีฯ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. จริง ทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง ส่วนที่ผู้ถูกร้องต่อสู้ว่า ไม่มีเจตนาที่จะไม่ยื่นบัญชี ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. นั้น เห็นว่า เป็นเพียงข้ออ้างที่ไม่อาจนำมาเป็นเหตุเพื่อให้ตนพ้นผิดได้ คำชี้แจงฟังไม่ขึ้น จึงเห็นว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ ทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 <u>ประเด็นที่หลักที่ 2</u> ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ 19/2544 ลงวันที่ 3 สิงหาคม 2544 กรณีนายประยุทธ มหากิจศิริ จงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ อธิบายคำว่า "วันที่พ้นจากตำแหน่ง" ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 ไว้ดังนี้ "พิจารณาแล้ว เห็นว่า การพ้นจากตำแหน่งตามมาตรานี้ มี 2 กรณี คือ กรณีที่หนึ่ง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดำรงตำแหน่งอยู่ขณะที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่า จงใจไม่ยื่นบัญชีฯ หรือจงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ จึงให้พ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา 292 หรือนับแต่วันที่ผู้ร้องตรวจพบการกระทำดังกล่าวแล้วแต่กรณี และห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปี นับแต่วันครบกำหนดต้องยื่น หรือวันที่ผู้ร้องพบการกระทำดังกล่าว กรณีที่สอง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่พ้นจากตำแหน่งนอกจากพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุตามรัฐธรรมนูญ	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ผู้ถูกร้องต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลา 5 ปี นับแต่วันที่ 23 ธันวาคม 2542

	มาตรา 295 วรรคหนึ่ง ก่อนที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่าจงใจไม่ยื่นบัญชี หรือจงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ การให้พ้นจากตำแหน่งทางการเมืองจึงไม่สามารถใช้บังคับได้อีก เนื่องจากผู้ถูกร้องได้พ้นจากตำแหน่งไปแล้ว ดังนั้น วันที่พ้นจากตำแหน่ง คือ วันที่พ้นจากตำแหน่งตามความเป็นจริง การแปลความเช่นนี้ทำให้มาตรา 295 ใช้บังคับได้กับทุกกรณีไม่ว่าเป็นกรณีไม่ยื่นบัญชีฯ เมื่อครบกำหนดต้องยื่นบัญชีฯ ตามมาตรา 292 หรือยื่นบัญชีฯ เมื่อเข้ารับตำแหน่งตามมาตรา 292 วรรคหนึ่ง (1) แต่พ้นจากตำแหน่งไปก่อนที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด หรือกรณียื่นบัญชีฯ เมื่อพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา 292 วรรคหนึ่ง (2) หรือกรณียื่นบัญชีฯ เมื่อพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีตามมาตรา 292 วรรคสอง ทำให้เกิดความเป็นธรรมต่อผู้ถูกร้อง ไม่เกิดความเหลื่อมล้ำเรื่องการนับเวลาการห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมือง อีกทั้งเป็นการกำหนดกรอบเวลาแก่ผู้ร้องในการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้อง” ศาลรัฐธรรมนูญได้อาศัยหลักเรื่องการพ้นจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 ของคำวินิจฉัยที่ 19/2544 เป็นแนวทางในการวินิจฉัยกรณีต่อ ๆ มา ดังนั้น กรณีตามคำร้องนี้ พันตำรวจโท สุรทิน พิมานเมฆินทร์ ผู้ถูกร้อง จึงต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปี ตั้งแต่วันที่ 23 ธันวาคม 2542	
7. นายมงคล สระฏัน	<u>ประเด็นหลักที่ 1 และ ประเด็นหลักที่ 2</u> เห็นว่า ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา 291 และมาตรา 292 ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2539 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีบทเฉพาะกาล มาตรา 315 วรรคสอง บัญญัติให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่อยู่ต่อไปจนครบอายุของสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้น ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการ	<u>ประเด็นหลักที่ 1 และ ประเด็นหลักที่ 2</u> ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ และห้าม

	ทรัพย์สินและหนี้สินกรณีเข้ารับตำแหน่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ 11 ตุลาคม 2540 ปรากฏว่าผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2540 โดยแสดงเฉพาะรายการทรัพย์สินและหนี้สินของคู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะเท่านั้น ส่วนรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนเองมิได้ยื่นมาด้วยแต่อย่างใด และมีหมายเหตุว่าจะยื่นภายหลัง แต่ก็มิได้ยื่น จึงถือว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินกรณีเข้ารับตำแหน่ง ข้อเท็จจริงฟังได้ว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินกรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 จึงวินิจฉัยว่า พันตำรวจโท สุรทิน พิมานเมฆินทร์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบกรณีเข้ารับตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 ห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปี นับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง คือ นับจากวันที่ 23 ธันวาคม 2542	มิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปี นับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง คือ นับจากวันที่ 23 ธันวาคม 2542
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
9. นายสุจิต บุญบงการ	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> คำชี้แจงของผู้ถูกร้องไม่สามารถรับฟังได้ เนื่องจากในคำชี้แจงของผู้ถูกร้องเองได้อ้างว่า ในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีเข้ารับตำแหน่งได้ให้ผู้ช่วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ยื่น แสดงว่า ผู้ถูกร้องเองทราบดีว่าตนมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว แต่การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินนั้น ผู้ถูกร้องต้องลงลายมือชื่อรับรองในเอกสารทุกหน้า ดังนั้น เมื่อผู้ช่วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดำเนินการจัดทำบัญชีแล้วจะต้องนำมาให้ผู้ถูกร้องลงลายมือชื่อ จะยื่นไปโดยพลการไม่ได้ ส่วนการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีพ้นจากตำแหน่งนั้น ผู้ถูกร้องไม่สามารถอ้างได้ว่าเข้าใจในข้อกฎหมายคลาดเคลื่อน โดยเข้าใจว่าเมื่อยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีเข้า	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ

	รับตำแหน่งแล้วไม่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินในกรณีพ้นจากตำแหน่งอีก ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะต้องมีความเข้าใจในข้อกฎหมายนี้เป็นอย่างดี การอ้างว่าเข้าใจข้อกฎหมายคลาดเคลื่อนจึงเป็นการแก้ตัวเพื่อให้ตนพ้นผิด ส่วนการถูกจับกุมที่นครเวียงจันทน์นั้น เป็นช่วงเวลาภายหลังจากวันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีพ้นจากตำแหน่งแล้ว 2 เดือน จึงไม่สามารถนำมาอ้างได้เช่นกัน <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ระยะเวลาต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเริ่มต้นนับวันที่พ้นตำแหน่งจริง คือ ตั้งแต่วันที่ 23 ธันวาคม 2542 ทั้งนี้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ 19/2544 ลงวันที่ 3 สิงหาคม 2544 จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า พันตำรวจโท สุรทิน พิมานเมฆินทร์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบในกรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	มาตรา 295 <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ผู้ถูกร้องต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลา 5 ปี นับแต่วันที่ 23 ธันวาคม 2542
10. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> เมื่อพันตำรวจโท สุรทิน พิมานเมฆินทร์ มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง แต่ไม่ได้ยื่น การที่อ้างว่าให้ผู้อื่นยื่นแทนและเข้าใจว่ายื่นถูกต้องแล้วกรณีเข้ารับตำแหน่งหรืออ้างว่าเข้าใจว่าไม่ต้องยื่นในกรณีที่พ้นจากตำแหน่งนั้น รับฟังไม่ได้เพราะไม่ได้ปฏิเสธหรือโต้แย้งว่าได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินถูกต้องครบถ้วน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 292 จึงฟังได้ว่าพันตำรวจโท สุรทิน พิมานเมฆินทร์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งจริง <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> รัฐธรรมนูญ มาตรา 295 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง” ซึ่งพันตำรวจโท สุรทิน พิมานเมฆินทร์ “พ้น	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ผู้ถูกร้องต้องห้าม

	จากตำแหน่ง" โดยการลาออกจากตำแหน่งเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2542 พันตำรวจโท สุรทิน พิมานเมฆินทร์ จึงถูกห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ นับตั้งแต่วันที่ 23 ธันวาคม 2542 จึงวินิจฉัยว่า พันตำรวจโท สุรทิน พิมานเมฆินทร์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบกรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 292 จึงถูกห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 คือ นับตั้งแต่วันที่ 23 ธันวาคม 2542	มิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองฯ นับแต่วันที่ 23 ธันวาคม 2542
11. นายอนันต์ เกตุวงศ์	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
12. นายอมร รักษาสัตย์	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> เมื่อข้อเท็จจริงเป็นที่ยุติแล้วว่าพันตำรวจโท สุรทิน พิมานเมฆินทร์ ไม่ได้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบในส่วนของตนเอง เมื่อเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งที่รู้ว่าต้องยื่น และไม่ได้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ กรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แสดงว่าจงใจไม่ยื่นตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 ทั้งที่มีเวลาจะทำได้ก่อนถูกดำเนินคดีในต่างประเทศเพราะเข้าใจเอาเองว่าไม่ต้องยื่น อีกทั้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. และศาลรัฐธรรมนูญและกระทรวงการต่างประเทศต่างก็เสียเวลาติดตามเรื่องนี้มาช้านาน ทำให้เสียเวลาและค่าใช้จ่ายมาก กรณีจึงต้องด้วยมาตรา 295 ต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> การวินิจฉัยวันพ้นจากตำแหน่งให้นับแต่วันที่ 11 ตุลาคม 2544 อันเป็นวันที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตตรวจพบว่ามีการกระทำฝ่าฝืนบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 เป็นต้นไปตามที่ระบุไว้ในมาตรา 295	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ผู้ถูกร้องต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองฯ นับแต่วันที่ 11 ตุลาคม 2544
13. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ตาม	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u>

	รัฐธรรมนูญ มาตรา 291 และต้องยื่นภายในกำหนดเวลา ตามมาตรา 292 ผู้ถูกร้องเพียงแต่อ้างว่าให้ผู้ช่วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทำแทน เมื่อไม่ได้รับการทักท้วงจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็เข้าใจว่าทำถูกต้องครบถ้วน และเมื่อลาออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็เข้าใจว่า เมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้วไม่ต้องยื่นบัญชีฯ เป็น ข้ออ้างที่ฟังไม่ขึ้น สำหรับข้อที่อ้างว่า เมื่อไปทำธุรกิจในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้ถูกจับกุมในคดีอาญาและถูกศาลประเทศนั้นพิพากษาลงโทษเพื่อให้เห็นว่าผู้ถูกร้องไม่จงใจไม่ยื่นบัญชีฯ นั้น เห็นว่า การยื่นบัญชีฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 292 (2) ในกรณีที่เป็นการพ้นจากตำแหน่งให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง ผู้ถูกร้องลาออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2542 จนถึงวันที่ถูกจับกุมและถูกดำเนินคดีอาญาในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยถูกจับกุมเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2543 ซึ่งเป็นเวลาหลังจากผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้วถึง 2 เดือนเศษ ข้ออ้างของผู้ถูกร้องข้อนี้ฟังไม่ขึ้นดุจกัน	ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295
	<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พิจารณาแล้ว ปัญหาข้อนี้ได้มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 19/2544 ลงวันที่ 3 สิงหาคม 2544 ไว้แล้วว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 295 การพ้นจากตำแหน่งมี 2 กรณี คือ กรณีที่หนึ่ง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดำรงตำแหน่งอยู่ขณะที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่า จงใจไม่ยื่นบัญชีฯ หรือจงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ จึงให้พ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา 292 หรือนับแต่วันที่ผู้ร้องตรวจพบการกระทำดังกล่าวแล้วแต่กรณี และห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปี นับแต่วันครบกำหนดต้องยื่น หรือวันที่ผู้ร้องพบการกระทำดังกล่าว กรณีที่สอง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่พ้นจากตำแหน่งนอกจากการพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 วรรคหนึ่ง ก่อนที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่า	<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ผู้ถูกร้องต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลา 5 ปี นับแต่วันที่ 23 ธันวาคม 2542

	จงใจไม่ยื่นบัญชีฯ หรือจงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ การให้พ้นจากตำแหน่งทางการเมืองจึงไม่สามารถใช้บังคับได้อีก เนื่องจากผู้ถูกร้องได้พ้นจากตำแหน่งไปแล้ว ดังนั้น วันที่พ้นจากตำแหน่ง คือ วันที่พ้นจากตำแหน่งตามความเป็นจริง การแปลความเช่นนี้ทำให้มาตรา 295 ใช้บังคับได้กับทุกกรณีไม่ว่าจะเป็นกรณีไม่ยื่นบัญชีฯ เมื่อครบกำหนดต้องยื่นบัญชีฯ ตามมาตรา 292 หรือยื่นบัญชีฯ เมื่อเข้ารับตำแหน่งตามมาตรา 292 วรรคหนึ่ง (1) แต่พ้นจากตำแหน่งไปก่อนที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด หรือกรณียื่นบัญชีฯ เมื่อพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา 292 วรรคหนึ่ง (2) หรือกรณียื่นบัญชีฯ เมื่อพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีตามมาตรา 292 วรรคสอง ทำให้เกิดความเป็นธรรมต่อผู้ถูกร้อง ไม่เกิดความเหลื่อมล้ำเรื่องการนับเวลาการห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองอีกทั้งเป็นการกำหนดกรอบเวลาแก่ผู้ร้องในการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้อง กรณีของผู้ถูกร้อง ปรากฏว่าผู้ถูกร้องได้ลาออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2542 เป็นวันเวลาที่กำหนดแน่นอน จึงเป็นไปตามกรณีที่สอง โดยถือว่าวันที่พ้นจากตำแหน่งตามความเป็นจริง กำหนดระยะเวลาที่ห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีกำหนดห้าปี จึงเริ่มนับตั้งแต่วันที่ 23 ธันวาคม 2542 จึงวินิจฉัยว่า พันตำรวจโท สุรทิน พิมานเมฆินทร์ ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบกรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 ส่วนกำหนดระยะเวลาที่ห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองห้าปี เริ่มนับตั้งแต่วันที่ 23 ธันวาคม 2542 เป็นต้นไป	

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 7/2546 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 10 คน (คะแนนเสียง 10 : 0)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล							
ตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 10 คน	ประเด็นหลักที่ 1 ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 หรือไม่		ประเด็นหลักที่ 2 ผู้ถูกร้องต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลา 5 ปี นับแต่เมื่อใด			คำวินิจฉัย ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลา 5 ปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง ส.ส. ตั้งแต่วันที่ 23 ธันวาคม 2542 เป็นต้นไป	
	จงใจไม่ยื่นบัญชีฯ	ไม่จงใจ	23 ธ.ค. 2542	10 พ.ย. 2540	11 ต.ค. 2544	จงใจไม่ยื่นบัญชีฯ (ไม่ชอบด้วย รธน.)	ไม่จงใจยื่นบัญชีฯ (ชอบด้วย รธน.)
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	✓		✓			✓	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	✓			✓		✓	
3. นายจุมพล ณ สงขลา☆	-	-	-	-	-	-	-
4. พลโท จุล อติเรก☆☆	✓		✓			✓	
5. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	✓		✓			✓	
6. นายผัน จันทรปาน	✓		✓			✓	
7. นายมงคล สระฏัน	✓		✓			✓	
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ☆	-	-	-	-	-	-	-
9. นายสุจิต บุญบงการ	✓		✓			✓	
10. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	✓		✓			✓	
11. นายอนัตน์ เกตุวงศ์☆	-	-	-	-	-	-	-
12. นายอมร รักษาสัตย์	✓				✓	✓	
13. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	✓		✓			✓	
รวม	10	0	8	1	1	10	0

☆ ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย

☆☆ พลโท จุล อติเรก ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ปฏิบัติหน้าที่ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและเข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัยคำวินิจฉัยนี้เป็นคำวินิจฉัยสุดท้ายก่อนพ้นจากตำแหน่งในวันที่ 8 เมษายน 2546 เนื่องจากครบวาระ นายอนันต์ เกตุวงศ์ ได้พ้นตำแหน่งในวันเดียวกันนี้ด้วย

8-11. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 8-11/2546

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 8-11/2546 (วันที่ 22 เมษายน 2546) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายวีระชัย เอื้อวิไลจิต และผู้ร้องรายอื่น) ซึ่งเป็นผู้ร้อง รวม 4 คำร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 ที่เพิ่มมาตรา 67 ทวิ มาตรา 67 ตรี และมาตรา 67 จัตวา แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจ หลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ที่เพิ่มมาตรา 38 ทวิ มาตรา 38 ตรี มาตรา 38 จัตวา มาตรา 38 เบญจ มาตรา 38 ฉ และมาตรา 38 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 หรือไม่

(พิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 ที่เพิ่มมาตรา 67 ทวิ มาตรา 67 ตรี และมาตรา 67 จัตวา แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ที่เพิ่มมาตรา 38 ทวิ มาตรา 38 ตรี มาตรา 38 จัตวา มาตรา 38 เบญจ มาตรา 38 ฉ และมาตรา 38 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 หรือไม่)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ส่งคำโต้แย้งของจำเลย ซึ่งเป็นผู้ร้องในคดีแพ่ง รวม 4 คำร้อง ดังนี้ <u>คำร้องที่ 1</u> ลงวันที่ 19 เมษายน 2544 ธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) เป็นโจทก์ ฟ้องบริษัทไทยสตีล กัลวาไนซ์ จำกัด ที่ 1 และนายวีระชัย เอื้อวิไลจิต ที่ 2 เป็นจำเลยต่อศาลแพ่งกรุงเทพใต้ <u>คำร้องที่ 2</u> ลงวันที่ 12 มิถุนายน 2544 ธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) เป็นโจทก์ ฟ้องนายพิพัฒน์ พูนศิริ ที่ 1 และนายวีระชัย เอื้อวิไลจิต ที่ 2 เป็นจำเลยต่อศาลแพ่งกรุงเทพใต้

		<u>คำร้องที่ 3</u> ลงวันที่ 15 มิถุนายน 2544 ธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) เป็นโจทก์ ฟ้องนายวีระชัย เอื้อวิไลจิต ที่ 1 และนางสาววรทาน เอื้อวิไลจิต ที่ 2 เป็นจำเลยต่อศาลแพ่งกรุงเทพใต้ <u>คำร้องที่ 4</u> ลงวันที่ 18 มิถุนายน 2544 ธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) เป็นโจทก์ ฟ้องนายวีระชัย เอื้อวิไลจิต เป็นจำเลยต่อศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ทั้งนี้ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 ที่เพิ่มมาตรา 67 ทวิ มาตรา 67 ตรี และมาตรา 67 จัตวา แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ที่เพิ่มมาตรา 38 ทวิ มาตรา 38 ตรี มาตรา 38 จัตวา มาตรา 38 เบญจ มาตรา 38 ฉ และมาตรา 38 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 หรือไม่
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	ตามคำให้การของจำเลย ในคำร้องทั้ง 4 คำร้อง ได้ความสรุปเหมือนกันว่า จำเลย (ผู้ร้อง) ให้การปฏิเสธฟ้องของโจทก์ และต่อสู้ว่า ประกาศกระทรวงการคลัง ลงวันที่ 22 ธันวาคม 2541 ไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่มีผลบังคับใช้ เพราะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังไม่มีอำนาจเห็นชอบให้โอนกิจการสถาบันการเงินประเภทบริษัทเงินทุนไปให้แก่สถาบันการเงินประเภทธนาคารพาณิชย์ จำเลยในคำร้องทั้ง 4 คำร้อง ในฐานะผู้ร้องได้ยื่นคำร้องต่อศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ได้ความสรุปเหมือนกันว่า 1) การตราพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

		มาตรา 29 มาตรา 35 มาตรา 48 และมาตรา 50 หรือไม่ และมาตรา 67 จัตวา แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2540 เป็นบทบัญญัติที่ขัดรัฐธรรมนูญ หรือไม่ 2) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจ หลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 ที่เพิ่มมาตรา 67 ทวิ มาตรา 67 ตรี และมาตรา 67 จัตวา แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ที่เพิ่มมาตรา 38 ทวิ มาตรา 38 ตรี มาตรา 38 จัตวา มาตรา 38 เบญจ มาตรา 38 ฉ และมาตรา 38 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 เป็นกฎหมายที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 หรือไม่ ผู้ร้องเห็นว่า ตนได้ให้การต่อสู้เป็นประเด็นข้อกฎหมายว่า "บทบัญญัติแห่งกฎหมาย รวมทั้งการตรากฎหมาย และตัวกฎหมายดังกล่าวขัดรัฐธรรมนูญ" และโดยที่บทบัญญัติมาตรา 67 จัตวา แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 และมาตรา 38 จัตวา แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 รวมทั้งการตรากฎหมายและตัวกฎหมาย เป็นบทบัญญัติและกฎหมายที่ต้องใช้บังคับกับคดีนี้ และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัติกฎหมาย การตรากฎหมายและกฎหมายดังกล่าวเป็นกรณีต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ประกอบมาตรา 6 จึงขอให้ศาลรอการพิจารณาคดีและส่งความเห็นให้ศาล

		รัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า "กฎหมายและบทบัญญัติของกฎหมาย รวมทั้งการตรากฎหมายดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่" ฝ่ายโจทก์ในคำร้องที่ 1 คำร้องที่ 2 และคำร้องที่ 3 ยื่นคำร้องต่อศาลแพ่งกรุงเทพใต้ คัดค้านการขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยในข้อกฎหมาย ได้ความสรุปว่า ข้อโต้แย้งของจำเลยไม่เป็นสาระสำคัญอันควรได้รับการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ จำเลยมีเจตนาประวิงคดี คำร้องของจำเลยไม่อาจรับฟังได้ ขอให้ศาลยกคำร้องของจำเลย (ผู้ร้อง) ศาลแพ่งกรุงเทพใต้พิจารณาแล้ว เห็นว่า ประเด็นตามคำร้องของจำเลย (ผู้ร้อง) ในคำร้องทั้ง 4 คำร้อง ยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ จึงให้รอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และให้ส่งความเห็นตามคำร้องดังกล่าวและคำคัดค้านของโจทก์ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264
	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	พิจารณาแล้ว เห็นว่า ประเด็นตามคำร้องทั้งสี่ที่ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย มีประเด็นอย่างเดียวกัน จึงให้รวมพิจารณาคำร้องทั้งสี่เข้าด้วยกัน และวินิจฉัยไปพร้อมกัน มีประเด็นศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัย 4 ประเด็น คือ <u>ประเด็นที่หนึ่ง</u> การตราพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 มาตรา 35 มาตรา 48 และมาตรา 50 หรือไม่ พิจารณาแล้ว เห็นว่า กรณีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 นั้น ให้สิทธิแก่คู่ความโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา 6 คือขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ มิได้ให้สิทธิโต้แย้งว่า กระบวนการตรากฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ แต่ประการใด ประกอบกับการใช้สิทธิเพื่อโต้แย้งเกี่ยวกับกระบวนการตรากฎหมายกรณีของพระราชกำหนดว่า เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง หรือไม่ เป็นสิทธิเฉพาะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

		ตามที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ในมาตรา 219 เท่านั้น ศาลรัฐธรรมนูญโดยเสียงส่วนมาก เห็นว่า ไม่จำต้องวินิจฉัยในประเด็นนี้ เนื่องจากรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ไม่ได้ให้สิทธิผู้ร้องโต้แย้งเกี่ยวกับกระบวนการตรากฎหมาย ดังนั้น เมื่อผู้ร้องโต้แย้งเกี่ยวกับกระบวนการตรากฎหมาย โดยขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่จำต้องวินิจฉัย <u>ประเด็นที่สอง</u> พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิต ฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 จัตวา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ พิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้ร้องไม่ได้ระบุให้ชัดเจนว่า พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 จัตวา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตราใด อันต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา 264 ได้ จึงไม่เป็นไปตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2541 ข้อ 5 (2) ซึ่งกำหนดว่าคำร้องที่จะให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยนั้นจะต้อง "ระบุมาตราของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาไทยที่เกี่ยวกับเหตุในคำร้อง" ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญโดยมติเอกฉันท์ จึงเห็นว่า ไม่จำต้องวินิจฉัยในประเด็นนี้ <u>ประเด็นที่สาม</u> พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 ที่เพิ่มมาตรา 67 ทวิ มาตรา 67 ตรี และมาตรา 67 จัตวา แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์

		พ.ศ. 2522 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 หรือไม่ พิจารณาแล้ว เห็นว่า ประเด็นนี้ ผู้ร้องไม่ได้ระบุว่า บทบัญญัติมาตราใดของพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 ที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 เมื่อพิจารณาจากคำร้องที่เห็นว่า "พระราชบัญญัติกำหนดทั้งสองฉบับดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29" และขอให้ส่งความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า "กฎหมาย บทบัญญัติแห่งกฎหมาย และการตรากฎหมายดังกล่าว ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่" เห็นได้ว่า ผู้ร้อง หมายถึงพระราชกำหนดทั้งฉบับขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แต่ถ้าพิจารณาข้อความว่า "ที่เพิ่มมาตรา 67 ทวิ มาตรา 67 ตรี และมาตรา 67 จัตวา แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522" แล้ว ก็จะอนุมานได้ว่า หมายถึง มาตรา 4 ของพระราชกำหนดดังกล่าว ซึ่งบัญญัติว่า "ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นหมวด 5 ทวิ การควบกิจการและการโอนกิจการ มาตรา 67 ทวิ มาตรา 67 ตรี และมาตรา 67 จัตวา แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522" โดยมาตรา 67 ทวิ มีสาระสำคัญว่าด้วยการควบบริษัทเข้าด้วยกัน ไม่มีผลเป็นการโอนใบอนุญาตของบริษัทเดิมไปเป็นของบริษัทใหม่ มาตรา 67 ตรี มีสาระสำคัญว่าด้วยการโอนสิทธิเรียกร้องในการโอนกิจการไม่ต้องบอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้ตามมาตรา 306 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ไม่กระทบกระเทือนสิทธิของลูกหนี้ที่จะยกข้อต่อสู้ตามมาตรา 308 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และมาตรา 67 จัตวา มีสาระสำคัญว่าด้วยการควบกิจการของบริษัทเข้ากับสถาบันการเงินอื่น หรือโอนกิจการให้แก่สถาบันการเงินอื่น ในกรณีมีความจำเป็นเร่งด่วนเพื่อรักษาความมั่นคงทางการเงินและประโยชน์ของประชาชน โดยห้ามมิให้บุคคลใดฟ้องบริษัทและ

		สถาบันการเงินดังกล่าวเป็นคดีล้มละลายในระหว่างการดำเนินการเพื่อควบกิจการหรือโอนกิจการ เนื่องจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม และบทบัญญัติในบทเฉพาะกาล มาตรา 335 ทำให้ปรากฏว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 29 มิถุนายน 2540 ก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ (วันที่ 11 ตุลาคม 2540) จึงต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 335 (1) ไม่ต้องนำบทบัญญัติมาตรา 29 วรรคสองของรัฐธรรมนูญมาใช้บังคับ ดังนั้น พระราชกำหนดดังกล่าว จึงไม่ต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรา ประกอบกับพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 มีเหตุผลในการประกาศใช้ว่า เพื่อกำหนดมาตรการส่งเสริมสนับสนุนให้สถาบันการเงินดำเนินการควบกิจการหรือโอนกิจการ เพื่อฟื้นฟูฐานะและสร้างความมั่นคงแก่ระบบสถาบันการเงินและคุ้มครองประโยชน์ของประชาชน โดยพระราชกำหนดดังกล่าวเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับกับบริษัทเงินทุนทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง รวมทั้งบทบัญญัติ มาตรา 67 ทวิ มาตรา 67 ตรี และมาตรา 67 จัตวา ที่เพิ่มในพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 ซึ่งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับเรื่องการควบกิจการและการโอนกิจการของสถาบันการเงิน ก็ไม่มีข้อความใด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 ดังนั้น พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 ที่เพิ่มมาตรา 67 ทวิ มาตรา 67 ตรี และมาตรา 67 จัตวา แห่งพระราชบัญญัติการประกอบ

		ธุรกิจเงินทุน ธุรกิจ หลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 <u>ประเด็นที่สี่</u> พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ที่เพิ่มมาตรา 38 ทวิ มาตรา 38 ตรี มาตรา 38 จัตวา มาตรา 38 เบญจ มาตรา 38 ฉ และมาตรา 38 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 หรือไม่ พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 มีเหตุผลในการประกาศใช้ว่า "โดยที่การแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับฐานะหรือการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ เพื่อให้เกิดความมั่นคงและเข้มแข็ง จำเป็นต้องให้ธนาคารพาณิชย์ สามารถควบกิจการเข้าด้วยกัน หรือควบกิจการเข้ากับสถาบันการเงินอื่น หรือโอนกิจการระหว่างกันหรือกับสถาบันการเงินอื่นได้ จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว" พระราชกำหนดดังกล่าว มาตรา 5 บัญญัติว่า "ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา 38 ทวิ มาตรา 38 ตรี มาตรา 38 จัตวา มาตรา 38 เบญจ มาตรา 38 ฉ และมาตรา 38 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505" โดยมาตรา 38 ทวิ มีสาระสำคัญว่า กรณีที่ธนาคารพาณิชย์ควบกิจการเข้าด้วยกันหรือควบกิจการเข้ากับสถาบันการเงิน ไม่มีผลเป็นการโอนใบอนุญาตของธนาคารพาณิชย์เดิมไปเป็นของธนาคารพาณิชย์ใหม่ หรือสถาบันการเงิน มาตรา 38 ตรี มีสาระสำคัญว่า การโอนสิทธิเรียกร้องในการโอนกิจการไม่ต้องบอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้ตามมาตรา 306 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ไม่กระทบกระเทือนสิทธิของลูกหนี้ที่จะยกข้อต่อสู้ตามมาตรา 308 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 38 จัตวา มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการดำเนินการเพื่อควบกิจการของธนาคารพาณิชย์เข้าด้วยกันหรือโอนกิจการให้แก่ธนาคารพาณิชย์อื่นหรือสถาบันการเงิน ในกรณี

		ที่มีความจำเป็นเร่งด่วน เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของระบบสถาบันการเงิน มาตรา 38 เบญจ มีสาระสำคัญ ห้ามมิให้บุคคลใดฟ้องธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินที่มีการควบหรือโอนกิจการเป็นคดีล้มละลาย ในระหว่างการดำเนินการ มาตรา 38 ฉ มีสาระสำคัญว่า ในการควบหรือโอนกิจการดังกล่าว หากมีการโอนสินทรัพย์ที่มีหลักประกันอย่างอื่นที่มิใช่สิทธิจำนอง สิทธิจำนำ หรือสิทธิอันเกิดขึ้นแต่การค้ำประกัน ให้หลักประกันนั้นตกแก่ธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินที่ควบหรือรับโอน และมาตรา 38 สัตต มีสาระสำคัญว่า ถ้ามีการฟ้องบังคับสิทธิเรียกร้องเป็นคดีอยู่ในศาลให้ธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินที่ควบกันหรือที่รับโอนกิจการ เข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนในคดีดังกล่าว และอาจนำพยานหลักฐานใหม่มาแสดงคัดค้านเอกสารที่ได้ยื่นไว้แล้ว ถามค้านพยานที่สืบมาแล้ว และคัดค้านพยานหลักฐานที่ได้สืบไปแล้วได้ และในกรณีที่ศาลได้มีคำพิพากษาบังคับตามสิทธิเรียกร้องนั้นแล้ว ก็ให้เข้าสวมสิทธิเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษานั้น พิจารณาแล้ว เห็นว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ตราขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับฐานะหรือการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ เพื่อให้เกิดความมั่นคงและเข้มแข็ง เป็นกฎหมายที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปกับธนาคารพาณิชย์ทุกแห่ง ไม่ได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง รวมทั้งได้ระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจการตราไว้ด้วยแล้ว ในมาตรา 3 ว่า "ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา 3 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505" "มาตรา 3 ทวิ พระราชบัญญัตินี้เป็นกฎหมายเกี่ยวกับการจำกัดเสรีภาพในเคหสถาน สิทธิในทรัพย์สินของบุคคล และเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพ ซึ่งตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 35 วรรคสอง มาตรา 48 และมาตรา 50 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย" ประกอบกับบทบัญญัติมาตรา 38 ทวิ มาตรา 38 ตรี มาตรา 38

		จัตวา มาตรา 38 เบญจ มาตรา 38 ฉ และมาตรา 38 สัตต ที่เพิ่มในพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ซึ่งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการควบกิจการและการโอนกิจการของธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงิน ก็ไม่มีข้อความใด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 ดังนั้น พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ที่เพิ่มมาตรา 38 ทวิ มาตรา 38 ตรี มาตรา 38 จัตวา มาตรา 38 เบญจ มาตรา 38 ฉ และมาตรา 38 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29
	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	1) รัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 264 2) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 ที่เพิ่มมาตรา 67 ทวิ มาตรา 67 ตรี และมาตรา 67 จัตวา แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนธุรกิจ หลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 3) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ที่เพิ่มมาตรา 38 ทวิ มาตรา 38 ตรี มาตรา 38 จัตวา มาตรา 38 เบญจ มาตรา 38 ฉ และมาตรา 38 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505
2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> การตราพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 มาตรา 35 มาตรา 48 และมาตรา 50 หรือไม่ <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิต ฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 จัตวา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และ

		ธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ ประเด็นหลักที่ 3 พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 ที่เพิ่มมาตรา 67 ทวิ มาตรา 67 ตรี และมาตรา 67 จัตวา แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 หรือไม่ ประเด็นหลักที่ 4 พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ที่เพิ่มมาตรา 38 ทวิ มาตรา 38 ตรี มาตรา 38 จัตวา มาตรา 38 เบญจ มาตรา 38 ฉ และมาตรา 38 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 หรือไม่
3. คำวินิจฉัย	จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 ที่เพิ่มมาตรา 67 ทวิ มาตรา 67 ตรี และมาตรา 67 จัตวา แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ที่เพิ่มมาตรา 38 ทวิ มาตรา 38 ตรี มาตรา 38 จัตวา มาตรา 38 เบญจ มาตรา 38 ฉ และมาตรา 38 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29	
4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยโดยมติ 10 คน โดยมีมติเป็นเอกฉันท์ ว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 (คะแนนเสียง 10 : 0) 2) มี 4 คำร้อง 2.1) คำร้องที่ 1 เริ่มวันที่ 19 เมษายน 2544 แล้วเสร็จ วันที่ 22 เมษายน 2546 รวม 2 ปี 3 วัน	

	2.2) คำร้องที่ 2 เริ่มวันที่ 12 มิถุนายน 2544 แล้วเสร็จ วันที่ 22 เมษายน 2546 รวม 1 ปี 10 เดือน 10 วัน 2.3) คำร้องที่ 3 เริ่มวันที่ 15 มิถุนายน 2544 แล้วเสร็จ วันที่ 22 เมษายน 2546 รวม 1 ปี 10 เดือน 7 วัน 2.4) คำร้องที่ 4 เริ่มวันที่ 18 มิถุนายน 2544 แล้วเสร็จ วันที่ 22 เมษายน 2546 รวม 1 ปี 10 เดือน 4 วัน 3) การวางบรรทัดฐาน พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 ที่เพิ่มมาตรา 67 ทวิ มาตรา 67 ตรี และมาตรา 67 จัตวา แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ที่เพิ่มมาตรา 38 ทวิ มาตรา 38 ตรี มาตรา 38 จัตวา มาตรา 38 เบญจ มาตรา 38 ฉ และมาตรา 38 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 4) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 121 ตอนที่ 2 ก วันที่ 6 มกราคม 2547 ซึ่งเท่ากับ 8 เดือน 15 วัน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 22 เมษายน 2546) 5) นายกระมล ทองธรรมชาติ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่มาจากตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ได้รับเลือกจากคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญเป็นคนที่สี่ โดยได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2546 และได้ปฏิบัติหน้าที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญ โดยพิจารณาวินิจฉัยคำวินิจฉัยที่ 8-11/2546 (วันที่ 22 เมษายน 2546) นี้ เป็นคำวินิจฉัยแรก

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 8-11/2546 (วันที่ 22 เมษายน 2546) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 10 คน เรื่อง วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่องศาลแพ่งกรุงเทพใต้ส่งคำโต้แย้งของจำเลย ซึ่งเป็นผู้ร้อง รวม 4 คำร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 ที่เพิ่มมาตรา 67 ทวิ มาตรา 67 ตรี และมาตรา 67 จัตวา แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจ หลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ที่เพิ่มมาตรา 38 ทวิ มาตรา 38 ตรี มาตรา 38 จัตวา มาตรา 38 เบญจ มาตรา 38 ฉ และมาตรา 38 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 หรือไม่

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ได้แก่

<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> การตราพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 มาตรา 35 มาตรา 48 และมาตรา 50 หรือไม่

<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิต ฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 จัตวา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่

<u>ประเด็นหลักที่ 3</u> พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 ที่เพิ่มมาตรา 67 ทวิ มาตรา 67 ตรี และมาตรา 67 จัตวา แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 หรือไม่

<u>ประเด็นหลักที่ 4</u> พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ที่เพิ่มมาตรา 38 ทวิ มาตรา 38 ตรี มาตรา 38 จัตวา มาตรา 38 เบญจ มาตรา 38 ฉ และมาตรา 38 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 หรือไม่

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	**1. รัฐธรรมนูญ บัญญัติไว้ว่า** **"<u>มาตรา 29</u> การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของ บุคคลที่**	

	รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ **กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย"** **บทบัญญัติวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกฎหรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วย โดยอนุโลม"** **"<u>มาตรา 335</u> ในวาระเริ่มแรก มิให้นำบทบัญญัติดังต่อไปนี้ มาใช้บังคับกับกรณีต่าง ๆ ภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้** **1. มิให้นำบทบัญญัติมาตรา 29 วรรคสองและวรรคสาม มาใช้บังคับกับกฎหมายที่มีผลใช้บังคับอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ หรือที่ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้วก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ แต่เมื่อมีการตรากฎหมายในเรื่องดังกล่าวขึ้นใหม่หรือมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายดังกล่าว การดำเนินการนั้นต้องเป็นไปตามมาตรา 29 ทั้งนี้ให้นำไปใช้บังคับกับกฎหรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติของกฎหมายด้วย โดยอนุโลม"** **2. พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 ที่เพิ่มมาตรา 67 ทวิ มาตรา 67 ตรี และมาตรา 67 จัตวา แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522** เนื่องจากเหตุผลในการโต้แย้งคล้ายคลึงกัน จึงมีมติรวมทั้ง 4 คำร้องเข้าด้วยกัน เพื่อวินิจฉัยในคราวเดียวกัน โดยกำหนดประเด็นวินิจฉัยเป็น 4 ประเด็น ดังนี้ <u>ประเด็นหลักที่ 1</u>	<u>ประเด็น</u>

	พิจารณาแล้ว เห็นว่า การที่จำเลยในคำร้องทั้งสี่จะใช้รัฐธรรมนูญ มาตรา 264 เป็นช่องทางโต้แย้ง เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้จะต้องเป็นเรื่องของการให้สิทธิโต้แย้งว่า "บทบัญญัติแห่งกฎหมาย" ที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญเท่านั้น ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญมิได้ให้สิทธิโต้แย้งว่า "กระบวนการตรากฎหมาย" ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แต่ประการใด ดังนั้น คำโต้แย้งของจำเลยจึงไม่เป็นกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญจะวินิจฉัยได้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำสั่งให้ยกคำร้องในกรณีนี้มาแล้ว เช่น คำสั่งเรื่องพิจารณาที่ 76/2544 ลงวันที่ 17 ธันวาคม 2545 ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่ต้องวินิจฉัยประเด็นนี้	<u>หลักที่ 1</u> ไม่จำต้องวินิจฉัย
	<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พิจารณาแล้ว เห็นว่า ในประเด็นนี้ ผู้ร้องไม่ระบุให้ชัดเจนว่าพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ มาตรา 67 จัตวา ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราใด อันต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 และมาตรา 264 ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะพิจารณาวินิจฉัยได้ และศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำสั่งไม่รับกรณีคล้ายกันนี้ไว้ดำเนินการมาแล้ว เช่น คำสั่งเรื่องพิจารณาที่ 72/2543 ลงวันที่ 28 กันยายน 2543 ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่ต้องวินิจฉัยประเด็นนี้	<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ไม่ต้องวินิจฉัย
	<u>ประเด็นหลักที่ 3</u> เห็นว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 29 มิถุนายน 2540 ก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ (วันที่ 11 ตุลาคม 2540) จึงต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 335 (1) ไม่ต้องนำบทบัญญัติ มาตรา 29 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญมาใช้บังคับ ดังนั้น พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 มาตรา 4 ซึ่งให้เพิ่มความเป็นหมวด 5 ทวิ การควบกิจการและการโอนกิจการ มาตรา 67 ทวิ มาตรา 67 ตรี และมาตรา 67 จัตวา แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ จึงไม่ต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรา (หมายถึง รัฐธรรมนูญ มาตรา	<u>ประเด็นหลักที่ 3</u> ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

	35 มาตรา 48 และมาตรา 50 ที่ผู้ร้องอ้าง) ตามบทบังคับของรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 วรรคสอง เพราะเป็นไปตามข้อยกเว้นของบทเฉพาะกาล มาตรา 335 (1) จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 มาตรา 4 ที่เพิ่มมาตรา 67 ทวิ มาตรา 67 ตรี และมาตรา 67 จัตวา แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 <u>ประเด็นหลักที่ 4</u> พิจารณาแล้ว พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ตราขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับฐานะหรือการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ เป็นกฎหมายที่มีผลให้บังคับเป็นการทั่วไปกับธนาคารพาณิชย์ทุกธนาคาร ไม่ได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง และได้ระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตราไว้ด้วย จึงเห็นได้ว่า เป็นการดำเนินการซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 แล้ว นอกจากนั้น บทบัญญัติมาตรา 5 ของพระราชกำหนดฉบับนี้ ที่ให้เพิ่มความเป็นมาตราต่าง ๆ แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 รวม 6 มาตรา ก็มิได้มีข้อความใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 แต่อย่างใด ดังนั้น พิจารณาแล้ว เห็นว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 มาตรา 5 ที่เพิ่มมาตรา 38 ทวิ มาตรา 38 ตรี มาตรา 38 จัตวา มาตรา 38 เบญจ มาตรา 38 ฉ และมาตรา 38 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้องของผู้ร้องทั้ง 4 คำร้อง	<u>ประเด็นหลักที่ 4</u> ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ ให้ยกคำร้องของผู้ร้องทั้ง 4 คำร้อง
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พิเคราะห์แล้ว ประเด็นหลักที่ 1 เป็นการโต้แย้ง "กระบวนการตรากฎหมาย" ว่า ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ไม่ใช่กรณีอยู่ในอำนาจศาลรัฐธรรมนูญจะพึงวินิจฉัยได้ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้เคย	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ไม่จำต้องวินิจฉัย

	มีคำสั่งไว้แล้วตาม คำสั่งเรื่องพิจารณาที่ 76/2544 ลงวันที่ 17 ธันวาคม 2545 <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ตามคำร้องของผู้ร้องไม่ได้ระบุให้ชัดเจนว่า พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ 2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 มาตรา 67 จัตวา ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราใด อันถือได้ว่าคำโต้แย้งของผู้ร้องไม่ชัดเจน ตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2541 ข้อ 5 (2) จึงไม่รับคำร้องตามประเด็นหลักที่ 2 ไว้วินิจฉัย	<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ไม่รับคำร้องไว้วินิจฉัย
	<u>ประเด็นหลักที่ 3</u> พิเคราะห์แล้ว ปรากฏว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 29 มิถุนายน 2540 ก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ (วันที่ 11 ตุลาคม 2540) จึงต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 335 (1) ไม่ต้องนำบทบัญญัติมาตรา 29 วรรคสองของรัฐธรรมนูญ มาใช้บังคับ ดังนั้น พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 มาตรา 4 ซึ่งให้เพิ่มความเป็นหมวด 5 ทวิ การควบกิจการและการโอนกิจการ มาตรา 67 ทวิ มาตรา 67 ตรี และมาตรา 67 จัตวา แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ จึงไม่ต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตราตามบทบังคับของรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 วรรคสอง ซึ่งเป็นไปตามข้อยกเว้นของบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญ มาตรา 335 (1) ดังนั้น จึงวินิจฉัยตามประเด็นหลักที่ 3 ว่า พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 มาตรา 67 ทวิ มาตรา 67 ตรี และมาตรา 67 จัตวา ไม่ขัดหรือแย้งต่อ	<u>ประเด็นหลักที่ 3</u> ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

	รัฐธรรมนูญ มาตรา 29 <u>ประเด็นหลักที่ 4</u> เห็นได้ว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ตราขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับฐานะหรือการดำเนินการของธนาคารพาณิชย์ เป็นกฎหมายที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปกับธนาคารพาณิชย์ทุกธนาคาร ไม่ได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง และได้ระบุถึงบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 35 วรรคสอง มาตรา 48 และมาตรา 50 วรรคสอง ที่ให้อำนาจในการตราไว้ด้วย ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 แล้ว ดังนั้น จึงวินิจฉัยตามประเด็นหลักที่ 4 ว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 มาตรา 38 ทวิ มาตรา 38 ตรี มาตรา 38 จัตวา มาตรา 38 เบญจ มาตรา 38 ฉ และมาตรา 38 สัตต จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29	<u>ประเด็นหลักที่ 4</u> ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ
3. นายจุมพล ณ สงขลา	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> เห็นว่า ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคหนึ่ง ได้ให้อำนาจผู้ร้องที่จะขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า "บทบัญญัติแห่งกฎหมาย" ที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่เท่านั้น มิได้ให้อำนาจที่จะขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่ากระบวนการตรากฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำสั่งให้ยกคำร้องในกรณีเช่นนี้มาแล้ว เนื่องจากไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคหนึ่ง ตามคำสั่งเรื่องพิจารณาที่ 76/2544 ลงวันที่ 17 ธันวาคม 2545 จึงไม่จำต้องวินิจฉัยประเด็นข้อนี้ <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> เห็นว่า ตามคำร้อง ผู้ร้องมิได้ระบุให้ชัดเจนว่า พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ มาตรา 67 จัตวา ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราใด กรณีเช่นนี้ ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำสั่งไม่รับไว้ดำเนินการตามคำสั่งเรื่องพิจารณาที่ 72/2543 ลงวันที่ 28	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ไม่จำต้องวินิจฉัย <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ไม่จำต้องวินิจฉัย

	กันยายน 2543 จึงไม่จำต้องวินิจฉัยประเด็นข้อนี้อีก <u>ประเด็นหลักที่ 3</u> เห็นว่า เนื่องจากพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 29 มิถุนายน 2540 ก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน (วันที่ 11 ตุลาคม 2540) กรณีจึงต้องด้วยข้อยกเว้นของรัฐธรรมนูญ มาตรา 335 (1) อันเป็นบทเฉพาะกาลที่มิให้นำมาตรา 29 วรรคสองและวรรคสามของรัฐธรรมนูญมาใช้บังคับกับกฎหมายที่มีผลใช้บังคับอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ดังนั้น พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 มาตรา 4 ที่เพิ่มมาตรา 67 ทวิ มาตรา 67 ตรี และมาตรา 67 จัตวา แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29	<u>ประเด็นหลักที่ 3</u> ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ
	<u>ประเด็นหลักที่ 4</u> เห็นว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ตราขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับฐานะหรือการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ เป็นกฎหมายที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปแก่ธนาคารพาณิชย์ทุกธนาคาร ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งได้ระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายไว้ด้วย ซึ่งเป็นไปตามเงื่อนไขของรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 ทุกประการ และมาตรา 5 ของพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมฉบับดังกล่าว ที่ให้เพิ่มความเป็นมาตราต่าง ๆ รวม 6 มาตรานั้น ก็ไม่ปรากฏมาตราใดมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 ที่เพิ่มมาตรา 67 ทวิ มาตรา 67 ตรี และมาตรา 67 จัตวา แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541	<u>ประเด็นหลักที่ 4</u> ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

	ที่เพิ่มมาตรา 38 ทวิ มาตรา 38 ตรี มาตรา 38 จัตวา มาตรา 38 เบญจ มาตรา 38 ฉ และมาตรา 38 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 ส่วนประเด็นอื่นตามคำร้องไม่รับวินิจฉัย	
4. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พิจารณาแล้ว เห็นว่า กรณีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 นั้น ให้สิทธิแก่คู่ความโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา 6 คือขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ มิได้ให้สิทธิโต้แย้งว่า กระบวนการตรากฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ แต่ประการใด เพราะพระราชกำหนดดังกล่าวได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษามีผลใช้บังคับดังพระราชบัญญัติแล้ว จึงผ่านพ้นกระบวนการตรากฎหมายแล้ว <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้ร้องไม่ได้ระบุให้ชัดเจนว่า พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจ เงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 จัตวา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราใด อันต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา 264 ได้ จึงไม่เป็นไปตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2541 ข้อ 5 (2) ซึ่งกำหนดว่า คำร้องที่จะให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยนั้นจะต้อง "ระบุมาตราของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่เกี่ยวกับเหตุในคำร้อง" ดังนั้น จึงเห็นว่า ไม่จำต้องวินิจฉัยในประเด็นนี้ <u>ประเด็นหลักที่ 3</u> ปรากฏว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 29 มิถุนายน 2540 ก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ (วันที่ 11 ตุลาคม 2540) จึงต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 335 (1) ไม่ต้องนำบทบัญญัติมาตรา 29 วรรคสองของรัฐธรรมนูญมาใช้	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ไม่จำต้องวินิจฉัย <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ไม่ <u>ประเด็นหลักที่ 3</u> <u>ประเด็นหลักที่ 4</u> ให้ยกคำร้องทั้ง 4 คำร้อง

บังคับดังนั้น พระราชกำหนดดังกล่าวจึงไม่ต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรา ประกอบกับพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 มีเหตุผลในการประกาศใช้ว่า เพื่อกำหนดมาตรการส่งเสริมสนับสนุนให้สถาบันการเงินดำเนินการควบกิจการหรือโอนกิจการเพื่อฟื้นฟูฐานะและสร้างความมั่นคงแก่ระบบสถาบันการเงินและคุ้มครองประโยชน์ของประชาชน โดยพระราชกำหนดดังกล่าวเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับกับบริษัทเงินทุนทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง รวมทั้งบทบัญญัติ มาตรา 67 ทวิ มาตรา 67 ตรี และมาตรา 67 จัตวา ที่เพิ่มในพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 ซึ่งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับเรื่องการควบกิจการและการโอนกิจการของสถาบันการเงิน ก็ไม่มีข้อความใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29

ดังนั้น พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 ที่เพิ่มมาตรา 67 ทวิ มาตรา 67 ตรี และมาตรา 67 จัตวา แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29

<u>ประเด็นหลักที่ 4</u>

พิจารณาแล้ว เห็นว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ตราขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับฐานะหรือการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ เพื่อให้เกิดความมั่นคงและเข้มแข็ง เป็นกฎหมายที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปกับธนาคารพาณิชย์ทุกแห่ง ไม่ได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง รวมทั้งได้ระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจการตราไว้ด้วยแล้วในมาตรา 3 ว่า "ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา 3 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติการ

	ธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505" "มาตรา 3 ทวิ พระราชบัญญัตินี้เป็นกฎหมายเกี่ยวกับการจำกัดเสรีภาพในเคหสถาน สิทธิในทรัพย์สินของบุคคล และเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพ ซึ่งตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 35 วรรคสอง มาตรา 48 และมาตรา 50 วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย" ประกอบกับบทบัญญัติมาตรา 38 ทวิ มาตรา 38 ตรี มาตรา 38 จัตวา มาตรา 38 เบญจ มาตรา 38 ฉ และมาตรา 38 สัตต ที่เพิ่มในพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ซึ่งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการควบกิจการและการโอนกิจการของธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงิน ก็ไม่มีข้อความใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 ดังนั้น พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ที่เพิ่มมาตรา 38 ทวิ มาตรา 38 ตรี มาตรา 38 จัตวา มาตรา 38 เบญจ มาตรา 38 ฉ และมาตรา 38 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 ที่เพิ่มมาตรา 67 ทวิ มาตรา 67 ตรี และมาตรา 67 จัตวา แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ที่เพิ่มมาตรา 38 ทวิ มาตรา 38 ตรี มาตรา 38 จัตวา มาตรา 38 เบญจ มาตรา 38 ฉ และมาตรา 38 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 วินิจฉัยให้ยกคำร้องทั้งสี่คำร้อง	
5. นายผัน จันทรปาน	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> เห็นได้ว่า การโต้แย้งเกี่ยวกับกระบวนการตราพระราชกำหนด นั้น รัฐธรรมนูญให้สิทธิเฉพาะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาเท่านั้น ส่วนกรณีของมาตรา 264 ที่ผู้ร้อง	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ไม่จำเป็นต้อง

	(จำเลยในคดีทั้งสี่) ใช้เป็นช่องทางโต้แย้ง เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย เป็นเรื่องของการให้สิทธิโต้แย้งว่า "บทบัญญัติแห่งกฎหมาย" ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญเท่านั้น มิได้ให้สิทธิโต้แย้งว่า "กระบวนการตรากฎหมาย" ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แต่ประการใด จึงไม่เป็นกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญจะวินิจฉัยได้ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำสั่งให้ยกคำร้องในกรณีนี้มาแล้ว เช่น คำสั่งเรื่องพิจารณาที่ 76/2544 ลงวันที่ 17 ธันวาคม 2545 ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่จำต้องวินิจฉัยคำร้องในประเด็นนี้ <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ประเด็นนี้ ผู้ร้องไม่ระบุให้ชัดเจนว่า พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ มาตรา 67 จัตวา ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราใด อันต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 และมาตรา 264 ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะพิจารณาวินิจฉัยได้ และศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำสั่งไม่รับไว้ดำเนินการมาแล้ว เช่น คำสั่งเรื่องพิจารณาที่ 72/2543 ลงวันที่ 28 กันยายน 2543 ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่จำต้องวินิจฉัยคำร้องในประเด็นหลักที่ 2 นี้ <u>ประเด็นหลักที่ 3</u> ปรากฏว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 29 มิถุนายน 2540 ก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ (วันที่ 11 ตุลาคม 2540) จึงต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 335 (1) ไม่ต้องนำบทบัญญัติ มาตรา 29 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญมาใช้บังคับ พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 มาตรา 4 ซึ่งให้เพิ่มความเป็นหมวด 5 ทวิ การควบกิจการและการโอนกิจการ มาตรา 67 ทวิ มาตรา 67 ตรี และมาตรา 67 จัตวา แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ จึงไม่ต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรา (หมายถึงรัฐธรรมนูญ มาตรา 35 มาตรา 48 และมาตรา 50 ที่ผู้ร้องอ้าง) ตามบทบังคับของรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 วรรคสอง เพราะเป็นไปตามข้อยกเว้นของบทเฉพาะกาล	วินิจฉัย <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> <u>ประเด็นหลักที่ 3</u> <u>ประเด็นหลักที่ 4</u>

	มาตรา 335 (1) ดังนั้น พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 มาตรา 4 ที่เพิ่มมาตรา 67 ทวิ มาตรา 67 ตรี และมาตรา 67 จัตวา แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 <u>ประเด็นหลักที่ 4</u> เห็นได้ว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ตราขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับฐานะหรือการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ เป็นกฎหมายที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปกับธนาคารพาณิชย์ทุกธนาคารไม่ได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง และได้ระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตราไว้ด้วย เป็นการดำเนินการซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 แล้ว โดยบทบัญญัติมาตรา 5 ของพระราชกำหนดฉบับนี้ ที่ให้เพิ่มความเป็นมาตราต่าง ๆ แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 รวม 6 มาตราก็มิได้มีข้อความใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 แต่อย่างใด ดังนั้น พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 มาตรา 5 ที่เพิ่มมาตรา 38 ทวิ มาตรา 38 ตรี มาตรา 38 จัตวา มาตรา 38 เบญจ มาตรา 38 ฉ และมาตรา 38 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29	
6. นายมงคล สระฏัน	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> เห็นได้ว่า การโต้แย้งเกี่ยวกับการตราพระราชกำหนด นั้น รัฐธรรมนูญให้สิทธิเฉพาะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาเท่านั้น ส่วนกรณีของมาตรา 264 ที่ผู้ร้องซึ่งเป็นจำเลยในคดีทั้งสี่ใช้เป็นช่องทางโต้แย้ง เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ไม่จำต้องวินิจฉัย

	วินิจฉัย เป็นเรื่องของการให้สิทธิโต้แย้งว่า "บทบัญญัติแห่งกฎหมาย" ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญเท่านั้น มิได้ให้สิทธิโต้แย้งว่า "การตรากฎหมาย" ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแต่ประการใด จึงไม่เป็นกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญจะวินิจฉัยได้ ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่จำต้องวินิจฉัยในประเด็นนี้	
	<u>ประเด็นที่สอง</u> เห็นว่า ผู้ร้องไม่ระบุให้ชัดเจนว่า พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ มาตรา 67 จัตวา ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตราใด อันต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 และมาตรา 264 ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะพิจารณาวินิจฉัยได้ ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่จำต้องวินิจฉัยคำร้องในประเด็นที่สองนี้เช่นกัน	<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ไม่จำต้องวินิจฉัย
	<u>ประเด็นหลักที่ 3</u> ปรากฏว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 29 มิถุนายน 2540 ก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ (วันที่ 11 ตุลาคม 2540) จึงต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 335 (1) ไม่ต้องนำบทบัญญัติมาตรา 29 วรรคสองของรัฐธรรมนูญมาใช้บังคับ และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 มาตรา 4 ซึ่งให้เพิ่มความเป็นหมวด 5 ทวิ การควบกิจการและการโอนกิจการ มาตรา 67 ทวิ มาตรา 67 ตรี และมาตรา 67 จัตวา แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ จึงไม่ต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรา (หมายถึงรัฐธรรมนูญ มาตรา 35 มาตรา 48 และมาตรา 50) ตามบทบังคับของรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 วรรคสอง เพราะเป็นไปตามข้อยกเว้นของบทเฉพาะกาล มาตรา 335 (1) ดังนั้น พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 ที่เพิ่มมาตรา 67 ทวิ มาตรา 67 ตรี และมาตรา 67 จัตวา แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29	<u>ประเด็นหลักที่ 3</u> ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ
	<u>ประเด็นหลักที่ 4</u> เห็นว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการ	<u>ประเด็นหลักที่ 4</u>

	ธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ตราขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับฐานะหรือการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ เป็นกฎหมายที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปกับธนาคารพาณิชย์ทุกธนาคารไม่ได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง และได้ระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตราไว้ด้วยเป็นการดำเนินการซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 335 (1) แล้ว ดังนั้น พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ที่เพิ่มมาตรา 38 ทวิ มาตรา 38 ตรี มาตรา 38 จัตวา มาตรา 38 เบญจ มาตรา 38 ฉ และมาตรา 38 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 จึงวินิจฉัยประเด็นทั้งสี่สำนวนว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 ที่เพิ่มมาตรา 67 ทวิ มาตรา 67 ตรี และมาตรา 67 จัตวา แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ที่เพิ่มมาตรา 38 ทวิ มาตรา 38 ตรี มาตรา 38 จัตวา มาตรา 38 เบญจ มาตรา 38 ฉ และมาตรา 38 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29	ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ
7. นายศักดิ์ เตชาชาญ	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> เห็นว่า กระบวนการตรากฎหมายเป็นเรื่องขององค์กรนิติบัญญัติ การใช้สิทธิเพื่อโต้แย้งเกี่ยวกับกระบวนการตรากฎหมายกรณีของพระราชกำหนดว่าเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง หรือไม่ เป็นสิทธิโดยเฉพาะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 219 บัญญัติไว้เท่านั้น ส่วนกรณีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 เป็นการให้สิทธิแก่คู่ความโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีนั้น ใช้บังคับไม่ได้ตามมาตรา 6 คือ ขัดหรือแย้ง	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ไม่จำต้องวินิจฉัย

	ต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่เท่านั้น มิได้ให้สิทธิโต้แย้งว่า กระบวนการตรากฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ด้วย แต่ประการใด คำร้องส่วนนี้ของผู้ร้อง จึงไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย	
	<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ผู้ร้องมิได้ระบุในคำร้องมาด้วยว่า พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ มาตรา 67 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดฯ (ฉบับที่ 3)พ.ศ. 2540 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตราใด อันต้องด้วยมาตรา 6 แห่งรัฐธรรมนูญ ที่จะให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ คำร้องมิได้เป็นไปตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2541 ข้อ 5 (2) ซึ่งกำหนดว่า คำร้องที่จะให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยนั้นจะต้อง "ระบุมาตราของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่เกี่ยวกับเหตุในคำร้อง" ซึ่งประเด็นในทำนองเดียวกันนี้ ศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำสั่งไม่รับไว้ดำเนินการมาแล้ว เช่น คำสั่งเรื่องพิจารณาที่ 72/2543 ลงวันที่ 28 กันยายน 2543 จึงไม่จำต้องวินิจฉัยเช่นเดียวกัน	<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ไม่จำต้องวินิจฉัย
	<u>ประเด็นหลักที่ 3</u> โดยที่รัฐธรรมนูญประกาศใช้บังคับเมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2540 และมีบทบัญญัติในบทเฉพาะกาล มาตรา 335 ส่วนพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 มีผลใช้บังคับไปก่อนแล้ว คือ ตั้งแต่วันที่ 29 มิถุนายน 2540 จึงไม่ต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้น ตามมาตรา 29 วรรคสอง ประกอบมาตรา 335 (1) ดังนั้น พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 มาตรา 4 ที่เพิ่มมาตรา 67 ทวิ มาตรา 67 ตรี และมาตรา 67 จัตวา แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29	<u>ประเด็นหลักที่ 3</u> ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ
	<u>ประเด็นหลักที่ 4</u> แม้ไม่ระบุมาตราของกฎหมายก็พออนุมานได้ว่า เป็นมาตรา 5	<u>ประเด็นหลักที่ 4</u>

	แห่งพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการควบกิจการของธนาคารพาณิชย์เข้าด้วยกัน หรือควบกิจการเข้ากับสถาบันการเงิน หรือโอนกิจการของธนาคารพาณิชย์ให้แก่ธนาคารพาณิชย์อื่นหรือสถาบันการเงิน โดยพระราชกำหนดดังกล่าว มีเหตุผลในการประกาศใช้ว่า เพื่อให้เกิดความมั่นคงและเข้มแข็งเกี่ยวกับฐานะหรือการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ เป็นกฎหมายที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปกับธนาคารพาณิชย์ทุกธนาคาร ไม่เจาะจงเฉพาะกรณีใดกรณีหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ทั้งพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ก็ได้ระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจการตราไว้ด้วยในมาตรา 3 ซึ่งบัญญัติว่า "ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา 3 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505" และความในมาตรา 3 ทวิ มีว่า "พระราชบัญญัตินี้เป็นกฎหมายเกี่ยวกับการจำกัดเสรีภาพในเคหสถาน สิทธิในทรัพย์สินของบุคคล และเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพ ซึ่งตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 35 วรรคสอง มาตรา 48 และมาตรา 50 วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย" เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเดิมที่มีผลใช้บังคับอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ คือ พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 และการแก้ไขเพิ่มเติมก็ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญมาตรา 29 ตามเงื่อนไข มาตรา 335 (1) แล้ว ประกอบกับบทบัญญัติมาตรา 38 ทวิ มาตรา 38 ตรี มาตรา 38 จัตวา มาตรา 38 เบญจ มาตรา 38 ฉ และมาตรา 38 สัตต ที่เพิ่มในพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ก็ไม่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 แต่อย่างใด อาศัยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 ที่เพิ่มมาตรา 67 ทวิ มาตรา 67 ตรี และมาตรา 67 จัตวา แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์	ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

	และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ที่เพิ่มมาตรา 38 ทวิ มาตรา 38 ตรี มาตรา 38 จัตวา มาตรา 38 เบญจ มาตรา 38 ฉ และมาตรา 38 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29	
8. นายสุจิต บุญบงการ	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> เป็นการโต้แย้งว่า กระบวนการตราพระราชกำหนดดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ การโต้แย้งเกี่ยวกับกระบวนการตราพระราชกำหนดนั้น รัฐธรรมนูญให้สิทธิเฉพาะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาเท่านั้น ส่วนกรณีของรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 เป็นเรื่องของการให้สิทธิคู่ความที่เป็นคดีอยู่ในศาลโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มิได้ให้สิทธิโต้แย้งว่า กระบวนการตรากฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จึงไม่เป็นกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัย ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่ต้องวินิจฉัย <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ผู้ร้องมิได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 มาตรา 67 จัตวา ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราใดบ้าง และศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำสั่งไม่รับไว้ดำเนินการมาแล้ว เช่น คำสั่งเรื่องพิจารณาที่ 72/2543 ลงวันที่ 28 กันยายน 2543 ศาลรัฐธรรมนูญ จึงไม่ต้องพิจารณาวินิจฉัย <u>ประเด็นหลักที่ 3</u> พิจารณาแล้ว เห็นว่า มาตรา 67 ทวิ มาตรา 67 ตรี และมาตรา 67 จัตวา ดังกล่าว เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการควบและโอนกิจการของสถาบันการเงิน ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ออกมาในสภาวะที่กิจการของบริษัทเงินทุน ในขณะนั้น ตกอยู่ในฐานะขาดสภาพคล่อง อันอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ระบบเศรษฐกิจของประเทศและประชาชน นอกจากนั้นภาระหนี้สินของจำเลยซึ่งต้องรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้ ยังต้องรับผิดชอบต่อไป มิได้แตกต่างไปจากก่อนที่จะมีการควบและโอนกิจการของสถาบันการเงิน	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ไม่จำต้องวินิจฉัย <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ไม่จำต้องวินิจฉัย <u>ประเด็นหลักที่ 3</u> ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

	จึงไม่ถือว่าเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 วรรคหนึ่ง นอกจากนั้น เนื่องจากพระราชกำหนดฉบับนี้มีผลใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ 29 มิถุนายน 2540 ก่อนวันที่ 11 ตุลาคม 2540 ซึ่งเป็นวันที่รัฐธรรมนูญประกาศใช้ ดังนั้น พระราชกำหนดจึงได้รับการยกเว้นโดยบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญ มาตรา 335 ที่บัญญัติไม่ให้นำบทบัญญัติ มาตรา 29 วรรคสองและวรรคสาม มาใช้บังคับกับกฎหมายที่มีผลใช้บังคับอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ดังนั้น พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 มาตรา 4 ที่เพิ่มมาตรา 67 ทวิ มาตรา 67 ตรี และมาตรา 67 จัตวา แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 วรรคสองและวรรคสามด้วย	
	<u>ประเด็นหลักที่ 4</u> พิจารณาแล้ว เห็นว่า บทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นทั้ง 6 มาตรานั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับการควบกิจการธนาคารพาณิชย์เข้าด้วยกันหรือควบกิจการเข้ากับสถาบันการเงิน หรือโอนกิจการธนาคารพาณิชย์ให้แก่ธนาคารพาณิชย์อื่นหรือสถาบันการเงิน เพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับฐานะหรือการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์เพื่อให้เกิดความมั่นคงและเข้มแข็ง นอกจากนี้ภาระหนี้สินของจำเลย ซึ่งต้องรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้ ยังคงมีต่อไป มิได้แตกต่างไปจากก่อนมีการควบหรือโอนกิจการของธนาคารพาณิชย์ ดังนั้น พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ตราขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับฐานะ หรือการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์เป็นกฎหมายที่มีผลบังคับเป็นการทั่วไปกับธนาคารพาณิชย์ทุกธนาคาร ไม่ได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ไม่ได้มีผลกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพของบุคคล และได้ระบุบท	<u>ประเด็นหลักที่ 4</u> ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

	บัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตราไว้ด้วย จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 มาตรา 4 ที่บัญญัติให้เพิ่มมาตรา 67 ทวิ มาตรา 67 ตรี และมาตรา 67 จัตวา แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 มาตรา 5 ที่บัญญัติให้เพิ่มมาตรา 38 ทวิ มาตรา 38 ตรี มาตรา 38 จัตวา มาตรา 38 เบญจ มาตรา 38 ฉ และมาตรา 38 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29	
9. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> เห็นว่า การตราพระราชกำหนด นั้น รัฐธรรมนูญบัญญัติให้กระทำได้ตามมาตรา 218 และมาตรา 220 เท่านั้น และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาเท่านั้น ที่มีสิทธิคัดค้านว่าพระราชกำหนดที่ตราขึ้นนั้นไม่เป็นไปตามมาตรา 218 วรรคหนึ่ง โดยให้เสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกเพื่อส่งความเห็นนั้นให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 219 ดังนั้น ผู้ร้องซึ่งไม่ใช่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา จึงไม่มีสิทธิที่จะร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยกระบวนการตราพระราชกำหนดได้ ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ซึ่งมาตรา 264 เป็นกรณีที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดี และศาลหรือคู่ความเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จึงให้ส่งความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ การที่ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าการตราพระราชกำหนดชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ จึงไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ให้ยกคำร้องในประเด็นนี้	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ไม่จำต้องวินิจฉัยให้ยกคำร้อง

	<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ผู้ร้องไม่ระบุให้ชัดเจนว่า พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ มาตรา 67 จัตวา ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราใด จึงไม่เป็นไปตามข้อกำหนดว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ข้อ 5 (2) ซึ่งกำหนดว่าคำร้องที่จะให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยนั้นจะต้อง "ระบุมาตราของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่เกี่ยวกับเหตุในคำร้อง" ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่ต้องวินิจฉัยคำร้องในประเด็นนี้ ให้ยกคำร้อง	<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ไม่จำต้องวินิจฉัย ให้ยกคำร้อง
	<u>ประเด็นหลักที่ 3</u> ปรากฏว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 29 มิถุนายน 2540 ก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ เพราะรัฐธรรมนูญประกาศใช้เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2540 จึงต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 335 (1) คือ ไม่ต้องนำบทบัญญัติมาตรา 29 วรรคสองของรัฐธรรมนูญมาใช้บังคับกับพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 มาตรา 4 ซึ่งให้เพิ่มมาตรา 67 ทวิ มาตรา 67 ตรี และมาตรา 67 จัตวา ดังนั้น พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 มาตรา 4 ที่เพิ่มมาตรา 67 ทวิ มาตรา 67 ตรี และมาตรา 67 จัตวา แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29	<u>ประเด็นหลักที่ 3</u> ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ
	<u>ประเด็นหลักที่ 4</u> เห็นว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ตราขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับฐานะหรือการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ เป็นกฎหมายที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปกับธนาคารพาณิชย์ทุกธนาคาร ไม่ได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง และได้ระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตราไว้ด้วย จึงเป็นการดำเนินการซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 แล้ว ดังนั้น บท	<u>ประเด็นหลักที่ 4</u> ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

	บัญญัติมาตรา 5 ของพระราชกำหนดฉบับนี้ ที่ให้เพิ่มความเป็นมาตราต่าง ๆ แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 รวม 6 มาตรา จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่าพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 มาตรา 4 ที่เพิ่มมาตรา 67 ทวิ มาตรา 67 ตรี และมาตรา 67 จัตวา แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 มาตรา 5 ที่เพิ่มมาตรา 38 ทวิ มาตรา 38 ตรี มาตรา 38 จัตวา มาตรา 38 เบญจ มาตรา 38 ฉ และมาตรา 38 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29	
10. นายอมร รักษาสัตย์	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
11. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พิจารณาแล้ว เห็นว่า ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 เป็นเรื่องที่คู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ไม่ใช่โต้แย้งว่ากระบวนการตราพระราชกำหนดไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ การที่จะโต้แย้งว่า กระบวนการตรากฎหมายไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยนั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาเท่านั้นที่จะเสนอความเห็นได้ ผู้ร้องไม่มีสิทธิขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย จึงไม่วินิจฉัยปัญหานี้ <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ผู้ร้องระบุในคำโต้แย้งแต่เพียงว่า พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 จัตวา ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ โดยไม่ระบุว่าพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจ	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ไม่จำต้องวินิจฉัย <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ไม่ต้องวินิจฉัย

	เงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 จัตวา ดังกล่าว ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตราใด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 บัญญัติให้ศาลหรือคู่ความโต้แย้ง บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี ต้องด้วยบท บัญญัติมาตรา 6 ที่บัญญัติว่า รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด ของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัด หรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้จะใช้บังคับมิได้ การที่จะโต้แย้งว่าบท บัญญัติใดของกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จะต้องระบุ ด้วยว่าขัดหรือแย้งต่อบทมาตราใดของรัฐธรรมนูญ คำโต้แย้ง ของผู้ร้องทั้งสี่ไม่ชัดเจน ศาลรัฐธรรมนูญไม่อาจเข้าใจได้ จึงไม่ วินิจฉัยปัญหาข้อนี้	
	<u>ประเด็นหลักที่ 3</u> พิจารณาแล้ว เห็นว่า ที่ต้องตราพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่ม เติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 ก็ เพื่อกำหนดมาตรการส่งเสริม สนับสนุนให้สถาบันการเงินดำเนิน การควบกิจการหรือโอนกิจการ เพื่อฟื้นฟูฐานะและสร้างความมั่น คงแก่ระบบสถาบันการเงินและคุ้มครองประโยชน์ของประชาชน เพื่อให้เกิดผลตามเจตนารมณ์ของพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และ ธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 จำเป็น ต้องจำกัดการใช้สิทธิและเสรีภาพของประชาชนบ้าง แต่เท่าที่ จำเป็นเท่านั้น ไม่ได้กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและ เสรีภาพ และมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ข้ออ้างของผู้ร้องทั้งสี่อีกข้อหนึ่ง การตราพระราชกำหนดไม่ได้ ดำเนินการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 วรรคสอง ที่ บัญญัติว่าต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการ ตรากฎหมายนั้นด้วย ข้อนี้เห็นว่าพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และ ธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 มีผล บังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 29 มิถุนายน 2540 ซึ่งเป็นวันที่ก่อนวัน ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ กรณีต้องด้วยบทเฉพาะกาลของ	<u>ประเด็น หลักที่ 3</u> ไม่ขัดต่อ รัฐ ธรรมนูญ

	รัฐธรรมนูญ มาตรา 335 ที่บัญญัติว่า "ในวาระเริ่มแรก มิให้นำบทบัญญัติดังต่อไปนี้ มาใช้บังคับกับกรณีต่าง ๆ ภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้ (1) มิให้นำบทบัญญัติมาตรา 29 วรรคสองและวรรคสาม มาใช้บังคับกับกฎหมายที่มีผลใช้บังคับอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ หรือที่ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้วก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ แต่เมื่อมีการตรากฎหมายในเรื่องดังกล่าวขึ้นใหม่หรือมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายดังกล่าว การดำเนินการนั้นต้องเป็นไปตามมาตรา 29 ทั้งนี้ ให้นำไปใช้บังคับกับกฎหรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติของกฎหมายด้วย โดยอนุโลม" พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 มาตรา 4 ซึ่งให้เพิ่มความเป็นหมวด 5 ทวิ การควบกิจการและการโอนกิจการ มาตรา 67 ทวิ มาตรา 67 ตรี และมาตรา 67 จัตวา แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 จึงไม่ต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรา สำหรับปัญหาที่ว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจ เงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปหรือไม่ นั้น ตามหลักการและเหตุผลที่ต้องตราพระราชกำหนดดังกล่าว เพื่อกำหนดมาตรการส่งเสริม สนับสนุนให้สถาบันการเงิน ดำเนินการควบกิจการหรือโอนกิจการเพื่อฟื้นฟูฐานะ และสร้างความมั่นคงแก่ระบบสถาบันการเงิน และคุ้มครองประโยชน์ของประชาชน เห็นว่า ที่ต้องตราพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 ก็เพื่อแก้ปัญหาด้านการเงินของประเทศและเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชน ซึ่งมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่ได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ดังนั้น พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการ	

	ประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 มาตรา 4 ที่เพิ่มมาตรา 67 ทวิ มาตรา 67 ตรี และมาตรา 67 จัตวา แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจ เงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 <u>ประเด็นหลักที่ 4</u> พิจารณาแล้ว เห็นว่า ตามพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 มาตรา 5 "ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา 38 ทวิ มาตรา 38 ตรี มาตรา 38 จัตวา มาตรา 38 เบญจ มาตรา 38 ฉ และมาตรา 38 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505" โดยหลักการและเหตุผลที่ประกาศใช้พระราชกำหนดนี้ ก็เพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับฐานะหรือการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ เพื่อให้เกิดความมั่นคงและเข้มแข็ง จำเป็นต้องให้ธนาคารพาณิชย์สามารถควบกิจการเข้าด้วยกัน หรือควบกิจการเข้ากับสถาบันการเงินอื่น หรือโอนกิจการระหว่างกัน หรือสถาบันการเงินอื่นได้ การตราพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ดังกล่าว เพื่อให้เกิดความมั่นคงและเข้มแข็งแก่ธนาคารพาณิชย์ หรือสถาบันการเงิน มีผลต่อธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินและประชาชนที่ใช้บริการทุกคน ใช้บังคับเป็นการทั่วไปและไม่ได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ดังนั้น พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ที่เพิ่มมาตรา 38 ทวิ มาตรา 38 ตรี มาตรา 38 จัตวา มาตรา 38 เบญจ มาตรา 38 ฉ และมาตรา 38 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 อาศัยเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น จึงวินิจฉัยดังนี้ 1) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิต	<u>ประเด็นหลักที่ 4</u> ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

	ฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 ที่เพิ่มมาตรา 67 ทวิ มาตรา 67 ตรี และมาตรา 67 จัตวา แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจ หลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 2) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ที่เพิ่มมาตรา 38 ทวิ มาตรา 38 ตรี มาตรา 38 จัตวา มาตรา 38 เบญจ มาตรา 38 ฉ และมาตรา 38 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29	

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 8-11/2546 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 10 คน (คะแนนเสียง 10 : 0)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 10 คน	คำวินิจฉัยส่วนบุคคล									
	ประเด็นหลักที่ 1 การตรา พรก. แก้ไขเพิ่มเติม พรบ. การประกอบธุรกิจฯ ขัดต่อ รธน. หรือไม่		ประเด็นหลักที่ 2 พรบ. การประกอบธุรกิจฯ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พรก. ขัดต่อ รธน. หรือไม่		ประเด็นหลักที่ 2 พรก. แก้ไขเพิ่มเติม พรบ. การประกอบธุรกิจฯ ขัดต่อ รธน. หรือไม่		ประเด็นหลักที่ 4 พรก. แก้ไขเพิ่มเติม พรบ. การธนาคารพาณิชย์ฯ ขัดต่อ รธน. หรือไม่		คำวินิจฉัย พรก. แก้ไขเพิ่มเติม พรบ.ฯ ทั้ง 2 ฉบับ ไม่ขัดหรือแย้งต่อ รธน.ฯ	
	ไม่ขัด/ไม่ต้องวินิจฉัย	ขัด	ไม่ขัด/ไม่ต้องวินิจฉัย	ขัด	ไม่ขัด/ยกคำร้อง	ขัด	ไม่ขัด/ยกคำร้อง	ขัด	ไม่ขัดต่อ รธน. (ชอบ ด้วย รธน.)	ขัดต่อ รธน. (ไม่ชอบด้วย รธน.)
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ☆☆	✓		✓		✓		✓		✓	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	✓		✓		✓		✓		✓	
3. นายจุมพล ณ สงขลา	✓		✓		✓		✓		✓	
4. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	✓		✓		✓		✓		✓	
5. นายผัน จันทรปาน	✓		✓		✓		✓		✓	
6. นายมงคล สระฏัน	✓		✓		✓		✓		✓	
7. นายศักดิ์ เตชาชาญ	✓		✓		✓		✓		✓	
8. นายสุจิต บุญบงการ	✓		✓		✓		✓		✓	
9. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	✓		✓		✓		✓		✓	
10. นายอมร รักษาสัตย์☆	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	✓		✓		✓		✓		✓	
รวม	10	0	10	0	10	0	10	0	10	0

☆ ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย

☆☆ นายกระมล ทองธรรมชาติ ปฏิบัติหน้าที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญเป็นคนที่สี่ เป็นคำวินิจฉัยแรก

12. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 12/2546

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 12/2546 (วันที่ 22 เมษายน 2546) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง หัวหน้าพรรคพลังธรรม ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดคำสั่งของนายทะเบียนพรรคการเมือง

(วินิจฉัยชี้ขาดคำสั่งของนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 33 ประกอบมาตรา 17 กรณีนายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคพลังธรรม)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	หัวหน้าพรรคพลังธรรม ผู้ร้อง ยื่นคำร้อง ลงวันที่ 3 กันยายน 2544 ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดคำสั่งของนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 33 ประกอบมาตรา 17 กรณีนายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคพลังธรรม
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	พรรคพลังธรรมโดยนายปรีชา เดชทองจันทร์ มีหนังสือถึงคณะกรรมการบริหารพรรค ผู้แทนสาขาพรรค สมาชิกพรรค และผู้แทนสมาชิกพรรค ขอเชิญประชุมใหญ่สามัญสมัชชาพรรคประจำปี 2544 ในวันที่ 28 เมษายน 2544 เวลา 13.00-17.00 น. ณ ห้องประชุมชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนแห่งประเทศไทย กรุงเทพมหานคร ปรากฏว่า พอถึงในวันประชุม มีผู้มาประชุม 93 คน จากจำนวนสมาชิกสมัชชาพรรคทั้งหมด 229 คน จึงไม่ครบองค์ประชุม ตามข้อบังคับพรรคพลังธรรม ข้อ 36 วรรคหนึ่ง ซึ่งกำหนดว่า การประชุมสมัชชาพรรคต้องมีสมาชิกสมัชชาพรรคมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสมัชชาพรรคทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม ประธานที่ประชุมซึ่งเป็นผู้มีอำนาจเรียกประชุม จึงได้ประกาศตามเครื่องขยายเสียงขอใช้ข้อบังคับพรรค ข้อ 36 วรรคสอง เรียกประชุมสมัชชาพรรค โดยแจ้งเชิญสมาชิกสมัชชาพรรค เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญ ประจำปี 2544 ในวันที่ 29 เมษายน 2544 เวลา 09.00 น. สถานที่เดิม

		โดยมีวาระการประชุมเหมือนเดิม การประชุมใหญ่สามัญ ประจำปี 2544 ของพรรคพลังธรรม ในวันที่ 29 เมษายน 2544 มีผู้เข้าประชุม 54 คน ถือว่าครบองค์ประชุม ตามข้อบังคับพรรค ข้อ 36 วรรคสอง ที่ประชุม ได้ลงมติเลือกประธานสมัชชาพรรค เลือกประธานกรรมการตุลาการพรรค และกรรมการตุลาการพรรค กำหนดจำนวนคณะกรรมการบริหารพรรคเพิ่มขึ้น และลงมติเลือกผู้เข้าประชุม จำนวน 20 คน เป็นกรรมการบริหารพรรคเพิ่มเติมจากเดิมจนครบจำนวนที่กำหนด พร้อมทั้งลงมติเลือกกรรมการบริหารพรรคให้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ภายในพรรค หัวหน้าพรรคพลังธรรมได้มีหนังสือแจ้งการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคดังกล่าว ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ต่อมาได้มีหนังสือลงวันที่ 13 กรกฎาคม 2544 ชี้แจงเรื่อง การเรียกประชุมใหญ่สามัญของพรรคพลังธรรม เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2544 ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบเพิ่มเติม นายทะเบียนพรรคการเมืองมีหนังสือถึงหัวหน้าพรรคพลังธรรม แจ้งว่า ได้พิจารณาแล้ว ไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคพลังธรรม ตามนัยมาตรา 33 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 เนื่องจากการนัดประชุมใหญ่ ครั้งที่สอง ไม่มีการแจ้งให้สมาชิกสมัชชาพรรคทราบเป็นการล่วงหน้า จึงไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคพลังธรรม ข้อ 35 และข้อ 36 และต่อมาได้มีหนังสือถึงหัวหน้าพรรคพลังธรรม แจ้งว่า คำชี้แจงของพรรคพลังธรรมตามหนังสือนั้น ไม่มีเหตุผลหักล้างข้อพิจารณาของนายทะเบียนที่เห็นว่า การประชุมใหญ่สามัญ ประจำปี 2544 ครั้งที่สอง ของพรรคพลังธรรม เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2544 ไม่มีการแจ้งหรือเรียกประชุม ตามข้อ 33 ซึ่งไม่ชอบด้วยข้อบังคับพรรคพลังธรรม ข้อ 35

		หัวหน้าพรรคพลังธรรมมีหนังสือถึงนายทะเบียนพรรคการเมือง ขอให้พิจารณาทบทวนการแจ้งการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคพลังธรรม ตามผลการพิจารณาของคณะกรรมการตุลาการพรรค แต่เมื่อเห็นว่ายังไม่ได้รับคำตอบจากนายทะเบียนพรรคการเมือง หัวหน้าพรรคพลังธรรมจึงยื่นคำร้อง ลงวันที่ 3 กันยายน 2544 ต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 33 ประกอบมาตรา 17 ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำสั่งชี้ขาดของนายทะเบียนพรรคการเมือง
	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	พิจารณาแล้ว เห็นว่า การที่ประธานที่ประชุมแจ้งให้ที่ประชุมทราบโดยผ่านทางเครื่องขยายเสียง ขอนัดประชุมใหม่ในวันที่ 29 เมษายน 2544 เป็นการแจ้งเฉพาะสมาชิกสมัชชาพรรคที่มาประชุมในวันที่ 28 เมษายน 2544 จำนวน 93 คน เท่านั้น โดยไม่ปรากฏว่า ได้มีการแจ้งให้สมาชิกสมัชชาพรรคที่ไม่ได้มาประชุมในวันดังกล่าวอีกจำนวน 136 คน ทราบอย่างไรหรือไม่ อันจะพึงถือได้ว่าต้องด้วยหลักการแสดงเจตนาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 168 ที่บัญญัติว่า "การแสดงเจตนาที่กระทำต่อบุคคลซึ่งอยู่เฉพาะหน้าให้ถือว่ามีผลนับแต่ผู้รับการแสดงเจตนาได้ทราบการแสดงเจตนานั้น ความข้อนี้ให้ใช้ตลอดถึงการที่บุคคลหนึ่ง แสดงเจตนาไปยังบุคคลอีกคนหนึ่งโดยทางโทรศัพท์หรือโดยเครื่องมือสื่อสารอย่างอื่นหรือโดยวิธีอื่น ซึ่งสามารถติดต่อถึงกันได้ทำนองเดียวกัน" และมาตรา 169 ที่บัญญัติว่า "การแสดงเจตนาที่กระทำต่อบุคคลซึ่งมิได้อยู่เฉพาะหน้าให้ถือว่ามีผลนับแต่เวลาที่การแสดงเจตนานั้นไปถึงผู้รับการแสดงเจตนา....." ประกอบกับเจตนารมณ์ของการประชุมใหญ่สามัญของพรรคการเมือง ต้องการให้สมาชิกพรรคการเมืองรับทราบและลงมติในเรื่องสำคัญต่าง ๆ ของพรรคการเมืองนั้น ๆ ซึ่งประชุมกันเพียงปีละครั้งเดียว การนัดประชุมใหญ่ดังกล่าวจึงต้องแจ้งให้สมาชิกสมัชชาพรรคทุกคนทราบ ตามข้อบังคับพรรค ข้อ 35 ดังนั้น การที่ประธานที่ประชุมแจ้งด้วยวาจาต่อสมาชิกสมัชชา

		พรรคพลังธรรมที่อยู่ในที่ประชุม จำนวน 93 คน เพื่อขอนัดประชุมใหม่ โดยไม่ได้แจ้งให้สมาชิกสมัชชาพรรคอีก 136 คนทราบ ย่อมไม่อาจถือได้ว่าได้มีการแจ้งให้สมาชิกสมัชชาพรรคทุกคนทราบเป็นการล่วงหน้าแล้ว การประชุมใหญ่สามัญ ประจำปี 2544 ครั้งที่สอง ของพรรคพลังธรรม เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2544 จึงไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคพลังธรรม พ.ศ. 2541 (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) (แก้ไขเพิ่มเติม ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2543) ข้อ 35 และข้อ 36 ที่นายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้ง ไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคพลังธรรม จึงเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 33 แล้ว
	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	1) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 33 2) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 168 และมาตรา 169 3) ข้อบังคับพรรคพลังธรรม พ.ศ. 2541 (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) (แก้ไขเพิ่มเติม ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2543) ข้อ 33 ข้อ 35 และข้อ 36
2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	การประชุมใหญ่สามัญ ประจำปี 2544 ครั้งที่สอง ของพรรคพลังธรรม เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2544 เป็นไปตามข้อบังคับพรรคพลังธรรม พ.ศ. 2541 (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) (แก้ไขเพิ่มเติม ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2543) ข้อ 35 และข้อ 36 หรือไม่
3. คำวินิจฉัย	จึงวินิจฉัยชี้ขาดให้ยกคำร้องของหัวหน้าพรรคพลังธรรม	
4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยโดยมติ 9 คน โดยมีมติเป็นเอกฉันท์ ให้ยกคำร้องของหัวหน้าพรรคพลังธรรม (คะแนนเสียง 9 : 0) 2) เริ่มวันที่ 3 กันยายน 2544 แล้วเสร็จ วันที่ 22 เมษายน 2546 รวม 1 ปี 7 เดือน 19 วัน 3) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 121 ตอนที่ 3 ก วันที่ 8 มกราคม 2547 ซึ่งเท่ากับ 8 เดือน 17 วัน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 22 เมษายน 2546)	

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 12/2546 (วันที่ 22 เมษายน 2546) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 9 คน เรื่อง หัวหน้าพรรคพลังธรรม ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดคำสั่งของนายทะเบียนพรรคการเมือง

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คือ **การประชุมใหญ่สามัญ ประจำปี 2544 ครั้งที่สอง ของพรรคพลังธรรม เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2544 เป็นไปตามข้อบังคับพรรคพลังธรรม พ.ศ. 2541 (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) (แก้ไขเพิ่มเติม ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2543) ข้อ 35 และข้อ 36 หรือไม่**

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	**1. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 บัญญัติว่า** **"<u>มาตรา 33</u> เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมืองหรือรายการตามมาตรา 13 วรรคสอง (5) ที่จดแจ้งไว้กับนายทะเบียน หรือรายละเอียดที่แจ้งไว้ในแบบตามมาตรา 30 ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นหนังสือต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้พิจารณาแก้ไขรายละเอียดดังกล่าว** **การเปลี่ยนแปลงตามวรรคหนึ่งจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้รับแจ้งการตอบรับการเปลี่ยนแปลงจากนายทะเบียน และให้นำมาตรา 14 และมาตรา 17 มาใช้บังคับโดยอนุโลม"** **2. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติไว้ว่า** **"<u>มาตรา 168</u> การแสดงเจตนาที่กระทำต่อบุคคลซึ่งอยู่เฉพาะหน้าให้ถือว่ามีผลนับแต่ผู้รับการแสดงเจตนาได้ทราบการแสดงเจตนานั้น ความข้อนี้ให้ใช้ตลอดถึงการที่บุคคลหนึ่งแสดงเจตนาไปยังบุคคลอีกคนหนึ่งโดยทางโทรศัพท์ หรือโดยเครื่องมือสื่อสารอย่างอื่นหรือโดยวิธีอื่นซึ่งสามารถติดต่อถึงกันได้ทำนองเดียวกัน"** **"<u>มาตรา 169</u> การแสดงเจตนาที่กระทำต่อบุคคลซึ่งมิได้อยู่เฉพาะหน้าให้ถือว่ามีผลนับแต่เวลาที่การแสดงเจตนา**	การประชุมใหญ่สามัญของพรรคฯ ไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรค ให้ยกคำร้อง

นั้นไปถึงผู้รับการแสดงเจตนา....."

3. ข้อบังคับพรรคพลังธรรม พ.ศ. 2541 (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) (แก้ไขเพิ่มเติม ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2543) กำหนดว่า

"ข้อ 33 ให้ประธานสมัชชาพรรคเป็นผู้เรียกประชุมใหญ่ โดยกำหนดวัน เวลา สถานที่ และระเบียบวาระการประชุมใหญ่ แต่กรณีที่มีการเรียกประชุมใหญ่วิสามัญให้กำหนดระเบียบวาระตามคำร้องขอ"

"ข้อ 35 การนัดประชุมใหญ่ทุกครั้ง จะต้องแจ้งให้สมาชิกสมัชชาพรรคทราบเป็นการล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน พร้อมด้วยระเบียบวาระการประชุม เว้นแต่การเรียกประชุมตามข้อบังคับพรรค ข้อ 36"

"ข้อ 36 การประชุมสมัชชาพรรคต้องมีสมาชิกพรรคมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสมัชชาพรรคทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในกรณีที่ไม่ครบองค์ประชุมให้งดการประชุม และนัดประชุมใหม่โดยให้ประธานที่ประชุมกำหนดวัน เวลา และสถานที่ประชุม การประชุมครั้งนี้จะมีสมาชิกสมัชชาพรรคมาประชุมเท่าใด ก็ให้ถือว่าครบองค์ประชุม"

พิจารณาแล้ว เห็นว่า การนัดประชุมใหญ่สามัญของพรรคพลังธรรม ครั้งที่ 2 ในวันที่ 29 เมษายน 2544 นั้น จะต้องแจ้งให้สมาชิกสมัชชาพรรคทั้งหมด จำนวน 229 คน ทราบ จึงจะเป็นไปตามเจตนารมณ์ของการเรียกประชุมตามข้อบังคับพรรคพลังธรรม พ.ศ. 2541 (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) (แก้ไขเพิ่มเติม ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2543) ข้อ 36 ที่ต้องการให้ผู้เป็นสมาชิกสมัชชาพรรคทุกคนได้มีส่วนร่วมในการลงมติและรับทราบเรื่องสำคัญ ๆ ของพรรค โดยอาจจะแจ้งให้สมาชิกสมัชชาพรรคทราบโดยทางหนังสือหรือแจ้งโดยทางโทรศัพท์หรือโดยวิธีการอื่นใด ตามหลักการแสดงเจตนาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 168 และมาตรา 169 เมื่อการเรียกประชุมใหญ่สามัญ วันที่ 29 เมษายน 2544 ดังกล่าวกระทำโดยการแจ้งด้วยวาจาต่อผู้เข้าร่วมประชุม ในวันที่ 28 เมษายน 2544 จำนวน 93 คน และไม่ปรากฏว่า ได้มีการแจ้ง

	ให้สมาชิกสมัชชาพรรคที่ไม่ได้มาประชุมในวันดังกล่าวอีก 136 คน ทราบอย่างไร จึงไม่อาจถือได้ว่า มีการเรียกประชุม ตามข้อบังคับพรรคพลังธรรม พ.ศ. 2541 (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) (แก้ไขเพิ่มเติม ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2543) ข้อ 36 ที่อ้างว่า ได้มีการบอกกล่าวตามข้อความที่ประธานแจ้งไปยังสมาชิกสมัชชาพรรคอื่นด้วยแล้วนั้น ก็ไม่อาจรับฟังได้ เพราะไม่มีหลักฐานยืนยันว่า สมาชิกสมัชชาพรรคที่มาประชุม ในวันที่ 28 เมษายน 2544 จำนวน 93 คน ได้บอกกล่าวข้อความที่ประธานแจ้งดังกล่าวต่อสมาชิกสมัชชาพรรคที่ไม่ได้มาประชุมอีก 136 คน อย่างไร ดังนั้น การประชุมใหญ่สามัญของพรรคพลังธรรม พ.ศ. 2541 (ครั้งที่ 2) เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2544 จึงไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคพลังธรรม (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) (แก้ไขเพิ่มเติม ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2543) ข้อ 35 และข้อ 36 และการที่นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ถูกร้องไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคพลังธรรมนั้น ชอบด้วยเหตุผลแล้ว จึงวินิจฉัยว่า การที่นายทะเบียนพรรคการเมืองมีคำสั่งไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคพลังธรรมนั้นชอบแล้ว และให้ยกคำร้องของผู้ร้อง	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
3. นายจุมพล ณ สงขลา	เห็นว่า การเรียกประชุมใหญ่สามัญในวันที่ 29 เมษายน 2544 ได้กระทำโดยนายปรีชา เดชทองจันทร์ ประธานที่ประชุมครั้งแรกแจ้งด้วยวาจาแก่ผู้ที่มาร่วมประชุมครั้งแรกในวันที่ 28 เมษายน 2544 เท่านั้น ซึ่งมีสมาชิกสมัชชาพรรคมาร่วมประชุมเพียง 93 คน แต่นายปรีชา เดชทองจันทร์ มิได้แจ้งวันนัดประชุมใหญ่ ครั้งที่สองให้สมาชิกสมัชชาพรรคที่ไม่ได้มาประชุมอีก 136 คนทราบ จึงไม่อาจถือได้ว่า มีการเรียกประชุมใหญ่สามัญตามข้อบังคับพรรค ฯ ข้อ 36 แล้ว ดังนั้น การประชุมใหญ่สามัญของพรรคพลังธรรม (ครั้งที่สอง) เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2544 จึงไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคพลังธรรมฯ ข้อ 35 และ ข้อ 36 การที่นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคพลังธรรมซึ่งเป็นผลจากการลงมติในการประชุมดังกล่าว จึงชอบด้วย	การประชุมใหญ่สามัญของพรรคฯ ไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรค ให้ยกคำร้อง

	กฎหมายแล้ว จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้องของหัวหน้าพรรคพลังธรรม	
4. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	พิจารณาแล้ว เห็นว่า การที่ประธานที่ประชุมแจ้งให้ที่ประชุมทราบโดยผ่านทางเครื่องขยายเสียง ขอนัดประชุมใหม่ในวันที่ 29 เมษายน 2544 เป็นการแจ้งเฉพาะสมาชิกสมัชชาพรรคที่มาประชุมในวันที่ 28 เมษายน 2544 จำนวน 93 คน เท่านั้น โดยไม่ปรากฏว่าได้มีการแจ้งให้สมาชิกสมัชชาพรรคที่ไม่ได้มาประชุมในวันดังกล่าวอีกจำนวน 136 คนทราบด้วย ดังนั้นการแสดงเจตนาเรียกประชุมด้วยวิธีการดังกล่าวจึงถือไม่ได้ว่าสมาชิกสมัชชาพรรคที่ไม่ได้มาประชุมอีกจำนวน 136 คน ได้ทราบการนัดประชุมในวันที่ 29 เมษายน 2544 แล้ว ประกอบกับเจตนารมณ์ของการประชุมใหญ่สามัญของพรรคการเมือง ต้องการให้สมาชิกพรรคการเมืองทุกคนรับทราบและลงมติในเรื่องสำคัญต่าง ๆ ของพรรคการเมืองนั้น ๆ ซึ่งประชุมกันเพียงปีละครั้งเดียว การนัดประชุมใหญ่ดังกล่าวจึงต้องแจ้งให้สมาชิกสมัชชาพรรคทุกคนทราบตามข้อบังคับพรรค ข้อ 35 การเรียกประชุมด้วยวิธีการดังกล่าวจึงไม่ชอบด้วยข้อบังคับพรรค ข้อ 35 ดังนั้น การที่ประธานที่ประชุมแจ้งด้วยวาจาต่อสมาชิกสมัชชาพรรคพลังธรรมที่อยู่ในที่ประชุม จำนวน 93 คน เพื่อขอนัดประชุมใหม่ โดยไม่ได้แจ้งให้สมาชิกสมัชชาพรรคอีก 136 คนทราบ ย่อมไม่อาจถือได้ว่าได้มีการแจ้งให้สมาชิกสมัชชาพรรคทุกคนทราบเป็นการล่วงหน้าแล้ว การประชุมใหญ่สามัญ ประจำปี 2544 ครั้งที่สอง ของพรรคพลังธรรม เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2544 จึงไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคพลังธรรม พ.ศ. 2541 แก้ไขเพิ่มเติม (ครั้งที่ 3) พ.ศ. 2543 ข้อ 35 และข้อ 36 ที่นายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคพลังธรรม จึงเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 33 แล้ว จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้องของหัวหน้าพรรคพลังธรรม	การประชุมใหญ่สามัญของพรรคฯ ไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรค ให้ยกคำร้อง
5. นายผัน จันทรปาน	พิจารณาแล้ว การประชุมใหญ่สามัญ ประจำปี 2544 ครั้งที่สองของพรรคพลังธรรม ในวันที่ 29 เมษายน 2544 เกิดจากการที่	การประชุม

	ประธานที่ประชุมแจ้งให้ผู้มาประชุมในวันที่ 28 เมษายน 2544 จำนวน 93 คนทราบ โดยผ่านทางเครื่องขยายเสียง ซึ่งเป็นการแจ้งด้วยวาจา โดยไม่ปรากฏว่า ได้มีการแจ้งให้สมาชิกสมัชชาพรรคที่ไม่ได้มาประชุมในวันดังกล่าวอีก จำนวน 136 คน ทราบอย่างไร หรือไม่ ดังนั้น การแสดงเจตนาด้วยวิธีการเรียกประชุมดังกล่าว จึงถือไม่ได้ว่าสมาชิกสมัชชาพรรคจำนวน 136 คน นี้ได้ทราบการนัดประชุมวันที่ 29 เมษายน 2544 แล้ว จึงไม่ถือว่าการประชุมดังกล่าวเป็นไปตามข้อบังคับพรรคพลังธรรม พ.ศ. 2541 (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) (แก้ไขเพิ่มเติม ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2543) ข้อ 35 และ ข้อ 36 เห็นว่าคำสั่งของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคพลังธรรมนั้นชอบด้วยกฎหมายแล้ว จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้อง	ใหญ่สามัญของพรรคฯ ไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรค ให้ยกคำร้อง
6. นายมงคล สระฏัน	เห็นว่า การประชุมใหญ่สามัญครั้งแรก เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2544 มีผู้เข้าประชุม 93 คน ไม่ครบองค์ประชุม จึงเรียกประชุมใหญ่สามัญครั้งที่สอง เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2544 แต่ไม่ปรากฏว่าได้มีการแจ้งถึงสมาชิกสมัชชาพรรคทั้งหมดจำนวน 229 คน ทราบ ตามเจตนารมณ์ของการเรียกประชุมตามข้อบังคับพรรคพลังธรรม ข้อ 36 ที่ต้องการให้ผู้เป็นสมาชิกสมัชชาพรรคทุกคนได้มีส่วนร่วมในการลงมติและทราบเรื่องสำคัญ ๆ ของพรรค โดยอาจจะแจ้งให้สมาชิกสมัชชาพรรคทราบโดยทางหนังสือหรือโดยวิธีอื่นใด เมื่อการเรียกประชุมใหญ่สามัญ วันที่ 29 เมษายน 2544 ดังกล่าวกระทำโดยการแจ้งด้วยวาจาต่อผู้เข้าร่วมประชุมในวันที่ 28 เมษายน 2544 ดังกล่าวจำนวน 93 คน และไม่ปรากฏว่าได้มีการแจ้งให้สมาชิกสมัชชาพรรคที่ไม่ได้มาประชุมในวันดังกล่าวอีก 136 คน ทราบอย่างไร จึงไม่อาจถือได้ว่า มีการเรียกประชุมตามข้อบังคับพรรคพลังธรรมข้อ 35 และข้อ 36 ที่พรรคพลังธรรมอ้างว่า ได้มีการบอกกล่าวตามข้อความที่ประธานแจ้งไปยังสมาชิกสมัชชาพรรคคนอื่นด้วยแล้วนั้น ไม่อาจรับฟังได้ เพราะไม่มีหลักฐานยืนยันว่า สมาชิกสมัชชาพรรคที่มาประชุมในวันที่ 28 เมษายน 2544 จำนวน 93 คน ได้บอกกล่าวข้อความที่ประธานแจ้งดังกล่าวต่อสมาชิกสมัชชาพรรคที่ไม่ได้มา	การประชุมใหญ่สามัญของพรรคฯ ไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรค ให้ยกคำร้อง

	ประชุมอีก 136 คน อย่างไร ดังนั้นการประชุมใหญ่สามัญของพรรคครั้งที่สอง เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2544 จึงไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคพลังธรรมข้อ 35 และข้อ 36 ที่นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ถูกร้องไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคพลังธรรมนั้น ชอบด้วยเหตุผลดังกล่าวแล้ว จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้องของผู้ร้อง	
7. นายศักดิ์ เตชาชาญ	เห็นว่า ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 20 และมาตรา 25 คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามนโยบายพรรค ข้อบังคับพรรค และมติของที่ประชุมใหญ่ของพรรค การเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรค ข้อบังคับพรรค การเลือกหัวหน้าพรรค รองหัวหน้าพรรค เลขาธิการพรรค รองเลขาธิการพรรค เหรัญญิกพรรค โฆษกพรรค และกรรมการบริหารอื่น ให้กระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรค และตามข้อบังคับพรรคพลังธรรม พ.ศ. 2541 (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) (แก้ไขเพิ่มเติม ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2543) ข้อ 33 และข้อ 35 ประธานสมัชชาพรรคเป็นผู้เรียกประชุมใหญ่โดยกำหนดวัน เวลา สถานที่และระเบียบวาระการประชุมใหญ่ การนัดประชุมใหญ่ทุกครั้งจะต้องแจ้งให้สมาชิกสมัชชาพรรคทราบเป็นการล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน พร้อมระเบียบวาระการประชุม การประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2544 เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2544 เป็นการประชุมครั้งที่สอง เนื่องจากการประชุมครั้งแรกในวันที่ 28 เมษายน 2544 มีจำนวนสมาชิกสมัชชาพรรคไม่ครบองค์ประชุมและนัดประชุมใหม่ในวันรุ่งขึ้น การนัดประชุมในครั้งที่สอง จะต้องแจ้งให้สมาชิกสมัชชาพรรคทุกคนทราบตามข้อบังคับ ข้อ 35 การที่ประธานที่ประชุมแจ้งให้สมาชิกสมัชชาพรรคซึ่งเป็นองค์ประชุมใหญ่พรรคเพียงบางส่วนเฉพาะที่มาประชุมในวันที่ 28 เมษายน 2544 ทราบนั้น จะถือว่าได้แจ้งสมาชิกสมัชชาพรรคคนอื่น ๆ ที่ไม่ได้มาประชุมในวันดังกล่าวแล้วไม่ได้ เพราะข้อบังคับ ข้อ 36 วรรคสองที่กำหนดว่า ในกรณีที่ไม่ครบองค์ประชุมให้งดการประชุมและนัดประชุมใหม่โดยให้ประธานที่ประชุมกำหนดวัน เวลา และสถานที่ประชุม และการประชุมครั้งนี้จะมีสมาชิก	การประชุมใหญ่สามัญของพรรคฯ ไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรค ให้ยกคำร้อง

	สมัชชาพรรคมาประชุมเท่าใด ก็ให้ถือว่าครบองค์ประชุมนั้น จะแปลความให้ขัดกับข้อ 35 ไม่ได้ การแจ้งให้สมาชิกสมัชชาพรรคทุกคนทราบต้องเป็นไปตามหลักการแสดงเจตนาในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 168 และมาตรา 169 ที่ว่า การแสดงเจตนาที่กระทำต่อบุคคลซึ่งอยู่เฉพาะหน้า มีผลนับแต่ผู้รับการแสดงเจตนาทราบ ส่วนการแสดงเจตนาต่อบุคคลซึ่งมิได้อยู่เฉพาะหน้า ก็ให้มีผลนับแต่เวลาที่การแสดงเจตนานั้นไปถึงผู้รับการแสดงเจตนา การเรียกประชุมด้วยวาจาโดยผ่านเครื่องขยายเสียงในที่ประชุมเฉพาะผู้เข้าร่วมประชุมให้รับทราบ แม้จะฝากไปบอกสมาชิกคนอื่น ๆ ที่มิได้มาประชุมด้วย ไม่อาจถือได้ว่าผู้ที่ไม่มาประชุมได้ทราบการเรียกประประชุมในวันนั้นแล้ว ดังนั้น การที่ผู้ถูกร้องพิจารณาเห็นว่า การประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2544 ของพรรคพลังธรรม เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2544 ซึ่งได้มีมติแก้ไขเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคด้วยนั้น ไม่มีการแจ้งให้สมาชิกสมัชชาพรรคทุกคนทราบ ไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคพลังธรรม พ.ศ. 2541 (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) (แก้ไขเพิ่มเติม ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2543) ข้อ 33 ประกอบข้อ 35 และข้อ 36 และไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารของพรรคพลังธรรมนั้น ชอบแล้ว ส่วนการที่ผู้ร้องได้นำเรื่องเข้าพิจารณาในคณะกรรมการตุลาการพรรค ให้ตีความข้อบังคับ ตามข้อบังคับ ข้อ 103 (4) ภายหลังจากทราบว่า ผู้ถูกร้องไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรค และได้ยื่นหนังสือถึงผู้ถูกร้อง เพื่อให้ทบทวนการไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ซึ่งผู้ถูกร้อง พิจารณาแล้ว เห็นว่า การตีความข้อบังคับพรรคของคณะกรรมการตุลาการพรรคกระทำขึ้นภายหลังที่ผู้ถูกร้องพิจารณาไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงยุติไปแล้ว จึงไม่มีเหตุผลหักล้างข้อพิจารณาของผู้ถูกร้อง นั้น เป็นการถูกต้องแล้วเช่นเดียวกัน จึงให้ยกคำร้อง	
8. นายสุจิต บุญบงการ	เห็นได้ว่า การนัดประชุมใหญ่ของพรรค ซึ่งข้อบังคับพรรคฯ ข้อ 21 ให้เรียกว่าที่ประชุมสมัชชาพรรคนั้น จะต้องแจ้งให้ผู้มีสิทธิเข้า	การประชุม

	ประชุมทราบทุกคน ซึ่งได้แก่คณะกรรมการบริหารพรรค ผู้แทนสาขาพรรค และผู้แทนสมาชิกพรรค รวมกันเรียกว่า คณะสมัชชาพรรค หรือตามข้อบังคับพรรคฯ ข้อ 35 คือสมาชิกสมัชชาพรรค แม้ว่าตามข้อบังคับดังกล่าว ไม่ได้ระบุว่า ต้องแจ้งสมาชิกพรรคทุกคนทราบในเรื่องของการนัดประชุมใหญ่ เพราะตามข้อบังคับพรรคฯ ข้อ 35 ระบุให้แจ้งสมาชิกสมัชชาพรรคทราบเท่านั้น แต่การระบุเช่นนั้นไม่สามารถเข้าใจเป็นอย่างอื่นได้ นอกจากเป็นการแจ้งให้สมาชิกสมัชชาพรรคทุกคนทราบ ซึ่งเป็นไปตามหลักการทั่วไปของการนัดประชุม ดังนั้น เมื่อประธานที่ประชุม คือ นายปรีชา เดชทองจันทร์ ได้นัดให้มีการประชุมใหญ่ใหม่ ในวันที่ 29 เมษายน 2544 โดยนัดในที่ประชุม เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2544 ซึ่งเป็นการแจ้งให้ทราบแต่เฉพาะสมาชิกสมัชชาพรรคบางส่วนที่เข้าประชุมเท่านั้น ไม่ได้แจ้งให้สมาชิกสมัชชาพรรคทุกคนทราบ และการที่ประธานที่ประชุมได้ขอให้สมาชิกที่ทราบบอกเรื่องการนัดประชุมดังกล่าว ให้แก่สมาชิกสมัชชาพรรคคนอื่นทราบด้วยนั้น ไม่สามารถถือได้ว่า เป็นการที่ประธานได้แจ้งให้สมาชิกสมัชชาพรรคทุกคนทราบ เพราะไม่ปรากฏหลักฐานแต่อย่างใดว่าได้มีการบอกต่อไปยังผู้มีสิทธิเข้าร่วมประชุมใหญ่ทุกคน และการแจ้งให้ทราบนั้น ต้องไม่ใช่เป็นการบอกกันต่อ ๆ ไป แต่ต้องเป็นการดำเนินการของประธานที่ประชุมเอง ส่วนประธานจะมอบหมายให้ผู้ใดช่วยบอกกล่าวนั้น จะต้องให้เป็นกิจจะลักษณะ ดังนั้น จึงเห็นว่าการนัดประชุมใหญ่ในวันที่ 29 เมษายน 2544 พรรคพลังธรรมไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไป ตามข้อบังคับพรรคพลังธรรม พ.ศ.2541 (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) (แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 3 พ.ศ.2543) ข้อ 33 ข้อ 35 และข้อ 36 จึงวินิจฉัยว่า คำสั่งของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ไม่ตอบรับ การเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคพลังธรรมนั้นชอบแล้ว	ใหญ่สามัญของพรรคฯ ไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรค
9. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	เห็นได้ว่าตามข้อบังคับของพรรคพลังธรรม ข้อ 33 ข้อ 35 และข้อ 36 นั้น การประชุมใหญ่ของพรรค ประธานสมัชชาพรรค จะต้องแจ้งกำหนดวัน เวลา สถานที่และระเบียบวาระการประชุมให้	การประชุมใหญ่

	สมาชิกพรรคทราบทุกครั้งล่วงหน้า ไม่น้อยกว่า 15 วัน และจะต้องมีสมาชิกสมัชชาพรรคเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสมัชชาพรรคทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ หากมีสมาชิกสมัชชาพรรคมาประชุมไม่ครบองค์ประชุมให้งดประชุม และเรียกประชุมใหม่ และประธานสมัชชาพรรคจะต้องแจ้งกำหนดวันเวลา และสถานที่ประชุมพร้อมวาระการประชุมให้สมาชิกสมัชชาพรรคทราบทุกคน เพียงแต่ยกเว้นไม่ต้องแจ้งล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วัน ดังนั้นการที่นายปรีชา เดชทองจันทร์ ประธานที่ประชุมใหญ่ในวันที่ 28 เมษายน 2544 ประกาศผ่านเครื่องขยายเสียงในที่ประชุมว่างดประชุมและแจ้งให้ผู้เข้าประชุมทราบว่าจะมีการประชุมใหม่ในวันที่ 29 เมษายน 2544 ตามสถานที่และวาระการประชุมเดิมนั้น เป็นการแจ้งให้สมาชิกสมัชชาพรรคที่มาประชุมในวันที่ 28 เมษายน 2544 ทราบเท่านั้น สมาชิกสมัชชาพรรคที่ไม่ได้มาประชุม ในวันที่ 28 เมษายน 2544 จึงไม่ทราบการประกาศเรียกประชุมใหม่โดยผ่านเครื่องขยายเสียงของประธานสมัชชาพรรคพลังธรรมดังกล่าวไม่ใช่เป็นการแจ้งให้สมาชิกสมัชชาพรรคทั้งหมดทราบ ไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคข้อ 35 การประชุมใหญ่ของพรรคพลังธรรมในวันที่ 29 เมษายน 2544 จึงไม่ชอบด้วยข้อบังคับพรรค ถือไม่ได้ว่ามีการประชุมใหญ่สามัญของพรรคในวันที่ 29 เมษายน 2544 ดังนั้น มติของพรรคในการประชุมดังกล่าวจึงไม่มีผลตามกฎหมาย การที่นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคพลังธรรมอันเกิดจากมติที่ประชุมดังกล่าวจึงชอบแล้ว จึงวินิจฉัยว่า การที่นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคพลังธรรมเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายแล้ว	สามัญของพรรคฯ ไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรค
10. นายอมร รักษาสัตย์	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
11. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	เห็นได้ว่า การประชุมใหญ่ ประจำปี 2544 ในวันที่ 29 เมษายน 2544 ของพรรคพลังธรรม ไม่ได้แจ้งให้สมาชิกสมัชชาพรรคทราบเป็นการล่วงหน้าคงใช้วิธีบอกด้วยวาจาแก่สมาชิกสมัชชา	การประชุมใหญ่

	พรรคเฉพาะผู้เข้าร่วมประชุมในวันที่ 28 เมษายน 2544 จำนวน 93 คน จึงไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคพลังธรรม พ.ศ. 2541 (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) (แก้ไขเพิ่มเติม ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2543) ข้อ 35 และข้อ 36 ที่พรรคพลังธรรมแจ้งนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ตามข้อบังคับพรรคฯ ข้อ 103 (4) ซึ่งกำหนดให้คณะกรรมการตุลาการพรรคมีอำนาจหน้าที่ตีความข้อบังคับ เมื่อมีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับข้อบังคับ คณะกรรมการบริหารพรรคพลังธรรมได้มอบหมายให้คณะกรรมการตุลาการพรรคเป็นผู้พิจารณาเรื่องนี้ และคณะกรรมการตุลาการพรรคได้แจ้งผลการพิจารณาต่อพรรค จึงได้ส่งหนังสือคณะกรรมการตุลาการพรรคพลังธรรมต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาทบทวนนั้น เป็นเรื่องที่กระทำในภายหลังที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้พิจารณาผลการประชุมใหญ่สามัญ ประจำปี 2544 ในวันที่ 29 เมษายน 2544 ว่าไม่ชอบและยุติไปแล้ว ดังนั้น ที่นายทะเบียนพรรคการเมืองดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 33 โดยไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคพลังธรรม จึงชอบแล้ว จึงให้ยกคำร้อง	สามัญของพรรคฯ ไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรค ให้ยกคำร้อง

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 12/2546 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 9 คน (คะแนนเสียง 9 : 0)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล				
ตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 9 คน	ประเด็นหลัก การประชุมใหญ่สามัญฯ ของพรรคพลังธรรมเป็นไปตามข้อบังคับพรรคฯ ข้อ 35 และข้อ 36 หรือไม่		คำวินิจฉัย ไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคฯ ให้ยกคำร้องของหัวหน้าพรรคพลังธรรม	
	ไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรค / ให้ยกคำร้อง	เป็นไปตามข้อบังคับพรรค	ไม่เป็น / ให้ยกคำร้อง (ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ)	เป็นไปตามข้อบังคับ (ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ)
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	✓		✓	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร☆	-	-	-	-
3. นายจุมพล ณ สงขลา	✓		✓	
4. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	✓		✓	
5. นายผัน จันทรปาน	✓		✓	
6. นายมงคล สระฎัน	✓		✓	
7. นายศักดิ์ เตชาชาญ	✓		✓	
8. นายสุจิต บุญบงการ	✓		✓	
9. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	✓		✓	
10. นายอมร รักษาสัตย์☆	-	-	-	-
11. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	✓		✓	
รวม	9	0	9	0

☆ ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย

13. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 13/2546

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 13/2546 (วันที่ 24 เมษายน 2546) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคไทยมหาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง

(พิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคไทยมหาชน เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ยื่นคำร้อง ลงวันที่ 25 พฤศจิกายน 2545 ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคไทยมหาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคไทยมหาชนเป็นพรรคการเมือง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 บัญญัติว่า "ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองพรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาค ตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา" ซึ่งพรรคไทยมหาชนต้องดำเนินการดังกล่าวภายในวันที่ 16 พฤศจิกายน 2545 แต่ปรากฏว่า ภายหลังที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้จดแจ้งการจัดตั้งพรรคไทยมหาชนแล้ว พรรคไทยมหาชนได้แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2545 จำนวน 3 สาขา มีคณะกรรมการสาขาพรรค สาขาละ 7 คน และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคไทยมหาชนทั้ง 3 สาขาเมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2545

		สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบทะเบียนรับ-ส่งหนังสือของสำนักงานแล้ว ไม่ปรากฏเอกสารพรรคไทยมหาชนเกี่ยวกับรายงานจำนวนสมาชิกพรรคและการขอจัดตั้งสาขาพรรคเพิ่มเติมแต่อย่างใด เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2545 พรรคไทยมหาชนได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า นายประมวล บัวธรา ลาออกจากตำแหน่งหัวหน้าพรรค ตั้งแต่วันที่ 25 ตุลาคม 2545 ทำให้กรรมการบริหารพรรคพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ ตามข้อบังคับพรรคไทยมหาชน พ.ศ. 2545 ข้อ 24 (7) และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว แล้ว นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาแล้ว เห็นว่า ภายใน 180 วันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคไทยมหาชนเป็นพรรคการเมือง คือ ภายในวันที่ 16 พฤศจิกายน 2545 พรรคไทยมหาชนยังไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ 5,000 คน ขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 ปรากฏว่า พรรคไทยมหาชนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 29 จึงมีเหตุตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้มีคำสั่งยุบพรรคไทยมหาชนตามมาตรา 65 วรรคสอง
	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	พิจารณาข้อเท็จจริงแล้วรับฟังได้ว่า พรรคไทยมหาชนไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ 5,000 คนขึ้นไป และไม่ดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคให้ครบ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 ดังกล่าวข้างต้น และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า "พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้..... (5) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 25 มาตรา 26 มาตรา 29 มาตรา 35 หรือมาตรา 62"

		และวรรคสอง บัญญัติว่า "เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (1) (2) (3) หรือ (5) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น" กรณีจึงมีเหตุให้ยุบพรรคไทยมหาชนตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5)
	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 และมาตรา 65 วรรคหนึ่งและวรรคสอง
2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคไทยมหาชน เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่
3. คำวินิจฉัย	อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคไทยมหาชน	
4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยโดยมติ 13 คน โดยมีมติเป็นเอกฉันท์ สั่งให้ยุบพรรคไทยมหาชน (คะแนนเสียง 13 : 0) 2) เริ่มวันที่ 25 พฤศจิกายน 2545 แล้วเสร็จ วันที่ 24 เมษายน 2546 รวม 4 เดือน 30 วัน 3) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 121 ตอนที่ 3 ก วันที่ 8 มกราคม 2547 ซึ่งเท่ากับ 8 เดือน 15 วัน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 24 เมษายน 2546) 4) นายมานิต วิทยาเต็ม นายสุธี สุทธิสมบูรณ์ พลตำรวจเอกสุวรรณ สุวรรณเวโช และนางเสาวนีย์ อัศวโรจน์ เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัยคำวินิจฉัยที่ 13/2546 (วันที่ 24 เมษายน 2546) นี้ เป็นคำวินิจฉัยแรก หลังจากทั้ง 4 คน ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2546	

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 13/2546 (วันที่ 24 เมษายน 2546) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 14 คน เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคไทยมหาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คือ **กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคไทยมหาชน เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่**

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	**พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 บัญญัติไว้ว่า** **"<u>มาตรา 29</u> ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองพรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาค ตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา"** **"<u>มาตรา 65</u> พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้** **(1) .....** **(5) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 25 มาตรา 26 มาตรา 29 มาตรา 35 หรือมาตรา 62"** **เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (1) (2) (3) หรือ (5) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น"** พิจารณาแล้วเห็นว่า ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่	ให้ยุบพรรคไทยมหาชน

	นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้ง พรรคไทยมหาชนไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไปซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาค ตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 จึงมีเหตุให้เลิกหรือยุบ ตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจที่จะมีคำสั่งยุบพรรคไทยมหาชนได้ ตามมาตรา 65 วรรคสอง ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง จึงวินิจฉัยให้ยุบพรรคไทยมหาชนตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	พิเคราะห์แล้ว ข้อเท็จจริงรับฟังได้ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง โดยไม่มีเหตุให้ฟังได้เป็นประการอื่น จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคไทยมหาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	ให้ยุบพรรคไทยมหาชน
3. นายจุมพล ณ สงขลา	ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า พรรคไทยมหาชนฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามมาตรา 29 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ตามที่ผู้ร้องกล่าวหา อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคไทยมหาชน แจ้งคำสั่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบเพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษา	ให้ยุบพรรคไทยมหาชน
4. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	พิจารณาข้อเท็จจริงแล้ว รับฟังได้ว่า พรรคไทยมหาชนไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป และไม่ดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคให้ครบ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 และมาตรา 65 วรรคหนึ่ง และวรรคสอง กรณีจึงมีเหตุให้ยุบพรรคไทยมหาชน ตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) โดยเหตุดังกล่าวข้างต้น อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติ	ให้ยุบพรรคไทยมหาชน

	ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคไทยมหาชน	
5. นายผัน จันทรปาน	พิจารณาแล้ว จึงเห็นว่า ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้ง พรรคไทยมหาชนไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไปซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 จึงมีเหตุให้ยุบพรรค ตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ศาลรัฐธรรมนูญชอบที่จะมีคำสั่งยุบพรรคไทยมหาชนได้ จึงอาศัยอำนาจตามมาตรา 65 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ให้ยุบพรรคไทยมหาชน	ให้ยุบพรรคไทยมหาชน
6. นายมงคล สระฏัน	เห็นว่า เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2545 พรรคไทยมหาชนได้มีหนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคไทยมหาชนจำนวน 3 สาขา คือ ลำดับที่ 1 ที่จังหวัดร้อยเอ็ด ลำดับที่ 2 ที่จังหวัดกำแพงเพชร และลำดับที่ 3 ที่จังหวัดสุพรรณบุรี โดยที่ไม่ได้รายงานจำนวนสมาชิกพรรค ปรากฏว่าจนถึงวันที่ 16 พฤศจิกายน 2545 ซึ่งเป็นวันที่ครบหนึ่งร้อยแปดสิบวันตามที่กฎหมายกำหนด พรรคไทยมหาชนไม่ได้จัดตั้งสาขาพรรคเพิ่มเติม และพรรคไทยมหาชนไม่ได้ รายงานจำนวนสมาชิกว่ามีห้าพันคนขึ้นไป และพรรคไทยมหาชนไม่ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่าพรรคไทยมหาชนไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกพรรคตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป และไม่สามารถตั้งสาขาพรรคอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขารวม 4 สาขา ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคไทยมหาชน ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนาย	ให้ยุบพรรคไทยมหาชน

	ทะเบียนพรรคการเมือง จึงมีเหตุตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) เกิดขึ้นกับพรรคไทยมหาชนตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่จะสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคไทยมหาชน	
7. นายมานิต วิทยาเต็ม	พิจารณาแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงฟังเป็นที่ยุติตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง ซึ่งเพียงพอที่แสดงให้เห็นว่า ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคไทยมหาชนเป็นพรรคการเมือง พรรคไทยมหาชนไม่ได้ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป และมิได้ดำเนินการให้มีสาขาพรรคอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 พิจารณาแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงดังกล่าวเป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง มาตรา 65 (5) และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญแล้วตามมาตรา 65 วรรคสอง จึงวินิจฉัยให้ยุบพรรคไทยมหาชนตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองดังกล่าวข้างต้น	ให้ยุบพรรคไทยมหาชน
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	พิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ภายใน 180 วัน นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้ง คือ ภายในวันที่ 16 พฤศจิกายน 2545 ตามมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ซึ่งบัญญัติว่า "ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่ง	ให้ยุบพรรคไทยมหาชน

	อย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา" และมาตรา 65 แห่งพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าว บัญญัติว่า "พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้.....(5) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 25 มาตรา 26 มาตรา 29 มาตรา 35 หรือมาตรา 62 เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (1) (2) (3) หรือ (5) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น" ดังนี้ เห็นว่า มีเหตุให้เลิกหรือยุบพรรคไทยมหาชนอันศาลรัฐธรรมนูญชอบที่จะมีคำสั่งยุบได้ จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคไทยมหาชน	
9. นายสุจิต บุญบงการ	ข้อเท็จจริงรับฟังเป็นข้อยุติได้ว่า พรรคไทยมหาชนได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรค ต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิก ซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาค ตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนพรรคการเมืองประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ภายใน 180 วัน นับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรค ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ปรากฏว่า เมื่อครบ 180 วัน เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2545 พรรคไทยมหาชนได้รายงานการจัดตั้งสาขาพรรคต่อนายทะเบียนเพียงจำนวน 3 สาขา และขาดอีกหนึ่งสาขา และไม่ได้รายงานจำนวนสมาชิกพรรคแต่อย่างใด จึงถือได้ว่า พรรคไทยมหาชนไม่ได้ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาค ตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ภายใน 180 วัน	ให้ยุบพรรคไทยมหาชน

	นับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรค ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 จึงเป็นกรณีที่พรรคไทยมหาชนไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 29 ดังกล่าว เป็นเหตุให้ยุบพรรคไทยมหาชนได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) จึงวินิจฉัยให้มีคำสั่งยุบพรรคไทยมหาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	
10. นายสุธี สุทธิสมบูรณ์	เมื่อข้อเท็จจริง ปรากฏว่า พรรคไทยมหาชนมิได้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 จึงมีเหตุที่สมควรสั่งให้ยุบพรรคไทยมหาชนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง ได้ จึงวินิจฉัยให้ยุบพรรคไทยมหาชน	ให้ยุบพรรคไทยมหาชน
11. พล.ต.อ. สุวรรณ สุวรรณเวโช	พิจารณาแล้ว เห็นว่า ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้ง พรรคไทยมหาชนไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไปซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาค ตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 จึงมีเหตุให้เลิกหรือถูกยุบ ตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) จึงวินิจฉัยให้ยุบพรรคไทยมหาชนตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	ให้ยุบพรรคไทยมหาชน
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	ฟังได้ว่า ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้ง พรรคไทยมหาชนไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไปและไม่มีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาได้ เมื่อพรรคไทยมหาชนไม่ได้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติ	ให้ยุบพรรคไทยมหาชน

	ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 พรรคไทยมหาชนจึงต้องถูกยุบตามมาตรา 65 (5) อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคไทยมหาชน	
13. นางเสาวนีย์ อัศวโรจน์	เมื่อข้อเท็จจริงที่ปรากฏได้ความว่า พรรคไทยมหาชนไม่ดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองจริง กล่าวคือ ไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไปโดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนพรรคการเมืองประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา เนื่องจากพรรคไทยมหาชนได้ทำการจัดตั้งสาขาพรรคเพียง 3 สาขา ใน 3 ภาค ซึ่งไม่ครบตามจำนวนภาคที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกำหนดภายในกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคไทยมหาชน อันเป็นเหตุให้ยุบพรรคไทยมหาชนได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจสั่งยุบพรรคไทยมหาชนได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 65 วรรคสอง ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง จึงวินิจฉัยให้มีคำสั่งยุบพรรคไทยมหาชนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	ให้ยุบพรรคไทยมหาชน
14. นายอมร รักษาสัตย์	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	พิจารณาแล้ว เห็นว่า ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 บัญญัติให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคไทยมหาชนต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาค ตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียน	ให้ยุบพรรคไทยมหาชน

	ประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ซึ่งข้อเท็จจริง รับฟังได้ว่าพรรคไทยมหาชนไม่ดำเนินการจัดให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ภายในเวลาตามที่กฎหมายกำหนด แม้ในชั้นพิจารณาศาลรัฐธรรมนูญได้ให้โอกาสแก่พรรคไทยมหาชนชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาแล้ว พรรคไทยมหาชนก็ไม่ได้ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาแต่อย่างใด จึงมีเหตุให้เลิกหรือยุบพรรคไทยมหาชนได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ศาลรัฐธรรมนูญชอบที่จะมีคำสั่งยุบพรรคไทยมหาชนได้ ตามมาตรา 65 วรรคสอง จึงสั่งให้ยุบพรรคไทยมหาชน	

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 13/2546 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 14 คน (คะแนนเสียง 14 : 0)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล				
ตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 14 คน	**ประเด็นหลัก** กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรคไทยมหาชน ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่		**คำวินิจฉัย** อาศัยอำนาจตาม พรบ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคไทยมหาชน	
	กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรค	ให้ยกคำร้อง	ให้ยุบพรรค (ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ)	ให้ยกคำร้อง (ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ)
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	✓		✓	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	✓		✓	
3. นายจุมพล ณ สงขลา	✓		✓	
4. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	✓		✓	
5. นายผัน จันทรปาน	✓		✓	
6. นายมงคล สระฏัน	✓		✓	
7. นายมานิต วิทยาเต็ม☆☆	✓		✓	
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	✓		✓	
9. นายสุจิต บุญบงการ	✓		✓	
10. นายสุธี สุทธิสมบูรณ์☆☆	✓		✓	
11. พล.ต.อ. สุวรรณ สุวรรณเวโช☆☆	✓		✓	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	✓		✓	
13. นางเสาวนีย์ อัศวโรจน์☆☆	✓		✓	
14. นายอมร รักษาสัตย์☆	-	-	-	-
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	✓		✓	
รวม	14	0	14	0

☆ ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย

☆☆ เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัยคำวินิจฉัยนี้เป็นคำวินิจฉัยแรก หลังจากทั้ง 4 คน ได้รับโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2546

14. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 14/2546

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 14/2546 (วันที่ 1 พฤษภาคม 2546) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้ร้อง ส่งความเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 219 กรณีพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 พ.ศ. 2546 เป็นไป ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง หรือไม่

(พิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 พ.ศ. 2546 เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง หรือไม่)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	ประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้ร้อง ส่งความเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 113 คน ลงวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2546 ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 219 กรณีพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 พ.ศ. 2546 เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง หรือไม่
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	คณะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เข้าชื่อเสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฯ ทั้ง 2 ฉบับ ตราขึ้นโดยไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง สรุปได้ว่า การดำเนินการตราพระราชกำหนดดังกล่าวของคณะรัฐมนตรีนอกจากจะเป็นการบิดเบือนการใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญแล้วยังขัดต่อหลักการพื้นฐานการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งหลักการพื้นฐานดังกล่าวเป็นหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญทุกองค์กรที่จะต้องธำรงรักษาไว้ อีกทั้งไม่สามารถอ้างเหตุผลของการตราพระราชกำหนดว่า เพื่อรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศถึงขั้นจะเป็นกรณีฉุกเฉินมีความจำเป็นรีบด่วนอันมิ

		อาจจะหลีกเลี่ยงได้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 113 คน จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฯ ทั้ง 2 ฉบับดังกล่าวไม่มีผลใช้บังคับมาตั้งแต่ต้น
	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	มีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 พ.ศ. 2546 เป็นไปตามรัฐธรรมนูญมาตรา 218 วรรคหนึ่ง หรือไม่ โดยศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฯ ทั้ง 2 ฉบับตราขึ้นเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือไม่ พิจารณาแล้ว ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ประเทศไทยได้ประสบปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำอย่างรุนแรงอันเป็นผลมาจากวิกฤติการณ์ทางการเงินเมื่อปี 2540 เป็นผลให้ประเทศไทยต้องดำเนินมาตรการหลายประการเพื่อแก้ไขปัญหาและสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศเรื่อยมา แม้ว่าในปัจจุบันเศรษฐกิจไทยฟื้นตัวแล้ว แต่ความมั่นคงของการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจภายในประเทศ ยังไม่มีสัญญาณที่ชัดเจน กล่าวคือ รัฐบาลต้องใช้มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องเพื่อประคับประคองภาวะเศรษฐกิจ ในปี 2545 โดยใช้นโยบายหลายประการ เช่น นโยบายขาดดุลงบประมาณเป็นตัวกระตุ้นเศรษฐกิจ เป็นต้น ฉะนั้น เมื่อเศรษฐกิจไทยยังไม่มีความมั่นคง ในการฟื้นตัวในทุกภาคธุรกิจและโดยที่ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศมีอยู่หลายระดับ ทั้งในยามที่ประเทศอยู่ในภาวะปกติหรือภาวะวิกฤติ อีกทั้งมาตรการทางเศรษฐกิจที่นำมาใช้เพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจก็ทำได้หลายวิธี ขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาล ในขณะนั้นว่าจะเลือกดำเนินการอย่างใด เมื่อพิจารณาสาระสำคัญของพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 (ฉบับที่ 4)

		พ.ศ. 2546 แล้ว ปรากฏว่า เป็นกฎหมายที่มีสาระสำคัญเพื่อการปรับโครงสร้างภาษีสรรพสามิตบางส่วน กล่าวคือ พระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดลักษณะสินค้าและบริการรวมถึงอัตราภาษีสรรพสามิต โดยได้กำหนดลักษณะสินค้าและบริการ รวมถึงอัตราภาษีสรรพสามิต เป็น 9 ตอน ประกอบด้วย สินค้า 8 ตอน และบริการ 1 ตอน การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตเกี่ยวกับบริการ แต่เดิมที่จัดเก็บรวมอยู่ในตอนเดียว คือ ตอนที่ 9 สถานบริการ ซึ่งมีความเข้าใจไม่ตรงกันว่า จะเป็นการจัดเก็บภาษีจากสถานที่หรือจัดเก็บภาษีจากบริการ จึงไม่สะท้อนการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตที่ประสงค์จะเก็บจากบริการ ประกอบกับการกำหนดจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจาก "สินค้า" ได้กำหนดไว้อย่างเป็นหมวดหมู่สอดคล้องอย่างเป็นระบบ จึงสมควรแก้ไขการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจาก "บริการ" ให้เป็นหมวดหมู่สอดคล้องกันอย่างเป็นระบบเช่นเดียวกัน คือ ตอนที่ 9 กิจการบันเทิงหรือหย่อนใจ ตอนที่ 10 กิจการเสี่ยงโชค ตอนที่ 11 กิจการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ตอนที่ 12 กิจการที่ได้รับอนุญาตหรือสัมปทานจากรัฐ และตอนที่ 13 บริการอื่น ๆ นอกจากตอนที่ 9 ถึง ตอนที่ 12 ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา เมื่อภาวะเศรษฐกิจของประเทศยังไม่มีความมั่นคงดังได้กล่าวข้างต้น และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 ซึ่งมีบทบัญญัติในการปรับโครงสร้างภาษีสรรพสามิตอันเป็นเครื่องมือในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตในกิจการบริการบางประเภท คือ กิจการบันเทิงหรือหย่อนใจ กิจการเสี่ยงโชค กิจการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และกิจการที่ได้รับอนุญาตหรือสัมปทานจากรัฐ ซึ่งการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต จากกิจการดังกล่าว ย่อมส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของรายได้ทางภาษีของรัฐอันจะส่งผลให้มีงบประมาณในการบริหารประเทศได้มากขึ้นและเร็วขึ้น อันจะส่งผลดีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ และการจัดเก็บรายได้เข้า

		รัฐเพิ่มขึ้น มีส่วนลดการขาดดุลทางการคลังของภาครัฐ ทำให้รัฐบาลสามารถจัดทำงบประมาณสมดุลได้เร็วขึ้นและมีผลให้ภาระหนี้สาธารณะลดลง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นของนักลงทุน อันจะส่งผลดีต่อการเคลื่อนย้ายเงินทุนจากต่างประเทศ และส่งผลในทางบวกต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงถือได้ว่า การตราพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 เป็นไปเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง สำหรับพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 พ.ศ. 2546 เป็นกฎหมายที่จำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้สอดคล้องกันกับพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 ในส่วนของบทนิยามคำว่า "บริการ" และ "สถานบริการ" จึงเป็นการตราขึ้นเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศเช่นเดียวกัน ดังนั้น ด้วยเหตุผลที่ได้พิจารณามาข้างต้น ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 8 คน เห็นว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฯ ทั้ง 2 ฉบับ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง ส่วนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 6 คน เห็นว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฯ ทั้ง 2 ฉบับ มิได้เป็นไปเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง เพราะโดยหลักการแบ่งการใช้อำนาจอธิปไตย การตรากฎหมายเป็นอำนาจของรัฐสภา โดยเฉพาะการตราพระราชกำหนดโดยคณะรัฐมนตรี จึงเป็นการใช้อำนาจนิติบัญญัติในกรณียกเว้น ซึ่งรัฐสภาไม่สามารถแก้ไขเนื้อความในพระราชกำหนดได้ ทำได้แต่เพียงอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนดเท่านั้น หากเปิดโอกาส

		ให้คณะรัฐมนตรีใช้อำนาจในการตราพระราชกำหนดได้มากเกินไป จะมีผลทำให้การดุลและคานอำนาจในการตรากฎหมายระหว่างคณะรัฐมนตรีกับรัฐสภาเสียไปและไม่สอดคล้องกับหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา ประกอบกับสาระสำคัญของพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฯ ทั้ง 2 ฉบับ ที่กำหนดให้มีการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากกิจการต่าง ๆ เช่น กิจการบันเทิงหรือหย่อนใจ กิจการเสี่ยงโชค กิจการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เป็นกิจการที่ไม่มีความจำเป็นต่อการครองชีพของประชาชน แต่เป็นการจัดเก็บภาษีเพื่อจูงใจ ให้ประชาชนบริโภคในบริการนั้นน้อยลง กิจการในพระราชกำหนดเกือบทั้งหมดเป็นกิจการฟุ่มเฟือยไม่จำเป็นต่อการครองชีพของประชาชน เช่น สถานอาบน้ำหรืออบตัว และนวด สนามกอล์ฟ ไนท์คลับ สนามแข่งม้า เป็นต้น คนใช้บริการที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิตจึงมีจำนวนน้อย รายได้จาก การเก็บภาษีสรรพสามิตตามพระราชกำหนดจึงมีไม่มากนัก สำหรับกิจการโทรคมนาคมที่ได้รับอนุญาตหรือสัมปทานจากรัฐ แม้ไม่มีการตราพระราชกำหนดฯ รัฐก็มีรายได้จากสัญญาสัมปทานอยู่แล้ว การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากกิจการโทรคมนาคมไม่ทำให้รัฐมีรายได้เพิ่มขึ้นแต่อย่างใด อีกทั้งกิจการโทรคมนาคมเป็นสาธารณูปโภคสำคัญที่มีผลกระทบต่อประชาชน ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้กำหนดวิธีการจัดการไว้เป็นการเฉพาะแล้ว และยังไม่ถึงกำหนดเวลาที่จะต้องเปิดเสรีกิจการ โทรคมนาคมตามที่ได้ทำข้อตกลงไว้กับองค์การการค้าโลก ในปี 2549 ดังนั้น ในกรณีนี้หากจะตราเป็นพระราชบัญญัติจะทำให้รัฐสภาพิจารณาเรื่องนี้ได้อย่างรอบคอบและเปิดโอกาสให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในวงกว้างด้วย เมื่อพิจารณาสาระสำคัญและเหตุผลในการตราพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฯ ทั้ง 2 ฉบับ และคำชี้แจงของคณะรัฐมนตรี ประกอบกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศ ตามรายงานจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

		สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตลอดจนนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญทางด้านเศรษฐศาสตร์มหภาคจากคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย แล้ว เห็นว่า สภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยในขณะที่ตราพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฯ ทั้ง 2 ฉบับ ไม่ได้ประสบภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจหรือมีความจำเป็นที่จะต้องจัดเก็บรายได้โดยเร่งด่วนเพื่อรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งอีกเพียง 7 วัน ก็จะเปิดประชุมรัฐสภาสมัยสามัญทั่วไป ซึ่งรัฐสภาสามารถจะพิจารณาตรากฎหมายตามปกติได้แล้ว จึงไม่เข้าเงื่อนไขในการที่จะตราพระราชกำหนดเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง แต่อย่างใด ปรากฏว่า คะแนนเสียงของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่วินิจฉัยว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฯ ทั้ง 2 ฉบับ ไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง มีจำนวน 6 คน ซึ่งไม่ถึง 2 ใน 3 ของจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมด ตามเงื่อนไขในมาตรา 219 วรรคสี่ ดังนั้น จึงถือว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฯ ทั้ง 2 ฉบับ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง แล้ว
	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	รัฐธรรมนูญ มาตรา 3 มาตรา 218 มาตรา 219 และมาตรา 220
2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 พ.ศ. 2546 เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง หรือไม่

3. คำวินิจฉัย	จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 พ.ศ. 2546 เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง
4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยโดยมติ 14 คน โดยวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฯ ทั้ง 2 ฉบับ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง จำนวน 8 คน และเห็นว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฯ ทั้ง 2 ฉบับ มิได้เป็นไปเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง จำนวน 6 คน (คะแนนเสียง 8 : 6) คะแนนเสียงของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจำนวน 6 คน นั้น ไม่ถึง 2 ใน 3 ของจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมด ตามเงื่อนไขในมาตรา 219 วรรคสี่ ดังนั้น จึงถือว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฯ ทั้ง 2 ฉบับ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง 2) เริ่มวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2546 แล้วเสร็จ วันที่ 1 พฤษภาคม 2546 รวม 2 เดือน 27 วัน 3) การวางบรรทัดฐาน พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 พ.ศ. 2546 เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง 4) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 121 ตอนที่ 9 ก วันที่ 21 มกราคม 2547 ซึ่งเท่ากับ 8 เดือน 20 วัน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 1 พฤษภาคม 2546)

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 14/2546 (วันที่ 1 พฤษภาคม 2546) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 14 คน เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้ร้อง ส่งความเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 219 กรณีพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 พ.ศ. 2546 เป็นไป ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง หรือไม่

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คือ **พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 พ.ศ. 2546 เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง หรือไม่**

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	**รัฐธรรมนูญ บัญญัติไว้ว่า** **"<u>มาตรา 3</u> อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้"** **"<u>มาตรา 218</u> ในกรณีเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะ พระมหากษัตริย์จะทรงตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติก็ได้** **การตราพระราชกำหนดตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำได้เฉพาะเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่า เป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้** **ในการประชุมรัฐสภาคราวต่อไป ให้คณะรัฐมนตรีเสนอพระราชกำหนดนั้นต่อ รัฐสภาเพื่อพิจารณาโดยไม่ชักช้า ถ้าอยู่นอกสมัยประชุมและการรอการเปิดสมัยประชุมสามัญจะเป็นการชักช้า คณะรัฐมนตรีต้องดำเนินการให้มีการเรียกประชุมรัฐสภาสมัยวิสามัญเพื่อพิจารณาอนุมัติหรือไม่**	การตราพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฯ ทั้ง 2 ฉบับ เป็นไปตามเงื่อนไขของบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง

อนุมัติพระราชกำหนดโดยเร็ว ถ้าสภาผู้แทนราษฎรไม่อนุมัติ หรือสภาผู้แทนราษฎรอนุมัติแต่วุฒิสภาไม่อนุมัติ และสภาผู้แทนราษฎรยืนยันการอนุมัติด้วยคะแนนเสียงไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร ให้พระราชกำหนดนั้นตกไป แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนกิจการที่ได้เป็นไปในระหว่างที่ใช้พระราชกำหนดนั้น

หากพระราชกำหนดตามวรรคหนึ่งมีผลเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกบทบัญญัติแห่งกฎหมายใด และพระราชกำหนดนั้นต้องตกไปตามวรรคสาม ให้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีอยู่ ก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิก มีผลใช้บังคับต่อไปนับแต่วันที่การไม่อนุมัติพระราชกำหนดนั้นมีผล

ถ้าสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาอนุมัติพระราชกำหนดนั้น หรือถ้าวุฒิสภาไม่อนุมัติ และสภาผู้แทนราษฎรยืนยันการอนุมัติด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรให้พระราชกำหนดนั้นมีผลใช้บังคับเป็นพระราชบัญญัติต่อไป

การอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนด ให้นายกรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในกรณีไม่อนุมัติ ให้มีผลตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การพิจารณาพระราชกำหนดของสภาผู้แทนราษฎรและของวุฒิสภาในกรณียืนยันการอนุมัติพระราชกำหนด จะต้องกระทำในโอกาสแรกที่มีการประชุมสภานั้น ๆ"

"<u>มาตรา 219</u> ก่อนที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาจะได้อนุมัติพระราชกำหนดใดตามมาตรา 218 วรรคสาม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อเสนอความเห็นต่อประธานแห่ง สภาที่ตนเป็นสมาชิกว่า พระราชกำหนดนั้นไม่เป็นไปตามมาตรา 218 วรรคหนึ่ง และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็น

	ดังกล่าว ส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย เมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ส่งความเห็นนั้นมา **เมื่อประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาได้รับความเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้รอการพิจารณาพระราชกำหนดนั้นไว้ก่อนจนกว่าจะได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่ง** **ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดใดไม่เป็นไปตามมาตรา 218 วรรคหนึ่ง ให้พระราชกำหนดนั้นไม่มีผลบังคับมาแต่ต้น** **คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญว่าพระราชกำหนดใดไม่เป็นไปตามมาตรา 218 วรรคหนึ่ง ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมด"** **"<u>มาตรา 220</u> ในระหว่างสมัยประชุม ถ้ามีความจำเป็นต้องมีกฎหมายเกี่ยวด้วยภาษีอากรหรือเงินตราซึ่งจะต้องได้รับการพิจารณาโดยด่วนและลับเพื่อรักษาประโยชน์ของแผ่นดิน พระมหากษัตริย์จะทรงตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติก็ได้** **พระราชกำหนดที่ได้ตราขึ้นตามวรรคหนึ่ง จะต้องนำเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรภายในสามวันนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้นำบทบัญญัติมาตรา 218 มาใช้บังคับโดยอนุโลม"** เห็นว่า เศรษฐกิจของไทยยังไม่มั่นคงอย่างชัดเจน โดยรัฐบาลยังจะต้องกระตุ้นเศรษฐกิจต่อไปด้วยนโยบายต่าง ๆ หลายประการ เพื่อให้เศรษฐกิจฟื้นตัวอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น เหตุผลที่คณะรัฐมนตรีอ้างว่า คณะรัฐมนตรีต้องเลือกใช้วิธีการตราพระราชกำหนดทั้งสองฉบับเพื่อวางระบบการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตในส่วนที่เกี่ยวกับกิจการบันเทิงหรือหย่อนใจ กิจการเสี่ยงโชค และบริการอื่น ๆ บางประเภทให้มีความชัดเจนทั่วถึง เป็นธรรม	

	มีประสิทธิภาพ และเพื่อป้องกันมิให้รายได้จากเงินค่าสัมปทานกิจการโทรคมนาคมที่เคยเป็นของรัฐวิสาหกิจสองแห่ง คือ องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย และการสื่อสารแห่งประเทศไทยตกไปเป็นของเอกชน เมื่อรัฐวิสาหกิจสองแห่งนั้นแปรรูปเป็นบริษัทเอกชน รวมทั้งมีวัตถุประสงค์เพื่อหารายได้เข้ารัฐเพิ่มขึ้นทุกเดือน สำหรับใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการกระตุ้นเศรษฐกิจ ที่กำลังฟื้นตัวให้สามารถฟื้นตัวอย่างต่อเนื่องและมีความมั่นคงอย่างชัดเจน เพราะหากต้องใช้วิธีการตราพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตฯ และพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิตฯ จะต้องใช้เวลาประมาณกว่า 4 เดือน หรือนานกว่านั้น กว่าจะประกาศใช้เป็นกฎหมายได้ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงเป็นเหตุผลที่รับฟังได้ อาศัยเหตุผลจากหลักการของการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา ตามรัฐธรรมนูญปัจจุบันที่ให้อำนาจคณะรัฐมนตรีในการบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามนโยบายที่แถลงไว้ต่อรัฐสภาประกอบกับมีอำนาจที่จะถวายคำแนะนำ เพื่อพระมหากษัตริย์ทรงตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติได้ ตามวิธีการ หลักเกณฑ์ วัตถุประสงค์และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและเมื่อพิจารณาจากข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจของประเทศที่ยังไม่มั่นคง จนทำให้รัฐบาลปัจจุบันต้องใช้นโยบายงบประมาณขาดดุล (ปีละกว่าแสนล้านบาท โดยเฉลี่ยตั้งแต่ปี 2545) เป็นเครื่องมือกระตุ้นเศรษฐกิจ และต้องปรับปรุงระบบการจัดเก็บภาษีให้มีประสิทธิภาพเพื่อหารายได้เข้ารัฐเพิ่มขึ้นและลดการขาดดุลงบประมาณ จึงวินิจฉัยว่า การตราพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 พ.ศ. 2546 เป็นไปตามเงื่อนไขของบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	จากข้อเท็จจริงที่ได้ความจากนักวิชาการด้านเศรษฐศาสตร์มหภาค รับฟังได้ว่า ในช่วงก่อนหน้าและช่วงที่ตราพระราชกำหนดทั้งสองฉบับดังกล่าว เศรษฐกิจของประเทศอยู่ในภาวะที่	การตราพระราชกำหนด

	กระเตื้องดีขึ้นโดยลำดับ และไม่มีพฤติการณ์อย่างใดส่อแสดงว่าเศรษฐกิจของประเทศจะถดถอยลงหรือเกิดความไม่มั่นคงต่อเศรษฐกิจของประเทศอันจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดดังกล่าวมาแก้ไขเยียวยาเศรษฐกิจของชาติแต่อย่างใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจการในตอนที่ 12 ที่ได้รับสัมปทานจากรัฐในกรณีกิจการโทรคมนาคม ซึ่งเป็นส่วนสาระสำคัญยิ่งของพระราชกำหนด ก็ได้รับการยืนยันจากการให้สัมภาษณ์ของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี นายแพทย์พรหมินทร์ เลิศสุริย์เดช รองนายกรัฐมนตรี ในขณะนั้น และนายแพทย์สุรพงษ์ สืบวงศ์ลี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ว่า กิจการโทรคมนาคมดังกล่าวเป็นการจ่ายเท่าเดิมเป็นแต่แบ่งจ่ายเป็นสองส่วน คือส่วนหนึ่งเป็นภาษีสรรพสามิต และอีกส่วนเป็นการส่งรายได้เข้ารัฐโดยผ่านองค์กรของรัฐที่ทำหน้าที่รับผิดชอบเป็นคู่สัญญาสัมปทานไม่มีผลทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของรายได้ที่กิจการโทรคมนาคมจะต้องส่งแก่รัฐ ทำให้เห็นว่า ไม่มีความจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดในส่วนนี้ซึ่งเป็นส่วนสาระสำคัญยิ่งของพระราชกำหนด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่งแต่อย่างใด ที่คณะรัฐมนตรีอ้างมาในคำชี้แจงว่า เนื่องจากการตราพระราชกำหนดทั้งสองฉบับ เป็นผลให้รัฐจัดเก็บภาษีได้เพิ่มขึ้นจำนวนหนึ่งนั้น เห็นว่า ภาษีที่จัดเก็บได้ตามที่กล่าวอ้าง เมื่อเทียบสัดส่วนกับเงินงบประมาณทั้งประเทศแล้วนับว่าเป็นจำนวนเล็กน้อยมาก ทั้งส่วนภาษีจากกิจการโทรคมนาคม ก็หาใช่ว่าเป็นส่วนที่ได้เพิ่มขึ้นไม่ แต่เป็นเพียงแปลงมาจากค่าสัมปทานเท่านั้น ซึ่งผู้รับสัมปทานต้องเสียอยู่แล้ว ไม่อาจนำมาเป็นข้ออ้างว่าได้กระทำไปเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศได้ อนึ่ง ปรากฏตามการคาดการณ์ตามรายงานของธนาคารแห่งประเทศไทย และสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง สรุปได้ว่า ในปี 2545 เศรษฐกิจของประเทศไทยได้เข้าสู่วัฏจักรของการฟื้นตัว มีความเข้มแข็งมากขึ้นโดยตลอดท่ามกลางภาวะเศรษฐกิจโลกที่ยังฟื้นตัวไม่เต็มที่ และสถานการณ์การเมืองต่าง	แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฯ ทั้ง 2 ฉบับ ไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง

	ประเทศที่มีความไม่แน่นอนสูง เศรษฐกิจในปี 2546 มีการขยายตัวโดยการบริโภคภาคเอกชนและการลงทุนภาคเอกชนปรับตัวดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดัชนีความเชื่อมั่นของผู้บริโภคและภาคธุรกิจปรับตัวดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง การขยายตัวของสินเชื่อเพิ่มขึ้นและอัตราดอกเบี้ยยังทรงตัวในระดับต่ำ รายได้ของประชาชนในระดับรากฐานมีแนวโน้มดีขึ้นตามราคาสินค้าเกษตรที่ปรับตัวดีขึ้นและการกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐในระดับฐานราก สถานการณ์ด้านการจ้างงานดีขึ้น โดยจำนวนคนว่างงานลดลงจาก 1.1 ล้านคน หรือร้อยละ 3.2 ของผู้อยู่ในกำลังแรงงาน ในปี 2544 มาอยู่ที่ 0.99 ล้านคน หรือร้อยละ 2.9 ในปี 2545 ปริมาณสินค้าส่งออกและบริการยังคงขยายตัวในระดับสูง โดยคาดว่าปริมาณการส่งออกสินค้าและบริการในปี 2546 จะขยายตัวในอัตราร้อยละ 9.4 นอกจากนี้ เสถียรภาพภายนอกประเทศและภายในประเทศอยู่ในระดับที่มั่นคง ยิ่งแสดงให้เห็นชัดว่า พระราชกำหนดทั้งสองฉบับมิได้ตราขึ้นเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศตามนัยแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 พ.ศ. 2546 ไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง ให้พระราชกำหนดนั้นไม่มีผลบังคับมาแต่ต้นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 219 วรรคสาม	
3. นายจุมพล ณ สงขลา	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
4. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	พระราชกำหนดทั้งสองฉบับนี้ พระมหากษัตริย์ได้ทรงลงพระปรมาภิไธยและพระราชทานคืนมายังรัฐบาล และได้ลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาแล้วจึงมีผลใช้บังคับเป็นกฎหมายตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป หากศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าพระราชกำหนดทั้งสองฉบับไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง ก็จะทำให้พระราชกำหนดทั้งสองฉบับไม่มีผลบังคับมาตั้งแต่ต้น อันอาจจะกระทบกระเทือนต่อพระบรมราช	การตราพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฯ

	วินิจฉัยในการที่ทรงลงพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์ในพระราชกำหนดทั้งสองฉบับอันเป็นการใช้พระราชอำนาจของพระองค์ท่านอีกด้วย อนึ่ง จะเห็นได้ว่าการวินิจฉัยปัญหาในคดีนี้ เป็นการวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับข้อกฎหมายของบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง โดยแท้ โดยมิได้นำปัญหาเกี่ยวกับดุลพินิจของคณะรัฐมนตรีตามมาตรา 218 วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า "การตราพระราชกำหนดให้กระทำได้เฉพาะเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วน อันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้" มาวินิจฉัย เพราะมิใช่อำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา 219 วรรคหนึ่ง และมิได้นำปัญหาการเมืองหรือปัญหาเรื่องนโยบายและปัญหาอื่น ๆ ที่ฝ่ายผู้คัดค้านยกขึ้นกล่าวอ้างนานัปการเข้ามาเกี่ยวข้อง และมิได้มีเจตนาที่จะทำให้คำวินิจฉัยนี้เป็นปัญหาทางการเมือง การบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล แต่ประสงค์จะให้ปัญหาที่เกิดขึ้นเกิดความกระจ่างและยุติลงด้วยผลตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 218 วรรคหนึ่งเท่านั้น การที่รัฐบาลชุดปัจจุบันได้ตราพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 พ.ศ. 2546 ขึ้นใช้บังคับ โดยพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยให้ใช้บังคับได้ดังกฎหมายแล้ว โดยรูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รัฐสภา คณะรัฐมนตรีและศาลซึ่งเป็นองค์กรหลักในรัฐธรรมนูญต่างมีความเป็นอิสระในการใช้อำนาจของตนและมีการถ่วงดุลและคานการใช้อำนาจซึ่งกันและกันตามรัฐธรรมนูญอยู่แล้ว โดยศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจสอดแทรกเข้าไปก้าวก่ายการใช้อำนาจขององค์กรทั้งสามโดยไม่มีบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งให้กระทำได้ คณะรัฐมนตรีหรือรัฐบาลจึงมีอำนาจตราพระราชกำหนดขึ้นใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติได้ตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและนโยบายที่ได้แถลงไว้ต่อรัฐสภาได้อย่างเป็นอิสระตามรัฐธรรมนูญและต้องรับผิดชอบต่อรัฐสภาและประชาชนตามที่รัฐธรรมนูญ	ทั้ง 2 ฉบับ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง

บัญญัติไว้โดยศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจเข้าไปเกี่ยวข้องหรือขัดขวางการกำหนดและการปฏิบัติตามนโยบายของคณะรัฐมนตรีแต่ประการใด

พระราชกำหนดทั้งสองฉบับได้ตราขึ้นใช้บังคับเพื่อปรับโครงสร้างการเก็บภาษีสรรพสามิตและเพิ่มบริการบางประเภทที่รัฐบาลเห็นสมควรเก็บภาษีสรรพสามิตเพิ่มเติม จึงเป็นนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรีในด้านเศรษฐกิจการเงินการคลังของประเทศ โดยคณะรัฐมนตรีซึ่งเป็นฝ่ายบริหารต้องรับผิดชอบต่อรัฐสภาและประชาชนอยู่แล้ว เพราะในการบริหารราชการแผ่นดินคณะรัฐมนตรีไม่ต้องรับผิดชอบในเรื่องนโยบายต่อศาลรัฐธรรมนูญ หากการปฏิบัติตามพระราชกำหนดทั้งสองฉบับไม่เป็นไปตามความประสงค์หรือเจตนารมณ์ร่วมกันของประชาชนก็เป็นเรื่องที่รัฐสภาที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาลจะต้องรับผิดชอบต่อประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และเป็นสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่จะประท้วงคัดค้านการบังคับใช้พระราชกำหนดทั้งสองฉบับตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ถ้าพระราชกำหนดทั้งสองฉบับเป็นไปตามรัฐธรรมนูญมาตรา 218 วรรคหนึ่งแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญก็ไม่มีอำนาจเข้าไปก้าวก่ายขัดขวางมิให้พระราชกำหนดทั้งสองฉบับมีผลใช้บังคับได้ดังพระราชบัญญัติต่อไป การตราพระราชกำหนดทั้งสองฉบับดังกล่าวเป็นการใช้อำนาจอธิปไตยในการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรีย่อมไม่อยู่ในความควบคุมของศาลรัฐธรรมนูญ แต่กลับเป็นเสรีภาพของประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตยที่จะควบคุมรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี ตามกระบวนการของรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนตนคดีนี้จึงมิใช่บทสรุปว่าการตราพระราชกำหนดทั้งสองฉบับเป็นนโยบายที่ผิดหรือถูกอย่างไร เป็นเพียงการวินิจฉัยว่า ตามรัฐธรรมนูญคณะรัฐมนตรีสามารถกระทำได้ แต่ผู้จะวินิจฉัยว่านโยบายในการเก็บภาษีสรรพสามิตจากกิจการโทรคมนาคมโดยตราเป็นพระราชกำหนดจะถูกหรือผิดอย่างไรเป็นอำนาจของประชาชนที่ยังมีสิทธิ

	และเสรีภาพอย่างสมบูรณ์ตามกลไกของรัฐธรรมนูญที่จะแสดงออก การที่มีผู้ออกมาแสดงความคิดเห็นว่าการตราพระราชกำหนดเพื่อเรียกเก็บภาษีสรรพสามิตจากกิจการโทรคมนาคมไม่ถูกต้องด้วยเหตุผลต่างๆ มากมายหลายประการนั้น ความคิดเห็นดังกล่าวเป็นการมองการกระทำหรือเจตนารมณ์ของการออกพระราชกำหนดมิใช่มองที่ตัวพระราชกำหนดและเป็นการมองโดยคาดการณ์ในอนาคตในแง่ร้าย ซึ่งเป็นเรื่องสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่จะคิดหรือแสดงความคิดเห็นได้ การบริหารการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตตามพระราชกำหนดจะมีผลดีหรือไม่ดีอย่างไร เป็นการบริหารราชการแผ่นดินตามนโยบายของรัฐบาลในอนาคตที่จะต้องอยู่ในความควบคุมของรัฐสภาและประชาชนตามกลไกที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้อยู่แล้ว โดยศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจหน้าที่เข้าไปก้าวก่ายแทรกแซง เพราะคณะรัฐมนตรีไม่ต้องรับผิดชอบในนโยบายต่อศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ทำคำวินิจฉัยจึงลงมติว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 พ.ศ. 2546 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 เป็นไปตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง	
5. นายผัน จันทรปาน	เพื่อความชัดเจน สมควรแยกการพิจารณาเป็น 3 ประเด็น ดังนี้ <u>ประเด็นแรก</u> การออกพระราชกำหนด 2 ฉบับข้างต้น เป็นความชอบธรรมของคณะรัฐมนตรี หรือไม่ พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 3 บัญญัติให้พระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตย ทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรีและศาล ตามบทบัญญัติในมาตรานี้ จึงเป็นที่ยอมรับโดยไม่มีข้อสงสัยว่า รัฐสภา มีอำนาจและมีหน้าที่พิจารณาและออกกฎหมาย โดยคณะรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้เสนอ และถือเป็นหลักสากล แต่หลักการทุกหลักอาจมีข้อยกเว้นเพราะตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่บัญญัติถึงการตราพระราชกำหนดไว้ในมาตรา 218 มาตรา 219 และมาตรา 220 "ไว้ในหมวด 7 คณะรัฐมนตรี" ที่จะถวายคำแนะนำให้พระมหา	การตราพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฯ ทั้ง 2 ฉบับ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา

	กษัตริย์ทรงตราพระราชกำหนดเพื่อใช้บังคับเช่นพระราชบัญญัติได้ภายใต้เงื่อนไขดังกล่าว ได้แก่ มาตรา 218 ได้กำหนดเงื่อนไขได้สองประการ ประการแรก ตามมาตรา 218 วรรคหนึ่ง ต้องกระทำเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะ ประการที่สอง ตามมาตรา 218 วรรคสอง คือ ให้กระทำได้เฉพาะเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเป็นกรณีที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ และเงื่อนไขประการต่อมาคือ เมื่อคณะรัฐมนตรีตราพระราชกำหนดขึ้นแล้ว รัฐธรรมนูญบัญญัติได้บัญญัติให้มีการตรวจสอบโดยศาลรัฐธรรมนูญและรัฐสภา เพื่อเป็นการถ่วงดุลการใช้อำนาจของคณะรัฐมนตรี และการที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณารัฐธรรมนูญ 218 วรรคหนึ่ง แต่ไม่ได้พิจารณา มาตรา 218 วรรคสองและวรรคสาม ด้วยเหตุผล 2 ประการ ประการแรก เนื่องจากประธานสภาผู้แทนราษฎร ส่งความเห็นของสมาชิกของสภาผู้แทนราษฎรขอให้พิจารณารัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง ประการที่สอง ศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยที่ 1/2541 วันที่ 23 พฤษภาคม 2541 มีความเห็นว่า "ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 219 วรรคหนึ่ง จะเห็นได้ว่ากรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจะมีสิทธิเข้าชื่อเสนอความเห็นว่า พระราชกำหนดใดไม่เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ต้องเป็นกรณีที่พระราชกำหนดนั้นไม่เป็นไปตามเงื่อนไขตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 218 วรรคหนึ่ง คือ พระราชกำหนดนั้นไม่เป็นไปเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจึงจะมีสิทธิเข้าชื่อเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกและประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าวส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย โดยเหตุผลที่ได้กล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีความเห็นว่า	218 วรรคหนึ่ง

	รัฐธรรมนูญ มาตรา 219 วรรคหนึ่ง ได้ให้สิทธิสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาเข้าชื่อเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าพระราชกำหนดไม่เป็นไปตามมาตรา 218 วรรคหนึ่ง เท่านั้น" จะเห็นได้ว่า การตรวจสอบพระราชกำหดำเนินการในทางนโยบายของคณะรัฐมนตรีจะเหมาะหรือไม่เป็นเรื่องที่คณะรัฐมนตรีต้องรับผิดชอบต่อรัฐสภา การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญย่อมมีขอบเขตจำกัด เฉพาะส่วนที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้เท่านั้น จึงเห็นได้ว่า การที่คณะรัฐมนตรีได้ออกพระราชกำหนดทั้ง 2 ฉบับ เป็นการดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ จึงเป็นความชอบธรรม เพราะคณะรัฐมนตรีชุดต่าง ๆ ที่ผ่านมาก็ได้เคยใช้อำนาจนี้มาแล้วหลายชุด <u>ประเด็นที่สอง</u> การออกพระราชกำหนดทั้งสองฉบับดังกล่าวสอดคล้องกับความหมาย "สถานะที่สอดคล้องกับความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ" หรือไม่ พิจารณาจากประเด็น "เพื่อรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ" พิจารณาแล้ว เห็นว่า ประเทศไทยประสบปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำอย่างรุนแรงอันเป็นผลมาจากวิกฤตการณ์ทางการเงินเมื่อปี 2541 รัฐบาลทุกรัฐบาลได้ดำเนินการหลายมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาและสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศมาอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบัน เศรษฐกิจของประเทศได้ฟื้นตัวขึ้น แต่ความมั่นคงทางเศรษฐกิจภายในประเทศยังไม่มีสัญญาณที่ชัดเจนว่าเศรษฐกิจมีความมั่นคง คณะรัฐมนตรีชุดปัจจุบันต้องใช้มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง เพื่อประคับประคองภาวะทางเศรษฐกิจ เช่น ใน พ.ศ. 2545 ได้ระดมทุนจากภาครัฐไปสู่ประชาชนที่รัฐบาลใช้คำว่า "รากหญ้า" เช่น กองทุนหมู่บ้าน การพักชำระหนี้เกษตรกร โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ธนาคารประชาชน ส่วนประชาชนระดับกลาง มีโครงการให้ธนาคารรัฐปล่อยสินเชื่อให้ภาคธุรกิจใช้นโยบายดอกเบี้ยต่ำ แต่สำหรับภาคเอกชนยังไม่ค่อยมีการลงทุนหรือปล่อยสินเชื่อเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจเท่าที่	

ควร จึงเห็นว่าเศรษฐกิจของประเทศยังไม่มั่นคง

คำร้องของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยื่นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยนั้นมีเหตุผลหลายประการ จะขอยกคำร้องมาพิเคราะห์เพื่อเป็นตัวอย่างประการเดียว กล่าวคือ

"ส่วนการที่คณะรัฐมนตรีตัดสินใจกระทำการใด ๆ ในทางนโยบายเกี่ยวกับเศรษฐกิจ ซึ่งมีลักษณะเป็นที่คาดคะเนว่าจะทำให้เศรษฐกิจดีขึ้น หรือจำเป็นต้องแก้ปัญหาทั่วไปทางเศรษฐกิจซึ่งดำรงอยู่ และยังไม่ดำเนินการแก้ไขโดยกระบวนการนิติบัญญัติปกติ จะถือว่าเป็นการกระทำ "เพื่อรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ" เพราะหากตีความคำว่า "เพื่อรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ" ให้ขยายกว้างออกไปถึงการกระทำใด ๆ ของรัฐบาลในงานทางนโยบายเกี่ยวกับเศรษฐกิจแล้ว ย่อมทำให้อำนาจของคณะรัฐมนตรีขยายออกไปอย่างกว้างขวาง"

กล่าวคือ การดำเนินการเพื่อรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศได้ดำเนินการในมุมที่แคบ ไม่ใช่มองอย่างกว้าง ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ชี้แจงจากข้อพิจารณาดังกล่าว เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2546 ว่า "การออกพระราชกำหนดในกรณีนี้ เป็นการแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมาย เพื่อให้ตอบสนองต่อกลไกการบริหารรายได้ภาครัฐ เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนทางการคลัง" ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ชี้แจงเหตุผลต่าง ๆ โดยสอดคล้องกับนโยบายดังกล่าว

จะเห็นได้ว่า แนวความคิดของผู้สนับสนุนและคัดค้านการออกพระราชกำหนดฉบับนี้จากมุมมองที่ต่างกัน ฝ่ายคณะรัฐมนตรีหรือรัฐบาล มองในมุมกว้างเพื่อแก้ปัญหารายได้ภาครัฐเพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนแต่ฝ่ายคัดค้านให้มองในมุมแคบ เพื่อมิให้กระทบต่ออำนาจนิติบัญญัติ จึงยังหาหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนไม่ได้เป็นแต่เพียงแนวคิดของแต่ละฝ่าย และจากการฟังความคิดเห็นของนักวิชาการทางเศรษฐศาสตร์มหภาค ทั้ง 3 ท่าน มี 2 ท่านเห็นว่าเรื่องทางเศรษฐกิจและการเงิน ควรตราเป็นพระราชบัญญัติแทนการตราเป็นพระราชกำหนด อีกหนึ่งท่านเห็นว่า

	เศรษฐกิจของประเทศไทยฟื้นตัวแล้ว แต่เห็นว่ายังไม่เกิดความมั่นคง ผู้วินิจฉัยศึกษาขอข้อมูลของฝ่ายคัดค้าน คำชี้แจงของนักวิชาการด้านเศรษฐศาสตร์มหภาค ประกอบกับความเห็นส่วนตัว เห็นว่า แม้เศรษฐกิจของประเทศไทยได้ฟื้นตัวแล้ว แต่ความมั่นคงทางเศรษฐกิจยังไม่เพียงพอ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจจะมั่นคงขึ้น ต้องมั่นคงและมั่งคั่งทางเศรษฐกิจภายในประเทศจะเห็นได้จากภาคเอกชนจะค่อย ๆ ปรับตัวดีขึ้น การธนาคารต้องปล่อยสินเชื่อ ระบบการเงินอื่น ๆ ส่วนระบบสหกรณ์ต้องเข้มแข็งขึ้นกว่าปัจจุบัน กล่าวโดยสรุป รัฐบาลต้องกระตุ้นเศรษฐกิจต่อไป <u>ประเด็นที่สาม</u> การดำเนินการของคณะรัฐมนตรีในการออกพระราชกำหนดทั้งสองฉบับ สอดคล้องกับบรรทัดฐานที่ศาลรัฐธรรมนูญเคยวินิจฉัยไว้ หรือไม่ การแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศภายใต้กรอบ "เพื่อรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ" เพื่อให้เกิดความยั่งยืนการบริหารรายได้ภาครัฐและเกิดความมั่นคงมั่งคั่งมีวิธีการหลายวิธี เช่น นโยบายประหยัด นโยบายประหยัดการใช้พลังงาน รวมทั้งออกกฎหมาย เช่น พระราชกำหนด เป็นต้น จากข้อมูลตั้งแต่ พ.ศ. 2522 ถึงปัจจุบัน การออกพระราชบัญญัติพิกัดภาษีสรรพสามิต มีการออกกฎหมายมาใช้บังคับ 6 ฉบับ แบ่งเป็นพระราชกำหนด 4 ฉบับ ประมวลรัษฎากร ตั้งแต่ พ.ศ. 2516 ถึงปัจจุบัน มีการออกพระราชกำหนดรวม 15 ฉบับ และครั้งสุดท้ายศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยพระราชกำหนด 4 ฉบับที่ออกโดยรัฐบาลชุดก่อนว่าเป็นไปตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญมาตรา 218 แล้ว ตามคำวินิจฉัยที่ 1/2541 วันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2541 ถือว่าการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีถูกต้องเป็นบรรทัดฐานอยู่แล้ว จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดแก้ไขพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษาสรรพสามิต พ.ศ. 2527 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 และพระราชกำหนดแก้ไขพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 พ.ศ. 2546 เป็นไปตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง	

6. นายมงคล สระฎัน	การตีความว่า การตราพระราชกำหนดสองฉบับซึ่งเป็นคำร้องมาสู่ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยนี้เป็นไปเพื่อความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศหรือไม่ จึงต้องตีความอย่างเคร่งครัดและเป็นข้อยกเว้นว่า การตราพระราชกำหนดดังกล่าวเป็นไปตามเงื่อนไขของรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง ตามหลักการที่จะนำไปสู่การตรวจสอบการตราพระราชกำหนดทั้งสองฉบับ เพราะมิฉะนั้น ฝ่ายบริหารสามารถตรากฎหมายขึ้นบังคับใช้ได้โดยง่าย ๆ เพื่อเอื้ออำนวยประโยชน์แก่ฝ่ายตนเองได้โดยไม่มีขอบเขต ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนและประเทศชาติได้ คำว่า "ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ" ไม่มีคำแปลที่ชัดเจนและไม่เป็นคำเฉพาะที่เป็นคำนิยาม หากแปลตามตัวอักษรทั่วไป คำว่า มั่นคง หมายถึง แน่นและทนทาน ไม่กลับกลายเป็นอย่างอื่น ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจจึงมีความหมายว่า เศรษฐกิจของประเทศดีขึ้นจนถึงระดับที่เรียกว่ามีความมั่นคงซึ่งเป็นผลดีในหลาย ๆ ด้านต่อประเทศ คณะรัฐมนตรีได้ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า การตราพระราชกำหนดทั้งสองฉบับมีผลสร้างรายได้แก่รัฐและเพิ่มความเชื่อมั่นในการลงทุน ถือว่าเป็นการสร้างความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงมีข้อพิจารณาว่าข้ออ้างและเหตุผลเกี่ยวกับความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศรับฟัง ได้หรือไม่ เมื่อพิจารณารัฐธรรมนูญ มาตรา 40 และมาตรา 335 แล้ว จะเห็นได้ว่า รัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้วิทยุโทรคมนาคมเป็นประโยชน์ของประชาชน ต้องมีการแข่งขันเสรีอย่างเป็นธรรม และก่อนมีกฎหมายเกี่ยวกับโทรคมนาคมดังกล่าวจะกระทบกระเทือนถึงการอนุญาต สัมปทาน หรือสัญญาดังกล่าวไม่ได้ แสดงว่า รัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้การกำกับดูแลธุรกิจโทรคมนาคมจะไม่อยู่ในอำนาจของฝ่ายบริหารอีกต่อไป แต่เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายที่บัญญัติขึ้น ปรากฏว่า พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2543 และพระราชบัญญัติการประกอบกิจการโทร	การตราพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฯ ทั้ง 2 ฉบับ ไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง

	คมนาคม พ.ศ. 2544 ได้ประกาศใช้ กฎหมายทั้งสองฉบับดังกล่าว กำหนดให้มีคณะกรรมการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) ที่เป็นอิสระเพื่อทำหน้าที่พิจารณาอนุญาต และกำกับดูแล ตลอดจนกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการอนุญาต ค่าตอบแทน หรือค่าธรรมเนียมรวมทั้งค่าบริการในกิจการโทรคมนาคมทั้งหมด เพื่อให้การดำเนินการในกิจการโทรคมนาคมปลอดจากการแทรกแซงของฝ่ายการเมือง แม้ในปัจจุบันคณะกรรมการ กทช. ยังไม่ได้ตั้งขึ้นและยังไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญได้ การที่ฝ่ายบริหารได้รีบด่วนตราพระราชกำหนดเก็บภาษีสรรพสามิตในกิจการโทรคมนาคม และให้เป็นอำนาจของรัฐบาลในการกำหนดและลดหย่อนอัตราภาษีสรรพสามิตโทรคมนาคม จึงเป็นการลิดรอนอำนาจของคณะกรรมการ กทช. และกระทบถึงเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 40 สรุปแล้ว พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 พ.ศ. 2546 มิได้เป็นไปเพื่อความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 พ.ศ. 2546 ไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง	
7. นายมานิต วิทยาเต็ม	เห็นว่า พระราชกำหนดทั้งสองฉบับได้ตราขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์เดียวกัน คือ เพื่อตั้งขึ้น ยกเลิก ลด เปลี่ยนแปลง แก้ไข จัดเก็บและบังคับเกี่ยวกับภาษีสรรพสามิต แต่เนื่องจากระบบภาษีสรรพสามิตมีเครื่องมือ คือ กฎหมายสองฉบับซึ่งใช้ประกอบกัน คือ พระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตฯและพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิตฯ เมื่อการตั้งขึ้น ยกเลิก ลด เปลี่ยนแปลง แก้ไข การจัดเก็บและบังคับเกี่ยวกับภาษีสรรพสามิตครั้งนี้ ต้องกระทำต่อพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับควบคู่กัน รัฐบาลจึงตราเป็นพระราชกำหนดสองฉบับเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติ	การตราพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฯ ทั้ง 2 ฉบับ เป็น

	ทั้งสองฉบับดังกล่าวตามลำดับ การพิจารณาวินิจฉัยตามคำวินิจฉัยนี้จึงขอพิจารณาวินิจฉัยพระราชกำหนด ทั้งสองฉบับรวมกันไปในคราวเดียว ดังนี้ 1) คำว่า "ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ" ไม่มีคำจำกัดความไว้อย่างชัดเจน แต่มีความหมายแตกต่างไปตามความเห็นของผู้กล่าวถึงคำนี้แล้วแต่ว่าผู้นั้นอยู่ในระบบเศรษฐกิจใดหรืออยู่ที่อนุภาคใดของระบบเศรษฐกิจ ซึ่งอาจวัดได้ด้วยตัวเลขกลุ่มหนึ่งถ้าตกลงกันได้ หรืออาจวัดด้วยมาตรฐานหรือคุณภาพชีวิตส่วนรวมของคนในระบบ ดังนั้น ความมั่นคงทางเศรษฐกิจจึงเป็นสภาวะสัมพัทธ์ แปรปรับได้ตามสมมติฐานและมุมมอง อย่างไรก็ดีผู้ทำคำวินิจฉัยมีความเห็นเกี่ยวกับความมั่นคงทางเศรษฐกิจว่าจะต้องปรากฏผลเป็นความอยู่ดีกินดีมีคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างยั่งยืน ซึ่งจะวัดอย่างใดจึงถูกต้อง ก็ยังคงเป็นปัญหาอยู่ การที่จะเกิดปรากฏการณ์เช่นนี้ ไม่จำเป็นว่าจะเกิดจากการมีรายได้ประชากรหรือรายได้ส่วนรวมของรัฐเป็นตัวเลขสูงเสมอไป ความอยู่ดีกินดีมีคุณภาพชีวิตเป็นเรื่องเกิดจากความสามารถในการจับจ่ายใช้สอยซึ่งต้องมีรายได้พอเพียงระดับหนึ่ง แต่ปัจจัยประกอบที่สำคัญ คือ การบริหารจัดการทรัพยากรของรัฐต้องมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การบริหารจัดการเหล่านี้รัฐบาลต้องมีนโยบาย แผนการและกลยุทธ์ที่ดี ซึ่งแผนการและกลยุทธ์ย่อมมีความหลากหลาย กลยุทธ์บางอย่างสร้างผลสัมฤทธิ์ในตัวเอง กลยุทธ์บางอย่างเกิดผลสำเร็จเมื่อสอดรับได้เหมาะสมกับกลยุทธ์อีกอันหนึ่ง การดำเนินการเหล่านี้รัฐบาลโดยคณะรัฐมนตรีจะต้องรับผิดชอบต่อรัฐสภาและประชาชนทั้งชาติภายใต้การตรวจสอบติดตามผลของรัฐสภาและองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย หรือที่มีส่วนได้เสียในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของประชาชาติ หากศาลรัฐธรรมนูญเข้าไปตรวจสอบได้ถึงขนาดต้องตัดสินว่า เกิดปัญหาต้องสร้างหรือเสริมความมั่นคงทางเศรษฐกิจแล้วหรือไม่และมาตรการที่ออกพระราชกำหนดจะสัมฤทธิ์ผลจริงหรือไม่บรรลุเป้าหมาย ศาลรัฐธรรมนูญก็คงต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญวิชาเศรษฐศาสตร์และการบริหารจัดการ อีกทั้งมีข้อมูลครบถ้วนแม่นยำดีเยี่ยม ซึ่งก็คงมีคนคัดค้านมากมาย	ไปตามรัฐธรรมนูญมาตรา 218 วรรคหนึ่ง

เหมือนกับที่โต้ถียงกันอยู่ระหว่างผู้เชี่ยวชาญหลายฝ่ายในกรณีนี้

2) สำหรับเหตุผลความฉุกเฉินจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้นั้น ผู้วินิจฉัยเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยเพียงว่า พระราชกำหนดเป็นไปตามมาตรา 218 วรรคหนึ่งหรือไม่ เท่านั้น ผู้ทำคำร้องไม่มีอำนาจเสนอและศาลรัฐธรรมนูญก็ไม่มีอำนาจวินิจฉัยประเด็นว่า มีกรณีฉุกเฉินจำเป็นรีบด่วน ตามมาตรา 218 วรรคสองหรือไม่ ดังนั้น ประเด็นที่มีการยกขึ้นมากล่าวอ้างเช่นนี้จึงไม่จำต้องวินิจฉัย

3) ข้อโต้แย้งว่าหากตีความว่า "ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ" มีความหมายรวมไปถึงเรื่องมาตรการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจหรือแม้กระทั่งเกี่ยวข้องกับนโยบายเศรษฐกิจในบางเรื่อง เช่น ภาษีอากรเป็นการทั่วไปได้ ก็จะเกิดผลว่า การตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจทั้งหมดก็จะกลายเป็นอำนาจของฝ่ายบริหารไปและจะขัดกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญนั้นเป็นการโต้แย้งที่เกินข้อเท็จจริงและปฏิเสธข้อเท็จจริง

ข้อที่ว่าเกินข้อเท็จจริง คือ เรื่องที่พิจารณานี้เป็นเรื่องแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับภาษีเท่านั้น มาตรการอื่นและนโยบายเศรษฐกิจเป็นเพียงจินตนาการและไม่ได้เป็นประเด็นในคดีนี้ ถ้าหากเกิดปัญหาขึ้นภายหน้าก็จะต้องพิจารณาวินิจฉัยเป็นเรื่อง ๆไป สำหรับกรณีการตรากฎหมายเกี่ยวด้วยภาษีอากรโดยเฉพาะนั้นรัฐธรรมนูญให้ความสำคัญยิ่งแก่รัฐบาลถึงขนาดว่าหากตราเป็นพระราชกำหนดในระหว่างสมัยประชุมตามมาตรา 220 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ดี สมาชิกวุฒิสภาก็ดีจะไม่มีอำนาจเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย เช่น มาตรา 218 วรรคหนึ่งเลย

ส่วนข้อที่ว่า เป็นการปฏิเสธข้อเท็จจริงก็คือ แม้รัฐธรรมนูญจะให้อำนาจสูงสุดแก่ฝ่ายนิติบัญญัติในการตรากฎหมายขึ้นใช้บังคับ แต่ขณะเดียวกันรัฐธรรมนูญก็มีบทบัญญัติให้อำนาจการตรากฎหมายบางเรื่องตามเงื่อนไขเฉพาะให้เป็นอำนาจของฝ่ายบริหารได้เพราะเหตุผลความจำเป็นดังกล่าวมาแล้ว ในข้อ 3) ไม่ว่าพรรคการเมืองใดจะเป็นรัฐบาล การให้อำนาจนี้จึงถือได้ว่าเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแล้ว

4) ความหวาดระแวงว่า รัฐบาลมีวัตถุประสงค์ซ่อนเร้นที่จะให้

บริษัทโทรคมนาคมที่ผู้บริหารเกี่ยวข้องมีผลประโยชน์อยู่ ได้ประโยชน์ในการแปรสัมปทานหรือแก้ไขสัญญาสัมปทานที่มีอยู่แล้ว และเพื่อกีดกันผู้ประกอบการรายใหม่ที่จะเข้ามาให้บริการเมื่อมีการเปิดเสรีกิจการโทรคมนาคมในปี 2549 ตามข้อตกลงที่ทำไว้กับองค์การการค้าโลกนั้น

ผู้ทำคำวินิจฉัยเห็นว่า การมองโลกในแง่ร้ายและเรียกร้องป้องกันเผื่อไว้สำหรับสถานการณ์เลวร้ายที่สุดเพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่ส่วนรวมนับเป็นสิ่งที่ดี แต่ความวิตกควรตั้งอยู่บนข้อเท็จจริงที่เป็นจริงและเป็นไปได้ มิฉะนั้น ก็จะเห็นแต่ทางตันอย่างเดียว ไม่มีทางแก้ไข ผู้ทำคำวินิจฉัยเห็นว่า ภาษีโทรคมนาคมที่สร้างขึ้นไว้เป็นเครื่องมือที่ดีอย่างหนึ่ง รัฐบาลจะใช้มากก็ได้ ใช้น้อยก็ได้ ให้เหมาะสมกับเหตุการณ์และความรับผิดชอบในเวลาเกิดเหตุทั้งในปัจจุบันและในอนาคต เมื่อถึงปี 2549 ประเทศไทยต้องเปิดเสรีกิจการโทรคมนาคม ค่าสัมปทานที่ทุกบริษัทจ่ายอยู่ขณะนี้เป็นค่าตอบแทนการค้าผูกขาด เมื่อเปิดเสรีการค้าแล้วการเก็บต่อไปอาจขัดต่อรัฐธรรมนูญ บริษัทสัมปทานอาจไม่ต้องจ่ายอีกต่อไปเลยก็ได้หรือบริษัทอาจขายลูกค้าให้แก่บริษัทที่ตั้งขึ้นใหม่ในระบบการค้าเสรีซึ่งไม่มีค่าสัมปทาน บริษัทสัมปทานก็จะมีกิจการและรายได้หดเล็กลง ค่าสัมปทานตามสัดส่วนรายได้ก็จะลดหดหายไป ถ้าไม่มีภาษีสรรพสามิตเข้ามาแทนที่แผนการจัดเก็บรายได้ของรัฐบาลก็จะเสียหายอย่างรุนแรง หากเกิดเหตุ เช่นนี้ภาษีโทรคมนาคมตามพระราชกำหนดที่เป็นประเด็นปัญหาวันนี้ก็น่าจะเป็นแนวทางแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น ความคาดหมายด้วยความวิตกนี้จึงไม่มีพื้นฐานของเหตุผลและไกลเกินกว่าเหตุและไม่มีน้ำหนักเพียงพอที่จะฟังว่าเป็นเจตนาอำพรางของรัฐบาล

ด้วยหลักการ เหตุผล ข้อเท็จจริงและข้อพิจารณาดังกล่าวมาแล้วทั้งหมด ผู้ทำคำวินิจฉัยจึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 พ.ศ. 2546 ได้ตราขึ้นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของ

	ประเทศจึงเป็นไปตามเงื่อนไขของบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง แล้ว	
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	พิจารณาแล้ว ข้อเท็จจริงได้ความว่า ประเทศไทยได้ประสบปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำอย่างรุนแรงอันเป็นผลมาจากวิกฤติการณ์ทางการเงินเมื่อปี 2540 เรื่อยมา แม้เศรษฐกิจจะเริ่มฟื้นตัวบ้างแล้วแต่ความมั่นคงของการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจภายในประเทศ ยังไม่มีสัญญาณที่ชัดเจน รัฐบาลต้องใช้มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องเพื่อประคับประคองภาวะเศรษฐกิจ ในปี 2545 โดยใช้นโยบายกองทุนหมู่บ้าน การพักชำระหนี้เกษตรกร ธนาคารประชาชน โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ และให้ธนาคารของรัฐปล่อยสินเชื่อให้กับภาคธุรกิจ ใช้เงินในการกระตุ้นเศรษฐกิจภายในประเทศโดยกระจายเงินไปสู่ประชาชน นโยบายอัตราดอกเบี้ยต่ำ เป็นต้น แต่ภาคธุรกิจไม่มีการลงทุน กำลังการผลิตยังต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ ภาคธนาคารยังไม่มั่นใจในการฟื้นตัวของระบบเศรษฐกิจ รัฐบาลยังต้องใช้นโยบายขาดดุลงบประมาณเป็นตัวกระตุ้นเศรษฐกิจต่อไป โดยกระทรวงการคลังได้เสนอร่างพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตฯ ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการ แต่จากการสอบถามอธิบดีกรมสรรพสามิตและคณะที่มาชี้แจง คณะรัฐมนตรีเห็นว่าเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้ และจำเป็นต้องตราเป็นกฎหมายเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 จึงเสนอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาปรับปรุงแก้ไขถ้อยคำและแก้ไขลักษณะวิธีการยกร่างในบางประเด็น ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เสนอให้ตราเป็นร่างพระราชกำหนดสองฉบับ คือ ร่างพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตฯ และร่างพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิตฯ เพราะกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตกำหนดแต่เพียงพิกัด ส่วนข้อที่ว่าผู้ใดเป็นผู้ชำระภาษี ชำระแก่ใคร เมื่อใดไปปรากฏอยู่ในกฎหมายอีกฉบับที่ต่อเนื่องกัน ควรปรับปรุงแก้ไขควบคู่กันไปให้สอดคล้องกัน ซึ่งคณะรัฐมนตรีเห็นด้วย ทั้งเห็นว่า ความมั่นคงในทาง	การตราพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฯ ทั้ง 2 ฉบับ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง

	เศรษฐกิจของประเทศจะเกิดขึ้นได้ก็เนื่องจากการที่ประเทศมีกฎเกณฑ์ทางการเงิน การคลัง การลงทุน การเกษตร การอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว การพาณิชย์ การคมนาคม การพลังงาน และอื่น ๆ ที่ทันสมัย เป็นธรรม และมีประสิทธิภาพ และมีการบังคับการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวอย่างจริงจังและเสมอภาค ทั้งนี้ เพื่อช่วยให้รัฐมีรายได้นำมาใช้ในการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสม คณะรัฐมนตรีในฐานะผู้ใช้อำนาจบริหารราชการแผ่นดินกำกับดูแลกระทรวงการคลังได้รับรายงานข้อมูลมาว่า รัฐบาลกำลังประสบปัญหาเกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้ หากคณะรัฐมนตรี ไม่ดำเนินการตราพระราชกำหนดก็จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของระบบเศรษฐกิจของประเทศอย่างรุนแรง เพราะรัฐจะสูญเสียรายได้จากภาษีสรรพสามิตจำนวนมากจากกิจการสถานอาบอบนวดและไนท์คลับ ซึ่งเป็นบริการบันเทิงที่ฟุ่มเฟือย กิจการสนามกอล์ฟ ซึ่งมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และกิจการโทรคมนาคมซึ่งรายได้จากค่าสัมปทานที่เคยเป็นของรัฐทั้งหมดจะไม่เป็นของรัฐส่วนใหญ่หรือทั้งหมดอีกต่อไป ในภาวะเศรษฐกิจขณะนี้ รัฐมีความจำเป็นต้องจัดหารายได้จากทุกทาง สร้างความเป็นธรรมแก่สังคมในด้านภาษีอากร และกำหนดพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตที่ชัดเจนเพื่อรองรับการลงทุนจากต่างชาติที่จะเข้ามาจัดตั้งสถานบันเทิง ธุรกิจสุขภาพ สนามกอล์ฟ และการจำหน่ายหุ้นของบริษัท ทศท.ฯ และบริษัท กสท.ฯ อันจะเป็นการระดมทุนเข้าประเทศ ส่งเสริมการลงทุนและการท่องเที่ยว ก่อให้เกิดรายได้แก่ประเทศ การตราพระราชกำหนดทั้งสองฉบับ จึงเห็นว่า เป็นประโยชน์แก่ความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างยิ่ง ถ้าไม่เร่งตรากฎหมายกำหนดเรื่องพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตโดยเฉพาะของกิจการโทรคมนาคมประเภทสัญญาสัมปทานแล้ว รัฐจะขาดรายได้ประจำแต่ละเดือนเป็นจำนวนมาก พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตฯ มีเหตุผลในการประกาศใช้ว่า โดยที่สถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมได้เปลี่ยนแปลงไป การกำหนดให้ประเภทการประกอบกิจการด้านบริการในพิกัดอัตราภาษี	

สรรพสามิตที่ใช้บังคับในปัจจุบัน ไม่อาจตอบสนองการบริหารด้านการคลังของรัฐในส่วนรายได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสมควรกำหนดให้บริการบางประเภทที่ไม่มีความจำเป็นต่อการครองชีพของประชาชนหรือมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต้องเสียภาษีสรรพสามิตด้วย จึงจำเป็นต้องขยายการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตสำหรับการประกอบกิจการด้านบริการโดยกำหนดประเภทบริการที่อยู่ในบังคับต้องเสียภาษีสรรพสามิตในพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตเพิ่มขึ้น และเหตุผลในการประกาศใช้พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิตฯ ก็มีว่า โดยที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตเพื่อกำหนดให้การประกอบกิจการด้านบริการบางประเภทต้องเสียภาษีสรรพสามิต ซึ่งลักษณะของการประกอบกิจการไม่อาจกำหนดสถานบริการได้แน่นอน แต่บทนิยามคำว่า "บริการ" และ "สถานบริการ" ที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิตที่ใช้บังคับในปัจจุบันยังไม่ครอบคลุมถึงการประกอบกิจการดังกล่าว สมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามเพื่อใช้บังคับกับกรณีดังกล่าว

การตราพระราชกำหนดทั้งสองฉบับเพื่อปรับโครงสร้างภาษีสรรพสามิตซึ่งรัฐบาลอ้างเหตุเดียวกันว่า จำเป็นต้องกระทำโดยรีบด่วน เนื่องจากมีความจำเป็นที่จะต้องมีรายได้จากการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตโดยเร็ว กล่าวคือ ภาษีของกิจการบันเทิงหรือหย่อนใจ สลากกินแบ่งด้วยเครื่อง (ล็อตโต้) ซึ่งมีแนวทางจะให้บริการเร็ว ๆ นี้ และความจำเป็นต้องแก้ไขปัญหาการโต้แย้งเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีสนามกอล์ฟ สนามม้า และมีความจำเป็นต้องแปลงรายได้จากกิจการโทรคมนาคมมาเป็นของรัฐในรูปภาษีสรรพสามิต เพื่อรัฐจะมีรายได้ทางภาษีที่แน่นอนและรวดเร็ว และเป็นรายได้ของรัฐทั้งจำนวนก่อนที่จะมีการแปรรูปรัฐวิสาหกิจทางด้านโทรคมนาคมซึ่งจะทำให้รายได้ของรัฐถูกโอนไปเป็นของเอกชน ดังนั้น การตราเป็นพระราชกำหนดจึงต้องกระทำการโดยเร่งด่วนเพื่อรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศเพื่อให้รัฐบาลมีรายได้มากขึ้นและเร็วขึ้น นำไปสู่การพัฒนาทางเศรษฐกิจ และการจัดทำงบประมาณสมดุลได้โดยเร็ว ซึ่งมีผล

	สำคัญต่อความยั่งยืนด้านการคลังและส่งผลให้นักลงทุนมั่นใจ มีผลทางบวกต่อเสถียรภาพในทางเศรษฐกิจ เห็นว่า การตราพระราชกำหนดในครั้งนี้เป็นไปเพื่อรักษาระบบภาษีสรรพสามิตของประเทศ หากปล่อยให้ความไม่ชัดเจนของกฎหมายทำให้การเก็บภาษีสรรพสามิตจากกิจการต่าง ๆ สับสน หรือไม่เป็นธรรม เป็นเหตุให้รัฐขาดรายได้อันพึงได้ ย่อมกระทบต่อความเชื่อมั่นในระบบภาษีของประเทศ เนื้อหาของพระราชกำหนดเป็นเรื่องการเก็บภาษีเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่รัฐเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ การตราพระราชกำหนดในเรื่องนี้มิใช่เป็นการบิดเบือนการใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ แต่เป็นการใช้อำนาจตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง บัญญัติให้อำนาจไว้ทุกประการ ดังนั้น คำร้องที่กล่าวว่า แม้ไม่ดำเนินการตราเป็นพระราชกำหนดก็ไม่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของระบบเศรษฐกิจของประเทศ เป็นการบิดเบือนการใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ การตราพระราชกำหนดที่เกี่ยวกับความมั่นคงทางเศรษฐกิจต้องเป็นเรื่องป้องกันการกักตุนสินค้า ขัดต่อรัฐธรรมนูญ ฐานะการคลังของประเทศไม่ได้อยู่ในภาวะวิกฤติ ภาษีสรรพสามิตโดยธรรมชาติ ไม่ใช่ภาษีที่มุ่งในการจัดเก็บรายได้ แม้ไม่มีการตรากฎหมายที่เกี่ยวกับภาษีกิจการโทรคมนาคม รัฐบาลก็ไม่ได้ละเมิดเงื่อนไขของการเปิดเสรีกิจการโทรคมนาคมแต่ประการใด และการจะขึ้นภาษีจึงต้องตราเป็นกฎหมายโดยฝ่ายนิติบัญญัติไม่ใช่ฝ่ายบริหาร นั้น จึงไม่อาจที่จะรับฟังว่า การตราพระราชกำหนดทั้งสองฉบับมิได้เป็นไปเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศได้ จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 พ.ศ. 2546 เป็นไปเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง	
9. นายสุจิต	เมื่อพิจารณาสภาพเศรษฐกิจของประเทศเมื่อต้นปี 2546 อันเป็น	การตรา

บุญบงการ	ช่วงเวลาที่รัฐบาลได้ตราพระราชกำหนดทั้งสองฉบับขึ้นมาใช้บังคับนั้น ประเทศหาได้อยู่ในภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจอย่างใดไม่ ทั้งนี้จากข้อมูลของธนาคารแห่งประเทศไทย จากสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และจากการชี้แจงของผู้นำรัฐบาลเอง ที่ระบุว่าอัตราความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2546 อาจอยู่ในอัตราร้อยละ 5 หรือร้อยละ 6 ดังนั้น ประเทศจึงไม่ได้ประสบกับปัญหาทางเศรษฐกิจที่รุนแรงถึงขนาดที่จำเป็นต้องใช้มาตรการแก้ไขโดยการตราเป็นพระราชกำหนด แม้ว่าในการชี้แจงของผู้แทนฝ่ายรัฐบาลต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ให้เหตุผลว่าเศรษฐกิจของประเทศอยู่ในช่วงฟื้นตัว ยังไม่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจอย่างเต็มที่ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดทั้งสองฉบับขึ้นมานั้น ปัญหามีอยู่ว่า ความเห็นเช่นนั้นรับฟังได้หรือไม่ ปัญหานี้สามารถพิจารณาได้ว่า ความมั่นคงทางเศรษฐกิจอย่างสมบูรณ์หรือสภาพของความมั่นคงทางเศรษฐกิจที่ไม่มีปัญหาเลยนั้น เป็นสภาพที่เกือบเป็นไปไม่ได้จะเห็นได้ว่าทุกประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจยังคงต้องประสบกับปัญหาทางเศรษฐกิจอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น การที่อ้างว่าประเทศอยู่ในระหว่างฟื้นตัวทางเศรษฐกิจจึงต้องใช้มาตรการการตราพระราชกำหนดทั้งสองฉบับนั้น เป็นการอ้างที่อาจมีผลให้มีการขยายอำนาจในการตรากฎหมายของฝ่ายบริหารมากเกินไป เพราะการอ้างเช่นนี้เท่ากับเป็นการชี้ให้เห็นว่าตราบใดที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจอยู่ รัฐบาลสามารถใช้เป็นเงื่อนไขเพื่อตราพระราชกำหนดได้ และเมื่อปัญหาเศรษฐกิจมักเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา มากบ้างน้อยบ้างก็จะเป็นการเปิดโอกาสให้รัฐบาลใช้เป็นเงื่อนไขในการตราพระราชกำหนดได้อย่างกว้างขวางเกินไปได้ ในการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจรวมทั้งการหามาตรการที่จะทำให้เศรษฐกิจที่กำลังฟื้นตัวนั้น ถ้าจำเป็นต้องตรากฎหมายมาเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว เมื่อไม่สามารถตราเป็นพระราชกำหนดได้ คณะรัฐมนตรีก็สามารถตราขึ้นในรูปของพระราชบัญญัติได้ ควรจะใช้วิธีการตราเป็นพระราชบัญญัติเป็นหลัก และใช้การตราพระราชกำหนดเป็นข้อยกเว้น คือ ใช้ในสภาวะที่เศรษฐกิจกำลังประสบกับปัญหาที่รุนแรง หรือคาดว่าจะประสบกับปัญหาเช่นนั้น	พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฯ ทั้ง 2 ฉบับ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญมาตรา 218 วรรคหนึ่ง

เมื่อพิจารณาจากเหตุผลของการตราพระราชกำหนดทั้งสองฉบับดังกล่าวรวมทั้งเนื้อหาสาระของพระราชกำหนดทั้งสองนี้ ทำให้เห็นว่าความจำเป็นที่ต้องตราเป็นพระราชกำหนดนั้น ไม่มีเนื่องจากไม่ได้ตราขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาที่บั่นทอนความมั่นคงทางเศรษฐกิจ หรือเพื่อป้องกันมิให้ปัญหาอันอาจบั่นทอนความมั่นคงทางเศรษฐกิจเกิดขึ้นได้ พระราชกำหนดทั้งสองตราขึ้นเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต เพื่อกำหนดให้กิจการบางประเภทต้องเสียภาษีสรรพสามิต อันได้แก่ กิจการบันเทิงหรือหย่อนใจ กิจการเสี่ยงโชค กิจการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนกิจการที่ได้รับอนุญาตหรือสัมปทานจากรัฐ อันได้แก่กิจการโทรคมนาคม คณะรัฐมนตรีได้ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า การตราพระราชกำหนดทั้งสองเป็นการแก้ไขเพื่อตอบสนองต่อกลไกการบริหารรายได้ภาครัฐ นำไปสู่ความยั่งยืนทางการคลัง และขยายฐานภาษีสรรพสามิต เพื่อควบคุมการบริโภคบางประเภทที่ไม่จำเป็นต่อการดำรงชีพ และบริการบางประเภทที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และได้อ้างว่าการดำเนินการดังกล่าว เป็นเรื่องเกี่ยวกับความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ เป็นการหารายได้เข้ารัฐ ถ้าไม่ดำเนินการเช่นนี้ รัฐจะขาดรายได้เป็นจำนวนมาก ดังจะเห็นได้ว่า รายได้ที่รัฐได้มาจากพระราชกำหนดนี้ถือว่า มีจำนวนมาก เฉพาะภาษีสรรพสามิตจากกิจการโทรคมนาคมสัมปทานอย่างเดียวในช่วง 4 วัน หลังจากมีการบังคับใช้พระราชกำหนดดังกล่าวมีจำนวนถึง 45 ล้านบาท จะเห็นได้ว่า การตราพระราชกำหนดทั้งสองช่วยให้รัฐมีรายได้เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นการหารายได้เข้ารัฐ

ในประเด็นนี้ อาจพิจารณาได้ว่าการหารายได้เข้ารัฐเป็นหน้าที่ประจำหรือหน้าที่หลักของรัฐบาลอยู่แล้ว ซึ่งตามหลักการแล้วจะต้องดำเนินการในรูปของการตราเป็นพระราชบัญญัติเพราะไม่ใช่เป็นมาตรการแก้ไขปัญหาวิกฤติหรือปัญหาทางเศรษฐกิจที่รุนแรง ส่วนข้ออ้างหรือเหตุผลของรัฐบาลที่ว่า ถ้าไม่ดำเนินการตราพระราชกำหนดทั้งสอง จะเกิดความเสียหายแก่ประเทศชาติได้ ทำให้ระบบภาษีของประเทศไม่ได้รับความเชื่อถือนั้น ปัญหาดังกล่าวสามารถแก้ไขได้ โดยการตราเป็นพระราชบัญญัติ นอก

	จากนั้น ความเสียหายที่รัฐบาลอ้างถึงนั้น ยังไม่มีความแน่ชัดว่ามีมากน้อยเพียงใด จะมีมากถึงขนาดต้องตราเป็นพระราชกำหนดนั้นยังเป็นที่สงสัย นอกจากนั้น การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตดังกล่าว เป็นการจัดเก็บจากกิจการบางประการ แต่ก็มีผลกระทบต่อประชาชนอยู่ไม่มากก็น้อยตามหลักการของการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา น่าจะต้องดำเนินการโดยตราเป็นพระราชบัญญัติ เพราะว่าการเก็บภาษีจากประชาชนต้องให้ตัวแทนของประชาชนเป็นผู้พิจารณา โดยไม่เป็นปัญหาว่าสอดคล้องกับเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่งหรือไม่ นอกจากนี้ การตรากฎหมายในรูปของพระราชบัญญัติจะนำไปสู่การอภิปรายอย่างกว้างขวาง เกิดความรอบคอบ และเป็นธรรมกับทุกฝ่ายและสามารถแก้ไขได้โดยรัฐสภา รวมทั้งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ต้องการให้พลเมืองหรือประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้นในการกำหนดนโยบายของรัฐ และไม่เป็นการรวบอำนาจโดยรัฐบาลหรือฝ่ายบริหาร และที่อ้างว่าได้มีการตราพระราชกำหนดมาก่อนหน้านี้แล้ว อันได้แก่ ในปี พ.ศ. 2527 พ.ศ. 2529 และ พ.ศ. 2533 เพื่อเก็บภาษีสรรพสามิต การอ้างเช่นนั้น ย่อมไม่มีน้ำหนักที่จะรับฟังได้ เพราะเกิดขึ้นในช่วงที่รัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังไม่ได้ประกาศใช้ และบริบททางการเมืองในช่วงเวลาดังกล่าวต่างไปจากในปัจจุบัน รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันต้องการให้มีการปฏิรูปการเมืองเพื่อให้ระบอบการปกครองของประเทศ เป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง และประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นกว่าในช่วงเวลาข้างต้นที่รัฐธรรมนูญเป็นประชาธิปไตยน้อยกว่าในปัจจุบัน จึงวินิจฉัยว่า การตราพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 พ.ศ. 2546 ไม่เป็นไปตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง	
10. นายสุธี สุทธิสมบูรณ์	เห็นว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมเพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 ส่งผลให้เกิด	การตราพระราช

	ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ เพราะว่า 1.) มาตรการด้านภาษีเป็นมาตรการสำคัญที่จะมีผลต่อความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ เพราะภาษีเป็นรายได้หลักของรัฐบาล ทั้งนี้ ภาษีสรรพสามิตเป็นภาษีเฉพาะอย่างที่จะมีความสำคัญทดแทนภาษีศุลกากร ผลของพระราชกำหนดทั้ง 2 ฉบับ ทำให้ภาษีสรรพสามิตมีความชัดเจนเป็นธรรม และรัฐมีรายได้ทันทีอย่างสม่ำเสมอ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจควรพิจารณาผลกระทบที่เกิดจากไม่มีกฎหมายควบคุม หรือกฎหมายไม่ชัดเจน ไม่สามารถใช้บังคับได้ ทำให้รัฐขาดรายได้ หรือระบบภาษีไม่ได้รับความเชื่อถือ 2) ข้อมูลการจัดเก็บรายได้จากภาษีสรรพสามิต ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2531 ถึง 2545 รายได้จากภาษีสรรพสามิตในปี 2531 จำนวน 63,964.44 ล้านบาท เพิ่มเป็น 208,152.99 ล้านบาท ในปี 2545 จะเห็นได้ว่า รายได้จากภาษีสรรพสามิตจะมีผลต่อการจัดหารายได้ของรัฐ เพื่อนำไปใช้จ่ายในการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ หากมีการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตตามพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 จะทำให้รัฐมีรายได้ที่แน่นอนเพิ่มขึ้นอีกจำนวนมาก 3) การกำหนดพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตที่ชัดเจนเพื่อรองรับการลงทุนในกิจการสถานบริการบันเทิง สถานธุรกิจสุขภาพ สนามกอล์ฟ และการจำหน่ายหุ้นของบริษัท ทศท. และบริษัท กสท. เป็นการระดมทุนเข้าประเทศ ส่งเสริมการลงทุน การท่องเที่ยว ก่อให้เกิดรายได้จากภาษีทางตรงและทางอ้อมอีกเป็นจำนวนมาก 4) เหตุผลที่คณะรัฐมนตรีชี้แจงกรณีจัดเก็บภาษีสรรพสามิตกิจการโทรคมนาคม เพราะขณะนี้ได้มีการแปรรูปองค์การโทรศัพท์ฯ และการสื่อสารฯ เป็นบริษัท ทศท. จำกัด และบริษัท กสท. จำกัด อยู่ระหว่างจำหน่ายหุ้นในบริษัททั้งสอง เมื่อประกาศใช้พระราชกำหนด 2 ฉบับแล้ว จึงจำเป็นต้องแจ้งเงื่อนไขเรื่องสิทธิประโยชน์ และการเรียกเก็บภาษีสรรพสามิตให้นักลงทุนได้ทราบเพื่อความโปร่งใส จึงเป็นเหตุผลที่รับฟังได้	กำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฯ ทั้ง 2 ฉบับ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง

5) ภาวะทางเศรษฐกิจของประเทศมีแนวโน้มเจริญเติบโตขึ้นในอัตราที่น่าพอใจ แต่ยังไม่มั่นใจได้ว่าจะเกิดวิกฤติเหมือนกับที่เกิดขึ้นใน ปี 2540 หรือไม่ เนื่องจากเศรษฐกิจของไทยยังต้องอาศัยภาครัฐกระตุ้นเศรษฐกิจระดับล่าง ต้องพึ่งพาการส่งออกและการลงทุนจากต่างประเทศ การท่องเที่ยว การมีรายได้เพิ่มขึ้น จึงมีผลต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนั้นอาจมีวิกฤติในเรื่องต่าง ๆ ส่งผลให้เกิดความไม่แน่นอนในเศรษฐกิจโลก ซึ่งกระทบต่อเศรษฐกิจของไทยอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

6) การกีดกันทางการค้าและข้อตกลงเกี่ยวกับองค์การการค้าของโลก มีผลให้ประเทศต้องลดภาษีศุลกากร และเปิดเสรีทางการค้า ซึ่งส่งผลให้รายได้จากภาษีศุลกากรลดลง หากไม่เตรียมการจัดหารายได้ชดเชย จะเกิดปัญหางบประมาณขาดดุล มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ การจัดหารายได้เพิ่มขึ้นจากภาษีสรรพสามิต จึงช่วยให้รัฐบาลมีงบประมาณพัฒนาประเทศได้แน่นอน

7) ประเด็นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคสอง การตราพระราชกำหนดตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำได้เฉพาะเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วน อันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้ เป็นการให้อำนาจคณะรัฐมนตรีใช้ดุลพินิจในการตราพระราชกำหนด เนื่องจากคณะรัฐมนตรีเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารราชการแผ่นดินตามนโยบายที่ได้แถลงไว้ต่อรัฐสภา และคณะรัฐมนตรีต้องรับผิดชอบต่อรัฐสภา และประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไป

สำหรับพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 พ.ศ. 2546 เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 จึงตราขึ้นเพื่อรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศเช่นเดียวกัน

เห็นว่า การตราพระราชกำหนดทั้งสองฉบับ เป็นมาตรการเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราช

	บัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 พ.ศ. 2546 เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง	
11. พล.ต.อ. สุวรรณ สุวรรณเวโช	เห็นว่า เงื่อนไขสำคัญที่สุดคือ เหตุผลที่รัฐบาลได้อ้างในการตราพระราชกำหนดว่า "เพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ" จึงต้องทำความเข้าใจว่าความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศมีความหมายแค่ไหน เพียงใด ความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ ตามความหมายทางเศรษฐศาสตร์ หมายความถึง การที่เศรษฐกิจของประเทศได้จำเริญขึ้นอย่างมีเสถียรภาพ (Growth with Stability) ฉะนั้น การรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงหมายถึงการรักษาให้เศรษฐกิจของประเทศได้จำเริญขึ้นอย่างมีเสถียรภาพ องค์ประกอบของความมั่นคงทางเศรษฐกิจจึงประกอบด้วยเรื่องต่อไปนี้ 1) การรักษาเศรษฐกิจของประเทศ ในการเฝ้าระวังเศรษฐกิจของประเทศเพื่อให้เกิดความมั่นคง จำเป็นจะต้องมีเครื่องมือหรือมาตรการในการดำเนินการ ซึ่งมีอยู่ 2 ประการที่ต้องใช้ควบคู่กันไป คือ การใช้นโยบายการคลังกับการใช้นโยบายการเงิน นโยบายการคลังและนโยบายการเงิน จึงเปรียบเสมือนอาวุธของรัฐบาลที่จะใช้ต่อสู้ในสงครามเศรษฐกิจ กล่าวคือ กระทรวงการคลังทำหน้าที่เป็นผู้เฝ้าระวังโดยใช้นโยบายการคลัง ธนาคารชาติทำหน้าที่เป็นผู้เฝ้าระวังโดยใช้นโยบาย การเงิน 2) การทำให้เศรษฐกิจของประเทศจำเริญขึ้น หมายความว่าความมั่นคงในทางเศรษฐกิจนั้นจะต้องสร้างความเชื่อมั่นกับประชาชนและผู้ลงทุนให้ได้ว่าจะพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น และเร่งรัดแก้ไขปัญหาความยากจนรวมไปถึงการกระจายรายได้ และเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารและการจัดการทางเศรษฐกิจ โดยใช้รายได้ประชาชาติเป็นเครื่องวัดและเป็นตัวบ่งชี้ว่าเศรษฐกิจอยู่ในภาวะปกติหรือไม่ ซึ่งจะต้องศึกษาเรื่องการบริโภค การออม และการลงทุน ว่า ควรจะเป็นเท่าไรจึงจะพอเหมาะกับการพัฒนาเศรษฐกิจให้เกิดสมดุลมีการจ้างงาน	การตราพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฯ ทั้ง 2 ฉบับ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง

อย่างเต็มที่

3) การจำเริญขึ้นของเศรษฐกิจจะต้องมีเสถียรภาพ การทำให้ภาวะเศรษฐกิจมีเสถียรภาพ ไม่เปลี่ยนแปลงขึ้น ๆ ลง ๆ มากเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาของรัฐบาลและประชาชน เสถียรภาพในทางเศรษฐกิจพิจารณาได้จากวัฏจักรธุรกิจมีคลื่นไม่สูงหรือต่ำเกินไป และเศรษฐกิจมีอัตราความจำเริญที่พอเหมาะพอควร ไม่เกิดเศรษฐกิจเฟื่องฟูหรือเศรษฐกิจตกต่ำลงมากเกินต้องการ

4) ในการรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ปกติประเทศกำลังพัฒนาต้องการให้เศรษฐกิจจำเริญขึ้นประมาณร้อยละ 5 และมีเสถียรภาพด้านราคาโดยมีเงินเฟ้อไม่ควรเกินร้อยละ 5 และมีดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุล ถ้าขาดดุลให้ขาดดุลได้ไม่เกินร้อยละ 5 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP)

5) ในการรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจ รัฐบาลใช้นโยบายการคลัง และนโยบายการเงินเป็นเครื่องมือ

6) ในการตราพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 ขึ้นใช้บังคับนั้น เพราะคณะรัฐมนตรีเห็นว่า สถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมได้เปลี่ยนแปลงไป การกำหนดประเภทการประกอบกิจการด้านบริการโดยพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตที่ใช้บังคับในปัจจุบันมิอาจตอบสนองการบริการด้านการคลังของรัฐในส่วนรายได้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสมควรกำหนดให้บริการบางประเภทที่ไม่มีความจำเป็นต่อการครองชีพ หรือมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต้องเสียภาษีสรรพสามิตด้วย จึงต้องขยายการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงหลักการในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตให้ครอบคลุมฐานในการจัดเก็บภาษีมากขึ้น และเปลี่ยนแนวความคิดที่ว่าการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตเป็นการจัดเก็บจากสินค้าบริโภคที่อาจก่อผลเสียต่อสุขภาพหรือศีลธรรมอันดี เช่น สุรา ยาสูบ มาเป็นการจัดเก็บภาษีจากสินค้าหรือบริการบางประเภท เพื่อเป็นภาษีเสริมของภาษีมูลค่าเพิ่มที่มีความจำเป็น เพื่อประโยชน์ในการใช้มาตรการในการจัดเก็บทำให้เกิดเสถียรภาพและความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงเป็นการเตรียมการไว้เพื่อดำเนินการและไม่จำเป็นจะต้องรอให้เกิดวิกฤตขึ้นในบ้านเมือง หรือรอให้

	เกิดมีภยันตรายเกิดขึ้นก่อน หากมีความคิดที่จะกระทำในตอนนั้นก็คงจะสายเกินไป การสร้างกลไกขึ้นมาจึงเป็นเรื่องที่ทำได้ในภาวะปกติเหมือนกับการสะสมอาวุธไว้ต่อสู้เมื่อเกิดสงคราม 7) ในการตราพระ1 มีความฉับไวในการแก้ปัญหาและจะไม่ยอมให้เกิดปัญหาเรื้อรัง โดยการรอเวลาและนำปัญหาไปแก้ในรัฐสภาในลักษณะของรัฐบาลที่รับผิดชอบต่อสภาผู้แทนราษฎรเหมือนกับรัฐบาลในยุคก่อน ๆ ซึ่งอาจจะไม่ทันเวลาเพราะในโลกของยุคข้อมูลข่าวสาร การค้าเสรี ทุนนิยม ทุกประเทศต่างก็แสวงหาผลประโยชน์จากประเทศอื่นที่ด้อยกว่า ฉะนั้น ในแต่ละประเทศ จึงต้องคิดหามาตรการต่าง ๆ ในทางเศรษฐกิจผสมผสานกับมาตรการทางการเมืองและกฎหมาย เพื่อให้ประเทศมีความพร้อม ทั้งในเชิงรุกและการตั้งรับภายใต้กรอบของกฎและกติกาที่ชาติมหาอำนาจสร้างขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังยุค IMF เพื่อความอยู่รอดของชาติ และเกิดความมั่นคงภายในประเทศ รัฐบาลจะต้องมีนโยบายทางเศรษฐกิจที่ชัดเจนและกำหนดมาตรการปฏิบัติไว้ล่วงหน้า 9) การที่คณะรัฐมนตรีเลือกใช้การตราเป็นพระราชกำหนดแทนการเสนอรัฐสภาให้ตราเป็นพระราชบัญญัติทั้ง ๆ ที่เมื่อเสนอเป็นพระราชบัญญัติด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายที่สนับสนุนรัฐบาลปัจจุบันมีมากกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นฝ่ายค้านอยู่เกือบสองในสามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด เมื่อมีการลงมติแล้วก็ไม่จำเป็นต้องส่งเรื่องมาให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยอีก แต่คณะรัฐมนตรีก็ไม่ได้เลือกดำเนินการตามวิธีนั้น คงมาเลือกใช้อำนาจของคณะรัฐมนตรี ตามมาตรา 218 วรรคสอง แทน ย่อมเป็นการแสดงให้เห็นว่าคณะรัฐมนตรีต้องการให้รัฐสภาพิจารณาวินิจฉัยเรื่องนี้ภายในกรอบของเรื่องความมั่นคงทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ และถ้ารัฐสภาพิจารณาแล้วมีมติให้พระราชกำหนดตกไป เนื่องมาจากเหตุผลที่จะต้องพิจารณาในกรอบของมาตรา 218 ก็เป็นเรื่องของการใช้ดุลพินิจของรัฐสภา ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติแทนปวงชนชาวไทยทั้งประเทศ	

	จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 พ.ศ. 2546 เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง แล้ว	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	เห็นว่า การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากกิจการต่าง ๆ ที่ระบุไว้ในบัญชีอัตราภาษีสรรพสามิตตามพระราชกำหนดฯ เช่น กิจการบันเทิงหรือหย่อนใจ กิจการเสี่ยงโชค กิจการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนกิจการที่ได้รับอนุญาตหรือสัมปทานจากรัฐนั้น แม้คณะรัฐมนตรีจะไม่ดำเนินการตราขึ้นในรูปของพระราชกำหนดก็ไม่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ ตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง แต่อย่างใดทั้งสิ้น เพราะไม่มีข้อเท็จจริงใดบ่งชี้ว่าการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตที่เป็นอยู่ในปัจจุบันมีลักษณะบั่นทอนสภาพความมั่นคงทางเศรษฐกิจจนกระทั่งจำเป็นที่จะต้องใช้พระราชกำหนดเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาแต่อย่างใดไม่ เมื่อข้อเท็จจริงอันเป็นเงื่อนไขแห่งการใช้อำนาจในการตราพระราชกำหนด กล่าวคือ สภาพวิกฤติในทางเศรษฐกิจหรือแม้แต่แนวโน้มที่จะทำให้เศรษฐกิจเกิดภาวะวิกฤติขึ้นยังไม่ปรากฏ การที่คณะรัฐมนตรีดำเนินการตราพระราชกำหนดทั้งสองฉบับขึ้นจึงเป็นการบิดเบือนการใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง แม้ในทางกลับกันหากไม่มีพระราชกำหนดทั้งสองฉบับดังกล่าวออกมาก็จะไม่มีผลกระทบต่อความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ ถึงขนาดที่จะทำให้ประเทศสูญสลายในด้านเศรษฐกิจได้ ประการสำคัญโดยลักษณะของภาษีสรรพสามิตเองก็เป็นภาษีซึ่งจัดเก็บเพื่อจูงใจให้ประชาชนบริโภคสินค้าและบริการนั้นน้อยลง ดังนั้น การตราพระราชกำหนดที่เกี่ยวข้องกับภาษีเพื่อจัดเก็บรายได้เพิ่มขึ้นจึงจะต้องเป็นการตราพระราชกำหนดในกรณีที่ประเทศมีวิกฤติด้านรายได้ถึงขั้นร้ายแรง เช่น มีรายได้รั่วไหลไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายของประเทศ ซึ่งในปัจจุบันประเทศมิได้มีปัญหาร้ายแรงด้านรายได้แต่ประการใด และคณะรัฐมนตรีเองก็ย้ำถึงความมั่นคงด้านการคลังของประเทศมาโดยตลอด แม้แต่กระทั่งการจัด	การตราพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฯ ทั้ง 2 ฉบับ ไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง

เก็บภาษีก็สามารถจัดเก็บได้เกินกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ และคณะรัฐมนตรีแถลงอยู่เสมอว่าสถานะการณ์ทางเศรษฐกิจดีขึ้นเรื่อย ๆ จนนายกรัฐมนตรีมั่นใจว่าคนไทยทุกคนจะต้องมีที่อยู่อาศัยและคนยากจนกำลังจะหมดไป

การตรากฎหมายของรัฐสภาจะกระทำในลักษณะร่างพระราชบัญญัติ ซึ่งเสนอโดยคณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และจะต้องผ่านการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในแต่ละสภาจะทำเป็น 3 วาระ และการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของทั้งสองสภาสามารถแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติที่คณะรัฐมนตรีเสนอได้ เมื่อร่างพระราชบัญญัติผ่านการพิจารณาของรัฐสภาแล้ว ก็จะนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายพระมหากษัตริย์เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยประกาศใช้เป็นกฎหมายต่อไป แม้กระบวนการตราพระราชบัญญัติของรัฐสภาจะใช้เวลาค่อนข้างมากแต่ก็เป็นกระบวนการพิจารณากฎหมายโดยมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนซึ่งเป็นผู้แทนของประชาชนเป็นผู้พิจารณา จึงเป็นการถ่วงดุลย์การใช้อำนาจบริหารของคณะรัฐมนตรี ซึ่งต่างกับการ ตราพระราชกำหนดที่คณะรัฐมนตรีถวายคำแนะนำเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ประกาศใช้เป็นกฎหมายก่อน จึงมาขอความเห็นชอบจากรัฐสภาภายหลัง และ รัฐสภาโดยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาไม่สามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อความใน พระราชกำหนดได้ ดังนั้น การตราพระราชกำหนดจึงเป็นการตรากฎหมายที่ทำได้เฉพาะเมื่อมีความจำเป็นและรีบด่วนที่ต้องมีการประกาศใช้กฎหมายโดยฝ่ายบริหารไปก่อน แล้วจึงขอให้รัฐสภาให้ความเห็นชอบในภายหลัง การตราพระราชกำหนดรัฐธรรมนูญจึงบัญญัติเงื่อนไขไว้เป็นพิเศษ กล่าวคือ การตราพระราชกำหนดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 จะกระทำได้เฉพาะเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่า เป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้ เพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะเท่านั้น แต่เมื่อพิจารณาถึงสภาวะทางเศรษฐกิจของ

	ประเทศ ในปี 2545 และการคาดการณ์ในปี 2546 ตามรายงานของธนาคารแห่งประเทศไทย และสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลังแล้ว สรุปได้ว่า ในปี 2545 เศรษฐกิจของประเทศไทยได้เข้าสู่วัฏจักรของการฟื้นตัว มีความเข้มแข็งมากขึ้น เศรษฐกิจในปี 2546 มีการขยายตัวโดยการบริโภคภาคเอกชนและการลงทุนภาคเอกชนปรับตัวดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดัชนีความเชื่อมั่นของผู้บริโภคและภาคธุรกิจปรับตัวดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง การขยายตัวของสินเชื่อเพิ่มขึ้นและอัตราดอกเบี้ยยังทรงตัวในระดับต่ำ รายได้ของประชาชนในระดับรากฐานมีแนวโน้มดีขึ้นตามราคาสินค้าเกษตรที่ปรับตัวดีขึ้น และการกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐในระดับฐานราก สถานการณ์ด้านการจ้างงานดีขึ้น โดยจำนวนคนว่างงานลดลงจาก 1.1 ล้านคน หรือร้อยละ 3.2 ในปี 2544 มาอยู่ที่ 0.99 ล้านคน หรือร้อยละ 2.9 ในปี 2545 ปริมาณสินค้าส่งออกและบริการยังคงขยายตัวในระดับสูงโดยคาดว่าปริมาณการส่งออกสินค้าและบริการในปี 2546 จะขยายตัวในอัตราร้อยละ 9.4 เสถียรภาพภายนอกประเทศและภายในประเทศอยู่ในระดับที่มั่นคง ประกอบกับความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่เสนอต่อรัฐบาลในกรณีจะมีการตราพระราชกำหนดทั้งสองฉบับนี้ว่า "การออกพระราชกำหนดภาษีสรรพสามิตกิจการโทรคมนาคมยังไม่ใช่ความจำเป็นเร่งด่วน และลักษณะดังกล่าวสามารถดำเนินการยขในรูปของการเสนอร่างพระราชบัญญัติตามวิธีการปกติได้ ประกอบกับกิจการโทรคมนาคมเป็นสาธารณูปโภคสำคัญที่มีผลกระทบต่อประชาชนโดยส่วนรวมของประเทศ ดังนั้น การออกเป็นพระราชบัญญัติจะทำให้รัฐสภามีส่วนร่วมพิจารณาเรื่องนี้โดยรอบคอบและควรเปิดโอกาสให้มีการทำประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในวงกว้างด้วย" ดังนั้น เศรษฐกิจของประเทศในปัจจุบันมิได้อยู่ในภาวะวิกฤติจนจำต้องออกกฎหมายโดยการตราเป็นพระราชกำหนดแทนการตราเป็นพระราชบัญญัติแต่อย่างใด ด้วยเหตุผลดังกล่าว เห็นว่า การตราพระราชกำหนดทั้งสองฉบับ มิได้ตราขึ้นเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง	

	จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 พ.ศ. 2546 ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขของบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง	
13. นางเสาวนีย์ อัศวโรจน์	เห็นว่า สภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยในขณะตราพระราชกำหนดทั้งสองฉบับนั้นประเทศไทยไม่ได้ประสบภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจแต่อย่างใด แต่อยู่ในสภาพที่เศรษฐกิจฟื้นตัวแล้ว และมีความมั่นคงพอสมควร จึงไม่มีปัญหาหรือเงื่อนไขในการที่ต้องตราพระราชกำหนดเพื่อรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากสามารถดำเนินการตรากฎหมายในรูปพระราชบัญญัติตามปกติได้ การอ้างว่ามีความจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดเพื่อวางระบบการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตเพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่ระบบเศรษฐกิจของประเทศในด้านการจัดเก็บรายได้เข้ารัฐและสร้างความเชื่อมั่นแก่นักลงทุนต่างประเทศ หากรอการตราพระราชบัญญัติตามกระบวนการในรัฐสภาปกติจะต้องใช้ระยะเวลาประมาณมากกว่า 4 เดือน ซึ่งเป็นช่วงคาบเกี่ยวกับการปิดสมัยประชุมรัฐสภา อันจะทำให้การตรากฎหมายทั้งสองฉบับต้องล่าช้าออกไปและจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศนั้น เนื่องจากในขณะที่ตราพระราชกำหนดเศรษฐกิจของประเทศมีความมั่นคงและไม่มีภาวะวิกฤติจนไม่อาจรอระยะเวลาให้มีการตรากฎหมายในรูปแบบปกติได้ แม้ต้องมีการรอเพื่อตรากฎหมายในรูปพระราชบัญญัติก็ย่อมมีเหตุผลตามรัฐธรรมนูญและความเหมาะสมมากกว่า และการอ้างว่าเพื่อทำให้เศรษฐกิจมั่นคงขึ้นกว่าเดิม เนื่องจากสภาวะเศรษฐกิจเพิ่งฟื้นตัวและยังมีภาวะที่ไม่แน่นอนก็ไม่ใช่เหตุผลตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่ฝ่ายบริหารจะอ้างเพื่อตราพระราชกำหนดได้ เพราะความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างสมบูรณ์ไม่เปลี่ยนแปลงนั้นเป็นเรื่องที่ไม่มีอยู่ในความเป็นจริงของประเทศใด ๆ เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจของแต่ละประเทศนั้นมีความผันแปรเปลี่ยนแปลงไปได้ จากไม่มั่นคง เป็นมั่นคงเพิ่มขึ้น	การตราพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฯ ทั้ง 2 ฉบับ ไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง

จนถึงมั่นคงมาก และอาจแปรเปลี่ยนไปเป็นมั่นคงน้อย จนถึงไม่มั่นคงก็ได้

นอกจากนั้น แม้แต่ในกรณีที่ประเทศยังมีปัญหาสภาวะทางเศรษฐกิจนั้นรัฐบาลเองก็เคยดำเนินการตรากฎหมายในรูปแบบพระราชบัญญัติไม่ใช่พระราชกำหนด ดังกรณีพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2544 ซึ่งเกิดขึ้นในขณะที่สภาวะเศรษฐกิจยังไม่ฟื้นตัวอย่างเต็มที่โดยให้เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติ ว่า "เนื่องจากสภาวะทางเศรษฐกิจของประเทศได้เปลี่ยนแปลงไปโดยได้รับผลกระทบจากวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจทำให้การจัดเก็บภาษีอากรของรัฐต่ำกว่าเป้าหมาย ภาระหนี้สาธารณะเพิ่มขึ้นส่งผลกระทบต่อฐานะการคลังของรัฐบาล สมควรปรับปรุงการให้สิทธิและประโยชน์ด้านภาษีอากรแก่ผู้ได้รับการส่งเสริมการลงทุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความคุ้มค่าในการให้สิทธิและประโยชน์ด้านภาษีอากรของรัฐและเพื่อให้คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนมีความคล่องตัวและยืดหยุ่นมากขึ้นในการให้สิทธิและประโยชน์ด้านภาษีอากรของรัฐตามความเหมาะสมของสภาวะทางเศรษฐกิจและสอดคล้องกับสภาวะด้านการคลังของรัฐ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้"

เมื่อเปรียบเทียบจำนวนเงินที่จะได้จากการลงทุนจากต่างประเทศแล้ว อาจจะได้มากกว่ารายได้จากการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต เพราะภาษีสรรพสามิตที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมเป็นภาษีทางอ้อม (Indirect Tax) ซึ่งสามารถเรียกเก็บได้ตามปกติจากภาษีท้องถิ่นหรือการประกอบธุรกิจเฉพาะ และภาษีสรรพสามิตซึ่งเป็นภาษีทางอ้อมนี้มิใช่เป็นภาษีหลักที่เป็นรายได้ของรัฐโดยเฉพาะเมื่อพิจารณาจากสัดส่วนตัวเลขจำนวนเงินภาษีที่คาดว่าจะได้รับจากการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตส่วนนี้อาจไม่ช่วยเรื่องความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศได้มากนัก นอกจากนั้น ผู้แทนกรมสรรพสามิตเองก็ยอมรับว่าจะไม่มีความเปลี่ยนแปลงมากนักโดยเฉพาะในเรื่องการเปลี่ยนจากการให้สัมปทานกิจการโทรคมนาคมไปเป็นภาษีสรรพสามิต รัฐก็ยังมีรายได้เท่าเดิมเพียงแต่อาจจะได้รายได้บางอย่างมาก่อนหรือแน่นอนมากขึ้น ดังนั้น เมื่อเปรียบเทียบกับเรื่องการลงทุนน่าจะมี

ความจำเป็นเร่งด่วนมากกว่าเพราะหากไม่แก้ไขกฎหมาย นักลงทุนอาจหันไปลงทุนในประเทศอื่น ก็จะไม่มีเงินไหลเข้าประเทศหรือมีเงินทุนไหลออกนอกประเทศ ยิ่งไปกว่านั้น ยังมีผลกระทบอื่น ๆ อีก เช่น ผลกระทบในทางลบต่อการจ้างงาน ผลิตภัณฑ์ภายในประเทศ การบริโภค โดยสรุป จะมีผลกระทบในทางลบต่อความเจริญเติบโตในทางเศรษฐกิจของประเทศได้ หากไม่มีการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวกับการลงทุน แต่ถ้าไม่มีการแก้ไขกฎหมายในเรื่องภาษีสรรพสามิตก็ไม่มีเงินไหลออกหรือไม่ได้เสียโอกาสอย่างมากมายที่จะได้รับเงินจำนวนมหาศาล ดังกรณีการไม่ตราพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2544 แต่การแก้ปัญหาในเรื่องการลงทุนดังกล่าวก็ยังมีการตราเป็นพระราชบัญญัติแทนที่จะตราเป็นพระราชกำหนด

นอกจากนั้น หากพิจารณาถึงเรื่องอื่น ๆ และความเหมาะสมในการตราพระราชกำหนดสองฉบับนี้ค่อนข้างมีปัญหามาก เช่น เรื่องดังต่อไปนี้

ในอดีตได้มีการตราพระราชกำหนดบางฉบับเพราะมีความจำเป็นเร่งด่วน เนื่องจากเกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตสินค้าที่อาจจะมีการกักตุนได้ง่าย หากไม่มีการตรากฎหมายเพื่อบังคับใช้โดยเร่งด่วน ย่อมมีปัญหา แต่กรณีนี้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสินค้าที่จะมีการกักตุน จึงเห็นได้ชัดว่าไม่มีความฉุกเฉินที่จะต้องตรากฎหมายหากพิจารณาจากสภาพของกิจการที่จะเรียกเก็บภาษี แต่สามารถรอการตรากฎหมายโดยอาศัยกระบวนการตามปกติ คือ การตราในรูปของพระราชบัญญัติได้

กิจการหลายอย่างที่บัญญัติไว้ในพระราชกำหนดเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและอาจมีผลกระทบต่อประชาชนโดยส่วนรวมของประเทศ เช่น ในเรื่องกิจการเสี่ยงโชค ประเภทสลากออนไลน์หรือล็อตโต้นั้นมีปัญหาว่า เป็นเรื่องที่ควรจัดให้มีหรือไม่ และหากมีจะจัดเก็บภาษีในอัตราเท่าไร และกิจการสนามกอล์ฟนั้นก็มีปัญหาหรือข้อถกเถียงได้เช่นกันว่า ควรมีการจัดเก็บภาษีหรือไม่ เนื่องจากมีความเห็นของประชาชนส่วนหนึ่งเห็นว่า เป็นเรื่องของกีฬาที่รัฐควรส่งเสริม

นอกจากนั้น ในกิจการโทรคมนาคมซึ่งเป็นเรื่องที่มีการถกเถียงกันอย่างกว้างขวางนั้นเป็นกิจการที่สำคัญที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชนโดยส่วนรวมของประเทศเพราะเป็นเรื่องบริการที่จำเป็นและมีปัญหาต่าง ๆ เช่น เป็นเรื่องที่ควรได้รับการพิจารณาว่า เป็นกรณีของมาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันซึ่งได้บัญญัติวิธีจัดการไว้โดยเฉพาะหรือไม่ การตราพระราชกำหนดให้เก็บภาษีสรรพสามิตในกิจการดังกล่าวจะเป็นการแปรสัญญาสัมปทานหรือไม่ เนื่องจากอาจมีผลกระทบถึงประชาชนเพราะผู้บริโภคอาจต้องรับภาระเพิ่มขึ้น แม้รัฐบาลจะอ้างว่าผลของพระราชกำหนดมิได้มีเหตุที่ทำให้บริษัทคู่สัญญาสัมปทานต้องชำระเงินให้แก่รัฐน้อยลงหรือมีภาระเพิ่มขึ้นและมิได้มีผลกระทบถึงประชาชนผู้บริโภค รายได้ของรัฐยังคงเท่าเดิม ซึ่งถ้าเป็นเช่นนั้นจริงก็ไม่มีความจำเป็นในการตรากฎหมายในเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ในรูปพระราชกำหนด แต่ควรตราเป็นพระราชบัญญัติซึ่งจะทำให้ได้รับการพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบ จากรัฐสภาซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชน

ยิ่งไปกว่านั้น การที่พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรีสามารถเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีโดยเพิ่มหรือลดอัตราภาษีสรรพสามิตได้ตามลำพังย่อมไม่เป็นการสมควร เพราะเป็นการให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมากเกินไปทั้งที่จะมีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของประชาชนได้ และความสามารถในการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีนั้นสมควรจะเป็นอำนาจของรัฐสภาโดยการตราพระราชบัญญัติซึ่งจะได้รับการพิจารณาอย่างรอบคอบจากผู้แทนของปวงชนมากกว่า

พิเคราะห์จากเหตุผลต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว ผู้ทำคำวินิจฉัยจึงเห็นว่า ไม่มีความจำเป็นและไม่มีเหตุผลตามกฎหมายที่จะตราพระราชกำหนดทั้งสองฉบับดังกล่าวได้ เนื่องจาก ยังไม่มีเหตุในเรื่องความจำเป็นเร่งด่วนเพื่อรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจและการแก้ปัญหาในเรื่องดังกล่าวสามารถดำเนินการในรูปของการเสนอเป็นพระราชบัญญัติตามวิธีการปกติได้ ฝ่ายบริหารควร

	ดำเนินการตรากฎหมายในรูปพระราชบัญญัติเพื่อให้มีการพิจารณาโดยรัฐสภาซึ่งเป็นผู้แทนของปวงชนอย่างละเอียดรอบคอบ การดำเนินการเพื่อตราพระราชกำหนดสองฉบับนี้เพราะเหตุที่มีการคาดการณ์ว่าเศรษฐกิจของประเทศยังอยู่ในภาวะที่ไม่แน่นอนและการตราพระราชกำหนดจะทำให้มีการเก็บภาษีได้มากขึ้นอันจะทำให้เศรษฐกิจของประเทศมีความมั่นคงมากขึ้นจึงเป็นการใช้อำนาจโดยตีความแบบขยายความจนเกินขอบเขต ซึ่งจะทำให้อำนาจของฝ่ายบริหารในการตรากฎหมายกลายเป็นหลัก ทั้งที่อำนาจดังกล่าวของฝ่ายบริหารต้องเป็นข้อยกเว้นจากหลักที่ฝ่ายนิติบัญญัติเป็นผู้มีอำนาจในการตรากฎหมาย การดำเนินการดังกล่าวย่อมทำให้อำนาจของฝ่ายบริหารก้าวล่วงไปในอำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติซึ่งเป็นการขัดต่อบทบัญญัติและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ จึงวินิจฉัยว่า การตราพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 พ.ศ. 2546 ไม่เป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา 218 วรรคหนึ่งของรัฐธรรมนูญ	
14. นายอมร รักษาสัตย์	จากการพิจารณาประเด็นทั่วไปในเบื้องต้นและประเด็นหลักในขั้นสุดท้ายโดยละเอียดแล้ว เห็นว่า 1) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขของบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง ในข้อที่ว่าไม่ได้มีผลต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศจนกระทั่งจะต้องตราเป็นพระราชกำหนดแต่อย่างใด 2) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 พ.ศ. 2546 ก็ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขของบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง ในข้อที่ว่าไม่ได้มีผลต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศจนถึงขั้นจะต้องตราเป็นพระราชกำหนดแต่ประการใด อนึ่ง ในการพิจารณาตัวพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 พ.ศ.	การตราพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฯ ทั้ง 2 ฉบับ ไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218

	2546 ที่แก้ไขเพิ่มเติม กลับพบว่า กฎหมายสรรพสามิตนี้น่าจะต้องปรับปรุงแก้ไขใหม่ให้สอดคล้องกับหลักการคลังสาธารณะและหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันหลายประการ จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดสองฉบับนี้ไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง จึงไม่มีผลบังคับมาแต่ต้นตามมาตรา 219 วรรคสาม	วรรคหนึ่ง
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	พิจารณาแล้ว เห็นว่า เมื่อปี 2540 ประเทศไทยได้ประสบปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง รัฐต้องกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ให้เศรษฐกิจกลับเข้าสู่ภาวะปกติ และเกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การตราพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2546 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 พ.ศ. 2546 ก็เพื่อเป็นเครื่องมือในการจัดเก็บภาษีหารายได้เข้ารัฐ อันจะมีผลถึงความมั่งคั่งมั่นคงทางเศรษฐกิจ เป็นการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจประการหนึ่ง กฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่อาจตอบสนองการบริหารด้านการคลังของรัฐในส่วนรายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ที่จะมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจได้จะต้องมีกฎเกณฑ์ที่แน่นอนทันสมัย และมีประสิทธิภาพ ข้อที่ว่าเศรษฐกิจของประเทศมีความมั่นคง ด้านการเงิน การคลัง รัฐบาลสามารถดำเนินการจัดงบประมาณเพื่อเข้าสู่สภาวะสมดุลได้ระหว่างปี 2545 ถึงปี 2552 ไม่มีความจำเป็นรีบด่วนที่ต้องตราพระราชกำหนด ข้อนี้ได้ความจากคำชี้แจงของคณะรัฐมนตรีว่า รัฐบาลประสบปัญหาเกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้ ควรจัดเก็บให้ได้มากกว่าที่ผ่านมา เมื่อได้ตราพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตฯ และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิตฯ ได้มีการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตตามประเภทและรายการที่ระบุไว้ในพระราชกำหนด สามารถจัดเก็บภาษีได้มากอย่างเห็นได้ชัด หากไม่ดำเนินการตราพระราชกำหนดจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของระบบเศรษฐกิจของประเภทอย่างรุนแรง เพราะรัฐจะ	การตราพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฯ ทั้ง 2 ฉบับ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง

	สูญเสียรายได้จากภาษีสรรพสามิตจำนวนมหาศาล และอีกประการหนึ่งก็เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้เสียภาษีด้วย คำแถลงของนักวิชาการฟังได้ว่า เศรษฐกิจของประเทศยังไม่มีความมั่นคง รัฐบาลก่อนและรัฐบาลปัจจุบันได้พยายามแก้ไขปัญหาตลอดมาเศรษฐกิจค่อย ๆ ดีขึ้น แต่ก็ยังไม่เป็นปกติ ตามกรอบแบบยุทธศาสตร์ การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนของรัฐบาลปัจจุบัน ปรากฏว่าเศรษฐกิจไทยยังอยู่ในช่วงของการขยายตัวในอัตราที่ชะลอลงต่อเนื่องจากปลายปี 2543 ภาวะการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลกส่งผลถึงเศรษฐกิจไทยด้วย ถึงแม้ประเทศจะผ่านพ้นจากปัญหาระยะสั้นได้ พื้นฐานเศรษฐกิจภายในประเทศยังคงอ่อนแอและยังเป็นปัญหาระยะยาว หากพิจารณาสภาวะเศรษฐกิจของประเทศโดยทั่วไปแล้วก็พอจะเห็นได้นับแต่ประเทศประสบภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง รัฐบาลทุกรัฐบาลได้พยายามแก้ไขปัญหา เศรษฐกิจก็ค่อย ๆ ฟื้นตัวและปรับตัวดีขึ้น แต่ยังไม่ถึงขนาดมีความมั่นคงและมีความมั่นใจได้ รัฐบาลจึงมีความจำเป็นต้องหามาตรการที่จะทำให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ถือว่าเป็นความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากเป็นการทำให้รัฐบาลมีรายได้มากขึ้นและเร็วขึ้น นำไปสู่การพัฒนาทางเศรษฐกิจ ไม่เพียงแค่ต้องการเสริมรายได้ให้มากขึ้น เพื่อทำให้ฐานะของเศรษฐกิจค่อนข้างจะมั่นคงให้มั่นคงมากขึ้น "ไม่ถือเป็นเพียงเรื่องของนโยบายและมาตรการทางเศรษฐกิจของรัฐบาลตามปกติ ซึ่งสามารถดำเนินการโดยอาศัยกระบวนการนิติบัญญัติตามปกติได้" เป็นกรณีเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ คณะรัฐมนตรีอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 ตราพระราชกำหนดได้ จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 พ.ศ. 2546 เป็นไปตามเงื่อนไขของบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 แล้ว	

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 14/2546 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 14 คน (คะแนนเสียง 8 : 6)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล				
ตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 14 คน	**ประเด็นหลัก** พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฯ ทั้ง 2 ฉบับ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง หรือไม่		**คำวินิจฉัย** พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฯ ทั้ง 2 ฉบับ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 218 วรรคหนึ่ง	
	เป็นไปตาม รธน.	ไม่เป็นไปตาม รธน.	เป็นไปตาม รธน. (ชอบด้วย รธน.)	ไม่เป็นไปตาม รธน. (ไม่ชอบด้วย รธน.)
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	✓		✓	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร		✓		✓
3. นายจุมพล ณ สงขลา☆	-	-	-	-
4. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	✓		✓	
5. นายผัน จันทรปาน	✓		✓	
6. นายมงคล สระฎัน		✓		✓
7. นายมานิต วิทยาเต็ม	✓		✓	
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	✓		✓	
9. นายสุจิต บุญบงการ		✓		✓
10. นายสุธี สุทธิสมบูรณ์	✓		✓	
11. พล.ต.อ. สุวรรณ สุวรรณเวโช	✓		✓	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์		✓		✓
13. นางเสาวนีย์ อัศวโรจน์		✓		✓
14. นายอมร รักษาสัตย์		✓		✓
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	✓		✓	
รวม	8	6	8	6

☆ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย

15. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 15/2546

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 15/2546 (วันที่ 6 พฤษภาคม 2546) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง

(พิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ยื่นคำร้อง ลงวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2546 ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคแก้ปัญหาชาติ ไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง ตั้งแต่วันที่ 19 สิงหาคม 2545 ซึ่งครบกำหนด 180 วัน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 ในวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2546 และเมื่อวันที่ 11 กันยายน 2545 พรรคแก้ปัญหาชาติได้แจ้งการรับสมาชิกพรรค จำนวน 104 คน โดยจัดส่งทะเบียนสมาชิกพรรค (แบบ ท.พ. 4) ให้นายทะเบียนพรรคการเมือง ต่อมาพรรคแก้ปัญหาชาติแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ว่า นายประพิณ สังขพงษ์ ลาออกจากหัวหน้าพรรค ตั้งแต่วันที่ 9 ธันวาคม 2545 และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวแล้ว และเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2546 พรรคแก้ปัญหาชาติได้แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ 1 และอยู่ระหว่างการพิจารณาของนายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2546 พรรคแก้ปัญหาชาติได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ในคราวประชุมใหญ่สามัญประจำปี ครั้งที่ 2/2546 เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2546 พรรค

		แก้ปัญหาชาติได้มีมติให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ เนื่องจากมีปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการหาสมาชิกและการจัดตั้งสาขาพรรค ซึ่งระยะเวลา 180 วันไม่เพียงพอ จึงเป็นเหตุให้ต้องยุบพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (1) ประกอบกับวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2546 เป็นวันครบกำหนด 180 วัน ที่พรรคแก้ปัญหาชาติต้องหาสมาชิกและจัดตั้งสาขาพรรค ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 แต่พรรคแก้ปัญหาชาติไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ 5,000 คนขึ้นไป และมีสาขาพรรคไม่ครบตามที่กฎหมายกำหนด จึงเป็นเหตุให้ต้องยุบพรรค ตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ด้วย นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาแล้ว เห็นว่า พรรคแก้ปัญหาชาติมีเหตุต้องเลิกพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (1) เนื่องจากมีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง และมีสมาชิกพรรคและสาขาพรรคไม่ครบตามที่กฎหมายกำหนด จึงเป็นเหตุให้ต้องยุบพรรคตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) อีกด้วย นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง
	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	พิจารณาแล้ว กรณีตามคำร้องนายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ เนื่องจากพรรคแก้ปัญหาชาติมีเหตุต้องยุบพรรค ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (1) และ (5) นั้น มาตรา 65 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า "พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้ (1) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง..... (5) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 25 มาตรา 26 มาตรา 29 มาตรา 35 หรือมาตรา 62" และวรรคสอง บัญญัติว่า "เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่า

		พรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (1) (2) (3) หรือ (5) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาล รัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น" ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า เมื่อการประชุมใหญ่สามัญประจำปีของพรรคแก้ปัญหาชาติ ครั้งที่ 2/2546 เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2546 มีมติให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ เป็นไปตามข้อบังคับพรรคแก้ปัญหาชาติฯ ข้อ 105 กรณีมีเหตุที่จะยุบพรรคแก้ปัญหาชาติได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (1) ประกอบกับพรรคแก้ปัญหาชาติไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ 5,000 คนขึ้นไป และไม่ดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคให้ครบตามที่กฎหมายกำหนด จึงเป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 บัญญัติไว้ กรณีมีเหตุที่จะยุบพรรคแก้ปัญหาชาติได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) อีกด้วย
	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 มาตรา 65 วรรคหนึ่งและวรรคสอง
2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่
3. คำวินิจฉัย	อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ	

4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยโดยมติ 14 คน โดยมีมติเป็นเอกฉันท์ สั่งให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ (คะแนนเสียง 14 : 0) 2) เริ่มวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2546 แล้วเสร็จ วันที่ 6 พฤษภาคม 2546 รวม 2 เดือน 15 วัน 3) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 121 ตอนที่ 14 ก วันที่ 27 มกราคม 2547 ซึ่งเท่ากับ 8 เดือน 21 วัน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 6 พฤษภาคม 2546)

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 15/2546 (วันที่ 6 พฤษภาคม 2546) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 14 คน เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คือ **กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่**

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	**พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 บัญญัติไว้ว่า** **"<u>มาตรา 29</u> ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองพรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาค ตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา"** **"<u>มาตรา 65</u> พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้** **(1) .....** **(5) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 25 มาตรา 26 มาตรา 29 มาตรา 35 หรือมาตรา 62"** **เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (1) (2) (3) หรือ (5) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น"** พิจารณาแล้ว เห็นว่า เมื่อครบกำหนด 180 วัน พรรคแก้ปัญหาชาติไม่สามารถหาสมาชิก และจัดตั้งสาขาพรรคได้ตามที่	ให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ

	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 กำหนดไว้ อันเป็นเหตุให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติได้ ตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) และที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปีของพรรคแก้ปัญหาชาติได้มีมติให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ เป็นไปตามข้อบังคับพรรคฯ ข้อ 105 อันเป็นเหตุให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติได้ตาม มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (1) ประกอบกับรองหัวหน้าพรรคแก้ปัญหาชาติรักษาการแทนหัวหน้าพรรคไม่คัดค้านคำร้องของนายทะเบียนที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ และขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ จึงวินิจฉัยให้สั่งยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	พิเคราะห์แล้ว ข้อเท็จจริงรับฟังได้ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง และรองหัวหน้าพรรครักษาการแทนหัวหน้าพรรคแก้ปัญหาชาติ ชี้แจงว่า พรรคได้ประสบปัญหาเมื่อหัวหน้าพรรคมีปัญหาสุขภาพจำเป็นต้องลาออกเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2545 พรรคไม่สามารถหาคนที่มีความเหมาะสมเท่ากับหัวหน้ามาดำรงตำแหน่งแทนได้ คณะกรรมการจึงมีมติให้มีการจัดประชุมใหญ่ มติที่ประชุมใหญ่ให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ และขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ ข้อเท็จจริงได้ความดังกล่าว กรณีจึงมีเหตุให้ต้องยุบพรรคแก้ปัญหาชาติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 ประกอบด้วย มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (1) และ (5) จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	ให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ
3. นายจุมพล ณ สงขลา	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-

4. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า เมื่อการประชุมใหญ่สามัญประจำปี ของพรรคแก้ปัญหาชาติ ครั้งที่ 2/2546 เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2546 มีมติให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ เป็นไปตามข้อบังคับพรรคแก้ปัญหาชาติฯ ข้อ 105 กรณีมีเหตุที่จะยุบพรรคแก้ปัญหาชาติได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (1) ประกอบกับพรรคแก้ปัญหาชาติไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป และไม่ดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคให้ครบตามที่กฎหมายกำหนด จึงเป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 บัญญัติไว้ กรณีมีเหตุที่จะยุบพรรคแก้ปัญหาชาติได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) อีกด้วย จึงอาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ	ให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ
5. นายผัน จันทรปาน	พิจารณาแล้ว เห็นว่า พรรคแก้ปัญหาชาติเกิดปัญหา กล่าวคือ เมื่อครบกำหนด 180 วัน พรรคแก้ปัญหาชาติไม่สามารถหาสมาชิกและจัดตั้งสาขาพรรคได้ตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 กำหนดไว้และที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปีของพรรคแก้ปัญหาชาติได้มีมติให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติประกอบกับรองหัวหน้าพรรคแก้ปัญหาชาติรักษาการแทนหัวหน้าพรรคไม่คัดค้านคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ และขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคได้ตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (1) และ (5) จึงอาศัยอำนาจตามมาตรา 65 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติตามคำร้อง	ให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ

6. นายมงคล สระฏัน	เห็นว่า เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2546 ซึ่งเป็นวันที่ครบหนึ่งร้อยแปดสิบวันตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 พรรคแก้ปัญหาชาติได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า พรรคแก้ปัญหาชาติมีสมาชิกและสาขาไม่ครบตามกฎหมายกำหนด และรองหัวหน้าพรรคซึ่งรักษาการแทนหัวหน้าพรรคแก้ปัญหาชาติไม่ได้ปฏิเสธข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า พรรคแก้ปัญหาชาติไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกพรรคตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป และไม่สามารถตั้งสาขาพรรคอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขารวม 4 สาขา ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคแก้ปัญหาชาติ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง จึงมีเหตุตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (1) (5) เกิดขึ้นกับพรรคแก้ปัญหาชาติตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่จะสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้ จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ	ให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ
7. นายมานิต วิทยาเต็ม	พิจารณาแล้ว ข้อเท็จจริงฟังเป็นที่ยุติว่าพรรคแก้ปัญหาชาติไม่สามารถหาสมาชิกและจัดตั้งสาขาพรรคได้ครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนดภายในเวลา 180 วันนับแต่วันได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง เป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองได้ตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) และที่ประชุมใหญ่สามัญของพรรคแก้ปัญหาชาติยังได้มีมติให้ยุบเลิกพรรค อันเป็นเหตุที่ต้องเลิกพรรคตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (1) อีกสถานหนึ่งด้วย ดังนั้น จึงวินิจฉัยให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติตามที่นายทะเบียนพรรคการเมืองร้องขอ	ให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ

8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	พิจารณาแล้ว เห็นว่า พรรคแก้ปัญหาชาติไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป และไม่สามารถจัดตั้งสาขาพรรคให้ครบถ้วนได้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรค ซึ่งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 ได้บัญญัติไว้ และตามคำร้องปรากฏว่า พรรคแก้ปัญหาชาติได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2545 ว่า หัวหน้าพรรคลาออก เป็นเหตุให้คณะกรรมการบริหารพรรคพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ ตามข้อบังคับพรรคแก้ปัญหาชาติ พ.ศ. 2545 ข้อ 24 (7) ซึ่งนายทะเบียนได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงแล้ว และได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2546 ซึ่งเป็นวันครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 29 ว่า ในคราวประชุมใหญ่สามัญประจำปีของพรรคแก้ปัญหาชาติ ครั้งที่ 2 / 2546 เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2546 ได้มีมติให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ เนื่องจากมีปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการหาสมาชิกและการจัดตั้งสาขาพรรค ซึ่งระยะเวลา 180 วันไม่เพียงพอ ดังนี้ จึงมีเหตุให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (1) และเมื่อครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน พรรคแก้ปัญหาชาติไม่สามารถหาสมาชิกพรรคและจัดตั้งสาขาพรรคได้ตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 29 กำหนดไว้ จึงเป็นอีกเหตุหนึ่งที่ให้ยุบพรรคได้ตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) แห่งพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าว อาศัยอำนาจตามมาตรา 65 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 จึงให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ	ให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ
9. นายสุจิต บุญบงการ	พิจารณาแล้ว เห็นว่า พรรคแก้ปัญหาชาติ จะต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่	ให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ

	นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรค แต่เมื่อครบระยะเวลาดังกล่าว พรรคแก้ปัญหาชาติได้แจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบว่า เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2546 ที่ประชุมใหญ่ของพรรคแก้ปัญหาชาติ ได้มีมติให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ เนื่องจากมีปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการหาสมาชิกและการจัดตั้งสาขาพรรค ซึ่งระยะเวลา 180 วัน ไม่เพียงพอ จึงเป็นเหตุให้เลิกพรรคได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (1) คือเป็นเหตุให้เลิกพรรคตามข้อบังคับพรรคการเมือง ข้อเท็จจริงยังรับฟังต่อไปได้อีกว่า เมื่อครบ 180 วันแล้ว คือเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2546 พรรคแก้ปัญหาชาติมีสมาชิกและสาขาพรรคไม่ครบตามที่กำหนดไว้ใน มาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.2541 จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) นอกจากนั้น รองหัวหน้าพรรครักษาการแทนหัวหน้าพรรคแก้ปัญหาชาติ ได้ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญไม่คัดค้านคำร้องของนายทะเบียนที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ และขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ จึงเห็นควรสั่งให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.2541 มาตรา 65 วรรคสอง เนื่องจากมีเหตุให้เลิกหรือยุบพรรคได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (1) และ (5)	
10. นายสุธี สุทธิสมบูรณ์	เมื่อพิจารณาคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองประกอบหนังสือชี้แจงของพรรคแก้ปัญหาชาติแล้ว เห็นว่า เมื่อพรรคแก้ปัญหาชาติ โดยที่ประชุมใหญ่มีมติให้ยุบพรรคตามข้อบังคับพรรคฯ ประกอบด้วยพรรคไม่สามารถจัดหาสมาชิกและตั้งสาขาพรรคตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในมาตรา 29 กรณีมีเหตุให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติตาม มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (1) และ (5) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ศาลรัฐธรรมนูญชอบที่จะสั่งให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติได้	ให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ

	ตาม มาตรา 65 วรรคสอง จึงวินิจฉัยให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ	
11. พล.ต.อ. สุวรรณ สุวรรณเวโช	พิจารณาแล้ว เห็นว่า เมื่อครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ตามมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ในวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2546 แล้ว พรรคแก้ปัญหาชาติยังไม่สามารถหาสมาชิกได้ครบห้าพันคน และไม่สามารถจัดตั้งสาขาพรรคได้ตามที่กฎหมายกำหนดอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา และที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปีของพรรคแก้ปัญหาชาติมีมติให้ยุบพรรค ประกอบด้วยรองหัวหน้าพรรครักษาการแทนหัวหน้าพรรคแก้ปัญหาชาติไม่คัดค้านคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ กรณีมีเหตุให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ ตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (1) และ (5) อาศัยอำนาจตามมาตรา 65 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ	ให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ภายใน 180 วันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรค พรรคแก้ปัญหาชาติไม่สามารถดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ 5,000 คนได้ และไม่สามารถมีสาขาพรรคอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา และพรรคแก้ปัญหาชาติมีมติโดยที่ประชุมใหญ่ให้ยุบพรรค เมื่อพรรคแก้ปัญหาชาติไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง มาตรา 29 และที่ประชุมใหญ่ของพรรคมีมติให้ยุบพรรค จึงมีเหตุให้ต้องเลิกหรือยุบพรรคแก้ปัญหาชาติตามมาตรา 65 (1) และ (5) จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	ให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ

13. นางเสาวนีย์ อัศวโรจน์	พิจารณาคำร้อง เอกสารประกอบคำร้อง และหนังสือชี้แจงของพรรคแก้ปัญหาชาติ แล้วเห็นว่า เมื่อข้อเท็จจริงที่ปรากฏได้ความว่า พรรคแก้ปัญหาชาติจัดให้มีการประชุมใหญ่สามัญประจำปีครั้งที่ 2/2546 เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2546 มีมติให้ยุบพรรคตาม มาตรา 65วรรคหนึ่ง (1) ประกอบกับไม่สามารถดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 29 ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองเมื่อครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันจดแจ้งการจัดตั้งพรรคจริง กล่าวคือ ไม่สามารถดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไปโดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนพรรคการเมืองประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา เนื่องจากพรรคแก้ปัญหาชาติ ได้ทำการจัดตั้งสาขาพรรคเพียง 1 สาขา ใน 1 ภาค ซึ่งไม่ครบตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด ภายในกำหนด 180 วันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคแก้ปัญหาชาติอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจสั่งยุบพรรคแก้ปัญหาชาติได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (1) และ (5) และวรรคสอง ตามคำร้องของนายทะเบียน พรรคการเมือง จึงวินิจฉัยให้มีคำสั่งยุบพรรคแก้ปัญหาชาติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	ให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ
14. นายอมร รักษาสัตย์	เห็นได้ว่า การที่พรรคได้มีการเรียกประชุมใหญ่เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2546 และได้แจ้งให้นายทะเบียนพรรคทราบตั้งแต่วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2546 ซึ่งเป็นวันครบกำหนดที่พรรคจะต้องมีสมาชิก และสาขาพรรคครบตามมาตรา 29 อันเป็นเหตุให้ถูกยุบพรรคได้ โดยนายทะเบียนต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้สั่งยุบพรรคตามมาตรา 65 วรรคสอง นั้น นับว่าทั้งสองฝ่ายได้ดำเนินการไปตามบทบัญญัติและขั้นตอนของกฎหมายครบถ้วน	ให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ

	โดยปราศจากข้อขัดแย้ง จึงสมควรให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติได้ตามคำร้องตามเหตุของมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (1) ได้ตามมาตรา 65 วรรคสอง	
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	พิจารณาแล้ว เห็นว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคแก้ปัญหาชาติ ครบ 180 วัน พรรคแก้ปัญหาชาติไม่สามารถหาสมาชิกและจัดตั้งสาขาพรรคได้ภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ถือว่าพรรคแก้ปัญหาชาติไม่ได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 29 ประกอบกับที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปีของพรรคแก้ปัญหาชาติได้มีมติให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติแล้ว ในชั้นพิจารณารองหัวหน้าพรรคแก้ปัญหาชาติรักษาการแทนหัวหน้าพรรคไม่คัดค้านคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรค และขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ กรณีมีเหตุให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (1) และ (5) ศาลรัฐธรรมนูญชอบที่จะมีคำสั่งให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติได้ตามมาตรา 65 วรรคสอง จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ	ให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 15/2546 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 14 คน (คะแนนเสียง 14 : 0)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล				
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 14 คน	ประเด็นหลัก กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองหรือไม่		คำวินิจฉัย อาศัยอำนาจตามความใน พรบ. ประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคแก้ปัญหาชาติ	
	กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรค	ให้ยกคำร้อง	ให้ยุบพรรค (ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ)	ให้ยกคำร้อง (ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ)
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	✓		✓	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	✓		✓	
3. นายจุมพล ณ สงขลา	-	-	-	-
4. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	✓		✓	
5. นายผัน จันทรปาน	✓		✓	
6. นายมงคล สระฏัน	✓		✓	
7. นายมานิต วิทยาเต็ม	✓		✓	
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	✓		✓	
9. นายสุจิต บุญบงการ	✓		✓	
10. นายสุธี สุทธิสมบูรณ์	✓		✓	
11. พล.ต.อ. สุวรรณ สุวรรณเวโช	✓		✓	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	✓		✓	
13. นางเสาวนีย์ อัศวโรจน์	✓		✓	
14. นายอมร รักษาสัตย์	✓		✓	
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	✓		✓	
รวม	14	0	14	0

☆ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย

16. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 16/2546

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 16/2546 (วันที่ 13 พฤษภาคม 2546) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง ศาลจังหวัดบุรีรัมย์ส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายนิติพงษ์ เถียรทองศรี) ซึ่งเป็นผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 กรณีประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 233

(พิจารณาวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 233 หรือไม่)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	ศาลจังหวัดบุรีรัมย์ส่งคำโต้แย้ง ลงวันที่ 28 พฤษภาคม 2545 ของจำเลยในคดีอาญา (นายนิติพงษ์ เถียรทองศรี) ซึ่งเป็นผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 กรณีประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 233
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	พนักงานอัยการจังหวัดบุรีรัมย์ เป็นโจทก์ ฟ้อง นายนิติพงษ์ เถียรทองศรี เป็นจำเลย ในความผิดฐานมีอาวุธปืนและเครื่องกระสุนไว้ในครอบครอง พาอาวุธปืนติดตัวไปโดยไม่ได้รับอนุญาต และพยายามฆ่าผู้อื่น จำเลยให้การปฏิเสธตลอดข้อกล่าวหาทั้งในชั้นพนักงานสอบสวนและในชั้นศาล จำเลยได้ยื่นบัญชีพยานจำเลย และศาลมีคำสั่งรับไว้ ต่อมาจำเลยยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดบุรีรัมย์ ขอหมายเรียกพยานเอกสารตามบัญชีพยาน ลำดับที่ 2,3,4 ได้แก่ คำให้การในชั้นพนักงานสอบสวนคดีนี้ของนายประดิษฐ์ ดอกพิกุล นางอ่อนศรี แห้วไธสง นายบุญชู จันทร์ใส และตามบัญชีพยานเพิ่มเติม ครั้งที่ 1 ลำดับที่ 1-6 ได้แก่ คำให้การในชั้นพนักงานสอบสวนของนายสุพล บทไธสง นางสมทรง จริงประโคน และนายสมควร สุทธิประภา เอกสารการส่งตรวจหาเขม่าดินปืนที่มือผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวน เอกสารการส่งของกลางมาตรวจพิสูจน์ของพนักงานสอบสวน และเอกสารรายงานการตรวจพิสูจน์ของกลาง วัตถุพยาน และผลการตรวจหาเขม่าดินปืน และของ

		กลางของผู้ชำนาญการในคดีนี้ทุกฉบับ ซึ่งอยู่ในความครอบครองของโจทก์ เพื่อเข้าสู่สำนวนพิจารณา เนื่องจากจำเลยไม่สามารถนำมาด้วยตนเองได้ ศาลจังหวัดบุรีรัมย์มีหมายเรียกพยานเอกสารถึงพนักงานอัยการจังหวัดบุรีรัมย์ โจทก์ ขอให้ส่งพยานเอกสารตามที่จำเลยร้องขอดังกล่าว โจทก์ได้มีหนังสือถึงศาลจังหวัดบุรีรัมย์ อ้างว่าคดีดังกล่าวอยู่ในระหว่างการสืบพยานโจทก์ และเอกสารหลักฐานดังกล่าวเป็นเอกสารหลักฐานในสำนวนการสอบสวน ซึ่งโจทก์มีความจำเป็นต้องใช้ประกอบการสืบพยานของโจทก์ต่อไป จึงยังไม่อาจส่งต่อศาลได้ แต่เมื่อโจทก์สืบพยานเสร็จแล้ว หากศาลเห็นสมควรจะเรียกสำนวนการสอบสวนมาประกอบการวินิจฉัยของศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 โจทก์ก็จะส่งสำนวนการสอบสวน มาเพื่อประกอบการวินิจฉัยของศาล จำเลยได้ยื่นคำร้อง ว่า การที่โจทก์ขัดขืนไม่ส่ง พยานเอกสารให้แก่ศาลตามที่ศาลมีหมายเรียกพยานเอกสารนั้น เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 170 จำเลยอ้างเพื่อเป็นพยานและต้องการใช้ในการซักค้านพยานโจทก์ ข้อกล่าวอ้างของโจทก์ที่ว่า คดีดังกล่าวอยู่ระหว่างการสืบพยานโจทก์ และเอกสารหลักฐานดังกล่าว โจทก์มีความจำเป็นต้องใช้ประกอบการสืบพยานโจทก์ต่อไป นั้น ไม่มีบทบัญญัติกฎหมายใดรองรับ เพื่อใช้ในการปฏิเสธการนำส่งเอกสารต่อศาล โจทก์จึงมีหน้าที่ต้องนำส่งต่อศาล และข้อกล่าวอ้างของโจทก์ที่ว่า เมื่อโจทก์สืบพยานเสร็จแล้ว หากศาลเห็นสมควรจะเรียกสำนวนการสอบสวนมาประกอบการวินิจฉัยของศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 โจทก์ก็พร้อมจะส่งสำนวนการสอบสวนมาเพื่อประกอบการวินิจฉัยของศาลนั้น เป็นข้ออ้าง คนละประเด็นเพราะข้ออ้างดังกล่าว เป็นกรณีที่ศาลเห็นสมควรจะเรียกสำนวนการสอบสวนมาประกอบการวินิจฉัยของศาลเมื่อการสืบพยานโจทก์และพยานจำเลยเสร็จสิ้น หรือกระบวนการพิจารณาเสร็จสิ้นแล้ว แต่กรณีนี้เป็นกรณีที่จำเลยอ้างเป็นพยานและต้องใช้ในการ

		ซักค้านพยานโจทก์ ดังนั้น จึงขอให้ศาลมีคำสั่งให้โจทก์ส่งเอกสารตามหมายเรียกเพื่อประกอบการพิจารณาต่อศาลอีกครั้ง ศาลจังหวัดบุรีรัมย์มีคำสั่งในรายงานกระบวนพิจารณา ว่า ข้ออ้างของโจทก์ที่ไม่ส่งเอกสารหลักฐานที่จะต้องใช้ประกอบการสืบพยานของโจทก์มีเหตุผลอันสมควร ไม่ถือว่าโจทก์มีเจตนาขัดขืนไม่ส่งพยานเอกสาร ตามหมายเรียก ทนายจำเลยยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดบุรีรัมย์ ลงวันที่ 18 มีนาคม 2545 ว่า คำสั่งของศาลจังหวัดบุรีรัมย์ในรายงานกระบวนพิจารณา ฉบับลงวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2545 ซึ่งได้ยึดถือข้ออ้างของโจทก์ที่ไม่ยอมส่งพยานเอกสาร และอ้างประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 นั้น เป็นข้ออ้างที่เป็นคนละประเด็นกัน เพราะการพิจารณาศาลต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญและตามกฎหมาย โดยต้องเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 233 ด้วย เมื่อการใช้บทบัญญัติของกฎหมายตามที่โจทก์กล่าวอ้างเพื่อปฏิเสธการส่งพยานเอกสารต่อศาล และที่ศาลจังหวัดบุรีรัมย์ใช้วินิจฉัยทำให้จำเลยต้องเสียสิทธิในการต่อสู้คดี และทำให้การวินิจฉัยคลาดเคลื่อนต่อข้อกฎหมายและขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 และเป็นกรณียังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น จึงขอให้ศาลจังหวัดบุรีรัมย์รอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นของจำเลยเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ศาลจังหวัดบุรีรัมย์จึงส่งความเห็นของจำเลยให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264
	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยเบื้องต้น คือ ศาลรัฐธรรมนูญจะรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 หรือไม่ พิจารณาแล้ว เห็นว่า แม้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 จะมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจังหวัดบุรีรัมย์จะใช้บังคับแก่คดีโดยตรงตามฐานความผิดที่โจทก์ฟ้อง แต่ศาลจังหวัดบุรีรัมย์จำเป็นต้องใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา

		ความอาญา มาตรา 175 ในการสั่งเกี่ยวกับเรื่องพยานหลักฐานก่อนที่ศาลจะพิจารณาพิพากษาบทบัญญัติ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 จึงเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี ประกอบกับจำเลยซึ่งเป็นคู่ความได้โต้แย้งว่า บทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 และมาตรา 233 และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้ และศาลจังหวัดบุรีรัมย์ได้ส่งคำโต้แย้งดังกล่าวมาเพื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย จึงเป็นการเสนอคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคหนึ่ง แต่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ซึ่งบัญญัติว่า "เมื่อโจทก์สืบพยานเสร็จแล้ว ถ้าเห็นสมควร ศาลมีอำนาจเรียกสำนวนการสอบสวนจากพนักงานอัยการมาเพื่อประกอบการวินิจฉัยได้" เป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับระหว่างศาลกับพนักงานอัยการในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี ส่วนรัฐธรรมนูญมาตรา 233 ซึ่งบัญญัติว่า "การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาล ซึ่งต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์" เป็นบทบัญญัติทั่วไป ซึ่งบัญญัติถึงอำนาจของศาลในการพิจารณาพิพากษาคดีความทั้งหลาย บทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธี-พิจารณาความอาญา มาตรา 175 และรัฐธรรมนูญ มาตรา 233 มิได้มีข้อความที่เกี่ยวเนื่องเป็นเรื่องเดียวกันแต่ประการใด และรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 ซึ่งบัญญัติ ว่า "รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้" เป็นการบัญญัติถึงผลของการที่บทบัญญัติของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ว่าให้มีผลเป็นอันใช้บังคับมิได้ จึงไม่อาจมีบทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติ มาตรา 6 นี้ได้ คำโต้แย้งของผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคหนึ่ง ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ตามมาตรา 264 วรรคสอง

	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	1) รัฐธรรมนูญ มาตรา 6 มาตรา 233 และมาตรา 264 2) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175
2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	ศาลรัฐธรรมนูญจะรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 หรือไม่
3. คำวินิจฉัย	จึงวินิจฉัยว่า ไม่รับคำร้องไว้พิจารณา	
4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยโดยมติ 15 คน โดยมีมติเป็นเอกฉันท์ไม่รับคำร้องไว้พิจารณา (คะแนนเสียง 15 : 0) 2) เริ่มวันที่ 28 พฤษภาคม 2545 แล้วเสร็จ วันที่ 13 พฤษภาคม 2546 รวม 1 ปี 15 วัน 3) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 121 ตอนที่ 14 ก วันที่ 27 มกราคม 2547 ซึ่งเท่ากับ 8 เดือน 14 วัน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 13 พฤษภาคม 2546) 4) องค์คณะของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในการนั่งพิจารณาและในการทำคำวินิจฉัยครบ 15 คนเป็นครั้งแรกนับแต่นายกระมล ทองธรรมชาติ เข้าดำรงตำแหน่งเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ	

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 16/2546 (วันที่ 13 พฤษภาคม 2546) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 15 คน เรื่อง ศาลจังหวัดบุรีรัมย์ส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายนิติพงษ์ เถียรทองศรี) ซึ่งเป็นผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 กรณีประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 233

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คือ **ศาลรัฐธรรมนูญจะรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 หรือไม่**

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	**1. รัฐธรรมนูญ บัญญัติไว้ว่า** **"<u>มาตรา 6</u> รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้"** **"<u>มาตรา 233</u> การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาล ซึ่งต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์"** **"<u>มาตรา 264</u> ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติ แห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้อง ด้วยบทบัญญัติมาตรา 6 และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นว่านั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย** **ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า คำโต้แย้งของคู่ความตามวรรคหนึ่งไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจะไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้"** **2. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา บัญญัติว่า** **"<u>มาตรา 175</u> เมื่อโจทก์สืบพยานเสร็จแล้ว ถ้าเห็นสมควรศาลมีอำนาจเรียกสำนวนการสอบสวนจากพนักงานอัยการมาเพื่อประกอบการวินิจฉัยได้"**	ไม่รับคำร้องไว้พิจารณา

ตามข้อเท็จจริงทนายจำเลยได้ขอให้ศาลหมายเรียกพยานเอกสารของจำเลย (ผู้ร้อง) ซึ่งอยู่ในความครอบครองของพนักงานอัยการ เพื่อประกอบการพิจารณาและต่อสู้คดีของจำเลย (ผู้ร้อง) และศาลก็มีหมายเรียกพยานเอกสารที่จำเลยอ้างดังกล่าว แต่ปรากฏว่าโจทก์ปฏิเสธ โดยอ้างว่ายังสืบพยานไม่เสร็จ และอ้างด้วยว่า กรณีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 เป็นเรื่องของความขัดแย้งในการปฏิบัติตามกฎหมายเท่านั้น หาใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญไม่ การที่ศาลส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาก็เพราะเห็นว่า ผู้ร้องโต้แย้งว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 233 เท่านั้น ซึ่งไม่ได้มีการระบุว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีนี้ หรือไม่

สำหรับบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีนี้ เมื่อพิจารณาจากคำฟ้องของโจทก์แล้ว ได้แก่ พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 มาตรา 7 มาตรา 8 ทวิ มาตรา 72 และมาตรา 72 ทวิ คำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 44 ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2519 ข้อ 3 ข้อ 6 และข้อ 7 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 371 มาตรา 288 มาตรา 80 และมาตรา 91 และพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2526 มาตรา 4 หาใช่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ไม่ เพราะมาตรา 175 บัญญัติเกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจของศาลที่จะเรียกสำนวนการสอบสวนจากพนักงานอัยการมาเพื่อประกอบการพิจารณาเมื่อโจทก์สืบพยานเสร็จแล้วได้

เมื่อบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ซึ่งผู้ร้องโต้แย้งว่า ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ไม่ใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจังหวัดบุรีรัมย์จะใช้บังคับแก่คดีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 และที่ผู้ร้องอ้างว่า มาตรา 175 ดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 233 ซึ่งเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจของศาลยุติธรรมในการดำเนินการพิจารณาพิพากษาคดีให้

	เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์ ก็ฟังไม่ขึ้น เพราะไม่มีความเกี่ยวพันกันเลย ดังนั้น พิจารณาแล้ว เห็นว่า กรณีตามคำร้องไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 และไม่มีสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคสอง จึงวินิจฉัยไม่รับคำร้องของผู้ร้องไว้พิจารณา	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	พิเคราะห์แล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา 264 คำว่า "บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี" หมายถึง ข้อความในกฎหมายที่ศาลจะนำมาใช้บังคับแก่คดี ไม่ว่าจะโดยรูปคำพิพากษาหรือคำสั่งซึ่งมีผลผูกพันคู่ความในคดี แต่สำหรับบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีในกรณีนี้ ได้แก่ พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน คำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน และประมวลกฎหมายอาญา ตามบทมาตราที่โจทก์กล่าวอ้างมาท้ายฟ้อง ส่วนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ที่ผู้ร้องโต้แย้งว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ซึ่งบัญญัติว่า "เมื่อโจทก์สืบพยานเสร็จแล้ว ถ้าเห็นสมควรศาลมีอำนาจเรียกสำนวนการสอบสวนจากพนักงานอัยการมาเพื่อประกอบการวินิจฉัยได้" เป็นเพียงกระบวนพิจารณาขั้นตอนหนึ่งของศาลยุติธรรม ดังที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติไว้ภายใต้ภาค 3 วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น ลักษณะ 2 ว่าด้วย "การพิจารณา" ซึ่งเป็นเรื่องระหว่างศาลกับพนักงานอัยการในคดี ไม่เกี่ยวกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี อันจะนำมาสู่การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ได้ เมื่อได้พิจารณาวินิจฉัยดังกล่าวแล้ว ปัญหาอื่นนอกจากนี้ไม่จำต้องวินิจฉัย มีคำสั่งยกคำร้อง	ให้ยกคำร้อง
3. นายจุมพล ณ สงขลา	พิเคราะห์แล้ว ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ซึ่งบัญญัติว่า "เมื่อโจทก์สืบพยานเสร็จแล้ว ถ้าเห็นสมควรศาลมีอำนาจเรียกสำนวนการสอบสวนจากพนักงานอัยการมา	ไม่รับคำร้องไว้

	เพื่อประกอบการวินิจฉัยได้" เห็นว่า ตามบทบัญญัติดังกล่าวเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของศาลและพนักงานอัยการโดยเฉพาะ มิได้เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพในการต่อสู้คดีของจำเลยหรือทำให้จำเลยต้องเสียเปรียบในเชิงคดีแต่อย่างใด เพราะศาลเองก็มิได้ถูกผูกมัดว่าจะต้องใช้อำนาจตามมาตรานี้ในทุกคดี ซึ่งรวมทั้งในคดีของผู้ร้องด้วย บทบัญญัติดังกล่าวจึงมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีซึ่งอาจเป็นโทษกับผู้ร้องตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคหนึ่ง จึงถือได้ว่า คำโต้แย้งของผู้ร้องไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย อาศัยอำนาจตามความในรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคสอง จึงไม่รับเรื่องของผู้ร้องไว้พิจารณา	พิจารณา
4. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	พิจารณาแล้ว เห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 เป็นบทบัญญัติให้อำนาจศาลใช้ดุลพินิจเรียกสำนวนการสอบสวนจากพนักงานอัยการเพื่อประกอบการพิจารณา เมื่อโจทก์สืบพยานเสร็จแล้ว ตามที่ศาลจะเห็นสมควร ซึ่งในบางกรณีจำเลยอาจร้องขอให้ศาลเรียกสำนวนการสอบสวนมาก็ได้โดยมากมักเกิดจากข้อสงสัยที่พยานโจทก์ให้การในชั้นศาลซึ่งไม่ว่าจะตรงกับคำให้การในชั้นสอบสวน แต่บางกรณีก็เกิดจากพยานฝ่ายจำเลยที่อ้างว่าในชั้นสอบสวนให้การไว้แล้ว แต่โจทก์ไม่นำเข้าสืบเพราะเห็นว่าเป็นประโยชน์แก่ฝ่ายจำเลย และมีเหตุผลที่ชวนให้เชื่อว่าเป็นเช่นนั้นจริง ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับระหว่างศาลกับพนักงานอัยการในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอาญาเท่านั้น ส่วนในคดีนี้ข้อเท็จจริงตามคำร้องได้ความเพียงว่า จำเลยขอให้ศาลหมายเรียกพยานเอกสารตามบัญชีระบุพยานจำเลย ศาลหมายเรียกให้จำเลยแล้ว แต่โจทก์แจ้งข้อขัดข้องไม่อาจส่งเอกสารให้แก่ฝ่ายจำเลยได้ตามหมายเรียก โดยได้ชี้แจงแสดงเหตุผลต่อศาลแล้ว ศาลมีคำสั่งว่าเหตุผลของโจทก์รับฟังได้ โจทก์ไม่มีเจตนาขัดขืนไม่ส่งพยานเอกสารตามหมายเรียก ซึ่งมิใช่ขั้นตอนการใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ดังกล่าวข้างต้น จำเลยอ้างว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา	ไม่รับคำร้องไว้พิจารณา

	233 ซึ่งบัญญัติว่า "การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาลซึ่งต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์" นั้น เป็นบทบัญญัติทั่วไป ซึ่งบัญญัติถึงอำนาจของศาลในการพิจารณาพิพากษาคดีความทั้งหลาย บทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 และรัฐธรรมนูญ มาตรา 233 จึงมิได้เกี่ยวเนื่องเป็นเรื่องเดียวกันแต่ประการใด และรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 เป็นการบัญญัติถึงผลของการที่บทบัญญัติของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ว่าให้มีผลเป็นอันใช้บังคับมิได้ จึงไม่อาจมีบทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติ มาตรา 6 นี้ได้ คำโต้แย้งของผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคหนึ่ง ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยตามมาตรา 264 วรรคสอง ผู้ทำคำวินิจฉัยจึงลงมติไม่รับคำร้องนี้	
5. นายผัน จันทรปาน	พิจารณาแล้ว เห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 เป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับระหว่างศาลกับพนักงานอัยการในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี ซึ่งตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว ได้คำนึงถึงการคุ้มครองการดำเนินคดีของพนักงานอัยการมิให้เสียหาย ทั้งนี้ ก็ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาลว่าเห็นสมควรจะเรียกสำนวนสอบสวนมาประกอบการวินิจฉัยของศาล หรือไม่ หากศาลเห็นสมควร ศาลก็สามารถเรียกสำนวนการสอบสวนมาประกอบการวินิจฉัยได้ แต่ต้องให้โจทก์สืบพยานเสร็จก่อน ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา 233 เป็นบทบัญญัติทั่วไป ซึ่งบัญญัติถึงอำนาจของศาลในการพิจารณาพิพากษาคดีความทั้งหลาย โดยศาลต้องดำเนินการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 เป็นบทบัญญัติซึ่งบัญญัติถึงผลของการที่บทบัญญัติของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ว่าให้มีผลเป็นอันใช้บังคับมิได้ ดังนั้น บทบัญญัติที่ผู้ร้องอ้างตามคำร้องจึงไม่มีความเกี่ยว	ไม่รับคำร้องไว้พิจารณา

	ข้องกัน และไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคสอง จึงไม่รับคำร้องไว้พิจารณา	
6. นายมงคล สระฎัน	เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 233 เป็นบทบัญญัติทั่วไปเกี่ยวกับการกำหนดอำนาจของศาลตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย และไม่มีรัฐธรรมนูญและกฎหมายบัญญัติให้จำเลยเรียกเอกสารดังกล่าวจากโจทก์ได้ คำโต้แย้งของจำเลยจึงไม่มีกฎหมายรับรอง จำเลยไม่อาจอ้างว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญได้ คำโต้แย้งของจำเลยจึงไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคสอง จึงมีคำสั่งไม่รับคำโต้แย้งของจำเลยไว้พิจารณา	ไม่รับคำร้องไว้พิจารณา
7. นายมานิต วิทยาเต็ม	ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นกฎหมายฉบับหนึ่งที่ศาลจะต้องปฏิบัติตามในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีตามอำนาจของตน บทบัญญัติมาตรา 175 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา นี้ ให้ดุลพินิจศาลโดยเฉพาะ และศาลสามารถใช้อำนาจได้ในเงื่อนไขจำกัด กล่าวคือ การเรียกสำนวนการสอบสวนจากพนักงานอัยการมาเพื่อประกอบการวินิจฉัย จะกระทำได้เมื่อเห็นสมควรภายหลังที่โจทก์สืบพยานเสร็จแล้ว และเป็นการเรียกมาเพื่อประกอบการพิจารณาของศาลเองเท่านั้น มิใช่เป็นการเรียกเอกสารหรือสำนวนการสอบสวนมาเพื่อให้ใช้ประโยชน์แก่จำเลย หรือก่อนโจทก์สืบพยานเสร็จ ในส่วนสิทธิของจำเลยเกี่ยวกับสิทธิในการตรวจหรือคัดสำเนาคำให้การนั้น มีมาตรา 241 วรรคสาม รัฐธรรมนูญรับรองเพียงแต่สิทธิในการตรวจหรือคัดคำให้การของตนเท่านั้น เมื่อพนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้วตามบทบัญญัติดังกล่าว ซึ่งเป็นสิทธิส่วนตัวของจำเลย มิใช่อำนาจศาล การที่ศาลจังหวัดบุรีรัมย์มีหมายเรียกพยานเอกสารลงวันที่ 11 ธันวาคม 2544 ถึงพนักงานอัยการจังหวัดบุรีรัมย์ โจทก์ ขอให้ส่งพยานเอกสารตามที่จำเลยร้องขอดังกล่าว เป็นการใช้ดุลพินิจทั่วไปของศาล ไม่มีสภาพบังคับที่ศาลจะต้องออกหมายเรียกเช่นนั้น เมื่อพนักงานอัยการโจทก์ไม่ปฏิบัติตาม โดยอ้างว่า	ให้ยกคำร้อง

	จำเป็นต้องใช้ในการสืบพยานโจทก์ หากโจทก์สืบพยานเสร็จแล้ว และศาลเห็นสมควรตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 โจทก์ก็จะส่งให้ และศาลเห็นว่า ข้ออ้างของโจทก์มีเหตุผลอันสมควร ไม่ถือว่าโจทก์มีเจตนาขัดขืนไม่ส่งพยานเอกสารตามหมายเรียก เช่นนี้ เห็นได้ว่าการที่จำเลยยื่นคำร้องขอให้เรียกพยานเอกสารตามรายการที่ระบุไว้ ในเวลาก่อนโจทก์สืบพยานเสร็จ โดยให้ศาลกระทำให้ มิใช่สิทธิตามกฎหมายของจำเลย ถึงแม้ว่าในขั้นต้นศาลจะได้ออกหมายเรียกให้โจทก์ส่งเอกสารตามคำร้องขอ แต่โจทก์มิได้ปฏิบัติตามและศาลเห็นว่าข้ออ้างของโจทก์มีเหตุผล จึงไม่มีการดำเนินคดีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 170 จำเลยก็มิได้เสียสิทธิประการใด เพราะจำเลยมิได้มีสิทธิอยู่แล้วตั้งแต่ต้น พิจารณาแล้ว เห็นว่า คำร้องของจำเลยในคดีของศาลจังหวัดบุรีรัมย์ไม่มีข้อเท็จจริงแสดงถึงความขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 และมาตรา 233 แต่อย่างใด จึงไม่มีสาระอันควรแก่การวินิจฉัย ให้ยกคำร้อง	
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	พิจารณาแล้ว เห็นว่า จำเลยเป็นคู่ความในคดีนี้ สามารถโต้แย้งคัดค้านเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ได้ว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีนี้ใช้บังคับไม่ได้ตามมาตรา 6 แห่งรัฐธรรมนูญ แต่ตามคำร้องโต้แย้งของจำเลยอ้างว่า ที่โจทก์กล่าวอ้างข้อกฎหมายเพื่อปฏิเสธการส่งพยานเอกสารต่อศาลและที่ศาลจังหวัดบุรีรัมย์ใช้บทบัญญัติของกฎหมายที่โจทก์กล่าวอ้างมาเป็นข้อวินิจฉัยนั้น ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ จำเลยโต้แย้งว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ที่บัญญัติว่า “เมื่อโจทก์สืบพยานเสร็จแล้ว ถ้าเห็นสมควรศาลมีอำนาจเรียกสำนวนการสอบสวนจากพนักงานอัยการมาเพื่อประกอบการวินิจฉัยได้” ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 233 ซึ่งบัญญัติว่า “การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาลซึ่งต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์” เท่านั้น ตามคำร้องของจำเลย ประกอบหนังสือของสำนักงานศาลยุติธรรม ลงวันที่ 23	ให้ยกคำร้อง

	พฤษภาคม 2545 ไม่ได้ระบุเลยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีนี้ หรือไม่ แต่อย่างใด การที่จำเลยขอหมายเรียกพยานเอกสารซึ่งอยู่ในความครอบครองของโจทก์ เพื่อจะใช้เอกสารดังกล่าวในการถามค้านพยานโจทก์ในระหว่างการพิจารณาคดีของศาล เพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของจำเลยว่ามิได้กระทำผิดตามฟ้อง และศาลก็หมายเรียกพยานเอกสารที่จำเลยอ้างดังกล่าว แต่โจทก์ปฏิเสธอ้างว่ายังสืบพยานไม่เสร็จ ทั้งอ้างประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ด้วยนั้น เป็นเรื่องของความขัดแย้งกันในการปฏิบัติตามกฎหมาย หาใช่เป็นกรณีบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญไม่ ดังนี้ การที่จำเลยหรือผู้ร้องโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 233 จึงไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคสอง จึงให้ยกคำร้อง	
9. นายสุจิต บุญบงการ	พิจารณาแล้ว เห็นว่า กรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ได้นั้น ต้องเป็นคำร้องที่คู่ความหรือศาลเห็นเองว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใช้บังคับแก่คดี ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ในกรณีนี้ศาลจังหวัดบุรีรัมย์ได้ส่งคำโต้แย้งของจำเลย ซึ่งศาลจังหวัดบุรีรัมย์เห็นว่าจำเลยโต้แย้งว่า มาตรา 175 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา นั้น ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 และรัฐธรรมนูญ มาตรา 233 จะเห็นได้ว่า มาตรา 175 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ไม่มีข้อความที่เกี่ยวข้องแต่อย่างใดกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 และมาตรา 233 จึงไม่สามารถพิจารณาได้ว่า มาตรา 175 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาดังกล่าว ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 และมาตรา 233 หรือไม่ นอกจากนั้นในการบรรยายคำโต้แย้งของผู้ร้องหรือจำเลยก็ไม่มีความชัดเจนว่า ได้โต้แย้งว่า มาตรา 175 แห่งประมวล	ไม่รับคำร้องไว้พิจารณา

	กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 และมาตรา 233 กรณีจึงเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคสอง คือ คำร้องไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย จึงวินิจฉัยไม่รับคำร้องนี้ไว้พิจารณา	
10. นายสุธี สุทธิสมบูรณ์	ประเด็นที่จำเลยขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 มาตรา 233 หรือไม่นั้น ปรากฏว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 เป็นบทบัญญัติที่ให้ศาลใช้ดุลพินิจเรียกสำนวนการสอบสวนจากพนักงานอัยการเมื่อโจทก์สืบพยานเสร็จแล้ว เพื่อประกอบการวินิจฉัย ซึ่งบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 เป็นคนละเรื่องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 ที่บัญญัติให้ บทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญใช้บังคับไม่ได้ รวมทั้งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 233 ที่ให้อำนาจศาลพิจารณาพิพากษาคดีตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ข้อโต้แย้งของจำเลยเป็นเรื่องการปฏิบัติตามกฎหมาย และอยู่ในดุลพินิจของศาล เมื่อศาลจังหวัดบุรีรัมย์วินิจฉัยข้ออ้างของโจทก์ที่ไม่ยอมส่งเอกสารหลักฐานตามที่จำเลยร้องขอ และเห็นว่าโจทก์มีเหตุผลสมควรไม่ถือว่าโจทก์มีเจตนาขัดขืนไม่ส่งพยานเอกสารตามหมายเรียก จึงไม่มีประเด็นต้องพิจารณาว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 และมาตรา 233 แต่ประการใด การโต้แย้งของจำเลยจึงไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย จึงไม่รับคำร้องไว้พิจารณา	ไม่รับคำร้องไว้พิจารณา
11. พล.ต.อ. สุวรรณ สุวรรณเวโช	พิจารณาแล้ว เห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 เป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับระหว่างศาลกับพนักงานอัยการในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา 233 เป็นบทบัญญัติทั่วไป ซึ่งบัญญัติถึงอำนาจของศาลในการพิจารณาพิพากษาคดีความทั้งหลาย บทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 และรัฐธรรมนูญ	ไม่รับคำร้องไว้พิจารณา

	มาตรา 233 มิได้มีข้อความที่เกี่ยวเนื่องเป็นเรื่องเดียวกันแต่ประการใด และรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 เป็นการบัญญัติถึงผลของการที่บทบัญญัติของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ว่าให้มีผลเป็นอันใช้บังคับมิได้ จึงไม่อาจมีบทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติ มาตรา 6 นี้ได้ คำโต้แย้งของผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคหนึ่ง ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคสอง จึงไม่รับคำร้องไว้พิจารณา	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	จะเห็นได้ว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 6 และมาตรา 233 เป็นบททั่วไป มาตรา 6 บัญญัติว่ารัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด บทบัญญัติใดของกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับไม่ได้ หมายความว่า บทบัญญัติของกฎหมายใดขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญมาตราใดบทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับไม่ได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 กล่าวคือ การใช้บังคับไม่ได้ตามมาตรา 6 ของรัฐธรรมนูญนี้ เป็นผลมาจากบทบัญญัติของกฎหมายต่าง ๆ ขัดหรือแย้งกับมาตราใดมาตราหนึ่งของรัฐธรรมนูญ ดังนั้นในตัวบทของรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 เอง ไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายใดจะอ้างว่าขัดหรือแย้งได้เพราะรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 เป็น “ผล” ที่มาจาก “เหตุ” ที่กฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา 233 ก็เช่นเดียวกัน เป็นบทบัญญัติหลักทั่วไปที่กำหนดให้ศาลมีอำนาจพิจารณาและพิพากษาคดี จึงไม่อาจนำบทบัญญัติใดของกฎหมายมากล่าวอ้างว่าขัดหรือแย้งกับมาตรา 233 ได้ และมาตรา 175 ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติถึงอำนาจของศาลที่จะเรียกสำนวนการสอบสวนจากพนักงานอัยการเท่านั้น หากศาลมีหน้าที่ต้องเรียกสำนวนการสอบสวนแล้ว ไม่เรียกก็ไม่ใช่กรณีที่มาตรา 175 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แต่เป็นกรณีที่ศาลนั้นไม่ปฏิบัติตามมาตรา 175 ซึ่งผู้ร้องจะมาร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าศาลใดไม่ปฏิบัติตามกฎหมายไม่ได้ ผู้ร้องจะต้องดำเนินการร้องหรือฟ้องต่อศาลที่มีอำนาจหน้าที่ ให้ถูกต้อง ถูกวิธี และถูกขั้นตอน ดังนั้น คำร้องของผู้ร้องที่ขอให้วินิจฉัยว่าประมวลกฎหมาย	ไม่รับคำร้องไว้พิจารณา

	วิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 และมาตรา 233 นั้น เป็นคำร้องที่ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย จึงไม่รับคำร้องดังกล่าวไว้พิจารณา อาศัยรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคสอง จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้องของผู้ร้อง	
13. นางเสาวนีย์ อัศวโรจน์	จากบทบัญญัติ มาตรา 264 จะเห็นได้ว่า การที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับวินิจฉัยคำร้องของจำเลยนั้น คำร้องซึ่งมีข้อโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใช้บังคับแก่คดีขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวนั้น จะต้องมีสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยด้วย การที่จำเลยอ้างว่าตนมีอำนาจในการอ้างพยานหลักฐานซึ่งอยู่ในความครอบครองของพนักงานอัยการโจทก์เพื่อประกอบการพิจารณาคดีและอ้างว่าการที่โจทก์อ้าง มาตรา 175 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่า มีความจำเป็นต้องใช้เอกสารเหล่านั้นในการประกอบการสืบพยานของโจทก์และไม่ส่งเอกสารต่อศาลนั้น เป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 233 และย่อมมีผลใช้บังคับไม่ได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 นั้น เนื่องจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 เป็นเรื่องอำนาจของศาลในการเรียกสำนวนการสอบสวนจากพนักงานอัยการมาเพื่อประกอบการวินิจฉัยได้ ซึ่งเป็นเรื่องระหว่างศาลกับพนักงานอัยการในการดำเนินกระบวนพิจารณา ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา 233 เป็นเรื่องอำนาจของศาลในการพิจารณาพิพากษาคดี และรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 เป็นเรื่องผลของการที่บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญไม่มีผลใช้บังคับ ดังนั้น บทบัญญัติเหล่านี้ที่ผู้ร้องอ้างตามคำร้องจึงไม่มีความเกี่ยวข้องกัน และมิได้เป็นการอ้างบทบัญญัติที่เกี่ยวกับสิทธิของจำเลยแต่ประการใด ซึ่งไม่มีเหตุผลเพียงพอที่จะให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย พิจารณาแล้ว เห็นว่า คำโต้แย้งของผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคหนึ่ง ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญมาตรา 264 วรรคสอง จึงวินิจฉัยไม่รับคำร้องนี้ไว้พิจารณา	ไม่รับคำร้องไว้พิจารณา

14. นายอมร รักษาสัตย์	เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 233 เป็นบททั่วไปของหมวดศาล กล่าวคือ เป็นหลักการทั่วไปว่า การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาล ส่วนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 เป็นขั้นตอนของลักษณะการพิจารณา หรือวิธีพิจารณาของศาลว่า เมื่อโจทก์สืบพยานเสร็จแล้ว ถ้าศาลเห็น สมควรจะเรียกสำนวนการสอบสวนจากพนักงานอัยการมาเพื่อใช้ประกอบการวินิจฉัยได้ บทบัญญัติของสองเรื่องนี้จึงไม่เกี่ยวข้องกันเลย คือ หลังจากที่โจทก์สืบพยานเสร็จแล้วศาลก็มีอำนาจตามมาตรา 175 ที่จะเรียกสำนวนมาประกอบการพิจารณาพิพากษาคดีได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 233 คือ ผู้อื่นจะมาพิจารณาพิพากษาคดีไม่ได้ ส่วนการที่จำเลยในคดีขอให้ศาลเรียกพยานเอกสารจากพนักงานอัยการมานั้น รัฐธรรมนูญให้สิทธิที่จะขอตรวจ หรือคัดสำเนาได้เฉพาะคำให้การของตนในชั้นสอบสวน หรือเอกสารประกอบคำให้การของตน หลังจากที่พนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้ว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม หามีสิทธิขอพยานเอกสารของฝ่ายโจทก์ไม่ คำร้องของจำเลยจึงนับได้ว่าไร้สาระ เพราะคำร้องขัดแย้งกันเอง คือ รัฐธรรมนูญ มาตรา 233 เป็น หลักการทั่วไปว่า การพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาล ซึ่งไม่มีใครโต้แย้งประเด็นนี้ การที่พนักงานอัยการไม่ส่งพยานให้แก่จำเลยนั้น เพราะเป็นพยานฝ่ายโจทก์ ซึ่งมาตรา 175 ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดให้ศาลเรียกจากพนักงานอัยการได้เมื่อสืบพยานโจทก์เสร็จแล้ว เพื่อให้ศาลใช้ประกอบการพิจารณาของศาลเอง ซึ่งพนักงานอัยการก็พร้อมจะส่งให้ กรณีที่พนักงานอัยการจะใช้ มาตรา 175 ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาขัดขวางอำนาจศาลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 233 จึงยังไม่เกิดขึ้นและจะไม่เกิดขึ้น คำร้องของผู้ร้องซึ่งเป็นจำเลยที่จะขอพยานหลักฐานจากพนักงานอัยการ ซึ่งเป็นหลักฐานฝ่ายโจทก์ จึงเป็นคำขอนอกเหนือบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 ซึ่งให้ขอได้เฉพาะพยานหลักฐานของฝ่ายผู้เสียหายหรือจำเลยเท่านั้น ซึ่งผู้ร้องมิได้ขอ	ไม่รับคำร้องไว้พิจารณา

	จึงไม่มีเรื่องขัดแย้งใดๆ เรื่องทั้งหมดจึงเป็นการกล่าวอ้างที่สับสนมาก เห็นว่า คำร้องของผู้ร้องไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย จึงเห็นควรไม่รับเรื่องไว้พิจารณา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคสอง	
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 233 เป็นบทบัญญัติที่อยู่ในหมวดศาล ในบททั่วไป เกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาอรรถคดี ซึ่งกำหนดให้เป็นอำนาจของศาล แต่การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีของศาล ศาลจะต้องดำเนินการให้เป็นตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย และถือว่ากระทำในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ สำหรับกรณีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 นั้น ได้บัญญัติให้อำนาจศาล เมื่อโจทก์สืบพยานเสร็จแล้ว และถ้าเป็นเรื่องที่ศาลเห็นสมควรที่จะเรียกสำนวนการสอบสวนจากพนักงานอัยการเพื่อประกอบการวินิจฉัยก็ให้เรียกได้ ซึ่งเป็นเรื่องที่กฎหมายให้อยู่ในดุลพินิจของศาลว่า จะเรียกสำนวนการสอบสวนจากพนักงานอัยการมาพิจารณาประกอบการวินิจฉัยคดีหรือไม่ ศาลอาจจะเรียกหรือไม่เรียกสำนวนการสอบสวนจากพนักงานอัยการก็ได้ ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงเหตุสมควรและความยุติธรรมด้วย ที่ผู้ร้องอ้างว่า ตามกฎหมายลักษณะพยานคู่ความอาจอ้างพยานหลักฐานร่วมกันได้และผู้ร้องชอบที่จะใช้เอกสารที่เป็นสำนวนการสอบสวนเพื่อใช้ประกอบการซักค้านพยานโจทก์ นั้นเป็นคนละเรื่องกัน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 เป็นเรื่องระหว่างศาลกับพนักงานอัยการ ไม่ใช่เรื่องสิทธิที่จะอ้างพยานหลักฐานร่วมกันดังที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง ที่โจทก์อ้างว่า เอกสารหลักฐานดังกล่าวเป็นเอกสาร หลักฐานสำนวนการสอบสวน ซึ่งโจทก์มีความจำเป็นต้องใช้ประกอบการสืบพยานโจทก์ไม่อาจส่งต่อศาลได้ จึงรับฟังได้ ข้ออ้างของผู้ร้องไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคสอง	ข้ออ้างของผู้ร้องไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคสอง จึงไม่รับคำร้องไว้พิจารณา

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 16/2546 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 15 คน (คะแนนเสียง 15 : 0)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล				
ตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 15 คน	**ประเด็นหลัก** ศาลรัฐธรรมนูญจะรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 หรือไม่		**คำวินิจฉัย** ไม่รับคำร้องไว้พิจารณา	
	ไม่รับคำร้องไว้พิจารณา / ยกคำร้อง	รับคำร้องไว้พิจารณา	ไม่รับคำร้อง (ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ)	รับคำร้อง (ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ)
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	✓		✓	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	✓		✓	
3. นายจุมพล ณ สงขลา	✓		✓	
4. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	✓		✓	
5. นายผัน จันทรปาน	✓		✓	
6. นายมงคล สระฏัน	✓		✓	
7. นายมานิต วิทยาเต็ม	✓		✓	
8. นายศักดิ์ เดชาชาญ	✓		✓	
9. นายสุจิต บุญบงการ	✓		✓	
10. นายสุธี สุทธิสมบูรณ์	✓		✓	
11. พล.ต.อ. สุวรรณ สุวรรณเวโช	✓		✓	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	✓		✓	
13. นางเสาวนีย์ อัศวโรจน์	✓		✓	
14. นายอมร รักษาสัตย์	✓		✓	
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	✓		✓	
รวม	15	0	15	0

17. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 17/2546

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 17/2546 (วันที่ 20 พฤษภาคม 2546) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง ศาลจังหวัดฉะเชิงเทราส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายวันเพ็ญ กรเกษม) ซึ่งเป็นผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม หรือไม่

(พิจารณาวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม หรือไม่)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	ศาลจังหวัดฉะเชิงเทราส่งคำโต้แย้ง ลงวันที่ 4 พฤษภาคม 2544 ของจำเลยในคดีอาญา (นายวันเพ็ญ กรเกษม) ซึ่งเป็นผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม หรือไม่
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	พนักงานอัยการจังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นโจทก์ ฟ้อง นายวันเพ็ญ กรเกษม เป็นจำเลย ในความผิดฐานมียาเสพติดให้โทษชนิดเมทแอมเฟตามีน ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย มีอาวุธปืนเครื่องกระสุนปืนไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับใบอนุญาต พาอาวุธปืนติดตัวไปในหมู่บ้านและทางสาธารณะโดยไม่มีเหตุอันสมควรและไม่ได้รับใบอนุญาตให้มีอาวุธปืนติดตัว จำเลยยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดฉะเชิงเทราขอหมายเรียกพยานเอกสาร ได้แก่ คำให้การทั้งหมดของนายวันเพ็ญ กรเกษม และเอกสารประกอบคำให้การ ซึ่งอยู่ในความครอบครองของโจทก์ เพื่อประกอบการพิจารณาคดีและต่อสู้คดีของจำเลยศาลมีหมายเรียกพยานเอกสารดังกล่าวในวันเดียวกัน ปรากฏว่าโจทก์ไม่ได้ส่งเอกสารตามหมายเรียก จำเลยจึงยื่นคำร้องต่อศาลอีกครั้งหนึ่ง เพื่อขอให้ศาลออกหมายเรียกพยานเอกสาร ตามบัญชีระบุพยาน ของจำเลย ซึ่งอยู่ในความครอบครองของโจทก์ เพื่อจำเลย

		จะได้นำมาประกอบการต่อสู้คดี และศาลก็ได้มีหมายเรียกพยานเอกสารถึงโจทก์ ให้จัดส่งเอกสารดังกล่าวยังศาลเพื่อประกอบการพิจารณา ในวันออกนั่งพิจารณาคดีของศาลจังหวัดฉะเชิงเทรา โจทก์แถลงว่า ตามที่จำเลยขอให้ศาลมีหมายเรียกพยานเอกสารนั้น โจทก์มีความจำเป็นต้องใช้เอกสารในสำนวนคดี เพื่อซักถามพยานโจทก์โดยอาศัยเหตุตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 แม้รัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม จะบัญญัติว่า ผู้เสียหายหรือจำเลยในคดีอาญาย่อมมีสิทธิตรวจหรือคัดสำเนาคำให้การของตนในชั้นสอบสวนหรือเอกสารประกอบคำให้การของตน เมื่อพนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้วก็ตาม แต่รัฐธรรมนูญมาตราดังกล่าวก็ได้บัญญัติไว้ว่า ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายบัญญัติ โจทก์จึงไม่สามารถดำเนินการตามหมายเรียกของศาลได้ ต่อมาในวันออกนั่งพิจารณาคดี เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2544 จำเลยยื่นคำร้องขอให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว เนื่องจากเห็นว่า การขอคัดหรือตรวจคำให้การและเอกสารประกอบคำให้การของจำเลยจากโจทก์ เป็นสิทธิตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม เมื่อโจทก์ไม่ปฏิบัติตาม โดยอ้างว่ามีอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 จำเลยจึงโต้แย้งว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม และขอให้ศาลจังหวัดฉะเชิงเทราส่งความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ศาลจังหวัดฉะเชิงเทรา จึงส่งคำร้องของจำเลยให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264
	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัย คือ ประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา มาตรา 175 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม หรือไม่ พิจารณาแล้ว เห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ

		อาญา มาตรา 175 และรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม บัญญัติเกี่ยวกับพยานหลักฐานในการดำเนินคดี แต่มิได้มีความเกี่ยวข้องกันโดยตรง เนื่องจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 เป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับระหว่างศาลกับพนักงานอัยการในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม เป็นบทบัญญัติที่รับรองสิทธิของผู้เสียหายหรือจำเลยในการตรวจหรือคัดสำเนาคำให้การของตนในชั้นสอบสวน หรือเอกสารประกอบคำให้การของตน เมื่อพนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้ว บทบัญญัติทั้งสองนี้จึงไม่อาจขัดหรือแย้งกันได้ ศาลรัฐธรรมนูญโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างมากจึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม
	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	1) รัฐธรรมนูญ มาตรา 241 2) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175
2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	ประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา มาตรา 175 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม หรือไม่
3. คำวินิจฉัย	จึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม	
4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยโดยมติ 14 คน โดยวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฯ จำนวน 12 คน และ วินิจฉัยว่า กรณีตามคำร้องไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 จึงไม่จำต้องวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฯ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฯ หรือไม่ ให้ยกคำร้อง จำนวน 2 คน (คะแนนเสียง 12 : 2) เฉพาะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่วินิจฉัยให้ยกคำร้อง จำนวน 2 คน นั้น ถือว่า อยู่	

	ในกลุ่มเดียวกับกลุ่มที่วินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฯ และเมื่อนำไปใส่ไว้ใน "ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่แย้งต่อรัฐธรรมนูญฯ และเมื่อนำไปใส่ไว้ใน "ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 17/2546" ข้างท้ายเพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ ได้จัดอยู่ในกลุ่ม "ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฯ (ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ) คะแนนเสียงในที่สุด จึงเป็น 14 : 0 2) เริ่มวันที่ 4 พฤษภาคม 2544 แล้วเสร็จ วันที่ 20 พฤษภาคม 2546 รวม 2 ปี 16 วัน 3) การวางบรรทัดฐาน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม 4) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 121 ตอนที่ 14 ก วันที่ 27 มกราคม 2547 ซึ่งเท่ากับ 8 เดือน 7 วัน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 20 พฤษภาคม 2546)

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 17/2546 (วันที่ 20 พฤษภาคม 2546) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 14 คน เรื่อง ศาลจังหวัดฉะเชิงเทราส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายวันเพ็ญ กรเกษม) ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม หรือไม่

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คือ **ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม หรือไม่**

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	**1. รัฐธรรมนูญ บัญญัติไว้ว่า** **"<u>มาตรา 241</u> ผู้เสียหายหรือจำเลยในคดี อาญาย่อมมีสิทธิตรวจหรือคัดสำเนาคำให้การของตนในชั้นสอบสวนหรือเอกสารประกอบ คำให้การของตน เมื่อพนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้ว ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ"** **2. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา บัญญัติว่า** **"<u>มาตรา 175</u> เมื่อโจทก์สืบพยานเสร็จแล้ว ถ้าเห็นสมควรศาลมีอำนาจเรียกสำนวนการสอบสวนจากพนักงานอัยการมาเพื่อประกอบการวินิจฉัยได้"** มีประเด็นที่จะต้องพิจารณาในเบื้องต้นว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 หรือไม่ ซึ่งประเด็นที่ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยนี้ ผู้ร้องได้โต้แย้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จะใช้บังคับแก่คดีต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา 6 แต่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ผู้ร้องโต้แย้ง คือ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 นั้น มีปัญหาว่า เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีตามคำฟ้อง หรือไม่ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 บัญญัติคำว่า "บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีใด" หมายถึง ข้อความซึ่งบัญญัติในกฎหมายที่ศาลจะนำมาใช้บังคับแก่คดีที่กำลังพิจารณา ซึ่งจะมีผลของการวินิจฉัยออกมาเป็นคำพิพากษาหรือคำสั่ง และ	ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฯ ไม่ใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้อง

	ผูกพันคู่ความในคดีต่อไป สำหรับบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีนี้ เมื่อพิจารณาจากคำฟ้องของโจทก์แล้ว ได้แก่ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 4 มาตรา 7 มาตรา 8 มาตรา 15 มาตรา 66 มาตรา 67 และมาตรา 102 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2528 มาตรา 4 พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 มาตรา 7 มาตรา 8 ทวิ มาตรา 72 และมาตรา 72 ทวิ คำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 44 ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2519 ข้อ 3 ข้อ 6 ข้อ 7 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 371 มาตรา 32 มาตรา 58 และมาตรา 91 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2526 มาตรา 4 และพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2532 มาตรา 4 หาใช่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175ไม่ นอกจากนั้น พิจารณาแล้ว เห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ซึ่งผู้ร้องอ้างว่า ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม ก็ฟังไม่ขึ้น เพราะมาตรา 175 เป็นกฎหมายว่าด้วยการใช้ดุลพินิจของศาลในการที่จะเรียกสำนวนการสอบสวนจากพนักงานอัยการมาเพื่อประกอบการพิจารณาได้ เมื่อโจทก์สืบพยานเสร็จแล้ว ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม เป็นกฎหมายที่ให้สิทธิแก่ผู้เสียหายหรือจำเลยในคดีอาญา ตรวจหรือคัดสำเนาคำให้การของตนในชั้นสอบสวน หรือเอกสารประกอบคำให้การของตน เมื่อพนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้ว จึงเป็นคนละเรื่องกัน เมื่อบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ซึ่งผู้ร้องโต้แย้งว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ไม่ใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 และไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสามด้วย จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้อง	

2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	พิเคราะห์แล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา 264 บัญญัติคำว่า "บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี" หมายถึง ข้อความในกฎหมายที่ศาลจะนำมาใช้บังคับแก่คดี ไม่ว่าจะโดยรูปคำพิพากษาหรือคำสั่งซึ่งมีผลผูกพันคู่ความในคดี สำหรับบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีในกรณีนี้ ได้แก่พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน คำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน และประมวลกฎหมายอาญาตามบทมาตราที่โจทก์กล่าวอ้างมาท้ายฟ้อง ส่วนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ที่ผู้ร้องโต้แย้งว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ เป็นเพียงกระบวนพิจารณาขั้นตอนหนึ่งของศาลยุติธรรม ดังที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติไว้ภายใต้ภาค 3 วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้นลักษณะ 2 ว่าด้วย "การพิจารณา" ซึ่งเป็นเรื่องระหว่างศาลกับพนักงานอัยการในคดี มาตรา 175 ดังกล่าว ไม่เกี่ยวกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีตามนัยแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะพึงรับพิจารณาวินิจฉัยให้ตามช่องทางที่ศาลยุติธรรมส่งมาได้ เมื่อได้พิจารณาวินิจฉัยดังกล่าวแล้ว ปัญหาอื่นนอกจากนี้ไม่จำต้องวินิจฉัย มีคำสั่งยกคำร้อง	ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฯ ไม่เกี่ยวกับบท บัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ให้ยกคำร้อง
3. นายจุมพล ณ สงขลา	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-

4. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	พิจารณาแล้ว เห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 และรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม บัญญัติเกี่ยวกับพยานหลักฐานในการดำเนินคดี แต่มิได้มีความเกี่ยวข้องกันโดยตรง เนื่องจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 เป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับระหว่างศาลกับพนักงานอัยการในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี โดยเป็นบทบัญญัติว่า การที่ศาลจะเรียกสำนวนการสอบสวนมาประกอบการวินิจฉัยหรือไม่นั้นอยู่ในดุลยพินิจของศาล แล้วแต่ศาลจะเห็นสมควร ในบางกรณีจำเลยอาจร้องขอให้ศาลเรียกสำนวนการสอบสวนมาก็ได้ โดยมากมักเกิดจากข้อสงสัยที่พยานโจทก์ให้การในชั้นศาลซึ่งน่าจะไม่ตรงกับคำให้การชั้นสอบสวน แต่บางกรณีก็เกิดจากพยานฝ่ายจำเลยที่อ้างว่าในชั้นสอบสวนให้การไว้แล้ว แต่โจทก์ไม่นำเข้าสืบเพราะเห็นว่าเป็นประโยชน์แก่ฝ่ายจำเลย และมีเหตุผลที่ชวนให้เชื่อว่าจะเป็นความจริงเช่นนั้น ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม เป็นบทบัญญัติที่รับรองสิทธิของผู้เสียหายหรือจำเลยในการตรวจหรือคัดสำเนาคำให้การของตนในชั้นสอบสวน หรือเอกสารประกอบคำให้การของตนเมื่อพนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้ว ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ บทบัญญัติทั้งสองนี้จึงไม่อาจขัดหรือแย้งกันได้ จึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม	ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม
5. นายผัน จันทรปาน	พิจารณาแล้ว เห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 เป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับระหว่างศาลกับพนักงานอัยการ ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม เป็นบทบัญญัติรับรองสิทธิของจำเลยในการตรวจหรือคัดสำเนาคำให้การ หรือเอกสารประกอบคำให้การของตน ซึ่งเป็นคนละส่วนกัน จึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม	ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฯ ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญฯ

6. นายมงคล สระฏัน	เห็นได้ว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับพนักงานอัยการกับศาลในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี ซึ่งตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ดังกล่าวได้คำนึงถึงการคุ้มครองการดำเนินคดีของพนักงานอัยการมิให้เสียหาย ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม เป็นบทบัญญัติที่รับรองสิทธิของจำเลยในการตรวจหรือคัดสำเนาคำให้การของตนในชั้นสอบสวน หรือเอกสารประกอบ คำให้การของตน เมื่อพนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้ว โดยให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งขณะนี้ก็ยังไม่มีการบัญญัติกฎหมายดังกล่าวไว้ ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 เป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับระหว่างศาลกับพนักงานอัยการ และเป็นดุลพินิจของศาลเท่านั้น ไม่ใช่เรื่องของจำเลยในคดี ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม เป็นบทบัญญัติรับรองสิทธิของจำเลยในการตรวจหรือคัดสำเนาคำให้การหรือเอกสารประกอบคำให้การของตน ซึ่งเป็นคนละส่วนกัน ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม จึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม	ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม
7. นายมานิต วิทยาเต็ม	พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม บัญญัติไว้ให้ความเป็นธรรมแก่ผู้เสียหายหรือจำเลยในการตรวจสอบคำให้การและเอกสารประกอบคำให้การของตนเพื่อประโยชน์ในการติดตามและต่อสู้คดี ส่วนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 เป็นอำนาจศาลที่จะเรียกสำนวนการสอบสวนทั้งหมดเพื่อประกอบการวินิจฉัยเพื่อความยุติธรรมสิทธิของจำเลยและดุลพินิจของศาลอยู่ในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น จึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 มิได้ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม	ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฯ

8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	เห็นได้ว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับพนักงานอัยการกับศาลในการดำเนินกระบวนพิจารณาคดี และเพื่อมิให้การดำเนินคดีของพนักงานอัยการเสียหาย แต่รัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม นั้น เป็นบทบัญญัติที่รับรองสิทธิของจำเลยในการตรวจหรือคัดสำเนาคำให้การของตนในชั้นสอบสวน หรือเอกสารประกอบคำให้การของตน เมื่อพนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้ว โดยให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ แต่ขณะนี้ยังไม่มีการบัญญัติกฎหมายดังกล่าวไว้ โจทก์จึงมิได้ปฏิบัติตามคำร้องขอของจำเลยที่ร้องขอต่อศาล ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 175 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม จึงวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม	ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม
9. นายสุจิต บุญบงการ	พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม ให้สิทธิแก่ผู้เสียหายหรือจำเลยที่จะขอตรวจหรือคัดสำเนาคำให้การของตนในชั้นสอบสวนหรือเอกสารประกอบคำให้การของตน เมื่อพนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้ว ส่วนมาตรา 175 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นบทบัญญัติให้อำนาจศาลที่จะเรียกสำนวนสอบสวนจากพนักงานอัยการ เมื่อโจทก์สืบพยานเสร็จแล้ว มาตรา 175 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จึงมีเนื้อหาสาระที่ไม่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม แต่อย่างใด ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ดังกล่าว จึงไม่อาจที่จะ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม ได้	ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฯ
10. นายสุธี สุทธิสมบูรณ์	โดยที่บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 เป็นบทบัญญัติที่ให้สิทธิจำเลยในคดีอาญา เพื่อให้การสอบสวนหรือการพิจารณาคดีเป็นไปด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่องและเป็นธรรม และมาตรา 241 วรรคสาม ให้จำเลยมีสิทธิตรวจหรือคัดสำเนาคำให้การของตนในชั้นสอบสวน หรือเอกสารประกอบคำให้การของตน ซึ่งเป็นขั้น	ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ

	ตอนที่พนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้ว แต่การปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ให้ศาลใช้ดุลพินิจเรียกสำนวนการสอบสวนจากพนักงานอัยการเพื่อประกอบการวินิจฉัยเมื่อโจทก์สืบพยานเสร็จแล้ว บทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 จึงไม่มีประเด็นที่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม ที่ให้สิทธิจำเลยขอสำเนาคำให้การของตนในชั้นสอบสวนตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ แต่ขณะนี้ยังไม่มีกฎหมายบัญญัติ โจทก์จึงมีเหตุผลที่ไม่สามารถปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสามได้ ซึ่งเหตุผลที่โจทก์อ้างเป็นเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม มิใช่เหตุผลที่เกิดจากบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ดังนั้น เมื่อพิจารณาบทบัญญัติของกฎหมายและเหตุผลซึ่งจำเลยเห็นว่าขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ และเหตุผลของโจทก์ที่ไม่ดำเนินการตามที่จำเลยขอแล้วเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 เป็นขั้นตอนการปฏิบัติของศาลเพื่อใช้สำนวนการสอบสวนของพนักงานอัยการ เมื่อโจทก์สืบพยานเสร็จแล้ว และเป็นคนละกรณีกับการดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม ซึ่งให้สิทธิจำเลยคัดสำเนาคำให้การของตนในชั้นสอบสวน จึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ไม่มีข้อความที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม	อาญา มาตรา 175 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม
11. พล.ต.อ. สุวรรณ สุวรรณเวโช	พิจารณาแล้ว เห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 เป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับระหว่างศาลกับพนักงานอัยการ และถือว่าเป็นดุลพินิจของศาลไม่เกี่ยวกับบทบัญญัติที่ใช้อำนาจบังคับคดี ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม เป็นบทบัญญัติรับรองสิทธิของจำเลยในการตรวจ หรือคัดสำเนาคำให้การ หรือเอกสารประกอบคำให้การของตน ซึ่งเป็นคนละส่วนที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกัน ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม ด้วยเหตุดังกล่าว จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้อง	ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฯ

12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	จะเห็นได้ว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องระหว่างพนักงานอัยการกับศาลในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี กล่าวคือ เมื่อสืบพยานฝ่ายโจทก์เสร็จแล้วศาลจะเรียกสำนวนการสอบสวนทั้งหมดจากพนักงานอัยการมาเพื่อประกอบการวินิจฉัยได้ ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม เป็นบทบัญญัติที่รับรองสิทธิของผู้เสียหายหรือจำเลยในการตรวจหรือคัดสำเนาคำให้การของตนหรือเอกสารที่ตนส่งต่อพนักงานสอบสวนเมื่อพนักงานอัยการได้ฟ้องคดีต่อศาลแล้ว กล่าวโดยสรุปคือ ขณะจำเลยถูกดำเนินคดีในศาลจำเลยมีสิทธิที่จะขอดูหรือคัดสำเนาเฉพาะคำให้การของตนในชั้นสอบสวน หรือขอดู หรือคัดเอกสารที่ตนส่งในชั้นสอบสวนจากพนักงานอัยการได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม และเมื่อสืบพยานโจทก์เสร็จแล้ว ศาลมีอำนาจสั่งให้พนักงานอัยการส่งสำนวนการสอบสวนทั้งหมดต่อศาลได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 จะเห็นได้ว่าตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม จำเลยมีสิทธิตรวจหรือคัดเฉพาะคำให้การและเอกสารของตนที่ส่งต่อพนักงานสอบสวนในชั้นสอบสวนเท่านั้น ส่วนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 นั้น เมื่อสืบพยานโจทก์เสร็จแล้วศาลเท่านั้น ที่มีอำนาจเรียกให้พนักงานอัยการส่งสำนวนการสอบสวนทั้งหมดต่อศาลได้ ดังนั้นทั้งสองมาตรามิได้ขัดหรือแย้งต่อกันแต่อย่างใดเพราะเป็นคนละกรณีกันและไม่มีข้อความใดที่จะทำให้ทั้งสองมาตราขัดหรือแย้งต่อกันได้ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ก็มิได้บัญญัติว่า "ก่อนโจทก์สืบพยานเสร็จ ห้ามมิให้ผู้เสียหายหรือจำเลยในคดีอาญาตรวจหรือคัดสำเนาคำให้การของตนในชั้นสอบสวนหรือเอกสารประกอบคำให้การของตน" อันจะเป็นเหตุให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสามได้ จึงวินิจฉัยว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม	ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม
13. นางเสาวนีย์ อัศวโรจน์	พิจารณาแล้ว เห็นว่า มาตรา 175 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับระหว่างศาลกับ	ประมวลกฎหมาย

	พนักงานอัยการที่ให้ศาลเรียกสำนวนการสอบสวนของพนักงานอัยการมาดู และจะดำเนินการเมื่อพนักงานอัยการทำหน้าที่สืบพยานเสร็จสิ้นแล้ว แต่มาตรา 241 วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญเป็นบทบัญญัติรับรองสิทธิของจำเลยในการตรวจหรือคัดสำเนาคำให้การของตนเองในชั้นสอบสวน หรือเอกสารประกอบคำให้การของตนเองซึ่งอาจดำเนินการในขณะใดก็ได้ ดังนั้น บทบัญญัติทั้งสองดังกล่าวจึงเป็นคนละกรณีกัน จึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 175 มิได้ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม	วิธีพิจารณาความอาญาฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฯ
14. นายอมร รักษาสัตย์	เห็นว่า 1) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นกฎหมายวิธีสบัญญัติว่าด้วยวิธีการที่ศาลจะใช้พิจารณาคดีไม่ใช่กฎหมายสารบัญญัติที่จะใช้บังคับแก่คดี จึงอาจพิจารณาได้ว่า จำเลยในคดีถูกกล่าวหาว่าได้กระทำผิดตามกฎหมายยาเสพติดให้โทษ กฎหมายอาวุธปืน และกฎหมายอาญา บทบัญญัติที่จะใช้บังคับแก่คดีนี้จึงต้องเป็นเพียงกฎหมาย 3 ประเภทนี้เท่านั้น อย่างไรก็ดีศาลเองก็ต้องใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตราต่าง ๆ รวมทั้งมาตรา 175 ในการจะพิจารณาพิพากษาด้วย นอกจากนี้ บททั่วไปของหมวดศาลในรัฐธรรมนูญได้รับรองสิทธิของบุคคลในส่วนที่เกี่ยวกับกระบวนวิธีจับกุมคุมขังและกระบวนการพิจารณาหลายมาตรา ดังนั้น อาจมีกฎหมายวิธีพิจารณาบางมาตราที่อาจขัดกับรัฐธรรมนูญได้ จึงเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาทั้งกฎหมายสารบัญญัติและกฎหมายวิธีสบัญญัติด้วย 2) มาตรา 241 วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญตราขึ้นเพื่อคุ้มครองสิทธิของฝ่ายผู้เสียหายหรือจำเลยที่จะรับทราบคำให้การในชั้นสอบสวน หรือเอกสารของฝ่ายตน หลังจากที่พนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้ว ซึ่งตามปรกติเป็นขั้นตอนก่อนที่โจทก์จะสืบพยาน แต่ผู้เสียหายหรือจำเลยจะขอตรวจหรือคัดสำเนาเมื่อใดก็ได้ภายหลังที่พนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้ว ส่วนมาตรา 175 ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจศาลเรียกสำนวนการสอบสวน	ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 175 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 241 วรรคสาม ให้ยกคำร้อง

	จากพนักงานอัยการได้ก็ต่อเมื่อโจทก์สืบพยานเสร็จแล้ว ซึ่งเป็นขั้นตอนถัดมา และการเรียกนี้ก็เพื่อให้ศาลใช้ประกอบการพิจารณาวินิจฉัยของศาลเอง ไม่ใช่เรียกมาเพื่อประโยชน์ต่อฝ่ายผู้เสียหายหรือจำเลย 3) คำร้องนี้เป็นการอ้างขอใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสารบัญญัติมาปนกับกฎหมายวิธีสบัญญัติของศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 174 ซึ่งภาระการพิสูจน์ตกแก่ฝ่ายโจทก์ โดยโจทก์แถลงเปิดคดีและสืบพยานโจทก์จนเสร็จก่อน ต่อจากนั้นจำเลยจึงมีอำนาจเปิดคดี โดยแถลงข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมาย หลักฐานที่จะนำสืบเสร็จแล้ว จึงนำพยานเข้าสืบได้ เมื่อคำร้องของจำเลยขาดเหตุผลเมื่ออ้างบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาขัดกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นสารบัญญัติในเรื่องที่ไม่ตรงกัน และเป็นการอ้างเพื่อขอใช้สิทธิผิดขั้นตอน จึงเห็นว่า มาตรา 175 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่มีประเด็นใดที่จะขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม จึงให้ยกคำร้อง	
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	พิจารณาแล้ว เห็นว่า ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 เป็นบทบัญญัติให้อำนาจศาลเมื่อสืบพยานเสร็จที่จะเรียกสำนวนการสอบสวนจากพนักงานอัยการเพื่อประกอบการวินิจฉัยคดี เป็นเรื่องระหว่างศาลกับพนักงานอัยการ ซึ่งถ้าศาลเห็นสมควรก็สามารถ เรียกสำนวนการสอบสวนจากพนักงานอัยการมาประกอบการพิจารณาวินิจฉัยได้ สำหรับกรณีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม เป็นบทบัญญัติที่รับรองสิทธิของผู้เสียหายหรือจำเลยในคดี ในการที่จะตรวจหรือคัดสำเนาคำให้การของตน ในชั้นสอบสวนหรือเอกสารประกอบคำให้การ ของตน เมื่อคดีนั้นพนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องต่อศาลแล้ว เป็นเรื่องสิทธิของผู้ร้องระหว่างผู้ร้องกับพนักงานอัยการ เป็นกรณีที่แตกต่างไปจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 จึงเป็นคนละเรื่องและคนละกรณีกัน และการที่ผู้ร้องจะใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม	ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม

	จะต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ แต่กรณีนี้ยังไม่มีกฎหมายบัญญัติรายละเอียดถึงสิทธิของผู้ร้องว่าจะตรวจหรือคัดสำเนาคำให้การของตนในชั้นสอบสวนหรือเอกสารประกอบคำให้การของตนอย่างไร เมื่อใด ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 จึงไม่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม จึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ไม่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม	

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 17/2546 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 14 คน (คะแนนเสียง 14 : 0)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล					
ตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 14 คน	**ประเด็นหลัก** ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม หรือไม่			**คำวินิจฉัย** ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 175 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 241 วรรคสาม	
	ไม่ขัดต่อ รธน.	ไม่ต้องด้วยมาตรา 264 ให้ยกคำร้อง	ขัดต่อ รธน.	ไม่ขัดต่อ รธน. (ชอบด้วย รธน.)	ขัดต่อ รธน. (ไม่ชอบด้วย รธน.)
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ		✓		✓	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร		✓		✓	
3. นายจุมพล ณ สงขลา☆	-	-	-	-	-
4. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	✓			✓	
5. นายผัน จันทรปาน	✓			✓	
6. นายมงคล สระภัน	✓			✓	
7. นายมานิต วิทยาเต็ม	✓			✓	
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	✓			✓	
9. นายสุจิต บุญบงการ	✓			✓	
10. นายสุธี สุทธิสมบูรณ์	✓			✓	
11. พล.ต.อ. สุวรรณ สุวรรณเวโช	✓			✓	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	✓			✓	
13. นางเสาวนีย์ อัศวโรจน์	✓			✓	
14. นายอมร รักษาสัตย์	✓			✓	
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	✓			✓	
รวม	12	2	0	14	0

☆ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย

18. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 18/2546

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 18/2546 (วันที่ 22 พฤษภาคม 2546) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 กรณีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาว่าคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งเป็นบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1)

(พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 กรณีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1))

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา (นายพิเชต สุนทรพิพิธ) ผู้ร้องเสนอเรื่องพร้อมความเห็น ลงวันที่ 25 มกราคม 2545 ต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 กรณีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) และมาตรา 198
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	พลตำรวจเอก ประทิน สันติประภพ สมาชิกวุฒิสภาและคณะ รวม 32 คน ได้ยื่นหนังสือร้องเรียนขอให้ผู้ร้องในฐานะผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาวินิจฉัยว่า กระบวนการสรรหากรรมการการเลือกตั้งมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่ากระบวนการสรรหาดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญ ผู้ร้องเห็นว่า การวินิจฉัยเรื่องร้องเรียนดังกล่าว ต้องพิจารณาในเบื้องต้นก่อนว่า คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งเป็นบุคคลตามมาตรา 197 (1) ของรัฐธรรมนูญ คือ ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการ ส่วนท้องถิ่น หรือไม่ ซึ่งผู้ร้องได้วินิจฉัยว่า คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งเป็นคณะกรรมการที่ถูกกำหนดขึ้นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 138 (1) โดยกำหนดหน้าที่ให้ดำเนินการสรรหาบุคคลซึ่งมีความเป็นกลางทางการเมืองและมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ เพื่อเสนอต่อประธานวุฒิสภา และเมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นแล้วก็สิ้นสุดหน้าที่

		อีกทั้งไม่มีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายใดบัญญัติให้คณะกรรมการสรรหาดังกล่าวเป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น เรื่องร้องเรียนดังกล่าว จึงไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของผู้ร้องที่จะรับไว้พิจารณาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญได้ พลตำรวจเอก ประทิน สันติประภพ และคณะ รวม 29 คน ยื่นหนังสือถึงผู้ร้อง โต้แย้งว่า คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งมีฐานะเป็นหน่วยงานของรัฐตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) คำวินิจฉัยของผู้ร้องที่วินิจฉัยว่าเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของผู้ร้อง จึงมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ร้องซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 ผู้ร้องพิจารณาหนังสือโต้แย้งของพลตำรวจเอก ประทิน สันติประภพ และคณะ ซึ่งโต้แย้งคำวินิจฉัยของผู้ร้องแล้ว เห็นว่าความเห็นที่แตกต่างกันระหว่างผู้โต้แย้งกับผู้ร้องนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งกันในประเด็นเรื่องอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญระหว่างผู้ร้องในฐานะที่เป็นองค์กรที่มีหน้าที่ตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นกับกลุ่มสมาชิกวุฒิสภาซึ่งสังกัดวุฒิสภาในฐานะผู้แทนประชาชนให้ทำหน้าที่ในฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งปัญหาความขัดแย้งดังกล่าวเป็นสาระสำคัญเกี่ยวกับขอบเขตอำนาจหน้าที่ของผู้ร้อง เป็นกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ร้อง และเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริง ผู้ร้องจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ผู้ร้องมีอำนาจพิจารณาว่า คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจของผู้ร้อง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) เพื่อพิจารณาเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยเกี่ยวกับปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 หรือไม่

	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยเบื้องต้น คือ ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 หรือไม่ พิจารณาแล้ว เห็นว่า กรณีตามคำร้อง ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาว่า ผู้ร้องมีอำนาจพิจารณาว่า คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) เพื่อพิจารณาเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยเกี่ยวกับปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 หรือไม่ ซึ่งหมายความว่า ผู้ร้องมีอำนาจพิจารณาว่า "คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง" เป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ตามความหมายของมาตรา 197 (1) หรือไม่ ปรากฏว่า ผู้ร้องได้ใช้อำนาจหน้าที่ของผู้ร้องพิจารณาวินิจฉัยแล้วว่า คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งไม่เป็นบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) เป็นการใช้อำนาจหน้าที่เป็นไปตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) แล้ว ซึ่งเป็นไปตามหลักทั่วไปที่ว่า ผู้ใดจะต้องใช้กฎหมาย ผู้นั้นย่อมมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยบทบัญญัติของกฎหมายนั้น การที่ผู้ร้องใช้อำนาจหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยไปแล้ว แสดงว่า ผู้ร้องไม่ได้มีความสงสัยว่า ตนมีอำนาจวินิจฉัยหรือไม่ ประกอบกับการที่พลตำรวจเอก ประทิน สันติประภพ กับคณะ โต้แย้งผู้ร้องนั้น ไม่ได้โต้แย้งในเรื่องอำนาจหน้าที่ว่า ผู้ร้องมีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 197 (1) หรือไม่ แต่โต้แย้งว่า คำวินิจฉัยของผู้ร้องที่วินิจฉัยว่า คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งไม่ใช่บุคคลตามมาตรา 197 (1) นั้น เป็นคำวินิจฉัยที่คลาดเคลื่อนซึ่งเป็นการโต้แย้งในผลของคำวินิจฉัย ดังนั้น เมื่อผู้ร้องใช้อำนาจไปแล้ว กรณีตามคำร้องที่ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า ผู้ร้องมีอำนาจวินิจฉัยว่า คณะกรรมการการสรรหา

		กรรมการการเลือกตั้งเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจของผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) หรือไม่ จึงไม่ได้เป็นกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ร้อง ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างมาก จึงไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266
	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	รัฐธรรมนูญ มาตรา 196 มาตรา 197 มาตรา 198 และมาตรา 266
2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 หรือไม่
3. คำวินิจฉัย	จึงวินิจฉัยว่า ไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266	
4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยโดยมติ 15 คน โดยวินิจฉัยว่า ไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 จำนวน 9 คน และวินิจฉัยว่า เป็นกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ร้องเกิดขึ้นแล้ว ทั้งมีการโต้แย้งการใช้อำนาจของผู้ร้องด้วย จึงเป็นกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ร้องซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ จึงรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 จำนวน 6 คน (คะแนนเสียง 9 : 6) 2) เริ่มวันที่ 25 มกราคม 2545 แล้วเสร็จ วันที่ 22 พฤษภาคม 2546 รวม 1 ปี 3 เดือน 27 วัน 3) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 121 ตอนที่ 14 ก วันที่ 27 มกราคม 2547 ซึ่งเท่ากับ 8 เดือน 5 วัน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 22 พฤษภาคม 2546)	

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 18/2546 (วันที่ 22 พฤษภาคม 2546) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 15 คน เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 กรณีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาว่า คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งเป็นบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1)

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คือ **ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 หรือไม่**

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	**รัฐธรรมนูญ บัญญัติไว้ว่า** **"<u>มาตรา 196</u> ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีจำนวนไม่เกินสามคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งเป็นที่ยอมรับนับถือของประชาชน มีความ รอบรู้และประสบการณ์ในการบริหารราชการแผ่นดิน วิสาหกิจ หรือกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ ร่วมกันของสาธารณะ และมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์** **ให้ประธานวุฒิสภาลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา** **คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม การสรรหา และการเลือกผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ให้เป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา** **ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีวาระการดำรงตำแหน่งหกปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว"** **"<u>มาตรา 197</u> ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้** **(1) พิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนในกรณี** **(ก) การไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของข้าราชการ พนักงาน หรือ**	ไม่รับคำร้อง

	ลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือ ราชการส่วนท้องถิ่น (ข) การปฏิบัติหรือละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ร้องเรียนหรือประชาชนโดยไม่เป็นธรรม ไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ก็ตาม (ค) กรณีอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ (2) จัดทำรายงานพร้อมทั้งเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะต่อรัฐสภา" "<u>มาตรา 198</u> ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำใดของบุคคลใดตามมาตรา 197 (1) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลปกครอง แล้วแต่กรณี ให้ศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง แล้วแต่กรณีพิจารณาวินิจฉัยเรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเสนอตามวรรคหนึ่งโดยไม่ชักช้า" "<u>มาตรา 266</u> ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ ให้องค์กรนั้นหรือประธานรัฐสภา เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัย" พิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 ประกอบมาตรา 198 ย่อมต้องมีอำนาจในการตีความหรือวินิจฉัยความหมายของถ้อยคำในบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวที่ตนจะต้องใช้ เป็นไปตามหลัก	

	เกณฑ์ทั่วไปที่ว่าผู้ใดจะต้องใช้กฎหมาย ผู้นั้นก็ต้องตีความในกฎหมาย เมื่อผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเป็นองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาว่า การกระทำใดของบุคคลใดตามมาตรา 197 (1) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ แล้วเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาก็ย่อมมีอำนาจที่จะตีความหรือพิจารณาวินิจฉัยว่า คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งมีลักษณะเป็นบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) หรือไม่ เพราะเป็นการวินิจฉัยเพื่อปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ ดังนั้น กรณีตามคำร้องจึงไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 เพราะมิใช่กรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ เนื่องจากผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาได้ใช้อำนาจของตนตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้แล้ว โดยมิได้สงสัยว่าตนไม่มีอำนาจในกรณีดังกล่าว และคณะบุคคลที่โต้แย้งก็มิได้โต้แย้งว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาไม่มีอำนาจในการวินิจฉัยกรณีดังกล่าว เพียงแต่โต้แย้งผลของคำวินิจฉัยเท่านั้น จึงวินิจฉัยไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	พิเคราะห์แล้ว ตามคำร้องและคำขอท้ายคำร้องของผู้ร้องมีลักษณะเป็นเชิงหารือหรือเป็นเชิงให้ศาลรัฐธรรมนูญยืนยันคำวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาที่ได้วินิจฉัยไว้แล้ว ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาอันจะเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 ได้ เมื่อได้พิจารณาวินิจฉัยดังกล่าวแล้ว ปัญหาอื่นนอกจากนี้ไม่จำต้องวินิจฉัย มีคำสั่งยกคำร้อง	ยกคำร้อง

3. นายจุมพล ณ สงขลา	เห็นว่า การที่จะเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาได้ตามรัฐธรรมนูญมาตรา 266 จะต้องเป็นกรณีที่มีปัญหาหรือข้อโต้แย้งระหว่างองค์กรตามรัฐธรรมนูญเกิดขึ้น มิใช่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้วินิจฉัยว่าองค์กรนั้น ๆ มีขอบเขตอำนาจตามรัฐธรรมนูญหรือไม่เพียงใด ปัญหาตามคำร้องจึงมีลักษณะเป็นการหารือเกี่ยวกับขอบเขตอำนาจหน้าที่ขององค์กรเท่านั้น มิใช่กรณีมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 จึงไม่ชอบที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับเรื่องของผู้ร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามบทบัญญัติดังกล่าว จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้องของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา	ยกคำร้อง
4. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	ปรากฏว่า ผู้ร้องได้ใช้อำนาจหน้าที่ของผู้ร้องพิจารณาวินิจฉัยแล้วว่า คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งไม่เป็นบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) แสดงว่า ผู้ร้องได้ใช้อำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) แล้ว ตามหลักการกฎหมายว่าผู้ใดจะต้องใช้กฎหมาย ผู้นั้นย่อมมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยบทบัญญัติของกฎหมายนั้น การที่ผู้ร้องใช้อำนาจหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยไปแล้ว แสดงว่าผู้ร้องไม่ได้มีความสงสัยว่าตนมีอำนาจวินิจฉัยหรือไม่ ประกอบกับการที่ พลตำรวจเอกประทิน สันติประภพ กับคณะ โต้แย้งผู้ร้องนั้น ไม่ได้โต้แย้งในเรื่องอำนาจหน้าที่ว่า ผู้ร้องมีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 197 (1) หรือไม่ แต่โต้แย้งว่า คำวินิจฉัยของผู้ร้องที่วินิจฉัยว่า คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งไม่ใช่บุคคลตามมาตรา 197 (1) นั้น เป็นคำวินิจฉัยที่คลาดเคลื่อนซึ่งเป็นการโต้แย้งในผลของคำวินิจฉัย ดังนั้น เมื่อผู้ร้องได้ใช้อำนาจวินิจฉัยไปแล้ว กรณีตามคำร้องที่ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า ผู้ร้องมีอำนาจวินิจฉัยว่า คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจของผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) หรือไม่ จึงไม่ได้เป็นกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ร้อง ผู้ทำคำวินิจฉัยจึงไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266	ไม่รับคำร้อง

5. นายผัน จันทรปาน	พิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้ร้องได้ใช้อำนาจหน้าที่ของผู้ร้องพิจารณาวินิจฉัยแล้วว่า คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งไม่เป็นบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) เป็นการใช้อำนาจหน้าที่เป็นไปตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) แล้ว ซึ่งตนเป็นผู้ใช้กฎหมายนั้นย่อมมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยบทบัญญัติของกฎหมายนั้น ซึ่งเมื่อวินิจฉัยแล้ว เป็นการแสดงว่า ผู้ร้องไม่ได้สงสัยในอำนาจของตน การที่คณะบุคคล (พลตำรวจเอก ประทิน สันติประภพ กับคณะ) โต้แย้งผู้ร้องนั้น ไม่ได้โต้แย้งในเรื่องอำนาจหน้าที่ว่าผู้ร้องมีอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) หรือไม่ แต่โต้แย้งว่าคำวินิจฉัยของผู้ร้องที่วินิจฉัยว่า คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งไม่ใช่บุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) นั้น เป็นคำวินิจฉัยที่คลาดเคลื่อน ซึ่งเป็นการโต้แย้งผลแห่งการวินิจฉัยของผู้ร้อง ไม่ใช่โต้แย้งอำนาจของผู้ร้อง ดังนั้น เมื่อผู้ร้องใช้อำนาจไปแล้วโดยไม่ได้สงสัยอำนาจของตน และเสนอเรื่องมายังศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ผู้ร้องมีอำนาจที่ผู้ร้องได้ใช้ไปแล้วหรือไม่ จึงไม่เป็นกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ร้อง จึงไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266	ไม่รับคำร้อง
6. นายมงคล สระฏัน	พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ผู้ร้อง เป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ เพราะรัฐธรรมนูญ มาตรา 196 ได้บัญญัติให้มีขึ้น และมาตรา 197 กับมาตรา 198 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ แต่ปัญหาว่า การโต้แย้งของพลตำรวจเอกประทิน สันติประภพ และคณะ ตามหนังสือร้องเรียนไม่ใช่การก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ร้อง ประกอบกับศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 38/2545 ลงวันที่ 4 กรกฎาคม 2545 ว่า การสรรหาคณะกรรมการการเลือกตั้งของคณะกรรมการสรรหาฯ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ จึงเป็นเรื่องการหารือเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่โดยทั่ว ๆ ไปของผู้ร้อง กรณีจึงไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่อาจรับคำร้องของผู้ร้องไว้พิจารณาการวินิจฉัยได้	ยกคำร้อง

	จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้อง	
7. นายมานิต วิทยาเต็ม	พิจารณาแล้ว เห็นว่า กรณีมิใช่ว่า ผู้ร้องทำการวินิจฉัยว่า กระบวนการสรรหากรรมการการเลือกตั้งชอบหรือไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญอันเป็นอำนาจของผู้ร้อง ตามมาตรา 198 วรรคหนึ่ง แต่ผู้ร้องวินิจฉัยว่า คณะกรรมการสรรหาฯ มิใช่บุคคลในอำนาจตรวจสอบของผู้ร้อง เมื่อถูกโต้แย้ง จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ผู้ร้องมีอำนาจพิจารณาว่า คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งเป็นบุคคลที่อยู่หรือไม่อยู่ในอำนาจของผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญมาตรา 197 (1) หรือไม่ ประเด็นที่มีผู้โต้แย้งและผู้ร้องเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย จึงเป็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ร้อง อันเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่สามารถเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ตามมาตรา 266 ได้ จึงวินิจฉัยให้รับคำร้องของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาไว้พิจารณาวินิจฉัย	รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	การที่พลตำรวจเอก ประทิน สันติประภพ สมาชิกวุฒิสภาและคณะ ได้ยื่นหนังสือโต้แย้งต่อผู้ร้องอีกว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งมีฐานะเป็นหน่วยงานของรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) คำวินิจฉัยของผู้ร้องที่วินิจฉัยว่าเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของผู้ร้อง เป็นคำวินิจฉัยที่คลาดเคลื่อนนั้นมิได้โต้แย้งในเรื่องอำนาจหน้าที่ว่าผู้ร้องมีอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) หรือไม่ แต่เป็นเพียงการโต้แย้งผลแห่งการวินิจฉัยของผู้ร้องเท่านั้น ซึ่งผู้ร้องได้ใช้อำนาจไปแล้วโดยมิได้สงสัยอำนาจของตนแต่อย่างใด กรณีจึงไม่ใช่ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ร้องซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 จึงไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย	ไม่รับคำร้อง
9. นายสุจิต บุญบงการ	พิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้ร้องได้รับคำร้องเรียนจากพลตำรวจเอกประทิน สันติประภพ และคณะ ขอให้ผู้ร้องวินิจฉัยว่า กระบวนการสรรหากรรมการการเลือกตั้งของคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ	รับคำร้อง

	แต่ผู้ร้องมีความเห็นว่า คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งมิใช่บุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาจึงไม่มีอำนาจที่จะรับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณา เพื่อเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญได้ อย่างไรก็ตาม พลตำรวจเอกประทิน สันติประภพ และคณะ ได้โต้แย้งว่า คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งมีฐานะเป็นหน่วยงานของรัฐตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) ผู้ร้องจึงต้องวินิจฉัยรับเรื่องร้องเรียนเพื่อเสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญ ดังนั้น เมื่อมีการโต้แย้งดังกล่าวเกิดขึ้นจึงถือได้ว่า ได้มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญเกิดขึ้นแล้ว ถ้าเป็นกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภายังมิได้วินิจฉัยในเรื่องนี้ไว้แต่อย่างใด และได้ส่งมาให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า ตนมีอำนาจรับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไว้พิจารณาหรือไม่นั้น ก็จะถือได้ว่าเป็นการปรึกษา หรือมิได้มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่เกิดขึ้นจริง กรณีก็จะไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจรับไว้พิจารณาวินิจฉัย แต่กรณีตามคำร้องนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาได้วินิจฉัยไปแล้วว่า ตนเองไม่มีอำนาจที่จะรับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งไว้พิจารณาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 เพราะคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งไม่ใช่เป็นบุคคล ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) และเมื่อได้วินิจฉัยไปเช่นนั้น ผู้ที่ร้องเรียนได้โต้แย้งว่า คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งมีฐานะเป็นหน่วยงานของรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาต้องรับเรื่องไว้พิจารณาเท่ากับเป็นการโต้แย้งเกี่ยวกับอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ซึ่งมีความเห็นไม่ตรงกันระหว่างผู้ร้องเรียนกับผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา จึงเป็นปัญหาโต้แย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญและเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริง และผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเป็นผู้เสนอเรื่องมายังศาลรัฐธรรมนูญเอง เพื่อให้พิจารณาวินิจฉัย	

	ปัญหาดังกล่าว กรณีจึงเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องดังกล่าวไว้พิจารณาวินิจฉัยได้ จึงวินิจฉัยว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ลงวันที่ 25 มกราคม 2545 ที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) และมาตรา 198 ไว้พิจารณาวินิจฉัยได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266	
10. นายสุธี สุทธิสมบูรณ์	พิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาย่อมมีอำนาจในการตีความหรือวินิจฉัยความหมายของถ้อยคำในบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตนจะต้องใช้เหตุผลที่สนับสนุนให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีอำนาจตีความงานในหน้าที่ความรับผิดชอบ เพราะการตีความรัฐธรรมนูญเป็นไปตามหลักการในรัฐธรรมนูญของทุกประเทศที่จะกระจายอำนาจการตีความให้องค์กรต่าง ๆ โดยไม่ยอมให้องค์กรใดผูกขาดการตีความรัฐธรรมนูญ ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาก็ย่อมมีอำนาจที่จะตีความว่า คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งมีลักษณะเป็นบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) หรือไม่ เพราะเป็นการวินิจฉัยตามอำนาจหน้าที่ที่รัฐธรรมนูญให้อำนาจไว้ เมื่อผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาได้ใช้อำนาจวินิจฉัยว่า คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง และวุฒิสภา มิได้เป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) และคณะผู้ร้องเรียน (พลตำรวจเอกประทิน สันติประภพ และคณะ) มิได้โต้แย้งการใช้อำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา แต่โต้แย้งว่า คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งมีฐานะเป็นหน่วยงานของรัฐตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) จึงเป็นการโต้แย้งผลแห่งการวินิจฉัยของผู้ร้อง มิใช่โต้แย้งอำนาจของผู้ร้อง การที่ผู้ร้องไม่สงสัยการใช้อำนาจของผู้ร้อง และไม่มีปัญหาการใช้อำนาจของผู้ร้อง จึงไม่มีประเด็นต้องพิจารณาวินิจฉัยการใช้อำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 จึงไม่รับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัย	ไม่รับคำร้อง

11. พล.ต.อ. สุวรรณ สุวรรณเวโช	ตามคำร้องเป็นกรณีผู้ร้อง ซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตนเกิดขึ้นจริง จึงอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 เสนอคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยเรื่องที่ผู้ร้องได้ใช้อำนาจหน้าที่วินิจฉัยแล้ว แต่มีการโต้แย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ร้อง พิจารณาแล้วเห็นว่าศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 ในประเด็นที่ว่า ผู้ร้องมีอำนาจพิจารณาว่า คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของผู้ร้อง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) เพื่อพิจารณาเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยเกี่ยวกับปัญหาว่าชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 หรือไม่ พิจารณาแล้ว เห็นว่า เมื่อผู้ร้องเป็นองค์กรใช้กฎหมายตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 ผู้ร้องก็ต้องมีอำนาจและหน้าที่ตีความหรือวินิจฉัยความหมายของถ้อยคำที่ตนจะต้องใช้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ทั่วไปที่ว่าผู้ใดจะต้องใช้กฎหมายผู้นั้นก็ต้องตีความในกฎหมาย เมื่อผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเป็นองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาได้ตีความหรือพิจารณาวินิจฉัยไปแล้ว แม้จะเป็นการพิจารณาวินิจฉัยถ้อยคำในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญก็สามารถวินิจฉัยได้ เพราะเป็นการวินิจฉัยเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ร้องจึงเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 และกรณีตามคำร้อง ผู้ร้องได้ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ผู้ร้องมีอำนาจวินิจฉัยถ้อยคำในรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 วรรคหนึ่ง หรือไม่เท่านั้น ดังนั้น เมื่อพิจารณาวินิจฉัยแล้วว่า ผู้ร้องมีอำนาจก็เป็นการวินิจฉัยตามคำร้องของผู้ร้องครบถ้วนแล้ว ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยความหมายของถ้อยคำ ตามมาตรา 197 (1) เพื่อวินิจฉัยว่า การวินิจฉัยของผู้ร้องถูกต้อง หรือไม่	รับคำร้อง
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	รัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) ให้อำนาจผู้ร้องที่จะพิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงในกรณีมีการร้องเรียนข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่นว่า ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายฯลฯ	รับคำร้อง

	หากผู้ร้องเห็นว่า การกระทำของบุคคลดังกล่าวมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญให้ผู้ร้องเสนอเรื่องพร้อมความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองวินิจฉัย ตามมาตรา 198 ดังนั้น ผู้ร้องก็ย่อมมีอำนาจหน้าที่ที่จะตีความหรือใช้ดุลพินิจพิจารณาว่า บุคคลใดเป็นบุคคลตามมาตรา 197 (1) หรือไม่ ซึ่งหมายความว่า กรณีตามคำร้องผู้ร้องย่อมมีอำนาจที่จะวินิจฉัยว่าคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งเป็นบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) หรือไม่ เพราะเป็นการวินิจฉัยเพื่อจะได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 197 และมาตรา 198 กำหนดไว้ จึงวินิจฉัยว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ผู้ร้อง มีอำนาจพิจารณาว่า คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) หรือไม่	
13. นางเสาวนีย์ อัศวโรจน์	พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า ผู้ร้องคือ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาซึ่งเป็นผู้ใช้กฎหมายตามรัฐธรรมนูญ ที่ต้องพิจารณาว่าการกระทำของคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญตามมาตรา 197 (1) และมาตรา 198 หรือไม่ และหากมีปัญหาจะต้องเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย จึงย่อมมีอำนาจในการตีความหรือวินิจฉัยถ้อยคำตามมาตรา 197 (1) ซึ่งเป็นบทบัญญัติของกฎหมายที่ตนต้องใช้ตามหลักการตีความกฎหมาย คือ ต้องมีอำนาจที่จะตีความเพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่าคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งเป็นบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) หรือไม่ แม้จะเป็นการพิจารณาวินิจฉัยถ้อยคำในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาก็มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัย เพราะเป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ได้ จึงวินิจฉัยให้รับคำร้องนี้ไว้พิจารณา และวินิจฉัยว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีอำนาจพิจารณาว่า คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) เพื่อ	รับคำร้อง

	พิจารณาเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยเกี่ยวกับปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198	
14. นายอมร รักษาสัตย์	สรุปได้ว่า คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรของรัฐ เป็นหน่วยงานของรัฐ เมื่อเป็นเช่นนี้ ตัวบุคคลของคณะกรรมการสรรหาฯ ก็ต้องถือว่าเป็นพนักงานของรัฐในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง อย่างไรก็ดี คำวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาว่า กรรมการสรรหาฯ มิใช่บุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) ได้ถูกกลุ่ม พลตำรวจเอก ประทิน สันติประภพ กับคณะโต้แย้งว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาวินิจฉัยผิดพลาด มิใช่ประเด็นที่ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแต่อย่างใด คงขอให้พิจารณาแต่เพียงว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีอำนาจพิจารณาว่า คณะกรรมการสรรหาฯ เป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาจะพิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนหรือไม่ อนึ่ง มีข้อสังเกตว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีอำนาจในการพิจารณาว่าจะรับเรื่องใดไว้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่บัญญัติในมาตรา 197 นั้น เป็นอำนาจเด็ดขาดหรือไม่ คือ ถ้าเห็นว่าบุคคลตามมาตราดังกล่าวอยู่นอกอำนาจแล้วก็ไม่ต้องดำเนินการต่อไป โดยไม่ให้ผู้ใดโต้แย้งได้นั้น น่าจะไม่ชอบธรรม เพราะผู้ร้องเรียน หรือประชาชนยังไม่มีโอกาสโต้แย้งเลย จึงควรมีมาตรการภายในที่จะพิจารณาคำโต้แย้ง หรืออุทธรณ์ได้ ดังกรณีการทำผิดทางอาญา หรือทางวินัยของข้าราชการต่างมีขั้นตอนอุทธรณ์ฟ้องร้องหลายชั้นกว่าจะถึงศาลฎีกา หรือคณะกรรมการข้าราชการต่าง ๆ โดยเฉพาะกรณีที่เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาก็ชอบจะเสนอศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาได้ตามมาตรา 198 โดยอนุโลม จึงวินิจฉัยว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีอำนาจพิจารณาว่า คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ตามมาตรา 197 (1) ของรัฐธรรมนูญ แต่มิใช่อำนาจเด็ดขาด ต้องให้มีการอุทธรณ์ได้ ซึ่งถ้าเป็นปัญหาเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญก็อาจส่งมาให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ อย่างไรก็ดี ในระหว่างที่ศาล	รับคำร้อง

	รัฐธรรมนูญยังมิได้วินิจฉัยคำร้องนี้ ศาลรัฐธรรมนูญก็ได้วินิจฉัยตามคำวินิจฉัยที่ 38/2545 ลงวันที่ 4 กรกฎาคม 2545 ว่า คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเป็นที่สุดแล้ว ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาก็ต้องยอมรับคำวินิจฉัยนั้น คือ เมื่อคณะกรรมการสรรหาฯ เป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญแล้ว ผู้กระทำการก็ต้องเป็นตัวบุคคลตามมาตรา 197 (1) เพื่อนำไปประกอบการพิจารณาดำเนินการต่อไป	
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	กรณีตามคำร้อง เห็นว่า ผู้ร้องได้วินิจฉัยถึงตัวบุคคลผู้ถูกร้องเรียนต่อผู้ร้องและเห็นว่า ไม่ใช่บุคคลที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) ผู้ร้องจึงไม่เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา 198 เป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้และได้ใช้อำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ของตนวินิจฉัยไปเรียบร้อยแล้ว ผู้ร้องไม่ได้มีความสงสัยในอำนาจหน้าที่ของตนแต่อย่างใด ที่พลตำรวจเอก ประทิน สันติประภพ สมาชิกวุฒิสภากับคณะเห็นว่าเป็นคำวินิจฉัยที่คลาดเคลื่อนและไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของผู้ร้อง เป็นเรื่องของความเห็นที่ไม่ตรงกัน ไม่ใช่เป็นเรื่องโต้แย้งถึงอำนาจหน้าที่ของผู้ร้องซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ จึงยังไม่เป็นกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ร้องที่จะยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 จึงไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย	ไม่รับคำร้อง

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 18/2546 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 15 คน (คะแนนเสียง 9 : 6)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล				
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 15 คน	**ประเด็นหลัก** ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 หรือไม่		**คำวินิจฉัย** ไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266	
	ไม่รับคำร้องไว้พิจารณา / ยกคำร้อง	รับคำร้องไว้พิจารณา	ไม่รับคำร้อง (ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ)	รับคำร้อง (ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ)
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	✓		✓	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	✓		✓	
3. นายจุมพล ณ สงขลา	✓		✓	
4. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	✓		✓	
5. นายผัน จันทรปาน	✓		✓	
6. นายมงคล สระฏัน	✓		✓	
7. นายมานิต วิทยาเต็ม		✓		✓
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	✓		✓	
9. นายสุจิต บุญบงการ		✓		✓
10. นายสุธี สุทธิสมบูรณ์	✓		✓	
11. พล.ต.อ. สุวรรณ สุวรรณเวโช		✓		✓
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์		✓		✓
13. นางเสาวนีย์ อัศวโรจน์		✓		✓
14. นายอมร รักษาสัตย์		✓		✓
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	✓		✓	
รวม	9	6	9	6

19. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 19/2546

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 19/2546 (วันที่ 22 พฤษภาคม 2546) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 กรณีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาว่า คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เป็นบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) และตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 กรณีการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 กรณีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) และตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 กรณีการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา (นายพิเชต สุนทรพิพิธ) ผู้ร้องเสนอเรื่องพร้อมความเห็น ลงวันที่ 18 เมษายน 2546 ต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 กรณีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) และตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 กรณีการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	นายสุริยะใส กตะศิลา เลขาธิการคณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตย (ครป.) ยื่นหนังสือร้องเรียนต่อผู้ร้อง ในฐานะผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ว่า การสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 257 (1) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ คือ ตามที่คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ได้ดำเนินการสรรหาและจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์ จำนวน 6 คน เสนอต่อ วุฒิสภา ตามมาตรา 257 (1) นั้น คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้ประชุมเพื่อลงคะแนนจำนวน 19 ครั้ง และได้มีการประชุมลับแทรกระหว่างนั้น จำนวน 2 ครั้ง โดยไม่มีบันทึกมติการประชุมลับดังกล่าว ซึ่งต่อมาปรากฏว่า บุคคลที่ได้รับการคาดหมายว่าจะได้

		รับการสรรหากลับไม่ได้รับการสรรหา (ประเมินจากการลงคะแนนในรอบแรก ๆ ก่อนมีการประชุมลับ) ผู้ร้องเรียนเห็นว่า การเสนอให้มีการประชุมลับภายหลังจากทราบผลการลงคะแนนในรอบแรก ๆ แล้วนั้น ย่อมเป็นการเลือกที่จะเปลี่ยนแปลงกติกาในบางขณะที่อาจก่อให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบของผู้ได้รับการเสนอชื่อ จึงขอให้ผู้ร้องใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 ส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครองเพื่อวินิจฉัย ผู้ร้องพิจารณาหนังสือร้องเรียนดังกล่าวแล้ว เห็นว่า การสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจากผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์ของคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 257 (1) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ปัญหาที่ว่า ผู้ร้องจะมีอำนาจรับเรื่องเกี่ยวกับการกระทำตามรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการสรรหาบุคคลต่าง ๆ ไว้พิจารณาปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่นั้น เป็นสาระสำคัญเกี่ยวกับขอบเขตอำนาจหน้าที่ของผู้ร้อง และเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริง และเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ร้องเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ปัญหานี้จึงสมควรที่จะได้รับการพิจารณาวินิจฉัยให้เป็นที่ยุติ โดยในการพิจารณาวินิจฉัยปัญหานี้จะเป็นการตีความบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) และมาตรา 198 ในปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ร้องตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญโดยตรง กรณีดังกล่าวจึงถือว่ามีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ร้องในฐานะเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 ผู้ร้องจึงยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเป็น 2 ส่วน ดังนี้ <u>ส่วนที่หนึ่ง</u> คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 257 (1) คือ บุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) ที่ผู้ร้องมีอำนาจหน้าที่ในการที่จะพิจารณาว่าการกระทำของคณะกรรมการสรรหาดังกล่าว มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพื่อเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาล

		รัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 หรือไม่ ส่วนที่สอง หากศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ คือ บุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) แล้ว ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า การสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจากผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์ของคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตามที่นายสุริยะใส กตะศิลา ยื่นหนังสือร้องเรียนต่อผู้ร้องนั้น ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ต่อไปด้วย
	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยเบื้องต้น คือ ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 และมาตรา 198 หรือไม่ ผู้ร้อง คือ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเป็นองค์กรที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 196 บัญญัติให้มีขึ้น และกำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ในมาตรา 197 และมาตรา 198 ผู้ร้องจึงเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งหากผู้ร้องมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ ผู้ร้องก็เป็นผู้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 แต่คำร้องดังกล่าวที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัยได้ จะต้องเป็นกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ร้องเกิดขึ้นจริง พิจารณาแล้ว เห็นว่า ตามคำร้องในส่วนที่หนึ่งที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 257 (1) คือ บุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) ที่ผู้ร้องมีอำนาจหน้าที่ในการที่จะพิจารณาว่าการกระทำของคณะกรรมการสรรหาดังกล่าว มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพื่อเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 หรือไม่ นั้น เป็นการขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ คือ ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงาน

		ของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือไม่ เพราะบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) ก็คือ ข้าราชการ พนักงาน หรือ ลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งหากศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้ตามคำร้องในส่วนที่หนึ่งนี้ ก็จะเป็นการตีความถ้อยคำหรือวินิจฉัยความหมายของถ้อยคำใน มาตรา 197 (1) โดยที่ผู้ร้องซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจตามมาตรา 197 (1) ยังไม่ได้ใช้อำนาจของตนวินิจฉัยหรือตีความว่า "คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ" เป็นบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) หรือไม่ แม้ว่าตามคำร้องผู้ร้องได้แสดงความเห็นไว้แล้วว่า คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่ได้เป็นบุคคลตามมาตรา 197 ก็เป็นแต่เพียงความคิดเห็นของผู้ร้อง ผู้ร้องยังไม่ได้ใช้อำนาจหน้าที่ของผู้ร้องวินิจฉัยให้มีผลเป็นคำวินิจฉัยว่า คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่ได้เป็นบุคคลตาม มาตรา 197 ดังนั้น เมื่อผู้ร้องยังไม่ได้ใช้อำนาจหน้าที่ตามมาตรา 197 (1) ปัญหาในการใช้อำนาจหน้าที่ของผู้ร้องจึงยังไม่เกิดขึ้นจริงและย่อมไม่อาจมีการโต้แย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ร้อง อันจะนำไปสู่การเสนอคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยผู้ร้องได้ คำร้องในส่วนนี้จึงไม่ใช่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ร้อง แม้ผู้ร้องจะเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญและใช้สิทธิเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 แต่เมื่อยังไม่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ร้องเกิดขึ้นจริง จึงมีลักษณะเป็นการหารือ การเสนอคำร้องดังกล่าวไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 จึงไม่รับคำร้องในส่วนที่หนึ่งนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัย เมื่อศาลรัฐธรรมนูญไม่รับคำร้องในส่วนที่หนึ่งที่ขอให้พิจารณาว่า คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็นบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) หรือไม่ ไว้พิจารณาวินิจฉัย เนื่องจากผู้ร้องยังไม่ได้ใช้อำนาจหน้าที่ของผู้ร้องวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) จึงยังไม่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจ

		หน้าที่ของผู้ร้องเกิดขึ้นจริง ไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 ดังนั้น คำร้องในส่วนที่สองซึ่งเป็นคำร้องที่เกี่ยวเนื่องจากคำร้องในส่วนที่หนึ่งที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า การสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจากผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์ของคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ จึงไม่จำต้องวินิจฉัย
	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	รัฐธรรมนูญ มาตรา 196 มาตรา 197 มาตรา 198 และมาตรา 266
2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 และมาตรา 198 หรือไม่
3. คำวินิจฉัย	จึงวินิจฉัยว่า ไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย	
4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยโดยมติ 12 คน โดยมีมติเป็นเอกฉันท์ ว่า ไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย (คะแนนเสียง 12 : 0) 2) เริ่มวันที่ 18 เมษายน 2546 แล้วเสร็จ วันที่ 22 พฤษภาคม 2546 รวม 1 เดือน 4 วัน 3) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 121 ตอนที่ 14 ก วันที่ 27 มกราคม 2547 ซึ่งเท่ากับ 8 เดือน 5 วัน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 22 พฤษภาคม 2546)	

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 19/2546 (วันที่ 22 พฤษภาคม 2546) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 12 คน เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 กรณีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาว่า คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เป็นบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) และตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 กรณีการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คือ **ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 และมาตรา 198 หรือไม่**

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	**รัฐธรรมนูญ บัญญัติไว้ว่า** **"<u>มาตรา 196</u> ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีจำนวนไม่เกินสามคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งเป็นที่ยอมรับนับถือของประชาชน มีความ รอบรู้และประสบการณ์ในการบริหารราชการแผ่นดิน วิสาหกิจ หรือกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ ร่วมกันของสาธารณะ และมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์** **ให้ประธานวุฒิสภาลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา** **คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม การสรรหา และการเลือกผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ให้เป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา** **ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีวาระการดำรงตำแหน่งหกปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว"** **"<u>มาตรา 197</u> ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้** **(1) พิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนในกรณี** **(ก) การไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของข้าราชการ พนักงาน หรือ**	ไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

	ลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือ ราชการส่วนท้องถิ่น **(ข) การปฏิบัติหรือละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ร้องเรียนหรือประชาชนโดยไม่เป็นธรรม ไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ก็ตาม** **(ค) กรณีอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ** **(2) จัดทำรายงานพร้อมทั้งเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะต่อรัฐสภา"** **"<u>มาตรา 198</u> ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำใดของบุคคลใดตามมาตรา 197 (1) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลปกครอง แล้วแต่กรณี** **ให้ศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง แล้วแต่กรณีพิจารณาวินิจฉัยเรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเสนอตามวรรคหนึ่งโดยไม่ชักช้า"** **"<u>มาตรา 266</u> ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ ให้องค์กรนั้นหรือประธานรัฐสภา เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัย"** พิจารณาแล้ว เห็นว่า กรณีตามคำร้องไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญมาตรา 266 เพราะมิใช่กรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ เนื่องจากผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาอันเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ยังมิได้ใช้อำนาจของตนตามที่	

	รัฐธรรมนูญให้ไว้แต่ประการใด และยังไม่มีปัญหาโต้แย้งการใช้อำนาจของผู้ร้อง นอกจากนั้น คำร้องนี้มีลักษณะเป็นการขอปรึกษาว่า ผู้ร้องมีอำนาจหน้าที่ในการที่จะพิจารณาว่า การกระทำของคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญเพื่อเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือไม่เท่านั้น ซึ่งไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่จะให้คำปรึกษาแก่องค์กรต่าง ๆ จึงวินิจฉัยไม่รับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัย	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	เห็นว่า ตามคำขอท้ายคำร้อง ข้อ 1. ของผู้ร้องมีลักษณะเป็นการหารือถึงอำนาจหน้าที่ของผู้ร้อง ไม่ใช่กรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 ที่จะพึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยให้ และคำขอท้ายคำร้อง ข้อ 2. เป็นข้อที่เนื่องมาจากคำขอท้ายคำร้อง ข้อ 1. จึงไม่จำต้องพิจารณาวินิจฉัยให้ดุจเดียวกัน มีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณา	ไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย
3. นายจุมพล ณ สงขลา	พิเคราะห์แล้ว ปัญหาข้อนี้เป็นการขอให้วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 แต่ผู้วินิจฉัยเห็นว่า การที่จะเสนอปัญหาใด ๆ ต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ตามมาตรา 266 จะต้องเป็นกรณีที่มีปัญหาหรือข้อโต้แย้งเกิดขึ้นระหว่างองค์กรตามรัฐธรรมนูญ มิใช่การที่องค์กรใดองค์กรหนึ่งมีปัญหาว่าตนเองมีอำนาจหน้าที่หรือไม่เพียงใด ดังเช่น ปัญหาของผู้ร้องดังกล่าว จึงเป็นเพียงการหารือเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตนเองเท่านั้น ซึ่งผู้ร้องในฐานะองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญองค์กรหนึ่ง ย่อมมีอำนาจที่จะตีความขอบเขตการใช้อำนาจของตนได้เองอยู่แล้ว โดยไม่จำต้องขอคำแนะนำหรือการรับรองจากองค์กรอิสระอื่น เมื่อประเด็นตามคำร้องข้อนี้มิใช่กรณีมีปัญหาหรือข้อโต้แย้งเกิดขึ้นระหว่างองค์กรตามรัฐธรรมนูญ จึงไม่ชอบที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับพิจารณาวินิจฉัยปัญหาของผู้ร้องข้อนี้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 และทำให้ไม่อาจพิจารณาวินิจฉัยประเด็นอื่นตามคำร้องต่อไปได้ แม้ว่าผู้ร้องจะอ้างรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 ในการเสนอเรื่องต่อศาล	ไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย ให้ยกคำร้อง

	รัฐธรรมนูญก็ตาม เนื่องจากประเด็นอื่นนั้นเป็นผลสืบเนื่องโดยตรงจากการวินิจฉัยประเด็นข้อแรก จึงวินิจฉัยยกคำร้องของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา	
4. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	พิจารณาแล้ว เห็นว่า ตามคำร้องในส่วนที่หนึ่งเป็นการขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ คือ ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือไม่ เพราะบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) ก็คือ ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งหากศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้ตามคำร้องในส่วนที่หนึ่งนี้ ก็จะเป็นการตีความถ้อยคำหรือวินิจฉัยความหมายของถ้อยคำในมาตรา 197 (1) โดยที่ผู้ร้องซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจตามมาตรา 197 (1) ยังไม่ได้ใช้อำนาจของตนวินิจฉัยหรือตีความว่า "คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ" เป็นบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) หรือไม่ แม้ว่าตามคำร้อง ผู้ร้องได้แสดงความเห็นไว้แล้วว่าคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่ได้เป็นบุคคลตามมาตรา 197 ก็เป็นแต่เพียงความคิดเห็นของผู้ร้อง ผู้ร้องยังไม่ได้ใช้อำนาจหน้าที่ของผู้ร้องวินิจฉัยให้มีผลเป็นคำวินิจฉัยว่าคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ไม่ได้เป็นบุคคลตามมาตรา 197 ดังนั้น เมื่อผู้ร้องยังไม่ได้ใช้อำนาจหน้าที่ตามมาตรา 197 (1) ปัญหาในการใช้อำนาจหน้าที่ของผู้ร้องจึงยังไม่เกิดขึ้นจริงและย่อมไม่อาจมีการโต้แย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ร้อง อันจะนำไปสู่การเสนอคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยผู้ร้องได้ คำร้องในส่วนนี้จึงไม่ใช่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ร้อง แม้ผู้ร้องจะเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญและใช้สิทธิเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 แต่เมื่อยังไม่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ร้องเกิดขึ้นจริง จึงมีลักษณะเป็นการหารือ การเสนอคำร้องดังกล่าวไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 จึงไม่รับคำร้องในส่วนที่หนึ่งนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัย	ไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

	เมื่อไม่รับคำร้องในส่วนที่หนึ่งนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัย ดังนั้น คำร้องในส่วนที่สองซึ่งเป็นคำร้องที่เกี่ยวเนื่องจากคำร้องในส่วนที่หนึ่ง ที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่าการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจากผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์ของคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญขัดต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ จึงตกไปด้วยไม่จำต้องวินิจฉัย จึงไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย	
5. นายผัน จันทรปาน	พิจารณาแล้ว เห็นว่า เมื่อผู้ร้องยังไม่ใช้อำนาจหน้าที่ตามมาตรา 197 (1) ปัญหาการใช้อำนาจหน้าที่ของผู้ร้อง จึงยังไม่เกิดขึ้นจริง และย่อมไม่อาจมีการโต้แย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ร้องอันจะนำไปสู่การเสนอคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยผู้ร้อง คำร้องขอในส่วนนี้จึงไม่ใช่การขอให้พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ร้อง แม้ผู้ร้องจะเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญและใช้สิทธิเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 แต่เมื่อยังไม่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ร้องเกิดขึ้นจริง เนื่องจากผู้ร้องยังไม่ได้ใช้อำนาจหน้าที่ดังกล่าว คำร้องนี้จึงมีลักษณะเป็นการหารือ ซึ่งไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 จึงไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย	ไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย
6. นายมงคล สระฏัน	พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ผู้ร้อง มีอำนาจหน้าที่ส่งเรื่องพร้อมความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า การกระทำของบุคคลใด ตามมาตรา 197 (1) ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่ ผู้ร้องจึงมีอำนาจหน้าที่วินิจฉัยว่าคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็นบุคคลตามมาตรา 197 (1) ก่อน ผู้ร้องจึงจะส่งเรื่องและความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ แต่ผู้ร้องยังไม่ได้วินิจฉัยปัญหาดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญ ปัญหาการใช้อำนาจของผู้ร้องจึงยังไม่เกิดขึ้น และถือไม่ได้ว่ามีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญ กรณีไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่มีอำนาจวินิจฉัยในประเด็นที่ 1 และไม่จำต้องวินิจฉัยในประเด็นที่ 2 ด้วย จึงไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย	ไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

7. นายมานิต วิทยาเต็ม	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) บัญญัติให้ผู้ร้องมีอำนาจหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยว่า คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เป็นบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) หรือไม่ หากมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ผู้ร้องจึงจะดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 และมาตรา 266 ได้ แต่ตามคำร้องปรากฏว่า ผู้ร้องยังไม่ได้ใช้อำนาจหน้าที่ดังกล่าว ปัญหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่ของผู้ร้อง ซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ จึงยังไม่เกิดขึ้น กรณียังไม่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 อันศาลรัฐธรรมนูญจะรับพิจารณาวินิจฉัยได้ คำร้องในส่วนที่เกี่ยวกับคำขอดังกล่าว ไม่อาจรับไว้พิจารณาวินิจฉัยได้ ส่วนคำขออื่นที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า การสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจากผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์ของคณะกรรมการสรรหาฯ ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ นั้น จึงไม่จำต้องพิจารณาอีกต่อไป จึงไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย	ไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย
9. นายสุจิต บุญบงการ	พิจารณาแล้ว เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญจะมีอำนาจรับคำร้องดังกล่าวไว้พิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 ได้ นั้น คำร้องต้องเป็นกรณีของปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญและปัญหานั้นเกิดขึ้นจริง กรณีดังกล่าวยังถือไม่ได้ว่ามีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ร้อง ซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ คือ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเกิดขึ้นจริง เนื่องจากผู้ร้องยังมิได้ใช้อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) และมาตรา 198 และยังมิได้มีการโต้แย้งการใช้อำนาจดังกล่าว ปัญหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) จึงยังไม่ได้เกิดขึ้นจริง ประเด็นที่ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยในประเด็นที่หนึ่งก็มีลักษณะเป็นการถามความเห็นของศาลรัฐธรรมนูญในประเด็นเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ร้อง ที่ผู้ร้องเกิดความไม่แน่ใจว่าผู้ร้องมีอำนาจหน้าที่ที่จะพิจารณาว่า คณะ	ไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย ให้ยกคำร้อง

	กรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็นบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) ที่ผู้ร้องจะพิจารณาว่า การกระทำของคณะกรรมการสรรหาดังกล่าวมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญเพื่อเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 หรือไม่ หาใช่เป็นกรณีที่มีปัญหาโต้แย้งเกิดขึ้นแล้ว กรณีคำร้องนี้จึงไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจรับประเด็นที่หนึ่งของคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยได้ เมื่อศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจรับประเด็นดังกล่าวไว้พิจารณาวินิจฉัยแล้ว ในกรณีของประเด็นที่สอง ศาลรัฐธรรมนูญก็ไม่ต้องวินิจฉัย จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้องทั้งสองประเด็น	
10. นายสุธี สุทธิสมบูรณ์	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
11. พล.ต.อ. สุวรรณ สุวรรณเวโช	วินิจฉัยว่า เมื่อผู้ร้องยังไม่ได้ใช้อำนาจหน้าที่ตามมาตรา 197 (1) ปัญหาในการใช้อำนาจหน้าที่ของผู้ร้องจึงยังไม่เกิดขึ้นจริงและย่อมมีการโต้แย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ร้องอันจะนำไปสู่การเสนอคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยผู้ร้อง หรือโดยประธานรัฐสภาได้ การที่ผู้ร้องขอให้วินิจฉัยว่า คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็นบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) ที่ผู้ร้องมีอำนาจหน้าที่ในการที่จะพิจารณาว่าการกระทำของคณะกรรมการสรรหาดังกล่าว มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญเพื่อเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 หรือไม่ นั้น จึงไม่ใช่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ร้อง แม้ผู้ร้องจะเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญและใช้สิทธิเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 แต่เมื่อยังไม่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ร้องเกิดขึ้นจริงเนื่องจากผู้ร้องยังไม่ได้ใช้อำนาจหน้าที่ดังกล่าว การเสนอคำร้องดังกล่าว จึงไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 จึงไม่รับคำร้องในส่วนที่ขอให้พิจารณาตามข้อ (1) นี้ไว้พิจารณาวินิจฉัย	ไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

	ส่วนคำร้องตามข้อ (2) ที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า การสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจากผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์ของคณะกรรมการสรรหาฯ ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ย่อมยังไม่สามารถขอให้พิจารณาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 ได้ เพราะยังไม่ครบเงื่อนไขของรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 ที่จะเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ เนื่องจากผู้ร้องยังไม่ได้ใช้อำนาจของตน คำร้องในข้อนี้จึงตกไปด้วย	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	การที่ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญช่วยพิจารณาวินิจฉัยเป็นการสอบถามหรือหารือเท่านั้น โดยที่ผู้ร้องยังมิได้ปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) คือ ผู้ร้องยังมิได้วินิจฉัยว่าคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็นบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) หรือไม่ และยังไม่ได้วินิจฉัยว่าการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจากผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์ของคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตามที่นายสุริยะใส กตะศิลา ยื่นหนังสือร้องเรียนต่อผู้ร้องนั้น มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่ เมื่อคำร้องของผู้ร้องไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ข้อที่สองของรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 คือยังไม่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ร้องเกิดขึ้น ศาลรัฐธรรมนูญไม่อาจรับคำร้องของผู้ร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยได้ จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้อง	ไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย ให้ยกคำร้อง
13. นางเสาวนีย์ อัศวโรจน์	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
14. นายอมร รักษาสัตย์	เห็นว่า กรณีนี้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภายังมิได้ใช้อำนาจของตนตามมาตรา 197 วินิจฉัยว่า คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจของตนตามมาตรา 197 (1) เพื่อที่จะพิจารณาและสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีข้อโต้แย้งจากฝ่ายผู้ร้องเรียนแต่อย่างใด กลับมาตั้งปัญหาว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีอำนาจที่จะพิจารณาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสรรหาฯ ได้หรือไม่ เรื่องทั้งหมดจึงกลายเป็นเรื่องการขอปรึกษาหารือศาลรัฐธรรมนูญในเรื่องที่ยังไม่เกิดขึ้น	ไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย ให้ยกคำร้อง

	และเรื่องนี้ก็มิใช่ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา เมื่อประเด็นที่ 1 เป็นเรื่องขอปรึกษาหารือ ศาลรัฐธรรมนูญก็มิอาจรับไว้พิจารณาได้ตามแนวทางคำวินิจฉัยที่ 18/2546 จึงให้ยกคำร้องในประเด็นนี้และไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยตามประเด็นที่ 2 ในชั้นนี้จนกว่าจะมีการร้องเรียนที่ถูกขั้นตอนและช่องทางที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับพิจารณาวินิจฉัยได้	
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	พิจารณาแล้ว เมื่อผู้ร้องยังไม่ได้ใช้อำนาจหน้าที่วินิจฉัยตามมาตรา 197 (1) จึงยังไม่ใช่กรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ร้องเกิดขึ้นจริง เป็นเพียงกรณีที่ผู้ร้องสงสัยว่า ตนมีอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญเพียงใด เป็นเรื่องหารือ จึงไม่อาจเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา 266 ได้ สำหรับปัญหาที่ว่า คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้กระทำการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ นั้น เห็นว่า เมื่อได้พิจารณาวินิจฉัยในปัญหาข้อแรกว่า ผู้ร้องไม่อาจเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้แล้วก็ไม่จำต้องพิจารณาวินิจฉัยปัญหาข้อนี้ จึงไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย	ไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 19/2546 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 12 คน (คะแนนเสียง 12 : 0)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล				
ตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 12 คน	**ประเด็นหลัก** ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 และมาตรา 198 หรือไม่		**คำวินิจฉัย** ไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย	
	ไม่รับคำร้องไว้พิจารณา / ยกคำร้อง	รับคำร้องไว้พิจารณา	ไม่รับคำร้อง (ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ)	รับคำร้อง (ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ)
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	✓		✓	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	✓		✓	
3. นายจุมพล ณ สงขลา	✓		✓	
4. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	✓		✓	
5. นายผัน จันทรปาน	✓		✓	
6. นายมงคล สระฎัน	✓		✓	
7. นายมานิต วิทยาเต็ม☆	-	-	-	-
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	✓		✓	
9. นายสุจิต บุญบงการ	✓		✓	
10. นายสุธี สุทธิสมบูรณ์☆	-	-	-	-
11. พล.ต.อ. สุวรรณ สุวรรณเวโช	✓		✓	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	✓		✓	
13. นางเสาวนีย์ อัศวโรจน์☆	-	-	-	
14. นายอมร รักษาสัตย์	✓		✓	
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	✓		✓	
รวม	12	0	12	0

☆ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย

20. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 20/2546

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 20/2546 (วันที่ 3 มิถุนายน 2546) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 กรณีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ในการใช้ดุลพินิจวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำใดของบุคคลใด ตามมาตรา 197 (1) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

(พิจารณาวินิจฉัยว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีอำนาจใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 ว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำใดของบุคคลใดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ (ได้) หรือไม่)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ผู้ร้อง เสนอเรื่องพร้อมความเห็นลงวันที่ 9 มกราคม 2546 ต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 ว่า ผู้ร้องมีอำนาจใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 ว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำใดของบุคคลใดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	นายการุณ ใสงาม สมาชิกวุฒิสภา ได้ยื่นหนังสือร้องเรียนขอให้ผู้ร้องพิจารณาส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2544 ข้อ 11 วรรคสอง มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 153 โดยที่ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2544 ข้อ 11 วรรคสอง กำหนดว่า "ในกรณีที่ไม่มีประธานวุฒิสภา หรือประธานวุฒิสภาไม่อยู่ หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ในกรณีที่มีรองประธานวุฒิสภาสองคน ให้รองประธานวุฒิสภาคนที่หนึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา ถ้าทั้งประธานวุฒิสภาและรองประธานวุฒิสภาคนที่หนึ่งไม่มีหรือไม่อยู่ หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานวุฒิสภาคนที่สองเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานวุฒิสภา" และโดยที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 153 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า "ประธาน

		สภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภามีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการของสภานั้น ๆ ให้เป็นไปตามข้อบังคับ รองประธานมีอำนาจหน้าที่ตามที่ประธานมอบหมาย และปฏิบัติหน้าที่แทนประธานเมื่อประธานไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้" ดังนั้น การที่ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2544 ข้อ 11 วรรคสอง กำหนดข้อความเกินเลยไปถึง "ในกรณีที่ไม่มีประธานวุฒิสภา หรือ..... ถ้าทั้งประธานวุฒิสภาและรองประธานวุฒิสภาคนที่หนึ่งไม่มี....." จึงเป็นการกำหนดข้อความที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ เท่ากับเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญโดยวิธีการกำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา ผู้ร้องได้วินิจฉัยเรื่องร้องเรียนดังกล่าวว่า ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2544 ข้อ 11 วรรคสอง ซึ่งบัญญัติคำว่า "กรณีไม่มีประธาน" เข้าไปด้วยนั้น เป็นไปเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานการประชุมของวุฒิสภาให้ดำเนินไปได้โดยเกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น จึงไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ผู้ร้องจึงวินิจฉัยไม่ส่งเรื่องดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. 2542 มาตรา 17 นายการุณ ใสงาม ได้ยื่นหนังสือร้องเรียนโต้แย้งว่า ผู้ร้องไม่มีอำนาจที่จะวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับหรือการกระทำใดของบุคคลใด ตามมาตรา 197 (1) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะอำนาจหน้าที่ในการวินิจฉัยดังกล่าวเป็นของศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ร้องเห็นว่า เป็นดุลพินิจที่ผู้ร้องจะกลั่นกรองเรื่องว่า กรณีมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่ หากผู้ร้องเห็นว่า มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ก็จะพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมความเห็น เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองพิจารณาวินิจฉัย ถ้าหากเป็นเรื่องที่ผู้ร้องเห็นว่า ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ก็จะไม่ส่งเรื่องต่อศาล

		รัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ที่นายการุณ ใสงาม เห็นว่า ผู้ร้องต้องส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญทุกกรณี โดยไม่มีอำนาจที่จะใช้ดุลพินิจยุติเรื่อง นั้น เป็นความเห็นที่ไม่ถูกต้อง ดังนั้น การโต้แย้งในคำวินิจฉัยของผู้ร้องดังกล่าวจึงเป็นความเห็นที่แตกต่าง นำไปสู่ความขัดแย้งกันในประเด็นเรื่องอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งปัญหาความขัดแย้งดังกล่าวเป็นสาระสำคัญเกี่ยวกับขอบเขตอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา และเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริง จึงยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266
	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัย คือ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีอำนาจใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 ว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำใดของบุคคลใด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่ พิจารณาแล้วรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 วรรคหนึ่ง บัญญัติให้อำนาจผู้ร้องในฐานะผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้ ในกรณีที่ผู้ร้องเห็นว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำใดของบุคคลใดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ การใช้อำนาจของผู้ร้อง ตามมาตรา 198 นี้ ต้องผ่านขั้นตอนการกลั่นกรองหรือการใช้ดุลพินิจของผู้ร้องพิจารณาก่อนว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำใดของบุคคลใดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่ หากผู้ร้องพิจารณาในเบื้องต้นแล้ว เห็นว่า เป็นกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ผู้ร้องจึงจะเสนอเรื่องพร้อมความเห็น ในกรณีดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้ ซึ่งตามคำร้อง ผู้ร้องได้ใช้ดุลพินิจพิจารณา แล้วว่า ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2544 ข้อ 11 วรรคสอง ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความ

		ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และไม่เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เป็นการใช้อำนาจหน้าที่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 แล้ว โดยผู้ร้องเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 198 ผู้ร้องก็ย่อมมีอำนาจใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัยหรือตีความว่าลักษณะเช่นใดเป็นกรณีที่จะต้องเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 ซึ่งหมายความว่า ผู้ร้องมีอำนาจใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำใดของบุคคลใดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่ เพื่อวินิจฉัยส่งเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง แล้วแต่กรณี ด้วยเหตุผลดังได้พิจารณามาข้างต้น ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างมาก จึงเห็นว่า ตามรัฐธรรมนูญมาตรา 198 ผู้ร้องมีอำนาจใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำใดของบุคคลใดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ
	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	รัฐธรรมนูญ มาตรา 196 มาตรา 197 มาตรา 198 และมาตรา 266
2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีอำนาจใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 ว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำใดของบุคคลใด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ (ได้) หรือไม่
3. คำวินิจฉัย	จึงวินิจฉัยว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีอำนาจใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 ว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำใดของบุคคลใดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่	

4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยโดยมติ 15 คน โดยวินิจฉัยว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีอำนาจใช้ดุลพินิจฯ จำนวน 10 คน, เห็นว่า กรณีตามคำร้องมีลักษณะเป็นการหารือ ไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 ให้ยกคำร้อง จำนวน 4 คน, และ เห็นว่า ไม่มีอำนาจ จำนวน 1 คน (คะแนนเสียง 10 : 4 : 1) ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่ได้วินิจฉัยว่า กรณีตามคำร้องมีลักษณะเป็นการหารือ ไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 ให้ยกคำร้อง จำนวน 4 คน นั้น ถือว่า คำวินิจฉัยเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรืออยู่ในกลุ่มเดียวกับกลุ่มที่วินิจฉัยว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีอำนาจใช้ดุลพินิจฯ ซึ่งมีจำนวน 10 คนนั้น และเมื่อนำไปใส่ไว้ใน "ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 20/2546" ข้างท้ายเพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ ได้จัดอยู่ในกลุ่ม "มีอำนาจ (ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ)" คะแนนเสียงในที่สุด จึงเป็น 14 : 1 2) เริ่มวันที่ 9 มกราคม 2546 แล้วเสร็จ วันที่ 3 มิถุนายน 2546 รวม 4 เดือน 25 วัน 3) การวางบรรทัดฐาน ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีอำนาจใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 ว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำใดของบุคคลใด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่ 4) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 121 ตอนที่ 17 ก วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2547 ซึ่งเท่ากับ 8 เดือน 2 วัน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 3 มิถุนายน 2546)

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 20/2546 (วันที่ 3 มิถุนายน 2546) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 15 คน เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 กรณีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ในการใช้ดุลพินิจวินิจฉัยว่า บทบัญญัติ แห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำใดของบุคคลใดตามมาตรา 197 (1) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คือ **ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีอำนาจใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 ว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำใดของบุคคลใด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่**

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	**รัฐธรรมนูญ บัญญัติไว้ว่า** **"<u>มาตรา 196</u> ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีจำนวนไม่เกินสามคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งเป็นที่ยอมรับนับถือของประชาชน มีความ รอบรู้และประสบการณ์ในการบริหารราชการแผ่นดิน วิสาหกิจ หรือกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ ร่วมกันของสาธารณะ และมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์** **ให้ประธานวุฒิสภาลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา** **คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม การสรรหา และการเลือกผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ให้เป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา** **ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีวาระการดำรงตำแหน่งหกปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว"** **"<u>มาตรา 197</u> ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้** **(1) พิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนในกรณี**	มีอำนาจใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัยฯ

	(ก) การไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือ ราชการส่วนท้องถิ่น (ข) การปฏิบัติหรือละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ร้องเรียนหรือประชาชนโดยไม่เป็นธรรม ไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ก็ตาม (ค) กรณีอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ (2) จัดทำรายงานพร้อมทั้งเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะต่อรัฐสภา" "<u>มาตรา 198</u> ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำใดของบุคคลใดตามมาตรา 197 (1) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลปกครอง แล้วแต่กรณี ให้ศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง แล้วแต่กรณีพิจารณาวินิจฉัยเรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเสนอตามวรรคหนึ่งโดยไม่ชักช้า" "<u>มาตรา 266</u> ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ ให้องค์กรนั้นหรือประธานรัฐสภา เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย" พิจารณาแล้ว เห็นว่า เมื่อผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ผู้ร้อง ในฐานะที่เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นโดยรัฐธรรมนูญ มีอำนาจ	

	หน้าที่และใช้อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ ถูกนายการุณ ใสงาม สมาชิกวุฒิสภาซึ่งสังกัดวุฒิสภา ในฐานะที่เป็นผู้แทนประชาชนให้ทำหน้าที่ในฝ่ายนิติบัญญัติโต้แย้งว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาไม่มีอำนาจที่จะวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำใดของบุคคลใดตามมาตรา 197 (1) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ จึงเป็นการโต้แย้งอำนาจหน้าที่ของผู้ร้อง ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ร้องในฐานะองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ผู้ร้องจึงมีอำนาจที่จะใช้รัฐธรรมนูญ มาตรา 266 ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ และอาศัยเหตุผลของหลักเกณฑ์ทั่วไปที่ว่า ผู้ใดจะต้องใช้กฎหมาย ผู้นั้นก็ต้องตีความในกฎหมายนั้น จึงวินิจฉัยว่า ผู้ร้องสามารถใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำใดของบุคคลใดตามมาตรา 197 (1) ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา 198 โดยหากเรื่องใดผู้ร้องเห็นว่ามีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ก็จะเสนอเรื่องพร้อมกับความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้ และหากผู้ร้องเห็นว่าเรื่องใดไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ก็สามารถที่จะยุติการพิจารณาและไม่เสนอเรื่องดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้เช่นกัน	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า เป็นกรณีที่ผู้ร้องได้พิจารณาดำเนินการไปตามที่เห็นว่าอยู่ในอำนาจหน้าที่ของผู้ร้องแล้ว แต่เมื่อมีการติงโดยนายการุณ ใสงาม ผู้ร้องจึงเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติตามมาตรา 198 ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีลักษณะเป็นการหารือถึงอำนาจหน้าที่ของผู้ร้องไม่ใช่กรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 ที่จะพึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ มีคำสั่งยกคำร้อง	ยกคำร้อง

3. นายจุมพล ณ สงขลา	พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า ปัญหาของผู้ร้องดังกล่าว เป็นเพียงการสอบถามหรือหารือต่อศาลรัฐธรรมนูญว่าขอบเขตอำนาจหน้าที่ของผู้ร้อง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 มีเพียงใดเท่านั้น หาใช่กรณีมีปัญหาหรือข้อโต้แย้งเกิดขึ้นระหว่างองค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ ตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 เพราะแม้นายการุณ ใสงาม จะโต้แย้งการวินิจฉัยของผู้ร้องก็ตาม แต่นายการุณ ใสงาม ก็เป็นเพียงสมาชิกวุฒิสภาคนหนึ่ง หาใช่องค์กรวุฒิสภาไม่ จึงไม่ชอบที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับเรื่องของผู้ร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามบทบัญญัติดังกล่าว จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้องของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา	ยกคำร้อง
4. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	เห็นว่า เป็นกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ผู้ร้องจึงจะเสนอเรื่องพร้อมความเห็นในกรณีดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้ ซึ่งตามคำร้องผู้ร้องได้ใช้ดุลพินิจพิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2544 ข้อ 11 วรรคสอง ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และไม่เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ จึงเป็นการใช้อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 แล้ว โดยผู้ร้องเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 198 ผู้ร้องก็ย่อมมีอำนาจใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัยหรือแสดงความคิดเห็นว่าคำร้องในเรื่องใดเป็นกรณีที่จะต้องเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 ซึ่งหมายความว่า ผู้ร้องมีอำนาจใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับหรือการกระทำใดของบุคคลใดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่ เพื่อวินิจฉัยส่งเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง แล้วแต่กรณี จึงเห็นว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีอำนาจใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 ว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำใดของบุคคลใดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่	มีอำนาจใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัยฯ

5. นายผัน จันทรปาน	เห็นว่า กรณีตามคำร้อง ผู้ร้องได้ใช้ดุลยพินิจพิจารณาแล้วว่า ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2544 ข้อ 11 วรรคสอง ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และไม่เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เป็นการใช้อำนาจหน้าที่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 แล้ว ซึ่งผู้ร้องย่อมมีอำนาจใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัยว่า ลักษณะประการใดเป็นกรณีที่ต้องเสนอเรื่องพร้อมความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 จึงวินิจฉัยว่า ผู้ร้องย่อมมีอำนาจใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 ว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำใดของบุคคลใดตามมาตรา 197 (1) ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่	มีอำนาจใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัยฯ
6. นายมงคล สระฏัน	พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ผู้ร้อง เป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ เพราะรัฐธรรมนูญ มาตรา 196 ได้บัญญัติให้มีขึ้น และมาตรา 197 กับมาตรา 198 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของผู้ร้องไว้ แต่ปัญหาการโต้แย้งของนายการุณ ใสงาม ตามหนังสือร้องเรียน ลงวันที่ 15 พฤศจิกายน 2545 ไม่ใช่การก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ร้อง แต่เป็นการไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของผู้ร้อง คำร้องของผู้ร้อง จึงเป็นเรื่องการหารือเกี่ยวกับการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่โดยทั่ว ๆ ไปของผู้ร้อง กรณีไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่อาจรับคำร้องของผู้ร้องไว้พิจารณาการวินิจฉัยได้ จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้อง	ยกคำร้อง
7. นายมานิต วิทยาเต็ม	พิจารณาแล้ว เห็นว่า ตามรัฐธรรมนูญมาตรา 198 วรรคหนึ่ง ประกอบกับมาตรา 197 (1) ผู้ร้อง คือ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเป็นผู้ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ ผู้ร้องจึงมีอำนาจหน้าที่ที่จะวินิจฉัย ข้อเท็จจริงที่อยู่เบื้องหน้าว่ามีลักษณะที่จะต้องดำเนินการหรือไม่ต้องดำเนินการอย่างไรเสียก่อน ถ้าเห็นว่าเรื่องนั้นต้องดำเนินการอย่างไรตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ ก็ดำเนินการต่อไปตามนั้น ถ้าเห็นว่ามีลักษณะที่ไม่	มีอำนาจใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัยฯ

	ต้องดำเนินการต่อไปก็เป็นที่ยุติ ถ้าผู้ร้องมีความเห็นหรือเกิดความสงสัยในการพิจารณาเรื่องใดเรื่องหนึ่งว่า มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ จึงจะเสนอให้ศาลปกครองหรือศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ตามมาตรา 266 กรณีที่ผู้ร้องเสนอมายังศาลรัฐธรรมนูญครั้งนี้เกี่ยวกับการที่ผู้ร้องได้พิจารณาวินิจฉัยว่า ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2544 ข้อ 11 วรรคสองกำหนดขึ้นไว้ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ซึ่งผู้ร้องได้พิจารณาและวินิจฉัยแล้วว่า ข้อบังคับดังกล่าวไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ เมื่อมีผู้โต้แย้งความเห็นที่วินิจฉัย โดยไม่ปรากฏว่าผู้ร้องเห็นว่าสามารถฟังตามคำโต้แย้งได้ กรณีจึงไม่ต้องด้วยเหตุที่จะเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามที่ผู้โต้แย้งเรียกร้อง	
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	เห็นว่า ตามคำร้องของผู้ร้อง ปรากฏว่า ผู้ร้องได้วินิจฉัยเรื่องที่นายการุณ ใสงาม สมาชิกวุฒิสภาร้องเรียนนั้นว่า ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2544 ข้อ 11 วรรคสอง ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ร้องตามกฎหมายในการใช้ดุลพินิจวินิจฉัยตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) และเมื่อผู้ร้องเห็นว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำใดของบุคคล ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ก็ไม่จำต้องเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 อีก การที่ผู้ร้องมายื่นคำร้องนี้ โดยขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 ผู้ร้องสามารถใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำใดของบุคคลใดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา 198 หรือไม่ นั้น จึงมิใช่กรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ร้องซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่จะเสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 แต่เป็นการหารือขอความเห็นในการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของผู้ร้อง ซึ่งไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่จะวินิจฉัยให้ได้ จึงให้ยกคำร้อง	ยกคำร้อง

9. นายสุจิต บุญบงการ	พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 198 บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า เมื่อผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเห็นว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำใดของบุคคลใด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ก็ให้ส่งเรื่องดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยต่อไป บทบัญญัติดังกล่าวย่อมหมายความด้วยว่า ถ้าผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเห็นว่า ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ก็ไม่ต้องส่งเรื่องดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 นี้ต้องการให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเป็นผู้วินิจฉัยเบื้องต้นก่อนว่า กรณีที่มีการร้องเรียนว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำใดของบุคคลใด ตามมาตรา 197 (1) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เมื่อผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเห็นว่า มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญจึงจะส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ถ้าให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาส่งเรื่องที่ได้รับร้องเรียนทุกเรื่อง ส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย โดยที่ไม่สามารถใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัยก่อนว่า มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่แล้ว ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาก็ไม่มีความหมายแต่อย่างใด ไม่มีผลแตกต่างไปจากให้มีการร้องเรียนเรื่องดังกล่าวโดยตรงไปยังศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ อย่างไรก็ตาม การวินิจฉัยดังกล่าวของ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาไม่ได้มีผลเด็ดขาดและไม่ปิดช่องทางอื่นที่ผู้ร้องเรียนจะอุทธรณ์ได้ จึงวินิจฉัยว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 198 ให้อำนาจผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา สามารถใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำใดของบุคคลใด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญได้	มีอำนาจใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัยฯ
10. นายสุธี สุทธิสมบูรณ์	พิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีอำนาจวินิจฉัยปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 ซึ่งเป็นบทบัญญัติในส่วนที่ 7 ว่าด้วย ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาตาม	มีอำนาจใช้ดุลพินิจในการ

	หลักการตีความรัฐธรรมนูญของทุกประเทศจะกระจายอำนาจการตีความรัฐธรรมนูญให้กับองค์กรต่าง ๆ ซึ่งองค์กรใดมีอำนาจหน้าที่ในเรื่องใดย่อมมีอำนาจตีความและวินิจฉัยเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ขององค์กรนั้น ๆ ดังนั้น เมื่อผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาใช้อำนาจวินิจฉัยเรื่องร้องเรียนของนายการุณ ใสงาม กรณีข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2544 ข้อ 11 วรรคสอง มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 153 และผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาได้พิจารณาวินิจฉัยข้อร้องเรียนแล้ว เห็นว่า ไม่มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 153 สั่งให้ยุติเรื่อง จึงเป็นการใช้อำนาจวินิจฉัยหรือตีความรัฐธรรมนูญในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาซึ่งสอดคล้องกับหลักการตีความรัฐธรรมนูญแล้ว นอกจากนี้ ยังเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ต้องการให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาช่วยกลั่นกรองกรณีบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำใดของบุคคลใดตามมาตรา 197 (1) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ซึ่งรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. 2542 ได้ให้ประชาชนเสนอเรื่องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาพิจารณาก่อนส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ทั้งนี้ ความเห็นของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภายังไม่ถึงที่สุดหากมีการโต้แย้งความเห็นของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาจะต้องเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองเพื่อพิจารณาวินิจฉัย และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยแล้วถือเป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาลและองค์กรอื่นของรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 268 จึงวินิจฉัยว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198	วินิจฉัยฯ
11. พล.ต.อ. สุวรรณ สุวรรณเวโช	พิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา (โดยนายพูลทรัพย์ ปิยะอนันต์) ผู้ร้อง เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญและมีอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญหลายประการ	มีอำนาจใช้ดุลพินิจในการ

	เมื่อผู้ร้องได้ยื่นคำร้องพร้อมความเห็นขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 ซึ่งกรณีดังกล่าวเป็นปัญหาที่เป็นสาระสำคัญเกี่ยวกับขอบเขตและอำนาจหน้าที่ของผู้ร้อง และเป็นกรณีที่เกิดปัญหาขึ้นแล้ว เพราะมีผู้โต้แย้งว่าผู้ร้องไม่มีอำนาจวินิจฉัย การยื่นคำร้องมีเงื่อนไขครบถ้วนตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญฯ ข้อ 5 จึงรับคำร้องไว้วินิจฉัย เมื่อพิจารณาตามแนวคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ผ่านมาประกอบแล้ว เห็นว่า ผู้ร้องสามารถใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำใดของบุคคลใด ตามมาตรา 197 (1) ในกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญมาตรา 198 ได้เป็นไปตามหลักกฎหมายทั่วไปที่ว่าผู้ใดจะต้องใช้กฎหมาย ผู้นั้นก็ต้องตีความในกฎหมาย เมื่อผู้ร้องมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาว่า การกระทำใดของบุคคลใดตามมาตรา 197 (1) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ผู้ร้องก็ย่อมมีอำนาจที่จะตีความ หรือพิจารณาวินิจฉัยในเรื่องดังกล่าวได้เพราะเป็นการวินิจฉัยเพื่อปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ จึงมีอำนาจวินิจฉัยได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198	วินิจฉัยฯ
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	จะเห็นได้ว่า มาตรา 198 บัญญัติว่า ในกรณีที่ผู้ร้อง (ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา) เห็นว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับใด หรือการกระทำใดของบุคคลใดตามมาตรา 197 (1) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญให้ผู้ร้องเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ซึ่งหมายความว่า ในกรณีที่ผู้ร้องเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ หรือ ข้อบังคับใด หรือการกระทำใดของบุคคลใดตามมาตรา 197 (1) ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญให้ผู้ร้องเสนอเรื่องพร้อมความเห็นที่เห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับใด หรือการกระทำใดของบุคคลใดตามมาตรา 197 (1) ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญเพราะเหตุใด ในทางกลับกันถ้าผู้ร้องเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับใด หรือการกระทำใดของบุคคลใดตามมาตรา 197 (1) ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแล้ว ผู้ร้องก็ไม่ต้องส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง	มีอำนาจใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัยฯ

	พิจารณาวินิจฉัยอีก กล่าวคือ ผู้ร้องจะต้องใช้ดุลพินิจพิจารณาก่อนว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับใด หรือการกระทำใดของบุคคลใดตามมาตรา 197 (1) ชอบหรือไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ถ้าชอบด้วยรัฐธรรมนูญก็ไม่ต้องส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองวินิจฉัย แต่ถ้าผู้ร้องเห็นว่าไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญจึงส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองวินิจฉัย ดังนั้น เมื่อนายการุณ ใสงาม ยื่นหนังสือร้องเรียนต่อผู้ร้องว่า ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2544 ข้อ 11 วรรคสองไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 153 ขอให้ผู้ร้องส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 นั้น ผู้ร้องจึงมีหน้าที่ต้องใช้ดุลพินิจพิจารณาเสียก่อนว่า ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2544 ข้อ 11 วรรคสอง ชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ ดังนั้น การที่ผู้ร้องใช้ดุลพินิจว่าเรื่องดังกล่าวมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ จึงชอบแล้ว จึงวินิจฉัยว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาสามารถใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำใดของบุคคลใดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 197 (1) ว่าเป็นกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 หรือไม่ ได้	
13. นางเสาวนีย์ อัศวโรจน์	พิเคราะห์แล้ว เห็นว่าผู้ร้อง คือ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาซึ่งเป็นผู้ใช้กฎหมายตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 ที่ต้องพิจารณาว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำใดของบุคคลใดตามมาตรา 197 (1) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญก่อนเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย และตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. 2542 มาตรา 17 บัญญัติว่าในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำใดของบุคคลใด ตามมาตรา 16 (1) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ และหากมีปัญหาจะต้องเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย	มีอำนาจใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัยฯ

	ผู้ร้องจึงย่อมมีอำนาจในการตีความหรือวินิจฉัยหรือใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำใดของบุคคลใดตามมาตรา 197 (1) ในกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ตาม มาตรา 198 แห่งรัฐธรรมนูญฯ ได้ เพราะเป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ จึงวินิจฉัยว่าให้รับคำร้องนี้ไว้พิจารณา และวินิจฉัยว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีอำนาจพิจารณาว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาสามารถใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำใดของบุคคลใด ตามมาตรา 197 (1) ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา 198	
14. นายอมร รักษาสัตย์	เมื่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญไม่ชัดเจนเพียงพอระหว่างการให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีอำนาจชี้ขาดในเรื่องความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ซึ่งจะทำให้มีอำนาจเสมือนศาลรัฐธรรมนูญกับการไม่ให้มีอำนาจชี้ขาด ซึ่งจะทำให้เหมือนหน่วยงานกลั่นกรองเบื้องต้น ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญควรพิจารณาหาทางออกในทางปฏิบัติที่เหมาะสมให้ใช้ไปก่อน (Modus operandi) ในช่วงเวลาของการมีสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาในระยะแรกเริ่ม เช่น 1) แนะให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีกระบวนพิจารณาคำร้องเรียน 2 ครั้ง โดยถือว่าการให้ความเห็น (คำวินิจฉัย คำร้องเรียน) ที่เกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญครั้งแรกเป็นความเห็นเบื้องต้น ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาต้องพยายามชี้แจงให้ผู้ร้องเรียนเชื่อว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาพิจารณารอบคอบถูกต้องน่าจะยอมรับได้ หากผู้ร้องเรียนพอใจก็สามารถยุติเรื่องได้ แต่ถ้าผู้ร้องเรียนยังโต้แย้งมาผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ก็ควรจะรับพิจารณาอย่างละเอียดอีกครั้งหนึ่งก่อนจะรับหรือปฏิเสธคำร้องเรียนนั้นในขั้นเด็ดขาด โดยคำนึงว่าโดยหลักการ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา โดยลำพังคนเดียวไม่มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดคำร้องเรียนใด ๆ ตามมาตรา 197 แม้มิใช่เรื่องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ หากเห็นว่าผู้ร้องเรียนโต้แย้งมี	ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาตามลำพังไม่มีอำนาจตามรัฐธรรมนูญที่จะวินิจฉัยชี้ขาดข้อร้องเรียนในเรื่องที่เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญตาม

	น้ำหนักก็ควรส่งศาลรัฐธรรมนูญ 2) แนะให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาแนะนำให้ผู้ร้องเรียนไปร้องเรียนผ่านช่องทางอื่น เช่น ไปร้องผ่านประธานรัฐสภา ตามมาตรา 266 หรือผ่านศาลตามมาตรา 264 เพราะโดยหลักการสากล (ซึ่งรัฐธรรมนูญมาตรา 7 รับรองแล้ว) ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีหน้าที่หาทางออกให้แก่ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน เห็นว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีอำนาจตามมาตรา 198 ที่จะใช้ดุลพินิจพิจารณาในเบื้องต้นเท่านั้นว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำใดของบุคคลตามมาตรา 197 (1) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่ โดยต้องเปิดโอกาสให้ผู้ร้องเรียนชี้แจงได้เต็มที่ หากผู้ร้องเรียนโต้แย้งผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาก็มีหน้าที่ต้องเสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย หรือเสนอแนะทางออกอื่นแก่ผู้ร้องเรียนด้วย วินิจฉัยว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาตามลำพังไม่มีอำนาจตามรัฐธรรมนูญที่จะวินิจฉัยชี้ขาดข้อร้องเรียนในเรื่องที่เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา 198	มาตรา 198
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	เห็นว่า กรณีเป็นเรื่องที่ผู้ร้องได้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ เมื่อมีการร้องเรียนว่า ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2544 ข้อ 11 วรรคสอง มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 153 วรรคหนึ่ง ผู้ร้องก็ได้ทำการพิจารณาสอบสวนแล้ววินิจฉัยว่ากรณีเป็นไปตามคำร้องเรียนหรือไม่ ซึ่งเป็นการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของตน เมื่อเห็นว่า คำร้องเรียนไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ก็ไม่ส่งต่อศาลรัฐธรรมนูญ เป็นการวินิจฉัยสั่งการตามอำนาจหน้าที่ของตน ผู้ร้องมีอำนาจทำได้โดยชอบ จึงวินิจฉัยว่า ผู้ร้องสามารถใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำใดของบุคคลใดตามมาตรา 197 (1) ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา 198	มีอำนาจใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัยฯ

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 20/2546 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 15 คน (คะแนนเสียง 14 : 1)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล					
ตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 15 คน	ประเด็นหลัก ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีอำนาจใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัย ตาม รธน. มาตรา 198 ว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายฯ ตาม รธน. มาตรา 197 (1) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วย รธน. หรือไม่			คำวินิจฉัย ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีอำนาจใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัย ตาม รัฐธรรมนูญฯ	
			ไม่มีอำนาจใช้ดุลพินิจ	มีอำนาจ (ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ)	ไม่มีอำนาจ (ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ)
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	✓			✓	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร		✓		✓☆	
3. นายจุมพล ณ สงขลา		✓		✓☆	
4. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	✓			✓	
5. นายผัน จันทรปาน	✓			✓	
6. นายมงคล สระฏัน				✓☆	
7. นายมานิต วิทยาเต็ม	✓			✓	
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ		✓		✓☆	
9. นายสุจิต บุญบงการ	✓			✓	
10. นายสุธี สุทธิสมบูรณ์	✓			✓	
11. พล.ต.อ. สุวรรณ สุวรรณเวโช	✓			✓	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	✓			✓	
13. นางเสาวนีย์ อัศวโรจน์	✓			✓	
14. นายอมร รักษาสัตย์			✓		✓
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	✓			✓	
รวม	10		1	14	1

☆กรณีตามคำร้องมีลักษณะเป็นการหารือ ไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 ให้ยกคำร้อง

21. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 21/2546

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 21/2546 (วันที่ 5 มิถุนายน 2546) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 กรณีพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12 มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 30

(พิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12 มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 30)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ผู้ร้อง ยื่นคำร้องพร้อมความเห็นลงวันที่ 26 กรกฎาคม 2544 ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 ว่า พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12 มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 หรือไม่
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	นางผณินทรา ภัคเกษม และคณะ มีหนังสือร้องเรียนกรณีพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12 ที่บัญญัติว่า "หญิงมีสามีให้ใช้ชื่อสกุลของสามี" ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เนื่องจากเป็นบทบัญญัติที่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อสตรี และไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญที่รับรองสิทธิของหญิงให้เท่าเทียมกับชาย จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ที่บัญญัติให้บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองในกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่ง ความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะ ของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนั้น กระทำมิได้ จึงขอให้ผู้ร้องเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 ว่า พระราช

		บัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12 มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ผู้ร้องพิจารณาแล้ว เห็นว่า พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12 เป็นบทบัญญัติที่บังคับให้หญิงมีสามีที่ได้สมรสกันตามกฎหมาย ต้องเปลี่ยนชื่อสกุลของหญิงนั้น มาเป็นชื่อสกุลของชายผู้เป็นสามี และเป็นการบัญญัติที่บังคับเฉพาะหญิงที่มีสามีฝ่ายเดียว อันเป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ที่เป็นบทบัญญัติรับรองสิทธิของบุคคลให้ได้รับความคุ้มครองและให้เกิดความเสมอภาคกันในทางกฎหมายระหว่างชายและหญิง อีกทั้งได้บัญญัติมิให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทาง ศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ดังนั้น การที่บทบัญญัติดังกล่าวบังคับให้หญิงมีสามีต้องใช้ชื่อสกุลของสามีเท่านั้น ทำให้หญิงถูกลิดรอนสิทธิและเสรีภาพในการใช้ชื่อสกุลหลังจากสมรสกันตามกฎหมายแล้ว ทำให้เกิดความไม่เสมอภาคทางกฎหมายระหว่างชายและหญิง ทำให้หญิงไม่ได้รับสิทธิเท่าเทียมกับชาย และยังเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องเพศและสถานะของบุคคล เพราะเป็นการบังคับเฉพาะเพศหญิงที่มีสามีเท่านั้น ทำให้หญิงมีสามีไม่มีสิทธิและเสรีภาพในการเลือกใช้ชื่อสกุลได้อย่างอิสระ ซึ่งแตกต่างกับชายที่ไม่ได้ถูกจำกัดสิทธิในการใช้ชื่อสกุลแต่อย่างใด อันเป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ผู้ร้องจึงเสนอเรื่องพร้อมความเห็นขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12 มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วย รัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้องไว้ดำเนินการ และให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในฐานะผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติชี้แจง ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีหนังสือชี้แจงสรุปว่า พระราชบัญญัติชื่อบุคคลฯ มาตรา 12 จะเป็นการเลือกปฏิบัติ

		โดยไม่เป็นธรรมต่อสตรีหรือไม่ นั้น มีข้อดีและข้อเสียกรณีที่หญิงเมื่อทำการสมรสจะเลือกใช้ชื่อสกุลเดิมหรือชื่อสกุลของคู่สมรสก็ได้ ดังนี้ ข้อดี คือ (1) ทำให้ครอบครัวที่มีแต่บุตรสาวสามารถดำรงไว้ซึ่งชื่อสกุลของตนเองได้ (2) เปิดโอกาสให้หญิงที่ไม่ประสงค์จะใช้ชื่อสกุลของสามีเนื่องมาจากสามีเป็นคนต่างด้าว หรือชื่อสกุลของตนเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป สามารถใช้ชื่อสกุลของตนเองได้ (3) เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เห็นว่า หญิงมีสิทธิเท่าเทียมกับชายตามที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ สำหรับข้อเสีย คือ (1) ทำให้บุตรที่เกิดมาไม่ทราบว่าจะใช้ชื่อสกุลของบิดาหรือมารดา และอาจทำให้พี่น้องครอบครัวเดียวกันใช้ชื่อสกุลแตกต่างกัน (2) ทำให้ยากแก่การพิสูจน์ตัวบุคคลเพราะมีการแก้ไข ชื่อสกุลสลับกันไปมา (3) เป็นประโยชน์เฉพาะบุคคลบางกลุ่มเท่านั้น ไม่เป็นบรรทัดฐาน ระเบียบประเพณีที่ดีงามแก่สังคมส่วนรวม อันอาจก่อให้เกิดผลกระทบด้านต่าง ๆ หลายประการ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาที่เกิดกับบุตรซึ่งไม่ทราบว่าจะใช้ชื่อสกุลของฝ่ายใด สถานภาพในครอบครัวอาจขาดความกลมเกลียว กรณีที่ไม่สามารถตกลงชื่อสกุลของบุตรได้ กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้ว เห็นว่า พระราชบัญญัติชื่อบุคคลฯ เป็นการปฏิบัติที่พิจารณาในแง่ของวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของประชาชนชาวไทย ตลอดจนเป็นมาตรการทางด้านกฎหมายเพื่อต้องการให้สถาบันครอบครัวมีความเข้มแข็ง สำหรับสิทธิเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิงน่าจะเป็นสิทธิทางสังคมและการเมือง อาทิ สิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สิทธิในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สิทธิในการได้รับความคุ้มครองจากรัฐ และสิทธิในการรับทราบข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น
	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัย คือ พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12 มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 หรือไม่ พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 30 เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยตามกฎหมายอย่าง

		เท่าเทียมกัน โดยให้ทุกคนมีความเสมอกันในกฎหมาย ซึ่งถือเป็นหลักความเสมอภาค โดยเฉพาะการรับรองสิทธิเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิง และการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้ ทั้งนี้ หลักความเสมอภาคตามมาตรา 30 มีพื้นฐานมาจากหลักความเสมอภาคเท่าเทียมกันตามธรรมชาติที่เป็นการยอมรับว่า สิทธิตามธรรมชาติของปัจเจกชนนั้น เป็นสิทธิที่มีความเสมอภาคเท่าเทียมกันทุกคน ซึ่งจะเป็นสิทธิที่มีมาตั้งแต่เกิดที่ทุกคนจะมีอยู่อย่างเท่าเทียมกัน และห้ามมิให้มีการเลือกปฏิบัติอันทำให้เกิดความไม่เสมอภาคแก่บุคคลที่เรียกว่า การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม แต่ก็มิได้เป็นการห้ามโดยเด็ดขาด หากการเลือกปฏิบัตินั้นเป็นมาตรการเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้เกิดความเสมอภาค โดยทำให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ถือว่า เป็นการเลือกปฏิบัติที่เป็นธรรมตามมาตรา 30 วรรคสี่ การใช้ชื่อสกุลเป็นมาตรการของรัฐในการจำแนกตัวบุคคลเพื่อแสดงถึงแหล่งกำเนิด ว่ามาจากวงศ์ตระกูลใดอันเป็นการแสดงเผ่าพันธุ์ เทือกเถาเหล่ากอของบุคคล โดยการใช้ชื่อสกุลถือว่า เป็นเรื่องสิทธิของบุคคลที่มีอยู่อย่างเท่าเทียมกันทุกคน ทั้งนี้รัฐยังคงมีหน้าที่ให้ความคุ้มครองบุคคลตามกฎหมายเพื่อมิให้การใช้ชื่อสกุลของบุคคลใดก่อให้เกิดความเสียหายหรือเสื่อมเสียแก่บุคคลอื่นได้ และถือเป็นหน้าที่ของบุคคลทุกคนที่จะต้องไม่ให้การใช้สิทธิในการใช้ชื่อสกุลไปกระทบกระเทือนต่อสิทธิของบุคคลอื่นเช่นกัน ประเทศไทยได้นำระบบการใช้ชื่อสกุลมาใช้ครั้งแรกในรัชสมัยพระบาทสมเด็จ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 โดยหญิงมีสามียังคงใช้ชื่อสกุลเดิมของตนได้ ซึ่งปรากฏใน พระราชบัญญัติขนานนามสกุล พระพุทธศักราช 2456 มาตรา 6 ที่บัญญัติว่า

		"หญิงได้ทำงานสมรสมีสามีแล้วให้ใช้ชื่อสกุลของสามี แลคงใช้ชื่อตัวแลชื่อสกุลเดิมของตนได้" ต่อมาได้มีการแก้ไขเรื่องการใช้ชื่อสกุลของหญิงมีสามี โดยพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พุทธศักราช 2484 บัญญัติไว้ในมาตรา 13 ว่า "หญิงมีสามี ให้ใช้ชื่อสกุลของสามี" และพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 ยังคงถือหลักการเรื่องการใช้ชื่อสกุลของหญิงมีสามีเช่นเดียวกันกับพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พุทธศักราช 2484 โดยนำถ้อยคำเดียวกันบัญญัติไว้ในมาตรา 12 ข้อที่ต้องพิจารณามีว่า ถ้อยคำของบทบัญญัติมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติ ชื่อบุคคลฯ นั้น มีความหมายในลักษณะเป็นบทบังคับให้หญิงมีสามีต้องใช้ชื่อสกุลของสามีเท่านั้น หรือเป็นการให้สิทธิแก่หญิงมีสามีสามารถใช้ชื่อสกุลของสามีได้ พิจารณาแล้วเห็นว่า ถ้อยคำที่เป็นสาระสำคัญของมาตรา 12 คือ คำว่า "ให้ใช้" ซึ่งมีลักษณะเป็นบทบังคับโดยชัดแจ้ง โดยพิจารณาเปรียบเทียบถ้อยคำที่ใช้ในมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติขนานนามสกุลฯ แล้วเห็นได้ว่า ถ้อยคำมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ มาตรา 6 ใช้คำว่า "...แลคงใช้ชื่อตัวแลชื่อสกุลเดิมของตนได้" ย่อมแสดงเจตนารมณ์ชัดเจนว่า หญิงเมื่อทำการสมรสแล้วยังคงมีสิทธิที่จะใช้ชื่อสกุลเดิมของตนได้ เมื่อพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พุทธศักราช 2484 และพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มีการแก้ไขหลักการดังกล่าว โดยใช้ถ้อยคำเดียวกันในลักษณะเป็นบทบังคับ ย่อมแสดงว่า พระราชบัญญัติชื่อบุคคลฯ มีเจตนารมณ์ไม่ประสงค์ให้หญิงมีสามีมีสิทธิใช้ชื่อสกุลเดิมของตนต่อไป โดยเปลี่ยนแปลงหลักการจากเดิมที่ให้หญิงมีสามีมีสิทธิที่จะใช้ชื่อสกุลเดิมของตนได้ เปลี่ยนมาเป็นการบังคับให้หญิงมีสามีต้องใช้ชื่อสกุลของสามีเพียงฝ่ายเดียว เมื่อบทบัญญัติมาตรา 12 มีลักษณะเป็นบทบังคับให้หญิงมีสามีต้องใช้ชื่อสกุลของสามีเท่านั้น อันเป็นการลิดรอนสิทธิในการใช้ชื่อสกุลของหญิงมีสามีทำให้ชายและหญิงมีสิทธิไม่เท่าเทียมกัน เกิดความไม่เสมอภาคกันทางกฎหมายด้วยเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องเพศและสถานะของบุคคล เนื่องจากสิทธิการใช้

		ชื่อสกุลนั้นเป็นสิทธิของบุคคลที่จะแสดงเผ่าพันธุ์ เทือกเถา เหล่ากอของตน และเป็นสิทธิที่ทุกคนมีอยู่อย่างเท่าเทียมกัน โดยมิได้มีการแบ่งแยกว่า เป็นสิทธิของชายหรือของหญิง อีกทั้งเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม เนื่องจากการบังคับให้หญิงมีสามีใช้ชื่อสกุลของสามีเพียงฝ่ายเดียวโดยใช้สถานะการสมรสนั้น มิได้เป็นเหตุผลในเรื่องความแตกต่างทางกายภาพ หรือภาระหน้าที่ระหว่างชายและหญิงที่มีผลมาจากความแตกต่างทางเพศ จนทำให้ต้องมีการเลือกปฏิบัติให้แตกต่างกัน จึงไม่เป็นเหตุที่ทำให้ต้องมีการเลือกปฏิบัติให้แตกต่างกันในเรื่องเพศและสถานะของบุคคลได้ สำหรับข้ออ้างที่ว่า การเลือกปฏิบัติดังกล่าวมีเหตุผลทางสังคมที่ว่า เพื่อความเป็นเอกภาพและความสงบสุขของครอบครัว อีกทั้งสอดคล้องกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชนชาวไทยนั้น พิจารณาแล้ว เห็นว่า ข้ออ้างดังกล่าวรับฟังไม่ได้ เนื่องจากความเป็นเอกภาพและความสงบสุขของครอบครัวเกิดขึ้นจากความเข้าใจ การยอมรับ และการให้เกียรติซึ่งกันและกันระหว่างสามีและภริยา ประกอบกับกฎหมายว่าด้วยการใช้ชื่อสกุลฉบับแรกของประเทศไทยเพิ่งตราขึ้นเมื่อปี 2456 โดยก่อนหน้านั้นประเทศไทยไม่มีระบบการใช้ชื่อสกุล จึงไม่น่าจะเป็นเรื่องของวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่มีมาช้านาน อีกทั้งการให้หญิงมีสามีมีสิทธิใช้ชื่อสกุลเดิมของตนได้นั้น เป็นเพียงการส่งเสริมให้ชายและหญิงมีสิทธิอย่างเสมอภาคกันทางกฎหมายเท่านั้น ดังนั้น ด้วยเหตุผลที่ได้พิจารณามาข้างต้น ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างมาก จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12 มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 เป็นอันใช้บังคับมิได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 6
	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	1) รัฐธรรมนูญ มาตรา 30 2) พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12

2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12 มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 หรือไม่
3. คำวินิจฉัย	จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 เป็นอันใช้บังคับมิได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 6	
4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยโดยมติ 15 คน โดยวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติชื่อบุคคลฯ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญฯ จำนวน 13 คน และวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติชื่อบุคคลฯ ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญฯ เนื่องจากบทบัญญัติดังกล่าวมิได้เป็นบทบังคับให้หญิงมีสามีใช้ชื่อสกุลของสามีแต่อย่างใด เพียงแต่เป็นการให้สิทธิแก่หญิงมีสามีสามารถใช้ชื่อสกุลของสามีโดยผลของกฎหมายได้ นอกจากนี้ กฎหมายนี้ได้ตราขึ้นโดยคำนึงถึงความเหมาะสมของวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชนชาวไทยในเรื่องความเป็นปึกแผ่นและความมั่นคงของครอบครัวและสังคมอีกด้วย จำนวน 2 คน (คะแนนเสียง 13 : 2) 2) เริ่มวันที่ 26 กรกฎาคม 2544 แล้วเสร็จ วันที่ 5 มิถุนายน 2546 รวม 1 ปี 10 เดือน 10 วัน 3) การวางบรรทัดฐาน พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 เป็นอันใช้บังคับมิได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 4) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 121 ตอนที่ 17 ก วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2547 ซึ่งเท่ากับ 8 เดือน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 5 มิถุนายน 2546)	

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 21/2546 (วันที่ 5 มิถุนายน 2546) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 15 คน เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 กรณีพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12 มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 30

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คือ **พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12 มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 หรือไม่**

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	**1. รัฐธรรมนูญ บัญญัติไว้ว่า** **"<u>มาตรา 30</u> บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน"** **ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน** **การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้" และวรรคสี่ บัญญัติว่า "มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม"** **2. พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 บัญญัติว่า** **"<u>มาตรา 12</u> หญิงมีสามี ให้ใช้ชื่อสกุลของสามี** พิจารณาแล้ว การให้สิทธิแก่หญิงมีสามีเลือกใช้ชื่อสกุลของสามีหรือชื่อสกุลเดิมของตน เป็นปัญหาด้านนโยบายของรัฐในการเลือกที่จะกำหนดบังคับไว้ในกฎหมาย ซึ่งประเทศไทยได้เคยให้สิทธิแก่หญิงที่ทำการสมรสแล้ว สามารถใช้ชื่อสกุลของสามีหรือชื่อสกุลเดิมของตนได้ตามกฎหมายที่ตราขึ้นในปี 2456 ทั้ง ๆ ที่เป็นสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ และเพิ่งจะมีการเปลี่ยนแปลงโดยกำหนดให้หญิงมีสามีใช้ชื่อสกุลของสามีในปี 2484 นี้เอง	พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30

	ตามมาตรา 13 ของพระราชบัญญัติชื่อสกุล พุทธศักราช 2484 ซึ่งบัญญัติว่า "หญิงมีสามี ให้ใช้ชื่อสกุลของสามี" โดยมีเหตุผลว่า "สมควรปรับปรุงบทบัญญัติในเรื่องชื่อบุคคลให้เหมาะสมแก่กาลสมัย" ต่อมาพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 ได้นำเอาบทบัญญัติดังกล่าวมาบัญญัติไว้ในมาตรา 12 อันเป็นกรณีที่ผู้ร้องเห็นว่าขัดกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงยุคสมัยที่มีการแก้ไขกฎหมายกำหนดให้หญิงมีสามีใช้ชื่อสกุลของสามีเท่านั้น อันเป็นการไม่เคารพความเสมอภาคของสตรี จะพบว่า เป็นยุคของการปกครองแบบเผด็จการโดยใน ปี 2484 นั้นมีจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ส่วนใน ปี 2505 มีจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี ดังนั้น พิจารณาแล้วเมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้สถาปนาระบอบประชาธิปไตยขึ้นในประเทศและมีบทบัญญัติคุ้มครองหลักความเสมอภาคของบุคคลไว้ในมาตรา 30 โดยให้เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน ห้ามมิให้รัฐออกกฎเกณฑ์ใดอันเป็นการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งความแตกต่างทางเพศ อีกทั้งรับรองหลักความเสมอภาคระหว่างชายและหญิงไว้เป็นการเฉพาะ จึงเห็นว่า บทบัญญัติมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 ที่บัญญัติว่า "หญิงมีสามี ให้ใช้ชื่อสกุลของสามี" มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 นอกจากนั้นพิจารณาแล้ว เห็นว่า หากจะต้องมีการแก้ไขกฎหมายนี้เสียใหม่ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 โดยการรับรองสิทธิของหญิงมีสามีให้สามารถใช้ชื่อสกุลเดิมของตนได้ก็จะไม่ก่อให้เกิดผลเสียแก่สังคมไทย เช่น อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวของครอบครัว หรือเกิดความแตกแยกขึ้นในที่สุดตามที่กระทรวงมหาดไทยอ้างแต่อย่างใด เพราะเป็นการกลับไปใช้หลักการของกฎหมายเก่าที่เคยใช้มาแล้วในประเทศไทยระหว่าง พ.ศ. 2456 ถึง พ.ศ. 2484 นั่นเอง ซึ่งไม่เคยปรากฏว่ามีความแตกแยกในครอบครัวไทยในช่วงเวลาดังกล่าวแต่อย่างใด จึงวินิจฉัยว่า บทบัญญัติมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 จึงต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 6	

2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	พิเคราะห์แล้ว ก่อนหน้านี้มีพระราชบัญญัติขนานนามสกุล พระพุทธศักราช 2456 มาตรา 6 บัญญัติว่า "หญิงได้ทำงานสมรสมีสามีแล้วให้ใช้สกุลของสามี แลคงใช้ชื่อตัวแล ชื่อสกุลเดิมของตนได้" ซึ่งมีความหมายว่าเมื่อหญิงสมรสแล้วคงใช้ชื่อสกุลเดิมของตนได้ แต่ถ้าประสงค์จะใช้ชื่อสกุลของสามีก็เป็นทางเลือกที่สามารถกระทำได้ แสดงให้เห็นว่า การสมรสของหญิง ไม่มีผลไปลิดรอนสิทธิอันมีอยู่เดิมของหญิง ต่อมา พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พุทธศักราช 2484 ได้บัญญัติให้ยกเลิกความในมาตรา 6 ของพระราชบัญญัติขนานนามสกุล พระพุทธศักราช 2456 และบัญญัติในเรื่องนี้ขึ้นใหม่ในมาตรา 13 ว่า "หญิงมีสามีให้ใช้ชื่อสกุลของสามี" โดยให้เหตุผลว่าให้เหมาะสมแก่กาลสมัย แม้ต่อมาพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พุทธศักราช 2484 มาตรา 13 ดังกล่าวจะถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 ก็ตาม แต่พระราชบัญญัติฉบับหลังนี้ก็ได้บัญญัติในเรื่องเดียวกันนี้ไว้ในมาตรา 12 ซึ่งมีข้อความอย่างเดียวกันว่า "หญิงมีสามีให้ใช้ชื่อสกุลของสามี" คำว่า "ให้ใช้" มีลักษณะเป็นบทบังคับ ซึ่งเห็นได้ชัดว่าเป็นการไม่เสมอกันในกฎหมายระหว่างชายและหญิงที่สมรสแล้ว ทั้งเป็นการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องเพศและสถานะของบุคคล ซึ่งรัฐธรรมนูญมาตรา 30 วรรคหนึ่ง ถึงวรรคสามบัญญัติห้ามไว้ การบัญญัติให้หญิงมีสามีต้องใช้ชื่อสกุลของสามีโดยไม่เปิดช่องให้เลือกได้ดังเช่นที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติขนานนามสกุล พระพุทธศักราช 2456 นั้น เป็นยิ่งกว่าถอยหลังเข้าคลองเสียอีก และอาจเป็นการรอนสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานและศักดิ์ศรีอันพึงมีอยู่แต่ดั้งเดิมของหญิงได้ ทั้งอาจไปกระทบถึงชื่อเสียงเกียรติคุณแห่งวงศ์ตระกูลเดิมของหญิงนั้นด้วย กรณีตามบทบัญญัติมาตรา 12 ดังกล่าวไม่อาจถือได้ว่าเป็นการส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่นตามนัยแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 วรรคสี่ จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12 ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30	พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30

3. นายจุมพล ณ สงขลา	พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า มาตรา 12 ของพระราชบัญญัติดังกล่าว เป็นบทบัญญัติที่ให้สิทธิแก่หญิงมีสามีที่จดทะเบียนสมรสถูกต้องตามกฎหมายมีสิทธิที่จะใช้ชื่อสกุลของสามีได้โดยไม่ต้องได้รับอนุญาตจากสามี มิใช่เป็นการบังคับเด็ดขาด เพราะการฝ่าฝืนไม่ใช้ชื่อสกุลของสามีมิได้มีกฎหมายลงโทษทางอาญา หรือทำให้หญิงนั้นต้องสูญเสียสิทธิหน้าที่ในทางแพ่งแต่อย่างใด จึงเป็นการให้สิทธิแก่หญิงมีสามีฝ่ายเดียว ส่วนสามีนั้นไม่มีสิทธิตามกฎหมายที่จะใช้ชื่อสกุลของภรรยาได้ เนื่องจากไม่มีกฎหมายรับรองให้ใช้ และก็ไม่เคยปรากฏว่ามีสามีผู้ใดเรียกร้องความเสมอภาคที่จะใช้นามสกุลของภรรยา เจตนารมณ์ของมาตรานี้เพียงต้องการให้สถาบันครอบครัวมีความสงบสุขและมั่นคงสอดคล้องกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของสังคมไทยที่สืบทอดกันมา ทั้งนี้เพราะตั้งแต่ก่อนพระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้บังคับ (พ.ศ. 2505) สังคมและวัฒนธรรมของคนไทยแต่เดิม หญิงมีสามีส่วนใหญ่ก็พอใจที่ใช้ชื่อสกุลของสามีตลอดมา หรือใช้ชื่อสกุลของตนร่วมด้วยและสังคมทั่วไปก็ยอมรับว่าสามารถทำได้โดยชอบ เห็นว่า ผู้ร้องกับพวกรวม 33 คน ล้วนเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปัจจุบันทั้งสิ้น แต่ก็เป็นเพียงคนส่วนน้อย ผู้ร้องมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการตรากฎหมายเพื่อใช้บังคับแก่ประชาชนทั้งประเทศอยู่แล้ว หากเห็นว่า กฎหมายมาตรานี้ไม่เป็นธรรมอย่างไร ก็ควรที่จะเสนอแก้ไขโดยดำเนินกระบวนการทางรัฐสภาเพื่อให้เกิดความรอบคอบและเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย ไม่สมควรที่จะอาศัยเพียงความเห็นของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ 15 คน เพื่อที่จะล้มล้างบทบัญญัติมาตรานี้ โดยไม่ยอมฟังความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่และสมาชิกวุฒิสภาซึ่งเป็นผู้แทนของปวงชนชาวไทยเช่นเดียวกับผู้ร้อง จึงน่าจะไม่เป็นธรรมแก่ประชาชนชาวไทยทั้งประเทศ การส่งเรื่องมาให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยในครั้งนี้ เพราะผู้ร้องกับพวกไม่ต้องการให้หญิงมีสามีใช้ชื่อสกุลของสามีหรือใช้ชื่อสกุลของสามีร่วมกับชื่อสกุลของตน โดยอ้างถึงหลักความเสมอภาคและการเท่าเทียมกันของหญิงและชายตามรัฐธรรมนูญมาตรา 30 เท่านั้น หาได้คำนึงถึงความมั่นคงทางครอบครัว	พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12 มิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 30

ตลอดจนความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของสังคมไทยในภาพรวมไม่

ผู้วินิจฉัยไม่ปฏิเสธว่าในปัจจุบันหญิงมีความรู้ความสามารถเท่าเทียมชาย ทำคุณประโยชน์ให้ประเทศชาติและสังคมได้ไม่ยิ่งหย่อนกว่าชาย บางครั้งก็ดีกว่าชาย จนเป็นที่ยอมรับกันในขณะนี้ แต่ความสงบสุขในสังคมจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีความเป็นปึกแผ่นมั่นคงในครอบครัวเป็นพื้นฐานเสียก่อน ผลดีของการที่หญิงมีสามีใช้ชื่อสกุลของสามีก็เพื่อประโยชน์ที่จะให้คนทั่วไปทราบว่าหญิงนั้นเป็นภรรยาชอบด้วยกฎหมายของชายใด ชายอื่นก็จะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวด้วยในทางชู้สาวอันเป็นวัฒนธรรมที่ดีงามสืบทอดกันมา เป็นการให้เกียรติหญิงและสามีของหญิงนั้น หากฝ่าฝืนก็เป็นเรื่องผิดกฎหมายและศีลธรรมอย่างร้ายแรง ซึ่งหากหญิงมีสามียังคงใช้เฉพาะชื่อสกุลเดิมของตนเท่านั้น ชายก็อาจอ้างได้ว่าเข้าใจว่าหญิงนั้นยังเป็นโสดอยู่หรือหย่าร้างกับสามีแล้ว เพราะไม่มีสิ่งใดเป็นเครื่องบ่งบอกถึงสถานะทางครอบครัวที่แท้จริงของหญิง การที่จะทราบว่า หญิงนั้นเป็นภรรยาชอบด้วยกฎหมายของผู้ใดจึงยากแก่การตรวจสอบของชาย เป็นช่องทางให้หญิงปกปิดการมีสามีโดยชอบด้วยกฎหมายได้ง่ายขึ้น ทำให้หญิงบางคนอาจไม่มีการใคร่ครวญให้รอบคอบเสียก่อนว่าชายนั้นเหมาะสมที่จะเป็นสามีที่ดีของตนในอนาคตหรือไม่ เพราะเห็นว่าหากสมรสแล้วสามีไม่ดีก็หย่าได้ และจะหย่าสักกี่ครั้งก็ไม่มีใครทราบ เพราะไม่เคยใช้ชื่อสกุลของสามีคนใด ปัญหาที่ตามมาก็คือ ครอบครัวแตกแยก บุตรขาดความอบอุ่นเท่าที่ควร สังคมไทยก็คงจะต้องวุ่นวาย เพราะจะมีการถามไถ่กันไม่รู้จบว่าหญิงคนนั้นเป็นม่ายหรือยังมีสามีอยู่ สามีเป็นใคร ชื่อสกุลอะไร หากทราบว่าเป็นม่าย ก็คงต้องถามต่อไปว่าหย่ากับสามีมาแล้วกี่ครั้ง สามีที่หย่าเป็นใคร ชื่อสกุลอะไรบ้าง เป็นต้น คุณค่าและศักดิ์ศรีของกุลสตรีไทยที่บรรพบุรุษรักษาสืบทอดกันมาก็คงจะต้องลดน้อยถอยลงเพราะคนรุ่นหลังเพียงไม่กี่คนที่ไม่ต้องการใช้ชื่อสกุลของสามี โดยไม่มีข้อมูลที่ชัดเจนว่าหญิงไทยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเช่นเดียวกับตนหรือไม่ จึงอาจสร้างความแตกแยกขึ้นในกลุ่มหญิงมีสามีที่มีความเห็นไม่ตรงกันได้

	ทั้งเมื่อได้พิจารณาความเห็นของกระทรวงมหาดไทยเกี่ยวกับข้อเสียในเรื่องนี้ด้วยแล้ว ทำให้มีความชัดเจนว่าเหตุผลของผู้ร้องมิได้ก่อให้เกิดคุณประโยชน์ในทางสร้างสรรแก่สถาบันครอบครัวและสังคมไทยแต่อย่างใด หากหญิงมีสามีจะไม่ใช้ชื่อสกุลของสามี ส่วนปัญหาที่ว่า ทางราชการไม่ยอมให้หญิงมีสามีใช้ชื่อสกุลของตนเองเพียงอย่างเดียวต้องใช้ชื่อสกุลของสามีด้วย ก็ชอบที่หญิงนั้นจะใช้สิทธิฟ้องร้องหน่วยราชการนั้น ๆ ได้ เพราะได้วินิจฉัยแล้วว่า มาตรา 12 ของพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นการให้สิทธิแก่หญิงมีสามีที่จะใช้ชื่อสกุลของสามีได้ มิใช่เป็นการบังคับตามที่ผู้ร้องเข้าใจ จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12 มิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30	
4. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	บทบัญญัติในมาตรา 12 ของพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 ซึ่งกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างสามีภริยาในเรื่องการใช้ชื่อสกุลว่า "หญิงมีสามีให้ใช้ชื่อสกุลของสามี" โดยไม่มีบทบัญญัติกล่าวถึงการฝ่าฝืนว่าถ้าไม่ปฏิบัติตามผลในกฎหมายจะเป็นประการใด แสดงว่า มาตรา 12 ดังกล่าว มิใช่บทบังคับเด็ดขาดให้หญิงมีสามีจำต้องปฏิบัติตาม ประเทศไทยได้นำระบบการใช้ชื่อสกุลมาใช้ครั้งแรกในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 โดยหญิงมีสามียังคงใช้ชื่อสกุลเดิมของตนได้ ซึ่งปรากฏในพระราชบัญญัติขนานนามสกุล พระพุทธศักราช 2456 มาตรา 6 ที่บัญญัติว่า "หญิงได้ทำงานสมรสมีสามีแล้วให้ใช้ชื่อสกุลของสามีแลคงใช้ชื่อตัวแลชื่อสกุลเดิมของตนได้" ต่อมาได้มีการแก้ไขเรื่องการใช้ชื่อสกุลของหญิงมีสามี โดยพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พุทธศักราช 2484 บัญญัติไว้ในมาตรา 13 ว่า "หญิงมีสามี ให้ใช้ชื่อสกุลของสามี" และพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 ยังคงถือหลักการเรื่องการใช้ชื่อสกุลของหญิงมีสามีเช่นเดียวกันกับพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พุทธศักราช 2484 โดยนำถ้อยคำเดียวกันบัญญัติไว้ในมาตรา 12 เมื่อนำถ้อยคำของบทบัญญัติมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 ที่ใช้ถ้อยคำที่เป็นสาระสำคัญว่า "ให้ใช้" มา	พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12 ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ให้ยกคำร้อง

พิจารณาเปรียบเทียบถ้อยคำที่ใช้ในมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติขนานนามสกุล พระพุทธศักราช 2456 แม้จะใช้ถ้อยคำที่มีความหมายแตกต่างกัน กล่าวคือ มาตรา 6 ใช้คำว่า "....แลคงใช้ชื่อตัวแลชื่อสกุลเดิมของตนได้" จะตีความว่า ตามกฎหมายเดิมหญิงเมื่อทำการสมรสแล้วยังคงมีสิทธิที่จะใช้ชื่อสกุลเดิมของตนได้ แต่เมื่อพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พุทธศักราช 2484 และพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มีการแก้ไขหลักการดังกล่าว โดยเปลี่ยนไปใช้ถ้อยคำว่า "ให้" จึงมีลักษณะเป็นบทบังคับ ซึ่งแสดงว่า พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12 มีเจตนารมณ์ไม่ประสงค์ให้หญิงมีสามีมีสิทธิใช้ชื่อสกุลเดิมของตนต่อไป หาชอบด้วยหลักการใช้กฎหมายไม่ เพราะเมื่อความหมายของถ้อยคำในกฎหมายใดเปลี่ยนไปตามกาลเวลาที่ล่วงไป เมื่อใช้ถ้อยคำนั้นในกฎหมายใดต้องถือตามความหมายของถ้อยคำนั้นในขณะที่ตรากฎหมายนั้นเป็นสำคัญ ดังนั้น เมื่อนำถ้อยคำว่า "ให้" ในมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 ไปเปรียบเทียบกับข้อความว่า "...แลคงใช้ชื่อตัวแลชื่อสกุลเดิมของตนได้" ในพระราชบัญญัติขนานนามสกุล พระพุทธศักราช 2456 ซึ่งถูกยกเลิกไปแล้ว มาตีความคำว่า "ให้" ในพระราชบัญญัติที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันว่า เป็นบทบัญญัติบังคับหญิงมีสามีให้ต้องใช้ชื่อสกุลตามสามีจึงไม่ถูกต้องตามหลักการใช้กฎหมายตามสุภาษิตกฎหมายที่กล่าวว่า "ภาษาที่ใช้ในเอกสารหรือกฎหมายต้องตีความตามความหมายของภาษาในขณะทำเอกสาร หรือในขณะที่ประกาศใช้กฎหมายนั้น" (The best way to construe a document is to read it as it would have read when made)

ดังนั้น ที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามความหมายของคำว่า "ให้" ในพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 ว่าเป็นบทบังคับหญิงมีสามีต้องใช้ชื่อสกุลของสามี อันเป็นการไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 จึงน่าจะคลาดเคลื่อน

ในเมื่อมาตรา 30 ของรัฐธรรมนูญ มิได้เป็นบทบัญญัติที่เป็นหลักประกันเด็ดขาดว่า การตรากฎหมายของรัฐจะเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมมิได้ โดยมีบทยกเว้นบัญญัติไว้ในวรรคสี่ดังที่กล่าวมาเช่นนี้ เมื่อนำมาปรับใช้กับมาตรา 12 ของพระราช

	บัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 แล้ว จะเห็นว่า บทบัญญัติในมาตรา 12 ตามความหมายที่กล่าวข้างต้น เมื่อนำวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของประชาชนชาวไทยมาคำนึงประกอบตามข้อดีใน (1) ถึง (3) ของหนังสือกระทรวงมหาดไทยดังกล่าวข้างต้น ก็พอถือได้ว่าเป็นมาตรการของรัฐที่กำหนดขึ้น เพื่อขจัดอุปสรรคในการใช้สิทธิและเสรีภาพของบุคคลในแง่ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภริยา มาตรา 12 ของพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 จึงไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบของรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ดังกล่าว ผู้ทำคำวินิจฉัยจึงลงมติว่า มาตรา 12 ของพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ให้ยกคำร้อง	
5. นายผัน จันทรปาน	พิจารณาแล้ว การวินิจฉัยเรื่องนี้ต้องพิจารณาจากกฎหมายและขนบธรรมเนียมประเพณีของไทย และหลักการที่ถือปฏิบัติในสากล ประกอบกัน หลักการของประเทศไทย เริ่มจากพระราชบัญญัติขนานนามสกุล พระพุทธศักราช 2456 มาตรา 6 ที่บัญญัติว่า "หญิงได้ทำงานสมรสมีสามีแล้วให้ใช้ชื่อสกุลของสามีแลคงใช้ชื่อตัวแลชื่อสกุลเดิมของตนได้" พบว่า กฎหมายที่ออกมา 90 ปีที่ผ่านมา เป็นกฎหมายที่รองรับสิทธิและเสรีภาพความเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิงอย่างเต็มที่ ต่อมา ได้มีการยกเลิกมาตรานี้ครั้งแรกในปี 2484 ให้ยกเลิกข้อความเก่ามาใช้ในมาตรา 13 ว่า "หญิงมีสามี ให้ใช้ชื่อสกุลของสามี" และครั้งที่ 2 ในพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 คือเมื่อ 41 ปีที่ผ่านมา เป็นมาตรา 12 บัญญัติว่า "หญิงมีสามี ให้ใช้ชื่อสกุลของสามี" เหมือนกัน โดยอ้างเหตุผลว่า "ไม่สะดวกและไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน" เป็นการลิดรอนสิทธิของหญิง จนทำให้เกิดความไม่เสมอภาคทางเพศขึ้น เมื่อศึกษาด้านขนบธรรมเนียมของไทย จะพบว่าการใช้ชื่อสกุลของฝ่ายชายเป็นชื่อสกุลของคู่สมรสนั้น เป็นไปตามหลักการสืบสายโลหิตทางฝ่ายชาย ซึ่งประเทศไทยใช้ระบบนี้มาตั้งแต่การตรากฎหมายชื่อสกุลฉบับแรก คือ พระราชบัญญัติชื่อสกุล พระพุทธศักราช 2456 ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 5 ว่า "ชื่อสกุลเปน	พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30

ชื่อประจำวงษ์สกุลซึ่งสืบเนื่องมาแต่บิดาถึงบุตร์" และ มาตรา 17 บัญญัติว่า "ชื่อสกุลอันหัวน่าครอบครัวได้เลือกแล้วนั้น ท่านให้ใช้เปนชื่อสกุลของบุตร์แลธิดาด้วย....." และพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงราชาธิบายเกี่ยวกับนามสกุลไว้ว่า "นามสกุลเป็นเครื่องหมายให้รู้จักกันว่ามีบรรพบุรุษร่วมกัน ต้องช่วยกันรักษาบรรพบุรุษนั้นไว้อย่าให้เสีย"

สำหรับในต่างประเทศในยุโรปและเอเชียที่ถือว่าเจริญแล้ว ไม่ปรากฏว่ามีการบัญญัติเรื่องการใช้นามสกุลของสามีไว้ในกฎหมายแต่ประการใด คงถือตามหลักจารีตประเพณีเท่านั้น หรือให้เลือกใช้ชื่อสกุลของสามีหรือชื่อสกุลเดิมของตนเองก็ได้ สำหรับกฎหมายระหว่างประเทศเมื่อปี ค.ศ. 1979 (พ.ศ. 2522) สหประชาชาติได้ประกาศอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี ซึ่งในข้อ 16 ของอนุสัญญานี้ บัญญัติว่า "รัฐภาคีจะใช้มาตรการทั้งปวงในการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในเรื่องทั้งปวงที่เกี่ยวกับการสมรสและความสัมพันธ์ทางครอบครัว และโดยเฉพาะอย่างยิ่งบนพื้นฐานของความเสมอภาคของบุรุษและสตรี....." ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นภาคีในอนุสัญญานี้เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม ค.ศ. 1985 (พ.ศ. 2528)

พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า การเลือกใช้ชื่อสกุลเดิมของหญิงที่ทำการสมรสแล้วเป็นไปตามนโยบายของรัฐในการเลือกที่กำหนดไว้ในกฎหมาย เช่น ของประเทศไทย พระราชบัญญัติฉบับแรกที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงตราในระบอบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ให้สิทธิและความเสมอภาคของชายและหญิงที่สมรสกันให้สตรีเลือกใช้ชื่อสกุลของสามีหรือของตนก็ได้ นับว่าเมื่อ 90 ปีที่ผ่านมา ในสมัยการปกครองระบบกษัตริย์ ซึ่งทรงเป็นประมุขของชาวไทยทรงคิดและทำให้ความเสมอภาคเหมือนกับประเทศที่เจริญแล้ว ต่อมาเมื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นการปกครองแบบประชาธิปไตยและสมัยปฏิวัติได้มีการแก้ไขเป็นพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 บัญญัติไว้ใน มาตรา 12 ที่บัญญัติว่า "หญิงมีสามี ให้ใช้ชื่อสกุลของสามี" ถือเป็นการยกเลิกการให้สิทธิสตรีเลือกใช้ชื่อสกุลได้เพราะการกำหนดคำว่า "ให้ใช้" เป็นคำที่มีลักษณะ "บังคับ" โดยชัดแจ้ง ณ

	ปัจจุบัน นโยบายของรัฐได้เปลี่ยนแปลงไป โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 30 ได้บัญญัติเป็นหลักการว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน เมื่อบทบัญญัติมาตรา 12 มีลักษณะบังคับให้หญิงที่มีสามีต้องใช้ชื่อสกุลของสามีเทานั้น ถือเป็นการลิดรอนสิทธิและเสรีภาพในการใช้ชื่อสกุลของหญิงมีสามี ทำให้หญิงและชายมีสิทธิในการใช้ชื่อสกุลไม่เท่าเทียมกัน เกิดความไม่เสมอภาคกันทางกฎหมาย ด้วยเหตุแห่งความแตกต่างเรื่องเพศ จึงวินิจฉัยว่า มาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 ที่บัญญัติว่า "หญิงมีสามี ให้ใช้ชื่อสกุลของสามี" ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 เป็นอันใช้บังคับมิได้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 6	
6. นายมงคล สระฎัน	เห็นว่า กฎหมายจำเป็นต้องมีหลักความสอดคล้องกันของระบบกฎหมายอื่น ระบบสังคมนอกเหนือจากที่ต้องสอดคล้องกับกฎหมายแม่บท คือ รัฐธรรมนูญ อันเป็นกฎหมายหลักที่กฎหมายอื่นจะขัดหรือแย้งมิได้ ดังนั้น การบัญญัติกฎหมายให้มีการปฏิบัติแตกต่างกันอาจเนื่องมาจากผลประโยชน์ที่แตกต่างกันหรือเหตุผลอื่น ๆ ฝ่ายนิติบัญญัติต้องมีเหตุผลเป็นที่รับฟังได้ ในกรณีนี้พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12 ได้อาศัยความเป็นหญิงหรือชายเป็นสาระสำคัญของการปฏิบัติที่แตกต่างกัน โดยกำหนดให้เมื่อจดทะเบียนสมรสให้หญิงใช้ชื่อสกุลของฝ่ายชาย ถือว่าเป็นการบังคับให้ใช้ชื่อสกุลของฝ่ายชายเป็นชื่อสกุลของการสมรส ทำให้ฝ่ายหญิงเกิดความเสียเปรียบ ทั้งที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ได้รับรองสิทธิความเสมอภาคทางเพศระหว่างชายและหญิงไว้ว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลไว้อย่างชัดเจน เมื่อการกำหนดดังกล่าวไม่สามารถให้เหตุผลที่อาจรับฟังได้ว่า เหตุใดจึงต้องใช้ชื่อสกุลของฝ่ายชายเท่านั้นเป็นชื่อสกุลหลังการสมรส ทำให้มีการปฏิบัติที่แตกต่างกันในทางเพศและสถานะของบุคคลในการสมรสระหว่างหญิงและชาย ดังนั้น มาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 ย่อมขัดต่อหลักความเสมอภาคตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 จึงทำให้บท	พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30

	บัญญัติมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30	
7. นายมานิต วิทยาเต็ม	ความจริงแล้วเรื่องชื่อและชื่อสกุลในโลกนี้ยังไม่มีหลักสากล แต่ละประเทศแต่ละชุมชนมีกฎหมายหรือประเพณีใช้ชื่อสกุลแตกต่างกันค่อนข้างหลากหลาย รวมทั้งที่ไม่มีชื่อสกุลแสดงเทือกเถาเหล่ากอเลย หรือมีการแสดงเทือกเถาเหล่ากอด้วยวิธีอื่นโดยไม่ใช้หรือไม่มีชื่อสกุล แต่สำหรับประเทศไทยอาจกล่าวได้ว่ามีประเพณีใช้ชื่อสกุลตั้งแต่เมื่อมีพระราชบัญญัติขนานนามสกุล พระพุทธศักราช 2456 ซึ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติมต่อมาอีกหลายครั้ง หากจะถามว่าประเพณีการใช้ชื่อสกุลของคนไทยมีอย่างไร ก็คงต้องตอบว่าเป็นไปตามกฎหมาย คือ กฎหมายกำหนดว่าอย่างไรคนไทยก็ทำตามอย่างนั้น ชื่อสกุลเป็นการแสดงเทือกเถาเหล่ากอและสามารถแสดงถึงชื่อเสียงเกียรติยศอันควรภูมิใจของผู้ใช้หรือร่วมใช้ชื่อสกุลเดียวกัน ในทางกลับกัน ก็อาจเป็นสื่อแสดงความเสื่อมเสียน่าอับอายของผู้ใช้หรือร่วมใช้ชื่อสกุลก็ได้ กฎหมายว่าด้วยชื่อสกุล จึงมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการตั้งชื่อสกุล การใช้ชื่อสกุลและการเปลี่ยนชื่อสกุลหรือการตั้งชื่อสกุลใหม่แทนชื่อสกุลเดิมด้วย การใช้ชื่อสกุล การเปลี่ยนชื่อสกุลหรือตั้งชื่อสกุลใหม่ จึงเป็นสิทธิพื้นฐานของคนไทยตลอดมาตั้งแต่มีพระราชบัญญัติขนานนามสกุล พระพุทธศักราช 2456 ในทางกฎหมาย สถานะของการสมรสทำให้ความสามารถของคู่สมรสเปลี่ยนไปจากเมื่อยังมิได้สมรสหลายประการ เช่น ความสามารถในการทำนิติกรรมถูกตัดทอนลงโดยต้องได้รับความยินยอมของคู่สมรสจึงจะทำได้ แต่ผลกระทบต่อความสามารถในการทำนิติกรรมนี้ มีผลต่อชายและหญิงเท่าเทียมกันเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของคู่สมรสด้วยกันและป้องกันความเสียหายต่อบุคคลที่สาม แต่การบังคับให้หญิงมีสามีต้องเปลี่ยนชื่อสกุล มีผลกระทบส่วนตัวต่อหญิงฝ่ายเดียวหลายประการเพราะชื่อสกุลใหม่แตกต่างจากชื่อสกุลในเอกสารสิทธิและเอกสาร	พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30

	นิติกรรมต่าง ๆ ที่มีอยู่ก่อนสมรส เช่น ใบรับรองความรู้ ประกาศนียบัตร โฉนดที่ดิน ปริญญาบัตร หนังสือสัญญา ประวัติดีเด่น และชื่อเสียงที่มีอยู่ก่อนสมรส ก็ขาดจากชื่อและชื่อสกุลใหม่ บิดามารดาที่อุปการะเลี้ยงดูส่งเสริมบุตรสาวที่มีชื่อเสียงเกียรติยศ ก็เสียโอกาสได้รับความชื่นชม เพราะหญิงสมรสแล้วใช้ชื่อสกุลของสามีแทนชื่อสกุลเดิม พิจารณาแล้ว วินิจฉัยว่า มาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 เป็นบทบัญญัติที่บังคับให้หญิงมีสามีใช้ชื่อสกุลของสามี โดยไม่มีทางเลือก และไม่มีลักษณะที่อาจอ้างได้ว่าเป็นมาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น จึงเป็นบทบัญญัติที่ละเมิดต่อสิทธิอันเท่าเทียมกันของชายและหญิงตามมาตรา 30 ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 และใช้บังคับต่อไปมิได้ตามมาตรา 6	
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	พิจารณาแล้ว คำว่า " ให้ใช้ " ตามที่ปรากฏในมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มีความหมายอย่างไร ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 18 ที่บัญญัติว่า " สิทธิของบุคคลในการที่จะใช้นามอันชอบที่จะใช้ได้....." ชื่อนามหรือชื่อบุคคลหมายถึงชื่อสกุลด้วย ประเทศไทยเพิ่งจะมีกฎหมายให้ใช้ชื่อสกุลเมื่อปี พระพุทธศักราช 2456 โดยพระราชบัญญัติขนานนามสกุลฯ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริ และประกาศใช้เมื่อวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2455 ให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2456 ก่อนหน้าที่จะมีพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าว คนไทยไม่มีชื่อสกุล การกำหนดตัวบุคคลเพื่อชี้ให้ชัดว่าหมายถึงใคร มักจะบอกอาชีพ ที่อยู่ หรือลักษณะพิเศษของคน ๆ นั้น พระราชบัญญัติขนานนามสกุลฯ นอกจากจะมีวัตถุประสงค์ เพื่อจะให้มีวิธีการจดทะเบียนคนเกิดคนตาย และการสมรสให้มีความมั่นคงชัดเจนโดยอาศัยการสอบสวนตำหนิรูปพรรณสัณฐานบุคคลแล้ว ยังเพื่อต้องการทราบเทือกเถาเหล่ากอสืบมาแต่บิดามารดาใดให้แม่นยำอีกด้วย สำหรับการใช้ชื่อสกุลของหญิงมีสามีได้บัญญัติไว้ในมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติฯ นั้น ว่า "หญิงได้ทำงานสมรสมีสามีแล้วให้	พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30

	ใช้ชื่อสกุลของสามี แลคงใช้ชื่อตัวแลชื่อสกุลเดิมของตนได้" ซึ่งเป็นการรับรองสิทธิในการเลือกใช้ชื่อสกุลของภริยาไว้ชัดแจ้ง แต่ต่อมาเมื่อมีการแก้ไขกฎหมายให้ใช้พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พุทธศักราช 2484 ขึ้นแทน หลักการเดิมที่ให้สิทธิหญิงมีสามีใช้ชื่อสกุลเดิมของตนได้ ได้เปลี่ยนแปลงไป โดยมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว บัญญัติว่า "หญิงมีสามี ให้ใช้ชื่อสกุลของสามี" ซึ่งกฎหมายมีเจตนารมณ์ไม่ประสงค์ให้หญิงมีสามีมีสิทธิเลือกใช้ชื่อสกุลเช่นอย่างกฎหมายเก่าอีก และบทบัญญัติมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 ก็เป็นเช่นเดียวกับมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พุทธศักราช 2484 กล่าวคือ ได้ระบุกรณีการใช้ชื่อสกุลของหญิงมีสามีไว้โดยชัดแจ้งว่า หญิงมีสามีต้องใช้ชื่อสกุลของสามี ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าตามกฎหมายนี้หญิงมีสามีจะต้องใช้ชื่อสกุลสามีเสมอ จะใช้ชื่อสกุลเดิมก่อนสมรสให้แตกต่างไปจากชื่อสกุลที่สามีใช้อยู่มิได้ คำว่า "ให้ใช้" ตามบทบัญญัติมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 จึงเป็นคำที่มีลักษณะเป็นการบังคับโดยตรงว่ากรณีใดจะต้องเป็นเช่นใด อันเป็นการลิดรอนสิทธิและเสรีภาพในการใช้ชื่อสกุลของหญิงมีสามี ทำให้หญิงและชายมีสิทธิในเรื่องการใช้ชื่อสกุลไม่เท่าเทียมกัน ไม่เสมอกันในกฎหมายด้วยเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องเพศและสถานะของบุคคล โดยที่ในสภาพการณ์ในปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งมีการติดต่อถึงกันทั่วโลกโดยรวดเร็วจึงเป็นที่ยอมรับกันว่า หญิงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญเคียงคู่กับชายตลอดมา การมีส่วนร่วมของหญิงในด้านต่าง ๆ การจะเลือกกระทำการอย่างไรควรเป็นสิทธิของทั้งชายและหญิงที่จะเลือก โดยไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายมาบังคับให้กระทำ การมีกฎหมายบังคับให้หญิงที่มีสามีต้องใช้ชื่อสกุลของสามี เป็นกฎหมายที่ขาดความเสมอภาคระหว่างชายและหญิง ทั้งเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม หญิงและชายเมื่อสมรสกันควรมีสิทธิเลือกใช้ชื่อสกุลของตนเองหรือใช้ชื่อสกุลของคู่สมรสก็ได้ ถือเป็นการให้สิทธิทั้งสองฝ่ายไม่เฉพาะแต่ฝ่ายหญิงเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติมาตรา 30 ของรัฐธรรมนูญ แม้จะมี	

	การอ้างว่า พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มีเหตุผลต้องการแสดงสถานภาพของบุคคลและดำรงไว้ซึ่งความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยและวัฒนธรรมอันดีงามของระบบสังคมไทย สิทธิของหญิงควรมีขอบเขตมิฉะนั้นจะเกิดปัญหามากมาย นั้น ก็ไม่ถือว่าเป็นเหตุผลเพียงพอที่จะลิดรอนสิทธิการใช้ชื่อสกุลของหญิงมีสามี อันทำให้เกิดความไม่เสมอภาคกันในทางกฎหมายได้ การที่บุคคลใดจะมีความสัมพันธ์ในครอบครัวดีหรือไม่ ไม่ได้อยู่กับการที่ภริยาใช้ชื่อสกุลใด แต่อยู่ที่ความสัมพันธ์อันดีระหว่างสามีและภริยา ความแตกแยกในครอบครัวหากจะมีเกิดขึ้นก็เพราะสมาชิกในครอบครัวไม่รับผิดชอบในหน้าที่และบทบาทของตัวเอง คงไม่ได้มีสาเหตุมาจากสามีและภริยาใช้คนละชื่อสกุล การให้สิทธิหญิงมีสามีเลือกใช้ชื่อสกุลได้เหมือนดังที่มีบัญญัติตามพระราชบัญญัติขนานนามสกุล พระพุทธศักราช 2456 จึงจะเป็นการให้สิทธิความเสมอภาคเท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชายตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 การที่มาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 บัญญัติเป็นบทบังคับให้หญิงมีสามีให้ใช้ชื่อสกุลของสามีแต่เพียงฝ่ายเดียว จึงเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องเพศและสถานะของบุคคล ไม่เสมอภาคกันในทางกฎหมาย ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ใช้บังคับไม่ได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 6	
9. นายสุจิต บุญบงการ	พิจารณาแล้ว เห็นว่า การที่บทบัญญัติในมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 ใช้คำว่า "ให้ใช้" นั้น เป็นการบังคับให้หญิงมีสามี ต้องใช้ชื่อสกุลของสามีเท่านั้น ไม่มีสิทธิที่จะเลือกใช้ชื่อสกุลเดิมของตนก่อนมีสามีได้ หญิงมีสามีไม่มีสิทธิในการเลือกใช้ชื่อสกุลได้เองอย่างอิสระ ทำให้สิทธิเสรีภาพในการใช้ชื่อสกุลของหญิงมีสามีถูกจำกัด ซึ่งแตกต่างกับชายที่ไม่ได้ถูกจำกัดสิทธิในการใช้ชื่อสกุลในกรณีที่มีภรรยาแต่อย่างใด จึงถือได้ว่าเป็นบทบัญญัติที่อาศัยความเป็นหญิงหรือชายเป็นสาระสำคัญ	พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12 ไม่ชอบ

	ของการปฏิบัติที่แตกต่างกัน โดยบังคับให้หญิงเมื่อมีสามีให้ใช้ชื่อสกุลของชายที่เป็นสามี ทำให้ขัดกับหลักความเสมอภาคระหว่างชายกับหญิง เป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อหญิงที่มีสามี จึงถือได้ว่า ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ซึ่งคุ้มครองความเสมอภาคของบุคคล ในกฎหมายและให้ชายหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน และห้ามมิให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งเรื่องเพศและสถานะของบุคคล สำหรับในกรณีการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ได้ห้ามไว้นั้น มีความหมายอย่างไรโดยเฉพาะการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมโดยอาศัยเหตุแห่งความแตกต่างทางเพศ และสถานะของบุคคล ในการพิจารณาเรื่องนี้จำต้องพิจารณาควบคู่ไปกับกรณีที่ว่า อย่างไรจึงจะถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติที่เป็นธรรม ในเรื่องนี้ถ้าเป็นกรณีของความแตกต่างในเรื่องเพศและสถานะของบุคคลแล้ว อาจให้มีการปฏิบัติที่แตกต่างกันต่อหญิงและชายได้ เพราะเหตุผลของความแตกต่างกันในทางกายภาพ และภาระหน้าที่อันเป็นธรรมชาติของการดำเนินชีวิต การปฏิบัติที่แตกต่างกันเช่นนั้น อาจถือได้ว่าเป็นธรรม แต่ในกรณีของการบังคับให้หญิงที่มีสามีต้องเปลี่ยนชื่อสกุลเป็นของสามี ถือเป็นการปฏิบัติที่แตกต่างกันไปจากที่ปฏิบัติต่อชาย เนื่องจากชายที่สมรสแล้วไม่ต้องเปลี่ยนชื่อสกุลแต่อย่างใด การปฏิบัติแตกต่างกันดังกล่าวไม่สามารถนำเอาความแตกต่างทางเพศ หรือสถานะของบุคคล คือ สถานะของการสมรสมาอธิบายได้ ดังนั้น การบังคับให้หญิงมีสามีแล้วเปลี่ยนชื่อสกุลตามสามี จึงไม่เป็นธรรมต่อฝ่ายหญิง สำหรับข้อโต้แย้งที่ว่า การให้หญิงมีสามีมีสิทธิเลือกใช้ชื่อสกุลของสามีหรือชื่อสกุลเดิมของตนได้นั้น ทำให้กระทบกระเทือนความเป็นเอกภาพของครอบครัวและขัดต่อประเพณีและ วัฒนธรรมที่ปฏิบัติมาช้านานนั้น ไม่น่าจะรับฟังได้ เพราะในกรณีของเอกภาพในครอบครัวนั้น เมื่อยินยอมให้หญิงมีสามีเลือกใช้ชื่อสกุลได้แล้ว ย่อมเป็นไปได้ว่าก่อนสมรสจะมีการตกลงให้ชัดเจนเสียก่อนระหว่างคู่สมรสว่า คู่สมรสฝ่ายหญิงจะเลือกใช้ชื่อ	ด้วยรัฐธรรมนูญเพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 30

	สกุลใด เมื่อตกลงกันแล้วก็ย่อมไม่มีผลต่อเอกภาพของครอบครัวแต่อย่างใด และเมื่อพิจารณาถึงข้อเท็จจริงที่ว่าชื่อสกุลได้นำมาใช้เมื่อปี พ.ศ.2456 ก่อนหน้านั้นสังคมไทยไม่มีการใช้ชื่อสกุล สถาบันครอบครัวก็มีความเป็นปึกแผ่น มีเสถียรภาพมาตลอด ส่วนประเด็นที่ว่าไม่สอดคล้องกับประเพณีวัฒนธรรมที่มีมาช้านานนั้น การใช้ชื่อสกุลเป็นวัฒนธรรมที่รับมาจากตะวันตกในปี พ.ศ. 2456 ก่อนหน้านั้นไม่มีการใช้ชื่อสกุล จึงอ้างไม่ได้ว่า การใช้ชื่อสกุลเป็นประเพณีหรือวัฒนธรรมของไทยที่มีมาช้านาน นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติขนานนามสกุล พระพุทธศักราช 2456 ซึ่งเป็นการบัญญัติมีการใช้ชื่อสกุลเป็นครั้งแรกในประเทศไทย และเป็นการเริ่มต้นของการมีประเพณีและวัฒนธรรมการใช้นามสกุลนั้น จะเห็นได้ว่า ได้คำนึงถึงความเท่าเทียมกันระหว่างชายหญิง ดังที่ปรากฏในมาตรา 6 ซึ่งบัญญัติว่า "หญิงได้ทำงานสมรสมีสามีแล้วให้ใช้ชื่อสกุลของสามี แลคงใช้ชื่อตัวแลชื่อสกุลเดิมของตนได้" เป็นการรับรองสิทธิของหญิงที่มีสามีที่จะคงไว้ซึ่งชื่อสกุลเดิมของตนได้ จะเห็นได้ว่า เมื่อแรกเริ่มใช้ชื่อสกุลในประเทศไทยได้คำนึงถึงความเท่าเทียมกันระหว่างชายกับหญิงและเป็นการสอดคล้องกับแนวความคิดสากล สำหรับประเด็นที่ว่าถ้ามีการยินยอมให้หญิงมีสามีเลือกใช้ชื่อสกุลได้แล้วจะมีผลกระทบต่อจารีตประเพณีของไทยที่ยึดถือการสืบสาโลหิตทางฝ่ายชายเป็นหลักในการแสดงเทือกเถาเหล่ากอรับฟังไม่ได้เช่นกัน เพราะการยินยอมดังกล่าวไม่ได้เปลี่ยนแปลงหลักการ และประเพณีใช้ชื่อสกุลของบุตรที่ยังมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของบิดา นอกจากนั้น การที่หญิงมีสามีมีสิทธิใช้ชื่อสกุลเดิมของตน เป็นการแสดงให้เห็นเทือกเถาเหล่ากอของหญิงนั้น เป็นการคงไว้ซึ่งการสืบสาโลหิตจากบิดาของตน จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ.2505 มาตรา 12 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 6	
10. นายสุธี สุทธิสมบูรณ์	พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12 ที่บัญญัติให้หญิงมีสามีใช้ชื่อสกุลของสามี เป็นบทบัญญัติที่อาศัยความเป็น	พระราชบัญญัติ

	หญิงหรือชายเป็นสาระสำคัญในการปฏิบัติให้แตกต่างกัน ก่อให้เกิดความเสียเปรียบแก่ฝ่ายหญิง และไม่มีเหตุผลที่สามารถอธิบายได้ว่า เหตุใดจึงกำหนดให้ใช้ชื่อสกุลของฝ่ายชายเท่านั้นเป็นชื่อสกุลหลังการจดทะเบียนสมรส ซึ่งหากยึดหลักความเสมอภาคระหว่างชายและหญิงแล้ว กรณีเช่นนี้ควรบัญญัติว่า ชายและหญิงเมื่อสมรสกันจะใช้ชื่อสกุลเดิมของตนหรือใช้ชื่อสกุลของคู่สมรสก็ได้ จึงจะเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 วรรคสอง ที่บัญญัติให้ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12 ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ใช้บังคับมิได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 6	ชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30
11. พล.ต.อ. สุวรรณ สุวรรณเวโช	เมื่อพิจารณาจากหลักกฎหมายและข้อเท็จจริงแล้วเห็นว่า ถ้อยคำของมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ว่าด้วยหลักความเสมอภาค ด้วยเหตุที่ว่าความแตกต่างระหว่างเพศไม่เป็นสาระสำคัญที่ทำให้ต้องปฏิบัติแตกต่างกัน เมื่อกฎหมายมีความประสงค์ให้บุคคลทุกคนมีชื่อสกุลทั้งหญิงและชายจึงต้องเสมอภาคกันตามกฎหมาย ซึ่งรัฐธรรมนูญได้รับรองไว้ในมาตรา 30 ดังนั้น เมื่อไม่มีเหตุผลที่รับฟังได้ว่า เหตุใดจึงปฏิบัติแตกต่างกันในข้อเท็จจริงที่มีสาระสำคัญเหมือนกัน จึงถือว่า ขัดกับหลักความเสมอภาคที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ และไม่เป็นไปตามความเชื่อดั้งเดิมของสังคมไทย จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 เป็นอันใช้บังคับมิได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 6	พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	พิเคราะห์แล้ว ข้อที่ต้องพิจารณาประการแรกมีว่า คำว่า “ให้ใช้” ในมาตรา 12 ของ พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มีความหมายเป็นการให้สิทธิหญิงมีสามีที่จะใช้ชื่อสกุลของสามี หรือเป็น	พระราชบัญญัติชื่อบุคคล

	การบังคับให้หญิงมีสามีต้องใช้ชื่อสกุลของสามีเท่านั้น เพราะถ้าเป็นการให้สิทธิหรือไม่เป็นการบังคับให้หญิงมีสามีว่าจะใช้ชื่อสกุลของสามีหรือไม่ก็ได้ ก็ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 เพราะหญิงที่มีสามียังใช้ชื่อสกุลเดิมของตนได้ แต่ถ้าคำว่า "ให้ใช้" เป็นการบังคับว่า ต้องใช้ชื่อสกุลของสามีเท่านั้นจะใช้ชื่อสกุลเดิมของตนไม่ได้ ก็จะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 เพราะรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพให้ทุกคนมีความเสมอกันในกฎหมายโดยเฉพาะการรับรองสิทธิเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิงและการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้ ปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยมีว่า คำว่า "ให้ใช้" ในพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12 นั้น เป็นสิทธิที่ให้หญิงมีสามีเลือกหรือบังคับให้หญิงมีสามีต้องใช้ชื่อสกุลของสามี เห็นว่า คำว่า "ให้ใช้" นั้น เป็นคำที่มีลักษณะบังคับโดยชัดเจน มิใช่เป็นการให้สิทธิที่จะเลือกว่าจะใช้หรือไม่ใช้ก็ได้เพราะถ้าพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มีวัตถุประสงค์ให้เป็นสิทธิของหญิงที่มีสามีที่จะเลือกใช้ก็ต้องใช้ข้อความอื่น เช่น "หญิงมีสามีจะใช้ชื่อสกุลของสามีก็ได้" หรือ "หญิงมีสามีอาจใช้ชื่อสกุลของสามีก็ได้" ดังนั้น การที่พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12 บัญญัติว่า "หญิงมีสามี ให้ใช้ชื่อสกุลของสามี" โดยมิได้บัญญัติว่า "ชายมีภริยาให้ใช้ชื่อสกุลของภริยา" ด้วย จึงเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในทางเพศ ซึ่งจะกระทำมิได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 วรรคสาม จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12 มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 บทบัญญัตินี้ เป็นอันใช้บังคับมิได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 6	พ.ศ. 2505 มาตรา 12 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30

13. นางเสาวนีย์ อัศวโรจน์	เห็นว่า การที่บทบัญญัติ มาตรา 12 พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 บังคับให้หญิงมีสามีต้องใช้ชื่อสกุลของสามี มีลักษณะเป็นการลิดรอนสิทธิและเสรีภาพในการใช้ชื่อสกุลของหญิงมีสามี อันทำให้ชายที่ทำการสมรสกับหญิงที่ทำการสมรสมีสิทธิไม่เท่าเทียมกัน ซึ่งทำให้เกิดความไม่เสมอภาคกันทางกฎหมาย ด้วยเหตุแห่งความแตกต่างทางเพศ คือ ชายที่ทำการสมรสหรือหญิงมีสามี ทั้งที่ความแตกต่างทางเพศมิได้เป็นสาระสำคัญของการใช้ชื่อสกุล กฎเกณฑ์ที่นำมาใช้บังคับย่อมต้องเป็นกฎเกณฑ์เดียวกัน การใช้ชื่อสกุลเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของบุคคลที่จะแสดงเผ่าพันธุ์ เชื้อสายหรือการสืบทอดจากบรรพบุรุษของตน ซึ่งบุคคลทุกคนมีอยู่อย่างเท่าเทียมกันโดยไม่เกี่ยวข้องกับความเป็นชายหรือหญิง และไม่มีเหตุผลที่ไม่ต้องปฏิบัติตามหลักความเสมอภาค เช่น เรื่องความแตกต่างทางกายภาพจนทำให้ต้องมีการเลือกปฏิบัติที่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นเหตุอันทำให้มีการเลือกปฏิบัติเพราะความแตกต่างทางเพศและสถานะของบุคคลได้ การที่กฎหมายบัญญัติจำกัดสิทธิหญิงมีสามีที่ให้ใช้ชื่อสกุลสามีเมื่อตนทำการสมรสนั้น เป็นเรื่องสาเหตุจากการเป็นเพศหญิงที่ทำการสมรสและบังคับเฉพาะหญิงที่ทำการสมรสเท่านั้น มิได้บังคับชายที่ทำการสมรส จึงเป็นเรื่องที่หญิงเสียเปรียบชายหรือไม่เท่าเทียมกับชาย ทั้งที่มาตรา 30 แห่งรัฐธรรมนูญรับรองสิทธิความเสมอภาคทางเพศระหว่างชายกับหญิงไว้โดยเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน และไม่สามารถให้เหตุผลที่ชัดเจนว่ามีเหตุผลใดที่ต้องมีความแตกต่างระหว่างชายกับหญิงในเรื่องนี้ จึงเป็นการที่บทบัญญัติของพระราชบัญญัติชื่อสกุล พ.ศ. 2505 นั้น ขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ เพราะปฏิบัติต่อหญิงชายอย่างไม่เท่าเทียมกัน กล่าวคือ เป็นการกีดกันหญิงมีสามี เพราะเหตุผลทางเพศ เนื่องจากหญิง และเพราะมีสามี อันเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุแห่งความแตกต่างกันเพราะสถานะของบุคคล จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 เป็นอันใช้บังคับไม่ได้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 6	พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30

14. นายอมร รักษาสัตย์	พระราชบัญญัติชื่อสกุล พ.ศ. 2505 มาตรา 12 ซึ่งกำหนดให้ "หญิงมีสามีให้ใช้ชื่อสกุลของสามี" จึงมีลักษณะบังคับให้ต้องใช้ และกลไกของรัฐบาลในปัจจุบันก็ได้วางไว้เพื่อปฏิบัติตามมาตรานี้ ดังนั้น จึงขัดกับสิทธิที่กฎหมายแพ่งรับรองมาก่อนตั้งแต่เกิด และยังขัดกับรัฐธรรมนูญอีกหลายมาตรา และเมื่อคำนึงถึงหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญแล้ว จึงเห็นได้ว่า บทกฎหมายและระเบียบประเพณีใด ๆ ก็ไม่สามารถขัดกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญได้ ตราบใดที่ยังใช้บังคับอยู่ เมื่อพิจารณาปัญหาทั้งโดยตรงและโดยอ้อมแล้ว รัฐสภาน่าจะตรากฎหมายใหม่ที่ควรบัญญัติว่า "ชายหญิงเมื่อจดทะเบียนสมรส มีสิทธิเลือกใช้ชื่อสกุลของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือใช้ชื่อสกุลเดิมควบสกุลใหม่ หรือใช้ชื่อสกุลเดิมเป็นชื่อกลาง หรือจะตั้งชื่อสกุลขึ้นใหม่ก็ได้ การเลือกใช้ชื่อสกุลของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือใช้ชื่อสกุลควบ หรือใช้ชื่อกลาง เมื่อแจ้งให้นายทะเบียนทราบและระบุไว้ในใบสำคัญการจดทะเบียนสมรสแล้วมีผลใช้บังคับได้ แต่กรณีขอตั้งชื่อสกุลใหม่ให้มีผลเมื่อได้รับอนุญาตตามกฎหมายแล้ว" "บุตรและธิดาของคู่สมรสให้บิดาและมารดาเป็นผู้กำหนดและจดทะเบียนไว้จนกว่าบุตรและธิดาจะมีอายุบรรลุนิติภาวะ จึงมีสิทธิที่จะเลือกใช้ชื่อสกุลของบิดา หรือมารดา หรือใช้ชื่อสกุลควบ หรือขอตั้งชื่อสกุลใหม่ โดยจะมีผลเมื่อได้แจ้งนายทะเบียนท้องถิ่นแล้ว" อย่างไรก็ดี หากมีการอนุญาตให้ใช้ชื่อสกุลเดิม หรือชื่อสกุลเดิมควบชื่อสกุลใหม่ หรือใช้ชื่อสกุลเดิมเป็นชื่อกลาง ก็จะต้องอธิบายให้ผู้เกี่ยวข้องรู้ข้อดีข้อเสียและปัญหาต่าง ๆ ให้ทราบเสียก่อนจะตัดสินใจใช้ชื่อสกุลใดอย่างเป็นทางราชการ เมื่อได้พิจารณาในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเสมอภาคแก่ประชาชนและความสงบสุขแห่งราชอาณาจักร และรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายแล้ว เห็นว่า มาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา	พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30

	4 มาตรา 5 มาตรา 30 และมาตรา 34 จึงใช้บังคับมิได้ตามมาตรา 6	
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	พิจารณาแล้ว เห็นว่า การใช้ชื่อสกุลของคู่สมรสเป็นสิทธิส่วนบุคคล รัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์ให้คนไทยทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน การที่หญิงต้องใช้ชื่อสกุลของสามีเสมอไปเท่ากับเป็นการจำกัดสิทธิ สิทธิในความเป็นบุคคลของหญิงมีอยู่เท่าเทียมกับชาย รวมถึงสิทธิในการใช้ชื่อสกุลด้วย ความหมายของ คำว่า "ให้ใช้" ตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12 พิจารณาตามลายลักษณ์อักษรแล้ว บทบัญญัติมาตรานี้มีลักษณะเป็นการบังคับว่า หญิงในสถานภาพใดใช้ชื่อสกุลอย่างไร ไม่ได้เป็นการรับรองสิทธินั้น ๆ ว่าจะมีสิทธิใช้ชื่อสกุลอย่างไร เมื่อพิจารณาความเป็นมาของกฎหมายเก่าเกี่ยวกับการใช้ชื่อสกุลของหญิงมีสามีแล้วปรากฏว่า มาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติขนานนามสกุล พระพุทธศักราช 2456 บัญญัติว่า "หญิงได้ทำงานสมรสมีสามีแล้วให้ใช้ชื่อสกุลของสามี แลคงใช้ชื่อตัวแลชื่อสกุลเดิมของตนได้" ซึ่งเป็นการรับรองสิทธิในการเลือกใช้ชื่อสกุลของภรรยาไว้ชัดแจ้ง แต่ต่อมาเมื่อมีการแก้ไขกฎหมายให้ใช้พระราชบัญญัติชื่อสกุล พุทธศักราช 2484 ขึ้นแทน โดยมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวบัญญัติเพียงว่า "หญิงมีสามี ให้ใช้ชื่อสกุลของสามี" หลักเกณฑ์ในกฎหมายได้เปลี่ยนแปลงไปจากหลักเดิมอย่างเห็นได้ชัดว่า กฎหมายมีเจตนารมณ์ไม่ประสงค์ให้หญิงมีสามีมีสิทธิจะเลือกใช้ชื่อสกุลเช่นอย่างกฎหมายเก่าอีกและขณะนี้บทบัญญัติมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 ก็เป็นเช่นเดียวกับมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติชื่อสกุล พุทธศักราช 2484 จึงอาจกล่าวได้ว่าตามกฎหมายปัจจุบันหญิงมีสามีจะต้องใช้ชื่อสกุลสามีเสมอ จะใช้ชื่อสกุลเดิมก่อนสมรสโดยทันทีหรือจะขอตั้งชื่อสกุลใหม่แทนชื่อสกุลเดิมก่อนสมรสให้แตกต่างไปจากชื่อสกุลที่สามีใช้อยู่มิได้ เพราะจะขัดกับบทกฎหมายดังกล่าว ไม่ได้เป็นการให้สิทธิหญิงมีสามีที่จะเลือกใช้ชื่อสกุลเดิมของตนหรือชื่อสกุลของสามีก็ได้ จึงเป็นการกระทบกระเทือนสิทธิของหญิงมีสามี ซึ่งการใช้ชื่อสกุลของหญิงเป็นเรื่องของสิทธิ เป็นสิทธิส่วนตัวในฐานะที่เป็นมนุษย์คน	พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30

หนึ่งเช่นเดียวกับชาย อันมีมาแต่กำเนิด ชายและหญิงต่างมีอยู่เท่าเทียมกัน บุคคลย่อมเสมอกันต่อหน้ากฎหมาย

การใช้ชื่อสกุลเป็นสิทธิแห่งความเสมอภาคตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มีเหตุผลในการประกาศใช้ว่า โดยที่การจดทะเบียน การขอเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อรอง ชื่อสกุล และการขอร่วมชื่อสกุลตามกฎหมายเดิม ยังไม่เป็นความสะดวกและไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน สมควรปรับปรุงเสียใหม่ เพื่อให้ได้รับความสะดวกรวดเร็วและเป็นการเหมาะสมยิ่งขึ้น ไม่มีความชัดเจนหรือเหตุผลเพียงพอที่จะจำกัดสิทธิของหญิงมีสามีที่จะใช้ชื่อสกุลเดิมของตน

สำหรับเหตุผลที่อ้างว่า เพื่อให้ทราบเทือกเถาเหล่ากอ ก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ ทำให้เกิดความอบอุ่นแน่นแฟ้น สอดคล้องกับจารีตประเพณี เมื่อเป็นครอบครัวเดียวกันย่อมต้องใช้ชื่อสกุลเหมือนกันนั้น ก็ไม่เพียงพอที่จะอ้างเป็นข้อยกเว้น ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 วรรคสี่ ที่บัญญัติว่า มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม

เกี่ยวกับสิทธิของหญิงในเรื่องนี้ สหประชาชาติได้ประกาศอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี ปี 1979 ตามอนุสัญญาระบุว่า "รัฐภาคีจะใช้มาตรการทั้งปวงในการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในเรื่องทั้งปวงที่เกี่ยวกับการสมรสและความสัมพันธ์ทางครอบครัว และโดยเฉพาะอย่างยิ่งบนพื้นฐานของความเสมอภาคของบุรุษและสตรี และรัฐภาคีจะประกันถึงสิทธิต่าง ๆ 8 ประการ ดังนี้.....(ช) สิทธิส่วนตัวเช่นเดียวกันในฐานะสามีและภรรยา รวมถึงสิทธิในการเลือกใช้ชื่อสกุลและการประกอบอาชีพ....." ซึ่งประเทศไทยก็ได้เข้าร่วมเป็นภาคีในอนุสัญญา เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 1985 เมื่อรวมเป็นภาคีในอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีของสหประชาชาติ ประเทศไทยก็มีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม คือ จะต้องวางมาตรการทั้งปวงในการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในเรื่องการสมรสและความสัมพันธ์ทางครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งบนพื้นฐาน

	ของความเสมอภาคของบุรุษและสตรี รัฐภาคีจะประกันถึงสิทธิต่าง ๆ 8 ประการ ดังนี้..... (ช) สิทธิส่วนตัวเช่นเดียวกันในฐานะสามีและภรรยา รวมถึงสิทธิในการเลือกใช้ชื่อสกุลและการประกอบอาชีพ แต่ประเทศไทยก็ได้ตั้งข้อสงวนสิทธิไว้ 4 ข้อ ซึ่งรวมถึงการสมรสและความสัมพันธ์ทางครอบครัว และเรื่องของการที่สตรีมีสิทธิที่จะเลือกใช้ชื่อสกุล แต่จนถึงปัจจุบันก็มิได้แก้ไขปรับปรุงกฎหมายในเรื่องนี้ให้สอดคล้องกับอนุสัญญาของสหประชาชาติว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี ปี 1979 การบังคับให้หญิงต้องใช้ชื่อสกุลชายภายหลังจากการสมรสจึงขัดกับหลักความเสมอภาค ตามอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีของสหประชาชาติ ปี 1979 และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ใช้บังคับมิได้ตามมาตรา 6	

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 21/2546 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 15 คน (คะแนนเสียง 13 : 2)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล				
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 15 คน	**ประเด็นหลัก** พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12 มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 หรือไม่		**คำวินิจฉัย** พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 เป็นอันใช้บังคับมิได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 6	
	ไม่ชอบด้วย รธน. / ขัดต่อ รธน.	ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วย รธน.	ไม่ชอบด้วย รธน. / ขัดต่อ รธน. (ไม่ชอบด้วย รธน.)	ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วย รธน. (ชอบด้วย รธน.)
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	✓		✓	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	✓		✓	
3. นายจุมพล ณ สงขลา		✓		✓
4. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์		✓		✓
5. นายผัน จันทรปาน	✓		✓	
6. นายมงคล สระฏัน	✓		✓	
7. นายมานิต วิทยาเต็ม	✓		✓	
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	✓		✓	
9. นายสุจิต บุญบงการ	✓		✓	
10. นายสุธี สุทธิสมบูรณ์	✓		✓	
11. พล.ต.อ. สุวรรณ สุวรรณเวโช	✓		✓	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	✓		✓	
13. นางเสาวนีย์ อัศวโรจน์	✓		✓	
14. นายอมร รักษาสัตย์	✓		✓	
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	✓		✓	
รวม	13	2	13	2

22. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 22/2546

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 22/2546 (วันที่ 5 มิถุนายน 2546) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง ศาลจังหวัดนนทบุรีส่งคำโต้แย้งของจำเลย (บริษัท กรุงเทพปิยะพันธ์ จำกัด กับพวก รวม 5 คน) ซึ่งเป็นผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 วรรคหนึ่ง และมาตรา 10 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 หรือไม่

(พิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 วรรคหนึ่ง และมาตรา 10 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 หรือไม่)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	ศาลจังหวัดนนทบุรีส่งคำโต้แย้ง ลงวันที่ 4 ธันวาคม 2544 ของจำเลยในคดีแพ่ง (บริษัท กรุงเทพปิยะพันธ์ จำกัด กับพวก รวม 5 คน) ซึ่งเป็นผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 วรรคหนึ่ง และมาตรา 10 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 หรือไม่
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	ธนาคาร ดีบีเอส ไทยทนุ จำกัด (มหาชน) เป็นโจทก์ฟ้อง บริษัท กรุงเทพปิยะพันธ์ จำกัด กับพวก รวม 5 คน เป็นจำเลย ฐานผิดสัญญากู้ยืมเงิน เบิกเงินเกินบัญชี ตั๋วสัญญาใช้เงิน บังคับจำนองและค้ำประกัน เป็นคดีแพ่ง จำเลยทั้งห้าได้ให้การต่อสู้ฟ้องของโจทก์ในเรื่องอำนาจฟ้อง ฟ้องเคลือบคลุม การคำนวณดอกเบี้ยโดยมิชอบด้วยกฎหมาย และปฏิเสธฟ้องโจทก์ทั้งสิ้น ต่อมาบริษัทบริหารสินทรัพย์ เอ็น เอฟ เอส จำกัด ได้ยื่นคำร้องขอสวมสิทธิเข้าเป็นโจทก์ในคดีนี้ ตามพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 จำเลยทั้งห้า ได้ยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดนนทบุรี สรุปความได้ว่า การที่พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 วรรคหนึ่ง บัญญัติให้การโอนสินทรัพย์ที่เป็นสิทธิเรียกร้องจากสถาบันการเงินไปให้บริษัทบริหารสินทรัพย์ หากบริษัทบริหารสินทรัพย์มอบหมายให้ผู้รับชำระหนี้เดิมเป็นตัวแทนเรียก

		เก็บและรับชำระหนี้ที่เกิดขึ้น การโอนสิทธิเรียกร้องดังกล่าวเป็นอันชอบด้วยกฎหมายโดยไม่ต้องบอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้ตามมาตรา 306 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ไม่กระทบกระเทือนสิทธิของลูกหนี้ที่จะยกข้อต่อสู้ตามมาตรา 308 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และมาตรา 10 บัญญัติให้การโอนสินทรัพย์จากสถาบันการเงินไปให้บริษัทบริหารสินทรัพย์ บริษัทบริหารสินทรัพย์อาจเรียกเก็บดอกเบี้ยจากลูกหนี้ตามสัญญาเดิมได้ไม่เกินอัตราดอกเบี้ยตามสัญญาเดิม ณ วันที่รับโอนมา แต่ถ้าสัญญาเดิมได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยเป็นอัตราลอยตัวและไม่มีฐานในการคำนวณของสถาบันการเงินเดิมให้อ้างอิงได้ ให้คำนวณอัตราดอกเบี้ยตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด เห็นได้ว่า เป็นการให้สิทธิแก่บริษัทบริหารสินทรัพย์เหนือกว่าบุคคลทั่วไป โดยให้ได้รับยกเว้นการที่ต้องปฏิบัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 306 และมาตรา 654 บทบัญญัติมาตรา 9 วรรคหนึ่ง และมาตรา 10 แห่งพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 จึงไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 และขอให้ศาลจังหวัดนนทบุรีส่งคำโต้แย้ง ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยต่อไป ศาลจังหวัดนนทบุรีพิจารณาแล้ว เห็นว่า กรณีตามคำโต้แย้งของจำเลย เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคหนึ่ง จึงให้ส่งคำร้องนี้มายังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย
	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	ตามคำร้องที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย มี 2 ประเด็น <u>ประเด็นที่หนึ่ง</u> พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 หรือไม่ พิจารณาแล้ว เห็นว่า ในประเด็นนี้ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยแล้วว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ตามคำวินิจฉัยที่ 40/2545 ลงวันที่ 9 กรกฎาคม 2545 จึงไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำอีก

		<u>ประเด็นที่สอง</u> พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 10 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 หรือไม่ พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 30 เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ให้บุคคลมีความเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม จะกระทำมิได้ เมื่อพิจารณามาตรา 10 แห่งพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองลูกหนี้ไม่ให้บริษัทบริหารสินทรัพย์เรียกเก็บดอกเบี้ยสูงเกินไป จนลูกหนี้ไม่สามารถฟื้นฟูกิจการได้ บทบัญญัติของกฎหมายจึงกำหนดให้บริษัทบริหารสินทรัพย์เรียกเก็บดอกเบี้ยจากลูกหนี้ตามสัญญาเดิมได้ไม่เกินอัตราดอกเบี้ยตามสัญญาเดิม ณ วันที่รับโอนมา มิได้บัญญัติให้สิทธิแก่บริษัทบริหารสินทรัพย์เกินกว่าหน้าที่ที่ลูกหนี้จะต้องรับผิดตามสัญญาเดิม ซึ่งการกำหนดอัตราดอกเบี้ยตามสัญญาเดิมระหว่างสถาบันการเงินกับลูกหนี้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วย ดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน ซึ่งยกเว้นมิให้นำมาตรา 654 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับ หรือในกรณีที่สัญญาเดิมกำหนดอัตราดอกเบี้ยลอยตัวและไม่มีฐานในการคำนวณให้อ้างอิงได้ บริษัทบริหารสินทรัพย์ต้องใช้อัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์ใหญ่ 5 แห่ง เป็นฐานอ้างอิง ซึ่งอัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยดังกล่าวจะต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์ทั่วไป หรือในกรณีที่มีการกู้ยืมเงินเพิ่มเติมเพื่อประโยชน์ในการเพิ่มมูลค่าของทรัพย์สินที่รับโอน กฎหมายกำหนดให้เรียกเก็บดอกเบี้ยในอัตราที่ตกลงกัน ทั้งนี้เพื่อเพิ่มความยืดหยุ่นให้บริษัทบริหารสินทรัพย์เรียกเก็บดอกเบี้ยจากลูกหนี้ โดยประเมินจากฐานะความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้แต่ละรายเป็นสำคัญ

		การยกเว้นมิให้นำบทบัญญัติมาตรา 654 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับกับการเรียกเก็บอัตราดอกเบี้ยของบริษัทบริหารสินทรัพย์ตามพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 10 เพื่อให้สอดคล้องกับอัตราดอกเบี้ยที่สถาบันการเงินเรียกเก็บจากลูกหนี้ตามสัญญาเดิม ซึ่งได้รับการยกเว้นมิให้นำบทบัญญัติดังกล่าวมาใช้บังคับตามพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ. 2523 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2535 และมีผลใช้บังคับกับลูกหนี้ที่ทำสัญญากับสถาบันการเงิน แต่กรณีของผู้ร้องหรือลูกหนี้คนอื่นที่มิได้ชำระหนี้ให้กับสถาบันการเงินจนหนี้นั้นเป็นสินทรัพย์ด้อยคุณภาพตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดและต้องมีการตรากฎหมายขึ้นมาแก้ไขปัญหาเพื่อรักษาไว้ซึ่งประโยชน์มหาชน หนี้สินของลูกหนี้ดังกล่าวต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 แต่เพื่อให้ข้อยกเว้นที่มิให้นำบทบัญญัติมาตรา 654 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งบังคับใช้กับลูกหนี้ของสถาบันการเงิน รวมทั้งผู้ร้องตามสัญญาเดิมยังมีผลอยู่ต่อไป เพื่อรักษาไว้ซึ่งสิทธิของเจ้าหนี้ พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 จึงต้องมีบทบัญญัติดังกล่าวรองรับไว้ ดังนั้นจึงมิใช่กรณีบทบัญญัติของกฎหมายให้ความคุ้มครองบุคคลไม่เท่าเทียมกัน และไม่ใช่เป็นการปฏิบัติเฉพาะแต่ผู้ร้องเท่านั้น ลูกหนี้ในคดีอื่นซึ่งมีสถานะเช่นเดียวกันกับผู้ร้องก็ได้รับการปฏิบัติเช่นเดียวกันกับผู้ร้อง จึงไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง ดังนั้น ในประเด็นนี้ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างมากวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30
	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	1) รัฐธรรมนูญ มาตรา 30 และมาตรา 264 2) พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 และมาตรา 10 3) คำวินิจฉัยที่ 40/2545 ลงวันที่ 9 กรกฎาคม 2545

2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 หรือไม่ <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 10 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 หรือไม่
3. คำวินิจฉัย	จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30	
4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยโดยมติ 15 คน โดยวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฯ จำนวน 14 คน และเห็นว่า กรณีตามคำร้องไม่เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้อง จำนวน 1 คน (คะแนนเสียง 14 : 1) ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจำนวน 1 คนที่วินิจฉัยให้ยกคำร้องนี้ ถือว่า เป็นไปในทิศทางเดียวกันหรืออยู่ในกลุ่มเดียวกับกลุ่มที่วินิจฉัยว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฯ จำนวน 14 คนดังกล่าว เพราะในกรณีนี้ การวินิจฉัยว่า ยกคำร้อง นั้น หมายถึง ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น หรือทุกอย่างเป็นไปเหมือนเดิม จึงถือว่า อยู่ในกลุ่มดังกล่าว และเมื่อนำไปใส่ไว้ใน "ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 22/2546" ข้างท้ายเพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ ได้จัดอยู่ในกลุ่ม "พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฯ (ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ)" คะแนนเสียง ในที่สุด จึงเป็น 15 : 0 2) เริ่มวันที่ 4 ธันวาคม 2544 แล้วเสร็จ วันที่ 5 มิถุนายน 2546 รวม 1 ปี 6 เดือน 1 วัน 3) การวางบรรทัดฐาน พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 4) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 121 ตอนที่ 17 ก วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2547 ซึ่งเท่ากับ 8 เดือน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 5 มิถุนายน 2546)	

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 22/2546 (วันที่ 5 มิถุนายน 2546) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 15 คน เรื่อง ศาลจังหวัดนนทบุรีส่งคำโต้แย้งของจำเลย (บริษัท กรุงเทพปิยะพันธ์ จำกัด กับพวก รวม 5 คน) ซึ่งเป็นผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 วรรคหนึ่ง และมาตรา 10 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 หรือไม่

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ได้แก่

<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 หรือไม่

<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 10 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 หรือไม่

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	**รัฐธรรมนูญ บัญญัติไว้ว่า** **"มาตรา 30 บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน** **ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน** **การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่อง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอัน ไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้** **มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิ และเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม"** **"<u>มาตรา 264</u> ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา 6 และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับ**	

	บทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นว่านั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย **ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าคำโต้แย้งของคู่ความตามวรรหนึ่งไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจะไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้** **คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้ในคดีทั้งปวง แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว"** **2. พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541** **"<u>มาตรา 10</u> ในการโอนสินทรัพย์จากสถาบันการเงินไปให้บริษัทบริหารสินทรัพย์ บริษัทบริหารสินทรัพย์อาจเรียกเก็บดอกเบี้ยจากลูกหนี้ตามสัญญาเดิมได้ไม่เกินอัตราดอกเบี้ยตามสัญญาเดิม ณ วันที่รับโอนมา แต่ถ้าสัญญาเดิมได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยเป็นอัตราลอยตัวและไม่มีฐานในการคำนวณของสถาบันการเงินเดิมให้อ้างอิงได้ ให้คำนวณอัตราดอกเบี้ยตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด** **ในกรณีที่บริษัทบริหารสินทรัพย์ให้ลูกหนี้ตามสัญญาเดิมกู้ยืมเงินเพิ่มเติมเพื่อประโยชน์ในการเพิ่มมูลค่าของทรัพย์สินที่รับโอนให้บริษัทบริหารสินทรัพย์สามารถเรียกเก็บดอกเบี้ยได้ตามอัตราที่ตกลงกัน** **การดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง มิให้นำมาตรา 654 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับ แต่จะเรียกเก็บดอกเบี้ยเกินกว่าอัตราที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนดมิได้"** มีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัย 2 ประเด็น ดังนี้ <u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พิจารณาแล้ว เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยคำร้องในกรณีเช่นนี้แล้ว คือ คำวินิจฉัยที่ 40/2545 ลงวันที่ 9 กรกฎาคม 2545 ว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่จำต้องวินิจฉัยประเด็นตามคำร้องซ้ำ	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำ

	<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา 30 เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ให้บุคคลมีความเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคมจะกระทำมิได้ เมื่อพิจารณาวัตถุประสงค์ประกอบกับมาตรา 10 แห่งพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 จะเห็นได้ว่า วัตถุประสงค์ของกฎหมาย แม้ต้องการแก้ไขปัญหาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพแต่ในขณะเดียวกันมาตรา 10 ก็มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองลูกหนี้ไม่ให้บริษัทบริหารสินทรัพย์เรียกเก็บดอกเบี้ยสูงเกินไปจนลูกหนี้ไม่สามารถฟื้นฟูกิจการได้ ดังนั้น บทบัญญัติของกฎหมายจึงให้บริษัทบริหารสินทรัพย์เรียกเก็บดอกเบี้ยจากลูกหนี้ตามสัญญาเดิมได้ไม่เกินอัตราดอกเบี้ยตามสัญญาเดิม ณ วันที่รับโอนมา มิได้บัญญัติให้สิทธิบริษัทบริหารสินทรัพย์เกินกว่าหน้าที่ที่ลูกหนี้จะต้องรับผิดตามสัญญาเดิม ซึ่งการกำหนดอัตราดอกเบี้ยตามสัญญาเดิมระหว่างสถาบันการเงินกับลูกหนี้ก็เป็นไปตามพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินฯ ซึ่งให้ยกเว้นมิให้นำมาตรา 654 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับ หรือในกรณีที่สัญญาเดิมกำหนดอัตราดอกเบี้ยลอยตัว และไม่มีฐานในการคำนวณให้อ้างอิงได้บริษัทบริหารสินทรัพย์ต้องใช้อัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์ใหญ่ 5 แห่ง เป็นฐานอ้างอิงซึ่งอัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยดังกล่าวจะต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์ทั่วไป และไม่เกินอัตราที่กฎหมายกำหนด เพราะอัตราดอกเบี้ยของ 5 ธนาคารพาณิชย์ใหญ่ แต่ละธนาคารต้องไม่เกินอัตราที่กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้นกำหนด ดังนั้น เมื่อนำอัตราดังกล่าวมาถัวเฉลี่ยจึงย่อมไม่เกินอัตราที่กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้นกำหนด หรือในกรณีที่มีการกู้ยืมเงินเพิ่มเติมเพื่อประโยชน์ในการเพิ่มมูลค่าของทรัพย์สินที่รับโอนกฎหมายก็กำหนดให้เรียกเก็บดอกเบี้ยในอัตราที่ตกลงกัน ทั้งนี้ เพื่อเพิ่มความยืดหยุ่นให้บริษัทบริหารสินทรัพย์เรียกเก็บ	<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พรก. บริษัทสินทรัพย์ฯ มาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30

	ดอกเบี้ยจากลูกหนี้โดยประเมินจากฐานะ ความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้แต่ละรายเป็นสำคัญ นอกจากนี้ การยกเว้นมิให้นำบทบัญญัติมาตรา 654 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับกับการเรียกเก็บอัตราดอกเบี้ยของสถาบันการเงินเป็นไปตามพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ. 2523 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2535 ซึ่งมีผลใช้บังคับกับลูกหนี้ที่ทำสัญญากับสถาบันการเงิน แต่กรณีของผู้ร้องหรือลูกหนี้คนอื่นที่มิได้ชำระหนี้ให้กับสถาบันการเงินจนหนี้นั้นเป็นสินทรัพย์ด้อยคุณภาพตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดและรัฐต้องออกกฎหมายขึ้นมาแก้ไขปัญหาเพื่อรักษาไว้ซึ่งประโยชน์มหาชน หนี้สินของลูกหนี้ดังกล่าวต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 แต่เพื่อให้ข้อยกเว้นที่มิให้นำบทบัญญัติ มาตรา 654 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งบังคับใช้กับลูกหนี้ของสถาบันการเงิน รวมทั้งผู้ร้องตามสัญญาเดิมยังมีผลอยู่ต่อไป เพื่อรักษาไว้ซึ่งสิทธิของเจ้าหนี้ พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 จึงต้องมีบทบัญญัติดังกล่าวรองรับไว้ ดังนั้น พิจารณาแล้ว เห็นว่าข้อโต้แย้งของผู้ร้องฟังไม่ขึ้น เพราะบทบัญญัติ มาตรา 10 วรรคสาม มิใช่บทบัญญัติของกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองบุคคลไม่เท่าเทียมกันและกรณีนี้มิใช่เป็นการปฏิบัติเฉพาะแต่ผู้ร้องเท่านั้น ลูกหนี้ในคดีอื่นซึ่งมีสถานะเช่นเดียวกันกับผู้ร้อง ก็ได้รับการปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้ร้อง จึงไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง จึงวินิจฉัยว่า มาตรา 9 วรรคหนึ่ง และมาตรา 10 แห่งพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 แต่ประการใด	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยวินิจฉัยไว้แล้วตามคำวินิจฉัยที่ 40/2545 ลงวันที่ 9 กรกฎาคม 2545 ว่า ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 จึงไม่ต้องวินิจฉัยประเด็นนี้ซ้ำอีก	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำ

	<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 10 มุ่งหมายแก้ไขปัญหาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ ขณะเดียวกันก็คุ้มครองลูกหนี้ โดยกำหนด ไม่ให้บริษัทบริหารสินทรัพย์เรียกดอกเบี้ยสูงเกินเหตุจนลูกหนี้ไม่สามารถฟื้นฟูกิจการได้ คือ เรียกดอกเบี้ยได้ไม่เกินอัตราดอกเบี้ยตามสัญญาเดิม ณ วันที่รับโอนสิทธิมา ซึ่งก็เป็นไปตามพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินฯ ที่ยกเว้นมิให้นำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 654 มาใช้บังคับ หรือกรณีที่สัญญาเดิมกำหนดดอกเบี้ยลอยตัว ไม่มีฐานในการคำนวณ ก็ให้ใช้อัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยของห้าธนาคารพาณิชย์ใหญ่เป็นฐานอ้างอิง ซึ่งจะเป็นดอกเบี้ยที่มีอัตราต่ำกว่าดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์ทั่วไป และไม่เกินอัตราที่กฎหมายกำหนด อัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยของห้าธนาคารพาณิชย์ใหญ่ย่อมไม่เกินอัตราที่กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้นกำหนดอยู่แล้ว การยกเว้นมิให้นำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 654 มาใช้บังคับกรณีนี้ เป็นการใช้บังคับทั่วไป ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญมาตรา 30 บัญญัติห้ามไว้ จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 30	<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พรก. บริษัทสินทรัพย์ฯ มาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30
3. นายจุมพล ณ สงขลา	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานไว้แล้วตามคำวินิจฉัยที่ 40/2545 ลงวันที่ 9 กรกฎาคม 2545 ว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 วรรคหนึ่งไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 จึงไม่จำต้องวินิจฉัยปัญหาข้อนี้อีก <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> เห็นว่า ก่อนที่บริษัทบริหารสินทรัพย์ เอ็น เอฟ เอส จำกัด ขอเข้าสวมสิทธิของโจทก์เดิมคือธนาคารดีบีเอส ไทยทนุ จำกัด (มหาชน) โจทก์เดิมได้ฟ้องผู้ร้องให้รับผิดตามสัญญาที่ผู้ร้องทำไว้กับโจทก์เดิม เมื่อบริษัทบริหารสินทรัพย์ เอ็น เอฟ เอส จำกัด เข้าสวมสิทธิของโจทก์เดิมได้โดยชอบแล้ว ก็ไม่ปรากฏว่าบริษัทดังกล่าวขอ	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำ <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ให้ยกคำร้องของผู้ร้อง

	แก้ไขเพิ่มเติมฟ้องเพื่อเรียกร้องดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ฯ มาตรา 10 หรือเท่ากับว่าบริษัทบริหารสินทรัพย์ฯ ผู้เข้าสวมสิทธิยังมิได้ใช้สิทธิ ตามมาตรา 10 ของพระราชกำหนดดังกล่าวโต้แย้งสิทธิของผู้ร้องแต่อย่างใด จึงไม่ชอบที่ศาลรัฐธรรมนูญจะพิจารณาวินิจฉัยปัญหาที่ยังไม่เกิดขึ้น ความรับผิดของผู้ร้อง (จำเลยทั้งห้า) ยังคงเป็นไปตามคำฟ้องของโจทก์เดิมทุกประการหาได้มีภาระเพิ่มขึ้นไม่ ในกรณีนี้ พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ฯ มาตรา 10 จึงมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีของผู้ร้องตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคหนึ่ง จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้องของผู้ร้องในส่วนที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า มาตรา 10 ของพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ส่วนคำขออื่นไม่จำต้องวินิจฉัย	
4. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยแล้วว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 (ดูคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 40/2545 ลงวันที่ 9 กรกฎาคม 2545 และคำวินิจฉัยส่วนตนของนายปรีชา เฉลิมวณิชย์ ที่ 40/2545 ลงวันที่ 9 กรกฎาคม 2545) จึงไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำอีก <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พิจารณาแล้ว เห็นว่า บทบัญญัติ มาตรา 10 ดังกล่าวเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการให้สิทธิในการเรียกเก็บอัตราดอกเบี้ยในการโอนสินทรัพย์จากสถาบันการเงินไปให้บริษัทบริหารสินทรัพย์ ผู้รับโอน ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ให้บุคคลมีความเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม จะกระทำมิได้	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำอีก <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พรก. บริษัทสินทรัพย์ฯ มาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30

	สำหรับพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 ประกาศใช้เพื่อให้สถาบันการเงินที่มีปัญหาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพเป็นจำนวนมากแก้ปัญหาด้วยการขายหรือโอนให้แก่บริษัทบริหารสินทรัพย์ โดยเฉพาะพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 10 มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองลูกหนี้ที่บริษัทบริหารสินทรัพย์รับโอนหนี้สินมาจากสถาบันการเงิน ไม่ให้บริษัทบริหารสินทรัพย์เรียกเก็บดอกเบี้ยสูงเกินไปจากข้อตกลงตามสัญญาเดิม เพราะจะเป็นภาระของลูกหนี้เพิ่มขึ้นโดยไม่เป็นธรรมแก่ลูกหนี้ บทบัญญัติของกฎหมาย มาตรา 10 จึงกำหนดให้บริษัทบริหารสินทรัพย์เรียกเก็บดอกเบี้ยจากลูกหนี้ตามสัญญาเดิมได้ โดยต้องไม่เกินอัตราดอกเบี้ยตามสัญญาเดิม ณ วันที่รับโอนมา มิใช่บัญญัติให้สิทธิแก่บริษัทบริหารสินทรัพย์มีสิทธิเกินกว่าหน้าที่ที่ลูกหนี้จะต้องรับผิดในอัตราดอกเบี้ยตามสัญญาเดิม หรือในกรณีที่สัญญาเดิมกำหนดอัตราดอกเบี้ยลอยตัวและไม่มีฐานในการคำนวณให้อ้างอิงได้ บริษัทบริหารสินทรัพย์ต้องใช้อัตราดอกเบี้ยตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด หรือในกรณีที่มีการกู้ยืมเงินเพิ่มเติมเพื่อประโยชน์ในการเพิ่มมูลค่าของทรัพย์สินที่รับโอน กฎหมายกำหนดให้เรียกเก็บดอกเบี้ยในอัตราที่ตกลงกัน ทั้งนี้ เพื่อเพิ่มความยืดหยุ่นให้บริษัทบริหารสินทรัพย์เรียกเก็บดอกเบี้ยจากลูกหนี้ โดยประเมินจากฐานะความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้แต่ละรายเป็นสำคัญ พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 10 จึงเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่กำหนดสิทธิของเจ้าหนี้คนใหม่ในการคิดอัตราดอกเบี้ย และให้ความคุ้มครองแก่ลูกหนี้ภายในกรอบของข้อตกลง และกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน มิได้เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคมแต่อย่างใด จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 วรรคหนึ่ง และมาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30	

5. นายผัน จันทรปาน	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยไว้แล้วว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ตามคำวินิจฉัยที่ 40/2545 ลงวันที่ 9 กรกฎาคม 2545 จึงไม่ต้องวินิจฉัยซ้ำอีก <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 30 เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ให้บุคคลมีความเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม จะกระทำมิได้ สำหรับพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มีเหตุผลในการประกาศใช้เพื่อให้สถาบันการเงินที่มีปัญหาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพเป็นจำนวนมากแก้ปัญหาด้วยการขายหรือโอนให้แก่บริษัทบริหารสินทรัพย์ โดยเฉพาะพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 10 มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองลูกหนี้ที่บริษัทบริหารสินทรัพย์รับโอนมาจากสถาบันการเงิน ไม่ให้บริษัทบริหารสินทรัพย์เรียกเก็บดอกเบี้ยสูงเกินไป จนลูกหนี้ไม่สามารถฟื้นฟูกิจการได้ บทบัญญัติของกฎหมายจึงกำหนดให้บริษัทบริหารสินทรัพย์เรียกเก็บดอกเบี้ยจากลูกหนี้ตามสัญญาเดิมได้ไม่เกินอัตราดอกเบี้ยตามสัญญาเดิม ณ วันที่รับโอนมา มิได้บัญญัติให้สิทธิแก่บริษัทบริหารสินทรัพย์ เกินกว่าหน้าที่ที่ลูกหนี้จะต้องรับผิดตามสัญญาเดิม การกำหนดอัตราดอกเบี้ยตามสัญญาเดิมระหว่างสถาบันการเงินกับลูกหนี้เป็นไปตามพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ. 2523 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535 ซึ่งยกเว้นมิให้นำมาตรา 654 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับ หรือในกรณีที่สัญญาเดิมกำหนดอัตราดอกเบี้ยลอยตัวและไม่มีฐานในการคำนวณให้อ้างอิงได้ บริษัทบริหารสินทรัพย์ต้องใช้อัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์ใหญ่ 5 แห่ง	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำอีก <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พรก. บริษัทสินทรัพย์ฯ มาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30

	เป็นฐานอ้างอิง ซึ่งอัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยดังกล่าวจะต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์ทั่วไป หรือในกรณีที่มีการกู้ยืมเงินเพิ่มเติมเพื่อประโยชน์ในการเพิ่มมูลค่าของทรัพย์สินที่รับโอน กฎหมายกำหนดให้เรียกเก็บดอกเบี้ยในอัตราที่ตกลงกัน พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 10 จึงเป็นบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองแก่บุคคลอย่างเท่าเทียมกัน มิได้เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมแก่บุคคลเพราะความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม แต่อย่างใด จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 วรรคหนึ่ง และมาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 แต่ประการใด	
6. นายมงคล สระฎัน	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 40/2545 ลงวันที่ 9 กรกฎาคม 2545 ว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 จึงไม่ต้องวินิจฉัยประเด็นนี้ซ้ำอีก <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 30 เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยให้บุคคลมีความเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม จะกระทำมิได้ ส่วนมาตรา 10 แห่งพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 เป็นบทบัญญัติของกฎหมายให้สิทธิบริษัทบริหารสินทรัพย์เรียกเก็บดอกเบี้ยตามสัญญาเดิม ณ วันที่รับโอนมาจากสถาบันการเงิน มิได้บัญญัติให้สิทธิบริษัทบริหารสินทรัพย์เกินกว่าหน้าที่ที่ลูกหนี้จะต้องรับผิดตามสัญญาเดิม ซึ่งการกำหนดอัตราดอกเบี้ยตามสัญญาเดิมระหว่างสถาบันการเงินกับลูกหนี้ก็เป็นไปตามพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน ฯ ซึ่งให้ยกเว้นมิให้นำมาตรา 654 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและ	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำอีก <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พรก. บริษัทสินทรัพย์ฯ มาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30

	พาณิชย์มาใช้บังคับ หรือในกรณีที่สัญญาเดิมกำหนดอัตราดอกเบี้ยไม่ชัดเจน พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ก็ให้ความคุ้มครองมิให้คู่กรณีต้องสูญเสียสิทธิตามที่กำหนดไว้ในสัญญาเดิม หรือในกรณีที่มีการกู้ยืมเงินเพิ่มเติมเพื่อประโยชน์ในการเพิ่มมูลค่าของทรัพย์สินที่รับโอน กฎหมายกำหนดให้เป็นเรื่องของเสรีภาพในการทำสัญญา นอกจากนี้ การที่พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 ต้องบัญญัติมิให้นำมาตรา 654 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับเพื่อเป็นการรองรับสิทธิของบริษัทบริหารสินทรัพย์ ในการที่จะเรียกเก็บอัตราดอกเบี้ยจากลูกหนี้ตามสัญญาเดิมที่ชอบด้วยพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินฯ อยู่แล้ว อีกประการหนึ่ง ตามพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ. 2523 คำว่า "สถาบันการเงิน" มิได้หมายความรวมถึงบริษัทบริหารสินทรัพย์ จึงต้องมีบทบัญญัติ มาตรา 10 แห่งพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 ขึ้นมารองรับเพื่อให้ครอบคลุมยิ่งขึ้น และเจตนารมณ์ของกฎหมายมิได้มุ่งหมายให้ลูกหนี้ของสถาบันการเงินต้องรับผิดเกินกว่าหน้าที่ที่มีต่อสถาบันการเงินตามสัญญาเดิม ดังนั้น มาตรา 10 แห่งพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 จึงมิใช่บทบัญญัติที่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมที่ผู้ร้องจะยกความเท่าเทียมกันตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 30บัญญัติให้ความคุ้มครองไว้มาใช้กับคำร้องของผู้ร้องได้ ดังนั้น มาตรา 10 แห่งพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30	
7. นายมานิต วิทยาเต็ม	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยแล้วว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ตามคำวินิจฉัยที่ 40/2545 ลงวันที่ 9 กรกฎาคม 2545 จึงไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำอีก	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำอีก

	<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> เห็นว่า ตามพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 10 วรรคแรก ลูกหนี้มีภาระดอกเบี้ยตามสัญญาเดิม ถ้าอัตราดอกเบี้ยตามสัญญาเดิมเป็นอัตราดอกเบี้ยลอยตัวก็ใช้ฐานในการคำนวณตามสัญญาเดิมนั้น ลูกหนี้มิได้มีภาระมากกว่าเดิม แต่หากไม่มีฐานในการคำนวณดังกล่าว จึงให้คำนวณอัตราดอกเบี้ยตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นสถาบันกลางได้ประกาศกำหนดให้คำนวณดอกเบี้ยในกรณีเช่นนี้โดยให้ใช้อัตราถัวเฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์ใหญ่ 5 ธนาคารสำหรับสินเชื่อประเภทเดียวกันกับหนี้ของลูกหนี้ที่โอนจากสถาบันการเงินไปยังบริษัทบริหารสินทรัพย์ ซึ่งแน่นอนว่า อัตราดอกเบี้ยเฉลี่ย 5 ธนาคารจะไม่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดของธนาคารอ้างอิง ส่วนมาตรา 10 วรรคสองให้ใช้อัตราที่ตกลงกัน ซึ่งย่อมเป็นความยินยอมเห็นชอบด้วยกันทั้งฝ่ายลูกหนี้และฝ่ายบริษัทบริหารสินทรัพย์อันเป็นไปตามหลักนิติกรรมตามกฎหมาย มาตรา 10 วรรคสาม มิให้นำมาตรา 654 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับ แต่จะเรียกดอกเบี้ยเกินกว่าอัตราที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดมิได้ ข้อความวรรคนี้บัญญัติเพื่อความชัดเจนว่าให้อัตราดอกเบี้ยในวรรคหนึ่งและวรรคสอง ไม่อยู่ในบังคับอัตราดอกเบี้ยร้อยละสิบห้าต่อปีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตราดังกล่าว ซึ่งกฎหมายอื่นที่ยกเว้นจากการบังคับของมาตรา 654 อีกฉบับหนึ่งก็คือ พระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ. 2523 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535 มาตรา 4 วรรคหนึ่งบัญญัติว่า "เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขภาวะเศรษฐกิจของประเทศ รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย มีอำนาจกำหนดอัตราดอกเบี้ยที่สถาบันการเงินอาจคิดจากผู้กู้ยืมหรือคิดให้ผู้ให้กู้ยืมให้สูงกว่าร้อยละสิบห้าต่อปีได้และมาตรา 6 บัญญัติว่า "เมื่อรัฐมนตรีกำหนดอัตราดอกเบี้ยตามมาตรา 4 แล้ว มิให้นำมาตรา 654 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับแก่การคิดดอกเบี้ยของสถาบันการเงินที่รัฐมนตรีกำหนดตาม	<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พรก. บริษัทสินทรัพย์ฯ มาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30

	มาตรา 4" การยกเว้นจากการบังคับของมาตรา 654 ตามพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญก็ได้วินิจฉัยว่า มิใช่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ที่จะยกความเท่าเทียมกันตามที่รัฐธรรมนูญมาตรา 30 บัญญัติให้ความคุ้มครองไว้มาใช้ได้ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 30 (คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 5/2542 และที่ 42-43/2542) พิจารณาแล้ว เห็นว่า มาตรา 10 แห่งพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 ใช้ปฏิบัติต่อลูกหนี้ในสถานะเดียวกันตามความจำเป็นและความเหมาะสม ภายในกรอบเดียวกัน จึงมิใช่การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 วรรคหนึ่งและมาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา 30	
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยคำร้องในกรณีเช่นนี้ไว้แล้ว คือ คำวินิจฉัยที่ 40 / 2545 ลงวันที่ 9 กรกฎาคม 2545 ว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ดังนั้น จึงไม่จำต้องวินิจฉัยประเด็นตามคำร้องดังกล่าวอีก <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พิจารณาแล้ว เห็นว่า การตราพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 ก็โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สถาบันการเงินสามารถแก้ปัญหาเกี่ยวกับสินทรัพย์ด้อยคุณภาพซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก เป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มทุนของสถาบันการเงิน กระทบกระเทือนต่อความสามารถในการให้สินเชื่อในภาคเศรษฐกิจ ผู้ผลิตที่มีศักยภาพจำนวนหนึ่งจะขาดสภาพคล่องไม่สามารถดำเนินการผลิตต่อไปได้ สินเชื่อด้อยคุณภาพมีมากขึ้น ส่งผลให้สถาบันการเงินต้องตัดเงินส่วนหนึ่งมาตั้งเป็นเงินสำรองเผื่อหนี้สูญเพิ่มขึ้น วิกฤตเศรษฐกิจจะทวีความรุนแรงมากขึ้นตามลำดับ จำเป็นต้องมีการแก้ไขโดยเร่งด่วน พระราชกำหนดบริษัท	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำ <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พรก. บริษัทสินทรัพย์ฯ มาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา

	บริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 จึงกำหนดวิธีการให้นิติบุคคลอื่นที่จัดตั้งเป็นบริษัทจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือบริษัทมหาชนจำกัด ตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด เข้ามาช่วยแก้ปัญหาดังกล่าว โดยวิธีการรับซื้อหรือรับโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของสถาบันการเงิน รวมตลอดจนหลักประกันของสินทรัพย์นั้น เพื่อนำมาบริหารหรือจำหน่ายจ่ายโอนต่อไป โดยมีบทบัญญัติที่มีลักษณะเป็นการจูงใจเพื่อให้มีการจัดตั้งนิติบุคคลดังกล่าว ด้วยวิธีการกำหนดให้ได้รับสิทธิประโยชน์ทางด้านค่าธรรมเนียมและภาษีบรรดาที่เกิดขึ้นจากการขายหรือการโอนสินทรัพย์จากสถาบันการเงินมาให้นิติบุคคลรวมทั้งสิทธิประโยชน์อื่น ๆ พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 10 ได้กำหนดเรื่องอัตราดอกเบี้ยที่บริษัทบริหารสินทรัพย์จะเรียกเก็บจากลูกหนี้ของสถาบันการเงิน ซึ่งบริษัทบริหารสินทรัพย์ได้รับโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพมาจากสถาบันการเงินนั้น และการให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยออกประกาศกำหนดอัตราดอกเบี้ย ตามมาตรา 10 วรรคสาม ก็ปรากฏจากการชี้แจงของธนาคารแห่งประเทศไทยว่า เพื่อคุ้มครองลูกหนี้และไม่ให้บริษัทบริหารสินทรัพย์เรียกเก็บดอกเบี้ยสูงเกินไปจนลูกหนี้ไม่สามารถฟื้นฟูกิจการได้ ส่วนในการคำนวณอัตราดอกเบี้ยตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ในกรณีที่สัญญาเดิมได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยเป็นอัตราลอยตัว และไม่มีฐานในการคำนวณของสถาบันการเงินเดิมให้อ้างอิงได้นั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยก็ได้ประกาศ ลงวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2546 กำหนดหลักเกณฑ์ที่บริษัทบริหารสินทรัพย์ต้องถือปฏิบัติในข้อ 9 กำหนดว่า "ในการโอนสินทรัพย์จากสถาบันการเงินไปให้บริษัทบริหารสินทรัพย์ ถ้าปรากฏว่า สัญญาเดิมกำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้เป็นอัตราลอยตัวและไม่มีฐานในการคำนวณอัตราดอกเบี้ยของสถาบันการเงินเดิมให้อ้างอิงได้ ให้บริษัทบริหารสินทรัพย์คำนวณอัตราดอกเบี้ยที่จะเรียกเก็บจากลูกหนี้ตามสัญญาเดิมดังกล่าวได้ไม่เกินอัตราดอกเบี้ยถัวเฉลี่ยจากอัตราดอกเบี้ยสินเชื่อประเภทนั้น ๆ ของ 5 ธนาคารพาณิชย์ใหญ่ ณ วัน	30

ที่กำหนดอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงตามสัญญาเดิม" ซึ่งข้อกำหนดนี้ ได้ความจากคำชี้แจงของธนาคารแห่งประเทศไทยว่า เนื่องจากสถาบันการเงินเดิมได้ถูกปิดกิจการไปแล้ว จึงไม่มีอัตราดอกเบี้ยที่จะใช้เป็นฐานในการคำนวณได้ จึงกำหนดให้ใช้อัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์ใหญ่ 5 แห่ง เป็นฐานอ้างอิง ซึ่งอัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยดังกล่าว จะต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์ทั่วไป อันจะเป็นธรรมกับลูกหนี้

กรณีบริษัทบริหารสินทรัพย์ให้ลูกหนี้ตามสัญญาเดิมกู้ยืมเงินเพิ่มเติม เพื่อประโยชน์ในการเพิ่มมูลค่าของทรัพย์สินที่รับโอนนั้น ให้บริษัทบริหารสินทรัพย์เรียกเก็บดอกเบี้ยได้ตามอัตราที่ตกลงกัน แม้ธนาคารแห่งประเทศไทยมิได้กำหนดเพดานดอกเบี้ยก็ไม่มีผลกระทบต่อการดำเนินการของบริษัทบริหารสินทรัพย์ โดยมาตรา 10 วรรคสอง แห่งพระราชกำหนดฯ ดังกล่าว ให้เรียกเก็บได้ตามอัตราที่ตกลงกัน และการที่มาตรา 10 วรรคสาม ไม่ให้นำมาตรา 654 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับ ก็เพื่อเป็นการรองรับสิทธิของบริษัทบริหารสินทรัพย์ในการที่จะเรียกเก็บอัตราดอกเบี้ยจากลูกหนี้ตามสัญญาเดิม ที่ชอบด้วยพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ. 2523

บทบัญญัติมาตรา 10 แห่งพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 จึงมิใช่บทบัญญัติของกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองบุคคลไม่เท่าเทียมกันและมิใช่กรณีที่ต้องปฏิบัติเฉพาะผู้ร้องเท่านั้น มิได้เป็นการเลือกปฏิบัติ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30

เมื่อพิจารณาตามวัตถุประสงค์ในการตราพระราชกำหนด พ.ศ. 2541 ดังกล่าว ประกอบคำชี้แจงของธนาคารแห่งประเทศไทยแล้ว มาตรา 10 แห่งพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 ใช้บังคับกับลูกหนี้ในคดีอื่นซึ่งมีสถานะเช่นเดียวกันกับผู้ร้องด้วย เป็นกฎหมายที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปและเท่าเทียมกัน ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้างแต่อย่างใด จึงหาได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ดังกล่าวไม่

จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์

	พ.ศ. 2541 มาตรา 9 วรรคหนึ่ง และมาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30	
9. นายสุจิต บุญบงการ	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยในประเด็นนี้แล้ว คือ คำวินิจฉัยที่ 40/2545 ลงวันที่ 9 กรกฎาคม 2545 ว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ.2541 มาตรา 9 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 จึงไม่ต้องวินิจฉัยในประเด็นนี้อีก <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พิจารณาแล้ว เห็นว่า การมิให้นำเอามาตรา 654 ดังกล่าวมาใช้บังคับกับการเรียกเก็บดอกเบี้ยตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 10 วรรคหนึ่งและวรรคสอง แห่งพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ.2541 นั้น ไม่ได้ให้สิทธิบริษัทบริหารสินทรัพย์เหนือกว่าบุคคลทั่วไป ไม่ใช่เป็นบทบัญญัติให้เกิดความไม่เสมอภาคทางกฎหมาย และการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อลูกหนี้ เนื่องจากตามที่มาตรา 654 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติว่า "ท่านห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยเกินร้อยละสิบห้าต่อปี ถ้าในสัญญากำหนดดอกเบี้ยเกินกว่านั้นก็ให้ลดลงมาเป็นร้อยละสิบห้าต่อปี" นั้น การคิดอัตราดอกเบี้ยตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 654 นั้น เป็นการคิดอัตราดอกเบี้ย การกู้ยืมทั่วไป แต่การเรียกเก็บดอกเบี้ยตามมาตรา 10 แห่งพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 นั้น เป็นการเรียกเก็บอัตราดอกเบี้ยตามสัญญาเดิมระหว่างสถาบันการเงินกับลูกหนี้ และถ้าตามสัญญาเดิม อัตราดอกเบี้ยเป็นอัตราลอยตัว และไม่มีฐานในการคำนวณของสถาบันการเงินเดิมให้อ้างอิงได้ ให้คำนวณอัตราดอกเบี้ยตามหลักเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทย การคิดอัตราดอกเบี้ยตามมาตรา 10 นี้ เป็นไปตามพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ. 2523 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2535 ที่ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง โดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดอัตราดอกเบี้ยที่สถาบันการเงินอาจคิดจากผู้กู้ยืมให้สูงกว่าร้อยละสิบห้าต่อปีได้ โดยมิให้นำเอามาตรา 654 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับ	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำอีก <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พรก. บริษัทสินทรัพย์ฯ มาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30

	แก่การคิดดอกเบี้ยของสถาบันการเงินตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด นอกจากนั้น ตามพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ.2523 คำว่า "สถาบันการเงิน" มิได้หมายความรวมถึงบริษัทบริหารสินทรัพย์ จึงต้องมีบทบัญญัติมาตรา 10 แห่งพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 ขึ้นมารองรับเจตนารมณ์ของบทบัญญัติในมาตรา 10 ดังกล่าวนี้ ที่ยกเว้นมิให้นำเอา มาตรา 654 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับนั้น จึงไม่ได้ก่อให้เกิดความไม่เสมอภาคของบุคคลในกฎหมายหรือเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม โดยเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคล หรือฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม เพราะใช้บังคับกับลูกหนี้ของบริษัทบริหารสินทรัพย์ทุกคน และลูกหนี้ของบริษัทบริหารสินทรัพย์ทุกคนยังมีภาระหนี้ตามสัญญาเดิมที่ทำไว้กับสถาบันการเงิน รวมทั้งอัตราดอกเบี้ยที่ถูกเรียกเก็บก็ต้องไม่เกินอัตราตามสัญญาเดิม หรือตามที่ตกลงกันแล้วแต่กรณี และต้องไม่เกินกว่าอัตราที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด จึงวินิจฉัยว่า มาตรา 10 แห่งพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ.2541 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30	
10. นายสุธี สุทธิสมบูรณ์	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยวินิจฉัยคำร้องในกรณีเช่นนี้แล้ว ตามคำวินิจฉัยที่ 40/2545 ลงวันที่ 9 กรกฎาคม 2545 ว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ดังนั้น จึงไม่จำต้องวินิจฉัยประเด็นตามคำร้องซ้ำอีก <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 30 เป็นบทบัญญัติที่ให้การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย เพื่อให้บุคคลเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม อันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะกระทำมิได้ เมื่อพิจารณาความมุ่งหมายของมาตรา 10 วรรคหนึ่ง ของพระราช	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำอีก <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พรก. บริษัทสินทรัพย์ฯ มาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้ง

	กำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 ที่บัญญัติให้บริษัทบริหารสินทรัพย์อาจเรียกเก็บดอกเบี้ยจากลูกหนี้ตามสัญญาเดิมได้ไม่เกินอัตราดอกเบี้ยตามสัญญาเดิม ณ วันที่รับโอนมา บทบัญญัติดังกล่าวมิได้ให้สิทธิบริษัทบริหารสินทรัพย์เป็นพิเศษเหนือกว่าบุคคลทั่วไปแต่ประการใด เพราะลูกหนี้ยังต้องรับผิดตามสัญญาเดิม ซึ่งการกำหนดอัตราดอกเบี้ยตามสัญญาเดิมระหว่างสถาบันการเงินกับลูกหนี้ก็เป็นไปตามพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินฯ ซึ่งยกเว้นมิให้นำมาตรา 654 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับ นอกจากนั้น กรณีสัญญาเดิมได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยเป็นอัตราลอยตัว และไม่มีฐานในการคำนวณของสถาบันการเงินเดิมให้อ้างอิงได้ ทำให้มีการเลือกปฏิบัติและไม่เป็นธรรมแก่ลูกหนี้ เพราะโจทก์ไม่ต้องปฏิบัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องการคำนวณอัตราดอกเบี้ย ซึ่งเรื่องนี้ตามมาตรา 10 กำหนดให้คำนวณอัตราดอกเบี้ยตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ซึ่งตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด บริษัทบริหารสินทรัพย์ต้องใช้อัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์ใหญ่ 5 แห่ง เป็นฐานอ้างอิง ซึ่งน่าจะเป็นธรรมกับลูกหนี้ เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยดังกล่าวจะต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์ทั่วไป ในส่วนของมาตรา 10 วรรคสอง ที่บัญญัติให้บริษัทบริหารสินทรัพย์ให้ลูกหนี้ตามสัญญาเดิมกู้ยืมเงินเพิ่มเติม เพื่อประโยชน์ในการเพิ่มมูลค่าของทรัพย์สินที่รับโอนให้บริษัทบริหารสินทรัพย์สามารถเรียกเก็บดอกเบี้ยได้ตามอัตราที่ตกลงกัน บทบัญญัติเรื่องนี้มิได้ให้สิทธิพิเศษแก่บริษัทบริหารสินทรัพย์แต่ประการใด แต่เป็นเรื่องที่ลูกหนี้เห็นชอบด้วย และสำหรับมาตรา 10 วรรคสาม มิให้นำมาตรา 654 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับ แต่จะเรียกเก็บดอกเบี้ยเกินกว่าอัตราที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนดมิได้ บทบัญญัตินี้มุ่งหมายเพื่อคุ้มครองลูกหนี้และไม่ให้บริษัทบริหารสินทรัพย์เรียกเก็บดอกเบี้ยสูงเกินไปจนลูกหนี้ไม่สามารถฟื้นฟูกิจการได้ ทั้งนี้บทบัญญัติของมาตรา 10 แห่งพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มิใช่กฎหมาย	ต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 30

	ที่คุ้มครองบุคคลไม่เท่าเทียมกัน หรือไม่ให้ความเป็นธรรมแก่ลูกหนี้ แต่บทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว ใช้ปฏิบัติกับลูกหนี้ทุกรายที่มีสถานะเช่นเดียวกับลูกหนี้ในคดีนี้ โดยเฉพาะประเด็นสำคัญคือ การคุ้มครองลูกหนี้มิให้บริษัทบริหารสินทรัพย์เรียกเก็บดอกเบี้ยเกินกว่าอัตราที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด แม้ธนาคารแห่งประเทศไทยมิได้กำหนดเพดานดอกเบี้ยก็ไม่มีผลกระทบต่อการดำเนินงานของบริษัทบริหารสินทรัพย์ เพราะบริษัทบริหารสินทรัพย์สามารถเรียกเก็บดอกเบี้ยเงินที่ให้กู้เพิ่มเติมแก่ลูกหนี้ได้ในอัตราที่ตกลงกัน ทำให้มีความยืดหยุ่นในการที่บริษัทบริหารสินทรัพย์เรียกเก็บดอกเบี้ยจากลูกหนี้ โดยประเมินจากฐานะความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้แต่ละรายเป็นสำคัญ นอกจากนั้น ยังเพิ่มความคล่องตัวในการกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ ในกระบวนการปรับโครงสร้างหนี้อีกด้วย กรณีจึงมิใช่การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามที่จำเลยกล่าวอ้าง จึงวินิจฉัยว่า มาตรา 9 วรรคหนึ่ง และมาตรา 10 แห่งพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30	
11. พล.ต.อ. สุวรรณ สุวรรณเวโช	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยคำร้องในกรณีเช่นนี้แล้ว คือ คำวินิจฉัยที่ 40/2545 ลงวันที่ 9 กรกฎาคม 2545 ว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ดังนั้น จึงเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยประเด็นตามคำร้องซ้ำอีก <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พิจารณาแล้ว การตราพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของสถาบันการเงินที่เป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มทุนของสถาบันการเงินและกระทบกระเทือนต่อความสามารถในการให้สินเชื่อ หากไม่ได้รับการแก้ไข ผู้ผลิตที่มีศักยภาพจำนวนหนึ่งจะขาดสภาพคล่องไม่สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ สินเชื่อที่มีคุณภาพก็จะกลายเป็นสินเชื่อด้อยคุณภาพส่งผลให้สถาบันการเงินต้องตัดเงิน	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำอีก <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พรก. บริษัทสินทรัพย์ฯ มาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้ง

	ส่วนหนึ่งมาตั้งเป็นเงินสำรองเผื่อหนี้สูญเพิ่มขึ้น ความสามารถในการปล่อยสินเชื่อของสถาบันการเงินก็จะลดลงเรื่อย ๆ ส่งผลให้วิกฤติทางด้านเศรษฐกิจจะทวีความรุนแรงมากขึ้นตามลำดับ และเพื่อให้สถาบันการเงินแก้ปัญหาดังกล่าวได้ พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 จึงกำหนดวิธีการให้นิติบุคคลอื่นที่จัดตั้งเป็นบริษัทจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือบริษัทมหาชนจำกัด ตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชน จำกัด เข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาโดยวิธีการรับซื้อหรือรับโอนสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของสถาบันการเงิน รวมตลอดจนหลักประกันของสินทรัพย์นั้น เพื่อนำมาบริหารหรือจำหน่ายจ่ายโอนต่อไป โดยมีบทบัญญัติที่มีลักษณะเป็นการจูงใจเพื่อให้มีการจัดตั้งนิติบุคคลดังกล่าวด้วยวิธีกำหนดให้ได้รับสิทธิประโยชน์ทางด้านค่าธรรมเนียมและภาษีบรรดาที่เกิดขึ้นจากการขายหรือโอนสินทรัพย์จากสถาบันการเงินรวมทั้งสิทธิประโยชน์อื่น ๆ มาให้นิติบุคคล เมื่อพิจารณาตามวัตถุประสงค์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ซึ่งเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ให้บุคคลมีความเสมอกันในกฎหมายเท่าเทียมกันโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ประกอบกับบทบัญญัติในมาตรา 10 แห่งพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 แล้ว จะเห็นได้ว่า วัตถุประสงค์ของกฎหมาย แม้ต้องการแก้ไขปัญหาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ แต่ในขณะเดียวกัน มาตรา 10 ก็มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองลูกหนี้ ไม่ให้บริษัทบริหารสินทรัพย์เรียกเก็บดอกเบี้ยสูงเกินไปจนลูกหนี้ไม่สามารถ ฟื้นฟูกิจการได้ ดังนั้น จึงกำหนดให้บริษัทบริหารสินทรัพย์เรียกเก็บดอกเบี้ยจากลูกหนี้ตามสัญญาเดิมได้ไม่เกินอัตราดอกเบี้ยตามสัญญาเดิม ณ วันที่รับโอนมา มิได้บัญญัติให้สิทธิบริษัทบริหารสินทรัพย์เกินกว่าหน้าที่ที่ลูกหนี้จะต้องรับผิดตามสัญญาเดิม ซึ่งการกำหนดอัตราดอกเบี้ยตามสัญญาเดิมระหว่างสถาบันการเงินกับลูกหนี้ก็เป็นไปตามพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการ	ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30

เงิน ฯ ซึ่งให้ยกเว้นมิให้นำมาตรา 654 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับ

ในกรณีที่สัญญาเดิมกำหนดอัตราดอกเบี้ยลอยตัว และไม่มีฐานในการคำนวณให้อ้างอิงได้ยังกำหนดให้คำนวณอัตราดอกเบี้ยตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ซึ่งในกรณีนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกประกาศ ลงวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2546 ข้อ 9 ให้ใช้อัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์ใหญ่ 5 แห่ง เป็นฐานอ้างอิง ซึ่งอัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยดังกล่าวจะต่ำกว่าดอกเบี้ยเฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์ทั่วไป และไม่เกินอัตราที่กฎหมายกำหนด เพราะอัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์ใหญ่ แต่ละธนาคารต้องไม่เกินอัตราที่กฎหมายใช้บังคับอยู่ในขณะนั้นกำหนด หรือในกรณีที่มีการกู้ยืมเงินเพิ่มเติมเพื่อประโยชน์ในการเพิ่มมูลค่าของทรัพย์สินที่รับโอน กฎหมายก็กำหนดให้เรียกเก็บดอกเบี้ยจากลูกหนี้โดยประเมินจากฐานะความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้ในแต่ละรายเป็นสำคัญ

นอกจากนี้ การที่พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 10 ต้องบัญญัติมิให้นำมาตรา 654 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับ ก็เพื่อเป็นการรับรองสิทธิของบริษัทบริหารสินทรัพย์ในการที่จะเรียกเก็บอัตราดอกเบี้ยจากลูกหนี้ตามสัญญาเดิมที่ชอบด้วยพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ. 2523 เนื่องจากคำว่า "สถาบันการเงิน" มิได้หมายความรวมถึงบริษัทบริหารสินทรัพย์ จึงต้องมีบทบัญญัติ มาตรา 10 วรรคสาม แห่งพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 ขึ้นมารับรองเพื่อให้ครอบคลุมการเรียกเก็บอัตราดอกเบี้ยตามสัญญาเดิม ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยชี้แจงว่าเพื่อคุ้มครองลูกหนี้ และไม่ให้บริษัทบริหารสินทรัพย์เรียกเก็บดอกเบี้ยสูงเกินไปจนลูกหนี้ไม่สามารถฟื้นฟูกิจการได้ บทบัญญัติมาตรา 10 ดังกล่าว จึงมิใช่กรณีบทบัญญัติของกฎหมายให้ความคุ้มครองบุคคลไม่เท่าเทียมกันและกรณีนี้มิใช่เป็นการปฏิบัติเฉพาะผู้ร้องเท่านั้น ลูกหนี้ในคดีอื่นซึ่งมีสถานะเดียวกันกับผู้ร้องก็ได้รับการปฏิบัติเช่นเดียวกันกับผู้ร้อง

	จึงไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง สำหรับการเรียกดอกเบี้ย ตามมาตรา 10 วรรคสาม ได้ไม่เกินอัตราที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศนั้น ตามข้อเท็จจริงปรากฏว่า นับตั้งแต่พระราชกำหนดมีผลบังคับใช้จนถึงปัจจุบัน ธนาคารแห่งประเทศไทยยังมิได้ประกาศกำหนดอัตราดอกเบี้ยตามมาตรา 10 วรรคสาม แต่ประการใด และในประเด็นนี้ ผู้ร้องมิได้ขอให้พิจารณาจึงไม่ต้องพิจารณา จึงวินิจฉัยว่า มาตรา 9 วรรคหนึ่ง และ มาตรา 10 แห่งพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 แต่ประการใด	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยในประเด็นนี้แล้วในคำวินิจฉัยที่ 40/2545 ลงวันที่ 9 กรกฎาคม 2545 ว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ดังนั้น จึงไม่จำต้องวินิจฉัยประเด็นนี้อีก <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> รัฐธรรมนูญ มาตรา 30 เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ให้บุคคลมีความเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคมจะกระทำมิได้ ส่วนมาตรา 10 แห่งพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มีวัตถุประสงค์ต้องการแก้ไขปัญหาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพแต่ในขณะเดียวกัน ก็มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองลูกหนี้ ไม่ให้บริษัทบริหารสินทรัพย์เรียกเก็บดอกเบี้ยสูงเกินไปจนลูกหนี้ไม่สามารถฟื้นฟูกิจการได้ ดังนั้น บทบัญญัติของกฎหมายนี้จึงให้บริษัทบริหารสินทรัพย์เรียกเก็บดอกเบี้ยจากลูกหนี้ตามสัญญาเดิมได้ไม่เกินอัตราดอกเบี้ยตามสัญญาเดิม ณ วันที่รับโอนมา มิได้บัญญัติให้สิทธิบริษัทบริหารสินทรัพย์เรียกเก็บดอกเบี้ยเกินกว่าหน้าที่ที่ลูกหนี้จะต้อง	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ไม่จำต้องวินิจฉัยประเด็นนี้อีก <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พรก. บริษัทสินทรัพย์ฯ มาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30

	รับผิดตามสัญญาเดิม หรือในกรณีที่สัญญาเดิมกำหนดอัตราดอกเบี้ยลอยตัว และไม่มีฐานในการคำนวณให้อ้างอิงได้ บริษัทบริหารสินทรัพย์ต้องใช้อัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์ใหญ่ 5 แห่ง เป็นฐานอ้างอิง ซึ่งอัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยดังกล่าวไม่เกินอัตราที่กฎหมายกำหนด เพราะอัตราดอกเบี้ยของ 5 ธนาคารพาณิชย์ใหญ่ ไม่เกินอัตราที่กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้นกำหนด ดังนั้น เมื่อนำอัตราดังกล่าวมาถัวเฉลี่ยจึงย่อมไม่เกินอัตราที่กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้นกำหนด หรือในกรณีที่มีการกู้ยืมเงินเพิ่มเติมเพื่อประโยชน์ในการเพิ่มมูลค่าของทรัพย์สินที่รับโอน กฎหมายก็กำหนดให้เรียกเก็บดอกเบี้ยในอัตราที่ตกลงกัน ทั้งนี้ก็ย่อมไม่เกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดนั้นเอง นอกจากนี้ การยกเว้นมิให้นำบทบัญญัติมาตรา 654 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับกับการเรียกเก็บอัตราดอกเบี้ยของสถาบันการเงินเป็นไปตามพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ. 2523 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2535 ซึ่งมีผลใช้บังคับกับลูกหนี้ที่ทำสัญญากับสถาบันการเงิน แต่กรณีของผู้ร้องหรือลูกหนี้คนอื่นที่มิได้ชำระหนี้ให้กับสถาบันการเงินจนหนี้นั้นเป็นสินทรัพย์ด้อยคุณภาพตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดและรัฐต้องออกกฎหมาย ขึ้นมาแก้ไขปัญหาเพื่อรักษาไว้ซึ่งประโยชน์มหาชน ดังนั้น จึงมิใช่กรณีบทบัญญัติของกฎหมายให้ความ คุ้มครองบุคคลไม่เท่าเทียมกันและกรณีนี้มิใช่เป็นการปฏิบัติเฉพาะแต่ผู้ร้องเท่านั้น ลูกหนี้ในคดีอื่นซึ่งมีสถานะเช่นเดียวกันกับผู้ร้องก็ได้รับการปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้ร้อง จึงไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 วรรคหนึ่ง และมาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30	
13. นางเสาวนีย์ อัศวโรจน์	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยคำร้องในกรณีเช่นนี้แล้ว คือ คำวินิจฉัยที่ 40/2545 ว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ไม่จำต้องวินิจฉัย

	มาตรา 30 ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่จำต้องวินิจฉัยตามคำร้องในประเด็นนี้อีก <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> เห็นได้ว่า มาตรา 10 แห่งพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองลูกหนี้มิให้บริษัทบริหารสินทรัพย์เรียกเก็บดอกเบี้ยสูงเกินไปจนลูกหนี้ไม่สามารถฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ได้ จึงให้เรียกเก็บดอกเบี้ยจากลูกหนี้ตามสัญญาเดิมได้ไม่เกินอัตราดอกเบี้ยตามสัญญาเดิม ณ วันที่ได้รับโอนหนี้มา ลูกหนี้ไม่ต้องรับผิดเกินกว่าตามสัญญาเดิม และการกำหนดดอกเบี้ยตามสัญญาเดิมก็เป็นกรณีตามพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินฯ ซึ่งได้รับยกเว้นมิให้นำ มาตรา 654 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับ หรือในกรณีที่สัญญาเดิมกำหนดอัตราดอกเบี้ยลอยตัวและไม่มีฐานในการคำนวณให้อ้างอิงได้ ก็ให้บริษัทบริหารสินทรัพย์ใช้อัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์ใหญ่ 5 แห่งเป็นฐานในการอ้างอิง ซึ่งจะมีอัตราที่ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์ทั่วไป และไม่เกินอัตราที่กฎหมายกำหนด นอกจากนั้น การยกเว้นมิให้นำบทบัญญัติ มาตรา 654 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาใช้บังคับกับการเรียกเก็บอัตราดอกเบี้ยของสถาบันการเงินนั้นก็เป็นไปตามพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ. 2523 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2535 ซึ่งใช้บังคับกับลูกหนี้ของสถาบันการเงิน แต่กรณีของผู้ร้องเป็นเรื่องมีปัญหาสินทรัพย์ด้อยคุณภาพจึงอยู่ในหลักเกณฑ์ของพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 ซึ่งประสงค์จะคุ้มครองมหาชน และให้การปฏิบัติต่อลูกหนี้ทุกคนที่มีปัญหาเหมือนกันอย่างเท่าเทียมกัน จึงไม่ใช่กรณีที่กฎหมายให้ความคุ้มครองบุคคลไม่เท่าเทียมกันและกรณีนี้มิใช่เป็นการปฏิบัติต่อผู้ร้องเท่านั้น แต่ใช้บังคับเป็นการทั่วไป จึงไม่เป็นการเลือกปฏิบัติ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ผู้ทำคำวินิจฉัยพิจารณาแล้ว เห็นว่า มาตรา 9 วรรคหนึ่ง และมาตรา 10 แห่งพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ.	ประเด็นนี้อีก <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พรก. บริษัทสินทรัพย์ฯ มาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30

	2541 มิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 30	
14. นายอมร รักษาสัตย์	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัย ตามคำวินิจฉัยที่ 5/2542 ลงวันที่ 22 เมษายน 2542 แล้วว่า พระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ. 2523 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2535 ในส่วนที่เกี่ยวกับการคิดดอกเบี้ยเกินร้อยละ 15 ต่อปี ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ตามพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 10 วรรคสอง เมื่อกฎหมายนี้กำหนดให้ลูกหนี้กู้ยืมเพิ่มเติมจากบริษัทบริหารสินทรัพย์ในอัตราที่ตกลงกันเองแล้ว ก็ย่อมไม่มีการได้เปรียบเสียเปรียบกัน ตามพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 10 วรรคสาม การไม่นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 654 (ที่ห้ามมิให้เรียกเก็บดอกเบี้ยเกินกว่าร้อยละ 15 ต่อปี) มาใช้สำหรับกรณีตามวรรคหนึ่งและวรรคสองนั้น ก็เป็นกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยวินิจฉัยไว้ในคำวินิจฉัยที่ 5/2542 ดังที่อ้างแล้ว และไม่ทำให้บริษัทบริหารสินทรัพย์ได้ประโยชน์ต่างกับเจ้าหนี้เดิมแต่อย่างใด ลูกหนี้ก็ยังต้องใช้หนี้ตามข้อตกลงเดิมต่อไป อนึ่ง บทบัญญัติทั้งสามวรรคนี้ก็ใช้แก่บริษัทบริหารสินทรัพย์และลูกหนี้ที่อยู่ในสภาพเดียวกันเหมือนกันทั้งสิ้น มิได้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมแต่อย่างใด จึงวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 วรรคหนึ่ง และมาตรา 10 ทั้งสามวรรค มิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำ <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พรก. บริษัทสินทรัพย์ฯ มาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยคำร้องในกรณีเช่นนี้แล้ว คือ คำวินิจฉัยที่ 40/2545 ลงวันที่ 9 กรกฎาคม 2545 ว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำอีก

	ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่จำต้องวินิจฉัยปัญหานี้ซ้ำอีก ประเด็นหลักที่ 2 พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 30 เป็นบทบัญญัติที่อยู่ในหมวด 3 ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย บัญญัติคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมือง จะกระทำมิได้ สำหรับพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มีวัตถุประสงค์ของกฎหมาย เพื่อคุ้มครองลูกหนี้ และไม่ให้บริษัทบริหารสินทรัพย์เรียกเก็บดอกเบี้ยสูงเกินไปจนลูกหนี้ไม่สามารถฟื้นฟูกิจการได้ กรณีตามมาตรา 10 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ในการโอนสินทรัพย์จากสถาบันการเงินไปให้บริษัทบริหารสินทรัพย์ ผู้รับโอนอาจคิดดอกเบี้ยตามสัญญาเดิม ณ วันที่โอนมา ถ้าสัญญาเดิมกำหนดอัตราดอกเบี้ยลอยตัวและไม่มีฐานในการคำนวณของสถาบันการเงินเดิมอ้างอิงได้ ให้คำนวณดอกเบี้ยตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดหลักเกณฑ์ เรื่องการกำหนดสินทรัพย์ด้อยคุณภาพและหลักเกณฑ์ที่บริษัทบริหารสินทรัพย์ต้องถือปฏิบัติ พ.ศ. 2546 ข้อ 9 โดยกำหนดว่า "ในการโอนสินทรัพย์จากสถาบันการเงินไปให้บริษัทบริหารสินทรัพย์ ถ้าปรากฏว่า สัญญาเดิมกำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้เป็นอัตราลอยตัวและไม่มีฐานในการคำนวณอัตราดอกเบี้ยของสถาบันการเงินเดิมให้อ้างอิงได้ให้บริษัทบริหารสินทรัพย์คำนวณอัตราดอกเบี้ยที่จะเรียกเก็บจากลูกหนี้ตามสัญญาเดิมดังกล่าวได้ไม่เกินอัตราดอกเบี้ยถัวเฉลี่ยจากอัตราดอกเบี้ยสินเชื่อประเภทนั้น ๆ ของ 5 ธนาคารพาณิชย์ใหญ่ ณ วันที่กำหนดอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงตามสัญญาเดิม" ตามวรรคสอง เป็นเรื่องผู้รับโอนสินทรัพย์ให้ลูกหนี้ตามสัญญาเดิม กู้ยืมเงินเพิ่มเติม การคิดดอกเบี้ยสำหรับหนี้กู้ยืมใหม่ การคิดดอกเบี้ยย่อมเป็นไป	ประเด็นหลักที่ 2 พรก. บริษัทสินทรัพย์ฯ มาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30

	ตามที่ตกลงกัน เป็นเรื่องของความสมัครใจของผู้กู้และผู้ให้กู้ยืมว่าจะคิดดอกเบี้ยในอัตราเท่าใด ตามวรรคสาม การดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง มิให้นำมาตรา 654 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับ แต่จะเรียกเก็บเกินกว่าอัตราที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดไม่ได้ การยกเว้นมิให้นำบทบัญญัติมาตรา 654 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับกับการเรียกเก็บอัตราดอกเบี้ยของสถาบันการเงินเป็นไปตาม พระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ. 2523 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535 ซึ่งมีผลใช้บังคับกับลูกหนี้ที่ทำสัญญากับสถาบันการเงิน แต่กรณีของผู้ร้องหรือลูกหนี้คนอื่นที่มิได้ชำระหนี้ให้กับสถาบันการเงินจนหนี้นั้นเป็นสินทรัพย์ด้อยคุณภาพตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดและรัฐต้องออกกฎหมายขึ้นมาแก้ไขปัญหาเพื่อรักษาไว้ซึ่งประโยชน์มหาชน หนี้สินของลูกหนี้ดังกล่าวต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 แต่เพื่อให้ข้อยกเว้นที่มิให้นำบทบัญญัติมาตรา 654 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งบังคับใช้กับลูกหนี้ของสถาบันการเงิน รวมทั้งผู้ร้องตามสัญญาเดิมยังมีผลอยู่ต่อไป เพื่อรักษาไว้ซึ่งสิทธิของเจ้าหนี้จึงต้องมีบทบัญญัติดังกล่าวรองรับไว้ พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 10 เป็นบทบัญญัติเพื่อคุ้มครองลูกหนี้ เพื่อความเป็นธรรมแก่ลูกหนี้ และใช้บังคับเป็นการทั่วไป ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน มิได้เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคมแต่อย่างใด จึงไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามที่ผู้ร้อง กล่าวอ้าง จึงวินิจฉัยว่า มาตรา 9 วรรคหนึ่ง และมาตรา 10 แห่งพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30	

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 22/2546 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 15 คน (คะแนนเสียง 15 : 0)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล							
ตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 15 คน	ประเด็นหลักที่ 1 พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 9 วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 หรือไม่		ประเด็นหลักที่ 2 พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 10 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 หรือไม่			คำวินิจฉัย พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. 2541 มาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30	
	ไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำ/ไม่ขัดต่อ รธน.	ขัดต่อ รธน.	ไม่ขัดต่อ รธน.	ยกคำร้อง	ขัดต่อ รธน.	ไม่ขัดต่อ รธน. (ชอบด้วย รธน.)	ขัดต่อ รธน. (ไม่ชอบด้วย รธน.)
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	✓		✓			✓	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	✓		✓			✓	
3. นายจุมพล ณ สงขลา	✓			✓		✓	
4. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	✓		✓			✓	
5. นายผัน จันทรปาน	✓		✓			✓	
6. นายมงคล สระฏัน	✓		✓			✓	
7. นายมานิต วิทยาเต็ม	✓		✓			✓	
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	✓		✓			✓	
9. นายสุจิต บุญบงการ	✓		✓			✓	
10. นายสุธี สุทธิสมบูรณ์	✓		✓			✓	
11. พล.ต.อ. สุวรรณ สุวรรณเวโช	✓		✓			✓	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	✓		✓			✓	
13. นางเสาวนีย์ อัศวโรจน์	✓		✓			✓	
14. นายอมร รักษาสัตย์	✓		✓			✓	
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	✓		✓			✓	
รวม	15	0	14	1	0	15	0

23. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 23/2546

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 23/2546 (วันที่ 17 มิถุนายน 2546) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคสันติภาพ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง

(พิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรควิถีไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง ตามคำร้องของนายทะเบียนหรือไม่)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ยื่นคำร้อง ลงวันที่ 21 เมษายน 2546 ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคสันติภาพ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	นายทะเบียนพรรคการเมือง ได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคสันติภาพตั้งแต่วันที่ 26 สิงหาคม 2541 พรรคสันติภาพเคยรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. 2541 พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2543 และ พ.ศ. 2544 ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไปทุกปี สำหรับในปี 2545 พรรคสันติภาพได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง เพื่อเป็นค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคสำหรับสาขาพรรคที่ขอรับการสนับสนุนเป็นการทั่วไป จำนวน 68,070 บาท โดยได้เบิกจ่ายไปแล้ว 2 งวด ๆ ละ 9,000 บาท รวมเป็นเงิน 18,000 บาท เมื่อใกล้สิ้นสุดระยะเวลาการจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมือง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (สำนักงาน กกต.) ได้มีหนังสือแจ้งให้พรรคสันติภาพดำเนินการ แต่ไปรษณีย์ส่งหนังสือคืนผู้นำฝาก เนื่องจากพรรคสันติภาพย้ายที่อยู่ไม่ทราบที่อยู่ใหม่ และเมื่อสำนักงาน กกต. ได้ตรวจสอบพรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ซึ่งจะ

		ต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคในรอบปี 2545 ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และยื่นต่อ กกต. ภายในเดือนมีนาคม 2546 ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 62 แล้ว ปรากฏว่า พรรคสันติภาพไม่ได้จัดส่งรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี 2545 ต่อ กกต. ภายในเดือนมีนาคม 2546 ซึ่งไม่เป็นไปตามมาตรา 62 กรณีมีเหตุให้ยุบพรรคสันติภาพ ตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) จึงเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ขอให้มีคำสั่งยุบพรรคสันติภาพ ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นชอบ เมื่อวันที่ 8 เมษายน 2546 และได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อขอให้พิจารณาวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง และขอให้มีคำสั่งยุบพรรคสันติภาพ
	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่า พรรคสันติภาพส่งแบบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมือง ในรอบปี 2545 เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2546 โดยสำนักงาน กกต. ได้ลงรับไว้เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2546 ที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า ได้ยื่นรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองต่อ กกต. ภายในเดือนมีนาคม 2546 เพราะเป็นการยื่นพร้อมกับรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง ซึ่งเคยยื่นไว้เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2546 นั้น พิจารณาจากเอกสารที่พรรคสันติภาพอ้างว่า ได้ยื่นต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2546 แล้ว ปรากฏว่า เอกสารดังกล่าวเป็นรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 35 เพียงอย่างเดียวไม่มีแบบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคสันติภาพ ในรอบปี 2545 ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 62 แต่อย่างใด การที่พรรคสันติภาพยื่นรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมือง ในรอบปี 2545 ควบไปกับรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง (แบบ ท.พ. 8) เมื่อวันที่ 28

		เมษายน 2546 และสำนักงาน กกต. ได้ลงรับเมื่อวันที่ 29 เมษายน 2546 ไม่อาจถือได้ว่า พรรคสันติภาพได้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคในรอบปีปฏิทินให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 62 เพราะเป็นการยื่นเกินเวลาที่กฎหมายกำหนด กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคสันติภาพได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5)
	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 62 และมาตรา 65
2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	กรณีมีเหตุที่จะให้ยุบพรรคสันติภาพ ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่
3. คำวินิจฉัย	อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มวตรา 65 วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคสันติภาพ	
4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยโดยมติ 15 คน โดยวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคสันติภาพฯ จำนวน 14 คน และวินิจฉัยให้ยกคำร้อง เนื่องจากเห็นว่า บทบัญญัติมาตรา 62 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 47 หากพรรคการเมืองไม่จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนหรือทำรายงานไม่ถูกต้อง ยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ก็ชอบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะระงับการให้เงินสนับสนุนและเรียกเงินคืน แล้วดำเนินคดีตามลักษณะของการกระทำความผิดต่อไป ไม่ใช่ต้องถึงขั้นยุบหรือเลิกพรรคการเมือง จำนวน 1 คน (คะแนนเสียง 14 : 1) 2) เริ่มวันที่ 21 เมษายน 2546 แล้วเสร็จ วันที่ 17 มิถุนายน 2546 รวม 1 เดือน 27 วัน 3) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 121 ตอนที่ 19 ก วันที่ 9 มีนาคม 2547 ซึ่งเท่ากับ 8 เดือน 21 วัน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 17 มิถุนายน 2546)	

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 23/2546 (วันที่ 17 มิถุนายน 2546) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 15 คน เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคสันติภาพ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คือ **กรณีมีเหตุที่จะให้ยุบพรรคสันติภาพ ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่**

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	**พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541** **"<u>มาตรา 62</u> พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในส่วนนี้ และจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป"** **"<u>มาตรา 65</u> พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้** **(1) .....** **(5) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 25 มาตรา 26 มาตรา 29 มาตรา 35 หรือมาตรา 62" และวรรคสอง บัญญัติว่า "เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใด มีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (1) (2) (3) หรือ (5) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น"** พิจารณาแล้ว แม้พรรคสันติภาพได้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี 2545 จริง และแม้ราย	ให้ยุบพรรคสันติภาพ

	งานดังกล่าวจะลงวันที่ 31 มีนาคม 2546 แต่ได้ยื่นต่อ กกต. เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2546 พร้อมกับรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง (ท.พ. 8) ฉบับเพิ่มเติม โดยมีเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน กกต. เป็นผู้รับต้นฉบับของเอกสารดังกล่าว เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2546 และสำนักงาน กกต. ได้ลงรับไว้เป็นหลักฐานเมื่อวันที่ 29 เมษายน 2546 จึงเห็นว่า พรรคสันติภาพไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 62 เพราะไม่จัดส่งรายงานฯ ภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด การปฏิเสธข้อกล่าวหาและการอ้างของผู้ถูกร้องที่ว่า ได้ยื่นรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองต่อ กกต. ภายในเดือนมีนาคม 2546 แล้ว ไม่อาจรับฟังได้ จึงมีเหตุให้ยุบพรรคสันติภาพได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) จึงวินิจฉัยให้ยุบพรรคสันติภาพ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	พิเคราะห์แล้ว เอกสารที่ผู้ถูกร้องอ้างว่าได้รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคต่อ กกต. ตามที่อ้างมาท้ายคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ฉบับลงวันที่ 16 พฤษภาคม 2546 จำนวนสามชุด ซึ่งมีข้อความตรงกับที่ผู้ร้องเสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญท้ายคำร้อง (คำชี้แจง) ฉบับลงวันที่ 4 มิถุนายน 2546 ทุกประการ เห็นว่าตามเนื้อความของเอกสารท้ายคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาสองชุดแรก ซึ่งลงวันที่ 31 มีนาคม 2546 เป็นเรื่องการรายงานการดำเนินกิจการของพรรคสันติภาพในรอบปี 2545 ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 35 ซึ่งไม่เป็นประเด็นในชั้นนี้ ส่วนเอกสารชุดที่สามของผู้ถูกร้องระบุชัดว่า เป็นแบบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี 2545 ของพรรคสันติภาพ ลงวันที่ 31 มีนาคม 2546 ซึ่งก็มีข้อความตรงกับชุดของผู้ร้อง แต่ชุดของผู้ร้องมีตราของสำนักงาน กกต. ประทับ แสดงถึงวันเวลาที่สำนักงาน กกต. ได้รับเอกสารดังกล่าวเมื่อวันที่ 29 เมษายน 2546 ประกอบกับก่อน	ให้ยุบพรรคสันติภาพ

	หน้าวันดังกล่าว ประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมือง ได้มีหนังสือลงวันที่ 10 เมษายน 2546 แจ้งถึงเรื่องที่ทางพรรคสันติภาพไม่ได้ส่งรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมือง ในรอบปี 2545 จึงฟังว่า พรรคสันติภาพได้ส่งรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคต่อสำนักงาน กกต. ในวันที่ 29 เมษายน 2546 หลังจากที่ได้รับแจ้งตามหนังสือลงวันที่ 10 เมษายน 2546 ของประธานกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าวแล้ว โดยลงวันที่ย้อนหลังในรายงานว่าวันที่ 31 มีนาคม 2546 ซึ่งล่วงพ้นเวลาภายในเดือนมีนาคม 2546 แล้ว จึงมีเหตุให้ต้องถูกยุบพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 62 ประกอบด้วยมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคสันติภาพตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	
3. นายจุมพล ณ สงขลา	พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า แม้ว่าการยื่นรายงานการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปี ตามมาตรา 35 กับรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทิน ตามมาตรา 62 จะต้องรายงานต่อผู้ร้องภายในเดือนมีนาคมเช่นเดียวกันก็ตาม แต่ก็เป็นกิจกรรมคนละส่วนที่แยกจากกัน มิใช่กิจกรรมที่ต่อเนื่องกันหรือเป็นเรื่องเดียวกันตามที่ผู้ถูกร้องเข้าใจ เมื่อปรากฏว่าพรรคสันติภาพเพิ่งยื่นรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีที่ผ่านมาเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2546 จึงต้องถือว่า พรรคสันติภาพมิได้ยื่นรายงานการใช้จ่ายเงินดังกล่าว ภายในเดือนมีนาคม 2546 อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 62 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ตามที่ผู้ร้องกล่าวหา คำชี้แจงของผู้ถูกร้องฟังไม่ขึ้น อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคสันติภาพ แจ้งคำสั่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ เพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษา	ให้ยุบพรรคสันติภาพ

4. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่า พรรคสันติภาพส่งแบบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมือง ในรอบปี 2545 เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2546 โดยสำนักงาน กกต. ได้ลงรับไว้เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2546 ที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า ได้ยื่นรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองต่อ กกต. ภายในเดือนมีนาคม 2546 เพราะเป็นการยื่นพร้อมกับรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง ซึ่งเคยยื่นไว้เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2546 นั้น พิจารณาจากเอกสารที่พรรคสันติภาพอ้างว่า ได้ยื่นต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2546 แล้ว ปรากฏว่า เอกสารดังกล่าวเป็นรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 35 เพียงอย่างเดียว ไม่มีแบบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคสันติภาพ ในรอบปี 2545 ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 62 แต่อย่างใด การที่พรรคสันติภาพยื่นรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมือง ในรอบปี 2545 ควบไปกับรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง (แบบ ท.พ. 8) เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2546 และสำนักงาน กกต. ได้ลงรับเมื่อวันที่ 29 เมษายน 2546 ไม่อาจถือได้ว่า พรรคสันติภาพได้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคในรอบปีปฏิทินให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 62 เพราะเป็นการยื่นเกินเวลาที่กฎหมายกำหนด กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคสันติภาพได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ผู้ทำคำวินิจฉัยจึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคสันติภาพ	ให้ยุบพรรคสันติภาพ
5. นายผัน จันทรปาน	ฟังเป็นที่ยุติว่า พรรคสันติภาพได้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. 2545 จริง แม้รายงานดังกล่าวจะลงวันที่ 31 มีนาคม 2546 แต่ได้ยื่นต่อ กกต. เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2546 พร้อมกับรายงานการดำเนินกิจการของ	ให้ยุบพรรคสันติภาพ

	พรรคการเมือง (ท.พ. 8) ฉบับเพิ่มเติม โดยมีเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน กกต. เป็นผู้รับต้นฉบับของเอกสารดังกล่าว เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2546 และสำนักงาน กกต. ได้ลงรับไว้เป็นหลักฐานเมื่อวันที่ 29 เมษายน 2546 ถือได้ว่า พรรคสันติภาพไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 62 เพราะไม่จัดส่งรายงานฯ ภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด การปฏิเสธข้อกล่าวหาและการอ้างของผู้ถูกร้องที่ว่า ได้ยื่นรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองต่อ กกต. ภายในเดือนมีนาคม 2546 แล้ว ไม่อาจรับฟังได้ จึงมีเหตุให้ยุบพรรคสันติภาพได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) จึงวินิจฉัย ให้มีคำสั่งยุบพรรคสันติภาพ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	
6. นายมงคล สระฏัน	เห็นว่า พรรคสันติภาพมีหน้าที่จัดทำรายงาน การใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมปีถัดไป ตามมาตรา 62 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 พรรคสันติภาพอ้างว่าได้ยื่นรายงานการดำเนินกิจการของพรรคประจำปี 2545 ต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองในวันที่ 31 มีนาคม 2546 และต่อมาเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2546 ได้ยื่นรายงานการดำเนินกิจการของพรรคเพิ่มเติมซึ่งรวมรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองด้วย ข้ออ้างของพรรคสันติภาพว่าได้ยื่นรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคภายในกำหนดจึงฟังไม่ขึ้น เพราะข้อเท็จจริงฟังได้ว่า พรรคสันติภาพไม่ได้ส่งรายการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมือง ประจำปี 2545 ภายในเดือนมีนาคม 2546 จึงมีเหตุตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) เกิดขึ้นกับพรรคสันติภาพตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่จะ	ให้ยุบพรรคสันติภาพ

	สั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง อาศัยเหตุดังวินิจฉัยมา จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคสันติภาพ	
7. นายมานิต วิทยาเต็ม	พิจารณามาตรา 62 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 แล้ว เห็นว่า มาตรา 62 กำหนดไว้เกี่ยวกับพรรคการเมืองที่ได้รับจัดสรรเงินสนับสนุนพรรคการเมืองจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง จึงต้องใช้จ่ายเงินตามเงื่อนไขต่าง ๆ ที่กฎหมายกำหนดไว้ รวมทั้งการทำรายงานแสดงการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และยื่นต่อ กกต. ภายในเดือนมีนาคมของปีต่อไป การทำรายงานแสดงการใช้จ่าย จึงเป็นเงื่อนไขโดยตรงของการรับเงินสนับสนุน หากพรรคการเมืองไม่ทำรายงานหรือทำรายงานไม่ถูกต้องตามความเป็นจริงภายในกำหนดเวลาก็ชอบที่ กกต. จะระงับการให้เงินสนับสนุนและเรียกร้องเงินที่ใช้จ่ายผิดเงื่อนไขคืน รวมทั้งทำการปรับและการดำเนินคดีแล้วแต่ลักษณะของการกระทำผิด การที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 กำหนดให้การไม่ปฏิบัติตามมาตรา 62 มีโทษถึงต้องยุบหรือเลิกพรรคการเมือง จึงไม่ตรงกับเหตุที่ต้องทำรายงานแสดงการใช้จ่ายเงินสนับสนุนที่พรรคการเมืองได้รับ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การบัญชีและความหมายของค่าใช้จ่ายประเภทต่าง ๆ นั้น ผู้เกี่ยวข้องอาจพิจารณาและมีมุมมองความเห็นโต้เถียงกันได้เช่นเดียวกับงบดุลและบัญชีรายรับรายจ่ายของนิติบุคคลต่าง ๆ ที่มีความซับซ้อนถึงขนาดเป็นศาสตร์อย่างหนึ่ง ที่ผู้มีวิชาชีพยังโต้เถียงกันอยู่เสมอ เมื่อพิจารณาบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 47 ซึ่งอยู่ในหมวด 3 ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย การจัดตั้งพรรคการเมืองเป็นเสรีภาพพื้นฐานของชนชาวไทยและได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 27 การที่จะจำกัดเสรีภาพในการตั้งหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมพรรคการเมืองจึงมิควรกระทำได้ง่าย ๆ การยุบหรือเลิกพรรคการเมืองก็เช่นเดียวกัน ดังจะเห็นได้ในมาตรา 47 วรรคสองวรรคสามและวรรคสี่ว่า การ	ให้ยกคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง

	จัดองค์กรภายใน การดำเนินกิจการ และข้อบังคับของพรรคการเมืองต้องสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หากศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า มติหรือข้อบังคับของพรรคขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้มติหรือข้อบังคับนั้นเป็นอันยกเลิกไป เช่นนี้ จะเห็นชัดเจนว่า เสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมืองเป็นสิทธิพื้นฐานของประชาชนที่รัฐธรรมนูญให้ความสำคัญยิ่ง ถึงขนาดว่าถ้าพรรคการเมืองที่ตั้งขึ้นแล้ว มีมติหรือข้อบังคับขัดต่อหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขจนศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าเป็นดังนั้นแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา 47 วรรคสี่ ยังกำหนดแต่เพียงให้มติหรือข้อบังคับนั้นยกเลิกไป หาได้ให้เลิกพรรคไม่ อนึ่ง หากพรรคการเมืองจะต้องถูกยุบด้วยสาเหตุแต่เพียงปัญหาการจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรค เช่น กรณีพรรคสันติภาพนี้แล้ว ระบอบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องสังกัดพรรคการเมืองก็จะอยู่ในอันตราย และขัดต่อหลักการพื้นฐานระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ ดังนั้น การที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 สร้างบทบัญญัติ มาตรา 65 ให้ยุบพรรคการเมืองที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรา 62 เกี่ยวกับการจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและต้องยื่นต่อ กกต. ภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป จึงไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 47 ดังกล่าวข้างต้น และต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง	

8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	พิจารณาแล้ว ในปี 2545 ผู้ถูกร้องได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนจากคณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง เป็นเงิน	ให้ยุบพรรค

	จัดสรรตามโครงการและแผนงานที่ยื่นต่อ กกต. และเงินสนับสนุนเพื่อเป็นค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค สำหรับสาขาที่ขอรับการสนับสนุนเป็นการทั่วไป ซึ่งเงินสนับสนุนในกรณีหลัง ผู้ถูกร้องได้รับไปเป็นบางส่วนแล้ว ตามคำชี้แจงของผู้ถูกร้องอ้างว่า ได้ยื่นเรื่องรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองต่อ กกต. ภายในเดือนมีนาคม 2546 คือวันที่ 31 มีนาคม 2546 ตามมาตรา 62 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 แล้ว แต่เมื่อตรวจเอกสารท้ายคำชี้แจงของผู้ถูกร้อง ไม่ปรากฏหลักฐานการลงรับเอกสารของสำนักงาน กกต. ในวันที่ผู้ถูกร้องอ้างว่าได้ยื่นเอกสาร แต่อย่างใด ซึ่งก็ได้ความตามคำชี้แจงคัดค้านของผู้ร้อง ลงวันที่ 4 มิถุนายน 2546 ว่า เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2546 ผู้ถูกร้องได้ส่งเฉพาะรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง ประจำปี 2545 ส่วนรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองไม่ได้ส่ง และเมื่อผู้ร้องแจ้งให้ส่ง ผู้ถูกร้องก็ได้ยื่นแบบรายงานเพิ่มเติมจำนวน 2 ชุด เป็นแบบรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง และแบบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี 2545 ลงวันที่ 31 มีนาคม 2546 ทั้ง 2 ชุด โดยสำนักงาน กกต. ได้ลงรับวันที่ 28 และ 29 เมษายน 2546 ตามลำดับ ตามวันที่ผู้ถูกร้องนำมายื่น ซึ่งตามคำชี้แจงของผู้ถูกร้องก็ยอมรับว่า ได้ยื่นแบบรายงานเพิ่มเติม เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2546 ดังนี้ กรณีจึงฟังได้ตามคำร้องว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี 2545 ต่อ กกต. ภายในเดือนมีนาคม 2546 ตามมาตรา 62 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 การยื่นต่อ กกต. เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2546 ก็ล่วงเลยเวลาการยื่นรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนฯ ต่อ กกต. ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวแล้ว และถือว่าผู้ถูกร้องไม่ได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามนัยมาตรา 62 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฯ อันเป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้องได้ตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) และวรรคสอง	สันติภาพ

	ดังนี้ อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคสันติภาพ	
9. นายสุจิต บุญบงการ	รับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องได้รายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2546 จริง แต่รายงานดังกล่าวเป็นการรายงานตามมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.2541 ไม่ใช่รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.2541 มาตรา 62 ผู้ถูกร้องได้ยื่นรายงานการใช้จ่ายเงินดังกล่าว เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2546 ซึ่งล่วงเลยเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้เกือบหนึ่งเดือน คือ ตามนัยมาตรา 62 ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องรายงานการใช้จ่ายเงินดังกล่าวภายในวันที่ 31 มีนาคม 2546 ส่วนที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า การรายงานการใช้จ่ายเงินที่รายงานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2546 เป็นส่วนที่เพิ่มเติมรายงานกิจการของพรรคที่ได้รายงานไปแล้วต่อ กกต. เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2546 นั้น รับฟังไม่ได้ เพราะการรายงานการใช้จ่ายเงินดังกล่าวจะต้องเป็นไปตามมาตรา 62 ซึ่งแยกออกจากการรายงานการดำเนินกิจการของพรรค ตามมาตรา 35 ถ้าจะรายงานรวมกันไปทั้งสองรายงานก็ต้องเป็นไปตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด คือ ภายในวันที่ 31 มีนาคม 2546 ดังนั้นพรรคสันติภาพจึงไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 62 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.2541 อันเป็นเหตุให้ยุบพรรคสันติภาพได้ ตามมาตรา 65 (5) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.2541 จึงวินิจฉัยว่า พรรคสันติภาพไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.2541 มาตรา 62 จึงให้มีคำสั่ง ยุบพรรคสันติภาพตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.2541 มาตรา 65 วรรคสอง	ให้ยุบพรรคสันติภาพ

10. นายสุธี สุทธิสมบูรณ์	เห็นว่า พรรคสันติภาพไม่ได้ปฏิบัติตาม มาตรา 62 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 เพราะได้จัดส่งรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี 2545 ต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2546 ซึ่งตามกฎหมายพรรคสันติภาพจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคในรอบปีปฏิทิน 2545 ให้ถูกต้องตามความจริง และยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคม 2546 เมื่อพรรคสันติภาพมิได้ปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าว จึงมีเหตุให้ยุบพรรคสันติภาพได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง จึงให้ยุบพรรคสันติภาพ	ให้ยุบพรรคสันติภาพ
11. พล.ต.อ. สุวรรณ สุวรรณเวโช	พรรคสันติภาพยังไม่ได้ส่งรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมือง ในรอบปี 2545 นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงได้ขอให้พรรคสันติภาพ ส่งรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมือง ในรอบปี 2545 พร้อมทั้งหลักฐานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง มาให้สำนักงาน กกต.ภายใน 7 วัน จึงฟังเป็นที่ยุติว่า พรรคสันติภาพได้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมือง ในรอบปี 2545 จริง แต่ได้ยื่นต่อสำนักงาน กกต. เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2546 พร้อมกับรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง (ท.พ. 8) ฉบับเพิ่มเติม โดยมีเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน กกต. เป็นผู้รับต้นฉบับเอกสารดังกล่าว เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2546 และสำนักงาน กกต. ได้ลงรับไว้เป็นหลักฐาน เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2546 ถือได้ว่า พรรคสันติภาพไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 62 เพราะไม่จัดส่งรายงานฯ ภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด การปฏิเสธข้อกล่าวหาและการอ้างของผู้ถูกร้องที่ว่า ได้ยื่นรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองต่อ กกต. ภาย	ให้ยุบพรรคสันติภาพ

	ในเดือนมีนาคม 2546 แล้ว ไม่อาจรับฟังได้ จึงมีเหตุให้ยุบพรรคสันติภาพได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง ให้ยุบพรรคสันติภาพ	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	พิเคราะห์แล้ว เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า พรรคสันติภาพมิได้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนฯ ประจำปี 2545 ยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคม 2546 พรรคสันติภาพจึงมิได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 62 มีเหตุให้ต้องยุบพรรคตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคสันติภาพ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	ให้ยุบพรรคสันติภาพ
13. นางเสาวนีย์ อัศวโรจน์	เมื่อพรรคสันติภาพไม่ดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 62 คือ พรรคฯ ไม่ได้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในวันที่ 31 มีนาคม 2546 ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองจริง ย่อมเป็นเหตุให้ยุบพรรคสันติภาพได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) และวรรคสอง ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจสั่งยุบพรรคสันติภาพได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 65 วรรคสอง จึงวินิจฉัยให้มีคำสั่งยุบพรรคสันติภาพตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	ให้ยุบพรรคสันติภาพ
14. นายอมร รักษาสัตย์	ได้ข้อเท็จจริงเป็นที่ยุติว่า พรรคสันติภาพได้ยื่นรายงานการดำเนินกิจการของพรรคภายในปี 2545 ตามแบบรายงาน ท.พ. 8 ภายในกำหนดจริง แต่มิได้ส่งรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนไปด้วย การอ้างว่าได้ส่งรายงานเพิ่มเติมอีกครั้งหนึ่ง เมื่อวันที่ 28	ให้ยุบพรรคสันติภาพ

	เมษายน 2546 และเจ้าหน้าที่ของนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ลงรับรายงานการดำเนินการเพิ่มเติมแล้ว แต่แบบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. 2545 ของพรรค ซึ่งลงวันที่ 31 มีนาคม 2546 นั้น สำนักงาน กกต. ได้ลงรับไว้เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2546 จึงเป็นที่น่าเชื่อว่า พรรคสันติภาพมิได้ส่ง รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคภายในเดือนมีนาคม 2546 จริง แต่กลับมานำส่งรวมกันกับรายงานการดำเนินการของพรรคฯ เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2546 จากการตรวจสอบเอกสารต่าง ๆ แล้ว เชื่อได้ว่า หลักฐานของสำนักงาน กกต. ถูกต้องกว่าคำอ้างของพรรคสันติภาพ กล่าวคือ พรรคสันติภาพมิได้ส่งรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรค การเมืองในรอบปี พ.ศ. 2545 ภายในวันที่ 31 มีนาคม 2546 จึงวินิจฉัยว่า พรรคได้ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 62 อันเป็นเหตุให้ต้องยุบพรรคสันติภาพตามมาตรา 65 วรรคสอง	
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	พิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้ถูกร้องเป็นพรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนจากคณะกรรมการกองทุนฯ มีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี 2545 ให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อ กกต. ภายในเดือนมีนาคม 2546 แต่ผู้ถูกร้องมิได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามบทกฎหมายดังกล่าว ที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของผู้ถูกร้องยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว ตั้งแต่วันที่ 31 มีนาคม 2546 นั้น เห็นว่า เอกสารตามรายงานดังกล่าว จัดทำตามแบบ ท.พ. 8 ซึ่งเป็นแบบฟอร์มที่ใช้ทำรายงาน การดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา ตามมาตรา 35 ไม่ใช่เป็นแบบฟอร์มสำหรับจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมือง ตามมาตรา 62 กำหนดเวลาที่ต้องรายงานอาจจะเหมือนกัน คือ ต้องจัดทำรายงานในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาและแจ้งต่อนายทะเบียนหรือยื่นต่อ กกต. ภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป แต่เป็นคนละเรื่องและคนละมาตรากัน ไม่อาจใช้ด้วยกันหรือแทนกันได้	ให้ยุบพรรคสันติภาพ

	ที่ผู้ถูกร้องยื่นรายงานเพิ่มเติม เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2546 โดยทำเป็นเอกสาร 2 ชุด นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า ชุดที่ 1 เป็นรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองเพิ่มเติมจากที่เคยยื่นเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2546 สำหรับชุดที่ 2 เป็นรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุน ดังได้กล่าวมาแล้วว่า รายงานที่ผู้ถูกร้องแจ้งนายทะเบียนเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2546 นั้น เป็นรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง ไม่ใช่รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมือง ไม่อาจใช้ร่วมกันหรือแทนกันได้ ที่ผู้ถูกร้องยื่นเพิ่มเติมชุดที่ 1 สอดคล้องกับการยื่น รายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองที่ได้ยื่นไว้ก่อน ถือว่าเป็นเอกสารที่อาจยื่นเพิ่มเติมได้ ส่วนเอกสารที่ผู้ถูกร้องยื่นเพิ่มเติมชุดที่ 2 นั้น เป็นรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรค การเมือง ซึ่งผู้ถูกร้องไม่เคยยื่นเรื่องนี้ไว้ก่อน ผู้ถูกร้องจึงไม่อาจขอแก้ไขเพิ่มเติมได้ หากจะถือว่าเป็นรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมือง ก็พ้นกำหนดเวลาที่ยื่นได้ตามกฎหมายแล้ว กรณีถือว่าผู้ถูกร้องไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 62 มีเหตุให้ยุบพรรคการเมืองได้ ตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ศาลรัฐธรรมนูญชอบที่จะสั่งให้ยุบพรรคสันติภาพได้ ตามมาตรา 65 วรรคสอง อาศัยเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น จึงสั่งให้ยุบพรรคสันติภาพ	

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 23/2546 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 15 คน (คะแนนเสียง 14 : 1)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล				
ตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 15 คน	**ประเด็นหลัก** กรณีมีเหตุที่จะให้ยุบพรรคสันติภาพ ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองหรือไม่		**คำวินิจฉัย** อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคสันติภาพ	
	กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรค	ให้ยกคำร้อง	ให้ยุบพรรค (ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ)	ให้ยกคำร้อง (ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ)
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	✓		✓	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	✓		✓	
3. นายจุมพล ณ สงขลา	✓		✓	
4. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	✓		✓	
5. นายผัน จันทรปาน	✓		✓	
6. นายมงคล สระฏัน	✓		✓	
7. นายมานิต วิทยาเต็ม		✓		✓
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	✓		✓	
9. นายสุจิต บุญบงการ	✓		✓	
10. นายสุธี สุทธิสมบูรณ์	✓		✓	
11. พล.ต.อ. สุวรรณ สุวรรณเวโช	✓		✓	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	✓		✓	
13. นางเสาวนีย์ อัศวโรจน์	✓		✓	
14. นายอมร รักษาสัตย์	✓		✓	
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	✓		✓	
รวม	14	1	14	1

24. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 24/2546

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 24/2546 (วันที่ 26 มิถุนายน 2546) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 กรณีพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มาตรา 19 วรรคสาม มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

(พิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มาตรา 19 วรรคสาม มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 หรือไม่)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ผู้ร้อง ยื่นคำร้อง ลงวันที่ 18 กันยายน 2545 ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 ว่า พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มาตรา 19 วรรคสาม เป็นบทบัญญัติที่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 หรือไม่
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	จ่าสิบเอก อเนก อุทธิยา และจ่าสิบเอก พนม เทพคีรี ยื่นหนังสือร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ผู้ร้อง ว่า พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มาตรา 19 วรรคสาม ที่บัญญัติให้คดีที่ศาลจังหวัดทหารไม่มีอำนาจพิพากษา ให้ศาลจังหวัดทหารทำความเห็นส่งสำนวนไปให้ศาลมณฑลทหารหรือศาลทหารกรุงเทพพิพากษา แล้วแต่กรณี ตลอดจนมาตราที่เกี่ยวข้องและกระบวนการพิจารณาคดีของศาลจังหวัดทหารบกเชียงราย และศาลมณฑลทหารบกที่ 33 ที่เกี่ยวกับการโอนสำนวนมาให้ศาลอื่นที่มิได้นั่งพิจารณาคดี เป็นบทบัญญัติและกระบวนการพิจารณาที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 มาตรา 6 มาตรา 7 มาตรา 28 มาตรา 29 มาตรา 30 มาตรา 236 มาตรา 249 และมาตรา 264 จึงขอให้ผู้ร้องใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ผู้ร้องพิจารณาคำร้องเรียนของจ่าสิบเอก เอนก อุทธิยา และจ่าสิบเอก พนม เทพคีรี แล้ว เห็นว่า เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

		มาตรา 236 ต้องการให้ผู้พิพากษาหรือตุลาการ ที่เป็นผู้นั่งพิจารณาคดีเป็นผู้ทำคำพิพากษาเท่านั้น เนื่องจากผู้พิพากษาหรือตุลาการที่นั่งพิจารณาคดีได้เห็น ได้ยิน หรือรับทราบข้อเท็จจริง ข้อความ ข้อมูล และพยานหลักฐานต่าง ๆ ในคดีที่พิจารณานั้นด้วยตนเองโดยตรง และยังมีโอกาสที่จะได้ซักถามคู่ความและพยานด้วยตนเอง ทำให้สามารถที่จะเข้าใจข้อเท็จจริงต่าง ๆ ในคดีได้อย่างถ่องแท้ ซึ่งก็จะทำให้การวินิจฉัยชี้ขาดคดีเป็นไปโดยความถูกต้องเที่ยงธรรม มากกว่าผู้พิพากษาหรือตุลาการที่มิได้นั่งพิจารณาคดี ส่วนพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มาตรา 19 วรรคสาม ที่บัญญัติว่า "คดีที่ศาลจังหวัดทหารไม่มีอำนาจพิพากษา ให้ศาลจังหวัดทำความเห็นส่งสำนวนไปให้ศาลมณฑลทหารหรือศาลทหารกรุงเทพพิพากษา แล้วแต่กรณี" หมายความว่า บางคดีที่ศาลจังหวัดทหารมีแต่อำนาจพิจารณาแต่ไม่มีอำนาจพิพากษา ศาลจังหวัดทหารนั้นก็ต้องส่งสำนวนไปให้ศาลมณฑลทหารหรือศาลทหารกรุงเทพเป็นผู้พิพากษาคดี ซึ่งก็เท่ากับว่าศาลจังหวัดทหารซึ่งเป็นศาลที่นั่งพิจารณาคดีมิได้เป็นผู้ทำคำพิพากษา แต่ศาลมณฑลทหารหรือศาลทหารกรุงเทพซึ่งไม่ได้นั่งพิจารณาคดีกลับเป็นศาลที่ทำคำพิพากษาแทนศาลจังหวัดทหาร จึงเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มาตรา 19 วรรคสาม ดังกล่าว เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจผู้พิพากษาหรือตุลาการที่มิได้เป็นผู้นั่งพิจารณาคดีเป็นผู้ทำคำพิพากษาได้ อันเป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 ที่ว่า ผู้พิพากษาหรือตุลาการซึ่งมิได้นั่งพิจารณาคดีใด จะทำคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยมิได้ ทั้งตามมาตรา 19 ดังกล่าวก็มิได้บัญญัติไว้ว่าแต่เฉพาะในกรณีที่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้แต่อย่างใด ดังนั้น การที่พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มาตรา 19 วรรคสาม บัญญัติว่าคดีที่ศาลจังหวัดทหารไม่มีอำนาจพิพากษา ให้ศาลจังหวัดทหารทำความเห็นส่งสำนวนไปให้ศาล

		มณฑลทหารหรือศาลทหารกรุงเทพ พิพากษา จึงเป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 และในการพิจารณาคดีของศาลทหารก็ไม่ตกอยู่ภายใต้บทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญ มาตรา 335 (5) ที่บัญญัติว่า มิให้นำบทบัญญัติมาตรา 236 และมาตรา 249 วรรคสามและวรรคห้า มาใช้บังคับกับการพิจารณาคดีของศาลยุติธรรม ในระยะเวลาไม่เกิน 5 ปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ นั้น เนื่องจากบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญ มาตรา 335 (5) ใช้บังคับแต่เฉพาะกับการพิจารณาคดีของศาลยุติธรรมเท่านั้น ไม่รวมถึงการพิจารณาคดีของศาลทหาร ดังนั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา 236 จึงต้องใช้บังคับกับการพิจารณาคดีของศาลทหาร นับตั้งแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็นต้นไป
	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา 236 ได้บัญญัติเป็นหลักการประกันสิทธิของคู่ความในการดำเนินกระบวนพิจารณาของศาล โดยการนั่งพิจารณาต้องมีผู้พิพากษาหรือตุลาการครบองค์คณะ และผู้ทำคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยคดีต้องเป็นผู้ที่นั่งพิจารณาคดีนั้น ผู้ที่มิได้นั่งพิจารณาคดีเป็นองค์คณะไม่อาจทำคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยได้ เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ในข้อยกเว้นนี้หมายความว่า ผู้ที่มิได้นั่งพิจารณาคดีใดจะทำคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยคดีนั้นมิได้ นอกจากจะมีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้แล้ว ยังจะต้องเป็นผู้พิพากษาหรือตุลาการในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีนั้นด้วย เมื่อพิจารณาถึงพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 แล้ว เห็นว่า ตามมาตรา 6 บัญญัติให้ศาลทหารแบ่งออกเป็น 3 ชั้น คือ ศาลทหารชั้นต้น ศาลทหารกลาง ศาลทหารสูงสุด มาตรา 7 บัญญัติให้ศาลทหารชั้นต้น ได้แก่ ศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร ศาลทหารกรุงเทพ ศาลทหารประจำหน่วยทหาร สำหรับอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีอาญาของศาลทหารชั้นต้นแตกต่างกันออกไปโดยมาตรา 19 วรรคหนึ่ง บัญญัติ

		ให้ศาลจังหวัดทหารมีอำนาจพิจารณาคดีอาญาได้ทุกบทกฎหมาย เว้นแต่คดีที่จำเลยมียศทหารชั้นสัญญาบัตร วรรคสอง บัญญัติให้คดีที่กฎหมายมิได้กำหนดอัตราโทษอย่างต่ำหรือกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 2,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับไม่เกินกำหนดนี้ ถ้าศาลจังหวัดทหารเห็นควรยกฟ้องโจทก์ หรือเห็นควรลงโทษจำเลยแต่ละกระทงจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 2,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับไม่เกินกำหนดนี้ ก็ให้พิพากษาได้ และวรรคสาม บัญญัติให้คดีที่ศาลจังหวัดทหารไม่มีอำนาจพิพากษา ให้ศาลจังหวัดทหารทำความเห็นส่งสำนวนไปให้ศาลมณฑลทหารหรือศาลทหารกรุงเทพพิพากษาแล้วแต่กรณี ส่วนมาตรา 21 บัญญัติให้ศาลมณฑลทหาร และศาลประจำหน่วยทหาร มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาได้ทุกบทกฎหมาย เว้นแต่คดีที่จำเลยมียศทหารชั้นนายพล หรือเทียบเท่า และมาตรา 22 บัญญัติให้ศาลทหารกรุงเทพมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาได้ทุกบทกฎหมายโดยไม่จำกัดยศของจำเลย ดังนั้น อำนาจในการพิจารณาและพิพากษาคดีอาญา ซึ่งผู้กระทำผิดเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารชั้นต้นในขณะกระทำผิดศาลใดศาลหนึ่ง ใน 4 ประเภทศาลนั้น มีความแตกต่างกันที่ชั้นยศของทหารที่กระทำความผิดเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ยกเว้นเฉพาะศาลจังหวัดทหาร ซึ่งนอกจากจะมีอำนาจในการพิจารณาคดีได้ทุกบทกฎหมาย เฉพาะนายทหารประทวนต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร ตามมาตรา 19 วรรคหนึ่ง แล้ว ยังถูกจำกัดอำนาจในการที่จะพิพากษาคดี ตามมาตรา 19 วรรคสอง สำหรับคดีที่ศาลจังหวัดทหารไม่มีอำนาจพิพากษาแต่ได้ทำการพิจารณาคดีมาแล้ว ให้ศาลจังหวัดทหารทำความเห็นส่งสำนวนไปให้ศาลมณฑลทหารหรือศาลทหารกรุงเทพพิพากษา แล้วแต่กรณี ตามมาตรา 19 วรรคสาม ประเด็นที่ว่า พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มาตรา 19 วรรคสาม ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 หรือไม่ นั้น

		พิจารณาแล้ว เห็นว่า ศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร ศาลทหารกรุงเทพ และศาลทหารประจำหน่วยทหาร ต่างก็เป็นศาลชั้นต้นด้วยกัน แต่เมื่อศาลจังหวัดทหารได้ดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอาญาใดตามอำนาจที่ระบุไว้โดยกฎหมาย แล้ว หากจะพิพากษาคดีลงโทษเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้กลับไม่มีอำนาจพิพากษา ต้องทำความเห็นส่งสำนวนไปให้ศาลชั้นต้นประเภทเดียวกัน ได้แก่ ศาลมณฑลทหารหรือศาลทหารกรุงเทพแล้ว แต่กรณี เป็นศาลที่ทำคำพิพากษา ตามมาตรา 19 วรรคสาม ซึ่งศาลมณฑลทหารหรือศาลทหารกรุงเทพดังกล่าวก็มิได้ดำเนินการออกนั่งพิจารณาคดีมาแต่เริ่มแรกแต่ประการใด ทั้งคำชี้แจงจากกรมพระธรรมนูญและผู้แทนซึ่งกรมพระธรรมนูญมอบหมายให้มาชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญ รับฟังสรุปได้ว่า "คดีที่ศาลจังหวัดทหารมีแต่อำนาจพิจารณาแต่ไม่มีอำนาจพิพากษานี้ เรียกกันว่าคดีเกินอำนาจฯ โดยข้อเท็จจริงแล้ว คดีเช่นนี้ศาลจังหวัดทหารจะมีกระบวนการพิจารณาที่มีองค์คณะพิจารณาครบตามที่กฎหมายรับรองกำหนดไว้ฯ และองค์คณะตุลาการทั้งสามนี้เองจะเป็นผู้ทำการวินิจฉัยคดี โดยทำเป็นความเห็นที่มีลักษณะเช่นเดียวกับคำพิพากษา เพียงแต่ใช้ถ้อยคำว่า ความเห็นระบุไว้ที่หัวกระดาษกำกับแทนคำพิพากษาฯ อนึ่ง การทำคำพิพากษาของตุลาการศาลมณฑลทหารในคดีเกินอำนาจนี้ ในทางปฏิบัติแล้ว ตุลาการศาลมณฑลทหารจะไม่ก้าวล่วงไปถึงการรับฟังข้อเท็จจริงของตุลาการศาลจังหวัดทหารที่ได้รู้ ได้เห็น และได้รับทราบมาขณะนั่งพิจารณา เว้นแต่จะปรากฏให้เห็นชัดเจนว่า มีการรับฟังข้อเท็จจริงที่บกพร่องหรือผิดพลาดจากที่ปรากฏในสำนวนจึงจะแก้ไขส่วนใหญ่จะเป็นกระบวนการในการตรวจสอบและปรับข้อกฎหมายที่ต้องใช้บังคับกับข้อเท็จจริงนั้น ๆ เพื่อให้คดีเป็นไปโดยถูกต้องเป็นธรรมที่สุดเท่านั้น" ประกอบกับ พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มาตรา 19 วรรคสาม นี้ มิได้มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดบัญญัติถึงเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ ยกเว้นไว้แต่ประการใด ดังนั้น มาตรา 19 วรรคสาม นี้ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 236

		สำหรับประเด็นเกี่ยวกับบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญ มาตรา 335 (5) ที่บัญญัติมิให้นำบทบัญญัติ มาตรา 236ฯ มาใช้บังคับกับการพิจารณาคดีของศาลยุติธรรม ในระยะเวลาไม่เกิน 5 ปีนับแต่วันที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ การพิจารณาคดีของศาลทหารจะได้รับยกเว้นด้วยหรือไม่ นั้น พิจารณาแล้ว เห็นว่า บทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญ มาตรา 335 (5) ได้บัญญัติว่า มิให้นำ บทบัญญัติมาตรา 236 มาใช้บังคับกับการพิจารณาคดีของศาลยุติธรรมในระยะเวลาไม่เกิน 5 ปี สำหรับประเด็นเกี่ยวกับบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญ มาตรา 335 (5) ที่บัญญัติมิให้นำบทบัญญัติ มาตรา 236ฯ มาใช้บังคับกับการพิจารณาคดีของศาลยุติธรรม ในระยะเวลาไม่เกิน 5 ปีนับแต่วันที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ การพิจารณาคดีของศาลทหารจะได้รับยกเว้นด้วยหรือไม่ นั้น พิจารณาแล้ว เห็นว่า บทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญ มาตรา 335 (5) ได้บัญญัติว่า มิให้นำบทบัญญัติมาตรา 236 มาใช้บังคับกับการพิจารณาคดีของศาลยุติธรรมในระยะเวลาไม่เกิน 5 ปี ด้วยเหตุผลที่ได้พิจารณามาข้างต้น ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างมาก จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มาตรา 19 วรรคสาม มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 เป็นอันใช้บังคับมิได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 6
	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	1) รัฐธรรมนูญ มาตรา 198 และมาตรา 236 2) พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มาตรา 19 วรรคสาม
2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มาตรา 19 วรรคสาม ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 หรือไม่

3. คำวินิจฉัย	จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มาตรา 19 วรรคสาม ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 เป็นอันใช้บังคับมิได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 6
4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยโดยมติ 14 คน โดยวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหารฯ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญฯ จำนวน 9 คน และ วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหารฯ เป็นไปตามข้อยกเว้นของรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 แล้ว จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 จำนวน 5 คน (คะแนนเสียง 9 : 5) 2) เริ่มวันที่ 18 กันยายน 2545 แล้วเสร็จ วันที่ 26 มิถุนายน 2546 รวม 9 เดือน 8 วัน 3) การวางบรรทัดฐาน พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มาตรา 19 วรรคสาม ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 เป็นอันใช้บังคับมิได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 4) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 121 ตอนที่ 19 ก วันที่ 9 มีนาคม 2547 ซึ่งเท่ากับ 8 เดือน 12 วัน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 26 มิถุนายน 2546)

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 24/2546 (วันที่ 26 มิถุนายน 2546) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 14 คน เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 กรณีพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มาตรา 19 วรรคสาม มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คือ **พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มาตรา 19 วรรคสาม ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 หรือไม่**

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	**1. รัฐธรรมนูญ บัญญัติไว้ว่า** **"<u>มาตรา 198</u> ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำใดของบุคคลใดตามมาตรา 197 (1) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง เพื่อพิจารณาวินิจฉัย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลปกครอง แล้วแต่กรณี....."** **"<u>มาตรา 236</u> การนั่งพิจารณาคดีของศาลต้องมีผู้พิพากษาหรือตุลาการครบองค์คณะ และผู้พิพากษาหรือตุลาการซึ่งมิได้นั่งพิจารณาคดีใด จะทำคำพิพากษา หรือคำวินิจฉัยคดีนั้นมิได้ เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ"** **2. พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 บัญญัติว่า** **"<u>มาตรา 19</u> .....** **.....** **คดีที่ศาลจังหวัดทหารไม่มีอำนาจพิพากษา ให้ศาลจังหวัดทหารทำความเห็นส่งสำนวนไปให้ศาลมณฑลทหารหรือศาลทหารกรุงเทพพิพากษา แล้วแต่กรณี"** พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา 236 เป็นหลักสำคัญเกี่ยวกับการประกันประสิทธิภาพของการพิจารณาพิพากษาคดี	พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหารฯ มาตรา 19 วรรคสาม ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 ใช้บังคับมิได้

	ถือว่าเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมจะพึงได้รับ โดยกำหนดให้การนั่งพิจารณาคดีของศาลต้องมีผู้พิพากษาหรือตุลาการครบองค์คณะ ซึ่งการให้ผู้พิพากษาหรือตุลาการจำนวนมากคนร่วมกันทำการพิจารณาจึงมีความจำเป็นโดยเฉพาะคดีที่มีความสำคัญ หรือมีอัตราโทษสูงก็เพื่อที่จะให้ผู้พิพากษาหรือตุลาการเหล่านั้นได้ร่วมกันประชุมพิจารณาปรึกษาอันจะทำให้คดีได้รับการพินิจพิเคราะห์โดยละเอียดรอบครอบและถูกต้องยิ่งขึ้น ในการทำคำพิพากษาก็เช่นกัน กำหนดให้ผู้พิพากษาหรือตุลาการซึ่งมิได้นั่งพิจารณาคดีใดจะทำคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยคดีนั้นมิได้ทำให้คดีที่ผู้พิพากษาหรือตุลาการ ผู้ซึ่งจะพิพากษาคดีนั้นได้ทราบข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับคดีอย่างละเอียดแท้จริงด้วยตนเอง มีความเป็นกลางยิ่งขึ้น สามารถซักถาม ได้ยิน และฟังคำเบิกความของพยานทุกปากได้อย่างถูกต้องด้วยตัวผู้พิพากษาหรือตุลาการเอง เป็นการประกันประสิทธิภาพของการพิจารณาพิพากษาคดีโดยการนั่งพิจารณาคดีของผู้พิพากษาหรือตุลาการนั้น ๆ ตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ ในการวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงอันเป็นหัวใจเพื่อจะปรับเข้ากับข้อกฎหมายผู้จะวินิจฉัยต้องได้รับฟังพยานหลักฐานว่าใครทำอะไรที่ไหนด้วยตนเอง นั่งพิจารณารับฟังคำเบิกความของพยานโดยตรง จะใช้ดุลพินิจพิพากษาคดีได้ดีกว่าผู้ที่ไม่ได้รับฟังพยานหลักฐาน ส่วนข้อยกเว้นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 ที่ไม่ต้องนั่งพิจารณาคดีครบองค์คณะ และผู้พิพากษาหรือตุลาการซึ่งมิได้นั่งพิจารณาคดีใดจะทำคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยได้นั้น ต้องเข้าข้อยกเว้นซึ่งได้แก่ มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ ศาลทหารได้ถูกบัญญัติไว้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 281 ที่ว่า "ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาทหารและคดีอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ....." ซึ่งก็ต้องอยู่ภายในบังคับของบททั่วไปตั้งแต่มาตรา 233-254 เฉกเช่นศาลอื่น ๆ ด้วยเหมือนกัน ทหารก็คือประชาชนตามรัฐธรรมนูญต้องได้รับการคุ้มครองสิทธิประโยชน์ในส่วนนี้ด้วย	

	สำหรับบทเฉพาะกาลในมาตรา 335 (5) มิให้นำบทบัญญัติมาตรา 236 มาใช้บังคับกับการพิจารณาคดีของศาลยุติธรรม ศาลทหารไม่ได้รับประโยชน์จากบทเฉพาะกาลของมาตรา 335 (5) แต่อย่างใด ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญบัญญัติยกเว้นไว้ในบทเฉพาะกาลเฉพาะแต่ศาลยุติธรรมเท่านั้น จึงไม่อยู่ในข้อยกเว้นและต้องนำบทบัญญัติมาตรา 236 ของรัฐธรรมนูญมาใช้กับการพิจารณาคดีของศาลทหารนับแต่วันที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 นี้ เป็นต้นไป จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 เป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 จึงต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 ใช้บังคับมิได้	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	พิเคราะห์บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 แล้วเห็นว่า แม้รัฐธรรมนูญมาตราดังกล่าวจะบัญญัติห้ามมิให้ผู้พิพากษาหรือตุลาการที่มิได้นั่งพิจารณาคดีใด ทำคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยคดีนั้นก็ตาม แต่ก็ไม่ได้ถึงขนาดห้ามเด็ดขาดเสียทีเดียว ความตอนท้ายของบทบัญญัติดังกล่าวได้เปิดช่องเป็นข้อยกเว้นไว้ว่า "เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจ ก้าวล่วงได้ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ" กรณีตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มาตรา 19 วรรคสามที่บัญญัติว่า "คดีที่ศาลจังหวัดทหารไม่มีอำนาจพิพากษา ให้ศาลจังหวัดทหารทำความเห็นส่งสำนวนไปให้ศาลมณฑลทหาร หรือศาลทหารกรุงเทพพิพากษาแล้วแต่กรณี" เป็นกรณีสืบเนื่องจากอำนาจพิจารณาพิพากษาของแต่ละศาล คือ ศาลจังหวัดทหาร และศาลมณฑลทหาร หรือศาลทหารกรุงเทพ มีลดหลั่นกัน คือ ศาลจังหวัดทหารถูกจำกัดมิให้พิจารณาคดีที่จำเลยมียศทหารชั้นสัญญาบัตร ส่วนคดีที่จำเลยเป็นทหารมียศต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร แม้ศาลจังหวัดทหารจะมีอำนาจพิจารณาพิพากษาได้ทุกบทกฎหมายก็ตาม แต่ก็ถูกจำกัดห้ามมิให้พิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยเกินกว่าหนึ่งปีหรือปรับเกินกว่าสองพันบาท กรณีก็จำเป็นอยู่เองที่ต้องส่งไปให้ศาลที่มีอำนาจมากกว่า มีตุลาการที่มีประสบการณ์และอาวุโสมากกว่า คือ ศาลมณฑลทหารหรือศาลทหารกรุงเทพพิจารณาพิพากษาลงโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีขึ้นไป	พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหารฯ มาตรา 19 วรรคสาม ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 236

	หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทขึ้นไป ซึ่งจะยังผลให้จำเลยได้รับความเป็นธรรมยิ่งขึ้น ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 19 วรรคสาม ของพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 ถือได้ว่าเป็นกรณีมีเหตุจำเป็นอันมิอาจก้าวล่วงได้ ซึ่งสอดคล้องกับความตอนท้ายของรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 ที่เปิดช่องไว้ จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มาตรา 19 วรรคสาม ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 236	
3. นายจุมพล ณ สงขลา	พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า แม้รัฐธรรมนูญมาตรา 236 จะบัญญัติว่าผู้พิพากษาหรือตุลาการซึ่งมิได้นั่งพิจารณาคดีจะทำคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยมิได้ก็ตาม แต่ในตอนท้ายของมาตรานี้ก็ได้บัญญัติข้อยกเว้นให้ผู้พิพากษาหรือตุลาการที่มิได้นั่งพิจารณาคดีทำคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยได้ เมื่อมีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ เมื่อมาตรา 19 วรรคสามของพระราชบัญญัติดังกล่าวบัญญัติว่า คดีที่ศาลจังหวัดทหารไม่มีอำนาจพิพากษา ให้ศาลจังหวัดทหารทำความเห็นส่งสำนวนไปให้ศาลมณฑลทหารหรือศาลทหารกรุงเทพพิพากษาแล้วแต่กรณี เห็นว่า ถ้อยคำในรัฐธรรมนูญมาตรา 236 ที่ว่า "หรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ" ย่อมหมายถึงเมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้ผู้พิพากษาหรือตุลาการที่มิได้นั่งพิจารณาคดีมีอำนาจทำคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยได้ แม้มิได้นั่งพิจารณาคดีนั้น อันเป็นข้อยกเว้นจากหลักทั่วไป เหตุผลก็คือเพื่อประโยชน์ของจำเลยเองที่จะได้รับการพิจารณาพิพากษาอย่างรอบคอบและเป็นธรรมจากตุลาการศาลมณฑลทหารหรือตุลาการศาลทหารกรุงเทพ ซึ่งมีอาวุโสและความรู้ความชำนาญตลอดจนประสบการณ์สูงกว่าตุลาการศาลทหารจังหวัด มิได้เป็นผลร้ายหรือไม่เป็นธรรมแก่จำเลยแต่อย่างใด เพราะศาลทั้งสองก็มีอำนาจที่จะพิพากษาในทางที่เป็นคุณกับจำเลยได้ ซึ่งอาจเทียบเคียงได้กับการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาซึ่งไม่จำต้องนั่งพิจารณาคดีต่อหน้าคู่ความ แต่ก็สามารถพิจารณาพิพากษาคดีให้ความเป็นธรรมแก่คู่ความได้อย่างมีประสิทธิภาพจนเป็นที่ยอมรับกันตลอดมา โดยศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาต่างก็	พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหารฯ มาตรา 19 วรรคสาม ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 236

	อาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ให้อำนาจไว้เช่นเดียวกัน พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มาตรา 19 วรรคสาม จึงถือได้ว่า เป็นเหตุจำเป็นอันมิอาจก้าวล่วงได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 เป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเป็นข้อยกเว้นที่ให้อำนาจตุลาการศาลมณฑลทหารหรือตุลาการศาลทหารกรุงเทพมีอำนาจทำคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยได้แม้มิได้นั่งพิจารณาคดีในศาลจังหวัดทหารก็ตาม จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มาตรา 19 วรรคสาม มิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 236	
4. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	ด้วยถ้อยคำและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 (มาตรา 236 การนั่งพิจารณาคดีของศาลต้องมีผู้พิพากษาหรือตุลาการครบองค์คณะ และผู้พิพากษาหรือตุลาการ ซึ่งมิได้นั่งพิจารณาคดีใด จะทำคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยคดีนั้นมิได้ เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ) นี้ จึงมีความหมายเฉพาะกรณีที่มีบทบัญญัติของกฎหมาย กำหนดให้มีกระบวนการนั่งพิจารณาเท่านั้น หาได้รวมไปถึงกระบวนการพิจารณาในทุก ๆ เรื่องด้วย มิฉะนั้นแล้วหากตีความขยายไปดังกล่าว บทบัญญัติที่ให้อำนาจศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา หรือศาลทหารกลาง ตลอดจนศาลทหารสูงสุดผู้พิพากษาหรือตุลาการที่มิได้นั่งพิจารณาก็ไม่อาจทำคำพิพากษาได้ทั้งสิ้น ด้วยเหตุนี้ บทบัญญัติตามมาตรา 19 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาล พ.ศ. 2498 จึงไม่ขัดกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 แต่อย่างใด พิจารณาแล้วเห็นว่า ศาลทหารตามระบบที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 ได้จัดระบบศาลแตกต่างกับศาลในระบบศาลพลเรือนหรือศาลยุติธรรม กล่าวคือได้แบ่งชั้นศาลออกเป็น 3 ชั้น คือ ศาลทหารชั้นต้น ศาลทหารกลาง และศาลทหารสูงสุด ในที่นี้จะกล่าวแต่เฉพาะศาลทหารชั้นต้น ซึ่งเป็นปัญหาในคดีนี้ ศาลทหารชั้นต้นในระบบศาลทหารตามพระราชบัญญัติ	พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหารฯ มาตรา 19 วรรคสาม ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 236

ดังกล่าวได้แบ่งเป็น 4 ประเภท ลักษณะการแบ่งชั้นศาลทหาร ในศาลทหารชั้นต้นจึงเป็นไปตามมาตรา 281 ของรัฐธรรมนูญที่บัญญัติว่า "ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาคดีอาญาทหารและคดีอื่น ๆ ตามที่กฎหมายบัญญัติ" ถ้อยคำว่า "ตามที่กฎหมายบัญญัติ" ในมาตรา 281 ดังกล่าว มีความหมายว่า รัฐธรรมนูญมีบทบัญญัติให้รัฐสภามีอำนาจตรากฎหมายกำหนดรายละเอียดหรือวิธีปฏิบัติตามกรอบที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ กล่าวคือ กฎหมายที่ออกมาในแนวทางนี้จะต้องมีบทบัญญัติสอดคล้องกลมกลืนกับถ้อยคำหรือบทบัญญัติที่ปรากฏอยู่ข้างหน้าในกรณีนี้ก็คือรัฐสภามีอำนาจตรากฎหมายที่เกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาคดีที่ทหารทุกชั้นยศกระทำผิดขึ้นใช้ในศาลทหารซึ่งมีอำนาจหน้าที่พิจารณาคดีอาญาทหารและคดีอื่น ๆ ตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยบทบัญญัติของกฎหมายที่ตราขึ้นต้องสอดคล้องกลมกลืนกับอำนาจหน้าที่ของศาลทหารตามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ มาตรา 281 ดังกล่าว

เมื่อพิจารณาลักษณะของศาลทหารซึ่งมีอำนาจหน้าที่พิจารณาคดีอาญาทหารและคดีอื่น ๆ ในกรณีที่ทหารทุกชั้นยศกระทำผิดตามหลักการและแนวความคิดเกี่ยวกับระบบศาลทหารตามคำชี้แจงของเจ้ากรมพระธรรมนูญดังกล่าวข้างต้นแล้ว การจัดระบบศาลทหารที่มีกฎหมายบัญญัติให้มีการกลั่นกรองคำพิพากษาของศาลจังหวัดทหาร โดยศาลมณฑลทหารตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มาตรา 19 วรรคสาม ซึ่งเป็นศาลชั้นต้นด้วยกัน ก็พอเห็นได้ว่าเป็นไปตามกรณีของการบัญญัติกฎหมายให้สอดคล้องกับอำนาจพิจารณาพิพากษาในคดีอาญาทหารและคดีอื่น ๆ ตามที่กฎหมายบัญญัติ เพราะคดีอาญาทหารอาจมีลักษณะของกระทำผิดแตกต่างกับคดีอาญาอื่น ๆ ได้

ที่มาตรา 236 ของรัฐธรรมนูญ บัญญัติว่า "การนั่งพิจารณาคดีของศาลต้องมีผู้พิพากษาหรือตุลาการครบองค์คณะ และผู้พิพากษาหรือตุลาการซึ่งมิได้นั่งพิจารณาคดีใดจะกระทำคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยคดีนั้นมิได้ เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ"

	มาตรานี้ก็มีถ้อยคำว่า "ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ" ใช้บังคับอย่างเดียวกันกับมาตรา 281 โดยรัฐธรรมนูญยินยอมให้บัญญัติกฎหมายกำหนดเหตุสุดวิสัยหรือกำหนดความจำเป็นอันมิอาจก้าวล่วงได้ ในอันที่จะไม่นำบทบัญญัติในตอนต้นมาใช้บังคับ ในเมื่อศาลทหารซึ่งเป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาทหารหรือคดีอาญาอื่น ซึ่ง "ทหาร" อันถือว่าเป็นบุคคลที่มีลักษณะพิเศษกว่าบุคคลธรรมดากระทำความผิด โดยรัฐธรรมนูญยินยอมให้ตรากฎหมายเกี่ยวกับอำนาจพิจารณาพิพากษา เช่น พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2598 ขึ้นใช้เฉพาะในลักษณะพิเศษกว่าศาลยุติธรรมหรือศาลพลเรือนหรือศาลอื่น ๆ เช่นนี้ ย่อมถือได้ว่า พระราชบัญญัติดังกล่าวย่อมอยู่ในความหมายของถ้อยคำที่ว่า "มีเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ" จึงมีความเห็นและลงมติว่า พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มาตรา 19 วรรคสาม ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 แต่ประการใด	
5. นายผัน จันทรปาน	เมื่อพิจารณาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 ว่า การนั่งพิจารณาคดีของศาลต้องมีผู้พิพากษาหรือตุลาการครบองค์คณะและผู้พิพากษาหรือตุลาการซึ่งมิได้นั่งพิจารณาคดีใด จะทำคำพิพากษาหรือวินิจฉัยคดีนั้นมิได้ ถือว่าเป็นบทบัญญัติทั่วไป การนั่งพิจารณา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 1 (9) กำหนดไว้ว่า การนั่งพิจารณาหมายความว่า การที่ศาลออกนั่งเกี่ยวกับการพิจารณาคดี เช่น ชี้สองสถาน สืบพยาน ทำการไต่สวน ฟังคำขอต่าง ๆ และฟังคำแถลงการณ์ด้วยวาจา ฯลฯ และมาตรา 183 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา บัญญัติว่า "คำพิพากษาหรือคำสั่งหรือความเห็นแย้งต้องทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้พิพากษาซึ่งนั่งพิจารณา ฯลฯ ซึ่งสอดคล้องกับ มาตรา 236 ของรัฐธรรมนูญ สำหรับศาลชั้นต้นของทหาร ซึ่งมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 แยกศาลทหารชั้นต้นเป็น 4 ประเภท คือ ศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร ศาลทหารกรุงเทพ และศาลประจำหน่วยทหารอันเป็นศาลที่ตั้งขึ้นเฉพาะ	พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหารฯ มาตรา 19 วรรคสาม ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา

	กาลในระบบการพิจารณาของศาลทหารชั้นต้น ต้องมีการนั่งพิจารณา โดยศาลทหารทั้ง 4 ประเภทนี้เป็นศาลทหารชั้นต้นอยู่ในระนาบเดียวกัน เมื่อพิจารณา มาตรา 19 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 ที่บัญญัติว่า "คดีที่ศาลจังหวัดทหารไม่มีอำนาจพิพากษาให้ศาลจังหวัดทหารทำความเห็นส่งสำนวนไปให้ศาลมณฑลทหาร หรือศาลทหารกรุงเทพพิพากษาแล้วแต่กรณี ซึ่งหมายความว่าคดีดังกล่าวตุลาการที่นั่งพิจารณาคดีในศาลจังหวัดทหารไม่มีอำนาจพิพากษา แต่ต้องทำความเห็นส่งสำนวนไปให้ศาลมณฑลทหารหรือศาลทหารกรุงเทพพิพากษา ซึ่งเท่ากับพิพากษาโดยตุลาการที่ไม่ได้นั่งพิจารณาคดี อีกทั้งไม่อาจอ้างบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญ มาตรา 335 (5) มายกเว้นกับการพิจารณาคดีของศาลทหารด้วย จึงเป็นการไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 จึงวินิจฉัยว่า มาตรา 19 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญเพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 จะใช้บังคับไม่ได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 6	236 ใช้บังคับไม่ได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 6
6. นายมงคล สระฎัน	เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 236 เป็นหลักสำคัญเกี่ยวกับการประกันประสิทธิภาพของการพิจารณาพิพากษาคดี ถือว่าเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมจะพึงได้รับ โดยกำหนดให้การนั่งพิจารณาคดีของศาลต้องมีผู้พิพากษาหรือตุลาการครบองค์คณะ ซึ่งการให้ผู้พิพากษาหรือตุลาการจำนวนมากคนร่วมกันทำการพิจารณาจึงมีความจำเป็นโดยเฉพาะคดีที่มีความสำคัญ หรือมีอัตราโทษสูง ก็เพื่อที่จะให้ผู้พิพากษาหรือตุลาการเหล่านั้นได้ร่วมกันประชุมพิจารณาปรึกษาอันจะทำให้คดีได้รับการพินิจพิเคราะห์โดยละเอียดรอบคอบและถูกต้องยิ่งขึ้น และในการทำคำพิพากษาก็เช่นกัน มาตรา 236 กำหนดให้ผู้พิพากษาหรือตุลาการซึ่งมิได้นั่งพิจารณาคดีใดจะทำคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยคดีนั้นมิได้ทำให้คดีที่ผู้พิพากษาหรือตุลาการ ผู้ซึ่งจะพิพากษาคดีนั้น ได้ทราบข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับคดีอย่างละเอียดแท้จริงด้วยตนเอง มีความ	พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหารฯ มาตรา 19 วรรคสาม ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญเพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐ

	เป็นกลางยิ่งขึ้น สามารถซักถาม ได้ยิน และฟังคำเบิกความของพยานทุกปากได้อย่างถูกต้องด้วยตัวผู้พิพากษาหรือตุลาการเอง เป็นการประกันประสิทธิภาพของการพิจารณาพิพากษาคดีโดยการนั่งพิจารณาคดีของผู้พิพากษาหรือตุลาการนั้น ๆ ตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ ในการวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงอันเป็นหัวใจเพื่อจะปรับเข้ากับข้อกฎหมายผู้จะวินิจฉัยต้องได้รับฟังพยานหลักฐานว่าใครทำอะไรที่ไหนด้วยตนเอง นั่งพิจารณารับฟังคำเบิกความของพยานโดยตรงจะใช้ดุลพินิจพิพากษาคดีได้ดีกว่าผู้ที่ไม่ได้รับฟังพยานหลักฐาน ส่วนข้อยกเว้นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 ที่ไม่ต้องนั่งพิจารณาคดีครบองค์คณะ และผู้พิพากษาหรือตุลาการซึ่งมิได้นั่งพิจารณาคดีใดจะทำคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยได้นั้น ต้องเข้าข้อยกเว้นซึ่งได้แก่ มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ ศาลทหารได้ถูกบัญญัติไว้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 28 บัญญัติว่า "ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาทหารและคดีอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ ฯลฯ" ดังนั้น ศาลทหารต้องอยู่ภายในบังคับของบททั่วไป ตั้งแต่มาตรา 233 ถึงมาตรา 254 เฉกเช่นศาลอื่น ๆ ด้วยเหมือนกัน เพราะทหารก็คือประชาชนตามรัฐธรรมนูญต้องได้รับการคุ้มครองสิทธิประโยชน์ในส่วนนี้ด้วย สำหรับบทเฉพาะกาลในมาตรา 335 (5) มิให้นำบทบัญญัติมาตรา 236 มาใช้บังคับกับการพิจารณาคดีของศาลยุติธรรม ศาลทหารไม่ได้รับประโยชน์จากบทเฉพาะกาลของมาตรา 335 (5) แต่อย่างใดจึงต้องนำบทบัญญัติมาตรา 236 มาใช้กับการพิจารณาคดีของศาลทหารนับแต่วันที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 นี้เป็นต้นไป ยังเห็นว่า เฉพาะแต่คำสั่งกระทรวงกลาโหมที่ 605/2544 นี้ มิได้ทำให้บทบัญญัติตามมาตรา 19 วรรคสาม ถูกยกเลิกไป เพียงแต่ทำให้มาตรา 19 วรรคสามไม่ถูกบังคับใช้นับแต่วันออกคำสั่ง คือวันที่ 8 สิงหาคม 2544 ดังนั้น มาตรา 19 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 ที่บัญญัติให้อำนาจตุลาการศาลมณฑลทหาร หรือศาลทหารกรุงเทพ ที่มิได้	ธรรมนูญ มาตรา 236

	นั่งพิจารณาคดีเป็นผู้ทำคำพิพากษาคดีได้ จึงมีปัญหาเกี่ยวกับความไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ โดยขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 มีผลให้บทบัญญัติดังกล่าวใช้บังคับไม่ได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มาตรา 19 วรรคสาม ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 236	
7. นายมานิต วิทยาเต็ม	พิจารณาแล้ว จะเห็นว่า กว่าศาลจังหวัดทหารจะมีความเห็นที่ต้องส่งไปยังศาลมณฑลทหารหรือศาลทหารกรุงเทพนั้น ก็ต้องเป็นเวลาที่การนั่งพิจารณาเสร็จสิ้นแล้วจึงจะลงความเห็นได้แน่นอนว่าผู้กระทำผิดควรรับโทษสูงกว่าที่พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหารกำหนดให้อำนาจศาลจังหวัดทหารที่จะทำคำพิพากษาเองได้ ดังนั้น แม้พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหารจะมิได้บัญญัติสถานการณ์ดังกล่าวให้เป็นเหตุจำเป็นอันมีอาจก้าวล่วงได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 ด้วยเหตุที่บทบัญญัติตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร มาตรา 19 วรรคสาม มีอยู่ก่อนมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 236 จึงอนุโลมว่าเป็นเหตุจำเป็นตามมาตรา 236 ได้อย่างหนึ่ง นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญ มาตรา 335 (5) ได้บัญญัติบทเฉพาะกาลไว้ว่า มิให้นำบทบัญญัติมาตรา 236 มาใช้บังคับกับการพิจารณาคดีของศาลยุติธรรม แต่ทั้งนี้จะต้องดำเนินการให้การเป็นไปตามบทบัญญัติดังกล่าว ซึ่งต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ทำให้น่าพิจารณาว่า คดีอาญาในศาลจังหวัดทหาร ความจริงก็เป็นคดีอย่างเดียวกับคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรม เช่นศาลอาญาหรือศาลจังหวัด เพียงแต่ว่าผู้กระทำความผิดเป็นทหารตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร มาตรา 16 และไม่เข้าข้อยกเว้นตามมาตรา 14 และมาตรา 15 เช่นนี้ จะไม่ได้รับยกเว้นเวลาห้าปีเกี่ยวกับการนั่งพิจารณาคดีและการทำคำพิพากษาตามรัฐธรรมนูญมาตรา 335 (5) หรือการพิจารณาคำถามข้างต้น ขอให้พิจารณารัฐธรรมนูญมาตรา 30 ซึ่งบัญญัติให้สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย และถ้าหากพิจารณามาตรา 335 (5) ตามลายลักษณ์อักษรว่ามีบทยกเว้นเฉพาะคดีในศาลยุติธรรมอย่างเดียว หากขึ้นชื่อว่าศาลอื่น	พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหารฯ มาตรา 19 วรรคสาม ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 236

	แล้ว เป็นอันใช้บทเฉพาะกาลนี้ไม่ได้ การพิจารณาคดีอาญาก็จะมีสองมาตรฐาน คือ ศาลอาญาและศาลจังหวัดมาตรฐานหนึ่ง ศาลทหารมาตรฐานหนึ่งซึ่งเป็นการไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 นอกจากนี้ ปรากฏว่า รัฐธรรมนูญมีบทบัญญัติเกี่ยวกับศาลถึง 49 มาตรา ตั้งแต่มาตรา 233 ถึงมาตรา 281 ว่าด้วยหลักทั่วไปและศาลต่าง ๆ แต่ในส่วนที่ว่าด้วยศาลทหารมีอยู่มาตราเดียวคือ มาตรา 281 มีข้อความสั้น ๆ แสดงว่ารัฐธรรมนูญรับรู้และรับรองศาลทหารเท่านั้นว่า "ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาทหารและคดีอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ" และ "การแต่งตั้งและการให้ตุลาการศาลทหารพ้นจากตำแหน่ง ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ" ผู้วินิจฉัยเห็นว่า การยกร่างรัฐธรรมนูญนี้ รัฐธรรมนูญรับทราบลักษณะพิเศษของศาลทหารเป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งศาลทหารมีอำนาจหน้าที่เฉพาะคดีที่ทหารเป็นจำเลยและเป็นระบบความยุติธรรมภายในวงราชการทหารโดยแท้จึงปล่อยให้อำนาจการพิจารณาและการแต่งตั้งถอดถอนตุลาการเป็นไปตามที่กฎหมายเกี่ยวกับศาลทหารบัญญัติ ซึ่งถ้าแปลเช่นนี้แล้ว ก็เท่ากับมาตรา 19 วรรคสาม นี้ เป็นบทบัญญัติของกฎหมายที่ยกเว้นไว้สำหรับเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ตามที่เป็นอยู่ในเวลาประกาศใช้รัฐธรรมนูญด้วยแล้ว จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มาตรา 19 วรรคสาม ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 236	
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 281 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า "ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาทหารและคดีอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ" และมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 บัญญัติว่า " วิธีพิจารณาความอาญาทหารให้นำกฎหมาย กฎและข้อบังคับ ซึ่งออกตามกฎหมายฝ่ายทหารมาใช้บังคับ ถ้าไม่มีกฎหมาย กฎและข้อบังคับฝ่ายทหารก็ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม....." ดังนี้ จึงเป็นที่เห็นได้ว่า รัฐธรรมนูญได้รับรองให้มีศาลทหาร และรับรองการมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาล	พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหารฯ มาตรา 19 วรรคสาม ไม่มีปัญหา

	ทหารไว้ต่างหากจากศาลประเภทอื่น โดยที่ศาลทหารเป็นเครื่องมือของรัฐในการควบคุมทหารซึ่งเป็นผู้ถืออาวุธให้อยู่ในระเบียบวินัยพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันประเทศ ระบบยุติธรรมของศาลทหารจึงมีพื้นฐานอยู่ที่การรักษาความเด็ดขาดของอำนาจผู้บังคับบัญชา เพื่อให้ทหารสามารถปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์เพื่อคงไว้ซึ่งอำนาจอธิปไตยและความมั่นคงของชาติ และด้วยหลักเอกภาพแห่งการบังคับบัญชา ทำให้ทหารต้องมีระบบการพิจารณาคดีอาญาเป็นของตนเองตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 กล่าวคือ อำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลจังหวัดทหารและศาลมณฑลทหาร ต้องเป็นไปตามที่พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 ดังกล่าวบัญญัติไว้ ตามความในมาตรา 19 วรรคสาม ที่บัญญัติว่า "คดีที่ศาลจังหวัดทหารไม่มีอำนาจพิพากษาให้ศาลจังหวัดทหาร ทำความเห็นส่งสำนวนไปให้ศาลมณฑลทหารหรือศาลทหารกรุงเทพพิพากษาแล้วแต่กรณี" สำหรับรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 ซึ่งได้บัญญัติไว้ในหมวด 8 ส่วนที่ 1 อันเป็นบททั่วไปที่ว่าด้วยศาล นั้น มีความหมายเฉพาะกรณีที่มีบทบัญญัติของกฎหมาย กำหนดให้มีกระบวนการนั่งพิจารณาเท่านั้น ซึ่งเมื่อพิจารณาถ้อยคำที่มาตรา 19 วรรคสามแห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 ที่กำหนดให้ศาลมณฑลทหาร หรือศาลทหารกรุงเทพ ทำคำพิพากษา ก็มิได้มีถ้อยคำที่กำหนดให้มีกระบวนการนั่งพิจารณา มาตรา 19 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 ที่ได้กำหนดให้บางคดีที่ศาลจังหวัดทหารมีแต่อำนาจพิจารณาแต่ไม่มีอำนาจพิพากษา ศาลจังหวัดทหารนั้นต้องทำความเห็นส่งสำนวนไปให้ศาลมณฑลทหารหรือศาลทหารกรุงเทพเป็นผู้พิพากษาคดี เป็นการให้อำนาจศาลมณฑลทหารหรือศาลทหารกรุงเทพเช่นเดียวกับบทบัญญัติที่ให้อำนาจศาลอุทธรณ์ หรือศาลฎีกา หรือศาลทหารกลาง ตลอดจนศาลทหารสูงสุด ปรากฏตามคำร้องประกอบคำชี้แจงของผู้เกี่ยวข้องว่า ในทางปฏิบัติศาลจังหวัดทหารจะทำความเห็นอันมีลักษณะเช่นเดียวกับคำวินิจฉัยหรือคำพิพากษาโดยตุลาการที่ได้นั่งพิจารณาตามกระบวนการจน	เกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 236

	เสร็จสิ้นแล้ว ตุลาการศาลมณฑลทหารจะไม่ก้าวล่วงไปรับฟังข้อเท็จจริงของตุลาการศาลจังหวัดทหารที่ได้รู้เห็น ได้รับทราบมาขณะนั่งพิจารณา เว้นแต่จะปรากฏว่าการรับฟังข้อเท็จจริงมีความบกพร่องหรือผิดพลาดอย่างชัดเจนในสำนวนจึงจะมีการแก้ไข โดยปกติจะเป็นเพียงกระบวนการในการตรวจสอบและปรับข้อกฎหมายที่ใช้บังคับกับข้อเท็จจริงนั้น ๆ เพื่อให้คดีเป็นไปโดยถูกต้องเป็นธรรมที่สุดเท่านั้น แม้การพิจารณาคดีของศาลทหารจะไม่ตกอยู่ภายใต้บทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญ มาตรา 335 (5) ที่บัญญัติว่ามิให้นำบทบัญญัติ มาตรา 236 และมาตรา 249 วรรคสาม และวรรคห้า มาใช้บังคับกับการพิจารณาคดีของศาลยุติธรรม ในระยะเวลาไม่เกินห้าปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ก็ตาม แต่บทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญ มาตรา 335 (5) ดังกล่าวก็หาได้มีถ้อยคำในบทบัญญัติให้ใช้บังคับในศาลทหารโดยทันทีไม่ คำชี้แจงของกรมพระธรรมนูญมีเหตุผลรับฟังได้ ดังนี้ การที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 236 บัญญัติว่า "ผู้พิพากษาหรือตุลาการ ซึ่งมิได้นั่งพิจารณาคดีใด จะทำคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยคดีนั้นมิได้ เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ" นั้น จึงมีความหมายเฉพาะกรณีที่มีบทบัญญัติของกฎหมาย กำหนดให้มีกระบวนการนั่งพิจารณาเท่านั้น หาได้รวมไปถึงกระบวนการพิจารณาในทุก ๆ เรื่องด้วยไม่ บทบัญญัติมาตรา 19 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 จึงไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 แต่อย่างใด จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มาตรา 19 วรรคสาม ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 236	
9. นายสุจิต บุญบงการ	เห็นว่า เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 ต้องการให้ในคดีที่มีการนั่งพิจารณา ผู้พิพากษาหรือตุลาการที่เป็นผู้ทำคำพิพากษาต้องเป็นผู้ที่นั่งพิจารณา และห้ามไม่ให้ผู้พิพากษาหรือตุลาการที่ไม่ได้นั่งพิจารณาในคดีดังกล่าวทำคำพิพากษา ยกเว้นมีเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ ส่วนมาตรา 19 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498	พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหารฯ มาตรา

	ที่บัญญัติให้ศาลจังหวัดทหารทำความเห็นส่งสำนวนไปให้ศาลมณฑลทหาร-หรือศาลทหารกรุงเทพ พิพากษาในกรณีของคดีที่ลงโทษจำเลยเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด คือ โทษจำคุกเกินหนึ่งปี หรือปรับเกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับเกินกำหนดนี้ ซึ่งถือเป็นคดีที่เกินอำนาจศาลจังหวัดทหาร ดังนั้น ในคดีดังกล่าว ตุลาการที่นั่งพิจารณาไม่ได้เป็นผู้ทำคำพิพากษา ทำแต่เพียงความเห็นหรือข้อวินิจฉัยแต่ศาลมณฑลทหารหรือศาลทหารกรุงเทพ ซึ่งไม่ได้นั่งพิจารณาเป็นผู้ทำคำพิพากษา กรณีจึงไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 ส่วนข้อชี้แจงของกรมพระธรรมนูญที่ว่า ศาลทหารมีความจำเป็นที่เป็นศาลพิเศษแยกต่างหากเป็นการเฉพาะในการพิจารณาคดีอาญาที่ทหารไปกระทำผิด และเป็นเครื่องมือของรัฐในการควบคุมทหาร ระบบยุติธรรมของศาลทหารจึงมีพื้นฐานอยู่ที่การรักษาความเด็ดขาดของอำนาจผู้บังคับบัญชา ทำให้ทหารต้องมีระบบการพิจารณาคดีอาญาของตัวเองนั้น ไม่ได้ทำให้ศาลทหารไม่จำต้องอยู่ภายใต้การบังคับของรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 และมาตรา 236 นี้ เป็นบทบัญญัติทั่วไปใช้บังคับกับศาล ทุกศาลรวมทั้งศาลทหารด้วยในคดีที่มีการนั่งพิจารณา ข้อยกเว้นมีแต่เพียงเป็นเรื่องเหตุสุดวิสัยหรือ มีเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ ซึ่งบทบัญญัติในมาตรา 19 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 ก็มิได้บัญญัติไว้ว่าการให้ศาลมณฑลทหาร หรือศาลทหารกรุงเทพ มีอำนาจทำคำพิพากษาในคดีที่ศาลจังหวัดทหารส่งมานั้น เป็นเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้แต่อย่างใด ส่วนที่โต้แย้งว่าการทำคำพิพากษาของศาลมณฑลทหารหรือศาลทหารกรุงเทพเทียบเคียงได้กับศาลอุทธรณ์ หรือศาลฎีกาที่ไม่ได้มีการนั่งพิจารณาก็สามารถทำคำพิพากษาได้นั้น การเทียบเคียงเช่นนี้รับฟังไม่ได้ เนื่องจากการทำคำพิพากษาของศาลมณฑลทหารหรือศาลทหารกรุงเทพในกรณีดังกล่าว ไม่ใช่เป็นการทำคำพิพากษาของศาลในระดับเดียวกันกับศาลอุทธรณ์ แต่เป็นคดีของศาลชั้นต้นในระนาบและประเภทเดียวกัน ส่วนข้อชี้แจงที่ว่าได้มีคำสั่งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวง	19 วรรคสาม ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 และต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 6

	กลาโหมที่ 605/2544 ลงวันที่ 8 สิงหาคม 2544 อาศัยอำนาจตามความมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 ให้ตุลาการพระธรรมนูญศาลมณฑลทหารหรือศาลทหารกรุงเทพ จำนวนหนึ่งนายไปนั่งร่วมกับตุลาการศาลจังหวัดทหารอีกสองนายซึ่งอยู่ในเขตอำนาจของศาลมณฑลทหารหรือศาลทหารกรุงเทพ เป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษา และในกรณีเช่นนี้ ศาลจังหวัดทหารนั้นมีอำนาจและหน้าที่ดั่งศาลมณฑลทหารหรือศาลทหารกรุงเทพ ซึ่งเท่ากับมีอำนาจพิจารณาและทำคำพิพากษาในคดีที่เกินอำนาจของศาลจังหวัดทหาร โดยมีตุลาการที่ทำคำพิพากษาเป็นผู้ที่นั่งพิจารณานั้น คำสั่งนี้ไม่ได้มีผลให้ยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงถ้อยคำ มาตรา 19 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498 แต่อย่างใด จึงวินิจฉัยว่า มาตรา 19 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 จึงมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 6	
10. นายสุธี สุทธิสมบูรณ์	เห็นว่า เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 ต้องการให้ในคดีที่มีการนั่งพิจารณา ผู้พิพากษาหรือตุลาการที่เป็นผู้ทำคำพิพากษาต้องเป็นผู้ที่นั่งพิจารณา และห้ามไม่ให้ผู้พิพากษา หรือตุลาการที่ไม่ได้นั่งพิจารณาในคดีดังกล่าวทำคำพิพากษา ยกเว้นมีเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ ทั้งนี้เพราะผู้พิพากษาหรือตุลาการที่นั่งพิจารณาคดีเป็นผู้ที่ได้เห็น ได้ยินหรือรับทราบข้อเท็จจริง ข้อมูล ข้อความและพยานหลักฐานต่าง ๆ ด้วยตนเองโดยตรง และยังมีโอกาสซักถามคู่ความและพยานด้วยตนเองทำให้ทราบและเข้าใจข้อเท็จจริงได้อย่างถ่องแท้ ส่วนมาตรา 19 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 ที่บัญญัติให้ศาลจังหวัดทหารทำความเห็นส่งสำนวนไปให้ศาลมณฑลทหาร หรือศาลทหารกรุงเทพพิพากษาในกรณีของคดีที่ลงโทษจำเลยเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด คือ โทษจำคุกเกินหนึ่งปี หรือปรับเกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับเกินกำหนดนี้ ซึ่งถือเป็นคดีที่เกินอำนาจศาลจังหวัดทหาร ดังนั้น ในคดีดังกล่าว ตุลาการที่นั่งพิจารณาไม่ได้เป็นผู้ทำ	พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหารฯ มาตรา 19 วรรคสาม ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา

	คำพิพากษา ทำแต่เพียงความเห็นหรือข้อวินิจฉัยแต่ศาลมณฑลทหารหรือศาลทหารกรุงเทพ ซึ่งไม่ได้นั่งพิจารณาเป็นผู้ทำคำพิพากษา กรณีจึงไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 ส่วนข้อชี้แจงของกรมพระธรรมนูญที่ว่า ศาลทหารมีความจำเป็นที่เป็นศาลพิเศษแยกต่างหากเป็น การเฉพาะในการพิจารณาคดีอาญาที่ทหารไปกระทำผิด และเป็นเครื่องมือของรัฐในการควบคุมทหาร ระบบยุติธรรมของศาลทหารจึงมีพื้นฐานอยู่ที่การรักษาความเด็ดขาดของอำนาจผู้บังคับบัญชา ทำให้ทหารต้องมีระบบการพิจารณาคดีอาญาของตัวเองนั้น ไม่ได้ทำให้ศาลทหารไม่ จำต้องอยู่ภายใต้การบังคับของรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 และมาตรา 236 นี้ เป็นบทบัญญัติทั่วไปใช้บังคับกับศาลทุกศาลรวมทั้งศาลทหารด้วยในคดีที่มีการนั่งพิจารณา ข้อยกเว้นมีแต่เพียงเป็นเรื่องเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ ซึ่งบทบัญญัติในมาตรา 19 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 ก็มิได้บัญญัติไว้ว่าการให้ศาลมณฑลทหาร หรือศาลทหารกรุงเทพมีอำนาจทำคำพิพากษาในคดีที่ศาลจังหวัดทหารส่งมานั้น เป็นเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้แต่อย่างใด ส่วนที่โต้แย้งว่าการทำคำพิพากษาของศาลมณฑลทหารหรือศาลทหารกรุงเทพเทียบเคียงได้กับศาลอุทธรณ์ หรือศาลฎีกาที่ไม่ได้มีการนั่งพิจารณาก็สามารถทำคำพิพากษาได้นั้น การเทียบเคียงเช่นนี้รับฟังไม่ได้ เนื่องจากการทำคำพิพากษาของศาลมณฑลทหารหรือศาลทหารกรุงเทพในกรณีดังกล่าว ไม่ใช่เป็นการทำคำพิพากษาของศาลในระดับเดียวกันกับศาลอุทธรณ์ แต่เป็นคดีของศาลชั้นต้นในระนาบและประเภทเดียวกัน ส่วนข้อชี้แจงที่ว่าได้มีคำสั่งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมที่ 605/2544 ลงวันที่ 8 สิงหาคม 2544 อาศัยอำนาจตามความมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 ให้ตุลาการพระธรรมนูญศาลมณฑลทหารหรือศาลทหารกรุงเทพจำนวนหนึ่งนายไปนั่งร่วมกับตุลาการศาลจังหวัดทหารอีกสองนาย ซึ่งอยู่ในเขตอำนาจของศาลมณฑลทหารหรือศาลทหารกรุงเทพ เป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษา และในกรณี	236 และต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 6

	เช่นนี้ศาลจังหวัดทหารนั้นมีอำนาจและหน้าที่ดั่งศาลมณฑลทหารหรือศาลทหารกรุงเทพ ซึ่งเท่ากับมีอำนาจพิจารณาและทำคำพิพากษาในคดีที่เกินอำนาจของศาลจังหวัดทหาร โดยมีตุลาการที่ทำคำพิพากษาเป็นผู้ที่นั่งพิจารณานั้น คำสั่งนี้ไม่ได้มีผลให้ยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงถ้อยคำ มาตรา 19 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ.2498 แต่อย่างใด จึงวินิจฉัยว่า มาตรา 19 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 จึงมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 6	
11. พล.ต.อ. สุวรรณ สุวรรณเวโช	เมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในปี พ.ศ. 2540 สภาพการณ์ในการพิจารณาพิพากษาคดีตามรัฐธรรมนูญต้องบังคับให้เป็นไปตามบทบัญญัติในมาตรา 236 เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัย หรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งศาลทหารก็ตกอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายรัฐธรรมนูญตามมาตรานี้ด้วย และบทเฉพาะกาลในมาตรา 335 (5) ไม่ได้ยกเว้นศาลทหารไว้ ซึ่งกระทรวงกลาโหมก็ได้แก้ไขในบางเรื่องที่เห็นว่าสำคัญคือ เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2544 ได้มีคำสั่งที่ 605/2544 ให้ตุลาการพระธรรมนูญศาลมณฑลทหารหรือศาลทหารกรุงเทพจำนวนหนึ่งนายไปนั่งร่วมกับตุลาการศาลจังหวัดทหารอีกสองนาย ซึ่งอยู่ในเขตอำนาจเป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาในคดีที่เกินอำนาจพิพากษาของศาลจังหวัดทหาร ในกรณีเช่นนี้ให้ศาลจังหวัดทหารนั้นมีอำนาจและหน้าที่ดั่งศาลมณฑลทหารหรือศาลทหารกรุงเทพ การแก้ไขดังกล่าวแม้ว่าจะทำให้จำเลยในศาลจังหวัดทหารได้รับความยุติธรรมเต็มที่ตามที่กล่าวอ้าง แต่ก็เป็นการอาศัยอำนาจตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 เท่ากับเป็นการใช้อำนาจตามมาตรา 20 ของพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 ยกเว้นการใช้อำนาจของศาลจังหวัดทหารในบางเรื่องเท่าที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมพิจารณาเห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญ ทำให้สถานภาพของมาตรา 19 วรรคสาม ยังมีผลบังคับใช้อยู่ และจะมีผลบังคับใช้กับ	พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหารฯ มาตรา 19 วรรคสาม ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 เป็นอันใช้บังคับมิได้ ตามรัฐธรรมนูญ

	ทุกกรณีของศาลจังหวัดทหาร เมื่อคำสั่งนี้ถูกยกเลิกไป ซึ่งจะเห็นได้จากที่มีคำสั่งกระทรวงกลาโหมที่ 245/2544 ประกาศใช้บังคับอยู่ก่อนประกาศยกเลิกโดยคำสั่งกระทรวงกลาโหมที่ 605/2544 ฉะนั้น ต่อไปเมื่อมีการยกเลิกคำสั่งกระทรวงกลาโหมที่ 605/2544 ศาลจังหวัดทหารก็กลับไปอยู่ในสถานะเดิมคือ คดีที่เกินอำนาจจะต้องเสนอให้ศาลมณฑลทหารหรือศาลทหารกรุงเทพพิพากษาตามมาตรา 19 วรรคสาม ศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหาร และศาลทหารกรุงเทพมีความเหมือนกันคือ เป็นศาลชั้นต้นในระนาบเดียวกัน ตามที่กำหนดไว้ตามมาตรา 7 จึงมีอำนาจดำเนินกระบวนการพิจารณาได้ทุกบทกฎหมาย ตามมาตรา 19 วรรคแรก มาตรา 21 และมาตรา 22 มีองค์คณะในการพิจารณาพิพากษาคดีเท่ากัน ตามมาตรา 26 มาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 แต่มีความแตกต่าง คือ จำกัดบทลงโทษกับโทษที่จะลงและจำกัดชั้นยศของจำเลยในการที่จะถูกดำเนินคดีในศาลจังหวัดทหารหรือศาลมณฑลทหารหรือศาลทหารกรุงเทพแล้วแต่กรณี การจำกัดบทลงโทษและโทษที่จะลงนี้ ตามมาตรา 19 วรรคสอง และวรรคสาม วางหลักไว้ การที่พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มาตรา 19 วรรคสาม กำหนดไว้เช่นนั้น เป็นการกำหนดไว้ก่อนที่จะประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และไม่มีบทกฎหมายใดกำหนดเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้หรือมีเหตุสุดวิสัยอื่นใด ยกเว้นที่จะทำให้ศาลมณฑลทหารมีอำนาจพิพากษาคดีที่ศาลจังหวัดทหารส่งขึ้นตามมาตรา 19 วรรคสาม ได้ เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติที่รัฐธรรมนูญกำหนด การดำเนินการตามมาตรา 19 วรรคสามจึงขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 ที่ว่า ตุลาการที่จะทำคำพิพากษาต้องนั่งพิจารณาคดี จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มาตรา 19 วรรคสาม เป็นบทบัญญัติที่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 เป็นอันใช้บังคับมิได้ตามมาตรา 6	มาตรา 6

12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	พิเคราะห์แล้ว ปัญหาที่จะต้องวินิจฉัย คือ พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มาตรา 19 วรรคสาม ที่บัญญัติว่าในกรณีที่ศาลจังหวัดทหารไม่มีอำนาจพิพากษาต้องส่งให้ศาลมณฑลทหาร หรือศาลทหารกรุงเทพพิพากษา ขัดต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 236 หรือไม่ เพราะทั้งศาลจังหวัดทหาร ศาลมณฑลทหารและศาลทหารกรุงเทพ ต่างก็เป็นศาลทหารชั้นต้นด้วยกัน และพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร มาตรา 19 วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ศาลจังหวัดทหารมีอำนาจพิจารณาคดีอาญาได้ทุกคดีที่จำเลยมียศทหารต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตรแต่ไม่มีอำนาจพิพากษาหรือลงโทษเกินมาตรา 19 วรรคสอง หากจะลงโทษเกินกว่านี้ต้องส่งให้ศาลมณฑลทหารหรือศาลทหารกรุงเทพพิพากษาตามมาตรา 19 วรรคสาม โดยศาลมณฑลทหารหรือศาลทหารกรุงเทพที่พิพากษาไม่ได้พิจารณาคดีนั้น ๆ มาก่อน กล่าวโดยสรุป คือ ตุลาการในศาลจังหวัดทหารซึ่งออกนั่งพิจารณาคดีไม่ได้พิพากษา แต่ต้องส่งสำนวนพร้อมความเห็นไปให้ตุลาการในศาลมณฑลทหารหรือศาลทหารกรุงเทพ ซึ่งมิได้ออกนั่งพิจารณาคดีเป็นผู้พิพากษาคดี รัฐธรรมนูญ มาตรา 236 บัญญัติว่า คดีที่มีการออกนั่งพิจารณาคดี ผู้พิพากษาหรือตุลาการซึ่งมิได้ออกนั่งพิจารณาด้วยจะทำคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยคดีนั้นไม่ได้ เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ ซึ่งหมายความว่าคดีที่มีการออกนั่งพิจารณาผู้พิพากษาหรือตุลาการที่มิได้ออกนั่งพิจารณาจะเป็นองค์คณะทำคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยคดีนั้นไม่ได้เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ เพราะเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 นี้ต้องการให้ผู้พิพากษาหรือตุลาการที่นั่งพิจารณาคดีเป็นผู้ทำคำพิพากษาเท่านั้น เนื่องจากผู้พิพากษาหรือตุลาการที่นั่งพิจารณาคดีเป็นผู้ที่ได้เห็น ได้ฟังข้อมูลต่าง ๆ ในคดีที่พิจารณานั้นด้วยตนเอง และยังมีโอกาสที่จะได้ซักถามคู่ความและพยานด้วยตนเอง ทำให้สามารถที่จะเข้าใจข้อเท็จจริงต่าง ๆ ในคดีได้อย่างถูกต้องและถ่องแท้ ซึ่งจะทำให้การวินิจฉัยชี้ขาดคดีเป็นไปโดยความถูกต้องเที่ยงธรรม มากกว่าผู้พิพากษาหรือตุลาการที่มิได้นั่งพิจารณาคดี	พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหารฯ มาตรา 19 วรรคสาม ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 อันใช้บังคับมิได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 6

	ถึงอย่างไรก็ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 ก็ได้บัญญัติข้อยกเว้นไว้ว่าในคดีที่มีการออกนั่งพิจารณา ผู้พิพากษาหรือตุลาการที่มิได้ออกนั่งพิจารณาด้วยจะร่วมเป็นองค์คณะทำคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยได้ต่อเมื่อมีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอัน มิอาจก้าวล่วงได้เท่านั้น และพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร มาตรา 19 ก็มิได้บัญญัติว่าในกรณีมีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ให้ศาลจังหวัดทหารส่งสำนวนพร้อมความเห็นให้ศาลมณฑลทหารหรือศาลทหารกรุงเทพซึ่งเป็นศาลชั้นต้นด้วยกันแล้วแต่กรณีพิพากษา ดังนั้น มาตรา 19 วรรคสามของพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหารจึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มาตรา 19 วรรคสามมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญเพราะขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 บทบัญญัตินี้เป็นอันใช้บังคับมิได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 6	
13. นางเสาวนีย์ อัศวโรจน์	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
14. นายอมร รักษาสัตย์	เห็นว่า เมื่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 ซึ่งระบุให้ผู้พิพากษาหรือตุลาการผู้ที่พิพากษาคดีต้องได้นั่งพิจารณานั้น ใช้บังคับกับศาลในทุกระบบที่ต้องมีการนั่งพิจารณา และศาลที่ต้องมีการนั่งพิจารณาก็คือ ศาลชั้นต้นของศาลในทุกระบบ เพราะต้องให้โอกาสแก่คู่ความได้มีการเสนอพยานหลักฐาน เพื่อประกอบข้ออ้างและข้อต่อสู้ของตนได้อย่างเต็มที่ เพื่อเป็นการคุ้มครองคู่ความให้ได้รับการพิจารณาพิพากษาได้อย่างเป็นธรรมและถูกต้องให้มากที่สุด จึงใช้บังคับกับการนั่งพิจารณาคดีในศาลทหารชั้นต้นด้วย อย่างไรก็ตาม มีข้อยกเว้นที่ไม่ต้องมีผู้พิพากษาครบองค์คณะและผู้พิพากษาหรือตุลาการซึ่งมิได้นั่งพิจารณาคดีสามารถทำคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยได้นั้น คือ กรณีมีเหตุสุดวิสัยซึ่งเป็นเหตุใด ๆ ที่ไม่คาดคิดมาก่อนและไม่อาจป้องกันได้ เช่น ผู้พิพากษาหรือตุลาการบางคนถึงแก่ความตายจึงต้องมีผู้พิพากษาหรือ	พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหารฯ มาตรา 19 วรรคสาม ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญเพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐ

	ตุลาการคนใหม่เข้าไปแทนที่ ซึ่งไม่ได้มีโอกาสฟังการพิจารณาในกระบวนพิจารณาที่ดำเนินไปก่อนหน้าที่ตนทำหน้าที่ หรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ซึ่งเป็นเหตุใด ๆ ที่ทำให้ไม่สามารถมีผู้พิพากษาได้ครบองค์คณะได้ โดยเป็นเหตุที่มีกฎหมายบัญญัติยกเว้นไว้เป็นพิเศษ การที่มาตรา 19 วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ศาลจังหวัดทหารมีอำนาจพิจารณาคดีอาญาได้ทุกบทกฎหมาย เว้นแต่คดีที่จำเลยมียศทหารชั้นสัญญาบัตร วรรคสอง บัญญัติให้คดีที่กฎหมายมิได้กำหนดอัตราโทษอย่างต่ำหรือกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับไม่เกินกำหนดนี้ ถ้าศาลจังหวัดทหารเห็นควรยกฟ้องโจทก์ หรือเห็นควรลงโทษจำเลยแต่ละกระทงจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับไม่เกินกำหนดนี้ ก็ให้พิพากษาได้ และวรรคสาม บัญญัติให้ศาลจังหวัดทหารทำความเห็นส่งสำนวนคดีที่ศาลจังหวัดทหารไม่มีอำนาจพิพากษาไปให้ศาลมณฑลทหารหรือศาลทหารกรุงเทพพิพากษาแล้วแต่กรณีนั้น หมายความว่า ในคดีประเภทที่ศาลจังหวัดทหารซึ่งเป็นศาลที่นั่งพิจารณาคดีมิได้ทำคำพิพากษา แต่ศาลมณฑลทหารหรือศาลทหารกรุงเทพซึ่งมิได้นั่งพิจารณาคดีเป็นศาลที่ทำคำพิพากษาแทนศาลจังหวัดทหารที่ส่งคดีพร้อมทั้งความเห็นไปให้ และไม่เข้ากรณีที่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ตามที่มีกฎหมายบัญญัติไว้อันเป็นเหตุยกเว้นให้ตุลาการที่ทำคำพิพากษาไม่ต้องนั่งพิจารณาคดีได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 แม้ต่อมาจะมีการแก้ไขโดยมีคำสั่งกระทรวงกลาโหมที่ 605/2544 ลงวันที่ 8 สิงหาคม 2544 ซึ่งบัญญัติว่าอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 ให้ตุลาการพระธรรมนูญศาลมณฑลทหาร หรือศาลทหารกรุงเทพจำนวนหนึ่งนายไปนั่งร่วมกับตุลาการศาลทหารจังหวัดอีกสองนาย ซึ่งอยู่ในเขตอำนาจของศาลมณฑลทหารหรือศาลทหารกรุงเทพ แล้วแต่กรณี เป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาและในกรณีดังกล่าวให้ศาลจังหวัดทหารนั้นมีอำนาจ	ธรรมนูญ มาตรา 236 เป็นอันใช้บังคับมิได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 6

	หน้าที่ดั่งศาลมณฑลทหารหรือศาลทหารกรุงเทพ แต่กรณีการแก้ไขดังกล่าวนี้ก็ไม่ได้ทำให้บทบัญญัติ มาตรา 19 วรรคสามของพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 เป็นข้อยกเว้นของรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 อย่างไรก็ตาม มีประเด็นที่ต้องพิจารณาอีกประเด็นหนึ่งว่าบทเฉพาะกาล กล่าวคือ มาตรา 335 (5) ของรัฐธรรมนูญ ที่บัญญัติมิให้นำมาตรา 236 มาใช้บังคับกับการพิจารณาคดีของศาลยุติธรรม...ซึ่งต้องไม่เกินห้าปี นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ จะใช้บังคับถึงศาลทหารด้วยหรือไม่ จากบทบัญญัติ ของมาตรา 335 (5) นั้น จะเห็นได้ว่าใช้บังคับเฉพาะกับศาลยุติธรรมเท่านั้น ไม่รวมถึงการพิจารณาคดีในศาลทหาร ดังนั้น ในการพิจารณาคดีของศาลทหารจึงต้องเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 นับตั้งแต่วันที่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็นต้นไป จึงวินิจฉัยว่า มาตรา 19 วรรคสามแห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 เป็นอันใช้บังคับมิได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 6	
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	พิจารณาแล้ว เห็นว่า ที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้ผู้พิพากษาหรือตุลาการต้องนั่งพิจารณาก่อนทำคำพิพากษานั้น เพราะต้องการให้ผู้พิพากษาหรือตุลาการได้เห็น ได้รับฟังคำของบุคคลที่มาให้การต่อศาลหรือคำแถลงของคู่ความที่กระทำต่อหน้าศาลโดยตรง ทำให้ศาลใช้ดุลพินิจชั่งน้ำหนักคำพยานได้ถูกต้อง ยุติธรรมยิ่งขึ้น ผู้พิพากษาหรือตุลาการที่ทำคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยโดยไม่ได้รู้ไม่ได้เห็นหรือทราบข้อมูลมาด้วยตนเองโดยตรง อาจทำให้การรับฟังพยานหลักฐานคลาดเคลื่อนทำให้เสียความเป็นธรรมได้ รัฐธรรมนูญ มาตรา 236 เป็นบทบัญญัติทั่วไป อยู่ในหมวดศาล ศาลทุกศาลรวมทั้งศาลทหารจะต้องดำเนินกระบวนพิจารณาเป็นอย่างเดียวกัน กรณีตามคำร้องศาลจังหวัดทหารเป็นผู้พิจารณาคดีแต่ไม่มีอำนาจพิพากษา จึงได้ทำความเห็นส่งสำนวนไปให้ศาลมณฑลทหารทำคำพิพากษาตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร	พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหารฯ มาตรา 19 วรรคสาม ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐ

	พ.ศ. 2598 มาตรา 19 วรรคสาม ศาลมณฑลทหารไม่ได้นั่งพิจารณาฟังคำของบุคคลที่มาให้การต่อศาลหรือรับฟังข้อมูลที่คู่ความกระทำต่อหน้าศาลโดยตรง จึงไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 และไม่ใช่เหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอื่น อันมิอาจก้าวล่วงได้ที่จะอ้างเป็นเหตุยกเว้นให้ไม่ต้องนั่งพิจารณา แต่สามารถร่วมเป็นองค์คณะและทำคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยที่จะอ้างเป็นข้อยกเว้นได้ ผู้พิพากษาหรือตุลาการจะต้องเป็นองค์คณะอยู่ในศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี ไม่ใช่ทำความเห็นและส่งสำนวนไปให้ศาลที่ไม่มีอำนาจพิพากษาทำคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัย เห็นได้ว่า ผู้พิพากษาหรือตุลาการที่ทำคำพิพากษาหรือทำ คำวินิจฉัยเรื่องนี้ไม่ได้เป็นองค์คณะร่วมพิจารณาอยู่ด้วยมาแต่ตอนแรก ที่กรมพระธรรมนูญชี้แจงว่า ศาลจังหวัดทหารทำความเห็นและส่งสำนวนให้ศาลมณฑลทหารหรือศาลทหารกรุงเทพทำคำพิพากษา ความจริง ความเห็นก็คือคำพิพากษานั่นเอง ทางปฏิบัติตุลาการศาลมณฑลทหารหรือตุลาการศาลทหารกรุงเทพจะไม่ก้าวล่วงไปรับฟังข้อเท็จจริงของตุลาการศาลจังหวัดทหารที่ได้ฟังข้อเท็จจริงนั้นมา จะทำคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยตามความเห็นของศาลจังหวัดทหาร เว้นแต่ปรากฏว่า ศาลจังหวัดทหารจะรับฟังข้อเท็จจริงบกพร่องหรือผิดพลาด เห็นว่า ศาลมณฑลทหารไม่ได้ร่วมเป็นองค์คณะนั่งพิจารณาคดีมาแต่ต้น ศาลจังหวัดทหารเป็นศาลชั้นต้นเช่นเดียวกันกับศาลมณฑลทหาร ศาลทหารกรุงเทพ หรือศาลประจำหน่วยทหาร ตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มาตรา 7 การดำเนินกระบวนพิจารณาของศาลจังหวัดทหารและศาลมณฑลทหาร จึงควรกระทำเป็นอย่างเดียวกัน กล่าวคือ ตุลาการที่จะทำคำวินิจฉัยได้จะต้องนั่งพิจารณาคดีนั้น ตุลาการศาลมณฑลทหารที่ทำคำวินิจฉัยคดีนี้ไม่ได้เห็น ได้ยิน หรือรับทราบข้อเท็จจริง ข้อความ ข้อมูล พยานหลักฐานและได้ซักถามผู้ที่เกี่ยวข้องในคดีด้วยตนเองโดยตรง จึงไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 กรณีก็ไม่เข้าข้อยกเว้นที่ว่า มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ ประกอบกับยังไม่มีกฎหมายบัญญัติในเรื่องนี้ไว้	ธรรมนูญ มาตรา 236 ใช้บังคับมิได้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 6

	แต่อย่างใด สำหรับกรณีที่กรมพระธรรมนูญอ้างว่า ตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญ มาตรา 335 (5) ไม่ได้มีถ้อยคำให้ใช้กับการพิจารณาคดีของศาลทหารในทันที เพราะไม่มีเหตุผลใดจะยกเว้นเฉพาะกระบวนการพิจารณาเฉพาะในศาลยุติธรรมเพียงศาลเดียวโดยไม่ให้ใช้กับศาลอื่น ๆ ดังนั้น บทเฉพาะกาลจึงต้องใช้กับศาลทหารด้วย ข้อนี้เห็นว่า บทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญ มาตรา 335 บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า ภายในกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรมได้รับการยกเว้นที่จะไม่ต้องดำเนินกระบวนพิจารณาให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 คือ การนั่งพิจารณาคดีของศาลต้องมีผู้พิพากษาครบองค์คณะและผู้พิพากษาที่ทำคำพิพากษาต้องเป็นผู้ที่นั่งพิจารณาคดี แม้จะไม่มีถ้อยคำให้ใช้กับการพิจารณาคดีของศาลทหารในทันที ตัวบทในบทเฉพาะกาลนั้นมีความหมายอยู่ในตัวว่า เมื่อไม่ให้ใช้บังคับกับศาลยุติธรรม ศาลอื่น ๆ รวมทั้งศาลทหารก็ต้องดำเนินกระบวนพิจารณาให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 ทันที คือ ตุลาการที่จะทำคำวินิจฉัยจะต้องเป็นผู้นั่งพิจารณาคดีนั้น ข้ออ้างของกรมพระธรรมนูญข้อนี้ฟังไม่ขึ้น สำหรับการอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มาตรา 20 โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม..... มีอำนาจสั่งให้ตุลาการพระธรรมนูญหนึ่งนายไปนั่งร่วมกับตุลาการศาลจังหวัดทหารอีกสองนายเป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษา ในกรณีเช่นนี้ให้ศาลจังหวัดทหารมีอำนาจและหน้าที่ดั่งศาลมณฑลทหารนั้น ก็ไม่ทำให้มาตรา 19 วรรคสาม มีความสมบูรณ์เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 แต่อย่างใด จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มาตรา 19 วรรคสาม มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 236	

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 24/2546 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 14 คน (คะแนนเสียง 9 : 5)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล				
ตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 14 คน	**ประเด็นหลัก** พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มาตรา 19 วรรคสาม ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 หรือไม่		**คำวินิจฉัย** พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 มาตรา 19 วรรคสาม ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 236 เป็นอันใช้บังคับมิได้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 6	
	ไม่ชอบด้วย รธน. / ขัดต่อ รธน.	ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบ / ไม่ขัดต่อ รธน.	ไม่ชอบด้วย รธน. / ขัดต่อ รธน. (ไม่ชอบด้วย รธน.)	ไม่ขัดต่อ รธน. (ชอบด้วย รธน.)
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	✓		✓	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร		✓		✓
3. นายจุมพล ณ สงขลา		✓		✓
4. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์		✓		✓
5. นายผัน จันทรปาน	✓		✓	
6. นายมงคล สระฏัน	✓		✓	
7. นายมานิต วิทยาเต็ม		✓		✓
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ		✓		✓
9. นายสุจิต บุญบงการ	✓		✓	
10. นายสุธี สุทธิสมบูรณ์	✓		✓	
11. พล.ต.อ. สุวรรณ สุวรรณเวโช	✓		✓	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	✓		✓	
13. นางเสาวนีย์ อัศวโรจน์☆	-	-	-	-
14. นายอมร รักษาสัตย์	✓		✓	
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	✓		✓	
รวม	9	5	9	5

☆ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย

25. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 25/2546

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 25/2546 (วันที่ 10 กรกฎาคม 2546) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ขอให้สั่งยุบพรรคพลังมหาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง

(พิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรคพลังมหาชนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ยื่นคำร้อง ลงวันที่ 18 ตุลาคม 2544 ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพลังมหาชน ผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณาแล้ว พบว่า 1) การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรค 1.1) พรรคพลังมหาชน ผู้ถูกร้อง แจ้งว่า ในคราวประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ 2/2542 เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2542 ณ โรงแรมรัตนโกสินทร์ มีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน 118 คน แยกเป็นสมาชิกพรรค 106 คน ผู้สื่อข่าว 3 คน และผู้สังเกตการณ์ 9 คน เมื่อวันที่ 17 มกราคม 2543 พรรคพลังมหาชนแจ้งว่า มีผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่ครั้งดังกล่าวเพิ่มเติมอีก 3 คน ได้แก่ นายนิรันดร์ วีระธำรงค์ หัวหน้าพรรค นายพรสัญญ์ เพ็ชร์กิ่ง และพันตรีไพโรจน์ รักษาสัตย์ รวมสมาชิกเข้าร่วมประชุม จำนวน 109 คน 1.2) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน 16 คน ได้ให้ถ้อยคำยืนยันว่า ไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคในครั้งดังกล่าว นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง จึงไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรค ตามมติที่ประชุมใหญ่ครั้งดังกล่าว

		1.3) ข้อบังคับพรรคพลังมหาชน ข้อ 69 และข้อ 70 กำหนดว่า การประชุมใหญ่ต้องมีสมาชิกซึ่งเป็นองค์ประชุมมาประชุมไม่น้อยกว่า 100 คน แต่ข้อเท็จจริง มีผู้เข้าร่วมประชุมไม่ครบองค์ประชุม อย่างมากที่สุดมีผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคเพียง 93 คน ไม่ครบ 100 คน พรรคพลังมหาชนจึงดำเนินการเพื่อเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรค ไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคพลังมหาชนและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 25 นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรคตามมติที่ประชุมใหญ่ครั้งดังกล่าว 2) จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกพรรคและการเข้าร่วมประชุมใหญ่ ครั้งที่ 2/2542 พรรคพลังมหาชนได้ยืนยันว่า บุคคลที่เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคทุกคนเป็นสมาชิกพรรคและเข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคจริง พร้อมทั้งได้จัดส่งเอกสารเพื่อยืนยันการเป็นสมาชิกพรรคและการเข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคหลายครั้ง จนกระทั่งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ทำการตรวจสอบพบว่า มีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน 12 คน ให้ถ้อยคำยืนยันว่า ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคและไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรค ส่วนอีก 4 คน ยืนยันว่า เป็นสมาชิกพรรค แต่ไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรค แสดงให้เห็นว่า พรรคพลังมหาชนมีเจตนาปกปิดข้อเท็จจริง เพื่อให้นายทะเบียนพรรคการเมืองเข้าใจว่า การประชุมใหญ่พรรค ครั้งที่ 2/2542 เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2542 พรรคได้ด..นินการเป็นไปตามข้อบังคับพรรคและตามที่กฎหมายกำหนด พร้อมทั้งได้แจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาตามบทบัญญัติของกฎหมาย จึงเป็นการจงใจฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 25 และ มาตรา 26 ซึ่งเป็นเหตุยุบพรรคการเมือง ตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) 3) กรณีมีผู้ยืนยันว่า ไม่ได้สมัครเป็นสมาชิกพรรคและไม่ได้

		เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรค จำนวน 12 คน และอีก 4 คน ยืนยันว่าเป็นสมาชิกพรรค แต่ไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่ครั้งดังกล่าว ในขณะที่พรรคพลังมหาชนยืนยันว่า บุคคลที่เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคทุกคนเป็นสมาชิก พรรคและเข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคจริงนั้น เป็นการแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่เจ้าพนักงาน มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 137 ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ดำเนินการร้องทุกข์กล่าวโทษหัวหน้าพรรคพลังมหาชนแล้ว นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง จึงได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้มีคำสั่งยุบพรรคพลังมหาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง ด้วยเหตุตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) เนื่องจากพรรคพลังมหาชนมีเจตนาไม่สุจริตที่จะดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 25 และมาตรา 26
	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคพลังมหาชน เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 25 และมาตรา 26 ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่ พิจารณาแล้ว การที่ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพลังมหาชน ผู้ถูกร้อง เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 25 และมาตรา 26 อีกทั้งข้อบังคับพรรคพลังมหาชน ข้อ 69 ได้กำหนดว่า "การประชุมใหญ่สามัญหรือวิสามัญประกอบด้วยสมาชิกของพรรค ดังต่อไปนี้ (1) กรรมการบริหารพรรค (2) สมาชิกของพรรคที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในขณะนั้น (3) สมาชิกที่เป็นรัฐมนตรีในขณะนั้น (4) ผู้แทนของสาขาพรรคตามข้อ 65 ในกรณีที่มีสาขาพรรค (5) สมาชิกที่ได้รับเชิญจากคณะกรรมการบริหารพรรค" และข้อ 70 กำหนดว่า "ในการประชุมใหญ่ต้องมีสมาชิกตามข้อ 69 มาประชุม

		ไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน จึงจะเป็นองค์ประชุม" ประกอบกับผู้ถูกร้องได้ชี้แจงว่า บุคคลที่มีรายชื่อและลงลายมือชื่อเข้าร่วมประชุม แต่เจ้าหน้าที่ของผู้ร้องระบุผลการสอบสวนว่า ไม่ได้เข้าร่วมประชุม ไม่มีตัวตน หรือไม่ได้เป็นสมาชิก นั้น อาจเป็นไปได้ว่า เกิดจากการจัดฉากของนายสุวิทย์ ธนาปกิจ เหรัญญิกพรรค ด้วยการให้บุคคลใดก็ได้มาลงนามเข้าประชุมโดยใช้ชื่อของบุคคลดังกล่าว พร้อมกับยอมรับมาด้วยว่าในการจัดประชุมใหญ่ครั้งนี้คณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องเชื่อโดยสุจริตว่า ผู้ที่เข้าร่วมประชุมทั้งหมดเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้อง และผู้ถูกร้องไม่ได้ขอตรวจบัตรประจำตัวสมาชิกพรรคและบัตรประจำตัวประชาชนของสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องแต่อย่างใด เพียงแต่ขอร้องให้ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานเท่านั้น ผู้ถูกร้องจึงไม่อาจทราบได้ว่า รายชื่อและลายมือชื่อของผู้เข้าร่วมประชุมนั้นถูกต้องมากน้อยเพียงใด การที่คณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องมีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 20 วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า "ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามนโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง และมติของที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง" แต่ไม่กระทำหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ จึงฟังได้ว่า บุคคลผู้มีรายชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 16 คน ดังกล่าว ไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชน ครั้งที่ 2/2542 เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2542 อย่างมากที่สุด มีผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่ครั้งนี้เพียง 93 คน ไม่ครบ 100 คน ผู้ถูกร้องไม่ได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคพลังมหาชน ข้อ 69 และข้อ 70 เป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 26 กรณีมีเหตุที่จะยุบพรรคการเมืองตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ได้เมื่อผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการประชุมใหญ่ให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคพลังมหาชน ข้อ 69 และข้อ 70 เพื่อมีมติให้เปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคหรือกรรมการ

		บริหารพรรค เห็นได้ว่า การที่ผู้ถูกร้องแจ้งให้ผู้ร้องพิจารณาตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรค ซึ่งเป็นกิจการที่กำหนดให้ผู้ถูกร้องต้องดำเนินการโดยที่ประชุมใหญ่ ไม่ได้กระทำโดยที่ประชุมใหญ่ เป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 25 ซึ่งเป็นเหตุที่จะยุบพรรคการเมืองตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ได้ด้วย
	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	1) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 25 และมาตรา 26 2) ข้อบังคับพรรคพลังมหาชน ข้อ 69 และข้อ 70
2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคพลังมหาชน เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 25 และมาตรา 26 ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่
3. คำวินิจฉัย	อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคพลังมหาชน	
4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยโดยมติ 13 คน โดยสั่งให้ยุบพรรคพลังมหาชน จำนวน 12 คน และวินิจฉัยให้ยกคำร้อง จำนวน 1 คน (คะแนนเสียง 12 : 1) 2) เริ่มวันที่ 18 ตุลาคม 2544 แล้วเสร็จ วันที่ 10 กรกฎาคม 2546 รวม 1 ปี 8 เดือน 22 วัน 3) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 121 ตอนที่ 20 ก วันที่ 23 มีนาคม 2547 ซึ่งเท่ากับ 8 เดือน 13 วัน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 10 กรกฎาคม 2546)	

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 25/2546 (วันที่ 10 กรกฎาคม 2546) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 13 คน เรื่องนายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้องขอให้สั่งยุบพรรคพลังมหาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญคือ **กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคพลังมหาชน เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 25 และมาตรา 26 ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่**

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	**พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 บัญญัติว่า** **"มาตรา 25 เมื่อนายทะเบียนได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว การดำเนินกิจการดังต่อไปนี้ ให้พรรคการเมืองกระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง** **(1) การเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง** **(2) การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคการเมือง** **(3) การเลือกตั้งหัวหน้าพรรคการเมือง รองหัวหน้าพรรคการเมือง เลขาธิการพรรค การเมือง รองเลขาธิการพรรคการเมือง เหรัญญิกพรรคการเมือง โฆษกพรรคการเมือง และกรรมการ บริหารพรรคอื่น** **(4) การอื่นตามที่กำหนดในประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง"** **"<u>มาตรา 26</u> ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้แทนของสาขาพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง** **ในระหว่างที่พรรคการเมืองใดดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองตามมาตรา 29 ให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองนั้นประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการ**	สั่งให้ยุบพรรคพลังมหาชน

	เมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง" **2. ข้อบังคับพรรคพลังมหาชน กำหนดว่า** **"<u>ข้อ 69</u> การประชุมใหญ่สามัญหรือวิสามัญประกอบด้วยสมาชิกของพรรค ดังต่อไปนี้ (1) กรรมการบริหารพรรค (2) สมาชิกของพรรคที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในขณะนั้น (3) สมาชิกที่เป็นรัฐมนตรีในขณะนั้น (4) ผู้แทนของสาขาพรรคตามข้อ 65 ในกรณีที่มีสาขาพรรค (5) สมาชิกที่ได้รับเชิญจากคณะกรรมการบริหารพรรค"** **"<u>ข้อ 70</u> ในการประชุมใหญ่ต้องมีสมาชิกตามข้อ 69 มาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน จึงจะเป็นองค์ประชุม"** พิจารณาแล้ว เมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคมีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 20 วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติ "ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามนโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง และมติของที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง" ไม่ได้กระทำหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ดังกล่าว ย่อมถือได้ว่าเป็นการละเลยต่อหน้าที่จนทำให้มีสมาชิกพรรคเข้าประชุมใหญ่พรรคไม่ครบ 100 คน จึงเห็นว่า พรรคพลังมหาชน ไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคพลังมหาชน ข้อ 69 และข้อ 70 และเป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 26 บัญญัติไว้ กรณีจึงมีเหตุที่จะยุบพรรคพลังมหาชนได้ ส่วนประเด็นว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคพลังมหาชน เนื่องจากไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 25 ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่ พิจารณาแล้ว เหตุยุบพรรคการเมืองตามมาตรา 25 ก็คือ พรรคการเมืองไม่ดำเนินกิจการที่กำหนดให้กระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง เช่น การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคหรือการเลือกตั้งกรรมการบริการพรรค ในขณะที่เหตุยุบพรรคการเมือง	

	ตามมาตรา 26 เป็นเรื่องการประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองซึ่งหากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรค ก็เป็นเหตุจะต้องถูกยุบพรรคเช่นเดียวกัน ฉะนั้น เหตุยุบพรรคทั้งสองมาตราจะเกี่ยวเนื่องกันเพราะโดยปกติพรรคการเมืองที่ต้องจัดให้มีการประชุมใหญ่ตามมาตรา 26 ก็เพื่อจะดำเนินการในเรื่องที่กำหนดให้ต้องกระทำตามมาตรา 25 เกือบทั้งสิ้น และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 33 วรรคหนึ่ง กำหนดไว้ด้วยว่า เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง หัวหน้าพรรคการเมืองต้องแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นหนังสือต่อนายทะเบียนภายใน 30 วัน เพื่อให้นายทะเบียนพิจารณาตอบรับการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น เมื่อพรรคพลังมหาชนไม่ได้ดำเนินการประชุมใหญ่เพื่อมีมติให้เปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคหรือกรรมการบริหารพรรค ให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคพลังมหาชน ข้อ 69 และข้อ 70 ที่กำหนดให้การประชุมใหญ่พรรคต้องมีสมาชิกพรรคมาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคนจึงจะเป็นองค์ประชุม โดยมีผู้เข้าประชุมอย่างมากไม่เกิน 93 คน จึงถือได้ว่า พรรคพลังมหาชนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 25 จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคพลังมหาชนอีกเหตุหนึ่งด้วย ดังนั้น เมื่อพรรคพลังมหาชนไม่ดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 25 และมาตรา 26 กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคพลังมหาชนได้ตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) จึงวินิจฉัย ให้ยุบพรรคพลังมหาชนตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
3. นายจุมพล ณ สงขลา	พิเคราะห์แล้ว ข้อเท็จจริงเบื้องต้นฟังยุติว่า พรรคพลังมหาชนจัดให้มีการประชุมใหญ่สามัญครั้งที่ 2/2542 เพื่อเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรค หลังจากนั้น	ให้ยุบพรรคพลัง

	พรรคแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ที่ประชุมใหญ่สามัญครั้งดังกล่าวมีมติให้เปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรคขอให้นายทะเบียนตอบรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว มีปัญหาว่าการประชุมใหญ่สามัญของพรรคดังกล่าวชอบด้วยกฎหมายและข้อบังคับพรรคหรือไม่ ข้อบังคับพรรคพลังมหาชนข้อ 70 ระบุว่า "ในการประชุมใหญ่ต้องมีสมาชิกตามข้อ 69 มาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคนจึงจะเป็นองค์ประชุม" เห็นว่า ครั้งแรกพรรคพลังมหาชนแจ้งว่าในวันประชุมมีผู้เข้าร่วมประชุม 118 คน เป็นสมาชิกพรรค 106 คน ผู้สื่อข่าว 3 คน และผู้สังเกตการณ์ 9 คน ต่อมาพรรคแจ้งว่าในวัน ดังกล่าวมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมเพิ่มเติมอีก 3 คน รวมเป็น 109 คน หลังจากนั้นนายทะเบียนมอบหมายให้พนักงานสอบสวนในท้องที่ที่พรรคแจ้งว่ามีสมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุมและสำนักงาน กกต. ประจำจังหวัดต่าง ๆ ที่พรรคแจ้งว่ามีสมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุมเป็นผู้ตรวจสอบ ผลการตรวจสอบปรากฏว่าผู้ที่พรรคแจ้งว่าเป็นสมาชิกพรรคและเข้าร่วมประชุมนั้นมีจำนวน 16 คน ยืนยันว่าตนไม่ได้เข้าร่วมประชุม ในจำนวนนั้นมี 12 คน ยืนยันว่าไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคพลังมหาชนและมิได้เข้าร่วมประชุมในวันดังกล่าว ส่วนอีก 4 คนยืนยันว่าเป็นสมาชิกพรรคพลังมหาชนจริงแต่ในวันดังกล่าวมิได้เข้าร่วมประชุม ดังนั้น ที่พรรคพลังมหาชนอ้างว่ามีสมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญครั้งที่ 2/2542 เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2542 จำนวน 109 คน จึงไม่ถูกต้อง ที่ถูกต้องคงมีสมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุมอย่างมากเพียง 93 คน ไม่ถึงหนึ่งร้อยคน จึงไม่ครบองค์ประชุมตามข้อบังคับพรรคพลังมหาชนข้อ 70 กรณีถือว่า พรรคพลังมหาชนประชุมใหญ่โดยขัดต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 26 เป็นเหตุที่จะต้องสั่งยุบพรรคพลังมหาชน ตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคพลังมหาชน แจ้งคำสั่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบเพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษา	มหาชน

4. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	ฟังได้ว่า บุคคลผู้มีรายชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 16 คน ไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชน ครั้งที่ 2/2542 เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2542 อย่างมากที่สุดมีผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่ครั้งนี้เพียง 93 คน ไม่ครบ 100 คน ผู้ถูกร้องไม่ได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคพลังมหาชน ข้อ 69 และข้อ 70 เป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 26 กรณีมีเหตุที่จะยุบพรรคการเมืองตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ได้ เมื่อผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการประชุมใหญ่ให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคพลังมหาชน ข้อ 69 และข้อ 70 เพื่อมีมติให้เปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคหรือกรรมการบริหารพรรค เห็นได้ว่า การที่ผู้ถูกร้องแจ้งให้ผู้ร้องพิจารณาตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรคซึ่งเป็นกิจการที่กำหนดให้ผู้ถูกร้องต้องดำเนินการโดยที่ประชุมใหญ่ไม่ได้กระทำโดยที่ประชุมใหญ่ เป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 25 ซึ่งเป็นเหตุที่จะยุบพรรคการเมืองตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ได้ด้วย จึงอาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคพลังมหาชน	ให้ยุบพรรคพลังมหาชน
5. นายผัน จันทรปาน	ข้อเท็จจริงฟังได้เป็นข้อยุติว่า การประชุมใหญ่สามัญของพรรคพลังมหาชนดังกล่าว ผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 109 คน ในจำนวนนี้มีบุคคลจำนวน 16 คน ที่มีหลักฐานและการให้ถ้อยคำยืนยันว่าไม่ได้เข้าร่วมประชุม เป็นเหตุให้สมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่ถึงหนึ่งร้อยคน ไม่ครบองค์ประชุม จึงเห็นว่า พรรคพลังมหาชนไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อบังคับของพรรคพลังมหาชนข้อ 69 และข้อ 70 เป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 26 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 กรณีจึงมีเหตุที่จะยุบพรรคพลังมหาชนได้ตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) เมื่อการประชุมใหญ่ของพรรคไม่ครบองค์ประชุม การดำเนินการของพรรคเช่น การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับของพรรค การเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารของพรรคก็มิได้กระทำให้เป็นไปตามมาตรา 25 ของพระราชบัญญัติดังกล่าว เป็นเหตุให้ยุบ	ให้ยุบพรรคพลังมหาชน

	พรรคพลังมหาชนได้ตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) อีกกรณีด้วย จึงอาศัยอำนาจตามมาตรา 65 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ให้ยุบพรรคพลังมหาชน	
6. นายมงคล สระฏัน	เห็นว่า พรรคพลังมหาชนมีหน้าที่จัดการประชุมใหญ่สามัญของพรรคครั้งที่ 2/2542 เพื่อเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค และเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคเพิ่มเติม แต่พรรคพลังมหาชนไม่ดำเนินการจัดประชุมใหญ่พรรคให้เป็นไปตามกฎหมายและตามที่ข้อบังคับพรรคกำหนด ซึ่งการประชุมใหญ่พรรคตามข้อบังคับพรรคพลังมหาชน พ.ศ. 2542 ข้อ 69 และข้อ 70 กำหนดให้การประชุมใหญ่พรรคประกอบด้วยสมาชิกพรรคไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน จึงจะเป็นองค์ประชุม ซึ่งนายทะเบียนตรวจพบว่ามีผู้เข้าร่วมประชุมเป็นสมาชิกพรรคพลังมหาชนเพียง 93 คน จากที่พรรคแจ้งว่ามีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 109 คน และ หัวหน้าพรรคพลังมหาชนได้ยื่นคำชี้แจงรับว่า การจัดประชุมใหญ่สามัญดังกล่าวคณะกรรมการบริหารพรรคเชื่อโดยสุจริตว่าผู้ที่เข้าร่วมประชุมทั้งหมดเป็นสมาชิกของพรรคและพรรคไม่ได้ตรวจบัตรประจำตัวสมาชิกพรรคเพียงแต่ขอร้องให้ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน โดยพรรคไม่อาจทราบได้ว่ารายชื่อและลายมือชื่อของผู้เข้าร่วมประชุมนั้นถูกต้องหรือไม่เพียงใด ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่าพรรคพลังมหาชนไม่ดำเนินการให้องค์ประชุมใหญ่สามัญครบหนึ่งร้อยคนเพื่อให้เป็นไปตามมาตรา 26 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 จึงมีเหตุตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) เกิดขึ้นกับพรรคพลังมหาชนตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่จะสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคพลังมหาชน	ให้ยุบพรรคพลังมหาชน

7. นายมานิต วิทยาเต็ม	พิจารณาแล้ว เห็นว่า ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคต้องกระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง เพราะเป็นเรื่องสำคัญ มีหลักการทำนองเดียวกับขององค์กรนิติบุคคลต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ที่มีกฎหมายบังคับในเรื่องสำคัญๆ ว่าต้องกระทำโดยที่ประชุมใหญ่มีมติหรือมติพิเศษ หากมิได้กระทำโดยมติหรือมติพิเศษการนั้นย่อมเป็นโมฆะและไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้กระทำย่อมต้องรับผิดชอบต่อองค์กรและผู้มีส่วนได้เสียแล้วแต่กรณี หากผู้กระทำยื่นขอจดแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่กรณีที่เป็นเรื่องต้องจดแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานเจ้าหน้าที่ก็จะไม่รับรองหรือรับจดแจ้งตามมติหรือมติพิเศษที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น แต่ก็หามีกฎหมายว่าให้ยุบเลิกองค์กรนั้นไปไม่ เมื่อพิจารณา บทบัญญัติมาตรา 65 วรรคสองเกี่ยวกับกรณีนี้จะเห็นว่าเป็นการกำหนดสภาพบังคับที่เกินกว่าเหตุและขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 47 โดยนัยเดียวกับที่ผู้ทำคำวินิจฉัยกล่าวไว้ในคำวินิจฉัยส่วนตน ที่ 23/2546 ลงวันที่ 17 มิถุนายน 2546 เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้มีคำสั่งยุบพรรคสันติภาพ ตอนหนึ่งว่า "เมื่อพิจารณาบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 47 ซึ่งอยู่ในหมวด 3 ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย การจัดตั้งพรรคการเมืองเป็นเสรีภาพพื้นฐานของชนชาวไทยและได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 27 การที่จะจำกัดสิทธิเสรีภาพในการตั้งหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมพรรคการเมืองจึงมิควรกระทำได้ง่ายๆ การยุบหรือให้ยกเลิกพรรคการเมืองก็เช่นเดียวกันดังจะเห็นได้ในมาตรา 47 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ว่า การจัดองค์กรภายใน การดำเนินกิจการ และข้อบังคับของพรรคการเมืองต้องสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หากศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า มติหรือข้อบังคับของพรรคขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้มติ	ให้ยกคำร้อง

	หรือข้อบังคับนั้นเป็นอันยกเลิกไป เช่นนี้ จะเห็นชัดเจนว่าเสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมืองเป็นสิทธิพื้นฐานของประชาชนที่รัฐธรรมนูญให้ความสำคัญยิ่ง ถึงขนาดว่าถ้าพรรคการเมืองที่ตั้งขึ้นแล้ว มีมติหรือข้อบังคับขัดต่อหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จนศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าเป็นดังนั้นแล้วรัฐธรรมนูญ มาตรา 47 วรรคสี่ ยังกำหนดแต่เพียงให้มติหรือข้อบังคับนั้นยกเลิกไป หาได้ให้ยกเลิกพรรคไม่ อนึ่ง หากพรรคการเมืองจะต้องถูกยุบด้วยสาเหตุแต่เพียงปัญหาการจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรค เช่นกรณีพรรคสันติภาพนี้แล้ว ระบอบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องสังกัดพรรคการเมืองก็จะอยู่ในอันตราย และขัดต่อหลักการพื้นฐานระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ” การที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองกำหนดอำนาจให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้สั่งยุบพรรคการเมืองด้วยเงื่อนไขอันขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญเช่นนี้ จึงเป็นกรณีต้องด้วยรัฐธรรมนูญมาตรา 6 ศาลรัฐธรรมนูญไม่พึงรับบังคับให้ จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองเสีย	
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	เมื่อปรากฏจากการตรวจสอบว่า บุคคลผู้มีรายชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุม มี 16 คน มิได้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคในครั้งดังกล่าว ประกอบกับผู้ถูกร้องก็ชี้แจงยอมรับว่า ในการจัดการประชุมใหญ่ครั้งนี้ คณะกรรมการบริหารพรรคเชื่อโดยสุจริตว่าผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมดเป็นสมาชิกพรรค และพรรคไม่ได้ขอตรวจบัตรประจำตัวสมาชิกและบัตรประจำตัวประชาชนของสมาชิกพรรค เพียงแต่ขอร้องให้ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานเท่านั้น พรรคจึงไม่อาจทราบได้ว่า รายชื่อและลายมือชื่อของผู้เข้าร่วมประชุมนั้นถูกต้องมากน้อยเพียงใด ดังนี้ การที่คณะกรรมการบริหารพรรคมีหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคให้เป็นไปตามนโยบายพรรค ข้อบังคับพรรค และมติที่ประชุมใหญ่ของพรรค ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรค	ให้ยุบพรรคพลังมหาชน

	การเมืองฯ มาตรา 20 บัญญัติไว้ข้างต้น แต่ไม่กระทำหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เป็นเหตุทำให้มีสมาชิกพรรคเข้าประชุมใหญ่พรรคไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรค กรณีจึงฟังได้ตามคำร้องว่า การประชุมใหญ่พรรคผู้ถูกร้อง มีสมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุมไม่ถึงจำนวน 100 คน ตามข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้อง ข้อ 69 และข้อ 70 ดังกล่าวข้างต้น และไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฯ มาตรา 25 และไม่ถือเป็นการประชุมใหญ่ตามมาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าวด้วย เป็นเหตุให้ยุบพรรคได้ตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบเสียได้ตามมาตรา 65 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคพลังมหาชน	
9. นายสุจิต บุญบงการ	ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า พรรคพลังมหาชนได้จัดให้มีการประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ 2/2542 และได้แจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ และตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับ และกรรมการบริหารพรรค นายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีการตรวจสอบพยานหลักฐาน รับฟังได้ว่า มีบุคคลที่มีรายชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุม 16 คน ไม่ได้ เข้าร่วมประชุม ทำให้องค์ประชุมไม่ครบ 100 คน คือมีอย่างมากไม่เกิน 93 คน พรรคเองก็ยอมรับว่า ไม่ทราบว่ารายชื่อและลายมือชื่อของผู้เข้าร่วมประชุมถูกต้องมากน้อยเพียงใด ดังนั้น จึงถือว่าพรรคพลังมหาชนไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.2541 มาตรา 26 เป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองได้ตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ส่วนประเด็นที่ให้พิจารณายุบพรรคพลังมหาชน ตามมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.2541นั้น เมื่อวินิจฉัยไปแล้วว่า มีเหตุให้ยุบพรรคพลังมหาชนได้ เนื่องจากไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 26 จึงไม่ต้องวินิจฉัยในประเด็นนี้อีก ส่วนข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องว่า การยื่นคำร้องของผู้ร้องขอให้	ให้ยุบพรรคพลังมหาชน

	ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคพลังมหาชน เกินกว่า 15 วัน จึงขาดอายุความ พิจารณาแล้วเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญถือเอาวันที่นายทะเบียนทราบว่ามีเหตุยุบพรรคพลังมหาชน ตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง เป็นวันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง มิได้นับเอาวันอื่นใด หรือวันที่สำนักงาน กกต. มีความเห็น หรือพบว่ามีเหตุดังกล่าว ในกรณีนี้ถือได้ว่า ความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ในวันที่ 18 ตุลาคม 2544 อันเป็นวันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับบันทึกเสนอโดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในเรื่องดังกล่าว และให้ความเห็นชอบ และลงนามในคำร้องถึงศาลรัฐธรรมนูญ และนำคำร้องยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อ 25 ตุลาคม 2544 เป็นเวลา 7 วัน จึงไม่ขาดอายุความ จึงวินิจฉัยว่า พรรคพลังมหาชนไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.2541 มาตรา 26 จึงให้มีคำสั่ง ยุบพรรคพลังมหาชนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.2541 มาตรา 65 วรรคสอง	
10. นายสุธี สุทธิสมบูรณ์	ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า การประชุมใหญ่ของพรรคพลังมหาชน เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2542 มีสมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุมไม่ครบองค์ประชุมตามข้อบังคับพรรคพลังมหาชน เป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 26 และเมื่อพรรคพลังมหาชนแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรค ซึ่งต้องกระทำโดยที่ประชุมใหญ่พรรค เมื่อองค์ประชุมไม่ครบตามข้อบังคับพรรคถือได้ว่าเป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 25 จึงมีเหตุให้ยุบพรรคพลังมหาชนได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง จึงวินิจฉัยให้ยุบพรรคพลังมหาชน	ให้ยุบพรรคพลังมหาชน

11. พล.ต.อ. สุวรรณ สุวรรณเวโช	พิจารณาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสมาชิกพรรคพลังมหาชนที่มีรายชื่อเป็นผู้เข้าร่วมประชุมและลงลายมือชื่อไว้ในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชน ครั้งที่ 2/2542 เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2542 จากการตรวจสอบลายมือชื่อของบุคคลตามคำร้อง ทั้ง 16 คน ที่นายทะเบียนเห็นว่าไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคจากเอกสารที่ฝ่ายผู้ร้อง ผู้ถูกร้อง รวมถึงในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชน ประกอบกับคำให้การต่าง ๆ ของผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งทั้งสองฝ่ายส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อประกอบการพิจารณาวินิจฉัย สรุปได้ว่า บุคคลผู้มีรายชื่อในการเข้าร่วมประชุมจำนวน 16 คนไม่ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคพลังมหาชน ครั้งที่ 2/2542 ทำให้มีสมาชิกพรรคอย่างมากไม่เกิน 93 คน ประกอบกับผู้ถูกร้องได้ชี้แจงยอมรับว่า ในการจัดประชุมใหญ่ครั้งนี้คณะกรรมการบริหารพรรคเชื่อโดยสุจริตว่าผู้ที่เข้าร่วมทั้งหมดเป็นสมาชิกพรรค และพรรคไม่ได้ขอตรวจบัตรประจำตัวสมาชิกพรรคและไม่ได้ตรวจบัตรประจำตัวบัตรประจำตัวประชาชนของสมาชิกพรรคแต่อย่างใด ย่อมถือได้ว่าเป็นการละเลยต่อหน้าที่จนทำให้สมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุมใหญ่พรรคไม่ครบ 100 คน จึงเห็นว่า พรรคพลังมหาชนไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคพลังมหาชน ข้อ 69 และ ข้อ 70 เป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 26 บัญญัติไว้ กรณีมีเหตุที่จะยุบพรรคพลังมหาชนได้ ส่วนประเด็นว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคพลังมหาชน เนื่องจากไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 25 พิจารณาแล้ว เหตุยุบพรรคการเมืองตามมาตรา 25 ก็คือ พรรคการเมืองไม่ดำเนินกิจการที่กำหนดให้กระทำโดยที่ประชุมใหญ่พรรคการเมือง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง มาตรา 33 วรรคหนึ่ง กำหนดไว้ด้วยว่า เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง หัวหน้าพรรคการเมืองนั้นต้องแจ้งต่อนายทะเบียนภายใน 30 วัน เพื่อให้นายทะเบียนพิจารณาตอบรับการเปลี่ยนแปลงฯ ดังนั้น เมื่อพรรคพลังมหาชนไม่ได้ดำเนินการประชุมใหญ่	ให้ยุบพรรคพลังมหาชน

	เพื่อมีมติให้เปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคหรือกรรมการบริหารพรรคให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคพลังมหาชน ข้อ 69 และ ข้อ 70 โดยมีผู้เข้าประชุมเกินกว่า 100 คน ขึ้นไป จึงฟังได้ว่า พรรคพลังมหาชนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 25 จึงวินิจฉัยว่า พรรคพลังมหาชนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 25 และมาตรา 26 มีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคพลังมหาชนได้ตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) จึงให้ยุบพรรคตามมาตรา 65 วรรคสอง	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	พิเคราะห์แล้ว ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า มีลายเซ็นชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ 2/2542 นี้ 109 คน แต่ผู้มีชื่อว่าเข้าร่วมประชุม 12 คน ให้ถ้อยคำยืนยันต่อสำนักงาน กกต. ว่า ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคพลังมหาชนและไม่ได้เข้าร่วมประชุม และอีก 4 คน รับว่าเป็นสมาชิกพรรคจริง แต่ไม่ได้เข้าร่วมประชุม จึงฟังได้ว่าการประชุมใหญ่สามัญครั้งที่ 2/2542 ของพรรคพลังมหาชน เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2542 ณ โรงแรมรัตนโกสินทร์ มีสมาชิกพรรคตามข้อบังคับพรรค ข้อ 69 เข้าประชุมไม่เกิน 93 คน จึงไม่ถึง 100 คน ตามข้อบังคับพรรค ข้อ 70 เป็นการไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง มาตรา 25 และมาตรา 26 จึงมีเหตุให้ยุบพรรคพลังมหาชนตามมาตรา 65 (5) จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคพลังมหาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	ให้ยุบพรรคพลังมหาชน
13. นางเสาวนีย์ อัศวโรจน์	เมื่อพรรคพลังมหาชนไม่ได้ดำเนินการประชุมใหญ่เพื่อให้มีมติเปลี่ยนแปลงข้อบังคับหรือกรรมการบริหารพรรคให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคพลังมหาชน ข้อ 69 และข้อ 70 ซึ่งกำหนดให้การประชุมใหญ่พรรคต้องมีสมาชิกไม่น้อยกว่า 100 คน จึงจะเป็นองค์ประชุม แต่เนื่องจากมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมอย่างมาก 93 คน การประชุมจึงไม่ถูกต้องและการแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรค อันเป็นกิจการที่กำหนดให้พรรคต้อง	ให้ยุบพรรคพลังมหาชน

	ดำเนินการโดยที่ประชุมใหญ่พรรคตาม มาตรา 25 มิได้เป็นการกระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคพลังมหาชน จึงเป็นการที่พรรคพลังมหาชนไม่ได้ดำเนินการตาม มาตรา 25 นอกจากนั้นการที่คณะกรรมการบริหารพรรคมีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฯ มาตรา 20 วรรคหนึ่ง ที่กำหนดให้คณะกรรมการบริหารพรรคมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามนโยบายของพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง และมติของที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง แต่คณะกรรมการบริหารพรรคดังกล่าวไม่ได้กระทำตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้ จึงเป็นการละเลยต่อหน้าที่ กล่าวคือ การที่ต้องมีสมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุมอย่างน้อย 100 คน แต่มีสมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุมอย่างมากเพียง 93 คน จึงไม่ครบตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรค ข้อ 69 และข้อ 70 อันเป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย คือ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 26 อันเป็นเหตุให้ยุบพรรคพลังมหาชนได้ ดังนั้น เมื่อพรรคพลังมหาชน ไม่ดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 25 และมาตรา 26 คือ พรรคพลังมหาชนไม่ได้จัดการประชุมใหญ่ที่ถูกต้องตามข้อบังคับและกฎหมายจริง จึงเป็นเหตุให้ยุบพรรคพลังมหาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจสั่งยุบพรรคพลังมหาชน ได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 65 วรรคสอง ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง จึงวินิจฉัยให้มีคำสั่งยุบพรรคพลังมหาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง	
14. นายอมร รักษาสัตย์	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-

15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	เห็นว่า ตามบัญญัติของบทกฎหมายดังกล่าวเป็นเรื่องที่กฎหมายกำหนดให้นายทะเบียนดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลภายในเวลาที่รวดเร็วพอสมควร เพราะพรรคการเมืองที่ตั้งขึ้นโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หากปล่อยให้ดำเนินกิจการทางการเมืองต่อไป อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนโดยส่วนรวม ด้วยหลักการและเหตุผลดังกล่าว พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ จึงได้กำหนดให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในกำหนด 15 วัน นับแต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่าพรรคการเมืองไม่ดำเนินการตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง (1) ถึง (5) มีลักษณะเป็นการเร่งรัดนายทะเบียนพรรคการเมืองเป็นกำหนดระยะเวลาธรรมดา ไม่ใช่เป็นเรื่องอายุความ ซึ่งถ้าไม่ดำเนินการภายในสิบห้าวันนับแต่ข้อเท็จจริงปรากฏเป็นวันขาดอายุความ ไม่อาจยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ ข้ออ้างของผู้ถูกร้องข้อนี้ฟังไม่ขึ้น ผู้ถูกร้องอ้างว่า การเชิญสมาชิกพรรคเข้าประชุมไม่ได้มีการตรวจสอบบัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรประจำตัวสมาชิกพรรค เพราะเชื่อโดยสุจริตว่าผู้เข้าประชุมทุกคนเป็นสมาชิกพรรคและการประชุมใหญ่สามัญครั้งที่ 2/2542 มีสมาชิกพรรคเข้าประชุมครบองค์ประชุมแล้วนั้น ข้อที่ว่ามีสมาชิกของผู้ถูกร้องเข้าประชุมจำนวนเท่าใด และครบองค์ประชุมหรือไม่ ได้วินิจฉัยมาแล้วในตอนต้น ไม่มีข้อที่ต้องวินิจฉัยอีก สำหรับข้อที่ว่าเป็นความเข้าใจโดยสุจริตไม่มีเจตนาที่จะทำผิดข้อบังคับพรรค หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 25 และมาตรา 26 โดยเข้าใจว่ามีสมาชิกพรรคเข้าประชุมครบองค์ประชุมนั้นไม่อาจอ้างเป็นข้อแก้ตัวได้ ที่นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรค ตามมติที่ประชุมใหญ่ของผู้ถูกร้อง จึงชอบแล้ว กรณีมีเหตุให้ยุบพรรคพลังมหาชนได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง (5) ศาลรัฐธรรมนูญชอบที่จะมีคำสั่งให้ยุบพรรคพลังมหาชนได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง จึงสั่งให้ยุบพรรคพลังมหาชน	ให้ยุบพรรคพลังมหาชน

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 25/2546 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 13 คน (คะแนนเสียง 12 : 1)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล				
ตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 13 คน	**ประเด็นหลัก** กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคพลังมหาชน เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตาม พรบ. ประกอบรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 25 และมาตรา 26 ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่		**คำวินิจฉัย** อาศัยอำนาจตามความใน พรบ. ประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 มาตรา 65 วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคพลังมหาชน	
	กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรค	ให้ยกคำร้อง	ให้ยุบพรรค (ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ)	ให้ยกคำร้อง (ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ)
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	✓		✓	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร☆	-	-	-	-
3. นายจุมพล ณ สงขลา	✓		✓	
4. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	✓		✓	
5. นายผัน จันทรปาน	✓		✓	
6. นายมงคล สระฎัน	✓		✓	
7. นายมานิต วิทยาเต็ม		✓		✓
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	✓		✓	
9. นายสุจิต บุญบงการ	✓		✓	
10. นายสุธี สุทธิสมบูรณ์	✓		✓	
11. พล.ต.อ. สุวรรณ สุวรรณเวโช	✓		✓	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	✓		✓	
13. นางเสาวนีย์ อัศวโรจน์	✓		✓	
14. นายอมร รักษาสัตย์☆	-	-	-	-
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	✓		✓	
รวม	12	1	12	1

☆ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย

26. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 26/2546

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 26/2546 (วันที่ 17 กรกฎาคม 2546) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของจำเลยในคดีอาญา (จ่าสิบเอก สราวุฒิ ธาราธร) ซึ่งเป็นผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 กรณีพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 64 หรือไม่

(พิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 64 หรือไม่)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้ง ลงวันที่ 10 ตุลาคม 2544 ของจำเลยในคดีอาญา (จ่าสิบเอก สราวุฒิ ธาราธร) ซึ่งเป็นผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 64 หรือไม่
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด กองคดียาเสพติด กอง 3 เป็นโจทก์ฟ้องจ่าสิบเอก สราวุฒิ ธาราธร ที่ 1 ผู้ร้อง นายก้องเกียรติ เจียรนันท์ ที่ 2 นางกนกวรรณ ธาราธร ที่ 3 และพลทหาร ธง โหมงอ่วม ที่ 4 เป็นจำเลยต่อศาลอาญาในฐานความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยร่วมกันผลิตและมีวัตถุออกฤทธิ์ ในประเภทที่ 2 (เมทแอมเฟตามีน) ไว้ในความครอบครองเพื่อขายโดยไม่ได้รับอนุญาตและเกินปริมาณที่รัฐมนตรีกำหนด ระหว่างการพิจารณาของศาลอาญา จำเลยที่ 2 ถึงแก่ความตาย สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับ ศาลจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ ศาลอาญาพิพากษา เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2542 ว่า ผู้ร้องและจำเลยที่ 4 มีความผิดตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 มาตรา 6 (7 ทวิ) มาตรา 13 ทวิ วรรคหนึ่ง มาตรา 62 วรรคหนึ่ง มาตรา 89 มาตรา 106 ทวิ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 83 การกระทำของผู้ร้องและ

		จำเลยที่ 4 เป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ซึ่งมีอัตราโทษเท่ากัน ให้ลงโทษฐานผลิตวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 2 ผู้ร้องและจำเลย ที่ 4 เป็นข้าราชการ กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ต้องระวางโทษเป็น 3 เท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิด ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 จำคุก 45 ปี คำรับสารภาพของผู้ร้องและจำเลยที่ 4 ในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน เป็นประโยชน์แก่การพิจารณาอยู่บ้าง มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้ 1 ใน 3 ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 จำคุกผู้ร้องและจำเลยที่ 4 คนละ 30 ปี ยกฟ้องจำเลยที่ 3 ริบเมทแอมเฟตามีนของกลางให้แก่กระทรวงสาธารณสุข ผู้ร้องและจำเลยที่ 4 อุทธรณ์คำพิพากษาศาลอาญา ว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 ที่ให้เพิ่มโทษแก่ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่เป็นข้าราชการ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 64 ซึ่งบัญญัติว่า "บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ พนักงานส่วนท้องถิ่น และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์การของรัฐ ย่อมมีสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดในกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจรรยาบรรณ" เพราะผู้ร้องและจำเลยที่ 4 แม้จะเป็นข้าราชการทหาร แต่ก็มีสิทธิเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 64 หากจะต้อง รับโทษก็ควรได้รับโทษเท่าบุคคลทั่วไป ส่วนจำเลยที่ 4 เป็นเพียงพลทหารถูกเรียกเข้าประจำการ ตามกฎหมายเพียง 2 ปี ไม่ใช่ข้าราชการประจำ ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 จำเลยที่ 4 จึงไม่อยู่ในบทบังคับแห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ศาลอุทธรณ์พิพากษา ว่า ผู้ร้องและจำเลยที่ 4 เป็นข้าราชการ

		ทหาร กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ต้องระวางโทษเป็น 3 เท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิด เกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 ไม่เป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด พิพากษายืน ผู้ร้องฎีกาว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 ที่ให้เพิ่มโทษแก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นข้าราชการ ขัดต่อ รัฐธรรมนูญ มาตรา 64 ไม่สามารถนำมาเพิ่มโทษผู้ร้องซึ่งเป็นข้าราชการทหารได้ ศาลฎีกาพิจารณาแล้ว เห็นว่า คดีนี้ศาลอุทธรณ์ยกบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 มาใช้เป็นหลักในการวินิจฉัยชี้ขาดคดี ผู้ร้องฎีกาโต้แย้งว่า บทบัญญัติดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 64 ใช้บังคับไม่ได้ ศาลฎีกาเห็นว่า ในการวินิจฉัยชี้ขาดคดีนี้จำต้องใช้บทบัญญัติดังกล่าววินิจฉัยคดีจึงเป็นกรณีที่มีข้อโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัติดังกล่าว จึงให้รอการพิจารณาพิพากษาคดีนี้ไว้ชั่วคราว และให้ส่งคำโต้แย้งของผู้ร้องผ่านสำนักงานศาลยุติธรรมไปตามทางการ เพื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 64 หรือไม่
	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	ผู้ร้องเห็นว่า การที่พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 กำหนดอัตราโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่เป็นข้าราชการให้ต้องระวางโทษเป็น 3 เท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น ซึ่งแตกต่างไปจากบุคคลทั่วไป และมิใช่เป็น

		เรื่องในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจรรยาบรรณ จึงเป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 64 ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 64 เป็นบทบัญญัติที่ให้การรับรองและกำหนดขอบเขตการจำกัดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญของบุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ พนักงานส่วนท้องถิ่น และพนักงานหรือลูกจ้าง ขององค์การของรัฐ ว่า บุคคลดังกล่าวย่อมมีสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป แต่อาจถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญให้แตกต่างไปจากบุคคลทั่วไปได้ตามกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจรรยาบรรณ ส่วนพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 นั้น มีเหตุผลในการประกาศใช้ปรากฏในหมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติว่า "เพื่อให้การปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จำเป็นต้องมีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการปราบปรามผู้กระทำผิดตามกฎหมายดังกล่าวขึ้นโดยเฉพาะ" ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้มีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ ไว้หลายประการ เพื่อการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยกำหนดบทนิยามให้ "ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด" หมายความว่า "การผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติด และให้หมายความรวมถึง การสมคบ สนับสนุน ช่วยเหลือ หรือพยายามกระทำความผิดดังกล่าวด้วย" ซึ่งเห็นได้ว่า เป็นการกระทำความผิดที่ล้วนเป็นภัยต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมทั้งสิ้น และกำหนดโทษผู้กระทำ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดดังกล่าวไว้หนักกว่าปกติ ทั้งในส่วนของบุคคลทั่วไป สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น มาตรา 7 บัญญัติว่า "ผู้ใดพยายามกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น เช่นเดียวกับ

		ผู้กระทำความผิดสำเร็จ" พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 เป็นบทบัญญัติที่กำหนดอัตราโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งเป็นกรรมการหรืออนุกรรมการตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด เจ้าพนักงาน สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาลหรือสภาท้องถิ่นอื่น ตลอดถึงบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 64 ซึ่งได้แก่บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ พนักงานส่วนท้องถิ่น และพนักงานหรือลูกจ้างของ องค์การของรัฐสูงกว่าบุคคลทั่วไป ซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 32 ที่บัญญัติว่า "บุคคลจะ ไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้....." ซึ่งโทษตามกฎหมายจะต้องเหมาะสมกับความผิดและได้สัดส่วนกับสถานะ ความรู้ผิดชอบของผู้กระทำความผิด และผลกระทบต่อสังคม การที่พระราชบัญญัติ าตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 กำหนดอัตราโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ พนักงานส่วนท้องถิ่น และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์การของรัฐแตกต่างไปจากบุคคลทั่วไป เป็นแต่เพียงความแตกต่างในอัตราโทษสำหรับผู้กระทำความผิดเท่านั้น มิใช่เป็นความแตกต่างในเรื่องของสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ ดังนั้น บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา 64 กับพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 จึงเป็นคนละเรื่อง ไม่เกี่ยวข้องกัน ไม่มีกรณีที่จะขัดหรือแย้งกันได้
	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	1) รัฐธรรมนูญ มาตรา 64 2) พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10

2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 64 หรือไม่
3. คำวินิจฉัย	จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 64	
4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยโดยมติ 14 คน โดยมีมติเป็นเอกฉันท์ ว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฯ (คะแนนเสียง 14 : 0) 2) เริ่มวันที่ 10 ตุลาคม 2544 แล้วเสร็จ วันที่ 17 กรกฎาคม 2546 รวม 1 ปี 9 เดือน 7 วัน 3) การวางบรรทัดฐาน พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 64 4) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 121 ตอนที่ 20 ก วันที่ 23 มีนาคม 2547 ซึ่งเท่ากับ 8 เดือน 6 วัน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 17 กรกฎาคม 2546)	

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 26/2546 (วันที่ 17 กรกฎาคม 2546) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 14 คน เรื่อง ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของจำเลยในคดีอาญา (จ่าสิบเอก สราวุฒิ ธาราธร) ซึ่งเป็นผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 กรณีพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 64 หรือไม่

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คือ **พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 64 หรือไม่**

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	**1. รัฐธรรมนูญ บัญญัติไว้ว่า** **"<u>มาตรา 64</u> บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ พนักงานส่วนท้องถิ่น และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์การของรัฐ ย่อมมีสิทธิและเสรีภาพ ตามรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดในกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดย อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจรรยาบรรณ"** **2. พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 บัญญัติว่า** **"<u>มาตรา 10</u> กรรมการหรืออนุกรรมการตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด เจ้าพนักงาน สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาลหรือสภาท้องถิ่นอื่น ข้าราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่น พนักงานองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจผู้ใด กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือกระทำความผิดตามมาตรา 42 ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น"** พิจารณาแล้ว เห็นว่า ข้อโต้แย้งของผู้ร้องที่ว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยา	พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 64

	เสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 64 จึงฟังไม่ขึ้น เพราะบทบัญญัติดังกล่าวไม่มีเนื้อหาขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 64 แต่ประการใด เพราะดังได้กล่าวแล้วว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 64 นั้น แม้จะรับรองว่า ข้าราชการ ทหาร ตำรวจ มีสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้เหมือนบุคคลทั่วไป แต่ก็ยังอนุญาตให้รัฐโดยรัฐสภา หรือองค์กรที่รัฐสภามอบอำนาจไว้ให้มีอำนาจออกกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ จำกัดสิทธิและเสรีภาพของข้าราชการทหาร ตำรวจ ในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย และจรรยาบรรณได้ เช่น บังคับให้ข้าราชการตำรวจและทหารต้องวางตนเป็นกลางทางการเมืองและมีวินัยที่จะต้องรักษาแตกต่างจากบุคคลทั่วไป เป็นต้น นอกจากนั้น พิจารณาแล้ว เห็นว่า แม้รัฐธรรมนูญในหมวด 3 จะบัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลไว้อย่างกว้างขวางมากกว่ารัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ ทุกฉบับ แต่รัฐธรรมนูญก็มิได้รับรองสิทธิของบุคคลผู้กระทำความผิดให้ได้รับโทษเสมอกันแต่อย่างใด โดยปล่อยให้เป็นอำนาจของรัฐ โดยรัฐสภาที่จะตรากฎหมายกำหนดระวางโทษตามความหนักเบาของการกระทำความผิดนั้น ๆ ตามความจำเป็นของสถานการณ์บ้านเมือง และเพิ่มโทษแก่บุคคลที่รัฐสภาประสงค์จะป้องกันมิให้กระทำความผิดบางอย่างได้เป็นกรณีพิเศษ ในขณะเดียวกัน รัฐธรรมนูญ มาตรา 64 ก็มิได้รับรองสิทธิและเสรีภาพของผู้กระทำ ความผิดที่เป็นข้าราชการ ทหาร ตำรวจ ไว้เป็นพิเศษแต่อย่างใด จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 ไม่มีความเกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 64 แต่อย่างใด จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 64	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 64 เป็นบทบัญญัติคุ้มครอง "สิทธิ" และ "เสรีภาพ" อันพึงมีตามรัฐธรรมนูญของผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ พนักงานส่วนท้องถิ่น และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์การของรัฐ ให้มีเท่าเทียมหรือไม่ด้อยกว่าบุคคลทั่วไป ซึ่งเป็นการย้ำถึงหลักการทั่วไปอันเป็น "หัวใจ" ของสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ดังที่บัญญัติไว้ใน	พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปราม

	ความตอนหนึ่งของรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 ที่ว่า "การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้" และ "บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน" ส่วนพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดของบุคคลตามที่ระบุไว้และโทษที่จะพึงลงแก่บุคคลนั้น ๆ ซึ่งเป็นไปตามหลักการที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 32 และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 2 บัญญัติไว้ ความในมาตรา 10 ดังกล่าวเป็นคนละเรื่องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 64 จึงไม่มีกรณีขัดหรือแย้งต่อกันแต่อย่างใด จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 64	ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 64
3. นายจุมพล ณ สงขลา	พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 64 เป็นบทบัญญัติที่รับรองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ พนักงานส่วนท้องถิ่น และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์การของรัฐว่า มีสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป ซึ่งหมายถึงบุคคลดังกล่าวมีสิทธิและเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญในหมวดสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยบัญญัติรับรองไว้ เช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เพียงแต่ในมาตรา 64 นั้นเองได้ให้อำนาจรัฐที่จะออกกฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเหล่านั้นได้ หากเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจรรยาบรรณ เช่นกรณีเกี่ยวกับการเมืองก็มีกฎหมายห้ามทหารมิให้เป็นสมาชิกสภาเทศบาลหรือสภาจังหวัด เกี่ยวกับวินัยหรือจรรยาบรรณก็มีกฎหมายห้ามผู้พิพากษาประกอบอาชีพอื่นหรือเป็นกรรมการในบริษัท เป็นต้น คำว่า มีสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ ในมาตรา 64 มิได้หมายถึงโทษที่เกิดจากการฝ่าฝืนกฎหมายว่าจะต้องเสมอภาคและเท่าเทียมกันกับบุคคลทั่วไป การโต้แย้งของผู้ร้องจึงไม่อาจอ้างได้ว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 64 เพราะเป็นคนละเรื่องกัน จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปราม	พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา

	ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 มิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 64	64
4. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 64 เป็นบทบัญญัติที่ให้การรับรองและกำหนดขอบเขตการจำกัดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญของบุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ พนักงานส่วนท้องถิ่น และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์การของรัฐ ว่า บุคคลดังกล่าวย่อมมีสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป แต่อาจถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญให้แตกต่างไปจากบุคคลทั่วไปได้ตามกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจรรยาบรรณ ส่วนพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 นั้น มีเหตุผลในการประกาศใช้ปรากฏในหมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติว่า "เพื่อให้การปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จำเป็นต้องมีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการปราบปรามผู้กระทำผิดตามกฎหมายดังกล่าวขึ้นโดยเฉพาะ" ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้มีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ ไว้หลายประการ เพื่อการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยกำหนดบทนิยามไว้ในมาตรา 3 ว่า "ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด" หมายความว่า "การผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติด และให้หมายความรวมถึงการสมคบสนับสนุน ช่วยเหลือ หรือพยายามกระทำความผิดดังกล่าวด้วย" ซึ่งเห็นได้ว่า ตามคำนิยามดังกล่าวเป็นการจำกัดการกระทำความผิดบางลักษณะ และบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดอันเป็นการกระทำความผิดที่เป็นภัยร้ายแรงต่อประชาชนในสังคมทั้งสิ้น และกำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในลักษณะดังกล่าวไว้หนักกว่าโทษที่กฎหมายว่าด้วยการกระทำผิดกำหนดไว้ โดยพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534	พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 64พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.

	มาตรา 10 ได้บัญญัติกำหนดอัตราโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งเป็นกรรมการหรืออนุกรรมการตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด เจ้าพนักงาน สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาลหรือสภาท้องถิ่นอื่น รวมตลอดถึงบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 64 ที่เป็น ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ พนักงานส่วนท้องถิ่น และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์การของรัฐสูงกว่าบุคคลทั่วไป จึงถือเป็นกรณีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 32 ที่บัญญัติว่า "บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้....." เพราะบุคคลดังกล่าวในมาตรา 10 ถือว่าเป็นผู้มีอำนาจรัฐอยู่ในมือมีโอกาสกระทำความผิดอันมีผลกระทบต่อสังคมได้มากกว่าบุคคลทั่วไป การที่พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 กำหนดอัตราโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ พนักงานส่วนท้องถิ่น และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์การของรัฐแตกต่างไปจากบุคคลทั่วไป จึงเป็นเรื่องที่พระราชบัญญัติฉบับนี้มีเจตนารมณ์ที่ปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้สัมฤทธิ์ผลยิ่งขึ้น มิใช่เป็นความแตกต่างในเรื่องของสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ ดังนั้น บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา 64 กับพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 จึงเป็นคนละเรื่องไม่เกี่ยวข้องกัน ไม่มีกรณีที่จะขัดหรือแย้งกันได้ ผู้ทำคำวินิจฉัยจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 64	2534 มาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 64
5. นายผัน จันทรปาน	พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 64 เป็นบทบัญญัติที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองและกำหนดขอบเขตการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ ของบุคคลที่เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ ฯลฯ ว่าบุคคลดังกล่าวย่อมมีสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ เช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป แต่อาจถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ	พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบ

	ให้แตกต่างไปจากบุคคลทั่วไปได้ตามกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจรรยาบรรณ ส่วนพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มีเหตุผลในการประกาศใช้ คือ "เพื่อให้การปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จำเป็นต้องมีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการปราบปรามผู้กระทำความผิดตามกฎหมายดังกล่าวขึ้นโดยเฉพาะ" การแสดงเหตุผลการประกาศใช้พระราชบัญญัติดังกล่าว เพราะยาเสพติดทุกประเภทเป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทยที่เกี่ยวพันไปทุกด้าน ไม่ว่าด้านสังคม การเศรษฐกิจ การเมือง และด้านความมั่นคง หากจะกล่าวไปแล้วยาเสพติดร้ายแรงยิ่งกว่าสงคราม เพราะการทำสงครามที่ใช้อาวุธทำลายล้างชีวิตคู่สงครามเพียงระยะหนึ่งก็มีการแพ้ชนะกัน ส่วนปัญหายาเสพติดร้ายแรงกว่ากระสุนที่ใช้ยิงเพราะยาเสพติดจะทำลายสุขภาพกายสุขภาพจิตใจของคนไทยให้อ่อนแอลง จนไม่สามารถพัฒนาตนเองหรือต่อสู้กับชาติใดได้ ดังนั้น การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ต้องใช้กำลังพลของรัฐ ได้แก่ ทหาร ตำรวจ ข้าราชการเจ้าหน้าที่อื่น ของรัฐ พนักงานส่วนท้องถิ่น และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์การของรัฐ เป็นกำลังสำคัญ และมีประชาชนและมวลชนเข้าร่วมเสริมประสานบุคลากรของรัฐดังกล่าว จึงต้องมีวินัย มีจรรยาบรรณที่จะต้องปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีกับประชาชนเพื่อทำให้เกิดความศรัทธามาร่วมกันปราบปราม ยาเสพติดกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ บุคลากรของรัฐไปกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเสียเอง ย่อมสร้างความเสียหายแก่วงราชการและเสื่อมศรัทธาจากประชาชนเป็น อย่างยิ่ง การตรากฎหมายให้ข้าราชการทหาร ตำรวจ ฯลฯ ต้องรับโทษสูงกว่าประชาชนทั่วไป จึงย่อมกระทำได้ จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้งรัฐธรรมนูญ มาตรา 64	ปราม ผู้กระทำ ความผิด เกี่ยวกับ ยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 ไม่ขัด หรือแย้ง ต่อรัฐ ธรรมนูญ มาตรา 64

6. นายมงคล สระฏัน	พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา 64 เป็นบทบัญญัติที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญของบุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ พนักงานส่วนท้องถิ่น และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์การของรัฐว่า บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและเสรีภาพเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป แต่อาจถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญให้แตกต่างไปจากบุคคลทั่วไปได้ตามกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจรรยาบรรณ ส่วนพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มีเหตุผลในการประกาศใช้คือ "เพื่อให้การปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จำเป็นต้องมีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการปราบปรามผู้กระทำความผิดตามกฎหมายดังกล่าวขึ้นโดยเฉพาะ" โดยมีสาระสำคัญกำหนดมาตรการต่าง ๆ ไว้เป็นการเฉพาะหลายประการ เพื่อการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ส่วนหนึ่งคือ บทกำหนดโทษที่กำหนดไว้หนักกว่าปกติ ทั้งในส่วนของบุคคลทั่วไปและเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น มาตรา 7 บัญญัติว่า "ผู้ใดพยายามกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น เช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ" ซึ่งต่างจากการพยายามกระทำความผิดทั่วไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 80 ที่ได้รับโทษเพียงสองในสามของโทษในความผิดสำเร็จ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 เป็นบทบัญญัติที่กำหนดอัตราระวางโทษแก่ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งเป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ พนักงาน ส่วนท้องถิ่น และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์การของรัฐ ซึ่งโดยปกติเมื่อบุคคลผู้ใดกระทำความผิดอาญาย่อมจะต้องถูกดำเนินคดีตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ ส่วนบุคคลใดจะต้องรับโทษสถานใด เพียงใดนั้น เป็นเรื่องที่กฎหมายในเรื่องนั้น ๆ กำหนดตามสมควรให้ได้สัดส่วนกับ	พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 64

สถานะ ความรู้ผิดชอบหรือความชั่วของผู้กระทำความผิด และผลกระทบต่อสังคม เพื่อความเหมาะสมกับตัวผู้กระทำความผิด เมื่อทหารหรือ ตำรวจเป็นบุคคลที่มีภาระหน้าที่ในการรักษาสิทธิและผลประโยชน์ของประชาชน ซึ่งจะต้องยึดระเบียบกฎหมายและนโยบายของรัฐในการปฏิบัติหน้าที่ และโดยที่พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 นี้ มีเหตุผลในการประกาศใช้ คือ เพื่อให้การปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การกำหนดโทษข้าราชการทหาร ตำรวจที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเสียเองเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น จึงเป็นมาตรการเฉพาะเพื่อให้การปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอันเป็นภัยร้ายแรงต่อสุขภาพและชีวิตของมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเพื่อให้ทหาร หรือตำรวจ ต้องรักษาวินัยและมีจรรยาบรรณที่จะไม่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เนื่องจากทหาร หรือตำรวจคือกลไกของรัฐในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ทั้งเป็นผู้มีอำนาจและอิทธิพลมาก หากทหาร หรือตำรวจมีส่วนร่วมมือหรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดก็จะทำให้การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดไม่ได้ผล ประกอบกับความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหมายความว่า การผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดล้วนเป็นความผิดที่อุกฉกรรจ์ จึงมีความจำเป็นต้องระวางโทษผู้กระทำผิดที่เป็นทหารหรือตำรวจหนักกว่าประชาชนทั่วไป หลักการดังกล่าวจึงมีเหตุผลสนับสนุนว่า ทหารที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดต้องถูกลงโทษแตกต่างจากบุคคลทั่วไป แม้จะเป็นการกระทำความผิดในลักษณะเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ พนักงานส่วนท้องถิ่น และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์การของรัฐต่างไปจากบุคคลทั่วไป แต่เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพโดยกฎหมายเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับ

	วินัย และจรรยาบรรณ ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 64 ยอมให้กระทำได้ ดังนั้น พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 64 จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 64	
7. นายมานิต วิทยาเต็ม	พิจารณาแล้ว เห็นว่า บุคคลผู้มีฐานะพิเศษย่อมมีความรับผิดพิเศษตามฐานะ ซึ่งบุคคลที่ไม่มีฐานะเช่นนั้นไม่สามารถจะมีความรับผิดอย่างเดียวกันได้ เช่น ความผิดฐานเปิดเผยความลับของพนักงานเจ้าหน้าที่ แพทย์ เภสัชกร คนจำหน่ายยา นักบวช หมอความ ทนายความ ผู้สอบบัญชี เป็นต้น ทั้งนี้ เพราะผู้ที่เป็นพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้มีวิชาชีพหรือประกอบอาชีพบางอย่างมีโอกาสทราบความลับของผู้อื่นมากกว่าคนทั่วไป ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีวินัยและจรรยาบรรณเพื่อควบคุมให้อยู่ในพฤติกรรมอันควรแก่ความไว้วางใจ ในกรณีความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดก็เช่นเดียวกัน ผู้เป็นข้าราชการหรือเจ้าพนักงานต่างๆ ที่กำหนดไว้ไม่สมควรอย่างยิ่งที่จะเข้าไปเกี่ยวข้อง จึงกำหนดโทษสูงกว่าคนทั่วไปเพื่อความเข้มงวดทางวินัยและจรรยาบรรณเป็นพิเศษ ในส่วนที่เกี่ยวกับอัตราโทษนั้น แม้โทษทางอาญาทั่วไปจะกำหนดอัตราโทษขั้นสูงไว้และอาจมีกรอบอัตราโทษขั้นต่ำด้วยก็ตาม ศาลก็มีอำนาจใช้ดุลพินิจตามกฎหมายที่จะกำหนดโทษหนักเบาเป็นรายคดีหรือรายบุคคลแล้วแต่กรณีหรือจะรอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษก็สามารถกระทำได้แล้วแต่สถานภาพของผู้กระทำความผิดและแล้วแต่เหตุบรรเทาโทษหรือเหตุเพิ่มโทษตามสมควรแก่กรณี ผลก็คือ ประชาชนผู้กระทำความผิดฐานเดียวกัน แม้แต่ในคดีเดียวกันก็อาจต้องคำพิพากษาให้ลงโทษไม่เท่ากันได้ การที่พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 ซึ่งเป็นกฎหมายพิเศษหรือกฎหมายเฉพาะ มีบทบัญญัติขยายกรอบโทษสำหรับข้าราชการและผู้ดำรงตำแหน่งที่ระบุไว้ให้เป็นสามเท่า	พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 64

	ของอัตราโทษสำหรับผู้กระทำผิดทั่วไป ในกรณีกระทำความผิดสำคัญดังที่กล่าวข้างต้น จึงเป็นมาตรการเกี่ยวกับการลงโทษเพื่อสร้างวินัยและจรรยาบรรณให้เข้มงวดกวดขัน สำหรับข้าราชการและผู้ดำรงตำแหน่งที่ระบุไว้ซึ่งเป็นบุคคลที่มีฐานะอันควรแก่ความไว้วางใจ ถือได้ว่าเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพเกี่ยวกับวินัยหรือจรรยาบรรณ ตามข้อยกเว้นของรัฐธรรมนูญ มาตรา 64 จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 64	
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	เห็นว่า โดยปกติเมื่อบุคคลใดกระทำการซึ่งเป็นความผิดในทางอาญา บุคคลนั้นย่อมจะต้องถูกดำเนินคดีตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ ส่วนจะต้องรับโทษเพียงใดสถานใดนั้น เป็นไปตามที่กฎหมายในเรื่องนั้น ๆ กำหนดเพื่อความเหมาะสมกับความผิด ตัวผู้กระทำความผิด สถานะ ความรับผิดชอบ ผลกระทบต่อสังคมเป็นหลัก แต่โดยที่ข้าราชการทหาร ตำรวจ หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ เป็นบุคคลที่มีภาระหน้าที่ในการรักษาสิทธิและผลประโยชน์ของประชาชน ซึ่งจะต้องยึดระเบียบ กฎหมาย และนโยบายของรัฐในการปฏิบัติหน้าที่ รัฐธรรมนูญ มาตรา 64 จึงบัญญัติว่า "บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ พนักงานส่วนท้องถิ่น และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์การของรัฐ ย่อมมีสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดในกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจรรยาบรรณ" อันเป็นบทบัญญัติที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองบุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐฯ ว่า บุคคลดังกล่าว ย่อมมีสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป แต่อาจถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญให้แตกต่างไปจากบุคคลทั่วไปได้ตามกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจรรยาบรรณ ได้ ดังนั้น การที่พระราชบัญญัติมาตรการใน	พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 64

	การปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 บัญญัติว่า "กรรมการหรืออนุกรรมการตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด เจ้าพนักงาน สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาลหรือสภาท้องถิ่นอื่น ข้าราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่น พนักงานองค์การหรือหน่วยงานของรัฐหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจผู้ใด กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือกระทำความผิดตามมาตรา 42 ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น" ซึ่งมีเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติดังกล่าว เพื่อให้การปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การกำหนดโทษข้าราชการ ทหาร ตำรวจ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ที่กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น จึงเป็นมาตรการเฉพาะเพื่อให้การปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอันเป็นภัยร้ายแรงต่อสุขภาพและชีวิตมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเพื่อให้ข้าราชการ ทหาร ตำรวจ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ รักษาวินัยและมีจรรยาบรรณที่จะไม่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ทั้งนี้ เพื่อให้เหมาะสมแก่สถานะของการเป็นข้าราชการ ทหาร ตำรวจ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ที่ต้องปฏิบัติตามนโยบายของรัฐ ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด บทบัญญัติมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว จึงเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพโดยกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับวินัย และจรรยาบรรณ ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 64 ให้กระทำได้ดังกล่าวข้างต้น หาเป็นกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญไม่ จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 64	
9. นายสุจิต บุญบงการ	พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 64 ให้ความคุ้มครองข้าราชการ ทั้งทหาร ตำรวจ และพลเรือนตลอดจนเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ พนักงานส่วนท้องถิ่น และพนักงานหรือลูกจ้างองค์การของรัฐว่า มีสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกันกับบุคคลทั่วไป ผู้ร้องซึ่งเป็นข้าราชการทหาร จึงได้รับความ	พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบ

	คุ้มครองโดยรัฐธรรมนูญมาตรานี้เช่นกัน และการคุ้มครองหรือการรับรองดังกล่าวมีข้อยกเว้นว่า สิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 64 ซึ่งรวมถึงข้าราชการทหารด้วยนั้นอาจถูกจำกัดมากกว่าบุคคลทั่วไปได้ ถ้าเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจรรยาบรรณ และการจำกัดเช่นนั้นต้องเป็นไปตามกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจรรยาบรรณดังกล่าว กรณีของผู้ร้องซึ่งโต้แย้งว่า มาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 64 เพราะได้บัญญัติกำหนดอัตราระวางโทษผู้กระทำความผิดที่เป็น "ทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ พนักงานส่วนท้องถิ่น และพนักงานหรือลูกจ้างองค์การของรัฐ" เป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา 64 ได้ระบุไว้เป็นหลักทั่วไปว่า สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้นั้น บุคคลที่เป็น "ทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ พนักงานส่วนท้องถิ่นและพนักงานหรือลูกจ้างองค์การของรัฐ" ย่อมได้รับความคุ้มครองเช่นเดียวกับบุคคล ทั่วไป ซึ่งย่อมหมายถึงสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญมาตราต่าง ๆ รับรองไว้นั่นเอง ดังนั้นในกรณีของผู้ร้องจึงต้องนำเอารัฐธรรมนูญมาตราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาพิจารณาประกอบด้วย จะเคร่งครัดพิจารณา แต่มาตรา 64 มาตราเดียว คงไม่ได้ เนื่องจากมาตรา 64 มีเนื้อหาสาระพาดพิงมาตราอื่น ๆ ในรัฐธรรมนูญโดยปริยาย มาตราที่เกี่ยวข้องกับกรณีที่ผู้ร้องโต้แย้งนั้น ได้แก่ รัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ซึ่งเป็นบทบัญญัติรับรองความเสมอกันของบุคคลในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ในกรณีนี้บุคคลต้องได้รับโทษตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยหลักการแล้ว มาตรานี้ย่อมหมายรวมถึงกรณีที่ว่า โทษที่บุคคลได้รับจะต้องเป็นโทษอย่างเดียวกันในความผิดอย่างเดียวกัน แต่การที่มาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ได้กำหนดโทษของบุคคลที่เป็นข้าราชการ	ปราม ผู้กระทำ ความผิด เกี่ยวกับ ยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 ไม่ขัด หรือแย้ง ต่อรัฐ ธรรมนูญ มาตรา 64

	ทหาร และบุคคลอื่นที่ทำงานในภาครัฐต้องรับโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้นั้น เนื่องจากเห็นว่าบุคคลดังกล่าวต้องดำรงตนให้เป็นตัวอย่างแก่บุคคลทั่วไป ไม่กระทำความผิดที่ร้ายแรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ดังกล่าว เป็นกฎหมายเฉพาะกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้น ในกรณีของการกำหนดระวางโทษบุคคลที่เป็นทหารที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้นั้น ย่อมถือได้ว่า เป็นบทบัญญัติที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับวินัยและจรรยาบรรณของข้าราชการทหาร พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 จึงถือได้ว่า เป็นกฎหมายเฉพาะที่มีส่วนเกี่ยวกับวินัยและจรรยาบรรณของข้าราชการได้ มาตรา 10 ดังกล่าวจึงเป็นบทยกเว้นตามข้อความส่วนท้ายของรัฐธรรมนูญ มาตรา 64 จึงวินิจฉัยว่า มาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 64	
10. นายสุธี สุทธิสมบูรณ์	พิจารณาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา 64 แล้วเห็นว่า สิทธิและเสรีภาพของบุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ ฯลฯ ตามรัฐธรรมนูญมาตรานี้ บัญญัติไว้ในหมวด 3 ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ซึ่งมีบทบัญญัติคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในเรื่องต่าง ๆ เช่น สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย ตามมาตรา 31 เป็นต้น นอกจากนั้น ข้อยกเว้นที่จะมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพจะต้องดำเนินการโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายสำหรับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 ที่บัญญัติให้ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด	พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา

	กรณีผู้กระทำความผิดเป็นข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ จึงเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจดำเนินการได้เพราะการจำกัดสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ประกาศใช้บังคับแล้ว ส่วนบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา 64 ที่บัญญัติให้บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ฯลฯ มีสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดไว้ในกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในเรื่องการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจรรยาบรรณ เป็นเรื่องที่รัฐธรรมนูญรับรองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ฯลฯ เช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป ซึ่งเป็นคนละกรณีกับการตรากฎหมายให้มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 3 1 วรรคสาม ในส่วนของมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ที่บัญญัติให้ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่เป็นข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น จะเห็นได้ว่า "ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด" ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ หมายความว่า "การผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ซึ่งยาเสพติดและให้หมายความรวมถึง การสมคบ สนับสนุน ช่วยเหลือ หรือพยายามกระทำความผิดดังกล่าวด้วย" การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจึงเป็นภัยต่อประชาชนและประเทศชาติที่ประชาชนทุกคนต้องร่วมมือกันป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยเฉพาะบุคคลผู้เป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ ฯลฯ มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม อำนวยความสะดวก และให้บริการประชาชน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 70 วรรคหนึ่ง ดังนั้น เมื่อบุคคลผู้เป็นข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ฯลฯ กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น จึงเป็นไปตาม	10 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 64

	รัฐธรรมนูญ มาตรา 3 1 วรรคสาม ที่บัญญัติว่า "การจับ คุมขัง ตรวจค้นตัวบุคคล หรือการกระทำใดอันกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย" ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 31 ใช้บังคับกับบุคคลทั่วไป ซึ่งรวมถึงบุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ ฯลฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 64 ด้วย และมิได้เกี่ยวข้องกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ ในเรื่องการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจรรยาบรรณ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 64 แต่ประการใด จึงวินิจฉัยว่า บทบัญญัติมาตรา 10 ของพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 64	
11. พล.ต.อ. สุวรรณ สุวรรณเวโช	รัฐธรรมนูญ มาตรา 64 เป็นบทบัญญัติที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองและกำหนดขอบเขตการจำกัดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญของบุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ พนักงานส่วนท้องถิ่น และพนักงานหรือลูกจ้างองค์การของรัฐ ว่า ย่อมมีสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไปได้ เว้นแต่ที่จำกัดในกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจรรยาบรรณ ส่วนพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 นั้นเป็นบทบัญญัติที่กำหนดอัตราระวางโทษแก่ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งเป็นข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ พนักงานส่วนท้องถิ่น และพนักงานหรือลูกจ้างองค์การของรัฐโดยกำหนดอัตราระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นซึ่งสูงกว่าบุคคล ทั่วไป เพื่อให้การปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยถือว่าบุคคลที่ผ่านการคัดเลือกให้เป็นข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ พนักงานส่วนท้องถิ่น และพนักงานหรือลูกจ้างองค์การของรัฐน่าจะเป็นบุคคลที่ควรจะมีความประพฤติดีเป็นตัวอย่างของประชาชนโดยทั่วไป ประกอบกับจะต้องอยู่ในระเบียบวินัยและจรรยาบรรณของ	พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 64

	องค์กรหรือส่วนราชการนั้น ๆ เมื่อมากระทำความผิดเสียเอง จึงควรได้รับโทษเพิ่มขึ้น และเป็นหลักคิดในการตรากฎหมายที่มีโทษทางอาญาที่ใช้อยู่ในสังคมไทย ในกรณีนี้จึงถือว่าเป็นมาตรการเฉพาะเพื่อใช้ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งเป็นคนละกรณีและไม่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญมาตรา 64 ที่กำหนดไว้ในหมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ไม่มีกรณีที่จะขัดหรือแย้งกันได้ จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 64	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	พิเคราะห์แล้ว พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับอัตราโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดว่าถ้าบุคคลตามมาตรา 10 กระทำความผิดต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น คือต้องลงโทษเป็นสามเท่าของบุคคลทั่วไป ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา 64 เป็นบทบัญญัติจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลบางคน โดยรัฐธรรมนูญได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยไว้ในหมวด 3 ตั้งแต่มาตรา 26 ถึงมาตรา 65 โดยมาตรา 64 เป็นข้อยกเว้นของหลักทั่วไปเรื่องสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยว่าบุคคลตามมาตรา 64 คือ บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ พนักงานส่วนท้องถิ่น และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์การของรัฐ ย่อมมีสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป แต่มีข้อยกเว้นว่าสามารถออกกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับเพื่อจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเหล่านี้ได้ถ้าเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจรรยาบรรณ ดังนั้น มาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 กับรัฐธรรมนูญ มาตรา 64 เป็นคนละเรื่องคนละกรณีมิได้เกี่ยวข้องกันแต่อย่างใด การจะอ้างว่าบทบัญญัติของกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อ	พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 64

	รัฐธรรมนูญจะต้องอ้างว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราที่เป็นหลักเกณฑ์ในรัฐธรรมนูญ แต่จะอ้างว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราที่เป็นข้อยกเว้นของรัฐธรรมนูญไม่ได้ เช่น ผู้ร้องต้องการอ้างว่าพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดฯ มาตรา 10 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญที่บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยแล้ว ผู้ร้องจะต้องอ้างว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญในหมวด 3 มาตราใดมาตราหนึ่งหรือหลายมาตรา (ยกเว้นมาตรา 64) เช่น อ้างว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ผู้ร้องจะต้องยื่นคำร้องว่า มาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 64 จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 จะอ้างว่ามาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 64 ไม่ได้ เพราะมาตรา 64 ของรัฐธรรมนูญเป็นข้อยกเว้นของหลักเกณฑ์เรื่องสิทธิและเสรีภาพ จึงไม่มีบทบัญญัติใดขัดหรือแย้งต่อมาตรา 64 นี้ได้ ซึ่งถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 แล้ว ก็ไม่มีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยต่อไปอีก ถ้าวินิจฉัยว่าไม่ชอบด้วยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องพิจารณาต่อไปว่าบทบัญญัติในมาตรา 10 ของพระราชบัญญัติดังกล่าวเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 64 หรือไม่ กล่าวคือ มาตรา 10 ดังกล่าว เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่บัญญัติเฉพาะเกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจรรยาบรรณของบุคคลตามมาตรา 64 หรือไม่ ถ้าใช่ มาตรา 10 ก็ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 30 แต่ถ้าไม่ใช่เรื่องเกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจรรยาบรรณหรือไม่ใช่บุคคลตามมาตรา 64 แล้ว มาตรา 10 ของพระราชบัญญัติดังกล่าวก็ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 64	

13. นางเสาวนีย์ อัศวโรจน์	พิจารณาแล้ว เห็นว่า บทบัญญัติทั้งสองมาตราของกฎหมายทั้งสองฉบับที่เป็นประเด็นปัญหานี้ไม่เกี่ยวข้องกัน เพราะมาตรา 64 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เป็นเรื่องการให้สิทธิและเสรีภาพและการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่น ๆ และพนักงานตลอดจนลูกจ้างขององค์การของรัฐ ในขณะที่ มาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 เป็นเรื่องการกำหนดโทษผู้กระทำความผิด ดังนั้น บทบัญญัติทั้งสองดังกล่าวจึงเป็นคนละกรณีกัน อย่างไรก็ตาม การที่พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 ซึ่งกำหนดอัตราโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยกำหนดอัตราระวางโทษเป็นสามเท่าแก่ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่เป็นข้าราชการและพนักงานองค์การต่าง ๆ ทั้งนี้ เพื่อให้การปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมีประสิทธิภาพมากขึ้นนั้น มีปัญหาว่าจะทำได้หรือไม่ ในเรื่องดังกล่าวมีหลักที่ยอมรับกันทั่วไปในนานาประเทศว่า รัฐย่อมมีอำนาจในการรักษาความสงบสุขภายในรัฐโดยใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในรัฐหรือความสงบสุขของประชาชน รัฐจึงมีอำนาจกำหนดระวางโทษบุคคลที่มีสถานะแตกต่างกันได้แม้บุคคลจะกระทำการอย่างเดียวกัน หากกระทำเพื่อรักษาประโยชน์สาธารณะ เช่น เพราะสถานะของบุคคลที่อาจเอื้ออำนวยให้กระทำความผิดได้ง่ายกว่าบุคคลอื่น หรือเพราะการกระทำของบุคคลบางจำพวกอาจก่อความเสียหาย หรือเป็นบุคคลที่จำเป็นต้องมีระเบียบวินัยมากกว่าบุคคลอื่น เช่น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 166 บัญญัติว่า "ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงาน ละทิ้งงานหรือกระทำการอย่างใด ๆ เพื่อให้งานหยุดชะงักหรือเสียหาย โดยร่วมกระทำการเช่นนั้นด้วยกันตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ....." ในขณะที่บุคคลธรรมดา เช่น ผู้ที่ทำงานในโรงงานหยุดงานหรือประท้วงไม่มีความผิดตามกฎหมายแต่อย่างใด	พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 64

	ดังนั้น การที่พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 บัญญัติโดยกำหนดอัตราระวางโทษเป็นสามเท่าแก่ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดซึ่งเป็นบุคคลที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น ข้าราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่น และพนักงาน องค์การของรัฐหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ เพื่อให้การปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมีประสิทธิภาพมากขึ้น (เพราะบุคคลเหล่านี้มีภาระหน้าที่ในการรักษาสิทธิและผลประโยชน์ของประชาชนซึ่งควรมีวินัยและจรรยาบรรณที่จะไม่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จึงควรกำหนดความผิดของบุคคลเหล่านี้สูงกว่าบุคคลธรรมดา) นั้นสามารถกระทำได้แม้จะมีความแตกต่างจากกรณีของบุคคลธรรมดา เพราะแม้จะมีสถานการณ์หรือกรณีที่เหมือนกันแต่เป็นการกำหนดที่แตกต่างกันเพื่อประโยชน์สาธารณะและความสงบเรียบร้อยของประชาชน นอกจากนั้น การบัญญัติดังกล่าวเป็นการกำหนดอัตราโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งบุคคลทุกคนที่อยู่ในสถานะเดียวกันและกระทำความผิดอย่างเดียวกันต้องได้รับโทษและเป็นโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ อันเป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา 32 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 มิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 64	
14. นายอมร รักษาสัตย์	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	พิจารณาแล้ว เห็นว่า เจ้าพนักงาน สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาลหรือสภาท้องถิ่นอื่น ข้าราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่น พนักงานองค์การหรือหน่วยงานของรัฐหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ เป็นบุคคลที่มีสิทธิ หน้าที่และมีความรับผิดชอบสูงกว่าบุคคลธรรมดา โอกาสที่จะกระทำความผิดอาจอาศัยอำนาจหน้าที่ทำได้ง่ายกว่าบุคคลธรรมดา เมื่อบุคคลดังกล่าวกระทำความผิดจึงสมควรให้มีมาตรการลงโทษที่มากหรือสูงกว่าบุคคลธรรมดา ยาเสพติดให้โทษถือว่าเป็นภัยต่อ	พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิด

	ประเทศและประชาชนอย่างกว้างขวางและรุนแรง มีผลกระทบต่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ จึงสมควรใช้มาตรการที่รุนแรงเพื่อระงับและปราบปรามในการกระทำความผิดดังกล่าว สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องปฏิบัติการเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย กลับเป็นผู้กระทำความผิดเสียเอง จึงสมควรลงโทษให้หนักขึ้นเพื่อมิให้เป็นเยี่ยงอย่างแก่บุคคลอื่นที่คิดจะกระทำความผิด ที่ผู้ร้องอ้างว่า กรณีไม่เข้าข้อยกเว้นของรัฐธรรมนูญ มาตรา 64 ตอนท้ายที่บัญญัติว่า เว้นแต่ที่จำกัดในกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจรรยาบรรณ ข้อนี้เห็นว่า ตามข้อยกเว้นดังกล่าวได้กล่าวถึงสมรรถภาพ วินัย หรือจรรยาบรรณให้ปฏิบัติแตกต่างไปจากบุคคลธรรมดาโดยทั่วไปได้ ซึ่งวินัยหรือจรรยาบรรณก็คือ มาตรการที่ใช้ลงโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐที่กระทำผิดเป็นการลงโทษอย่างหนึ่ง แต่ไม่ใช่โทษเกี่ยวกับการกระทำความผิดในทางอาญาและเป็นโทษที่เบากว่าโทษที่กระทำความผิดอาญา พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 เป็นบทบัญญัติที่มีเจตนารมณ์และแนวทางการลงโทษตามข้อยกเว้นของรัฐธรรมนูญที่ว่า เว้นแต่ที่จำกัดในกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจรรยาบรรณ ข้ออ้างของผู้ร้องข้อนี้ฟังไม่ขึ้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 64	เกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 64

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 26/2546 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 14 คน (ฉะแนนเสียง 14 : 0)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล				
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 14 คน	ประเด็นหลัก พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 10 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 64 หรือไม่		คำวินิจฉัย พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดพ.ศ. 2534 มาตรา 10 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 64	
	ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ	ขัดต่อรัฐธรรมนูญ	ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ (ชอบด้วย รธน.)	ขัดต่อรัฐธรรมนูญ (ไม่ชอบด้วย รธน.)
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	✓		✓	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	✓		✓	
3. นายจุมพล ณ สงขลา	✓		✓	
4. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	✓		✓	
5. นายผัน จันทรปาน	✓		✓	
6. นายมงคล สระฏัน	✓		✓	
7. นายมานิต วิทยาเต็ม	✓		✓	
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	✓		✓	
9. นายสุจิต บุญบงการ	✓		✓	
10. นายสุธี สุทธิสมบูรณ์	✓		✓	
11. พล.ต.อ. สุวรรณ สุวรรณเวโช	✓		✓	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	✓		✓	
13. นางเสาวนีย์ อัศวโรจน์	✓		✓	
14. นายอมร รักษาสัตย์☆	-		-	-
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	✓		✓	
รวม	14	0	14	0

☆ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย

27. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 27/2546

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 27/2546 (วันที่ 29 กรกฎาคม 2546) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของจำเลยที่ 2 (นายสมโพช หรือสมโภชน์ ทศมงคล หรือทดมงคล) ซึ่งเป็นผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 กรณีพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 มาตรา 26 และมาตรา 29 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 30 มาตรา 33 และมาตรา 48 หรือไม่

(พิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 มาตรา 26 และมาตรา 29 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 30 มาตรา 33 และมาตรา 48 หรือไม่)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้ง ลงวันที่ 11 ตุลาคม 2544 ของจำเลยที่ 2 ในคดีอาญา (นายสมโพช หรือสมโภชน์ ทศมงคล) ซึ่งเป็นผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 มาตรา 26 และมาตรา 29 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 30 มาตรา 33 และมาตรา 48 หรือไม่
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด (สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดียาเสพติด 2) เป็นโจทก์ฟ้อง นายวิเชียร กระต่ายจันทร์ ที่ 1 นายสมโพช หรือสมโภชน์ ทศมงคล หรือทดมงคล ที่ 2 ผู้ร้อง และนายสุทัศน์ คำแก้ว ที่ 3 เป็นจำเลยต่อศาลอาญาในฐานความผิด ร่วมมือกันมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและจำหน่าย คดีอยู่ระหว่างการพิจารณา โจทก์ได้ยื่นคำร้องต่อศาลอาญา ขอให้ศาลอาญามีคำสั่งริบทรัพย์สินของผู้ร้อง (คือเงินฝากในบัญชีเงินฝากสะสมทรัพย์ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สาขาอุรุพงษ์ พร้อมดอกเบี้ยเงินฝาก ตามที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินได้อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

		พ.ศ. 2534 มาตรา 22 อายัดไว้เนื่องจากเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด) ให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 3 มาตรา 15 มาตรา 22 มาตรา 27 มาตรา 29 และมาตรา 31 ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลอาญาคัดค้านคำร้องขอให้ริบทรัพย์สินอ้างว่า เงินฝากในบัญชีสะสมทรัพย์ดังกล่าว ผู้ร้องยืมมาจากมารดาเพื่อนำมาวางประกันและวางดาวน์รถยนต์แท็กซี่ ไม่ได้เป็นเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิด และคดียังอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลซึ่งยังไม่มีคำพิพากษาว่า ผู้ร้องมีความผิดหรือไม่ อีกทั้งตัวทรัพย์สินที่ถูกยึดและอายัดไว้นั้น ไม่อาจถูกเปลี่ยนแปลงโยกย้ายหรือทำลายหลักฐาน อันจะเข้าข้อสันนิษฐานของพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ได้ นอกจากนี้ยังเป็นเพียงทรัพย์สินที่ต้องสงสัยว่า อาจจะได้มาเนื่องจากการกระทำผิดเท่านั้น การอ้างใช้มาตรการดังกล่าวเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 33 ศาลอาญามีคำสั่งให้ริบเงินฝากสะสมทรัพย์ ชื่อบัญชี นายสมโพช ทดมงคล พร้อมดอกเบี้ยตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 และมาตรา 31 ผู้ร้องอุทธรณ์คัดค้านคำสั่งศาลอาญาว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 มาตรา 26 และมาตรา 29 เป็นการจำกัดสิทธิของปวงชนชาวไทยที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 30 มาตรา 33 และมาตรา 48 ขอให้ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับยกคำร้องโจทก์และเพิกถอนคำสั่งริบทรัพย์สิน ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน เกี่ยวกับพระราชบัญญัติมาตราการ

		ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ศาลอุทธรณ์ได้วินิจฉัยว่า แม้มาตรการริบทรัพย์สินในคดีเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามพระราชบัญญัติดังกล่าว จะมีบทบัญญัติบางประการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในเรื่องทรัพย์สิน แต่ก็เป็นกฎหมายพิเศษที่ออกใช้บังคับโดยชอบด้วยกฎหมายและมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป มิได้ใช้บังคับเฉพาะกลุ่มบุคคลหรือผู้คัดค้าน เป็นการสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 48 ผู้ร้องฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ว่า แม้รัฐธรรมนูญ มาตรา 29 จะให้จำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลได้โดยกฎหมาย แต่การจำกัดสิทธิตามกฎหมายกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ ผู้ร้องจึงไม่เห็นด้วยกับศาลอุทธรณ์ที่วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 ใช้บังคับได้โดยชอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 ประกอบมาตรา 48 ศาลฎีกาพิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ร้องอุทธรณ์คัดค้าน ว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 มาตรา 26 และมาตรา 29 ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 30 มาตรา 33 และมาตรา 48 แต่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่า อุทธรณ์ของผู้ร้องฟังไม่ขึ้น ผู้ร้องจึงฎีกาคัดค้านว่า คำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ไม่ถูกต้อง ศาลฎีกาเห็นว่า เป็นกรณีที่มีข้อโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลฎีกาจะใช้บังคับแก่คดี ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัติดังกล่าว จึงให้รอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และให้ส่งความเห็นของผู้ร้องผ่านสำนักงานศาลยุติธรรมไปตามทางการ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 มาตรา 26 และมาตรา 29 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 30 มาตรา 33 และมาตรา 48 หรือไม่

	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	ตามคำร้องมีประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 มาตรา 26 และมาตรา 29 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 30 มาตรา 33 และมาตรา 48 หรือไม่ กรณีเกี่ยวกับพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 26 นั้น พิจารณาแล้ว เห็นว่า เป็นบทบัญญัติว่าด้วยความรับผิดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นส่วนตัว หากในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามมาตรา 22 คณะกรรมการผู้สั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด มิได้เกี่ยวกับประเด็นที่ว่าทรัพย์สินของจำเลยที่ 2 ผู้ร้อง เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอันควรริบหรือไม่ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 26 จึงมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้ยังคับแก่คดี กรณีไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคหนึ่ง ศาลรัฐธรรมนูญไม่จำต้องวินิจฉัยบทบัญญัติมาตราดังกล่าว ประเด็นตามคำร้องที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยมี 4 ประเด็น ดังนี้ <u>ประเด็นที่ 1</u> พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และมาตรา 29 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 หรือไม่ พิจารณารัฐธรรมนูญ มาตรา 26 เป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยการใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ส่วนพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 เป็นบทบัญญัติว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่คณะ

		กรรมการจะสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้น โดยให้ผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมีหน้าที่พิสูจน์ว่า ทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือได้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ ถ้าไม่สามารถแสดงหลักฐานได้ ให้คณะกรรมการสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้จนกว่าจะมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี ซึ่งต้องไม่ช้ากว่าหนึ่งปีนับแต่วันยึดหรืออายัดหรือจนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องในคดีที่ต้องหานั้น และว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราว โดยหากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าทรัพย์สินรายใดอาจมีการโอนยักย้าย ซุกซ่อน หรือเป็นกรณีที่มีเหตุผลและความจำเป็นอย่างอื่น ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินรายนั้นไว้ชั่วคราวจนกว่าจะมีการวินิจฉัยตามมาตรา 16 (3) ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่จะยื่นคำร้องขอผ่อนผัน เพื่อขอรับทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์โดยไม่มีประกันหรือมีประกันหรือมีประกันและหลักประกันก็ได้ และพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 เป็นบทบัญญัติว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีของศาลในการสั่งริบทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยให้ศาลไต่สวน หากคดีมีมูลว่า บรรดาทรัพย์สิน ซึ่งพนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลตามมาตรา 27 วรรคหนึ่ง เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้น เว้นแต่บุคคลซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินได้ยื่นคำร้องขอคืนก่อนคดีถึงที่สุด และแสดงให้ศาลเห็นว่า (1) ตนเป็นเจ้าของที่แท้จริง และทรัพย์สินนั้นไม่ได้เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือ (2) ตนเป็นผู้รับโอน หรือผู้รับผลประโยชน์และได้ทรัพย์นั้นมาโดยสุจริตมีค่าตอบแทน หรือได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ และ

		เป็นบทบัญญัติว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีของศาลในการพิสูจน์ถึงการเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือไม่ โดยถ้าปรากฏหลักฐานว่า จำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบเป็นผู้เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า บรรดาเงินหรือทรัพย์สินที่ผู้นั้นมีอยู่หรือได้มาเกินกว่าฐานะ หรือความสามารถในการประกอบอาชีพหรือกิจกรรมอย่างอื่นโดยสุจริตเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดซึ่งข้อสันนิษฐานดังกล่าวเป็นการกำหนดหน้าที่ภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริงให้ตกแก่จำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบในการนำพยานหลักฐานมาพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานตามกฎหมายดังกล่าว พิจารณาแล้ว เห็นว่า การใช้อำนาจขององค์กรของรัฐโดยคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 ในการสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน นั้น เป็นการใช้อำนาจโดยใช้ดุลพินิจวินิจฉัยพยานหลักฐานว่าทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบนั้น เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือได้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะ หรือไม่ หรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าทรัพย์สินรายใดอาจมีการโอน ยักย้าย ซุกซ่อน หรือเป็นกรณีที่มีเหตุผลและความจำเป็นอย่างอื่น ที่จะให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินรายนั้นไว้ชั่วคราว หรือไม่ การใช้ดุลพินิจของคณะกรรมการดังกล่าว พระราชบัญญัติมาตราการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 มิได้ให้คณะกรรมการใช้อำนาจตามอำเภอใจโดยไม่ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ได้แต่อย่างใด ส่วนการใช้อำนาจโดยศาลตามบทบัญญัติมาตรา 29 นั้น ศาล

		มีอำนาจทำการไต่ส่วน หากคดีมีมูลว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดแล้ว ศาลย่อมมีอำนาจสั่งริบทรัพย์สินนั้นได้ การใช้อำนาจของศาลตามบทบัญญัติมาตรา 29 เป็นการใช้อำนาจตุลาการวินิจฉัยคดีเพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย และโดยที่ศาลซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการวินิจฉัยคดีให้เป็นไปตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญและกฎหมายก็ย่อมจะต้องคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของคู่กรณีตามที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ และการใช้อำนาจของศาลดังกล่าว ไม่ได้ทำให้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของผู้ร้องเสียไปแต่อย่างใด ดังนั้น พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และมาตรา 29 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 <u>ประเด็นที่ 2</u> พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และมาตรา 29 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 หรือไม่ พิจารณารัฐธรรมนูญ มาตรา 30 เป็นบทบัญญัติว่าด้วยความเสมอกันในกฎหมายของบุคคล การได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายโดยเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน และห้ามการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ส่วนพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 นั้น แม้จะได้กำหนดให้ผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมีหน้าที่แสดงหลักฐานให้ได้ว่า ทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือได้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะ และให้อำนาจคณะกรรมการในการสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือในการสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวก็ตาม แต่ก็ถือได้ว่า บทบัญญัติดังกล่าวได้ให้ความเสมอกันในกฎหมายและความคุ้มครองบุคคลตามกฎหมายเท่าเทียมกันเนื่องจากเป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับ

		เป็นการทั่วไปแก่บุคคลผู้ที่อยู่ในสถานะอย่างเดียวกัน มิได้บัญญัติยกเว้นให้ผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินคนใดคนหนึ่งมีสิทธิหรือหน้าที่แตกต่างไปจากผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินคนอื่น ส่วนระหว่างผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินกับคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินนั้น ย่อมไม่อาจจะอ้างความเสมอกันในกฎหมายได้ เพราะมีอำนาจหน้าที่และสถานะทางกฎหมายที่แตกต่างกัน แต่สำหรับบุคคลผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินด้วยกันแล้ว นั้น ย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายโดยเสมอภาคกันทุกคน ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน มิได้เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป มิได้บัญญัติยกเว้นให้เลือกปฏิบัติต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินคนใดคนหนึ่งเป็นการเฉพาะแต่อย่างใด ส่วนพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 แม้จะได้กำหนดให้ภาระการพิสูจน์ตกอยู่กับฝ่ายที่ถูกริบทรัพย์สินหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินก็ตาม แต่ก็ถือได้ว่า บทบัญญัติดังกล่าวได้ให้ความเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน เนื่องจากเป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปแก่บุคคลผู้ที่อยู่ในสถานะอย่างเดียวกัน กล่าวคือ บุคคลที่อยู่ในฐานะโจทก์ จำเลย หรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินทุกคนย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายเหมือนกัน ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน มิได้เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป มิได้บัญญัติยกเว้นให้ใช้บังคับแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะแต่อย่างใด ดังนั้น พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และมาตรา 29 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30

		<u>ประเด็นที่ 3</u> พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และมาตรา 29 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 หรือไม่ พิจารณารัฐธรรมนูญ มาตรา 33 เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา โดยต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ ซึ่งหมายความว่า ก่อนศาลพิพากษาว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยกระทำความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลดังกล่าวเหมือนกับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ศาลพิพากษาว่าได้กระทำความผิดแล้วไม่ได้ ที่ผู้ร้องอ้างว่าทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบยังเป็นเพียงทรัพย์สินที่ต้องสงสัยว่า อาจจะได้มาเนื่องจากการกระทำความผิดเท่านั้นการใช้มาตรการดังกล่าวเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ นั้น เห็นว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 เป็นบทบัญญัติว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่คณะกรรมการจะสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน โดยก่อนยึดหรืออายัด ให้ผู้ร้องนำพยานหลักฐานมาแสดงว่าทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบนั้นไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือได้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ ซึ่งเป็นเรื่องที่กฎหมายบัญญัติให้ผู้ร้องพิสูจน์ถึงความบริสุทธิ์ของทรัพย์สินที่ผู้ร้องได้รับมา ไม่ได้เป็นการกระทำที่ถือได้ว่าผู้ร้องได้กระทำความผิดและยังมิได้ปฏิบัตต่อผู้ร้องเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดแล้ว ส่วนพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 เป็นบทสันนิษฐานเกี่ยวกับทรัพย์สินของบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อศาลจะได้

		วินิจฉัยและมีคำสั่งให้ริบทรัพย์สินตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหรือไม่ ซึ่งในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น ผู้ที่ได้ทรัพย์สินนั้นมาย่อมทราบได้ดีว่า ได้มาอย่างไร เมื่อใด จึงต้องให้ผู้ที่ได้ทรัพย์สินนั้นมามีภาระนำสืบข้อเท็จจริงในเรื่องการได้มาซึ่งทรัพย์สินนั้นก่อน และการที่มาตรา 29 บัญญัติเช่นนี้ก็เพื่อให้การปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เนื่องจากปัญหายาเสพติดในปัจจุบันเป็นปัญหาสำคัญร่วมกันของนานาประเทศ ประกอบกับยาเสพติดเป็นภัยต่อสุขภาพและชีวิตมนุษย์ สังคมและประเทศชาติอย่างร้ายแรง จึงจำเป็นต้องมีมาตรการต่างๆ ขึ้นโดยเฉพาะ การดำเนินการตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 ไม่ได้เป็นการดำเนินการที่ถือได้ว่าผู้ร้องเป็นผู้กระทำความผิดแล้วและยังมิได้ปฏิบัติต่อผู้ร้องเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดแต่อย่างใด ดังนั้น พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และมาตรา 29 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 <u>ประเด็นที่ 4</u> พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และมาตรา 29 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 หรือไม่ พิจารณารัฐธรรมนูญ มาตรา 48 เป็นบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินแต่ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินนั้น อาจถูกจำกัดได้โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายที่รัฐธรรมนูญให้อำนาจในการตราขึ้น เพื่อกำหนดขอบเขตแห่งสิทธิหรือจำกัดสิทธิเช่นว่านั้นได้แต่กฎหมายนั้นจะต้องบัญญัติโดยกำหนดขอบเขตแห่งสิทธิหรือจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินเท่าที่จำเป็นและไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินนั้นด้วย ส่วนพระราชบัญญัติมาตราการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 เป็นบท

		บัญญัติว่าด้วยการตรวจสอบทรัพย์สินโดยคณะกรรมการ และมาตรา 29 เป็นบทบัญญัติว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีของศาลในการพิจารณาเพื่อมีคำสั่งริบทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยให้ศาลไต่สวน หากคดีมีมูลว่า เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้น และเมื่อศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินใด ทรัพย์สินนั้นก็จะตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หากศาลมีคำสั่งให้ยกคำร้อง ทรัพย์สินนั้นก็ยังคงเป็นสิทธิของบุคคลผู้เป็นเจ้าของตามเดิม พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และมาตรา 29 เป็นบทบัญญัติว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการตรวจสอบทรัพย์สิน และเป็นบทพิสูจน์ว่า เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือไม่ โดยให้ศาลไต่ส่วนก่อนมีคำสั่งซึ่งจะต้องมีการนำพยานหลักฐานมาสืบ ทั้งยังให้เจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องขอคืนได้ก่อนคดีถึงที่สุด ส่วนข้อสันนิษฐานที่ว่า "บรรดาเงินหรือทรัพย์สินที่ผู้นั้นมีอยู่หรือได้มาเกินกว่าฐานะ หรือความสามารถในการประกอบอาชีพหรือกิจกรรมอย่างอื่นโดยสุจริตเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด" ข้อสันนิษฐานนี้จะใช้ได้ต่อเมื่อปรากฏหลักฐานว่า จำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบเป็นผู้เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อน ทั้งจำเลยและผู้เกี่ยวข้องสามารถนำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานได้ เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และมาตรา 29 ซึ่งบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จำกัดขอบเขตแห่งสิทธิของผู้ถูกตรวจสอบหรือของเจ้าของทรัพย์สินในทรัพย์สินที่ถูกกล่าวหาว่า เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดแล้ว เห็นว่า บทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าวมีความจำเป็นต้องตราขึ้นเพื่อเป็นมาตรการในการปราบปราม

		ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและสามารถที่จะดำเนินการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดได้ ทั้งเป็นเพียงการจำกัดขอบเขตแห่งสิทธิในทรัพย์สินเป็นการชั่วคราวในระหว่างกระบวนการพิจารณาของคณะกรรมการและศาล ซึ่งหากพิสูจน์ได้ว่า เป็นทรัพย์สินที่ไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ก็ให้คณะกรรมการคืนทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ ส่วนบรรดาทรัพย์สินที่พนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องต่อศาลก็ไม่อาจริบทรัพย์สินนั้นได้ จึงไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินแต่อย่างใด ดังนั้น พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และมาตรา 29 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 48
	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	1) รัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 30 มาตรา 33 และมาตรา 48 2) พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 มาตรา 26 และมาตรา 29
2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และมาตรา 29 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 หรือไม่ <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และมาตรา 29 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 หรือไม่ <u>ประเด็นหลักที่ 3</u> พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และมาตรา 29 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 หรือไม่ <u>ประเด็นหลักที่ 4</u> พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และมาตรา 29 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 หรือไม่

3. คำวินิจฉัย	จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และมาตรา 29 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 30 มาตรา 33 และมาตรา 48
4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยโดยมติ 13 คน โดยมีมติเป็นเอกฉันท์ ว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฯ (คะแนนเสียง 13 : 0) 2) เริ่มวันที่ 11 ตุลาคม 2544 แล้วเสร็จ วันที่ 29 กรกฎาคม 2546 รวม 1 ปี 9 เดือน 18 วัน 3) การวางบรรทัดฐาน พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และมาตรา 29 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 30 มาตรา 33 และมาตรา 48 4) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 121 ตอนที่ 21 ก วันที่ 24 มีนาคม 2547 ซึ่งเท่ากับ 7 เดือน 24 วัน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 29 กรกฎาคม 2546)

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 27/2546 (วันที่ 29 กรกฎาคม 2546) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 13 คน เรื่อง ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของจำเลยที่ 2 (นายสมโพช หรือสมโภชน์ ทศมงคล หรือทดมงคล) ซึ่งเป็นผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญมาตรา 264 กรณีพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 มาตรา 26 และมาตรา 29 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 30 มาตรา 33 และมาตรา 48 หรือไม่

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ได้แก่

<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และมาตรา 29 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 หรือไม่

<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และมาตรา 29 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 หรือไม่

<u>ประเด็นหลักที่ 3</u> พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และมาตรา 29 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 หรือไม่

<u>ประเด็นหลักที่ 4</u> พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และมาตรา 29 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 หรือไม่

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	**1. รัฐธรรมนูญ บัญญัติไว้ว่า** **"<u>มาตรา 26</u> การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้"** **"<u>มาตรา 30</u> บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน** **ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน** **การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ**	<u>ประเด็นหลักที่ 1-4</u> พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำ

	สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะกระทำมิได้ มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม" "<u>มาตรา 33</u> ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้" "<u>มาตรา 48</u> สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครองขอบเขตแห่งสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ การสืบมรดกย่อมได้รับความคุ้มครองสิทธิของบุคคลในการสืบมรดกย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ" 2. พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 บัญญัติว่า "<u>มาตรา 22</u> ในการตรวจสอบทรัพย์สิน ถ้าผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินไม่สามารถแสดงหลักฐานได้ว่าทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือได้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ ให้คณะกรรมการสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้จนกว่าจะมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีซึ่งต้องไม่ช้ากว่าหนึ่งปีนับแต่วันยึดหรืออายัดหรือจนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องในคดีที่ต้องหานั้น	ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และมาตรา 29 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 30 มาตรา 33 และมาตรา 48

	เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบทรัพย์สิน หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าทรัพย์สินรายใดอาจมีการโอน ยักย้าย ซุกซ่อน หรือเป็นกรณีที่มีเหตุผลและความจำเป็นอย่างอื่น ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินรายนั้นไว้ชั่วคราวจนกว่าจะมีการวินิจฉัยตามมาตรา 16 (3) ทั้งนี้ไม่ตัดสิทธิผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่จะยื่นคำร้องขอผ่อนผันเพื่อขอรับทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์โดยไม่มีประกันหรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันก็ได้ และให้นำความในมาตรา 19 วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม เมื่อมีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวแล้ว ให้คณะกรรมการจัดให้มีการพิสูจน์ตามวรรคหนึ่งโดยเร็ว และในกรณีที่ผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินสามารถพิสูจน์ตามวรรคหนึ่งได้ก็ให้คืนทรัพย์สินให้แก่ผู้นั้น แต่ถ้าไม่สามารถพิสูจน์ได้ ให้ถือว่าการยึดหรืออายัดตามวรรคสองเป็นการยึดหรืออายัดตามวรรคหนึ่ง การยื่นคำร้องขอผ่อนผันตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง เพื่อประโยชน์ตามมาตรานี้ คำว่า "ทรัพย์สิน" ให้หมายความรวมถึง (1) ทรัพย์สินที่เปลี่ยนสภาพไป สิทธิเรียกร้อง ผลประโยชน์ และดอกผลจากทรัพย์สินดังกล่าว (2) หนี้ที่บุคคลภายนอกถึงกำหนดชำระแก่ผู้ต้องหา (3) ทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของผู้ต้องหาที่ได้รับ ขาย จำหน่าย โอนหรือยักย้ายไปเสียในระหว่างระยะเวลาสิบปีก่อนมีคำสั่งยึดหรืออายัด และภายหลังนั้น เว้นแต่ผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์จะพิสูจน์ต่อคณะกรรมการได้ว่าการโอนหรือการกระทำนั้นได้กระทำไปโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน" "<u>มาตรา 26</u> การยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามมาตรา 22 ซึ่ง	

กระทำโดยชอบด้วยกฎหมาย หากก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ใด ผู้กระทำไม่ต้องรับผิดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นส่วนตัว"

"<u>มาตรา 29</u> บรรดาทรัพย์สินซึ่งพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องต่อศาลตามมาตรา 27 วรรคหนึ่งนั้น ให้ศาลไต่สวน หากคดีมีมูลว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้น เว้นแต่บุคคลซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินได้ยื่นคำร้องขอคืนก่อนคดีถึงที่สุดและแสดงให้ศาลเห็นว่า

(1) ตนเป็นเจ้าของที่แท้จริง และทรัพย์สินนั้นไม่ได้เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือ

(2) ตนเป็นผู้รับโอน หรือผู้รับประโยชน์ และได้ทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะ

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ ถ้าปรากฏหลักฐานว่าจำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบเป็นผู้เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบรรดาเงินหรือทรัพย์สินที่ผู้นั้นมีอยู่หรือได้มาเกินกว่าฐานะ หรือความสามารถในการประกอบอาชีพหรือกิจกรรมอย่างอื่นโดยสุจริต เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด"

<u>ประเด็นหลักที่ 1</u>

เมื่อพิเคราะห์การใช้อำนาจขององค์กรของรัฐโดยคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 แล้ว เห็นว่า การใช้อำนาจโดยคณะกรรมการที่จะสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือที่จะสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราว เป็นการใช้อำนาจในการใช้ดุลพินิจวินิจฉัยพยานหลักฐานว่าทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบนั้นเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือได้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรใน

ทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณ หรือไม่ และเป็นการใช้อำนาจในการใช้ดุลพินิจว่ามีเหตุอันควรเชื่อว่าทรัพย์สินรายใดอาจมีการโอน ยักย้าย ซุกซ่อน หรือเป็นกรณีที่มีเหตุผลและความจำเป็นอย่างอื่น ที่จะให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินรายนั้นไว้ชั่วคราว หรือไม่

พิจารณาแล้ว เห็นว่า บทบัญญัติมาตรา 22 มิได้ให้อำนาจคณะกรรมการใช้อำนาจตามอำเภอใจโดยไม่ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ได้แต่อย่างใด

ส่วนการใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐโดยศาลตามบทบัญญัติมาตรา 29 นั้น พิจารณาแล้ว เห็นว่า ศาลย่อมใช้อำนาจทำการไต่สวนว่า คดีมีมูลว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่ และใช้อำนาจในการวินิจฉัยมีคำสั่งว่าจะให้ริบทรัพย์สินนั้นหรือไม่ การใช้อำนาจของศาลตามบทบัญญัติมาตรา 29 เป็นการใช้อำนาจตุลาการวินิจฉัยคดีแก่คู่ความเพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย การจะให้เกิดความยุติธรรมได้นั้นศาลก็ย่อมจะต้องใช้อำนาจโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เป็นอย่างยิ่งอยู่แล้ว บทบัญญัติมาตรา 29 มิได้ให้อำนาจศาลไปกระทำการใด ๆ โดยไม่ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ได้แต่อย่างใด และโดยหลักการศาลซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการวินิจฉัยคดีให้เป็นไปตามกฎหมายก็ย่อมจะต้องคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของคู่กรณีที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้อยู่แล้ว

ดังนั้น พิจารณาแล้ว เห็นว่า บทบัญญัติมาตรา 22 และมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26

<u>ประเด็นหลักที่ 2</u>

พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา 30 เป็นบทบัญญัติว่าด้วยความเสมอกันในกฎหมาย การได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน และการห้ามเลือก

ปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ส่วนบทบัญญัติ มาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 นั้น แม้จะได้กำหนดให้ผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมีหน้าที่แสดงหลักฐานให้ได้ว่าทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือได้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ แต่ก็ให้อำนาจคณะกรรมการในการสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือในการสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราว จึงเห็นได้ชัดว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 ได้ให้ความเสมอกันในกฎหมายและความคุ้มครองบุคคลตามกฎหมายเท่าเทียมกัน เนื่องจากเป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปแก่บุคคลผู้ที่อยู่ในสถานะอย่างเดียวกัน บทบัญญัติมาตรา 22 มิได้บัญญัติยกเว้นให้ผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินคนใดคนหนึ่งมีสิทธิหรือหน้าที่แตกต่างไปจากผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินคนอื่น ส่วนระหว่างผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินกับคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินนั้นย่อมไม่อาจจะอ้างความเสมอกันในกฎหมายได้ เพราะมีอำนาจและหน้าที่และสถานะทางกฎหมายที่แตกต่างกัน เพราะคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน ย่อมมีอำนาจหน้าที่และสถานะทางกฎหมายเหนือกว่าบุคคลผู้ถูกตรวจสอบ หรือผู้ที่อ้างว่าจะเป็นเจ้าของทรัพย์สิน นอกจากนั้น บทบัญญัติมาตรา 22 มิได้เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป มิได้บัญญัติยกเว้นให้เลือกปฏิบัติต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินคนใดคนหนึ่งเป็นการเฉพาะแต่อย่างใด

ส่วนพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 แม้จะให้ภาระการพิสูจน์ตกอยู่กับฝ่ายที่ถูกริบทรัพย์สินหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินก็ตาม แต่ก็ถือได้ว่า บทบัญญัติดังกล่าวได้ให้

ความเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน เนื่องจากเป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปแก่บุคคลผู้ที่อยู่ในสถานะอย่างเดียวกัน กล่าวคือ บุคคลที่อยู่ในฐานะโจทก์ จำเลยหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินทุกคน ย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายเหมือนกัน ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน มิได้เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป มิได้บัญญัติยกเว้นให้ใช้บังคับแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะแต่อย่างใด

ดังนั้น พิจารณาแล้ว เห็นว่า บทบัญญัติมาตรา 22 และมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30

<u>ประเด็นหลักที่ 3</u>

พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา 33 เป็นกรณีที่ใช้บังคับในคดีอาญา ซึ่งให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ อันเป็นการกำหนดให้ในการพิจารณาคดีอาญานั้นเป็นหน้าที่ของโจทก์ที่จะต้องนำสืบพิสูจน์ให้ได้ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดศาลจึงจะพิพากษาลงโทษจำเลยได้ และจึงจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดได้

ส่วนบทบัญญัติ มาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 นั้นเป็นกรณีที่ให้ผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินพิสูจน์ถึงความบริสุทธิ์ของทรัพย์สินที่ได้รับมา ไม่ได้เป็นการกระทำที่ถือได้ว่าผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมีความผิดแล้ว และที่ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวก็เป็นการปฏิบัติต่อตัวทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มิใช่เป็นการปฏิบัติต่อผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดแล้ว

ส่วนพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 เป็นบทสันนิษฐานเกี่ยวกับทรัพย์สินของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เพื่อศาลจะได้วินิจฉัยและมีคำสั่งว่าจะให้ริบทรัพย์สินตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหรือไม่ ซึ่งในการสืบพิสูจน์ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น คู่ความฝ่ายที่ได้ทรัพย์สินมาย่อมเป็นผู้ที่ทราบข้อเท็จจริงมากกว่าคู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง ในการพิจารณาคดีเพื่อให้ได้ความชัดเจนว่าทรัพย์สินนั้นเกี่ยวกับการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่ จึงต้องให้ภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทรัพย์สินดังกล่าวตกอยู่กับคู่ความฝ่ายที่ได้ทรัพย์สินนั้นมา เพราะหากจะให้ภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริงตกอยู่กับคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งนั้นย่อมเป็นเรื่องที่ยากที่จะกระทำได้ จึงจำเป็นที่มาตรา 29 ต้องมีข้อสันนิษฐานตามกฎหมายดังกล่าวให้จำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบเป็นผู้มีภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริง ทั้งนี้เพราะพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 เป็นข้อสันนิษฐานในทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 เป็นบทบัญญัติสันนิษฐานในบุคคลผู้กระทำความผิด ซึ่งต่างกัน และการที่มาตรา 29 ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้นได้ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลผู้ถูกตรวจสอบหรือจำเลยได้กระทำความผิดนั้น คำสั่งริบทรัพย์สินเป็นการปฏิบัติต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มิใช่เป็นการปฏิบัติต่อบุคคลเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดแล้วแต่อย่างใด

ฉะนั้น พิจารณาแล้ว เห็นว่า บทบัญญัติมาตรา 22 และมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33

<u>ประเด็นหลักที่ 4</u>

พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา 48 เป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน และการสืบมรดก ย่อมได้รับความคุ้มครอง โดยขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านั้นย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งเป็นกรณีที่รัฐธรรมนูญให้

	อำนาจในการออกกฎหมายเพื่อกำหนดขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านั้นได้ ส่วนบทบัญญัติ มาตรา 22 และมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นโดยอาศัยรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 จึงไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 แม้บทบัญญัติมาตรา 29 จะเป็นบทบัญญัติว่าด้วยการสืบพิสูจน์ถึงสิทธิในทรัพย์สินซึ่งพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องต่อศาลตามมาตรา 27 วรรคหนึ่ง โดยให้ศาลไต่สวน หากคดีมีมูลว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้น ฉะนั้น เมื่อศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินใด ทรัพย์สินนั้นก็จะตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หากศาลมีคำสั่งให้ยกคำร้อง ทรัพย์สินนั้นก็ยังคงเป็นสิทธิของบุคคลผู้เป็นเจ้าของตามเดิม บทบัญญัติมาตรา 29 เป็นบทพิสูจน์ถึงสิทธิในทรัพย์สินว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือไม่ โดยให้ศาลไต่สวนซึ่งจะต้องมีการนำพยานหลักฐานมาสืบ ทั้งยังให้เจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องขอคืนได้ก่อนคดีถึงที่สุด ส่วนข้อสันนิษฐานที่ว่า "บรรดาเงิน หรือทรัพย์สินที่ผู้นั้นมีอยู่ หรือได้เกินฐานะหรือความสามารถในการประกอบอาชีพ หรือกิจกรรมอย่างอื่นโดยสุจริต ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด" ข้อสันนิษฐานนี้จะใช้ได้ต่อเมื่อปรากฏหลักฐานว่าจำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบเป็นผู้เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อน ทั้งจำเลยและผู้เกี่ยวข้องสามารถนำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานได้ ซึ่งอาจจะทำให้จำเลยเสียเปรียบในเชิงคดีอยู่บ้าง แต่ก็เป็นความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยกำลังประสบปัญหานี้อย่างรุนแรง ประกอบกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 ยอมให้รัฐสามารถออกกฎหมายกำหนดขอบเขตแห่งสิทธิ และการจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินได้เมื่อมีความจำเป็น ดังนั้น ในการออกกฎหมายที่มีผลกระทบต่อขอบเขตแห่งสิทธิในทรัพย์สินของผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ที่เกิดจากความจำเป็นเพื่อป้องกันและปราบปรามยา	

	เสพติด ซึ่งหากพิสูจน์ได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดก็ให้ศาลสั่งริบได้ จึงเป็นไปตามหลักกฎหมายสากล ฉะนั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า บทบัญญัติมาตรา 22 และมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และมาตรา 29 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 30 มาตรา 33 และมาตรา 48	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	<u>ประเด็นหลักที่ 1-4</u> ความในมาตรา 22 ของพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 เป็นบทบัญญัติที่สืบเนื่องมาจากการที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติดังกล่าวใช้อำนาจตามมาตรา 16 มาตรา 19 และมาตรา 20 ทำการตรวจสอบในกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวซึ่งเป็นมาตรการในการปราบปรามเกี่ยวกับยาเสพติดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังปรากฏตามหมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติดังกล่าว ซึ่งผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินสามารถแสดงหลักฐานว่าทรัพย์สินนั้นไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือได้รับโอนมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทนหรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณ เมื่อแสดงได้ดังกล่าว คณะกรรมการย่อมสั่งคืนทรัพย์สินนั้นแก่เจ้าของ หากแสดงไม่ได้ดังกล่าว พนักงานอัยการจึงจะยื่นคำร้องให้ศาลมีคำสั่งให้ริบทรัพย์สินนั้นต่อไป ซึ่งผู้ที่อ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สินยังมีสิทธิยื่นคำร้องขอคืนโดยทางศาลได้อีกขั้นตอนหนึ่งตามมาตรา 29 ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 30 มาตรา 33 และมาตรา 48 ได้บัญญัติถึงกรณีต่าง ๆ ดังนี้ มาตรา 26 บัญญัติถึงการใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐว่าต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็น	<u>ประเด็นหลักที่ 1-4</u> พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และมาตรา 29 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

	มนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 บัญญัติถึงความเสมอกันในกฎหมายของบุคคล และการได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายโดยเท่าเทียมกัน มาตรา 33 บัญญัติถึงการสันนิษฐานเป็นเบื้องต้นว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด จะเห็นได้ว่า ทั้งสามมาตราดังกล่าวล้วนเป็นการบัญญัติเน้นถึงการคุ้มครองในด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตลอดจนสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเป็นสำคัญ ส่วนพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และมาตรา 29 เป็นเรื่องที่มุ่งต่อตัวทรัพย์ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอันพึงยึด อายัด หรือริบหรือไม่ และผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของสามารถพิสูจน์ถึงสิทธิโดยชอบของตนเป็นประการสำคัญ กรณีจึงเป็นคนละเรื่องกัน ไม่มีปัญหาว่าขัดหรือแย้งกันแต่อย่างใด ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 แม้ได้บัญญัติถึงการคุ้มครองสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินไว้ในความตอนต้น แต่ความในประโยคต่อไปมีว่า "ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ" ซึ่งแสดงว่า อาจมีกฎหมายบัญญัติถึงการรอนสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลได้ เมื่อพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 มาตรา 29 และบทบัญญัติในมาตราที่เกี่ยวเนื่องได้บัญญัติถึงตัวทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นทรัพย์สินอันพึงยึด อายัด หรือริบแล้วแต่กรณี ย่อมเป็นไปตามข้อยกเว้นในการคุ้มครองสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินที่ว่า "ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ" จึงถือไม่ได้ว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และมาตรา 29 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และมาตรา 29 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 30 มาตรา 33 และมาตรา 48	มาตรา 26 มาตรา 30 มาตรา 33 และ มาตรา 48

3. นายจุมพล ณ สงขลา	<u>ประเด็นหลักที่ 1-4</u> ที่ผู้ร้องอ้างว่าพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และมาตรา 29 ผลักภาระให้แก่เจ้าของทรัพย์สินเป็นผู้พิสูจน์ขัดต่อเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญในเรื่องสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยและเป็นการจำกัดสิทธิของปวงชนชาวไทยนั้น เห็นว่า ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 การคุ้มครองสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ปกติเจ้าของทรัพย์สินย่อมรู้ดีว่าทรัพย์สินของตนได้มาอย่างไรและหากเจ้าของทรัพย์สินพิสูจน์ได้ว่าได้ทรัพย์สินมาโดยชอบไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ศาลย่อมไม่อาจริบทรัพย์สินของผู้นั้นได้อยู่แล้ว ดังนั้น การที่พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 บัญญัติให้เจ้าของทรัพย์สินเป็นผู้พิสูจน์ว่าทรัพย์สินใดไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จึงเป็นการกระทำไปตามที่รัฐธรรมนูญมาตรา 48 กำหนดไว้ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 48 ส่วนที่ผู้ร้องอ้างว่า มาตรา 22 และมาตรา 29 ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 30 และมาตรา 33 นั้น เห็นว่าบทบัญญัติดังกล่าวมิได้กระทบถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ร้อง และใช้บังคับแก่บุคคลทุกคนที่เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อน อีกทั้งการที่ศาลสั่งริบทรัพย์สินของผู้ร้องก็เป็นเรื่องเฉพาะทรัพย์สิน มิได้เกี่ยวข้องกับคดีอาญาที่ผู้ร้องถูกฟ้องแต่อย่างใด บทบัญญัติมาตรา 22 และมาตรา 29 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 26 มาตรา 30 มาตรา 33 และมาตรา 48 จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และมาตรา 29 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 30 มาตรา 33 และมาตรา 48	<u>ประเด็นหลักที่ 1-4</u> พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และมาตรา 29 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 30 มาตรา 33 และมาตรา 48
4. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-

5. นายผัน จันทรปาน	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พิจารณารัฐธรรมนูญ มาตรา 26 เป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยการใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่ง รัฐธรรมนูญนี้ เห็นว่า การใช้อำนาจโดยคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 นั้น เป็นการใช้ดุลพินิจวินิจฉัยพยานหลักฐานว่าทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบนั้นเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือได้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณหรือไม่ และเป็นการใช้อำนาจในการใช้ดุลพินิจว่ามีเหตุอันควรเชื่อว่าทรัพย์สินรายใดอาจมีการโอน ยักย้าย ซุกซ่อน หรือเป็นกรณีที่มีเหตุผลและความจำเป็นอย่างอื่น ที่คณะกรรมการให้สั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินรายนั้นไว้ชั่วคราวหรือไม่ การใช้ดุลพินิจของคณะกรรมการดังกล่าว บทบัญญัติมาตรา 22 มิได้ให้อำนาจคณะกรรมการใช้อำนาจได้โดยอำเภอใจไม่ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้แต่อย่างใด และการใช้อำนาจโดยศาลตามบทบัญญัติมาตรา 29 นั้น เป็นการใช้อำนาจตุลาการในการวินิจฉัยคดีเพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย โดยหลักการศาลซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการวินิจฉัยคดีให้เป็นไปตามกฎหมายก็ย่อมจะต้องคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของคู่กรณีตามที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ อยู่แล้ว และการใช้อำนาจของศาลดังกล่าว ไม่ทำให้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของคู่กรณีเสียไปแต่อย่างใด ฉะนั้น บทบัญญัติมาตรา 22 และมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> บทบัญญัติ มาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 แม้จะได้กำหนดให้ผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์	<u>ประเด็นหลักที่ 1-4</u> พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และมาตรา 29 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 30 มาตรา 33 และมาตรา 48

สินมีหน้าที่แสดงหลักฐานให้ได้ว่าทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือได้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ และให้อำนาจคณะกรรมการในการสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือในการสั่งยึดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวก็ตาม แต่ก็ถือได้ว่าพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 ได้ให้ความเสมอกันในกฎหมายและความคุ้มครองบุคคลตามกฎหมายเท่าเทียมกัน เนื่องจากเป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปแก่บุคคลผู้ที่อยู่ในสถานะอย่างเดียวกัน มิได้บัญญัติยกเว้นให้ผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินคนใดคนหนึ่งมีสิทธิหรือหน้าที่แตกต่างไปจากผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินคนอื่น ส่วนระหว่างผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินกับคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินนั้นย่อมไม่อาจจะอ้างความเสมอกันในกฎหมายได้ เพราะมีอำนาจและหน้าที่และสถานะทางกฎหมายที่แตกต่างกัน แต่สำหรับบุคคลผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินด้วยกันแล้วนั้น ย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายโดยเสมอกันทุกคน ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน มิได้เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป มิได้บัญญัติยกเว้นให้เลือกปฏิบัติต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินคนใดคนหนึ่งเป็นการเฉพาะแต่อย่างใด

ส่วนมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 แม้จะได้กำหนดให้ภาระการพิสูจน์ตกอยู่กับคู่ความฝ่ายจำเลยหรือฝ่ายที่จะถูกริบทรัพย์สินหากบุคคลนั้นเป็นผู้เกี่ยวข้อง หรือเคยเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อนก็ตาม แต่ก็ถือได้ว่าบทบัญญัติดังกล่าวได้ให้ความเสมอกันในกฎหมายและความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันแล้ว เนื่องจากเป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปแก่บุคคลผู้ที่อยู่ในสถานะอย่างเดียวกัน

ย่อมมีผลใช้บังคับด้วยความเสมอภาคกันและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน กล่าวคือ บุคคลที่อยู่ในฐานะโจทก์หรือจำเลยทุกคนย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายเหมือนกัน บทบัญญัติมาตรา 29 มิได้บัญญัติยกเว้นให้โจทก์หรือจำเลยคนใดคนหนึ่งมีสิทธิหรือหน้าที่แตกต่างไปจากโจทก์หรือจำเลยคนอื่น ส่วนระหว่างโจทก์กับจำเลยนั้น ย่อมไม่อาจจะอ้างความเสมอกันในกฎหมายได้ เพราะโจทก์และจำเลยมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายแตกต่างกัน และสถานะทางกฎหมายระหว่างโจทก์และจำเลยมีความแตกต่างกัน และบทบัญญัติมาตรา 29 มิได้เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป มิได้บัญญัติยกเว้นต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะหรือให้ใช้บังคับแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะแต่อย่างใด

ฉะนั้น บทบัญญัติมาตรา 22 และมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30

<u>ประเด็นหลักที่ 3</u>

บทบัญญัติ มาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวก็เป็นการปฏิบัติต่อตัวทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มิได้ปฏิบัติต่อตัวบุคคลที่ถือได้ว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดและได้มีคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดว่าบุคคลนั้นเป็นผู้กระทำความผิดแล้วแต่อย่างใด จึงมิใช่เป็นการปฏิบัติต่อ ผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินเสมือนเป็นผู้กระทำความผิด

ส่วนบทบัญญัติ มาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 เป็นบทสันนิษฐานเกี่ยวกับทรัพย์สินของบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมาก่อน เพื่อศาลจะได้วินิจฉัยและมีคำสั่งว่าจะให้ริบทรัพย์สินตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหรือไม่ ซึ่งในการสืบพิสูจน์ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น คู่ความฝ่ายที่ได้ทรัพย์สินมาย่อมเป็นผู้ที่ทราบข้อ

เท็จจริงมากกว่าคู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง ในการพิจารณาคดีเพื่อให้ได้ความชัดเจนว่าทรัพย์สินนั้นเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่ จึงต้องให้ภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทรัพย์สินดังกล่าวตกอยู่กับคู่ความฝ่ายที่ได้ทรัพย์สินนั้นมา เพราะหากจะให้ภาระการพิสูจน์ ข้อเท็จจริงตกอยู่กับคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งนั้นย่อมเป็นเรื่องที่ยากที่จะกระทำได้ จึงจำเป็นที่มาตรา 29 ต้องมีข้อสันนิษฐานตามกฎหมายดังกล่าวให้จำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบเป็นผู้มีภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริง ทั้งนี้มาตรา 29 เป็นข้อสันนิษฐานในข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 เป็นบทบัญญัติสันนิษฐานในความผิดของบุคคลซึ่งต่างกัน คำสั่งริบทรัพย์สินเป็นเรื่องเฉพาะต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ไม่ได้เป็นการดำเนินการต่อตัวบุคคลที่ถือว่าบุคคลนั้นเป็นผู้กระทำความผิดและได้มีคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่าบุคคลนั้นเป็นผู้กระทำความผิดแล้ว ฉะนั้น บทบัญญัติมาตรา 22 และมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33

<u>ประเด็นหลักที่ 4</u>

บทบัญญัติมาตรา 22 และมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการตรวจสอบทรัพย์สินโดยคณะกรรมการและว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีของศาล แม้บทบัญญัติมาตรา 29 จะเป็นบทบัญญัติว่าด้วยการสืบพิสูจน์ถึงสิทธิในทรัพย์สินซึ่งพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องต่อศาลตามมาตรา 27 วรรคหนึ่ง โดยให้ศาลไต่สวน หากคดีมีมูลว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้น ฉะนั้น เมื่อศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินใด ทรัพย์สินนั้นก็จะตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หากศาลมีคำสั่งให้ยกคำร้อง ทรัพย์สินนั้นก็ยังคงเป็นสิทธิของบุคคลผู้เป็นเจ้าของตามเดิม บุคคลนั้นก็จะได้รับความคุ้มครองสิทธิตาม

	รัฐธรรมนูญ มาตรา 48 บทบัญญัติมาตรา 29 เป็นบทพิสูจน์ถึงสิทธิในทรัพย์สินว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือไม่ โดยให้ศาลไต่สวนซึ่งจะต้องมีการนำพยานหลักฐานมาสืบ ทั้งยังให้เจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องขอคืนได้ก่อนคดีถึงที่สุด ส่วนข้อสันนิษฐานที่ว่า "บรรดาเงิน หรือทรัพย์สินที่ผู้นั้นมีอยู่ หรือได้เกินฐานะหรือความสามารถในการประกอบอาชีพ หรือกิจกรรมอย่างอื่นโดยสุจริต ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด" ข้อสันนิษฐานนี้จะใช้ได้ต่อเมื่อปรากฏหลักฐานว่าจำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบเป็นผู้เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อน ทั้งจำเลยและผู้เกี่ยวข้องสามารถนำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานได้ ซึ่งอาจจะทำให้จำเลยเสียเปรียบในเชิงคดีอยู่บ้าง แต่ก็เป็นความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยกำลังประสบปัญหานี้อย่างรุนแรง ประกอบกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 ยอมให้รัฐสามารถออกกฎหมายกำหนดขอบเขตแห่งสิทธิ และการจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน หรือการสืบมรดกได้ กรณีการออกกฎหมายที่มีผลกระทบต่อขอบเขตแห่งสิทธิในทรัพย์สินและการสืบมรดกของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เนื่องจากมีความจำเป็นเพื่อป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ซึ่งเป็นไปตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 ฉะนั้น บทบัญญัติมาตรา 22 และมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และมาตรา 29 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 30 มาตรา 33 และมาตรา 48	

6. นายมงคล สระฏัน	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> รัฐธรรมนูญ มาตรา 26 เป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยการใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐซึ่งรัฐธรรมนูญกำหนดขอบเขตการใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ เห็นว่า การใช้อำนาจขององค์กรของรัฐโดยคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 นั้น การใช้อำนาจโดยคณะกรรมการที่จะสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือที่จะสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราว นั้น เป็นการใช้อำนาจในการใช้ดุลพินิจวินิจฉัยพยานหลักฐานว่าทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบนั้นเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือได้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณ หรือไม่ และเป็นการใช้อำนาจในการใช้ดุลพินิจว่ามีเหตุอันควรเชื่อว่าทรัพย์สินรายใดอาจมี การโอน ยักย้าย ซุกซ่อน หรือเป็นกรณีที่มีเหตุผลและความจำเป็นอย่างอื่น ที่จะให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินรายนั้นไว้ชั่วคราวหรือไม่ การใช้อำนาจดุลพินิจของคณะกรรมการดังกล่าว บทบัญญัติมาตรา 22 มิได้ให้อำนาจคณะกรรมการใช้อำนาจโดยไม่ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ได้แต่อย่างใด ส่วนการใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐโดยศาลตามบทบัญญัติมาตรา 29 นั้น ศาลย่อมใช้อำนาจทำการไต่สวนว่า คดีมีมูลว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือไม่ และใช้อำนาจในการวินิจฉัยมีคำสั่งว่าจะให้ริบทรัพย์สินนั้นหรือไม่ การใช้อำนาจของศาลตามบทบัญญัติ มาตรา 29 เป็นการใช้อำนาจตุลาการวินิจฉัยคดีแก่คู่ความเพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย การจะให้เกิดความยุติธรรมได้นั้นศาลก็ย่อมจะต้องใช้อำนาจโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เป็นอย่างยิ่งอยู่แล้ว บทบัญญัติมาตรา 29 มิได้ให้อำนาจศาลไปกระทำการใด ๆ โดยไม่	<u>ประเด็นหลักที่ 1-4</u> พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และมาตรา 29 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 30 มาตรา 33 และมาตรา 48

ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ได้แต่อย่างใด และโดยหลักการศาลซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการวินิจฉัยคดีให้เป็นไปตามกฎหมายก็ย่อมจะต้องคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของคู่กรณีที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้อยู่แล้ว

สำหรับมาตรา 26 เป็นบทบัญญัติที่ให้เจ้าหน้าที่ไม่ต้องรับผิดเป็นส่วนตัว ไม่ใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใช้บังคับแก่คดี ไม่ต้องวินิจฉัย ดังนั้น บทบัญญัติมาตรา 22 และมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 26

<u>ประเด็นหลักที่ 2</u>

รัฐธรรมนูญ มาตรา 30 เป็นบทบัญญัติว่าด้วยความเสมอกันในกฎหมาย การได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันและการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ส่วนบทบัญญัติมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 นั้น แม้จะได้กำหนดให้ผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมีหน้าที่แสดงหลักฐานให้ได้ว่าทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือได้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณและให้อำนาจคณะกรรมการในการสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือในการสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวก็ตาม แต่ก็ถือได้ว่าพระราชบัญญัติดังกล่าว มาตรา 29 ได้ให้ความเสมอภาคกันในกฎหมายและความคุ้มครองบุคคลตามกฎหมายเท่าเทียมกันเนื่องจากเป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปแก่บุคคลผู้ที่อยู่ในสถานะอย่างเดียวกัน บทบัญญัติมาตรา 22 มิได้บัญญัติยกเว้นให้ผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินคนใดคนหนึ่งมีสิทธิหรือหน้าที่แตกต่างไปจากผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินคนอื่น ส่วนระหว่างผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินกับคณะกรรมการตรวจสอบ

	ทรัพย์สินนั้นย่อมไม่อาจจะอ้างความเสมอกันในกฎหมายได้ เพราะมีอำนาจและหน้าที่และสถานะทางกฎหมายที่แตกต่างกัน แต่สำหรับบุคคลผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินตามมาตรา 22 ด้วยกันแล้วนั้นย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายโดยเสมอภาคกันทุกคนและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน และบทบัญญัติมาตรา 22 มิได้เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป มิได้บัญญัติยกเว้นให้เลือกปฏิบัติต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินคนใดคนหนึ่งเป็นการเฉพาะแต่อย่างใด ส่วนมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 แม้จะได้กำหนดให้ภาระการพิสูจน์ตกอยู่กับคู่ความฝ่ายจำเลยหรือฝ่ายที่จะถูกริบทรัพย์สินหากบุคคลนั้นเป็นผู้เกี่ยวข้อง หรือเคยเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อนก็ตาม แต่ก็ถือได้ว่า บทบัญญัติมาตรา 29 ได้ให้ความเสมอภาคกันในทางกฎหมายและความคุ้มครองบุคคลตามกฎหมายเท่าเทียมกันแล้ว เนื่องจากเป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปแก่บุคคลผู้ที่อยู่ในสถานะอย่างเดียวกัน ย่อมมีผลใช้บังคับตามบทบัญญัติมาตรา 29 ด้วยความเสมอภาคกันและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันทุกคน กล่าวคือ บุคคลที่อยู่ในฐานะโจทก์ หรือจำเลยตามมาตรา 29 ทุกคนย่อมมีสิทธิ และหน้าที่ตามกฎหมายเหมือนกัน บทบัญญัติมาตรา 29 มิได้บัญญัติยกเว้นให้โจทก์หรือจำเลยคนใดคนหนึ่งมีสิทธิหรือหน้าที่แตกต่างไปจากโจทก์หรือจำเลยคนอื่น ส่วนระหว่างโจทก์กับจำเลยนั้นย่อมไม่อาจจะอ้างความเสมอกันในกฎหมายได้ เพราะโจทก์และจำเลยมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายแตกต่างกัน และสถานะทางกฎหมายระหว่างโจทก์และจำเลยมีความแตกต่างกัน แต่สำหรับโจทก์ตามมาตรา 29 ด้วยกันแล้วนั้นย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายเหมือนกันทุกคน และจำเลยตามมาตรา 29 ย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ด้วยเหตุผลที่ได้กล่าว และบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป มิได้บัญญัติยกเว้นต่อ	

บุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือจำเลยคนใดคนหนึ่งเป็นการเฉพาะหรือให้ใช้บังคับแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือจำเลยคนใดคนหนึ่งเป็นการเฉพาะแต่อย่างใด ดังนั้น บทบัญญัติมาตรา 22 และมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30

<u>ประเด็นหลักที่ 3</u>

บทบัญญัติ มาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ไม่ได้บัญญัติให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมีความผิดหรือไม่ และที่ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวก็เป็นการปฏิบัติที่มุ่งต่อตัวทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มิได้มุ่งปฏิบัติต่อตัวบุคคลแต่อย่างใด จึงมิใช่เป็นการปฏิบัติต่อผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินเสมือนเป็นผู้กระทำความผิด และมาตรา 29 เป็นบทสันนิษฐานเกี่ยวกับทรัพย์สินของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เพื่อศาลจะได้วินิจฉัยและมีคำสั่งว่าจะให้ริบทรัพย์สินตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหรือไม่ ซึ่งในการสืบพิสูจน์ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น คู่ความฝ่ายที่ได้ทรัพย์สินมาย่อมเป็นผู้ที่ทราบข้อเท็จจริงมากกว่าคู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง ในการพิจารณาคดีเพื่อให้ได้ความชัดเจนว่าทรัพย์สินนั้นเกี่ยวกับการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่ จึงต้องให้ภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริงตกอยู่กับคู่ความฝ่ายที่ได้ทรัพย์สินนั้นมา เพราะหากจะให้ภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริงตกอยู่กับคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งนั้นย่อมเป็นเรื่องที่ยากที่จะกระทำได้ จึงจำเป็นที่มาตรา 29 ต้องมีข้อสันนิษฐานตามกฎหมายดังกล่าวให้จำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบเป็นผู้มีหน้าที่ในภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริงให้แตกต่างไปจากรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 ทั้งนี้ มาตรา 29 เป็นข้อสันนิษฐานในทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 เป็นบทบัญญัติสันนิษฐานในบุคคลผู้กระทำความผิดซึ่งต่างกันและการที่มาตรา 29 ให้ศาลสั่ง

ริบทรัพย์สินนั้นได้ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลผู้ถูกตรวจสอบทรัพย์สินหรือจำเลยได้กระทำความผิดนั้น คำสั่งริบทรัพย์สินเป็นการมุ่งต่อทรัพย์ที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มิใช่เป็นการลงโทษโดยมุ่งปฏิบัติต่อตัวบุคคลแต่อย่างใด คำสั่งริบทรัพย์สินอันมุ่งต่อทรัพย์นั้น ไม่ว่าผู้ถูกตรวจสอบทรัพย์สินหรือจำเลยจะได้กระทำความผิดในทางอาญาหรือไม่ก็ตามหากข้อเท็จจริงปรากฏว่าทรัพย์สินที่มีคำขอให้ริบนั้นเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ศาลจะต้องสั่งริบทั้งสิ้นเช่นเดียวกัน คำสั่งริบทรัพย์สินจึงไม่ใช่การปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิด แต่มุ่งต่อทรัพย์สินซึ่งแยกออกจากผู้กระทำความผิด ฉะนั้น บทบัญญัติมาตรา 22 และมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33

<u>ประเด็นหลักที่ 4</u>

บทบัญญัติ มาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปราม ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 เกี่ยวกับการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด และมาตรา 29 เกี่ยวกับให้ศาลมีอำนาจริบทรัพย์สินได้ เห็นว่า มาตรา 29 เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการสืบพิสูจน์ถึงสิทธิในทรัพย์สินซึ่งพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องต่อศาลตามมาตรา 27 วรรคหนึ่ง โดยให้ศาลไต่สวนหากคดีมีมูลว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้น ฉะนั้น เมื่อศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินใด ทรัพย์สินนั้นจะตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หากศาลมีคำสั่งให้ยกคำร้อง ทรัพย์สินนั้นก็ยังคงเป็นสิทธิของบุคคลผู้เป็นเจ้าของตามเดิมซึ่งสิทธิในทรัพย์สินไม่ว่าจะเป็นของบุคคลใด บุคคลนั้นก็จะได้รับความคุ้มครองสิทธิตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 บทบัญญัติมาตรา 29 เป็นบทพิสูจน์ถึงสิทธิในทรัพย์สินว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือไม่ โดยให้ศาลไต่สวนซึ่งจะต้องมีการนำพยานหลักฐานมาสืบ ทั้งยังให้เจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องขอคืนได้ก่อนคดีถึงที่สุด ส่วนข้อสันนิษฐานที่ว่า "บรรดาเงิน หรือ

	ทรัพย์สินที่ผู้นั้นมีอยู่ หรือได้เกินฐานะหรือความสามารถในการประกอบอาชีพหรือกิจกรรมอย่างอื่นโดยสุจริต ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด" ข้อสันนิษฐานนี้จะใช้ได้ต่อเมื่อปรากฏหลักฐานว่าจำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบเป็นผู้เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อน ทั้งจำเลยและผู้เกี่ยวข้องสามารถนำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานได้ ซึ่งอาจจะทำให้จำเลยเสียเปรียบในเชิงคดีอยู่บ้าง แต่ก็เป็นความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยกำลังประสบปัญหานี้อย่างรุนแรง ประกอบกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 ยอมให้รัฐสามารถออกกฎหมายกำหนดขอบเขตแห่งสิทธิ และการจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน หรือการสืบมรดกที่ต่างจากกรณีทั่วไป เพราะเป็นสิทธิในทรัพย์สินของผู้กระทำผิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดก็ให้ศาลสั่งริบได้ซึ่งเป็นไปตามหลักกฎหมายสากล ดังนั้น บทบัญญัติมาตรา 22 และมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และมาตรา 29 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 30 มาตรา 33 และมาตรา 48	
7. นายมานิต วิทยาเต็ม	<u>ประเด็นหลักที่ 1-4</u> พิจารณาพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 แล้ว เห็นว่าเป็นมาตรการให้อำนาจคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินในการยึดและอายัดทรัพย์สินหรือยึดและอายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราว โดยผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมีสิทธิแสดงหลักฐานได้ว่า ทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิด หรือได้รับโอนมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทนหรือได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือทางกุศลสาธารณและอาจยื่นคำร้องขอผ่อนผันนำทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์	<u>ประเด็นหลักที่ 1-4</u> พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำ

	ระหว่างการดำเนินคดี ลักษณะของมาตรการดังกล่าวเป็นขั้นตอนตามความจำเป็นปกติที่พนักงานเจ้าหน้าที่จำเป็นกระทำเพื่อป้องกันการยักย้ายถ่ายเททรัพย์สินให้พ้นจากการบังคับตามกฎหมายในระหว่างเวลาของการดำเนินคดี ไม่มีข้อความใดที่บัญญัติให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติโดยไม่ต้องคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพหรือศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ และบทบัญญัติดังกล่าวใช้บังคับโดยเท่าเทียมกันต่อผู้ถูกตรวจสอบหรือยึดและอายัดทรัพย์สินไม่ว่าจะเป็นรายใด มาตรา 22 ดังกล่าวจึงมิได้ขัดต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 26 และมาตรา 30 ในส่วนที่เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญมาตรา 33 ซึ่งให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และห้ามปฏิบัติต่อบุคคลใดเสมือนเป็นผู้กระทำผิด โดยไม่มีคำพิพากษาอันถึงที่สุดก่อนว่าผู้นั้นกระทำความผิด พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 ก็มิได้ละเมิดแต่อย่างใด เพราะมาตรการตามมาตรา 22 เป็นขั้นตอนตามความจำเป็นปกติที่พนักงานเจ้าหน้าที่จำเป็นต้องกระทำเพื่อป้องกันการยักย้ายถ่ายเททรัพย์สินให้พ้นจากการบังคับตามกฎหมาย ซึ่งจะต้องใช้ระยะเวลาพอสมควรในการดำเนินคดีดังกล่าวแล้ว ทำนองเดียวกับการจับกุมและควบคุมตัวผู้ต้องหารวมทั้งการให้ประกันระหว่างการดำเนินคดี สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 ก็เช่นเดียวกันยังคงได้รับความคุ้มครองจนกว่าคดีจะถึงที่สุด เพราะการยึดและอายัดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 เป็นเพียงการควบคุมทรัพย์สินของผู้ต้องหาหรือผู้ต้องสงสัยไว้รอผลการพิสูจน์ความถูกต้องเท่านั้น เป็นมาตรการชั่วคราวที่จำเป็นดังกล่าวแล้ว สำหรับมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 นั้น เป็นขั้นตอนในชั้นศาล โดยพนักงานอัยการมีหน้าที่ยื่นคำร้องต่อศาลให้พิจารณา ศาลจะต้องไต่สวนและพิจารณาตามพยานหลักฐานซึ่งผู้มีสิทธิสามารถพิสูจน์สิทธิของตนว่า ต้องด้วยกรณีต่าง ๆ ที่	ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และมาตรา 29 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 26 มาตรา 30 มาตรา 33 และมาตรา 48

	กฎหมายกำหนดเพื่อขอรับทรัพย์สินคืน ศาลย่อมจะดำเนินคดีตามอำนาจตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย ไม่มีข้อความใดในมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวที่ให้ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยไม่คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้มีสิทธิในทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบ ยึดหรืออายัด หรือให้เลือกปฏิบัติต่อผู้ถูกตรวจสอบ ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือให้ปฏิบัติต่อผู้อ้างว่ามีสิทธิได้รับทรัพย์สินคืนอย่างผู้กระทำความผิดอันจะเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 30 และมาตรา 33 และหากผู้มีสิทธิในทรัพย์สินสามารถแสดงได้ว่าทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดเป็นทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 วรรคหนึ่ง (1) และ (2) ศาลย่อมจะไม่ริบทรัพย์สินนั้น จึงถือได้ว่าในระหว่างกระบวนการพิจารณาคดีของศาล ทรัพย์สินของผู้มีสิทธิในทรัพย์สินได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และมาตรา 29 มิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 30 มาตรา 33 และมาตรา 48	
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	<u>ประเด็นหลักที่ 1-2</u> เห็นว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 เป็นบทบัญญัติว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ถูกตรวจสอบที่คณะกรรมการจะสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราว ซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินมีอำนาจที่จะยึดหรืออายัดทรัพย์สินอันเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิด หากทรัพย์สินที่คณะกรรมการตรวจสอบวินิจฉัยแล้วว่าเป็นทรัพย์สินอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือมีเหตุอันควรเชื่อได้เช่นนั้น โดยผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินสามารถแสดงหลักฐานได้ว่าทรัพย์สินนั้นได้มาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี	<u>ประเด็นหลักที่ 1-4</u> พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

	หรือในทางกุศลสาธารณ คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินจะยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ได้จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง หรือจนกว่ามีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีแต่ต้องไม่ช้ากว่าหนึ่งปีนับแต่วันยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้น ส่วนมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 เป็นเรื่องบรรดาทรัพย์สินที่พนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องต่อศาล รัฐธรรมนูญ มาตรา 26 บัญญัติว่า "การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้" นั้น การใช้อำนาจโดยคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินที่จะสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินและการใช้อำนาจทำการไต่สวนและมีคำสั่งของศาล ตามมาตรา 22 และมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ตามลำดับมิได้ทำให้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของผู้ถูกตรวจสอบหรือคู่กรณีที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ เสียไป แต่อย่างใด ส่วนมาตรา 30 แห่งรัฐธรรมนูญ บัญญัติไว้ว่า "บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน...." เห็นว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 และมาตรา 22 เป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับแก่บุคคลทั่วไปซึ่งอยู่ในสถานะอย่างเดียวกัน ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมแต่อย่างใด เป็นการให้ความคุ้มครองเท่าเทียมกันหรือเสมอกันในกฎหมาย <u>ประเด็นหลักที่ 3-4</u> รัฐธรรมนูญ มาตรา 33 เป็นกรณีใช้บังคับในคดีอาญา ซึ่งให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนคำพิพากษาถึงที่สุดว่าบุคคลใดกระทำความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ เป็นการกำหนดให้เป็นหน้าที่โจทก์จะต้องนำสืบพิสูจน์ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด ศาลจึงจะพิพากษาลงโทษจำเลยได้ และจึงจะปฏิบัติต่อบุคคล	พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และมาตรา 29 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 30 มาตรา 33 และมาตรา 48

	นั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดได้ และรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 เป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน ย่อมได้รับความคุ้มครอง โดยขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านั้นย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งเป็นกรณีที่รัฐธรรมนูญให้อำนาจในการออกกฎหมายเพื่อกำหนดขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านั้นได้ ซึ่งต่างจากกรณีทั่วไปก็เพราะความจำเป็นเพื่อป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และการจำกัดสิทธิในทรัพย์สิน เพราะเป็นทรัพย์สินของผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ส่วนบทบัญญัติ มาตรา 22 และมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ไม่ได้เป็นบัญญัติสันนิษฐานเกี่ยวกับความผิดของผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินว่ามีความผิดหรือไม่ และที่ให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินสั่งยึดหรืออายัดหรือยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวได้ก็เป็นการปฏิบัติต่อตัวทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ไม่ได้เป็นการปฏิบัติต่อผู้ตรวจสอบหรือผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินเสมือนผู้กระทำความผิดแล้ว และข้อสันนิษฐานในข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทรัพย์สินของบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามมาตรา 29 ก็เพื่อศาลจะได้วินิจฉัยและมีคำสั่งว่าจะริบทรัพย์สินตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหรือไม่ ซึ่งต่างกับรัฐธรรมนูญมาตรา 33 ที่เป็นบทบัญญัติสันนิษฐานในความผิดทางอาญาของบุคคล ดังนี้ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และมาตรา 29 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 30 มาตรา 33 และมาตรา 48 จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และมาตรา 29 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 30 มาตรา 33 และมาตรา 48	

9. นายสุจิต บุญบงการ	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 26 เป็นบทบัญญัติทั่วไปที่กำหนดให้องค์กรของรัฐในการใช้อำนาจ จะต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์และสิทธิเสรีภาพของบุคคล ตามที่รัฐธรรมนูญได้รับรองไว้ ส่วนมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 เป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตรวจสอบทรัพย์สิน โดยให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ถูกตรวจสอบได้ในเมื่อผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินดังกล่าว ไม่สามารถแสดงหลักฐานได้ว่าทรัพย์สินดังกล่าว ไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และการยึดหรืออายัดเป็นเรื่อง ชั่วคราวจนกว่าจะมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี จึงถือได้ว่าเป็นบทบัญญัติที่ไม่ได้ให้อำนาจคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินได้โดยพลการ โดยไม่ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์และสิทธิเสรีภาพของบุคคล ส่วนมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 นั้น เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้การริบทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ ตามมาตรา 22 เป็นอำนาจของศาลโดยให้มีการไต่สวน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่ และถ้าจำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อน ก็ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ทรัพย์สินที่มีอยู่เกินกว่าฐานะ หรือความสามารถในการประกอบอาชีพ หรือกิจกรรมอื่นโดยสุจริต เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด แม้ว่าการสันนิษฐานเช่นนี้ เป็นการกำหนดให้เป็นภาระหน้าที่ของจำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบเป็นผู้พิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานดังกล่าว แต่ก็ถือได้ว่า กระบวนการตามที่กำหนดไว้ในมาตรานี้ได้ให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกตรวจสอบหรือจำเลยและคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิเสรีภาพ เนื่องจาก	<u>ประเด็นหลักที่ 1-4</u> พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และมาตรา 29 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 30 มาตรา 33 และมาตรา 48

ยังให้โอกาสแก่จำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบเป็นผู้พิสูจน์ว่าทรัพย์สินดังกล่าวได้มาโดยสุจริตและไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ดังนั้น บทบัญญัติในมาตรา 22 และมาตรา 29 ดังกล่าว จึงไม่ได้ให้อำนาจแก่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน และศาลที่จะยึดหรืออายัดหรือริบทรัพย์สินแล้วแต่กรณีได้โดยพลการ โดยไม่ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือสิทธิเสรีภาพของบุคคลแต่อย่างใด มาตรา 22 และมาตรา 29 ดังกล่าว จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26

<u>ประเด็นหลักที่ 2</u>

พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 30 รับรองความเสมอภาคของบุคคลในกฎหมาย เป็นการรับรองว่าบุคคลอยู่ภายใต้กฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน ห้ามมิให้มีการเลือกปฏิบัติโดยอ้างเหตุของความแตกต่างในด้านต่าง ๆ เช่น เพศ ฐานะทางเศรษฐกิจ สถานภาพทางสังคม เป็นต้น

มาตรา 22 และมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 เป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับทั่วไป ไม่ได้ใช้เฉพาะบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือกรณีใดกรณีหนึ่ง ไม่มีข้อความที่นำเอาเหตุแห่งความแตกต่างของบุคคลในด้านต่าง ๆ มาเลือกปฏิบัติ ดังนั้น บทบัญญัติในมาตรา 22 และมาตรา 29 ดังกล่าว จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30

<u>ประเด็นหลักที่ 3</u>

พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 33 เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองหรือรับรองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา ซึ่งจะต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุด และจะปฏิบัติต่อบุคคลดังกล่าวเหมือนดั่งบุคคลที่กระทำผิดมิได้ ถือได้ว่าเป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองจำเลยหรือผู้ต้องหาในคดีอาญาที่มีบทลงโทษที่มุ่งต่อตัวบุคคล

สำหรับมาตรา 22 และมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

พ.ศ. 2534 นั้น เป็นกรณีเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และกระบวนการยึด อายัด และริบทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยการยึดหรืออายัดตามมาตรา 22 นั้น เป็นกรณีชั่วคราวและการยึดหรืออายัดดังกล่าวต้องยกเลิกไป เมื่อไม่มีการฟ้องคดีหรือศาลมีคำพิพากษายกฟ้องผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด สำหรับมาตรา 29 เป็นกรณีของการริบทรัพย์สินโดยคำสั่งของศาล แม้ว่าตามมาตรานี้ ถ้าจำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ทรัพย์สินที่พนักงานอัยการฟ้องต่อศาลให้ริบนั้นเป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับยาเสพติด จึงเป็นภาระหน้าที่ของจำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบทรัพย์สินที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินดังกล่าว จะต้องพิสูจน์ว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยสุจริต อย่างไรก็ตาม การสันนิษฐานเช่นนั้นหาได้มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 เนื่องจากการฟ้องหรือการมีคำร้องให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินเป็นการกระทำต่อทรัพย์ และเป็นการฟ้องที่แยกออกจากการฟ้องที่พนักงานอัยการฟ้อง นายสมโพชฯ ผู้ร้อง ในฐานความผิดร่วมกันมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย และจำหน่ายโดยฝ่าฝืนกฎหมาย ตามคดีอาญาหมายเลขดำที่ 7934/2541 ดังนั้น การมีคำร้องให้ริบทรัพย์ตามมาตรา 29 นี้ จึงไม่เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองจำเลยหรือผู้ต้องหาในคดีอาญาที่มีบทลงโทษที่มุ่งต่อตัวบุคคล

นอกจากนั้น แม้ว่าบทบัญญัติในมาตรา 22 และมาตรา 29 จะมีส่วนในการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคล แต่การจำกัดดังกล่าวถือได้ว่า เป็นข้อยกเว้นให้ทำได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 เพื่อรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน เป็นกฎหมายเฉพาะและไม่ได้กระทบต่อสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพแต่อย่างใด นอกจากนั้น ยังเปิดโอกาสให้จำเลยหรือผู้ตรวจสอบพิสูจน์ที่มาของทรัพย์สินดังกล่าวว่าได้มาโดยสุจริตและไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

	ดังนั้น มาตรา 22 และมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 <u>ประเด็นหลักที่ 4</u> พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 48 เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินและการสืบมรดก แต่สิทธิดังกล่าวรัฐธรรมนูญยินยอมให้จำกัดได้ ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 คือ ต้องเป็นการจำกัดโดยกฎหมายเฉพาะ เพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของชาติ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่กระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพ นอกจากนั้น บทบัญญัติ ตามมาตรา 22 และมาตรา 29 ก็ได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขและกระบวนที่ให้ผู้ถูกตรวจสอบหรือเจ้าของทรัพย์สินที่ถูกยึด อายัด หรือถูกฟ้องเพื่อริบทรัพย์สินนั้น สามารถพิสูจน์ได้ว่า เป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยสุจริตและไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จึงถือได้ว่า ได้ให้ความคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของบุคคล ดังนั้น มาตรา 22 และมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 30 มาตรา 33 และมาตรา 48 ส่วนประเด็นมาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 30 มาตรา 33 และมาตรา 48 ไม่รับวินิจฉัย ให้ยกคำร้อง	
10. นายสุธี สุทธิสมบูรณ์	<u>ประเด็นหลักที่ 1-4</u> เห็นว่า การยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ตามมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 เป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งของการตรวจสอบทรัพย์สินเพื่อป้องกันการโอน ยักย้าย ซุกซ่อน ทรัพย์สินกรณีผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินไม่สามารถแสดงหลักฐานได้ว่าทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือได้รับโอน	<u>ประเด็นหลักที่ 1-4</u> พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบ

	ทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทนหรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ และยึดหรืออายัดไว้ภายหลังการวินิจฉัยของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจนกว่าจะมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี ซึ่งต้องไม่ช้ากว่าหนึ่งปีนับแต่วันที่ยึดหรืออายัดหรือจนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องในคดีที่ต้องหานั้น โดยกฎหมายให้สิทธิแก่ผู้ถูกตรวจสอบหรือเจ้าของทรัพย์สินที่จะยื่นคำร้องขอนำทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง การยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวตามมาตรา 22 ดังกล่าว จึงเป็นมาตรการเพื่อขจัดแหล่งเงินทุนในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งการยึดหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าวนี้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายที่ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา และมีกลไกการปฏิบัติตามกฎหมายเพื่อกลั่นกรองและคุ้มครองเจ้าของทรัพย์สินโดยคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินซึ่งเป็นข้าราชการระดับสูงจากส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง บทบัญญัติของมาตรา 22 ของพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 จึงมิได้ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 ที่ให้คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ เพราะการยึดหรืออายัดทรัพย์สินเป็นกระบวนการที่มีการกลั่นกรองและได้รับการตรวจสอบและวินิจฉัยจากคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มีแนวทางในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามที่กำหนดในกฎกระทรวง นอกจากนั้น ยังมีระเบียบของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินว่าด้วยการเก็บรักษาทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัด พ.ศ. 2535 เพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัด รวมทั้งแนวทางการผ่อนผันให้นำทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดไว้ชั่วคราวไปใช้ประโยชน์ และการส่งคืนทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้เมื่อการยึดหรืออายัดสิ้นสุดลงและต้องคืนทรัพย์สินให้แก่เจ้าของเพราะเหตุมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีหรือมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องในคดีที่ต้องหานั้น	ปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และมาตรา 29 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 30 มาตรา 33 และมาตรา 48

หรือคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินมีคำสั่งให้คืนทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ชั่วคราว หรือศาลมีคำสั่งถึงที่สุดไม่ริบทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ จึงเห็นได้ว่า มาตรการยึดหรืออายึดทรัพย์สินชั่วคราวดังกล่าวเป็นกลไกที่มุ่งประสงค์ต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและมีขั้นตอนการพิจารณาเพื่อให้ความเป็นธรรมแก่เจ้าของทรัพย์สิน รวมทั้งการส่งคืนทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ให้แก่เจ้าของ การยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจึงเป็นมาตรการที่คำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมิได้ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 เพราะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันและมิได้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล มิได้ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 เพราะเป็นมาตรการในเรื่องทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มิได้กระทบกับสิทธิของบุคคลที่เป็นผู้ต้องหาหรือจำเลย รวมทั้งมิได้ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 ที่ให้การคุ้มครองสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน แต่ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งเมื่อรัฐสภาได้ตระหนักถึงภยันตรายจากยาเสพติดและจำเป็นต้องกำหนดมาตรการเพื่อขจัดแหล่งเงินทุนในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จึงได้ตรากฎหมายกำหนดมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ใช้บังคับ มาตรการในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จึงเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 เพราะการยึดหรืออายัดทรัพย์สินเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในส่วนที่ผู้ร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 30 มาตรา 33 และมาตรา 48 พิจารณา แล้วเห็นว่า บทบัญญัติมาตรา 29 ดังกล่าวเป็นมาตรการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งผ่านการกลั่นกรองจากคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน การพิจารณาของพนักงานอัยการ และการไต่สวน

	ของศาลก่อนสั่งริบทรัพย์สินนั้น จึงเป็นมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่ดำเนินการโดยอาศัยกฎหมายภายใต้ขอบเขตในเรื่องสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ รวมทั้ง เจ้าของทรัพย์สินได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่ากัน ด้วยเหตุนี้ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 จึงไม่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 30 สำหรับประเด็นที่ผู้ร้องโต้แย้งว่า การริบทรัพย์สินขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 เห็นว่า การริบทรัพย์สินเป็นมาตรการที่มุ่งต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ไม่มีผลกระทบต่อทรัพย์สินโดยทั่วไปที่บุคคลมีสิทธิในทรัพย์สินนั้น ๆ และทรัพย์สินนั้นไม่ได้เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือทรัพย์สินนั้นได้มาโดยสุจริต และมีค่าตอบแทนหรือได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ รัฐธรรมนูญ มาตรา 33 เป็นเรื่องสิทธิของบุคคลที่ได้รับการสันนิษฐานในคดีอาญาว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิดและตราบใดที่ยังไม่มีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าได้กระทำความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ จึงเห็นว่า กลไกริบทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดไม่มีผลกระทบกับสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่ตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 รวมทั้งไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 เนื่องจากการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดดังกล่าวเป็นการใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติ ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 ให้ความคุ้มครองสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน แต่มีข้อยกเว้นให้กำหนดขอบเขตแห่งสิทธิและการกำจัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินสามารถดำเนินการได้ตามที่กฎหมายบัญญัติ จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และมาตรา 29 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 30 มาตรา 33 และมาตรา 48	

11. พล.ต.อ. สุวรรณ สุวรรณเวโช	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พิจารณารัฐธรรมนูญ มาตรา 26 เป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยการใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐ ซึ่งรัฐธรรมนูญกำหนดขอบเขตการใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ เห็นว่า การใช้อำนาจขององค์กรของรัฐโดยคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 ที่จะสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวนั้น เป็นการใช้อำนาจโดยใช้ดุลพินิจวินิจฉัยพยานหลักฐานว่าทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบนั้นเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือได้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ หรือไม่ หรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าทรัพย์สินรายใดอาจมีการโอน ยักย้าย ซุกซ่อน หรือเป็นกรณีที่มีเหตุผลและความจำเป็นอย่างอื่นที่จะให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินรายนั้นไว้ชั่วคราวหรือไม่ การใช้ดุลพินิจของคณะกรรมการดังกล่าว บทบัญญัติมาตรา 22 มิได้ให้อำนาจคณะกรรมการใช้อำนาจตามอำเภอใจโดยไม่ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ได้ แต่อย่างใด ส่วนการใช้อำนาจโดยศาลตามบทบัญญัติมาตรา 29 นั้น ศาลใช้อำนาจทำการไต่สวนว่า คดีมีมูลว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่ และใช้อำนาจในการวินิจฉัยมีคำสั่งว่าจะให้ริบทรัพย์สินนั้นหรือไม่ การใช้อำนาจของศาลตามบทบัญญัติมาตรา 29 เป็นการใช้อำนาจตุลาการวินิจฉัยคดีแก่คู่ความเพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย การจะให้เกิดความยุติธรรมได้นั้นศาลก็ย่อมจะต้องใช้อำนาจโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เป็นอย่างยิ่ง และโดยหลักการศาลซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการวินิจฉัยคดีให้เป็นไปตามกฎหมายก็ย่อมจะต้องคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของคู่กรณีที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้	<u>ประเด็นหลักที่ 1-4</u> พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และมาตรา 29 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 26 มาตรา 30 มาตรา 33 และมาตรา 48

อยู่แล้ว การใช้อำนาจของศาลตามมาตรา 29 ไม่ได้ทำให้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของคู่กรณีเสียไปแต่อย่างใด ฉะนั้น บทบัญญัติมาตรา 22 และมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26

<u>ประเด็นหลักที่ 2</u>

พิจารณารัฐธรรมนูญ มาตรา 30 เป็นบทบัญญัติว่าด้วยความเสมอกันในกฎหมาย การได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 ถือได้ว่าได้ให้ความเสมอกันในกฎหมายและความคุ้มครองบุคคลตามกฎหมายเท่าเทียมกัน เนื่องจากเป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปแก่บุคคลผู้ที่อยู่ในสถานะอย่างเดียวกัน บทบัญญัติมาตรา 22 มิได้บัญญัติยกเว้นให้ผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินคนใดคนหนึ่งมีสิทธิหรือหน้าที่แตกต่างไปจากผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินคนอื่น

ส่วนพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 แม้จะได้กำหนดให้ภาระการพิสูจน์ตกอยู่กับคู่ความฝ่ายจำเลยหรือฝ่ายที่จะถูกริบทรัพย์สินหากบุคคลนั้นเป็นผู้เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติดมาก่อนก็ตาม แต่ก็ถือได้ว่า บทบัญญัติมาตรา 29 ได้ให้ความเสมอกันในกฎหมายและความคุ้มครองบุคคลตามกฎหมายเท่าเทียมกันแล้ว เนื่องจากเป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปแก่บุคคลผู้ที่อยู่ในสถานะอย่างเดียวกัน บทบัญญัติมาตรา 22 และมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30

<u>ประเด็นหลักที่ 3</u>

พิจารณารัฐธรรมนูญ มาตรา 33 เป็นกรณีที่ใช้บังคับในคดีอาญาซึ่งให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะ

ปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 นั้น ไม่ได้เป็นการกระทำที่ถือได้ว่าผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินได้กระทำความผิดแล้ว และที่ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวก็เป็นการปฏิบัติที่มุ่งต่อตัวทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มิได้เป็นการปฏิบัติต่อผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดแล้วแต่อย่างใด

ส่วนพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 เป็นบทสันนิษฐานเกี่ยวกับทรัพย์สินของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เพื่อศาลจะได้วินิจฉัยและมีคำสั่งว่าจะให้ริบทรัพย์สินตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหรือไม่ ซึ่งในการสืบพิสูจน์ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น คู่ความฝ่ายที่ได้ทรัพย์สินมาย่อมเป็นผู้ที่ทราบข้อเท็จจริงมากกว่าคู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง ในการพิจารณาคดีเพื่อให้ได้ความชัดเจนว่าทรัพย์สินนั้นเกี่ยวกับการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่ จึงต้องให้ภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทรัพย์สินดังกล่าวตกอยู่กับคู่ความฝ่ายที่ได้ทรัพย์สินนั้นมา คำสั่งริบทรัพย์สินเป็นการมุ่งต่อทรัพย์ที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มิใช่เป็นการปฏิบัติต่อตัวบุคคลเสมือนผู้กระทำความผิดแล้วแต่อย่างใด ฉะนั้น บทบัญญัติมาตรา 22 และมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33

<u>ประเด็นหลักที่ 4</u>

พิจารณารัฐธรรมนูญ มาตรา 48 เป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินและการสืบมรดก ย่อมได้รับความคุ้มครอง ส่วนพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และมาตรา 29 นั้น พิจารณาแล้ว เห็นว่า ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 แม้มาตรา 29 จะเป็นบทบัญญัติว่าด้วยการสืบพิสูจน์ถึงสิทธิในทรัพย์สินซึ่ง

	พนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องต่อศาล ตามมาตรา 27 วรรคหนึ่ง โดยให้ศาลไต่สวนซึ่งจะต้องมีการนำพยานหลักฐานมาสืบหากคดีมีมูลว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้นตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หากศาลมีคำสั่งให้ยกคำร้อง ทรัพย์สินนั้นก็ยังคงเป็นสิทธิของบุคคล ผู้เป็นเจ้าของตามเดิม ทั้งยังให้เจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้องขอคืนได้ก่อนคดีถึงที่สุด ซึ่งสิทธิในทรัพย์สินไม่ว่าจะเป็นของบุคคลใด บุคคลนั้นก็จะได้รับความคุ้มครองสิทธิตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 ฉะนั้น บทบัญญัติมาตรา 22 และมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และมาตรา 29 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 30 มาตรา 33 และมาตรา 48	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	<u>ประเด็นหลักที่ 1-4</u> พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 เป็นบทบัญญัติว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการตรวจสอบ ทรัพย์สินของผู้ถูกตรวจสอบที่คณะกรรมการจะสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้น โดยให้ผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมีหน้าที่แสดงหลักฐานว่าทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือได้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณ และมาตรา 29 เป็นบทบัญญัติว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีของศาลในการสั่งริบทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และเป็นบทบัญญัติว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีของศาลในการพิสูจน์ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่ รัฐธรรมนูญ มาตรา 26 เป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยการใช้อำนาจ	<u>ประเด็นหลักที่ 1-4</u> พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา

	โดยองค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ซึ่งการใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐโดยศาลตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 นั้น ศาลย่อมใช้อำนาจทำการไต่สวนว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่ เป็นการใช้อำนาจตุลาการวินิจฉัยคดีเพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย การจะให้เกิดความยุติธรรมได้นั้นศาลก็ย่อมจะต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญอยู่แล้ว บทบัญญัติมาตรา 29 ของพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติด มิได้ให้อำนาจศาลกระทำการใด ๆ โดยไม่ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญได้แต่อย่างใด รัฐธรรมนูญ มาตรา 30 เป็นบทบัญญัติว่าด้วยความเสมอกันในกฎหมาย การได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายที่เท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน และการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลไม่อาจกระทำได้ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 ได้ให้ความเสมอกันในกฎหมายและคุ้มครองบุคคลตามกฎหมายเท่าเทียมกัน เนื่องจากเป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปแก่บุคคลผู้ที่อยู่ในสถานะอย่างเดียวกันย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายโดยเสมอภาคกันทุกคนและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน และบทบัญญัติมาตรา 22 ของพระราชบัญญัติดังกล่าวมิได้เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป มิได้บัญญัติยกเว้นให้เลือกปฏิบัติต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินคนใดคนหนึ่งเป็นการเฉพาะแต่อย่างใด รัฐธรรมนูญ มาตรา 33 เป็นกรณีที่ใช้บังคับในคดีอาญา ซึ่งให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด	22 และมาตรา 29 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 26 มาตรา 30 มาตรา 33 และมาตรา 48

จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ การที่พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวก็เป็นการปฏิบัติที่มุ่งต่อตัวทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มิได้มุ่งปฏิบัติต่อตัวบุคคลแต่อย่างใด จึงมิใช่เป็นการปฏิบัติต่อผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดแต่อย่างใดไม่ และการที่มาตรา 29 ของพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้น มิใช่เป็นการลงโทษโดยมุ่งปฏิบัติต่อตัวบุคคลแต่อย่างใด คำสั่งริบทรัพย์สินจึงไม่ใช่การปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดแล้ว

รัฐธรรมนูญ มาตรา 48 เป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินและการสืบมรดก ย่อมได้รับความคุ้มครองโดยขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านั้นย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งเป็นกรณีที่รัฐธรรมนูญให้อำนาจในการออกกฎหมายเพื่อกำหนดขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านั้นได้ ส่วนบทบัญญัติมาตรา 22 และมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 นั้น เมื่อจำเลยและผู้เกี่ยวข้องสามารถนำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานได้ว่า เป็นผู้มีสิทธิในทรัพย์สินใด สิทธิในทรัพย์สินนั้น และการสืบมรดก ก็จะได้รับการคุ้มครองตามที่กฎหมายบัญญัติ การบังคับใช้บทบัญญัติมาตรา 22 และมาตรา 29 ไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อขอบเขตแห่งสิทธิ การจำกัดสิทธิในทรัพย์สิน หรือการสืบมรดกให้แตกต่างไปจากที่กฎหมายบัญญัติไว้ในเรื่องนั้น ดังนั้น บทบัญญัติ มาตรา 22 และมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 48

จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และ

	มาตรา 29 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 30 มาตรา 33 และมาตรา 48	
13. นางเสาวนีย์ อัศวโรจน์	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 26 เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กรที่ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ในขณะที่พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 เป็นเรื่องการใช้อำนาจโดยคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินที่จะสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน โดยวางหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ถูกตรวจสอบที่คณะกรรมการฯ จะสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือที่จะสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวนั้น โดยให้ผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมีหน้าที่แสดงหลักฐานว่า ทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือได้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ ถ้าบุคคลดังกล่าวไม่สามารถแสดงหลักฐานได้ ให้คณะกรรมการฯ สั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ได้จนกว่าจะมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี ซึ่งต้องไม่ช้ากว่าหนึ่งปีนับแต่วันยึดหรืออายัดหรือจนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องในคดีนั้น หรือที่จะสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้เป็นการชั่วคราวในกรณีที่มีความจำเป็นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ โดยกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราว โดยหากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าทรัพย์สินรายใดอาจมีการโอน ยักย้าย ซุกซ่อน หรือเป็นกรณีที่มีเหตุผลและความจำเป็นอย่างอื่น ให้คณะกรรมการฯ มีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินรายนั้นไว้ชั่วคราวจนกว่าจะมีการวินิจฉัยตามมาตรา 16 (3) ทั้งนี้ไม่ตัดสิทธิผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่จะยื่นคำร้องขอผ่อนผัน เพื่อขอรับทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์โดยไม่มีประกันหรือมีประกันหรือมีประกันและหลักประกันก็ได้ แม้บทบัญญัติมาตรา 22 ดังกล่าวให้อำนาจคณะกรรมการตรวจ	<u>ประเด็นหลักที่ 1-4</u> พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และมาตรา 29 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 30 มาตรา 33 และมาตรา 48

สอบทรัพย์สินที่จะใช้ดุลพินิจในการยึด อายัดทรัพย์สินในกรณีที่มีเหตุผลและความจำเป็นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ แต่ก็มิได้ให้อำนาจคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินใช้อำนาจได้ตามอำเภอใจ โดยไม่คำนึงถึงศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญได้

สำหรับมาตรา 29 เป็นบทบัญญัติว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีของศาลในการสั่งริบทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยให้ศาลไต่สวนหากคดีมีมูลว่า บรรดาทรัพย์สิน ซึ่งพนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาล ตามมาตรา 27 วรรคหนึ่ง เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ก็ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้น เว้นแต่บุคคลซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินได้ยื่นคำร้องขอคืนก่อนคดีถึงที่สุด และเป็นบทบัญญัติว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีของศาลในการพิสูจน์ว่าทรัพย์สินนั้นเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่ ซึ่งถ้าปรากฏหลักฐานว่าจำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อน ก็ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า บรรดาเงินหรือทรัพย์สินที่บุคคลนั้นมีอยู่หรือได้มาเกินกว่าฐานะหรือความสามารถในการประกอบอาชีพหรือกิจกรรมอย่างอื่นโดยสุจริต เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิด อันทำให้จำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบมีหน้าที่หรือภาระในการพิสูจน์เพื่อหักล้างข้อสันนิษฐานดังกล่าว แต่ศาลก็ต้องทำการไต่สวนว่าคดีมีมูลว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่ และใช้อำนาจในการวินิจฉัยว่าจะให้ริบทรัพย์สินนั้นหรือไม่ ซึ่งการใช้อำนาจดังกล่าวนี้เป็นการใช้อำนาจวินิจฉัยคดีแก่คู่ความเพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย โดยไม่มีบทบัญญัติให้อำนาจศาลกระทำการใด ๆ โดยไม่คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และการใช้อำนาจของศาลดังกล่าวไม่ได้ทำให้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของคู่กรณีเสียไปแต่อย่างใด

ด้วยเหตุดังกล่าว บทบัญญัติมาตรา 22 และมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิด

	เกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พิจารณาแล้ว เห็นว่ารัฐธรรมนูญ มาตรา 30 เป็นบทบัญญัติว่าด้วยความเสมอภาคกันในกฎหมาย การให้ความคุ้มครองแก่บุคคลโดยเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิโดยเท่าเทียมกัน และการห้ามเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ในขณะที่มาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 แม้เป็นเรื่องให้ผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมีหน้าที่แสดงหลักฐานว่าทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือได้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ และให้อำนาจคณะกรรมการ ฯ สั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ได้ชั่วคราวในกรณีที่มีเหตุจำเป็นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้และต้องมีการวินิจฉัยตามมาตรา 16(3) และมาตรา 29 เป็นบทบัญญัติกำหนดภาระการพิสูจน์ตกอยู่แก่ฝ่ายจำเลยหรือฝ่ายที่จะถูกริบทรัพย์สินหากบุคคลนั้นเป็นผู้เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อนและให้อำนาจศาลทำการไต่สวนก่อนที่จะมีคำสั่งริบ แต่บทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าวนี้ก็ได้ให้ความเสมอภาคกันกับบุคคลทุกคนที่ถูกตรวจสอบหรือผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน เนื่องจากใช้เป็นการทั่วไปกับบุคคลทุกคนที่อยู่ในสถานะอย่างเดียวกันไม่ได้เลือกปฏิบัติต่อบุคคลหนึ่งบุคคลใดแต่อย่างใด จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 <u>ประเด็นหลักที่ 3</u> พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 33 ซึ่งให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาเป็นผู้บริสุทธิ์และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดที่แสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ อันทำให้โจทก์มีหน้าที่ต้องนำสืบพิสูจน์ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด ศาลจึงจะพิพากษาลงโทษจำเลยได้ และแม้มาตรา 22	

แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 จะเป็นบทบัญญัติให้ผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมีหน้าที่แสดงหลักฐานว่า ทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือได้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ และให้อำนาจคณะกรรมการ ฯ สั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ได้ชั่วคราว และมาตรา 29 เป็นบทบัญญัติกำหนดภาระการพิสูจน์ตกอยู่แก่ฝ่ายจำเลยหรือฝ่ายที่จะถูกริบทรัพย์สินหากบุคคลนั้นเป็นผู้เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อน และให้อำนาจศาลทำการไต่สวนก่อนที่จะมีคำสั่งริบ แต่ก็ไม่ได้บัญญัติสันนิษฐานว่าผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมีความผิด และที่ให้คณะกรรมการฯ มีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวในกรณีที่มีเหตุจำเป็นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ซึ่งต้องมีการวินิจฉัยตามมาตรา 16 (3) หรือให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินได้ โดยให้ผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมีภาระการพิสูจน์ แต่ก็เป็นการปฏิบัติที่มุ่งต่อตัวทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มิได้ปฏิบัติต่อบุคคลดังกล่าวเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดแล้วแต่อย่างใด ดังนั้น บทบัญญัติ มาตรา 22 และมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 33

<u>ประเด็นหลักที่ 4</u>

พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 48 เป็นเรื่องเกี่ยวกับสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินและการสืบมรดกซึ่งได้รับความคุ้มครองตามขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมเป็นไปตามกฎหมาย กล่าวคือ รัฐธรรมนูญให้อำนาจรัฐในการออกกฎหมายเพื่อกำหนดขอบเขตแห่งสิทธิและจำกัดสิทธิเหล่านั้นได้

ส่วนบทบัญญัติมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการใน

	การปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 เป็นบทบัญญัติให้ผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมีหน้าที่แสดงหลักฐานว่า ทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือได้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ และให้อำนาจคณะกรรมการ ฯ สั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ได้ชั่วคราวในกรณีที่จำเป็นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ซึ่งต้องมีการวินิจฉัยตาม มาตรา 16 (3) และมาตรา 29 เป็นบทบัญญัติกำหนดภาระการพิสูจน์ตกอยู่แก่ฝ่ายจำเลยหรือฝ่ายที่จะถูกริบทรัพย์สินหากบุคคลนั้นเป็นผู้เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อนและให้อำนาจศาลทำการไต่สวนก่อนที่จะมีคำสั่ง หากศาลมีคำสั่งริบเพราะทรัพย์สินนั้นเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิด ทรัพย์สินเหล่านั้นก็จะตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด แต่ถ้าศาลมีคำสั่งยกคำร้อง ทรัพย์สินนั้นก็ยังคงเป็นของบุคคลที่เป็นเจ้าของตามเดิม และบุคคลนั้นย่อมได้รับความคุ้มครองสิทธิตามรัฐธรรมนูญ เช่น มีสิทธิในการสืบมรดกสำหรับทรัพย์สินนั้น แม้บทบัญญัติดังกล่าวจะมีผลกระทบต่อขอบเขตแห่งสิทธิในทรัพย์สินและการสืบมรดกของผู้ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดสำหรับทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิด แต่ก็เป็นความจำเป็นเพื่อป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เพราะทรัพย์สินที่ยึด อายัด หรือริบนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด อันสอดคล้องกับหลักปฏิบัติของนานาประเทศ และก็เป็นสิ่งที่สามารถทำได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 ดังนั้นบทบัญญัติมาตรา 22 และมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และมาตรา 29 มิได้ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 30 มาตรา 33 และมาตรา 48	

14. นายอมร รักษาสัตย์	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	<u>ประเด็นหลักที่ 1-4</u> พิจารณาแล้ว กรณีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 เป็นบทบัญญัติรับรองและให้ความคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลโดยทั่วไป มาตรา 26 เป็นบทบัญญัติที่กำหนดขอบเขตในการใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐว่า การใช้อำนาจนั้นต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพ มาตรา 30 บัญญัติรับรองความเสมอภาคของบุคคล ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน บุคคลทุกคนย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน จะเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ เพศ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญไม่ได้ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญอยู่ในหมวด 1 ซึ่งเป็นบททั่วไป และหมวด 3 ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย เป็นการกำหนดหลักการกว้าง ๆ โดยทั่วไป กรณีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 เป็นบทบัญญัติรับรองสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้จะต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยปกติบุคคลที่มีสิทธิในทรัพย์สินใดย่อมมีสิทธิที่จะใช้สอยหรือได้ประโยชน์จากทรัพย์สิน หรือใช้สิทธิหวงกันทรัพย์สินนั้น การจะกำหนดขอบเขตของสิทธิ และการจำกัดสิทธิของผู้ที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้นจะกระทำมิได้ นอกจากจะมีบทบัญญัติของกฎหมายให้ทำได้ กรณีพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 เป็นบทบัญญัติว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ถูกตรวจสอบที่คณะกรรมการจะสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้น โดยให้ผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมีหน้าที่แสดงหลักฐานว่าทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือได้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือเป็น	<u>ประเด็นหลักที่ 1-4</u> พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และมาตรา 29 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 30 มาตรา 33 และมาตรา 48

	ทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณ ถ้าไม่สามารถแสดงหลักฐานได้ให้คณะกรรมการสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้จนกว่าจะมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี ซึ่งต้องไม่ช้ากว่าหนึ่งปีนับแต่วันยึดหรืออายัดหรือจนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องในคดีที่ต้องหานั้น และว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราว โดยหากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าทรัพย์สินรายใดอาจมีการโอน ยักย้าย ซุกซ่อน หรือเป็นกรณีที่มีเหตุผลและความจำเป็นอย่างยิ่งให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินรายนั้นไว้ชั่วคราวจนกว่าจะมีการวินิจฉัยตามมาตรา 16 (3) ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิผู้ถูกตรวจสอบหรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่และยื่นคำร้องขอ ผ่อนผัน เพื่อขอรับทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์โดยไม่มีประกันหรือมีประกันหรือมีประกันและหลักประกันก็ได้และมาตรา 29 เป็นบทบัญญัติว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีของศาลในการสั่งริบทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยให้ศาลไต่สวนหากคดีมีมูลว่าบรรดาทรัพย์สิน ซึ่งพนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลตามมาตรา 27 วรรคหนึ่งนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้น เว้นแต่บุคคลซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินได้ยื่นคำร้องขอคืนก่อนคดีถึงที่สุด และเป็นบทบัญญัติว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีของศาลในการพิสูจน์ถึงการเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือไม่ โดยถ้าปรากฏหลักฐานว่าจำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบเป็นผู้เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า บรรดาเงินหรือทรัพย์สินที่ผู้นั้นมีอยู่หรือได้มาเกินกว่าฐานะ หรือความสามารถในการประกอบอาชีพหรือกิจกรรมอย่างอื่นโดยสุจริต เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งข้อสันนิษฐานดังกล่าวเป็นการกำหนดหน้าที่ภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริงให้ตกแก่จำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบในการนำพยานหลักฐานมาสืบพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานตามกฎหมายดังกล่าว การที่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลดำเนินการตามบทกฎหมายดังกล่าว ไม่ได้ทำลายศักดิ์ศรี	

	ความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพ หรือเป็นการเลือกปฏิบัติซึ่งขัดกับหลักความเสมอภาค หรือปฏิบัติที่นอกเหนือจากรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 หรือเป็นการจำกัดสิทธิอันกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิของบุคคลในเรื่องทรัพย์สินแต่อย่างใด จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 มาตรา 29 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 30 มาตรา 33 และมาตรา 48	

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 27/2546 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 13 คน (คะแนนเสียง 13 : 0)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล										
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 13 คน	ประเด็นหลักที่ 1 . พรบ.ฯ ม. 22, 29 ขัดต่อ รธน. ม. 26 หรือไม่		ประเด็นหลักที่ 2 พรบ.ฯ ม. 22, 29 ขัดต่อ รธน. ม. 30 หรือไม่		ประเด็นหลักที่ 3 พรบ.ฯ ม. 22, 29 ขัดต่อ รธน. ม. 33 หรือไม่		ประเด็นหลักที่ 4 พรบ.ฯ ม. 22, 29 ขัดต่อ รธน. ม. 48 หรือไม่		คำวินิจฉัย พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 และ 29 ไม่ขัดหรือแย้งต่อ รธน. มาตรา 26, 30, 33 และ 48	
	ไม่ขัด	ขัด	ไม่ขัด	ขัด	ไม่ขัด	ขัด	ไม่ขัด	ขัด	ไม่ขัดต่อ รธน. (ชอบด้วย รธน.)	ขัดต่อ รธน. (ไม่ชอบด้วย รธน.)
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	✓		✓		✓		✓		✓	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	✓		✓		✓		✓		✓	
3. นายจุมพล ณ สงขลา	✓		✓		✓		✓		✓	
4. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์☆	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5. นายผัน จันทรปาน	✓		✓		✓		✓		✓	
6. นายมงคล สระฏัน	✓		✓		✓		✓		✓	
7. นายมานิต วิทยาเต็ม	✓		✓		✓		✓		✓	
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	✓		✓		✓		✓		✓	
9. นายสุจิต บุญบงการ	✓		✓		✓		✓		✓	
10. นายสุธี สุทธิสมบูรณ์	✓		✓		✓		✓		✓	
11. พล.ต.อ. สุวรรณ สุวรรณเวโช	✓		✓		✓		✓		✓	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	✓		✓		✓		✓		✓	
13. นางเสาวนีย์ อัศวโรจน์	✓		✓		✓		✓		✓	
14. นายอมร รักษาสัตย์☆	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	✓		✓		✓		✓		✓	
รวม	13	0	13	0	13	0	13	0	13	0

☆ ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย

28. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 28/2546

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 28/2546 (วันที่ 29 กรกฎาคม 2546) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง ศาลอาญาส่งคำโต้แย้งของผู้คัดค้านที่ 1 และที่ 2 (นางรัตนาภรณ์ ชมภูเลิศ กับพวก) ซึ่งเป็นผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 กรณีพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 และมาตรา 31 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และมาตรา 48 หรือไม่

(พิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 และมาตรา 31 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และมาตรา 48 หรือไม่)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	ศาลอาญาส่งคำโต้แย้ง ลงวันที่ 23 เมษายน 2545 ของผู้คัดค้านที่ 1 ในคดีอาญา (นางรัตนาภรณ์ ชมภูเลิศ) ซึ่งเป็นผู้ร้องที่ 1 และของผู้คัดค้านที่ 2 ในคดีอาญา (นายสมใจ อนุจารวัฒน์ และนางสาวกันยารัตน์ อนุจารวัฒน์ ในฐานะผู้จัดการมรดกของนายเทียม อนุจารวัตน์) ซึ่งเป็นผู้ร้องที่ 2 ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 และมาตรา 31 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และมาตรา 48 หรือไม่
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	เจ้าพนักงานกองปราบปรามยาเสพติด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ได้จับกุม นายประเสริฐ เหล่านภารุ่งเรือง นางรัตนาภรณ์ ชมภูเลิศ ผู้ร้องที่ 1 นายตี๋หรือตี๋ ผลทอง และนายยงยุทธ อนุจารวัฒน์ รวม 4 คน พร้อมของกลางหลายรายการ โดยกล่าวหาว่า สมคบกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเมทแอมเฟตามีน ซึ่งเป็นวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 2 ตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535 และเป็นยาเสพติดให้โทษตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ระหว่างการ

		สอบสวนดำเนินคดี เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ได้อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 19 วรรคสอง และมาตรา 21 มีคำสั่งให้ตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ร้องที่ 1 และมีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ร้องที่ 1 ไว้ชั่วคราว คือ ทรัพย์สินอื่นรวมทั้งเงินฝากและดอกเบี้ยในบัญชีธนาคารต่างๆ จำนวน 7 รายการ และแจ้งให้ผู้ร้องที่ 1 พิสูจน์การได้มาซึ่งทรัพย์สินดังกล่าว พนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าทรัพย์สินที่ผู้ร้องที่ 1 มีอยู่หรือได้มานั้น เกินกว่าฐานะ หรือความสามารถในการประกอบอาชีพ หรือกิจกรรมอย่างอื่นโดยสุจริตประกอบกับผู้ร้องที่ 1 มีพฤติการณ์เป็นนักค้าแอมเฟตามีนรายสำคัญเกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติดมาเป็นเวลาช้านาน และไม่สามารถแสดงหลักฐานได้ว่า เงินฝากธนาคารดังกล่าวไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือได้รับมาโดยสุจริตมีค่าตอบแทนหรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี จึงเสนอให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินวินิจฉัย เพื่อมีคำสั่งให้อายัดทรัพย์สินซึ่งเป็นเงินฝากในบัญชีต่างๆ ดังกล่าว คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 16 (3) วินิจฉัยว่า ทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และมีคำสั่งให้อายัดทรัพย์สินของผู้ร้องที่ 1 ทั้ง 7 รายการ ต่อมาพนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด (กองคดียาเสพติดกรุงเทพเหนือ 1) ได้ยื่นฟ้องบุคคลผู้ถูกจับกุมทั้งสี่ เป็นจำเลยต่อศาลอาญา เป็นคดีอาญา ในฐานความผิดสมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หลังจากนั้น พนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องต่อศาลอาญา เป็นคดีอาญา ขอให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์ทั้ง 7 รายการของผู้ร้องที่ 1 ให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิด

		เกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 และมาตรา 31 ต่อมา วันที่ 29 ตุลาคม 2541 พนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องขอริบทรัพย์สินของผู้ร้องที่ 1 เพิ่มเติม และของนายเทียม อนุจารวัฒน์ สามีของผู้ร้องที่ 1 ต่อศาลอาญา รวม 96 รายการ ให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 และมาตรา 31 เนื่องจากการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ร้องที่ 1 ได้ตรวจพบและมีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินของนายเทียม อนุจารวัฒน์ สามีของผู้ร้องที่ 1 เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของผู้ร้องที่ 1 ซึ่งเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด มีคำสั่งให้ยึดและอายัดไว้ชั่วคราว และคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 16 (3) วินิจฉัยว่า ทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และมีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ร้องที่ 1 และของนายเทียม อนุจารวัฒน์ ตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ตรวจสอบ และเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ได้มีคำสั่งให้ยึดและอายัดไว้ชั่วคราวดังกล่าวแล้ว เมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2542 ผู้ร้องที่ 1 (ศาลอาญาให้เรียกว่าผู้คัดค้านที่ 1) ยื่นคำแถลงคัดค้านคำร้องขอริบทรัพย์สินว่า ไม่ได้กระทำความผิดตามฟ้อง มติในการประชุมและคำสั่งของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินที่ให้อายัดทรัพย์สิน ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติว่า "ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด" และวรรคสอง บัญญัติว่า "ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้" และตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 6 บัญญัติว่า "ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลทุกคนกระทำการโดย

		สุจริต" ความเห็นและดุลพินิจของเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตามคำร้องของโจทก์ ผู้ร้องที่ 1 เห็นว่า ฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวจึงเป็นการไม่ชอบ ขณะคดีอาญาอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลอาญาการที่โจทก์ยื่นคำร้องขอริบทรัพย์สินของผู้ร้องที่ 1 (เพิ่มเติม) และนายเทียม อนุจารวัฒน์ (สามีของผู้ร้องที่ 1 ซึ่งถึงแก่กรรมไปแล้ว) ลงวันที่ 29 ตุลาคม 2541 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้ประกาศใช้บังคับแล้ว จึงเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 วรรคสอง ใช้บังคับไม่ได้ตามมาตรา 6 ขอให้ศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอริบทรัพย์ ลงวันที่ 29 ตุลาคม 2541 ของโจทก์ และคืนเงินของกลางส่วนของผู้ร้องที่ 1 เมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2542 นายสมใจ อนุจารวัฒน์ และนางสาวกันยารัตน์ อนุจารวัฒน์ ในฐานะผู้จัดการมรดกของนายเทียม อนุจารวัฒน์ (ศาลอาญาให้เรียกว่าผู้คัดค้านที่ 2) ยื่นคำร้องคัดค้านคำร้องขอริบทรัพย์ของโจทก์ว่า ในวันที่โจทก์ยื่นคำร้องขอริบทรัพย์สิน คือวันที่ 29 ตุลาคม 2541 นั้น คดีอาญาอยู่ในระหว่างพิจารณาของศาลอาญา ดังนั้น คำร้องของโจทก์เพื่อขอให้ริบทรัพย์สินของผู้ร้องที่ 1 และนายเทียม อนุจารวัฒน์ สามีของผู้ร้องที่ 1 ให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 และมาตรา 31 เป็นระยะเวลาภายหลังที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ประกาศใช้บังคับแล้ว จึงขัดต่อรัฐธรรมนูญ หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา 33 และมาตรา 48 และหมวด 1 บทบัญญัติทั่วไป มาตรา 6 นายเทียม อนุจารวัฒน์ ผู้ตายซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์สินตามคำร้องขอให้ริบทรัพย์สิน ไม่เคยเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ทั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่เคยแจ้งคำสั่งการตรวจสอบทรัพย์สินยึดหรืออายัดทรัพย์สิน และให้นายเทียม อนุจารวัฒน์ แสดงพยานหลักฐานการได้มาซึ่งทรัพย์สินก่อนที่นายเทียม อนุจารวัฒน์ จะ

		ถึงแก่ความตาย ทรัพย์สินที่นายเทียม อนุจารวัฒน์ ได้มาและมีอยู่หาได้เกินกว่าฐานะหรือความสามารถในการประกอบอาชีพโดยสุจริต คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินจะอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 วรรคท้าย มาลบล้างหรือหักล้างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 6 และรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 ไม่ได้ ขอให้ศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอริบทรัพย์สินที่โจทก์ยื่นต่อศาลและส่งคืนทรัพย์สินให้ผู้ร้องที่ 2 ในฐานะผู้จัดการมรดกของนายเทียม อนุจารวัฒน์ ต่อไป ผู้ร้องที่ 1 และที่ 2 ยื่นคำร้องต่อศาลอาญาว่า การยึดอายัดทรัพย์สินได้กระทำภายหลังที่กฎหมายรัฐธรรมนูญได้ประกาศใช้บังคับแล้ว ขอให้ศาลวินิจฉัยข้อกฎหมายและหรือส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญตีความต่อไป ศาลอาญาพิจารณาแล้วเห็นว่า คดีนี้ผู้ร้องที่ 1 และที่ 2 ยื่นคำร้องคัดค้านมิให้ศาลสั่งริบทรัพย์สิน โดยอ้างว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 วรรคท้าย ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 วรรคสอง เป็นกรณีปัญหาว่าพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 วรรคท้าย ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ จึงให้รอการพิจารณาพิพากษาคดีนี้ไว้ชั่วคราว และให้ส่งความเห็นของผู้ร้องที่ 1 และที่ 2 ผ่านสำนักงานศาลยุติธรรมไปตามทางการเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 หรือไม่
	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	มีประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัย แบ่งเป็น 2 ประเด็น <u>ประเด็นที่ 1</u> พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 31 ขัด

		หรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และมาตรา 48 หรือไม่ ศาลรัฐธรรมนูญโดยมติเสียงข้างมาก เห็นว่า มาตรา 31 เป็นบทบัญญัติว่าด้วยผลของคำสั่งศาลที่สั่งให้ริบทรัพย์สินตามมาตรา 29 และมาตรา 30 มีผลให้ทรัพย์สินตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด มาตรา 31 จะนำมาใช้บังคับก็ต่อเมื่อศาลได้มีคำสั่งให้ริบทรัพย์สินแล้วเท่านั้น ในการไต่สวนคำร้องเพื่อจะมีคำสั่งให้ริบทรัพย์สินตามคำร้องของโจทก์ หรือไม่ ศาลไม่จำต้องใช้มาตรา 31 บังคับแก่คดี มาตรา 31 จึงไม่ใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี กรณีไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคหนึ่ง ศาลรัฐธรรมนูญไม่อาจรับไว้พิจารณาวินิจฉัยได้ ให้ยกคำร้อง ส่วนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างน้อย เห็นว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 31 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และมาตรา 48 <u>ประเด็นที่ 2</u> พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และมาตรา 48 หรือไม่ ศาลรัฐธรรมนูญโดยมติเอกฉันท์ เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 27/2546 ลงวันที่ 29 กรกฎาคม 2546 แล้วว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และมาตรา 48 จึงไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำอีก
	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	1) รัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และมาตรา 48 2) พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29

2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 31 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และมาตรา 48 หรือไม่ <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และมาตรา 48 หรือไม่
3. คำวินิจฉัย	จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และมาตรา 48	
4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยโดยมติ 13 คน 1.1) <u>ประเด็นหลักที่ 1</u> วินิจฉัยให้ยกคำร้อง เนื่องจากมาตรา 31 เป็นบทบัญญัติว่าด้วยผลของคำสั่งศาลที่สั่งให้ริบทรัพย์สินตามมาตรา 29 และมาตรา 30 มีผลให้ทรัพย์สินตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด มาตรา 31 จะนำมาใช้บังคับก็ต่อเมื่อศาลได้มีคำสั่งให้ริบทรัพย์สินแล้วเท่านั้น ในการไต่สวนคำร้องเพื่อจะมีคำสั่งให้ริบทรัพย์สินตามคำร้องของโจทก์ หรือไม่ ศาลไม่จำต้องใช้มาตรา 31 บังคับแก่คดี มาตรา 31 จึงไม่ใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี กรณีไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคหนึ่ง ศาลรัฐธรรมนูญไม่อาจรับไว้พิจารณาวินิจฉัยได้ จำนวน 10 คน และ เห็นว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 31 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และมาตรา 48 จำนวน 3 คน (คะแนนเสียง 10 : 3) ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติดังกล่าวไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และมาตรา 48 จำนวน 3 คนนี้ ถือว่า เป็นไปในทิศทางเดียวกันหรืออยู่ในกลุ่มเดียวกับกลุ่มตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่วินิจฉัย ให้ยกคำร้อง และเมื่อนำไปใส่ไว้ใน "ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 28/2546" ข้างท้ายเพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ ได้จัดอยู่ในกลุ่มเดียวกัน คะแนนเสียงในที่สุด จึงเป็น 13 : 0 1.2) <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> มีมติเป็นเอกฉันท์ ว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 27/2546 ลงวันที่ 29 กรกฎาคม 2546 แล้วว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และมาตรา 48 จึงไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำอีก (คะแนนเสียง 13 : 0) 2) เริ่มวันที่ 23 เมษายน 2545 แล้วเสร็จ วันที่ 29 กรกฎาคม 2546 รวม 1 ปี 3 เดือน 6 วัน	

	3) การวางบรรทัดฐาน พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และมาตรา 48 4) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 121 ตอนที่ 21 ก วันที่ 24 มีนาคม 2547 ซึ่งเท่ากับ 7 เดือน 24 วัน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 29 กรกฎาคม 2546)

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 28/2546 (วันที่ 29 กรกฎาคม 2546) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 13 คน เรื่อง ศาลอาญาส่งคำโต้แย้งของผู้คัดค้านที่ 1 และที่ 2 (นางรัตนาภรณ์ ชมภูเลิศ กับพวก) ซึ่งเป็นผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 กรณีพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 และมาตรา 31 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และมาตรา 48 หรือไม่

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ได้แก่

<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 31 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และมาตรา 48 หรือไม่

<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และมาตรา 48 หรือไม่

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	**รัฐธรรมนูญ บัญญัติไว้ว่า** **"<u>มาตรา 33</u> ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหารือจำเลยไม่มีความผิด** **ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้"** **"<u>มาตรา 48</u> สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ** **การสืบมรดกย่อมได้รับความคุ้มครองสิทธิของบุคคลในการสืบมรดกย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ"** **2. พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 บัญญัติว่า** **"<u>มาตรา 29</u> บรรดาทรัพย์สินซึ่งพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องต่อศาลตามมาตรา 27 วรรคหนึ่ง นั้น ให้ศาลไต่สวน**	

	หากคดีมีมูลว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้น เว้นแต่บุคคลซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินได้ยื่นคำร้องขอคืนก่อนคดีถึงที่สุดและแสดงให้ศาลเห็นว่า **(1) ตนเป็นเจ้าของแท้จริง และทรัพย์สินนั้นไม่ได้เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือ** **(2) ตนเป็นผู้รับโอน หรือผู้รับประโยชน์ และได้ทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทนหรือได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะ** **เพื่อประโยชน์แห่งมาตรการนี้ ถ้าปรากฏหลักฐานว่าจำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบเป็นผู้เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบรรดาเงินหรือทรัพย์สินที่ผู้นั้นมีอยู่หรือได้มาเกินกว่าฐานะ หรือความสามารถในการประกอบอาชีพหรือกิจกรรมอย่างอื่นโดยสุจริต เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด"** **"<u>มาตรา 31</u> ทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ริบตามมาตรา 29 และมาตรา 30 ให้ตกเป็นของกองทุน"** <u>ประเด็นหลักที่ 1</u> มาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ซึ่งบัญญัติว่า "ทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ริบตามมาตรา 29..... ให้ตกเป็นของกองทุน (ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด)" ไม่ใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี กรณีจึงไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญมาตรา 264 ที่คู่ความจะขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญได้เคยวินิจฉัยไว้แล้วในคำวินิจฉัยที่ 27/2546 ลงวันที่ 29 กรกฎาคม 2541 ว่า มาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 33 และมาตรา 48 จึงไม่วินิจฉัยซ้ำอีก	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ไม่จำต้องวินิจฉัย ให้ยกคำร้อง <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ไม่วินิจฉัยซ้ำ

	จึงวินิจฉัยว่า มาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และมาตรา 48	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> เห็นว่า ความในมาตรา 31 ของพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2534 บัญญัติว่า เมื่อศาลมีคำสั่งให้ริบทรัพย์สินตามมาตรา 29 และมาตรา 30 แล้ว ให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของกองทุน ทั้งนี้เพื่อใช้ประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 34 ส่วนรัฐธรรมนูญมาตรา 33 เป็นบทบัญญัติให้สันนิษฐานไว้เป็นเบื้องต้นก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาไม่มีความผิดและจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นผู้กระทำความผิดไม่ได้ ซึ่งเป็นคนละเรื่องไม่เกี่ยวกัน จึงไม่มีปัญหาว่าขัดหรือแย้งต่อกัน ส่วนรัฐธรรมนูญมาตรา 48 แม้ได้บัญญัติถึงการคุ้มครองสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินไว้ในความตอนต้น แต่ความในประโยคต่อไปมีว่า "ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ" ซึ่งแสดงว่าอาจมีกฎหมายบัญญัติถึงการรอนสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลได้ เมื่อพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 31 ได้บัญญัติถึงตัวทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ริบตามมาตรา 29 และมาตรา 30 ให้ตกเป็นของกองทุน กรณีย่อมเป็นไปตามข้อยกเว้นในการคุ้มครองสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินที่ว่า "ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ" จึงถือไม่ได้ว่าพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 31 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และมาตรา 48 <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยแล้ว ตามคำวินิจฉัยที่ 27/2546 ลงวันที่ 29 กรกฎาคม 2546 ว่ามาตรา 29 ดังกล่าวไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และมาตรา 48 จึงไม่ต้องวินิจฉัย	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามฯ มาตรา 31 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และมาตรา 48 <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ไม่จำต้องวินิจฉัย

	ปัญหา ดังกล่าวซ้ำอีก จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2534 มาตรา 31 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และมาตรา 48	ซ้ำ
3. นายจุมพล ณ สงขลา	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> เมื่อพิเคราะห์คำร้องของผู้คัดค้านทั้งสองแล้ว เห็นว่า ผู้คัดค้านทั้งสองประสงค์จะให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเพียงว่าพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และมาตรา 48 เท่านั้น มิได้ประสงค์ให้พิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับมาตรา 31 ของกฎหมายดังกล่าว ดังนั้นจึงสมควรวินิจฉัยว่าพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และ มาตรา 48 หรือไม่ <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ประเด็นดังกล่าวศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานไว้แล้วตามคำวินิจฉัยที่ 27/2546 ลงวันที่ 29 กรกฎาคม 2546 ว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และมาตรา 48 จึงไม่จำต้องวินิจฉัยปัญหาข้อนี้อีก จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้องผู้ร้องทั้งสอง	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ให้ยกคำร้อง <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำ ให้ยกคำร้อง
4. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
5. นายผัน จันทรปาน	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พิจารณาแล้ว แม้รัฐธรรมนูญ มาตรา 264 จะให้สิทธิคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายต้องด้วยบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นบังคับแก่คดี แต่ศาลก็มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาคำโต้แย้งของคู่ความได้ว่าครบองค์ประกอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 หรือไม่ ซึ่งเรื่องนี้ศาลอาญาอาจพิจารณาแล้ว	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ยกคำร้อง

	พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า บทบัญญัติมาตรา 29 และมาตรา 31 ที่คู่ความโต้แย้งมีเพียงบทบัญญัติมาตรา 29 เท่านั้นที่ศาลอาญาจะใช้บังคับแก่คดี ดังนั้น ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องพิจารณาวินิจฉัยจึงมีว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และมาตรา 48 หรือไม่ ประเด็นหลักที่ 2 ประเด็นนี้ ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 27/2546 วันที่ 29 กรกฎาคม 2546 แล้วว่า มาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และ 48 จึงไม่ต้องวินิจฉัยซ้ำอีก	ประเด็นหลักที่ 2 ไม่ต้องวินิจฉัยซ้ำอีก
6. นายมงคล สระฏัน	ประเด็นหลักที่ 1 เห็นว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 31 ที่บัญญัติว่า "ทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ริบตามมาตรา 29 และมาตรา 30 ให้ตกเป็นของกองทุน" นั้น ทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ริบ ได้แก่ ทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และบรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จึงเห็นได้ว่า ทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ริบตามมาตรา 29 และมาตรา 30 เป็นทรัพย์ที่เกี่ยวข้องในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดซึ่งกฎหมายบัญญัติให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สิน รัฐธรรมนูญ มาตรา 33 เป็นบทบัญญัติข้อสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิดและจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนผู้กระทำความผิดก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุดไม่ได้ คำสั่งริบทรัพย์สินจึงไม่ใช่การปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิด และรัฐธรรมนูญ มาตรา 48 ที่บัญญัติรับรองสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ดังนั้น รัฐธรรมนูญมาตรา 48	ประเด็นหลักที่ 1 พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 31 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

	ยอมให้รัฐสามารถออกกฎหมายกำหนดขอบเขตแห่งสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน และการจำกัดสิทธิดังกล่าวได้ ดังนั้น พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 31 ที่บัญญัติให้ทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ริบให้ตกเป็นของกองทุน ซึ่งเป็นของรัฐเพื่อใช้ประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นไปตามหลักกฎหมายสากล จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และมาตรา 48 <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 27/2546 ลงวันที่ 29 กรกฎาคม 2546 ว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และมาตรา 48 จึงไม่ต้องวินิจฉัยประเด็นนี้ซ้ำอีก จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 และมาตรา 31 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และมาตรา 48	มาตรา 33 และมาตรา 48 <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ไม่ต้องวินิจฉัยประเด็นนี้ซ้ำอีก
7. นายมานิต วิทยาเต็ม	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> เห็นว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 31 เป็นข้อกำหนดพิเศษเพื่อให้ทรัพย์สินตกเป็นของกองทุนเมื่อศาลสั่งริบแล้ว เป็นการกำหนดประโยชน์การใช้สอยเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย หากศาลมิได้สั่งริบทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ย่อมคืนแก่ผู้ร้อง มาตรานี้ จึงมิได้ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และมาตรา 48 <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 27/2546 ลงวันที่ 29 กรกฎาคม 2546 วินิจฉัยไว้แล้วว่าพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และมาตรา 48 จึงไม่	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พระราชบัญญัติฯ มาตรา 31 ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญฯ <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำอีก

	จำต้องวินิจฉัยซ้ำอีก จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 และมาตรา 31 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และมาตรา 48	
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> เมื่อพิจารณาบทบัญญัติของมาตราดังกล่าวแห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 31 แล้ว จะเห็นว่า เป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับภายหลังจากที่ศาลได้มีคำสั่งให้ริบทรัพย์สินตามมาตรา 29 และมาตรา 30 แล้ว โดยให้ทรัพย์สินที่ศาลสั่งริบแล้วนั้น ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จึงมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะนำมาใช้บังคับแก่คดี อันคู่ความอาจโต้แย้งได้ว่าบทบัญญัติมาตรา 31 ดังกล่าวนั้น ต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา 6 แห่งรัฐธรรมนูญ เป็นอันใช้บังคับไม่ได้หรือไม่ กรณีจึงไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคหนึ่ง ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญจะรับพิจารณาวินิจฉัยได้ ให้ยกคำร้อง <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยไว้แล้วว่า บทบัญญัติมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และมาตรา 48 แต่อย่างใด ตามคำวินิจฉัยที่ 27 / 2546 ลงวันที่ 29 กรกฎาคม 2546 ของศาลรัฐธรรมนูญ จึงไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำอีก จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และมาตรา 48	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ให้ยกคำร้อง <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำอีก

9. นายสุจิต บุญบงการ	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พิจารณาแล้ว เห็นว่า มาตรา 31 ของมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 เป็นบทบัญญัติให้ทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ริบตามมาตรา 29 และมาตรา 30 ให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นบทบัญญัติอันเป็นผลของคำสั่งศาล ตามมาตรา 29 จึงไม่ถือว่าเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลใช้บังคับแก่คดี กรณีไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคหนึ่ง จึงไม่รับวินิจฉัย <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 27/2546 ลงวันที่ 29 กรกฎาคม 2546 แล้วว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และมาตรา 48 จึงไม่ต้องวินิจฉัยซ้ำอีก จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และมาตรา 48 ส่วนมาตรา 31 ไม่รับวินิจฉัย	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ไม่รับวินิจฉัย <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ไม่ต้องวินิจฉัยซ้ำอีก
10. นายสุธี สุทธิสมบูรณ์	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> เห็นว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 31 เป็นผลที่เกิดขึ้นเมื่อศาลมีคำสั่งให้ริบทรัพย์สินตามมาตรา 29 และมาตรา 30 มิใช่บทบัญญัติของกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีกรณีไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 จึงไม่รับไว้วินิจฉัย <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 27/2546 เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2546 แล้วว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และมาตรา 48 จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยซ้ำในประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไว้แล้วอีก	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ไม่รับไว้วินิจฉัย <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ไม่ต้องวินิจฉัยซ้ำอีก

11. พล.ต.อ. สุวรรณ สุวรรณเวโช	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> เห็นว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 31 เป็นบทบัญญัติว่าด้วยผลของคำสั่งศาลที่สั่งให้ริบทรัพย์สินตามมาตรา 29 และมาตรา 30 มีผลให้ทรัพย์สินตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด มาตรา 31 จะนำมาใช้บังคับก็ต่อเมื่อศาลได้มีคำสั่งให้ริบทรัพย์สินแล้วเท่านั้น ในการไต่สวนคำร้องเพื่อจะมีคำสั่งให้ริบทรัพย์สินตามคำร้องของโจทก์ หรือไม่ ศาลไม่จำต้องใช้มาตรา 31 บังคับแก่คดี มาตรา 31 จึงไม่ใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี กรณีไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคหนึ่ง ศาลรัฐธรรมนูญไม่อาจรับไว้พิจารณาวินิจฉัยได้ ให้ยกคำร้อง <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 27/2546 ที่ได้วินิจฉัยไว้แล้วว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และมาตรา 48 จึงไม่จำต้องพิจารณาวินิจฉัยซ้ำอีก จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และมาตรา 48	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ไม่รับไว้วินิจฉัย ให้ยกคำร้อง <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ไม่ต้องวินิจฉัยซ้ำอีก
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> มาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 เป็นการบัญญัติว่าด้วยผลของคำสั่งศาลที่สั่งให้ริบทรัพย์สินตามมาตรา 29 และมาตรา 30 มีผลให้ทรัพย์สินที่ศาลสั่งริบนั้นตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดบทบัญญัติ มาตรา 31 จะนำมาใช้บังคับต่อเมื่อศาลได้มีคำสั่งให้ริบทรัพย์สินแล้ว บทบัญญัติมาตรา 31 จึง "ไม่ใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี" ตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 คำร้องในส่วนนี้ของผู้ร้องไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจที่จะรับไว้	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ให้ยกคำร้อง

	พิจารณาวินิจฉัยได้ ให้ยกคำร้องในส่วนนี้ ประเด็นหลักที่ 2 ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยไว้แล้วตามคำวินิจฉัยที่ 27/2546 ลงวันที่ 29 กรกฎาคม 2546 ว่ามาตรา 29 ของพระราชบัญญัติดังกล่าวไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และมาตรา 48 จึงไม่จำต้องวินิจฉัยอีก จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และมาตรา 48	ประเด็นหลักที่ 2 ไม่ต้องวินิจฉัยซ้ำอีก
13. นางเสาวนีย์ อัศวโรจน์	ประเด็นหลักที่ 1 เนื่องจากมาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 เป็นบทบัญญัติว่าด้วยผลของคำสั่งศาลที่สั่งให้ริบทรัพย์สินตามมาตรา 29 และมาตรา 30 ทำให้ทรัพย์สินเหล่านั้นตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ซึ่งบทบัญญัติมาตรา 31 ดังกล่าวจะนำไปใช้ก็ต่อเมื่อศาลได้มีคำสั่งให้ริบทรัพย์สินแล้วเท่านั้น บทบัญญัติมาตรา 31 ดังกล่าว จึงมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี กรณีไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคหนึ่ง จึงไม่รับวินิจฉัยในส่วนที่เกี่ยวกับมาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ประเด็นหลักที่ 2 ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยวินิจฉัยไว้แล้วในคำวินิจฉัยที่ 27/2546 ลงวันที่ 29 กรกฎาคม 2546 ว่า มาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ไม่ขัดหรือแย้งกับ มาตรา 33 และมาตรา 48 ของรัฐธรรมนูญ จึงไม่จำต้องวินิจฉัยในประเด็นนี้ซ้ำอีก จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 และมาตรา 31 มิได้ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และมาตรา 48	ประเด็นหลักที่ 1 ไม่รับวินิจฉัย ประเด็นหลักที่ 2 ไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำอีก

14. นายอมร รักษาสัตย์	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> มีข้อต้องพิจารณาก่อน เกี่ยวกับพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 31 ที่บัญญัติว่า ทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ริบตามมาตรา 29 และมาตรา 30 ให้ตกเป็นของกองทุน นั้น ข้อนี้เห็นว่า เป็นเรื่องของคดีหลังจากศาลได้ไต่สวนแล้วเห็นว่าทรัพย์สินซึ่งพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ริบนั้นมีมูลว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นผลของคำพิพากษา ไม่ใช่กฎหมายที่ใช้บังคับแก่คดีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคหนึ่ง จึงไม่พิจารณาวินิจฉัยบทบัญญัติ มาตรา 31 <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พิจารณาแล้ว เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 27/2546 ลงวันที่ 29 กรกฎาคม 2546 แล้วว่า พระราชบัญญัติมาตรการในในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2546 มาตรา 29 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และมาตรา 48 จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 29 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และมาตรา 48	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> ไม่รับไว้วินิจฉัย <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยไว้แล้ว

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 28/2546 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 13 คน (คะแนนเสียง 13 : 0)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 13 คน	คำวินิจฉัยส่วนบุคคล					
	ประเด็นหลักที่ 1 พรบ.ฯ มาตรา 31 ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และมาตรา 48 หรือไม่		**ประเด็นหลักที่ 2** พรบ.ฯ มาตรา 29 ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และมาตรา 48 หรือไม่		**คำวินิจฉัย** พรบ. มาตรการในการปราบปรามฯ มาตรา 29 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และมาตรา 48	
	ยกคำร้อง / ไม่ขัดต่อ รธน.	ขัดต่อ รธน.	ไม่ขัด/ ไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำ	ขัดต่อ รธน.	ไม่ขัดต่อ รธน./ ไม่วินิจฉัยซ้ำ (ชอบด้วย รธน.)	ขัดต่อ รธน. (ไม่ชอบด้วย รธน.)
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	✓		✓		✓	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	✓☆☆		✓		✓	
3. นายจุมพล ณ สงขลา	✓		✓		✓	
4. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์☆	-	-	-	-	-	-
5. นายผัน จันทรปาน	✓		✓		✓	
6. นายมงคล สระฏัน	✓☆☆		✓		✓	
7. นายมานิต วิทยาเต็ม	✓☆☆		✓		✓	
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	✓		✓		✓	
9. นายสุจิต บุญบงการ	✓		✓		✓	
10. นายสุธี สุทธิสมบูรณ์	✓		✓		✓	
11. พล.ต.อ. สุวรรณ สุวรรณเวโช	✓		✓		✓	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	✓		✓		✓	
13. นางเสาวนีย์ อัศวโรจน์	✓		✓		✓	
14. นายอมร รักษาสัตย์	-	-	-	-	-	-
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	✓		✓		✓	
รวม	13	0	13	0	13	0

☆ ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย

☆☆ พระราชบัญญัติมาตรการฯ มาตรา 31 ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 33 และมาตรา 4

29. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 29/2546

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 29/2546 (วันที่ 5 สิงหาคม 2546) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 กรณีนายพิเชษฐ สถิรชวาล ผู้ถูกร้อง จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

(วินิจฉัยชี้ขาด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 กรณีนายพิเชษฐ สถิรชวาล ผู้ถูกร้อง จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง มีหนังสือ ลงวันที่ 17 กันยายน 2545 เสนอคำร้องของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 ว่า นายพิเชษฐ สถิรชวาล ผู้ถูกร้อง จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	1) ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง สรุปได้ว่า 1.1) นายพิเชษฐ สถิรชวาล ผู้ถูกร้อง ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม (ขณะยื่นคำร้อง) และเคยดำรงตำแหน่งอื่นอีก 3 ตำแหน่ง ได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (เลือกตั้ง พ.ศ. 2539) ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (รัฐบาล พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ เป็นนายกรัฐมนตรี) และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้อง รวม 9 ครั้ง 1.2) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) มีหนังสือถึงธนาคารต่าง ๆ

		บรรษัทเงินทุน และบรรษัทบริหารสินทรัพย์รวม 41 แห่ง ขอให้ตรวจสอบเงินฝาก หนี้สิน และหลักประกัน ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามบัญชีรายชื่อที่แจ้งไป ปรากฏว่า ธนาคารเครดิตอะกริกอล อินโดสุเอซ (ธนาคารอินโดสุเอซ) มีหนังสือลงวันที่ 6 สิงหาคม 2544 แจ้งว่า ธนาคารได้ตรวจสอบรายชื่อลูกค้าของธนาคารกับบัญชีรายชื่อที่ได้รับแล้ว พบว่า นายพิเชษฐ สถิรชวาล มีความรับผิดกับธนาคารในฐานะผู้ค้ำประกันของ บริษัท นิวส์เน็ตเวอร์ค จำกัด โดยร่วมรับผิดในฐานะเป็นลูกหนี้ร่วมกับบริษัทดังกล่าว เป็นเงินจำนวน 48,987,128.24 บาท และธนาคารได้ดำเนินคดีกับนายพิเชษฐ สถิรชวาล เสร็จสิ้นแล้วตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 663/2539 1.3) สำนักงาน ป.ป.ช. มีหนังสือ ลงวันที่ 23 มกราคม 2545 ถึงผู้ถูกร้องขอให้ชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการไม่แสดงหนี้สินที่มีต่อธนาคารอินโดสุเอซ จำนวน 48,987,128.24 บาท ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 663/2539 ในบัญชีฯ ที่ยื่นต่อผู้ร้อง เมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2541 วันที่ 30 พฤศจิกายน 2541 และวันที่ 14 มีนาคม 2544 ต่อมา สำนักงาน ป.ป.ช. มีหนังสืออีกฉบับหนึ่งเตือนให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริง ผู้ถูกร้องมีหนังสือชี้แจงว่า (1) ผู้ถูกร้องเป็นลูกหนี้ร่วมไม่ทราบจำนวนหนี้ที่แท้จริงว่าธนาคารอินโดสุเอซได้ไปบังคับเอากับลูกหนี้รายอื่นเป็นจำนวนเงินเท่าใด (2) ธนาคารอินโดสุเอซได้ฟ้องบังคับคดียึดบ้านที่ผู้ถูกร้องพักอาศัย โดยประเมินราคาที่ 27,000,000 บาท ซึ่งผู้ถูกร้องยังทำการร้องขัดทรัพย์ต่อศาลอยู่ทำให้ไม่สามารถแจ้งได้เพราะจะมีผลกระทบในการต่อสู้คดีในชั้นศาล (3) ผู้ถูกร้องได้ให้ผู้จัดการและทนายความทำการต่อรองเพื่อจะชำระหนี้ในส่วนของผู้ถูกร้องซึ่งคาดว่าจะสามารถเจรจาได้ ถ้าได้ผลสรุปเกี่ยวกับการประนอมหนี้เป็นประการใด จะได้แจ้งให้ผู้ร้องทราบอีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้ ผู้ถูกร้องได้มีหนังสือมอบอำนาจให้นายสมศักดิ์ อัศวเรขา เป็นผู้ยื่นหนังสือชี้แจงดังกล่าว 1.4) สำนักงาน ป.ป.ช. มีหนังสือถึงธนาคารอินโดสุเอซ ขอทราบข้อเท็จจริงและขอเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมว่า ธนาคารได้

		แจ้งให้ผู้ถูกร้องชำระหนี้ตามคำพิพากษาหรือไม่ เมื่อใด และผู้ถูกร้องได้ชำระหนี้ให้กับธนาคารแล้วหรือไม่ หากยังมิได้ชำระ ธนาคารดำเนินการบังคับคดีกับผู้ถูกร้องแล้วหรือไม่ อย่างไร ธนาคารอินโดสุเอซ มีหนังสือแจ้งว่า ธนาคารได้แจ้งให้ผู้ถูกร้องมาชำระหนี้ให้แก่ธนาคารแล้ว โดยผ่านกระบวนการทางศาล กล่าวคือ หลังจากศาลฎีกามีคำพิพากษาแล้วศาลได้มีคำสั่งถึงจำเลยให้ชำระหนี้แก่ธนาคาร (โจทก์) แต่จำเลยยังเพิกเฉยไม่ชำระหนี้ตามกำหนดระยะเวลาที่ศาลสั่ง ธนาคาร (โจทก์) จึงได้ร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งบังคับคดี ปรากฏว่า ศาลแพ่งได้ออกหมายบังคับคดี ลงวันที่ 16 กันยายน 2539 ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีจัดการยึดทรัพย์สินของจำเลยที่ 2 และที่ 4 ตามคำพิพากษา และต่อมาผู้แทนโจทก์ได้นำเจ้าพนักงานบังคับคดีกรมบังคับคดีไปยึดทรัพย์สินของจำเลยที่ 4 ผู้ถูกร้อง ทรัพย์สินที่ยึดไว้ ได้แก่ (1) ที่ดินมีโฉนด จำนวน 4 แปลง (2) ทาวน์เฮ้าส์ 2 ชั้น และ (3) บ้านเดี่ยว 2 ชั้น นางสุรีย์ สถิรชวาล ภรรยาผู้ถูกร้อง ยื่นคำร้องขอขัดทรัพย์ต่อศาลแพ่ง โดยอ้างว่า เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดิน จำนวน 2 แปลง พร้อมสิ่งปลูกสร้าง ซึ่งปลูกอยู่ในที่ดินทั้งสองแปลงดังกล่าว รวมทั้งได้ยื่นคำร้องต่อศาลแพ่งในวันเดียวกัน ขอกันส่วนในเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดที่ดินจำนวน 2 แปลง พร้อมสิ่งปลูกสร้างบนที่ดินทั้ง 2 แปลงดังกล่าว ไว้ครึ่งหนึ่งของเงินที่เจ้าพนักงานบังคับคดีทำการขายทอดตลาดทรัพย์ที่ยึดได้ 1.5) คณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้อง ได้พิจารณาในการประชุมเมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2545 เห็นว่า จากการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องที่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน พร้อมเอกสารประกอบต่อผู้ร้อง รวม 9 ครั้ง ผู้ถูกร้องมิได้แสดงรายการหนี้สิน จำนวน 48,987,128.24 บาท ซึ่งเป็นลูกหนี้ร่วมกับลูกหนี้อื่นอีก 4 คน ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 663/2539 และปรากฏว่า หลังจากที่ศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาแล้ว เจ้าพนักงานบังคับคดีได้ทำการยึดทรัพย์สินของผู้ถูกร้อง เป็นที่ดินมีโฉนดจำนวน 4 แปลง โดยนางสุรีย์ สถิรชวาล คู่สมรสของผู้ถูก

		ร้อง ได้ยื่นคำร้องขอขัดทรัพย์ที่ดิน จำนวน 2 แปลง และร้องขอกันส่วนที่ดิน จำนวน 2 แปลง ต่อศาลแพ่ง แสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกร้องได้ทราบถึงการเป็นหนี้จำนวนดังกล่าว มาตั้งแต่วันที่ 7 พฤษภาคม 2539 แล้วก่อนที่จะยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้อง ครั้งที่ 1 และได้รับรู้ถึงการเป็นหนี้ดังกล่าวโดยตลอด จากการที่เจ้าพนักงานบังคับคดีได้ทำการยึดทรัพย์สิน (ที่ดิน) โดยได้มีการร้องขอขัดทรัพย์ที่ดินและร้องขอกันส่วนที่ดินต่อศาลแพ่งแต่ในการยื่นบัญชีฯ ผู้ถูกร้องมิได้แสดงรายการหนี้สินจำนวนนี้แต่อย่างใด ผู้ถูกร้องเพียงแต่ระบุในสำเนาเอกสารประกอบในการยื่นบัญชีฯ ครั้งที่ 8 ว่า หนี้สินการค้ำประกันที่คาดว่าอาจจะเกิดขึ้นในอนาคต “3. การค้ำประกันบริษัท นิวส์เน็ตเวอร์ค จำกัด กับธนาคารเครดิต อะกริกอล อินโดสุเอซ” เท่านั้นโดยมิได้ระบุว่ามีหนี้ตามสัญญาค้ำประกันในเรื่องใดจำนวนเท่าใด และไม่แนบเอกสารหลักฐานประกอบทั้งที่ผู้ถูกร้องทราบดีอยู่แล้วในขณะที่ยื่นบัญชีฯ ว่าตนมีหนี้สินตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ต้องผูกพันอยู่เป็นจำนวนเท่าใด นอกจากนี้ เมื่อสำนักงาน ป.ป.ช. มีหนังสือขอให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงในหนี้สินดังกล่าว ผู้ถูกร้องมีหนังสือชี้แจงเกี่ยวกับเรื่องหนี้สินดังกล่าว แต่ปรากฏว่าในการยื่นบัญชีฯ ครั้งที่ ผู้ถูกร้องก็ยังคงมิได้แสดงรายการหนี้สินจำนวนดังกล่าวไว้ในบัญชีฯ เพียงแต่ระบุในสำเนาเอกสารประกอบเช่นเดียวกับการยื่นบัญชีฯ ครั้งที่ 8 ผู้ร้องเห็นว่า การที่ผู้ถูกร้องชี้แจงเหตุผลที่ไม่แสดงรายการหนี้สินดังกล่าวว่า ไม่สามารถแจ้งรายการหนี้สินดังกล่าวได้เพราะจะมีผลกระทบในการต่อสู้คดีในชั้นศาล นั้น เป็นการยอมรับว่ามีเจตนาที่จะปกปิดรายการหนี้สินจำนวนดังกล่าวได้ เพื่อประโยชน์ของตนในการต่อสู้คดีในชั้นศาล นอกจากนี้ คำชี้แจงของผู้ถูกร้องก็ไม่สมเหตุสมผล เนื่องจากศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาถึงที่สุด ให้ผู้ถูกร้องรับผิดอย่างลูกหนี้ร่วมเป็นจำนวนหนี้ที่แน่นอนแล้ว ซึ่งเจ้าหนี้จะเรียกชำระหนี้จากลูกหนี้คนใดคนหนึ่งสิ้นเชิงหรือแต่โดยส่วนก็ได้ การต่อสู้คดีในชั้นศาลในการ

		บังคับคดีเป็นการต่อสู้ในเรื่องกรรมสิทธิ์ของทรัพย์สินที่ถูกบังคับคดีเท่านั้น หาใช่การต่อสู้ในมูลหนี้เดิมที่ถึงที่สุดแล้ว อันจะเป็นเหตุให้ต้องปกปิดไว้ไม่ ที่ประชุมของผู้ร้องจึงมีมติเป็นเอกฉันท์ ด้วยคะแนน 9 เสียง ว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบผู้ต่อร้อง กรณีเข้ารับตำแหน่ง กรณีพ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งแล้ว 1 ปี รวม 9 ครั้ง แล้วแต่กรณี ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 ต่อไป
	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยชี้ขาด คือ ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 หรือไม่ พิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มีหน้าที่ยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้อง ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลา 1 ปีโดยต้องยื่นภายใน 30 วันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง ภายใน 30 วันแต่วันพ้นจากตำแหน่ง และภายใน 30 วันนับแต่วันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลา 1 ปี ข้อเท็จจริง ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้อง รวม 9 ครั้ง คือ (1) กรณีเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (2) กรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (3) กรณีพ้นจากตำแหน่งผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแล้ว 1 ปี (4) กรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (5) กรณีเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ (6) กรณีเข้ารับตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม (7) กรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ (8) กรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว 1 ปี และ (9) กรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อแล้ว 1 ปี ทั้งนี้

		ผู้ถูกร้องต้องแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว แต่ในการยื่นบัญชีฯ ตั้งแต่ครั้งที่ 1 วันที่ 6 พฤศจิกายน 2540 จนถึงครั้งที่ 9 วันที่ 15 มีนาคม 2545 ผู้ถูกร้องไม่ได้แสดงรายการหนี้สินจำนวน 48,987,128.24 บาท ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 63/2539 ปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยก่อนว่าผู้ถูกร้องจะต้องแสดงหนี้สินจำนวน 48,987,128.24 บาท นี้ ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นต่อผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 291 และมาตรา 292 หรือไม่ พิจารณาแล้ว เห็นว่า ศาลฎีกามีคำพิพากษาให้บริษัท นิวส์เน็ตเวอร์คฯ ลูกหนี้ และผู้ถูกร้องในฐานะผู้ค้ำประกัน และผู้ค้ำประกันรายอื่น ร่วมกันชำระหนี้ จำนวน 48,987,128.24 บาท แก่ธนาคารฯ เจ้าหนี้ ซึ่งเมื่อศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาแล้วว่า ให้ผู้ถูกร้องรับผิดอย่างลูกหนี้ร่วมชำระหนี้ให้แก่ธนาคารฯ โจทก์ 48,987,128.24 บาท และคดีถึงที่สุดแล้วเช่นนี้ หนี้ที่ศาลฎีกาพิพากษาจำนวนดังกล่าว จึงเป็นหนี้จำนวนแน่นนอนที่ผู้ถูกร้องจะต้องร่วมกับลูกหนี้คนอื่นชำระให้แก่ธนาคารฯ และเป็นหนี้ที่แน่นอนนับตั้งแต่วันที่มีการอ่านคำพิพากษาของศาลฎีกา คือ วันที่ 7 พฤษภาคม 2539 ดังนั้น ผู้ถูกร้องจึงต้องรับผิดต่อธนาคารฯ เจ้าหนี้ร่วมกับบริษัทฯ ลูกหนี้ ในหนี้จำนวน 48,987,128.24 บาท ดังกล่าว ผู้ร้องจึงต้องแสดงรายการหนี้สินจำนวน 48,987,128.24 บาท ในบัญชีฯ ที่ยื่นต่อผู้ร้อง ตามรัฐธรรมนูญ ปัญหาที่จะต้องพิจารณาต่อไปมีว่า ผู้ถูกร้องทราบว่า มีหนี้ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ถึงที่สุดแล้วจำนวน 48,987,128.24 บาท หรือไม่ นั้น ศาลฎีกามีคำพิพากษาที่ 663/2539 ลงวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2539 (ศาลแพ่งอ่านคำพิพากษาเมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2539) เมื่อผู้ถูกร้องไม่ชำระหนี้โจทก์ โจทก์ได้ขอให้บังคับคดี และเจ้าพนักงานบังคับคดีได้ทำการยึดทรัพย์ของผู้ถูกร้อง เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2539 ต่อมาคู่สมรสของผู้ถูกร้องได้มีการร้องขัดทรัพย์และขอกันส่วนในที่ดิน จำนวน 4 แปลง เหตุการณ์

		ทั้งหมดเกิดขึ้นก่อนที่ผู้ถูกร้องจะยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้อง ครั้งที่ 1 ทั้งสิ้น พิจารณาจากคำพิพากษาและพฤติการณ์ดังกล่าวแล้ว เชื่อได้ว่า ผู้ถูกร้องทราบว่ามีหนี้จำนวน 48,987,128.24 บาท ตลอดมาจนถึงวันยื่นบัญชีฯ อย่างน้อยผู้ถูกร้องก็ต้องรู้ถึงยอดหนี้ที่ศาลฎีกาพิพากษาให้ผู้ถูกร้องต้องรับผิดในวันที่ผู้ถูกร้องถูกยึดทรัพย์ คือ วันที่ 9 ตุลาคม 2539 ซึ่งเป็นวันก่อนที่ผู้ถูกร้องจะยื่นบัญชีฯ ครั้งแรก เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2540 ที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า เอกสารคำแนะนำในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่เพิ่มเติมของผู้ร้อง ข้อ 15 มีข้อความไม่ชัดเจน ผู้ถูกร้องจึงไม่ยื่นบัญชีฯ นั้น ตามเอกสารคำแนะนำดังกล่าวมีข้อความว่า "กรณีการค้ำประกันเงินกู้ไม่ต้องกรอกรายการประเภทหนี้สิน" พิจารณาจากข้อความในคำแนะนำดังกล่าวแล้ว เห็นว่า หนี้ของผู้ถูกร้องตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 663/2539 จำนวน 48,987,128.24 บาท ที่ศาลฎีกาพิพากษาให้ผู้ถูกร้องร่วมรับผิดกับลูกหนี้และผู้ค้ำประกันรายอื่นมีลักษณะเป็นลูกหนี้ร่วม เจ้าหน้าสามารถเรียกให้ผู้ถูกร้องชำระหนี้ได้เต็มจำนวน เอกสารคำแนะนำมีความชัดเจน ไม่ทำให้เกิดความเข้าใจสับสนแต่อย่างใด หมายความว่า การค้ำประกันเงินกู้ไม่ต้องแจ้งในบัญชีฯ เพราะการค้ำประกันเงินกู้นั้น ผู้ค้ำประกันยังมิได้ตกเป็นลูกหนี้จนกว่าผู้กู้จะผิดสัญญาและมีคำพิพากษาให้ผู้ค้ำประกันรับผิดตามสัญญาค้ำประกัน ดังนั้น การค้ำประกันเงินกู้จึงยังไม่แน่นอนว่าผู้ค้ำประกันจะต้องรับผิดหรือไม่ และรับผิดเพียงใด ถือว่าเป็นหนี้ที่ยังไม่แน่นอน เพราะยังไม่รู้ถึงยอดหนี้ที่ผู้ค้ำประกันจะต้องชำระ จึงไม่ต้องระบุจำนวนเงินที่ค้ำประกันในบัญชีฯ แต่กรณีของผู้ถูกร้องเป็นกรณีที่มีคำพิพากษาศาลฎีกาถึงที่สุดแล้วว่า ให้ผู้ถูกร้องชำระเงินให้ธนาคารอินโดสุเอซ เป็นเงิน 48,987,128.24 บาท ในฐานะลูกหนี้ร่วม ดังนั้น หนี้จำนวนดังกล่าวเป็นหนี้ตามคำพิพากษาที่ถึงที่สุดแล้ว และผู้ถูกร้องเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา ไม่ใช่ลูกหนี้ตามสัญญาค้ำประกันดังที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้าง ประกอบทั้งในคดีนี้ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้แสดงหนี้ตามคำพิพากษาของศาลฎีกาจำนวนดังกล่าวที่ถึง

		ที่สุดแล้วไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ผู้ร้องไม่ได้อ้างว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้แสดงหนี้ตามสัญญาค้ำประกันดังที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้าง ผู้ถูกร้องอ้างว่า ได้แสดงหนี้ค้ำประกันเพื่อแสดงเจตนาในการยื่นบัญชีครั้งที่ 8 และครั้งที่ 9 ไว้ในเอกสารที่ประกอบแนบท้ายบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน โดยแสดงว่าหนี้ค้ำประกันที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต เหตุที่ผู้ถูกร้องไม่ระบุตัวเลขที่ชัดเจนตามคำพิพากษาไว้ในแบบบัญชีฯ เพราะเข้าใจโดยบริสุทธิ์ใจว่าเป็นหนี้ที่ไม่แน่นอน และรับแจ้งจากบริษัท นิวส์เน็ตเวอร์คฯ ลูกหนี้ชั้นต้นว่า สามารถชำระหนี้ได้แน่นอน ซึ่งทางบริษัทดังกล่าวชำระหนี้แล้ว จึงไม่มีหนี้ต่อกัน และมีผู้ค้ำประกันอื่นอีก 4 คน ไม่แน่ว่าเจ้าหนี้จะบังคับชำระหนี้แก่ผู้ค้ำประกันรายใด หากเลือกบังคับจากผู้ค้ำประกันรายหนึ่งรายใดแล้วเจ้าหน้าที่อาจพอใจ นอกจากนั้น นางประภา วิริยประไพกิจ ผู้ค้ำประกันอีกรายหนึ่งได้ชำระหนี้เป็นส่วนใหญ่ให้กับธนาคารแล้ว ผู้ถูกร้องจึงเข้าใจว่าหนี้ดังกล่าวใกล้จะหมดแล้ว พิจารณาแล้ว เห็นว่า ข้ออ้างดังกล่าวไม่อาจรับฟังได้ เพราะรัฐธรรมนูญ มาตรา 292 บัญญัติให้ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว ดังนั้น ผู้ถูกร้องซึ่งมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินจะต้องแสดงยอดหนี้ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ถึงที่สุดแล้ว คือ 48,987,128.24 บาท ซึ่งอ่านคำพิพากษาเมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2539 ไว้ในบัญชีฯ ที่ผู้ถูกร้องยื่นต่อผู้ร้องเป็นครั้งแรกซึ่งเมื่อยื่นเมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2540 อันเป็นวันหลังจากที่ศาลได้อ่านคำพิพากษาของศาลฎีกาแล้ว เพราะเป็นหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีครั้งแรก และถ้าหลังจากวันที่ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวแล้ว ยอดหนี้มีการเปลี่ยนแปลงไปไม่ว่าเพราะเหตุใดก็ตาม ผู้ถูกร้องก็ไม่ต้องรับผิดชอบในตัวเลขที่เปลี่ยนแปลงนี้ เพราะตามมาตรา 292 บัญญัติให้แจ้งยอดหนี้ที่มีอยู่จริงในขณะยื่นบัญชีฯ แต่ในกรณีของผู้ถูกร้อง ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้แสดง

		ยอดหนี้ของธนาคารฯ เลย แม้ผู้ร้องจะเคยเตือนให้ผู้ถูกร้องทราบแล้วก็ตาม ผู้ถูกร้องกลับยื่นคำชี้แจงต่อผู้ร้องว่า ไม่อาจลงยอดหนี้สินที่มีต่อธนาคารอินโดสุเอซ (ซึ่งศาลฎีกาพิพากษาและถึงที่สุดแล้ว) ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินได้ เพราะคดีของผู้ถูกร้องอยู่ระหว่างร้องขัดทรัพย์ การแสดงยอดหนี้ดังกล่าวจะมีผลกระทบต่อการต่อสู้คดี (เพราะเท่ากับผู้ถูกร้องยอมรับว่าเป็นหนี้ธนาคารฯ อยู่จริง อาจเป็นผลเสียแก่รูปคดี) แสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกร้องรู้ว่ายอดหนี้นี้ต้องแจ้งในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินทุกครั้งที่ยื่นต่อผู้ร้อง แต่ไม่แจ้งเพราะเกรงว่าจะเสียเปรียบในการต่อสู้คดี และคดีอยู่ระหว่างการบังคับคดีให้เป็นไปตามคำพิพากษา ซึ่งการต่อสู้คดีในชั้นบังคับคดีนั้น เป็นเพียงการต่อสู้ในเรื่องกรรมสิทธิ์ของทรัพย์สินที่ถูกยึดว่า เป็นทรัพย์ของจำเลยหรือผู้อื่นมีกรรมสิทธิ์ร่วมอยู่ด้วยหรือไม่เท่านั้น ไม่ใช่การต่อสู้ในมูลหนี้ว่า เป็นหนี้ที่แท้จริงเท่าใดอันจะเป็นเหตุให้ต้องปกปิดไว้ไม่ เพราะจำนวนหนี้นั้นถึงที่สุดแล้ว ถือได้ว่าเป็นหนี้ที่แท้จริง การพิจารณาว่า ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีฯ โดยจงใจไม่แสดงหนี้ตามคำพิพากษา จำนวน 48,987,128.24 บาท หรือไม่ จำต้องพิจารณาความหมายของคำว่า “จงใจ” ก่อน ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 19/2544 ให้ความหมายของคำว่า “จงใจ” สรุปว่า “จงใจ” เป็นเพียงเจตนาธรรมดา คือ ผู้ถูกร้องรู้หรือไม่รู้ว่ามีทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวอยู่หรือไม่ เพียงผู้ถูกร้องรู้สำนึกในการกระทำก็พอแล้ว ไม่จำต้องมีเจตนาพิเศษเพื่อมุ่งประสงค์ต่อประโยชน์ที่มิชอบ หรือมุ่งประสงค์เพื่อเตรียมการใช้อำนาจหน้าที่แสวงหาประโยชน์อันมิชอบ หรือเพื่อปกปิดทรัพย์สินที่ได้มาโดยทุจริตต่อหน้าที่ และคำวินิจฉัยที่ 20/2544 ให้ความหมายเพิ่มเติมจากคำวินิจฉัยข้างต้น สรุปว่า แม้คำว่า “จงใจ” ไม่นำต้องประกอบด้วยเจตนาพิเศษหรือมุ่งประสงค์เป็นพิเศษตามที่ได้ให้ความหมายมาแล้วก็ตาม แต่การใช้คำว่า “จงใจ” นำหน้าคำว่า “ยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ” นั้น ย่อมมีความหมายว่ารัฐธรรมนูญประสงค์เน้นว่า ผู้ยื่นบัญชีฯ ต้องรู้สำนึกที่แน่ชัดพอสมควร และจำต้องมีพยาน

		หลักฐานที่ชัดแจ้งหรือปราศจากข้อสงสัยอันสมควรมาแสดง ในกรณีที่พยานหลักฐานยังไม่ชัดแจ้งหรือยังเป็นที่สงสัยอยู่ จึงไม่ควรวินิจฉัยให้เป็นผลร้ายแก่ผู้ถูกกล่าวหา นั้น การที่ผู้ถูกร้อง ซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 291 ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อผู้ร้อง กรณีเข้ารับตำแหน่ง กรณีพ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วหนึ่งปีในโอกาสต่างๆ รวม 9 ครั้ง แล้วแต่กรณี ตั้งแต่ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2540 จนถึงครั้งที่ 9 เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2545 โดยผู้ถูกร้องไม่แสดงรายการหนี้สินที่มีต่อธนาคารอินโดสุเอซ จำนวน 48,987,128.24 บาท ในบัญชีฯ ที่ยื่นต่อผู้ร้อง ทั้ง 9 ครั้ง ทั้งที่หนี้ดังกล่าวเป็นหนี้ที่ต้องรับผิดและมีจำนวนที่แน่นอนเพราะมีที่มาจากหนี้ตามสัญญาเบิกเงินเกินบัญชีและหนี้ตามตั๋วสัญญาใช้เงิน รวมทั้งหนี้ตามสัญญาค้ำประกันซึ่งศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกาได้พิพากษาระบุจำนวนตัวเลขจัดเจน ไม่ใช่หนี้ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต หนี้จำนวนดังกล่าวเป็นหนี้ที่ผู้ถูกร้องทราบว่า เกิดขึ้นและมีอยู่ก่อนการยื่นบัญชีฯ ครั้งที่ 1 ดังนั้น หนี้สินตามคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าวจึงเป็นหลักฐานที่ชัดแจ้งหรือปราศจากข้อสงสัยถือได้ว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า ไม่มีเจตนาหรือจงใจปกปิดรายการหนี้สินดังที่ผู้ร้องกล่าวหา เพราะผู้ถูกร้องเชื่อโดยสุจริตว่า หนี้ค้ำประกันผู้อื่นยังเป็นหนี้ที่ไม่แน่นอน และไม่จำเป็นต้องยื่นแสดงเป็นรายการหนี้สินในบัญชีฯ เนื่องจากผู้ถูกร้องได้รับแจ้งจากลูกหนี้ชั้นต้น (บริษัท นิวส์เน็ตเวอร์ค จำกัด) ว่ากำลังเจรจากับธนาคารเจ้าหนี้อยู่ หากสามารถเจรจาทำความตกลงชำระหนี้กับธนาคารเจ้าหน้าหนี้ได้สำเร็จผู้ถูกร้องในฐานะผู้ค้ำประกันก็จะไม่มีหนี้ต้องรับผิดชอบ และผู้ถูกร้องยังเข้าใจว่าหนี้ค้ำประกันที่ยังไม่สามารถยืนยันตัวเลขแน่นอนได้ หากระบุตัวเลขหนี้ลงไป แล้วต่อมาสามารถเจรจากับเจ้าหนี้ได้หรือมีการ

		ชำระหนี้บางส่วน การระบุยอดหนี้ดังกล่าวในบัญชีฯ อาจเป็นเรื่องยื่นเท็จได้ ทั้งยังเข้าใจว่าหลังจากได้รับแจ้งจากนางประภาวิริยประไพกิจ ผู้ค้ำประกันอีกคนหนึ่ง ซึ่งเป็นจำเลยที่ 5 ว่า ได้ชำระเงินให้แก่ธนาคารเจ้าหนี้แล้ว จำนวน 44,536,190.84 บาท เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2541 ภาระหนี้ของตนน่าจะหมดไปแล้ว อย่างน้อยก็เป็นการแสดงว่า จำนวนหนี้ได้เปลี่ยนแปลงไปแล้ว และเป็นการแสดงว่าหนี้ยังคงเคลื่อนไหวอยู่ ไม่สามารถทราบตัวเลขสุดท้ายหรือความรับผิดชอบที่ชัดเจนของผู้ถูกร้องได้ นั้น เห็นว่า ข้ออ้างดังกล่าว เป็นการพยายามอธิบายหรือให้เหตุผลโดยอาศัยเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในภายหลัง เป็นข้ออ้างที่ไม่อาจฟังหักล้างพยานหลักฐานของผู้ร้องได้ ข้อที่อ้างว่า เป็นหนี้มีจำนวนไม่แน่นอนนั้น หากผู้ถูกร้องมีความบริสุทธิ์ใจในการยื่นบัญชีฯ ผู้ถูกร้องสามารถกระทำได้โดยการแสดงตัวเลขหนี้จำนวน 48,987,128.24 บาท เป็นรายการหนี้สินในบัญชีฯ ที่ยื่นต่อผู้ร้อง และหนี้สินรายการนี้ก็มีเอกสารหลักฐานเป็นคำพิพากษาของศาลที่สามารถแสดงประกอบการยื่นบัญชีฯ ได้ กรณีมีข้อสงสัยว่า เหตุใดจึงมีจำนวนเท่ากันในการยื่นทุกๆ ครั้ง ก็เป็นหน้าที่ของผู้ร้องที่จะต้องสอบถามหรือแจ้งให้ผู้ถูกร้องไปชี้แจงได้ ดังนั้น เมื่อผู้ถูกร้องรู้ถึงความมีหนี้สินดังกล่าวก่อนการยื่นบัญชีฯ แต่ไม่แสดงหนี้สินนั้นไว้ในบัญชีฯ ที่ยื่นต่อผู้ร้อง การไม่แสดงหนี้สินดังกล่าว จึงเป็นการจงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างมาก จึงวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 ส่วนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างน้อยวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องไม่จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295

		มีประเด็นต้องพิจารณาวินิจฉัยต่อไปว่า ผู้ถูกร้องจะถูกต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลา 5 ปีนับแต่เมื่อใด พิจารณาแล้ว ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้อง รวม 9 ครั้ง ในการดำรงตำแหน่งทางการเมืองต่างๆ ตามคำร้อง โดยผู้ร้องมีมติเมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2545 ว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้องด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ กรณีเข้ารับตำแหน่ง กรณีพ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วหนึ่งปี รวม 9 ครั้ง และขณะที่ผู้ร้องมีมติและยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญจนศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยชี้ขาด ผู้ถูกร้องยังคงดำรงตำแหน่งทางการเมือง จึงเห็นว่า ผู้ถูกร้องต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลา 5 ปีนับแต่วันที่ผู้ร้องตรวจพบว่ามีการกระดังกล่าว คือ วันที่ 29 สิงหาคม 2545
	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	รัฐธรรมนูญ มาตรา 291 มาตรา 292 มาตรา 295 และมาตรา 301
2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 หรือไม่
3. คำวินิจฉัย	จึงวินิจฉัยชี้ขาด ว่า นายพิเชษฐ สถิรชวาล ผู้ถูกร้อง จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลา 5 ปีนับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้อง ตรวจพบว่ามีการกระทำดังกล่าว ตั้งแต่วันที่ 29 สิงหาคม 2545 เป็นต้นไป	

4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยชี้ขาดโดยมติ 13 คน โดยวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีฯ อันเป็นเท็จฯ จำนวน 8 คน และ วินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องไม่จงใจยื่นบัญชีฯ อันเป็นเท็จฯ จำนวน 5 คน (คะแนนเสียง 8 : 5) 2) เริ่มวันที่ 17 กันยายน 2545 แล้วเสร็จ วันที่ 5 สิงหาคม 2546 รวม 10 เดือน 19 วัน 3) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 121 ตอนที่ 24 ก วันที่ 30 มีนาคม 2547 ซึ่งเท่ากับ 7 เดือน 25 วัน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 5 สิงหาคม 2546)

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 29/2546 (วันที่ 5 สิงหาคม 2546) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 13 คน เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 กรณีนายพิเชษฐ สถิรชวาล ผู้ถูกร้อง จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คือ **ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 หรือไม่**

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	**รัฐธรรมนูญ บัญญัติไว้ว่า** **"<u>มาตรา 291</u> ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง.....** **(2) รัฐมนตรี** **(3) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร .....** **(5) ข้าราชการการเมืองอื่น..."** **บัญชีตามวรรคหนึ่งให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูนจ์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมาโดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้าด้วย"** **"<u>มาตรา 292</u> บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา 291 ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้** **(1) ในกรณีที่เป็นการเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายใน**	ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีฯ อันเป็นเท็จฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองฯ ตั้งแต่วันที่ 29 สิงหาคม 2545 เป็นต้นไป

	สามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง **(2) ในกรณีที่เป็นการพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง .....** **ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (2) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย"** **"<u>มาตรา 295</u> ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา 292 หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีการกระทำดังกล่าว แล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง" และวรรคสอง บัญญัติว่า "เมื่อมีกรณีตามวรรคอนึ่ง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดต่อไปและเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดแล้ว ให้นำบทบัญญัติมาตรา 97 มาใช้บังคับโดยอนุโลม"** **"<u>มาตรา 301</u> คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้.....** **(4) ตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงรวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา 291 และมาตรา 296 ตามบัญชีและเอกสารประกอบที่ได้ยื่นไว้"** พิจารณาแล้ว เห็นว่า นายพิเชษฐ สถิรชวาล ผู้ถูกร้องได้รู้ถึง	

การมีหนี้สินแล้ว และเป็นการยอมรับว่าผู้ถูกร้องมีเจตนาที่จะปกปิดรายการหนี้สินจำนวนนี้ไว้ เพื่อประโยชน์ของตนในการต่อสู้คดีในชั้นศาล

สำหรับกรณีที่ผู้ถูกร้องอ้างว่าเป็นลูกหนี้ร่วม ไม่ทราบจำนวนหนี้ที่แน่นอน และไม่ทราบว่าเจ้าหนี้ได้บังคับเอากับลูกหนี้จำนวนเท่าใดแล้วนั้น ไม่อาจรับฟังได้ เนื่องจากศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ผู้ถูกร้องรับผิดอย่างลูกหนี้ร่วมเป็นจำนวนแน่นอน ซึ่งเจ้าหนี้จะเรียกชำระหนี้จากลูกหนี้คนใดคนหนึ่งทั้งหมดหรือแต่โดยส่วนก็ได้ การต่อสู้ในชั้นศาลในการบังคับคดีเป็นเพียงการต่อสู้ในเรื่องกรรมสิทธิ์ของทรัพย์สินที่ถูกบังคับคดีเท่านั้น หาใช่การต่อสู้ในมูลหนี้เดิมที่ถึงที่สุดแล้ว อันเป็นเหตุให้ต้องปกปิดไว้ไม่

อนึ่ง แม้ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทำงานล่าช้า และไม่ให้คำแนะนำแก่ผู้ถูกร้องตามที่ขอร้องไว้ในการยื่นบัญชีฯ ครั้งที่ 8 ซึ่งอาจทำให้ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีฯ ได้ถูกต้องนั้น จะมีเหตุผลพอรับฟังได้ แต่ก็ไม่มีน้ำหนักมากพอที่จะลบล้างการกระทำของผู้ถูกร้องที่ปกปิดรายการหนี้สินตามคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าวไว้ในบัญชีที่ยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้ง 9 ครั้งได้ โดยเฉพาะในการยื่นบัญชีฯ ตั้งแต่ครั้งที่ 7 กรณีเข้ารับตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม เมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2544 นั้น ได้มีกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ร้องกล่าวโทษผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหลายคนด้วยกันว่า จงใจแจ้งรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ซึ่งทำให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหลายคนถูกลงโทษ ตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา อันน่าจะทำให้ผู้ถูกร้องระมัดระวังในการยื่นบัญชีฯ ให้ถูกต้อง โดยเฉพาะบัญชีฯ ของรัฐมนตรีนั้น จะต้องเปิดเผยให้สาธารณชนทราบ แต่ผู้ถูกร้องก็มิได้สนใจแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินให้ถูกต้อง และปกปิดรายการหนี้สิน ตามคำพิพากษาของศาลฎีกาดังกล่าว เพื่อประโยชน์ในการต่อสู้คดีในชั้นศาล

ดังนั้น เมื่อผู้ถูกร้องรู้และทราบดีถึงความมีหนี้สินตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ถึงที่สุดแล้ว แต่ผู้ถูกร้องไม่แสดงหนี้สิน

	ดังกล่าวในบัญชีฯ ที่ยื่นต่อผู้ร้อง ถือได้ว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า นายพิเชษฐ สถิรชวาล จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 และให้พ้นจากตำแหน่งที่ดำรงอยู่และห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งเป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตรวจพบ คือ วันที่ 29 สิงหาคม 2545	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	เห็นว่า มีปัญหาที่จะต้องพิจารณาว่า การที่ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินรวมเก้าครั้ง โดยในการยื่นครั้งที่ 1 ถึงครั้งที่ 9 ไม่มีการระบุถึงหนี้ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 663/2539 ตามข้อเท็จจริงที่ได้ความเบื้องต้นข้อ 2 นั้นผู้ถูกร้องจงใจแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบตามคำร้องของผู้ร้องหรือไม่ ในข้อนี้ได้ความว่า ศาลแพ่งได้พิพากษาคดีนี้เมื่อวันที่ 16 เมษายน 2536 ศาลอุทธรณ์ได้มีคำพิพากษาคดีเดียวกัน ลงวันที่ 12 กรกฎาคม 2537 และศาลแพ่งได้อ่านคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 663/2539 ให้คู่ความฟังเมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2539 ผู้แทนโจทก์นำเจ้าพนักงานบังคับคดียึดที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างของผู้ถูกร้องเพื่อการบังคับคดีในคดีดังกล่าวเมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2539 ซึ่งต่อมานางสุรีย์ สถิรชวาล ภรรยาของผู้ถูกร้องได้ยื่นคำร้องขัดทรัพย์และคำขอเฉลี่ยทรัพย์ที่ถูกยึดดังกล่าว ดังปรากฏตามข้อเท็จจริงที่ได้ความเบื้องต้นในข้อ 3.3 ข้อ 4.2 และ ข้อ 5 ตามลำดับ จากข้อเท็จจริงดังกล่าวย่อมฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องได้รู้แล้วว่าตนตกเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษาของศาลตั้งแต่วันที่ 16 เมษายน 2536 ซึ่งเป็นวันที่ศาลแพ่งพิพากษาแล้ว มิฉะนั้นแล้วผู้ถูกร้องจะใช้สิทธิอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลแพ่งได้อย่างไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ถูกร้องย่อมต้องรู้ว่าตนตกเป็นลูกหนี้โดยเด็ดขาดตามคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าวตั้งแต่ปี 2539 ฉะนั้นในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2540 ซึ่งขณะนั้นหนี้ยังเต็ม	ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีฯ อันเป็นเท็จฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองฯ ตั้งแต่วันที่ 29 สิงหาคม 2545 เป็นต้นไป

	จำนวนตามคำพิพากษาอยู่ เพราะเป็นช่วงเวลาก่อนที่นางประภาวิริยประไพกิจ จ๋วเลยที่ 5 ชำระส่วนที่ตนต้องรับผิดชอบ ผู้ถูกร้องย่อมมีหน้าที่ต้องแจ้งหนี้สินตามคำพิพากษาไปในการยื่นครั้งที่ 1 ด้วย เพราะเป็นเวลาภายหลังที่รัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับแล้ว (รัฐธรรมนูญตราไว้ ณ วันที่ 11 ตุลาคม 2540) ทั้งไม่มีเหตุที่ผู้ถูกร้องจะสับสนในยอดหนี้แต่ประการใด แต่ผู้ถูกร้องก็หาได้กระทำไม่ จึงต้องถือว่าผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จ และปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ ตั้งแต่การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินในครั้งที่ 1 แล้ว แม้ภายหลังจากนั้นในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้องครั้งที่ 2 ถึงครั้งที่ 9 ผู้ถูกร้องก็ไม่ได้แจ้งถึงหนี้ตามคำพิพากษาดังกล่าวต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่อย่างใด เพียงแต่ระบุเป็นเอกสารเพิ่มเติมในการยื่นครั้งที่ 8 และครั้งที่ 9 โดยกล่าวถึงการที่ผู้ถูกร้องค้ำประกันบริษัทนิวส์เน็ตเวอร์ค จำกัด ต่อธนาคารอินโดสุเอซ จำกัด ในลักษณะคาดว่าหนี้ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ไม่ทราบจำนวนหนี้ ไม่ทราบราคาประเมินหลักทรัพย์ประกัน และเจ้าหนี้ยังไม่ได้แจ้งรายการหนี้ให้ทราบ โดยขอแจ้งไว้ในเบื้องต้นเท่านั้น แต่มิได้กล่าวถึงหนี้ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 663/2539 แต่อย่างใด ทำให้ผู้ถูกร้องไม่อาจถือมาเป็นข้ออ้างเพื่อลบล้างการละเลยได้ ส่วนเหตุที่ผู้ถูกร้องไม่แจ้งถึงหนี้ดังกล่าว ผู้ถูกร้องอ้างต่อคณะกรรมการป้องกัน ป.ป.ช. ว่าไม่ทราบจำนวนหนี้ที่แท้จริง เนื่องจากไม่ทราบว่าโจทก์ได้บังคับเอากับลูกหนี้รายอื่นเป็นจำนวนเท่าใด และอยู่ระหว่างร้องขัดทรัพย์ทำให้ไม่สามารถแสดงมาในบัญชีได้ เพราะจะมีผลกระทบในการต่อสู้คดีในชั้นศาล ปรากฏตามหนังสือลงวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2545 ของผู้ถูกร้อง ซึ่งเป็นข้อที่บ่งชี้ชัดว่าเหตุที่ปกปิดไม่แจ้งหนี้สินดังกล่าวต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งเก้าครั้ง ก็เพื่อประโยชน์ในทางคดีที่ภรรยาของผู้ถูกร้องได้ร้องขัดทรัพย์ไว้ ข้ออ้างและข้อนำสืบของผู้ถูกร้องที่ว่าไม่จงใจปกปิดหนี้สินจำนวนดังกล่าว ไม่มีน้ำหนักหักล้างพยานหลักฐานของผู้ร้องได้	

	ส่วนข้ออ้างอื่นของผู้ถูกร้อง นอกจากที่ได้พิจารณามาแล้ว ข้างต้นล้วนเป็นข้อที่ไม่มีผลถึงขนาดให้เปลี่ยนแปลงคำวินิจฉัยได้ จึงไม่จำต้องวินิจฉัย จึงวินิจฉัยว่า นายพิเชษฐ สถิรชวาล ผู้ถูกร้องในฐานะผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบ จึงให้นายพิเชษฐ สถิรชวาล พ้นจากตำแหน่งทางการเมืองนับแต่วันที่ 29 สิงหาคม 2545 ซึ่งเป็นวันที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตรวจพบการกระทำดังกล่าว และห้ามมิให้นายพิเชษฐ สถิรชวาล ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าว ทั้งนี้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295	
3. นายจุมพล ณ สงขลา	ปัญหาที่ต้องวินิจฉัย คือ ผู้ถูกร้องจงใจปกปิดหนี้สินตามคำพิพากษาฎีกา ที่ 663/2539 ตามที่ผู้ร้องกล่าวหาหรือไม่ เห็นว่า ได้ตรวจดูคำอธิบายการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและการกรอกรายการ รวมทั้งคำแนะนำในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ร้องซึ่งผู้ร้องนำไปเผยแพร่แก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาแล้ว จะเห็นได้ว่าไม่มีข้อความตอนใดที่ระบุชัดเจนว่าหนี้ตามคำพิพากษาหรือหนี้ตามคำพิพากษาที่เกิดจากการค้ำประกันเงินกู้จะต้องแสดงในบัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สินฯ ไม่ว่าจะในคำอธิบายหรือในตัวอย่างแบบฟอร์มบัญชีทรัพย์สินของผู้ร้อง แต่กลับปรากฏในคำแนะนำในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ร้อง ข้อ 15 ว่า "กรณีการค้ำประกันเงินกู้ไม่ต้องกรอกรายการประเภทหนี้สิน" ข้อความดังกล่าวย่อมทำให้บุคคลทั่วไปรวมทั้งผู้ถูกร้องเข้าใจโดยสุจริตว่าหนี้ที่เกิดจากการค้ำประกันเงินกู้ไม่ต้องแสดงในบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินฯ ไม่ว่าหนี้นั้นจะมีคำพิพากษาแล้วหรือไม่ และหากไม่มีข้อ 15 ในคำแนะนำของผู้ร้อง ก็เชื่อแน่ว่าคงไม่มีผู้ใดคิดที่จะแจ้งการค้ำประกันเงินกู้ในบัญชีทรัพย์สินฯ เพราะยังไม่มีความแน่นอนว่าจะเกิดหนี้จากการค้ำประกันนั้นหรือไม่ ข้อความตามข้อ 15 จึงอาจทำให้ผู้อ่านเกิด	ผู้ถูกร้องไม่จงใจยื่นบัญชีฯ อันเป็นเท็จฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295

ความไขว้เขวเข้าใจผิดคิดว่าหากที่มาของหนี้เกิดจากการค้ำประกันแล้วก็ไม่ต้องแจ้งในบัญชีทรัพย์สินทุกกรณี เพราะหนี้ที่เกิดจากการค้ำประกันแม้จะมีคำพิพากษาแล้วแต่ก็ไม่มีความแน่นอนทั้งจำนวนหนี้และตัวผู้ที่จะต้องชำระหนี้ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้ร้องจะอ้างเหตุผลแต่เพียงว่าหนี้ตามคำพิพากษาเป็นหนี้ที่แน่นอนไม่ว่าจะเกิดจากการค้ำประกันหรือไม่ก็ต้องแจ้ง แต่ผู้ร้องก็หาได้มีเอกสารหลักฐานใด ๆ ที่มีความชัดเจนเพียงพอที่จะทำให้คนทั่วไปรวมทั้งผู้ถูกร้องเข้าใจเจตนารมณ์ของผู้ร้องดังกล่าว นอกจากนั้นข้อความตามข้อ 15 ของคำแนะนำก็มิได้ระบุให้ชัดเจนว่า "เว้นแต่เมื่อศาลพิพากษาให้ชำระหนี้แล้ว" จึงทำให้ผู้ถูกร้องรวมทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภารวม 6 คน ซึ่งล้วนเป็นปัญญาชนทั้งสิ้นต่างก็เข้าใจว่าหนี้ที่เกิดจากการค้ำประกันเงินกู้ไม่ต้องแจ้งในบัญชีทรัพย์สินทุกกรณี เห็นว่า แม้แต่ผู้ร้องเองซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐก็ยังเข้าใจผิดว่าหนี้ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 663/2539 ที่ผู้ถูกร้องจะต้องรับผิดมีจำนวนเพียง 48,987,128.24 บาท เท่านั้น และไม่ทราบว่าผู้ค้ำประกันบางคนได้ชำระหนี้จำนวน 44,536,190.85 บาท ให้โจทก์แล้วตั้งแต่ก่อนที่ผู้ร้องจะมีหนังสือสอบถามธนาคารโจทก์ครั้งแรก (วันที่ 29 มิถุนายน 2544) ทำให้การกล่าวหาและผลของการลงมติของผู้ร้องผิดพลาดไม่ตรงกับความจริง เพราะเกิดจากความประมาทเลินเล่อหรือการไม่จงใจของผู้ร้องทั้งสิ้น แล้วเหตุใดผู้ถูกร้องซึ่งเป็นปุถุชนคนหนึ่งที่ไม่ใช่นักกฎหมายจะเข้าใจผิดคิดว่าความหมายของข้อ 15 ในคำแนะนำของผู้ร้องจะเป็นข้อยกเว้นของหนี้สินที่ไม่ต้องแจ้งตลอดไปไม่ได้ ในเมื่อคำแนะนำของผู้ร้องทั้งหมดไม่ชัดเจนพอที่จะทำให้คนทั่วไปเข้าใจได้โดยปราศจากข้อสงสัยว่าหนี้ตามคำพิพากษาหรือหนี้การค้ำประกันเงินกู้ที่ศาลพิพากษาให้ชำระหนี้แล้วเป็นหนี้สินที่ต้องแจ้งในบัญชีทรัพย์สินฯ ตามที่ผู้ร้องต้องการ

ส่วนการที่ผู้ถูกร้องชี้แจงต่อผู้ร้องตอนหนึ่งว่า เหตุที่ไม่แจ้งหนี้สินตามคำพิพากษาครั้งนี้ เพราะจะมีผลกระทบในการต่อสู้คดีของผู้ถูกร้องในคดีร้องขัดทรัพย์ ก็เห็นว่าข้อต่อสู้ดังกล่าว ไม่อาจ

แปลความหมายว่าผู้ถูกร้องทราบดีจากคำแนะนำต่าง ๆ ของผู้ร้องว่าจะต้องแจ้งหนี้ที่เกิดจากการค้ำประกันหรือหนี้ตามคำพิพากษา น่าจะเป็นเพียงเหตุผลส่วนตัวตามความรู้สึกของผู้ถูกร้องส่วนหนึ่งเท่านั้น ซึ่งไม่มีผลหักล้างหรือทำลายน้ำหนักของข้อต่อสู้ในตอนแรกที่ว่าเหตุที่ไม่แจ้งเพราะไม่ทราบจำนวนหนี้ที่แท้จริง เนื่องจากไม่ทราบว่าธนาคารโจทก์บังคับเอากับลูกหนี้รายอื่นจำนวนเท่าใด

นอกจากนั้น ในการแจ้งบัญชีทรัพย์สินฯ ครั้งที่ 8 และครั้งที่ 9 ผู้ถูกร้องได้แจ้งต่อผู้ร้องว่าอาจมีหนี้สินในอนาคต รวม 6 รายการหนึ่งในรายการนั้นมีหนี้ของธนาคารโจทก์รวมอยู่ด้วย แต่มิได้ระบุจำนวนหนี้ไปด้วยเพราะอยู่ในระหว่างเจรจาของลูกหนี้กับโจทก์ จำนวนหนี้ที่ต้องรับผิดจึงยังไม่แน่นอน การแจ้งของผู้ถูกร้องดังกล่าวก็พอจะแสดงให้เห็นถึงความบริสุทธิ์ของผู้ถูกร้องว่ามิได้มีเจตนาที่จะปกปิดหนี้รายนี้ไม่ว่าในการแจ้งหนี้สินครั้งใด ๆ

ทั้งการที่ผู้ถูกร้องมิได้แจ้งก็มิได้ทำให้ประเทศชาติเสียหายหรือทำให้ผู้ใดได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์อย่างใด ซึ่งผู้ร้องก็เคยอ้างเหตุผลเช่นนี้ในคดีที่ผู้ร้องเห็นว่าไม่มีมูลมาแล้ว

เมื่อพิจารณาพยานหลักฐานของผู้ร้องและผู้ถูกร้องรวมทั้งพฤติการณ์ต่าง ๆ ในคดีโดยตลอดแล้ว เห็นว่า เมื่อคำอธิบายหรือคำแนะนำของผู้ร้องไม่มีความชัดเจนทำให้มีผู้เห็นเป็นอย่างอื่นได้ และข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องมีเหตุผลเพียงพอให้น่าเชื่อว่าเหตุที่มิได้แจ้งหนี้สินดังกล่าว เกิดจากความเข้าใจผิดโดยสุจริตมิได้มีเจตนาที่จะฝ่าฝืนกฎหมายแต่อย่างใด จึงไม่อาจถือว่า ผู้ถูกร้องจงใจฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 วรรคหนึ่ง ในกรณีเข้ารับตำแหน่งทั้งสี่ครั้ง ตามที่ผู้ร้อง กล่าวหา

จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า นายพิเชษฐ สถิรชวาล ซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มิได้จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ กรณีเข้ารับตำแหน่ง ในการยื่นบัญชีครั้งที่ 1 ครั้งที่ 2 ครั้งที่ 5 และครั้งที่ 6 ส่วนข้อหาอื่นให้ยก

4. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
5. นายผัน จันทรปาน	พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า เมื่อผู้ถูกร้องทราบอยู่แล้วว่า หนี้ตามคำพิพากษาศาลฎีกา ถือว่าเป็นหนี้สิน เหตุที่ไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินฯ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพราะเห็นว่าจะกระทบต่อการต่อสู้คดีในการร้องขัดทรัพย์ ทั้งนี้เพราะคำพิพากษาของศาลฎีกามีตั้งแต่ พ.ศ. 2539 ก่อนจะยื่นแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินฯ นอกจากนั้น การแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินฯ ครั้งที่ 8 และครั้งที่ 9 ผู้ถูกร้องได้แจ้งให้นายสมศักดิ์ อัศวเรขา จัดทำบัญชีหนี้เพิ่มว่าเป็นการค้ำประกันหนี้ของบริษัท นิวส์เน็ตเวอร์ จำกัด กับธนาคารเครดิต อะกริกอล อินโดสุเอซ รวม 6 รายการ รวมทั้งเป็นหนี้ค้ำประกันของธนาคารเครดิต อะกริกอล อินโดสุเอซ ด้วย ในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินฯ ครั้งที่ 9 ผู้ถูกร้องแสดงหนี้ซึ่งธนาคารทหารไทย เป็นโจทก์ และธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) เป็นโจทก์ เช่นกัน แต่หนี้ที่เกิดจากการค้ำประกันของธนาคารเครดิต อะกริกอล อินโดสุเอซ ผู้ถูกร้องกลับไม่แสดง ดังนั้น เมื่อผู้ถูกร้องรู้และทราบดีถึงการมีหนี้สินดังกล่าวก่อนการยื่นบัญชีฯ แต่ผู้ถูกร้องไม่แสดงหนี้สินนั้นไว้ในบัญชีฯ ที่ยื่นต่อผู้ร้อง การที่ผู้ถูกร้องไม่แสดงหนี้สินดังกล่าว จึงเป็นการจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ จึงวินิจฉัยว่า นายพิเชษฐ สถิรชวาล ผู้ถูกร้อง จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ มีความผิดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ผู้ร้องตรวจพบว่ามีการกระทำดังกล่าว คือวันที่ 29 สิงหาคม 2545	ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีฯ อันเป็นเท็จฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองฯ ตั้งแต่วันที่ 29 สิงหาคม 2545 เป็นต้นไป
6. นายมงคล สระฎัน	เห็นว่า การค้ำประกันลูกหนี้ของผู้ถูกร้องต่อเจ้าหนี้มากราย แต่ละรายรับผิดในวงเงินค้ำประกันที่สูง จึงไม่ใช่การค้ำประกันตามปกติแบบธรรมดาของชาวบ้านที่กระทำกัน ผู้ถูกร้องสำเร็จการ	ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีฯ

	ศึกษาได้รับปริญญาโททางบริหารธุรกิจ จากประเทศสหรัฐอเมริกา เคยดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ทุกตำแหน่งล้วนเป็นตำแหน่งระดับสูง น่าเชื่อว่าผู้ถูกร้องได้ตรวจและทราบยอดหนี้ตามคำพิพากษาศาลฎีกาได้ถี่ถ้วนและถูกต้อง และผู้ถูกร้องถูกศาลแพ่งออกหมายบังคับคดีและได้ยึดที่ดิน 4 แปลง ของผู้ถูกร้องเพื่อบังคับคดีตามคำพิพากษาของศาลฎีกาแล้ว ผู้ถูกร้องจึงมีสามัญสำนึกพอสมควรในการรู้ว่าหนี้สินตามคำพิพากษาศาลฎีกาจำนวน 48,987,128.24 บาท พร้อมดอกเบี้ย เป็นหนี้สินที่ผู้ถูกร้องมีอยู่ก่อนการยื่นบัญชีฯ ครั้งที่ 1 และผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องแจ้งในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นต่อผู้ร้อง และเมื่อหนี้สินดังกล่าวมีการชำระหนี้บางส่วนให้เจ้าหนี้ แต่ยังมีหนี้สินเหลืออยู่ ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องแจ้งในบัญชีฯ ที่ยื่นครั้งที่ 2 ถึงครั้งที่ 9 การที่ผู้ถูกร้องแจ้งหนี้สินของบริษัท นิวส์เน็ตเวอร์ค จำกัด กับธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) และกับธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) ตามคำพิพากษาของศาลแพ่ง ในบัญชีฯ ที่ยื่นครั้งที่ 8 และครั้งที่ 9 หนี้สินดังกล่าวเป็นหนี้สินคนละรายกับหนี้สินตามคำพิพากษาศาลฎีกา ดังนั้น หนี้สินตามคำพิพากษาศาลฎีกาจึงไม่ได้แจ้งในบัญชีฯ ที่ยื่นครั้งที่ 8 และครั้งที่ 9 ข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องว่า หนี้สินตามคำพิพากษาศาลฎีกา ในที่สุดผู้ถูกร้องไม่ต้องรับผิด เพราะนางประภา วิริยประไพกิจ ได้ชำระหนี้จำนวน 44,536,190.85 บาท เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2541 และบริษัท นิวส์เน็ตเวอร์ค จำกัด ลูกหนี้ชั้นต้นได้ชำระหนี้จำนวน 10,000,000 บาท เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2545 เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้จนพอใจและได้ปลดหนี้แก่ลูกหนี้ทุกคนรวมทั้งผู้ถูกร้องแล้วนั้น เห็นว่า ได้มีการชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ครบถ้วนเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2545 หลังจากศาลฎีกามีคำพิพากษานาน 6 ปีเศษ และเป็นเวลาหลังจากที่ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีฯ ครั้งที่ 9 แล้ว ข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องฟังไม่ขึ้น และปรากฏว่าผู้ถูกร้องได้แจ้งหนี้สินรายอื่นในบัญชีฯ รวม 9 ครั้ง แต่ไม่ได้แจ้งหนี้สินตามคำพิพากษาศาลฎีกาในบัญชีฯ ที่ยื่นตั้งแต่ครั้งที่ 1 ถึงครั้งที่ 9 ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า	อันเป็นเท็จฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองฯ ตั้งแต่วันที่ 29 สิงหาคม 2545 เป็นต้นไป

	ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 291 มาตรา 292 และมาตรา 295 จึงวินิจฉัยว่า นายพิเชษฐ สถิรชวาล ผู้ถูกร้อง จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง	
7. นายมานิต วิทยาเต็ม	พิจารณาแล้ว เห็นว่า หนี้ที่กล่าวหาว่าผู้ถูกร้องมิได้แสดงในการยื่นบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินนั้น เป็นหนี้แน่นอนแล้ว มิใช่เป็นเพียงการค้ำประกันเงินกู้ตามความเข้าใจของผู้ถูกร้อง แต่เป็นหนี้เสร็จเด็ดขาดแล้ว แต่อย่างไรก็ดี หนี้ตามคำพิพากษาเช่นนี้ เป็นข้อมูลเปิดเผยอยู่ในเอกสารราชการ มีลักษณะเป็นเอกสารมหาชนหรือเอกสารสาธารณะ ผู้เกี่ยวข้องทราบทั่วกันหลายฝ่ายและผู้สนใจสามารถตรวจสอบและขอคัดลอกหรือทำสำเนาได้ และผู้ถูกร้องมิได้ทำอุบายหรือกลวิธีเพื่อปกปิดมิให้ผู้ร้องตรวจสอบหรือมิให้ทราบข้อมูลแต่อย่างใด ทางด้านเจ้าหนี้ก็ปรากฏว่าเป็นธนาคารซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจตรวจสอบโดยขอให้แจ้งความเป็นลูกหนี้และความเป็นเจ้าหนี้ของผู้ยื่นบัญชีฯ ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ปฏิบัติเป็นปกติในกระบวนการตรวจสอบทำให้สามารถทราบข้อมูลได้อย่างเป็นทางการ ดังที่ในกรณีนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ทราบจากการสอบถามไปและได้รับแจ้งตอบจากธนาคารฯ โดยสะดวก นอกจากนี้ หนี้รายนี้มีลูกหนี้ร่วมตามคำพิพากษาหลายคน จำเลยคนหนึ่งก็ได้แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบว่าได้ชำระหนี้ไปส่วนหนึ่งแล้ว 44 ล้านบาทเศษ การคำนวณหายอดหนี้ ณ เวลาหนึ่งอาจมิได้ตัวเลขแน่นอน เนื่องจากการเคลื่อนไหวของดอกเบี้ยและวิธีการคำนวณ ซึ่งเจ้าหนี้และลูกหนี้ยังอาจต่อรองกันได้อีกเพื่อการประนอมหนี้หรือเพื่อการแปลงหนี้ใหม่ ข้อสำคัญข้อหนึ่งที่พึงพิจารณาคือ ในการยื่นบัญชีฯ ครั้งที่ 8 และครั้งที่ 9 ผู้ถูกร้องได้นำหนี้รายธนาคาร อินโดสุเอซ มาแจ้งเพิ่มเติมไว้แล้ว ถึงแม้ว่า การระบุเพิ่มเติมนี้เป็นข้อความที่ไม่ชัดเจนและไม่ถูกต้องตามสภาพทางกฎหมายของหนี้ ก็เป็น	ผู้ถูกร้องไม่จงใจยื่นบัญชีฯ อันเป็นเท็จฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295

	เรื่องของการใช้ภาษาและความเข้าใจทางกฎหมายที่ผู้ถูกร้องทำเอกสารขึ้นไม่ชัดเจน แต่ก็สามารถแสดงความพยายามของผู้ถูกร้องที่จะให้ข้อมูลทรัพย์สินและหนี้สินของตนสมบูรณ์มากขึ้น ซึ่งผู้ตรวจสอบอาจเรียกผู้ยื่นมาชี้แจงให้ถูกต้องชัดเจนพอเพียงแก่การใช้ประโยชน์ของข้อมูลที่กฎหมายบังคับให้แสดงความจริง จึงปรากฏในการยื่นบัญชีทั้งสองครั้งดังกล่าวว่าผู้ถูกร้องพยายามแจ้งให้ทราบถึงภาระหนี้รายธนาคารอินโดสุเอซ แล้ว ซึ่งการยื่นรายการเพิ่มข้อมูลหนี้สินซึ่งมีมาแต่ดั้งเดิมในเวลาภายหลังเช่นนี้อาจนับได้ว่าเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมการยื่นบัญชีครั้งก่อน ๆ ได้ด้วย ทำนองเดียวกับการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้รวบรวมการยื่นบัญชีฯ ทั้ง 9 ครั้งมาตรวจสอบให้ชี้แจงและพิจารณาวินิจฉัยความผิดเป็นกรรมเดียว พิจารณาแล้ว วินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องได้พยายามแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามความเข้าใจของตนแล้ว โดยมิได้กระทำการใดเพื่อปกปิดหรือเพื่อเป็นอุปสรรคแก่การตรวจสอบของผู้ร้อง จึงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องมิได้จงใจปกปิดหนี้สินตามคำร้อง จึงให้ยกคำร้องเสีย ประเด็นอื่นที่เป็นผลมาจากการกระทำความผิดไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย	
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	เห็นว่า หนี้ค้ำประกันรายนี้แม้จะเป็นหนี้ที่มีคำพิพากษาถึงที่สุดและเริ่มมีการบังคับคดีแล้ว แต่ความไม่แน่นอนในจำนวนหนี้ที่ผู้ถูกร้องจะรับผิดชอบ จำนวนเท่าใดยังมีอยู่ ความรับผิดชอบของผู้ถูกร้องอาจเปลี่ยนแปลงไป โดยลูกหนี้อาจชำระหนี้เต็มจำนวนหรือบางส่วน หรือโดยผู้ค้ำประกันคนอื่น ซึ่งก็ปรากฏว่านางประภาฯ ผู้ค้ำประกัน ซึ่งเป็นจำเลยที่ 5 ได้ชำระไปส่วนหนึ่งดังกล่าวข้างต้น จำนวนหนี้จึงเปลี่ยนแปลงไป ณ วันนั้นแล้ว วันที่ 24 ตุลาคม 2545 ลูกหนี้ชั้นต้นได้ชำระไปอีก จำนวน 10 ล้านบาท นอกจากนี้ในส่วนของดอกเบี้ยก็เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาตามจำนวนหนี้เงินต้นที่เปลี่ยนแปลงไปนั้น การจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ หรือยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบนั้น ก็ปรากฏว่า ในเมื่อแบบฟอร์มการกรอกบัญชีฯ ไม่มีช่องหนี้ค้ำประกัน ทั้งไม่มีคำอธิบาย แต่เจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ช. กลับแนะนำว่า หนี้ค้ำประกันไม่ต้องกรอก	ผู้ถูกร้องไม่จงใจยื่นบัญชีฯ อันเป็นเท็จฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295

	รายการหนี้สิน และยังมีเอกสารของสำนักงาน ป.ป.ช. เอง ได้มีระบุไว้ในข้อ 15 ว่า "กรณีค้ำประกันเงินกู้ ไม่ต้องกรอกรายการประเภทหนี้สิน" ดังข้อวินิจฉัยข้างต้นแล้ว นอกจากนี้ ตามเอกสารหมาย ล. 1 และ ล. 2 ซึ่งเป็นเอกสารถอดเทปการบรรยาย เรื่อง วิธีการปฏิบัติการแสดงบัญชีฯ ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่สภาผู้แทนราษฎรของประธานกรรมการ ป.ป.ช. และเลขาธิการ ที่ผู้ถูกร้องอ้างส่งประกอบการถามค้านผู้แทนฝ่ายผู้ร้องที่ว่า หนี้ค้ำประกันและหนี้ในอนาคตไม่ต้องยื่นบัญชีฯ ก็ดูสับสนไม่แน่นอน ผู้ถูกร้องจึงมีเหตุอันควรเชื่อว่า เป็นหนี้ที่มีอยู่จริงตามจำนวนที่ศาลฎีกาพิพากษาให้ร่วมรับผิดหรือไม่ เป็นหนี้ไม่แน่นอนที่ต้องระบุไว้ในรายการหนี้สินในบัญชีฯ ที่ยื่นทุกครั้งด้วยหรือไม่ ผู้ถูกร้องจึงไม่ต้องระบุในรายการหนี้สินไว้ในการยื่นบัญชีฯตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 291 ประกอบมาตรา 292 ทั้งตามพฤติการณ์แห่งคดีก็ฟังไม่ได้ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีฯ ในส่วนรายการหนี้สินดังกล่าว และไม่เป็นการจงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ แต่อย่างใด กรณีฟังไม่ได้ตามคำร้อง ประเด็นที่ผู้ถูกร้องโต้แย้งเกี่ยวกับคำร้องเคลือบคลุม และการตรวจสอบไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ไม่จำต้องวินิจฉัยอีกต่อไป จึงวินิจฉัยว่า นายพิเชษฐ สถิรชวาล ไม่จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 แต่อย่างใด	
9. นายสุจิต บุญบงการ	เห็นว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่แสดงรายการหนี้สินตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 663/2539 ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินทั้ง 9 ครั้ง โดยครั้งที่ 1 ถึงครั้งที่ 7 ไม่ได้แสดง ครั้งที่ 8 และครั้งที่ 9 ได้ระบุการค้ำประกัน บริษัท นิวส์เน็ตเวอร์ค จำกัด กับธนาคารเครดิต อะกริกอล อินโดสุเอซ ในเอกสารประกอบแนบท้ายบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และไม่ระบุตัวเลขที่ชัดเจน จึงไม่ถือว่า เป็นการแสดงรายการหนี้สินดังกล่าวในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ส่วนประเด็นที่ให้ผู้ถูกร้องห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมือง	ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีฯ อันเป็นเท็จฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 และ

	เป็นระยะเวลาห้าปีนั้น ให้นับตั้งแต่วันใด รัฐธรรมนูญ มาตรา 295 บัญญัติให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้พ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา 292 หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีการกระทำดังกล่าว แล้วแต่กรณี และห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง ในกรณีของผู้ถูกร้องนั้น เป็นกรณีของการยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบต่อเนื่องกันทั้ง 9 ครั้ง และเป็นกรณีที่ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งทางการเมืองอยู่ในขณะที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตรวจพบว่า จงใจยื่นบัญชีด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ เป็นการดำรงตำแหน่งทางการเมืองต่อเนื่องจากตำแหน่งทางการเมืองต่าง ๆ ในช่วงระยะเวลาที่ยื่นบัญชีฯ ทั้ง 9 ครั้ง จึงเห็นว่า ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองนับแต่วันที่ตรวจพบ คือวันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ คือ วันที่ 29 สิงหาคม 2545 และ ห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นระยะเวลาห้าปีนับแต่ วันที่พ้นตำแหน่งนั้น จึงวินิจฉัยว่า นายพิเชษฐ สถิรชวาล ผู้ถูกร้อง จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามรัฐธรรมนูญมาตรา 295 และห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นระยะเวลาห้าปี นับตั้งแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตรวจพบว่า มีการกระทำดังกล่าว คือ ตั้งแต่วันที่ 29 สิงหาคม 2545	ต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองฯ ตั้งแต่วันที่ 29 สิงหาคม 2545 เป็นต้นไป
10. นายสุธี สุทธิสมบูรณ์	พิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้อง สำเนาเอกสารการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้อง และเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 แล้ว เห็นว่า 1) แบบกรอกบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของ	ผู้ถูกร้องไม่จงใจยื่นบัญชีฯ อันเป็นเท็จฯ

	เจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งคำอธิบายในเรื่องหนี้สินไม่ชัดเจน นอกจากที่ระบุว่าเงินเบิกเกินบัญชีและเงินกู้จากธนาคารหรือสถาบันการเงินอื่น ส่วนหนี้สินที่มีหลักฐานเป็นหนังสือมีตัวอย่างได้แก่ เงินกู้หรือหนี้สินจากบุคคลหรือกิจการที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน และคำว่าหนี้สินอื่น หมายถึง หนี้สินที่ไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือโดยเฉพาะที่ระบุไว้ในแบบรวม 4 ประเภท พร้อมตัวอย่าง ไม่มีข้อความใดที่ระบุไว้ให้กรอกในเรื่องของหนี้สินจากมูลหนี้ค้ำประกัน 2) มูลหนี้ในฐานะผู้ค้ำประกัน ถึงแม้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ร่วมรับชำระหนี้ แต่ความรับผิดชอบของลูกหนี้และผู้ค้ำประกันจะต้องรับผิดชอบหนี้ตามคำพิพากษาถึงที่สุดแน่นอนเท่าใดไม่สามารถระบุให้ชัดเจนได้ ข้อเท็จจริงมูลหนี้ค้ำประกันตามคำพิพากษารายนี้ปรากฏว่า ผู้ค้ำประกันรายที่ 4 ชำระหนี้เงินต้นและดอกเบี้ยจำนวนประมาณ 44 ล้านบาทเศษ ก่อนการยื่นบัญชีครั้งที่ 2 ต่อมาบริษัทลูกหนี้ขอประนอมหนี้กับธนาคารเจ้าหนี้ยอดเงินต้น 27 ล้านบาทเศษ ผ่อนชำระหนี้เดือนละ 1 ล้านบาท ก่อนการยื่นบัญชีครั้งที่ 8 และครั้งที่ 9 และสุดท้ายบริษัทลูกหนี้ขอประนอมหนี้จำนวน 10 ล้านบาท ผ่อนชำระแล้วเลิกกัน ณ วันที่ 24 ตุลาคม 2545 ผู้ถูกร้องไม่มีภาระค้ำประกันในหนี้จำนวนนี้ 3) ข้อเท็จจริงที่มีการบังคับคดีอายัดและยึดทรัพย์สินของผู้ค้ำประกัน รวมทั้งที่ดินของนายพิเชษฐ สถิรชวาล 4 แปลง ก่อนการยื่นบัญชีฯ ครั้งที่ 1 และจำเลยที่ 5 ผู้ค้ำประกันชำระหนี้เงินต้นและดอกเบี้ยหนี้สินตามคำพิพากษาประมาณ 44 ล้านบาทเศษ มีผลให้หนี้สินตามคำพิพากษาประมาณ 48 ล้านบาทเศษ ไม่รวมดอกเบี้ยเปลี่ยนแปลงไป จึงเป็นเรื่องที่นายพิเชษฐ สถิรชวาล ไม่สามารถระบุหนี้สินที่ชัดเจนในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ 4) ความเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาที่ให้ข้อมูลต่อศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ มีความเข้าใจเรื่องหนี้ค้ำประกันไม่ต้องกรอกในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน รวมทั้งคำอธิบายของประธานกรรมการ ป.ป.ช. และเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.	ตามรัฐธรรมนูญมาตรา 295

	ทำให้เข้าใจว่าหนี้สินจากการค้ำประกันไม่ต้องกรอกในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ตามเอกสารคำแนะนำในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินข้อ 15 ที่ระบุว่า "กรณีการค้ำประกันเงินกู้ไม่ต้องกรอกรายการประเภทหนี้สิน" 5) โดยข้อเท็จจริงนายพิเชษฐ สถิรชวาล ควรระบุหนี้สินค้ำประกันกับธนาคารเครดิต อะกริกอล อินโดสุเอซ ตั้งแต่การแจ้งบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ครั้งที่ 1 แต่เข้าใจโดยสุจริตว่าหนี้ค้ำประกันไม่ต้องแจ้ง แต่การแจ้งหนี้ตามคำพิพากษาศาลแพ่งคดีหมายเลขแดงที่14287/2536 เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2536 ให้ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันชำระหนี้แก่ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ในวงเงิน 16 ล้านบาทเศษ ซึ่งนายพิเชษฐ สถิรชวาล เป็นผู้ค้ำประกันบริษัทนิวส์เน็ตเวอร์ค จำกัด ในฐานะลูกหนี้ร่วมกับผู้ค้ำประกันรายอื่นอีก 2 คน และได้มีการเจรจาเพื่อชำระหนี้โจทก์ โดยนายพิเชษฐ สถิรชวาล ชำระหนี้ไปบางส่วนเหลือหนี้สินตามคำพิพากษาเพียง 2 ล้านบาทเศษ รวมทั้งการแจ้งหนี้สินการค้ำประกันที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งรวมถึงการค้ำประกันบริษัทนิวส์เน็ตเวอร์ค จำกัด กับธนาคารอินโดสุเอซ จำกัด ในการยื่นบัญชีครั้งที่ 8 และครั้งที่ 9 แสดงว่า นายพิเชษฐ สถิรชวาล มิได้มีเจตนาปกปิดในเรื่องหนี้สินตามคำพิพากษาเพียงแต่อยู่ในขั้นตอนการเจรจากับธนาคารเจ้าหนี้ จึงไม่สามารถระบุจำนวนหนี้สินที่ชัดเจนในบัญชีแสดงหนี้สินได้ 6) การจงใจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 ผู้ยื่นต้องมีเจตนาไม่แจ้งหนี้สิน ซึ่งสามารถระบุความรับผิดชอบในหนี้สินนั้น ๆ ได้ แต่กรณีที่หนี้สินตามคำพิพากษาศาลฎีกาในฐานะผู้ค้ำประกันรายหนึ่งในจำนวนผู้ค้ำประกัน 4 ราย แม้นายพิเชษฐ สถิรชวาล อาจถูกเจ้าหนี้เรียกชำระหนี้ตามคำพิพากษาทั้งหมดหรือบางส่วนตามการบังคับคดีของเจ้าหนี้ แต่หนี้สินตามคำพิพากษาศาลฎีการายนี้ ข้อเท็จจริงปรากฏว่า มีการชำระหนี้บางส่วนและเจรจาต่อรองผ่อนชำระหนี้ตั้งแต่ต้น ซึ่งภายหลังมีการชำระหนี้ทั้งหมดโดยนายพิเชษฐ สถิรชวาล ในฐานะผู้ค้ำประกันไม่ต้องรับผิดชอบหนี้สินจำนวนนี้แต่ประการใด จึงเห็นว่า การแจ้งบัญชีแสดงรายการหนี้สินเพียงแต่ระบุ	

	จำนวนตัวเลขหนี้สินตามคำพิพากษาศาลฎีกาและหนี้สินตามคำพิพากษาดังกล่าวมีการเปลี่ยนแปลงตามที่มีการบังคับชำระหนี้และการเจรจาต่อรองเพื่อชดใช้หนี้ค้างชำระโดยลูกหนี้ ทำให้ผู้ค้ำประกันไม่สามารถระบุจำนวนหนี้สินในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินได้ ย่อมมิใช่การจงใจไม่แจ้งหนี้สินตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 โดยนัยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 20/2544 ในกรณีที่พยานหลักฐานยังไม่ชัดแจ้งหรือยังเป็นที่สงสัยอยู่ ไม่ควรวินิจฉัยให้เป็นผลร้ายแก่ผู้ถูกกล่าวหา จึงวินิจฉัยว่า นายพิเชษฐ สถิรชวาล ผู้ถูกร้องไม่จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ จึงไม่มีความผิดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 ให้ยกคำร้อง	
11. พล.ต.อ. สุวรรณ สุวรรณเวโช	ข้อพิจารณาหลักฐานพยาน เพื่อวินิจฉัยว่าผู้ถูกร้อง “จงใจ” หรือไม่ 1) ผู้ถูกร้องนำสืบแก้ข้อกล่าวหาประเด็นที่ว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. เริ่มการตรวจสอบทรัพย์สินล่าช้า โดยเริ่มตรวจสอบหลังจากผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินครั้งที่ 7 ไปแล้ว เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตรวจพบยอดหนี้ดังกล่าวที่ไม่ได้แจ้ง แทนที่จะแนะนำหรือสั่งให้แก้ไข เช่น ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เคยปฏิบัติกรณีชี้มูลไม่ผิดในคดีอื่นทำให้ผู้ถูกร้องยังคงเข้าใจว่าเป็นหนี้ค้ำประกันที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องแจ้ง ที่ปฏิบัติไปถูกต้องแล้ว เป็นเหตุผลประกอบหลักฐานฟังขึ้นและพิสูจน์ได้ประหนึ่งว่าการไม่แจ้งบัญชีฯ ครั้งที่ 1 ถึง 7 นั้น ผู้ถูกร้อง ไม่จงใจ 2) รัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตบัญญัติไว้ชัดเจนว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินฯ ไม่ได้กล่าวถึงกรณีอื่น แต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้เขียนในคำอธิบายการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามคำแนะนำในข้อ 15 ไว้สั้น ๆ ว่า “กรณีการค้ำประกันเงินกู้ไม่ต้องกรอกรายการประเภทหนี้สิน” โดยไม่มีคำอธิบายเรื่องนี้เพิ่มเติมอีก ค้ำประกันเงินกู้นั้น มูลแห่งหนี้ค้ำประกันเกิดเมื่อลูกหนี้ผิดนัด ซึ่งในความเป็นจริงตามกฎหมายแล้วเป็นเสมือนว่าผู้	ผู้ถูกร้องไม่จงใจยื่นบัญชีฯ อันเป็นเท็จฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 ให้ยกคำร้อง

	ค้ำประกันไม่ได้ไม่เสียในหนี้ดังกล่าวเพราะมีสิทธิไล่เบี้ยเอาคืนจากลูกหนี้ได้ ดังนั้น หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่าเป็นหนี้ที่ต้องแสดงในบัญชีฯ ก็ไม่จำเป็นต้องมีคำอธิบายข้อนี้ไว้ หรือหากถือว่าหนี้ค้ำประกันระยะใดเป็นหนี้ที่ต้องแจ้งก็ต้องอธิบายให้ชัดเจนเพื่อมิให้เกิดปัญหาต่อผู้ปฏิบัติ การกำหนดข้อความไว้เพียงสั้น ๆ ดังกล่าวแล้วตีความฝ่ายเดียวว่า หนี้ตามคำพิพากษาศาลฎีกาถือว่าคดีถึงที่สุดเป็นหนี้ที่ต้องแจ้งโดยถือเอาว่าบุคคลอื่นคงต้องเข้าใจและตีความเช่นเดียวกับตน จึงไม่ถูกต้องตามหลักความเป็นธรรม ความเข้าใจของผู้ถูกร้องที่ว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ยกเว้นหนี้ค้ำประกันไม่ต้องแสดงในรายการหนี้สิน จึงมีเหตุผลฟังขึ้น จึงวินิจฉัยได้อีกประการหนึ่งว่า การไม่แสดงหนี้สินค้ำประกันรายดังกล่าวตั้งแต่ครั้งที่ 1 ถึง 7 เชื่อได้ว่า ผู้ถูกร้องไม่จงใจ (การแจ้งครั้งที่ 1 ถึง 3 แม้เป็นการแจ้งก่อนมีและได้รับคำอธิบายยกเว้นก็ถือได้ว่าเป็นผลสืบเนื่องต่อกันมาเช่นกัน ดังเหตุผลที่วินิจฉัยในเบื้องต้นมาแล้ว) 3) กรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้แสดงเจตจำนงของการพิจารณาในเรื่องการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินฯ ไว้อย่างชัดเจนตามหนังสือตอบประธานคณะกรรมาธิการการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชนของวุฒิสภา ลงวันที่ 26 ธันวาคม 2545 ข้อความตอนท้ายว่า "หากเห็นว่ายังไม่มีความชัดเจนว่าจะต้องแสดงในรายการหนี้สินหรือไม่ ก็สมควรที่จะแสดงรายละเอียดของข้อเท็จจริง และแนบเอกสารประกอบที่เกี่ยวข้องในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไว้ก่อน เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ตรวจสอบความถูกต้องและมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นแสดงแล้ว จะได้พิจารณาวินิจฉัยว่าเป็นรายการหนี้สินที่ต้องแสดงรายการไว้ หรือไม่ เป็นรายกรณีไป" ผู้ถูกร้องได้แจ้งข้อมูลหนี้ค้ำประกันรายดังกล่าวและรายอื่น ๆ รวม 6 รายการ ในการยื่นบัญชีฯ ครั้งที่ 8 และครั้งที่ 9 แต่หนี้ค้ำประกันรายที่ถูกกล่าวหาดังกล่าวในความเป็นจริงยังไม่ทราบจำนวนเงินที่แท้จริงที่ผู้ถูกร้องต้องรับภาระในส่วนที่ต้องรับผิดชอบ จึงไม่ได้ลงตัวเลขไว้ เพียงแต่แจ้งข้อมูลให้สามารถตรวจสอบได้ พร้อมกับขอคำแนะนำจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อจะ	

ได้ดำเนินการให้ถูกต้องต่อไป ซึ่งถ้าหากผู้ถูกร้องไม่แสดงรายการหนี้สินนี้โดยใช้เหตุผลข้ออ้างเดิมที่ได้รับการยกเว้น ตามเอกสารคำแนะนำฯ ข้อ 15 ก็ย่อมมีเหตุผลฟังได้ แต่ผู้ถูกร้องก็ยังแสดงความบริสุทธิ์ใจยิ่งขึ้นไปอีกโดยแจ้งข้อมูลให้ตรวจสอบได้ ซึ่งก็ปรากฏว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มิได้ให้คำแนะนำหรือทักท้วงตามเจตจำนงที่อ้างไว้ดังกล่าวในเอกสาร หมาย ล. 2 ข้างต้น แต่อย่างใด ผู้ถูกร้องย่อมเข้าใจว่าที่ตนได้ปฏิบัติไปนั้นถูกต้องแล้ว จึงวินิจฉัยว่าการยื่นบัญชีฯ ครั้งที่ 8 และครั้งที่ 9 ผู้ถูกร้องไม่จงใจแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงฯ ด้วย

4) การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองรัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ในหมวด 10 การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ มีเจตนารมณ์เพื่อป้องกันมิให้มีการใช้อำนาจรัฐไปแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ศาลรัฐธรรมนูญได้สืบพยานบุคคล คือ นายลิขิต ธีรเวคิน อดีตสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน นายลิขิต ธีรเวคิน ได้นำสืบข้อเท็จจริงและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในหมวดดังกล่าวข้างต้นอย่างชัดแจ้งว่า หมายถึง เจตนาไม่แจ้งทรัพย์สิน หนี้สิน เพื่อมุ่งประสงค์ต่อประโยชน์มิชอบ หรือเพื่อปกปิดทรัพย์สินที่ได้มาโดยการทุจริตต่อหน้าที่ ซึ่งก็คือเพื่อใช้เป็นข้อมูลอ้างอิง หรือได้มาซึ่งทรัพย์สินจากการร่ำรวยผิดปกติในการทุจริตโดยใช้ตำแหน่งหน้าที่ (เพื่อฟอกเงิน) ดังนั้น การไม่แสดงบัญชีรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินซึ่งไม่อาจใช้เป็นข้อมูล ข้ออ้าง หรือเพื่อประสงค์ดังกล่าว จึงไม่ควรอยู่ในข่ายองค์ประกอบความผิดฐานจงใจ (กรรมย่อมแสดงเจตนา)

5) หนี้สินดังกล่าวนี้ไม่ก่อให้เกิดข้อมูล ข้ออ้าง เพื่อใช้แสวงหากำไร หรือนำหรือโอนหรืออ้างเอาทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดที่ได้มาจากการทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่มาสวมหรือสมอ้างได้ ทั้งไม่ได้ทำให้บุคคลใดฝ่ายใดได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์อันเป็น มูลเหตุ จูงใจให้เกิดความ จงใจ ปกปิดหรือแจ้งเท็จ แต่ประการใด

อนึ่ง หนี้สินตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 663/2539 จำนวน

48,987,128.24 บาท นั้น เคลื่อนไหวตลอดเวลาทุกวัน ตั้งแต่ศาลพิพากษาจนกว่าจะชำระหนี้เสร็จสิ้น โดยมีค่าดอกเบี้ย ค่าฤชาธรรมเนียม ค่าเสียหาย ค่าเสียเวลาหรือค่าละเมิด ฯลฯ (หากมี) รวมทั้งการเจรจาประนอมหนี้สิน ต่อรองลดหนี้ และการแบ่งรับภาระชดใช้หนี้ในแต่ละบุคคลที่เป็นจำเลย ที่ปรากฏอยู่ตลอดเวลา การไม่แจ้งจำนวนตัวเลขหนี้สินตามคำพิพากษา เพราะความเข้าใจผิดว่าอาจเข้าข่ายความผิดฐานแจ้งเท็จตามกฎหมาย เป็นเหตุผลที่ฟังขึ้น เนื่องจากผู้ถูกร้องได้แจ้งข้อมูลในหนี้สินดังกล่าวไว้แล้ว สามารถตรวจสอบได้ หากเห็นว่าไม่ถูกต้องก็เป็นเพียงการบกพร่องเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น

ส่วนกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. อ้างว่า ในหนังสือชี้แจงของผู้ถูกร้องได้อ้างถึงเหตุผลที่ไม่แจ้งหนี้สินรายนี้ (ลงวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2545) ว่า ไม่ทราบจำนวนหนี้ที่แท้จริง เนื่องจากไม่ทราบว่า ธนาคารเครดิต อะกริกอล อินโดสุเอซ ได้บังคับเอาจากลูกหนี้รายอื่นเป็นจำนวนเงินเท่าใด และอยู่ระหว่างการร้องขัดทรัพย์ทำให้ไม่สามารถแสดงในบัญชีฯ ได้ เพราะจะมีผลกระทบในการต่อสู้คดีในชั้นศาล ถือเป็นการรับสารภาพของผู้ถูกร้องว่าเหตุที่ไม่แจ้งหนี้สินรายนี้เพราะอาจเสียประโยชน์ในการต่อสู้คดีในชั้นศาลนั้น

หากพิจารณาโดยถ่องแท้แล้ว เมื่อวันที่ 23 มกราคม 2545 คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหนังสือถึงผู้ถูกร้อง ขอให้ชี้แจงเหตุผลที่ไม่แจ้งหนี้สินรายนี้และมีหนังสือเตือน ลงวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2545 นั้น เห็นได้ว่า เป็นเวลาภายหลังการแจ้งมูลหนี้รายนี้ไว้แล้วในการยื่นบัญชีฯ ครั้งที่ 8 (แจ้งเมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2544) ผู้ถูกร้องย่อมเข้าใจว่าได้รับการยกเว้นไม่ต้องแจ้งหนี้สินรายนี้ ตามเอกสารคำแนะนำฯ ข้อ 15 อยู่แล้ว จึงไม่ได้ อ้างเหตุผลและเอกสารดังกล่าว เพียงแต่ยอมรับว่าเป็นหนี้ค้ำประกันจริง คือกล่าวเป็นนัยไว้ในฐานที่เข้าใจว่าเป็นหนี้ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยกเว้นไว้ไม่ต้องแจ้ง และคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องรู้อยู่แล้ว ดังนั้น ผู้ถูกร้องจึงเพียงแต่ชี้แจงเหตุผลที่มิได้แจ้งยอดตัวเลขหนี้สิน เพราะในความเป็นจริงยอดหนี้ยังไม่นิ่ง ผู้ถูกร้องมิได้ปกปิดเพื่อประโยชน์ทางคดีแต่อย่างใด เนื่องจากคดีเสร็จเด็ดขาด

	ไปแล้ว และอยู่ระหว่างการบังคับคดีที่ไม่อาจจะหลีกเลี่ยงจำนวนเงินที่อาจถูกบังคับได้ กรณีหนี้สินตามคำพิพากษาฎีกาก็เป็นกรณีเปิดเผยสาธารณชนหรือบุคคลใดก็สามารถเข้าไปตรวจสอบหรือขอทราบคำพิพากษาได้ เพราะคำพิพากษาศาลฎีกาถือเป็นบรรทัดฐานอ้างเป็นข้อกฎหมายได้ ต้องเปิดเผย ดังนั้น ผู้ถูกร้องแม้จะไม่ได้แจ้งหรือแจ้งเพียงข้อมูลหนี้ดังกล่าวแต่ไม่ระบุจำนวนหนี้เงินก็ไม่สามารถที่จะปกปิดหนี้สินนี้ไว้ได้ อีกประการหนึ่งผู้ถูกร้องได้แจ้งมูลหนี้ดังกล่าวไว้แล้วตั้งแต่การยื่นบัญชีฯ ครั้งที่ 8 ก่อนที่ผู้ถูกร้องจะได้ทราบว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ทำการตรวจสอบหนี้สินรายนี้ (ก่อนได้รับหนังสือให้ชี้แจง) อันเป็นการแสดงความบริสุทธิ์ใจไว้แล้ว จึงไม่เป็น มูลเหตุ ให้เกิดความคิดที่จะ จงใจ ปกปิดหรือแจ้งเท็จแต่อย่างใด กรณีที่ผู้แทนผู้ร้องแถลงการณ์ปิดคดี เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2545 ว่า หากพิจารณาว่าหนี้ที่ศาลฎีกามีคำพิพากษาแล้ว เป็นหนี้ที่ไม่แน่นอนไม่ต้องแสดงต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามที่ผู้ถูกร้องอ้างแล้ว ก็จะเป็นตัวอย่างให้บุคคลที่มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินสามารถใช้เป็นเหตุผลหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ดังนั้น คำพิพากษาของศาลฎีกาและบทบัญญัติ ตามมาตรา 295 ของรัฐธรรมนูญย่อมเป็นอันไร้ผลบังคับโดยสิ้นเชิง นั้น เห็นว่าผู้แทนผู้ร้องไม่มีความจำเป็นที่จะต้องกล่าวเช่นนั้น เพราะจะเป็นการชี้นำประเด็นในการศึกษาข้อต่อสู้คดีของผู้ถูกร้องว่า มีเพียงประเด็นเดียวคือ หนี้ไม่นิ่งจึงไม่แจ้ง แล้วแถลงโน้มน้าวให้เห็นคล้อยตามทำเหมือนกับว่าเป็นการต่อสู้ที่ต้องเอาแพ้เอาชนะ หน้าที่สำคัญของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม คือ การแสวงหาข้อเท็จจริงให้ประจักษ์โดยครบถ้วนแล้วจึงใช้ดุลพินิจ ซึ่งก็เป็นหน้าที่ตามปกติของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอยู่แล้ว จึงวินิจฉัยว่า นายพิเชษฐ สถิรชวาล ผู้ถูกร้อง ไม่จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ยกคำร้อง	

12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	เห็นว่า กรณีของผู้ถูกร้องไม่ใช่การค้ำประกันตามสัญญาค้ำประกันแต่เป็นกรณีที่มี คำพิพากษาศาลฎีกาถึงที่สุดแล้วว่าให้ผู้ถูกร้องชำระเงินให้ธนาคารเครดิต อะกริกอล อินโดสุเอซ เป็นเงิน 48,987,128.24 บาท ในฐานะลูกหนี้ร่วม ดังนั้น หนี้จำนวนดังกล่าวเป็นหนี้ตามคำพิพากษาที่ถึงที่สุดแล้ว และผู้ถูกร้องเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่ใช่ลูกหนี้ตามสัญญาค้ำประกันดังผู้ถูกร้องกล่าวอ้างประกอบ ทั้งในคดีนี้ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้แสดงหนี้ตามคำพิพากษาของศาลฎีกาจำนวนดังกล่าวที่ถึงที่สุดแล้วไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ผู้ร้องไม่ได้อ้างว่าผู้ถูกร้องไม่ได้แสดงหนี้ตามสัญญาค้ำประกัน และการที่ผู้ถูกร้องอ้างว่ามีผู้ค้ำประกันร่วมกัน 4 คน ซึ่งจะต้องร่วมกันรับผิดตามคำพิพากษา จึงยังไม่แน่นอนว่า แต่ละคนจะต้องรับผิดเท่าใดนั้น ปรากฏว่า กรณีของผู้ถูกร้องไม่ใช่กรณีที่ผู้ถูกร้องสงสัยว่าตนเองจะต้องแสดงหนี้ในบัญชีฯ เท่าใด แต่เป็นกรณีที่ผู้ถูกร้องไม่ได้แสดงในบัญชีฯ ว่าผู้ถูกร้องเป็นหนี้ธนาคารเครดิต อะกริกอล อินโดสุเอซ เท่าใด หรือถ้าผู้ถูกร้องเชื่อโดยสุจริตจริงว่ายอดหนี้ที่ศาลฎีกาพิพากษา 48,987,128.24 บาท นั้น ผู้ค้ำประกันทั้งสี่คนจะต้องเฉลี่ยกันชำระ ผู้ถูกร้องก็สามารถที่จะแจ้งว่าศาลฎีกาพิพากษาให้ผู้ค้ำประกันทั้งสี่ (รวมทั้งผู้ถูกร้อง) ชำระเงินให้ธนาคาร รวม 48,987,128.24 บาท ไว้ในบัญชีฯ ได้ แต่ผู้ถูกร้องก็มิได้แสดงยอดหนี้ที่มีอยู่กับธนาคารเครดิต อะกริกอล อินโดสุเอซ ไม่ว่ายอดใดไว้ในบัญชีฯ แสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่แสดงยอดหนี้ที่มีอยู่กับธนาคารเครดิต อะกริกอล อินโดสุเอซ ไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และที่ผู้ถูกร้องอ้างว่าถ้าผู้ถูกร้องแจ้งยอดหนี้แล้ว ต่อมาถ้ามีการตกลงกันได้ทำให้ยอดหนี้ที่ต้องชำระให้ธนาคารฯ ต่ำกว่ายอดเงินที่ศาลฎีกาพิพากษาหรือมีลูกหนี้คนอื่นซึ่งต้องรับผิดร่วมกับผู้ถูกร้องชำระหนี้ให้ธนาคารฯ บางส่วนหรือทั้งหมด ทำให้ยอดหนี้ที่ค้างอยู่เปลี่ยนแปลงไปจะทำให้ผู้ถูกร้องมีความผิดฐานแจ้งเท็จนั้น เป็นข้ออ้างที่รับฟังไม่ได้ เพราะรัฐธรรมนูญ มาตรา 292 บัญญัติว่าให้ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้	ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีฯ อันเป็นเท็จฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองฯ ตั้งแต่วันที่ 29 สิงหาคม 2545 เป็นต้นไป

	สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว ดังนั้น ผู้ถูกร้องซึ่งมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินจะต้องแสดงยอดหนี้ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ถึงที่สุดแล้ว คือ 48,987,128.24 บาท ซึ่งอ่านคำพิพากษาเมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2539 ไว้ในบัญชีฯ ที่ผู้ถูกร้องยื่นต่อผู้ร้องเป็นครั้งแรกซึ่งยื่นเมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2540 เพราะเป็นหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีฯ ครั้งแรกและถ้าหลังจากวันที่ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวแล้ว ยอดหนี้มีการเปลี่ยนแปลงไปไม่ว่าเพราะเหตุใดก็ตาม ผู้ถูกร้องก็ไม่ต้องรับผิดชอบในตัวเลขที่เปลี่ยนแปลงนี้ เพราะมาตรา 292 บัญญัติให้แจ้งยอดหนี้ที่มีอยู่จริงในขณะยื่นบัญชีฯ แต่ในกรณีของผู้ถูกร้องปรากฏว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้แสดงยอดหนี้ของธนาคารฯ เลย แม้ผู้ร้องจะเคยเตือนให้ผู้ถูกร้องทราบแล้วก็ตาม ผู้ถูกร้องกลับยื่นคำชี้แจงต่อผู้ร้องว่าไม่อาจลงยอดหนี้สินที่มีต่อธนาคารเครดิต อะกริกอล อินโดสุเอซ (ซึ่งศาลฎีกาพิพากษาและถึงที่สุดแล้ว) ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินได้ เพราะคดีของผู้ถูกร้องอยู่ระหว่างร้องขัดทรัพย์ การแสดงยอดหนี้ดังกล่าวจะมีผลกระทบต่อการต่อสู้คดี (เพราะเท่ากับผู้ถูกร้องยอมรับว่าเป็นหนี้ธนาคารฯ อยู่จริงอาจเป็นผลเสียแก่รูปคดี) แสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกร้องรู้ดีว่าหนี้ที่ผู้ถูกร้องจะต้องชำระแก่ธนาคารฯ ตามคำพิพากษาของศาลฎีกานี้ต้องแจ้งในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินทุกครั้งที่ยื่นต่อผู้ร้อง แต่ผู้ถูกร้องไม่แจ้งเพราะเกรงว่าจะเสียเปรียบในการต่อสู้คดี ซึ่งคดีอยู่ระหว่างการบังคับคดีให้เป็นไปตามคำพิพากษา และการต่อสู้คดีในชั้นบังคับคดีนั้นเป็นเพียงการต่อสู้ในเรื่องกรรมสิทธิ์ของทรัพย์สินที่ถูกยึดว่าเป็นทรัพย์ของจำเลยหรือผู้อื่นมีกรรมสิทธิ์ร่วมอยู่ด้วยหรือไม่เท่านั้น ไม่ใช่การต่อสู้ในมูลหนี้ว่าเป็นหนี้ที่แท้จริงเท่าใด อันจะเป็นเหตุให้ต้องปกปิดมูลหนี้ที่แท้จริงไว้ เพราะจำนวนหนี้นั้นถึงที่สุดแล้วถือได้ว่าเป็นหนี้ที่แท้จริง จึงแสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกร้องจงใจ ปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ผู้ถูกร้องไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 292 จึงต้องพ้นจากตำแหน่งทางการเมือง และถูกห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง ตามมาตรา 295	

	จึงวินิจฉัยว่า นายพิเชษฐ สถิรชวาล อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบโดยปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบต่อผู้ร้องรวมเก้าครั้ง ผู้ถูกร้องจึงต้องพ้นจากตำแหน่ง แต่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวไปก่อนแล้ว จึงไม่สั่งให้พ้นจากตำแหน่งอีกและถูกห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง คือนับจากวันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2545 ที่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม	
13. นางเสาวนีย์ อัศวโรจน์	เห็นว่า ข้อต่อสู้ที่ว่า หนี้ค้ำประกันยังเป็นจำนวนไม่แน่นอนและมีการชำระหนี้โดยลูกหนี้คนอื่นไปแล้วบางส่วนอันทำให้ไม่สามารถแจ้งได้ว่าตนเป็นหนี้จำนวนเท่าใดลงไปในบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินอันเป็นการแสดงว่าตนมิได้จงใจในการไม่กรอกบัญชีฯ ดังกล่าวและหากกรอกจำนวนเงินที่เข้าใจว่าเป็นหนี้ลงไปโดยไม่ถูกต้องอาจเป็นการกรอกข้อความอันเป็นเท็จนั้น ไม่สามารถรับฟังได้ เนื่องจากหากผู้ถูกร้องเข้าใจว่ามีหนี้และยังเป็นหนี้อยู่จำนวนเท่าใดก็ควรกรอกจำนวนนั้นลงไป แม้ต่อมามีการชำระหนี้อันทำให้ตัวเลขจำนวนยอดหนี้เปลี่ยนแปลงไปก็ไม่เป็นการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ และผู้ถูกร้องสามารถชี้แจงได้ และการที่อ้างว่าเนื่องจากมีลูกหนี้หลายคนจึงเป็นจำนวนไม่แน่นอนนั้นไม่อาจอ้างได้ เพราะการที่บุคคลใดเป็นลูกหนี้ร่วมบุคคลนั้นอาจถูกเรียกให้รับผิดชำระหนี้โดยสิ้นเชิงเพียงคนเดียวได้ เนื่องจากเจ้าหนี้สามารถเรียกให้ลูกหนี้ร่วมคนใดคนหนึ่งซึ่งรวมทั้งผู้ถูกร้องให้ชำระหนี้ได้ทั้งจำนวน ผู้ถูกร้องจึงต้องมีความรับผิดในหนี้ทั้งจำนวนที่ร่วมกันตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 663/2539 นั้น ส่วนข้ออ้างของผู้ถูกร้องที่ว่าไม่สามารถแจ้งยอดหนี้สินได้เพราะกำลังให้ทนายเจรจาต่อรองเพื่อชำระหนี้อยู่หากระบุไปจะทำให้ไม่สามารถต่อรองได้นั้น ก็ไม่เกี่ยวกัน เนื่องจากการกรอกบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินไม่ทำให้มีผลกระทบต่อการเจรจาในเรื่องหนี้ เพราะเจ้าหนี้ไม่อาจรู้หรือไม่รู้ก็ได้ว่าตนระบุว่าเป็นหนี้จำนวนเท่าใดและเป็นหนี้บุคคลใดบ้าง แม้จะกรอกจำนวนหนี้ไว้ตามความเป็นจริงก็สามารถดำเนินการเจรจาต่อรองจำนวน	ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีฯ อันเป็นเท็จฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองฯ ตั้งแต่วันที่ 29 สิงหาคม 2545 เป็นต้นไป

เงินที่จะชำระต่อเจ้าหนี้ได้

ถึงแม้จะอ้างว่าตนไม่แน่ใจในเรื่องหนี้ที่ต้องระบุในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเพราะหนี้ค้ำประกันยังไม่แน่นอนและคำชี้แจงของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ชัดเจนเพียงพอแต่การที่เจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ช. ได้เรียกให้ไปชี้แจงหลังจากการยื่นบัญชีฯ ในครั้งที่ 8 แล้ว และการที่ผู้ถูกร้องก็มิได้กรอกข้อความที่เป็นหนี้ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 663/2539 เพราะประสงค์จะไม่ให้ฝ่ายเจ้าหนี้ล่วงรู้เพื่อจะได้ใช้เจรจาต่อรองในการชำระหนี้นั้น การที่เจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ช. ได้เรียกให้ไปชี้แจงหลังจากการยื่นบัญชีฯ ในครั้งที่ 8 และได้มีการชี้แจงต่าง ๆ นั้น เป็นการให้โอกาสแก่ผู้ถูกร้องที่จะชี้แจงและดำเนินการระบุจำนวนหนี้ต่าง ๆ ให้ถูกต้องได้ในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินในครั้งต่อไป คือ ครั้งที่ 9 ซึ่งในครั้งนี้ย่อมเห็นได้ชัดเจนว่า เมื่อมีหนี้ค้ำประกันที่ถูกบังคับชำระหนี้ก็ต้องระบุหรือกรอกลงในบัญชีฯ แล้ว การที่ผู้ถูกร้องยังคงยืนยันไม่ยอมกรอกรายการหนี้ดังกล่าวที่มีจำนวนเงินที่เข้าใจว่าเป็นหนี้ (เช่น เงินต้น 5 ล้านบาทพร้อมทั้งดอกเบี้ยที่ระบุไว้ในสัญญาและอาจหมายเหตุว่าเป็นลูกหนี้ร่วมซึ่งอาจรับผิดน้อยกว่าจำนวนเงินที่ระบุไว้ได้ หรืออาจกรอกว่าตนเป็นหนี้ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 663/2539 แต่ยังมีการเจรจาอยู่) ลงในบัญชีฯ ในการยื่นครั้งที่ 9 ก็เป็นการจงใจแล้วที่จะไม่ระบุว่าตนเป็นหนี้ตามสัญญาค้ำประกันที่ได้ถูกบังคับชำระหนี้แล้ว

การที่ผู้ถูกร้องมิได้ระบุหนี้ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่เกิดจากการค้ำประกันลงในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในครั้งที่ 1 ถึงครั้งที่ 9 นั้น สำหรับครั้งที่ 1 ถึงครั้งที่ 8 อาจมีข้อถกเถียงหรือข้อสงสัยได้ว่าผู้ถูกร้องอาจมิได้จงใจปกปิดหรือยื่นบัญชีฯ เท็จ แต่ในการยื่นบัญชีฯ ครั้งที่ 9 นั้นย่อมเป็นที่เห็นได้ชัดเจนจากพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่ปรากฏโดยปราศจากข้อสงสัยว่าผู้ถูกร้องจงใจปกปิดรายการหนี้สินที่เกิดจากการค้ำประกันตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 663/2539

จึงวินิจฉัยว่า นายพิเชษฐ สถิรชวาล ผู้ถูกร้อง จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วย

	ข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่ผู้ร้องตรวจพบว่าผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ คือ ตั้งแต่วันที่ 29 สิงหาคม 2545 เป็นต้นไป	
14. นายอมร รักษาสัตย์	ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย	-
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	พิจารณาแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงได้ความว่า ศาลฎีกาได้มีพิพากษาเมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2539 ลูกหนี้และผู้ถูกร้องไม่ชำระหนี้ตามคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าว โจทก์จึงได้ขอหมายบังคับคดีนำยึดทรัพย์ของผู้ถูกร้อง เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2539 ต่อมาหลังจากนั้นได้มีการร้องขัดทรัพย์ ตามข้อเท็จจริงเชื่อได้ว่าผู้ถูกร้องได้รู้ถึงหนี้สินดังกล่าวในชั้นพิจารณาของผู้ร้องก่อนลงมติวินิจฉัยตามข้อกล่าวหาของผู้ร้อง ผู้ร้องได้ให้ผู้ถูกร้องชี้แจงเหตุผลที่ไม่แสดงหนี้สินที่มีต่อธนาคารเครดิต อะกริกอล อินโดสุเอซ ในบัญชีฯ ที่ยื่นต่อผู้ร้อง ผู้ถูกร้องได้ชี้แจงเป็นหนังสือ ลงวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2545 ว่า ที่ไม่แสดงรายการหนี้สินดังกล่าวในบัญชีฯ เพราะไม่ทราบจำนวนหนี้ที่แท้จริง เนื่องจากไม่ทราบว่าธนาคารฯ ได้บังคับเอาจากลูกหนี้รายอื่นเป็นจำนวนเท่าใด และอยู่ระหว่างการร้องขัดทรัพย์ ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการต่อสู้คดีในชั้นศาลได้ ตามคำชี้แจงดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ที่ผู้ถูกร้องไม่แสดงหนี้สินในบัญชีฯ เพราะเกรงว่าจะมีผลเสียในการต่อสู้คดี การต่อสู้คดีของผู้ถูกร้องน่าจะหมายความถึงการต่อสู้คดีในชั้นร้องขัดทรัพย์ ข้อเท็จจริงได้ความว่า เมื่อศาลพิพากษาให้ผู้ถูกร้องร่วมรับผิดกับลูกหนี้ชั้นต้นแล้ว ลูกหนี้ชั้นต้นและผู้ถูกร้องไม่ชำระหนี้ต่อโจทก์ภายในกำหนดเวลาตามคำบังคับ โจทก์จึงขอหมายบังคับคดีนำยึดทรัพย์ผู้ถูกร้อง แสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกร้องทราบอยู่ตลอดเวลาว่าตนมีหนี้สินอยู่กับธนาคารเครดิตอะกริกอล อินโดสุเอซ ที่ไม่แสดงหนี้สินที่มีอยู่กับธนาคารดังกล่าวในบัญชีฯ ที่ยื่นต่อ	ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีฯ อันเป็นเท็จฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองฯ ตั้งแต่วันที่ 29 สิงหาคม 2545 เป็นต้นไป

	ผู้ร้อง เพราะเกรงว่า จะมีผลกระทบต่อการต่อสู้คดี ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้อง ที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้างว่า ผู้ถูกร้องค้ำประกันไม่ได้ประโยชน์จากการค้ำประกันและไม่ได้มีเจตนาทุจริตนั้น เห็นว่า การที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามเงื่อนไขและกำหนดเวลา ตามมาตรา 291 และมาตรา 292 มีข้อพิจารณาเพียงว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีทรัพย์สินและหนี้สินในขณะเข้าดำรงตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง หรือพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีหรือไม่เท่านั้น ไม่มีข้อจะต้องพิจารณาว่าได้ประโยชน์หรือมีเจตนาทุจริตหรือไม่ เมื่อฟังว่า ขณะที่ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้อง ผู้ถูกร้องทราบว่ามีหนี้สินอยู่ แต่ไม่ยื่นบัญชีฯ กรณีก็ต้องด้วยรัฐธรรมนูญมาตรา 291 มาตรา 292 และมาตรา 295 ไม่จำต้องพิจารณาว่าได้ประโยชน์จากการค้ำประกัน หรือมีเจตนาทุจริตหรือไม่ สำหรับกำหนดเวลาการห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปี เริ่มนับแต่เมื่อใดนั้น พิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้อง 9 ครั้ง ในการดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้ร้องมีมติเมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2545 ว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้อง ด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ กรณีเข้ารับตำแหน่ง กรณีพ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วหนึ่งปี รวม 9 ครั้ง ขณะที่ผู้ร้องมีมติและยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญจนศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยชี้ขาด ผู้ถูกร้องยังคงดำรงตำแหน่งทางการเมือง จึงเห็นว่า ผู้ถูกร้องต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ผู้ร้องตรวจพบว่ามีการกระทำดังกล่าว คือ วันที่ 29 สิงหาคม 2545 จึงวินิจฉัยว่า นายพิเชษฐ สถิรชวาล ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 ห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่ 29 สิงหาคม 2545	

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 29/2546 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 13 คน (คะแนนเสียง 8 : 5)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล				
ตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 13 คน	**ประเด็นหลัก** ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 295 หรือไม่		**คำวินิจฉัย** ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีฯ อันเป็นเท็จฯ ตาม รธน. มาตรา 295 และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลา 5 ปีนับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้องตรวจพบว่า มีการกระทำดังกล่าวตั้งแต่วันที่ 29 สิงหาคม 2545 เป็นต้นไป	
	จงใจยื่นบัญชีฯ อันเป็นเท็จฯ	ไม่จงใจยื่นบัญชีฯ อันเป็นเท็จฯ	จงใจยื่นบัญชีฯ (ไม่ชอบด้วย รธน.)	ไม่จงใจยื่นบัญชีฯ (ชอบด้วย รธน.)
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	✓		✓	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	✓		✓	
3. นายจุมพล ณ สงขลา		✓		✓
4. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์☆	-	-	-	-
5. นายผัน จันทรปาน	✓		✓	
6. นายมงคล สระฏัน	✓		✓	
7. นายมานิต วิทยาเต็ม		✓		✓
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ		✓		✓
9. นายสุจิต บุญบงการ	✓		✓	
10. นายสุธี สุทธิสมบูรณ์		✓		✓
11. พล.ต.อ. สุวรรณ สุวรรณเวโช		✓		✓
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	✓		✓	
13. นางเสาวนีย์ อัศวโรจน์	✓		✓	
14. นายอมร รักษาสัตย์☆	-	-	-	-
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	✓		✓	
รวม	8	5	8	5

☆ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัย

30. การวิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 30/2546

ตารางคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 30/2546 (วันที่ 28 สิงหาคม 2546) วิเคราะห์คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง ศาลแพ่งธนบุรีส่งคำโต้แย้งของจำเลยที่ 1 (นายมนสันต์ มฤคทัต) ซึ่งเป็นผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 38 ตรี วรรคสอง มาตรา 38 จัตวา วรรคสอง มาตรา 38 เบญจ และมาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 ตรี วรรคสอง มาตรา 67 จัตวา วรรคสองและมาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 และ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง หรือไม่

(พิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 38 ตรี วรรคสอง มาตรา 38 จัตวา วรรคสอง มาตรา 38 เบญจ และมาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 ตรี วรรคสอง มาตรา 67 จัตวา วรรคสองและมาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 และ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง หรือไม่)

	ประเด็นที่วิเคราะห์	สรุปสาระสำคัญ
1. การวิเคราะห์รูปแบบ	1. ความเป็นมาหรือคำกล่าวหา	ศาลแพ่งธนบุรีส่งคำโต้แย้ง ลงวันที่ 27 สิงหาคม 2544 ของจำเลย (นายมนสันต์ มฤคทัต) ซึ่งเป็นผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 38 ตรี วรรคสอง มาตรา 38 จัตวา วรรคสอง มาตรา 38 เบญจ และมาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 ตรี วรรคสอง

		มาตรา 67 จัตวา วรรคสอง และมาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 และ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง หรือไม่
	2. สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา	ธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) เป็นโจทก์ฟ้องนายมนสันต์ มฤคทัต ที่ 1 และนายวีระ มานะคงตรีชีพ ที่ 2 เป็นจำเลยต่อศาลแพ่งธนบุรี เป็นคดีหมายเลขคำที่ 4038/2543 ให้ข้อหาหรือฐานความผิด เรื่อง ผิดสัญญาวงเงินสินเชื่อ ขายลดตั๋ว ตั๋วเงิน และค้ำประกัน ขอให้ศาลพิพากษาให้จำเลยทั้งสองร่วมกันหรือแทนกันชำระหนี้แก่โจทก์เป็นเงิน 38,498,305.50 บาท พร้อมด้วยดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 15 ต่อปี จากต้นเงิน จำนวน 24,172,784.76 บาท นับถัดจากวันฟ้องเป็นต้นไป จนกว่าจะชำระหนี้แก่โจทก์แล้วเสร็จ โดยที่กระทรวงการคลังได้มีประกาศ เรื่อง ให้ความเห็นชอบโครงการรวมกิจการระหว่างธนาคารสหธนาคาร จำกัด (มหาชน) บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ กรุงไทยธนกิจ จำกัด (มหาชน) และบริษัทเงินทุน 12 บริษัท ซึ่งรวมถึงบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ร่วมเสริมกิจ จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2541 ต่อมากระทรวงการคลังได้มีประกาศให้โอนสินทรัพย์และหนี้สินทั้งหมดของบริษัทเงินทุน 12 บริษัท ให้แก่บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์กรุงไทยธนกิจฯ แล้วให้โอนสินทรัพย์และหนี้สินทั้งหมดของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ กรุงไทยธนกิจฯ ให้แก่ธนาคารสหธนาคารฯ (ต่อมาคือธนาคารไทยธนาคารฯ) โดยได้มีการทำหนังสือสัญญา ลงวันที่ 29 มกราคม 2542 ให้มีการโอนสินทรัพย์และหนี้สินดังกล่าว และให้มีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2542 เป็นต้นไป ผลของการโอน ทำให้ธนาคารไทยธนาคารฯ โจทก์ มีอำนาจเข้าสวมสิทธิของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ร่วมเสริมกิจฯ ในการดำเนินคดีนี้ในฐานะโจทก์ ในการเรียกร้องให้จำเลยทั้งสองชำระหนี้ที่มีต่อบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ร่วมเสริมกิจฯ เดิมจำเลยที่ 1 เป็นลูกจ้างของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ร่วม

		เสริมกิจฯ ได้ทำสัญญาวงเงินสินเชื่อในลักษณะของการขายลดตั๋วเงิน โดยมีจำเลยที่ 2 เข้ามาทำสัญญาค้ำประกันการชำระหนี้ของจำเลยที่ 1 จำเลยที่ 1 ผิดนัดค้างชำระดอกเบี้ยตามตั๋วสัญญาใช้เงิน นับแต่วันที่ 1 กันยายน 2540 เป็นต้นมา และเมื่อตั๋วสัญญาใช้เงินถึงกำหนด จำเลยที่ 1 ก็ผิดนัดไม่ชำระหนี้ตามตั๋วสัญญาใช้เงินเมื่อคิดคำนวณยอดหนี้ถึงวันฟ้องคดีนี้ จำเลยที่ 1 เป็นหนี้โจทก์ในต้นเงิน จำนวน 24,172,784.39 บาท ดอกเบี้ยเป็นเงินจำนวน 14,325,520.74 บาท รวมต้นเงินและดอกเบี้ย เป็นเงินทั้งสิ้น 38,498,305.50 บาท โจทก์ได้ติดตามทวงถามให้จำเลยทั้งสองร่วมกันหรือแทนกันชำระหนี้ให้โจทก์หลายครั้งแล้ว แต่จำเลยทั้งสองเพิกเฉย จึงได้นำคดีมาฟ้องต่อศาล จำเลยที่ 1 ในฐานะผู้ร้อง ยื่นคำร้องต่อศาลแพ่งธนบุรี โต้แย้งว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ซึ่งเป็นกฎหมายที่โจทก์อ้างว่ามีอำนาจดำเนินการในคดีนี้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหลายประเด็น คือ 1) พระราชกำหนดทั้ง 2 ฉบับดังกล่าว ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 วรรคหนึ่ง เพราะรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า การออกกฎหมายเพื่อจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล จะต้องเป็นไปเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น แต่พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 มาตรา 38 ตรี วรรคสอง และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 มาตรา 67 ตรี วรรคสอง กลับบัญญัติว่า เมื่อได้รับความเห็นชอบการโอนกิจการจากรัฐมนตรีแล้วให้ดำเนินการโอนกิจการได้ โดยการโอนสิทธิเรียกร้องในการโอนกิจการนี้ไม่ต้องบอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้ตามมาตรา 306 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

		และอีกประการหนึ่ง พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 มาตรา 38 สัตต และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 มาตรา 67 ฉ กลับบัญญัติว่าในการควบกิจการของธนาคารพาณิชย์เข้าด้วยกันหรือควบกิจการเข้ากับสถาบันการเงินหรือโอนกิจการของธนาคารพาณิชย์ให้แก่ธนาคารพาณิชย์อื่นหรือสถาบันการเงิน ในการควบกิจการของบริษัทหรือโอนกิจการของบริษัทให้แก่สถาบันการเงิน แล้วแต่กรณี ถ้ามีการฟ้องบังคับสิทธิเรียกร้องเป็นคดีอยู่ในศาลให้ธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินที่ควบกันหรือที่รับโอนกิจการ แล้วแต่กรณี เข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนในคดีดังกล่าว และอาจนำพยานหลักฐานใหม่มาแสดงคัดค้านเอกสารที่ได้ยื่นไว้แล้ว ถามค้านพยานที่สืบมาแล้ว และคัดค้านพยานหลักฐานที่ได้สืบไปแล้วได้ และในกรณีที่ศาลได้มีคำพิพากษาบังคับตามสิทธิเรียกร้องนั้นแล้ว ก็ให้เข้าสวมสิทธิเป็นเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษานั้น ซึ่งเป็นการให้สิทธิผู้รับโอนกิจการเข้าดำเนินการใดๆ ในคดีความที่มีอยู่แล้วได้โดยสะดวก โดยไม่ต้องดำเนินการตามขั้นตอนของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เป็นการเอาเปรียบและลิดรอนสิทธิเสรีภาพของคู่ความฝ่ายอื่น 2) พระราชกำหนดทั้ง 2 ฉบับดังกล่าว ตราขึ้นเพื่อใช้เฉพาะกับกรณีที่กระทรวงการคลังดำเนินการควบรวมกิจการของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ จำนวน 12 แห่ง เข้ากับบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์กรุงไทยธนกิจฯ และกับธนาคารสหธนาคารฯ เท่านั้น มิได้ใช้กับกรณีอื่นๆ ทั่วไป จึงเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นโดยมุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง ไม่ได้มุ่งให้มีผลใช้บังคับทั่วไป จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 วรรคสอง 3) พระราชกำหนดทั้ง 2 ฉบับดังกล่าว มีบทบัญญัติให้ผู้รับโอนกิจการ (โจทก์) ได้เปรียบในการดำเนินคดีนี้ เพราะสามารถ

		เข้าเป็นคู่ความในคดีได้ทันทีโดยไม่ผ่านขั้นตอนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง โดยสามารถถามค้านพยานที่สืบมาแล้ว และคัดค้านพยานหลักฐานที่ได้สืบไปแล้วได้ เป็นผลให้ผู้ร้องไม่ได้ความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกับโจทก์ดังที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 30 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับครองคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ดังนั้น พระราชกำหนดทั้ง 2 ฉบับดังกล่าว จึงขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 วรรคหนึ่ง 4) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 มาตรา 38 จัตวา วรรคสอง (1) (2) (3) และมาตรา 38 เบญจ และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 มาตรา 67 จัตวา วรรคสอง (1) (2) (3) (4) และ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 มาตรา 4 วรรคสอง (1) (2) (3) ซึ่งมีบทบัญญัติไปในทางที่เป็นการระงับใช้บทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหุ้นส่วนบริษัท และพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 โดยให้อำนาจของรัฐมนตรีผู้รักษาการมีอำนาจเสมือนหนึ่งเป็นมติของที่ประชุมใหญ่ของผู้ถือหุ้น โดยไม่ต้องฟังเสียงมติของผู้ถือหุ้น ซึ่งเป็นการจำกัดสิทธิของประชาชนโดยไม่จำเป็น พระราชกำหนดทั้งสามฉบับจึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ผู้ร้องเห็นว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ซึ่งโจทก์ขอให้ศาลใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวบังคับแก่คดีนี้ เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา 6 และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้ จึงขอให้ศาลรอการพิจารณาคดีนี้ไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญ

		พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ศาลแพ่งธนบุรีพิจารณาแล้ว เห็นว่า ยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัติตามที่ผู้ร้องได้โต้แย้ง จึงให้รอการพิจารณาพิพากษาคดีนี้ไว้ชั่วคราว และส่งคำโต้แย้งดังกล่าวเพื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยต่อไป
	3. เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	ประเด็นตามคำร้องที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัย มี 2 ประเด็น ดังนี้ ประเด็นที่หนึ่ง พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 38 ตรี วรรคสอง มาตรา 38 จัตวา วรรคสอง มาตรา 38 เบญจ และมาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง หรือไม่ ศาลรัฐธรรมนูญโดยมติเอกฉันท์พิจารณาแล้ว เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 9/2545 ลงวันที่ 12 มีนาคม 2545 วินิจฉัยไว้แล้วว่า พระราชราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 มาตรา 38 ทวิ และมาตรา 38 ตรี ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 28 มาตรา 29 และมาตรา 30 และได้มีคำวินิจฉัยที่ 49/2545 ลงวันที่ 12 กันยายน 2545 วินิจฉัยไว้แล้วว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง ดังนั้น ประเด็นว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 38 ตรี วรรคสอง และมาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดฯ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง หรือไม่ จึงไม่ต้องวินิจฉัยซ้ำอีก คงมีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการ

		ธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 38 จัตวา วรรคสอง และมาตรา 38 เบญจ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดฯ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง หรือไม่ พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 29 เป็นบทบัญญัติที่ประกันความมั่นคงแห่งสิทธิการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ต้องกระทำภายใต้หลักเกณฑ์ คือ ต้องอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนด ต้องกระทำเท่าที่จำเป็นและต้องไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้น และมาตรา 30 เป็นบทบัญญัติที่บัญญัติถึงการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ให้บุคคลมีความเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ส่วนพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับฐานะหรือการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปกับธนาคารพาณิชย์ทุกธนาคาร รวมทั้งสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้องทุกแห่ง มิได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจงแม้จะมีบทบัญญัติที่เป็นการจำกัดสิทธิของประชาชน แต่ก็ได้ระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตราไว้ด้วยแล้ว โดยมาตรา 38 จัตวา วรรคสอง ที่พระราชกำหนดนี้บัญญัติให้เพิ่มในพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 นั้น มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการยกเว้นมิให้นำบทบัญญัติต่าง ๆ ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จำนวน 9 มาตรา พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 จำนวน 10 มาตรา และพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 จำนวน 3 มาตรา มาใช้บังคับ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องดำเนินการเกี่ยวข้องกับบทบัญญัติดังกล่าว สำหรับมาตรา 38 เบญจ ที่พระราชกำหนดนี้บัญญัติให้เพิ่มในพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 นั้น มีสาระสำคัญเกี่ยวกับเรื่องมิให้นำบทกฎหมายเกี่ยวกับการ

		ประชุมผู้ถือหุ้นมาใช้บังคับกับการประชุมผู้ถือหุ้น การงดรับลงทะเบียนการโอนหุ้น การส่งหนังสือนัดประชุมผู้ถือหุ้น การโฆษณาคำบอกกล่าวนัดประชุม การนับคะแนนเสียงของผู้ถือหุ้นที่มาประชุมที่จะถือว่าการควบกิจการหรือโอนหรือรับโอนกิจการนั้นชอบด้วยกฎหมาย การให้ถือความเห็นชอบของรัฐมนตรีตามมาตรา 38 จัตวา เป็นมติของที่ประชุมผู้ถือหุ้นในกรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจมีหุ้นในธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินไม่ต่ำกว่าร้อยละเก้าสิบ การห้ามมิให้บุคคลใดฟ้องธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินที่อยู่ระหว่างการดำเนินการเพื่อควบกิจการหรือโอนกิจการเป็นคดีล้มละลาย การยกเว้นค่าธรรมเนียมและภาษีอากรต่างๆ แก่ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินบรรดาที่เกิดจากการควบกิจการหรือการโอนกิจการ และสิทธิการยื่นขอจดทะเบียนควบกิจการ บทบัญญัติที่เพิ่มเติมในพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ทั้งสองมาตราดังกล่าวเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องการดำเนินการตามโครงการควบกิจการระหว่างธนาคารพาณิชย์กับธนาคารพาณิชย์ด้วยกันหรือกับสถาบันการเงิน หรือการโอนกิจการของธนาคารพาณิชย์ให้แก่ธนาคารพาณิชย์อื่นหรือสถาบันการเงิน ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทยได้ให้ความเห็นชอบแล้ว เพื่อให้การควบกิจการหรือโอนกิจการของธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงิน เป็นไปด้วยความรวดเร็วเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และชอบด้วยกฎหมายทำให้ระบบธนาคารพาณิชย์มีความมั่นคงและเข้มแข็ง เป็นการรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ บทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าว มิได้มีข้อความใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง แต่อย่างใด ศาลรัฐธรรมนูญโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างมากเห็นว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 38 จัตวา วรรคสอง และมาตรา 38 เบญจ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดฯ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง ส่วนตุลาการ

		ศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างน้อย เห็นว่า ประเด็นตามคำร้องที่ผู้ร้องโต้แย้ง นั้น ไม่ใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 จึงไม่วินิจฉัยให้ <u>ประเด็นที่สอง</u> พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 ตรี วรรคสอง มาตรา 67 จัตวา วรรคสอง และมาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 และ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง หรือไม่ ศาลรัฐธรรมนูญโดยมติเอกฉันท์พิจารณาแล้ว เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 9/2545 ลงวันที่ 12 มีนาคม 2545 วินิจฉัยไว้แล้วว่า พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 มาตรา 67 ทวิ และมาตรา 67 ตรี ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 28 มาตรา 29 และมาตรา 30 และได้มีคำวินิจฉัยที่ 49/2545 ลงวันที่ 12 กันยายน 2545 วินิจฉัยไว้แล้วว่า พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง ดังนั้น ประเด็นว่า พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 ตรี วรรคสอง และมาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 และ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง หรือไม่ จึงไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำอีก

		คงมีประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 จัตวา วรรคสอง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 และ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง หรือไม่ พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา 29 เป็นบทบัญญัติที่ประกันความมั่นคงแห่งสิทธิการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ต้องกระทำภายใต้หลักเกณฑ์ คือ ต้องอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนด ต้องกระทำเท่าที่จำเป็นและต้องไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้น และมาตรา 30 เป็นบทบัญญัติที่บัญญัติถึงการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ให้บุคคลมีความเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ส่วนพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 และ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อกำหนดมาตรการส่งเสริมสนับสนุนให้สถาบันการเงินสามารถดำเนินการควบกิจการหรือโอนกิจการเพื่อฟื้นฟูฐานะและสร้างความมั่นคงแก่ระบบสถาบันการเงินสามารถดำเนินการควบกิจการหรือโอนกิจการ เพื่อฟื้นฟูฐานะและสร้างความมั่นคงแก่ระบบสถาบันการเงินและคุ้มครองประโยชน์ของประชาชน มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปกับบริษัทเงินทุนและสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้องทุกแห่งมิได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง แม้จะมีบทบัญญัติที่เป็นการจำกัดสิทธิของประชาชน แต่ก็ได้ระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจการตราไว้ด้วยแล้ว โดยมาตรา 67 จัตวา วรรคสอง ที่พระราชกำหนดนี้บัญญัติให้เพิ่มในพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์

		และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 นั้น มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการยกเว้นมิให้นำบทบัญญัติต่าง ๆ ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จำนวน 9 มาตรา พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 จำนวน 10 มาตรา และพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 จำนวน 3 มาตรา มาใช้บังคับ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องดำเนินการเกี่ยวข้องกับบทบัญญัติดังกล่าว เพื่อให้การดำเนินการตามโครงการควบกิจการระหว่างบริษัทเงินทุนกับสถาบันการเงินอื่น หรือการรอนกิจการให้สถาบันการเงินอื่น ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทยอนุญาตแล้ว เป็นไปด้วยความรวดเร็วเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และชอบด้วยกฎหมาย เป็นการสร้างความมั่นคงแก่ระบบสถาบันการเงินและคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนบทบัญญัติมาตรา 67 จัตวา วรรคสอง ดังกล่าว มิได้มีข้อความใด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง แต่อย่างใด ศาลรัฐธรรมนูญโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างมากเห็นว่า พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 จัตวา วรรคสอง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 และ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง ส่วนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างน้อย เห็นว่า ประเด็นตามคำร้องที่ผู้ร้องโต้แย้ง นั้น ไม่ใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 จึงไม่วินิจฉัยให้
	4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง	1) รัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 2) พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 38 ตรี วรรคสอง มาตรา 38 จัตวา วรรคสอง มาตรา 38 เบญจ และมาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541

		3) พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 ตรี วรรคสอง มาตรา 67 จัตวา วรรคสอง และมาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 และ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541
2. การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ	ประเด็นหลัก	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 38 ตรี วรรคสอง มาตรา 38 จัตวา วรรคสอง มาตรา 38 เบญจ และมาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง หรือไม่ <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 ตรี วรรคสอง มาตรา 67 จัตวา วรรคสอง และมาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 และ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง หรือไม่
3. คำวินิจฉัย	จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 38 ตรี วรรคสอง มาตรา 38 จัตวา วรรคสอง มาตรา 38 เบญจ และมาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 ตรี วรรคสอง มาตรา 67 จัตวา วรรคสอง และมาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 และ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง	

4. หมายเหตุ	1) วินิจฉัยโดยมติ 15 คน โดยวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฯ จำนวน 13 คน และ วินิจฉัยว่า ประเด็นตามคำร้องที่ผู้ร้องโต้แย้ง ไม่ใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 จึงไม่วินิจฉัยให้ จำนวน 2 คน (คะแนนเสียง 13 : 2) คำวินิจฉัยของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจำนวน 2 คนนี้ ถือว่า เป็นไปในทิศทางเดียวกันหรืออยู่ในกลุ่มเดียวกับกลุ่มตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฯ และเมื่อนำไปใส่ไว้ใน "ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 30/2546" ข้างท้ายเพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ ได้จัดอยู่ในกลุ่มเดียวกัน คะแนนเสียงในที่สุด จึงเป็น 15 : 0 2) เริ่มวันที่ 27 สิงหาคม 2544 แล้วเสร็จ วันที่ 28 สิงหาคม 2546 รวม 2 ปี 1 วัน 3) การวางบรรทัดฐาน พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 38 ตรี วรรคสอง มาตรา 38 จัตวา วรรคสอง มาตรา 38 เบญจ และมาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 ตรี วรรคสอง มาตรา 67 จัตวา วรรคสอง และมาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 และ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง 4) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 121 ตอนที่ 26 ก วันที่ 12 เมษายน 2547 ซึ่งเท่ากับ 6 เดือน 15 วัน นับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ 28 สิงหาคม 2546)

ตารางคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 30/2546 (วันที่ 28 สิงหาคม 2546) สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลัก และคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 15 คน เรื่อง ศาลแพ่งธนบุรี ส่งคำโต้แย้งของจำเลยที่ 1 (นายมนสันต์ มฤคทัต) ซึ่งเป็นผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 38 ตรี วรรคสอง มาตรา 38 จัตวา วรรคสอง มาตรา 38 เบญจ และมาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 ตรีวรรคสอง มาตรา 67 จัตวา วรรคสองและมาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 และ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง หรือไม่

ประเด็นหลักของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ได้แก่

<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 38 ตรี วรรคสอง มาตรา 38 จัตวา วรรคสอง มาตรา 38 เบญจ และมาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง หรือไม่

<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 ตรี วรรคสอง มาตรา 67 จัตวา วรรคสอง และมาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 และ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง หรือไม่

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	สรุปสาระสำคัญของประเด็นหลักของคำวินิจฉัยส่วนบุคคล	คำวินิจฉัย
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	**1. รัฐธรรมนูญ บัญญัติไว้ว่า** **"<u>มาตรา 29</u> การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้**	

	กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย" "<u>มาตรา 30</u> บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน" 2. พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 มีเหตุผลในการประกาศใช้ว่า "โดยที่การแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับฐานะหรือการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ เพื่อให้เกิดความมั่นคงและเข้มแข็ง จำเป็นต้องให้ธนาคารพาณิชย์สามารถควบกิจการเข้าด้วยกัน หรือควบกิจการเข้ากับสถาบันการเงินอื่น หรือโอนกิจการระหว่างกันหรือกับสถาบันการเงินอื่นได้ จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว และโดยที่เป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ในอันที่จะรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดนี้" 3. พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 บัญญัติว่า "<u>มาตรา 3</u> ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา 3 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์" พ.ศ. 2505 "<u>มาตรา 3 ทวิ</u> พระราชบัญญัตินี้เป็นกฎหมายเกี่ยวกับการจำกัดเสรีภาพในเคหสถาน สิทธิในทรัพย์สินของบุคคล และเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพ ซึ่งตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 35 วรรคสอง มาตรา 48 และมาตรา 50 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย" "<u>มาตรา 5</u> ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา 38 ทวิ มาตรา 38 ตรี มาตรา 38 จัตวา มาตรา 38 เบญจ มาตรา 38 ฉ และ	

	มาตรา 38 สัตต แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 **"<u>มาตรา 38 จัตวา</u> .....** **(วรรคสอง) ในการดำเนินการตามโครงการที่ได้รับความเห็นชอบตามวรรคหนึ่ง ถ้าธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัติดังต่อไปนี้ให้ได้รับยกเว้นมิให้นำบทบัญญัติดังกล่าวมาใช้บังคับแล้วแต่กรณี (1) มาตรา 237 มาตรา 1117 มาตรา 1185 มาตรา 1220 มาตรา 1222 มาตรา 1224 มาตรา 1225 มาตรา 1226 และมาตรา 1240 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (2) มาตรา 50 มาตรา 52 มาตรา 102 ประกอบกับมาตรา 33 วรรคสอง มาตรา 137 มาตรา 139 วรรคหนึ่ง มาตรา 140 มาตรา 141 มาตรา 147 และมาตรา 148 แห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 (3) มาตรา 94 (2) มาตรา 114 และมาตรา 115 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ทั้งนี้ เฉพาะที่เกี่ยวกับการโอนทรัพย์สินหรือการกระทำใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินเนื่องในการควบกิจการหรือโอนกิจการ"** **"<u>มาตรา 38 เบญจ</u> เมื่อได้มีประกาศการให้ความเห็นชอบของรัฐมนตรีตามมาตรา 38 จัตวา แล้ว ให้ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินที่จะควบกิจการหรือโอนหรือรับโอนกิจการ จัดให้มีการประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อพิจารณาการควบกิจการหรือโอนหรือรับโอนกิจการ ในการนี้มิให้นำบทกฎหมายเกี่ยวกับการประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อควบกิจการหรือโอนหรือรับโอนกิจการของธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินนั้นมาใช้บังคับ และให้ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินนั้นงดรับลงทะเบียนการโอนหุ้นเมื่อพ้นเจ็ดวันนับแต่วันที่มีประกาศให้ความเห็นชอบของรัฐมนตรีตามมาตรา 38 จัตวาจนถึงวันประชุมผู้ถือหุ้น และเรียกประชุมผู้ถือหุ้นโดยจัดส่งหนังสือนัดให้ผู้ถือหุ้นทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวันแต่**	

	ต้องไม่เกินสิบสี่วัน ทั้งนี้ ให้โฆษณาคำบอกกล่าวนัดประชุมในระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์และโฆษณาในหนังสือพิมพ์รายวันที่แพร่หลายอย่างน้อยหนึ่งฉบับเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสามวันก่อนวันประชุมด้วย ในการประชุมถ้ามีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนเสียงของผู้ถือหุ้นซึ่งมาประชุม ให้ถือว่าการควบกิจการหรือโอนหรือรับโอนกิจการนั้นเป็นการชอบด้วยกฎหมาย ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจมีหุ้นในธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินใดไม่ต่ำกว่าร้อยละเก้าสิบ เมื่อได้มีประกาศการให้ความเห็นชอบของรัฐมนตรีตามมาตรา 38 จัตวา แล้ว ให้ถือว่าการให้ความเห็นชอบของรัฐมนตรีเป็นมติของที่ประชุมผู้ถือหุ้น และการควบกิจการหรือการโอนหรือรับโอนกิจการนั้นเป็นการชอบด้วยกฎหมายโดยไม่ต้องดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ห้ามมิให้บุคคลใดฟ้องธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินตามมาตรา 38 จัตวา เป็นคดีล้มละลายในระหว่างการดำเนินการเพื่อควบกิจการหรือโอนกิจการตามที่ได้มีประกาศการให้ความเห็นชอบของรัฐมนตรีตามมาตรา 38 จัตวา ให้ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินตามมาตรา 38 จัตวา ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมและภาษีอากรต่าง ๆ บรรดาที่เกิดจากการควบกิจการหรือการโอนกิจการทั้งหมดหรือบางส่วนตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาโดยจะกำหนดเป็นการทั่วไปหรือเป็นการเฉพาะรายก็ได้ คณะกรรมการของสถาบันการเงินที่ควบกันแล้วมีสิทธิยื่นขอจดทะเบียนการควบกิจการได้ภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่ได้มีประกาศให้ความเห็นชอบของรัฐมนตรีตามมาตรา 38 จัตวา” พิเคราะห์แล้ว มาตราอื่น ๆ ของพระราชบัญญัติแก้ไข	

	เพิ่มเติมทั้ง 2 ฉบับ ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยที่ 49/2545 ลงวันที่ 12 กันยายน 2545 และคำวินิจฉัยที่ 9/2545 ลงวันที่ 12 มีนาคม 2545 ว่า ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ไว้แล้ว จึงไม่จำต้องวินิจฉัยอีก <u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พิจารณาแล้ว เห็นว่า มาตรา 38 จัตวา วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดฯ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 บัญญัติให้ธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินที่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะควบกิจการหรือโอนกิจการและได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทวงการคลังแล้ว ได้รับยกเว้นมิให้นำบทบัญญัติต่าง ๆ ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ รวม 9 มาตรา พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 รวม 10 มาตรา และพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 รวม 3 มาตรา มาใช้บังคับในกรณีที่มีความจำเป็นต้องดำเนินการเกี่ยวข้องกับบทบัญญัติดังกล่าวนั้น ก็เพื่อให้การควบกิจการหรือโอนกิจการของธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินเป็นไปด้วยความรวดเร็ว มีประสิทธิภาพทำให้ระบบธนาคารพาณิชย์มีความมั่นคง และเข้มแข็ง เป็นการรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งเห็นได้ชัดว่า ข้อยกเว้นดังกล่าวไม่ได้กระทบกระเทือนสิทธิเสรีภาพของผู้ร้อง แต่อย่างใด ส่วนการที่มาตรา 38 เบญจ แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดฯ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 บัญญัติให้ธนาคารพาณิชย์ และสถาบันการเงินที่จะควบกิจการหรือโอนหรือรับโอนกิจการ เมื่อได้มีประกาศการให้ความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังแล้ว มีการดำเนินการต่าง ๆ นั้น ก็เพื่อให้การควบกิจการหรือโอนกิจการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และเป็นการชอบด้วยกฎหมาย รวมทั้งมิได้กระทบกระเทือนสิทธิเสรีภาพของผู้ร้องแต่ประการใด เมื่อพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ตราขึ้นเพื่อ	<u>ประเด็นหลักที่ 1 และ ประเด็นหลักที่ 2</u> พระราชบัญญัติซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมทั้ง 2 ฉบับ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง

แก้ไขปัญหาเกี่ยวกับฐานะหรือการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์เพื่อให้เกิดความมั่นคงและเข้มแข็ง และเพื่อรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ เป็นกฎหมายที่ได้ระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจการตราไว้ในมาตรา 3 ว่า ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา 3 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 "มาตรา 3 ทวิ พระราชบัญญัตินี้เป็นกฎหมายเกี่ยวกับการจำกัดเสรีภาพในเคหสถาน สิทธิในทรัพย์สินของบุคคล และเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพ ซึ่งตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 35 วรรคสอง มาตรา 48 และมาตรา 50 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย" และเป็นกฎหมายที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปกับธนาคารพาณิชย์ทุกแห่ง ไม่ได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง และบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายนี้ ก็ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ประกอบกับมาตรา 38 จัตวา วรรคสอง และ มาตรา 38 เบญจ ซึ่งพระราชกำหนดฉบับนี้บัญญัติให้เพิ่มเติมในพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการยกเว้นมิให้นำบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องของกฎหมาย รวม 3 ฉบับ มาใช้บังคับ รวมทั้งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการดำเนินการเพื่อให้การควบกิจการหรือโอนกิจการของธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินเป็นไปด้วยความรวดเร็ว เรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และชอบด้วยกฎหมาย ก็มิได้มีข้อความใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง แต่อย่างใด

จึงวินิจฉัยในประเด็นนี้ว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ มาตรา 38 จัตวา วรรคสอง และมาตรา 38 เบญจ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง

<u>ประเด็นหลักที่ 2</u>

พิจารณาแล้ว เห็นว่า การที่มาตรา 67 จัตวา วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราช

	กำหนดฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 และ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 บัญญัติให้บริษัทเงินทุนหรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ที่มีความจำเป็นเร่งด่วนต้องควบกิจการหรือโอนกิจการ และได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังแล้ว ได้รับยกเว้นมิให้นำบทบัญญัติต่าง ๆ ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ รวม 9 มาตรา พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 รวม 10 มาตรา และพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 รวม 3 มาตรา มาใช้บังคับ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องดำเนินการเกี่ยวข้องกับบทบัญญัติดังกล่าวนั้น ก็เพื่อให้การควบกิจการหรือโอนกิจการของบริษัทเงินทุนหรือสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้อง เป็นไปด้วยความรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพเป็นการแก้ไขปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นเป็นไปในแนวทางเดียวกับการสร้างความมั่นคงและเข้มแข็งให้แก่ระบบธนาคารพาณิชย์ จึงมิได้มีผลกระทบกระเทือนสิทธิเสรีภาพของผู้ร้องแต่อย่างใด เมื่อพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 และ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ตราขึ้นเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้สถาบันการเงินสามารถดำเนินการควบกิจการหรือโอนกิจการได้โดยเร่งด่วนเพื่อฟื้นฟูฐานะและสร้างความมั่นคงแก่ระบบสถาบันการเงินและคุ้มครองประโยชน์ของประชาชน และเพื่อรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ และเป็นกฎหมายที่มีผลใช้บังคับ เป็นการทั่วไปกับบริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ รวมทั้งสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้องทุกแห่ง ไม่ได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง และบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายนี้ ก็ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ประกอบกับมาตรา 67 จัตวา วรรคสอง ซึ่งพระราชกำหนดทั้งสองฉบับนี้บัญญัติให้แก้ไขและเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการยกเว้นมิให้นำบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องของกฎหมาย 3 ฉบับ รวม 22 มาตรา มาใช้	

	บังคับ เพื่อให้การควบกิจการหรือโอนกิจการของบริษัทเงินทุนหรือสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้อง เป็นไปด้วยความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ก็มิได้มีข้อความใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง แต่ประการใด จึงวินิจฉัยในประเด็นนี้ว่า พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ มาตรา 67 จัตวา วรรคสอง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 38 ตรี วรรคสอง มาตรา 38 จัตวา วรรคสอง มาตรา 38 เบญจ และมาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 ตรี วรรคสอง มาตรา 67 จัตวา วรรคสอง และมาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 และ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	พิเคราะห์แล้ว มาตราอื่น ๆ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมทั้ง 2 ฉบับ ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยที่ 49/2545 ลงวันที่ 12 กันยายน 2545 และคำวินิจฉัยที่ 9/2545 ลงวันที่ 12 มีนาคม 2545 ว่า ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ไว้แล้ว จึงไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำอีก <u>ประเด็นหลักที่ 1</u> เห็นว่า การที่มาตรา 38 จัตวา วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ บัญญัติให้ธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินที่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะควบกิจการหรือโอนกิจการและได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังแล้ว ได้รับยกเว้นมิให้นำบทบัญญัติต่าง ๆ ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ รวม 9 มาตรา พระราชบัญญัติ บริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 รวม 10 มาตรา และพระราชบัญญัติล้ม	<u>ประเด็นหลักที่ 1 และ ประเด็นหลักที่ 2</u> พระราชบัญญัติซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมทั้ง 2 ฉบับ ไม่ขัดหรือแย้ง

	ละลาย พุทธศักราช 2483 รวม 3 มาตรา มาใช้บังคับ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องดำเนินการเกี่ยวข้องกับบทบัญญัติดังกล่าว นั้น ก็เพื่อให้การควบกิจการหรือโอนกิจการของธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงิน เป็นไปด้วยความรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ ทำให้ระบบธนาคารพาณิชย์มีความมั่นคงและเข้มแข็ง เป็นการรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ ส่วนการที่มาตรา 38 เบญจ แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดฯ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 บัญญัติให้ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินที่จะควบกิจการหรือโอนกิจการ เมื่อได้มีประกาศการให้ความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังแล้ว มีการดำเนินการต่าง ๆ นั้น ก็เพื่อให้การควบกิจการหรือโอนกิจการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และเป็นการชอบด้วยกฎหมาย เมื่อพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ตราขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับฐานะหรือการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์เพื่อให้เกิดความมั่นคงและเข้มแข็ง และเพื่อรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ เป็นกฎหมายที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปกับธนาคารพาณิชย์ทุกแห่ง ไม่ได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง และบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายนี้ ก็ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ประกอบกับมาตรา 38 จัตวา วรรคสอง และมาตรา 38 เบญจ ซึ่งพระราชกำหนดฉบับนี้บัญญัติให้เพิ่มเติมในพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการยกเว้นมิให้นำบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องของกฎหมาย รวม 3 ฉบับ มาใช้บังคับ รวมทั้งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการดำเนินการเพื่อให้การควบกิจการหรือโอนกิจการของธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินเป็นไปด้วยความ รวดเร็ว เรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และชอบด้วยกฎหมาย ถือไม่ได้ว่าเป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง <u>ประเด็นหลักที่ 2</u>	ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง

	เห็นว่า การที่มาตรา 67 จัตวา วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ บัญญัติให้บริษัทเงินทุนหรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ที่มีความจำเป็นเร่งด่วนต้องควบกิจการหรือโอนกิจการ และได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังแล้ว ได้รับยกเว้นมิให้นำบทบัญญัติต่าง ๆ ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ รวม 9 มาตรา พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 รวม 10 มาตรา และพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 รวม 3 มาตรา มาใช้บังคับ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องดำเนินการเกี่ยวกับบทบัญญัติดังกล่าวนั้น ก็เพื่อให้การควบกิจการหรือโอนกิจการของบริษัทเงินทุนหรือสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้อง เป็นไปด้วยความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เป็นการแก้ไขปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นเป็นไปในแนวทางเดียวกับการสร้างความมั่นคงและเข้มแข็งให้แก่ระบบธนาคารพาณิชย์ เมื่อพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 และ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ตราขึ้นเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้สถาบันการเงินสามารถดำเนินการควบกิจการหรือโอนกิจการได้โดยเร่งด่วนเพื่อฟื้นฟูฐานะและสร้างความมั่นคงแก่ระบบสถาบันการเงินและคุ้มครองประโยชน์ของประชาชน และเพื่อรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ เป็นกฎหมายที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปกับบริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ รวมทั้งสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้องทุกแห่ง ไม่ได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง และบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายนี้ ก็ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ประกอบกับมาตรา 67 จัตวา วรรคสอง ซึ่งพระราชกำหนดทั้งสองฉบับนี้บัญญัติให้แก้ไขและเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจ หลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการยกเว้นมิให้นำบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องของกฎหมาย 3 ฉบับ รวม 22 มาตรา มาใช้บังคับ เพื่อให้การควบกิจการหรือโอนกิจการของบริษัทเงินทุนหรือสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้องเป็นไป	

	ด้วยความรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ถือไม่ได้ว่าเป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง จึงวินิจฉัยว่าพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 38 จัตวา วรรคสอง และมาตรา 38 เบญจ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟอง ซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 จัตวา วรรคสอง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 และ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง	
3. นายจุมพล ณ สงขลา	พิเคราะห์แล้ว มาตราอื่น ๆ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมทั้ง 2 ฉบับ ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยที่ 49/2545 ลงวันที่ 12 กันยายน 2545 และคำวินิจฉัยที่ 9/2545 ลงวันที่ 12 มีนาคม 2545 ว่า ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ไว้แล้ว จึงไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำอีก <u>ประเด็นหลักที่ 1</u> เห็นว่า ตามมาตรา 38 จัตวา วรรคสอง เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการดำเนินการตามโครงการรวมกิจการระหว่างธนาคารพาณิชย์กับธนาคารพาณิชย์ด้วยกันหรือระหว่างธนาคารพาณิชย์กับสถาบันการเงิน หรือการโอนกิจการของธนาคารพาณิชย์ให้ธนาคารพาณิชย์ หรือสถาบันการเงิน เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของระบบสถาบันการเงิน ส่วนมาตรา 38 เบญจ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการประชุมผู้ถือหุ้นของธนาคารและสถาบันการเงินที่จะควบกิจการหรือโอนหรือรับโอนกิจการว่า จะต้องปฏิบัติอย่างไรจึงจะชอบด้วยกฎหมาย บทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าวมิได้เกี่ยวกับอำนาจในการฟ้องคดีของโจทก์หรือทำให้ผู้ร้องต้องเสียเปรียบในการต่อสู้คดีแต่อย่างใด จึงมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีของผู้ร้องตามนัยของรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคหนึ่ง จึงไม่วินิจฉัยให้	<u>ประเด็นหลักที่ 1 และ ประเด็นหลักที่ 2</u> พระราชบัญญัติซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมทั้ง 2 ฉบับ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30

	<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> เห็นว่า บทบัญญัติดังกล่าวเป็นเรื่องเกี่ยวกับการควบกิจการหรือโอนกิจการของบริษัทเงินทุนหรือสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน ให้ดำเนินการไปด้วยความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ จึงได้รับการยกเว้นมิให้นำบทบัญญัติต่าง ๆ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์รวม 9 มาตรา พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 รวม 10 มาตรา และพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 รวม 3 มาตรา มาใช้บังคับ ดังนั้น มาตรา 67 จัตวา วรรคสอง จึงมิใช่บทบัญญัติที่เกี่ยวกับอำนาจในการฟ้องคดีของโจทก์หรือทำให้สิทธิหน้าที่และความรับผิดตามสัญญาระหว่างผู้ร้องกับเจ้าหนี้เดิม คือ บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ร่วมเสริมกิจ จำกัด (มหาชน) เปลี่ยนแปลงหรือมีภาระเพิ่มขึ้นแต่อย่างใด จึงมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีของผู้ร้อง ตามนัยของรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 วรรคหนึ่ง จึงไม่วินิจฉัยให้ จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 38 สัตต แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 ฉ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 38 ตรี วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 ตรี วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 ไม่ขัดหรือแย้งต่อ	วรรคหนึ่ง

	รัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และ มาตรา 30 วรรคหนึ่ง	
4. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	พิเคราะห์แล้ว มาตราอื่น ๆ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมทั้ง 2 ฉบับ ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยที่ 49/2545 ลงวันที่ 12 กันยายน 2545 และคำวินิจฉัยที่ 9/2545 ลงวันที่ 12 มีนาคม 2545 ว่า ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ไว้แล้ว จึงไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำอีก <u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พิจารณาแล้ว เห็นว่า พระราชกำหนดตามประเด็นหลักที่ 1 มาตรา 38 จัตวา วรรคสอง และมาตรา 38 เบญจ และพระราชกำหนดตามประเด็นหลักที่ 2 มาตรา 67 จัตวา วรรคสอง เป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการควบกิจการหรือรวมกิจการระหว่างธนาคารพาณิชย์ กับสถาบันการเงินที่ธนาคารพาณิชย์หรือคณะกรรมการบริษัทพิจารณาเห็นสมควรให้มีการควบกิจการหรือรวมกิจการกันเป็นการเร่งด่วน เพื่อแก้ไขปัญหาทางการเงินของธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงิน จึงเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับฐานะหรือการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ เพื่อให้เกิดความมั่นคงและเข้มแข็งของธนาคารพาณิชย์ และเป็นกฎหมายที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปกับธนาคารพาณิชย์ทุกธนาคารที่ประสงค์จะควบกิจการหรือรวมกิจการเข้าด้วยกันหรือควบกิจการหรือรวมกิจการกับสถาบันการเงินอื่นทุกแห่ง ไม่ได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่กรณีตามคำร้องตามข้อโต้แย้ง โดยเฉพาะบทบัญญัติ มาตรา 38 จัตวา วรรคสอง และมาตรา 38 เบญจ ที่บัญญัติเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 นั้นเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องการดำเนินการตามโครงการควบกิจการระหว่างธนาคารพาณิชย์กับธนาคารพาณิชย์ด้วยกันหรือกับสถาบันการเงิน หรือการโอนกิจการของธนาคารพาณิชย์ให้แก่ธนาคารพาณิชย์อื่นหรือสถาบันการเงินอื่น โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทยได้ให้ความเห็นชอบแล้ว ก็ให้รัฐมนตรีประกาศให้ความเห็นชอบในราชกิจจานุเบกษา เพื่อให้การควบกิจการหรือโอนกิจการของ	**ปัญหาตามคำโต้แย้งของโจทก์ไม่ใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีตามฟ้องโจทก์ จึงไม่รับวินิจฉัยให้ยกคำร้อง**

	ธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงิน เป็นไปด้วยความรวดเร็ว เรียบร้อย และมีประสิทธิภาพ และชอบด้วยกฎหมาย ทำให้ระบบธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินมีความมั่นคงและเข้มแข็ง เป็นการรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงมิได้มีข้อความใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และ มาตรา 30 วรรคหนึ่ง อันเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการรับรองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลแต่อย่างใด คดีนี้โจทก์ฟ้องอ้างว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้ให้ความเห็นชอบในการควบกิจการหรือโอนกิจการระหว่างธนาคารโจทก์กับสถาบันการเงิน 12 แห่ง รวมทั้งสถาบันการเงิน (บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ร่วมเสริมกิจ จำกัด) ที่เป็นเจ้าหนี้เดิมของจำเลยผู้โต้แย้งด้วยกัน และต่อมาได้มีประกาศกระทรวงการคลังให้โอนกิจการ สินทรัพย์ และหนี้สิน ของสถาบันการเงินที่เป็นเจ้าหนี้เดิมของจำเลยให้แก่ธนาคารโจทก์ เมื่อมีการโอนหนี้สินของจำเลยแก่ธนาคารโจทก์แล้ว โจทก์ทวงถามจำเลยไม่ชำระหนี้ ธนาคารโจทก์ในฐานะเจ้าหนี้ผู้รับโอนสิทธิเรียกร้องจากเจ้าหนี้เดิมโดยผลของกฎหมายบัญญัติจึงมีสิทธิที่จะฟ้องบังคับให้จำเลยชำระหนี้แก่โจทก์ได้ตามกฎหมาย เห็นว่า การควบกิจการหรือการโอนกิจการระหว่างธนาคารพาณิชย์กับสถาบันการเงินต้องดำเนินการตามพระราชกำหนดทั้งสองฉบับดังกล่าวข้างต้น โดยมีบทบัญญัติยกเว้นมิให้นำบทบัญญัติของมาตราต่าง ๆ ในลักษณะหุ้นส่วนและบริษัทแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หลายมาตราและบทบัญญัติบางมาตราในพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 รวมทั้งบทบัญญัติบางมาตราของพระราชบัญญัติล้มละลายฯ ซึ่งใช้บังคับกับเอกชนมาใช้บังคับ จึงเป็นกฎหมายที่บัญญัติวิธีการดำเนินการไว้โดยเฉพาะเจาะจงเพื่อยกเว้นบทบังคับตามกฎหมายดังกล่าว โดยบัญญัติว่าให้ใช้เฉพาะธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินที่จะควบกิจการหรือรวมกิจการเท่านั้น เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินสามารถควบกิจการหรือโอนกิจการได้โดยสะดวกและรวดเร็ว อันเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ไขปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในขณะนั้น และในขณะเดียว	

	กันสถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ ก็สามารถควบกิจการหรือโอนกิจการกับสถาบันการเงินอื่นหรือธนาคารพาณิชย์ได้โดยสะดวกและรวดเร็วด้วยเช่นเดียวกัน การควบกิจการหรือรวมกิจการตามบทบัญญัติในพระราชกำหนดทั้งสองฉบับเป็นเรื่องของธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินโดยเฉพาะ จึงไม่เกี่ยวกับจำเลย ไม่ทำให้สิทธิและหน้าที่ของจำเลย ซึ่งเป็นลูกหนี้ของสถาบันการเงินต้องเปลี่ยนแปลงและเป็นเรื่องภายในของโจทก์ จำเลยมีหน้าที่ต้องชำระหนี้ธนาคารพาณิชย์ผู้รับโอนอยู่อย่างไร ตราบใดที่ยังไม่มีการชำระหนี้ก็ไม่ระงับ บทบัญญัติดังกล่าวจึงมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 แม้จะถือว่าเป็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจฟ้องของโจทก์ที่อ้างว่าได้รับโอนหนี้มาจากเจ้าหนี้เดิมของจำเลย จึงมีอำนาจฟ้อง ตามปัญหาดังกล่าวกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับคดีเกี่ยวกับอำนาจฟ้องของโจทก์ก็คือกฎหมายที่เกี่ยวกับความเป็นนิติบุคคลของโจทก์ผู้ฟ้องคดี หรือกฎหมายที่เกี่ยวกับกรรมการโจทก์ซึ่งถือว่ากรรมการโจทก์ผู้มีอำนาจเป็นผู้แทนโจทก์ได้ลงชื่อครบถ้วนถูกต้องตามข้อบังคับของโจทก์หรือไม่ กฎหมายว่าด้วยจำเลยเป็นลูกหนี้โจทก์ตามบทบัญญัติของกฎหมายที่ก่อหนี้ตามฟ้องหรือไม่ กฎหมายเกี่ยวกับการผิดนัดผิดสัญญาของจำเลย และกฎหมายที่เกี่ยวกับเรื่องดอกเบี้ยที่จำเลยจะต้องใช้แก่โจทก์ ปัญหาตามคำโต้แย้งของโจทก์จึงไม่ใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีตามฟ้องโจทก์ จึงไม่รับวินิจฉัยในประเด็นหลักที่ 1 และที่ 2 ผู้ทำคำวินิจฉัยจึงวินิจฉัยให้ยกคำร้อง	
5. นายผัน จันทรปาน	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พิจารณาแล้ว เห็นว่า การที่มาตรา 38 จัตวา วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ บัญญัติให้ธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินที่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะควบกิจการหรือโอนกิจการและได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังแล้ว ได้รับยกเว้นมิให้นำบทบัญญัติต่าง ๆ ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ รวม 9 มาตรา พระราชบัญญัติบริษัท	<u>ประเด็นหลักที่ 1 และประเด็นหลักที่ 2</u> พระราชบัญญัติ

	มหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 รวม 10 มาตรา และพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักรวช 2483 รวม 3 มาตรา มาใช้บังคับ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องดำเนินการเกี่ยวข้องกับบทบัญญัติดังกล่าว นั้นก็เพื่อให้การควบกิจการหรือโอนกิจการของธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงิน เป็นไปด้วยความรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ ทำให้ระบบธนาคารพาณิชย์มีความมั่นคงและเข้มแข็ง เป็นการรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ ส่วนการที่มาตรา 38 เบญจ แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ บัญญัติให้ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินที่จะควบกิจการหรือโอนหรือรับโอนกิจการ เมื่อได้มีประกาศการให้ความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังแล้ว มีการดำเนินการต่าง ๆ นั้น ก็เพื่อให้การควบกิจการหรือโอนกิจการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และเป็นการชอบด้วยกฎหมาย อีกทั้งพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ตราขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับฐานะหรือการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ เพื่อให้เกิดความมั่นคงและเข้มแข็ง และเพื่อรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ เป็นกฎหมายที่ได้ระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจการตราไว้ในมาตรา 3 ว่า ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น มาตรา 30 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 “มาตรา 3 ทวิ พระราชบัญญัตินี้เป็นกฎหมายเกี่ยวกับการจำกัดเสรีภาพในเคหสถานสิทธิในทรัพย์สินของบุคคล และเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพซึ่งตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 35 วรรคสอง มาตรา 48 และมาตรา 50 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย” และเป็นกฎหมายที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปกับธนาคารพาณิชย์ทุกแห่ง ไม่ได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง และบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายนี้ ก็ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ประกอบกับมาตรา 38 จัตวา วรรคสอง และมาตรา 38 เบญจ ซึ่งพระราชกำหนดฉบับนี้บัญญัติให้เพิ่มเติมในพระราชบัญญัติ	ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมทั้ง 2 ฉบับ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง

การธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการยกเว้นมิให้นำบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องของกฎหมาย รวม 3 ฉบับ มาใช้บังคับรวมทั้ง มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการดำเนินการเพื่อให้การควบกิจการหรือโอนกิจการของธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงิน เป็นไปด้วยความรวดเร็ว เรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และชอบด้วยกฎหมาย ก็มิได้มีข้อความใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง แต่อย่างใด

ดังนั้น พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 38 จัตวา วรรคสอง และมาตรา 38 เบญจ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง

<u>ประเด็นหลักที่ 2</u>

พิจารณาแล้ว เห็นว่า การที่มาตรา 67 จัตวา วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจฯ บัญญัติให้บริษัทเงินทุนหรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ที่มีความจำเป็นเร่งด่วนต้องควบกิจการหรือโอนกิจการและได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังแล้ว ได้รับยกเว้นมิให้นำบทบัญญัติต่าง ๆ ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ รวม 9 มาตรา พระราชบัญญัติบริษัทมหาชน จำกัด พ.ศ. 2535 รวม 10 มาตรา และพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 รวม 3 มาตรา มาใช้บังคับ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องดำเนินการเกี่ยวข้องกับบทบัญญัติดังกล่าวนั้น ก็เพื่อให้การควบกิจการหรือโอนกิจการของบริษัทเงินทุนหรือสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้อง เป็นไปด้วยความรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ เป็นการแก้ไขปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นเป็นไปในแนวทางเดียวกับการสร้างความมั่นคงและเข้มแข็งให้แก่ระบบธนาคารพาณิชย์

อีกทั้งพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ ตราขึ้นเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้สถาบันการเงินสามารถดำเนินการควบกิจการหรือโอนกิจการได้โดยเร่งด่วนเพื่อฟื้นฟูฐานะและสร้างความมั่นคงแก่ระบบสถาบันการเงินและคุ้มครองประโยชน์ของประชาชน และเพื่อรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ และเป็นกฎหมายที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปกับบริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์

	รวมทั้งสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้องทุกแห่ง ไม่ได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง และบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายนี้ ก็ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ประกอบกับมาตรา 67 จัตวา วรรคสอง ซึ่งพระราชกำหนดทั้งสองฉบับนี้บัญญัติให้แก้ไขและเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการยกเว้นมิให้นำบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องของกฎหมาย 3 ฉบับ รวม 22 มาตรา มาใช้บังคับ เพื่อให้การควบกิจการหรือโอนกิจการของบริษัทเงินทุนหรือสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้อง เป็นไปด้วยความรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ก็มิได้มีข้อความใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง แต่ประการใด ดังนั้น พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ มาตรา 67 จัตวา วรรคสอง จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง จึงวินิจฉัยว่า มาตรา 38 จัตวา วรรคสอง และมาตรา 38 เบญจ แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดฯ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 และมาตรา 67 จัตวา วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 และ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง	
6. นายมงคล สระฏัน	เห็นว่า มาตราอื่น ๆ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมทั้ง 2 ฉบับ ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 9/2545 ลงวันที่ 12 มีนาคม 2545 ว่า มาตรา 38 ตรี วรรคสอง และมาตรา 67 ตรี วรรคสอง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 จึงไม่ต้องวินิจฉัยซ้ำอีก <u>ประเด็นหลักที่ 1</u> เห็นว่า การที่มาตรา 38 จัตวา วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดฯ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 บัญญัติให้ธนาคารพาณิชย์หรือ	<u>ประเด็นหลักที่ 1 และ ประเด็นหลักที่ 2</u> พระราชบัญญัติซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม

	สถาบันการเงินที่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะควบกิจการหรือโอนกิจการและได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังแล้ว ได้รับยกเว้นมิให้นำบทบัญญัติต่าง ๆ ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ รวม 90 มาตรา พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 รวม 10 มาตรา และพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 รวม 3 มาตรา มาใช้บังคับในกรณีที่มีความจำเป็นต้องดำเนินการเกี่ยวข้องกับบทบัญญัติดังกล่าว นั้น ก็เพื่อให้การควบกิจการหรือโอนกิจการของธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงิน เป็นไปด้วยความรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ ทำให้ระบบธนาคารพาณิชย์มีความมั่นคงและเข้มแข็ง เป็นการรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ และมาตรา 38 เบญจ แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดฯ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 บัญญัติให้ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินที่จะควบกิจการหรือโอนหรือรับโอนกิจการ เมื่อได้มีการประกาศให้ความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังแล้ว มีการดำเนินการต่าง ๆ นั้น ก็เพื่อให้การควบกิจการหรือโอนกิจการเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและเป็นการชอบด้วยกฎหมาย นอกจากนี้ เมื่อพิเคราะห์ถึงว่าพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ได้ตราขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับฐานะหรือการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์เพื่อให้เกิดความมั่นคงและเข้มแข็ง และเพื่อรักษาความมั่นคงของเศรษฐกิจของประเทศ และยังเป็นกฎหมายที่ได้ระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจการตราไว้ และเป็นกฎหมายที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปกับธนาคารพาณิชย์ทุกแห่ง ไม่ได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง และบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายนี้ ก็ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ประกอบกับมาตรา 38 จัตวา วรรคสอง และมาตรา 38 เบญจ ซึ่งพระราชกำหนดฉบับนี้บัญญัติให้เพิ่มเติมในพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการยกเว้นมิให้นำบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องของกฎหมาย รวม 3 ฉบับ	ทั้ง 2 ฉบับ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง

มาใช้บังคับ รวมทั้งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการดำเนินการเพื่อให้การควบกิจการหรือโอนกิจการของธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงิน เป็นไปด้วยความรวดเร็ว เรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้น พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 38 จัตวา วรรคสอง และมาตรา 38 เบญจ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง

<u>ประเด็นที่หลักที่ 2</u>

เห็นว่า พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ มาตรา 67 จัตวา วรรคสอง บัญญัติเรื่องการดำเนินการตามโครงการควบกิจการหรือโอนกิจการของบริษัทเงินทุนหรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นว่า เป็นกรณีมีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องควบกิจการหรือโอนกิจการเพื่อรักษาความมั่นคงทางการเงินและประโยชน์ของประชาชน และอนุญาตให้ดำเนินการได้แล้ว ถ้าบริษัทหรือสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องดำเนินการเกี่ยวข้องกับบทบัญญัติดังต่อไปนี้ ก็ให้ได้รับการยกเว้นมิให้นำบทบัญญัติดังกล่าวมาใช้บังคับแล้วแต่กรณี ทั้งนี้ เฉพาะที่เกี่ยวกับการโอนทรัพย์สินหรือการกระทำใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินเนื่องในการควบกิจการหรือการโอนกิจการ การที่มาตรา 67 จัตวา วรรคสอง บัญญัติให้บริษัทเงินทุนหรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ที่มีความจำเป็นเร่งด่วนต้องควบกิจการหรือโอนกิจการและได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังแล้วได้รับยกเว้นมิให้นำบทบัญญัติต่าง ๆ ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ รวม 90 มาตรา พระราชบัญญัติบริษัทมหาชน จำกัด พ.ศ. 2535 รวม 10 มาตรา และพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 รวม 3 มาตรา มาใช้บังคับ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องดำเนินการเกี่ยวข้องกับบทบัญญัติดังกล่าวนั้น ก็เพื่อให้การควบกิจการหรือโอนกิจการของบริษัทเงินทุนหรือสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้อง เป็นไปด้วยความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เป็นการแก้ไขปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นเป็นไปในแนวทางเดียวกับการสร้างความมั่นคงและเข้มแข็งให้แก่ระบบธนาคารพาณิชย์

นอกจากนี้ พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการ

	ประกอบธุรกิจเงินทุนฯ ตราขึ้นเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้สถาบันการเงินสามารถดำเนินการควบกิจการหรือโอนกิจการได้โดยเร่งด่วนเพื่อฟื้นฟูฐานะและความมั่นคงแก่ระบบสถาบันการเงินและคุ้มครองผลประโยชน์ของประชาชน และเพื่อรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ และเป็นกฎหมายที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปกับบริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ รวมทั้งสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้องทุกแห่ง ไม่ได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง และบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายนี้ ก็ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันประกอบกับมาตรา 67 จัตวา วรรคสอง ซึ่งพระราชกำหนดทั้งสองฉบับนี้บัญญัติให้แก้ไขและเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการยกเว้นมิให้นำบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องของกฎหมาย 3 ฉบับ รวม 22 มาตรา มาใช้บังคับ เพื่อให้การควบกิจการหรือโอนกิจการของบริษัทเงินทุนหรือสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้องเป็นไปด้วยความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ดังนั้น บทบัญญัติมาตรา 67 จัตวา วรรคสอง ดังกล่าว จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 38 ตรี วรรคสอง มาตรา 38 จัตวา วรรคสอง มาตรา 38 เบญจ และมาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 ตรี วรรคสอง มาตรา 67 จัตวา วรรคสอง และมาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 และ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง	
7. นายมานิต	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u>	<u>ประเด็น</u>

วิทยาเต็ม	บทบัญญัติดังกล่าวถึงแม้ว่าอาจจะกระทบสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล ก็ได้ตราขึ้นตามที่รัฐธรรมนูญให้อำนาจไว้โดยชอบแล้ว และการตราพระราชกำหนดดังกล่าวขึ้นมีเหตุผลว่า "โดยที่การแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับฐานะหรือการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ เพื่อให้เกิดความมั่นคงและเข้มแข็งจำเป็นต้องให้ธนาคารพาณิชย์สามารถควบกิจการเข้าด้วยกัน หรือควบกิจการเข้ากับสถาบันการเงินอื่น หรือโอนกิจการระหว่างกันหรือกับสถาบันการเงินอื่นได้ จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว และโดยที่เป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ในอันที่จะรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดนี้" มาตรการต่าง ๆ ที่บัญญัติขึ้นแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ เป็นมาตรการเพื่อให้การดำเนินการควบรวมหรือโอนกิจการของธนาคารและสถาบันการเงิน เป็นผลโดยรวดเร็วทันต่อความจำเป็น ซึ่งตามปกติขั้นตอนต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการหนี้ของธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงิน เช่น การโอนหนี้ การรับช่วงสิทธิ การสวมสิทธิของคู่ความ ตลอดจนการประชุมและลงมติของผู้ถือหุ้นในกิจการสำคัญที่จำเป็น เป็นขั้นตอนที่จะต้องใช้ระยะเวลานานและเกี่ยวกับธุรกรรมทางเอกสารจำนวนมาก เมื่อธนาคารและสถาบันการเงินมีปัญหาจำเป็นจะต้องมีการแทรกแซงของรัฐโดยเร่งด่วนและฉับพลัน จึงต้องมีบทบัญญัติพิเศษยกเว้นขั้นตอนปกติ การที่มาตรา 38 จัตวา วรรคสอง และมาตรา 38 เบญจ บัญญัติลดขั้นตอนปกติลงก็ดี ยกเว้นการบังคับบางมาตราของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ก็ดี มิได้ทำให้ลูกหนี้ของธนาคารหรือสถาบันการเงินที่ต้องโอนไปเป็นลูกหนี้ของธนาคารหรือสถาบันการเงินที่รับโอนหรือเกิดขึ้นจากการควบรวมต้องเสียเปรียบหรือเสียข้อต่อสู้แต่อย่างใด และบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯใช้ได้ตลอดไปกับธนาคารพาณิชย์ใด ๆ ที่มีปัญหา การที่กรณีที่เกิดคำร้องนี้มีธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินที่	<u>หลักที่ 1 และประเด็นหลักที่ 2</u> พระราชบัญญัติซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมทั้ง 2 ฉบับไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง

เกี่ยวข้องจำนวนหนึ่งเท่านั้น มิได้หมายความว่า พระราชบัญญัติที่แก้ไขเพิ่มเติมนี้มุ่งใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง และมิใช่เป็นการเลือกปฏิบัติตามความเข้าใจของผู้ร้อง

จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 38 จัตวา วรรคสอง และมาตรา 38 เบญจ มิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง

<u>ประเด็นหลักที่ 2</u>

ข้อเท็จจริงปรากฏว่า บทบัญญัติมาตรา 67 จัตวา วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ ดังกล่าว ตราขึ้นเพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกับการแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ เพื่อให้การควบกิจการหรือโอนกิจการของธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินตามกฎหมายทั้งสองฉบับมีความสอดคล้องกัน ทั้งนี้พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ (ฉบับที่ 5) ได้บัญญัติมาตรา 3 ทวิ ด้วยข้อความอย่างเดียวกับมาตรา 3 ทวิ ของพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ และมาตรา 67 จัตวา วรรคสอง ก็เป็นบทบัญญัติที่มีข้อความอย่างเดียวกันกับพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 38 จัตวา วรรคสอง ซึ่งผู้ทำคำวินิจฉัยได้มีความเห็นไว้แล้วในการพิจารณาประเด็นที่หนึ่งข้างต้นว่า มิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง

จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 38 ตรี วรรคสอง มาตรา 38 จัตวา วรรคสอง มาตรา 38 เบญจ และมาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 ตรี วรรคสอง มาตรา 67 จัตวา วรรคสอง และมาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ.

	2540 และ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง	
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	<u>ประเด็นหลักที่ 1 และประเด็นหลักที่ 2</u> พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 38 จัตวา วรรคสอง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดฯ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 บัญญัติเรื่องการดำเนินการตามโครงการควบกิจการระหว่างธนาคารพาณิชย์ด้วยกันหรือสถาบันการเงินหรือการโอนกิจการของธนาคารพาณิชย์ให้แก่ธนาคารพาณิชย์อื่นหรือสถาบันการเงิน เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของระบบสถาบันการเงิน ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทยได้ให้ความเห็นชอบแล้ว และได้บัญญัติไว้ด้วยว่าในกรณีที่มีความจำเป็นต้องดำเนินการเกี่ยวข้องกับบทบัญญัติดังกล่าวนั้น ให้ได้รับยกเว้นมิให้นำบทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ตามที่ระบุไว้ รวม 9 มาตรา พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 รวม 10 มาตรา และพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 รวม 3 มาตรา มาใช้บังคับ ทั้งนี้ เพื่อให้การควบกิจการหรือโอนกิจการของธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงิน เป็นไปด้วยความรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ ทำให้ระบบธนาคารพาณิชย์มีความมั่นคงและเข้มแข็ง เป็นการรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ ส่วนมาตรา 38 เบญจ แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ก็เช่นเดียวกัน บัญญัติให้ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินที่จะควบหรือโอนหรือรับโอนกิจการ เมื่อได้ประกาศการให้ความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังแล้ว ในส่วนที่บัญญัติถึงการดำเนินการต่าง ๆ ไว้ด้วย ก็เพื่อให้การควบกิจการหรือโอนกิจการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และชอบด้วยกฎหมาย ดังนี้ จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 38 จัตวา และมาตรา 38 เบญจ มีเหตุผลในการตราขึ้นเพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับฐานะหรือการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ เพื่อให้เกิดความมั่นคงและเข้มแข็ง และเพื่อรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ และเป็นกฎหมายที่ได้ระบุบทบัญญัติ	<u>ประเด็นหลักที่ 1 และประเด็นหลักที่ 2</u> พระราชบัญญัติซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมทั้ง 2 ฉบับ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง

แห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจไว้ด้วย และเป็นกฎหมายที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปกับธนาคารพาณิชย์ทุกแห่ง ไม่ได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง เป็นการให้ความคุ้มครองเท่าเทียมกัน หาได้มีข้อความใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง แต่อย่างใดไม่

สำหรับมาตรา 67 จัตวา วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ ก็บัญญัติให้บริษัทเงินทุนหรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ที่มีความจำเป็นเร่งด่วนต้องควบกิจการหรือโอนกิจการ และได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังแล้ว ได้รับยกเว้นมิให้นำบทบัญญัติต่าง ๆ ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ระบุไว้ รวม 9 มาตรา พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 รวม 10 มาตรา และพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 รวม 3 มาตรา เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการโอนทรัพย์สินหรือการกระทำใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินเนื่องในการควบกิจการหรือโอนกิจการ มาใช้บังคับ อันเป็นกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องควบกิจการหรือโอนกิจการของบริษัทเงินทุนหรือสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้องเพื่อรักษาความมั่นคงทางการเงินและประโยชน์ของประชาชนทั้งเพื่อให้เป็นไปด้วยความรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ เป็นการแก้ปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นให้เป็นไปในแนวทางเดียวกับการสร้างความมั่นคงและเข้มแข็งให้แก่ระบบธนาคารพาณิชย์ ทั้งรัฐธรรมนูญก็ได้ให้อำนาจในการตราไว้เช่นเดียวกันกับข้อวินิจฉัยข้างต้น ซึ่งในส่วนนี้มีบัญญัติไว้ในมาตรา 3 ที่ให้เพิ่มเติมเป็นมาตรา 3 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ฯ กรณีจึงมิได้มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง แต่อย่างใด

จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 38 ตรี วรรคสอง มาตรา 38 จัตวา วรรคสอง มาตรา 38 เบญจ และมาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505

	(ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 ตรี วรรคสอง มาตรา 67 จัตวา วรรคสอง และมาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 และ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง	
9. นายสุจิต บุญบงการ	<u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พิจารณาแล้ว เห็นว่า บทบัญญัติในมาตรา 38 จัตวา วรรคสอง และมาตรา 38 เบญจ แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ เป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไปไม่ได้มุ่งหมายใช้เฉพาะกรณีหนึ่งกรณีใดหรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นการเจาะจง แต่ใช้บังคับกับทุกธนาคารพาณิชย์และทุกสถาบันการเงินที่ควบกิจการหรือโอนกิจการ ดังนั้น บทบัญญัติทั้งสองจึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พิจารณา แล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ มาตรา 67 จัตวา วรรคสอง เป็นบทบัญญัติที่มีข้อความทำนองเดียวกันกับบทบัญญัติในมาตรา 38 จัตวา วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ เพียงแต่ว่ามาตรา 67 จัตวา วรรคสอง ดังกล่าว ใช้บังคับกับบริษัทที่ประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ ดังนั้น ด้วยเหตุผลตามที่ได้ให้ความเห็นไปแล้วในกรณีของมาตรา 38 จัตวา วรรคสอง จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ มาตรา 67 จัตวา วรรคสอง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 38 จัตวา วรรคสอง และมาตรา 38 เบญจ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 และพระราช	<u>ประเด็นหลักที่ 1 และ ประเด็นหลักที่ 2</u> พระราชบัญญัติซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมทั้ง 2 ฉบับ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง

	บัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ.2522 มาตรา 67 จัตวา วรรคสอง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ.2522 (ฉบับที่3) พ.ศ. 2540 และ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง ส่วนประเด็นอื่นอีก 4 ประเด็น ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยไว้แล้วว่า ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง จึงไม่จำต้องวินิจฉัยอีก	
10. นายสุธี สุทธิสมบูรณ์	<u>ประเด็นหลักที่ 1 และ ประเด็นหลักที่ 2</u> พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 38 จัตวา วรรคสอง และมาตรา 38 เบญจ และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ มาตรา 67 จัตวา วรรคสอง ซึ่งมีบทบัญญัติในลักษณะเดียวกัน โดยเฉพาะกรณีการควบกิจการของธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินหรือโอนกิจการทั้งหมดหรือบางส่วนที่สำคัญให้แก่ธนาคารพาณิชย์อื่น หรือสถาบันการเงินเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของระบบสถาบันการเงิน นอกจากนั้น บทบัญญัติของพระราชกำหนดทั้ง 2 ฉบับดังกล่าว มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปมิได้มุ่งใช้เฉพาะบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ถือว่าได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันทั้งเจ้าหนี้และลูกหนี้ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30 วรรคหนึ่ง จึงวินิจฉัยว่า บทบัญญัติของพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 มาตรา 38 ตรี วรรคสอง มาตรา 38 สัตต และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 มาตรา 67 ตรี วรรคสอง และ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 มาตรา 67 ฉ ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยวินิจฉัยไว้แล้วว่า ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง จึงไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำอีก	<u>ประเด็นหลักที่ 1 และ ประเด็นหลักที่ 2</u> พระราชบัญญัติซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมทั้ง 2 ฉบับไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง

	สำหรับพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 38 จัตวา-วรรคสอง และมาตรา 38 เบญจ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 จัตวา วรรคสอง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 และ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง	
11. พล.ต.อ. สุวรรณ สุวรรณเวโช	พิเคราะห์แล้ว มาตราอื่น ๆ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมทั้ง 2 ฉบับ ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยที่ 49/2545 ลงวันที่ 12 กันยายน 2545 และคำวินิจฉัยที่ 9/2545 ลงวันที่ 12 มีนาคม 2545 ว่า ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ไว้แล้ว จึงไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำอีก <u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯตราขึ้นเพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับฐานะหรือการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ เพื่อให้เกิดความมั่นคงและเข้มแข็ง บังคับใช้เป็นการทั่วไปกับธนาคารพาณิชย์รวมทั้งสถาบันการเงิน ทุกแห่งไม่มุ่งหมายเจาะจงกับกรณีใดกรณีหนึ่ง หรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะ บทบัญญัติในมาตรา 38 จัตวา วรรคสอง และมาตรา 38 เบญจ ของพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดฯ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 นั้น ก็เป็นบทบัญญัติเรื่องการดำเนินการตามโครงการเร่งด่วนในการควบกิจการระหว่างธนาคารพาณิชย์กับธนาคารพาณิชย์ด้วยกันหรือสถาบันการเงิน หรือการโอนกิจการของธนาคารพาณิชย์ให้แก่ธนาคารพาณิชย์อื่นหรือสถาบันการเงิน ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง โดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทยได้ให้ความเห็นชอบแล้ว เพื่อให้การควบกิจการหรือการโอนกิจการของ	<u>ประเด็นหลักที่ 1 และ ประเด็นหลักที่ 2</u> พระราชบัญญัติซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมทั้ง 2 ฉบับ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง

ธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินเป็นไปด้วยความรวดเร็ว เรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และชอบด้วยกฎหมาย ทำให้ระบบธนาคารพาณิชย์มีความมั่นคงและเข้มแข็งเป็นการรักษาความ มั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งไม่ปรากฏข้อความใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง แต่อย่างใด

ดังนั้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 38 จัตวา วรรคสอง และ มาตรา 38 เบญจ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง

<u>ประเด็นหลักที่ 2</u>

พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ ตราขึ้นเพื่อเป็นการกำหนดมาตรการส่งเสริมสนับสนุนให้สถาบันการเงินสามารถดำเนินการควบกิจการ หรือโอนกิจการ เพื่อฟื้นฟูฐานะ และสร้างความมั่นคงแก่ระบบสถาบันการเงินและคุ้มครองประโยชน์ของประชาชน เป็นการแก้ไขปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น โดยพระราชกำหนดดังกล่าวเป็นกฎหมายที่มิได้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งเป็นการเจาะจง บทบัญญัติมาตรา 67 จัตวา วรรคสอง ที่เพิ่มในพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 นั้น มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการยกเว้นมิให้นำบทบัญญัติต่าง ๆ ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จำนวน 9 มาตรา พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 จำนวน 10 มาตรา และพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 จำนวน 3 มาตรา มาใช้บังคับ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องดำเนินการเกี่ยวข้องกับบทบัญญัติดังกล่าว เพื่อให้การดำเนินการควบกิจการระหว่างบริษัทเงินทุนกับสถาบันการเงินอื่น หรือการโอนกิจการให้สถาบันการเงินอื่น ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทยอนุญาตแล้ว เป็นไปด้วยความรวดเร็ว เรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และชอบด้วยกฎหมาย เป็นการสร้างความมั่นคงแก่ระบบสถาบันการเงิน และคุ้มครอง

	ประโยชน์ของประชาชนซึ่งมิได้มีข้อความใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง แต่อย่างใด จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 จัตวา วรรคสอง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 และ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	พิเคราะห์แล้ว มาตราอื่น ๆ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมทั้ง 2 ฉบับ ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยที่ 49/2545 ลงวันที่ 12 กันยายน 2545 และคำวินิจฉัยที่ 9/2545 ลงวันที่ 12 มีนาคม 2545 ว่า ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ไว้แล้ว จึงไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำอีก <u>ประเด็นหลักที่ 1</u> เมื่อพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ตราขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับฐานะหรือการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์เพื่อให้เกิดความมั่นคงและเข้มแข็ง และเพื่อรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ เป็นกฎหมายที่ได้ระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจการตราไว้ และเป็นกฎหมายที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปกับธนาคารพาณิชย์ทุกแห่ง ไม่ได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง และบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายนี้ก็ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ประกอบกับมาตรา 38 จัตวา วรรคสอง และมาตรา 38 เบญจ ซึ่งพระราชกำหนดฉบับนี้บัญญัติให้เพิ่มเติมในพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการยกเว้นมิให้นำบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องของกฎหมาย รวม 3 ฉบับ มาใช้บังคับ รวมทั้งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการดำเนินการเพื่อให้การควบกิจการหรือโอนกิจการของธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงิน เป็นไปด้วยความรวดเร็ว เรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และชอบด้วยกฎหมาย ก็	<u>ประเด็นหลักที่ 1 และ ประเด็นหลักที่ 2</u> พระราชบัญญัติซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมทั้ง 2 ฉบับ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง

มิได้มีข้อความใด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง แต่อย่างใด

<u>ประเด็นหลักที่ 2</u>

ส่วนพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ ตราขึ้นเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้สถาบันการเงินสามารถดำเนินการควบกิจการหรือโอนกิจการได้โดยเร่งด่วนเพื่อฟื้นฟูฐานะและสร้างความมั่นคงแก่ระบบสถาบันการเงินและคุ้มครองประโยชน์ของประชาชน และเพื่อรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยพระราชกำหนดฯ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ได้ระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจการตราไว้ และเป็นกฎหมายที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปกับบริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ รวมทั้งสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้องทุกแห่ง ไม่ได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง และบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายนี้ ก็ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ประกอบกับมาตรา 67 จัตวา วรรคสอง ซึ่งพระราชกำหนดทั้งสองฉบับนี้บัญญัติให้แก้ไขและเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจ เงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการยกเว้นมิให้นำบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องของกฎหมาย 3 ฉบับ รวม 22 มาตรามาใช้บังคับ เพื่อให้การควบกิจการหรือโอนกิจการของบริษัทเงินทุนหรือสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้องเป็นไปด้วยความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ก็มิได้มีข้อความใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง แต่ประการใด

จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 38 ตรี วรรคสอง มาตรา 38 จัตวา วรรคสอง มาตรา 38 เบญจ และมาตรา 38 สัตต ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 ตรี วรรคสอง มาตรา 67 จัตวา

	วรรคสอง และมาตรา 67 ฉ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 และ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง	
13. นางเสาวนีย์ อัศวโรจน์	พิเคราะห์แล้ว มาตราอื่น ๆ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมทั้ง 2 ฉบับ ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยที่ 49/2545 ลงวันที่ 12 กันยายน 2545 และคำวินิจฉัยที่ 9/2545 ลงวันที่ 12 มีนาคม 2545 ว่า ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ไว้แล้ว จึงไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำอีก <u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พิจารณาแล้ว เห็นว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 38 จัตวา วรรคสอง เป็นบทบัญญัติเรื่องการดำเนินการตามโครงการควบกิจการระหว่างธนาคารพาณิชย์กับธนาคารพาณิชย์ หรือระหว่างธนาคารพาณิชย์กับสถาบันการเงินหรือการโอนกิจการของธนาคารพาณิชย์ให้แก่ธนาคารพาณิชย์อื่นหรือให้แก่สถาบันการเงิน เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของระบบสถาบันการเงิน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวนั้นได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทยแล้ว โดยในการดำเนินการดังกล่าวให้ได้รับยกเว้นมิให้นำบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องไปใช้บังคับ แล้วแต่กรณี ทั้งนี้เฉพาะที่เกี่ยวกับการโอนทรัพย์สินหรือการกระทำใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สิน เนื่องในการควบกิจการหรือโอนกิจการ ซึ่งเป็นการรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ ส่วน มาตรา 38 เบญจ แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ นั้นบัญญัติให้ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินที่จะควบกิจการหรือโอนหรือรับโอนกิจการ เมื่อได้มีประกาศการให้ความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังแล้วดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้การควบกิจการหรือการโอนกิจการเป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามกฎหมายและรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ ด้วยเหตุดังกล่าว แม้พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ	<u>ประเด็นหลักที่ 1 และ ประเด็นหลักที่ 2</u> พระราชบัญญัติซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมทั้ง 2 ฉบับ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง

จะมีบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพแต่ก็เป็นการตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตาม มาตรา 35 วรรคสอง มาตรา 48 และมาตรา 50 วรรคสองของรัฐธรรมนูญ โดยเป็นการทำให้ระบบธนาคารพาณิชย์มีความมั่นคง เข้มแข็ง อันเป็นการรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ และเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับกับธนาคารพาณิชย์ทุกแห่ง ไม่ได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจงและบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องก็ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับบทบัญญัติมาตรา 29 แห่งรัฐธรรมนูญ ซึ่งประกันความมั่นคงแห่งสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ว่าจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้และต้องกระทำเท่าที่จำเป็นเท่านั้น โดยจะต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปและไม่มุ่งหมายใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง และการกระทำตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ก็เป็นการปฏิบัติต่อธนาคารพาณิชย์ที่มีปัญหาทุกแห่งเสมอกัน จึงสอดคล้องกับบทบัญญัติ มาตรา 30 แห่งรัฐธรรมนูญ ที่รับรองความเสมอภาคของบุคคลและได้รับความคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกัน

ดังนั้น พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 38 จัตวา วรรคสอง และมาตรา 38 เบญจ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง

<u>ประเด็นหลักที่ 2</u>

พิจารณาแล้ว เห็นว่า มาตรา 67 จัตวา วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ บัญญัติให้บริษัทเงินทุนหรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ซึ่งมีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องควบกิจการหรือโอนกิจการและได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังแล้วได้รับยกเว้นจากการนำบทบัญญัติต่าง ๆ บางมาตราของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัดฯ และพระราชบัญญัติล้มละลายฯ ก็เพื่อความรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ อันจำเป็นต่อการแก้ไขปัญหาทาง

เศรษฐกิจที่เกิดขึ้นและเป็นเสริมสร้างความมั่นคงของระบบเศรษฐกิจของประเทศและคุ้มครองประชาชนที่เกี่ยวข้อง

แม้พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ จะมีบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพ และมีการยกเว้นมิให้นำบทบัญญัติต่าง ๆ ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จำนวน 9 มาตรา พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 จำนวน 10 มาตรา และพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 จำนวน 3 มาตรา มาใช้บังคับ ในกรณีที่ต้องควบกิจการกับสถาบันการเงินอื่น ๆ หรือต้องโอนกิจการให้สถาบันการเงินอื่น ๆ แต่ก็เป็นการตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 35 วรรคสอง มาตรา 48 และมาตรา 50 วรรคสองของรัฐธรรมนูญเพื่อฟื้นฟูกิจการและสร้างความมั่นคงแก่ระบบสถาบันการเงินและแก้ไขปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจของประเทศซึ่งเป็นการกระทำในกรณีที่จำเป็น และเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับกับบริษัทเงินทุนและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์รวมทั้งสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้องทุกแห่งที่มีปัญหาทุกแห่งเสมอกัน ไม่ได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจงและบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องก็ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับบทบัญญัติมาตรา 29 แห่งรัฐธรรมนูญ ซึ่งประกันความมั่นคงแห่งสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ว่าจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้และต้องกระทำเท่าที่จำเป็นเท่านั้น โดยจะต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปและไม่มุ่งหมายใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งป็นการเจาะจง จึงสอดคล้องกับบทบัญญัติ มาตรา 30 แห่งรัฐธรรมนูญ ที่รับรองความเสมอภาคของบุคคลและได้รับความคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกัน

ดังนั้น พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 จัตวา วรรคสอง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 และ

	(ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 38 จัตวา วรรคสอง และมาตรา 38 เบญจ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 จัตวา วรรคสอง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 และ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง	
14. นายอมร รักษาสัตย์	เมื่อนำหลักการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 มาปรับกับข้อโต้แย้งของผู้ร้องจะพิจารณาได้ ดังนี้ 1) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 มีข้อโต้แย้ง 2 มาตรา คือ 1.1) มาตรา 38 จัตวา วรรคสอง เป็นบทบัญญัติให้ธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินที่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะควบกิจการ หรือโอนกิจการ เมื่อได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังแล้ว ได้รับยกเว้นมิให้นำบทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ 9 มาตรา พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 รวม 10 มาตรา และพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 อีก 3 มาตรา มาใช้บังคับ เพื่อให้การควบกิจการหรือโอนกิจการเป็นไปด้วยความรวดเร็ว และได้ผลตามเป้าหมาย คือ การทำให้ระบบธนาคารพาณิชย์มีความมั่นคงเข้มแข็ง เพื่อรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ แต่ผู้ร้องโต้แย้งว่าทำให้ตนเสียเปรียบหลายประการ จะเห็นได้ว่า มาตรานี้ใช้บังคับเป็นการทั่วไปเสมอภาคกันไม่เจาะจง สอดคล้องกับเงื่อนไขอื่นๆ ทั้งได้ระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนี้ไว้ด้วยในมาตรา 3	<u>ประเด็นหลักที่ 1 และ ประเด็นหลักที่ 2</u> พระราชบัญญัติซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมทั้ง 2 ฉบับไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง

	ทวิ ว่า "พระราชบัญญัตินี้เป็นกฎหมายเกี่ยวกับการจำกัดเสรีภาพในเคหสถาน สิทธิในทรัพย์สินของบุคคล และเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพ ซึ่งตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 35 วรรคสอง มาตรา 48 และมาตรา 50 วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย" แล้ว จึงไม่มีสิ่งใดที่จะขัดกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 อีก 1.2) มาตรา 38 เบญจ บัญญัติให้ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินที่จะควบกิจการ หรือโอน หรือรับโอนกิจการ เมื่อมีประกาศการให้ความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังแล้ว สามารถดำเนินการต่างๆ ไปได้โดยรวดเร็ว เพราะยกเว้นไม่ต้องดำเนินการตามขั้นตอนปกติ จนสามารถควบหรือโอนกิจการได้โดยเรียบร้อย นับว่ามาตรานี้จะช่วยให้การควบและโอนกิจการทำได้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้นเป็นผลดีแก่เศรษฐกิจของชาติ ส่วนการกระทบกระเทือนสิทธิเสรีภาพบางประการนั้นก็ได้กระทำไปโดยมีบทบัญญัติมาตรา 3 ทวิ รองรับแล้ว จึงถือได้ว่ามาตรา 38 เบญจ ไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 2) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 มีข้อโต้แย้งในมาตรา 67 จัตวา วรรคสอง บทบัญญัติเรื่องการดำเนินการตามโครงการควบกิจการ หรือโอนกิจการของบริษัทเงินทุน หรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นว่า เป็นกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องควบกิจการ หรือโอนกิจการ เพื่อรักษาความมั่นคงทางการเงินของประเทศและอนุญาตให้ดำเนินการได้แล้ว บริษัทเงินทุนหรือสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้องก็จะได้รับการยกเว้น ไม่ต้องนำบทบัญญัติต่างๆ ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ 9 มาตรา พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 รวม 10 มาตรา และพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 อีก 3 มาตรามาใช้บังคับ ซึ่งนอกจากจะทำให้การควบหรือโอนกิจการของบริษัทเงินทุน หรือสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้อง ทำได้สะดวกรวดเร็ว	

	สามารถเปิดบริการได้เร็ว แล้วยังช่วยแก้ไขวิกฤติเศรษฐกิจของชาติได้นั้น ผู้ร้องได้โต้แย้งว่าทำให้ตนเสียเปรียบหลายประการ เห็นได้ว่า มาตรา 67 จัตวา วรรคสอง. ของกฎหมายนี้มีผลบังคับใช้เป็นการทั่วไป โดยเสมอภาคกัน ไม่เจาะจงใช้แก่บุคคลหรือสถาบันใด และสอดคล้องกับเงื่อนไขต่างๆ ที่วิเคราะห์ไว้เกี่ยวกับการใช้มาตรา 29 แห่งรัฐธรรมนูญ ทั้งได้ระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนี้ไว้ด้วยในพระราชกำหนดฯ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 มาตรา 3 ทวิ ว่า "พระราชบัญญัตินี้เป็นกฎหมายเกี่ยวกับการจำกัดเสรีภาพในเคหสถาน สิทธิในทรัพย์สินของบุคคล และเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพ ซึ่งตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 35 วรรคสอง มาตรา 48 และมาตรา 50 วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย" จึงไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญมาตรา 29 และมาตรา 30 จากการพิจารณาหลักการของรัฐธรรมนูญและรายละเอียดข้างต้นแล้ว จึงวินิจฉัยว่า 1) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 มาตรา 38 จัตวา วรรคสอง และมาตรา 38 เบญจ ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 2) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 มาตรา 67 จัตวา วรรคสอง ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 3) ส่วนมาตราอื่นๆ ของพระราชกำหนดทั้งสองฉบับข้างต้นที่ผู้ร้องได้โต้แย้งมานั้น เป็นกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยวินิจฉัยไว้แล้วตามคำวินิจฉัยที่ 9/2545 ลงวันที่ 12 มีนาคม 2545 และคำวินิจฉัยที่ 49/2545 ลงวันที่ 12 กันยายน 2545 จึงไม่จำเป็นต้องยกขึ้นมาพิจารณาเพื่อวินิจฉัยซ้ำอีก	
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	พิเคราะห์แล้ว มาตราอื่น ๆ ของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมทั้ง 2 ฉบับ ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยที่ 49/2545 ลงวันที่ 12 กันยายน 2545 และคำวินิจฉัยที่ 9/2545 ลงวันที่ 12 มีนาคม	<u>ประเด็นหลักที่ 1 และ</u>

	2545 ว่า ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ไว้แล้ว จึงไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำอีก <u>ประเด็นหลักที่ 1</u> พิจารณาแล้ว เห็นว่า มาตรา 38 จัตวา วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ บัญญัติให้ธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินที่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะควบกิจการหรือโอนกิจการและได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังแล้ว ได้รับยกเว้นมิให้นำบทบัญญัติต่าง ๆ ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ รวม 9 มาตรา พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 รวม 10 มาตรา และพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 รวม 3 มาตรา มาใช้บังคับ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องดำเนินการเกี่ยวข้องกับบทบัญญัติดังกล่าวนั้น ก็เพื่อให้การควบกิจการหรือโอนกิจการของธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงิน เป็นไปด้วยความรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ ทำให้ระบบธนาคารพาณิชย์มีความมั่นคงและเข้มแข็ง เป็นการรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ ส่วนการที่มาตรา 38 เบญจ แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ บัญญัติให้ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินที่ควบกิจการหรือโอนหรือรับโอนกิจการ เมื่อได้มีประกาศการให้ความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังแล้ว มีการดำเนินการต่าง ๆ นั้น ก็เพื่อให้การควบกิจการหรือโอนกิจการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และเป็นการชอบด้วยกฎหมาย เมื่อพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ตราขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับฐานะหรือการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์เพื่อให้เกิดความมั่นคงและเข้มแข็ง และเพื่อรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ เป็นกฎหมายที่ได้ระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจการตราไว้ และเป็นกฎหมายที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปกับธนาคารพาณิชย์ทุกแห่ง ไม่ได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่ กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง และบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายนี้ ก็ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน	<u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พระราชบัญญัติซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมทั้ง 2 ฉบับไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง

	ประกอบกับมาตรา 38 จัตวา วรรคสอง และมาตรา 38 เบญจ ซึ่งพระราชกำหนดฉบับนี้บัญญัติให้เพิ่มเติมในพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการยกเว้นมิให้นำบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องของกฎหมาย รวม 3 ฉบับ มาใช้บังคับ รวมทั้ง มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการดำเนินการเพื่อให้การควบกิจการหรือโอนกิจการของธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินเป็นไปด้วยความรวดเร็ว เรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และชอบด้วยกฎหมาย ไม่มีข้อความใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง <u>ประเด็นหลักที่ 2</u> พิจารณาแล้ว เห็นว่า มาตรา 67 จัตวา วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ บัญญัติให้บริษัทเงินทุนหรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ที่มีความจำเป็นเร่งด่วนต้องควบกิจการหรือโอนกิจการ และได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังแล้วได้รับยกเว้นมิให้นำบทบัญญัติต่าง ๆ ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ รวม 9 มาตรา พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 รวม 10 มาตรา และพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 รวม 3 มาตรา มาใช้บังคับ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องดำเนินการเกี่ยวข้องกับบทบัญญัติดังกล่าวนั้น ก็เพื่อให้การควบกิจการหรือโอนกิจการของบริษัทเงินทุนหรือสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้อง เป็นไปด้วยความรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ เป็นการแก้ไขปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นเป็นไปในแนวทางเดียวกับการสร้างความมั่นคงและเข้มแข็งให้แก่ระบบธนาคารพาณิชย์ เมื่อพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ ตราขึ้นเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้สถาบันการเงินสามารถดำเนินการควบกิจการหรือโอนกิจการได้โดยเร่งด่วนเพื่อฟื้นฟูฐานะและสร้างความมั่นคงแก่ระบบสถาบันการเงินและคุ้มครองประโยชน์ของประชาชน และเพื่อรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยพระราชกำหนดฯ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ได้ระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจการตราไว้และเป็นกฎหมายที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปกับบริษัท	

	เงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ รวมทั้งสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้องทุกแห่งไม่ได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง และบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายนี้ ก็ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ประกอบกับมาตรา 67 จัตวา วรรคสอง ซึ่งพระราชกำหนดทั้งสองฉบับนี้บัญญัติให้แก้ไขและเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการยกเว้นมิให้นำบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องของกฎหมาย 3 ฉบับ รวม 22 มาตรา มาใช้บังคับ เพื่อให้การควบกิจการหรือโอนกิจการของบริษัทเงินทุนหรือสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้อง เป็นไปด้วยความรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ไม่มีข้อความใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 38 จัตวา วรรคสอง และมาตรา 38 เบญจ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 67 จัตวา วรรคสอง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2540 และ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2541 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง	

ตารางคะแนนเสียงคำวินิจฉัยส่วนบุคคลที่ 30/2546 สรุปประเด็นหลักของคำวินิจฉัยและคำวินิจฉัยส่วนบุคคล จำนวน 15 คน (คะแนนเสียง 15 : 0)

คำวินิจฉัยส่วนบุคคล						
ตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 15 คน	**ประเด็นหลักที่ 1** พรบ. การธนาคารพาณิชย์ฯ ขัดต่อ รธน. มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง หรือไม่		**ประเด็นหลักที่ 2** พรบ. การประกอบธุรกิจเงินทุนฯ ขัดต่อ รธน. มาตรา 29 และมาตรา 30 วรรคหนึ่ง หรือไม่		**คำวินิจฉัย** พระราชบัญญัติซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมทั้ง 2 ฉบับ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 และ มาตรา 30 วรรคหนึ่ง	
	ไม่ขัด/ไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำ	ขัดต่อ รธน.	ไม่ขัด/ไม่จำต้องวินิจฉัยซ้ำ	ขัดต่อ รธน.	ไม่ขัดต่อ รธน. (ชอบด้วย รธน.)	ขัดต่อ รธน. (ไม่ชอบด้วย รธน.)
1. นายกระมล ทองธรรมชาติ	✓		✓		✓	
2. นายจิระ บุญพจนสุนทร	✓		✓		✓	
3. นายจุมพล ณ สงขลา	✓☆		✓☆		✓	
4. นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	✓☆		✓☆		✓	
5. นายผัน จันทรปาน	✓		✓		✓	
6. นายมงคล สระฏัน	✓		✓		✓	
7. นายมานิต วิทยาเต็ม	✓		✓		✓	
8. นายศักดิ์ เตชาชาญ	✓		✓		✓	
9. นายสุจิต บุญบงการ	✓		✓		✓	
10. นายสุธี สุทธิสมบูรณ์	✓		✓		✓	
11. พล.ต.อ. สุวรรณ สุวรรณเวโช	✓		✓		✓	
12. นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	✓		✓		✓	
13. นางเสาวนีย์ อัศวโรจน์	✓		✓		✓	
14. นายอมร รักษาสัตย์	✓		✓		✓	
15. นายอุระ หวังอ้อมกลาง	✓		✓		✓	
รวม	15	0	15	0	15	0

☆ประเด็นตามคำร้องที่ผู้ร้องโต้แย้ง ไม่ใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 จึงไม่วินิจฉัยให้

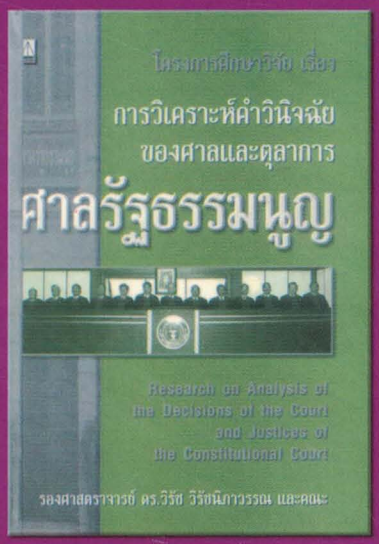

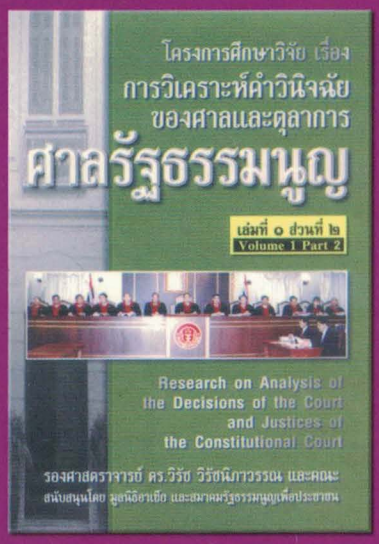

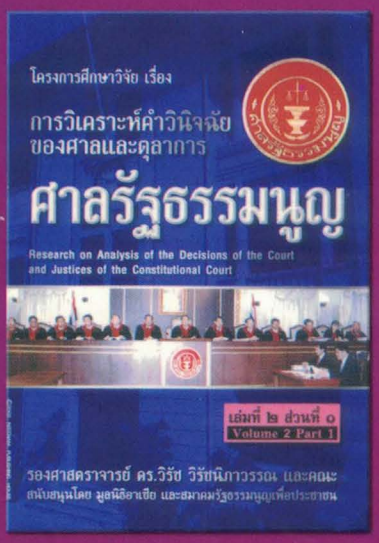

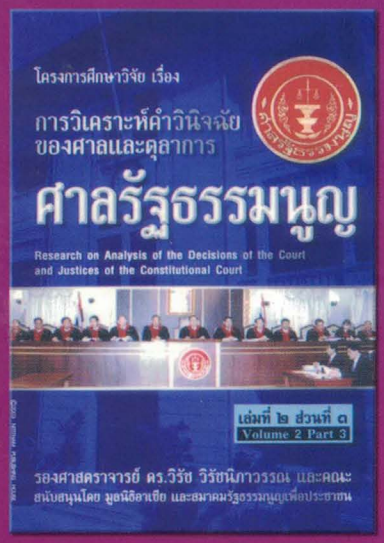

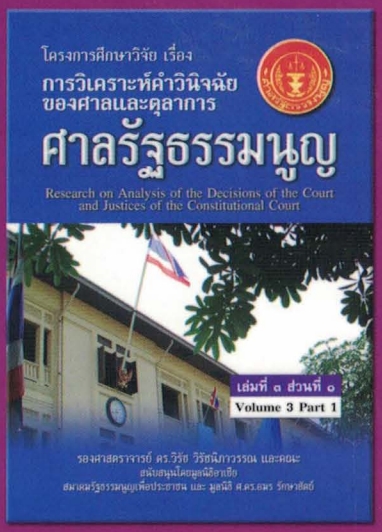

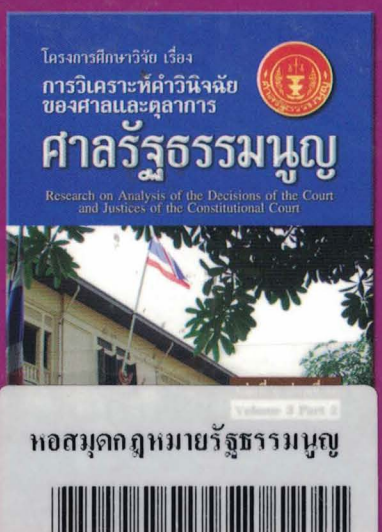

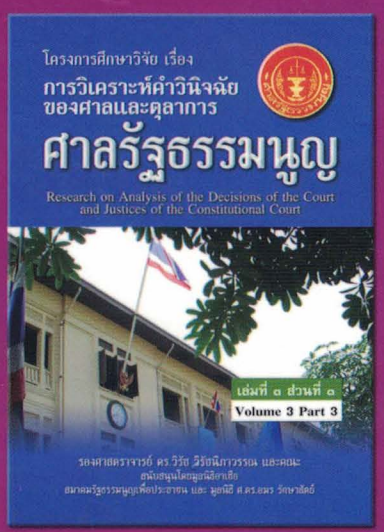

หอสมุดกฎหมายรัฐธรรมนูญ
580017342

ISBN 974-203-368-4
9 789742 033682